

فەرھەنگی دوانە ی ئۆکسford

ئینگلیزی - کوردی
کوردی - ئینگلیزی

سەلام ناوخۆش

پیداچوونە وەهە ی

محمد هەریری

زانکۆی ویست مینستەر / بەریتانیا

٢٠ تصویر ابو عبد الرحمن الكردي

فەرھەنگی
ئۆگەتۈرۈش ئۆي

نومۇرى
سەلام ئاوخۇش

نەخشەسازى و كارى كۆمپيۇتەرى
ئامانچ عبدالكريم

نەخشەسازى بەرگ
سليمان شىخۇ ئامانچ عبدالكريم

سال و ژمارەى چاپ
۲۰۰۶ - چاپى سىھەم

چاپکردنى
چاپخانهى رۆشنىبىرى- ھەولير

تيراژ
۲۰۰۰ دانە

ژمارەى سياردن ۱۴۸
سالى ۲۰۰۶

ماڭى چاپ پارىژراۋە بۇدانەر

فهرهه نگی ئۆکسفۆردی نوی

فهرهه نگیکی کوردی-ئینگلیزییه
سۆرانى بادینى ئینگلیزى

نووسینی
سهلام ناوخوش

چاپی سییههه
کوردستان ۲۰۰۶

ناومرۆك

خ-ژ	.....	پیشەکی
ر-ص	.....	ئەلف بای کوردی
ف-ق	.....	بۆچی ئەم فەرەنگە
ع	.....	سەرچاوە
غ	.....	سوپاسنامە
۱۵-۱	.....	ئا
۳۳-۱۶	.....	ب
۴۵-۳۴	.....	پ
۵۲-۴۶	.....	ت
۵۷-۵۴	.....	ج
۶۲-۵۸	.....	ح
۶۵-۶۳	.....	خ
۷۴-۶۶	.....	د
۹۰-۷۵	.....	ذ
۱۰۳-۹۱	.....	ز
۱۱۳-۱۰۴	.....	ژ
۱۱۷-۱۱۴	.....	س
۱۳۵-۱۱۸	.....	ش
۱۴۴-۱۳۶	.....	ع
۱۴۶-۱۴۵	.....	غ
۱۴۷	.....	

١٥١-١٤٨	.....	٦
١٥٢	.....	٦
١٦٤-١٥٣	.....	٦
١٩٠-١٦٥	.....	٦
٢٠٨-١٩١	.....	٦
٢٢٠-٢٠٩	.....	٦
٢٣٦-٢٢١	.....	٦
٢٥٨-٢٣٧	.....	٦
٢٧١-٢٥٩	.....	٦
٢٩٨-٢٧٢	.....	٦
٣٠٣-٢٩٩	.....	٦

بە ناوی خۆی گەورە

فەرھەنگنۆوسی دیاردەییەکی شارستانیە و زۆریە گەلان فەرھەنگی تایبەت بە زمانی خۆیان ھەبوو و ھەییە، بوونی فەرھەنگی تایبەت بە زمانیکەو، ئاھاوتنکاران و کەسانی رەسەنی ئەم زمانە لە یەکتەر نزیکتر دەکاتەو، بەدەگمەن ھەلدەکەوی زمانیکی زیندو ھەر تەنھا زاریک یاخود شیوہ زاریک لەخۆ بگرێ، بەلکو دیاردەیی ھەبوونی زار و شیوہ زار لە زماندا دیاردەییەکی جیھانی و گشتییە.

زمانیکی وەک عەرەبی چەندەھا زار و شیوہ زاری ھەییە ھەروھا زمانی ئینگلیزی، بەلەن عەرەب و ئینگلیز ھەریەکە ھەولی داوہ زمانیکی ستاندەرد بۆ خۆی پەیرەو بکا و ھەموو عەرەب و ئینگلیز تا پادەییەک لەسەر شیوہ زاریک رێک بکەون و زمانی ستاندەردی خۆیان نەک ھەر بۆخۆیان بەلکو بۆ غەیرە خۆیشیان فەرھەم بێنن، ھەریەک لەم دوو زمانە کە ئەمڕۆ دوو زمانی جیھانین و فەرھەنگی ستاندەردی تایبەت بەخۆیان ھەییە، ھەروھا چەندەھا فەرھەنگیش لە بواری زمانی slang و colloquial و idiom ھەن، ئەم چۆرە زمانانەش ھەر لە راژەیی زمانی یەکگرتوو دان.

لەناو کوردانیشت زۆریک لە رۆشنبیر و توێژەرانی کورد خەریکی کاری فەرھەنگنۆوسی بوونە، ئەوێ زانراوہ ئەحمەدی خانی یەکەم فەرھەنگی کوردی بەناوی "نوبەھارا بچوکان"ی نووسیوہ، ھەروھا لەپاشان کەسانی وەک یوسف پاشای خالیدی و گیوی موکریانی و موحمەد خال و مەردۆخی و جەرخوین و توفیق و ھەبی و شەفیق قەزاز و ئیدی.

بەھوكمی ئەوێ کوردستان و لاٲیکی داگیرکراو بووہ زمانی کوردی شەش

زاری سهرهکی لهخۆ گرتوووه که ئه‌ویش: کرمانجی خواروو، کرمانجی سه‌رو، گۆزان و لوڤ و له‌ک و زازایه.

له‌ناو هه‌ریه‌ک له‌م زارانه‌دا چه‌نده‌ها شێوه‌زار هه‌یه هه‌ریه‌که‌و وشه و په‌یقی تایبته به‌خۆی هه‌یه، فه‌ره‌ه‌نگ‌نووسانی کورد هه‌ریه‌کی به‌گۆیره‌ی شیاانی خۆی هه‌ولیداوه وشه‌کانی زاره‌که‌ی یاخود زیاتر له‌ زاریکی کوردی له‌ فه‌ره‌ه‌نگیندا کو بکاته‌وه به‌ئکو ئهم کاره‌ی بپیته هه‌نگاوێک بو ئه‌وه‌ی هم ئهم وشانه له‌ فه‌وتان له‌سه‌رده‌می داگیرکردن رزگاری ببی هه‌روه‌ها بو ئه‌وه‌ی رۆشنی‌پیرانی کورد له‌سه‌ر بونیادی زمانیکی یه‌کگرتوودا کوک بن، به‌لام خه‌ونی ئه‌و فه‌ره‌ه‌نگ نووسانه له‌سه‌ر ئاستی کوردستانی گه‌وره‌دا نه‌هاتۆته دی، چونکه هیشتا سی‌به‌شی کوردستان له‌ حاله‌تی داگیرکردن ده‌ژی، له‌به‌شه باشووری کوردستاندا، که سی به‌ش له‌ پاش سه‌ره‌له‌دانی به‌هاری ۱۹۹۱ ده‌سه‌لاتیکی کوردی به‌رپوه‌ی ده‌بات ده‌رفه‌تی هاتۆته ئاراوه بیر له‌ زمانیکی یه‌کگرتوو بکریته‌وه.

له‌وانه‌یه هه‌ندیك بلین زمانیکی یه‌کگرتوو له‌ باشور هه‌یه، به‌لام ئه‌وه‌ی پی‌ی ده‌وتری زمانی یه‌کگرتوو زیاتر له‌ شێوه‌ زاری سلیمانی وه‌رگیراوه و تاپاده‌یه‌ک ده‌سه‌لاتی به‌سه‌ر شێوازی نووسینی به‌شه کرمانجی خوارودا په‌یداکردوه.

به‌لن نووسه‌رانی هه‌رسی شاری که‌رکوک، سلیمانی، هه‌ولێر ته‌واو ده‌رکیان به‌وه کردوه که ئه‌مه دیارده‌یه‌کی زۆر ساخه‌م و ته‌ندروست نیه، بۆیه له‌ که‌رکوک و هه‌ولێر (به‌تایبه‌تی هه‌ولێر به‌حوکمی ئه‌وه‌ی دوا‌ی راپه‌رین بو‌ته ناوه‌ندیکی رۆشنی‌پیری و سیاسی) رۆشنی‌پیران په‌یقی تایبته به‌ شار و دیهاته‌کانی خۆیان به‌کاردين، هه‌رچی ده‌قه‌ری بادینانه ئه‌وا هه‌یج له‌م زمانه یه‌کگرتوووه ناگات هه‌روه‌ها ده‌قه‌ری سو‌زان و گه‌رمیان و بابانی‌ش زۆر له‌ په‌یقه‌کانی ده‌قه‌ری بادینان ناگه‌نا

له‌ هه‌شته‌کان بو ئه‌وه‌ی دیارده‌ی سو‌زانی (کرمانجی خواروو) بادینی

(بەشیک لە کرمانجی سەرو) زیاتر لەیەکتر جودا بن، رژیمی عێراق رۆژنامەی (ناسۆ) بەشیوەی سۆرانی و (بزاف)ی بەبادینی لە بەغدا دەرەکرد، لەسەردەمی دەسەلاتی کوردیش (۱۹۹۱-۹) لە پاش ۱۹۹۴-هە، دەسەلاتی کورد بەشی باشوری کردە دوو دەرە لەیەک جیا، مانەوی ئەو حالەتە تاكو ۲۰۰۲، پرۆسەی زمانی یەكگرتووی زۆر دواتر ئیختست!!

نووسەری ئەم فەرەنگە بچووکە لەسالی ۱۹۹۹ لە ژمارە (۱۹) رۆژنامەی پەیمان کورتە وتاریکی بەناوی (سۆرمانجی دەستپێکە بۆ زمانی کوردیی هەنگرتی) بڵاو کردەو بەشیوەیەکی تیوری بانگاشەیی ئەوەی کرد کە هەولبدری بە "سۆرمانجی" سۆرانی-کرمانجی-بدویین، بنووسین، لەسالی ۲۰۰۲ ییش کە فەرەنگی ئۆکسفۆردی دەرکرد لەزۆر شوێن وشەیی بادیینی لەگەڵ وشەیی سۆرانی لەبەرامبەر پەیفی ئینگلیزی بەکارهینا، ئەمسالیش لەهەولێکی تردا فەرەنگی ئۆکسفۆردی نووی کە فەرەنگی کوردی-ئینگلیزییە لەبەشە کوردیەکاندا ستونیک زاراوی سۆرانی لە بەرامبەری بادیینی بەکارهیناوە، بەلام بەراشکاوی دەلیم ئەو هەولانە من هیچ کاریگەریەکی ئەو تۆی نابی ئەگەر دەسەلاتی کوردی بەپێریریکی "کوردانە" کتیبە مەنەجیەکانی قوتابخانە و دام و دەزگای دەولەت بەو دوو زاراوە بڵاو ئەکاتەو!!

ئەلف باى كوردى

لە ئىيو كوردان دا سى جۆرى رىنووس ھەن: رىنووسى سلاڧى كوردەكانى سۇڧىھتى پىشور پى ئەنورسن؛ رىنووسى پىتى لاتىنى كوردەكانى باكور و رۇژئاوا و بەشەك لە باشور بەكارى دەھىنن، رىنووسى پىتى ەھەبى كوردەكانى باشور و رۇژھەلاتى كوردستان بەكارى دەھىنن، ئەم سى جۆر رىنووسە ھىچيان لە رەسەندا كوردى نىن؛ بەلكو لەسەر رىنووسى پىتى گەلانى دراوسى كورد دارىژراون، ەھرىك لەم رىنووسانەش كەم و كورتى خۇيان ەھى، فەرھەنگە كوردىەكانىش ئەوانەى من دىومن- بەپى رىنووسى پىتى لاتىنى ياخود ەھەبى نوسراون، تۇڧىق وەھبى بەھاوبەش لەگەل ئىدمۇندز لەسالى ۱۹۶۶ دا فەرھەنگىكى كوردى-ئىنگىلىزان بەپى پىتى لاتىنى (ياخود ئىنگىلىزى) نووسىو.

بەگۆيرەى ئەوان بەلف باى كوردى سى و يەك پىت لەخۇ دەگرى، لەسالى ۱۹۹۲ باران رزگار فەرھەنگىكى كوردى ئىنگىلىزى، ئىنگىلىزى كوردى بلاوكردۆتەو، ئەویش لە لاپەرە (۴-۵) ئەلف باى كوردى بە (۳۱) پىست داناو، ەھروەھا ئارماندېل فەرھەنگىكى كوردى-ئىنگىلىزى توركى فەرھەنگى بلاوكردۆتەو ژمارەى پىتەكانى كوردى بە (۳۱) پىست داناو، ئەمە لە لاىك، لە لاىكى تر ئەو سى فەرھەنگە ئەلف باى كوردىيان بەشۆو ئەلف باى ئىنگىلىزى رىزكردوو و ئەو پىتانەى كە لە ئىنگىلىزى نىن لە كوردى دا ھەن بەگۆيرەى نىكى پىتەكە لە پىتە ھاوسى كەى رىز كوردوو بەم شىوہى:

a b c d e f g h h I j k (k) l m n o p q r r s \$ t
(t)u v w x x y z

لەم شىوہ رىنووسەدا، بزوين و ئەبزوين تىكەل يەك كراون ەھروەھا مەرج نىە ئەم ەموو پىتە ەم ەمووى لەبراىى وشەى كوردى بىن، بۆيە خوينەر چۆن دەتوانى لە وشەيەك بۇ نمونە كەبە (I-) رى لاواز- دەست پى بكات كە لەرەسەندا لە كوردى وشە نىە بە (r) دەست پى بكات ەھروەھا ئەوہى تەواو شەھرەزاي ئەلف باى

ئینگلیزی نەبێ ناتوانی بە ئاسانی ئەو وشەییە بدۆزیتەوه کە گەرەکیەتی، لەسەر ئەلف بای لاتینی زۆتر ناپۆین چونکە ئەم فەرھەنگە ی ئیمەبەپیتی ئەلف بای عەرەبییە. لە فەرھەنگی المۆرد عەرەبی ئینگلیزی، روحی البعلبکی لە لاپەرە (١٧) ئەلف بای عەرەبی بەم شیوەیە ریزکردووە:

ا ب ت ث ج ح خ د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ غ ف ق ک ل م ن و ی.

ھەر فەرھەنگێکی کوردی کە بە ئەلف بای عەرەبی نوسراوە، ئەوا بەپێگەری کردن بە ئەدگار و تایبەتییەکانی زمانی کوردی ئەو ئەلف با عەرەبییە ی بۆ خوێ کردۆتە بێنەمایەک، بەلام ھەر ھەموویان لەسەر ژمارە ی پیتەکانی کوردی کۆک نین، موحەمەد خانی رافەقانی قورئانی پیرۆز، فەرھەنگێکی سی بەرگی قەبارە گەورە ی نووسیوە، لە جزمی یەکەمی فەرھەنگە کە دا دەنووسی: "زمانی کوردی (٢٧) پیتی ھەییە" و ئەلف با کەشی بەم شیوەیە ریزکردووە:

ا ب پ چ ح خ د ر ز س ش ع غ ف ق ک ل م ن و ی ھەرۆھا لە ریزکردنی پیتەکانیش ھەموو فەرھەنگە کوردیەکان (و) وەپیش (ھ) دیخن، ریزدار فاضل نیزامەدین لە لاپەرە (٧) ی چاپی دووھمی "ئەستێرە گەشە" دا پیتەکانی کوردی ئاوا ریز دەکات:

ا ب پ ت ج چ ح خ د پ ز ژ س ش (ع) (غ) ف ق (ق) ک ل م ن و ی.

لە پەرەوێزی لاپەرە ھەشتدا کاک فاضل بەدوور دەزانێ کە ھەر چوار پیتی (ح ع غ ق) کوردی بن، بەلکو ھاتۆتە ئەو زمانی کوردی، لەو پوانگەو، لە نەزەری کاک فاضل دا کورد (٢٢) پیتی ھەییە، ئەو پیتانەش بێجگە لە پیتی (ق) لە کرمانجی خواروودا ھەموو لە سەرەتای وشە دین، بەلام ھەرچی (ق) ئەوا زیاتر لە وشەکانی کرمانجی سەرودا لە سەرەتای وشە دیت.

مامۆستا ھەژار موکریانی لە نووسینی فەرھەنگی ھەنابانە بۆرینە دا سودی وەک سەرچاوەیەک لە "ئەستێرە گەشە" بینیوە بەلام ژمارە ی پیتەکانی زمانی کوردی دەکاتە (٣١):

ھەمزە بێ پی تی جیم چی حی خی دال ری رێ بزرگ زی ژئ سین شین عین غین فی قی قاف کاف لام لام بزرگ میم ن واو واوی مجهول هی یی یای مجهول. لە فەرھەنگی "تاهیر سادق" دا ئەلف بای کوردی بەم شیوەیە ھاتووە:

ا ب ت پ ج چ خ د ر ز ژ س ش ف ق ک گ ل م ن و ه ی.

گیوی موکریانى له فرههنگى کوردستاندا ئەلف باى کوردى وا دهیښی:

ک ب پ ت ج چ خ د ر ز ژ س ش ع غ ف ق ک گ ل م ن و ه ی.

د. شهفیق قەزازیښ له لاپەرە (۱۷-۱۸) ئەلف باى کوردى وا دهنووسى:

ا هه مزه ب پ ت ج چ خ د ر ز ژ س ش ع غ ف ق ک گ ل م ن و ز و و ه ی ئ ی و ئ

لهم چەند فرههنگه‌دا، فرههنگنووسانى کورد هه‌ر هه‌موو له‌سه‌ریه‌ك ئەلف با رێك نین، مامۆستا فاضل باوه‌ری وایه‌ كه هه‌ر چوار پیتی (ح ع غ ق) کوردی نین، گیوی موکریانیش دهنووسی كه (ع غ) کوردی نین بۆیه‌ له‌ زۆر شوێن (ح ع) و (خ غ) له‌ فرههنگه‌كه‌ی تیكه‌لكراوه‌، له‌ فرههنگی "تاهیر سادق"یشدا (ع غ) نه‌هاتوون، به‌لام موحه‌مه‌دی خاڵ و هه‌ژار موکریانى ئەم چوار پیتیه‌یان له‌ فرههنگه‌كانیاندا به‌كاره‌یناوه‌، مامۆستا خاڵ له‌ فرههنگه‌كه‌ی دا له‌و چەند لاپه‌ریه‌دا په‌یڤی کوردی بۆ ئەم چوار پیتیه‌ ه‌یناوه‌: (ح-۴۷-۵۶)، (ع ۳۵۷-۳۶۱)، (غ ۳۶۲-۳۶۴) (ق ۷-۱۵) مامۆستا هه‌ژاری موکریانیش له‌و چەند لاپه‌ریه‌دا وشه‌ی کوردی بۆ ئەم چوار پیتیه‌ ه‌یناوه‌:

(ح ۲۲۵-۲۳۴)، (ع ۵۰۳-۵۰۹)، (غ ۵۱۱-۵۱۳)، (ق ۵۴۱-۵۹۴). له‌ فرههنگی "کوردستان"یش له‌ لاپه‌ره‌ (۳۴۱-۳۵۰) وشه‌ بۆ پیتی (ح) ه‌یناوه‌، بۆ پیتی (ق) له‌ (۶۸۲) هه‌تا (۷۲۷) وشه‌ی بۆ ه‌یناوه‌، له‌ فرههنگی شاره‌زوریښ وشه‌ بۆ ئەم چوار پیتیه‌ ه‌یناوه‌:

(ح ۲۱۷-۲۲۲)، (ع ۳۹۰-۳۹۲)، (غ ۳۹۳-۳۹۴) (ق ۴۰۸-۴۳۰).

ئه‌مه‌و له‌ فرههنگه‌كاندا له‌ هه‌ندێ شوێن بزوین و نه‌بزوین تیكه‌لكراون هه‌روه‌ها هه‌ندیکیان له‌ ریزکردنی پیتیه‌كاندا كۆك نین بۆ نموونه‌ له‌ فرههنگی تاهیر سادق دا (ت) پێش (پ) هاتوو هه‌روه‌ها (ق) پێش (ف) هاتوو.

ئه‌مه‌و هه‌ردوو جووته‌ پیتی (ل، ل')، (ر، ر') له‌ کوردیدا جیاواز له‌ ئینگلیزی فۆنیمن نه‌ك ئەلوفۆن: بۆیه‌ ده‌بێ له‌یه‌ك جیا بركێشه‌وه‌، گیوی موکریانى له‌ لاپه‌ره‌ (۸۲۸) هه‌ردوو (ل ل') تیكه‌ل ده‌كا و دهنووسی: (ل) پیتیکی ئایینی کوردیه‌.

له‌ موکریاندا له‌ گه‌لێك جیاگاندا به‌ (ل') و له‌ سۆرندا به‌ (ر) به‌کارده‌برێ وه‌كو

مار، خار: مال، خال و له باکوردا به (ل) بهکاردهبرئ. له نووسیندا ئەم دووه لهیهک جیان ئەک یەک پیت بن: ههله، ههله، پهله، پهله، کهل، کهل زۆر لهیهک جیان.

لەم فەرھەنگەدا ئەم ئەلف بایە پەیرەو دەکری:

ا ب پ ت ج چ خ د پ ز ژ س ش ع غ ف ق ک گ ل م ن و ه ی .

بۆچی ئەم ئەلف بایە؟

باوەڕم وایە کە ئەو چوار پیتە (ح ع غ ق) لە لای هەندئ فەرھەنگ نووس بە کوردی نازانرێن هەر چوار کوردین بە تایبەتی (ح) و (ق) و (ع) چونکە هەریەکە لە چەندەھا وشە کوردی هەن، هەروەھا بەسود وەرگرتن لە عەرەبی و تورکی ئەوا (غ) لە کوردی ئەمڕۆ دا هەیە.

هەندئ وشە کوردی ئەمڕۆ بەجۆری بوونەتە کوردی کە هەموو کوردێک ئیان تی دەگا، هەر بۆ نموونە قەلەم، قوتابی، قەساب، وەخت، هتد، لەم فەرھەنگەدا (لەریزکردندا) ئاماژە بە (ر) و (ل) نەکراوە چونکە ئەوانە لە سەرەتای وشە کوردی دا ناهین، ئەمە ئەوە ناگەیەنئ کە ئەم دوو پیتە کوردی نین، بەلکو تەنھا بۆ کاری فەرھەنگکاری بەکارمان نەهێناون، چونکە لەسەرەتای وشە نایەن، هەروەھا هەر چەند (ۆ)، (و)، (وو) لە کوردیدا فۆنیم بە واتای مانای وشە دەگۆڕن لە هەندئ شوێن وەک کۆپ، کوپ، کووپ بەلام سەبارەت بە سەرەتای وشە (و) و (وو) واتای وشە ناگۆڕن بئێی وشە/ووشە؛ وتە/ووتە هەر هەمان واتە دەبەخشن، بۆیە لەم فەرھەنگەدا تەنھا (و) لە سەرەتای وشە باسکراوە، بەلام لە هەندئ وشە (لە ناوەراست و کۆتایی) (وو) نووسراوە.

پیتی (ف) پیتیکی رەسەنی کوردی یە بەلام لە کرمانجی خواروودا تەنھا چەند وشەیک بەم پیتە دەست پێدەکەن، هەرچی هەورامی و باکوری یە ئەوا چەندەھا وشەیان هەیە کە بەم پیتە دەست پێدەکەن، ئیمەش تەنھا ئەو چەند وشەیان هیناوە کە لە کرمانجی خواروو-سۆزانی دا هەن.

هەروەھا سەبارەت بەو فەرھەنگانەی کە لەسەر ئەلف بای لاتینی نووسراون و کە وشەیان بەجیا بۆ (ئە e)، (ئێ ئی) (ئۆ-ه) هیناوەتەر، ئیمە هەموومان لەژێر پیتی (ئا) یاخود (ا) ریز کردوون، چونکە بەرای ئیمە (ئە، ئی، ئو) سێ پیتی لەیهک جیانین.

بۆچی ئەم فەرھەنگە

فەرھەنگنووسانی کورد وەک بەرپێزان موخەمەدی خاڵ و فاضل نێزامەدین و گێوی موکریان و ھەژاری موکریان ھەریەکە فەرھەنگنکی قەبە و بەنرخیان دانائو بە ھەزاران وشە کوردیان لە فەوتان رزگار کردو، ئەم فەرھەنگەش ژێدەرەکی ھەر ئەم فەرھەنگانە و ئی ترە...

لەم فەرھەنگانەدا وشە لە زۆریە ی زارەکانی کوردیدا ھێنراون، بەلام لەم فەرھەنگە ی ئێمەدا وێرای ئەوەی بەرامبەر ھەر وشەیکە کوردی چەند وشەیکە ئینگلیزی ھێنراو، ئەوا ھەولدارو لە ستونی یەکەم (بەشی سۆزانی) وشە لە ھەرسێ شاری ھەولێر و کەرکوک و سلێمانی بەئین و لە بەرامبەر وشە ی بادینی دابنێن بۆ ئەوەی سەرەتا بەشی باشوور سود لەم ئەزموونە وەرگیرێ، سەبارەت بە سۆزانی یەکە بەحوکمی ئەوەی نووسەر خەلکی ھەولێر و ئاگاداری پەیغەکانی کەرکوک و سلێمانی، ئارێشەیکە ئوتۆی ئەھاتۆتە پێ، بەلام سەبارەت بە پەیغەکانی بادینی تووشی ھەندێ گێروگرفت بووین، ھەر چەندە نووسەر ئەو ھەوت سائە مامۆستایە لەبەشی ئینگلیزی ئادابی دھۆک، بەلام بەحوکمی ئەوەی پەسپۆریەکی لە ئینگلیزی، تەواو بەسەر بادینی یەکە زال نیە، ھەروەھا ئەگەر لەسەردەمێک کرمانجی سەرۆ زمانی نووسین بوو و لە قۇناغیک زێرین دا ژیاو بەجۆری لە زۆر بواردا نووسەرائی پێشەنگ بوونە وەک لە فەرھەنگ نووسیدا ئەحمەدی خانی بە "نوبەھارا بچوکان" پێشەنگ بوو، لە چیرۆک دا (مەلا مەحمودی بایەزیدی و فوادێ تەمق) بە پێشەنگ دین، لە نوێکردنەوێ شیعری کوردیدا رەحیمی ھەکاری، لە رۆژنامە نووسی دا مەدەد و جەلادەت بەدرخان، بەلام لەدوای سەدە ی بیستەمەو بەتایبەتی لەپاش داگیرکردن و دا بەشکردنی کوردستاندا، کرمانجی سەرۆ بەتایبەتی بەشە بادینی یەکە و بۆتانی یەکە دوچاری ھەرەشە ی فەوتان بوونەو، لە دەقەری بادینان کوردی نووسین بەرەو کزبوونیکی خەتەرناک چوو، ئەواتا سادقی بەھائەدین کە رۆژماننوسیکی دیاری کورد، کوردی یەکە لە سەرەتا بەھێز ئەبوو.

ھەروەھا نووسەریکی وەک ئەنوەر موخەمەد تەھیر لەچاوپێکەوتنێکدا دەنووسی: "دەمی من دەست دایم چیرۆکنفیسینی چ بەرھمەن دی یین کوردی ل پێش من نەبوون، یەعنی من چ بەرھەم ب کرمانجی نەخواندینە " لەپاش ۱۹۷۵ ھەرەشە ی "تەعریب"

بەتەرەوای دەفەرەکی هەرسانکردبوو بەجۆری چەند نەرمیەکی هەتا دواى راپەرینیشى
 پێگەیاندا زۆر بێ ئاگابوون لە زمانى کوردی، لەر بەسالتەدا، دەفەرەکی وا یۆرگەنەرمیەکی لە
 زووی زمانەرە بەختووە دەیتى چاوەڕێ ئەکرى لە رۆنى پرۆسەى بەکوردی کردنى
 مەتەجى خوێندن نەرمیەکی کوردی زان (بە ئاخاوتن و نووسین) دروست یی، نووسەر
 بۆ ئەوەی فەرەنگەکی لە رێچکەى ئەکادیمیەت دور ئەکەوێتەوه پرسىاری لە هەموو
 کوردیزانێکی دەفەرەکی کردووه، لێرەش هەر تووشى ئارێشە هاتین، چونکە
 عەشیرەتەکانى ئەو دەفەرە هەریەکە و پەیفى تاییەت بەخۆى هەیه و تارادەیک لەیهک
 جیان، بەلام ئێمە هەر کۆلمان ئەدا پرسىارمان لە مامۆستا و نووسەر و فەرەنگنۆوس و
 قوتابی و پیرەمێردى دەفەرەکی کرد تاكو بتوانین تارادەیک فەرەنگى بنووسین شایەن
 بەمتەئەبى.

لە کۆتایی پێم خۆشە ئەم سى سرنجە لە بارەى فەرەنگەکەمەوه بخەمە پوو:
 یەکەم: ناوی فەرەنگەکە: فەرەنگەکەم ناونا بە ئۆکسفۆردى نوێ، چونکە لە ئایندەیهکی
 نزیکدا خوار یاریی لەگەڵ فەرەنگى ئۆکسفۆرد ئینگلیزى-کوردی لەیهک بەرگی قەبارە
 گەورەدا بلاوی دەکەمەوه هەروەها فەرەنگى گێرفانیشیان ئى دروست دەکەم.
 دووهم: لە هەندى شوێن هەولمان داوه وشەیهکی سۆرمانجى دابنێین، ئەم دیاردەیش
 ساخەم و تەندروست بووه چونکە ئەوەى ئێستا بەتاییەتى قوتابیان زۆربەى هەرە زۆرى
 لە سۆرمانجیەکی دەگات.

سى یەم: نووسەر چاک دەزانى (سۆرانى) و (بادینى) ئەوەندى پەيوەندىيان بە جوگرافیا و
 سیاسەتەوه هەیه ئەوەندە پەيوەندیان بەزمانەرە نیه، بەلام ماوەیهکی زۆر لە ناوەرە و
 دەرەوى کوردستان کە دەگوترى سۆرانى یاخود بادینى تى دەگەن مەسەلەکی چىیه، لەپاش
 چاپکردنى فەرەنگى ئۆکسفۆرد ئیمیلێکم لە نووسەرنێکی دەرەوه بەناوی David kemp بۆ
 هاتووه پرسىاری ئەوه دەکات ئاخۆ فەرەنگەکەم کوردی سۆرانى یە یان ئە؟!

لەکۆتایی هیوادارم ئەم فەرەنگە بچووکەم سەرەتایەکی بى بۆ ئەوەى رۆشنپیرانى
 هەردوو دەفەر زیاتر ئاگادارى وشە و پەیفى یەکترین.

سەلام ناوخۆش
 ۲۰۰۳/۵/۲۲

سەرچاوه

- ١- ئەنوەر محمد تاهیر و عبدالستار فتاح، فەرھەنگا مامۆستای کوردستان ٢٠٠٠.
- ٢- جگەر خوین، فەرھەنگا کوردی، بەرگی یەکەم و دووەم، بەغدا ١٩٦٢.
- ٣- سەرتیپ قادر و صلاح خوشناو، نۆسەد و شەهێ بەسوود. لەندەن ١٩٩٢.
- ٤- فاضل نێزامەدین، ئەستێرە گەشە، بەغدا ١٩٧٧، ١٩٨٩.
- ٥- گیوی موکریان، فەرھەنگی کوردستان، هەولێر ١٩٩٩.
- ٦- موحەمەدی خال، فەرھەنگی خال، ٣ بەرگ، سلێمانی ١٩٦٠-١٩٦٤.
- ٧- ھەژار موکریان، ھەنابانە بۆرینە، تەھران ١٩٩١.
- ٨- ھەژار موکریان، وەرگیترای قورئانی پیرۆز بەکوردی، تەھران ١٣٧٩.

- Baalbaki, .1988 Al-mawrid-A modern Arabic English dictionary, Beirut.
- Bakir,s.n. 2002 Oxford, English kurdish Dictionary, Hawler:naza press.
- Qazzaz,sh.2000.The sharezoor,Kurdish English Dictionary. Hawler:Aras press.
- Rizgar,B.1993. Kurdish-English, English-Kursdish dictionary,London
- Saadalla,s. 1998. _____.
- Wahby,T. and Edomnds, c.j 1966. A Kurdish-English dictionary. Oxford:clarendon press.

سوپاسنامه

سوپاس بۆ خوای گهوره که زۆر یارمهتی دام ئەم فەرهنگەش تەواو بکەم. له نووسینی ئەم فەرهنگەدا بەتایبەتی لهبارە ی پهیچی کوردی بادینی، زۆر مامۆستا و فەرهنگنووس و نوسەر و قوتابی و خەلکی گوندان یارمهتی زۆریان دام، لهوانە ی که له بیرمن ماموستا ئەحمەد حەیدەر، فازل حەیدەر، ئەنوەر موحەمەد تاهیر، عەبدولستار فەتاح، عماد وەیس، بایز عومەر، حەسەن سلێفانەیی، هەفال سەلیم، ابو عبید عبدالله، دیار عبدالکریم، قەیدار نەبی، سلیمان اسماعیل، إبراهیم شیلانی، رهشید سەعدی شاهین، هادی عەلی یونس، مستەفا دەریاس، هەروەها زۆر سوپاسی برای هیژا کاک ئامانج عەبدولکەریم دەکەم که رەنجیکی زۆری کێشا و کاری کۆمپییوتەرەکی بۆ کردم.

دووبارە سوپاس بۆ هەرکەسی کهوشەیهکم سودی وەرگرتی بەتایبەتی کهسانی نادیار که زۆریان هاندان و یارمهتیان دام، ئەک هەر له کوردی یه که به لکو، له ئینگلیزیه کهش.

سەلام ناوخۆش

English	بادینی	سۆزانی
A The first letter of the kurdish alphabet	ئا	ئا
Yes	ئە، بەلێ	ئا
Ah! Oh!	ئا، ئای	ئا
August	تەباخ	ئاب
Reputation, honour	شەرم	ئابروو
Sanction, blockade, siege	دورپێنج	ئابلووقە
Economic, embargo, economic sanction	دورپێچا ئابووری	ئابلووقەی ئابووری
Economy	ئابووری	ئابووری
Political economy	ئابورا سیاسی	ئابووری سیاسی
Economist	ئابورناس / ئابورزان	ئابوریزان / ئابوریناس
Economics	زانستی ئابووری	ئابوریزانی
Subscription	ئابونە	ئابونە
Sigh	ئاخ	ئاخ / هەناسە
Talk-discourse, utterance	ئاخفتن	ئاخاوتن
Trough, (manger)	هافر	ئاخوپ
Stable	ستەبل	ئاخوپ / تەویله
Direction, guidance	سەمت	ئاراستە
Tranquillity, patience	هەدار / هەویان	ئارام
Make up, adornment	خەملاندن	ئارایش
Flour	ئار	ئارد
Cucumber	خیار	ئاروو
Desire, lust	هەز / فیان	ئارەزوو
Sweat	خوھ	ئارەق
Wine, alcohol	ئارەق	ئارەق

English	بادینی	سۆرائی
Drunkard, addict	ئاره ققخه خور	ئاره ققخور
Brave, bold	زیره ک / پهیت / بجه رگ	ئازا
Free, independent	ئازا / سه ربخو	ئازاد
Liberty, freedom	ئازادی / سه ربخوه یی	ئازادی، سه ربهستی
Freedom of assembly	ئازادیا کۆمبون	ئازادی کۆبونوه
Freedom of choice	ئازادیا ههلبژارتنی	ئازادی ههلبژاردن
Freedom of seas	ئازادیا دهریای	ئازادی دهریایی
Freedom of trade	ئازادیا بازرگانی	ئازادی بازرگانی
Freedom of speech, opinion	ئازادیا بیرو رایا	ئازادی پاده ربپین / بیرو
Freedom of movement, travel	ئازادیا گهشت کرن	ئازادی گهشت کردن
Freedom of religion	ئازادیا ئولی / دینی	ئازادی ئایینی
Political liberty	ئازادیا سیاسی	ئازادی سیاسی
Personal liberty	ئازادیا کهسی	ئازادی کهسی
Freedom of press	ئازادیا روژنامه قانی	ئازادی روژنامه گهری
Freedom of worship	ئازادیا په رستن	ئازادی په رستن
Freedom of thought	ئازادیا هزری	ئازادی بیر
Ache, agony	ئیش	ئازار
March	ئادار	ئازار
Supplies, provisions	ئهرزاق / متا	ئازوخه / ئازووقه
Livestock	تهرش / کهوال	ئازال / ئازهل
Zoology	زانستی کهوالی	ئازالزانی
Agency	ئه جانس	ئازانس
Disturbance, chaos	شه پرزه / گرفتاری	ئازاوه
Agitator, troublesome	شه پروکه	ئازاوه چی

English	بادینی	سۆزانی
To drive	هاژوتن	ئاژووتن
To lead	هاژووتن	ئاژووتن
Easy, simple	ساناهی	ئاسان
Security	تهناهی / تهناهی	ئاسایش
Security council	جڭاتا تهناهی	ئهنجومهنی ئاسایش
Ordinary, usual, customary	ئاسایی	ئاسایی
Ancient, antique	کهئن	ئاسایی / کۆن
Level, standard	لوک / ئاست	ئاست
Trifle	بزه جمهت	ئاستهم
Obstacle	ئاستهنگ	ئاستهنگ
Deer, gazelle	خه زال	ئاسک / مامز
Sky, heaven	ئهسمان / عهسمان	ئاسمان
Divine	ئهسمانی / بهزدانی	ئاسمانی
Sky-blue	شینئ عهسمانی	ئاسمانی (رهنگ)
Abstract	ئهسمانی	ئاسمانی
Iron	ئاسن	ئاسن
Blacksmith	ئاسنگهر	ئاسنگهر
Horizon	ئاسۆ	ئاسۆ
Horizontal	ئاسۆیی	ئاسۆیی
Peaceful, happy	دلهخۆش / کهیفخوهش / بکه یف	ئاسووده
Happiness	کهیفخوهشی	ئاسوودهیی
Asia	ئاسیا	ئاسیا
Asia minor	ئاسیا بچیک	ئاسیای بچوک
Mill	ئاش	ئاش

English	بادینی	سۆزانی
Meal, food	ئاش	ئاش
Tax of mill	ههقی ئاشی	ئاشانه
Quit, give up doing	بهسکرن	ئاشبه تال
Reconciliation	ئاشتبون	ئاشت بوونهوه
Peace	ئاشتی	ئاشتی
Obvious	خوهیا / دیار	ئاشکرا
Appearance, uncoverness	ئهشکرا بوون	ئاشکرا بوون
To reveal, declare	ئهشکرا کړن	ئاشکرا کړن
Mill operator, miller	ئاشه فان	ئاشگێر / ئاشه وان
Acquaintance	نیاس / ئاشینا	ئاشنا
Acquaintanceship	نیاسی	ئاشنایه تی
Friends and acquaintance	هه قال و نیاس	ئاشنا و روشنا
Disturbance, sedition, riot, unrest	ئاشوب / فیتنه	ئاشوب
Miller	ئاشقان	ئاشه وان
Millery	ئاشقانی	ئاشه وانی
Water mill	ئاشی ئافی	ئاشی ئاو
Coffee grinder	ئاشی قه هوی	ئاشی قاوه ی
Air mill, wind mill	ئاشی بایی	ئاشی با
Lover	ئاشق	ئاشق
Creation, origination, formation, Molding	چێکرن / ئافراندن	ئافراندن
Woman	ژنک	ئا فره ت
Bravo, excellent, excellence	هه ره باش / عافه رین	ئا فره رین
To praise	مه ده ج	ئا فره رین

English	بادینی	سۆزانی
Direction, trend	ئاقار	ئاقار
Orchard, open field	ئاقار	ئاقار
Moral, conduct	ره‌وشت / سنج	ئاکار
Ethics, moral philosophy	ره‌وشتناسی	ئاکارناسی
Result, outcome, consequence	ئه‌نجام	ئاکام
Sober	ئاکه‌هدار	ئاکادار
Conscious, aware	ئاکه‌هدار / هشیار	ئاکادار / وشیار
Informer, informant	ئاکه‌هکەر	ئاکادارکەر
Intelligence, consciousness	هشیاری	ئاکایی
Class consciousness	هشیاری چینه‌یه‌تی	ئاکایی چینه‌یه‌تی
Fire	ئاکەر	ئاکەر
Bombardment	ئاکهرباران	ئاکهرباران
Play with fire, fireworks	ئاکهربازی	ئاکهربازی
Cease fire, armistice	ئاکهربه‌ست	ئاکهربه‌ست
Fire place, hearth	کوچک، ئاکردانک	ئاکردان
Inflammable	ئاکرگر	ئاکرگر
Fire extinguishing, to quench	ئاکر قه‌مراندن	ئاکر کوژاندنه‌وه
Volcano	ئاکر پزین	ئاکر پزین
Fire worshipper	ئاکرپارێز / ئاکر په‌رست	ئاکر په‌رست
Fire fighter	ئاکر کوژ	ئاکر کوژینه‌وه
Scarlet red, bright	سوری قه‌بی	ئال
Banner, flag	ئال / ئالا	ئالا

English	بادینی	سۆرائی
Gold	زێر	ئالتوون
Grazing, grass, fodder	ئالف	ئالف
Complex, complicated	ئالوز / ئاسی	ئالۆز
Exchange	ئالوگۆر / گوهرین / قه گوهارتن	ئالوگۆپ
Barter, trade, trade-off	پهف گوهرین / ب تشته کی گوهرین	ئالوگۆر
Tonsil, gland	ئالور هیستل / گلله / به یقووک	ئالوو
Burdened, longing	ئهشق	ئالوده
Fodder	ئالف	ئالیک
Ready (cloth)	ئاماده / جیکری	ئاماده
On alert	ئاماده	ئاماده
Presence, be ready	ئامادهبون	ئامادهبون
Preparation, to prepare	ئامادهکرن	ئامادهکردن
Organiser, preparer	ئامادهکەر / به ره قه	ئامادهکار
Statistics, census	سه ره میر	ئامار
Hint, reference, mark	ئامازه / هیما	ئامازه
Househad utensils, pots and pans	ئامان	ئامان
Target, aim, goal	ئارمانج	ئامانج
Tool, particle, article	ئالاف / ئالهت	ئامراز
Cousin	پسمام و دو تمام	ئاموزا
Institute, establishment	په یمانگه	ئاموزگا

English	بادینی	سۆزانی
Adviser, counsellor	شیره تکار / نامۆز کار	نامۆزگار
Advice	نامۆز گاری / شیرهت	نامۆزگاری
Aunt,	نامۆژن	نامۆژن
Father's brother's wife	نامورهت / ئالاف	نامیر
Tool, instrument	همبیز / همبیز کرن	نامیز
Embrace,	بهه سیننگرن	نامیز
containment	ئه نیشک / ئانیشک	نانیشک
Elbow	ئاف	ئاو
Water, juice	ئافناسی	ئاوناسی
Hydrology	ئافابون	ئاوابوون
Sunset, disappearance	هیفی	ئاوات
Hope, longing, desire	هیقیدار	ئاواته خواز
Wishful, hopeful	مشهختی	ئاواره
Banished, exiled,	ئاواز	ئاواز
homeless, shelterless	ئاواز چیتکرن	ئاوازدانان
Melody, tune	ئاوازدانهه	ئاوازدانهه
To compose,	ئافاکرن / نوزه تکر	ئاواکردن
melodize	گوند، ئافایی، ئافانی	ئاوایی
Composer	ئاف پالیف	ئاوپالینو
To construct,	دهستاف، ئهدهب،	ئاودهس
innovate, build	ئهدهبخانه	ئاوپینگ
Village, inhabited	خوناف	ئاوژینگدان
Filter	سه کهههات / روحدان	
Toilet,		
w.c. water closet		
Dew		
Death struggle,		
agony of death		

English	بادینی	سۆزانی
Silk	ئارمیش	ئاوریشم
Gilding	ئاڭ زین	ئاو زین
Silver ore	ئاڭزیو	ئاو زیو
Swallowing, inflammation, infection	وهرمى، گوپکری	ئاوسان
Swollen, flammable, inflammable	وهرمى، گوپکری	ئاوساو
Water carrier, pump	ئاڭکیش	ئاوکیش
Small pox	سورک	ئاوله / سۆریکه
Fetus, embryo	پز / ئاقلمه / کورپهله	ئاوله مه / کۆرپه له
Pregnant	ئاڭس ، ب زک	ئاووس / ئاوس
Weather, climate	سهقا / ئاڭ و ههوا	ئاو و ههوا
Sewerage	سۆلین / بهلوعه	ئاوه پۆ
Opposite, counter, converse	به ره قازی	ئاوه ژوو
Capsized, turned over	به ره قازی	ئاوه ژوو / سهراوگیڕ
Companion, comrade	هه قال	ئاوه ل
Wife's sister's husband	هه قلینگ	ئاوه لزاو
Adjective	هه قالناف	ئاوه لئاو
Adverb	هه قالتار	ئاوه لکردار
Knickers - panties	ئه ته ک	ئاوه لکراس
Mediator, intercessor	ئاڭبه ر / ئاڭبه رچی	ئاوه ندیار
Like this, that	هه سا / وه سا	ئاوه ها
So, such	هه سا	ئاوه ها
Complex, mixture	لیکدای / تیکه لک / تیکه ل	ئاو یته
Mirror	قو دیک	ئاوینه

English	بادینی	سۆزانی
Watery, marshy, dew	ئاڤی	ئاویسی
Sperm, semen	ئاڤین	ئاوی
Alas! Sighing, sorrow, grief	ناھین	ناھ
Groaning	ناھین	ناھ وناھ
Party, vestival, concert	ناھەنگ	ناھەنگ
Commencement, graduation ceremony	ناھەنگا دەرچوون	ناھەنگی دەرچوون
Wedding ceremony		ناھەنگی بووک
Marriage ceremony	داوەت	گواستنهوه
Oh	ئۆف / ئای	ئای
does? Do	ئەری؟	ئایا؟
Religion	ئۆل / ئاین	ئاین
Future	داھاتی، پاشەرۆژ	ئاییندە
Wile, equivocation	ناز / مەکر	ئاین و ئۆین
Doctrine, belief, dogma, path	مەزھەب	ئایینرا / ئایینزا
Religious	ئاینی / ئۆلی	ئایینی
Heresy, heterodoxy	ئۆلا نوی	ئاینی نوی / بیدعە
Then	پشتی / قیجا	ئینجا
Fault, responsibility	ستۆ	ئۆبال
Car, automobile	ترومبیل	ئۆتۆمبیل
Hotel	ئوتیل	ئوتیل
Room, chamber	ئۆدە / ژور	ئۆدە
Trip, departure	سەفەر / وەغەر	ئۆغر
Ow! Oh!	ئۆف	ئۆف
Patience, tranquility	هەدار	ئۆقرە

English	بادینی	سۆزانی
Ocean	ئوقیانووس	ئوقیانووس
Iron, laundry	ئوتیه	ئوتو
Hope	هیچی	ئومید
Wile, trick	گەند / حیلە	ئۆین
Puzzled, piebald	عەجیب گرتی	ئەبلەق بوون
Disgrace, corruption	هەتک و نامیس	ئەتک
To insult, defame	هەتک برن	ئەتک کردن
Atom	ئەتۆم	ئەتۆم
Atomistics, atomics	ئەتۆمناسی	ئەتۆمناسی
Of course	پاچەوا / بێ گومان	ئەدی کو
Politeness, manner	ئەخلاق	ئەدەب
Literature	تورە	ئەدەب
Purple	مۆر / ئەرخوانی	ئەرخەوانی
Earth, land, estate	عەرد / عەدر	ئەرد
Cheap	ئەرزان	ئەرزان
Archives	ئەرشیو / ئەرشیف	ئەرشیف
Duty, task, function	ئەرک	ئەرک
Physiology	ئەرکناسی	ئەرکناسی
Experiment, experience	سەربۆر	ئەزموون
Examination, test	تاقیکرن	ئەزموون
Serpant, snake	مار	ئەژدەر
Dragon	ئەژدەها	ئەژدەها
To count, calgulate	هژمارتن	ئەژماردن
Arithmetic	حیساب	ئەژماردن (زانست)
Knee, kneel	چۆک	ئەژنۆ

English	بادینی	سۆزانی
Stallion, horse	هه‌سپ	ئه‌سپ
Trojan horse	هه‌سپێ ته‌رواده	ئه‌سپێ ته‌رواده
Calmness, stillness	ب که‌ری / بی‌ده‌نگی	ئه‌سپایی
Bike, bicycle	بایسکل	ئه‌سپه ئاسنینه
Louse	سپی / سپیه	ئه‌سپێ
Thump	تالا به‌رائی	ئه‌سپێ کوژه
Cervix, burden	سکورد / ستو	ئه‌ستۆ
Loaf, bread	سه‌وک	ئه‌ستورک
Thick	ئه‌ستیر	ئه‌ستوور
Column	ستون / ستین	ئه‌ستوون (رۆژنامه)
Pillar, pole, post	دینگه	ئه‌ستوون
Vertical	ستواینکی	ئه‌ستوونی
Star	ستیر	ئه‌ستیره
Astrology	ستیرناسی	ئه‌ستیره‌ناسی
Reservoir	ئه‌ستیرک	ئه‌ستیل
Tear	رۆندک	ئه‌سرین
Sponge	ئسفه‌نج	ئه‌سفه‌نج
Origin	ئه‌سل / ره‌سه‌ن / نژاد	ئه‌سل
Purebred, highborn, of noble origin	ره‌سه‌ن	ئه‌سلزاده
Tear	رۆندک	ئه‌شک
Torture, agony, rebuک	ئیش / ئازاردان	ئه‌شکه‌نجه
Cave	ئه‌شکه‌فت / شکه‌فت	ئه‌شکه‌وت
Foe, enemy	دژمن	ئه‌غیار
Myth, legend	ئه‌فسانه	ئه‌فسانه
Mythology	ئه‌فسانه‌زانی / ناسی	ئه‌فسانه‌ناسی

English	بادینی	سۆزانی
Sorcery	سۆر / سحر / خهفرانک	ئهفسوون
Officer	ئهفسەر	ئهفسەر
If	ئهگەر	ئهگەر
Otherwise	دهنا / ههکه	ئهگهرنا
Doubtless	بی گومان	ئهلبهت
Diamond	ئهلماس	ئهلماس
Missing link, intermediate form	ئهلقه یا بهرزه	ئهلقه ی بزر
This	ئهف	ئهه
Store, warehouse	ئهمبار	ئهمار
These	ئهف / ئهقان	ئهمانه
Extreme	بیقام / بهرگر	ئهمپه
Now, Then	قێجا / ئهقجا	ئهمجا
Today	ئیرۆ / ئهقرو	ئهمرۆ
Tonight	ئهقشهفه	ئهمشهو
Finger	تل	ئهموسست
Pitch dark, Gloomy	تل چههف	ئهموسستهچار
Then, now	قێجا / ئهقجا	ئهنجا / ئهوجا
Conclusion	ئهنجام / ئاکام	ئهنجام
Council, assembly, board, court	جقات	ئهنجومه
Secutity council	جقاتا تهناهی	ئهنجومه نی ئاسایش
Board of trustees	جقاتا ئهمیندارا	ئهنجومه نی ئهمینداران
Constituent assembly	جقاتا دامهزrandنی	ئهنجومه نی دامهزrandن
Junta	جقاتا شوړشی	ئهنجومه نی شوړش
assembly parliament	جقاتا میلهت / گهل	ئهنجومه نی گهل

English	بادینی	سۆزانی
State consultative council	جڤاتا شېره تکارا	ئەنجومەنی راویژ
Senate (council)	جڤاتا پېران	ئەنجومەنی پېران
National assembly	جڤاتا نیشتمانی	ئەنجومەنی نیشتمانی
Council of ministers, cabinet	جڤاتا وەزیران	ئەنجومەنی وەزیران
Council of municipality	جڤاتا باژیری	ئەنجومەنی شارەوانی
Legislative council	جڤاتا یاسادانان	ئەنجومەنی یاسادانان
Executive council	جڤاتا بچەیتینانی	ئەنجومەنی بەجەیتان (تەنڤیزی)
Engineering	ئەندازیاری	ئەندازە
Geometry	ئەندازەزانی	ئەندازەزانی
Analytic engineering	ئەندازاریا شروڤە کرنی / شلوڤە کرنی	ئەندازەیی شی کردنەو
Engineer	ئەندازیار	ئەندازیار
Member	ئەندام	ئەندام
Organ	ئەندام	ئەندام
Organology	ئەندامزانی	ئەندامناسی
Contemplation	هزر و بیر	ئەندیشە
Purpose	مەبەست / مەرەم	ئەنقەست
On purpose	زۆقەستی	(بەدەستی ئەنقەست)
Ring	گوستیلک / گوستیرک	ئەنگوستیلە
That	ئەو	ئەو
He, she, they	ئەو / ئەوی / ئەوی	ئەوان
They	وان	ئەوان
Those	ئەو / وان	ئەوانە

English	بادینی	سۆزانی
Extreme, utmost, opposite side	ئهولا / رهخێ دی / قامادی	ئهوپهپ
Extremist	پهرگر	ئهوپهپ
Then, now	ئهوجا	ئهوجا
In past	وی دهمی	ئهوسا
That	ئهو	ئهوه
So, that	هنده / هند	ئهوهنده
One who, one which	ئهوی کو / ئهوا کو	ئهوهی
There	ویتری	ئهوی
Another	یا / یی دی	ئهویتر
Others	ییت / یین دی	ئهوانیتر
Oh pity! Alas!, woe	ههی هاوار / ههواره	ئهیهری
Yes	ئه / بهلی / لهی	ئێ
Once	ئیکجار	ئیکجار
Completely, totally, Extremely	ب جاره کی	ئیکجارهکی
Here	قیری / قه	ئیرانه، ئیره
Now	نوه	ئێستا
Mule	ههپستر	ئهپستر
Station	ئیزگه / ئیستگه	ئهپستگه
Bone	ههستی / ههستیک	ئهپسقان
Bone, skeleton	ههستی	ئهپسک
Cute, affable	دارسقه / ههستی سقه	ئهپسک سووک
Boorish, dull	دارگران / ههستی گران	ئهپسک گران
Skeleton, broken bones	کهلهخ / قهرقوده	ئهپسک و پروسک
Pain, ache	ئیش	ئیش

English	بادینی	سۆزانی
Painful	ب ئیش	به ئیش
Patrol, watching	پاس	ئیشك
Watchman	پاسقان / زیره قان	ئیشكچی
Tribes	ئیل	ئیل
To vomit	ئیلنج	ئیلینج
We	مه	ئیمه
Evening, eve	ئیقاری	ئیواره
Good evening	ئیقاری باش	ئیواره باش
You	وه / هین	ئیه
Paralyzed	شهه	ئیفلیج
Paralysis	فالنج / شهه	ئیفلیج / گۆجی
Flowerpot, vassel, vase	قافک	ئینجانه
Job, work, labour	شول	ئیش
To work	شولکر	ئیشکردن
Worker, labourer	کارگه / شولکهر	ئیشکهر

English	بادینی	سۆرائی
B The second letter of the kurdish alphabet	ب	ب
Wind, air	با	با
Lets	دی، بلا	با
Lets go	بلا بچین	بابۆین
Rheumatic, swelling, rheumatic, pain	با	با
Father	باب	باب
Subject	بابهت	بابهت
Grandfather	بابیر	بابه گهوره
Grandfather	بابیر	بابیر
Tax, poll	باچ	باچ
Collector	باچگر	باچگر
Tax office, custom house, toll-house	باچگه	باچگه
Orchard, vineyard	باغ	باخ / باغ
Garden	باخچه / بهخچه	باخچه
Bosom, pocket	بهرك	باخهڵ
Gardener	باخچهفان / بهخچهفان	باخهوان
Rheumatic	باوی / باهینک	بادار
Rheumatic, windy	باداری	باداری
Almond	با هیف	بادام
Bending	بادان	بادان
To Turn	بادان / دیور	بادانهوه
Wine, drink	باده / ئه‌ره‌ق	باده
Cheers! To your health	نۆش	نۆش!
Wine-seller	باده‌فرووش / ئاره‌ق فرووش	باده‌فرووش

English	بادینی	سۆزانی
Addict (of wine)	ئاره قهۆۆر، شهرايخۆر	باده نۆش
Load, cargo, burden	بار	بار
Mill grain	باراش	باراش
Rain	باران	باران
Raining	باران بارین/ باران هاتن	باران بارین
pulliometer, rain gauge	باران پێف	بارانپێو
Help, support	ئاریکار کردن	باربوو
Store, warehouse	ئهمبار	بارخانه
Unloading	بار ئیخستن/ خالی کردن/ قالا کردن	بارخستن
Loading, pack load	بار گریدان	بارکردن
Volume, bloc, mass	گوفه ک/ قهواره/ بارست	بارستایی
Positive and negative	بارگه	بارگه (کاره با)
Draft horse, big mule, beast of burden	بارگیل/ بارگیر	بارگیر/ بارگین
Deposit, hostage	ره قانندی	بارمه
Goods	مال/ شمه ک/ پرتال	باروبنه
Gunpowder	بارود/ باروت	بارووت
Headquarters, palace, arsenal	باره گهه	بارهگا
Thin, slim, slender	باریک	بارییک
Immature (bird)	نه کهیشتی	باپ
Inn	باپ	باپ
Bleating	باراندن	باپاندن
Tempest	باهۆز	باپهش
Falcon, sparrow hawk	باز	باز

English	بادینی	سۆزانی
Jump	باز	باز
Skilled, talent	شه هرهزا	باز
Bargain, market	بازار	بازار
Black market	سپکارهش	بازاری پەش
Merchant, businessman, tradesman	بازرگان	بازرگان
Commerce, trading	بازرگانی	بازرگانی
Check point	بازگه	بازگه
Bracelet	بازن / بازنک	بازن
Circle	بازن	بازنه
Vicious circle	بازنی قالا	بازنه ی بۆش
Arm, wrist	بازۆ، زه‌ند	بازوو
Town, market	بازێر / سێک	بازێر
Arm, forearm	باسک	باسک
Good, well	باش	باش
Goodness, healthiness	باش	باش
South	باشور	باشوور
Bleating	باعاندن	باعاندن
Bunch	قه‌فته‌ک	باق
Brightening	ته‌پساندن	باق و بریق
Bleating	باقاندن	باقه باق
North	باکور	باکوور
Rod-roller	باگوردان	باگردین (باگوردان)
Wing, arm	باسک / بار	بال
Wart	بالور / به‌لالوک	بالوکه
Volleyball	فۆلی پۆل / ته‌پکاره‌نده	باله

English	بەدینى	سۆزەنى
Puberty, sexual maturity, wet dream	بەلقبون	بەلەغبوون
Farting	تەر	بەئى بەربوون
Pillow, cushion	بەلیف / بەلیف / بەلیفک	بەلیف
Wing	چەنگ	بەل
Arm	بەسک	بە
Height	بەژن	بەل (بەژن و بەل)
High	بەلند (خاندن)	بەل (بەلند) خۆیندن
Jubbah	بەلپوش	بەلپوش
Powerful	بەهز / خورت	بەل دەست
Sacrifice	کۆرى / قوربان	بەل گەردان
Bird fowl	بەلندە	بەلدار / بەلندە
Building, upperstorey	ئاقاھى	بەلەخانە
Ambassador	بەلیوز	بەلیوز
Embassy	بەلیوخانە	بەلیوزخانە
Plateau, rooftop, surface	بەن	بەن
Bank	بەنق	بەنق
Call	بەنگ	بەنگ
Prayer call	بەنگ	بەنگدان
Caller, muezzin	بەنگیز	بەنگەر
Wailing, weeping	لۆزین / ناخین	بەنگ مەلەدان
Midspring season, April	بەنەمەر	بەنەمەر
Roof, upper	بەنى	بەنو
Father	بەب / بەف	بەو
Fashion, custom, habit	ئادەت / تەئال	بەو

English	بادینی	سۆزانی
Look, (look like red), reddish	قەبی	باو (سورباو)
Parents	باب و داک	باوان
Father	باب	باوک
Fatherhood	باقتی / بابی / بافی	باوکیستی
Faith, belief	باوهر	باوهر
Trustee	باوهرپیتکر	باوهرپیتکراو
Believer	خودان باوهر	باوهرپدار
Believing, to believe	باوهرکرن	باوهرکردن
Faith, trust	باوهری	باوهری
Father's wife - step mother	ژنباب	باوهر ژن
Embrace	ئامبیز / همبیز	باوهرش
Fanning, fan	بازهن	باوهرشین
Yawn	باویشک، باویشک	باویشک
Almond	به هیف / باهیف	باوی
Bitter almond	ئازک	باوی تال
Eggplant	باينجانکارهش / باجان	باينجان
Merit, value	بوها / بهها / کرتگی	بايه خ
Valuable, worthy, priceless	په بهها / بهر کهتی / شایسته	بايه خدار
Idol	پوت / بت	بت
Paganist, heathenist	پوتپهرست	بتپهرست
Temple, idol house	پهرستگهه	بتخانه
Small	بچیک	بچووک
Brother	برا	برا
Foster brother	برای شیري	برای شیري
Friend	هه قال	برادهر

English	بادینی	سۆزانی
Friendship	هه‌قالیتی	براده‌ریقتی
Nephew, niece	برازا	برازا
Brother's wife	زنبرا	براژن
Friendly	براینی	برایانه
Fraternity, brotherhood, brotherliness	برایی	برایه‌تی
Transmit, seize, confiscate	برن / داگیر کرن	بردن
Winning, to win, overcome	برن	برده‌نه‌وه
Grilling, broil	برازگه / براژتن	برژان
Eyelash	مژگان / برژانک / مژیلانک	برژانک
Grill	بژارتی	برژاو
Hungry	برسی	برسی
Hunger, starving	برچینی / برسیتی	برسیتی
Rice	گرار	برنج
Eyebrow	برۆ	برۆ
Thunder	گورژین / گورمین	بروسک / بروسکه
Pain	ئیش	بروسک
Telegraph	بروسک	بروسک / بروسکه
Progress	پیشغه‌چون	بره‌و
Winner, victor, triumphant	سه‌رکه‌تی	بره‌وه
Wish, desire	خوزی	بریا
Glitter	چریسکه / ته‌یسین / شه‌وقدان	بریسه / بریقه
Wound, injury	برین	برین

English	بادینی	سۆزانی
Nurse	پەرستار	برین پیچ
Wounded	بریندار	بریندار
Piece, some, sum	پیچهك	پر
Vertebral column	کاریتی پشتی	برپراگه
Lineage	پشت / ستونكا پشتی	برپره (پشت)
Paragraph	برگه / بهند	برگه
Faith, belief	باوه	بروا
Trusting	باوه پیکرن	بروا پیکرن
Justification	هه نهجهت	بروبیانوو
Decision, resolution	بریار	بریار
Declaration	راگه هاندن / نه شگراکرن	بریارنامه
To cut	برین	برین
Severance, break off, rupture	برین	برین / په یوه ندی
Lost, missing, absent	به رزه	بزر
Nail	بزمار	بزمار
Goat	بزن	بزن
Active, restless	چه له تگه	بزوک / بزئو
Vowel	بزوین	بزوین
Smile	گر نژین	بزه
Compensation, indemnity	خستنه جی / شوندان	بژاردن
Living	ژیان	بژیوی
Longlive	بژی	بژی
Span	بوست	بست
Dwarf	بهژن بوست	بسته بالا
Chaos	تهقل ههقی / بی سه رو بهری	بشینوی

English	سۆزانی	بادینی
	بڤ	بڤ / نه كه
Client, buyer	بكر	كریار
Fatal	بكوز	كوز / مرنى
Killer, slaughter	بكوز	كوژه كك / كوز
Subject	بكه	بكه
Doer	بكه	كرار / بكه
Agent	بكه	پيشكار
Take	بگره	بگره
Block	بلوك (خشت)	بلوك
Bloc, camp	بلوك (به ره ی سیاسی)	گرو / بهر
Nightingale	بلبل	بلبل
Crystal	بلور	بهلور
Flute, pipe	بلویر	بلبل / بلویل
Ticket	بلیت	پلیت
Genius	بلیمهت	بلیمهت / ژیر
Spreadout, widespread	بلاو	بلاو
Scattered	بلاو (پهرش و بلاو)	بلاو
Publishing	بلاوکردنه وه	به لاکترن
Distributing	بلاوکردنه وه	دابەشکەن / لیقه کرن
Announcement	بلاوکردنه وه	راگه هانندن
Dispersion, tear	بلاوه پی کردن (ناپوره)	به لاکترن
Bubble, blister	بلق	به قلیشک
Mumbling, murmuring	بلمه بلم	پلته پلته

English	بادینی	سۆزانی
High, dizzy	بلند	بَلَنْد
Say	بێژە	بَلِی
Blaze, flame	گورە / گوری	بَلِیسە
Bottom	بن	بَن
Under, beneath	بن / ژێر	بَن
Foot of ahillor mountain, foothill	بەنار / دامین	بَنار
base, ground, foundation	بناغه	بَنَاغە
Armpit	پاڤل / بن کەفش	بَن باخەل
Ceiling	بان	بَنمییچ
Family, dynasty	مالبات / بنەمال	بَنەمالە
Reservoir, dam, source	بەند	بَنەوان
Violet colour	بنەقشی	بَنەوشەیی
Gum	بینیشت	بَنیشت
For, to	بو	بۆ
Inorder to, so as to, to	ژ بەر کو	بۆ ئەوەی
Why?	ژ بەر چی / بوچی	بۆچی
Grey	بۆز	بۆر
Bombardment	بوردمان	بۆردومان
Storm, tempest	تیفان / بالوڤه	بۆران
Moaning, yelling	بورین / قیژین	بۆران / بۆراندن
Tube, pipe, canal	بوری	بۆپی
Gray	بوز	بۆز
Hideout, ambush	بوسه / مەلاس	بۆسە
Empty, vacant	ڤالا	بۆش

English	بادینی	سۆزانی
Blank, gap, hollow	قاله‌هی / قالاتی	بۆشایی
Space	قالایا ئەسمانی	بۆشایی ئاسمان
Frog	بهق	بۆق
Grumble	بول بولکردن	بۆله‌بۆلکردن
Bomb	بۆمبا	بۆمبا
Bombardment	بومباران	بۆمباران
Perfume, smell	بیڤ، بیڤن	بۆن
Factor, cause, occasion	بویه‌ر / هه‌لکه‌فت	بۆنه
Polish	بویاغ / ره‌نگ	بۆیاخ
Shoeshineboy	بویاغچی	بۆیاخچی
Paint	بویاغ / ره‌نگ	بۆیه
Painter	بویاغچی	بۆیه‌چی
Necktie, tie	قره‌وات	بۆینباخ
Field, aspect	بوار / بیاف	بوار
False, accusation	بوختان / بوهتان	بوختان
Bundle	بوخچه / بوخچه / بوخچک	بوخچه
Earthquake	بیقه‌له‌رز	بومه‌له‌رز
Seismology	بیقه‌له‌رز ناسی	بومه‌له‌رز ناسی
Leaveout, skip	هیلان / پیتە‌پێ‌نە‌دان	بوواردن
Budget	بودجه	بووچه / بودجه
Faint	گێژ‌بوون	بوورانه‌وه
Reviving, invigorating	قه‌ژین	بوورانه‌وه
Bride	بیك	بووك
Doll, toy	لیزو‌ك / له‌یزو‌ك / له‌یستون	بووكه شوشه
Bridal	بووكاتی	بووكینی

English	بادینی	سۆزانی
Nuptial night	شه قاییکینی / زاقاهیتی	شهوی بوو کینی
Earthquake	ههژان / ههرد لئین	بوومه له رزه
Existence	هه بوون / بوون	بوون
Ontology	بوونناسی	بوونناسی
Poet	هوزانقان	بوویژ
According to, due to	ل دیف	به پیی
Empty	خالی / قالا	به تال
Blanket	به تهنی	به تانی
Puppy	کونده	به چکه
Luck, fortune, fate	بهخت / شانس	بهخت
Fortune-teller, diviner, soothsayer	فال فه کر / خه فزان	بهختگر وه
Lucky	بهخت	بهختدار
Unlucky	خولی بسه / بی بهخت	بهخت رهش
Donation	دان / به خشان	بهخش
Generous, merciful	بهخشنده	بهخشنده
Gift, grant, tip	بهخشیش	بهخشیش
Upbring, raise	خودانکران	بهخو کردن
Bad	به د / خراب	به د
Unfortunate, unlucky, miserable	به د بهخت	به د بهخت
Pessimist	به دبین	به دبین
Evildoer	به دکار	به دکار
Fruit, outcome, product	به ر	به ر
Prior	به ری	به ری

English	بادینی	سۆزانی
Pubic hair	روڤکی بن زکی / ریڤی / روڤی	بهرا / مووی بن زگ
Gift, favour, allowance	دیاری	بهرات
Pig, swine	بهراز	بهراز
Opposite, versus	هه مبهرا / بهرا بهرا / بهرا بهرا	بهرا مبهرا
Ram	بهرا	بهرا
Comparative	بهرا هه هه	بهرا وورد کردن
Barber, hairdresser	بهرا بهرا	بهرا بهرا
Bribe	بهرا تیل	بهرا تیل
Obstacle	ئاسته تگ	بهرا بهست
Responsible	بهرا بهرا بهرا / بهرا بهرا	بهرا بهرا بهرا
Responsibility	بهرا بهرا	بهرا بهرا بهرا
Lamb	بهرا	بهرا
Abortion	بهرا ئاقیتن	بهرا خستن
Stone	بهرا / بهرا	بهرا
Petrology	بهرا ناسی	بهرا ناسی
Millstone	بهرا ئاش / بهرا ئاش	بهرا ئاش
To release, discharge, set	بهرا دان	بهرا دان
High	بهرا	بهرا
Interest	بهرا بهرا بهرا	بهرا بهرا بهرا
Apron	بهرا کۆش / بهرا مالت / بهرا ئانت	بهرا کۆش
Cover, volume	بهرا گ	بهرا گ
Tailor	د روتکهرا	بهرا گدرو
Defence, defense	بهرا هه	بهرا گری

English	بادینی	سۆزانی
Rug, mat	شه‌ملک	به‌رمان / دوگرد
Remnant, residue	به‌رمای، به‌رمایه	به‌رماوه
Barrel	به‌رمیل	به‌رمیل
Collar	به‌رستو / به‌رسینگ	به‌رۆک
Date	به‌روار	به‌روار
Apron	به‌ردلک، به‌رکوش	به‌روانکه
Outcome, result, product	به‌ره‌هم	به‌ریووم
Obstacle	ئاسته‌نگ	به‌ره‌ئست
Resistance	به‌رخوهدان / ده‌یاغ / به‌رگری	به‌ره‌ئستی
Production, outcome	به‌ره‌هم	به‌ره‌هم
Generation	نه‌قه / نفش / پشت	به‌ره
Front	به‌ره	به‌ره
Battlefield, battleground	به‌ره	به‌ره‌ی جه‌نگ
Gradually, step by step	به‌ره‌به‌ره	به‌ره‌به‌ره
Dawn	به‌ره‌به‌یان / به‌ره‌بانگ / تاربیار	به‌ره‌به‌یان
Licentiousness, profligacy, pornography	به‌ره‌ه‌لا	به‌ره‌للا
Free	ئازاد / سه‌ربه‌ست	به‌ره‌للا
Into, about, toward	به‌ره‌ف	به‌ره‌و
Palm	هه‌قیس / که‌فاده‌ست	به‌ری ده‌س
Infact, actually	به‌راستی	به‌راستی
Oak	به‌پی	به‌پو

English	بادینی	سۆزانی
Administration	کارگیری	به ریوه بردن
Director, manager	ریقه بهر / بهر گهر	به ریوه بهر
Directorate	ریقه بهر یا	به ریوه بهر یتى
Fat, tallow, suet	بهز	بهز
Party, amusement	بهزم	بهزم
Sin, guilt	گونه ه	بهزه
Sinner, guilty	گونه هکار	بهزه کار
Mercy, pity	دلوقانی / میهره بانی	بهزه می
Defeat	شکه ست / ره قین	بهزین
Dryland	هشکاتی	بهژ
Height and appearance	قهه و قامهت	بهژن و بالا
Height, physique, stature	بهژن	بهژن
Waist	بهژن	بهژن
Enough	بهس	بهس
Aged, advanced in years	دان عومر	به سالآ چوون
Connection, joining, tieup	گریژدان	به ستنه وه
Dam	به ست	به ست
Icecap	کولاقکی جه مه دی	به سته لهک
Happening, event	سه رهاتی	به سه رهات
Share, portion, allotment	پشک	بهش
Department	پشک	بهش
Heir	میرا تگر / پاشما تگر	بهش بهر
Division, partition	بهش بهشکرن	بهش بهشکردن

English	سۆزانی	بادینی
Deprived	به‌شخوړاو	بی‌به‌ش / بی‌به‌شکری
Participant	یه‌تندار	په‌شکدار
Collaborator	به‌شداربوون	په‌شکدار بوون
Participation	به‌فر	به‌فر / به‌رف
Contribution	به‌قراو	شلوځه / لولاڅ
Snow	به‌فرمال	به‌رف مه‌ریږل
Snow water	به‌قال	به‌قال
Snow shovel,	به‌گشتی	به‌گشتی
snow plough	به‌گشتی کردن	به‌گشتی کړن
Greengrocer	به‌لاشی	به‌لاش
Generally	به‌له‌م	به‌له‌م
To generalize	به‌لا	به‌لا
Free	به‌لام	به‌لام
Boat	به‌لخه‌م / به‌لغهم	به‌لغهم / چلم / چلموک
Calamity	به‌لکو	به‌لکی
But	به‌لکه	به‌لکه
Phlegm, mucus	به‌لکه‌نامه	ده‌ستاځیز / باومرنامه
Also	به‌له‌ک	به‌له‌ک
Evidence	به‌لی	به‌لی
Document	به‌لین	سوز
Piebald	به‌لینده‌ر	گرږدار / به‌لینده‌ر
Yes	به‌مزووانه	به‌رده‌مه‌ک کورت
Vow, promise	به‌مدواپنانه	قې دوماهی‌یی
Contractor	به‌ن	وه‌ریس
Recently		
Recently		
Rope, thread, lace		

English	بادینی	سۆزانی
Article	به‌ند	به‌ند
Slavery	به‌نیتی / به‌نده‌تی / کوله‌تی	به‌ندایه‌تی / کۆیلایه‌تی
Dam	به‌ست / سکر / ئاڤ به‌ند	به‌نداو
Slave	به‌نی	به‌نده
Port, harbour	به‌نده‌ر / له‌نگه‌رگه‌ه	به‌نده‌ر
Prisoner	گرتی	به‌ندی
Jail, prison	گرتیکه / گرتیخانه / چه‌بس	به‌ندیخانه
Jailer, jailor	زیندانقان	به‌ندیوان
Petrol	به‌نزین	به‌نزین
Petrol station	به‌نزیخانه	به‌نزیخانه
Hashish, hemp	به‌نگ	به‌نگ
Value	به‌ها / بوها	به‌ها
Spring	به‌ار	به‌هار
Spices	به‌ارات	به‌هارات
Pretense, pretext	هینجه‌ت / به‌هانه	به‌هانه
Gift, talent	هونه‌ر	به‌هره
Talented	هونه‌رقان / هونه‌رمه‌ند	به‌هره‌مه‌ند
Paradise	به‌هشت	به‌هه‌شت
Untilled land, barren land, heath	به‌یار	به‌یار
Morning	سپیده	به‌یان
Veterinary surgeon	پزیشکی به‌یتاری	به‌یتال / پزیشکی ناژه‌لی
Splint	جه‌بار	به‌یتار

English	بادینی	سۆزانی
Orthopedics, bonesetting	جه باری	به یقاری
With out	بی	بی
Ignorant, unaware	بی ناگه	بی ناگا
Infidel, faithless, pagan (ist)	بی دین / بی ئول	بی ئایین
With out	بی	بی نه وهی
Unemployed	بی شول	بی ئیش
Fickle, opportunist, chameleon	مروقی ده مده می / که ره سه	بی بار
Too deep	که له ک کویر / که له ک کور	بی بن
Bottomless	بی بن	بی بن
Groundless	بی بنیات / بی بنه جه	بی بنج
Innocent	بی گونه / روسپی / داو پاک	بی تاوان
Wireless	بی ئیل	بی تهل
Baby, infant, young of	تیشک	بی چوو
Aversion	دل ژیمای / بیژ	بیژ / قیز
Sieve	ئیله ک / هیله ک	بیژنگ
Finance support	بیمن / هاریکاری	بی شه
Cradle	لاندک	بی شکه
Corvee	بیگار / زهود	بیگار
Foreigner	بیگان / بیگانه / بیانی	بیگانه
Spade	مه ریل	بیل
Brainless, stupid	بی مه زی	بی می شک
Menstruation	خوین دیتن / بی نفیزی	بی نو فیزی
Unique, incomparable	بی هه میا / بی هه قزی	بی هاوتا

English	بادینی	سۆزانی
Widower	بیژن / میڤه‌بی	بیۆه‌پیاو
Widow	بیژن	بیۆه‌ژن
Desert	به‌یا بان	بیابان
Excuse, pretext	هه‌هه‌جه‌ت / به‌هانه	بیانوو
Look, face	روی	بیچم
Twenty	بیست	بیست
Hearing, listening	بیستن	بیستن
Pupil	ره‌شکا چاڤان	بیلبیله
Pepper	بیبه‌ر	بیبه‌ر
Thought	هزر	بیر
To think	هزر کردن	بیر کردنه‌وه
Well	بیر	بیر
Theory	بیردوز	بیردۆز
Thinking	هزر کردن	بیر کردنه‌وه
Thought, idea	هزره‌ک	بیرۆکه
Insurance	دایینکرن	بیم
Fear, scare	ترس / ته‌رس	بیم
Architectonics	ئاڤاھی‌زانی	بیناسازی
Sight, optical	دیتن	بینایی
Optics	دیتن‌زانی / بینین‌زانی	بینایناسی
To see	دیتن	بینین
To meet	دیتن	بینین

English	بادینی	سۆزانی
P The third letter of the kurdish alphabet	پ	پ
Foot	پی	پا
Ship	پاپور	پاپۆد
Battery	پاتری	پاتری
Pickaxe	مهر بیل	پاچ
Reward, prize	خهلات	پاداش
King, monarch	پاشا	پادشا
Last year	پار	پار
Wet, moist	تهپ	پاراو
Party	پارتی	پارتی / حیزب
Piece, shell	پارچه	پارچه
Smash	پارچه پارچه کرن	پارچه پارچه کردن
Flock, herd	کهه	پارچه مه کهه
Balance, scale	پار سهنگ / هه قسهنگ	پار سهنگ
Last meal, before dawn	پاشیف	پارشینو
Morsel, bite, mouthful	پاری	پاروو
Money	پاره / دراف	پاره
Spending money in vain	دهسته بردان	پاره به فیرودان
Mintage, strike a coin	سکه	پاره لیدان
Embezzlement, pilferage defalcation, stealing,	پاره برن	پاره لیدان
Diet	پاریز	پاریز
Governorate	پاریز گاه	پاریزگا

English	بادینی	سۆزانی
Governor, mayor	پاریزگەر	پاریزگار
Lawyer	پاریزەر	پاریزەر
Beseach	لاف لاف	پارانهوه
Heel	پهجنی	پاژنه
Pass, guard	زیره قانی	پاس
Guard	زیره قان	پاسهوان
Anarchy	پاشقه چوون	پاشاگهردانی
Later	پاشی	پاشان
Kingship, monarchy	پاشایهتی	پاشایهتی
Delay, defer	گیر و کر	پاش خستن
Suffix	پاشگر	پاشگر
Repent, regret	پهشیمانی	پاشگهزیبونهوه
Remainder	پاشمایک / بهرمایک	پاشماوه / بهرماوه
Autopsy	غهیبت	پاشمه
Afternoon	پشتی نیفرۆ	پاشنیوه پۆ
Waste product, leftovers	پاشمای	پاشه پۆک
Future	پاشه روژ	پاشه روژ
Saving, deposit	لێکدان	پاشه کهوت
Back	پشت	پاشه وه
Sweets	به قلاوه	پا قلاوه
Bean	باقلک	پاقله
Clean	پاقر	پاک
Exculpatory plea, excuse	کهردن ئازا کرن	پاکانه
Tax	خویک	پارکانه
Purification	پاقر بوون	پاکبوونهوه

English	بادینی	سۆزانی
Chastity, continence, purity	کچینی	پاکیزهیی
Beside	لنگه / رهخ	پال
Filter, refinery	پارزنین	پالوتن
Overcoat	ساکو	پالتو
Rest, laying	پالدان	پالدانهوه
Pushing	پال لێدان / پالدان	پالنان
Pressure, force, effect, impact	پهستان	پاله پهستۆ
Hero, heroine	قاره مان	پاله وان
Championship	پاله وانی	پاله وانبازی
Refinery	مفسک	پالینو
Tea refinery, colonder	هه فینک	چا پالینو / پارزونگ
An extensive area	پاناف	پانتایی
Trousers	پهنتهرون	پانتۆل
Ink pen	پندان / پاندان	پاندان
Fifteen	پازده	پانزه / پازده
Fifteenth	پازدهمین / یه پازدی	پانزهمین / پازدهمین
Flatten, flattering	مزدانی	پانکردنهوه
Crushing, running over	پانکرن	پانکردنهوه
Fan	پانکه	پانکه
Grazing ground	پاوان	پاوان
Capital	پایتهخت	پایتهخت
Rank, post	پایه	پایه
Autumn, fall	پاییز	پاییز
More	زیت / پتر	پتر

English	بادینی	سۆزانی
Solid	موکوم	پتهو
Breaking off, snap	قه تیان	پچپان
Orange	پرتقال	پرتقال
Hair, thread, lock	پرچ	پرچ
Snoring	فرفر	پرخه پرخ
Bridge	پر	پرد
Question, cause, issue	پرس	پرس
Consulting	پسیار کرن	پرس پیکردن
Condolence	بههی	پرسه / تازییه
Question	پسیار	پرسیار
Split up	به لاقه	پرش و بلاو
Spark, spray	چریسک	پریشک
Full	تزی / پر	پر
Armed	چه کدار	پرچهک
Filling	تزی کرن / پر کرن	پرکردن
Filling, inlay	تزی کرن	پرکردنه وه (ددان)
Project	پرۆزه	پرۆزه
Porpaganda	پروپاگنده	پروپاگنده
Naughty, silly	پویچ	پروپوچ
Doctor, physician	پزیشک	پزیشک
Sneezing	بهژین	پژمین
Expert	پسپۆر	پسپۆر
Lisping	پس پس	پسه پس
Back	پشت	پشت
Immunity	حه سانه وه	پشتبهسته

English	بادینی	سۆزانی
Diplomatic immunity	حه سانا دبلوماسی	پشتبه سته ی دبلوماسی
Waistbend, belt	شو بتهك	پشتوین / پز دین
Backstroke swimming	سه ر پشته / پشتی	پشته مله
Strap	پشتین / پشتهان	پشتینه
Dung of sheep	پشکل	پشقل
Department	پشك	پشك
Portion	پشك / بهش	پشك
Ember	گوری	پشكو
Inspection	پشكنین / لینیترین	پشكنین
Investigation	پشكنین / لینیترین	پشكنین
Check point	لی نیریت	پشكنین
Rest, breath	بین	پشوو
Vacation, holiday	بهین قه دان	پشوو
Chaos, restlessness	ناره حه تی	پشیووی
Cat	پشیک	پشيله
Puff, blow	پف	پف
Blowing (to ignite)	پقدان	پقدان
Urging, inciting	هاندان	پقدان
Blow, puff	پفکردن	پف لیکردن / ناگر
Finger	تل / تهل	پل
Allusion	هه قروش	پلار
Ladder, stair	پایسک / ده ره چک	پلیکانه
Maternal, paternal aunt	خاله ت و مه ت	پلک
Boiled rice	کرار	پلادو

English	بادینی	سۆزانی
Tiger	پلنگ	پلنگ
Point, dot	خال	پنت
Crest, comb	گوپیتک	پۆپکه
Summit, top, peak	لوتکه / گوپیتک	پۆپه
Boot	پوتین	پۆتین
Powder	پودره	پۆدره
Excuse, pardon, forgiveness	لێبۆرین / پوزش	پۆزشت / پۆزش
Post mail	پوست	پۆسته
Post office	دایهرا پوستی	پۆسته خانه
Dress, garment	جلبک	پۆشاک
Class, flock	پۆل	پۆل
Ember	پهنگر	پۆل / ئاگر
Police	پولیس	پۆلیس
Police station	دایهرا پولیس	پۆلیس خانه
Steel	پیللا	پۆلا
Neat	کوک	پوخت
Synopsis, abstract	کورته	پوخته
Maternal & paternal aunt	خالهت و مهت	پوور
Cousin, aunts daughter & son	کچ مهت، کچ خالهت، کورمهت، کورمهت خالهت	پوورزا
Calf	باق	پووز
Dry grass, hay	بیش	پووش
Gum	چرمسی	پووک
Emaciated, dry up	ژناف چوون	پووکانهوه
Stamp	پوول	پوول

English	بادینی	سۆزانی
Money	پاره	پوول
Owl	په پوک / کونده	په پوو / کونده به بۆ
Hoopoe	په پیک	په پوو سلیمانی
Butterfly	بهلاتینک	په پوله
Rope, string	وه ریس	په ت
Flu, influenza	په زی	په تا
Potato	بقات	په تاته
Blanket	به ته نی	په توو
Pure, plain	په تی	په تی
Veil	عه با	په چه
Broadcasting, publishing, printing	په خش	په خش
Prose	په خشان	په خشان
Rib	په راسی	په راسوو
Footnote	ده ههمه	په راوین
Book	په رتوک	په رتوک
Forelock (hair)	په رچه م	په رچه م
Flag, banner	په رچه م / ئالا	په رچه م
Glass	په رداغ / گلاس	په رداغ
Curtain	په رده	په رده
Fence, hedge	په رزین / چله	په رزین
Worshiping	په رستن	په رستن
Temple	په رستگه	په رستگا
Epilepsy	ته ب	په رکه م
Enthusiasit	په روش	په روش
Fan, moth	پاتک	په روانه

English	سۆزانی	بادینی
Lord, god	پەروەردگار	پەروەردگار
Development, progress	پەرسەندن	پیشکەفتن
Fairy, virgin of paradise	پەری	پەری
Leat, sheet, page	پەپ	پەر
Copybook	پەپراو	تۆنوووس
Rag, napkin	پەپۆ	پەرۆ
Sad	پەست	ب خەم
Unripegrape	پەسیرە	بیسیرە
Towel	پەشتەمال	خاوی
Muddled, confused	پەشینو	شەپرزە
Repentant, regretful	پەشیمان	پەشیمان
Handicapped	پەککەوتو	پەککەفتی
Attack, assault	پەلامار	هیرش
Leaf, sheet	پەلک	بەلک
Rainbow	پەلکەزیرینە	کەسک و سۆر
Bird	پەلەوەر	بالندە
Spot, stain	پەلە	خال
Cotton	پەموو	پەمبی
Hidden corner, shelter	پەنا	پەناگەھ
Refuge	پەنابەر	پەنابەر
Drug, smugle	پەنج	دەرمان / بەنج
Fifty	پەنجا	پینجی
Finger	پەنجە	تل

English	بادینی	سۆرائی
Thump	تلا بهرائی	پهنجهی نه سپی کوزه / گه وره
Indexfinger	تلا شه هادی	برای توته / پهنجهی شایه تمان
Window	پهنجهر	پهنجهره
Gloves	دهستگورک	پهنجه وانه
Puncture	پهنجهر	پهنجهر
Proverb	په نند	په نند
Lake	گۆم	پهنگار
Cheese	په نیر	په نیر
Message	په یام	په یام
Messenger	پیغه مبهەر	په یام بهر
Reporter, correspondent	په یام نیر	په یام نیر
Ladder	پایسک	په یژه
Statue	په یکه ر	په یکه ر
Sculptor	په یکه ر ساز	په یکه ر تاشی
Vow, promise	په یمان / سوز	په یمان
Connection, relation ship, league	په یوه ندی	په یوه ندی
Manure	سه ماد	په بین
Foot	پی	پی
Puttee, bend, turn	پیچ	پیچ
Complicated	پیچا و پیچ	پیچا و پیچ
Bandage	پاته / لفاف	پیچکه
Opposite, inverse, contrary	دژ	پیچه وانه

English	بادینی	سۆزانی
Barefoot	پی خاس	پی خاوس / پی خواس
Gown	رۆب	پیخه ف
Year before last	پێرار	پێرار
The day before yesterday	پێر	پێری
The night before last	شه فادی	پێری شهو
Contents	پێرست / نافه روک	پێرست
Platform	په یهرو	پێرهو
Skin	پيست	پيست
Dead animal's skin	کهقل	پيست
Before, in front of	پیش / بهری	پیش
Water closet	ده ستاف	پیشاو
Prediction, prophecy	به رینی / پیشینیکرن	پیشبینی
Dedication	پیشکیشکرن	پیشکه شکردن
Progressive	پیشکه فتی	پیشکه وتو
Prefix	پیشگر	پیشگر
Suggestion	پیشنیار	پیشنیاز
Reception	پیشه وازی	پیشوازی
Former, ex	پیشی	پیشوو
Gnat	پیشی	پیشوله
Preface	پیشه کی	پیشه کی
Leader	ریشه ر	پیشه وا
Prophet	پیشه مبه ر	پیشه مبه ر
Laughing	که نین	پی که نین
Together	پیکه	پیکه وه
Shoe	پیلاف	پیلاو

English	بادینی	سۆزانی
Cobbler, shoe mender	پنجدوز	پینلۆ درو
Eyelid	میژیلانک	پینلۆ
Definition	پیناسه	پیناسه
Mediator	دهسک	پیناو
Sake	زبه	پیناو
Five	پینج	پینج
Thursday	پینج شه مبه	پینج شه مبه
Pentagon	پینج رهخ / پینج کولنج	پینج لا
Pen	پینووس	پینووس
Measure	پیان / پیشان	پیان
Necessity	پینویستی	پینویستی
Poetic license	پینویستیا هۆزانی	پینویستی شیعرى
Review	دوباره کرن	پیاچوونهوه
Pedestrian	پیاده	پیاده
Onion	پیغاز	پیاز
Walking	پیاسه	پیاسه
Cup	پیاله	پیاله
Piano	پیانو	پیانو
Pianonist	پیانوژهن	پیانوژهن
Man	زهلام / میرک	پیاو
Manly	زهلامینی	پیاوانه
Saint, good man, pious	پیاوچاک	پیاوچاک
Play	شانوگهرى	پیهس
Letter	پیت	پیت
Donation	هاریکارى	پیتاک

English	بادینی	سۆرائی
Old, aged	پیر	پیر
Sacred, holy	پیروز	پیروز
Congratulation	پیروزبایی	پیروزبایی
Old woman	پیره ژن	پیره ژن
Old man	پیره میڤر	پیره میڤر
Senility, senescence	پیری	پیری
Dirty	پیس	پیس
Feces, excrement	پیسائی / گو	پیسایی
Pollution	پیس بوون	پیس بوون
Show, fair, exhibition	پیشانگه	پیشانگا
Occupation, profession	شۆل	پیشه
Industry	پیشه سازی	پیشه سازی
Professional	پیشه گر / پیشه گهر	پیشه وهر
Plot, conspiracy	پیلان	پیلان
To plot, conspire, collude, intrigue	پیلان دکت	پیلان داده نی
Plotter, conspirator	پیلانگهر / پیشکار	پیلانگیر
Patch	پنی	پینه
Patching	پنیکرن / ره فین	پینه کردن
Mender, cobbler	پنیدوز	پینه چی

English	بادینی	سۆزانی
T the fourth letter of the kurdish alphabet	ت	ت
Fever	تا	تا
Until, till	حه تا	تا
One side of the scales	کته کا / ره خه کێ ته رازین	تا
Tableau	تابلو	تابلو
Bier	تابووت	تابووت
Column, battalion	به تالیون	تابور
Tapu	تاپو	تاپو
Registering property at tapu office	تاپو کردن	تاپو کردن
Long and thin stone	فه رشێ نغیزی	تات
Thin, weak	بیخیر / لاواز	تات / قوڕ
Wooden stone	فه رشێ مری شوشتنی	تاته شۆر
Crown	تاج / تانج	تاج
Shadow	سیبهه / سیتاف	تارمایی
Balcony, veranda	تهرمه	تارمه
Widely and wildly scattering	تاروما کردن	تاروما کردن
Dark	تاری	تاریک
Darkness	تاری	تاریکایی
Gloomy night, pitch dark	شهوزولمات / تاری	تاریک و نوتهک
New	نی	تازه
Innovation, renovation	نی کردن	تازه کردنهوه
Condolence, consolation, comfort	به هی / تازی	تازی

English	بادینی	سۆزانی
Hound, hunting dog	تاژی	تاژی
Metal bowl	ترار / تهست	تاس
Bump	چالک / تهسه	تاسه
Shaving, to shave	تراشین	تاشین
Plague	رهشاف / تاعون	تاعون
Prime, peak	گوپیتک / ههرهت	تاف
Water fall	سوילاف / سیلاف	تافکه
Shelf, wall	دیوار	تاق
Halfaday, period	دان	تاق / دان
Unique, singu	ئیکانه	تاقانه
Crew, group, set	تاقم	تاقم
Examination, test	تاقیکرن	تاقی کردنهوه
Laboratory	تاقیگه	تاقیگه
Individual, single, odd	کتک	تاک
Unique	ئیکانه	تاکانه
Unil, till, unless, if not	حه تا / تا کو	تا کو
Bitter	ته حل	تال
Thread	کهل	تال
Loot, pillage	تالان / کهله پیره	تالان
Taste, flavour	تام	تام
Gazellehound, hunting dog	تاژی	تانجی
Plot	تهقن	تان و پۆ
Crime, offense	تاوان	تاوان
Criminology	تاوانناسی	تاوانناسی
Criminal, culprit, guilty	تاوانبار	تاوانبار

English	بادینی	سۆزانی
Accusation	تاوانبار کردن	تاوانبار کردن
Peacock	تاووس	تاووس
Moment, heat	تاف / کاف	تاف
Special, particular	تایبەت	تایبەت
Tire	تایره	تایه
Clan	قهیله	تایهفه
Border	تخویب	تخوب
Other	ئیدی	تر
Balance, scale	تهرازى	ترازوو / تهرازوو
Patter, footstep	پێژن	ترپه
Soft and heavy sound	تهپ تهپ / قوتان	ترپه ترپ
Fear	ترس	ترس
Frightened	ترسیای	ترساو
Timid, coward	ترسنوک	ترسنوک
Frightful, horrible	بترس	ترسینه
Sour, acid	ترش	ترش
Fermentation	خراپ بوون	ترشان
Pickle	ترشی	ترشیات
Pump	په‌مپ	ترۆمپا
Automobile, car	ترومبیل	ترۆمبیل
Grape	تری	تری
Opium	تریاک	تریاک
Gleam	تیریژ / چرسین / ته‌یسین	تریسکه
Sheen, moonlight	کەشانی / تیریژا هەیفی / کوی هەیفی	تریفه
Fart	تر	تپ

English	بادینی	سۆرانى
Farter	ترکهن	ترکهن
Spit	تف	تف
Provisions, supplies	تفاق	تفاق
Gun	تفهنگ	تفهنگ
Gunmen	تفهنگچی	تفهنگچی
Gunsmith	جفسى	تفهنگساز
Drop	دلوپ	تك
Request	داخاز	تكا
Please	تكایه	تكایه
Opium	تریاکه	تلیاک
Drop	دلوپ	تفوك
You	تو	تۆ
Repentance, regret	توبه	تۆبه
Repetant	توبه‌دار	تۆبه‌کار
Ball, cannon	ته‌په	تۆپ
Football	ته‌پایی	تۆپ توپین
Artillery man	توپچی	تۆپچی
Artillery barracks	توپخانه	تۆپخانه
Cudgel, club, bat, baton, stick, billy	توبز / داردۆق	تۆپز / تۆبز
Dead (for animals)	سه‌کتی	تۆپیو
Dark, deep (colour)	ناری	تۆخ
Withdraw and sulk	سل بین / ریزبوون	تۆران
Offended, sulky, touchy	ریز	تۆراو
Net	تور	تۆپ
Dust	توز	تۆز

English	بادینی	سۆزانی
Foggy, dusty	توز	تۆزاوی
Dandruff	کریش / نهمهس	تۆشکه
Tempest	توفان	تۆفان
Metal collar, neckband,	سهنجیل / گوریبک	تۆق
Throat latch		
Frightening, horrifying	تۆقه	تۆقه
Shake hand	چونه دهست	تۆقه
False - forged	فهلپ	تۆکل
Strong	مکوم	تۆکمه
Revenge	تول	تۆله
Take revenge	تۆل قه کردن	تۆله سه نندن.
record, register, file	تۆمار	تۆمار
Registration	تۆمار کردن	تۆمار کردن
Sperm, seed	توف	تۆو
Ability, capacity	شیان	توانا
Allusion, insinuation	پلار / سهرنج / نیشان کردن	توانج
Competence	شیان	توانست
Metting, assimilation, dissolving	حهلیان	توانه وه
Seed, element	توف	توخم
Tight, thick, fierce, severe	گریبداي	توند
Severe, cruel	دژوار	توند
Histology	تهقنرانی	تۆلکارزانی
To allocate, allot	لیکدای	تهرخان دهکا
Pimp / bawd	گهواد	تهرهس (گهواد)

English	بەناوێ	سۆزانی
Tobacco	تێتن	تووتن
Tobacconist	تێتنچی	تووتنچی
Tobacco grower	تێتنچی	تووتنه دان
Parrot	ببەغا	تووتی
Raddish	تفر	توور
Level, plain, stone, bed	تەخت	تەخت
Spindle	تەش	تەشی
Wet, moist	تەر	تەپ
Corpse, dead body	تەرم	تەرم
Hail	گۆزبۆک	تەرزە
Stitch	تەقەل	تەقەل
Endeavour, try, effort	پێکۆل	تەقەلا
Trap, snare, gin	تەلە	تەلە
Death trap	تەلە یا مرنی	تەلە ی مەرگ
Mouse trap	تەلە مشتکا	تەلە ی مشک
Fog, mist	مژ	تەم
Tin	تەنە کە	تەنە کە
Tinsmith	تەنە کچی	تەنە کەچی
Alone	بێتی	تەنیا
Exclusivity, exclusiveness	هەر بێتی	تەنیا و تەنیا
Loneliness	تەنیانی / یەکانی	تەنیایی
Beside, side	رەخ	تەنیش
Infection, spread	بلاڤ بوون	تەنینه وە
Complete, finished, perfect	تەمام	تەواو

English	بادینی	سۆزانی
Achieving, carring out, death	تمام بوون	ته‌واو‌بوون
Ax	ته‌قەر / قه‌زمه	ته‌ور
Wave	پیله	ته‌ورم
Metal collar	سه‌نجول	ته‌وق
Weave, tissue, web	ته‌قن	ته‌ون
Lazy	بی‌خیره‌ت	ته‌وه‌زهل
Stable, barn	سته‌بل	ته‌ویله
Ready	به‌ره‌ه‌ف / ناماده	ته‌یار
Notice, note, mark	تییینی	تی‌بیینی
Passing	تی‌په‌ر	تی‌په‌پ
Transitive	تی‌په‌ر	تی‌په‌پ / ری‌زمان
Cost	مه‌زاخت / تی‌چویی	تی‌چوون
Dark, pale	تیر	تیر
Satisfied	تیر	تیر
Satisfaction	تیربوون	تیربوون
Netric acid	تی‌زاب	تی‌زاب
Road food, Picnic food	زاد	تی‌شوو
Thinking, pre occupation	ه‌زر کردن	تی‌فکرین
Total	تیکرا / نه‌نجام	تیکرا
Co-, together	تیکهل	تیکهل
Mixture	تیکهل	تیکه‌لاو
To shoot, to fire, to target	ستیرک کردن	تی‌گرتن

English	بادینی	سۆزانی
Involvement, implication, Entanglement, embroilment	توووش بوون	تیوه گلان
Cassation, bringing appeal for cassation	ته میز	تییه لهچونه وه (تمین)
Prostitute, whore, harlot	تریاتو / قهچه	تیاترۆ
Brothel, night club	قهچه خانه	تیاترۆ خانه
Theatre	شانو / تریاتو	تیاترۆ خانه
Light, ray	تیشک	تیشک
Team	تیپ	تیپ
Letter	تیپ	تیپ / پیت
Arrow	تیر	تیر
Arrow and bow	تیرو کقان	تیروکه وان
Clan, faction	تیل	تیره
Sharp, keen	تیژ	تیژ
Edge, blade	دهف	تیغ
Treatment	چاره سه ری	تیمار
Hospital	نهخوشخانه	تیمارخانه
Thirsty	تهنی	تینوو
Thirstiness	تهنیانی	تینوو بوون
Thirsts, thirstize	تهنی کرن	تینو کردن
Division, squad, contingent	تیپ	تیپ / سه ربازی
Band, orchestra	تیپ	تیپ / موسیقا
Troupe, Team	شانۆ	تیپ

English	سۆرائى	بەديئى
Ĉ The Fifth letter of the kurdish alphabet	چ	ج
Gum	جاچك / بۆيىشت	ئاچكە / بىيىشت
Woolen cover	جاچم	بىيزە
Magic, charm, sorcery	جادوڤ	جادوو
Sorcerer	جادوڤيان / جادوگەر	جادوگر
Street, pavement	جاده	جاده
Time, once	جار	بار
In the past	چاران	چارەك
Occasionally	چارچار	چارچار
Proclamation, announcement	چار	راگەھاندن / ئەيانامە / دانراش
Caller, town crier	چارچی / چاردەر	بانگبێژ
Announcement, declaration	چاردان	راگەھاندن / ئاگەھکردن
Spy, espionage	جاسوس	جاسوس
Ass, mercenary, hired	جاش	جەش
Spider	جالجالوكة	نەقشپورە
Bowl, glass	جام	جام
Swindler, horse trader, horse coach	جامباز	چەمباز
Brief case, bag	جانتا	چەنتە
Dignity	جاه / جاخ	جاه
Young	جاهیل / جەھیل	جەھیل
Ammunition storehouse	جەبەخانە	جەبەخانە
Rat	جورج / جورچ	جرد

English	پەڕاڤە	سۆزانی
Twittering, twinkling	تەپسین / بڕۆسین	جەریو
Purse, wallet	جەزدان	جەزدان
Liver	مێلاک / جەگەر / جەرگ	جەگەر / جەرگ
Cigarette	جەگەر	جەگەر / جەگەر
Smoking	جەگەر کێشان	جەگەر کێشان
Clothes, dress	جەلک	جەل / جەلک
Tailor	دەرۆتەر / دەرینەر	جەل دەرۆ
Washing machine	جەلشۆ	جەلشۆ
Twins	جەمەک	جەمە
Joint	جۆمگە / گەری	جۆمگە / جۆمگە
Crowd, movement	قەرە بەلغ	جۆمە
Fairy, evil, spirt, genie	لەجنە	جۆنۆکە
Abuse	جەرس / جەبەر	جۆنۆ / جۆنۆ
Barley	جۆه	جۆ
Major stream	رێبار	جۆبار
Sort, kind	جۆر	جۆر
Stream, brook	جۆک	جۆکە
Weaver, knitter	تەشکەر	جۆلا
Swing, seesaw, cradle	جۆلان / لاندک	جۆلانی
Beautiful, pretty	جۆان / جۆان	جۆان
To beautify	دەسەڵاندن	جۆانکردن
Calf (1-2 years)	جۆانەکا	جۆانەکا
Beauty	جۆانی / جۆانی	جۆانی
Aesthetics	جۆانەناسی	جۆانەناسی
Different	جۆا	جۆا

English	بادینی	سۆزانی
Secessionism, disunionism, separatism	جوداخازی	جوداخوازی
Geography	جوغرافیا	جوگرافیا
Geopolitics	جوغرافیا سیاسی	جوگرافیای سیاسی
Jew	جہی	جوو / جووله که
Jewism	جہی	جووله کایه تی
Pair, couple	جووت	جووت
Intercourse, coitus, coition	چوونه دهف	جووت بوون
Cultivation	جووت کرن	جووت کردن
Peasant, farmer	جووتیار	جووتیار
Movement	لشین / بزاف	جوولانه وه
Chewing	جیتن	جوین
Algebra	جهر	جهر
Highwayman, pirate	دهریاگر	جهرده
Screw	بزماری بادهل	جهر
Jar, jug	جهرک	جهره
Fete, feast, eid	جهژن	جهژن / جیژن
Fete gift	عهیدانی	جهژنانه
Body	لهش	جهسته
Whip	جهلده	جهلده
Cattle, livestock	جهلهب	جهلهب
Owner of the cattle or livestock	جهلهبدار	جهلهبدار
Mass, crowded	جهماوهر	جهماوهر
Pole, pillar	دنگ / ستون / کاریته	جهمسهر
War	چهنگ / شهر	جهنگ

English	بادینی	سۆزانی
Fighter	شه‌ر که‌ر	جه‌نگاوهر
Jungle	دارستان / ده‌جل	جه‌نگه‌ل
Essence	جه‌وه‌هر	جه‌وه‌هر
Hell	جه‌هه‌نه‌م	جه‌هه‌نه‌م
Young	ج‌ه‌یل	جه‌ه‌یل
Place	جه‌ / شین / شوین	ج‌ی / ج‌یگا
Foot print	چه‌ پ‌ی	ج‌ی پ‌ی
Representative	نوینه‌ر / شان‌دی‌ار	ج‌ی‌دار
Vice, deputy	ج‌ی‌گر	ج‌ی‌گر
Different, separate	ج‌یاواز	ج‌یاواز
Difference	ج‌یاوازی	ج‌یاوازی
Squeaking	ج‌یر چ‌یر	ج‌یره ج‌یر
Mercury	ج‌یوه	ج‌یوه
World	ج‌یه‌ان	ج‌یه‌ان

English	بادینی	سۆزانی
The 6 th letter of the kurdish alphabet	چ	چ
What	چ	چ
Tea	چا	چا / چای
Teapot	قوری / چادان	چادان / قوری
		چاپه ست
Active	چه له تگ	چاپوک
Recovery, feel better	چی بوون	چابوونه وه
Printing, print	چاپ	چاپ
Flattery	دوووری	چاپلووس
Teastrainer	سه فوک	چا پالینو / پارزنگ
Printing office, press office	چاپخانه	چاپخانه
Printing	چاپکردن	چاپکردن
Typewriter, printer	چاپکەر	چاپکەر
Press	چاپه مه نی	چاپه مه نی
Time, century	چه رخ	چاخ
Casino, teahouse	چایخانه	چاخانه / چایخانه
Pavilion, tent	چادر / کۆن	چادر
Remedy, solution, treatment	چاره سه ر / چاره	چارا / چاره / چاره سه ر
Four	چار	چارا / چوار
Frame	چارچوڤ	چارچیوه / چوارچیوه
Fourteen	چارده	چارده / چوارده
Unlucky, unfortunate	بی بهخت	چاره رهش
Quarter	چارئیک	چارهک
Fate, destiny	چارنقیس / بهخت	چاره نووس

English	سۆزانی	بادینی
Saint, good man, good	چاک	خوش مروڤ
Favour	چاکه	قهنجی
Hole, ditch, cavity	چال	چال / کویر
Poem	چامه	هوزان
Eye	چاو	چاڤ
Meeting, interview	چاوپیکه ورتن	چاڤپیکه فتن
Generous	چاوتیر / دانیار	مهرد / داندەھ
Mean	چاوچنۆک	قهلس
Watchman, observer	چاودیڤ	چاڤدیڤ
Cross-eyed	چاو شاش / خیل	ویڤ
Blackmail, propaganda	چاو وراو	گهف
Source, base	چاو وگ	چاڤک / ژیدەر
Waiting	چاوهروانی	چاڤهری
Spectacles	چاویلکه / عهینهک	چاڤک
Lamp	چرا	چرا
Wrinkled, furrowed	چرچ	چرمسی
Bud	چرۆ	بشکوژ
Claw	چرنووک	په نجه روک / چنگ
Face	چروچاو / روخسار	سه روچاڤ / بیچم
Sting, burning, pain, ache	چز	ئیش / دژوار
Sting	چزوو	زختک / شیشک
Sizzling sound	چژه	تف / بڤ بڤ
Forty	چل	چل
How	چلۆن / چۆن / کو	چهوا

English	بادینی	سۆزانی
Branch, plough	چهق	چل
Filth	قربز	چلك
Snot, nasal mucus	چلم / ئاف / كلميش	چلم
Knee	چوك	چۆك / نهژنۆ
Empty, vacant, desert	چول	چۆل
Fourteen	چاردە	چواردە / چاردە
Wednesday	چارشەممە	چوارشەممە / چارشەم
Square	چارگۆشە	چوارگۆشە / چارگۆشە
Quatrain	چارین	چوارین
Knee	چووک	چووک
Alike, akin	وەک ئیک	چوون یەک
Left, leftwing	چەپ	چەپ
Bunch	قهفتهك / كهفهك	چەپك / چەپكە
Clapping	دەست قوتان	چەپلە
Left-handed	چەپە / چەپ	چەپە
Filthy	پیس	چەپەل
Umbrella	شەمسیه	چەتر / سەیوان
Pirate, viking, bandit	قهچاغچی / ریکر	چەتە / جەردە
Time	رۆژگار	چەرخ / رۆژگار
Lighter, wheel	چەغماق / مەکینه	چەرخ
Leather	چەرم	چەرم
White	سپی	چەرموو / سپی
Taste	تام	چەژ
Fixed	خوگر	چەسپیو
Species, sort	تەفلیت / جور	چەشن
Knife	کیرک	چەقۆ / چەقو

English	بادینی	سۆرائی
Weapon, gun	چهك	چهك
Cheque	چهك	چهك
Disarming	چهككردن	چهككردن
Hammer, maul, gavel	چهكوش	چهكوش
Shingle, coarse gravel	زهگر / خهه بهر / حهسحهسان	چهگر / چهگل
To bend, to kneel	چهماندن	چهمانهوه
Concept	رامان / ههزرا گشتی	چهمك
How many? How much?	چهند	چهن / چهند
Chin, mentum	ههزرتك	چهناگه
Talkative, prattler	پهريژ	چهنه باز
Shingle, coarse gravel	زهگر	چهو
Oily, fat, greasy	قهلهوی	چهوور
Persecution, oppression	ته په سههركردن	چهوسانهوه
Oppressed, persecuted	ته په سههركردن	چهوساوه
Food	زاد / تيشت	چيشت
Restaurant	خارنگهه	چيشتخانه
Kitchen	نان دی / لینانگهه	چيشتخانه / ناندين
Cow	چيل	چير / چيل / مانگا
Mountain	چيا	چيا
Story, tale	چيروك	چيروك
Tale-teller	چيروك بيز	چيروك بيز
Story writer	چيروك نفيس	چيروك نووس
Meadow	ميرك	چيمهه

English	بادینی	سۆزانی
Cement	چیمه نتۆ	چیمه نتۆ
Class	جین	چین
China	سین	چین
Turn, time	نۆبەت	چین
Surface	روی	چین

English	بادینی	سۆزانی
H The seventh letter of the kurdish alphabet	ح	ح
Utensils, equipments	حاجهت / پیدقی	حاجهت
Pilgrim, pilgrimage	حهجی	حاجی
Stork	له گله گه	حاجی له ق له ق
Denying	حاشا کړن	حاشا کړدن
Condition, stand	حال	حال / رهوش
Government	حکومهت	حکومهت
Coalition government	حکومهتا هه قبهش	حکومهتی هاو بهشی
Nationalunity government	حکومهتا ئیکهتیا نیشتمانی	حکومهتی یه کیتی نیشتمانی
Fedral g., federation	حکومهتا فیدرالی	حکومهتی فیدرالی
Plutocracy government	حکومهتا زهنگینا / دهوله مه ندان	حکومهتی دهوله مه ندان / خانه دان
Oligarchy government	حکومهتا ئولیگارکی	حکومهتی که مایه تی یه کان
Provisional government	حکومهتا ئینتقالی	حکومهتی ئینتقالی
Republican government	حکومهتا کۆماری	حکومهتی کۆماری
Theocracy government	حکومهتا ئایینی	حکومهتی دینی / ئایینی
Puppet government	حکومهتا کارتونی	حکومهتی کارتونی
Monocracy, autocracy, dictatorship	حکومهتا دکتاتوری	حکومهتی دکتاتوری
Parliamentary government	حکومهتا بهرله مانی	حکومهتی بهرامانی

English	بادینی	سۆرائی
Technocracy government	حکومه تا ته کئو قراتی	حکومه تی ته کئو قراتی
Houri	حوری	حۆری
Camel	حیستر	حوشتر
Ostrich	ئوستریج / هیسترما	حوشترمه ل
Whale	حیت / نه هه نگ	حوت / نه هه نگ
Art	هونه ر	حونه ر / هونه ر
Yalping, barking, yapping	کاستن / قه قین	حه په چه پ
Bewildered	شاش / گیز	حه په ساو
Limit, degree	سنور	حه د
Desire, appetite	حه ز	حه ز
Loving, liking	حه ژێ کرن	حه زلی کردن
Surrounding wall	په رژین	حه سار / په رژین
Rest	بیهن قه دان	حه سانه وه
Longing, yearning	حه سره ت	حه سره ت
Night guard, night watch man	زیره قان	حه سه سه س
Straw mat	حیسبل	حه سیر
God forbid!	حاشا	حه شا
Unthinkable		
Concealing, hiding	قه شارتن	حه شار دان
Doomsday	حه شر	حه شر
Seven	حه فت	حه فت / حه وت
Weekly	حه فتانه	حه فتانه / هه فتانه
Week	حه فتی	حه فته / هه فته
Seventeen	هه قده	حه قده / هه قده
sky, heaven	عاسمان	حه وا

English	بادینی	سۆزانی
Eve	حه‌وا	حه‌وا (دایکه‌ هه‌وا)
Pool	حه‌وز / گهر	حه‌وز
Patience	هه‌دار	حه‌وسه‌له
Courtyard	حه‌وش	حه‌وش / هه‌وشه
Cane	خه‌بزه‌ران	خه‌بزه‌ران
Regrettable	حه‌یف / مخابن	حه‌یف
Catamite	حیز	حیز
Neigh (horse) , trick, cunning	حیه	حیه
Wile, cheating	حیه	حیه / فیل
Cheater	حیه‌که‌ر	حیه‌باز

English	بیادینی	سۆرائی
X the eighth letter of the kurdish alphabet	خ	خ
Ravaged, waste	کاو لکری	خاپوور
Sake	خاتر	خاتر
Favour	قهنجی	خاترا نه
Lady	خانم	خاتوو
Lady, dame	خانم / خاتوون	خاتوون
Cross, crucifix	خاچ	خاچ
Cross, worshipper	خاچ په‌ریس	خاچپه‌رست
Crusade	خاچ په‌رتیسی	خاچپه‌رستی
Red cross	خاچا سور	خاچی سوور
Earth	عه‌رد / خاک	خاک
Pedology	خاکناسی	خاکناسی
Shovel	مه‌ربیل	خاکه‌ناز
Mother's brother uncle	خال	خال / خالو
Point, dot, fullstop	خال	خال
Mole, beauty spot, nevus	نیشان	خال / جوانی
Punctuation	خالبه‌ندی	خالبه‌ندی
Mother's brother's children	کچ خال و کور خال	خالوژا
Mother's brother's wife, aunt	کچ / کور خال	خالوژن
Raw, callico	کال / خاف	خام
Pen, pencil	خامه / قه‌رم	خامه
Khan	خان	خان
Caravansary	خانه	خان

English	بادینی	سۆزانی
Lady	خانم	خانم
House	خانی	خانوو
Homestead, building, apartment	ئاڤاهی	خانوبه ره
Cell	خانه	خانه
Cytology	خانه ناسی	خانه ناسی
Retired	خانه نشین	خانه نشین
Retirement	خانه نشینی	خانه نشینی
Pension	موچا خانه نشینی	موچه ی خانه نشینی
Aristocrat family	مالبات	خانه واده
Raw, crude, sleepy, inactive	خاڤ	خاو
Towel	خاوی	خاوی
Imposed tax	خویک	خاوه
Owner	خودان	خاوهن
Concessionaire	خودان ئیمتیار	خاوهن ئیمتیار
Your excellency, highness	خودان شکۆ	خاوهن شکۆ
Ownership	مالخویی / خودانی / سه میان	خاوه ندرایتی
Clean	پاڤژ	خاوین
Lasting, costing	ڤه د کیشیت	خایاندن
Tickling	تمار / دڤدڤاتک	ختووکه
Bad	خراب	خراب
Spoilness, inoperative	خراب بوون	خراب بوون
Vice, evil	خراب	خرابه
Violation, misdoing	خرابی	خرابه کردن
Excitement, incitement	تاراندن / تازراندن	خروشان

English	بادینی	سۆزانی
Round, circle	خر / گروفر	خر
Gathering	کوم کرن / خرڤه کرن	خر
Corpuscle	لهشک / پرتک	خرۆکه
White blood corpuscle	پرتکا سپی	خرۆکه ی سپی
Red blood corpuscle	پرتکا سۆر	خرۆکه ی سۆر
Soft and chubby	دیهم گروفر / قهلهو	خروخه پان
Rotund, stout	گروفر / خر	خروپر
Relatives, kins	خزم	خزم
Kinship	خزمايه تی	خزمايه تی
Service	خزمهت	خزمهت
Servant	خزمهتکار	خزمهتکار
Patter	پیژن	خشپه
Brick	لبن	خشت
Time table, schedule	خشته	خشته
Jewellery	زیروزیف	خشل
Reptile (animal)	خشوک	خشوک / خشهک
Slippery	خز / خلیسک / خلیسک	خلیسک
Slip	خلیسان	خلیسکان / خلیسکانی
Dye, tinge, tint, imbue, pigment	بویه / رهنگ	خم
Dying house, tint house	رهنگخانه	خمخانه
Dyer, tinger	رهنگریژ / ههشکه ر / رهنگکار	خمگەر
Suffocation, drowning	خه نقین	خنکان
Suffocated, choked, drowned	خه ندقی	خنکاو

English	بادینی	سۆرانى
Self, psyche	خۆ	خۆ
Surrender, give in	خو دانه دهست	خۆبه دهسته وه دان
Preservation	خۆپاراستن	خۆپاراستن
Selfish, self-loving	خۆپهرست	خۆپهرست
Selfishness	خۆپهرستى	خۆپهرستى
Self-conceited, vainglorious	خويىنى	خۆپه سندن
Local	خۆپه تى	خۆجىيى
West, sunset	روژ ئاڤا	خۆر ئاوا
Sunsetting	روژ ئاڤابوون	خۆر ئاوا بوون
Western	روژ ئاڤايى	خۆر ئاوا يىيى
Food	زاد / خوراك	خۇراك
Dietetics, sitology	زانستى خۇراكى	خۇراك ناسى
Sunburned	تاق بىرى	خۆر بىردوو
Natural, by nature	خورست	خۆرسك
Solar eclipse	روژ غه يىرى	خۆرگىران
East, sunrising	روژه لالت	خۆره لالت
Sunrising	روژه لالتن	خۆره لالتن
Oriental, eastern	روژه لالتى	خۆره لالتى
Middle east	روژه لالتا ناڤه راست	خۆره لالتى ناوه راست
Orientalist	روژه لالتناس	خۆره لالتناس
Orientalism	روژه لالتناسى	خۆره لالتناسى
Free	به لاش	خۆرايىيى
Wish, hope	هيشى / خوزى	خۆزگا
Fine, nice	خوش	خۆش
Concealing	خۆقه شارتن	خۆشار دنه وه

English	بادینی	سۆرانى
Calligrapher	خوشنقىس	خۆشنووس
Beloved, dear	خوشتقى	خۆشه‌ويست
Love	ئەقىنى	خۆشه‌ويستى
Resistant	بەرگەر	خۆگر
Disguising, changing one's cloth	خوگوه‌رين	خۆگۆرين
Dust, soil	توز	خۆل
Ash	ئارى	خۆله‌ميش
Gray	بۆز	خۆله‌ميشى
National, local	خومالى	خۆمالى
To nationalize	خومالى كرن	خۆمالى كردن (نەوت)
Allah, God, Lord	خودى	خوا
Divinity, theology	ئەسمانى / خودى / غەيبى	خوایی
Looked, inclined	لەنگ	خوار
Eating	خارن	خواردن
Drinking	قەخارن	خواردنەوه
Niece, nephew	خارزا	خوارزا
South	ژىرى	خواروو
Wish, request	خواز / خواست	خواز / خواست
Asking, herhand	خاستن / خواستن	خواستن
Metaphar	خوازه	خوازه
Borrowing	خاستن	خواستن
Natural	خورست	خواکرد
Counter, table, tray	سفره	خوان
Pious, devout	خودى ناس	خواناس
Gavel, mallet, beetle	تۆپز	خوتره

English	بادینی	سۆزانی
Coins	هیرده	خۆرده
Itching	خوراندن	خوران
Dates, palm	هرمه	خورما
Small pox	خوریكه	خوریكه
Flowing of water	شهرشهر	خوپه خوپ
Sister	خیشك	خوشك
Niece, nephew	خارزا	خوشكهزا
Course	خول	خول
Circulating	زفرینهقه	خولانهوه
Minute	دهقیقه	خولهك
Hobby, wish, preoccupation	ئارهزوو	خولیا
Servant	خولام	خولام
Dew	خوناف	خوناو
Necklace	رستك	خوناوكه
Bud	بشكوژ	خونچه
Habit	عهدهت	خوو
Salt	خوی	خوی
Blood	خوین	خوین
Bloody	خوینی	خویناوی
Blood money	خوین بایی	خوین بایی
Studying	خاندن	خویندن
Reading	قه خاندن / قه خویندن	خویندنهوه
Primary school	خاندنگه ها سه ره تایی	خویندگای سه ره تایی
Intermediate school	خاندنگه ها نا فه ندی / ناوه ندی	خویندگای ناوه ندی

English	بادینی	سۆزانی
Secondary school	خاندنگه‌ها ئاماده‌ی/	خویندگای
	دواناڤه‌ندی	دواناوه‌ندی
Preparatory school	خاندنگه‌ها ئاماده‌ی	خویندگای ئاماده‌یی
Literate, educated	خینده‌وار	خوینده‌وار
Blood thirsty, bloodshed	خوین ریژ	خوینریژ
Cold blooded	خوین سار	خوین سارد
Tolerable, cute	خوین شیرین	خوین شیرین
Student	خاندنه‌قان/ قوتابی	خویندکار
Blood sucker	خوین مژ	خوین مژ
Struggle	خه‌بات	خه‌بات
Struggling, strive	خه‌باتکرن	خه‌باتکردن
Circumcision	سونه‌تکرن	خه‌ته‌نه
Expenditure	مه‌زاختن/ تێداچون/	خه‌رجیی
	خه‌رجی	
Harvest, heap	جوخین/ بێده‌ر	خه‌رمان
Senile, insane	هه‌له‌لی/ خورفی	خه‌ره‌فاو/ خه‌له‌فاو
Busy	مژیل	خه‌ریک
Falling, autumn	پاپیز	خه‌زان
Treasure	خه‌زینه	خه‌زنه/ خه‌زینه
Incharge of treasure	خه‌زینه‌دار	خه‌زنه‌دار
Father-in-law	خه‌زیر	خه‌زور
Nose ring	خه‌زیم	خه‌زیم
Emasculating, castrating	خه‌ساندن	خه‌سان
Emasculated, constricted	یی‌خه‌سیایه	خه‌ساو

English	بادینی	سۆرائی
Thick, strong	ستیر	خهست / نهستور
Thick, pale	تیر	خهست (تیر)
Hospital	خهسته / نهخوشخانه	خهسته خانه
Mother-in-law	خهسی	خهسوو
Gauch, inexperienced	خشیم	خهشیم
Sadness, worries, grief, sorrow	خهم	خهفهت
Sad	خهمبار	خهفهتبار
Prize, reward	خهلات	خهلات
Temple	خهنافس / جینیک	خهنافس
People, folk	خهلک	خهلک
Coal	رهژی	خهلووز
Solitude	خلوهت	خهلووت
Dagger	خهنجهر	خهنجهر
Smile	گرنژین	خهنده
Henna	خهنا	خهنه
Sleep, dream	خهقی	خهو
Sleepy	یی ب خهقی	خهوالوو
Sleep	خهقی	خهوتن
Pleasant and sound sleeper	خهوخوش	خهوخوش
Sleepruin, sleepless	خهوهقین	خهوزپان
Light sleeper	خهوهسفتک	خهوسووک
Fault, defect	خهش	خهوش
Deep, heavy sleeper	خهوگران	خهوقورس / گران
Dream	خهقن	خهون
Daydream, uqverie	خهونه روژ	زینده خهون

English	سۆزانی	
Oneiromancy	خه و لیکدانه وه	خه و ن راقه کرن
Dream interpretation	خه و نامه	خه و نامه
Tending to sleep, heavy sleeper	خه و وک	خه و وک
Cucumber	خه یار	خیار
Fancy, imagination	خه یال	خیال / خه یال
Favour, charity	خیر	خیر
Benefaction, alms	خیر	قهنجی / باش / خیر
Benevolent	خیرخواز	خیرخاز
Benevolence, charitable	خیرخوازی	خیرخازی / خیرخوازی
Family, wife, household	خیزان	خیزان
Family man, husband	خیزاندار	خودان خیزان
Cross-eyed	خیل	حه و ل / خیل
Tribe, clan	خیل	بنه مال / عه شیرهت
Ghost	خیو	سیتا فکک
Tent	خیوهت	خیقهت
Traitor, betraying	خیانهت	خیانهت / بی بهختی

English	بادینی	سۆزانی
D the ninth letter of the kurdish alphabet	د	د
Habit, custom	عهدهت	داب
Raining	باراندن	دابارین
Separation, divorce	بهردان	دابپران
Descending, getting off	دابه‌زین	دابه‌زین
Secure, fattening	دابه‌ستن / ره‌پیتنه‌کرن	دابه‌ستن
Commence a prayer	نقیژ دابه‌ستن	نویژ دابه‌ستن
Distribution, division	دابه‌شکرن	دابه‌شکردن
Obtaining, getting	دابين کردن	دابين کردن
Despotic, autocratic, absolute	ئوتوکراتی / زوردار	داپلۆسه‌ر
Thrashing	ئیشاندن	داپلوسین
Grandmother	دایپر / پیر	دایپر / دایپره
Derivation	دارژتن	داتاشین
Anguish, grief	خه‌م / قه‌هر	داخ
Closed, locked	گرتی	داخراو
Request	داخاز	داخواز
Justice	داد	داد
Court, trial	دادگه‌ه	دادگا
Magistrate, judge	دادوهر	دادوهر
Notary public	دادنقیس	وادنووس
Defendant	ده‌عواییکری	داواییکراو
Prosecutor	ده‌عواکار	داواکهر
Grandsister	دایکۆک	داده
Wood, stick	دار	دار

English	بادینی	سۆزانی
Flagpole, flagstaf	دار ئالا	دار ئالا
Log	دار	دارى (سوتان)
Finance	دارایی	دارایی
Stretcher, bier	دار بهز	داره باز (داره بان) دار تهره
Wood cutter, wood chopper, logger	دار بهز	دار بهز
Carpenter	دار تاش	دار تاش
Carpentry	دار تاش	دار تاشی
Cigarette holder	باسک	دار جگهره
Palm	دارا خورمى	دارا خورما
Forest, wood	دارستان	دارستان
Dendrology	دارناسی	دارناسی
Clique	داروده سته ک	داروده سه
Slingshot	دارلاستیک / بهر تیغک	دارلاستیک / دارلاستیک
Expertfree climber	داره ئان	داره وان
Wooden	دارین	دارین
Composition, formulation	دارشتن	دارشتن
Sickle	داسک	داس
Crescent	هه یفا چارده شه قی	داسه مانگ
Epic	داستان	داستان
Eagle	سمسپارک	دال
Shelter	دالده	دالده
Decrease	داشکاندن	داشکاندن
Mother	دایک	داک / دایک
Unloading	داکردن	داکردن

English	بادینی	سۆزانی
Monopolize, monopolization	داکرن	داکردن
Monopsony	تشت راکرن / هه لگرتن	شت داگرتن
Defence, supporting Establishments, Authority, institution	به ره قانی	داکوکی
	دام و دهزگا ده سهه لالت	دام و دهزگا
To quench	قه مراندن / ته مراندن	دامرکانه وه
Draughts	دامه	دامه
Foundation, establishment	دامه زراندن	دامه زراندن
Skirt, footnote, edge	ده همهن	دامه ن / دامین
Period, part of aday	دان	دان
Grain, give, gift	دان	دان
Odontology	ددانناسی	دانناسی
Toothache	ددان ئیش / ئیشا ددانی	دان ئیشه
To extract	ددان ده ره ئینان	دان ده ره ئینان
Sagacious	دانا	دانا
To put, place, set	دانان	دانان
Rare, uncommon	ده گهن	دانسقه
Losing teeth	ددان که تن	دان که وتن
Extracting teeth	ددان هه لکیشان	دان کیشان
Dialogue, discourse	دانوستاندن	دانوستان
Grain, cereal	دانی	دانوو
Single, individual	دانه	دانه / قل
Beloved, darling	دوست / هه قال	دانه / قل
Author	دانه ر	دانه ر

English	بادینی	سۆزانی
Generous	مهرد	دانیار
Sitting	رینشتن	دانیشتن
Inhabitance	دانیشتی / ئاکنجی	دانیشتوان
Demography	زانستی / ئاکنجی بوون	دانیشتوان ناسی
University, school	زانکو / زانینگه	دانیشگا / زانکو
Thread, trap	داف	داو
Request	داخازی	داوا
Caller, claimant	داخازکر	داواکار
Suitor	خوازیار / خازیار	داواکر
Drugs, medicines	دهرمان	داودهرمان
Invitation	دهوات	داوهت
Skirt	داو / داوین / دههمه	داوین
Decent, honest	دامانپاک / دههمه نپاک	داوین پاک
Indecent, dishonest	دههمه نیپس	داوین پیس
Future, coming	داهاتی	داهاتوو
Inclination	لاری / نشیقی	داهیزان
Creator, inventor	دروستکر	داهینه
Mother	دایک / دایک	دایک
Motherhood	دایکایه تی	دایکایه تی
Grandmother	پیر / داپیر	دایه گه وره
Nurse	دایه ن / دایکوک	دایه ن
Nursery, creche	دایه نگه	دایه نگه
Tooth	ددان	ددان
Currency	دراف	دراو
Neighbour	هه قسی / جیران	دراوسی
Crack	دهرز	درز

English	بادینی	سۆزانی
Rough, coarse	مهزن	درشت
Divulge	درکاندن	درکاندن
Lie	درهو	درۆ
Liar	درهوین	درۆزن
Lies and fabrication	درۆدهلهسه	درۆدهلهسه
Creation, manufacturing	درستکردن	دروست کردن
Slogan, emblem	دروشم	دروشم
Blessing, peace salutation	سلاف	درود
Peace be upon him	رهحما خودی لسه ربیت / سلاف ل سه ربیت	درودی خوی لّبی
Sewing	دروار	دروومان
Harvesting, reaping	دروین	درۆینه
Harvester, reaper, gatherer	دروینکار	درۆینهکار
Tree	دار	درهخت
Late	درهنگ	درهنگ
Shining, glittering, sparkling	بریسقی / تهیسی	درهوشانهوه
Long, tall	دریژ	دریژ
Length	دریژاهی	دریژایی
Along with	ب دریژیا	به دریژایی
Extending, prolonging	دریژکردن	دریژکردنهوه
Elaborating, give detail	دریژه پیدان	دریژه پیدان
Grudging	خه مه لنه گر	دریغی / که مه ترخه می
Vicious, malicious	دپ / هار	دپ

English	بادینی	سۆرائی
Tearing	دِراندن	دِران
Torn	دِرایی	دِراو
Thorn	دِرکە / ستری	دِرک
Wild, beast	دِرندە / هوقانی	دِرندە
Thief, robber, burglar, stealer	دز / دزیکەر	دز
Stolen	دزایی / دزی	دزراو
Theft, robbery, thievery, larceny	دزی	دزی
Piracy, free-boating	دزی دهریایی	دزی دهریایی
Opposite, counter	دژ	دژ
Counterattack, counter offensive	دژە هیرش	دژە هیرش
Enmity	دژمناتی	دژمنایەتی
Dirty	پیس	دژوین
Husband's and wife's sister	دش	دش
Heart	دل	دل
Heartache	دلئیشان / ئیشا دلی	دلئیشان
Appetite, captivate	دلبرن	دلبرن
Beloved, sweetheart	دلبر	دلبر
Suspicious, distrust	دلپیس / دل خەڵەت	دلپیس
Love	دلدار / ئەقینی	دلدار
Sincere	دلسۆز	دلسۆز
Drop	دلۆپ	دلۆپ
Drop	دلۆپ	دلۆپە
Vindication, heart beating	دل لێدان	دلەکوته

English	سۆزانی	بادینی
World	دنیا	دنیا
Experienced	دنیا دیدە	دنیا دیتی
Buttermilk	دۆ	دەو
Daughter	دۆت	کچ
Condition	دۆخ	بار / رهوش
Losing	دۆپان	دۆریان
Loser, forfeiter	دۆپاو	دۆپای / خوسار
Case, issue	دۆز	دۆز
Hell	دۆزهخ	دوزهخ
Discover	دۆزەرەوه	دوزه رهوه
Discovery	دۆزینهوه	قەدیتن
Illicit lover, friend, girl friend, boy friend	دۆست	ههڤال / یار
Friendship	دۆستایهتی	ههڤالینی
Dosie	دۆسیه	دوسیه
Grape syrup	دۆشاو	دوشاف
Mattress	دۆشهک	دوشهک
Milking, milching	دۆشین	دوشین / دوشتن
Jug, jar, pitcher	دۆلکه	دولک
Valley	دۆل	نهال / گەلی
Cupboard	دۆلاب	دولاب
Domino	دۆمینە	دومینه
Donum	دۆنم	دونم
Last, final	دوا	دیماهی
Delay, postpone, defer	دواخستن	پاشیخستن
Future	دواڕۆژ	پاشهروژ

English	بادینی	سۆزانی
Twelve	دوازده	دوازده
Retard, regressive	پاشکەفتی	دواکهوتو
Duodecimal, duodenum	دازده گری	دوازه گری / دوازه گری
Rostrum, pulpit	سه کو / دهپ	دوانگه
Later, final, latter	پاشی	دوایی
Microscope, farsighted	دویرینه	دوربین
Island	گزیرته	دورگه
Enemy	دژمن	دورژمن
Enmity	دژمنایه تی	دورژمنایه تی
Shop	دکان	دوکان
Shopkeeper	دکاندار	دوکاندار
Button	قوچه	دوگمه
Two	دوو	دوو
Twins	جمنیک	دووانه
Once again, repeat	دوو باره	دوو باره
Schism, dissension	هه قذزی	دوو بهرمکی
Support, back	پشتگیری	دوو پات
Scorpion	دپیشک	دوو پیشک
Square	دوجا	دوو ججا
Hesitation	دوودلی	دوو دلی
Homosexual, sodomite	نێریاز / لۆکی	نێریاز
Far, distant	دویر	دوور
Distance, dimension	دویری	دوورایی
Out of range	قهدهر	دووره پهریز

English	بادینی	سۆزانی
Two-faced, hypocrite	دوو روی	دوو پوو
Hybrid, cross-bred	دوو رهك	دوو پهك
Junction	دووپان	دووپان (مفرق)
Deceitful, double tongued	دوو زمان	دوو زبان / دوو زمان
Deceitfulness	دوو زمانى	دوو زبانى / دوو زمانى
The day after tomorrow	دووزه	دووسبهى
Monday	دووشه مە	دووشەم / دووشەممە
Double	دووقات	دووقات
Together	پێكڤه	دوو قۆلى
Smoking	دووكیل	دووكه ل
Yesterday	دهى	دوینى
Last night	شقیدى	دوینى شهو
Ten	دهه	ده
Dagger, damascended dagger	خه نچه ر	ده بان
Stupid	ساویلکه / ساهینه	ده بهنگ
Conclusion	ئه نجام	ده ره نجام
Profit, income, earnings	داهات	ده رامه ت
Courtsy	هاریکه ری مالا شاهی	ده ربار
Rescued, saved	قور تالبو	ده رباز بوون
Expression	ده برین	ده برین
Astray, homeless, wander	ده به ده ر	ده به ده ر
Strait	ده به ند	ده به ند
Dress, underwear	ده ری	ده ری

English	بادینی	سۆزانی
Exit, escape	دەرچوون / دەرکەفتن	دەرچوون
Disease, pain, torment	دەرد	دەرد
Disturbance, worry, diseased	نەخوش	دەردەدار
Lesson, lecture	دەرس / وانه	دەرز
Dozen	دەرزەن	دەرزەن
Teaching	وانەبێژی	دەرزوتنەوه
Neddle, injection	دەرزیک	دەرزى
Give an injection	دەرزیک لێدان	دەرزى لێدان
Vanished, abandoned	دەرکری	دەرکراو
Door	دەرگەه	دەرگا
Doorman	دەرگەفان / قاپوکی	دەرگاوان
Drug	دەرمان	دەرمان
Pharmacy	دەرمانخانه	دەرمانخانه
Chemist	دەرمانساز	دەرمانساز
Pharmacology	دەرمانناسی	دەرمانناسی
Gate, introduction	دەسپێک	دەروازە
Environment, context	دەروربەر	دەروربەر / دەروربەر
Psyche, conscience	دەرون	دەرون
Psychology	دەرروناسی	دەرروناسی
Experimental psychology	دەرروناسی ئەزمونی	دەرروناسی ئەزمونی
Educational psychology	دەرروناسی پەروردهی	دەرروناسی پەروردهیی
Chance, opportunity, shelter	دەرڤەت / ڤهه	دەرەتان
Capacity, copewith	دەرڤەتی	دەرەڤەت

English	بادینی	سۆزانی
External, foreign	دهره کی	دهره کی
Out side, aboard	دهرفه	دهره وه
Sea	دهریا	دهریا
Lake	دهریاچه	دهریاچه
Establishment, institution	دهزگه	دهزگا
Fiance, fiancée	دهزگر	دهزگیران
Involvement, engagement	دهزگیرانی	دهزگیرانی
Thread	دهزی	دهزوو
Hand	دهست	دهس / دهست
Grinder	دهستار	دهستار
Empty-handed	دهست قالا	دهستبه تال
Fraudulent, deceitful	قولب	دهسپر
Generous, lavish, extravagant	دهسبهردای	دهسبلاو
At once, immediately	ئیکسه	دهسبه جی
Under forced residence	دهسته سه	دهسبه سه
Trustworthy	دهسپاک	دهسپاک
Masturbation	دهستهپر	دهسپپر
Start, commence	دهستهپکرن	دهسپیکردن
Constituent, draft	دهستور	دهستوو
Dozen, ingroups	دهستهک	دهسته
Clique, coterie, faction	دار و دهستهک	دهسته و دایه
Initiation, initiative	دهست پیشخه	دهست پیشکهری
Phrase, expression	دهسته وازه	دهسته وازه

English	بادینی	سۆزانی
Interfere, intervene	ما یێکدن	دهست یخستن
Aggression	دهستدریزی	دهستدریزی
Cash	کاش	دهستی / کاش
Manual	دهستی	دهستی
Hand writing	دهسخت	دهسخت
Wash basin	دهششۆر	دهششۆر
Handle, haft, pestle	دهستک	دهسک
Bunch of flowers	دهسته کی گولا	دهسکه گول
Tampering, mending	دهسکاری	دهسکاری
Artificial	دهسکرد	دهسکرد
Poor	دهسکورت	دهسکورت
Income, achievement, earnings	دهسته فتن / دهسته فتن	دهسکهوت
Gloves	دهز گورک / له مپک	دهسکیش
Potholder	دهستگر / دهز رگر	دهسگر
Supporting	دهستگرتن / دهز گرتن	دهسگرتن
Headcover	دهر سوک	دهسمال
Capital, wealth	سهرمايه / سهروما	دهسمایه / سهرمايه
Capitalist	سهرمايه دار	دهسمایه دار / سهرمايه دار
Manuscript, hand written	دهستنقیس	دهسنووس
Ablution	دهستنقیژ / دهستری	دهسنوێژ
Handkerchief	دهسته سپ	دهسه سپ
Authority, power	دهسپهلات	دهسهلات
Pet, tamed	کههی	دهسه مو
Plain	دهشت	دهشت

English	بادینی	سۆزانی
Open plain	دهشتایی / دهشتانی	دهشتایی
Open air, open country	دهشت و دهر	دهشت و دهر
Insect, creature	درنده	دهعبا
Pride, conceit	دغبلندی	دهعیه / قیز
Crops, grain, wheat and barley	دهخل و دان	دهغل و دان
Tambourine	دهف	دهف
Copy book, note book	دهفتهر	دهفتهر
Vessel, container	لهگهن	دهفر / لهگهن
Text	دهق	دهق
Exactly	وهکی / عهینی	دهقا و دهق
Rigid	رهقکری / ئوتیکری	دهقگرتو
Nare, token	کیم / دهگهن	دهگهن
Gap, breach	کولهک / دهلاقه	دهلاقه
Bitch	دیهل / دیلک	دهل / دیل
Lioness	شیری می	دهله شیر
Agent, broker	دهلال	دهلال
Oral, mouth	دهف	دهم
Brain	میشک	دهماخ
Vein, nerve	دهمار	دهمار
Neurology	دهمارناسی	دهمارناسی
Pistol	دهبانچه	دهمانچه
Abusive	دهقییس	دهم پیس
Man of words, deceitful	ئه زمانخۆش / زمانخۆش	دهم تهپ
Face, visage	سهروچاف	دهموچاو

English	بادینی	سۆرائی
At once	نوکه	دهمودهس
Dialogue	هههف په یقین / ناخفتن	دهمهتهقی
Wrangle	جرهچوون / جرر	دهمهقالی
For along time	دهمهکی درێژ	دهمیکه
If not, otherwise	هه که نه	دهنا
Single grain	دندک	دهنک
Single grain of wheat	دند که کا گهنی	دهنکه گهنم
Sound, voice	دهنگ	دهنگ
Phonetics, acoustics	دهنگناسی	دهنگناسی
Good voice, nice sound	دهنگخوش	دهنگخوش
Voiced	دهنگدار	دهنگدار
Voting, poll, election	دهنگدان	دهنگدان
Echo	دهنگ فهدان	دهنگدانهوه
Hoarse sound	دهنگ که تی	دهنگگر
Completely hoarse	دهنگ که فتنی	دهنگ گیران
News	دهنگ و باس	دهنگوباس
Noise, noisy	خه بسه دهنگ / قه رقه شه	دهنگه دهنگ
Beak, edge	سه رک	دهنووک (تیغ)
Beak	تکل / دمک	دهنووک
Home, tent	دهوار	دهوار
Reading	پیداچوون	دهورکردنهوه
Environment, surroudings	دهوروبهر	دهوروپشت
Enclose	دوربینچ	دهوره دان / دهورگرتن
State	دهولهت	دهولهت
Rich	زهنگین	دهوله مه ند

English	بادینی	سۆزانی
Bush	ته‌راش	ده‌وه‌ن
Drum	ده‌ول	ده‌هول
Drummer	ده‌ولشان	ده‌هول‌ل‌ه‌ن / ده‌هول‌ل‌گوت
Tenth	پن‌ده‌ه‌ی	ده‌هه‌م
Tens	ده‌هان	ده‌یان
Village	گون‌د	دی
Will come	دی‌ئیت	دی
Preface	دی‌با‌جه	دی‌با‌چه
From village to village	ز‌گونده‌کی بو گونده‌کی	دی‌به‌دی
Monastery	دیر	دیر
Once upon atime	جاره‌کی	دیر‌زه‌مان
Ancient, antique	دیرین	دیرین
Gray	خولی	دیز
Watered by rain	دیم	دیم
Demon	دیو	دیو
Village	گون‌د	دی‌هات
Villager	گون‌دی	دی‌هاتی
Salesman	دی‌وه‌ره / به‌قال	دی‌وه‌ره
Another, other	ی‌دی	دی
Country	ولات	دی‌ار
Christian	فه‌له	دی‌ان
Phenomenon, phenomena	دی‌ار‌ده	دی‌ار‌ده
Phenomenology	دی‌ار‌ده‌ناسی	دی‌ار‌ده‌ناسی
Gift, present	دی‌اری	دی‌اری
Sight, meeting	دیتن	دیتن

English	بادینی	سۆرائی
Meeting	دیدار	دیدار
Eyes	چاف	دیده
Visiting	سه‌ره‌دان	دیده‌نی
Vanguard	دیده‌قان	دیده‌وان
Boy scout	دیده‌قانی	دیده‌وانی
Pillar, pole	کارپته	دیره‌ک
Again, also	دیسا	دیسان
Prisoner of war, internee	یه‌خسیر / ئیخسیر	دیل
Swindle, swing	جولانگ / هزاندن	دیلائی / جۆلانی
Interview	دیدار	دیمانه
Scene	دیمه‌ن	دیمه‌ن
Religion	ئۆد / ئایین	دین
Religious man, pious	ئولدار	دیندار
Piety, religiousness	ئولدار / ئولپه‌رستی	دینداری
Wall	دیوار	دیوار
Divan, council	دیوان	دیوان
Guest room	کوچک	دیوه‌خان

English	بادینی	سۆزانی
Persuading, convincing	رازیکردن	رازیکردن
Service	خزمەت	راژه
Commission, recommendation	راسپاردن	راسپاردن
Authorized agent	رێدای	راسپێردراو
Recommendation	سپارته‌ک	راسپێری
Plain true, right, rightist	راست	راست
Straightway, flat	راستایی	راستایی
Get on one's feet	هه‌ستانه‌وه	راستبوونه‌وه
Truth-teller, truthful	راستگو	راستبێژ / راستگو
Correction, straighten	راست‌که‌رن	راستکردنه‌وه
Ruler	راسته / خه‌تکێش	راسته
Real, true	راسته‌قینه	راسته‌قینه
Direct, straight	ئێکسهر	راسته‌وخۆ
Live	زندى	راسته‌وخۆ
At once, immediately, instantly	راست و دروست	راسته‌وراست
Stirring	شلقاندن	راشله‌قاندن / راته‌کاندن
Running, avoid	ره‌فین	راکردن
Laying back	خودریزکردن / پالشه‌دان	راکشان
Pulling	راکێشان	راکێشان
Puller, charming	راکێشه‌ر	راکێشه‌ر
Upbring	راگرتن	راگرتن
Servant	خولام	راگرته

English	بادینی	سۆزانی
Information, propaganda, publicity	راگه هاندن	راگه یاندن
Coming, arriving in time	قێ راگه ههشتن	راگه یشتن
Dean	راگر	راگر
Pet, accustomed	کههێ	رام / کهوی
Taming	کههێ کرن	رامکردن / دهسته مۆکردن
Sweeping	مالین	رامالین
Preoccupation	نێرامین	پامان
Submitting, obedience	بێ دهنگکردن	رامبوون
Political	رامیاری	رامیاری
Thigh	ران	ران
Pronoun	جیناف	راناو
Personal pronoun	جینافی کهسی	رانای کهسی
Trousers	شمل / پهشم	رانک
Hunting, fishing	راف / نیچیر	پاو
Hunter	رافچی / نیچیرفان	راوچی / راوکه
Chasing, pursuing	دبکهفتن	راونان
Foray	تالان	راوهرهوت
Standing, stopping	راوستیان	راوهستان
Consulting, discussing	راوێژ	راوێژ
Consultant	راوێژکار / شیرهتکار	راوێژکار
Commodity	راهاتن	راهاتن
Practice	راهینان	راهینان
Cover, carpet	مهحفیر	رایهخ

English	بادینی	سۆرائی
Narrow way	به‌روار / ریکا ته‌سک / ته‌نگ	رچه
Heard	ریه	ردین
Decay	رزین	رزان / رزین
Free, liberated	رزگار	رزگار
Be saved, liberated	رزگار بوون	رزگار بوون
Rescue	رزگار کردن	رزگار کردن
Liberation	رزگاری خواز	رزگاریخواز
Pouring, spilling	رژیان	رژان
Greedy, miser	قه‌لس	رژد
System, regime	رژیم	رژیم
Spin	رستن	رستن
Sentence	رسته	رسته
Syntax	رسته‌سازی	رسته‌سازی
Disgraced	شهرمه‌زار	رسوا
Vomiting, cholera	هلاقیتن	رشانه‌وه
Shedding blood	خین رشتن	رشتن / خوین
Sparkle	ته‌پساندن / چریسک	رشین
To kidnap	ره‌فاندن	رفاندن
Elopement	ره‌فاندن	رفاندن
To loot	تالان	رفاندن
Anger, wrath	که‌رب	رق
Spite, rancour	که‌رب و کین	رق
Stubborn	رکو	رق نه‌ستوور
Authority, power	رکیف	رکیف
Spear	رم	رم
Falling, collapse	هه‌رفاندن	رمان

English	سۆزانی	بادینی
Jousting	رەمبازی	رەمبازی
Javelin thrower	رەمھافێژ	رەمھافێژ
Collapsed, ruined	رەماو	هەرفتی
Wailing	رۆدۆ	شین و گری
Godown	رۆچوون	رۆچوون / زەنەک
Spirit	رۆخ	روح
Edge, bank	رۆخ	رەخ
Time, all day	رۆژگار	وەخت / دەم
Sun	رۆژ	روژ
Daily	رۆژانە	روژانە
West, sunset	رۆژئاوا	روژئاوا
Sunset	رۆژئاوا بوون	رۆژئاوا بوون
Western, westerner	رۆژئاوایی	روژئاوایی
Dawn	رۆژی یونەو	شەفەق / بەری سپیدی
Carry on, pass, waste, Spend	رۆژی بەسەربردن	روژبۆراندن
Chameleon, sun worshipper	رۆژی پەرست	روژ پەرست
Solar eclipse	رۆژی گیران	روژ گیران / رۆژ غەیری
News paper	رۆژنامە	روژنامە
Journalism	رۆژنامەگەری	روژنامەگانی
Journalist	رۆژنامەنووس	روژنامە نقیس
Fasting	رۆژی	روژی
Breaking fasting	رۆژی شکاندن	روژی شکاندن
One who fasts	رۆژیگر	روژی گر
East, sunrise	رۆژهەلات	روژهەلات
Eastern, oriental	رۆژهەلاتی	روژهەلاتی

English	بادینی	سۆزانی
Orientalist	رۆژهه لاتناس	رۆژهه لاتناس
Orientalism	رۆژهه لاتناسی	رۆژهه لاتناسی
Resurrection, the hereafter	ئاخرهت	رۆژی دواپی
Bright, lit up	رهوشه	رۆشن
Shedding light, brightness	رۆشناپی	رۆشناپی
Educated, intellectual	رهوشنبیر	رۆشنبیر
Cultural	رهوشهنبیری	رۆشنبیری
Anger, wrath	رکە / کەرب	رق و قینه
Role	رۆل	رۆل
Sonny, baby	کورۆ	رۆله
Novel	رومان	رۆمان
Novelette, novelta	کورته رومان	کورته رۆمان
Oil, grease	رون	رۆن
Clear, pure	رۆهن / شهشهرا	رۆن (پوون)
Forming	چیکرن	رۆنان
Walking, going	چوون	رۆیشتن
River	ریبار	رۆبار
Face, form	روخسار	روخسار
Appearance	پوی دهرفه	روکار
Face	ری / پوی	پوو
Appearance, hypocrisy	نادگار / نژیار	پوالهت
Hypocrisy, duplicity	دووپوی	روالهت
Planting	چاندن	روواندن

English	بادینی	سۆزانی
Look, watch, observe	چاقدیری / لی ینیرین / سه حکرن	پوانین
Observer	دیده گه / لینه	رووانگه
Area	پویه	پویه
Face to face	ری ب ری	پویه پویه
Veil	پهچه / پینچه	پوپوش
Naked, bare	ریت / ریس	پووت
Completely naked	پویت و قیت	پووت و قوت
Robbing, looting	تالانکرن / پویتکرن	رووتاندنه وه
Molting	قه رویچان	رووتانه وه
Bald	پویت	رووتاوه
Looting	پویتکرن	پووتکردنه وه
To undress, put off, take off	ریس کرن	پووتکردنه وه
Naked, dishonest, thin	پووته	پووته
Half-naked	نیف ریس	پووته له
Lean, skinny, bony	قۆز	پووته له
Undressed	ریس	پووته ن
Spoil, destroy, collapse	روخان	پووخان
Destroying, spoiling	روخاندن	روخاندن
Cheerful, gay	ری خوش / که یف خوش	پووخوش
Event, happening	ریدان	پوودان
Accidence, incidence	رویدان	پوداو
Pale, discomfited	پیتی	پووزمرد
Reputable, honourable	ری سپی	پووسپی / پووسۆر

English	بادینی	سۆرانی
Morose	پوی گرژ	پووگرژ
Shroud, appearance	پوی ده‌رڤه	پووکه‌ش
Cheek	پووی	پوومهت
Clear, bright	روون	پوون
Bright	روناک	پووناک
Brightness light, illumination	روناهی	رووناکی
Eloquence, rhetoric	ته‌ر زمانی / ره‌وانبیزی	پوونبیزی
Clarifying, illuminating	رونکرن	پوونکردنه‌وه
Daring	میرانی	پووهاتن
Plant	رووه‌ک	رووه‌ک
Botany	رووه‌کزان	رووه‌کزان
Toward	به‌ره‌ف	پووه‌و
Sharp, exact	مه‌زبوت	ره‌به‌ق
Celibate, bachelor	ره‌به‌ن	ره‌به‌ن
Stiff and straight, erect	ره‌پ / راکدی	ره‌پ
Passing, to pass	پوری	ره‌تبوون
Refusing, to refuse	قه‌بول نه‌کری / قه‌بول نه‌کرن	ره‌تکردنه‌وه
Bare, poor	پووته / پیس	ره‌جال
Origin, root, stock	بنه‌کوک / بنه‌مال	ره‌چه‌له‌ک
Tranquil	ره‌حه‌ت	ره‌حه‌ت
Funnel for pouring oil	کوژک / ره‌حه‌تی	ره‌حه‌تی
Comfortable	رحه‌ت	ره‌حه‌ت
Equipment	که‌ل و پهل	ره‌خت

English	بادینی	سۆزانی
trousseau	بارگا بیکئ / خرومری بیکئ	رهختی بووک
Sturdy	خورت / قایم / مکوم	رهخته
Sturdy criticism	رهخنه‌ی مکوم	رهخنه‌ی رهخته
Criticism, fault-finding	رهخنه	رهخنه
Literary criticism	رهخنه‌ی ئه‌ده‌بی	رهخنه‌ی ئه‌ده‌بی
Critic	رهخنه‌گر	رهخنه‌گر
Criticizing	رهخنه‌گرت	رهخنه‌گرتن
Vineyard	رهز	رهز
Consent	رازی	ره‌زا
Satisfaction, ratification	رازی / ره‌زانه‌ندی	ره‌زانه‌ندی
Vine dresser	ره‌زفان	ره‌زه‌وان
Mean, stingy, miser	ره‌زیل / قه‌لس	ره‌زیل
Charcoal	ره‌ژی	ره‌ژوو / خه‌لوز
Descent	ره‌سه‌ن / بته‌کوک	ره‌سه‌ن
Pedigree, thorough bred	ره‌سه‌نناسی	ره‌سه‌ن
Picture, photo	ره‌سم / وینه	ره‌سم
Black	ره‌ش	ره‌ش
Charcoal ink	ره‌شاف	ره‌شاو
Blackness, indistinct distant object	ره‌شاتی	ره‌شایی
Blackish	په‌چه‌کی ره‌ش	ره‌ش‌باو
Mobilization, leve en masse	سه‌فه‌ره‌ر	ره‌ش‌بگیری
Pessimist	ره‌ش‌بین	ره‌ش‌بین
Erasing	ژی‌برن / ره‌ش‌قه‌کرن	ره‌ش‌کردنه‌وه

English	بادینی	سۆرائی
Envy	حه سویدی	ره شک / ئیرهیی
Envious	زک ره شک	ره شکن
Cummin seed	رهش ره شک	ره شکه
Black goat-skin tent, black-tent	کۆن / کۆنی رهش	ره شمال
Bribe	به رتیل	ره شمه / ره شوه
Poor, down-at-heel	به له نگاز	رهش و پووت
Piebald, black and white	رهش و سپی	رهش و سپی
Tempest, violent wind, Gale	ره شه با	ره شه با
February	شوات	ره شه می
Cattle	که راکه ری پهری	ره شه ولخ
Iris of eye	چاقدان	ره شینه (چاو)
Behaviour, conduct	رهوشت	رهفتار
Shelf	رهف	رهفه
Hard, cruel, severe, solid, frozen	رهق	رهق
Thin, slim	قۆر	ره قهله
Root, vein	ره	رهگ
Origin	ره / بنچینه / نژاد	رهگ و ریشه
Race, sex, gender	ره گهز	ره گهز
Ethnology	نه زادناس	ره گهز ناس (نه ته وه ناس)
Racist	ره گهز په رست	ره گهز په رست
Racism	ره گهز په رستی	ره گهز په رستی
Instinct		ره مهك
Ordinary	ئاسایی-ئاسا	ره مهکی

English	بادینی	سۆزانی
Labour, strife, toil	رهنج	رهنج
Servant, labourer	رینجهر	رهنجهر
Toiler	کارهه / رینجهر	رهنجدهه / رهنجکیش
Unfortunate, one who has toiled in vain	بی بهخت / بهخترهه	رهنجه پۆ
Colour, paint	رهنگ	رهنگ
Chromatics	رهنگناسی	رهنگناسی
Multi-coloured	رهنگاوه رنگ	رهنگاوه رنگ
Colourful, pretty	رهنگین	رهنگین
Its colour is not fast	به درهنگ / رهنگی زوی دچی	رهنگدانه وه
Reflex	قه دان	رهنگدانه وه
Dying, paining	رهنگکردن	رهنگکردن
To turn pale	رهنگ که تی	رهنگه لکه پان
Possible, probably	چیونبار	رهنگه
Number	ژماره	رهنوس
Exodus, march, imigration	رهفین	رهو
Just, fair	داد / رهوا	رهوا
Fluent	رهوان / رهوانبیزی	رهوان
Rhetoric, fluency	رهوانبیزی	رهوانبیزی
Fluency	رهوانی	رهوانی
Bright	رهوشه	رهوشه
Moral, behaviour	رهوشت	رهوشت
Ethics, moral philosophy	رهوشتناسی	رهوشتناسی
Wheel	پینچه / چهرخ	په وره وه

English	بادینی	سۆزانی
Cowboy	گاڤان	رهووک/ گادان
Flock	جهلهب/ گاران	رهوه
Nomad	رهقه‌ند/ کوچەر	رهوه‌ند
Colony	رهقه‌ند	رهوه‌ند
Be untied, loosened	قه‌ره‌ئین	ره‌وینه‌وه
Unable to sleep	خه‌و ره‌ئین	خه‌و/ ره‌وینه‌وه
Heavy rain	ره‌هیل/ تافی باران	ره‌هیله
Shower, downpour	ره‌هیله	ره‌هیله
Road, way	ریک	ری
Highway	ریکا سه‌ره‌کی	رشاری
Possible, sensible	چیریییت/ ریک دچیتی	ری تیچوون
Way, doctrine	ریباز	ریباز
Methodology	مه‌له‌زه‌زانی/ ریباز کاری	ریبازگه‌ری
Passerby	ریبوار/ ریغینگ	ریبوار
January	چله‌یا پاش	ریبه‌ندان
Permission	ده‌ستویردان	ریپیدان
Management, arrangement	ریکخستن	ریخستن
Political organization	ریکخراو	ریکخراو
Organiser, coordinator	ریکخهر	ریکخهر
Carridor, passage	ناقدهر	پیره‌و
Respect	ریز	ریز
Class	ریز/ قوناغ	ریز
Rank	ریز	ریز
To respect	ریزگرتن	ریزلینان
Waterfall	سولاڤ/ سیلاڤ	ریزان/ تافکه

English	بیادینی	سۆزانی
Ratio, per	رێژ	رێژه
Percent	رێژا سه‌دی	رێژه‌ی سه‌دی
Rule	یاسا	رێسا
Regular, arranged	رێک و پێک	رێک
Chic	که‌شخه	رێک
Organisation	رێکخراو	رێکخراو
Arrangement	رێک و پێک کرن / سه‌روبه‌رکرن	رێککردن
Agreement, treaty	رێکه‌فتن	رێکه‌وتن
Way, road	رێک	رێگا
Permission, allowance, grant	ده‌ستویردان	رێگادان
Highway man, bandit, highway robber	رێگر	رێگر
Rhubarb	رێقاس	رێواس
Fox	رێفی	رێوی
Flattering, hypocrisy	رێاکرن	رێاکردن
Dung	رێخ	رێخ
Bowels	رێفیک	رێخۆله / رێخه‌لۆک
Appendix	رێفیکا کۆره	رێخۆله کۆیره
Class, line, rank	رێز	رێز
Beard	رێه	ریش
To shave	رێه تراشین	ریش‌تاشین
To trim, clip, cut	رێه کردن	ریش کورتکردن
Root	ره‌ه	ریشه / ره‌گ

English	بادینی	سۆزانی
Z The 11 th letter of the kurdish alphabet	ز	ز
Self, psyche	زات	زات
To dare	وێریان	زاتکردن
Food	زاد	زاد
Mouth	دهف	زار
Dice	زار	زار
Dialect	زار	زار
Term	زاراف	زاراوه
Orally	زارهکی	زارهکی
Tosqueak, to twitter, Twittering, squeaking	چیره چیر	زاق و زیق
Dominant	زهفه ردهست	زال
To dominate	زالبوون	زالبوون
Wound	برین	زام
Wounded	بریندار	زامدار
Scientist, scholar	زانا	زانا
Known, informed	هیتکری / لی هاته زانین / راگه هاندی	زانراو
Science	زانست	زانست
Scientific	زانستی	زانستی
University	زانکو / زانیتگه	زانکو
Scientist	زانیار	زانیار
Information	زانباری	زانباری
To know, knowledge	زانین	زانین
Newly born	نی زایی	زاو / تازه زاو
Bride groom	زاڤا	زاو

English	بادینی	سۆزانی
Shrieking	زریک / قیژ کردن	زریکه زریک
Barren (tree)	کەرک / بی بهر	زپ
Step, false	زپ	زپ
Be interrupted	خه و قه حەر / خه و	زپان / خه و
Tinkle	فهییت / هه تک چوون	زپان / ئابپوو
Step-father	زپ باب	زرباب / زرباوک
Step brother	زپ برا	زپ برا
Step sister	زپ خیشک	زپ خوشک
Step mother	ژن باب	زپ داک / زپ دایک
Step daughter	زپ کچ / نه فسی	زپ کچ
Step son	زپ کور / نه فسی	زپ کور
Winter	زقستان	زستان
Wintry	زقستانی	زستانه / زستانی
Belly, abdomen	زک	زک / زگ
Hereditary	زکماک	زکماک
Belly ache	زک ئیشی / زک ئیشان	زک ئیشه
Huge, big	مه زن	زل
To enlarge, to make big	مه زکردن	زکردن
Slap	شهق	زله
lovelock	زلف / زلوف	زلف
Sideburns	بیسک	زلف / بسک
Spinach beat	بهقل	زلق / سلق
Language, tongue	زمان / ئه زمان	زمان
Eloquent	ئه زمان تهر	زمانپاراو
Non-abusive	ئه زمان پاقر	زمان پاک

English	بادینی	سۆزانی
Abusive, offensive	ئەزمان پیس	زمان پیس
Sharp-tongued	ئەزمان درێژ	زمان درێژ
Linguist, linguistician	زمانزان	زمانزان
Lose the power of speech, About to die	ئەزمان شکەستن	زمان شکان
Prattle, begin to talk	ب ئاخفتن / کەفتن	زمان گرتن
Bite one's tongue in regret	(پەشیمانی) ئەزمان گەستن	زمان گەستن
Become tongue-tied	ئەزمان گرتن	زمانگیران
Smooth-tongued	ئەزمان تەر / لوس	زمان لووس
Tenon, valve, needle	ئەزمانووک	زمانه
Linguist	زمانناس	زمانهوان / زمانناس
Linguistics	زمانناسی	زمانهوانی / زمانناسی
Chain	زنجیر	زنجیر
Mountain range	ریزه چیا	زنجیره
Episode	ئەلقه	زنجیره
Stove	سووبه	نۆپا / نۆپه / سووبه
Plenty, much	گەلهک	نۆر
Wrestler	گەمشو / هەمباز	نۆرانبازان
Wrestling	خۆلیکدان / گەمش / زورانی	نۆرانبازی
Talkative	پەرییژ	نۆربیلی / نۆروهەر
Growth		نۆرهەر
Multiplication	نۆربوون	نۆربوون
Gluttonous	خۆره	نۆرخۆر
Tyrannous, oppressive	زۆردار	نۆردار

English	سۆزانی	بادینی
Compulsion, oppression	نۆرداری	زۆرداری
Crafty, cunning (man)	نۆرزان	زۆرزان
to force, compel	نۆرلیکردن	زۆرلیکردن
House arrest, compulsory, forcible, obligatory	نۆرهملی / نۆرېگیر	ب زۆر
Resort	نۆزان	زۆزان
Bastard, illegal child	نۆل / بیژی	بیژی
Marsh	نۆنگاو	زوتک / جومات
Stagnant water	نۆنگاو	کۆم
Majority, most of	نۆربه / نۆربه	پتراتی / پرینه
Wooden flute, pipe	نۆرنا / نۆرنا	زونا
Piper	نۆرناژهن	زونا ییژ
Limpid, pellucid	نۆل (ئاو)	زهلال
Serene and clear	نۆل (دهنگ)	ساف / زهلال
Tress	نۆلف	زلف
Quick, soon, early	نوو	زی
Faster, sooner	نووتر	زیتەر
Plateau, highland	نۆرگ	بانو / بان
Offended, vexed, annoyed	نۆیر / نۆیر	زیز
Force	زهبر	هیز
Tyrant, harsh	زهبریه دهس	زهبر دهست
Tyrannical, overbearing	زهبردار	زهفر دهست
Strictness, force	زهبروزهنگ	هیز
Weak	زهبوون	زهعیف / بی تاقهت

English	بادینی	سۆزانی
Huge, burly	مه‌زن	زه‌به‌لاح
Muscle	شلک	زه‌بله‌ک
Trouble, difficult	زه‌حه‌مه‌ت	زه‌حه‌مه‌ت
Toiler	زه‌حه‌مه‌ت‌کیش	زه‌حه‌مه‌ت‌کیش
Alm, tax	زه‌کات	زه‌کات
Yellow	زه‌ر	زه‌رد / ره‌نگ
Pale	پیتی / زه‌ر	زه‌رد / روخ‌سار
Bile	زه‌رداف	زه‌رداو
Yellowish	زه‌رو / بچه‌کی زه‌ر	زه‌ردباو
To turn pale	زه‌ر‌بوون	زه‌رد‌بوون /
		زه‌رده‌ل‌گه‌ران
Yellow and red, youngster	زه‌ر و سور	زه‌رد و سور
Last moment of evening twilight	زه‌ر‌کا ئیقاری	زه‌رده‌په‌ر
Smiling, to smile	گه‌رن‌ژین	زه‌رده‌خه‌نه
Apricot	زه‌رده‌لی / زه‌رده‌له	زه‌رده‌لو
Wasp	ستینگ	زه‌رده‌واله
Yolk	زه‌رک	زه‌ردینه
Stafflower	زه‌رک	زه‌رتک / زه‌ردک
Envelop, container	زه‌رف	زه‌رف
Small spices of wasp	زه‌ر‌کیت / زل‌کیتک	زه‌ر‌که‌ته / زه‌ر‌که‌ته
Leech	زیلو / زه‌رو	زه‌رو
Loss, harm	زیان	زه‌ره‌ر / زیان
Sea	ده‌ریا	زه‌ریا
Lake	ده‌ریا‌چه	زه‌ریا‌چه
Sailor	ده‌ریا‌قان	زه‌ریا‌وان

English	بادینی	سۆزانی
Naval	کهشتی / دهریایی	زه ریا یی
Microscope	هوبر بین	زه ره بین
To bray	زرزر / زرین	زه ره زهر / زهرین
Visible, clear	دیار / بهرچاف	زهق
Staring	چاف زیق / چاف زق / چاف زل	زهق / چاوزهق
Balanites	زهقنه بووت	زهقنه بووت
Huge	زهلام	زهلام
Man	زهلام	زهلام
Reedy marsh	گۆم / زوتک	زه لنگاو
Salad	زهلاته	زهلاته
back	غه یبهت	زهه
Wedding party	دههوات	زه ماوه ند
Basket	زه مبیل	زه مبیل
Earth, ground, geo	زهقی / عهرد	زه مین / زهوی
Geologist	زهقی ناسی	زه میناسی / زهویناسی
Be terrified		زهندهق چوون
Atheist	زه ندیق	زه ندیق
Bell, ring	زهنگ	زهنگ
Tinkle, rattle	زهنگل / کیقیت ماری	زهنگۆل
Hornet, sting	ستینگ	زهنگهته / زهنگه زۆر / زهنگه سۆر
Small bead	مۆرک / زه نکیلۆک	زهنگیانه
To seize, confiscate	زهفتکردن	زهوت کردن / زهفتکردن

English	بادینی	سۆزانی
Ground, earth, soil	زەمێ	زەوی
Earth gauge, land survey	زەمێ پێف	زەوی پێو
Farm-lands	زەمێ و زار	زەوی و زار
Poison	ژەهر	زەهر / ژەهر
Poisonous	ژەهردار / ب ژەهر	زەهردار
Olive	زەیتون	زەیتون
Confined, in childbed	ل بهر بچوێك بونی	زەستان
Intelligence, wit	زەن	زەین
Intelligent, witted	ب زەن / ب میشتك	زەینروون
Stupid, dull-witted	بی مهژی / بی میشتك	زەینكویر / زەینكوور
River	ریبار / زی	زێ
Birth place	زایینگه	زێد
Privilege, concession	ئیمتیاز	زێده ماف / ئیمتیاز
Drain, sewage, sewer	پیساف / سولین / ئافریژكه	زێراب
Gold	زێر	زێر
Golden	زێرین	زێرین
Goldsmith	زێرینگر	زێرینگر
Guardian of shrine	پاسفانی نزرگه	زیوان
More, excessive	زیده	زیاد
Saint	مهزار / نزرگه	زیاره تگا / چاك
Loss, harm	زیان	زیان
Harmful	ب زه ره	زیانبه خش
Pimple, small boil	زێپك / پرزك	زێپك
Fornication, illegal coition , incest, Adultery	زینا	زینا / زیناح

English	بادینی	سۆزانی
Adulteress, whore, harlot	زیناکەر	زیناکەر / ژن
Prison, jail	حه‌پس / زیندان	زیندان
Jailer	زیندانفان / زیره‌فانی	زیندانه‌وان
Prisoner	زیندانی / زینداتکری / هه‌پسکری / گرتی	زیندانی
Political prisoner, state prisoner	گرتیت سیاسی	زیندانی سیاسی
Alive, lively	زیندی	زیندوو
Direct	زیندی	زیندو
Resurrection day	زیندی بی / زیندی قه‌بین	زیندو بوونه‌وه
Bring back to life	زیندی کرن	زیندو کردنه‌وه
Commemoration	ساخ قه‌کرن	زیندو کردنه‌وه / یاد
To bury alive as punishment	قه‌شارتنا بچوینکی ب ساخ	زینده‌چال / زینده‌به‌گۆر
Insect, bug	پیتک	زینده‌وهر
Entomology	پیتکزان / مورانزانی	زینده‌وهرزانی
Insecticide	پیتک کوژی	زینده‌وهر کوژ
Gravel	زه‌گر / جه‌جیر	زیخ
Clever, smart	زیره‌ک	زیره‌ک
Shriek	زریقین / قیر / قیژ	زیره
Shrieking	زریک / قیژ کرن	زیره‌زیر
To rotate, to revolve	زیربوون	زیربوون
Squeak, squeaking	چیرکه چیرک / چیره چیر	زیکه / زیکه
Squeak, squeaking	چیره‌چیر	زیکه‌زیک / زیکه‌زیک
Saddle	زین	زین

English	بادینی	سۆزانی
Saddler	زینکەر / سەراج	زین درو
Silver	زێف	زیو
Made of silver	زێفی	زیوین

English	بادینی	سۆزانی
Zh The twelfth letter of the hurdish alphabet	ژ	ژ
Poison, venom, bane	ژههر	ژار / ژههر
Poisonous, toxic, venomous, liquid poison	ژههرین / ژههری	ژاراو
Gum	بنیشت	ژاژک
Flavoured cheese	ژاژی	ژاژی
To crease, crumple	قورمچین / کورژی	ژاکان
Creased, crumpled, pale	قورمچی	ژاکاو
Oleander	رورک / رولک	ژاله
Pain, ache	ژان / ئیش	ژان
Unhealthy, painful, ached	ب ئیش / ب ژان	ژاندار
Become painful	ژان هاتن	ژان لیهاتن / ژان ویرک
Belly ache, stomach ache	زک ئیشان	ژانه سک
Headache	سهر ئیشان	ژانه سهر
Repetitious talk, tedious noise	بیزار / مروسس	ژاو و ژاو
To count, counting	هژمارتن	ژماردن
Number	ژمار / هژمار	ژماره
Accountant	ژمبیار	ژمبیار
Accountancy, statistics	ژمبیار	ژمبیار
Woman	ژنک	ژن (نافرته)
Wife	ژنا	ژن / ژنی
Spouse	ژنا	ژن / ژنی

English	بادینی	سۆزانی
Womanly	ژنانی	ژنانه
Effeminate	ئاریله / ژنانه	ژنانی
Monogamy	ئیک ژنی	یهک ژنی
Polygamy	چهند ژنی	فره ژنی
Civil marriage	ژن ئینانا مهدهنی	ژنهینانی مهدهنی
Temporary marriage	ژن ئینانا خوشی/وهختی	ژنهینانی کاتی / بوخوشی
Marriage of convenience	ژن ئینانا مهسلهحی	ژنهینانی بهرژهوهندی
Don juan	ژنباز	ژنباز
brother-in-law	ژنبرا	ژنبرا
Ask for woman in marriage	ژن خواستن	ژن خواستن
Wife and family	ژن و مال	ژن و مال
Married couple	ژن و میر	ژن و میرد
To marry, get married	ژن ئینان	ژنهینان
Room, chamber	ژور	ژۆد / ژوور
Appointment	ژفان	ژووان
Hedgehog	ژیشک	ژووشک
Meal	ژهم / دان	ژهم / جهم
To play amusical instrument	ژهناندن	ژهن
Violinist	کفانچهفان	که مانچه ژهن
To play, rock, churn	ژهناندن	ژهندهن
Rust	ژهنگ	ژهنگ
Rusty	ژهنگی	ژهنگاوی

English	بادینی	سۆزانی
Rusty, tarnished, corroded	ژهنگدار	ژهنگگرتوو
Poison	ژههر / ژهر	ژههر
To venom, bane	ژههر کردن	ژههر کردن
String, cord	ژی / زی / بهن	ژی
Under, beneath, bottom, down, below	ژیر / بن	ژیر
Under water	بن ئاف	ژیرئاو / بن ئاو
Footstool, foot print	بن پی	ژیرپین / بن پی
Saucer	ته بلیک	ژیرپیاله
Basement, ground floor	بنیات / سهرداب	ژیرخان
Ground floor	بهوما ئهردی	ژیرخان
Submarine	کهشتیا نوغار / نوغاف	ژیردهریاگر
Oppressed, dependant, subject	بن دهست	ژیردهست
Under ground, cellar	ژیرزمین	ژیرزمین
Slip, female under garment ,Knickers	ئهتهک	ژیرکراسه / بن کراسه / ئهتهک
Fail, be beaten, worsted	کهفتن / شکهستن	ژیرکهوتن
Life	ژیان	ژیان
Biology	ژیانناسی	ژیانناسی
Biography	ژیاننامه	ژیاننامه
To revive	قهزین	ژیانهوه
Civilization	ژیار / شارستانی	ژیار
Glowing ash, ember	پهنگر	ژیلهمۆ
Reason	ئهگهر	ژیر

English	بادینی	سۆزانی
Shrewd, wise, intelligence	ژیر	ژیر
Logics	ژیرناسی	ژیرناسی

English	بادینی	سۆزانی
S the thirteenth letter of the kurdish alphabet	س	س
Arbour	سهوانه / زنج	سابات
Cottage	خانی	سابات
Male goat, billy, goat, he-goat	نیری	سابرین / نیری
Soap	سابین	سابوون
Soapy	سابونی	سابوناو
Ceiling	بن بان	ساپیته
Time, hour	دهم / وهخت	سات
Drawers, underpants	سهتهن	ساتان / سهتهن
Slip, stumble	شهمتین / هلكومین	ساتمه
Teak	تیك / ساج	ساج
Griddle	ساج / سیل	ساج
Bread baked on griddle	نانی سیلی	نانی ساجی
To fall into poverty	بهلهنگاز دییت / چ پاره پی نامینی	ساجی عهلی
Small shot	ساجمه	ساجمه
Healthy, sound	ساخ	ساخ
False, fabricated	سهخته / قهلب	ساخته
Forger, cunning	سهختهچی	ساختهچی
Simple	ساده	ساده
Humble	ره بهن / خولی سه	ساده
Desert	بیابان	سارا

English	بادینی	سۆزانی
Cold	سار	سارد
To cease to be friends	ساردی	ساردبوونهوه
To die	رهقبوون / مردن	ساردبوونهوه
To flatter	روباری کرن	ساردکردنهوه
Make it cold	سارکرن	ساردکردنهوه
Very cold	سروسهقهه	ساردوسر
Refreshment, viands	تهزیاتی	ساردهمهنی
Be healed	کهواندن	ساریژ
To heal (wound)	کهواندن	ساریژبوون
Musical instrument	ساز	ساز
Arrangement, ready, organised	به رهههف	ساز
Harmony, to harmonize	پیکه ژبان	سازان / سازاندن
To arrange, manage	گیران / سازکرن	سازدان
Pure, clear, wholesome	زهلال	سازگار
Healthy	ساخ	ساغ / ساخ
Evidence, clearness	ساخبوون	ساغبوونهوه
To prove	ساخ کرن	ساغ کردنهوه
Overcoat	ساکو	ساقو
Simple, humble, plain	ساوه / بسانهی	ساکار
Commander	سالار	سالار
Year	سال	سال
Yearly, annually	سالانه	سالانه
Calender	سالنامه	سالنامه

English	بادینی	سۆزانی
From year to year	سال بوسال	ساله و سال
For years and years	چه‌ند سال	ساله‌های سال
Leap year	سال‌ه‌پر	سال‌ی پر
Anno domini	سال‌زاینی	سال‌ی زاینی
Emigration year	سال کوچی	سال‌ی کوچی
Fear	ترس / سه‌هم	سام
Sublimity, majesty	سه‌میان / مریس	سام
Majestic, impressive	شامانه / سه‌میانی	په‌سام / سامدار
Clear sky, cloudless sky	زه‌لāl	سامāl
Wealth, fortune, property	سامان	سامان
Wealthy	زه‌نگین	ساماندار
National wealth	سامانی نه‌ته‌وه‌یی	سامانی نه‌ته‌وايه‌تی
Dangerous	ب ترس	سامناک
To take, obtain	سته‌ندن / برن	ساندن
Toddler, very young	ساقا / زارۆک	ساوا
Boiled and pounded wheat or its dish, porridge	ساقار	ساوار / ساوهر
Simple, gullible	ساویلکه	ساویلکه
Inlight of, under patronage	سیبه‌ر	سایه
Shade, shadow	سیبه‌ر	سایه / سیبه‌ر
Tomorrow	سبه‌هی / سبه	سبه‌ی / سبه‌ینی
Mornings	سپیده‌هیا	سبه‌ینان
Army, troops	سوپا	سپا / سوپا

English	بادینی	سۆزانی
Recommendation	سپاردە	سپاردە
To entrust	جی باوەری	سپاردن / سپاردە
To bury	قە شارتن	سپاردن / بە خاک سپاردن
Thanks, gratitude	سوپاس	سپاس / سوپاس
Spring	سپرنگ	سپرنگ / سپرینگ
Unfaithful, ungrateful	بیکیەر	سپله
Unfaithfulness, ungratefulness	بیکیەری	سپلهیی
Louse	سپی	سپی / ئەسپی
Spinach	سپیناغ / سلقۆک	سپیناخ
Eye whitener	سپیلک / سپیلکا چافی	سپینه
Make-up, cosmetics, powder face	سپیاڤ	سپیاو
Whiteness	سپیاڵی / سپیلک	سپیاڵی
Plaster work	سپیکاری	سپیکاری
White	سپی	سپی
Senility, become old	سپی بوون	سپی بوون / ریش
Be whitened, faded	سپی بوون	سپی بوون
Refine, to lose its colour	سپی بونەقە	سپی بوونەوه
To turn pale	سپی بوون	سپی بوون / سپی هەلگەران
To take, obtain	ستەندن	ستاندن
To praise	پەسن	ستایش
Column	ستوین	ستوون

English	بادینی	سۆزانی
Cruelty	ستهه	ستهه
Cruel	ستهه مکار / زوردار	ستهه مکار
Grape molasses	دۆشاف / دۆشاب	سجوق / دۆشاو
Bodice, waistcoat	سوخمه	سخمه / سوخمه
Vinegar	سهک	سرکه
Syringe	سرنج	سرنج
Nature	سروشته / خورست	سروشته
Natural	سروشته / خورستی	سروشته
Rite, liturgy, ceremony	تهقس	سرووت
March	سرود	سرود
Anthem, hymn, chant	سرود	سرود
National anthem	سرودا نیشتمانی	سرودی نیشتمانی
Angel gabriel	جبریل	سروش
Inspiration, revelation	سروش / ئیلهام / په یخام	سروش
Gentle whisper	سروه / پس	سروه
Rustle	خشین / خوشین	سروه
Queue, line, range	سره	سره
Calm, rest	تهناهی	سرهوت
To be calm	تهناهی بوون	سرهوتن
Glue, gum, paste	سمغ	سریش
Numb	مت	سر
Secret	نهپهانی	سر
Lethargy, dormancy, sleep	مت بوون	سریوون
To narcot(ize), dope	سرکردن / تهخژیرکردن	سرکردن

English	بادینی	سۆزانی
To wipe, erase	ژی برن	سڕینهوه
Penalty, punishment	سزا	سزا
To punish	سزادان	سزادان
Death penalty, capital punishment	سزایی سیداره / سزایی مرنی	سزای سیداره
Slow	سسیت / هیدی	سسیت
Slowness	سسیتی	سسیتی
Zero, naught	چنه	سفر
Mat spread on the ground for meal	سفره	سفره
Belly, womb	زگ	سک / زگ
Complainment, grievance	گازنده	سکالا
To complain, blame	گازنکرن / لومه کردن	سکالا کردن
Petition	داخارنامه	سکالا نامه
Pregnant	ئاقس	سکپر / سکدار
Pregnancy	ئاقسی	سکپری
Diarrhoea	زگچوون	سکچوون / زگچوون
To lose child	زگ سوئن	سکسووتان / زگسووتان
Ember	بزوت	سکهل / پیشکۆ
Elevator	سلنگ	سلنگ / سرنگ
Shy, startled	قهحنقی / تهریلی	سل
Greeting, salute	سلاف	سلاو
To salute	سلاکرن	سلاو کردن
Spinach beet	بهقلی	سلق

English	بادینی	سۆزانی
To take fright, flinch	جنگین / ترسیان	سلکردنه وه
Be frighten	ترسیان	سله مینه وه
Hoof	سم / چم	سم
Sumac	سماق / سفوک	سماق
Squirrel	سفوره	سموره
Moustache	سمیل	سمیل
To trim, cut	سمیل کردن	سمیل کردن
Species of aphid	سون / سن	سن
Pin	سنجاق	سنجاق
Swelling	وه مرتن	سندان
Anvil	سندان	سندان
Plague upon you	سندان	سندان
Box	سندوق	سندوق
Breast	سنگ	سنگ / سینگ
Border, frontier	سنور	سنور
Boundary	سنور	سنور
Limited, confined	سنوردار	سنوردار
Burning	سوتن	سو
Stove	سوچه	سوچ
Soda	سوچه	سوچه
Red	سوور	سوژ / سوور
trace /Whereabouts	کیده ری / در رشون	سوژاخ / سوژاخ
Sympathy, pity, love	سوژ	سوژ
Prostitute, harlot	قهچه	سوژانی
Rock partridge	سپسک	سوژسکه / سوژسکه

English	بادینی	سۆزانی
Socialism	سوشیالیزم	سۆشیالیزم
Sufi, mystic	سوفی	سۆفی
Water fall	سولاف / سیلاف	سۆلاف
Light brightness	بیناهی / روناھی	سۆما
Light of the eyes	قهترا چاھی / بیناهی چاھی	سۆما / چار
To plaster, smoothe	هنین	سواخ / سواغ
Knight, rider, horseman, cavalier	سیار	سوار
Cavalry, chivalry	سیار	سوار
To ride	سیاربوون	سواربوون
Accomplished horseman	سیارباش	سوارچاک
To beg	خاستن	سوال
Beggar	خاز خازوک	سوالکەر
Army, troop	سوپا	سوپا
Commander-in-chief	سەرلهشکر	سوپا سالار
Military	سوپایی	سوپایی
Rug, mat	مهحفیر / فهرشی نفیژی	سوجاده / بهرمال / دوگرده
Theological student, Religious student	سوخته	سوخته
Bodice, waistcoat	سوخمه	سوخمه
Drudgery, corvee	سوغره	سوغره
To burn	سوختک / سوزتن	سووتان
To heal	ساریژبون	سووتاندنهوه

English	بادینی	سۆزانی
Burnt	سووتی	سووتاو
Ash	خولی	سووتوو
Fuel	سوتمه‌نی	سووته‌مه‌نی
Corner	کونج / گوشه	سووچ
Faulty, guilt	سیج / سووچ	سووچ / سوچ
Faulty, guilty, sinner	گونه‌ه‌بار	سووچدار / سوچدار
Grief, sorrow, pity, longing	خه‌م	سوو
Interest, usury	ریبا	سوو
Usurer, one who practises usury	ریباخۆر	سووخۆر
Profit, benefit, interest	مفا	سوود
Profitable	مفادار	سوودمه‌ند
Payee, beneficiary, persistant, insistant	رژد	سوور / رژد
Red, burnt	سور	سوور / سوۆر
Rouge, make-up, brine	سۆراف / سویراف	سووراو / سوۆراو
Reddish	سوربون	سوورباو / سوۆریاو
To fry	بزارتن	سووربوونه‌وه
Blush (shy) (shame)	سوۆربون	سووربوونه‌وه / سوورداگه‌ران
Fair-skinned	سووروسپی	سووروسپی
Measles	سوورک	سووریزه
Turn	نۆبه‌ت	سوور
Rotation, cycle	زقروک	سوور

English	بادینی	سۆزانی
Blood circulation	زقروكا خوينی	سوری خوین
To revolve	گهریان	سووران
To run, manage	ب ریقه برن	سووراندن/ به ریوه بردن
Gonorrhoea	سوسه نهك	سووزه نهك
Packing needle	سوژن	سووژن/ سوژن
Light (weight)	سقك	سووك
Unimportant, bad (person)	سقك	سووك
Grief, sorrow	دلگهراڤی/ خهه/ كه سهه	سوئی
To feel sorrow	دل گران	سوئیوونه وه
Oath, swear	سویند/ سوئند/ سوز	سویند/ سوین
To swear	سویند خازن	سویند خواردن
To take an oath	سوئند دخوا	سویند دهخوا
To perjure, commit perjure	د رهو سوند دخوت	به درق سویند دهخوا
Switch	سوچ	سوچ
Owing to, about	سه بارهت	سه بارهت
Basket	سهلك	سه به ته
Pipe (tobacco)	قهلین	سه بیل
Casual reaper, hired	سه پان/ خولام/ ره شهك	سه پان
Bucket	سه تل	سه تل
Dawn	سه جههه/ سپیده	سه جههه
Difficult, hard	زه حمهت	سه خت
Worried, distressed	ناره حهت	سه خلهت
Hundred	سهه	سهه

English	بادینی	سۆرائی
Hundreds	سه‌دان	سه‌دان
Century, age	سه‌ده	سه‌ده
Percent	سه‌دی	سه‌دی
Head, top	سه‌ر	سه‌ر
On my head	سه‌ر سه‌ری من	سه‌ر سه‌ر
To foam	سه‌ر ئاڤ که‌تن	سه‌ر ئاڤ که‌وتن
Government offices	سه‌را	سه‌را
Mirage	سه‌راب	سه‌راب
Wholly, from head to head	په‌رانی / جه‌می / سه‌راسه‌ر	سه‌راپا / سه‌راسه‌ر
Ceiling	بن بان	سه‌راپیته
Chiefs	سه‌روکین	سه‌ران
Head poll	سه‌رانه	سه‌رانه
w.c.	ده‌ستئاف	سه‌راو
Additional load	بارزیده	سه‌ربار
Inspite of, despite	سه‌ربار	سه‌ربار
Soldier	سه‌رباز	سه‌رباز
Camp, barracks	سه‌رباز گه‌ه	سه‌رباز گه‌ه
Mobilization	سه‌فه‌ره‌ری	سه‌رباز گیری
Title, topic	بابه‌ت	سه‌رباس
Roof, roof-top	سه‌ریان	سه‌ریان
Slaughter	سه‌ر ژیشه‌ کرن	سه‌ر بزیڤ
Event, occurrence	دیه‌رۆک	سه‌ر بورد
Uncovered head, receptacle	سه‌ر کول	سه‌ربه‌تال / سه‌ر کۆت
Independent, free	سه‌ربه‌خو	سه‌ربه‌خۆ

English	بادینی	سۆزانی
Independence	سەربەخۆی	سەربەخۆیی
Proud, eminent	سەربەرز	سەربەرز
High reputation	سەربەرزی	سەربەرزی
Free	سەربەست	سەربەست
Freedom, liberty	سەربەستی	سەربەستی
Quarrelsome, seditious	شەرۆک	سەربەکوێن / سەربەگنجەل
Sealed, stamped	مورکری	سەربەمۆر
Downward	بەرەف خاڤ / بەر ب ژێر / نشیی	سەربەرەوژێر
Fellow wife (of a polygyny)	ههوی	سەربەههوی
Unpire, referee	بەرەقان	سەربیشک
Cover, lid	دەرپۆش	سەربپۆش
Bare-headed	سەر ریس	سەربەتی
Supervisor	سەربەرشت	سەربەرشت
Foreman of labourers	سەرکار	سەربەل
Toe, tiptoe	سەری تەلی	سەربەنجە
Disobedient	سەربپچی / سەرکیشی	سەربپچ
Be involved	توشبوی / تیکەتی	سەربپیوه‌بوون
From top to bottom	سەری هەتا پێی	سەرتاپا
From head to head, wholly	هه‌می / سەراسەر	سەرتاسەر
Barber, hairdresser	سەرتراش	سەرتاش
Headshaving	سەرتراشین	سەرتاشین
Total	سەرجه‌م	سەرجه‌م

English	بادینی	سۆزانی
Preoccupied, busy	مژۆل	سەرجه‌نجال
On my eyes	سەرچاڤا	سەرچاو
Spring, source	سەرچاو/ک/کانیک	سەرچاوه
Reference, bibliography	ژیدەر	سەرچاوه
Opinionated	رکدار	سەرچل
Kneeling, kneecap	سەرچوک	سەرچۆک
Drunkard	سەرخوش	سەرخۆش
To condolence, condole	سەرخوش لیکرن	سەرخۆشی لیکردن
Inauspicious	سەرخور	سەرخور/سەرەخۆره
Nap, siesta	سەرخه‌ف	سەرخه‌و
Chieftain, headman in tribe	سەرۆک عه‌شیره‌ت	سەرخیل
Chief	سەردار	سەردار
To visit	سەردان	سەردان
To sacrifice	سەردانان	سەردان
To defer to obey, bow the head	سەرنقی نه‌کرن	سەردانه‌واندن
To comb hair	شه‌کرن	سەرداهینان
Funeral recitation, Lamentation	پیگوتن	سەردۆلکه
Professional mourner	پیپیژ	سەردۆلکه‌ بیژ
Epoch, moment	سەردەم	سەردەم
Contemporary	هه‌قچهرخ	سەردەم (هاوچهرخ)
Honest	سەراست	سەر راست
To blame, reproach	لومه‌کرن	سەرزەنشت

English	بادینی	سۆزانی
To count	سەرژماردن	سەرژماردن
Census	سەرژمیر	سەرژمیر
Statistics	سەرژمیرناسی / سەرژمیرزانی	سەرژمیرناسی
Puzzled, surprised, astonished	حیبهتی	سەرسام
Wise old lady	سەرستی	سەرستی
Bathroom	سەرشول	سەرشۆرك
Busy, preoccupied, distracted	مژۆل	سەرقال
Superintendent	سەرکار	سەرکار
Leader	فهرمانده / ریبه	سهرکرده
The president of the republic state	سهرۆکی کوماری	سهرکۆمار
To reproach	لومه کردن	سهرکۆنه
Cheek bone	ئاله ک / سیرهت	سهرکولم
To succeed, pass	سهرکهفتن	سهرکهوتن
Nipple, tit, teat	سهرمه مک / سهرکیت مه مکا	سهرگۆ
Coldness, cool	سهرما	سهرما
Be numbed, be frozen	سهرمابری	سهرمابرده
Wealth, capital	سهرمایه	سهرمایه
Capitalist	سهرمایه دار	سهرمایه دار
Capitalism	سهرمایه داری	سهرمایه داری
Model, pattern	نمونه	سهرمه شق
Attention, caution	سهرهنج	سهرنج

English	بادینی	سۆزانی
To bray, bark	رهوین	سه گوهر
To prove, admit	سه لماندن	سه لماندن
Interest, usury	ریبا	سه له م / رība
Elegance, skillfulness	شیان	سه لیه
Solitary, single, bachelor	سه لت	سه لت
Style, as he, she likes	سه لته نه ت	سه لته نه ت
Dance	ده هوات / گوڤه ند / دیلان	سه ما
Dancer	داوه تکه / گوڤه ند که ر / دیلان که ر	سه ما که ر
Samovar	سه ماوهر / سه ما فهر	سه ماوهر
Loaf	سه مون	سه مون
Dignity	سه تگ	سه تگ
Weight	سه تگ	سه تگ
Trench	نه وچه	سه تگهر
Heavy, precious	گران	سه نگین
To exchange, bargain	بازاری / بازار کرن	سه ودا
Green	که سگ	سه وز
Greenery	که سگانی	سه وزایی
Vegetable	زه رزه وات	سه وزه
Oar	سه ول / شه لپی	سه ول
Ice, freezed, snow	به فر / جه مه د / به رف	سه هؤل
Obstinate, pig-headed	سه ر ره ق	سه هه ند
Shade, shady place	سیبه ر	سه هه ند
Strange	سه یر	سه یر

English	بادینی	سۆزانی
Picnic, trip	سه‌یران	سه‌یران
Recreation	سه‌یرانگه‌ه	سه‌یرانگا
Umbrella	شه‌مسی / سه‌یوان	سه‌یوان
Three	سی	سی
Shade, shadow, umbra	سیبه‌ر	سیبه‌ر
Under the patronage of, under the auspices of	ل بن سیبه‌را	له‌ژیر سیبه‌ری
Gallows	سیداره	سیداره
Thirteen	سیزده	سیزده
Tripod, triumvirate	سی کوچک	سی کوچکه
Triangle	سی گوشه / سی کوزی	سی گوشه
Liquidity, fluidity	لیسه‌ر	سیلادو
Apple	سیف	سیو
Parentless, orphan	بی باب و داک / ئیتیم	سیوی
Adam's Apple	سیفا ئاده‌می	سیوی ئاده‌م
Thirty	سیه	سی
Lung	سیه	سی
Politics	سیاسه‌ت	سیاسه‌ت
Politician	سیاسه‌تقان	سیاسه‌تمه‌دار
Prod, knuckles	گریچک	سیخورمه
Porcupine	سیخور	سیخور
Sorcery	سیحر	سیحر
Garlic	سیر	سیر
Skin, peel	تیفل	سیرمه

English	بەدینى	سۆزەنى
Faded, withered	سېس / زەر	سېس
Cricket	کریکت	سېسەک
Vulture	کەچەلوک / کەرگەس	سېسەکە کەچەل
Consumption, tuberculosis of lung	سېل	سېل
Consumptive	سېلدار	سېلدار
Face, personal appearance	سېما	سېما
Breast	سېنەک	سېنە
Cinema, movie	سېنەما	سېنەما
Tray	سېنى	سېنى / سېنى خوان
Chinese	سېنى	سېنى
Tooth pick	سېواک	سېواک
Lungs and liver	سېه و مېلاک	سى و جگەر

English	بادینی	سۆزانی
Sh The fourteenth letter of the kurdish alphabet	ش	ش
King	شاه	شا
Appeal for wedding largess	شاباش	شاباش
Queen	ژن شا	شایانوو
Harbour, port	شابه‌نده‌ر	شابه‌نده‌ر
Horn	شاخ	شاخ
Mountain	شاخ	شاخ
Mountainous	شاخاوی	شاخاوی
Mountaineer	شاخه‌وان	شاخه‌وان
Glad, happy	شاد	شاد
City	شار / باژیر	شار
Obscure, vague, ambiguous, unclear	غیم	شاراوه / ناروون
Hidden	قه‌شارتی	شاراوه / نادیار
Exiled, vanished	شاربه‌ده‌ر	شاربه‌ده‌ر
To vanish	شاربه‌ده‌ر کردن	شاربه‌ده‌ر کردن
To hide, to bury	قه‌شارتن	شاردنه‌وه
Townsmen, urban	شارستان	شارستان
Civilization	شارستانییه‌ت	شارستانییه‌ت
Urban, civilized	شارستانی	شارستانی
Water cucumber	شاروخ / خه‌یار	شاروخ
Town, small town	باژیر / باژیرک	شارۆکه / شارۆچکه
Expert, well-versed	شه‌هره‌زا	شاره‌زا
Mayor	باژیرقان	شاره‌وان

English	بادینی	سۆزانی
Municipality	بازیرقانی	شارهوانی
Urban, civilized	شاری	شاریی
High way	ریکا سه ره کی	شاری
Prince, princess	شه هزاده	شانزاده
Sixteen	شازده	شازده
Sixteenth	شازدهم / یی شازدی	شازدهم
Queen	ژن شا	شاژن
Masterpiece	شاکار	شاکار
Apprentice	شاگرد	شاگرد
Minister, secretary (u.s.a)	وهزیر	شالیار
Attack, assaut, raid	هیرش	شالۆ
Shoulder	مل	شان
Responsibility	به پر سیاریتی	شان
Proudness	شانازی	شانازی
Side by side	مل به مل	شان به شان
Chance, lucky	شانس	شانس
Theatre, stage	شانو	شانۆ
Comb	شه	شانه
Cell	شانه	شانه
Beehive, hive	شانه	شانه (ههنگ)
Plumb	شاوول	شاوول
Kingly	شاهانه	شاهانه
Heron	شینه شاهو	شامبو
King of kings	شاهنشاه	شاهنشاه
Queen bee	شامیشیت ههنگینی	شاههنگ

English	بادینی	سۆزانی
Worthy, deserving	هێژا	شایان / شایه‌ن
Suitable, worthy	هه‌زی	شایسته
Witness	شاهید	شایه‌ت / شایه‌د
To testify	شاهید دان	شایه‌تدان
Poet, bard, singer, chanter	هوزانغان	شایه‌ر
Dance, festivity	گوڤه‌ند / دیلان	شایی
Be disconcerted	شه‌په‌رزه	شپه‌رزه
Thing	تشت	شت
To wash	شیشتن	شتن / شوشتن
Equipment, furniture	تشتیت مال	شتومه‌ک
Match, light	شخاته	شخارته
Vaccination, syringe, injection	شرنقه	شرنقه
To give injection, Vaccinate	شرنقه لیدان	شرنقه لیدان
Glue	سمغ	شریت
Tape	شه‌لیت	شریت
Cassette	کاسیت / شریت	شریت
Snore	په‌خین / خرخر	شریخه
Tattered, torn	رزووک	شر
Death pangs, about to die	ل به‌ر مرنیه / چوووی	شر
Bad, desperate	خراب	شر
Doubt	شک	شک / گومان
Complaint	گازنده / شکات	شکات
Hunting, shooting	نیچیر	شکار
Broken	شکه‌ستی	شکاو

English	بادینی	سۆزانی
Defeat	شکستی	شکست
Majesty	سام	شکۆ
Glory	شکۆ	شکۆ
Your highness, your majesty	خاوينشکۆ / خودان شکۆ	خاوهن شکۆ
Majestic	شکودار / سام	شکۆدار
Loose	خاف / سیست	شل
Fluid, watery	ئاڤی / ریق	شل
To loose, be convinced	ڤه کردن / سیست کردن	شل کردن
Persuaded, convinced	رازی بوون / رازی کردن	شل کردن
Broth, muslin	ئاڤک	شله
Be disconcerted	ته تڤاڤ / شه پرزه	شله ژان
Wooden pipe (music)	بلویل / لولی	شمشال
Sword, saber	شیر	شمشیر
Fencing with asaber	شیربازی / شوربازی	شمشیربازی
Wind, gentle, breezed soft movement of air	با	شنه
Land after first ploughing, field ploughed once	شو	شو
Vivacious, exquisite	شوڤ	شوڤ
Salty, brackish	سویر	شور / سویر
Soup	شوربه	شوربا
Revolution	شورهش	شورش
Hanging down, drooping	شور	شور
Revolutionary, agitator	شورشگیر	شورشگیر

English	بادینی	سۆزانی
Platform pavement	ره سیف / ره حاجادی	شوسته
Shepherd	شقان	شوان
To marry, get married	شی کردن	شووکردن
	تی	شووبرا / تی
Ram part, Fence, Protective wall	دیوار / شور	شووره
Water melon	شتی	شووتی / شفتی
Shame	شهرم	شووره یی
Packing Needle	شیشرن	شوون
Glass	شیشه	شووشه
Bottle	شیشه	شووشه
Misfortune	بیوله ی / به د به ختی	شوروم
Place, position, site	جھ	شوین
Trace, archeology	شوینوار	شویننه وار
Archeology	شویننه وار ناسی	شویننه وار ناسی
Dawn, daybreak	شه به ق	شه به ق
Palm of hand	له پ / نا قمست	شه پ
Slap	شه ق	شه پ / شه پازله
Hat, cap	شه فقه	شه بقه
Slap	شه ق	شه پلاخ
Paralysis	شه پک	شه پله
Kurdish jacket	شه پک	شه پک
Wave	شه پول / پیل	شه پول
Chess	شه تره نج	شه تره نج
Transplantation	شه تل / نیهال	شه تل
Nursery, plantation	باغ / نیهال خانا	شه تلگا

English	بادینی	سۆزانی
Ice	جەمەد	شەختە
Shame, modesty, shyness, Bashfulness, diffidence	شەرم	شەرم
Diffident, abashed	شەرمەن / هەیبۆکە	شەرمەن
To shame abash, Embarrass	شەرم	شەرم
Be ashamed, embarrassed	شەرمزار	شەرمەزار
Trousers	شەروال	شەروال
War	شەر	شەر
War-like, aggressive	شەرکر / شەروک	شەرفرۆش
Sixty	شەست	شەست
Six	شەش	شەش
Revolver	دەبانچە / وەرورە / شەش میل	شەشخۆر / دەپانچە
Slap	شەق	شەق
Clap, clacking	شەق	شەق / شەقە / شەق و شەقە
Crack	شەق / درز	شەق
Breast	نیف مەمکان / شەق	شەق
Street	شەقام	شەقام
Step	پینگاف	شەقاو
Stamp	پیل	شەقل
Yearling lamb	بەرخ	شەک
Sugar	شەکر	شەکر
Sweetened water	قەنداف	شەکراو
Sugar bowl	شەکردان	شەکردان

English	بادینی	سۆزانی
Exhausted	به تلی / وهستیای	شهکمت
Lame	شهل / له تک	شهل
Cool northerly wind	شه مال	شه مال
Musk melon, cucumis melon	شه ماموک / قلاوان	شه مامه
Saturday	شه مبی	شه مبه / شه ممه
	چلی ملی / چه کچه کیله /	
Bat	شه قه قیبتک /	شه مشمه کویر
	میر مور تک / شهف	
	شه فوک	
Train	شه مه نده فر	شه مه نده فر
Sprightly, gay, pretty	شه تک و شوخ / سپه هی	شه تک و شوخ
Night	شهف	شهو
Good night	شهف باش	شهو باش
nocturnal, Night fever	شهف تا	شهوتا
Late evening night	شهف خوشک	شهو چهره
snack		
Light	شهوق	شهوق
Longing	شهوق	شهوق
Weak sighted	شهف کور	شهو کویر
Night time	دهمی شهفی	شهو کار
Dew	خوناف	شهونم
Nightmare, female demon	شهف پهست	شهوه
Jaw	چمن / نهزیتک	شهویک
Martyr	شههید	شههید
Satan, devil	شهیتان	شهیتان

English	بادینی	سۆزانی
Frantic, distraught	بی ئەقینی / دژوار	شەیدا
Damp	تەری	شی ^۷
Chestnut	شی (بۆ هەسپی)	شی ^۷ / ئەسپەشی ^۷
Fool, insane, mad, lunatic	شی ^۷ / دین / بی ئاقل	شی ^۷
Lunacy hospital	نەخۆشخانا شی ^۷	شی ^۷ خانه
to squeeze, knead, massage	پەرخاندن	شی ^۷ لان
Lion	شیر ^۷	شیر ^۷
Cancer	پەنجەشیر ^۷	شیر ^۷ پەنجە
Turnip	شیل ^۷ م	شیل ^۷ م
Valley	گەلی	شی ^۷ و
Supper, dinner	شیف	شی ^۷ و / نان
Style, design	شی ^۷ واز	شی ^۷ واز
Methods, style	شەپرزە / شکستی	شی ^۷ واو
Way, shape, method	شی ^۷ و / ریک	شی ^۷ و
Ability, suitable	شیان	شیان
Suitable, appropriate	کیدرهانی / هیژا	شی ^۷ او
Sweet	شرین	شرین
Dessert, sweet, candy	شرینەمەنی / شریناتی	شرینەمەنی / حەلوا
To analyse	شروقه کرن / شلوقه کرن	شی ^۷ تەلکردن
Sword	شیر	شیر / شمشیر
Lukewarm, tepid	تینشیر	شیر ^۷ تین
Milk	شیر	شیر
Milker, milkman	شیردۆش	شیردۆش
Bride-price	نەخت	شیربایی
Foster-brother	برای شیر	شیربرا / برای شیر

English	بادینی	سۆزانی
Nagging	پتپتوکت	شیره شیر
Metal bar, iron	شیش	شیش
Iron monger	بازرگانیا شیشلی	بازرگانی شیش
To solve, remedy, treat	چاره سهر	شیکار
To explain, parse, analyse	شروقه کرن	شیکردنه وه
Syrup	شروب	شيله
Creamy	شيله / شیره / دۆبه	شيله
Blue	شین	شین
To wail, lamentation, mourning	شینى	شین / شیوهن
Garden, path of green	شین	شین / سهوز
Valley, ravine, gully, gorge	کهلی / نهال / نیوال	شیو
Lamentation, mourning, wailing	شینى	شیوهن

English	بادینی	سۆزانی
S The 15th leteer of the kurdish alphabet	ع	ع
Ivory	عاج	عاج
Wine, arrack	عه‌ره‌ق / مه‌ی	عه‌ره‌ق
Addict	عه‌ره‌ق فه‌خور	عه‌ره‌ق‌خور
Sweat, perspiration	خوه	عه‌ره‌ق
To sweat	خوه دان	عه‌ره‌ق ده‌ردان
Single, bachelor	زگورد	عازهب
Sky	عه‌سمان	عاسمان
Gown, frock, cloak, aba	عه‌با	عه‌با
Perfume	بیهن	عه‌تر
Estate, earth	عه‌رد	عه‌رد
Cart, carriage, vehicle, van	عه‌ره‌بانه	عه‌ره‌بانه
Carter	عه‌ره‌بانچی	عه‌ره‌بانچی
Soldier, troop, army	عه‌سکه‌ر	عه‌سکه‌ر
Military	عه‌سکه‌ری	عه‌سکه‌ری
Militarism	عه‌سکه‌ریه‌ت	عه‌سکه‌ریه‌ت
Tribe	عه‌شیره‌ت	عه‌شیره‌ت
Turkey	عه‌لوشیش / عه‌لوک	عه‌له‌شیش
Warehouse, store	کو‌گه / عه‌مبار	عه‌مار
Antique	عه‌نتیکه	عه‌نتیکه
Folk, common people	خه‌لک / گه‌ل	عه‌وام
Barking, braying	عه‌وه‌وه	عه‌وه‌وه
Clan, tribe	عیل	عیل
Loins, private parts of alady	عه‌وره‌ت	عه‌وره‌ت

English	بادینی	سۆزانی
Carat, karat	عه یار	عه یار
Gnosticism	گنوستی	عیرفانیهت
Rationalism	عهقلانیهت	عهقلانیهت
intellectualism	عهقلیهت	عهقلیهت
Mentality, mind	عهقلیهت	عهقلیهت
Brigadier, general	راگر / سه رهیز	عهمید (عهسکه ری)
Commodore	ئهفسه ری ده ریایی	عهمید (ده ریایی)
Diplomatic	دبلوماسی / سیاسهتخان	عهمید (دبلوماسی)
Dean	راگر	عهمید (کۆلین)

English	بادینی	سۆرائی
X The 16 th letter of the kurdish alphabet	غ	غ
Gallop, galloping	چارگاف / ههسپ	غار (ههسپ)
Race, running	پیشبهزین / ههقههزین	غاردان
Race	غارغارانی	غارغارین
Gas	غاز	غاز
Perfidious, traitor	ناپاک / جه گهرمژ	غایه نخایمن / خائن
Bud	بشکوش / بشکوژ	غونچه / خونچه
Double chin	دو ئهرزیتک	غهیغهیه
Coarse sieve, cribble	موخل	غهرپیل
Gazette, newspaper, journal	روژنامه	غهرته
Allyricpoem, ode	غهمزل	غهمزل
Nose ring	خزیم	غهمزیم / خهمزیم
Treasure	خهمینه	غهمزینه / خهمزینه
Noisy, crowd	تهق و رهق	غهملبه غهملب
Sadness	خهم / خهمهت	غهم / خهم
Wink, eyewink	ئاوور / تروکه	غهمزه
Metaphysical, supernatural, unseen	غهمیبی	غهمیبی
Zeal	غهمهت	غهمهت
Nerve, grit	میرخاسی	غهمهت
Gargle	لیوهردان	غهمهره

English	بادینی	سۆرائی
F. The 17 th letter of the kurdish alphabet	ف	ف
Bean (s), kidney beans	فاسول	فاسولیا
Aluminium	فافون	فافون
Trap	خه فکک	فاقه / تله
Grumbling	گز گریوکت	فاک و فیک
Fortune-telling, read omens	فال	فال
Palm reader, fortune-teller	فالکهر	فالگر
	فالگرتن	فالگرتن
Understanding, comprehension	فام	فام
To understand, know, recognize	فامکرن	فامکردن
Lantern	فانوس	فانوس
Magic lantern	فانوسی سیکری	فانوسی جادو
Interest (on money)	فایده	فایز / سوو
Football game, soccer	ته پانی / ته پایی	فتبۆلین
Wide, broad	فرهه	فراوان
Brush	فرچه	فرچه
Chance, opportunity	دهرهت	فرسهت
Verb, action	فرمان	فرمان
Clerk, officer, official	فرمانبهر	فرمانبهر / فرمانبهر
Tear	روندک / فرمیسک	فرمیسک
Selling, to sell	فروتن	فروتن / فروشتن
Seller, pedlar	فروشیار	فروشهر / فروشیار
Plentiful, very, poly	گهله گه	فره

English	بادینی	سۆزانی
Polygamy, poly gyne	چەند ژنی	فرە ژنی
Polyandry, polygamy	چەند میردی	فرە میردی
Multi-party, pluralism	چەند حیزبی / فرە حیزبی	فرە حیزبی
To save, to come to help, to join	هاوار	فرین
Emergency	تەنگاشی	فریاکەوتن
Relief	هاوارهاتن	فریاکەوتن
First aid	هاوارهاتنا دەستیکی	فریاکەوتنی سەرەتایی
Angel	فریشتە / ملیاکەت	فریشتە
Fraud	سەرداچون	فریو
Cheater, deceitful, trickster	سەرداچۆی	فریوباز
Be defrauded	سەرداچۆی / هاتە سلیمان	فریو خواردن
Trickery	فیل / حیلە	فرۆفیل
Noise of sipping (tea)	فرر-فرر	فرە فر (چا خواردنەوه)
To kidnap, to elope	رفاندن / رهفین	فراندن
Kite	فرفرۆک	فرفرۆکە / قوشکاغەز
Airplane, plane	بالەفر	فرۆکە
Pilot	فرۆکەفان / گەمیفان	فرۆکەوان
Flight, to fly	فرین	فرین
Flapping, flutter	فرەفر	فرەفر
To throw, to toss	فریدان	فریدان
Hissing noise	سس	فس
Coward	ترسنوک	فش
Spreading	بلاف بوون	فش
Wide, large	فرەه / بهرین	فش (فرە)

English	بادینی	سۆزانی
Boasting, exaggeration	مهزنگرن / مگر کرن	فشه / فشه فش
Brush	فرچه	فلچه
Cup	فینجان	فنجان
Palm reader	فنجانخوین	فنجانخوین
Phosphate	فوسفات	فوسفات
Phosphorous	فوسفور	فوسفور
Fountain, jet	کانی	فواره
Puff, blow	پف	فوو
Neglected, forgotten	فهراموش	فهراموش
Neglect, forget	فهراموشکرن	فهراموشکردن
Bag, gunny sack	فهرده	فهرده / گونیه
Carpet	مهخفیر / بهرک	فهرش
Order, firman, decree	فهرمان	فهرمان
Clerk, civil servant	فهرمانبهر	فهرمانبهر
Commander	فهرمانده	فهرمانده
Teachings	فهرمان	فهرمایش
Discourse, speech	ناخفتن	فهرمووده
Dictionary	فهرهنگ	فهرهنگ
Cultural, educational	زانباری / رهوشه نیبری	فهرهنگی
Loot, booty, pillage, spoils	فهرهود / تالانی / کهله پیره	فهرهود
To loot, to plunder	تالان کرن	فهرهودکردن
Immature, unripe	نه که هشتی	فهریک
Favour, worth, splendour	قهنجی	فهر
French	فهره نسی	فهرهنگ

English	بادینی	سۆزانی
Philosophy	فەلسەفە	فەلسەفە
Christian	فەلە	فەلە / گاوری / دیان
Space, orbit, circuit	فەلەك	فەلەك
Astronaut	فەلەكناس	فەلەكناس
Astronomy	فەلەكناسی	فەلەك ناسی
To demolish, spoil, destroy	ژناقبرن	فەوتاندن
Epileptic fit	تەپ	فی
Epileptic, to have such fit	تەپدار	فیدار
To learn	فێربوون	فێربوون
To teach	فێركرن	فێركردن
School	فێرگە	فێرگە
Trick, wile	گەند	فیل
Cunning, deceitful, trickster	فیلباز	فیلباز
Cool, nice weather	فیتك / هین	فینك
Pride, boasting	شەهنازی	فیز
Boastful, proud	شەهناز / فزین	فیزن
Bullet, shot, gunshot	فیشەك	فیشەك
Whistle	فیتك	فیکە
Elephant	فیل	فیل

English	بادینی	سۆزانی
V The 18 th letter of the kurdish alphabet	ف	ف
Corner	رهخ / قوژبن	فاج
Region, area	دهقهه	فاج
Chicken, hen	مامه / مریشک	فار
Lapel, opposite	فاژی / بهرازی	فاژی
Virus	فایروس	فایروس
Love	فیان	فیان
Visa	فیزه	فیزه / فیزا

English	بادینی	سۆزانی
Q The 19 th letter of the kurdish alphabet	ق	ق
Vessel, dish, plate	قافک	قاب / قاپ
Wooden clog	قابقاپ	قابقاپ
Pots and pans	ئامان / له گهن	قاب و قاچاغ
Overcoat	قابیت	قابووت
Door, gate	دهر گهه	قاپی
Storey, floor	قات	قات
Times	کات / دهه	قات
Suit	قات	قات
Crisis, difficulty, poverty, famine, dearth, starvation	خیزانی / ههزاری	قات و قری
Poverty, famine, dearth	خیزانی / ههزاری	قاتیی
Leg	پی / قاچ	قاچ
Smuggling, contraband	قاچاغ / قه قاچ	قاچاخ / قاچاغ
Smuggler	قه قاچی	قاچاخچی
Mushroom	کفارک	قارچک
Hero, champion, gallant	قه هرمان	قارهمان
Twang, cawing, snuffling, crying bitterly	قارقار	قاراندن / قاره قاپ
Goose, swine	قاز	قاز
Judge	قازی	قازی
Profit, interest, avail, advantage	قازانج / سود / معا	قازانج
Pine-tree	کاز	قاز

English	بادینی	سۆزانی
Crowing, harsh or shrill cry, cawing, honking	قاژقاژ	قاژەقاژ
Chough, rook	قراپی سۆر	قاژوو
Safe, coffer, money box	قاس / قاسە	قاسە
	قەبین / قەب قەب / دەنگی کەوی	قاسپە قاسپ
Boisterous laughter, guffawing	تیقلیق	قا قا
Paper	کاغەز / پەر	قاغەز / کاغەز
Notes, banknotes, papermoney, paper currency	پاریت کاغەز	پارە ی قاغەز
Playing cards, deck	پەرکانی	قاغەزین
Kite, paper plane	فر فرۆک / تەبارێ	قاغەزین
	وەرەقی	
Blackbeetle, cock roach	کێژ گلوک	قالونچە / قالوچە
Frame	قالب	قالب
Whip	قامچی	قامچی
Thumb	قامک / تلابەرانی	قامک
Big toe	تلابەرانی	قامکی پی
Reed, cane	لەقەن	قامیش
Fumigation, smoking	دو کێلکەرن	قانگ
Skill, shell, hull	تیقل	قاووغ / توینکل
Coffee	قەهوو	قاو
Coffee-mover	قەهووچی	قاوەچی
Brown	قەهوای	قاوایی

English	بادینی	سۆزانی
Strap, thong	قایش	قایش
Convinced	قایل / رازی	قایل
Agreemant, convince	قایل بوون	قایل بوون
To convince, persuade, to make agree, accept	قایل کرن	قایل کردن
Strong, severe	قایم	قایم
District commissioner, deputy governor	قایمقام	قایمقام
Ward	قایش	قاوش
To cluck	قدهقد / قدهقدامریشکی	قدهقد (مریشک)
Wasting, squandering, throwing away	برک	قرب
Vacant, hollow	بیج	قریوک / پووچ
Dried up (fruit)	زوهاکری / قهماندی	قریول
Scab, scum	قاچک / قهلب	قرتماخه
To cramp, crinkle	تهزتەزینک	قرچ
To crackle	قرچ / چهرقین	قرچه قرچ (ناگر)
Mean, stingy, crinkled, wrinkled	قهلس	قرچوک
To lose porposity, to lose money and become bankrupt	پروینه	قرخ
Snuffler, twanging, nasalizing, no longer porous	بیهنکه	قرخن
Lobster, crab, crayfish	قرژانگ / کفراله / کیفراله	قرژال / قرژانگ

English	بادینی	سۆزانی
Tick	گرنی / کرنی	قرنه / پند
Laughing, shouting and crying	کهین / تیقلیق	قزیوه قزیو
Destruction, eradication	نه مان	قپ
Extinction, dying out	نه مان	قپ / قزیوون / نه مان
Mass massacre, geonocide, annihilation, extermination	فهرمان	قپان
To exterminate, annihilate, eradicate, extirpate	ژ ناڤ برن / نههینستن	قپکردن
Dirt, filth	قزیز	قزیز
Hair	پوچ	قز
Hairy, hirsute, shaggy	توکن / پیرتو / کوسک / قزه	قزن
Speech, talking	قهسه	قهسه
Frank, straightforward, candid, direct	رهپ و رات	قهسه لهروو
Proverb	مه تهلوک	قهسه ی پیشینان
Nonsense, balderdash, poppycock	پوچ	قهسه ی قز
Tar	قیز	قسل
Government house	سه را	قشله
Lock	قفل	قفل
To lock	قفلدان	قفلدان
Single	کهت	قل

English	بادینی	سۆزانی
Beloved, mistress	خوشتفی	قل
To burst	پهقین	قلیشانهوه
To crack, cleavage, fission	درز / دمرز	قلیشانهوه
To secede from, separate from, breakaway, to split, crack, cleave	جودابون	قلیشانهوه / جودابونهوه
Button	قوپچه / قومچه	قوپچه
To copy	قوپیه	قوپیه
Horn	قوج	قوج
To butt, butting	قوچلیدان	قوچلیدان
Peach	خوخ	قوخ
Hut, hovel	کوکه / زنج	قوخ
Ditch, obstacle	چهپەر / چوک	قورت
Digger, engraver, driller	گورکول	قورت ههڵکەن
Booking, reservation	گرتن / پاراستن	قورخ
To book (aseat), reserve	جه گرتن	قورخکردن
Teapot	قوری	قوری
Bad, harsh	قۆر	قۆر
Non sensical, nonsense	قور / پوچ قسه	قسه ی قۆر
Bad, harsh words, swearwords	قسین قۆر	قسه ی قۆر
Rumbling, growling, gurgling	مهمهم / گمین	قۆرمقۆر
Handsome, chic	کەشخه	قۆز
Excellent, very good	کەشخه	قۆز

English	بادینی	سۆزانی
Clown, joker, jester	ترانه کەر	قۆشمه
Direction, aspect, column of troops	قول	قۆل
Sleigh, arm, sleeve	قول	قۆل
Shoulder blade, scapula	قۆلنج	قۆلنج
Heap, pile, stock	کێشک	قۆمهت
Period, juncture	قوناغ / قویناغ	قۆناغ
Stage, phase, step	قوناغ	قۆناغ
Gun stock	قۆنداغ / قونداغ	قۆنداغ
Shoes	قوندهره	قۆندهره
Boiled rice	کرار	قوبیلی / قوبولی
Crushed, dented	ته بقی / په تشی	قوپاو
School	قوتابخانه	قوتابخانه
Student, pupil	قوتابی	قوتابی
Be-saved, rescued	قورتال بو	قوتاربو
The process of saving, rescuing	قورتال بوون	قوتاربوون
To save, rescue	قورتالکردن	قوتارکردن
Tin	قوتی	قوتو
Pyramid	قوچه ک / نه هرام	قوچه ک
Pyramidal, hierarchy	قوچه کی / ههره می	قوچه کی
Pod lock	قوفل	قوفل
Sacrifice, victim	قوربان	قوربان
To sacrifice	قوربانی	قوربانی
Heavy (weight)	کران	قورس
Difficult, hard	قورس	قورس

English	بادینی	سۆزانی
Weight	گرانی	قورسایی
Mud	تهقن	قوپ
Lead	قورقوشم	قورقوشم
Throat, neck	قورک / قرک / هه قک	قورپک
Corner, nook	قورنهت	قورنه / قورین
Corner, newspaper column	قونج	قونج
Hook	چنکال	قولاپ
Fish hook, rod	شووک	قولاپ / قولاپ
Needle, pin	سنجاق	قولاپه
Negro, slave	بهند / بهنی	قولله
Peak, top	گوپیستک / جه زیره قانیی	قولله
Negro, slave	بهند / بهنی	قوله رهش / قوئی
(rounded) handle, loop	قولپ	قولپ
Having a hole, perforated	قولپیر	قولپیر
Hook	قولف	قولف
Sand	قوم / خیز	قوم
Gambling	قومار	قومار
Gambler	قومارچی	قومار باز
Texture, fabric	قوماش	قوماش
Hand-grenade	قومبهله	قومبهله
Swallow	حاجی رهش	قووت
To swallow	دداعیریت	قووتدان
To sip, sup	قورت	قووتدان
Sob, cry with great sobs	قوره قور / قورین	قورپه قور

English	بادینی	سۆزانی
Deep	کویر	قوول
Depth	کویرانی	قوولایی
Volume	قه باره	قه باره
Grave	قه بر / گور	قه بر / گۆر
Gravedigger	گور کول	قه بر مه لکۆل
Grave-yard	گورستان / زیاره ت	قه برستان
Measure	پیقاندن	قه بلاندن
To guess, imagine	چندبیت / ره نگه	قه بلاندن
Size, volume	قه باره	قه باره
Big, massive	شه قه لهج	قه به
Snap, sharp bite	له قه	قه پ / قه پال
Steel, yard	کیشان	قه پان
Weigh, bridge	قاپان	قه پان
To weigh	کیشان	قه پانکردن
Muzzle, snout	له مېوز	قه پۆز
Never, not at all	قه ت	قه ت / مه رگیز
Tar	قه تران	قه تران
Scab, scum	قاچک / قه لب	قه تماخه
Pent up, confined	چریسک	قه تییس
Harlot, whore, prostitute	قه حبه	قه حبه / قه حبه
Brothel, whorehouse	قه حبه خانه	قه حبه خانه
Stature, waist	نافقه د	قه د / ناو قه د
Stem	چق	قه د
Side, flank of mountain	نه قراز	قه د پال

English	بادینی	سۆزانی
Stature, height and appearance	قه‌د و قامه‌ت	قه‌د و بالا
Prohibition	قه‌ده‌غه	قه‌ده‌غه
To prohibit	قه‌ده‌غه‌کرن	قه‌ده‌غه‌کردن
Halter chain	قه‌راسه	قه‌راسه / قه‌رازه
Edge, bank, brink	قه‌راغ / ره‌خ / به‌رئاف	قه‌راغ
King, prince	میر	قه‌رال
Queen, princess	ژن میر	قه‌رالچه
Debt, loan	قه‌ر	قه‌رز
Debter, in debt	قه‌ردار	قه‌رزار
To lend	قه‌ر‌د‌دان / ده‌ین دان	قه‌ر‌ز‌دان
To payback (debt)	ز‌ق‌ر‌اندن / ده‌ین ز‌ق‌ر‌اندن	قه‌ر‌ز‌دانه‌وه
Dung, droppings of	قه‌رسه‌قول / زبل	قه‌رسه‌قول
Green barley	قه‌رسیل	قه‌رسیل
Gipsy	قه‌ره‌ج	قه‌ره‌ج
Bed	ته‌خت	قه‌ره‌ویله
Terebinth	قه‌زوان / که‌زان	قه‌زوان
Butcher, meatman	قه‌ساب / گوشت فروش	قه‌ساب
Slaughter-house	قه‌سابخانه	قه‌سابخانه
Date, phoenix dactylifera	قه‌سپ	قه‌سپ
Intention, purpose	قه‌ست	قه‌ست
Priest	قه‌شه	قه‌شه
Beautiful, pretty	جان	قه‌شه‌نگ
Clown, laughing-stock	بی‌ت‌راتک / لی‌بۆن	قه‌شعەر
Trap, snare	قه‌ف	قه‌ف

English	بادینی	سۆزانی
Cage	قه‌ه‌س	قه‌ه‌ن / قه‌ه‌س
Chest, ribs, rib cage	قه‌ه‌سینگ / قه‌ه‌سکا	قه‌ه‌زه‌ی سینگ
	سینگ	
Magpie, pica pica	قه‌ه‌ه‌باسک / قه‌ه‌ه‌باچکه	قه‌ل / قه‌ه‌ه‌باچکه
Crow, raven	قه‌ه‌ه‌ه‌شک	قه‌ل / قه‌ه‌ه‌ه‌شکه
Preserved fried meat	قه‌ه‌ی	قه‌ی
Massacre	قه‌ه‌چۆ / کوم کوژی	قه‌ه‌چۆ
Extinction, dying out	نه‌مان	قه‌ه‌چۆبوون
Turkey	عه‌لوعه‌لو	قه‌ه‌ه‌موون / عه‌ه‌ه‌شیش
Itinerant dervish, poor	قه‌ه‌ه‌نده‌ر	قه‌ه‌ه‌نده‌ر
Fort, castle	قه‌ه‌لا	قه‌ه‌لا / قه‌ه‌لات
Rook	قه‌ه‌ه‌ه‌	قه‌ه‌لای (شه‌تره‌نج)
Strapping figure	قه‌ه‌ه‌ه‌ت	قه‌ه‌ه‌ه‌ت
Flase, faked, forged	قه‌ه‌ه‌پ	قه‌ه‌ه‌پ
Armour, shield	مه‌تال	قه‌ه‌ه‌غان
Crowd, throng	قه‌ه‌ه‌ه‌ه‌ل	قه‌ه‌ه‌ه‌ل
Reed	قه‌ه‌ه‌م	قه‌ه‌ه‌م
Pen, pencil	قه‌ه‌ه‌م / پی نووس	قه‌ه‌ه‌م
Pen-knife	قه‌ه‌ه‌م تراش / قه‌ه‌ه‌تانه	قه‌ه‌ه‌م بپ
Pen-case, pencil box	قه‌ه‌ه‌م‌دان	قه‌ه‌ه‌م‌دان
Pen	قه‌ه‌ه‌م پندان	قه‌ه‌ه‌م پاندان
Fine chisel	که‌زه‌ختن / که‌زاخ	قه‌ه‌ه‌م کردن
Fat, corpulent, stout, fleshy, overweight	قه‌ه‌ه‌و	قه‌ه‌ه‌و
Fatness, corpulence, stoutness, ghee, shortening	قه‌ه‌ه‌وی	قه‌ه‌ه‌وی

English	بادینی	سۆزانی
Whip	قامچی	قه مچی
Hunch back, hump-back, convex	پشت کومل	قه موور
Long dagger, dink	قهمه	قهمه
Pole, hooks for hanging carcasses	قهناره / سیداره	قهناره
Hallop, noose	وه رسیی سیداری	په تی قهناره
Loaf sugar	قهند	قهند
Hook, pole	شوکت / چنگال	قهناره
Hot water with sugar as drink	قهنداف	قهنداخ / قهنداو
Sofa, settee	قهنه په	قهنه فه
Volume, size	فره ه / سایز	قهناره
Being, structure, entity	بوون / کیان	قهناره
Cylinder	قهنوان	قهنوان
Reload cartridge case, bullet case	قالک	قهنوان
Ooze	کهفر	قهوزه
Happening, event	قهومانندی / قهومانندن	قهومان
To cause (sth) to happen to (sb)	قهومانندن	قهومانندن
Saying, discourse	قهول	قهول
Lace	قهیتان	قهیتان
Crisis, impasse, dead lock	ناریشه	قهیران
Spinster, old maid	قهیره کچ	قهیره کچ
Tsar, czar, emperor	قهیسه ر	قهیسه ر
Market, shopping center	سیکت	قهیسه ری

English	بادینی	سۆزانی
Caesar	قه یسه‌ری	قه یسه‌ری / نه شته‌رگه‌ری
Apricot (-compote)	زه‌رده‌له / قه یسی	قه یسی
Dislike, aversion, repugnance	بیز / دل ژیمای	قیژ
To dislike, feel nauseated	دل ناحه‌بینی / دل ناچیتی	قیژنی بوونه‌وه
Kiblah, mecca, south	قیبله / به‌ری به‌یتی	قیبله
Compass	قیبله نوما	قیبله‌نما
Erect, set up on end	قیت / راکری	قیت
Resurrection, to rise, wake up	رابوون	قیت بوونه‌وه
Pitch, tar, asphalt, black top	قیژ	قیژ
Highway, road	قیژ	قیژ
Pitch, tar, asphalt	قیژکردن	قیژتاو
Tar, pitch	قیژکردن	قیژتاوکردن
Croaking, caw, squawk		قیژاندن
Croaking	وهق وهق	قیژه قیر (بوق)
Screaming	قیژ قیژ	قیژه قیژ
Minced meat	قیمه	قیمه
To mince, chop up, hash	قیمه ده‌ه / هیرده‌ه	قیمه ده‌ه
Spite, rancour	نه‌فیان / که‌رب	قین
Spiteful, vindictive	زگ ره‌ش	قیناوی

English	بادینی	سۆزانی
K The 20 th letter of the kurdish alphabet	ک	ک
Hay, chaff	کا	کا
Where?	کا	کا / کوا
Wife house	کابانی	کابان
Fellow, known but not named guy	کابرا	کابرا
home	به‌ری به‌یتی	کابه
Skull	کلوخ	کاپۆل
Time	دهم	کات
Watch, clock	دهم ژمیر	کاتژمیر
Glue	جه‌وی	کاتیره
Work, jop	کار / شۆل	کار
Kid	کارک	کار
Expert, practised	شهره‌زا	کارامه
Expert knowledge, to have experience	شهره‌زایی	کارامه‌یی
Partner	هه‌قیشک	کاربرا
Official, chief, responsible	به‌رپرس	کاربه‌ده‌ست
Card	کارت	کارت
Wedding card, marriage card	کارنا ژنێنانی	کارتی ژنێنان
Card of results	کارت	کارتی نهمه
To influence, impact	کارتیکردن	کارتیکردن
Factory, work shop	بافریقه	کارخانه
To reflex, to react, reaction	کردانی / دژه‌کردار	کردانه‌وه

English	سۆزانی	بادینی
Expert, talented	کارزان	کارزان
Expert knowledge	کارزانی	کارزانی
To work	کارکردن	کارکردن / شول کردن
Mashroom	کارگ	کفارک
Factory, workshop	کارگا / کارگه	کارگه
Agenda	کارنامه	کارنامه
Caravan	کاروان	که ره فان
Caravanseray	کاروان سهرا	خانه
Affairs	کاروبار	کاروبار
Electricity	کاره با	کاره با
Tragedy, calamity, catastrophe, disaster	کاره سات	دهرده سهری / کاره سات
Servant, maidservant	کاره کهر	کاره کهر
Fountain, subterranean canal	کاریژ	کاریژ
Black arum lily, curry, curry powder	کاری	کاری
Spine, roof-tree	کاریته	کاریته
Vertebra column, spine	کاریته ی پشت	کاریت پشتی
Effective	کاریگهر	کاریگهر
Pine-tree	کاژ	کاژ
Slough of snake	کاژ	که لیاماری
Giddy, stunned	کاس	کینژ
Cup, trophy	کاس	کاس
Cup, glass, tumbler, goblet	کاس	گلاس
Giddy, nauseated, startled	کاس	کینژ

English	بادینی	سۆزانی
Gainer, tradesman	کاسبکار	کاسبکار
Bowl	ترار	کاسه
Cranium	کولوفاتک	کاسه‌ی سه‌ر
Cash	ئیکسه‌ر	کاش
Tile	کاشی	کاشی
Paper	کاغەز	کاغەز
Camphor	کافور	کافور
Sir, mister	کاک / برا	کاک
Cacao, cocoa	کاکاو / که‌کاو	کاکاو
Essence, core, heart	دان / کروتک / گه‌وه‌ر	کاکل
Kernel, core	کاکل / ناکک	کاکل / کاکله
Walnut kernel	کاکلک	کاکله‌ گویز
Tuft, hair brushed up in curl behind	پەرچەم	کاکۆل
Base of lower jaw	کاکیلک	کاکیلە
Scabbard, sheath	کالان / قاب	کالان
Pale, faded	زەر / بی‌ره‌نگ	کال
Unripe, quite unripe, sour	که‌رک / نه‌که‌هشتی	کال
Agriculture	چاندن	کال / کشت و کال
Cloth, garment	قومانش / په‌رۆک	کالا
To fade, to lose its colour	به‌قه‌م بوون	کالی‌بونه‌وه
Quite unripe, sour	پوچ	کال و کرچ
Melon	گندوره	کاله‌ک / گندوره
Hut, hide, shelter	قوژبن / کولک	کالیت / کولیت
Which?	کیشک؟	کام؟

English	بادینی	سۆزانی
Which one of you?	کیشک ژوه	کامتان
Which one of us?	کیشک ژمه	کاممان
Happy, successful in life	که یف خووش	کامه ران
Happiness, success	که یف خووشی	کامه رانی
Camera	کامیرا	کامیرا
Which one? Which one of them?	کیشک ژوان	کامیان
Mine, quarry	مین	کان
Metal	کانزا	کانزا
Mineralogy, metallurgy	کانزاناسی	کانزاناسی
Mine	کان	کانگا / کانگه
Bottom of the heart	نیقادلی	کانگای دل
Fountain, spring	کانی	کانی / کانیاو
Where is	ل کیری یه؟	کانی؟
Lamb of 3-6 months	کافر	کاوپ
Ruined, devastated, damaged	کافل	کاول
To become ruined, deserted	کافلبوون	کاولبوون
Ruining, destroying	کافلکاری	کاولکاری
To ruin, devastate	کافلکردن	کاولکردن
Rumination	قه جین	کاویژ
To ruminate, to chew the cud	قه جین	کاویژکردن
Arena, field	بیاف	کایه
Magnetic field	بیافی موگناتیبسی	کایه ی موگناتیبسی

English	بادینی	سۆزانی
Quiet, silent, voiceless, deafened	بی‌ده‌نگ / که	کپ
To become silent, deaf	که بوون	کپ بوون
To deafen	کپ کرن	کپکردن
Cat	کتک / پشیک	کتک
Kettle	کتلی	کتلی
Book	کتیب	کتیب
Library	کتیبخانه	کتیبخانه
Book shop	کتیبخانه	کتیبخانه / کتیبفروش
Book seller	کتیبفروش	کتیبفروش
Girl	کچ	کچ / کیژ
Daughter of	کچا	کچی / کیژی
For girls	کچا / کچتا	کچانه
Girlish	کچانی / سه‌رژنک	کچانی
Small	بچیک	کچکه
Elopement	کچ هه‌لگرتن / رفاندن	کچ هه‌لگرتن
Girl-fairy	په‌ری / حوری	کچه په‌ری
Little girl, orphan, beloved	خوشتفی / ده‌زگر	کچه‌تیو
Grandchild,	نه‌فی	کچه‌زا
Girlhood	کچینی	کچیتی
Girl hood, virginity	کچینی	کچینی
Shirt	قه‌میس	کراس
Open, unlocked	فه‌کری	کراوه
Open minded	فه‌کری / هه‌زی	کراوه
Un obstructed	به‌ردای	کراوه (به‌ره‌للا)

English	بادینی	سۆزانی
Untied, un fastened	بهردای	کراوه (که به ره لالا)
To clip, trim, gnaw	له قانندن	کرتانندن
Tough, unripe	پویج / خرش / نه گه هشتی	کرچ
Action, operation	کریار	کردار
Verb	کار / کردار / فرمان	کردار
The Creator	چینکەر	کردگار
To do	کرت	کردن
To make	چینکرن	کردن
To open, unlock	قه کرت	کردنه وه
Action, work, performance	کریار / کار	کرده
Deed, behaviour	کریار	کرده وه
Wrinkled, shriveled, sullen	چرچ کرمشی / قورمچی	کرژ / کرچ
To become wrinkled	کلفچی / کرژی / قورمچین	کرژی بون
Cartilage	کر کرۆک / قه کرۆک	کرکراکه
Worm	کرم	کرم
Villager, peasant	گوندی	کرمانج
A major kurdish dialect	کرمانج	کرمانج
Worm-eaten	کر می / رزی	کرماوی / کرمن / کر می / کرمی
To mince, to chop up	کرانندن / که لیژین	کرۆتن / کرۆژتن
Core, essence	نافک	کرۆک
Hire, ease, rent	کرئ	کرئ
To rent, to let	ب کرئ دان	به کرئ دان
To hire	ب کرئ گرتن	به کرئ گرتن

English	سۆزانی	بادینی
Hired, mercenary	به کړیگراو	کړی گرتی
Worker, labourer	کړیکار	پاله
Occupation of labourer	کړیکاری	پاله یی
Mercenary, hired	کړیگرتنه	کړی گرتی
Motionless, silent	کپ	کپ
Become silent, broody	کپبوون	کپبوون
Stop crying, be silent again	کپبوونهوه	کپبوون / بێ دهنگی
To silence, to make (it) silent	کپکردن / کپکردنهوه	ته نا کړن
Sit on eggs	کپکه وتن	کورک
To kneel, to knee, to bend	کپنووش	چه ماندن
Whine, whimper, lament	کپوزانهوه	گریان
Dirt, filth	کپیش / قریژ	قریش
Blizzard	کپیوه	شلوڤه
Purchaser, purchase, buyer	کریار	بکر
To buy, purchase	کپین	کپین
Dim, despondent, weak	کز	لاواز
To smart, itch, tickle	کزانهوه / برین / سوتان	زان / ئیش
To lose its brightness, weak	کزبوون / روڼاکی	کزبوون
Weak market	کزبوون / بازار	هشک
Gentle breeze	کزه	فهراستین / هین
Smart, sharp pain	کزه	ئیش

English	بادینی	سۆزانی
Heart ache	ئیشادلی	کزهی جهرگ
Mountain	شاخ	کهژ
Period of relax, turn	نۆبهت	کزّه / کژ
Season	کهژ / وهرز	کژ
Shephe	کس / چته	کس
Flaming, burring, sizzling	کزیڤ	کسپه
Check (chess)	کش	کش
Shoo away, scare away	کش	کش
To advance	پیشهچوون	کشان / پیشهوه
To retire	زقرین / پاشقهکشاندن	کشاندنهوه
Draw back, withdraw, retreat	کشین / پاشقهچوون	کشانهوه
Agriculture	چاندن	کشت
Farmer, peasant	چوتیار	کشتکار / کشتیار
Farming, agriculture	چاندن	کشت و کال
Agronomy	چاندن	کشت و کالناسی
Twine	کشتهک	کشتهک
Sultana raisin	کشمش / خاتینوک	کشمیش
Silent, subdued	بی دهنگ	کش و مات
To shoo, check	کشی	کشهلیکردن
Worn out	هیلاک / شهکهت	کفت
Rissole	ترشک	کفته
Shroud	کفن	کفن
To shroud	کفتکردن	کفتکردن
Blasphemy, infidelity, atheism	کفر	کفر

English	بادینی	سۆزانی
Kohl	کل	کل
To darken one's eyelids with kohl	کلکرن	کلکردن
Kohl-pot	کلدانک	کلتوور
Kohl-pot	کلدانک	کلدان
Tail	کلتک / کوری	کک
Handle, haft	دهسک	کک / دهسک
Hollow, hoop	کلور / قولنر	کلۆر
Crore	کلور	کلۆر
Coccyx	کلێزێ	کلێنچکه / کلێژه
Key, lock	کلیل	کلیل
To lock	کلیلکرن	کلیلدان
Hat, head-dress	کلاف	کلۆ
Skullcap, kneecap	کلاف	کلۆ
Smoke-hole in roof	کونابانی	کلۆرۆژنه
Any hole in roof	باروک	کلۆرۆژ
Knee cap	چوک	کلۆی نهژنۆ
Flame, blaze, burn	گوری	کلپه
To flame, blaze, burn, inflame, burst into flames	ئاگر بهردان	کلپهکردن
Lump, clod	پرتک / شه کرا / سه رک / توپه	کلۆ
Clod	کومچک / که سه ک / نه نگوتک	کلۆ
Hip (bone)	که ماخ / ههستی یی / که ماخی	کلۆت

English	سۆزانی	بادینی
Wretched, unfortunate	کلۆل	بى بهخت/ بهخت رهش
Misfortune	کلۆلی	بى بهختی
Mortis for bolt	کلۆم	کلوم
Church	کلێسه	دیر
Arm-pit	کلێشه	بن ههنگل/ بن کهفش/ بن چهنگ
Cliche	کلێشه	کلێشه
By, near, beside	کن	نک
Nearness, proximity	کن	نزیکی/ نیزیکی
Gundelia	کنگر	کنگر
to pile, collect	کۆ	کۆمکردن
Plural	کۆ	کۆ
Meeting, assemble	کۆبوونهوه	کۆمبون
Together, collection	کۆبهند	پێکته/ تیکهل
To hold a meeting	کۆبهند	گیران/ گرتن (کۆمبون)
Pack saddle,	کۆپان/ کۆپه	پالان
Metal collar	کۆت	توق
Top (of a mountain)	کۆت	کۆت
Texture	کوتال	پهروک
Pigeon, dove	کۆتر	کۆتر
Lump of wood, log	کۆتک/ دار	پارچه
Stocks and chains	کۆت و زنجیر	زنجیر
Chain up, bind with chains	کۆت و زنجیرکردن	زنجیرکردن

English	بادینی	سۆزانی
Migration, exodus, expatriation, the hegira, immigration	مشهختی	کوچ
To migrate, emigrate	مشهخت بوون	کوچکردن
Migration	رهقین	کوچ رهو
Nomad, nomadic	کوچه‌ر	کوچه‌ر
To pass away, die	مرن	کوچی دواایی
Brain drain	مشهختبونا عهقلان / خودان شههادان	کوچی عهقله‌کان
Cottage, hut, shanty, shack	خانیک	کوخ
To cough	کوخک	کوخین
Coup, etat	کوده‌تا	کو دیتا
Baby	ساقا / پز	کورپه
Newly born, infant	تیشک / بچویک	کورپه‌له
Embryology	پز زانی / پسزانی	کورپه‌له‌زانی
Gathering, seminar	کۆر	کۆر
Sheep pen	کوز	کۆز
Mountain	شاخ / چیا	کۆسار
Obstacle, barrier	کۆسپ / ئاسته‌نگ	کۆسپ
Patron, support	پشته‌فانی	کۆست
To lose means of support	بی پشته‌فانی / ئیک زی مری	کۆستکه‌وتو
Shark	ماسی	کۆسه
Lap	باوه‌ش	کۆش
Effort, striving	بزاف / خه‌بات	کۆشش
Mansion, castle,	قه‌سر / کوچک	کۆشک

English	بادینی	سۆزانی
palace		کۆشک و سهرا
Large mansion, palace	کوشک / کوچک	
Chic	کوک	کۆک
Be in harmony with	رازی / کۆک	کۆکبوون
To collect, to gather, compile	کۆمکر	کۆکردنه وه
Coughing	کۆخک	کۆکه
Whooping cough	خه ندخه ندۆک	کۆکه ره شه
Store, warehouse	کوگه	کۆگا / کۆگه
Kite	فر فروک	کۆلاره
Dull, incompetent	کوھ	کۆل / کۆر
Log	کولک	کولکه دار
Load	بار	کۆل
Carrier, porter	بار هه لگر	کۆل هه لگر
Street, lane	کولان	کۆلان
To defeat, to make submit,	شکست پی ئینان	کۆلپییدان
Surrender, give in		
Vinable, to give in, submit	خودانه دهست	کۆلدان
Sedulity	خۆنه دانه دهست	کۆلنه دان
Invincible, sedulous	خوناده ته دهست	کۆلنه دمر
Carrier, porter, pedlar	بار هه لگر	کۆلکیش / کۆله لگر
Stiffneck	قولنج	کۆلنج
Pillar, column	ستون / کارپه	کۆله که
Humble, uneducated, ignorant	به له نگار	کۆله وار

English	بادینی	سۆزانی
Rainbow	کهسک و سۆر	کۆلکه زێرینه
Shelter, hut, hide	کولک	کۆلیت
To investigate, research	قە کولین/ لێنیرین	کۆلین/ کۆلینهوه
To dig, dig out	کولین	کۆلین
Rock inscription	بهەر کولین	بهرد کۆلین
Anus, bottom	قون	کۆم
Hunch-backed	پشت خوز/ پشت کومل	کۆم
Republic	کومار	کۆمار
Republican	کوماری	کۆماری
To become bent	چهماندی	کۆمانهوه
Stooping, bowed	چهمايی	کۆماو
Help, support	هاریکاری	کۆمهک
To help, support	هاریکاری	کۆمهکی
Society, community	جفاک	کۆمهل
Social	جفاکی	کۆمهلایهتی
Society, community	جفاک/ کۆمهلگه	کۆمهلگا
Organisation	کۆمهل	کۆمهله
Association	کۆمهل	کۆمهله
Group	کۆمهل	کۆمهله
Committee	کۆمیت/ کۆمیته	کۆمیته
Central committee	کۆمیتا ناڤین	کۆمیتهی ناوهندی
Old, ancient	کهڤن	کۆن
Conference	کۆنگره	کۆنفراس
Conference, congress	کۆنگر	کۆنگره
Old clothes	کهڤن	کۆنه

English	سۆزانی	بادینی
Second hand	کۆنه باش / نیوداش	کهڤنه ی نوی / کهڤن و نوی
Old friend	کۆنه برادر	کهڤنه برادر
Reactionist, conservative	کۆنه په‌رست	کهڤنه په‌رێس (باشقه‌روا)
Reactionary, regressiveness	کۆنه په‌رستی	کهڤنه په‌رێسی
Dealer in second hand wares	کۆنه فروش	کهڤنه فروش
Concrete	کۆنکریت	کونکریٹ
Tangible	کۆنکریت	کونکریٹ
Magazine	کۆوار / گۆڤار	گوفار
Slave, serf, chattel	کۆیله	کوله / به‌نی / کۆیل
Slave owner, enslaved, subjugated	کۆیله‌دار	کوله‌دار
Slavery, enslavement	کۆیله‌یی	کوله‌تی / به‌نستانی
Where?	کوا	کوبری
Mushroom	کوارک	کفارک
Fire-place	کوانوو	کوچک
To beat, thresh	کوتان	قوتان
Threshing, crushing	کوتانه‌وه	گێره
Bat, mallet, wooden hammer	کوتک	کوتک / میکوت
Suddenly	کوت و پیر / کت و پیر	ژنشکیڤه
Alike, facsimile	کوت و مت / کت و مت	کل و مل
Force, strength	کوته‌ک	هێز / کوته‌کی
Short	کورت	کورت
Brief	کورت	کورت

English	بادینی	سۆزانی
Saddle, pack-saddle	کورتان / زین	کورتان
Saddler, saddle-maker	زینکەر (سەراج)	کورتان دروو
Summerize, shorten	کورت کرن	کورت کردنهوه
Synopsis, summary, abstract	کورتنی	کورته
Dwarf	بهژن کورت	کورته بالا
Stumpy, stubby, squat	قوت	کورته بنه / قوت
Brevity	کورتنی	کورتنی
Kurdish patriotic movement	کوردایهتی / کوردینی	کوردایهتی
Kurdistan	کوردستان	کوردستان
home land		
Kurdologist	کوردناس	کوردناس
Kurdology	کوردناسی	کوردناسی
The kurdish world, kurdish life	کوردهواری	کوردهواری
Kurdish	کوردی	کوردیی
Kurdish language	زمانی کوردی	زمانی کوردی
Kurdish culture	کهلتوری کوردی	کهلتوری کوردی
Chair	کورسی	کورسی
Throne	کورسی	کورسی (دهسهلات)
Boy	کوچ	کوچ
For boys	کورکا / کورکا	کوران
Boyish	نیره کور	کورانه
Tom-boy	کورکا / کورکانه	کورانیی
Youths!boys!	کورینو / گهلی کورکا	کورگهل
To bow, bend, pray	چهمیان	کورنووش / کرنووش
To wail, lamentation	نارین	کوروزانهوه

English	بادینی	سۆزانی
Grand child	نهقی	کورەزا
Boyhood, boyishness	کورینی	کورینی
Son of..	کورى	کورى
Flatterer, toady, fawner	دووڕۆ / دووړى	کوزکەش / قوزکیش
Flattering, hypocrisy	دووڕۆیی	کوزکەشی / قوزکیشی
Killing, slaughter, to kill	کوشتن	کوژ / کوشتن
To quench, extinguish	قەمراندن	کوژاندنەوه
Fire-extinguishing	ناگر قەمراندن	ناگر کوژاندنەوه
Off	قەمراندن / تەمراندن	کوژانەوه
Light off, gone	کارەبا تەمراندن	کارەبا کوژانەوه
kill, slay	کوشتن	کوژتن / کوشتن
be killed	کوشتی	کوژراو
killer, murderer	کوژەک	کوژەر
Killing	کوشت	کوشت
Slaughter	سەرژیکرن	کوشتار
Slaughter-house	جی سەر ژیکرنی	کوشتارگە
To kill, murder	کوشتن	کوشتن
Killer, culprit, love to kill	کوژەک / بکوژ	کوشتیار
Lethal, fatal, deadly	کوژەک	کوشنده
Blunt	کوھ / نهخۆشی	کول / کوژ
Stupid, dull, slow-witted	کەلهوڕ / خونقال	کول
To irritate, revive	قەژاندن / ئەنرین / دئەنرینت	کولاندنەوه
Smart, feel painful	دئیش تەقە	کولانەوه

English	بادینی	سۆرانی
Mosquito-net	کوله	کولله / کوله
Hollow, vacant	قالا / قولیز	کۆلۆر / کلۆز
Flake (snow), ball	پهرمىچک	کولو / بهفر
Locust, grasshopper	کولى	کوله / کولله
Mosquito-net	کوله	کوله / پهرده
Drudgery, slavery, hardship	زهحمه تکیشی	کوله مهرگی / کۆله مهرگی
To boil	کهلاندن	کۆلان
Cheek-bone	هنا روک اروی / هنا رک	کۆلم / گۆنا
Stiffness in shoulder and neck	کولنج	کۆلنج / قۆلۆنج
Wretched	په ریشان / دامای	کۆلۆل / کلۆل
Mortise for bolt	قوفل	کۆلۆم / کلۆم
To die down (emotion)	کول لیده رکرن	کۆل و کۆ دامرکاندنه وه
Draft, bill of exchange, bond	کومپیهاله	کومپیهاله
Communist	شوعی	کۆمونیست
Hole, gap, aperture	کون	کون
Full of holes	کون کون	کوناوی / کون کون
Make holes, pierce	کون تیگردن / کون لیگردن	کون تیگردن
Corner, tight spot	قولاچک / کونج	کونج
Sesame	کونجی	کونجی
Rope	وه ریس	کوندر / کندر
Drill	کونکهر	کونکهر
Nook and cranny	قوژین	کون و قوژین / کون و کهلین
Owl	کوند	کونه به بوو / کونده به بو

English	بادینی	سۆزانی
How	چهوا	كوو / چۆن
Cup	كوپ	كووپ
Jar	دهن	كووپه
Texture, garment, cloth	قوماش / بهرۆك	كووتال
Pyramid	قوچهك / نههرام	كووچك / كوچهك / قوچهك
Lane, alley	كولانك / كوچه	كووچه
Bee-hive	سهلهميشك / كوره / شاتك	كوورهى ههنگ
Fire-place for charcoal, hearth	كورهه / كومر	كووره
Hunched, crooked	پشتقوس / پشتقوب	كوور
Pumpkin, vegetable marrow	كولند	كولهكه / كودى
Where?	كوبرى؟	كوئى؟ / كيندهر
Blind, extinct	كوره	كویر / كۆر
Blindly	ب كۆرى	كویرانه / كۆرانه
Become blind	كورهبون	كویربون
Extinction	نهمان	كویربوننهوه
Drudgery, hardship, toil	زهحمهتى	كویرهوهرى
High lands, resort	زۆزان	كوستان
When	كهنگى	كه
Who, which	كى / چى	كه
Kabab, roast-meat wrapped on skewer	كهباب	كهباب
Housewife	كهيبانو / كابانى	كهبانوو / كهيبانوو

English	بادینی	سۆزانی
		کابان
Bower, hut	کهپر	کهپر
Summit, peak	کوپک / کوپتک / لوتکه	کهپکه
Snout	تهپک / داف	کهپکه
Skull	قهرقوده / کلوخ / قهحفک	کهپۆل
Nose	کهپی / دفن	کهپوو / لووت
Nasal cavity	کونکیت دفی	بویشایی لووت
Bran, scurf	ئالف	کهپهک
Single	کهت	کهت / تاک
Linen	کتان	کهتان
Mischief, roguery, rascality	کهتن	کهتن
Broad-shouldered, heavily built	مل بان	کهته
Glue, gum, tragacanth	سترك / سمغ	کهتیره
Crooked, bent, lowered	چهمی / خار / خوار	کهچ
Not good, useless	بی مفا	کهچه
Bald, suffering from scalp disease	کهچهل	کهچهل
Donkey, ass	کهر	کهر
Asinine	کهراتی / خربو	کهرانه
Foolish, stupid	کهراتی	کهرانه
Asinate, use some one	کهرکردن	کهرکردن
Sector, part	کهرت	کهرت
Division, part-fragment	پشک	کهرت
To divide	دابهشکردن	کهرتکردن

English	بادینی	سۆزانی
Unicorn, rhinoceros	که رکهدن	که رکهدن
Vulture	که رگهس / که چه لوک	که رگهس / که رگهز
Rabbit, hare	کیشریشک	که رویشک
Butter	که ره / نیفشک	که ره
Grey-brown donkey, obstinate	که ری بوز / رکدار	که ره دیز
Equipment, material	ئالاف / بیدقیت (مال)	که ره سته
Parsley	که ره فس	که ره وز
Deaf	که ر	که ر
Deaf and dumb	که ر و لال	که ر و لال
Mildew, mold, fungus	کوفک	که روو
Turn, time	نوبهت	که رهت
Lock of hair	که زی	که زی
Mountain, hill, crag	گر	که ژ
Season	کژ	که ژ
Person, any body, individual	که س	که س
Wretched, poor and miserable	شه پرزه / په ریشان	که ساس
Personality	که سایه تی	که سایه تی
Clod	که ره سه ک / گومچکا ئاحی	که سته ک
	یان ته قنی	
Green	که سه ک	که سه ک / سه وزه
Unprecedented	نویژه ن / که س نه دیت	که س نه دیو
Relatives, kins	که س و کار	که س و کار
Any person, a person	که سه ک	که سی
Paralysis, numbled	شه پهله / شه هتی / فالنج	که سپره

English	بادینی	سۆزانی
advantage	مه رهق	که له که له
Notion, anxiety	دیکل / دیقل	که له باب / که له شیر
Cock	که له ک	که له ک
Stack, pile	فیل	که له ک
Trick	فیل باز	که له ک باز
Rogue	کوم	که له که
Heapup	گدیش دکهت / کوم	که له که کردن
To heap, to pile	دکهت	
Taurus, bull	کا / بوغ	که له کا
Fairly tall person	بلند	که له گهت
Few, insufficient	کیم	که م
Mean	پوچ / رهزیل	که م
Fiddle, violin	که مه نهچه	که مان / که مانچه
Fiddler, violinist	که مانژهن	که مانچه ژهن
Short comings, fault, defect	کیماسی	که مایه تی / که م و کورتی
Minority	کیماتی / کیمایه تی	که مایه تی
To decrease	کیم بوون	که م بوونه وه
To neglect, uninterested	بی خه م	که مته رخه م
Be-neglected	بی خه می	که مته رخه می
Hyena	کیمتیار / کهفتار / حیفتیار	که متیار
Anemia	بی خوینی / کیم خوینی	که م خوینی
Taciturn	کیم ناخفتن - مت	که م دوو

English	بادینی	سۆزانی
Taciturnity	کیم ئاخفتن-متی	کهه دووویی
Unprofitable, needy	بئ تهوس / پهپوک / دهست کورت / دهست تهنگ	کهه دهرامهت
Belittle	کهه مکر نهفه	کهه مکر دنهوه
Step by step, gradually	به ره به ره / کیم کیم / هیدی هیدی	کهه کهه
More or less	کیم و زۆر	کهه و زۆر
Flask, beaker	کهه موله / گوکم	کهه موله
Shortcomings, disadvantages	کیماسی	کهه و کووری
Fewness	هنده کایی	کهه میی
Rareness	هند کایی	کهه میی / ده گمه نی
Arch, belt, waist	کهه مهر	کهه مهر
Belt	ناککیل / پشتین / کهه مهر	کهه مهر به ند
Edge, bank, beach	کهه نار / رهخ	کهه نار
Cupboard	قنسور / دولاب	کهه نتۆر
Ditch, valley, ravine	کهه ند / کهه لی	کهه ند
Gulf	کهه نداف / ده لاف	کهه نداو
Bay	ده لاقۆک / کهه نداقۆک	کهه نداو
Rift	کهه لش / ده رزه ک	کهه ندر / کهه نده لان
Obstacles, difficulties	کوسب / گیرو / ریگر	کهه ند و کۆسپ
Synagogue	کنیشته / کونیست	کهه نشته / کهه نیسه ی
Kangaroo	کانگارو	جوله کهه کهه
Milk cow, milch cow	چیلاب شیر	کهه نغهر
		کهه نو / مانگای شیردهر

English	بادینی	سۆزانی
Girl	کچک	که نیشک
To laugh, laughing	که بین	که نین
Partridge	که و	که و
Gown reaching below knee, wadded and quilted coat, robe	روپ / فستان / که وی	که و
Bow	که قان	که وان
Bracket	که قانه	که وانه
To fall, collapse	که تن / که فتن	که وتن
To fail	که فتن	که وتن
Make his effort, start	خوبه رهه ف کر	که وتنه خو
Set out, depart	دانه ری	که وتنه ری
Start to work	که فته کاری / که ته کاری	که وتنه کار
Spoon	که فچک / کاچک	که وچک
Clumsy, block-head	نه شه هرهزا / خرو	که ودهن
Armpit	بن که قش	که وش
Shoe	پیلاف	که وش
Shoemaker	پیلافکه ر / سولکه ر	که وش درو
Skin, fur	که قل	که ول
To skin	که قل کردن	که ول کردن
Leek	گورهد / سیرموک	که وهر
Pet, tamed	که هی	که وی
To tame	که هی کرن	که وی کردن
When	که نگی	که ی / که نگی
Housewife	کابانی	که یبانو
Pleasure, happiness, amusement	که یف	که یف

English	بادینی	سۆزانی
Pleased, delighted	که یف خوش	که یف خوش
To amuse	که یف کردن	که یف کردن
Goings-on	کار / بویه	که ین و به ین
Who	کی	کی
Flea, chigoe	کیچ	کیچ
Knife	کیرک	کیرد
Metre (scan)	کیش	کیش
Weight	کیشان	کیش
To weigh	کیشان	کیشان
To smoke, smoking	جگاره کیشان	جگاره کیشان
To pull, draw back	کیشان / راکیشان / قه کشان	کیشانه وه
Charm, attract, magnetize	راد کیشی / راکشاند / ئارانندن	کیش کردن
Controversy, moot argument, dispute	کیش و قه کیش	کیشمه کیش
Crisis, problem	ئاریشه / ته نگزاری	کیشه
Tombstone, gravestone	کیل	کیل
Sheath	قاب / کالان	کیلان
To plough, cultivate	کیلان	کیلان
Field	زهقی	کیلگه
Guineapig	زهقی یا نه زمونا	کیلگه ی نه زمون
Domain, realm	پاوان	کیلگه (پاوانی ده سه لات)
Magnet field	زهقی یا مه غنه تیزی	کیلگه موگناتییسی
Mine field	زهقی یا مینا	کیلگه ی مین

English	بادینی	سۆزانی
Oil field	زه‌فی یا گازی	کینگهی نهوت
Semantic field	بواری واتایی	کینگهی واتایی
Mucus, pus	کیم	کیم
To mucus	کیم کرن	کیم کردن
Mountain	شاخ	کیو
Wild, undomesticated, untamed	کیفی	کیویی
Continent	کیشوهر	کیشوهر
Girl	کچ	کیژ
Daughter of	کچا	کیژی
Cyst, ascus, swelling, water blister	کیسک / میزدانک / پورک	کیس
To swell	کیس کرن	کیس کردن
Bag, sack, pouch	توربه / تیرک	کیسه
Tortoise	کیسه‌له	کیسه‌ل
Wallet, purse	جزدان	کیسه‌ی پاره
Sheath	کالان	کیف
Kilometre	کیلومه‌تر	کیلومه‌تر
Kilogram	کیلوگرام	کیلوگرام
Chemistry	کیمیا	کیمیا
Chemist	کیمیازان	کیمیاهر
Chemical	کیمیایی	کیمیایی
Spite, rancour	کین / کهرپ	کین / کینه / قین
Spiteful	دلره‌ش / دلتاری	کیناوی

English	بادینی	سۆزانی
G The 21 th letter of the kurdish alphabet	گ	گ
Ox	گا	گا
Rock, big rocks	کهقر / زنار	گابهرد / گاشه بهرد
Plough ox	گاجووت	گاجووت
To cackle, cluck	قت قت	گاراندن (قدقد)
Herd of oxen, herd of cattle	گاران	گاران
Oats	چهودار	گارس
Gasoline	گاز	گاز / گازۆلین
Pincers, nippers	کهلبه تان / گاسک	گاز
To call	گازی کردن	گاز / بانگ کردن
To bite	لهق / گهز	گاز / گهزه
Back	پشت	گاز / گازی پشت
Complaint	گازنده	گازنده
Prosector, prosecuting attorney	گازنده لیکهر / گلهیی لیکهر / گلبیا	گازنده لیکهر
Defendant	گازنده لیکری / گلهیی لیکری	گازنده لیکراو
Casino	گازینۆ	گازینۆ
Plough, plow, lister	گیسن / هه قجار	گاسن
Big stone	بهز / کهقر	گاشه
To crawl on all fours	چار لهپ / خوشین	گاگوله
Herd of oxen	گاران	گاگهل
Sarcasm, mockery, ridicule	ترانه / گالته	گالته
To mock, make fun of, poke fun at	گالته پیکرن / ترانه پیکرن	گالته پیکردن

English	بادینی	سۆزانی
Sarcastic, satiric, joker, jester	ترانه کەر	گالته چی
Buffalo	گامیش	گامیش
Cowboy	گامیشه فان	گامیشه وان
Cowboy	گا فان	گا وان
Christian	قهله	گا وور
Small	بچویک / بچیک	گچکه
Expensive, dear	گران	گران × هه رزان
Difficult, hard	زه حه مه ت	گران × ئاسان
Heavy, weighty	گران	گران × سووک
Important	گرتک	گران × که م
Respectable	گران	گران × بنی ریز
Valuable, expensive	ب به ها / گران	گرانبا / گرانبه ها
To increase price	گران کرن	گران کردن
Typhoid fever	ئیشا گران / بیغیری تایا	گرانه تا
	گران	
Weight	گرانی / گرانی	گرانی / قورسایی
Famine	کیماتی / برستی	گرانی / قات و قری
To arrest, take, seize, capture, usurp	گرتن	گرتن
To grow (fruit)	به ر دگرت / وه رار دبت	گرتن / میوه گرتن
To bear, endure, resist	خۆ ل سه ر دگرت	گرتن / به رگه (گرتن)
To occupy, invade, usurp	داگیر کرن	گرتن / داگیر کردن
To hold, convene	گریدان / داخستن	گرتن / بهستن
To shut, close	داخستن / داخستن	گرتن / داخستن
To capture, arrest	گرتن	گرتن / دزگرتن

English	بادینی	سۆزانی
To catch epilepsy	تهپ	گرتن / فی / گهشکه گرتن
To include, cover	دگری / تیری...	گرتن / جی
To have patience	خوگرتن	خوگرتن
To seize, confiscate	دهست ب سهر داد کیشیت / دگرت	کهلوپهل گرتن
Hill	گر	گرد
Assembling	گربوون	گرددبوونهوه
To bring together, collect	خر کردن	گرددکردنهوه
Small hill	گرک	گردۆلکه
Tubby	قوت و قهلهو	گرددله
Wrinkled, shrivelled	کرمشی / قورمچی	گرژ
Spasm, convulsion	کرژی / رهق بوون	گرژی / ماسولکه
Constrict, tense, stress	تهنگی / تهنگ	گرژی / رهوش
Problem, disgust	ئاریشه / ئالوزی	گرفت / ههرس
Political problem	گرفتاری / ئاریشه	گرفت / سیاسی
Be involved	توش بوون	گرفتاربوون
Rumbling	گمین / رهقرهقی	گرماندن / گرمه ی هور
Bang	گورم / تهقین	گرماندن / گرمه ی توپ
Rumble boom	گمین	گرمه
Rumbling	رهقرهق	گرمه گرم / گرم و هور
Thunder	گورگوری / گورمین	گرمه ی هور / گۆزه
Rough	گر	گرنج
Important	گرنک / فهر	گرنک
Importance, significance, merit	گرنگی	گرنگی

English	بادینی	سۆزانی
Flay	کهون / کهقل	گروون
To flay	کهقل کرن	گروون کردن
Bet, stake	که رهو	گهرو
To bet, stake	که رهو کرن	گهرو کردن
Knot, loop, snarl, knur, complex, plot, phrase, riddle	گرئی / گرینک	گرئی
Plot	گرئی / ئالوزی	گرئی
Phrase, grammar	گرئی	گرئی / ریزمان
Plot (novel)	گرئی	گرئی / نه دهب / رۆمان
Psychological complex	گریا دهرونی / گرئی یا دهرونی	گرئی / دهروونی
Oedipus complex	گریا ئۆدیپی / ئالوزیا ئۆدیپی	گرئی / ئۆدیپ
Riddle, puzzle	مامک	گرئی / گرفت
Problem, knot	ئاریشه	گرئی / کیشه
Decade, decennial	دهه	گرئی / ده
Bond, contraction	ههقهبه ند / ههقهبه ست	گرئی / گرئی به ند
Marriage contraction	ههقهبه ندا ههقهزینی	گرینی هاوسهری
Lease, contract of tenancy or rent	ههقهبه ستا کری	گرئی ی کری
Bill of sale, contract of sale	ههقهبه ندا فروتنی	گرئی ی فروتن
Ganglion	گریا ده ماری	گرئی ی ده مار
Loop, noose	گریا وه ریزی	گرئی / په تی مل
To tie up, to knot	گریدان	گریدان

English	بادینی	سۆزانی
Tied up, failure of consummating marriage	گریدای	گریدراو
Tied up, knotted	گریدای	گریدراو
Loose knot	شل / بهردایی / قه کری	گری قولفه
Intricate knot	ئالوز	گری کویره / گری کۆزه
Weeping, crying	گریان / گرین	گریان / گرین
Assumption	گریمان	گریمان
Weeper	گریکەر	گرینووک / کزگری
Blaze, flame	گۆری	گر
Circular motion	چهمهرهیی / لقینا	گر
	چهمهرهیی	
Prominent (teeth)	دیار / کره گر	گر / ددان
Hoarse	دهنگ کهتی	گر / دهنگ گریووه
First rays of rising sun	تیریز / تیشک	کزنگ
Unfairness	زورداري	گزینی
Headman, master, chieftain	سەرۆک	کزیر
Vegetation	هه‌شیناتی / هه‌لر	کزوکیا
Broom	کیسک	گسک
To sweep	کیسک دان / مالیشان	گسک دان
Sweeper	کیزیفان	گسکده‌ر
Every	هه‌می	گشت
General, public	گشتی	گشتی
Promise	سوز	گفت
To promise	سوزدان	گفت دان

English	بادینی	سۆزانی
Conversation	گفتوگو	گفتوگو
Gland	لڤک / نالو	گلاند
Sweat gland	لڤکا خوهدانی	گلاندی / ناره قه
Tear	لڤکا روندک	گلاندی / فرمیسک
Mammar, mammal	لڤکا مه مک	گلاندی / مه مک
Nerve	لڤکا ده مار	گلاندی / ده مار
To fall, roll	کريل دکه ت	گلان
Be engaged, be involved	توش بوون	گلان / تیوه گلان
Cause to roll	کريل کرن	گل بوونه وه / کلور بوونه وه
To seize	ده ست ب سهردا کرتن	گلدانه وه
Complaint	گازنده	گله یی
Obelisk, light	کلوب	گلۆپ
Clay, mud	ته قن	گل
Get defiled	کرتیکری / پیس بوی	گلۆ
defile	کرتیت کرن / پیس کرن	گلۆبوون
Impureness	نه بژینیتی	گلۆی
Blaze, flare	گوری	گلپه
Grave	گور	گلکۆ
Eyeball	توپکا چافی / بییکا چافی	گلینه
Melon	گندۆره	گندۆره
Nipple	گومک / سهرمه مک	گۆ (مه مک)
Teat, tit	سهرکیت مه مکا / مژمژۆک	گۆ (مه میله) چچه
Globe	گوک / جیهان	گۆ (زه وی)

English	بادینی	سۆزانی
Problem	ئاریشه	گۆبهن
Staff, crook, hockey stick	کوپال	گۆپال / گۆچان
Button, bud	بشکوژ	گۆپکه / گۆپیته
Be crippled, rickety	گیرى / کروتى / لهنگ	گۆت
Randomly, bulk	گوتره / جهلهب	گۆتره
Maimed in the hand	قۆل	گۆچ
Hockey stick	کوپال	گۆچان / گۆپال
Song, ballad	ستران / مقام	گۆرانى
Singer	ستران بیژ	گۆرانى بیژ
Socket, sock	گوره	گۆرهوى / گۆرى / گۆریه
Mentioned, former	ناقبى	گۆدین
Grave, tomb	گور	گور
Change, shift	گهوارین	گۆدان
Graveyard, cemetery	گورستان / زیارهت	گۆرستان
Grave digger	گورکول	گۆرهمه لکهن
Grave guard	زیره فانی گور / زیارهت	گۆرهوان
Pressure of earth on fresh grave	قه برلیت شدییت	گۆرهوشار
To exchange	گوهارتن	گۆرینهوه
Porous clay pot	جهر	گۆزه
Yearling calf	گۆلک (ساله کی) جانی	گۆزه له
Ankle	گۆزه ک	گۆزینگ / گۆزینگ
To stab to death, to slay, From ear to ear	سه رزی فه کرن	گۆشا و گۆش
Meat	گوشت	گۆشت

English	بادینی	سۆزانی
Gravy	ئاڤكا گوشتی / مت فینی / ئاڤگوشت	گوشتاو
Carnivore	گوشت خور	گوشت خۆر / بالنده
Butcher	گوشت فروش	گوشت فروش
Corpulent, flesh, pump	ب گوشت / قهلهو	گوشتن
Vegetarian	گوشت نه خور	گوشت نه خۆر
Angle, corner	گوشه / كوژی	گوشه
Goniometer	گوشه پیم	گوشه پیو
Recluse	به هیمه / قهله ندهر	گوشه گیر
Magazine	كوڤار	كوڤار
Pronunciation	ده نگی کردن / ژار کرن	گو کردن
Sulphur	گوگرد / کبریت	گوگرد
Pond	گوڤ / ئاڤکر / ئهستیل	گوڤ
Calf	گوڤک	گوڤک
Goal, score	گوڤ	گوڤ
To score	گوڤ کردن	گوڤ کردن
Lake	گوڤم / گوڤ	گوڤم
Pool	گوڤم	گوڤماو
Magazine	كوڤار	گوڤوار / گوڤار
Eye ball	بیبیکا چاڤی	گوڤی چاو
Globe	جیهان	گوڤی زهوی
Nipple	سهر مه مک	گوڤی مه مک
Excrement	گوڤی	گوڤی
Earring, eardrop	گوهارک	گوهاره
Transportation	قه گوهاستن	گوهاستن وه

English	بادینی	سۆزانی
Udder, dug	گوان / گوهان	گوان
Speech, discourse	گوتن	گوتن
Tom-cat, tommy cat	نیره کتک	گورپه / پشيله
Active, lively	بزيف / جابک / لڤوک / زیره ک	گورج / گورج و گۆل
Quick, alert	پلهز / وریا / لیکدای	گورج
Kidney	گولچیسک	گورچک / گورچيله
Brave	زیره ک	گورد
Bundle	درب	گورز
Wolf	گورک	گورک
Rope	وه ریس	گوریس
Warm	گهرم	گور / گهرم و گور
Energy, impetus	شیان	گور
Threatening	کهف	گوره شه / هه ره شه و گوره شه
Predicate	گوزاره	گوزاره
Meaning	رامان	گوزاره
Expression	ده برین	گوزاره
Passage, passing	ده ربار / بورین	گوزهر
Living	ژیان / ژیان	گوزهران
To thrust	ئیریش / پالدان	گوژم
Sum, cost	کزی / سه رجهم	گوژم
Happy	که یف خوش	گوشاد
Guile, squeezed	گفاشتی / گوفاشتی	گوشراو
Squeezer	گوفیشک	گوشهر
To squeeze	گفاشتن	گوشین

English	بادینی	سۆزانی
Leprose	گوری	گول
Leper, leprous	بازو / کوتی	گول
Bullet	گولله	گولله
To shoot fire	گولله باراندن	گولله باران
Well-fortified, shield, safeguard	باز به بند / گولله به بند	گولله به بند
Mangy, scabby, leprosy	گوری	گولیسی / گوری
Flower, rose	گول	گول
April and may	گولان	گولان
Tea-rose, rose water	گولاف	گولاف
Vase	گولدان	گولدان
Rose garden, orchard	گولستان	گولستان
Sun flower	گول به روز	گوله به روزه
Lost, missing	به رزه	گوم
Doubt, suspicion	گومان	گومان
Astray	ری وندا / سه رگ را	گومرا
Dome	گومبه	گومبه / گومهت
		گومهز
Leap	گیفت	گومهته
Bound, leap	پابه بند / فرقاس	گومهز
Testicle, spermatic cord	گون	گون
Sin	گونه	گوناح / گونا
Sinner	گونه هبار	گوناحبار
To commit sins	گونه کردن	گوناح کردن
To harmonize, fit	گونجان	گونجان

English	بادینی	سۆزانی
Suitable, appropriate	گونجاو	گونجاو
Village, countryside	گوند	گوند
Pasta, dough	گمرک	گونک
Hernia, rupture	رتلۆ	گونک
Sack	خیشک / گونیک / میتافک / ته لیس	گونیه
Excrement	گووی	گوو
Inside of cheek	هنا رک / هئاراروی	گووپ
Chubby	پووتژی	گووپن
Customs, tariff	گومرک	گومرک
To pay customs duties	گومرک دان	گومرک دان
To impose, customs	گومرک کرن	گومرک کردن
Ear	گوھ	گوئی
Hard auditus	گوھ گران	گوئی گران
To obey	گوھ دان	گوئی دان
Donkey	کەر	گوئی دریژ
Calf	گولک	گویره که / گۆلک
Heed	گوهدان	گویره هیشتن
Obedient	گوهدار	گوئی رایه ل
Obedience	گوهداری	گوئی رایه لی
Tetanus, lockjaw	گوھ رهپ	گوئی رهپه
Walnut	گوپز	گوپز
Razor	گوپزان	گوپزان
To transport, transfer	قه گواستن	گوپزانه وه
Carrot	کیزهر	گوپزه / کیزهر

English	بادینی	سۆزانی
Hard of hearing	خهف کران / کهر	گوی قورس / گویگران
Alert	خهوسقک	گوی قولاخ
Deafened	کهر	گوی کپ
Listener	گوهدار	گویگر
Head	سهر	گویلاک
Calf	گولک	گویلک / گولک
Leave out, neglect	گوه نهدان	گوینه دان
Bulky		کهپ
Gossip, chit-chat	گوت گوتک	کهپ
Gypsum	گیچ	کهچ / گچی
Beggar	خوازووک / خوازخوارووک	کهدا
Stomach	هیرووک / ئاشک	کهده
	چلداک / عویر	
If	ئه کهر	کهه / ئه کهه
Spawn, eggs of insect, roe	خهرز	کههرا
To lay eggs, form eggs	کورک بوون	کههرا دانان
Dust, blemish	توز / گلیش	کهرد
Conjugation	پینگه گریدان	کهردان
Sacrifice	گوری / فیدا کرن	کهردان
	خۆبهخت کرن	
To sacrifice	گوری کرن	کهردان کردن
Necklace	کهرده نه	کهردانه
Tempest, whirlpool	بارووف / با کهه	کهرداو
Microscope	مایکروسکوپ / هوربین	کهردبین
Neck	کهردهن / ستۆ / ههفتک	کهردن

English	بادینی	سۆزانی
To forgive, set free	گهردن نازاد کردن	گهردن نازاد کردن
Submissive	سه‌رشۆر	گهردن که چ
Sand-spout	بابه‌لیسک	گهردلولوول / گهردهلول
Universe	گهردوون	گهردوون
Hot, warm, negative	گه‌رم	گه‌رم
To bathe	سه‌رشوشتن	گه‌رما و کردن
Temperature	گه‌رما پیف / پیو	گه‌رما پیو
Hot bath, bathroom	گه‌رماف	گه‌رماو
At once	ئیکسه‌ر	گه‌رما و گه‌رم
Warmth, heat	گه‌رمای	گه‌رمایی
Become warm	گه‌رم بوون	گه‌رم بوون
To warm up	گه‌رم کردن	گه‌رم کردن
Warm and hot, direct	ئیکسه‌ر / ب گه‌رمی	گه‌رم و گوپ
Warm region	دهشت	گه‌رمه‌سیئر / گه‌رمیان
Heat	گه‌رمیی	گه‌رمیی
Thermometer	گه‌رم پیف	گه‌رمیژمیر
Throat, gullet, gorge, pharynx	هه‌فک / گه‌روی	گه‌روو
Necessary, needy	پیندقی	گه‌ره‌ک
Mangy, scabby	گوپی	گه‌پ
Curred, lame	له‌نگ / سه‌قه‌ت	گه‌پ
Tyrn	گه‌پ	گه‌پ (نۆره)
Attempt, try	گه‌پ	گه‌پ (خوول)
Vortex, whirlpool	گه‌پ اگه‌راف-زفره‌کا	گه‌پ (ناو)
Traveller	گه‌پۆک	گه‌پال
Travelling, walking	گه‌پان / گه‌ره‌ان	گه‌پان

English	بادینی	سۆزانی
To turn, come back	زقَرین	گه پانه وه
Metal fountain	گه رماڤ	گه پاو
Traveller	گه روک	گه پوک
Quarter	گه ره ک	گه په ک
Disharmony, chaos	بی سه رو بهری	گه په لاوژه
To be mangy, scaby	گوپی	گه پیسی
To bite	لهق	گه ز / گه زه / گه زتن
Boasting, bragging	شانازی	گه زاف
Tamarisk, manna	گه زو / گه ز	گه زو
Blooming, flourishing	گه ش	گه ش
Be delighted	گه شپوون	گه شان وه
Fresh, blooming	گه ش	گه شاوه
Travel, tour	گه شت	گه شت
To travel	گه شت کردن	گه شت کردن
Record of travel	گه شتنامه	گه شتنامه
Tourism	گه شت و گوزار	گه شت و گوزار
Puff, Fire, blaze, flame	گه شکر	گه شکردنه وه
Faint	تهپ	گه شکه
Joy	تهپ	گه شکه
Faint, eclipse	تهپدار	گه شکه دار
Increases, growth	شین بوون	گه شه
To grow	شین بون	گه شه کردن
To threat	گه ف	گه ف / گه ف و گوپ
Barking	رهوین	گه فه / گه فین
People	گه ل	گه ل

English	بادینی	سۆزانی
August	گه‌لافیژ / ته‌باخ	گه‌لاویژ
Stupid, silly	به‌هیمه	گه‌لحو / گه‌لۆر
Gully, gorge	نهال / گه‌لی	گه‌لیی
Leaf	به‌لک	گه‌لۆ
Autumn, fall	پاییز	گه‌لاریزان
To prepare, polish	ئاماده‌کرن	گه‌لۆنه
Be about to end, be about well-organised	چی بوون	گه‌لۆنه‌بوون
To prepare, manage	ئاماده‌کرن	گه‌لۆنه‌کردن
Male dog, mastiff	کوچک / سه	گه‌مار (نیره‌سه‌گ) / گه‌مال
Siege, blockade	دورپیچ	گه‌مارۆ
Embargo, sanction	دورپیچا ئابوری	گه‌مارۆی ئابوری
Stupid	به‌هیمه	گه‌مره
Game	گیم / یاری	گه‌مه
To play	گیم کرن / یاری کرن	گه‌مه‌کردن
Boat	گه‌می	گه‌می / گه‌می
Fetid, stinking	گه‌نی	گه‌ن / بو‌گه‌ن
Evil-smelling pool, putrid smell	گولا‌گه‌نی	گه‌ناو
Young	گه‌نج / لاو / خورت	گه‌نج
Treasure	خزینه	گه‌نجینه
Treasurer	ئه‌مپنداری خزینه	گه‌نجینه‌وان
Remainder, ermanent	به‌رماپک	گه‌ند / گه‌نگ
Rotten, putrescent	رزی	گه‌نده‌ل
Wheat	گه‌نم	گه‌نم
Wheaty	گه‌نمی	گه‌نم‌ره‌نگ / گه‌نماوی

English	بادینی	سۆزانی
Maize	گه‌نمشام	گه‌نمه‌شامی
Putrefy, rot	کرنی / ته‌بو / نووش	گه‌نه
Rotten, putridity	گه‌نیین / رزین	گه‌نیین
Rotten, putrid	گه‌نیو / رزیو	گه‌نیو
Bawd, pimp	گه‌واد	گه‌واد
Certificate, witness, testify	شاهییدی	گه‌واهی
Stupid, silly	به‌هیمه	گه‌وج
Big	مازن / مه‌سن	گه‌وره
Great, gravy	مه‌سن / مه‌زن	گه‌وره
Important, responsible	گر‌تک	گه‌وره
Grown-up, senior	زه‌لام	گه‌وره
To bring up, up bring	خودا‌تکرن	گه‌وره‌کردن
To enlarge	مه‌ز‌تکرن	گه‌وره‌کردن
Head of family	ماسنی مالی	گه‌وره‌ی مال
Rolling motion	گر‌یل کرن	گه‌وزان
To roll on back	گه‌قزین	گه‌وزین
Gem, essence	گه‌وه‌هر	گه‌وه‌هر
Jewel, trinket, ornament, finery	زیر و زین	گه‌وه‌رات
Convey, transmit, communicate	گه‌هاندن	گه‌یاندن
To come	گه‌هشتن	گه‌یشتن
To arrive	گه‌هشتن	گه‌یشتن
Received, delivered	گه‌هشتی	گه‌یشتوو
Ripe, mature, full-grown	گه‌هشتی	گه‌یشتوو / پی‌گه‌یشتوو

English	بادینی	سۆزانی
Conductor, conductive	گههینه	گهیهنه
To connect, link, join	بهستن / گریدان	گهیهنه
To ripe	گهههشتن	گهیین
Ripe, mature	گهههشتی	گهییو
World, universe	دنیا / جیهان	گیتی
plaster	کلس	گنچ
scale, manometer	پهستانپیف / پیقه	گنچ
Quarrel, wrangle	ناریشه	گنچهل
Fond of, longing	نهفین / نهشق	گیروده
Threshing with oxen	گیره	گیره
Problem, concern	ناریشه	گیره
Quarrelsome, disruptive	شهروک / شیم	گیرهشیوین
Lame	لهنگ / سهقهت	گیر
Gear, shift	گیر	گیر
To run, manage	ریقهبرن	گیران
Restore	زقراندن	گیرانهوه
Carrot	گیره	گیره
Giddy, silly	گیر	گیر
Whirlpool, eddy, vortex	زهرهک / گهراڤ	گیراو / گیره
Whirlwind	بوران / باکر / بابلیسک	گیرهلوکه
Simple-minded	بههیمه / تی نهگههشتی	گیرل
Cherry	گیلاس	گیلاس
Grass	کیا	کیا
Soul, spirit	گیان	گیان

English	سۆزانی	بادینی
Living creature	گیاندار / گیانله بهر	گیاندار
Moment of death	گیاندان	گیاندان / روحدان
Angel of death	گیانکیش	گیانکیش
Dear	گیانه	خوشتفی
Animal	گیانه وهر	گیانه وهر
Pocket	گیرفان	بهریک
Pickpocket	گیرفانپر	دزیکهر
Kid	گیسک	گیسک
To eclipse, sink down	گیران	غهیری بوون
Solar eclipse	گیران / رۆژ	رۆژ غهیری بوون
Lunar eclipse	گیران / مانگ	هه یف غهیری بوون
Detained, under arrest	گیراو	گرتی
State prisoner	گیراوی سیاسی	گرتیی سیاسی
Mixture	گیراوه	تیکهل
To disdain, be puzzled	گیرخواردن / چاش مان	نیکه ران / دودل
Prisoner, captive	گیرۆده	گرتی
Involved	گیرۆده	توش بو / وه ریتی
Crisis, difficulty, question, problem	گیروگرفت	تهنگافی / ئاریشه
Whistling, whizzing	گیره گیز	گز گزه
Hay cock, stook	گیشه	قرش / قه سهل
Sheath	کیف	کافلان / قه بیره

English	سۆزانی	بادینی
L The 22nd letter of the kurdish alphabet	ل	ل
Side, aspect, direction	لا	لا / رهخ
Deposition, dismissal, discharge, to displace, to remove	لابردن	ژی برن
Lame	لابه لا	لهنگه
Zig zag	لابه لا (کهس)	سه رخوش
Flank, side	لاپال	لا / رهخ
Waist, middle	لاپال	ناقعه
Boot (s), shoes (for sports)	لاپچین	لاپچین
Hint, remark, implied criticism	لاپلار	به لا / تهعلیق
Paper	لاپه پ	لاپه پ
Sideroad, isolated, recused	لاپه پ (کهس)	جودا / به هیمه
Page	لاپه پ	لاپه پ
Broke, bankrupt, insolvent	لات	بی پاره
Uncultivated land, non-ploughed land	لات	زه قی یا نه کیلای
Subside, recused	لاته ریک	دویر
Temple (between ears and eyes)	لاجانگ	گولیسک / جینیتک / زلوف
To disappear, go away	لاچوون	چوون / نه مان
To vanish, be moved, be removed	لاچوون	به رزه بوون
To deviate	لادان	لادان / قاریبون
To avoid, to remove	لادان	لادان / ژی برن

English	بادینی	سۆزانی
Out of law	سه‌رچل / لاده‌ر	لا ده‌ر
Deviated	لادایی	لا ده‌ر
Village, countryside, hamlet	گون‌د	لا دی
Villager, rustic	گون‌دی	لا دینی
Inclined, oblique, bent, leaning	له‌نگ	لا ر
To bend, tip	خو‌چر کرن	لا رکردنه‌وه
Elegant walk, swaying gait	ته‌رز / خو‌هه‌زان‌دن	لا روله‌نجه
Detour, side road	فاری	لا پی
Stupid, ignorant, unintelligent	به‌هیمه	لا ژک
Heedless, reckless, slack	شیم	لا سار
Imitation, miming	چاقلێکرن / لاسایی	لا سایی
Classic	کلاسیک	لا سایی
Plastic, stretchy, rubber	لاستیک	لا ستیک
Stump, stub, neck, stem	قورم	لا سک
Species of apple red on one side	سکلیفا سور	لا سور
Ill-balanced, imbalanced	نه‌هه‌مشه‌نگ	لا سه‌نگ
Corpse, carcass	که‌له‌خ / که‌له‌ش	لا شه
Boast, vainglorious	شه‌هنازی	لا ف
Flood, spate	لیسور / ناف رابوون	لا فاو
Leg	لینگ	لا ق
To mock at	ترانی	لا قرتی

English	بادینی	سۆزانی
Side, flank	رهخ / ته‌نشیت	لاقه‌د
Corpse, carcass	که‌له‌خ	لاک
Alley, back street	کولانکه / کوچه	لاکولان
Occasional smoker	لاکیش	لاکیش
Oblong carpet , rectangle carpet	لاکیش	لاکیش
Rectangle	لاکیشه	لاکیشه
The end of mouth, side bridle	لایف / ده‌فسار	لالفاو
Maternal uncle, mother's brother	خال	لالو
Estranged, alienated	زیز	لالووت
Dumb, mute	لال	لال
To lament, wail, elegize, mourn	بی بیژن	لالانه‌وه (لاواندنه‌وه)
To implore, beseech	لاف لاف کرن	لالانه‌وه
Lamp	له‌مبه	لامپا
Cradle	لاندک	لانک
Nest, den, lair	لانه / هیلین	لانه
Immigrant, shelterless, homeless	دمرودمر / بی په‌نا	لانه‌واز
Youth, young	لاو / خورت	لاو
Slim, thin, meagre	زه‌عیف / بی خیر	لاواز
To lament, comfort	لاواز	لاواز
Secondary incidental	لاوه‌کی لره‌خه‌کی نه‌ترنگه	لاوه‌کی
Side	لا	لایه‌ن
Felt, pad	تاتی / ته‌حتی	لیاد
Lower lip, jaw	ته‌نرین	لچ

English	بادینی	سۆزانی
Pout	روتروشکری / زیز	لچ شوپ
Pout	ئه نرین رویی / روتروشکری	لچن
Two lips	ههردولیف	لچ و لیو
Pout	ئه نرین / رویی	لچه
Snorting, grunting	بخ بخ / خرخر	لرخه لرخ
One who snorts, snorter	خرخرکه	لرخن
Gulp, swallow	داقورتن / فرک / گولپ	لرف
Rustle, guiping	داقورتن / دائوران / شنگین	لرغه لرف
To lick, lap up	تالیستن	لستن
Bridle, rein, bit	لغااف / ههفسار	لغاو
To bridle, rein in, curb	لغااف کرن	لغاوکردن
Sponge, luffa	ههورهک / ئهورهک	لغه
Branch, bough	لق	لق
Branch, section	پهژن / پهژک / لک	لک
To stick	لهسقاندن	لکاندن
Sand	خیز / زیخ	لم
Snout, muzzle	لهمبوز	لمۆز
Leg, thigh	لنگ	لنگ
Reddish kind of bean	لوبیک	لوییا
Crease, wrinkle	گلفچی / کرزی	لۆچ
Flexure, undulation	جهمین لولان	لۆچ (جلك)
Creased, wrinkled	قورمچی / کرمشی	لۆچدار
Leg, step, stride	لینگه ههکری / پینگاف / مهزن	لۆق

English	بادینی	سۆزانی
Long stride, trot	چار گاشی / چار بازی	لۆقن / لۆقه
Cotton	په مبی / په مبو	لۆکه
To blame, complain	لومه	لۆمه
Be suitable, compatible	به ر ب هه ف	لۆوان
Nose	دفن / که پی	لۆوت
Be conceited	دفن بلند	لۆوت بهرز
Summit, peak, top	گوپیتهک / لوتکه	لۆوتکه
Big-nosed	دفن مهزن / دفن درێژ	لۆوته
To howl	زیقین / بوړین	لۆورانندن
Soft and silky	شل و مل / حلی	لۆوس
Smooth, hairless	بی موی / روحلی / لوس	لۆوس (بی موی)
Beardless	بی ریه / کوسه	لۆوس / لۆوسکه
Cheater, cunning	دلخاپ / لیبوک	لۆوس
Whinny	حرحر / شهین	لۆوشکه
Sobbing	نسکه / ئیس / گرین	لۆوشکه
Curly, frizzly hair	گرنژی / گز / ئالین	لۆول
Howling	لورین	لۆوره لۆور
To roll up, to curl	دئالینیت / دهچیت	لۆول دان
At, on, in	ل	له
At the level	ل هه مبه ر	له ئاستی
Concerning, regarding	ل بابته / ده رحه ق	له بابته
Instead of, on behalf of	ب نا قی / ژ شون	له باتی / له بری / له بریتی
Convenient	هه ژی / کێرهاتی	له بار
To a bort, abortion	به ره قینن	له بار چوون

English	بادینی	سۆزانی
About, on	ل سه‌ر / ل دور	له‌باره‌ی
Marzipan, sweet almond paste	شرینیایی ابا هیف و شه‌کر و سپیلکا هیکێ	له‌بزینه
Parched peas	له‌بله‌بی	له‌به‌له‌بی
Below	ل بن	له‌بن
Because of	ژ به‌ر	له‌به‌ر
Because of	له‌ورا / داکو	له‌به‌ر ئه‌وه‌ی
In front of, remarkable	دیار / ل پیش چاف	له‌به‌ر چاو
To take in to consideration why?	ژ به‌ر نه‌کرن	له‌به‌ر چاوبوون
To take off, to undress	ژ به‌ر چی؟	له‌به‌ر چی؟
At the presence of, from the mouth of	ریس کرن	له‌به‌ر داکه‌نندن
To memorize	به‌رده‌ف / ب پیش چاڤی	له‌به‌رده‌م
To sift	ژ به‌ر کردن	له‌به‌ر کردن
To forget, neglect	موخل کرن / بیژینگکردن	له‌بیژینگدان
Palm	ژ به‌ر برن	له‌به‌ر بردنه‌وه
Palmist, chiromancer	نافده‌ست / ناف کەف	له‌پ
After, beyond	له‌پبین	ناو له‌پ خوین
Later, after that	پاشی	له‌پاش
At the absence of, behind the back	پاشتر / پشتی هنگی	له‌پاشا / له‌پاشانا
Beside	ل پشت را	له‌پاش مله / پاشمله
Suddenly	تک	له‌پال
At the back	ژ نشکیڤه	له‌پ
	ژ پشتڤه	له‌پشته‌وه

English	بادینی	سۆزانی
Ahead, before, in front of	ل پێش	له پێش
For, for sake	پێخه مهت	له پێناو
Half, piece, fragment	نیف	له ت
Because of, under pressure of	ژ بهر	له تاو
With, beside, together with	د گه	له تهك
Beside	ب رخ قه	له ته نیشته
Dislocation, luxation	گهه چوون	له جی چوون/ له گه چوون
Instead of, in lieu of	ژ شون / ب ناڤی	له جی ی / له جیات ی
To print, publish	چاپ کردن	له چاپدان
Compared to, with	هه قه بهر کردن / هه مبهر کردن	له چاو
Envious	هه سیر / ده خسوگ / ده خسدار	له چه ر
Mean, miserly, stingy	رژد / قه لس	له چه ر
Kerchief, head cover	ده سروك	له چك
To deceive, cheat	خاپاندن	له خسته بردن
Boastful, proud	شه هنازی / ژخوه رازی	له خو بایی
To have forgiveness	پیار / دلقره ه	له خو بوورده
To have capacity to do it	شیان	له خو راپه پموون
By himself, automatically	ب خوه / خوکاری	له خو وه
To give birth, to be born, beget	ژ دایک بوون	له دایک بوون
Maternity hospital	نه خوشخانه ژ دایکبوونی / خه ستا ژ دایک بوونی	نه خوشخانه ی له دایک بوون

English	بادینی	سۆزانی
Finally, later	لەدوماهی	لەدوااییدا
To knock at the door	دەرگا قوتین	لەدەرگا دان
To lose	ژ دەست دان	لە دەس دان
To quake, quiver, oscillation	ههژان / بوره‌بور	لەرانه‌وه / له‌رینه‌وه
Ague, tremble, shiver	له‌رز / تا	له‌رز
To shiver	گرێزه / له‌رزین	له‌رزگرتن
Permanantly trembling	له‌رزه‌ك / له‌رزوك	له‌رزوك
Typhoed fever, malaria	تیفو / مه‌لاریا	له‌رزوتا
Quaking	لەرەكرن / هه‌ژین	له‌رۆك
Frequency	لەرە	لەرەلەر
Slim, thin, feeble	زه‌عیف / زراف	له‌پ
Clear, explicit	زه‌لال / ئه‌شكه‌را	له‌پوو
In the face of	ل روی	له‌پوو
Taste, pleasure	تام / له‌زه‌ت	له‌زه‌ت
Tasty, delicious, pleasant	ب له‌زه‌ت / ب تام	به‌له‌زه‌ت
Above, over, about	ل سه‌ر	له‌سه‌ر
Why?because of what?	ژ به‌رچی	له‌سه‌رچی
Calm, quiet, still, silent	هێدی / دلی خۆ	له‌سه‌رخۆ
Body	ته‌رم / لاش	له‌ش
Ceremonially impure	نه‌بژین / داوپیس	له‌ش پیس
Sane, healthy	ساخ / ساخه‌م	له‌ش ساخ
Active	چه‌لنگ	له‌ش سووك
Inactive	سه‌ست / نه‌چالاك	له‌ش قورس / گران

English	بادینی	سۆزانی
Army, troop	له شکر / سوپا	له شکر
To mobilize army against, to advance, usurp	له شکر ئینان / داگیر کرن	له شکر کیشی
Camp	له شکر گه	له شکر گا
Body	لاش	له ش و لار
Loose, slack	شل / خاف	له ق / شلوق
To bite	له ق	له ق / له قه / گهزه
Kick	شهق / پنی	له ق / له قه / شاپلاغ
Stain, spot, blemish	پتک / پنی	له که
Stained, spotted	پت پتک / له که بار	له که دار
With, together	د گهل / پتکته	له گهل
Inspite of this, despite that, although	هه رچه ند	له گهل نه مه شدا
Basin	له گهن	له گهن
By	ژلایی	له لایه ن
Teacher, tutor, male servant	سه پدا / خولام	له له
To cut of head, execute	سه ر ژیقته کرن	له مل دان
Inside	ژناف / دناف	له ناو
Illuminate, demolish, terminate, annihilate	ژناف برن	له ناو بردن
Elegant walk, to reel, stagger, swing	هه ژان	له نهجه
Lame, cripple, out of balance	له نک	له نک
Even, equal, balanced, anchor	هه قسه نک / له نکهر	له نکهر

English	بادینی	سۆزانی
Harbour, port, anchorage	لهنگهر گهه / بهندهر	لهنگهرگا
Talkative, garrulous	پهپهژ	لهوچه
Grazing	چهريان / وار کوز	لهوهپ
To mind, to graze	چه / لهوهپ	لهوهپاندن
Grazing-ground	پاوان / چیره / کوز	لهوهپگا
There	ل وێرێ	لهوی
Amnesty, forgiveness	لیبهرین	لی بوردن
To inquire	پرسیار لیکرن	لی پرسینهوه
To touch	هلمسین / دهسدان	لیخشان
Muddy, miry	تهقنی	لیخن
To forgive	عهفو کرن / لی بهرین	لیخوشبوون
Driver, rider	هازیار / سیار / سایهقی	لیخور
To drive, ride	نازوتن	لیخورین
To hit, beat, strike	قوتین	لیدان
To knock, rap, bang (on lat a door)	دهری قوتین	دهرگا لیدان
To blow (a trumpet)	زرنا لیدان	زورنا لیدان
To ring, toll (a bell)	زهنگل لیدان	زهنگ لیدان
To coin, mint	دراڤ لیدان	پاره لیدان
To drum, to beat a drum	دههول لیدان	دمبک / دههول لیدان
To give an injection	دهریک دانان	دهزی لیدان
Discourse	ئاخافتن	لیدوان
To divide	دابه شکرن	لیده رکردن
To understand, comprehend	فامکرن / تی گههشتن	لیده رکردن
To deduce	کیم کرن	لیده رکردن

English	بادینی	سۆزانی
Wood, forest	دارستان	لێر
Here	قێری / هر	لێرانه / نێره
Heavy rain	تاڤی باران	لێزمه
Flood, tempest, torrent	لێسور / لێزم	لێزماو
Slope, sloping, downwards	نشیف	لێژ
To lick	ئالێستن / ئالاستن / زماندان	لێسانهوه
To take, seize	برن / ژسهندن	لێسهندن
Torrent, flood	لێسور / تیراف	لێشاو
Quilt, eiderdown, cover	لجیفک	لێفه
To get into trouble	لێ قهومیان	لێقه مان
Bereaved	لێ قهومیای / دل شهوات / دل سوئی	لێقه و ماو
Forgiveness, tolerance	بورین / ئێک و دو قه بیل کرن	لێکبوردن
Similarity	پێکچون	لێکچوون
To multiply	لێکدان	لێکدان
To press, to pick	ژێقه کرن / را کرن	لێکردنه وه
To retire	شقتن	لێکه و تن
To be defeated	شکهستن	لێکه و تن
To investigate, study	قه کۆلین	لێکۆلینه وه
Shallow, muddy, miry, dark, ambiguity, murky	ته قلی / ته تک / قیل	لێل
Cloudy, hazy	شێلی / نهووری	لێل (ئاسمان)

English	بادینی	سۆزانی
Opaque	تاری / لێن	لێن (ناپوون)
Lip	لێف	لێو
Edge, bank	رهخ	لێوار
Full	تزی	لێوان
To stare, analyse	لێنیرین	لێوردبوونهوه
To scrutinize	دپونز / سهحکرن	لێوردبوونهوه
To bite lips, repellant	لێف گهزتن	لێوگهستن
Can be expected, predicted	چاوهڕێ کری / بهربین کری	لێوهشانهوه
Suitable	ژی هاتن	لێهاتن
Committee, commission	لێژنا	لێژنه
List	لیسته	لیسته / لیسته
Sticky, gluey, limy	لینج / دهیبش	لینج
Marsh, bog	تهقنی / زهلاو	لینتاو
Muddy, turpid	تهقنی	لینخن
Sponge	ههورهک / نهورهک	لینکه
(Skin) eruption, rash, efflorescence	لیر / فزکاندن	لیر
Spittle, slimy	گلیز	لینک
Juiced, squeezed	گفاشک / شیرینز	لینک
Slobbering, limy	دهف گرینز	لینکن
Lemon, citrus	نیمووک / لهیمون	لیمو
Limon, lime	نیمووکا ترش	لیموی ترش
Sweet limon	نیمووکا شیرین	لیموی شیرین
Limonade	شهربه تا نیموکی	شهربه تی لیمون

English	بادینی	سۆزانی
M The 23 rd letter of the kurdish alphabet	م	م
Longing, fond of	شهیدا	مات / به پەرۆش
Silent, soundless	مت	مات / بی دهنگ
Female	می / میه	مات
Mathematics	حیساب	ماتماتیک
Motorcycle, motorbike	ماتۆر	ماتۆر
Motor, generator	ماتۆر	ماتۆر
Sadness, concern, down-hearted	دلشکنتی / نهخۆش / خه مباری	ماته مین
Funnereal ceremony, dejection, Depression	به هی	ماته مینی
Kiss	ماچ / راموسان	ماچ
To kiss	ماچکردن / راموسان	ماچکردن
Matter	ماده	ماده
Physical thing, tangible	ماده	ماده
Material, materialist, concrete	مادی	مادی
Snake, serpent, viper, adder	مار	مار
Stang, bitten	مار پیغمه دای	مارانگاز / مارگه زتو
Eel	مار ماسی	مار ماسی
Lizard, dabb	چهپ چه پیسک	مار میلک / مار میلۆک / مار میلۆق
Be engaged, fiancée	دهزگر	ماره بێ

English	بادینی	سۆزانی
To give a dower to, to marry(off) , to conclude marriage contract	مار کردن	ماره‌پەڕین / مارەکردن
Dower, dowry, bride-price	نەخت	ماره‌یی
To abuse	خەبەرگوتن	مارپس
Infidel, miscreant, atheist	کافر / بی‌دین	مارپس
Gall oak	مازی	مازوو
Yoghurt, curds	ماست	ماست
Water-yoghurt	ئاڤه ماست / چۆل ماست	ماستاو
She-deer	غەزال	ماسک / ئاسکی می
Mask	ماسک	ماسک / ماسکه
Musele	زەبەلەک / شلەک	ماسولە
Fish	ماسی	ماسی
Fisher	ماسیگر	ماسیگر
Fishing	ماسیگرتن	ماسیگرتن / پاوه ماسی
Mung beans	ماش	ماش
Ejector	گازک	ماشه / پەنگەرگر
Human right, right	ماف / حەق	ماف
Jurist	مافناس	مافناس
Carpet	مەحفیز	ماقوور
Respectable, goodman	مەزن / ماقیل	ماقوول / بە‌پەرز / سەنگین
Origin	رەسەن	ماک
Stain, spot	پنێ	ماک
She-ass	ماکەر	ماکەر

English	بادینی	سۆرانی
Hen-partridge	میڤه‌و	ماکه‌و
Wily, artful, foxy	فیلباز	مالۆس
Sow, she-pig, female pig	ماهی	مالۆس / خووک
Rabbi	رابی	مالووم / مالم
House, home	مال	مال
Wealth, property, family	مال	مال
Farewell	مالئافایی	مالئافایی
Flocks	مالات	مالات
Catasrophy	تەرشقان	مالآتدار
Wealthy, rich	زەنگین	مالآتدار
House breaking, burglary, holdup	دزی	مالبیرین
Wife and family	مال و منال	مال و منال
Catasrophy, disaster	مالویرانی	مالویرانی
Tamed, pet	که‌هی	مالی / که‌وی
To tame	که‌هیکرن	مالی کردن / که‌ویکردن
To sweep, clean	مالین	مالین
Uncle, paternal uncle	مام	مام
Midwife	پیرک	مامان
Hen, chicken	مریشک / مامر	مامر
Deer	ئاسک / غەزال	مامز
Aunt, paternal uncle's wife	ژنمام	ماموژن / ئاموژن
Teacher	ماموستا / سه‌یدا	ماموستا
Meaning, sense	رامان	مانا
Tired, tiresome	وه‌ستایی	ماندو

English	بادینی	سۆزانی
To make tired	وهستاندن	ماندوکردن
Month, moon	هه‌یف	مانگ
Lunar eclipse	هه‌یف غه‌یری	مانگ گیران
Cow	چێل	مانگا
Monthly	هه‌یفانه	مانگانه
Strike	مانگرتن / لیخستن	مانگرتن
Moonlight	تاقه هه‌یف	مانگه‌شه‌و
Honeymoon	هه‌یقا هنگفین	مانگی شه‌کراو
Arabic lunar (months)	هه‌یقا عه‌ره‌بی	مانگی عه‌ره‌بی
Crescent	هه‌یقا نوی	مانگی نوی / مانگی یه‌ک شه‌ره
To stay	مان	مانه‌ره
Period, time, distance	ده‌م	ماوه
To give time	نۆبه‌تدان / رێدان	ماوه‌دان
Capital, wealth	مایه	مایه / سه‌رمایه
Origin	بنیات	مایه
Insolvent	سه‌رسه‌ری	مایه پووت / نابووت / سه‌رسه‌ری
Insolvent	روت	مایه پوچ / نابووت
Piles, hemorrhoid	باوه‌سیر	مایه‌سیری
Mare	ماهین	مایین
Agent	بریکار	ماینده
Confidence	باوه‌پی	متمانه
To trust	باوه‌ر کرن	متمانه‌کردن
Wish, desire	مراد / ئومید	مراد / مران
Growling, grumbling	مره‌م	مراندن

English	بادینی	سۆرائی
Duck	وهردهك	مراوی
Snore gently	خرخر	مرخه مرخ
Dead (animal)	مردار	مردار
Death, passing away	مردن	مردن
Dead	مردی / مری	مردوو
Man, human being, man kind	مرو	مرو
Man, human	مروڤ	مروڤ
Humanity	مروڤایه تی	مروڤایه تی
Pearls	مراری	مرواری
Chicken, hen	مریشك	مریشك
Tart, slightly sour	مز	مزر / میخوش
Coppersmith	سهفار	مزگهر
Mosque	مزگهوت	مزگهوت
Largess, tip	مزگینی	مزگینی
Mist, haze	مژومۆر	مژ
Bearing good news, tip	مزگینی	مژدانه
Tip, largess, glad tidings	مزگین	مژده
To suck	میژتن	مژین
Copper	مههس / مس	مس
Fist	مست	مست
Boxing	مستبازی / کولمبازی	مسته کۆله / مشته کۆله
Penny weight	مسقال	مسقال
Musk	مسك	مسك
Serf, villager	بهلهنگاز / گوندی	مسکین

English	بادینی	سۆرائی
Coppersmith	سه‌فاز	مس‌گەر
Saw, trepan, buck saw	مشار	مشار
Full of, filled up with, loaded with	مشت / تژی	مشت
Handful	چه‌نگ / مسته‌ک	مشت
Discussion, argument	کیش و فه‌کیش	مشت و مپ
Mouse	مشک	مشک
Mousetrap	ته‌لی مشک	مش‌گەر
Ash	خولی	مشکی
Turban	مشکی	مشکی
Parasitic, cadging	مشه‌خۆر	مشه‌خۆر
Hanger-on, sponger	مفت‌خۆر	مفت‌خۆر
Pairs of tongs, tweezers, forceps	گاسک	مقاش
Rumour, hearsay	گۆت گۆت	مقۆمقۆ
Commotion, agitation, bustle	بی سه‌روبه‌ری	مقۆمقۆ
Cartoon	مقه‌وا	مقه‌با
Magnet	موقناتیز	مگناتیس
Neck	هه‌فک / گه‌رده‌ن	مل
Muffler, neck scarf	هه‌فکری	مل پینچ
To subject, submit, give in	به‌ربار	ملدان
Submissive, humble	مل شوڕ	ملکه‌چ
Confrontation, challenge		ململانی
Necklace	گه‌ردانه	ملوانکه
Stubborn, pigheaded	سه‌ر ره‌ق / بی ته‌بعه‌ت	مله‌ور

English	بادینی	سۆزانی
Peak	گۆپک	مله
Mumps, parotitis	نیکاف	مله خری
Neck band collar	یه خه	مله وان
Billion	ملیار / بلیۆن	ملیار
Billionaire	خودانی بلیۆن دولارا	ملیار دیر
Millimeter	ملیمه تر	ملیمه تر
Million	ملیۆن / ههزار ههزار	ملیۆن
Estate, property	خوهیی / زهویبار	مَلک
Estate tax	مالانه	مَلکانه
Property owner	مالخو / مالدار	ملکدار
I, me	من / ئەز	من
Minaret (of a mosque)	مناره	مناره
Child, baby	زارووک / بچووک / منداڵ	منداڵ / منداڵ
Infant	ساقا	مندالی ساوا / مهلوتکه
New born, neonate, nascent	سۆریلاتک	مندالی تازه بوو
Illegitimate child, love child, Whore son	بیژی	مندالی بیژی
Quarrelsome	شیم	مندالی بیژی
Suckling child	زارووک / شیرقه خۆر	مندالی شیرمه خۆر
First child	نه خری	مندالی یه کهم (نۆ به ره)
Childish, child like	زاروکی	منالانه
Child birth	بچوک بوون / زارووک بون	منالبوون
Womb	تیزانگ / مالبچوک / پزدان	منالدان
Child hood	بچوکاهی / زارویی / بچوکاتی	منالی

English	بادینی	سۆرانى
Twanging, speaking nasally	ئاخافتن (ددفنیرا)	منگه منگ
Snuffler, twanging, nasalizing	بیپنکەر / پیترینکەر	منگن
Echoism	ئەزى / منى	منیى
Selfish	خوڤیایى	منیى
Nightmare	شەف پەست / مۆتەكە	مۆتەكە
Bone marrow, brain	مۆخ / مەزى	مۆخ
Model, fashion	مۆدە	مۆدە
Violet colour, mauve	بنەقش	مۆر
Seal	موهر / مور	مۆر
Sealed	مور كرى	مۆركراو
Cloth moth, corrosion	خورپن / داخوران	مۆرانه
To seal	مۆركرن	مۆركردن
Weaver, lapidary, seal engraver	مور كول	مۆره لكەن
Frown, scowling, glowering	روترش / روتال	مۆپ
Banana	مۆز	مۆز
Museum	ئەنتىكخانه	مۆزه خانه
Music	مەزىقا	مۆزىقا / مۆسىقا
Musician	مەزىقاژەن / سازقان	مۆزىقاژەن
Water proof, raincoat	بەر باران / ساقو	موشەما (ساقو)
To troop	گربون / كۆم بون / خرقە بون	مۆلدان (سوپا)
To bunch together, group	خرقە بون / ل سەر ئىك	مۆلدان (مەپومالات)
Sheep pen, corral	كۆم بوون	
	كوز	مۆلگە

English	بادینی	سۆزانی
Break, respite	مولهت	مۆلهت
Leave, permission	رێدان / دهستور / هێلان	مۆلهت
To allow, permit, grant	دهستوردان / هێلان	مۆلهتدان
Staring, blank, gazing	زل / زیق	مۆلهق
Wax, candle, bougie	مۆم / شهمالک	مۆم
Candlestick, candleholder	مومدان / شهمالک / فندالک	مۆمدان
Sealing wax	موما سور	مۆمی سۆر (ختم)
Wick, candlewick, waxwick	فتیلکا موی	فتیلکای مۆم
Wax light, candlelight	روناهی یا مومی	رۆناکی مۆم
To wax	موم ههڵکردن / گریهردان	مۆم ههڵکردن
Mummy	مومیا	مۆمیا
Mumified	مومی کری / مومیاکری	مۆمیاکراو
Glum, morose, frown, scowl	مروس / روترش	مۆن
Vaccine, inoculum, scion	کهزاختن	موتزبه / موتوربه
To inoculate, vaccinate	کهزاختن	موتزبه کردن
Oilcloth	موشه ما / موشه مبی	موشه ما
Hair	موی	موو
Shiver, shudder	گریزه / لهرزه / تهقز	مووچرک
Salary, wage	موچه / مانگه	مووچه
Earn, employee, salariat	موچه خوهر	مووچه خۆر
Pubic hair	ریقی / روقی / موی بن زکی	مووسه لانی

English	بادینی	سۆزانی
Scared, blessed	تبهرك	مووفهرك
Tweezers	میچیتک	مووکیش
Hairy, hair-like	ئ ب موی	مووین / به موو
We	مه	مه
Lest	داکو	مه یادا
Intention	مه رام / مه قسه د	مه بهس / مه بهست
Groom, water-bottle	مه پتر / مه هتر	مه تاره / مه ته ره
Trench	سه نگه / چه پر	مه تارین / مه ته رین
Metre	مه تر	مه تر
Danger	سه هم / ترس	مه ترسی
Mallet, Gavel, staff, force	توپز / هیز	مه تره ق / کوته ک
Riddle, puzzle	مامک / تشنانوک	مه تل
Maji, magian	ئاگر په ریس	مه جوسی
Wrist	زه ند	مه چه ک
Anxiety, curiosity	مه ره ق	مه راق
Intention, wish	مه رام / مه قسه د	مه رام
Flattery	روپایی / دورویی	مه رای
Condition, term, mortgage	گره و / شه رت	مه رج
Brave	زیره ک	مه رد
Manly	میرانه	مه ردانه
Manliness	میراتی / میرانی	مه ردایه تی
Man, human being	مرو	مه رد / مه ردوم
Manliness	مرویی	مه ردیی
Jar, vat	کوپ / ده ن	مه رکانه
Death	مرن	مه رگ

English	بادینی	سۆزانی
Rat-poison	ژار مشک / مشکوژ	مه‌رگه‌مشک
Arsenic	زرومات / زرنیخ	مه‌رگه‌مووشی
Mohair	مه‌ره‌ز	مه‌ره‌ز
Paddy-field	زه‌ئی یا برنجی	مه‌ره‌زه
Ink	حوبه‌ر / مه‌ره‌که‌ب	مه‌ره‌که‌ب
Ewe, sheep	مه‌ه / په‌ز	مه‌پ
Marble	مه‌رمه‌پ	مه‌پ‌مه‌پ
Flocks, flocks and herds	جه‌له‌ب / ئازال	مه‌پ‌ومالأت
Auction	مه‌زاد	مه‌زاد
Sell by auction	مه‌زاد کردن	مه‌زاد کردن
Saint	مه‌زار / مه‌رقه‌رد	مه‌زار
Great, big	مازن	مه‌زن
Greatness	مازنی	مه‌زنی
Appetizer, snacks with wine	مه‌زه	مه‌زه
Guess, assumption, approximately	مه‌زاختن / پیژن	مه‌زه‌نده
Drunk, intoxicated	سه‌رخوش	مه‌ست
Water-pot, spont	ئیبیریج / مه‌سینک	مه‌سینه
Practice	راه‌ینان / نه‌ریت / ره‌وشت	مه‌شق
To practise	مه‌شق کردن / کردار رکن	مه‌شق کردن
Tongs	گاز	مه‌قاش / ماشه
Scissors	مه‌قه‌س	مه‌قه‌س
Brazier	مه‌تقه‌ل	مه‌تقه‌لی
Wile	فی‌ل / حیل	مه‌کر

English	بادینی	سۆرائی
Tricky, cunning, trickster	حیلە کەر	مە کرباز
Fly	میش	مە گەز
Bird	تەیر	مەل
Mulla, muslim religious man	مەلا	مەلا
Call for dawn prayer	بانگ / نغیژا سپێده	مەلا بانگدان
Infant	ژن مەلا	مەلا ژن
Swimming	ساقا	مەلو تکه
To swim	مەله / مەله قانی	مەله
Swimmer	مەله کەرن	مەله کەردن
Swimming	مەله قان	مەله وان
To hide, conceal	مەله قانی	مەله وانی
Palate	قەشارتن	مەلا سدان
Excuse, justification, motive	پوتکه / پانکا دەقی	مەلا شوو
Centre	بەهانه / هەنجەت	مەلا مەت
Salve, ointment	مەلبەند	مەلبەند
Mamma, breast	مەلحەم	مەلحەم
Breast, bosom, bust	مەمە / مەمک	مەمە
Udder, dug	مەمک	مەمک
To milk	گوان + گوھان	مەمکی گیانە وەر
Bras, brassiere	مەمک دان	مەمکدان
To suck at breast	مەمکبەند / ستیان	مەمکدان
Cooking-pot, kettle, jar	مەمک مژن	مەمک مژن
	قازان	مەنجەل

English	بادینی	سۆزانی
Steam-kettle, steam-pot	قازا ناھلمی / قوریکا ھلمی	مەنجەلی ھەلم
Still and deep	مەند / کویر	مەند / مەنگ
Distance, space	دوراهی	مەودا
Wine, liquor, spirits	ئەرەق / عەرەق	مەی
Middle	ناوەند / ناڤین	مەیان
Moderate	نەرم / نەرمەپێباز / نەتوند	مەیانرەو
To coagulate, clot, curdle	گژین / مەیین	مەیاندن
Tavern, inn	ئارەقخانە / خان	مەیخانە
Arena, space, square	مەیدان	مەیدان
Monkey	مەیمینک	مەیموون
Intoxicant	ئەرەق قەخۆر	مەی نوش
Suffering, toil	زەحمەتی / ژان مەینەت	مەینەت
Coagulation, clotting, curdling	گژین	مەیین
Female	مێ	مێ
Don juwan, womanizer	مێباز	مێباز
Nail, peg	مێخ / ئاریخ	مێخ
Bitter-sweet	مز	مێخۆش
Pink, carnation, dianthus	مێخەك	مێخەك
Clove	پل / پێفازك	مێخەك / مێخەكە
Husband	مێر	مێرد
Matron, married	ب مێر / شی کری	مێردار / بەمێرد
Nightmare, hobgoblin	ملزوم / ئەجنە	مێردەزە

English	بادینی	سۆزانی
Meadow	میڤرگ	میڤرگ
Insect	پیت / پیتک	میروو
Ant	میڤی	میرووله
Table	میز	میز
Turban, fillet, headband	کوم / شاشک	میژه
History	دیروک	میژوو
Historia	دیروکنقسی	میژوونوس
Historical	دیروکی	میژوویی
Fly	میش	میش
Brain, mind	مهزی	میشک
Mosquito	پیشی	میشووله
Honey bee	میش هنگفین	میش مهنگوین
Chicken pox	میرکوته	میکوته
Flocks	چهلهب / میکل	میگل
Beeswax	موما میش هنگفینی	میو
Vine, grape, vine leaf	میو / بهلگی میوی	میو / دارتری
Fruit	فیقی	میوه
Raisin	میویژ	میوژ
Female, feminine	ژنین / میباتی	میینه
Feminity, muliebrity, womanhood	ژنیتی / میباتی	مییهتی
Between	نیغان / بهین	میان
Relationship	په یوهندی	میان
Germ	میکروپ	میکروپ
Microscope	میکروسکوب	میکروسکوپ
People	ملهه / گهل	میلهه

English	بادینی	سۆزانی
Prince	میر	میر
Heritage, inheritance	میرات	میرات
Heir, inheritor	پاشمانگر / میرات خوهر	میراتخۆز / میراتگر
Principality, leadership	میریتی	میرایه تی
Prince ship, principality	میرگه	میرنشین
State property, state estate	میری	میری
Urine, piss	میز / دهستا قازراف	میز
To urine, micturate, make water, piss	میز کرن	میزکردن
Urinary, bladder, vesica	میزدان / رۆدین / میزداتک	میزلدان
Mile	میل	میل
Hand, pointer	دهستک	میلی کاتژمیر
Second hand	میلا چرکه / نیشانکه / دهستک	میلی چرکه
Aunt	خالهت و مهت	میمک
Guest	میڤشان	میوان / میوان
Hospitable	میڤشان دوست / میڤشان پهریس	میوان پهروه
Hotel	ئوتیل	میوانخانه
Guest house, rest house	دیقهخان	میوانخانه (دیوهخان)
Host, hostess	خودان مال	میواندار
Hospitality	میڤشاندار	میوانداری / میوانیی

English	بادینی	سۆرائی
Guest-like, hospitable	میڤشان دوست	میواندۆست
Fruit	فیق	میوه

English	بادینی	سۆزانی
N The 24 th letter of the kurdish alphabet	ن	ن
No	نه	نا
Abnormal, non-ordinary	نه ئاسایی	نا ئاسایی
Deviant, aberrant, perverse	قارێ	نا ئاسایی
Hopeless, sad	دامای / مه‌لویل	نا ئومید
Immature, soggy	نه‌بالق	نا‌بالغ / نا‌بالق
Bankrupt, broke	بێ پاره	نا‌بووت
Weak, thin	زراڤ / لاواز	نا‌بووت
Not suitable, appropriate	نه‌ز هه‌زی	نا‌به‌جێ
Blind	کور	نا‌بینا
Blindness	کورێ	نا‌بینایی
Traitor, hypocrite, double-dealer	نه‌پاک / خاین / دو‌رووی	نا‌پاک
Undesirable, non acceptable	نه‌ئێ‌ی / دل‌پیس	نا‌په‌سه‌ند
Villain, rascal, whoreson	بی‌زی	نا‌په‌سه‌ند
Servant of the bath	خزمه‌تکاری سه‌ر شوین	نا‌تر
Defaut, defect, shortcoming	ب عه‌یب	نا‌ته‌واو / که‌م / به‌خه‌وش
Immoral, whore	بێ‌نامووس / قه‌یبت	نا‌ته‌واو / نا‌کار نزم
Imperfect, not correct	نه‌پێک	نا‌ته‌واو / نا‌رێک
Sick, patient	نه‌ساخ / نه‌خوش	نا‌ته‌واو / نه‌ساخ
Insane, idiot, mad, crazy	کێم / کێم عه‌قل / دین	نا‌ته‌واو
Hybrid, cross bred	دو‌ره‌ک	نا‌جسن / نا‌ره‌سه‌ن

English	بادینی	سۆزانی
Bastard, whoreson	بیژی	نا جیسن / زۆل
Compelled, forced, obliged	نه چار	ناچار
To impel, force, compel	نه چار کردن	ناچار کردن
Senseless, insignificant	بى مهعنا و بویج	ناچیزه
Non-original	بیژی / پویج	ناچیزه / ناره سهن
Enemy, foe	ناحهز / دژمن / نه یار	ناحهز
Enmity, hostility	نه یاری	ناحهزی
Depth, inner	ناخ / ژ دل	ناخ
Bitter, ruffle, dull	نه خۆش	ناخۆش
Catasrophy, disaster	نه خۆشی	ناخۆشی
Wrong, false, incorrect	نه دروست / نه ساخ	نا دروست
Unknown, invisible	نه دیار	نادیار
Passive voice	نه دیار	نادیار / ریژمان
To export, send, dispatch	هناردن / هنارتن	ناردن
Bitter orange	نارهنج	نارنج
Bomb, grenade	قونه بهره	نارنجۆك
Cluster bomb	قونه بهریت ئیشی / گوشتی	نارنجۆكى هیشوویى
Orange colour	نارنجی	نارنجی
Cry, scream	قیژی / شهین	ناره ته
Crooked, curved, twisted	بیل / شلقاف	ناراست / خو
Liar	دره وین	ناراست
Fidgety, restless, uneasy	خه مسار	ناره حهت

English	بادینی	سۆزانی
Grumbly, grouchy	گازنده کەر / ئەنی گری	نارهت
Anxiety, restlessness	نهرههتی	نارههتی
Chaos, disturbance, menace	تێگدان / گێله شوک	نارههتی
Discontented, dissatisfied, Displeased	نهرازی / ئەنی گری	نارهزا
Bastard, whoreson	بیژی	نارهسەن
Hybrid, crossbred	دوره / دوره گ	نارهسەن
Unjustly, unfairly	زولم و زۆر / گز / بێداد	نارهوا
Injustice, unfairness, tyranny	زولم و زۆری	نارهوایی
Irregular, abnormal, non-organised	نهئاسایی	ناپێک
Odd, queer, not(tidy, chic)	نهریک	نا، ریک
Coquetry, flirtation	ناز	ناز
Sweetheart, honey, darling	نازدار	نازدار
Delicate, soft, coquettish	نازک	نازک
Sensitive	ههساس	نازک
To coquet, flirt	نازکرن / خو دهلال کرن	نازکرن
Surname, agnomen, nickname	نازناف	نازناو / ناسناو
Coquettishness, flirtation	نازکرن	نازووژ
Disdain, haughtiness, prid, Selfesteem	نازداری	نازین

English	بادینی	سۆزانی
Unhealthy, patient, sick	نەساخ	ناساخ / ناساغ / نەساغ
Not suitable, unhealthy	نەشاز	ناساز
Famous, known, well-known	ب نائ و دەنگ	ناسراو
Coquettish, delicate	نازک	ناسک / نازک
Identity, card	ناسنامە	ناسنامە
Nationalistic identity	ناسناما نەتەوی	ناسنامە ی نەتەوایی
Civil card, civic card, identity	ناسنامە باژێرقانی	ناسنامە ی شارستانی
Severe pain, ache, wound	ب ئیش / ناسور	ناسۆر
Relatives, kins	خزم	ناسیار / ناسیاو
To introduce	ناسین	ناسین
Definity, definite	ناسین	ناسین / رێزمان
Recognition	فەناسین	ناسینەوه
Sad, unhappy	بخەم / کەیف نەخوێش	ناشاد
Not talented, idiotic, stupid	نەشەرەزا / بەهیمە	ناشارەزا
To bury	فەشارتن	ناشتن
To plant	چاندن	ناشتن
Cannot	نەشی	ناشی
Ugly	نەشرین / کرێت	ناشیرین
Simple, humble, innocent	نەقام	ناقام
Unripe, incomplete, imperfect	نەگەهشتی / نەکامل	ناکام
Sudden	ژنشکێقه	ناکاو
Contradict, opposite	هه‌ق‌دەر	ناکۆک

English	بادینی	سۆزانی
Contradictory, enmity	هه قه‌دژی	ناکوکی
Whoreson, bastard	بیژی	ناکه‌س به‌چه
Undesirable	نه‌قیانبار	نااله‌بار
Horseshoe, sole	نال	نال
Moaning, groaning	نالین / ئاهین	نالاندن
To shoe (horse)	نالکردن	نالکردن
To give, teach a lesson	ده‌رس دان	نالکردن
Groaning sound	نالین / ئاهین	ناله
Sustained groaning	نااله‌نال	نااله‌نال
Moan, whimper	نالیف	نالین
Honour, dignity	نامووس / هه‌تک	نامووس
Letter	نامه	نامه
Message	په‌یام	نامه
Carrier	نامه‌به‌ر	نامه‌به‌ر
Carrier pigeon	نامه‌به‌ر	نامه‌به‌ر / کوتر
Library	کتیپخانه	نامه‌خانه
Booklet, pamphlet	به‌لاقووک	نامیلکه
Bread	نان	نان
Prepare a meal	زاد خوارن / نان خوارن	نان خواردن
Breakfast	تیشته	نان خواردنی به‌یانی
Lunch	فراقین	نان خواردنی نیوه‌پۆ
Dinner, supper	شیف	نان خواردنی ئیواره
To bake (bread)	نانکردن / نانپێژی	نانکردن
Baker	نان پێژ	نانکه‌ر / نانه‌وا
Bread and salt	نان و خوی / تیشته	نان و چا / ژهمی به‌یانی
Oven	فرن / نانپێژی	نانه‌واخانه

English	بادینی	سۆرائی
To plot, trap	پیلان گیران	نانه وه
Plain bread, bread alone	نانی تورسی	نانی وشک
Name	ناف	ناو
Title	ناف	ناو
Inside	ناف/ هوندر	ناو
Noun	ناف	ناو/ ریزمان
Contents	ناقه روک	ناواخن
Stuffing	تزی کرن	ناواخن/ ناوناخن
Unique, incomparable	کیم وینه	ناوازه
Reputation, fame	ناقبانگ	ناوبانگ
Mentioned	ناقبری	ناوبراو
To mention, recite	ناقبرن	ناوبردن
Partition	ناقبر	ناوبر
Mediation, reconciliation	ناقبری	ناوبری
Mediator, peace-maker	ناقکین	ناوبریکەر
Go-between, mediatress	ناقکین	ناوبریکەر
Referee, arbiter	حه کهم	ناوبریکەر/ وهرزش
Reconciliation, mediation	ناقچتی/ ناشت بوون/ به ره فانی کرن	ناوبریکردن
Occasionally, from time to time	ناف ب ناف	ناوبه ناو
One by one, name after name	ئیک دیک ئیک/ ناف دیک ناف	ناو به ناو
Inside, inner side, endothelium	به تهن	ناوپوش

English	بادینی	سۆزانی
Veiled, secret	قەشارتی	ناو پۆشراو
Essence	ئاسل / ئیف	ناوجەرگ
The heart, the centre	ناقەند	ناوجەرگ / ناوجەرگە
Days of feast	رۆژێن عیدی	ناوجەژنان
Region	ناوچه / دەقەر	ناوچه
Center, centre	ناقەند	ناوچه ق
Forehead	ئەنی	ناوچهوان
Fate, destiny	چارەنقیس / بەخت	ناوچهوان
Domestic, local	ناقخۆ / هوندەر	ناوخۆ
Ministry of the interior	وەزارەتا ناقخۆ	وەزارەتی ناوخۆ
Famous, well-known	ناقدار	ناودار
Be famous	ناقدار بوون	ناودەرکردن
Palm	ناف دەست / پانیادەستی	ناودەس / ناودەست /
	کەفادەستی /	ناولەپ
Oral cavity, cavity of mouth	ناف دەف	ناودەم
The upper, inner side of the crotch	ناف ران / ناف لینگ	ناو پان / ناوگەل /
		ناولینگ
To lose one's reputation	بێ هەتکی	ناو زان
Disreputable	شەر مزار / بێ هەتک	ناو زپاو
Bowels	عویروریشی	ناو زگ / ناو زک / ناو سک
Interior of city, downtown	ناف شار / ناقەند	ناو شار
Waist	ناقته تگ	ناو قەد
Insole, palm	کەفا دەستی / ناقمست /	ناو کەف
	سولاهوندوری	

English	سۆزانی	یادینی
Joint, common	ناو کۆیی	هه‌هه‌پشک
To name, giver choose name for	ناو لێنان / ناوان	نافکردن
To abuse	ناو لێنان	نافلێکردن / فکدن ب‌نافه‌کی کرێت / خه‌به‌ر
Furniture, interior of house	ناو مال	ناقامالی
Moderate	ناونجی / میانره‌و	نه‌رم / ناڤین
Medium, middle	ناونجی	نافنجی
Nice (weather)	ناونجی / فینک	هه‌ینکاتی
Address	ناو نیشان	ناف نیشان
Topic, subject	ناو نیشان	ناف نیشان
Navel, seed	ناووک	نافک
Core	ناووک	نافک
Nuclear	ناووک	نافکی / گه‌ردیله‌ی
Nuclear bomb, A-bomb	بۆمبای ناووک	بۆمبایا گه‌ردیله‌یی / نافکی
Not in time, not in asuitable time	ناوه‌خت	نه‌شوه‌خت
Contents	ناوه‌پۆک	ناقه‌روک
Centre	ناوه‌پاست	نافه‌راست / نافه‌ند / نیف
Local, internal, interior, domestic	ناوه‌کیی / ناوخۆیی	نافخۆیی
Internal security	ئاسایشی ناوخۆیی	ئاسایش / ته‌ناهی نافخۆی / ته‌ناهی
Boarder, boarding students	قوتابی به‌شی ناوخۆیی	قوتابیین پشکین نافخۆی
Civil war	شه‌ری ناوخۆیی	شه‌ری نافخۆ

English	بادینی	سۆزانی
Ministry of the interior, home office	وهزارهتا ناڤخۆیی	وهزارهتی ناوڤخۆیی
Minor, medium	ناوهنجی	ناوهنجی
Secondary	دووهمکی	ناوهنجی / لاوهکی
Medium, means, centre	ناڤه‌ند	ناوه‌ند
Moderation, temperateness	ناڤه‌ندی	ناوه‌ندی
Centralization, centrality	ناڤه‌ند	ناوه‌ندی
Intermediate school	ناڤه‌ندی / ناڤه‌نجی	ناوه‌ندی
Secondary school	دوا ناوه‌ندی / دواناڤه‌نجی	دواناوه‌ندی
	/ ئاماده‌یی	
Unique, expensive	په‌یه / هه‌یژا / به‌اگران	ناویژه
Agent, subject	ناڤی به‌کر	ناوی به‌کر
Uneven, bumpy, hard	چه‌پ و چه‌ر	ناهه‌موار
Rough, coarse, harsh	ره‌ق	ناهه‌موار
Flute	بلویل	نای
Excellent, rare, valueless	هه‌ره‌باش	نایاب
Capsized, turned over	وه‌رگه‌راندی / به‌ره‌ڤازی	نخوون
Upside down, turn about, tip over	به‌ره‌ڤازی بون	نخوون بوونه‌وه
Price, value, importance	به‌ا	نرخ
Tariff, pricing, quation	به‌ا کرن	نرخ دانان
Moaning, groaning, whimpering	ئاھین / گری / لورین	نرکاندن / نرکه‌نرک

English	بادینی	سۆزانی
Pray, beseech, implore	لاڤ لاڤ	نزا
Shady side of mountain, cold and shade region	نزار	نزار
To pray, beseech, implore beg	لاڤ لاڤ کرن / هیڤی ژئ کرن	نزا کردن
Shrine, sanctuary	مهزار	نزرگه / مهزار چاک
Temple, saint	په‌رستگه	نزرگه
Mean, humble, lowly	له‌وچه / کیم / بی‌رویمه‌ت	نزم
Low, depressed	نزم / نگی	نزم
Low	نزم / سه‌رنشیف	نزم
Depression	کۆرک / ئه‌ردی نزم	نزمایی / نزمیی
To drop, dip, diminish, shrink	حلمسین / کرژبون	نزم بوونه‌وه
Descend, glide down, incline	نشیف بون (بالافرا)	نزم بوونه‌وه
Near, close	نزیك	نزیك
Kins, relatives	خزم / مروڤ	نزیك
To approach, Approximate, Come near	نزیك بوون	نزیكه‌وتنه‌وه
About, around, approximately, Almost	نزیكه‌ی	نزیكه‌ی
Nearness, neighbour, relatives	نزیکی / هه‌ڤسوی	نزیکی
Surgeon	نوژدار	نوژدار
Surgery, surgical operation	نوژداری	نوژداری
moderate region	نزار	نزار

English	بادینی	سۆزانی
Damp and cold, shade and wet place	سار / نزم	نسرم / نسى
Sobbing	نسك / هه نسك	نسكه
Depression, sinkage	نشيف	نشيو
To alight, perch lie, crouch	قه نشتن / داهشتن	نشين
To sit, lie heavily on	رونيشتن / كورك بوون	نشين
Ship, kingship, dom=kingdom	جه / وهلات	نشين
Topronounce, utter, phonate, speak	دهنگ ژى هاتن / بيزه كرن	نقه كردن
To deny, disown, dis claim	نه وه يى كرن	نكول كردن
Meaning, groaning	ناهين / ناهين	نكه
Appetite, appetency, longing, lipido	دل چوون	نگه
Moist, wet, sparkle(water)	نه / خوناڤ	نم
Dew, moist, damp, wetted	ب شه	نماويى / نمدار
Performance, representation, starring	نیشاندان / زارقه كرن	نمايش
Pretense, pretendingg, Make-believe	خو ده رنڭخستن	نمايش
To preform, play, act, star	زارقه كرن	نمايش كردن
Fair, show, exhibition	پيشانگه ه	نمايشگا
Degree, mark, value	نمره	نمره
Number	ژماره	نمره
Scale	پيشان / پيڤهر	نمره

English	بادینی	سۆرائی
Example, instance, model, pattern	نمونه	نمونه
Sample	نمونه	نمونه (پزیشکی)
Pacemaker, ideal	نمونه	نمونه
Salt	نان و خوی / خوی	نمهك / خوی
Meal, food	نان و خوی / قهنجی	نمهك / خواردن
Ungrateful, unthankful, ingratitude	بی نان و خوی	نمهككویر
Grateful, thankful, gratitude	ب نان و خوی	نمهكگیر / نمهكناس
Nine	نهه	نۆ
Newly-married, recently-married, new-bride	نوی بیك	نۆبووك
Guard, patrol(man), sentry, escort	نوبه‌دار / ژیره‌قان	نۆبه‌چی
Look out, sentinel	پاسقان / نیره‌قان	نۆبه‌چی
First born, eldest	نۆبه‌ر / نه‌خری	نۆبه‌ره
Turn, shift, tour, rotation	نۆبه‌ت	نۆره
Alternately, in rotation, by turn	ب نۆبه‌ت	به‌نۆره
Nineteen	نوبه‌دار	نۆره‌گر
To drink (wine)	نۆزهه	نۆزه
Chick-pea, garbanzo	قه‌خارن / قه‌خوارن	نۆشین
Servant, maid	نۆك	نۆك
Fellow, mercenary, hired	خولام / خزمه‌تکار	نۆکه‌ر
	کرێگرتی	نۆکه‌ر

English	بادینی	سۆرائی
Canal, water way, water course	که نال	نۆکه ند
Recently converted to islam	قه رببولعه هه / نوبوسلمان	نۆ مسلمان
Ninth	نهه / یا / یی نهه	نۆهه / نۆیهه
Performance	زارقه کهرن	نواندن
Pretense	دور / خونیشاندان / گوتن	نواندن
Earnest, handsel, to give a handsel	پیشه کی	نواندن / پاره دانان
Period, full stop	نوقته	نوخته / نوقته
Surgeon, doctor, physician	نوژدار	نوژدار
Surgery, surgical operation	نوژداری	نوژداری
Caesarian, section, operation	کریارا زگه که کرنی	نوژداری قه یسه ری
To sleep	نوستن	نوستن
Asleep, sleeping	نقستی	نوستوو
Amulet, charm, incantation, talisman, exorcism, hex	نقشتی	نوشته
To make incantation	نقشتی چیکرن	نوشته کردن
Setback, relapse, degeneration	شکست	نوشوستی / نوششتی
Extinction, cessation	نه مان	نوغرۆبوون
Deluge, drown, engulf	خه ندقی	نوغرۆبوون
Pinch, nip, tweak	قورینجک	نوقورچ
To nip, tweak	قورینجک لیدان	نوقورچه لیدان
Drown, sunk	خه ندقی	نوقوم

English	بادینی	سۆزانی
Gloomy dark, dismally dark	زولمات	نووتهك
To kneel, bend, crook	چه ماندن	نووچانهوه
To howl, yelp, yowl	لورین	نوورانندن
Sobbing, whimpering	نویژ	نووزه
To stick	پێقه نان	نووساندن
Writer, editor	نقیسه ر	نووسه ر
Writing	نقیسین	نووسین
To re-write	نوسینه قه	نوو سینه وه
Written	نقیسکی / نقیسی	نووسراو
Blockage, obstruction, Make abstruse	گرتن	نوو قان
To close, shut one's eyes	نقین / گرتن	نوو قانندن (چاو)
Point, nib, tip	سه رک	نووک
Beak, bill, nib	دم	نووک
To pering (to apoint)	سه رک	نووکدار
Pointed, peaked	دمدار	نووکدار
New, modern	نوی	نوی
Modernism, innovation	نویخازی	نویخوازی
To innovate, modernize	نوژه تکر / نویکردن	نویکردنه وه
Prayer	نقیژ	نویژ
To commence a prayer	دهست ب نقیژ کرن	نویژ دابهستن
To pray, to perform aprayer	نقیژ کرن	نویژکردن

English	بادینی	سۆزانی
Dawn, daybreak, aurora prayer	نقیژا سپیدی	نویژی به یانی
Noon prayer	نقیژا نیقرۆ	نویژی نیوپانی/ نیوه پۆ
Afternoon prayer	نقیژا ئیقاری	نویژی ئیواری/ عه سری
Sunset prayer	نقیژا مه غروب	نویژی رۆژئاوا بوون - مه غروب
Evening prayer	نقیژا عیسا	نویژی شیوان/ خه و تنان
Friday prayer	نقیژا ئهینی	نویژی ههینی
Bed, mattress	نقین	نوین
Calf (one year), yearling heifer	نوکن/ چێلا بچوک	نوینگین/ مینگوین
Representative, deputy	نوینه ر	نوینه ر
Butter, cream	نقیشتک	نویشتک
Essence, core	نقیشتک	نویشتک
Storey, floor	تاق	نھۆم
Secret	نەپەنی	نھیننی
Betrayer, faithless, traitor	بی سوز	نھیننی بێ
Secretary, one who keeps asecret	سکرتێر	نھیننی گیر
Secretary general	ئەمپنداری گشتی	نھیننی پاریزی گشتی
No, not	نە	نە
Lest		نەبا
Not congenial, cordial	نەبان	نەبان
Non-existence	نەبوو	نەبوو
Poverty, destitution, penury	نەبوونی	نەبوونی

English	بادینی	سۆزانی
brave and adventurous	زیره ک	نه بهرد
Indomitable, unconquerable	نه شکینبار	نه بهز
Nationalism	نه ته وه یی / نه ته وی	نه ته وایه تی
Nation, people	نه ته وه	نه ته وه
Nationalist	نه ته وه په ریس	نه ته وه په رست
United nations	نه ته وین ئیکگرتی	نه ته وه یه کگرتوه کان
Nationalistic	نه ته وی	نه ته وه یی
Dowry - bride's price	نه خت	نه خت
A little, amount, a small quantity	په چه ک	نه ختی
Design, pattern	نه خش	نه خش
Decorate, ornament	نه خشاندن	نه خشاندن
Map	نه خشه	نه خشه
Colourful	ره نگین	نه خشین
Patient, sick	نه خوش / نه ساخ	نه خوش
Hospital	خه سته	نه خوشخانه
Nurse	سیسته ر	نه خوشه وان
Ailment, disease	نه خوشی / نه ساخی	نه خوشی
Especially, particularly	نه مازه / نه خاسمه	نه خوازه لا
Illiterate, uneducated	نه خوینده وار	نه خوینده وار
Illiteracy	نه خوینده واری	نه خوینده واری
No	نه ء	نه خیر
Dice	زار	نه رد / زار
Backgammon, trictrac, dice-gawe	تاوله	نه ردین / تاوله

English	بادینی	سۆزانی
Feeble, flexible	نهرم	نهرم
Soft, smooth, gentle	نهرم	نهرم
Persuade	رازی کردن	نهرمکردن
Soften, smoothe	نهرمکردن	نهرمکردن
Escalope, veal	نهرمه / نهرمک	نهرمه
Softness, tenderness, flexibility	نهرمی	نهرمی
Negative	نهری	نهری
Custom, habit, wont, convention	تیئال	نهریت
Customary, conventional, Traditional	عهدهتی / نهریتی	نهریتی
To cry, yell, shriek, scream	قیژ / هاوار کردن	نهراندن
Potent, virile	زیرهک	نهره
Male, bull	نیر	نهره
Male demon, male afreet	دیو	نهره دیو
(male) lion	شیر	نهره شیر
Wild boar	یهکانه	نهره بهراز
Uneducated, nqive, innocent	نهران	نهران
Ignorant	نهران	نهران
Ignorance, naivety, gullibility	نهرانی	نهرانی
Fruitless	بی بهر / خرش	نهرۆک
Sterile, nulliparous	ستهور	نهرۆک

English	سۆزانی	بادینی
Nullipara, sterilizer, sterile	نەزۆک	بیۆمەر / بی دوندمه / بیخوچ
To sterilize	نەزۆک کرین	بی خوچ کرن / نەزۆک کرن
Sterility, barrenness	نەزۆکی	شوره کی / بیۆمەری / بی بهری / ستهوری
Origin, source	نەژاد	نژاد / نژاد / ژندهر
Etymology	نەژادی وشە	نژاد / پە یقزانی
Genesis	نەژاد (رهگهز / چۆر)	نژاد
Descent, lineage, ancestry	نەژاد (پشت)	پشت / بنه ماله
(dissecting)knife, scalpel, lancet	نەشتەر	کوپزان
Surgeon	نەشتەرگەر	نوژدار / نەشتەرگەر
Surgery, operation	نەشتەرگەری	نەشتە گەری
Scream, shout, loud and shrill cry	نەعرەتە	هاوار
Ignorant, stupid, unlearned	نەقام	بیقام
Pre-Islamic, pagan	نەقام	جاحیل
Ignorance, state of ignorance	نەقامیی	بیقامی
Pre-Islamic times, pre-Islamic paganism	نەقامی	جاهیلی
Abhorrence, loathing, curse	نەفرین	لەعنەت
Prod, goad, spur	نەقیرە	زەختە / زەخت
Stonemason	نەقار	نەقار
Engraver, drilllex	نەقار	نەقاری

English	بادینی	سۆزانی
Stone masonry	نه قاری / تکلاندن	نه قاری
Miserable, illfated, unlucky	بهخت رهش	نه گبهت
Unluckiness, misery, wretchedness	بهخت رهشی	نه گبهتی
Vile, despicable, quarrellsome	پیسووک / سه ریئل	نه گریس
Unripe	نه گه هشتی	نه گه یو
Sapling, seedling, shrub	شئل / نه مام / نیهال	نه مام
Plantation, nursery	نه مامگه ه / مشتعل	نه مامگه
Death, extinction, finishing	نه مان	نه مان
Immortal, eternal	نه مر	نه مر
Immortality, perpetuity, eternity	نه مری	نه مری
Unknown	نه ناس	نه ناس
Grandmother	پیر	نه نک / نه نه
Shame, infamy, degradation	شه رم / شهیت	نه نگ
Tune, melody	ئاواز	نه وا
Comfort, easy circumstance	قه سه بین / بهی	نه وا
Petroleum, mineral oil	گاز / گازا سپی	نه وت
Oil station / Petrol	پانزین خانه	نه وتخانه
Adolescent, pubescent, juvenile	کهنج / خورت	نه وجه وان
New day	نه قروز	نه ورۆز
Greed, inclination, cupidity	نه قس	نه وس

English	بادینی	سۆزانی
Greedy, covetous, avid	بی نه قس	نهوسن
Grandson, daughter	نه قی	نه وه
Generation	بابک / پشت	نه وه
Ninety	نۆد	نه وه د / نۆ هه د
Low	نزم / کند	نه ویی
Calamity, disaster, plague	بوهه لات / کاره سات	نه هات
Unluckiness, ill-fatedness	بی بهختی / بهخت رهشی	نه هاتی
Whale	حویت / حیت	نه ههنگ
Reed pipe, flute	دودک	نه ی
Reed piper	دودک قان	نه یژهن
Mirror	قۆدیک	نه ینۆک / ئاوینه
Victim, prey	نیچیر	نیچیر
Hunter, huntsman	نیچیر قان	نیچیروان
Male	نیر	نیر
Sodomy, pederasty, buggery,	نیربازی	نیربازی
Homosexuality		
Narcissus, daffodil	نیرگز	نیرگز / نیرگس
Narghile, hubble-bubble	نارگیله	نیرگهله
Male, masculine	نیر	نیره
Bisexual, androgyne, inter sex, epicene	نیره موک / نیره می	نیره موک
Male	نیر	نیرینه
Ram, male of ewe	نیری	نیری
Lance, spear, javeling	رم	نیزه

English	بادینی	سۆزانی
Inside, inner, within	ناڤ	نیۆ / ناو
Noun	ناڤ	نیۆ / ناو / پێزمان
Between, among	نیڤ	نیوان
Mediatress, nurse, gobetween	ناڤیژ (می)	نیوان
Forehead, brow	ئه‌نی / هه‌نی / ته‌ڤیل	نیۆچه‌وان
Intention, goal, aim, purpose	نیه‌ت / مه‌به‌ست	نیاز
To desire, want, intend	نیه‌تکردن	نیازکردن
Lentle	نیسک	نیسک
Starch, amyllum	نشا	نیشاسته
Country, homeland	نیشتمان	نیشتمان
Patriotic	نیشتمان په‌ریس	نیشتمانپه‌روه‌ر
Patriotism	نیشتمان په‌ریسی / ولات پارێزی	نیشتمانپه‌روه‌ری
National, nationalistic	نیشتمانی / نه‌ته‌وی	نیشتمانیی
To land, alight	هاتنه‌ څار	نیشتن
Settlings, sediment	ته‌بتین / قه‌ر	نیشتوو
Resident, domiciled	ئاکنجی	نیشته‌جی / نیشته‌نی
Scene	دیمه‌ن	نیگا
Look, glance	پ‌وی	نیگا
Revelation	وه‌جی	نیگا / سروش
Picture, drawings	وێنه‌	نیگار
Artist drawer, to painter	وێنه‌کێش	نیگارکێش
To draw, to paint	وێنه‌کێشان	نیگارکێشان
Semi, quasi	نیڤ	نیمچه

English	بادینی	سۆزانی
Semi vowel, quasivowel	نیف تیپه بزۆین	نیمچه بزۆین
Peninsula	نیف گراف / نیف دورگه	نیمچه دورگه
Semi official, semi formal	نیف میری	نیمچه فهرمی
Secondhand	نیف و نیف	نیوداشت / نیوداش
Target	نیشان / ئارمانج	نیشان
Sign	نیشان	نیشان
Engagement gift, party	نیشان	نیشان
Guide, adviser, counselor	رێبه / شیره تکار	نیشاندهر
To hit a target	ئارمانج شکاندن	نیشانشکاندن
Target	نیشانه / ئارمانج	نیشانه
Birth mark	خال	نیشان
Sign	نیشان	نیشانه
Sniper, shooter	نیشان هه لگر	نیشانه شکین / هه لگر
Engaged (of agir)	نیشانگیری	نیشانه کراو
Indicated	نیشانگیری	نیشانه کراو / دیار کراو
Nail	نه ینووک / نینووک	نینووک
Half, mid	نیف	نیو
Noon	نیفرۆ / نیف روژ	نیوه پۆ
midnight	نیفه شهف	نیوه شهو
Half-boiled	تین شیر	نیوه کول

English	بادینی	سۆزانی
w the 25 th letter of the kurdish alphabet	و	و
Such, so	ههسا، ههسا، وا	وا
Such and such	ههسا، ههسا	وا
Ship, stean .ship	کهشتی	واپۆر/ پاپۆر
Meaning, sense	پامان	واتا
Meaningful	واته‌دار	واتادار
Semantics	واتاسازی	واتاسازی
Comparative semantics, contrastive semantics	واتاسازی هه‌قبر کری	واتاسازی به‌راورد
Means, i.e. that is to say	ناتکو	واته
Rumour, hearsay	وات	واته
Time, season	دهم/ واده	واده
Promise	سۆز/ واد	واده
Camp, encampment	هه‌وار گه‌ه/ وار گه‌ه	وار گه‌ه
To give up, avoid	دهست ژێ به‌ردان	وازی نه‌هێنان
Play, game	وازی	وازی
To play	وازی کردن	وازی کردن
Word, item	په‌یف/ بیژه	واژه
Noise	ده‌نگه‌ ده‌نگ/ خه‌بسه	واژه‌واژ
Signature	نیمزا	واژۆ/ واژوو
Sparrow-hank	چقی‌ک/ دوبراکی چوچکا	واشه
Feeling, sense, mind	هه‌زر/ هه‌ست	واق
Be puzzled, astonished, amazed, absent minded	مه‌نده‌ مۆش	واقۆپ

English	بادینی	سۆزانی
Wailing	زارین / وسوینسک	واقه واق
Croaking	قاره قار	واقه واق
Barking	وه رین	واقه واق
Explanation, exposition	شلوڤه کرن	والاکردن
Opening-to open	ڤه کرن	والاکردن
Lesson, lecture	دهرس / وانه	وانه
Example	نمونه / وه کوک	وانه
Article, essay	گوتار	وتار
Discourse	گوتار	وتار / گوتار
Preacher, orator	گوتارییژ	وتارییژ
To give a lecture, preach, to address a speech	گوتاردان	وتاردان
to speak, talk, converse, speech, Discourse, conversation	گوتن	وتن
To repeat again encore	دوباره کرن	وتنه وه
To teach	ماموستانی / هیندایی	وتنه وه
Laundry, iron, flatiron	بالاڤخانه / ئوتی	وتوو / ئوتو
Steam iron	ئوتی یا هلمی	ئوتوی ههلمی
Laundered, ironed, pressed	ئوتی کری	وتوکراو
To iron, press	ئوتی دکهت	وتوکردن
Speech, talk	پیژه / په یف	وته
Promise	بهلین / سۆز	وته / بهلین
That is to say	نانکو	وتهنی

English	بادینی	سۆزانی
Dialogue, conversation	هه‌ف په‌یقین	وتویژ
Break, rest, period	بیهن قه‌دان	وچان
To break rest, to stop	بیهن قه‌دان	وچاندن
Murmur, snarl, mutter, grumble	بولاندن / مرمیرین	ورته
Murmer, mumble, grumble	بولاندن	ورته ورت
Bear	هرچ	ورچ
Small, tiny	هویر، بچیک	ورد
Exact, sharp	هویر	ورد
Be broken	شکه‌ستن	وردیوون / شکان
To be cautious, careful, to be exact	هویربوون	وردیوون
To imagine, think	خه‌یال کرن، به‌رائین	وردیوونه‌وه
To stare, gaze	سه‌حرکن	وردیوونه‌وه
To note, notice carefully	سه‌رنج	وردیوونه‌وه
Microscope	هویربین	وردبین
Be exact	هویر / هور	وردبین
To breake	دشکینی	وردکردن
To exchange, change	گوهرین / قه‌دگوهرین	وردکردنه‌وه
Small kids	بچویک / ژارو	وردکه
Pieces, scattered	زیقار / پرتک	وردوخاش
Gradually, step by step	بیج بیچه	ورد ورد
Coins	ویرده / هیرده	ورده
Hawker, peddler, travelling salesman	فرۆشیاری گه‌روک	ورده فرۆش

English	بادینی	سۆزانی
Strict, exact	هویر	ورده کار
Exactness, preciseness	هویر کاری / کاری هویر	ورده کاری
Leftover, remainder, remnant	هویر و مویر	ورده واله
Exactness, preciseness	هویری	وردی
Youngster, small children	هویر کوک	وردییه
Radiance, brightness, brilliance	ته پساندن	ورشانه وه
To glitter, shine, radiate	تیریزی / گهش	ورشه
To shimmer	چرسین / ته پسین	ورشه
Belly, abdomen, venter	ورگ / زک	ورک
Corpulent, stoat, fleshy, potbellied, Paunchy	قهله و / ب گوشت	ورگن
Attack, assault, raid, sorty	هیرش	ورژم
To attack, raid	هیرش برن	ورژمیردن
Rouse, excite, urge, incite, swarm	هاروهیج	ورژان
To rouse, excite, agitate	نازاراندن / ئاراندن	ورژاندن
Resolution, determination, spiritual strength	وره	وره
To despair, to lose resolution, to demoralize	وره دان	وره بهردان

English	بادینی	سۆرانی
Discussion, wrangle, hassle, Squabble	جر / لیكه تن	وره ور
Active, awake	هشیار	وریا
To wake up, to be careful	هشیارقه بون / رابون	وریا بوونه وه
To warn, to inform	هشیار کەر	وریا کردنه وه
Dizzy, giddy	کێژ	وڤ
Dizziness, giddiness	کێژ بون	وڤ بون
Importunity, insistence, obdurancy	حه تک / رکداری	وڤک / جه نه گه
Belly	زک	ورگ
Sound, boom, peal	گورژی / زره زر	وڤه
Delirium, raving, irrational, talk	فشار / قراقه	وڤینه
To rave, talk irrationally	ژبه ر ئاخفتن	وڤینه کردن
Startle, shock	کێژی	وڤی
Mazement, astonishing	حه یه تی	وڤی
Energy	وزه / تین	وزه
Strength	تین	وزه
Power	ده سه لات	وزه
To digest	دگشیرت	وزه وت
Hush	وژ	وژه
Silent	هش / هش به	وس
Soundless	بی ده تک	وس
Silence, calmness, still	هش بون	وسبون
Without attitude	بی ده تک بوون	وسبون

English	بادینی	سۆزانی
To respond, react, answer	به‌رسف دان	وه‌رام دانه‌وه
Fall, autorun, collapse	وه‌ریان	وه‌ران
Loss of hair, alopecia	وه‌ریان	وه‌ران / پرچ
Change, transformation	وه‌رچه‌رخان	وه‌رچه‌رخان
Turn round, turn back	زفرین	وه‌رچه‌رخان
Cultivated land, ploughed land, land after second ploughing	زه‌فیا کیلای	وه‌رد
Plowing, tilling again	جوتکر نه‌فه	وه‌رد دانه‌وه
Axis, pivot	ته‌وه‌ره (ناوچه‌قا)	وه‌ردینه
Trachoma	ته‌راخوما / بیروقا چاقان	وه‌ردینه
Season	وه‌رز	وه‌رز
Sports, athletics	وه‌رزش	وه‌رزش
Athlete	وه‌رزشقان	وه‌رزشوان
Agricultural labourer, wage earner	سه‌پان	وه‌رزیر
Agricultural labour	سه‌پانی	وه‌رزیری
North-east wind	وه‌رزی	وه‌رزه‌با
Seasonal, periodical	وه‌رزی	وه‌رزی
To receive, take	وه‌رگرتن	وه‌رگرتن
Comprehension, to comprehend	تیگه‌هستن	وه‌رگرتن
Recovery, getting back, retake	وه‌رگرتنه	وه‌رگرتنه‌وه
Twist, torsion	پشته‌ری بون	وه‌رگه‌پان
Turn round, turn over	قولب بون / وه‌رگه‌پان	وه‌رگه‌پان / ئۆتۆمبیل

English	سۆزانی	بادینی
Translator, interpreter	وهرگیر	وهرگیر / وهرگیرفان
Translation	وهرگیران	وهرگیران
Written translation	وهرگیرانی نووسین	وهرگیرانا نفیسین
Oral translation, interpretation	وهرگیرانی زارهکی	وهرگیرانا زارهکی
Come	وهره	وهره
Fall, autumn	وهرین / وهرز	وهرهان / پایز
Fall	وهرین / دار	کهتن / بهلک
Loss of hair	وهرین / پرچ	مو وهرین
Drop (tears)	وهرین / فرمیسک	روندک بارین
Bored, vexed	وهرز-وهرس	جارسکری
To vex, disturb	وهرزکردن / وهرسکردن	د ئه نریت / بیزاردکهت
Barking	وهرپین	رهوین / گهفین
To talk annoyingly	وهرپین	سل کرن / بیزارکرن
Ministry, department (u.s)	وهرزاهت	وهرزاهت
Ministry of housing	وهرزاهتی نیشتهجی	وهرزهتا ئاکنجی کرنی
Ministry of information	وهرزاهتی راگه یاندن	وهرزهتا راگه هاندن
Ministry of religious endowments	وهرزاهتی ئه وقاف	وهرزهتا ئه وقاف
Ministry of commerce	وهرزاهتی بازرگانی	وهرزهتا بازرگانی
Ministry of education	وهرزاهتی پهروهه	وهرزهتا پهروهه
Ministry of planning	وهرزاهتی پلان	وهرزهتا پلانی
Ministry of culture	وهرزاهتی روشنبیری	وهرزهتا روشنبیری
Ministry of war	وهرزاهتی جهنگ	وهرزهتا شه
Ministry of foreign affairs	وهرزاهتی دهرهوه	وهرزهتا دهرهوه

English	بادینی	سۆزانی
ministry of the interior	وهزارهتا ناڤخۆ / هندور	وهزارهتی ناوڤخۆ
Ministry of defense	وهزارهتا بهرهقانی	وهزارهتی بهرگری
Ministry of agriculture	وهزارهتا چاندن / نۆ	وهزارهتی کشت و کال
Ministry of health	وهزارهتا ساخلهمی	وهزارهتی تهندروستی
Ministry of social affairs	وهزارهتا کاروباریت جفاکی	وهزارهتی کاروباری کۆمه لایهتی
Ministry of municipality	وهزارهتا باژیرقانی	وهزارهتی شارهوانی
Ministry of justice	وهزارهتا داد	وهزارهتی داد
Ministry of tourism	وهزارهتا گهشت و گوزار	وهزارهتی گهشت و گوزاری
Ministry of industry	وهزارهتا پیشه سازی	وهزارهتی پیشه سازی
Ministry of finance and economy	وهزارهتا دارایی و ئابوری	وهزارهتی دارایی و ئابوری
Ministry of labour	وهزارهتا کار / شۆل	وهزارهتی کار
Ministry of works	وهزارهتا ئه شغال	وهزارهتی ئه شغال
Ministry of transportation	وهزارهتا قه گواستنۆ	وهزارهتی گواستنوه
Ministry of communications	وهزارهتا گه هاندن	وهزارهتی گه یاندن
Minister, vizier, secretary (u.s.a)	وهزیر	وهزیر
Deputy minister, under secretary (u.s.a)	بریکاری وهزیری	بریکاری وهزیر
Master, builder	هوستا	هوستا
Craftsman, expert	شه رهزا / شه هرهزا	هوستا
Standing	راوهستان	ههستان

English	بادینی	سۆزانی
Opposition	به ره لهستکاری / ركه بهری	وهستان
Stagnancy	بى بازاري / مهندی	وهستان
Stagnant	راوهستایی	وهستاو
Upright, atanding up	راوهستایی / رهپ	وهستاو
Warm rain, south-east breeze bringing soft	دهشت	وهشت
Sit stand still	بى دهتك	وهقره / نۆقره
As, like	وهك / وهكى	وهك
For instance, for example	بونموه / وهك	وهك
As follows, as in	وهك ل	وهك
Identical, similar, alike, analogous	وهك ههف / وهكو ئيك / تهینی	وهكویهك
Equal	وهك ئيك	وهكویهك ئيكسان / یهكسان
Answer, reply, response	بهرسف	وهلام
To answer, reply, respond	بهرسف دان	وهلامدانوه
Yawn, nod	باویشك ئالین	وهنهوزه
Violet	بنهفش	وهنهوشه
Violet, pansy	بنهفشی	وهنهوشهیی
Thus, like this	وهسا	وهها
Harm, misfortune	خسار، ئیش	وهی
Calamity, catasrophy	کارهسات / بهلا	وهیشومه
Very severe winter weather	زورسار	وهیشومه

English	بیادینی	سۆزانی
Dare, daresay	وێرین / نه ترسیان / وێریان	وێران
Ruin, destroy	کافل / خاپور	وێران
To ruin, destroy	کافل کردن / خاپور کردن / هه رماندن	وێران کردن
Ruined, deserted, ruins	کافل / خاپور	وێرانه
Comma	بیهنۆک / فاریزه	وێرگول
Tiger	پلنگ	وێز
Literature	توره / ئه ده ب	وێژه
Upright, standing up	راکری / راهه ستایی	وێستان
Stagnancy, stagnation	بی بازاری / مه ندی	وێستان
Homeless, shelterless	ده ربده ر	وێل
Stray bullet	به رزه / نه دیار	وێل (گولله)
Friend, comrade	هه قال	وێلاش
husband	هه قلیتک	وێلاش (زاوا)
Lucerne	ئینچه، سییه لک، نه فله	وینچه
Example, sample	نمونه	وینه
Picture	وینه	وینه
Poetic image	وینه / شیعری	وینه ی شیعری
Photo	ره سم / وینه	وینه
Painter, artist, drawer	وینه کیش	وینه کیش
Photo	وینه گرتی	وینه گا
Photographer	وینه گر	وینه گر
Camera man	وینه گریا ته له فزیونی	وینه گری ته له فزیونی
Press photographer	وینه گری روژنامه فانی	وینه گری روژنامه وانی

English	بەدینى	سۆرانى
Motion-picture camera man	سینه‌مايى	وینه‌گرى سینه‌مايى
Conscience	ويزدان	ويزدان
Wanted, required	قياى	ويست
To like, to be fond of	قياى	ويستن
To want	دقیت	ويستن

English	بادینی	سۆزانی
H The 26 th letter of the kurdish alphabet	ه	ه
Yes	ها	ها
Came	هات	هات
Luck, fortune	بهخت / شه‌نس	هات
To come	هاتن	هاتن
Be produced, out come	به‌ره‌م / دده‌ت	هاتنه به‌ره‌م
fulfil /To come true	به‌یه‌کرن	هاتنه دی
givein, /To surrender	م‌ل‌دان / دده بهر	هاتنه ژیریار
To begin to speak, commence	دی ناخفی	هاتنه قسه
respond /To reply	به‌رسف دده‌ت	هاتنه قسه
To boil	دی که‌لی / که‌ل‌دن	هاتنه کول
To enter	هاتنه ناڤ / دئیته ژورقه	هاتنه ناو
To join, to become a member of	دیه‌ته ئەندام	هاتنه ناو
come back, To return again	زق‌رین	هاتنه وه
To come round from faint	سه‌رخوڤه دئیته	هاتنه وه سه‌رخوڤ
Recover consciousness	دئیته سه‌ر هوشاخو	هاتنه وه هوش
Retraction, shrinking, shrinkage, contraction	قورمساندن / قورمسی	هاتنه وه یه‌ک
Deflation, downswing	کیم بازاری	هاتنه وه یه‌ک
		(دراوی ئابوری)
Introversion, with drawl	گوڤه‌گیری / کشین	هاتنه وه یه‌ک (زات)

English	بادینی	سۆزانی
To meet (twoends), contraction	بێتگهههشتن	هاتنهوه یهك
Traffic	هاتن و چۆن	هات و چۆ
Coming and going	هاتن و چۆن	هات و چۆ
Traffic office	هاتن و چۆن	هات و چۆ
to come and, To visit go	سهردانی کړن	هات و چۆکردن
Uncertain	هات و نههات / نهجهی باوهری	هات و نههات
Gambling	قوماړ کړن	هات و نههات
in /Coming, arriving	هاتی	هاتوو
Incomings, earnings, revenues	به رههم	هاتوو
Mentioned, stated	ناقبری	هاتوو
Rabid	هاری	هاری
Mad, quarrelsome	هاری / دین	هاری
Ruffian, rough, tough	هوڤ دپه مروڤ	هاری و هاج
Quarrelsome	شهروکه	هاری و هاج
Madness, rabidness	هاری / دینی	هاری
Grinded, thrushed, powder	هویرک	هاریاو
Roar, clank, clink	نرپن	هاریه
noise, Moan, groan,	تاخین / نالین	هاریههاری
thrush, To grind	هیتران	هارین
Ground, milled	هیترایی	هارین
Swoothing, rustling sound	شنگین	هاریه
Sound of wind	دهتک	هاریه / با

English	بادینی	سۆزانی
Murmur, sound of gushing water	پێلا دهنگی / شرب شرب	هاژە هاژ / ناو
Sound of raining	رەپ رەپ	هاژە باران
Nearly, shortly	هه‌ما	هاکا
hot air /Steam	گهرم / تین	هالاو
To visit	سەرهدان	هاموشق
Flat, simple, straight for ward	په‌حن / تات	هاموار
To mend, repair	چاکه‌ کرن / راست کرن	هاموار کردن
Encouragement, appeal for help	هالان / ئاخراختن / ستار کرن	هانا
To seek for refugee, to implore	په‌نا بردن	هانابردن
To urge, To encourage	هاندان	هاندان
Persistent, incitement	هان / ئارانندن	هانه هان
Motive, incentive	پالده‌ر	هاندەر
To bring, import	ئانین	هانین
Cry, scream, shout	گازی	هاوار
Camping, Relief ground	هاوار هاتن	هاوار
To cry, shout	گازی کردن	هاوار کردن
Call for help, appeal for aid	فه‌ریاد / پێسیڤه‌گرتن	هاوار پێه‌ئسان
Companion, fellow, mate	هه‌قال	هاوال / هاوێل
Share, Common	هه‌قێشک	هاوبه‌ش
Partner	هه‌قێشکی / شه‌رکاتی	هاوبه‌ش
Partnership, socialism	هه‌قێشکی / شه‌رکاتی	هاوبه‌شایه‌تی
To share	پشکداریکرن	هاوبه‌شی کردن

English	بادینی	سۆزانی
To participate, associate	پشتکداریکرن	هاو به شى کردن
Sharing, association	پشتکدارى / هه قبه شى	هاو به شى
Contemporary	هه ق چهرخه	هاو چهرخ
Comrade in arme	هه ق چهك	هاو چهك
Brother by same father	هه ق پشت	هاو پشت
Allied, confederated, coalition	هه ق بهيمان	هاو بهيمان
Coalition, ally	هه ق پهيمانى	هاو پهيمانىتى
Supplement, addendum	هه ق پىنج	هاو پىنج
Professional colleague	هه ق پيشه	هاو پيشه
Equal of rank, counterpart	هه ق كويف	هاو تا
Of same age	هه ق ته مهن / هه ق عومر	هاو ته مهن
Sort,	هه ق جوړ	هاو جوړ
Of the same kind	هه ق کر / هه ق ده ق / هه قالى	هاو ده م
Intimate	نزىك	
Affable friend	هه ق ده نك / به ره ه ق / ئاماده	هاو ده نك
Ready helper	هه ق ده نك / هه ق مؤفون	هاو ده نك
Homophone	ئانين	هاو ردين
To bring	بى باوه رى / هه ق سىر	هاو پاز
Sharer of secret, intimate	هه قال	هاو پى
Comrade	رى به ق / هه قال	هاو پى
Companion, colleague, friend		

English	بادینی	سۆزانی
Friendship, companionship	هه‌قالێتی / هه‌قالی	هاورپێه‌تی
Twins	هه‌قالزا / جیمک	هاوزا / هاوژگ / هاوسک
The husband of one's wife's sister	هه‌قلینگ	هاو زوا
Limitrophe	ده‌قه‌را سنوری / سه‌ر حه‌دی	هاوسنور
Neighbor, of the same border, Frontier	هه‌ف توخیب	هاوسنور
husband, /Wife spouse	هه‌قزین	هاوسه‌ر
Marriage, wedding	هه‌قزینی	هاوسه‌ریتی
Of equal weight and importance	هه‌ف کیش	هاوسه‌نگ
Advanced	هه‌ف سه‌نگ	هاوسه‌نگ
Neighbor	هه‌ف‌سوی	هاوسی
Fellow citizen	هه‌ف‌شار	هاوشار
Equal in rank	هه‌ف کوپ	هاوشان
Analogue, Counterpart	هه‌ف‌هر	هاوشان
Foster brother or sister	براماک	هاوشیر
Cooperator	هاریکار	هاوکار
Cooperation	هاریکاری	هاوکاری
Formula	هه‌ف‌کیش	هاوکیشه
Synonymous	هه‌ف واتا	هاو واتا
Synonymy	هه‌ف واتای	هاو واتایی
Citizen	هه‌ف‌ولاتی	هاوولاتی

English	بادینی	سۆرائی
Of equal power, strength	هه‌قەرك / هه‌ف هێز / به‌رامبه‌ر	هاوه‌یز
Companion, colleague	هه‌قال / هوگر / دۆست	هاوه‌ل
Fellow, friend	هه‌قال	هاوه‌ل
To throw, to toss	هاقیشتن	هاویشتن
To blow	هاقیشتن	هاویشتن
Summer	هاقین	هاوین
Summer resort	هاقینگه‌ه، زۆزان	هاوینه‌هه‌وار
Of summer resort	هاقینی	هاوینی
Summer fruit	فیقیا هاقینی	میوه‌ی هاوینی
Summer garment cloth	جلكیت هاقینی	جلی هاوینی
Summer time	ده‌میت هاقینی	کاتی هاوین
Etc, etcetera	هتد	هتد
Reason, cause, pretext	ئه‌گه‌ر	هۆ
Political reason	ئه‌گه‌را سیاسى	هۆی سیاسى
Economic reason	ئه‌گه‌را ئابوری	هۆی ئابوری
Social reason	ئه‌گه‌را جفاکى	هۆی کۆمه‌لایه‌تى
Section, division	پشک / لق	هۆبه
Sheep-fold, sheeppen, stockade	کوز / پاون	هۆبه
Chamber, room	ژووور	هۆده
Mam, mother	دایک	هۆده / ئۆده
Kind of traditional kurdish song	هوره	هۆره
Sheep-fold	کوف / کوم / کوز	هۆر / هۆل
Boo, hoot	قیژه	هۆپه

English	بادینی	سۆرائی
Tribе	هۆز	هۆز
Yard, corral, sheep-pen	هۆز	هۆز
Wise, witty	ناقلمه‌ند، بهش، زانا	هۆزاک
Poetry	هۆزان	هۆزان
Whoa, wo	هۆش	هۆش
Sense, feeling, consciousness	هۆش	هۆش
Wise, witty	هۆشیار	هۆشمه‌ند
Conscious, aware	هوشیار	هۆشیار
To pay, attention	هشیابون	هۆشیاریبونه‌وه
To recover consciousness	رابون	هۆشیاریبونه‌وه
To wake up		
To make aware	هشیار کردن	هۆشیارکردنه‌وه
Consciousness, awareness	هشیاری	هۆشیاری
Friendly, amicable, amiable, affable	هوگر	هۆگر
Familiarity, intimacy, affinity	هوگری	هۆگری
Hall, room	ژور، هول	هۆل
Ballroom	هولاشه‌هیانی / گوڤه‌ندی / دیلانی	هۆلی سه‌ما
Courtroom	هولا دادگا	هۆلی دادگا
Verse, poetry	هوزان	هۆنراوه
Poet	هوزانقان	هۆنیار
Poet laureate	هوزانقانی میری	هۆنیاری ده‌رباره
To poetize	دقه‌هینیت	هۆنینه‌وه

English	بادینی	سۆزانی
Attack, assault, campaign	هه‌یرش	هه‌روژم
To attack	هه‌یرش برن	هه‌روژم بردن
Unaware, unconscious	گه‌یر / هه‌یر	هه‌و
Vacant, hollow	قالا / خالی	هه‌ولۆل
Hope, wish	هه‌یشی	هه‌ومید / ئومید
Art, talent	هه‌ونه‌ر	هه‌ونه‌ر
Artist, talented	هه‌ونه‌رمه‌ند	هه‌ونه‌رمه‌ند
Fine arts	هه‌ونه‌ریت جان	هه‌ونه‌ره‌جوانه‌کان
Existence, entity, being	هه‌وون / هه‌هه‌وون	هه‌هه‌وون
Scattered, destroyed, pieces	زیقار زیقار	هه‌هه‌وون هه‌هه‌وون
Idiot, silly, insane, imbecile	که‌هه‌ج / خه‌هه‌و / لاژک	هه‌هه‌وول
Until, till	هه‌هه‌تا / تا که‌و	هه‌هه‌تا
Etcetera, till the end	تا دو‌ماهه‌یکه‌ی	هه‌هه‌تا دو‌ایه‌ی
Sun, light	هه‌هه‌تاف	هه‌هه‌تاف
Solar	هه‌هه‌تافی	هه‌هه‌تافی
Forever, for good, eternally Perpetually	هه‌هه‌تا هه‌هه‌تا	هه‌هه‌تا هه‌هه‌تا
Eternal, perpetual, everlasting	هه‌هه‌میشه‌یه‌ی / هه‌هه‌رده‌یه‌ی	هه‌هه‌تایی
Insistent, importunate, persistent	رشته	هه‌هه‌ته‌ر
Insistence, persistence	رشته‌ی / په‌لپه‌کر	هه‌هه‌ته‌ری
Orphan, fatherless	ئه‌هه‌تیم	هه‌هه‌تیو
Widow	به‌هه‌زن / ژنیه‌ی	هه‌هه‌تیوبار

English	بادینی	سۆزانی
Homosexual, sodomite, pederast	نێرباز / قونهك	ههتیوباز
Buggerinvert, pederasty	نێربازی	ههتیوبازی
Sodomize	نێربازی دكهت	ههتیوبازی دهكا
Orphanage	سپۆیخانه / ئیتیم خانه	ههتیوخانه
Orphanhood	سپۆتی	ههتیوی
Any, every, each	ههر	ههر
Now, at this moment	ههر نوكه	ههر ئیستا
Anyperson, anyone, whoever	ههر ئیك	ههر كهسی
Any time, whenever	ههر وهخته كی / ههر گافی	ههر وهختی
Uprising, chaos	ههرا / سه رهه لدان	ههرا
Din, brawl, riot	ههرا / ئاژاوه / قیژی	ههرا
Widespread disoorders	خه بسه / بی سه روبه ری	ههرا و هۆریا
Annoyance, disturbance, harassment	عاجز کرن / نه نراندت	ههراس
Be tortured, annoyed	ته نگاف / عاجز	ههراسان
To annoy, to disturb, to harass, vex	ته نگاف کرن / سلکرن	ههراسانکردن
Amature, ripen, grown, young	که هشتی	ههراش
to /To cry, scream make noises	قیژی / هاوار	ههراکردن
Such and such aperson	زه لامهك	ههرامه
To make violance, to create chaos	ئاراندن / ئاریشه چێکرن	ههرا ئانه وه

English	بادینی	سۆزانی
Viva, Long live	بژی	هه‌ر بژی
Whatever, anything	هه‌ر چ	هه‌ر چ
However	هه‌ر چه‌وا	هه‌ر چۆن / هه‌ر چۆنی
Although, though, the less never	هه‌ر چه‌ند	هه‌ر چه‌ند / هه‌ر چه‌نده
Any, anything, whatever	هه‌ر چ	هه‌ر چی
Badlands, bumpy, uneven region	تێر کۆرک	هه‌رد
Estate	عه‌رد / زه‌قی	هه‌رد / عه‌رد
Cheap	ئه‌رزان	هه‌رزان
Cheapness, abundance	ئه‌رزان	هه‌رزان
Giant, millet, pearl millet	هه‌رزن / باچک	هه‌رزن
Adolescent, teenager, teen	نوکه‌هشتی / جێل	هه‌رزه‌کار
Adolescence, puberty	هه‌رزه‌کاری / جێلی	هه‌رزه‌کاری
Whichever, anything	هه‌ر تشته‌کی	هه‌ر شتی
To digest	گه‌نیه‌ن	هه‌رس
Any one, whoever	هه‌ر که‌س / کێ بیت	هه‌ر کام
Wherever, any place	هه‌ر کوده‌ / هه‌ر کێقه	هه‌ر کوێیه‌ک
When	که‌تکی / کات	هه‌ر که
Whoever	هه‌ر که‌س / کێ بیت	هه‌ر که‌سی
Never, ever	چ جار / قه‌ت	هه‌ر گیز
From, since	ز وهره	هه‌ر له
Pear	هه‌رمیک	هه‌رمی
Randomly, in this way	کوئره	هه‌ر وا

English	بادینی	سۆزانی
For instance, as in	وهك/ بو نمونه	ههروهك
Exactly, facsimile	وهك ئیكك/ كت و مر	ههروهك
Also, too, and	ههروهسا	ههروهسا
The most	زۆر	ههره
Excellent	ههرهباش	ههره باش
The prettiest, most beautiful	ههرهجان	ههره جوان
Avalanche, landslide, collapse	ههرفین	ههرهس
To fall, fall down, snow slip	ههرفین/ بهفر	ههرهس/ بهفر
Prostration, collapse	قهزهلاندن/ روخان	ههرهس/ عهقل
Collapse	ههرفین/ ههلوهشین/ شكهستن	ههرهس شوپش
Nervous breakdown	ههرفین/ تیکچون	ههرهس/ دهمار
To collapse, fall down	ههرفین	ههرهسهپنان
Communal labour, Voluntary labour	زباره	ههرهوهز
Cooperation, corvee	زباره	ههرهوهزی
District, region, province	ههریم/ دهقهر	ههریم
Regional	ههریمی	ههریمایهتی
Regional	ههریمی	ههریمی
Regional authority	دهسههلانا ههریمی	دهسهلاتی ههریمی
Regional (neighbouring) countries	ولاتین ههریمی	ولاتانی ههریمی
Prime, vigor, bloom	ههرهت/ تولازی	ههرهت
Season	کز	ههرهت

English	بادینی	سۆزانی
Ardor of youth	گونل	هه‌په‌تی لاوی
Peak of Hot season	هه‌ره‌تی گهرمی	هه‌په‌تی گهرما
Prime youth	گونل / هه‌ره‌تی تولازی	هه‌په‌تی هه‌رزه‌کاری
Threat, menace, minate	گه‌ف	هه‌په‌شه
To threaten	گه‌ف کرن	هه‌په‌شه‌کردن
Pyramid	قوچه‌ک / هه‌ره‌م	هه‌په‌م
Hierarchy, succession	ده‌سپه‌لاتی	هه‌په‌م / ده‌سه‌لات
Thousand	هه‌زار	هه‌زار
Thousands	هه‌زاران	هه‌زاران
Thousandth	هه‌زاره‌م / یی‌هه‌زاری	هه‌زاره‌هه‌م
Poor, needy, low-income, destitute	به‌له‌نگاز / ده‌ست ته‌نگ	هه‌ژار
Poorness, poverty, destitution	ژاریتی / ده‌سته‌نگی	هه‌ژاری
Eighteen	هه‌ژده	هه‌ژده
Eighteenth	هه‌ژده‌م	هه‌ژده‌م
Poison snake, dragon	ژه‌هری / ژه‌هرین	هه‌ژده‌ها / هه‌ژدیها
Sense, feeling	هه‌ست	هه‌س / هه‌ست
Planet	هه‌ساره	هه‌ساره
Whetstone, grindstone, hone, Sharpner, grinder	هه‌سان	هه‌سان
To feel, to sense	هه‌ستکرن	هه‌ستکردن
Emotional, delicate, sensitive, Touchy	ب هه‌ست	هه‌ستیار
Sensitive, sensible, susceptibility	حه‌ساس	هه‌ستیار / سیاسه‌ت

English	بادینی	سۆزانی
Concealment, hiding place	په ناگه / کونج	هه شار
Cache, hideaway		
To conceal, to hideaway	فه شارتن	هه شاردان
Eight	هه شت	هه شت
Eighty	هه شتی	هه شتا
Eightieth	هه شتایم / یه ک ژ هه شتی یا	هه شتا هه مین
Eighth	هه شتەم	هه شتەم
Seven	ههفت	ههفت / ههفت
Seventy	ههفتی	ههفتا
Weekly	ههفته یی / ههفتانی	ههفتانه
Week	ههفته / ههفتی	ههفته
Companion, colleague	هه قال	هه قال
Comrade	هه قال / هه قری	هه قال / هاوپی
Saddle bag	تیر / تیرک / خورجک	هه گبه
Chance, opportunity	دهرفهت / دهلیقه	هه
Cotton carder, cotton teaser	ههلاج / هری فه چرینه	ههلاج
Carding	فه چراندن / شی	ههلاج کردن
Cotton teasing	شه هکرن	ههلاجی
Torn, lacerated	چراندی / چرهایی / شر / دراندی	ههلاج ههلاج
To tear, to mince	دراندن / چراندن	ههلاج ههلاج کردن
Opportunist	که بيس په ريس / گهانووک / دهلیقه گر	هه لپه رست

English	بادینی	سۆزانی
To acclaim, applaud, hail	تلیلی	هه لهه له
Scream, cry, noise	گازی / ههرا	هه لا
Sun rise, sunshine	روژهه لائن / روژه	هه لاتن / روژه
	دهر که تن	
To run away, escape, elope	ره فین	هه لاتن
Common cold, influenza, flu	په رسیف	هه لامه ت
To catch a cold	په رسیف گرتن	هه لامه ت گرتن
Adjournment	پاشخستن	هه لاوسین (دانیشتن)
Suspension, temporary cancellation	هه لواسین / راگرتن / پاشخستنه کا دهمداری	هه لاوسین
Hanging, dangling	هه لاویستن / داهیلان	هه لاوسین (په رده)
To cut out, to make measure	بو له شی مروقی ددروی	هه لپرین / قوماش
Uplifting, raising, elevation	بلند کرن / هه لدان	هه لپرین
To become pale, turn pale	پیتی / روزه رک	هه لپزکان / پوو
Coagulation, clotting, curdling, Thickening	دمه پت / مه بین	هه لپزکان / شیر
Clotting (blood)	خوین / گفین	هه لپزکان
Election, poll, selection	هه لپزارتن	هه لپزاردن
Selected, elected, anthology	ژینگرتی	هه لپزارده
Selected, elected, voted	به ربژید	هه لپزاراو
Undoubtly, doubtlessly, of course	بی گومان	هه لپه ت

English	بەلەزێ	سۆزانی
To jump	باز	هەلبەز
To spring, jump	بازدان	هەلبەزاتەوه / هەلبەزین
Poetry, to organize verse, poem	ههوزان	هەلبەست
Poet, organizer	ههوزانێ	هەلبەسته وان
To poetize, versify	دقههینییت / قههاندن	هەلبەستن / هەلبەست
Fabrication, invention	ادرووی نیشاندا	هەلبەستن (درو)
To tie, fasten, bind	گرێدان	هەلبەستن
Abrasion, fret	قهره نین	هەلبەچین
To cut, to clip, to streak	کهزاختن	هەلبەچین
To tear, be torn automatically	چراندن / ههلوهشین	هەلبەچران
To disconstruct, to spread away	پزکاندن / بهلافکر	هەلبەرووسکان
To coagulate, clot	مهیین / کفژین	هەلبەرووسکان
To support, abutmenton , lean on, rest on	پالدا	هەلبەساردن
Suspension, temporary Cancellation	پاشتیخستنه کا وهختی ادهمداری	هەلبەساردن
Topant, gasp, breathe quickly	ههلهکهک / پرته	هەلبە
To pant for, eager for, to sigh for	پهرووش	هەلبە
Dance, dancing	کوڤه‌ند / دیلان	هەلبەپکی
To sigh for, to bemoon, to pant to tie, to Bandage	ههلهکهک کړن	هەلبەکردن
doctor	پینچان (برین)	هەلبەپچان

English	بادینی	سۆزانی
to force, to compel	خورتی لیکرن / زۆر لیکرن	هه لپیچان
To ruin, spoil, destroy, shake	کافتل کرن / نه هیلان	هه لته کان
To disturb, ruffle, embitter	شه پرزه بون / ئاراندن	هه لته کان
To boil over (water food) seethe	که لین / جوشی	هه لچوون
To excite, agitate, turmoil	ئاراندن / هار کرن	هه لچوون
To boil, to make steam, vapor	کهف کرن / هه لم کرن	هه لچوون
To slide, glide, slip	حل سین / خل سین	هه لخران
To ski, skate	دحلست / دته حست	هه لخران
To exposure to the	دانه بهر	هه لخستن
To show, exhibit	نیشان دان	هه لخستن
To slide, slip	حل سین / سور کاندن / خل سین	هه لخلی سکان
Be astray, to lose	ژری یا راست دهرد کهفت	هه لخلی سکان
To cheat, deceive	خاپاندن / دخاپینت	هه لخه له تان
To set up, erect, post	ئاڤاد کهت / رهپ دهت	هه لدان
To reside, live	ئاکنجی دی	هه لدان
To open again	قه کر نه قه	هه لدانه وه
To remove, dislodge	دئینته دهرد	هه لدانه وه
To sew, tailor, stitch	دروین	هه لدر وین
To rip, tear, rip open	دچرینت	هه لدرین
To unsew, unstitch	قه ده کهت یان ددرینت	هه لدرین
To drop, skip	رژتن	هه لدرژان

English	بادینی	سۆزانی
To flow	خور / بولقین / بلندبونا ئاڤی	هه‌لرژان
To drop, skip	رژتن	هه‌لرپشتن
To evacuate, to say	گوتهن / ڤالا کرن	هه‌لرپشتن
To rise, get up, stand up	رابون	هه‌لسان
To do, perform, carry out, make	جی به جی کرن	هه‌لسان
To resurrect	ڤه‌دژینت / ڤه‌ژین	هه‌لسان
theresurrection, judgement day, Easter	ڤه‌ژاندن / ڤه‌ژیان / حه‌شرومه‌شر	هه‌لسانه‌وه
To stand up again, to get up	رابون	هه‌لسانه‌وه
Prosperity, welfare, revival	ڤرهمی / ته‌نایی	هه‌لسانه‌وه
To startle, scare away, shock	جنگین / ته‌ریلاندن	هه‌لسله‌مینه‌وه
To rear, ramp, capriote	بازدان	هه‌لسله‌مینه‌وه
To run, operate	شول پیکرن	هه‌لسووپان
To move, to head	سه‌رو کاتی کرن / ریبه‌ری کرن	هه‌لسووران
To operate, to manage, run	ریقه‌برن	هه‌لسووپاندن
To massage, rubdown, to anoint, embrocate, oil	چه‌ور کرن / رون کرن / که‌مراندن	هه‌لسوون
To stain, pollution, befoul	که‌مار کرن / پیس کرن	هه‌لسوون

English	بادینی	سۆزانی
To estimate, appreciate	نرخاندن / خه ملکردن / به ها کردن	هه لسه نگاندن
To weigh, to test	چهر باندن	هه لسه نگاندن
To scold, rebuke, reprimand	ته هاندن / تێخوڕین	هه لساخین
To fly, to compel, expel to fly	فراندن	هه لفراندن
To fly-flight	فرین	هه لفرین
To contract, constrict	قورمچی / چرمسی	هه لقوچان
To shrink	گرنزین / قورمساندن	هه لقوچان
To intervene, involve	تێکلی کردن	هه لقوتان
To swallow, gulp, drink	داقوورتن / قورت	هه لقوواندن
To stem from, come from	ژ دوور تیرن در / ژێدهر	هه لقولان
To well, gushout, flow	هه لاقتن	هه لقولان
Ring, chain, circle	هه لقه / گوستیلک	هه لقه
Episode, installment	هه لقه / خه له ک	هه لقه
To ignite, to blow fire	قێدخت / شهوتاندن / پف دکهت	هه لکردن / ئاگر
To blow wind	باهاتن / با دهیت	هه لکردن / با
To exposure	دانه بهر (روژ / ئاف)	هه لکردن / جل
To harmonize, go with, to live together	پێکفه ژیان	هه لکردن / گونجان
To relax, lay on back	خودرێژ کردن	هه لکشاو
To climb up, descend up	سه ره گهفتن / هه لکشین	هه لکشاو
To engrave, dig, carve	داکولین / کولین	هه لکولین

English	بادینی	سۆزانی
To attack, to make campaign against	چونه سهەر	هه لکو تانه سهەر
Digger, excavator, carver, engraver	کولهەر	هه لکه ن
Gravedigger	گور کول	هه لکه ن / گۆپ
To dig, excavate, carve	کولین	هه لکه ندن
Famous, well known	ب ناف و دهنگ	هه لکه وت / هه لکه وتوو
To drag, pull up	خشان و راکیشان	هه لکی شان
To extract	دهر ئینان	هه لکی شان / ددان
To feel proud, to show off	له وچه یی / فره یی	هه لکی شان / خو
Kidnapper	ره قنکار / ره قونه ک	هه لگر (ژن)
Holder, carrier, bearer	هه لگر	هه لگر
Porter, carrier	باربر / کۆل هه لگر	بار هه لگر
m.a.p.hd. holder	بروانامه هه لگر / خودان	بروانامه هه لگر
	بروانامه	
Distributor	نامه بر	نامه هه لگر
Marksman, sharpshooter, sniper	سه کفان / نیشاندار	نیشان هه لگر
(virus) carrier	قایروس هه لگر	قایروس هه لگر
Bachelor	خودان	هه لگری به کالۆریۆس
	بروانامه به کالۆریۆس	
To carry, bear, hold, catch	هه لگرتن	هه لگرتن
To elope	ژن برن / ره قین	هه لگرتن / ژن
To bear, endure	هه لگرتن	هه لگرتن / شت
To squeeze, compress	گفاشتن / قه گفاشتن	هه لگوشین
To climb, go up	سه رکه فتن	هه لکه پان / دار / چیا

English	بادینی	سۆزانی
To change colour	قەرمین / پێتی	هه‌لگه‌پان / ره‌نگ
Coupetat, rebellion, mutiny	سه‌رکێش / سه‌ربزافتن	هه‌لگه‌پانه‌وه
To turn back, regrees, turn over	زفڕین / دۆور کردن	هه‌لگه‌پانه‌وه
To turn over, flip	وه‌رگه‌راندن / وه‌ر ده‌گه‌پینیت	هه‌لگه‌پانه‌وه
Eloped, kidnapped	ره‌قاندی	هه‌لگیراو
Kept, kept aside	داکری / هه‌لگرتی	هه‌لگیراو
To excite, ignite	ئاگر به‌ردان	هه‌لگیرسان
To break out	ده‌ست پێکرن	هه‌لگیرسان / شه‌پ
To swallow, gulp	داقورتن	هه‌للووشین
To tremble, quake, quiver, shiver	له‌رزین / ره‌جفین	هه‌لله‌رزین
Vapor, steam	هه‌لم	هه‌لم
Marble	مات / ته‌بەل	هه‌لمات
Marbles	ته‌به‌لانی	هه‌لماتیین
To slough, skin, flay	که‌ژل کردن	هه‌لمالین
Hank, skein	شه‌لیتک / شه‌لیتک	هه‌لمالین
To undress	ریس کردن	هه‌لمالین
To suck	مژتن	هه‌لمژین
To swallow	داقورتن / بن ئینان	هه‌لمژین
Campaign, assault, attack	هێرش	هه‌لمه‌ت
To attack	هێرش برن	هه‌لمه‌ت بردن
To alight	په‌یادبەت	هه‌لنشین
To sit, perch, roost	روینیشتن	هه‌لنیشتن
Eagle	ئه‌له‌و	هه‌لو

English	بادینی	سۆزانی
To hang, to kill, halter	دار دادکەت / دکۆزیت	هه‌لواوسین
To hang, (curtains)	داده‌یلت	هه‌لواوسین
Plum, pear	هه‌رمی / هه‌رمی	هه‌لووژه
To shake off, dust off	دافه‌شاندن / دادوه‌شینت	هه‌لوهراندن
To fall, to dust off	دکه‌فیت / دهرین	هه‌لوهرین
Disassembly, disjunction	بودابون	هه‌لوه‌شان
Break up, rupture, split	چراندن / شه‌لقین	هه‌لوه‌شان (فتق)
Unsew, unstitch	قەدییت یان ددریت	هه‌لوه‌شان
Disconstructliasm, disstructuralism	هه‌لفه‌شین	هه‌لوه‌شانه‌وه
Split, break up	جودابوون / که‌لشین	هه‌لوه‌شانه‌وه
Unsew	قە‌کرن	هه‌لوه‌شاندن
split, break up	که‌لشی کرن / که‌لشاندن	هه‌لوه‌شاندن
cancel, to make null and void	پوچکرن / پوچ دکەت / هه‌لوه‌شاندن / هه‌لدە‌شینت	هه‌لوه‌شاندن
Stand, stance, attitude	هه‌لوپست	هه‌لوپست
To run away, escape, elope	ره‌فین	هه‌له‌اتن
To rise (sun)	هه‌لاتن / دهرکه‌تن	هه‌له‌اتن
Fermentation	ترش بوون	هه‌له‌اتن
To conclude, infer, deduce	زانین	هه‌له‌اتن
To realize, predict	به‌رینی کرن / پیش بینی کردن	هه‌له‌اتن
To disclose (puzzle)	ته‌شکه‌را کرن	هه‌له‌اتن

English	بادینی	سۆزانی
To open (eyes)	قه کرن	هه لهینان
To pull out, take out	دهرئینان / کێد ان	هه لهینجان
Error, mistake, fault	شاشی	هه له
To mislead, misguide	سهردابرن / شاشکرن	هه له پیکردن
Defiance, unruliness, disobedience	به رههنگاری / سه رکیشی	هه له ت
Rash, impetuous, intrusive,	دڤ / دژوار / هول	هه له شه
Obtrusive intruder		
Obtrusiveness, meddle	دژواری	هه له شهیی
Talkative, chatty, gossipy	پریژ	هه له ره پ / زۆربلی
Too, also	هه ره سا	هه م
The same, the like	خوه / ب خوه	هه مان
Bleached skin bag	تیر / تیرک	هه مانه / هه مبانه
All	هه می / پرانی	هه موو
All of you	هه میتان / هه مویتان	هه مووتان
All of us	هه مویمان	هه موومان
All of them	هه مویان	هه موویان
Always	هه میشه / هه ردهم	هه میشه
Everlasting, eternal	هه ردهم	هه میشه
Eternity, sempiternity	هه میشه	هه میشهیی
Pomegranate	هه نار	هه نار
To send, delegate, dispatch	هه نارتن	هه نارتن
Breath	بیهن	هه ناسه
Panting	ناکووتک / نیخه نیخ	هه ناسه برکی

English	بادینی	سۆزانی
Artificial, respiration	هه ناسه دان / بشین	هه ناسه پیدان
To breathe, exhale	بیهن دان	هه ناسه دان
Unfortunate, unlucky	دل سار / بی بهخت	هه ناسه سارد
Wretched	شه پرزه / شه پرزه	هه ناسه سارد
Asthmatic	بیهن تهنگ / نه کس / بیهن سویار	هه ناسه سوار
To inhale, breathe in	بیهن کیشان / بیهن د کیشیت	هه ناسه وه رگرتن
To sigh	باوشین / تاهین / تاخین	هه ناسه هه لکیشان
Inside of body, bowels, inward	هه ناف	هه ناو
Internal	هه ناف	هه ناو
Fig	هه ژیر	هه نجیر
Some	بیچه ک / هنده ک	هه ندی
Sobbing, panting	نسه / ئیس / گرین	هه نسک
Bee	میشا هنگشین	هه نگ
Step, pace, stride	پینگاف	هه نگاو
Hip, haunch	که ماخ / ران قورک هه نگل	هه نگل
Honey	هنگشین	هه نگوین / هه نگین
Now, at this moment	نوکه	هه نووکه
Air, weather, climate	سه قا / کهش و هه وا	هه وا
To ventilate, air, fan	باگوهورک	هه واگوپکی
Wind	با	هه وا
Camp, resort	زوم / زوزان	هه وار / هه وارکه
News	نوچه	هه وال

English	بادینی	سۆزانی
Condition, state	حالهت	هه‌وال
Trifle, vanity	پوچ	هه‌وانته
Illegal, invain	بێ ریتی / بێ یاسایی	هه‌وانته
Cloud, sponge	عه‌ور	هه‌ور
Rise, ascent, acclivity	ئه‌قراز	هه‌وراز
Thunder, thunder blot, blot	گورژین / گرمین	هه‌وره تریشقه
Thin silk scarf	ده‌سروک	هه‌وری
Halter	هه‌قسار / رشمه	هه‌وسار
To swell up	هه‌فکرن	هه‌وکردن
Try, attempt	پێکول	هه‌ول
To try, attempt	پێکول کردن	هه‌ولدان
Desire, liking	حه‌ز / قیان	هه‌وه‌س
Carnal, lust, sexual, appetite	حه‌ز / قیان	هه‌وه‌س / زایه‌ندی
Appetite, appetency, hankering	هه‌وه‌س / که‌فل	هه‌وه‌س / زاد
co-wife in polygamous society, fellow wife	هه‌وی	هه‌وی
Leaven, leavening	هه‌یفین	هه‌وین
Clot, coagulum	هه‌یفین	هه‌وین / مه‌یین
Doagh, paste, pasta	هه‌فیر	هه‌ویر
To knead dough	هه‌فیر کرن / هه‌فیر شیلان	هه‌ویر شیلان
Yeast	هه‌فیر ترش	هه‌ویر ترش
Friday	ئه‌ینی / خوتبه	هه‌ینی
Veranda	به‌ربانه‌ک / توره‌مه	هه‌یوان
Once for all	جاره‌کی	هه‌یجگار / یه‌کجار

English	بادینی	سۆزانی
Quite, completely	تەمام	هه‌نجگار
Attack, assault, offensive, raid, Sorty	هه‌یرش	هه‌یرش
Attacker, assailant, assaulter	هه‌یرشبه‌ر	هه‌یرشبه‌ر
To attack, raid, assault	هه‌یرش برن	هه‌یرش بردن
Energy	زاغ	هه‌یز
Ability, capacity	شیان	هه‌یز
Force, strength, power	هه‌یز	هه‌یز
Infantry force	هه‌یزین په‌یاده	هه‌یزی پیاده
Mule	هه‌یستر / قاتر	هه‌یستر
Plow, plough, lister	هه‌ه‌قجار	هه‌یش
Still, yet	هه‌یشتا	هه‌یشتا
To permit, allow, let, leave	هه‌یلان / رێدان	هه‌یشتن
Leave behind	ل پاش خو هه‌یلان	هه‌یشتنه‌وه
Cluster, bunch	گوشی	هه‌یشوو
Nest, aerie	هه‌یلین	هه‌یلانه
Egg	هه‌یکه	هه‌یکه
Fried eggs	هه‌یکه‌ت قه‌لاندی	هه‌یکه‌ی برژای
Boiled eggs	هه‌یکه‌ت که‌لاندی	هه‌یکه‌ی کولاو
Ovary	هه‌یکدان	هه‌یکه‌دان
To lay eggs	هه‌یکه‌ کرن	هه‌یکه‌کردن
Oviparous, egg-laying	هه‌یکه‌ر	هه‌یکه‌که‌ر
Testicle, spermary	هه‌یکه / باتو / گون	هه‌یکه‌گون
Oval, ovate, egg-shaped	هه‌یکی	هه‌یکه‌یی

English	بادینی	سۆزانی
Line, sketch, latitude	خێچ	هێل
Air lines, air ways	هێلا ئەسمانی	هێلی ئاسمانی
Railway	ری یا ئاسنی	هێلی ئاسنی
Demarcation line, confrontation line	هێلا سنور کر	هێل (هێلی تەماس)
Furrow (plough)	خێچ	هێلی زەوی
To permit, leave, allow	هێلان / رێدان	هێلان
Drawing, lineation	کشاندن / جەز کر	هێلکاری
Diagram	نەخشە ک / نەقشە	هێلکاری
To belch, burp, eruct	قەرقینە / تەرت	هێلنج
Sieve, bolter	سەرەند / هێلە ک / دۆبژەن	هێلە ک
Railroad line, railroad track	ری یا ئاسنی	هێلی ئاسن
Horizontal	هێلا ئاسویی / ریزا ئاسویی	هێلی ئاسویی
Vertical, perpendicular	هێلا ستوونی	هێلی ستوونی
Symbol	نیشان / چەقەنگ	هێما
Symbolism	هێمایتی / چەقەنگی	هێماگەری
Quiet, calm, silent	هێمن / تەنا	هێمن
To bring	هێنان	هێنان
Slow	هێواش / ئیواش	هێواش
Belong(s) to	هی	هی
Another, other	ئیدی	هییتر
Naught, zero, nonsense	چ نا	هێچ

English	بادینی	سۆزانی
At least	چ نه بت	هیچ نه بی
Mean, silly	پوچ	هیچ و پوچ
Tired, tiresome, wearisome	وهستیای	هیلاک
To weary, exhaust	دوهستینت / ماندی دکت	هیلاک کردن
Fatigueness, exhaustness, Drudgery	کەشەنگی / وهستیان	هیلاکی
Activity	شیان	هیمهت
To put faith in Allah		هیوا
Hope, expectation	هیفی / هیفی	هیوا
Hopeful, hoping	هیقیدار	هیوادار

English	بادینی	سۆزانی
Y the 27 th letter of the kursish alphabet	ی	ی
Either..or	یا	یا
Or	یان	یا
Oh, o lord!	یا خودی	یا (خوایه)
If not	یا	یا
Dolmade	یاپراخ	یاپراخ
Or	یان / یا	یاخود
Collar	یاخه	یاخه
Insurgent, rebellious, mutinous, Mutineer	سهر کیش / بارنه بر	یاخی
Disobedient	سهر کیش	یاخی
Rebellion, mutiny, insurrection, insurgence	سهر کیشی / سهر پیچی	یاخی بوون
Civil disobedience	سهر کیشیا مهدهنی	یاخی بوون مهدهنی
Memory	بیرهوه ری	یاد
Centennial, centenary, looth, Anniversary	سهدهسالی	یادی سهدهسالهیی
Memorandum, memo	بیرانین	یادداشت
To remember	بیرکرن	یادکردن
Remembrance, reminiscence	یادگار / بیرکرن	یادگار
Anniversary	سالانه / سهدهسالی	یادهوه ری سالانه
Memorandum, memo	بیرنانین	یادنامه
Fellow, companion	ههفال	یار
Fancier, beloved, girl friend	یار	یار

English	بادینی	سۆزانی
Help, aid, support	هاریکاری	یارمه‌تی
To help, support	هاریکاریکردن	یارمه‌تیدان
Helper, supporter, aide	هاریکار	یارمه‌تیده‌ر
Play	یاری	یاری
To play	یاری کردن	یاری کردن
Player	یاریکەر	یاریکەر
Stadium, playing-field	یارىگا	یارىگا
Assistant, aide	هاریکار	یاریده‌ده‌ر
Law, tradition	یاسا	یاسا
Forbidden, unlawful, prohibited	قه‌چاغ	یاساغ
Guard	زیره‌قان	یاساؤل
Marshal, court officer	مارشال / یاوه‌ری دادوهری	یاساؤل
Lawful, customary, traditional	یاسای	یاسایی
Corundum	یاقوت	یاقوت
To paz	یاقوتی زهر	یاقوتی زهر
Ruby	یاقوتی سۆر	یاقوتی سۆر
Sapphire, hyacinth	یاقوتی شین	یاقوتی شین
Mane, crest	یال	یال
Hill-side, mountain slope peak of heights	ئه‌رواز	یال
Or	یان	یان
Eleven	یانزه	یانزه
Eleventh	یانزده‌م	یانزه‌مین
Club, house	یانه	یانه

English	بادینی	سۆزانی
Desert, wilderness	به یابان / چۆل	یاوان
Delirium, raving, nonsense	یاوه	یاوه
Companion, aide	هه‌فال	یاوه‌ر
Mummy, mother	دادی	یایه
Castrated, emasculated	خه‌سان	یه‌خته
Gelded	یه‌خته / گونوکرن	یه‌خته‌ی گیانه‌وه‌ر
To castrate, emasculate	خه‌ساندن	یه‌خته‌کردن
To geld	گونوکرن / ده‌سه‌سینت	(گیانه‌وه‌ر)
Old	یه‌ختیار	یه‌ختیار
Fridge	به‌فرگر	یه‌خچال / ساردکه‌ر
Prisoner of war, captive, slave	یه‌خسیر	یه‌خسیر
Collar	یاخه	یه‌خه
Spare, substitute	یه‌ده‌ک	یه‌ده‌ک
Allah, God, lord	یه‌زدان / خودی	یه‌زدان
Cry: to drive goats and donkeys	هه‌شه	یه‌شه
Looting and pillaging	تالان / ده‌ستکه‌تی	یه‌غما
One	ئێک	یه‌ک
Ones, uni, mono, single	ئێکان	یه‌کان
Unilateral, one-sided	ئێکلا	یه‌کلا
Unique, only	ئێکانه	یه‌کانه
Boar	به‌راز انی‌را	یه‌کانه (نی‌ره‌ی به‌راز)
Effective, most effectivous	ب باندور	یه‌کاوی‌ه‌ک

English	بادینی	سۆزانی
Suitable, appropriate	مناسب	یه‌کاویە
Fixed, stable	جیگرتن / خوگر	یه‌کجار
Alleh, lord, god	خودی	یه‌کتا
Oneness, singleness	خودی پەریسی	یه‌کتا پەرسی
Estuary	ریزگە / ئاڤکە	یه‌کاو
Unification, union	یه‌کبون	یه‌کبون
Each other, one another	ئیک دی	یه‌کتر
Crisscross, cross	هێل بڕین / یه‌کتر بڕ	یه‌کتر بڕ
Crossword puzzle, cross word	خاچە پرس / لە یزتنا / پە یقین شاشین	ووشە ی یه‌کتر بڕ
Quite, completely	تەمام	یه‌کجار
Once	ئێجگار	یه‌کجار
One-handed	ئێک دەست / خودان	یه‌ک دەست
Unified, united	ئێک دەست	یه‌ک دەست
Equal	یه‌کسان / ئێکسان	یه‌کسان
Equality	ئێکسانی	یه‌کسانی
At once, immediately	ئێکسەر	یه‌کسەر
Directly, straight forward	ئێکسەر	یه‌کسەر
Directly, straightly	ئێکسەر	یه‌کشەق
Sunday	ئێک شەممە	یه‌ک شەممە
To unify	ئێک کرن / کرنه‌ ئێک	یه‌ک کردن
Unification, association	ئێکگرتن	یه‌کگرتن
One by one	ئێک دیک ئێک	یه‌ک لە دوا ی یه‌ک

English	بادینی	سۆزانی
Unit	ئیکه	یه که
First	ئیکهم	یه کهم
Priority, seniority, precedence	پیشینی / پیشدهستی	یه کهمی
One by one	ئیک ئیک	یه که یه که
One of	ئیک ژ	یه کی
Unity, union, federation	یه کیتی / ئیکه تی	یه کیتی
One by ony	ئیک ئیک	یه ک یه ک
Vest; waist coat	یه له گ	یه له گ
Cry: to drive sheep	بیخ / خورین / ئازوتن	بیخ
	ئیکه	
To couch camel	نزم دکهت (سهرا)	بیخ

Elements of Novel	رەگەزەکانی رۆمان
Plot	گرێ، تان و پۆ
Character	کاراکتەر، کەس
Theme	پێم، مەغزا
Setting	کات و شوێن
Language	زمان
Techniques of narration	تەکنیکی گێڕاوە

نووسینه ئەکادیمییه کانی به ئینگیزی

لەگۆنارە ئەکادیمییه کانی زانکۆی دهۆک — ههولێر — به‌غدا بـلاوکراوه‌ته‌وه

- 1- A Contrastive Study of Ellipsis in Kurdish and English.
- 2- Northern Kirmanj Kinship Terms.
- 3- Polysemy of Some Adjectives in Kurdish.
- 4- Synonymy in Kurdish.
- 5- Ambiguity in Kurdish.
- 6- Kurdish Diminutive System.
- 7- Kurdish Honorifics System.
- 8- Diglossia in Kurdish.
- 9- Classifying and Translating Idioms in English and Kurdish.

Socialistic Realism	ریالیزمی سۆشیالیستی
Modernism	مۆدێرنیزم
Dadaism	داداییزم
Futurism	ئایندەخوازی
Naturalism	سروشخوازی
Surrealism	سوریالیزم
Post Modernism	پۆستمۆدێرنیزم
Absurdism	عمبەسیەت- بێهودەیی
Existentialism	بۆوناھەتی
Marxism	مارکسیزم
Structuralism	بۆنیادگەری
Deconstruction	ھەلۆشانەنەو
Liberalism	لێبەرالی
Mysticism= Sufism	سۆفیزم
Nazism	نازیزم
Fascism	فاشیزم
Rightism	پاسێرمی
Racism= Racialism	رەگەزپەرستی
Egoism	ھەر (من)یەتی
Eutopia	تۆپاویە
Sadism	ساندیزم
Formalism	شەکلانەیت
Feminism	فینینیزم
Phenomenalism	دیار دەیی
Opportunism	ھەلپەرستی
Radicalism	رادیکالیزم، پەشەیی
Globalism	جیہانگەرای
Anti-Globalism	دژ جیہانگەرای
Idealism	ئایدیالیزم (لەپالە)
Particularism	خۆیەتی
Euro	ئەوروپای
Conservatism	پارێزگاری

Subjective	خودی، ناپایمندی
Subject matter	بابەت
Symbol	پەرمز، هێما
Symbolic language	زمانی پەرمزی
Symbolism	هێماگەری، رەمزیت
Talent	بەهەرە
Artistic Talent	بەهرەى هونەری
Technique	تەکنیک
Text	دەق
Tone	ئاواز
Tradition	نەڕیت، گەلتور، داب
Tragedy	مەرگەسات
Tragicomedy	تراجیکۆمیدی
Tragic Scene	دیمەنى تراجیدی
Turning point	خالی وەرچەرخان
Union	یەکگرتی
Unique	بەهائنا
Utopia	یوئۆپییا
Utterance	ئاخاوتن
Literary Utterance	ئاخاوتنی ئەدەبی
Vernacular	ناوچەیی، هەریسی
Vernacular language	زمانی ناوچەیی، زمانی دایک
Vernacular literature	ئەدەبی ناوچەیی
Victorian literature	ئەدەبی فەکتۆری
War Poetry	شەجەری جەنگ
Works	شاکار

پێیمازە ئەدەبیەکانی پۆژناوا:

Western Literary Doctrines/ Schools/ Approaches	
Classicism	کلاسیزم
Neo Classicism	کلاسیزمی نوێ
Romanticism	رۆمانسیسم
Neo Romanticism	رۆمانسیسمی نوێ
Realism	ریالیزم

Pre history	بەر له میژوو
Propaganda Criticism	ئەدەبی پرۆپاگاندەیی
Prose	پەخشان
Prose poetry	شیعری پەخشان نامیز- پەخشانه شیعەر
Prosodic	کیشناسی، عەرووز
protagonist	قارەمان، پالەوان
Psychology	دەروونناسی
Pun	جیناس
Quatrain	چوارین، چوارخستەکی
Rationalism	ئەقڵانپەت
Reading	خوێندنەوه
Literary Reading	خوێندنەوهی ئەدەبی
Philosophical Reading	خوێندنەوهی فەلسەفی
Realism	ریالیزم
Reason	ئەقڵ، هۆ
Age of Reason	سەردەمی ئەقڵ
Regionalism	ناوچهگەریی
Regularity	ڕێسای
Renaissance	ڕینیسانس، سەردەمی بوژانهوه
Revelation	سروش، نڤا
Rhetorics	هونەری دوان، دوانزانی
Rhyme	سەروا، قافیە
Rhythm	ریزم، کیش
Riddle	مەتهڵ
Romanticism	ڕۆمانسیت
Satire	ساتیر، تەنز، هەجو
Scene	دیمەن
Science Fiction	چیرۆکی خەیاالی زانستی
Semiology	سیمیۆلۆژیا، ناماژناسی
Sentimental	عاتیقی، هەستبزوین
Short story	کورتەچیرۆک
Simile	لێکچواندن
Structuralism	بونیاڤگەری
Style	شیواز
Stylisticism	شیواڤگەریتی

Neo Classicism	كلاسیزمی نوئ
Neo Romanticism	رۆمانسیسمی نوئ
New Criticism	پەخنەى نوئ
Novel	رۆمان
Novelette	كورتە رۆمان
Objective	بابەتى
Objective Novel	رۆمانى بابەتى
Objectivity	بابەتیتى
Ode	چامەى گۆرانى
Oral literature	ئەدەبى زارەكى
Original Creation	داھىيانى پەسەن
Orthodoxy	ئۇرسۇدۇكىسى
Painting	نېگارەكەش، وینەكەشان
Panegyrist	پەندەبێژ
Parody	شېوازی چاوەنكردنەو
Pastoral	شەعرى شوانكارەى
Pentameter	پەنج پەكەبى
Personification	دوانەنى شتى بىگيان
Pessimism	پەشپەنى
Philosophy	فەلسەفە
Plot	گەزە، تان و پۇ
Poem	فەسىدە، چامە
Poet	شاعیر
Poetic	شەعرى
Poetic prose	پەخشانە شەعر
Poetic image	وینەى شەعرى
Poeticity	شەعریەت
Poetry	شەعر
Poetry of exile	شەعرى تاراپوگە، مەنفا
Popular Poetry	شەعرى مەللى
Popular literature	ئەدەبى مەللى
Popularism	مەللىيەت، جەماوەرى
Post modernism	پۆست مۆدەرنیزم
Practical	کردارى، پراكتیکى
Practical Criticism	پەخنەى پراكتیکى

Literature	ئەدەب
Court Literature	ئەدەبىي دەريار
Political Literature	ئەدەبىي سىياسى
Nationalistic Literature	ئەدەبىي ئەتمەۋىي
Proletarian Literature	ئەدەبىي پرولېتارى
Love Poem	چامەى ئەقىيىنى
Lyrical Poem	چامەى گۇرانى- شىئەرى گۇرانى
Lyricist	شاھەر، گۇرانىيىز
Manuscript	دەستىنووس
Masque drama	درامى دەمامىگدار
Medieval Ages	چەرخەگەنى ناۋرەست
Melodrama	مېلۇدراما
Memory	بىرەمەرى، يادگارى
Men of Letters	نوۋسەر، ئەدەبىي، خاۋەن شەئەم
Metacriticism	رەخنەى رەخنە
Metaphysical poetry	شىئەرى مېتافىزىكى- ئەۋدەۋى سىروشت
Metaphor	مېتافۇر، خۋازە، مەجاز
Meter, Metre	كەش
Metrics	كەشنىسى
Mimesis	لاساۋى كەرنەۋە
Modernism	مۇدېرنىزم، نوۋى
Modernity	مۇدېرنىتە، نوۋىتى
Monologue	مۇنۇلۇگ- لەگەن خۇدوان
Moral criticism	رەخنەى ئاكارى
Mysticism	سۇلفىياتى، سۇلفىگەرى
Myth	ئەفسانە
mythology	مېسۇلۇزى، ئەفسانە
Narration	گېرپانەۋە
Narration form	شىۋەى گېرپانەۋە
Narratologist	گېرپانەۋىناس
Narrator	گېرپانەۋە
Narratee	گوۋىگەر
Nature	سىروشت
Language of Nature	زمانى سىروشت
Neo	نوۋى

Historical Novel	پژمانی میژوو
Hymn	سروودی ناپینی
Hymnist	سروودخوین
Identity	ناسنامه
Identity of text	ناسنامهی دهق
Idiom	شیدپۆم
Illusion	وهم
Image	وژنه
Poetic image	وژنه‌ی شیعری
Imaginative	خه‌پالی، خه‌پالاشامیز
Individualism	تاگه‌خواری، تاگه‌تی
Innovation	نوێکردنه‌وه، تازمکردنه‌وه
Inspiration	سروش، ئیلهام، نیگا
Intellectual	پۆشنییر، زه‌نی
Interior Monologue	مۆنۆلۆژی ناخی
Internal rhyme	سه‌روای ناوهمگی
Intertext	ناو دهق
Intuition	په‌مەکی، خۆپسکه، به‌هره
Irony	ناپهره‌نی، هۆشمه‌یی
ironist	هۆشمه‌چی
Irregular meter	کێشی بێ پۆسا
Journalism	پۆژنامه‌گه‌ری، پۆژنامه‌وانی
Katharsis	پاک‌بوونه‌وه
Language	زمان
Language of Literature	زمانی ئه‌دهب
Poetic language	زمانی شیعری
Legend	ئه‌فسانه
Line	دێره‌شیه‌یر
Line endings	کۆتاییه‌کانی دێره‌شیه‌یر
Literary	ئه‌دهبی
Literary Competence	توانیستی ئه‌دهبی
Literary Criticism	په‌خنیه‌ی ئه‌دهبی
Literary discourse	گوتاری ئه‌دهبی
Literary doctrine	په‌په‌ازی ئه‌دهبی
Literary Terms	زاراوه ئه‌دهبییه‌کان

Eclogue poetry	شيعرى شوانكارهه
Elegance	روونىيژى
Elegy	چامهه ماتهم
Eloquence	پهوانىيژى
Enlightment	پۇشنگههرى، تهنوهرى
Epic	داستان
Epistemology	ئهپستومۆلوژى- معريره
Essay	وتار
Ethical	ئاكارىي
Existentialism	بوونايهتى
Expressionism	رئىبازى تهعيرى
Extra textual	دهرمودى دهق
Fairy tale	حهكايهتى پهريان
Fancy	خهيال
Fantasy	فانتازيا
Fiction	خهيالنامىز، جىرۇك، رۆمان
Figurative	مهجازى
Figures of speech	هونههركانى ئاخاوتن
Flashback	فلاش باك- گههرايهوه بۇ راپهردوو
Folk literature	ئهدهمىي رهش و رووت
Folklore	فۆلكلۆر
Form	شيوه، شهكل
Formalism	شهكلخوازى- شهكلانىهت
Formalist	شهكلانى، شيوهخواز
Free verse	شيعرى ئازاد
Futurism	ئايندهخوازى
Genre	ژانىرى ئهدهمىي
Gnomic Poetry	شيعرى پهندنامىز
Half rhyme	نيوسهروا
Hermeneutics	هيرمۆنتىكا، تهئويلزانى
Hero	بالهوانى فيلم يان رۆمان
Heroic Couplet	كۆپلهى جووت سهرواىي
Hexameter	دوازدههېرگههه- كيش
Historical	مىژوووىي
Historical drama	دراماى مىژوووىي

Classicism	رێبازی کلاسیکی
Climax	لوتکه، پۆپکه
Co-rhyming	هاوسەروا، سەروا هاوبەش
Comedy	کۆمیدی- کالتەنەمیز
Comparative Literature	ئەندەبی بەراورد
Comprehensive	گشتگیر، هەمەلایەن، سەراپاگیر
Concrete	کۆنکریت، بەرجەستە
Concrete poetry	شێعری کۆنکریتی
Conflict	مەلانی
Contemporary	هاوچەرخ
Contentio	جیناسی تەواو
Context	سیاق، دەق، چوارچۆه
Couplet	جووت سەروا، مەسنەوی
Court love	ئەقەبی دەربار
Creative	داهێنەر
Creativity	داهێنەرێتی، داهێنان
Critic	پەخنەگر
Critical	پەخنەیی
Criticism	پەخنە
Culture	کەلتور
Cultural	فەرەنگیی، کەلتوری
Cultural background	پێشینهی کەلتوری
Dadaism	دادایزم، وڵاخیزم
Deconstruction	هەلۆشانندەوه
Description	وصف
Detective Story	چیرۆکی سیخوپی
Determinism	ئەدەریت
Didactic Poetry	شێعری فێرکردن
Dimension	پەهەند
Divinity	ئاسمانی، خودایی
Dogma	دۆگما
Drama	دراما
Dramatic	درامایی
Dramatist	درامانویس
Dualism	دوالیزم

ياشكۆى سىيەم:

زاد و نهدیہ گان

Absolutism	پەمماگىرى - مۇتلەقچىلىك
Abstract	تەجرىبىلى - دەرھەست
Act	پەردە (شانۇ) بەش
Adventure Stories	چىرىۋەكەكانى گىيانىبازى
Affective Criticism	پەخنىمى سۆزىلى
Alienation	نامۇۋىيەت، ھالقىيەت
Alliteration	دۇبارەيۋەتەي پەيتىك نە دېرىكى شەيرى
Allusion	ئامازە، ھەيما
Ambiguity	ئېلى، تەم و مۇزى، شارۋەيى
Anarchy	پەشۋى، ئاشوب
Antagonist	دۇمپالەوان
Anthem	سەردى (نەشتەمانى)
Anthology	گولتېر
Anthropology	ئەنسىرۋېلۇزى، سەۋەنەسى
Anti-hero	دۇمپالەوان، دۇمقارمان
Anti-rationalism	دۇم ئەقلى
Approach	يۇچۈن، قوتەپەنە، پەياز
Aristocratic Romance	پۇمانسى ئەرىستۇكراتى
Art	ھونەر
Arts	ئادەب، ئەدەبىيات
Art for art s sake doctrine	پەيازى ھونەر بۇ ھونەر
Art for life s sake doctrine	پەيازى ھونەر بۇ زىيان
Artist	ھونەر مەند
Autobiography	زىياننامەي خود
Ballad	بالاد، جامە
Bard	شەير، ھۇزانفان
Blank Verse	ھۇزانى بېسەروا
Chapter	بەش
Carpe diem	قۇرخىرىنى كاتە، كاتە بەخۇشى
Character	پەسەرىدەن
Classic	كاراكتەر، كەس
Classical	كلاسىك، كۇن
	كلاسىكى

Father s sister s Daughter	كچی مەت، كچی پلکی باب
Mother s Sister s son	كوپری خالەت، كوپری پلکی دایك
Mother s Sister s Daughter	كچی خالەت، كچی پلکی دایك
Nephew: Brother s son and Daughter	برازا، كوپ و كچی برا
Niece: Sister s son and Daughter	خوشكەزا، خواورزا، كوپ و كچی خوشك
Step-Mother	زپ داك، ژنەباب، باومەین
Step-Father	زپەباب، زپەباوك
Step-Brother	زپەبرا/ براماك
Step-Sister	زپەخوشك
Step-son	زپەكوپ
Step-Daughter	زپەكچ
Brother s wife	ژنەبرا، براژن
Father s Brother s wife	مامۆژن، ژنەمام
Mother s Brother s wife	خاڵۆژن، ژنەخاڵ
Husband s Brother s wife	هاوكیان، ژن تی
Father s sister s Husband	مێردی خوشکی بابوك
Mother s sister s Husband	مێردی خوشکی دایك
Grandson s children	نەمۆزا، نەمفی چەرچەمك

زاداوەگانی خزمایەتی

Kinship Terms

Grandfather	باپیر
Grandmother	دایر، پیر
Father	باوک، باب
Mother	دایک، داک
Husband	میرد، همفرین، هاوسمر
Wife	زن، هاوسمر، همفرین
Son	کوپر (کوپری فلان)
Daughter	کچ (کچی...)
Brother	برا
Sister	خوشک، خیشک
Uncle = Father s Brother	مام
Uncle = Mother s Brother	خال
Aunt = Father s Sister	ممت- پلک، پوور
Aunt = Mother s Sister	خالمت- پلک، پوور
Son-in-law	زاوا (زاوای.....)
Daughter-in-law	بووک (بووکی.....)
Bride	بووک
Bridegroom	زاوا
Father-in law	خمزوور
Mother-in-law	خمسوو
Wife s sister	دش (خوشکی زن)
Husband s sister	دش (خوشکی میرد)
Husband s Brother	تی، شوبرا (برای میرد)
Wife s Brother	خزم، کوپه خمزوور
Son s son	نموه، نمفی، کوپری کوپ، کوپمزا
Wife s children	نمفسی، زپمندال
Husband s children	نمفسی، زپمندال
Husband s Wife	هموی، هموی- زنی میرد
Father s Brother s son	کوپرهمام، پسمام، ناموژا
Father s Brother s Daughter	کچهمام، دوتمام، ناموژا
Father s Brother s son s son	بن عم- کوپری ناموژا
Wife s sister s Husband	ولداس زاوا، هاشیننگ
Father s sister s son	کوپرهامت، کوپری پلکی باب

Ultimate constituent	دوا پێکهاته
Ungrammatical	ناپێزمانی
Universal Grammar	پێزمانی گشتی، جیهانی
Utterance	وتنه
Verb Phrase	گرفی کاری
Vernacular	ناوخۆیی
Vowel	بزوێن
Word	وشه، پمیف
Word Formation	پێکخستنی وشه، له‌دوايه‌ك هاتن
Word order	پرسیاری به‌ئێ- نا
Yes-no- question	
zoosemiotics	بەمشیکه له زانستی ههماگه‌ری سیمیتۆئیکسی

Quantifier	پانهی چهندی
Quantitative Linguistics	زمانهوانی چهندی
Quantity	چهندی
Question	پرسیار
Reduplication	دوو یاری
Reflexive	خۆی
Referent	هێما بۆکراو
Regularity	پێناسایی
Regular Grammar	پێزمانی پێناسایی
Relativity	پێژمهی
Re-write Rule	یاسای دوبار کردنهوه
Root	پههه
Saussurean	پێبازی زمانهوانی سۆسیر
Semantics	واتاسازی
Semeiology	سیمۆلۆژی، نامازی
Sense	واتا
Sentence	پهسته
Sociolinguistics	زمانهوانی کۆمهلهیهتی
Socio Pragmatics	پراگماتیکی کۆمهلهیهتی
Speech act	کردهی ناخاوێن
Structure	پێکهاته، شێوه، پۆنان
Style	شێواز
Surface Structure	پۆنانی سهروهوه
Syllable	بهههه
Synonymy	هاوواتا
Syntactic	پهستهیهی سیناکسی
Syntagmatic relation	پهیهوهندی ناسۆیی
Syntax	پهستهسازی
Tag Question	کلکه پهرسیار
Tense	پێژمهی گار
Terminology	زاراوهیهی
Theme	پاس
Topic	نیهاد
Traditional Grammar	پێبازی تهقلیدی
Transformational Grammar	پێزمانی گواستهوه

Nominal	ناوی
Noun	ناو
Noun phrase	گری ناوی
Number	ژماره
Object	بهرکار
Object deletion	لابردنی بهرکار
Paradigmatic relation	په‌په‌ندی ستوونی
Paraphrase	داڕشتنه‌وه
Parole	ئاخاوتنی کۆنکریتی
Paronym	پارۆنیم، په‌په‌ندی وشه به‌ په‌گی خۆی
Parsing	شیکارکردن- شیتەلکردن
Particle	پارتیکل: له‌ به‌شه‌ سه‌ره‌که‌کانی ئاخاوتن نیه.
Part of Speech	به‌شی ئاخاوتن
Passive Construction	پێکهاتمی نادیار
Pattern	چۆر، شیواز
Pedagogical Linguistics	زمانه‌وانیی فێرکردن
perfect	تەواو
Performer	پێکەر
Performance	کرداری، به‌کارهێنان
Personal pronoun	جێناوی کەسی
Philology	فیلۆلۆژی
Phoneme	فۆنیم
phonetics	دەنگساز
Phrase	گری
Phrase Structure	پۆنانی گری
Phrase structure rule	پاسای پۆنانی گری
Polysemy	هه‌ره‌ واتا، پۆلواتا
Pragmatics	پراگماتیکس
Prague School	هۆتاپه‌هاتمی زمانه‌وانی پراگ
Prefix	پێشگر
Prepositional phrase	گری به‌هه‌ند
Primary Auxiliary	فرمانی یاریده‌ده‌ر
Primary Meaning	واتای سه‌ره‌کی
Qualifier	پراده‌ی چۆنێتی

Level	ئاساس
Levels of language	ئاساسىي ۋە ۋاقىتلىق
Morphological level	ئاساسىي ۋە ۋاقىتلىق
Phonological level	ئاساسىي ۋە ۋاقىتلىق / دىنە
Semantic level	ئاساسىي ۋاقىتلىق
Lexeme	ئاساسىي، ۋاقىتلىق ۋە ۋاقىتلىق
Lexicon	ۋاقىتلىق
Linguist	ۋاقىتلىق
Linguistic	ۋاقىتلىق
Linguistics	ۋاقىتلىق ۋاقىتلىق، ۋاقىتلىق ۋاقىتلىق
Localism	ۋاقىتلىق
Logic	مەنىلىق
Logical	مەنىلىق
Macro Linguistics	ۋاقىتلىق ۋاقىتلىق ۋاقىتلىق ۋاقىتلىق
Manner	ۋاقىتلىق، ۋاقىتلىق
Meaning	ۋاقىتلىق
Metaphor	ۋاقىتلىق
Metaphorical meaning	ۋاقىتلىق ۋاقىتلىق
Mentalism	ۋاقىتلىق
Metalanguage	ۋاقىتلىق
Metalinguistics	ۋاقىتلىق ۋاقىتلىق
Micro linguistics	ۋاقىتلىق ۋاقىتلىق ۋاقىتلىق
Modifier	ۋاقىتلىق
Morpheme	ۋاقىتلىق
Morph	ۋاقىتلىق
Morphology	ۋاقىتلىق
Morphophonemic rule	ۋاقىتلىق ۋاقىتلىق ۋاقىتلىق ۋاقىتلىق
Nasal	ۋاقىتلىق
Native-speaker	ۋاقىتلىق ۋاقىتلىق ۋاقىتلىق ۋاقىتلىق
Natural Language	ۋاقىتلىق ۋاقىتلىق ۋاقىتلىق ۋاقىتلىق
Negation	ۋاقىتلىق
Neogrammarian	ۋاقىتلىق ۋاقىتلىق ۋاقىتلىق ۋاقىتلىق
Neuro Linguistics	ۋاقىتلىق ۋاقىتلىق ۋاقىتلىق ۋاقىتلىق
Neutral	ۋاقىتلىق ۋاقىتلىق ۋاقىتلىق ۋاقىتلىق
Norm	ۋاقىتلىق

Goal	جوگرافی
Government	بەرکار
Government theory	دەسهلات
Grammar	تەبیری دەسهلات
Grammatical	پەزمان
Grammatical meaning	پەزمانی
Grammaticality	واتای پەزمانی
Graphology	پەزمانیپوون
Hallidayan	گرافۆلۆژی:نوسینی سیستەمی زمان
Head word	پەبازی هالیدی، زمانەوانی ئەرکی
High pitch	وشە سەرە
Historical Linguistics	ئاوازی بەرز
Homograph	زمانەوانی میژوو
Homonym	ھاوئاڕشتن- ھاوشیوە ھاوپیت
Homophone	ھاودەنگ و ھاو بیژە
Hyponym	ھاودەنگ
Idiolect	ھایپۆنیم- بەشێک لە کۆمەڵێک
Idiom	سیستەمی زمانەوانی ھەمکەر
Internalised Language	ئیدیۆم
Ill-formed	زمانی بێر، ھۆش
Immediate Constituent	نارێزمانی
Imperative	پێکھاتە دواي بەکەم پۆلین بان کەرتکردن
Indirect	ھەرمانی
Infinitive	ناراستەوخۆ
Inherent Feature	جاووک
International phonetic Association	ئەدگاری بۆماوەیی، بنەجەیی
Intonation	پەمکێتی دەنگسازي جیھانی
Jakobsonian	ئاواز
Katz-postal hypothesis	پەبازی زمانەوانی یاکۆبسن
Kernel	گریمانە پۆستال و کاتز لە واتاسازی
Kinship terms	پەستە سەرەکی
Language	زاراوەکانی خزمایەتی
Langue	زمان
	سیستەمی زمانی کۆمەڵێک

Diminutive	نازدارگردن، گهمگردن
Discourse	ناخاوتن
Discourse analysis	شرۆفهکردنی ناخاوتن
Ditransitive	هرمانی دوو بهرکاری ههیه
Educational Linguistics	زمانه‌هوانی به‌رومردمیی
Element	ڕه‌گه‌ز
Elision	لابردن، سڕینه‌وه
Ellipsis	کرتانندن، لابردن
Environment	ده‌ور و به‌ر
Etat de Langue	باری زمان
Etymology	زانستی ته‌ژادی- ره‌سه‌نی وشه
Expansion rule	یاسای فراوانکردن
Family tree	داری ماله‌بات، داری به‌نه‌چه
Feature	ئه‌ه‌نگار، تاپه‌ته‌مه‌ندی
Field	بوار، کێلگه
Semantic Fields	کێلگه واتایه‌یه‌کان
Field of discourse	بوازی ناخاوتن
Firthian	ڕه‌یبه‌ازی فیرث له زمانه‌هوانی
Focus	فوکس- سه‌ره‌کی
Form	شیوه
Formal grammar	ڕه‌ژمانی بونه‌یادی، پێکه‌تیه‌یی
Formation rule	یاسای داڕژێنی به‌ه‌رای
function	ئه‌رك
Functional analysis	شرۆفه‌کردنی ئه‌ركی شیکردنه‌وه له‌سه‌ر به‌نه‌مای ئه‌رك
Functional grammar	ڕه‌ژمانی ئه‌ركی
Functional word	وشه‌ی ئه‌ركی
Gender	ڕه‌گه‌ز، سێکس له ڕه‌ژمان
Generic meaning	واتای گشتی
Generalization	به‌گشتی کردن
Generative grammar	ڕه‌ژمانی پێکه‌ینه‌ر
Generative semantics	واتاسازی پێکه‌ینه‌ر
Genva school	ه‌وتایه‌خانه‌ی زمانه‌هوانی جنیف
Geographical Linguistics	زمانه‌هوانیی جوگرافی
Geolinguistics	زمانه‌هوانیی زه‌مه‌ینی/ به‌شیکه له زمانه‌هوانی

Clinical Linguistics	زمانه‌وانیسی کلینیکی
Cluster	هیشوو
Coalescence	تیکه‌چیزان، له دوو دمنگ دمنگیکی جیاواز
Code	دروست دهیج
Cognitive Meaning	هیمما
Cohesion	واتای خودی
Collocation	سازان، په‌گرتوویی
Command	هاوێتی- له‌گه‌ن په‌ك هاتن
Comparative	هه‌رمانی داخوازی
Concept	به‌راورد
Connotive Meaning	چه‌مك
Constructional Ambiguity	واتای ناوه‌وه
Content	لێلی بێكهاته‌یی
Context	ناوه‌رۆك، وشه‌ی هه‌ره‌هه‌نگی، وشه‌ی ته‌واو
Conversation	ده‌وروهر، سیاق
Conversation analysis	گفتوگۆ، ناخاوتن
Copenhagen School	شرۆڤه‌کردنی ناخاوتن
Co-text	هوتابخانه‌ی کۆبهنه‌گان
Data	ده‌قی سیاق، چاره‌سه‌رکردنی لێلی
Declarative	داتا
Deep Structure	خه‌به‌ری
Deixis	بێكهاته‌ی بنجی- پۆنانی ژێرموه
Denotative meaning	نیشانكارمکان
Dental	واتای ده‌لال/ هیمایی
Dependent	ددانی
Derivation	پارسته
Derivational Ambiguity	دارپۆتن، داتاشین
Descriptive Linguistics	لێلی دارپۆزراو
Descriptive Semantics	زمانه‌وانیسی وصفی
Determiner	واتاسازی می‌سفی
Deviance	ده‌پارخهر
Diachronic	لادان
Dialect	دایکرونیکی، می‌زوویی، هۆناغ هۆناغی
Diaglossia	زار، دایه‌لیکت
	دایه‌گلۆسیا

Linguistic Terms	پاشکۆی په‌که‌م: زاراوه‌گانی زمانه‌وانی - زمانناسی
Absolute	په‌ها، په‌گه‌زی جیا
Acceptability	شیاو، وهرگیراو، چه‌سپاو
Accommodation theory	تیۆری سازان
Acoustics	ده‌نگسازی بیستن
Actor-action-goal	بکه‌م - کردار - به‌رکار
Adjacency pairs	جووته‌گوته‌ن - جووته‌ی له‌یه‌ک نزیك
Adjective	ئاوه‌لناو
Adjectival	ئاوه‌لناو ناسا
Adjectival phrase	گرێی ئاوه‌لناوی
Affirmative	نه‌ری، نه‌ری
Agreement	رێکه‌وتن - له‌گه‌ل په‌ک هاتن
Ambiguity	لێلی
Antigrammatical construction	پێکهاته‌ی ناپێژمانی
Applied Linguistics	زمانه‌وانیی کرداری
Back formation	جوێرێکه‌ له‌ روژنایی وشه
Base	بنه‌چه، چاووک
Base components	پێکه‌ینه‌مه‌رگانی بنج
Behaviorism	ره‌فتاری
Bilingualism	دیارده‌ی دوو‌زمانی
Biolinguistics	زمانه‌وانیی بایۆلۆژی
Bloomfieldian	رێبازی بلۆمفیلد، بونیادگه‌ری له‌ زمان
Bracketing	شیوازی که‌وانه‌ دانان له‌ شێوه‌که‌ردنی پسته‌دا
Branching	شیوازی پۆلێنکردنی لق لقی
BT: Baby-Talk	ئاخاوتنی زارۆک
Cardinal	ژماره‌یی، په‌ک، دوو
Cardinal Vowels	بزوێنه‌ نموونه‌یه‌کان
Cartesian Linguistics	زمانه‌وانیی کارتیسی،
	په‌یوه‌ندی نێوان زمان و بیر
Category	پۆل
Causative	ه‌وایی
Chomskyan	رێبازی چۆم‌سکی
Classification	پۆلێنکردن
Clause	پسته‌، په‌شێک له‌ پسته‌

Zz

Z-z/zed/	دوا پیتی ئەلغەبای ئینگلیزی
zany/'zəni/adj	ماستاوپچی / قۆشمەچی / شینت
zap/zæp/v	(بەجەك) دەكوژی
zapper/n	۱- ریمۆتی كۆنترۆل ۲- كۆژمەری خێرا
zeal/zi:l/n	پەرزەشی، ھەماسەت
zealot/'zelət/n	توندپەر لە پەرزەشییەكەى
zealous/'zeləs/adj	بەپەرزەش، توندپەری ئایینی / بەھەماس
zebra/'zebrə, 'zi:brə/n	كەرەكۆزى
zebra crossing/n	تێپەرگای ھەتدار
Zen/zen/n	بالتێكى بودییه بايەخ بە پامانى غەریزەى موزائىقى دەدات (ئەك كتیبی دینی)
zenith/'zemθ/n	لووتكە، تەپلاكى سەر، تۆقەسەر
zephyr/'zefə(r)/n	شەمان، سروە، بای دۆژناوا
zeppelin/'zepəlɪn/n	بالۆنى نەچەماوە: ئەلمانەكان لە جەنگى یەكەمى جیھان بەكاریان دەھێنا.
zero/'ziərəu/n	سەر، هیچ، چنە

zest/zest/n	چێژ- خۆشى چەشتن
zigzag/'zigzæg/n	ھێلى پینچاوپینچ- زیگزاگ
zinc/zɪŋk/n	زىنك
zip/zip/n	گىزەى گولە، دەنگى ددان
Zip code/'zip kəud/n	ھێمای پۆستە
zither/'ziðə(r)/n	ئامێرنێكى مۆسیقایىیە لەقانون دەچى
zodiac/'zəudiæk/n	۱- قەللە، گەردوون ۲- بۆرج- كەلو
zonal/'zəunl/adj	دایەش كراوەتە سەر چەند ناوچەيەك
zone/zəun/n	ناوچە، بەش، ھەزیم
zoo/zu:/n	باخچەى ئازەلان
zoological/'zəʊəlɒdʒɪkl/adj	پەيوەندى بەجیھانى گیانەمرائەو ھەيە
zoologist/'zəʊ'blɒdʒɪst/n	زانای ئازەلان، گیانەمرناس
zoology/'zəʊ'blɒdʒi/n	زانستى ئازەلناسى
zoom/zu:m/n	۱- ھەلسانەوێ لەئەكاوێ فڕۆكە، گرە
	۲- گرەيەكى خێرێك، زوومى كامېرا، ئاوينە
zucchini/'zu'kini/n	مێو
Zulu/'zu:lʊ:/n	تیرەيەكى ئەفریقایىيە
	زمانێكى تاییبەتى ھەيە / تیرەى زولۇ

yoga	398	yurt
yoga/'jəʊgə/n	یوگا: میتۆدێکی هندییه	لاو، تۆڤز/بچووک -
	له سۆڤیەت نزیکه جۆریکه له رۆهانییه	بهچکه
	هندۆسی	کۆر، ههزەکار
yoghourt/'jəʊgət/n	ماست	هی تۆ (مولکداری)
yogi/'jəʊgi/n	وهرز شەوانی یوگا/یوگاوان	هی تۆ، هی ئێوه
yoke/'jəʊk/n	۱- تۆق ۲- جووته گا	yours/'jɔ:z/pron
	۲- ئاومل- شان ۴- ئاوقەد- کەمەر	۱- خۆت/خۆتان
yokel/'jəʊkl/n	گوندیی، دەرشتەکی	۲- تەندروستی باش
yolk/'jəʊk/n	زەردینهی هینکه	youth/'ju:θ/n
yon/'jɒn/adv	لەری	گەنج، لاو، گەنجی
yonder/'jɒndə(r)/adj-adv	لەو، لەوێ	youthful/'ju:θfl/adj
yonks/n	مارەیهکی زۆر	لاو- گەنج
yore/'jɔ:(r)/n	بەسەرچوو/پێشوو	youthful hostel
days of	رۆژانی کۆن/راوەرو/ادیرین	مۆتیلی هەزەن-بۆگەنجان
yore		۱- شیبوه و پۆپۆ دەکا
you/'ju:/pron	تۆ، (ئێوه)	۲- دەلوڕین
you'd * you had	تۆ هەتوو/	yo-yo/'jəʊ jəʊ/n
	ئێوه هەتانبوو	یاری یۆیۆ
you had	تۆ/ئێوه هەتانبوو/ هەتانبوو	yule/'ju:l/n
you would	تۆ/ئێوه لەسەرته/ له سەرته	جەژنی سەری سال
you'll *you will	شینوه داهاوو	yummy/'jʌmi/adj
		بەتام
		yuppie=yuppy/'jʌpi/n
		لاوێکی سەرکەوتو له کارەکانی
		yurt/n
		خێوهت/ خێوتی جندی

Yy

Y-y/wai/	پیتی بیست و پینجهم له
yacht/jɒt/n	ههلبای ئینگیزی
Yahoo	بەلەم، پەخت، قەیاغ
	پەگەزێکی گیانهەرمە شێوە
	هەموو خراپییەکانی موزی هەیه/
	تۆپێکی بەناوبانگی ئینتەرنێت.
yak/jæk/n	ناژەلی یاک: گایەکی پرچ درێژە
yam/jæm/n	پەتاتە ی چینی/
	پەتاتە ی شیرین
yank/jæŋk/n	پوتی دھکاتەر، رادەکنیش
Yankee/'jæŋki/n	خەلکی ئینگلتەرای
	نۆی له ئەمەریکا
Yankee/n	یانکی، ئەمەریکایی
yap/jæp/n	وهرین (سەگی بچوک)، زۆرەوی
yap/v	دەرەوی، زۆرەوی دھکا
yard/jɑ:d/n	۱- (۹، ۱، ۴) سەم یاردە/
	سێ قەدەم
	۲- دارێکی ئاسۆیی بۆ بەستنی پەردە
	۳- گۆرەپان- باخچە- رۆبەر
yardstick/'ja:dstɪk/n	دارێک
	درێژەیکە یاردەیکە/ مێجەک
yarn/ja:n/n	۱- دەرزو، رێس
	۲- هەقیقەت، بەسەرھات
yawl/jɔ:l/n	بەلەمێکی بچوک،
	بەلەمی چارۆکەدار
yawn/jɔ:m/n - v	باوێشک- بۆژان/
	دەبۆژێ- باوێشکی دێ
ye/ji/pron	۱- ئۆ، ئێو
	۲- ئامرازێ ناسیاری- ناسین
yea/jei/n	بەلی
year/jiə(r)/n	سال
yearbook/'jiəbʊk/n	کتێبی سالانە
yearling/'jiəliŋ/n	ناژەلیک تەمەنی
	لەنێوان سالیک و دووسان بێت/ یەک سالی

yearly/adv

سالانە

yearn/jɜ:n/v

بەپەرۆش دەبێ، مەتوی دەبێ

yearning/'jɜ:niŋ/n

پەرۆش- ئارەزوو-

تەمەزۆ

yeast/ji:st/n

خۆمرە، هەورەترش

yell/jel/v

هاواری دھکا، دھەپێن

yell/n

هاوارکردن- ئەراژدن

yellow/'jələu/adj

زەرد

yellow/n

پەمکی زەرد

yellow/v

زەرد هەلەمگەپ

yellowish/adj

زەردباو

yelp/jelp/v

۱- دەرەپ

۲- دھتالێن

yelp/n

۱- وەرین ۲- هاوار ئی هەلسان

yeoman/'jəumən/n

جوتیاری مولکدار

yeomanry/'jəumənri/n

تێپێکی سوارە

جوتیاران

yes/jes/interj

بەلی

yesterday/'jestədəi/adv

دوێنێ/دوێن

yet/jet/adj

۱- هەتا ئێستا، هێشتا

۲- لەگەڵ (ئەری)دا دیت

۳- سەرباری ۴- پۆژێک، پۆژێک له پۆژان

بەمانای (یان)، (یاخود)

yew/ju:/n

داری تەقسوس له نژیە

کلێسا دەرەوی دارمە هەردەم کەسکە

Yiddish/'jɪdɪʃ/n

زمانی ئاخواتنی جیهانی

جولەکە

- شێوەیکە له زمانی ئەلمانێ کۆن وەک زمانیکی

ئاوچەپی له ئەوروپای رۆژمەلات وای کۆچەران

بەکار دێ

yield/ji:ld/v

۱- بەرھەمی دەبن- بەری دەبن

۲- چێت بەرھەنگاری ناکا

yield/n

بەرھەم

yob/jɒb/adj

۱- بێ کار

۲- لاوێکی گێرمشێوین- دەمەرۆت

Xx

X-x/eks/

پیتی بیست و چوارەم لە

ئەلغەبای ئینگلیزی

۲-ژمارە دە ۲-مەمای جاران

xenophobia/zənə'fəubiə/n

(ئەخۆش) بێ ئی پوونەوی

بیانی (بێگانه نەویستی)

Xerox/'ziəroks/n

شینواری (زیرۆکس) بۆ

کۆپی کردنی بەلگەنامە

Xerox/v

وێنە دەگری، کۆپی دەکا

Xmas/'krisməs/n

جەژنی لەدایک بوونی

مەسیح (عیسا)

x-ray/'eksreɪ/n

تیشکی سینێ (ئەشیمە)

xylophone/'zaɪlə'fəun/n

زایلوفۆن

(ئامێریکی مۆسیقاییه)

wren	395	wysiwyg
	پاپۆز و فېۆکە	خۆ دەگوشن
wren/ren/n	بەلەندەییکی بچوکی	۱- نوسین ۲- دانان
	خۆش تاوان	نووسراو
wrench/rentʃ/n	۱- پاکیشانیکی	گوناه، تاوان،
	لەناکاو ۲- لادانیکی لەپەر	پوچ - زۆلم دەکا
	۲- لەیهک جیاپووتەوه ۴- ئازار	هەلەییکی
	۵- سووچیکی میکانیکی	ناراست، نادروست، ناشایسته، ناشەری،
wrest/rest/v	۱- دەرفینتی	بەشیوێهەکی هەلە
	۲- بەکۆشش دەستی دەکەوێ	گوناهبار
wrestle/ˈresl/v	زۆرانازی دەکا،	ئازاردان،
	خەبات دەکا، تێدەگوشن	گوناه، تاوان
wrestle/n	زۆرانازی	نایاسایی/ناەدالەت
wrestler/ˈreslə(r)/n	۱- زۆرانابان	نووسی
	۲- یۆکسێن کەر	کاری کرد
wretch/retʃ/n	کلۆل، هەزار	گوشی،
wretched/ˈretʃɪd/adj	۱- هیچ وپوچ،	مەلی گوشی تا بیکوژێ
	بێبەها، زۆر ناشاد	۱- خوار دەکاتەوه/بادەدا
	۲- خراپ، نەفەرەت لێکراو	۲- پووی گەژ دەکا
wriggle/ˈrɪɡl/v	وەکو کرم پێچ	گالته جاپ و ناوێنێ
	دەخواتەوه، لول دەپوێ، پێچاوپێچ دەکا	بەتەرەزایی، بە گالته
	دەگوشن - ئاوی لێدین	جاریهوه
	wring/rɪŋ/v	گەمژە/ شینت
wrinkle/ˈrɪŋkl/n	لۆج بوون	پیتۆل/ عەبقری (ه)
wrinkly/ˈrɪŋkli/adj	لۆج دار	مەندالی - گەنجی)
wrist/rɪst/n	مەچەک، قۆل	گەمژە/ گێژ/ گەلجۆ
wrist-watch/n	سەعاتی دەستی	کورتکراوەی قۆپی جیهانی بۆ
writ/raɪt/n	فرمانیکی یاسایی/ قەزاشی	دۆزینەوهی زانیاری لە کۆمپیوتەر
write/raɪt/v	دەنووسن	پیتی y
write-off/n	زیانیکی تەواو - بێبەها	-ئەوهی دەبینی ئەوەت دەست
	بوون	دەکەوێ
writer/ˈraɪtə(r)/n	نووسەر	-کت وەت/ دەق و دەق/ وەک خۆی
write-up/n	نمایش، تۆماریکی نووسراو	

workmanlike	394	wreckage
workmanlike/adj	کارامه-لیها توو	worshipper/'w3:ʃɪpə(r)/n
workmanship/n	کارامهیی له	خوا بهرست
work-room/'w3:kru:m, -rum/n	پیشه سازیدا، ژووری کارکردن	worst/w3:st/adj
workshop/'w3:kʃɒp/n	دهزگای کار	worth/w3:θ/adj
work-shy/adj	تەمبەل، تەمەزەل	۱- شایانه، شایسته
world/w3:ld/n	۱- دنیا، جیهان	۲- بهای درای
	۲- دنیا (زهوی وهه رچی له سه ره یه تی)	worthless/'w3:θləs/adj
	۳- کاری دنیایی ۴- جیهان	سوودی نیه،
	۵- کۆمه لگای مرۆڤایه تی	بێ به ها
worldly/'w3:ldli/adj	۱- دنیایی	worth-while/'w3:θ'waɪl/adj
	۲- جیهانی ۳- نادینی نه ک دینی	۱- شتیکی شایسته ۲- به سوود
worldwide/'w3:ldwaɪd/adj	ئاویانگی جیهانی / له سه ره ئاستی جیهانی	worthy/'w3:θi/adj
worm/w3:m/n	۱- کرم	۱- به نرخ
	۲- که سیکی هیچ و پووچ-ناگرنگ	۲- شایه به ریز و پیزانی
worm-eaten/'w3:mɪtən/adj	خورا،	would/wud/v
	کرمی بوو	پا بر دووی هه رچی
worn*wear/adj	له بهر کراو	would-be
worn*out/adj	۱- له که کک که وتوو	هه ز ده کات ببیت
	۲- زۆر ماندوو	wound/wu:nd/n
worry/'wari/v	بیزاری دهکا-	برین
	نیگه رانی دهکا	wound/v
worry/n	۱- نیگه رانی	۱- بریندار دهکا
	۲- په ژاره ۳- خه می دنیا	۲- ههستی بریندار دهکا
worry/adj	نیگه ران هین- نیگه رانه کهر	wove*weave/v
worse/w3:s/adj-adv	به شیوه یه کی	ده چنی
	خراپتر	woven*weave/adj
worsen/'w3:sn/v	تیکی ده دا، خراپی	چینراو
	دهکا	wrangle/'ræŋɡl/n-v
worship/'w3:ʃɪp/n	۱- په رستن	شهره قسه به شیوه یه کی تو په و تو ئیز دهکا
	۲- خو شه ویستی تارا دهی په رستن	wrap/ræp/v
worship/'w3:ʃɪp/v	۱- دهی په رستن	ده پیچینه وه، لوری ده دا
	۲- هیندهی خو ش دهوی دهی په رستن	wrapper/'ræpə(r)/n
worshipful/'w3:ʃɪfl/adj	به ریز/	به رگه به رگی
	ریژدار	کتیب و روژنامه
		wrapping/'ræpɪŋ/n
		wrath/rɒθ/n
		wrathful/'rɒθfl/adj
		wreak/ri:k/v
		wreath/ri:θ/n
		wreathe/ri:ð/v
		wreck/rek/n
		wreckage/'rekɪdʒ/n

womanly	393	workman
womanly/'wumənli/adj	نێره مۆك ژنانی،	۲-دارتاشی
womb/wu:m/n	شایستی ژنه ۱-رهم ۲-بەزەیی	مەڕە دار- کرمی دار
won*win/v	بردیوه	لەدار ئەچیت- دارناسا
wonder/'wanda(r)/n	۱-سەیرو سەمەرە	خوری
	۲-عەجایب، لەرادەبەدر، سەرسۆپهێنەر	لەخوری دروست
wonder/'wanda(r)/v	۳-سەرسۆپان ۱-دەیهوئ	کراو
wonderful/'wandafl/adj	بزانن ۲-سەری سوپەدەمین ۳-دەبن بکری	پیشەسازی خوری
wonderfully/'wandafl/adv	سەرسۆپهێنەر/ نایاب	۱-وێكو خوری وایه
wonderland/'wanda:lænd/n	بەشینوویەکی زۆر باش	۲-نادیار
	ولاتی سەرسۆرمان و شتی سەیر/	۱-پەیف، وشە
wonky/'wɒŋki/adj	ولاتی خەیاڵی لە چیرۆکی منداڵان	۲-قەسەکردن، ئاخووتن ۳-دەنگووباس
	۱-نەساخ	۴-بەلێن ۵-لەمران
	۲-لەقاو- نەچەسپوو- جێی متمانە نییه.	۶-قەسە ئاسمانی، خوازی، کتێبی پێژۆز
won't*will not/v	نابن	لەبەری کرد
wont/waunt/n	پراهاوو	۱-کار، پیشە
woo/wu:/v	۱-پیاڵەلەفێن	۲-کاری (فیزیایی) ۳-دانراو، کاری ئەدەبی
	۲-بەدەست بێنن	۴-کارگە ۵-کاری میکانیکی
wood/wud/n	دارستان	۶-دامەزرێوەکان
wood/n	دار	۱-کار دەکا
woodcut/'wudkʌt/n	وێنەییکی	۲-ئامێرەکی دەخاتە گەڕ
	هەلکۆلراو لەسەر دار	۳-سەردەکەوی ۴-سەربەزشتی دەکا
woodcutter/'wudkʌtə(r)/n	داربەر،	۵-گری دەکا تەو ۶-بەهێواشی پێ دەکا
	دارهوان	۷-دروست دەکا ۸-خومرە قن دەکا
wooded/adj	زەویەکی پڕ لەدار	ئەو پێژۆزەیه
wooden/'wudn/adj	دارین، لە دار	جێبەجێ دەبن/کردارییه
	دروست کراو	ژیانی
woodland/'wudlənd/n	دارستان	پۆژانه: پۆژین
woodwork/'wudwɜ:k/n	۱-کەرەستەیی لەدار دروست کراو	workbasket/n
		سندوقی دوورمان
		workday/'wɜ:kdeɪ/n
		پۆژانی کار
		worker/'wɜ:kə(r)/n
		کریکار، نیشکەر
		work-force/'wɜ:kfɔ:s/n
		۱-کری
		دەست: نیشکەر ۲-ژمارەیی کریکاران
		working class/adj
		۱-چینی کریکار
		۲-کرداریی
		workman/'wɜ:kmen/n
		کریکار

wise	392	womanish
wise/waɪz/adj	زان، ژیر	لەدەرەوه
wish/wɪʃ/v	دەیبوێ، ھەزی لێبە	withstand/wɪð'stænd, wɪθ's-/v
wishbone/'wɪʃbəʊn/n	ئێسکی	۱- بەرھەنگاری دەکا
	پیل (بالندە)	۲- بەرپەرچی دەداتەوه
wishful/'wɪʃfl/adj	ھێفی دار،	witness/'wɪtnəs/n
	ھیواخواز	۱- بەلگە نامە
wisp/wɪsp/n	کاکۆل، بێک (پەرچ)	۲- گەواھیدەر
wistful/'wɪstfl/adj	تێروانیکی	witness/v
	خەماوی و تەمەرزۆی / مات	۱- گەواھی دەدا
wit/wɪt/n	۱- ئەقڵ، بیر	۲- پشتیوانی دەکا ۳- دەبین
	۲- خوێن شیرینی، پووختی	۴- شاھەتی لەسەر دەدا
wit/adj	پووخت	۵- ئیمزاکە، پەسەندەکا
witch/wɪtʃ/n	ئافەتی سیحر بازو	witness-box/n
	جادوگر	شوێنی وەستانی
witchcraft/'wɪtʃkrɑ:ft/n	سیحرو	گەواھیدەر/شاھەد
	جادوگری	witticism/n
witchdoctor/n	پزیشکی سیحریان	زیرەکاھەتی - قۆشمەچەتی
	(لەلای ھەندیک کۆمەل)	witty/'wɪti/adj
with/wɪð, wɪθ/prep	لەگەڵ -	نوکتەچی/قۆشمەچی /
	لەگەڵدا رێکەوت - خاوەن	زیرەک
	لەگەڵ، لەوی - دژ - بەوی - لەگەڵ - بەھۆبە	wives*wife
	- ئەوەی پەيوەندی بەرەوه ھەبێت	ژنەکان / ھاوسەرەکان
	- سەرباری ئەوەی کە	wizard/'wɪzəd/n
withdraw/wɪð'drɔ:, wɪθ'drɔ:/v	دەکشێتەوه	سیحریان، جادوگر
	دەکشێتەوه	whoa/int.wo
withdrawn/wɪð'drɔ:n, wɪθ'drɔ:n/v	کێشایەرە، خۆی کێشایەرە	راوەستە، ھۆش
withdrawal/wɪð'drɔ:əl, wɪθ'drɔ:əl/adj	کشانەرە	(بۆ ئەسپ)
	سیس دەبین	wobble/'wɒbl/v
wither/'wɪðə(r)/v	دەشارێتەوه ۲- رەتدەکا تەرە پدا	لار دەبێ، بەگومان
withhold/wɪð'həʊld, wɪθ'h-/v	۱- لەبێ (مال)	دەبێ
within/wɪ'ðɪn/adj	۲- لە مێنە، لە ھالەتی	بەلا، خەم، ئەفرەتی خوا
	بەبێ،	woebegone/'wəʊbɪɡɒn/adj
without/wɪ'ðaʊt/adj		پوویکی خەماوی
		woeful/'wəʊfl/adj
		خەمۆک، کلۆل
		woke*wake/v
		رابوو - ھەلسا
		woken*wake/adj
		رادەبێ، ھەلەستێ
		wolf/wʊlf/n
		ھەلسا، رابوو
		wolfish/adj
		گورگ
		دەپندە (رەک گورگ وایە)
		woman/'wʊmən/n
		گورگ ئاسا
		women/'wɪmɪn/n
		ژن، ئافەرەت
		womanhood/'wʊmənɦud/n
		ژنان
		سەرچەم ژنان، ژنانی
		womanish/'wʊmənɪʃ/adj
		ژنانی،

wilderness

391

wisdom-tooth

wilderness/wildənəs/n	ناشرعی، فاریک	windscreen/windskrin/n	جامی
wildfire/waɪldfaɪə(r)/n	کاول، برینگ	windscreen-wiper/n	پیشەوهی ئۆتۆمبیل
wildfire/waɪldfaɪə(r)/n	ناگریکی	windscreen-wiper/n	فلچەیی
wile/wail/n	قیل، گزی، مەکر، ئۆزین	windward/'windwəd/n	جامی ئۆتۆمبیل
wilful/'wɪfl/adj	زۆری ویزانکەر	windward/'windwəd/n	ئەو لایە
would.will	۱- سەر سەخت	windy/adj	بەلەم کە یا ئی دەدات
would.will	۲- بە ئەنقەست	wine/waɪn/n	رۆژنکی بادار، گەردەلوول
would.will	خواویستی (قەدەر)	wine/waɪn/n	شراب، ئارەق
would.will	رازى دەبى	wing/wɪŋ/n	۱- بال
would.will	گریمانهی روودانی شتیک	wing/wɪŋ/n	۲- ھۆبە ئۆتیل ۳- بالی توندروو لە پارێتیک
would/v.will	۱- ویست ۲- ئارەزوو	wink/wɪŋk/v	۴- لایەکی شانۆ
will/n	وەسیەتی دەکا	wink/wɪŋk/v	چاوی دەنوقینن
will/wɪl/n	۱- ویست ۲- ئارەزوو	wink/wɪŋk/v	چاوی دەتروکینن
will/wɪl/n	وەسیەت نامە	winner/'wɪnə(r)/n	براو
willing/'wɪlɪŋ/adj	۱- ئامادە ۲- کراو	winner/'wɪnə(r)/n	(ئەسپی) براو/بەردنەو
willingly/adv	بەخۆشی یەو	winning/adj	خەندەیکە سحرای
willow/'wɪləʊ/n	دار چنار	winning/adj	سەرئەج راکیش
will-power/n	هێزی ئیرادە-ویست	winnings/'wɪnɪŋz/n	قازانج، دەسکەوت
wilt/wɪlt/v	سپیس دەبى	winnings/'wɪnɪŋz/n	کەپەکی گەم
wily/'waɪli/adj	بەئۆزین، ساختەچی، مەکرپاز	winnings/'wɪnɪŋz/n	کەپەک و دانەوێڵە جیادەکاتەو
win/win/v	دەباتەو	winsome/'wɪnsəm/adj	بەزەیکە
wince/wɪns/v	ئای و ئۆی دەکا	winsome/'wɪnsəm/adj	سەرئەج راکیش
winch/wɪntʃ/n	راکیشەر و پەرزەکەرەو	winter/'wɪntə(r)/n	زستان
wind/wɪnd/n	با، ھەوا، ھەناسە/	winter/'wɪntə(r)/n	کەش و
wind/wɪnd/n	غازی ئاسک	wintery/'wɪntri/adj	ھەوای زستانی
wind/v	۱- پێنج دەخواتەرە	wintery/'wɪntri/adj	۱- دەسپێتەرە،
wind/v	۲- دەپێچیتەرە ۳- دەبەستنی ۴- مۆردەکا	wipe/waɪp/v	پاک دەکاتەرە ۲- وشکی دەکاتەرە
windbreak/n	بابەست، باگر	wipe/waɪp/v	۱- وایەر، تەل
winder/n	کلیلی سەعات/پەلە	wipe/waɪp/v	۲- (برقیە) بروسکە
windfall/'wɪndfɔ:l/n	ئەو دارەیی با	wire/'waɪə(r)/n	بێ تەل
windfall/'wɪndfɔ:l/n	دەبیخات	wire/'waɪə(r)/n	تۆری تەل کارمبا،
windmill/'wɪndmɪl/n	ئاشی ھەوا	wire/'waɪə(r)/n	گەپەنەر
window/'wɪndəʊ/n	پەنجەرە	wiring/'waɪərɪŋ/n	زانایی، ژیری
windpipe/'wɪndpaɪp/n	بۆری ھەوا	wiring/'waɪərɪŋ/n	دەدانی ژیری

whirl

whirl/wɜ:l/n گێژاو - خوول خواردنهوه

whirl/v خوول دمخوا، گێژا دمب

whirlpool/'wɜ:lpul/n خوولی ئاو/

گێژامنی ئاوی دهریا

whirlwind/'wɜ:lwind/n گهردهلول

whisk/wisk/n ١- تۆزداوهشین

٢- مێشکوژ ٣- مێلکهشکین

whisker/'wiskə(r)/n خهفافس،

لاجانگ

whiskey/'wiski/n whiskey وینسکی

whisper/'wispə(r)/v دهچرینینی،

بهدزییهوه، پینی دهلنی

whistle/'wisl/n فیکه - فیته - فیکهلیدهر

whistle/v فیکه لێدهدا

white/wart/adj ١- سپی ٢- مهلبزپکاو

white-lie/wait 'lai/n درۆی سپی

white/n ١- پهمنگی سپی

٢- سپیاتی چاو

whitewash/'waitwɒʃ/n بۆیهی کلسی

سپی (سپیکاری)

whither/'wɪðə(r)/adv بۆ کۆی،

ههتا کۆی

who-whom-whose کێ؟ بۆکێ؟

هی کێ؟

whoever/hu:'evə(r)/pron ههریهکێک

لهوانه، ههر کسێ

whole/həul/adj تهواو، سهرحهم

wholehearted/'həul'hɑ:tɪd/adj دلسۆز، بهسۆز، به وهفا

wholeheartedly/adv به دلسۆزییهوه

wholemeal/'həulmi:l/n تهواو ئارد،

ئاردی ههموو دانەوێڵی تیڤداین

wholesale/'həulseɪl/adj

١- فروشتنی به کۆمهال ٢- به رادهیهکی فراوان

wholesome/'həulsəm/adj

١- خواردنی تهنهروستی ٢- ئامۆزگاری چاک

٣- پاقرۆ و سهرنج راکێش

wholly/adv ههمووی، سهرحهم

whom*who کێ

whooping cough/n کۆکهپهش

whore/hɔ:(r)/n سۆزانی، بهرمهلا

whose*who هی کێ

why/wai/inter بۆ؟، بۆچی؟، بۆچ؟

wick/wik/n پلتهی فانۆس (چرا)، فتهله

wicked/'wɪkɪd/adj شهرازی، پیس،

بیزارکهر

wicker/'wɪkə(r)/n لهدار جهیزهران

دروست کراو/ دارجهیزهران

wicket/'wɪkɪt/n دهگای بچوک - کون

wicket-gate/'wɪkɪt gert/n

دهرگایهکی بچوک نزیك به دهرگایهکی گهوره

wide/waɪd/adj فراوان، پان، تهواو

widely/'waɪdli/adv زۆر، تا

رادهیهکی زۆر

widen/'waɪdn/v فراوانی دهکا

widespread/'waɪdspred/n باو،

بهربلاو

widow/'waɪdʊ/n بیوهژن

widower/'waɪdʊə(r)/n پیاوی ژن

مردوو

widowhood/n بیوهژناتی، بیوهژنبوون

width/'wɪðθ/n پانتایی، فراوانی

wield/'wi:ld/v دهست بهسهردا دهگرێ

wife/waɪf/n ژن، خهزان، هاوسهر

wifely/'waɪfli/adj ژن ئاسا - ژنانه

wig/'wɪɡ/n باروکه، پرچی دهستکرد

wiggle/'wɪɡl/v دهجولینن - دهلهقینن

wild/waɪld/adj ١- کێوی، وهحشی -

هولانی ٢- سهرحشیت، چهمووش

wildcat/'waɪldkæt/adj ٣- سهرحبۆ

ئارهوا،

wet	389	whip
	پۆژناوا	له كاتيكدا
wet/wet/adj	ته پيوو/باراناوی - خوناو/لاوا، بى هيز-خاو	whereas/weə'æz/conj
we've*we have	به توندی - به قهیمی	wherefore/'weəfɔ:(r)/adv - conj
whack/wæk/v	لێنى دهدا	۱- له بهر چى ۲- له بهر چى هۆیهك
whacked/adj	ماندوو، تاقت چوو، شهكته	wherein/weər'in/adv
whale/weɪl/n	نههنگ	whereupon/'weəpən/adv
wharf/wɔ:f/n	لهنگهرى به بندهركان/ شۆستهى به بندهر	whenever/weə'revə(r)/adv
what/wɒt/det-pron	چى، بۆچى، ؟	له ههر
whatever/wɒt'evə(r)/adj-pron	۱- چى شتيك - ههچ ۲- ههچۆنیک بێت	كوئیهك
whatever/adv	۲- ههركیز	wherewithal/'weəwɪðəl/adv
whatever	چى (بۆ جهخت کردن)	پاره، بۆ مهبستى
wheat/wi:t/n	گهه، دانی گهه	wherry/n
wheaten/adj	گههنمى، لهگههنه	whet/wet/v
wheedle/'wi:dl/v	مهرايى، ماستاو چیتى دهكا	۱- (چهقق) تیز دهكا
wheel/wi:l/n	ویل، پینگ	۲- وادهكا دلێ ببا
wheel/v	له دهورى دوسو پێتهوه	whether/'weðə(r)/conj
wheelbarrow/'wi:lbærou/n	عاره بانهى دهستى	whetstone/'wetstəʊn/n
wheeze/wi:z/v	گیزهگین	(بهردى تیزکردن)
whelp/welp/v	خرهى سینگی دئ ۱- به چكهى (سهگ)، شین ۲- لاسار	which/wɪtʃ/adj
when/wen/adv	كهى، كاتيك	whichever/wɪtʃ'evə(r)/adj
whence/wens/adv	لهوئوه - له چ شوئینیک	لهوه، كامه لهوه
whenever/wen'evə(r)/adv	ههركاتيك	۱- مژ ۲- جگهره
where/weə(r)/adv	له كوێ؟	بچووك
whereabouts/'weəə'baʊts/adv	له چى شوئینیک/له نزیك كوئى	کاتیک، ههركه -
		سهربارى/ ماوهى كات
		whilst/waɪlst/n
		لهو كاتهى، كاتيك كه
		whim/wɪm/n
		ههوس، ئارهزوو، ههزىكى لهناكاو
		whimper/'wɪmpə(r)/v
		نۆزه نووژ
		دهكا، دهگری
		whimsical/'wɪmzɪkl/adj
		رهفتار سهیر/ تامۆ/ ههوسبار
		whine/waɪn/n
		گریان و پارانوه -
		نۆزه نوژ
		whip/wɪp/v
		به قهچى لێنى دهدا، جملدهى لێندها
		whip/wɪp/n
		قامچى

weatherman	388	westbound
خۆڕێردو	weird/wiəd/adj	نامۆ، نەشاز- ئارەز
weatherman/'weðəmən/n		ناسروشتی
سەلقاپۆ / پێشبینکەری کەش و هەوا	welcome/'welkəm/adj	بەسەرچاو،
weave/wi:v/v-n		بەخێر بێن
دەچن، پێکەرە	weld/weld/v	لەجیمی دەکا،
دەن، تەون		پێکەوی دەنووسین
weaver/'wi:və(r)/n		بەرژمەندی
تەونچی، تەونکەر	welfare/'welfeə(r)/n	گشتی، خۆشگوزەرانی / ناسایشی کۆمەڵایەتی
web/web/n		بیری ئاو
تۆپ، پەرە،	well/wel/n	بەلێ، باشە
تەونی جالەلۆکە (دایەرز چکە)	well/adj	بەتەواوەتی- بەشیوەیەکی
webbed/adj		ماقۆل- بەچاکی
نیوان پەنچەکانیدا پەردە گۆشتین هەیه	well/adv	سەرئاو دەکوئ/
webbing/'webɪŋ/n		خوێن فەشە دەکا
فابریکە ی بەهیز	well/v	هەستکردن بە چالاکی
wed/wed/v		(لەش ساغی)
شوو دەکا، ئن	well-being/adj	وەچمژادە
دەهین- زەماوەند دەکا		(کوچی پیاو)
we would. We'd*we had	well-connected/adj	ناسراو
wedding/'wedɪŋ/n		نیەت باش
بووک گواستنەرە،	well-known/adj	دەولەمەند، دەستۆر
زەماوەند، مارەپەین، شای، داوەت	well-meaning/adj	زۆر بەکارهێنراو،
wedge/wedʒ/n		بێنکەل بوو
مێخ- پواز	well-to-do/adj	خەلکی ناوچە ی وێلز
wedlock/'wedlɒk/n		چوو
ئ و مێژدایەتی،	well-worn/adj	گروا
شەری		بوو
Wednesday/'wenzdeɪ/n	Welsh/welʃ/adj	نەبوو
چوارشەممە	went-go/v	رۆژ ئاوا
wee/wi:/adj		بەرەو رۆژ ئاوا
بچوک- کەم	wept*weep/v	رۆژئاوایی
wee/n		
میزکردن	were*be/v	
wee/v		
میزدەکا	weren't*were not	
weed/wi:d/n		
گژوگیای زیانبەخش	west/west/n	
week/wi:k/n		
هەفتە	westerly/'westəli/adv	
weekday/'wi:kdeɪ/n		
پۆژانی کار	western/'westən/adj	
week-end/'wi:k'end/n		
پیشوی	westernize/'westənəɪz/v	
کۆتایی هەفتە		دەستووری رۆژئاوایی بۆ ئاو و لات دەهین- بە
weekly/'wi:kli/adj - adv		رۆژئاوایی دەکا
weeny/'wini/adj		بەرەو پۆژ ئاوا
زۆر بچوک	westward/adv	بەرەو
weep/wi:p/v		
دەگری، شیوەن دەکا	westbound/'westbaund/adj	
weigh/weɪ/v		
۱- دەکێشێ ۲- دیاردەکا		
۳- تاقی دەکا تەو ۴- تەندەلکری		
weight/weɪt/n		
قورسایی- کێش		
weighty/adj		
گران، کێشدار- قورس		
weir/wiə(r)/n		
بەندار- بەرپەست		

Waterloo

387

weather-beaten

Waterloo/n	۱-شەری واتەرلو (۱۸۱۵)	way/weɪ/n	۱-پێگا ۲-شێوازی کار
	ناپلێۆن تێدا شکا ۲-دۆرانیکى یەکلایەمە		۳-رەوت ۴-پێشکەوتن ۵-هالەت
watermark/'wɔ:təmɑ:k/n	هیمای	way-bill/n	لیستی شەمەکی بارکراو
	ئاوێ: هیمای ئاو و هەلکشان	wayfarer/'weɪfərə(r)/n	پێیوار
water-melon/n	شفتی-شوتی	waylay/weɪ'leɪ/n-v	بۆسە/بۆسە
water-mill/n	ناشی ئاوی		دانەنی
waterproof/'wɔ:təpru:f/n	دژبەناو،	wayside/'weɪsaɪd/n	لا پێ
	دژناو، ئاو نادێ	wayward/'weɪwəd/adj	مەندالینکی
waterskiing/n	لەسەرئاو پۆیشتن		یاخی، چەقارەسور، چەتوون
water-tower/n	قوللەیکە تانکی	we/wi/pron	ئێمە
	لەسەر بێت	weak/wi:k/adj	لاواز، سووک
waterway/'wɔ:təweɪ/n	پێچکەیی ئاوی	weaken/'wi:kən/v	لاوازی دەکا
	رێگای ئاوی دووبار	weakly/adv-adj	بەلاوازی، بەسووکى
watery/'wɔ:təri/adj	۱-ئاوێ		لاواز
	۲-پێ ئاو ۳-زەرد مەلگەراو ۴-بارا ئاوی	weakness/'wi:kns/n	لاوازی
watt/wɒt/n	(وات) مێزی کارمیا	weal/wi:l/n	۱-خێر-پاش
wattle/'wɒtl/n	۱-پەرژێنیک بە گەلاولق		۲-شۆین قامچی یان دار لەسەر لەش
	دروست کرابێ	wealth/weiθ/n	سامان، گەنجینه
	۲-گۆشتی سووری هەلواسراوی لەسەرەوه بۆ		زیادی، زۆری
	خوار	wealthy/'welθi/adj	دەولهەمند
wave/weɪv/n	۱-شەپۆل		زەنگین
	۲-بەدەست هێما کردن ۳-لیواری درێژی ئاو	wean/wi:n/n	شیر و خواردن دانە منداڵ
	۴-چوولانی شەپۆلاوی	wean/v	وادهکا وازیێن (لە شیر)
wave/v	۱-شەپۆل دەدا		(جگەرە)
	۲-سەر و بێ دەکا ۳-پێش و پاش دەکا	weapon/'wepən/n	چەك
wavelength/'weɪvlɛŋθ/n	درێژی	wear/weə(r)/n	۱-جێ لەبەرکردن
	شەپۆل		۲-دەپان-بێ کەلک بوون
waver/'weɪvə(r)/n	لەرەلەر		۱-لەبەر دەکا ۲-خۆی دەگرێ
wavy/adj	لوول، لۆج، شەپۆلاوی		۳-لەکەلکی دەکا ۴-نەیارەکانی ماندوو دەکا
wax/wæks/n	۱-مۆم	wearisome/'wiərisəm/adj	ماندوو،
	۲-هەنگوین ۳-تۆپەیی		درێژ
wax/v	۱-مەودای زیاتر دەگرێ ۲-دەپێتە	weary/'weəri/adj	ماندوو، بێ تاقەت
waxen/'wæksn/adj	مۆمی،	weather/'weðə(r)/n	سەقا، کەش و هەوا
	زەردمەلگەراو	weather/v	۱-زالی دەبێ
waxy/'wæksi/adj	تۆپە		۲-بە ئاراستەیی کەش و هەوا بەلەم داژوا
		weather-beaten/adj	(دەموچاویکە)

warrant	386	waterlogged	
warrant/'wɒrənt/n	۱- پاساو، پاكانه	بەغیرۆ دەدا	
	۲- فەرمانی گرتن	دەست بڵاو	
warrant/v	۱- دەمەینی - شایەن	سەبەتە ی زۆل	
	۲- پاساو دەمەینیگەرە ۲- گەرەنتی دەکا	بۆری ناوەرۆ	
warranty/'wɒrənti/n	گەرەنتی	بۆری ناوی پیس	
warren/'wɒrən/n	پارچە زەویەکی	کەسیکی هیچ	
	کونی گەرەنیشکی تێدایەن - کونەگەرەنیشک/	وێوچ، دەست بڵاو	
	زەوی کێروشک گرتن	۱- شەڕنخوونی	
warring/n	چەند پارتیکی دژ بەیەک/ ۲	۲- نۆبەداری ۳- کاترێزیری دەستی	
warrior/'wɒriə(r)/n	جەنگاوەر	watch/v	چاودێری دەکا، نۆبەت دەگرێ
warship/'wɔ:ʃɪp/n	پاپۆری جەنگی	watchful/'wɒtʃfl/adj	بەناکا
wart/'wɔ:t/n	قوئیر، بالۆکە	watchman/'wɒtʃmən/n	گارد،
wartime/'wɔ:taim/n	سەرەمی شەڕ		جەسەس، پاسەوان
wary/'weəri/adj	وریایە، بەناکایە	watchword/'wɒtʃws:d/n	۱- وشە ی
was/wəz/v	بوو		نەینی ۲- دروشم
wash/wɒʃ/v-n	۱- دەشوا، شووشتن	water/'wɔ:tə(r)/n	۱- ئاو
	۲- پاپنج دەکا، پاپنجی کردن		۲- مەلچون و داچونی دەریا
	۳- را دەمانێ، رامالین		۳- ئاودان- ئاودانی ئاژۆل
washable/adj	(کوئالیت) دەشوردێ	water/v	ئاو دەدا، دەرشینێ
wash-basin/n	شوێر- دەستشوێ و	water-bottle/n	زەمەزمە، مەتارە ی ئاو
	سەرشوێ	water-closet/n	ئاو دەست
washer/'wɒʃə(r)/n	۱- جل شوێ	water-colour	رەنگە ئاوی یەکان-
	۲- بازەنە یەکی پلاستیکی بچووک		بۆیە ی ئاوی
washerwoman/n	ژنێکی کەرێگرتە بو	water-course/'wɔ:təko:s/n	جۆگە،
	جل شوێن/لوتوکه‌ر		جۆگەلە
washing/'wɒʃɪŋ/n	شووشتن	water-diviner	ئاواناس
washing/'wɒʃɪŋ/adj	جلی شووشتن/	water-fall/'wɔ:təfɔ:l/n	تاڤکە، سیلاڤ
	شوێدراو	waterfowl/'wɔ:təfɔul/n	پەلەمەرێکی
wash-out/adj	سەرەنە کەوتوو		ئاوی
wasn't/v	بەمانای (وانەبوو)	waterfront/'wɔ:təfrant/n	قەرایی
wasp/wɒsp/n	زەردەوالە ی بچووک		ئاو(کەمان)/ بەراو
wastage/'weɪstɪdʒ/n	بەزیوون، دۆزان،	water-hole/n	۱- سەرچارە ی ئاو/تەنگاو
	وێزان		۲- کون لەسەر بەستەلەک
waste/weɪst/adj	برینگ، وێزان، وشک و	water-level/n	ئاستە ی ئاو
	برینگ	waterlogged/'wɔ:təlɒgd/adj	تێراو
waste/n	۱- لە دەست دان ۲- پاشماو		خوساو

walloping	385	warpath
هه‌لاقى ده‌كا	ward off/v	به‌هه‌نگارى مه‌ترسى ده‌كا
walloping/'wɒləpɪŋ/adj		مه‌ترسى لاده‌با
گه‌وره، سه‌رنج راكيش ۲- ده‌پانگى ئابريه‌ر	warden/'wɔ:dn/n	۱- سه‌ره‌رشتيار
wallow/'wɒləʊ/v		۲- زينه‌دانه‌وان- پاسه‌وانى زينه‌دان
وه‌رده‌دا ۲- له‌زه‌ت وه‌رده‌گرى	warder/'wɔ:de(r)/n	گاردى
wallpaper/'wɔ:lpɛpə(r)/n		به‌نده‌بخانه- پاسه‌وانى زينه‌دان/ وه‌سى/ چاودير-
كاغىزى سه‌ر ديوار	wardress/'wɔ:drəs/n	حاکم
wally/'wɒli/adj		کچه گاردى
گه‌مه/گه‌لخو، شيتو	wardrobe/'wɔ:drəʊb/n	به‌نده‌بخانه
walnut/'wɔ:lnʌt/n		۱- دۆلابى
waltz/'wɔ:ls/n		جل ويه‌رگ ۲- جل ويه‌رگ
سه‌ماو مۇسقىاى ئالسى	warehouse/'weəhaʊs/n	کۆگای
wan/'wɒn/adj		گه‌وره
پوگر، مۆن، مېومۆچ	wares/'weəz/n	شمه‌ك، كه‌ل و په‌ل
زهرده‌نگه‌راو- شه‌كه‌ت/ لىڤ	warfare/'wɔ:fɛə(r)/n	شه‌ر، جيه‌اد
wand/'wɒnd/n		سه‌رى توپ،
سوله‌جان،	warhead/'wɔ:hed/n	نوکی ته‌قاوه، رۆکیت
دارده‌ست، دارى جادوگه‌ران	warily/adj	به‌ وريايى (مه‌قه‌يه‌تى)
wander/'wɒnde(r)/v		۱- شه‌رگه‌ر،
۱- پياسه	warlike/'wɔ:lɪk/adj	جيه‌نگاوه‌ر ۲- شه‌رخواز
ده‌كا، ده‌گه‌رى ۲- رى بزر ده‌كا	warm/'wɔ:m/adj	گه‌رم
wanderings/'wɒndərɪŋz/n		گه‌رم كرده‌وه
گه‌ران/ گومپا بوون	warm up/n	(خواردن) گه‌رم ده‌كا ته‌وه
wane/'weɪn/v		شه‌رخواز
بچووك ده‌بيته‌وه،	warm up/v	گه‌رممايى، په‌رۇشى
لاواز ده‌بى، سىس ده‌بيته‌وه	warmonger/'wɔ:mʌŋgə(r)/n	۱- هه‌ره‌شه‌ ده‌كا
wangle/'wæŋgl/v		۲- ورياي ده‌كا ته‌وه
فيلى لى ده‌كا،	warmth/'wɔ:mθ/n	۱- له‌ مه‌ترسى
به‌فيل ده‌ستى ده‌كه‌وى/ خۆى رزگار ده‌كا	warn/'wɔ:n/v	ئاگادارى كرده‌وه ۲- وريا كرده‌وه
want/'wɒnt/n		۱- ده‌شيوينى
۱- كه‌مى، نه‌مان	warning/'wɔ:nɪŋ/n	۲- ده‌چه‌مينيته‌وه
۲- هه‌زارى، نه‌دارايى ۲- پيوستى	warp/'wɔ:p/v	ته‌ونكاى، چين، چه‌مانه‌وه
want/v		سه‌رۆك
۱- ده‌يه‌وى ۲- پيويستى ده‌بين	warp/n	دايه‌ره‌يه‌ك/ خيلىك جه‌ز به‌ شه‌ر بگات- توپه‌و
wanton/'wɒntən/adj		ته‌پۆ/ دوژمندارى
سه‌ره‌پۆ، ژنى	warpath/'wɔ:pəθ/n	
سۆزاسى/ ده‌نده/ قه‌شه‌مر		
war/'wɔ:(r)/n		
شه‌ر، چه‌نگ		
warble/'wɔ:bl/v		
(بلبل) ده‌خوينى		
ده‌چريكىنى		
warbler/'wɔ:blə(r)/n		
۱- مه‌لىكى		
بچوك/ بالنده‌ي بچوك ۲- خۆش ئاواز		
ward/'wɔ:d/v		
لا ده‌با، پالده‌دا		
ward/n		
۱- قاوش		
۲- دايه‌ره‌ي هه‌لبازدنى شاره‌وانى		
۳- چاوديرى ۴- زينه‌دان		

Ww

W-w/'dʌblju:/	پیتی بیست و سێ یەم
wad/wɒd/n	لەنەلفای ئینگلیزی
	۱- بێک له ماددەیەکی
	نەرم ۲- بێک (پارە) / هەندێ بەلگەنامە
	۳- ناوەخ
wadding/'wɒdɪŋ/n	بێک له لۆکە یان
	خوری / ناوەخ
wade/weɪd/v	۱- بە زەحمەت بێناو
	قوپاوە دەروا ۲- بۆکس وەشینەکە زۆری
	نێدەدا- هێرش دەکاتە سەر
wafer/'weɪfə(r)/n	پسکی تێکی زۆر
	نەرم (زۆر وورد دەیت)
waffle/'wɒfl/n	۱- زۆر نەرم (کێک)
	۲- زۆربێنایی (بێ کردووە)
waffle/v	زۆر دەلێ- مەزنی گێژ دەکا-
waft/wɒft/v	هەر دەلێ و هێچ ناکا
	۱- (بۆنێک) بەهەوادا
	بلاو دەبێتەوه ۲- دادەگرن
wag/wæɡ/v	(کێک) یان پەنجە یان
	سەر دەجووڵێن / سەر دەهەژێن (نا)
wage/weɪdʒ/n	کری / هەفتانە
wage/v	(شەپ) هەلەنگی سێن
wager/'weɪdʒə(r)/v	شەرتانی دەکا،
	قوماڕ دەکا، گەرو دەکا
wager/n	شەرتانی، گەرو
wag(g)on/'wæɡən/n	لارگۆنی
	بارەلەر
waggle/'wæɡl/v	رادەجەرن
	دەهەژێ- ئەم و ئەوسەر دەکا
wail/weɪl/n	وێل، گومرا، ئاوارە
wail/weɪl/n	شیوەن، گریانێ بەکۆل
wail/v	دەکروێتەوه، دەلایتەوه
waist/weɪst/n	ئاوێد، کەمەر
waistcoat/'weɪstkəʊt/n	سوخمە

ئێلەگ

wait/weɪt/v	چاوهرێی دەکا، دوا دەخا
wait/n	چاوهرێانی
waiter/'weɪtə(r)/n	گەر سۆن، ساقی،
	مەگیر، شاگرد
waitress/'weɪtrəs/n	خولام،
	خزمەتکار، کارەکەر (ژن)
waiting-list/n	لیستی چاوهرێکاران
waiting-room/n	ژووری چاوهرێکردن
waive/weɪv/v	وان ئی دەهێن،
	دەست بەردار دەبن، دەست هەلەنگرێ
wake/weɪk/v	لەخو هەلەسێ،
	لەخو پا دەبن
wakeful/'weɪkfl/adj	هەلساو، وریا،
	پاڤو
waken/'weɪkən/v	لەخو هەلەسێ /
	هەلەسێن
wake/n	۱- پاشماوێ پڕوی ئاو له
	کاتی جولانی کەشتی
	۲- کۆبوونەوه لەسەر جەستەێ مردوو له شەوی
	پیش شاردنەوه
walk/wɔːk/n	پزیشتن، پێ کردن،
	پیا سەکردن
walk/v	دەروا، پیا سە دەکا
walkie-talkie/'wɔːki 'tɔːki/n	بین تەل
walking-stick/n	گۆچان، گۆیان
walk-out/v	بەتۆبەیی لەناکاوی
	دەردەچێ
walk-out/n	مانگرتنی کرێکاران
walk-over/n	بردنەوهیەکی ئاسان
walk-over/v	۱- پشتی دەشکێن
	(لە شەپ) ۲- فەرماوێشی دەکا
wall/wɔːl/n	دیوار
wallet/'wɒlɪt/n	جێدان
wallop/'wɒləp/v	لێنی دەدا،

vocal	383	vulva
۱- لیستی وو شه ۲- کۆمهله وو شه یه	voluntary/vɒləntəri/adj	۱- بهویست
vocal/'vəʊkl/adj (فۆنیمی/دەنگیی)		۲- لە لای خۆیەره بهخۆهیشتی خۆی
vocalist/'vəʊkəlɪst/n	volunteer/vɒləntiə(r)/n	فیداکەر
vocation/vəʊ'keɪʃn/n	volunteer/v	لەخۆیەره دیتە پێش
۲- هەلوێستێکی تایبەت	voluptuous/və'lʌptʃuəs/adj	زاینده
vocational/vəʊ'keɪʃənəl/adj		وێژن/هەست بزۆین
vociferous/və'sɪfərəs/adj	vomit/'vɒmɪt/n - v	پشانەوه/دەپشێتەوه
بەرز، ژاوەژاوەکەر	voodoo/'vʊ:du:/n	فۆدو(سحر و فێلبازی)
vodka/'vɒdkə/n	voracious/və'reɪʃəs/adj	زۆر خۆر، بەهەلپە
جۆره شەپاییکی	vortex/'vɔ:teks/n	خوولخواردنی ناو
پۆسییە	notary/'nəʊtəri/n	خۆتەر خانکەر بۆ تاییین و
vogue/vəʊg/n		خزمەت
vogue/vəʊg/n	voiced/adj	دەنگدان
مۆدیلیکی باو/میلیت	void/vɔɪd/adj	۱- بە تان
voice/vɔɪs/n		۲- هەلوەشاوه، پووج ۲- بێ ئەوه- بەبێ
دەنگ	void/vɔɪd/adj	فرزێ، هەلەمی،
voiced/adj		هەلچۆر
voiced/adj	volatile/vɒlətaɪl/adj	گرکانی
۱- بە تان		گرکان
۲- هەلوەشاوه، پووج ۲- بێ ئەوه- بەبێ	volcanic/vɒl'kænɪk/adj	مشکی کێلگه/جورج ناسا
فرزێ، هەلەمی،	volcano/vɒl'keɪnəʊ/n	ویست، خواست
هەلچۆر	vole/vəʊl/n	۱- تۆپیباران
گرکانی	volition/və'liʃn/n	۲- ژمارەیهك پهیمان و سوێند و ئەفرەت..
گرکان	volley/'vɒli/n	۳- تۆپی هەوایی(فۆلبیۆل)
مشکی کێلگه/جورج ناسا		volt/vəʊlt/n
ویست، خواست	volition/və'liʃn/n	فۆلت(کارمبا)
۱- تۆپیباران	volley/'vɒli/n	هێزی کارمبا
۲- ژمارەیهك پهیمان و سوێند و ئەفرەت..		زمانپارایی
۳- تۆپی هەوایی(فۆلبیۆل)	volume/'vɒljʊm/adj	زمانپارای
فۆلت(کارمبا)		۱- بەرگ ۲- قەبارە
هێزی کارمبا	volume/'vɒljʊm/n	۲- بەشێکی زۆر ۴- دەنگی بەرز- دەنگ
زمانپارایی		۵- سال
زمانپارای	voluminous/və'lu:mɪnəs/adj	۱- بەرگ ۲- قەبارە
۱- بەرگ ۲- قەبارە		۲- بەشێکی زۆر ۴- دەنگی بەرز- دەنگ
۲- بەشێکی زۆر ۴- دەنگی بەرز- دەنگ	voluntarily/vɒləntəri/adv	بەویستی خۆی
۵- سال		
بەویستی خۆی		

382	vocabulary
viola/'viəulə/n	۱- (فیولآ) کهمانی ناوهندی ۲- گول و ونهوشه
violate/'vaɪleɪt/v	پنشیل دمکا
violence/'vaɪələns/n	توندوتیزئی
violent/'vaɪələnt/adj	توندوتیز، دپ
violet/'vaɪələt/n	۱- گولی و ونهوشه ۲- پهنگی و ونهوشهیی
violin/'vaɪə'lin/n	کهمانچه
violinist/'vaɪə'linɪst/n	کهمانچهژمن
viper/'vaɪpə(r)/n	۱- ماری ژهره‌روی ۲- فیلبلان
virgin/'vɜ:dʒɪn/n	۱- پاکیزه بین‌شهمون ۲- عازبه، کچ
virginity/və'dʒɪnəti/n	پاکیزهیی
virile/'vɪraɪl/adj	۱- نئیر ۲- خاوه‌ن پیاوه‌تی- شیانسی زایندهیی
virility/və'ɾɪləti/n	پیاوه‌تی، هیزی زایندهیی
virtual/'vɜ:tʃuəl/adj	کاری، کرداری
virtually/'vɜ:tʃuəli/adv	بهرامستی
virtue/'vɜ:tfu:/n	چاک خوازی، باشی
virtuoso/'vɜ:tfu'əʊzəʊ, 'əʊsəʊ/n	موسیقارژمنی بلیمعت/کارامه/توژژمر
virtuous/'vɜ:tfuəs/adj	چاک، راستگو
virulent/'vɪrələnt, -rjəl-/adj	کوزهر، کوزهری بههیز
virus/'vaɪrəs/n	فایروس
visa/'vi:zə/n	پئی پیدان بۆهاتنه ناوه‌وه
visage/'vɪzɪdʒ/n	سیمما، روخسار
vis-a-vis/'vi:z ə: 'vi/adv	پووویه‌وو
viscount/'vaɪkaʊnt/n	نازانو (لەنئوان)
	کۆشک و یابۆن) له بارۆن به‌رزتره له کۆشک‌نشین نزمتره.
viscous/'vɪskəs/adj	۱- لینیج- گهره
vise *vice/'vaɪs/n	قه‌ناره- مه‌نگنه
visible/'vɪzəbl/adj	بیینرا، دیار
visibility/'vɪzə'bɪləti/n	پله‌ی بیین
visibly/'vɪzəbli/adv	لئی دیاره- لئی ده‌بینرئ
vision/'vɪʒn/n	۱- بیین، روانی ۲- خه‌ون
visionary/'vɪʒənri/adj	خه‌یالی، وه‌معی
visit/'vɪzɪt/v	سهردانی دمکا
visitor/'vɪzɪtə(r)/n	میوان
visor/'vaɪzə(r)/n	۱- بهشی داپۆشراوی ده‌موچا له کاتی کلۆی ناسنی له‌سهر بکرت ۲- به‌رچا
vista/'vɪstə/n	دیمه‌نی باریک و دریز (له دارستان)- ژنجیره‌یک دیمه‌نی دریز/ناسق
visual/'vɪʒuəl/adj	چاو‌ه‌کی (بصری)
visualize/'vɪʒuəlaɪz/v	ده‌مینته‌هزی خۆی
	- له‌خه‌یانی وینه‌ی ده‌کیشنی جه‌ره‌ری، به‌لگه‌دار، بال
vital/'vætl/adj	چالاکی
vitality/væ'tæləti/n	فیتامین (پیزشکی)
vitamin/'vɪtəmin/n	پووچی ده‌کاته‌وه
vitiate/'vɪʃieɪt/v	ناوی- شوشه‌یی
vitreous/'vɪtriəs/adj	زاج (زاج) ماده‌یه‌کی کیمیاییه
vitriol/'vɪtriəl/n	ترشی سولفور
vitriolic/'vɪtri'ɒlɪk/adj	قسه‌ی ناشیرین پی کردن/زمان پیس
vituperate/'vɪ,tju:pə'reɪt/v	جنزویی پنده‌دا نه‌فره‌تی لیده‌کا
vituperation/'vɪ,tju:pə'reɪʃn/n	جنزویی پیدان
vivacious/'vɪ'veɪʃəs/adj	شالاوئیکی چالاک (به‌چاکی دیت)/ گورج
vivavoce/adj-adv	زاره‌کی/ به‌دهم
vivid/'vɪvɪd/adj	وه‌سفیکی چاک
	پرشنگدار- به‌روهنق
vivisection/'vɪvɪ'sekʃn/n	توئیکاری
	ناژدی زیندوو
vixen/'vɪksn/n	۱- م‌یه‌ی پۆی ۲- ژنئیکی مه‌له‌شه- شه‌رانی
vocabulary/və'kæbjələri/n	

vice	381	vinyl
vice/vaɪs/n	۱- خالی لاوازی	ناوێتهی کامیراوه بهشیوهی وێنه پیشان دهدا.
	۲- خهوش، عهیب ۲- ئامیزی دارتاشیو	vigil/'vɪdʒɪl/n
	ئاسنگیری ۴- جیگیری سهروک	vigilance/'vɪdʒɪləns/n
viceroy/'vaɪsɔɪ/n	جیگیری پاشا	
vice versa/'vaɪs 'vɜːsə/adj	پێچهوانه	vigilant/'vɪdʒɪlənt/adj
vicinity/və'sɪnəti/n	لهتهنێشت	vigilante/'vɪdʒɪ'lænti/n
	نزیک- هاوسنی	
vicious/'vɪʃəs/adj	۱- شهراشی، دپ،	vigorous/'vɪgərəs/adj
	خهوشدار ۲- ههچ وپوچ ، دپناکار	vigour/'vɪgə(r)/n
vicissitude/vɪ'sɪsɪtjuːd/n	گۆران	Viking/'vaɪkɪŋ/n
	(بۆژ) (دهوران)	
victim/'vɪktɪm/n	قوربانی، قۆج	vile/vaɪl/adj
victimization/'vɪktɪmaɪ'zeɪʃn/n		villify/'vɪlɪfaɪ/v
	تۆله، سزا	
victimize/'vɪktɪmaɪz/v	تۆلهی لی	villa/vɪlə/n
	دهسهن(سزای دهدا)	
victor/'vɪktə(r)/n	سهرکهوتوو- زان	village/'vɪlɪdʒ/n
Victorian/'vɪk'tɔːriən/n	سهردهمی	villager/'vɪlɪdʒə(r)/n
	شارته لکتوریا	villain/'vɪlən/n
victorious/vɪk'tɔːriəs/adj		
	سهرکهوتوو	villainy/'vɪləni/n
victory/'vɪktəri/n	سهرکهوتن	vim/vɪm/n
victual/v	ئازووکه دههخشین	vindicate/'vɪndɪkeɪt/v
victualler/n	بازرگانی خوراک	vindication/'vɪndɪ'keɪʃn/n
video-tape/'vɪdiəuteɪp/n	شریتی	
	فدیو	vindictive/vɪn'dɪktɪv/adj
vie/vaɪ/v	بهیرههکانی دهکا	
view/vjuː/n	۱- تیروانین	vine/vaɪn/n
	۲- دیمه ۳- بیهوا، بۆچوون	
view/v	۱- تهماشا دهکا	vinegar/'vɪnɪgə(r)/n
	۲- تاقی دهکاتهوه	vineyard/'vɪnjəd/n
viewer/'vjuːə(r)/n	۱- بینهر	vintage/'vɪntɪdʒ/n
	۲- گهوههکهوهی وێنه	
viewfinder/'vjuːfaɪndə(r)/n		vintner/'vɪntnə(r)/n
	ئامیزیکی کامهراپه دهو ناوچانه لههنگای	vinyl/'vɪnl/n

vendetta	رادەگەهەنی	vermicular	جەمەت
vendetta/ven'detə/n	دوژمنایەتی	veracity/və'ræsəti/n	راستی، ھەق
	رکابەرایەتی - ئارزۆ	veranda(h)/və'rændə/n	بەلکۆنە
vendor/'vendə(r)/n	فروشیار	verb/vɜ:b/n	دایۆشراو
vener/və'nɪə(r)/n	توێکل	kar, فرمان	
venerable/'venərəbl/adj	١- بەرز، بەویقار ٢- ئازناوی شەمشون (فەلە)	verbal/vɜ:bl/adj	١- ئاخاقتنی - بەقسە ٢- زارەکی ٢- وەرگیرانی وشە یەوشە ٤- پستەییکی کاری
venerate/'venərəit/n	پێزی دەگرت	verbalize/'vɜ:bəlaɪz/v	بە وشە دەردەبڕی
veneration/'venə'reɪʃn/n	پێز گرتن	verbatim/vɜ:'beɪtɪm/n	بەپەیک قسە، دەق و دەق - وشە بە وشە
venereal/və'nɪəriəl/adj	١- تووش بوون بە نەخۆشی ئەندامەکانی زاوژی	verbiage/'vɜ:biɪdʒ/n	قسە زۆر کردن/ وشە ناپێویست
	٢- پەیمووست بە ئەندامەکانی جووت بوونەوه	verbose/vɜ:'bəʊs/v	زۆر قسە دەکات (زۆر بێ)
venereologist/n	پزیشکی پەسپۆر بە	verbosity/vɜ:'bɒsəti/n	دریژ کردنەوه/ دریژدانە
vengeance/'vendʒəns/n	نۆلە	verdant/'vɜ:dnt/adj	١- نوێ و سەوز ٢- بێ ئەزموون
venial/'vɪniəl/adj	ھەلە بچووک، ئێبوردراو/ گوناھە بچووک	verdict/'vɜ:dɪkt/n	١- حوکم، بیریاری دادگا ٢- پا
venison/'venɪsn/n	گۆشتی ئاسە	verdigris/'vɜ:dɪɡrɪz/n	ژەنگ/کەرۆ
venom/'venəm/n	١- ژەر ٢- کینە- رق	verdure/n	سەوزایی، شینایی، کەسکاتی
venomous/'venəməs/adj	کینەلەل، ژەرھواری	verge/vɜ:dʒ/n	قەرەخ، ئێوار، کەنار
vent/vent/n	١- کون - دەرچە ٢- ھەواکێش	verge/adv-v	لە قەرەخ/ لێی نزیکە
ventilate/'ventɪleɪt/v	١- ھەوا دەگۆڕی ٢- گاز نەدەکا	verger/'vɜ:dʒə(r)/n	١- فەرمانبەری فرەشە ٢- جێگەری سەروک
ventilation/'ventɪ'leɪʃn/n	ھەواگۆڕی	verification/'verɪfɪ'keɪʃn/n	سەلماندن
ventilator/'ventɪleɪtə(r)/n	پانکە	verify/'verɪfaɪ/v	١- راستی دەردەخا ٢- ئیسپات دەکا ٢- جەختی لەسەر دەکا
ventricle/'ventrɪkl/n	سکۆلە	verily/'verɪli/adv	بەراستی/ لە راستی دا
	(بەشیکی دڵ) ٢- ھەر بەشیکی بۆشی جەستە	verisimilitude/'verɪsɪ'mɪlɪtju:d/n	لاساوی کردنەوه/ بوخسار
ventriloquist/'ven'trɪləkwɪst/n	بەبێ لێوچۆلن قسە دەکات	veritable/'verɪtəbl/adj	راستەقینە/ راست
venture/'ventʃə(r)/n	سەرھێزی	verity/'verəti/n	ھەق، راستی، پەسەن
venture/v	١- خۆی پێ دەدا سەرھێزی دەکا ٢- دەوێری	vermicide/n	کرم کوژ
venue/'venju:/n	جێژوان	vermicular/adj	کرمی/ جیھانی کرم
veracious/adj	راستگۆ- راست		

vane	378	vend
شەرمەنگیزی/هۆلانیەت	Vaseline/'væsəli:n/n	وازەنەن(مەلحەم)
vane/vein/n	vassal/'væsl/n	۱-کریگرتە زەوی کشتوکالی
vanguard/'væŋɡɑ:d/n	۲-خولام-سەپان ۲-ژێردەست	
پیشەرو/پیشەنگ	vast/vɑ:st/adj	قراوان، مەزن
vanilla/və'nɪlə/n	vastly/'vɑ:stli/adv	بەقراوانی
۱-پەرش و یلۆ دەبین	vat/væt/n	خەوزی دەباغی، قاپیگی گەرە
۲-لەچاو بزر دەبین	Vatican/'vætɪkən/n	ڤاتیکان(دەولەت)
vanity/'vænəti/n		(پاپانشین)
vanquish/'væŋkwɪʃ/v	vault/vɔ:lt/n	۱-گومەت، گومبەت، گومەز
دەبین/دەیشکین	۲-گۆپ	
vapid/'væpɪd/adj	vaunt/vɔ:nt/v	شانازی دەکا
بەتال(قەسە قۆ) ۲-بەتەم	veal/vi:l/n	گۆشتی گۆلک
vaporize/'veɪpəraɪz/v	veer/viə(r)/n	لادەدا، پەوی دەگۆپی
vapour/'veɪpə(r)/n	vegetable/'vedʒtəbl/n	سەوزە، تەپە، فیقی
variable/'veəriəbl/adj	vegetarian/'vedʒə'teəriən/n	پووەکی،
variance/'veəriəns/n		گۆشت نەخۆر
تەتەبایی	vegetate/'vedʒətet/v	وەک روەک دەژی
variation/'veəri'eɪʃn/n		(بەنچالاک)
تاکۆکی	vegetation/'vedʒə'teɪʃn/n	رووەک،
varicose/'værikəs/adj		ژیانی رووەکی
باپەری پەتەپەو(دوال)	vehemence/'vi:əməns/n	توندی، تیزگی
پەتەپەو/ئەستور بون	vehement/'vi:əmənt/adj	تیز، وێرانکەر
varied/'veəriəd/adj	vehicle/'vi:əkl/n	ئۆتۆمبیل/کەرەستە/هۆکار
هەمەچەشنە	veil/veɪl/n	پووپۆش، پێچە
variegated/'veəriəgetɪd/adj	vein/veɪn/n	۱-وورە دەمار
رەنگاوەرەنگ، نەخشین	۲-شەق-کەلین	
variety/və'reɪəti/n	۳-گێول، خولق ۴-شیوانز	
۱-جۆراوجۆر	vellum/'veləm/n	پێستە
۲-هەمەجۆر ۳-چەشن	velocity/və'lesəti/n	خێرایری/خێزەری خێرایری
۴-شانۆگەری جۆراوجۆر		(رووناکی)
various/'veəriəs/adj	velvet/'velvɪt/n	کوتال(قەدیغە)
varnish/'vɑ:nɪʃ/n	velvety/adj	قەدیغەیی
وارنیش	velveteen/'velvə'ti:n/n	کوتالینکی لۆکەیی
پۆلش/رەوئەفکەر		وەکو قەدیغە وایە
vary/'veəri/v	venal/'vi:nəl/adj	بەرتیل خۆر
دەگۆزی، هەمە	vend/vend/v	۱-دەفرۆش ۲-بەزۆدەکا تەرە
چەشنە دەکا		
vase/vɑ:z/n		گولدان

Vv

V-v/vi:/ پیتی بیست و دوهم له
 ئهلفبای ئینگلیزی
 vacancy/'veikənsi/n ۱- بهتالی،
 بوئیشی ۲- جی/پیشی بهتال
 vacant/'veikənt/adj ۱- بهتال
 ۲- نهگیراو ۳- گهره- بئمانا
 vacantly/adv بهگیزی
 vacate/və'keɪt/v چۆل دهکا- وازدینن
 vacation/və'keɪʃn/n ۱- چۆل کردن
 ۲- مۆله ۳- پیشوو
 vaccinate/'væksineɪt/v دهرزیلیده
 vaccination/'væksi'neɪʃn/n دهرزی
 لیدان (گرانهتا)
 vaccine/'væksi:n/n کوتان
 vacillate/'væsəleɪt/v پارایی دهبن،
 دووئل دهبن
 vacillation/'væsə'leɪʃn/n پارایی،
 دووئلی
 vacuous/'vækjuəs/adj بهتال، هیچ
 بیریکی تیدا نیه
 vacuum/'vækjuəm/n ۱- بوشایی
 ۲- گسکی کاره بایی
 ۳- شووشی ترمز
 vagabond/'vægəbɒnd/adj بهرهللا،
 دهریهدهر
 vagina/və'dʒamə/n ۱- میزههز
 ۲- کێژان
 vaginal/və'dʒamɪl/adj پهیههست به
 کۆنهندامی ئافرهت
 vagrancy/'veɪgrənsi/n ئاوارهیی،
 دهریهدهری
 vagrant/'veɪgrənt/adj سوالکەر،
 دهریهدهر
 vague/'veɪg/adj تهمومزایی، نادیار

vaguely/adv به نادیار
 vain/vem/adj ۱- پوچ ۲- بهتال-
 بئکهک ۳- لووت بهرز
 vale/veɪl/n شیو، دۆل
 valency/'veɪlənsi/n هاوتای پهگهز(کیمیا)
 valentine/'væləntaɪn/n خوشهویست
 valentine card بلیتی خوشهویستی
 ناشقان پۆزی ۱۴ی شوبات دهیگۆپنهوه-
 رۆزی ناشقان- رۆزی نهفینی
 valet/'væleɪ, 'væliɪt/n خزمهتکاری چل و
 بهرگی گهرهکهی ئوتوکهری هوتیل
 valiant/'væliənt/adj زۆر ئازا
 valid/'vælɪd/adj ۱- چاک، ساخ، بهکار
 ۲- یاسایی، شرعی
 validate/'vælɪdeɪt/v ۱- مۆزی دهکا، رازی
 دهبن ۲- بهشرعی دهکا
 validity/'vælɪdɪti/n شرعی، لایهنی
 یاسایی- دهسهلات
 valise/və'li:z/n چانتای سهفر
 valley/'væli/n شیو، دۆل
 valorous/adj ئازا، جهریهزه
 valour/'vælə(r)/n نازایهتی
 valuable/'væljuəbl/adj به نرخ، به بهما
 valuation/'vælju'eɪʃn/n نرخاندن
 value/'vælju:v/ دهرخینی
 بهچاکی ههلهسهنگینی
 value/n ۱- بهما ۲- گرنگی
 ۳- ئاکار ۴- ئاست
 valve/n چهمهپەر، گهره/دهمهک
 vampire/'væmpaɪə(r)/n خوئین مژ
 (ئاژدهلیکی خورانی)
 van/væn/n ۱- ئۆتۆمبیلکی داپۆشراوی
 گواستهوه
 ۲- عهره بانهی شهمهندههفر
 ۳- پینشرووی سوپا
 vandal/'vændl/n شهههنگیز- هۆلانی-
 تیکدهر
 vandalism/'vændəlɪzəm/n گیانی

upside-down	376	uvula
upside-down/ˌʌpsaɪd ˈdaʊn/adv	use/juːz/v	بەکارى دەھىنى
سەرەو قىپ/سەرەو قوون	used/juːzd/adj	كۆنە باش
upstairs/ˌʌpˈsteɪz/adj	useful/ˈjuːsfl/adj	بەسوود
لەقائى سەرەو	useless/ˈjuːsləs/adj	بەسوود
upstanding/ˌʌpˈstændɪŋ/adj	usher/ˈʌʃə(r)/n	رابەر - رى پيشاندەر
ساخ - قىت		دەرگاوان
upstream/ˌʌpˈstriːm/adv	usher/ˈʌʃə(r)/v	جىنى - رىنى پى
بە پىچەوانەنى شەپۇلى دەريا		پيشان دەدا
uptake/ˈʌpteɪk/v	usherette/ˌʌʃəˈret/n	(كچىك)لە سىنەما
سەرلى شىۋار		چىنگا بۇ خەلگە دەست نىشان دەكات
uptight/ˌʌpˈtaɪt/adj	usual/ˈjuːʒuəl/adj	باو/ئاسايى
دورۇتار - ترساو	usually/ˈjuːʒuəli/adv	بەزۇرى
up to date/ˌʌp tə ˈdeɪt/adj	usurer/ˈjuːʒərə(r)/n	بەرتىل خۇر
ھاۋچەرخ، نۆى	usurp/juːˈzɜːp/v	زەوتى دەكا/داگىرى
upward/ˈʌpwəd/adj		دەكا
دەچىنە سەرەو	usurper/juːˈzɜːpə(r)/n	زۇردار، زەوتكەر
بەرەو سەرەو	usury/ˈjuːʒəri/n	(رىا) سو
uranium/ˌjuːreɪniəm/n	utensil/ˈjuːtensl/n	ئامىز/كەلۈپەل
يۇرانيۇم	uterus/ˈjuːtərəs/n	(رەھسى) ئافرەت
urban/ˈɜːbən/adj	utilitarian/ˌjuːtɪlɪˈteəriən/adj	فەلسەفە
شارىستانى - شارىسى		سوود گەيمەنرى
urbane/ˈɜːbeɪn/adj	utility/ˌjuːtɪləti/n	سوود
رەشت باش -	utilize/ˈjuːtəlaɪz/v	بەكارى دەھىنى
بەرىز	utmost/ˈʌtməʊst/adj	ئا ئەوپەرى - پىراده
urchin/ˈɜːtʃɪn/n	Utopia/ˈjuːˈtəʊpiə/n	يۇتۇپىيا (شارىكى
كۆرىكى شەپانى،		نەمۇنەنى)
چەقاۋەسو	Utopian/ˌjuːˈtəʊpiən/adj	نەمۇنەنى، پىرىكى
urge/ɜːdʒ/v		سەراپى
ھانى دەدا	utter/ˈʌtə(r)/adj	تەواو
urgency/ˈɜːdʒənsi/n	utterance/ˈʌtərəns/n	دەستەواۋە، قسە/
پىۋىستى - زو -		ئاخاۋتن
پەلە	uttermost/adj	ئا ئەوپەرى مەبەست
urgent/ˈɜːdʒənt/v	uvula/ˈjuːvjələ/n	قورقوراكە/
خىرا، زۇر پىۋىست		پارچە گۆشتى پىشتەمەنى سەروى دەم
uric/ɜːrɪk/adj		
ترشى يۇرىك(مىن)		
urinal/n		
۱-تەۋالىتى مىز		
۲-شۋىنى مىز كۆردن		
urinate/ˈjuːreɪnɪt/v		
مىز دەكا		
urine/ˈjuːrɪn/n		
مىز		
urn/ɜːn/n		
گۆزە - گولدان		
us/əs/prop		
ئىمە(بەركا)		
usage/ˈjuːsɪdʒ/n		
۱- بەكارهينان		
۲- لە زماندا باۋە بەكارهيناننى		
use/juːs/n		
بەكار هينان		

untold

(مردنیکی) ناوهخت
untold/ʌn'təuld/adj ١- نهگوتراو،
باس نهگراو

٢- له حساب نایهت، ناژمیردیت
untouchable/ʌn'tatʃəbl/adj - n
دهستی لی نادریت (توخنی ناگهویت)/

نهندامی نزمترین چین
untoward/ʌntə'wɔ:d/adj نهویستراو
١- ههول نه دراو
٢- زیرهک نیه

١- نرۆژن، ناراست
untrue/ʌn'tru:/adj ٢- بیوهفا

درۆوده له سه
untruth/ʌn'tru:θ/n
١- ده رگا نهما
٢- نهیکوتی (ههولیکی زۆر دهدا)

١- بهکار نه مینراو
unused/ʌn'ju:zd/adj
٢- نااسایی
unusual/ʌn'ju:ʒuəl/adj

١- په دهی لاهدا
unveil/ʌn'veil/v
٢- نهویستراو
unwanted/ʌn'wɒntɪd/adj

١- بی بیانوو، ههروا
unwarranted/ʌn'wɒntɪd/adj
٢- ماندوو، نهخۆش
unwell/ʌn'wel/adj

١- گران
unwieldy/ʌn'wi:ldi/adj
٢- بهکار دیت
unwilling/ʌn'wi:lɪŋ/v

١- نایهویت
unwind/ʌn'waɪnd/v
٢- گه مژه، گینه پیاو
unwise/ʌn'waɪz/adj

١- بهین قهست/
unwitting/ʌn'wɪtɪŋ/adj
٢- بێ ناگا
unworldly/ʌn'wɜ:ldli/adj

١- کوی به
unworthy/ʌn'wɜ:ði/adj
٢- دنیا نادات (خواپه رست)
unwritten/ʌn'ri:tɪn/adj
٢- شایانی نیه
٣- نه نووسراو
unzip/ʌn'zip/v

375

upshot

له سه رهوه/په رهوه سه رهوه
up/ʌp/adv
١- به توندی
upbraid/ʌp'breɪd/v
٢- رهفتاری له گهل دهکا (سه رزم نشتی دهکا)

١- په روم ده کردن
upbringing/ʌp'brɪŋɪŋ/n
٢- گۆپانیکی مزمی
upheaval/ʌp'hi:vəl/n
٢- له ناگاو

١- (په رهوه) سه رهوه، دژوار
uphill/ʌp'hɪl/adj
٢- پشتیوانی دهکا
uphold/ʌp'həʊld/v
٢- (کورسی به شتی نه رم) داده پۆشی
upholster/v

١- قه لهو، خروپ
upholstered/ʌp'həʊlstəd/adj
٢- upholsterer/ʌp'həʊlstərə(r)/n

١- قالی چن، مافوچن
upholstery/ʌp'həʊlstəri/n
٢- پیشه ی چین

١- چا کرد نه ره، سه پر شتی
upkeep/ʌpki:p/n
٢- کر ی ی لی چا کرد نه ره
٢- ووره به رز دهکاتهوه
uplift/ʌp'lɪft/v

١- به رز دهکاتهوه
upon/ə'pɒn/prep
٢- له سه رهوه ی
upper/ʌpə(r)/adj
٢- سه رهوه،

١- له بلندایی، له به رزایی
uppermost/ʌpəməʊst/adj
٢- به رزترین، بلندترین

١- ستوونی - په پ
upright/ʌpraɪt/adj
٢- راست، پاک
upright/ʌpraɪt/adj
٢- راپه رین -

١- یاخ ی جوون
uprising/ʌpraɪzɪŋ/adj
٢- ژاوم ژاو
uproar/ʌpro:(r)/n
٢- نا ههنگیکی

١- دهنگ به رز - په ژاوم ژاو
uproariously/adv
٢- به ژاوم ژاوی
uproot/ʌp'ru:t/v
٢- (په گی) هه لده کشین

١- قه یی دهکاتهوه،
upset/ʌp'set/v
٢- تیکی دهدا
upshot/ʌpʃɒt/n
٢- نه انجام/چهره هه/کرۆک

unreliable	374	untimely
بەزەیی پێدا نایەتەرە (زەحم ناكات)	unseemly/ʌn'si:mlɪ/adj	بێ ئەدەب/
unreliable/ʌnrɪ'laɪəbl/adj		نادروست
پشتی	unseen/ʌn'si:n/adj	نەبینراو،
پێنابەسترت	unsettled/ʌn'setld/adj	تەنبینی نەکراو
unrelieved/ʌnrɪ'li:vd/adj		نیگەرەن،
شە	unshakeable/ʌn'ʃeɪkəbl/adj	پارێ، ناسەقامگیر
unremitting/ʌnrɪ'mɪtɪŋ/adj		سەقامگیر/نەهەژێ- نەهەژاو
هەواییکی بەردەوام	unshaven/ʌn'ʃeɪvn/adj	نەتاشراو (پیش)
unrepeatable/ʌnrɪ'pi:təbl/adj	unsightly/ʌn'saɪli/adj	چارەمەران،
دووبارە نایەتەرە	unskilled/ʌn'skɪld/adj	ناشیرین
unrequited/ʌnrɪ'kwɑ:ɪtd/adj	unsophisticated	ناکارامە
(خۆشەویستی) یەک سەرە (لەبەک لاوە)	/ʌnsə'fɪstɪkətɪd/adj	
unreservedly/ʌnrɪ'zɜ:vd/adv		سادە، ساکار
پوو بە پوو، بەناشکرا	unsound/ʌn'saʊnd/adj	خەوشدار،
unresolved/adj		ناتەواو
دوودل، پارێ	unspeakable/ʌn'spi:kəbl/adj	وەسف ناکرێت/ناگوتری
unrest/ʌn'rest/n	unspeken/ʌn'spəʊkn/adj	نەوتراو
شیواوی،	unstable/ʌn'steɪbl/adj	ناسەقامگیر
نازاو، ناسەقامگیر	unsteady/ʌn'steɪdi/adj	بە لارەلار
unripe/ʌn'raɪp/adj	unsuitable/ʌn'suɪtəbl/adj	ناشایسته/نەگونجاو
پێنەگەیشتوو،	unsure/ʌn'sʊə(r)/adj	نادانیا
کان	unsuspecting/ʌnsə'spektɪŋ/adj	گومان هەلنەگر (دانیاپە)
پێچەبەکی دەکاتەرە	untapped/ʌn'tæpt/adj	نۆبەرە،
unroll/ʌn'rəʊl/v		دەستی ئی نەدرەو
(لولیەکی دەکاتەرە)	untenable/ʌn'tenəbl/adj	پشتیوانی ناکرێت
unruffled/ʌn'rəfld/adj	unthinkable/ʌn'θɪŋkəbl/adj	بە ئەقڵی
هێمن،		کەس دا نایەت
خۆپراگر	unthought-of/adj	بە بیرێ کەس دا نەهات
unruly/ʌn'ru:li/adj	untidy/ʌn'taɪdi/adj	ناریک و پینک
یاسی،	untile/ʌn'taɪl/v	دەکاتەرە، هەلەدەرە شینیتەرە
سەرشییت	until/ʌn'tɪl/conj	هەتا، تەنانت
unsafe/ʌn'seɪf/adj	untimely/ʌn'taɪmlɪ/adj	
ترسناک		
unsaid/ʌn'sed/adj		
نەوتراو، ناوتری		
unscathed/ʌn'skeɪðd/adj		
تووشی		
هیچ نەبوو، زیانی پێنەکەوتەرە		
unscrew/ʌn'skru:v		
بورغی بێکە		
دەکاتەرە		
unscrupulous/adj		
بێ وێژدان		
unseasoned/adj		
دارێکە نەگەییو		
بێ وەرژ/ وەرژ نەهاتوو		
unseat/ʌn'si:t/v		
۱- داڕێدەگرت،		
لای دەبا، دەری دەکا		
۲- لەسەر ئەسپەکی داڕێدەگرتە خوارێ		

unless	373	unrelenting
unless/ən'les/conj	هتا - نه‌گه‌ر تا	unopposed/ʌnə'pəʊzd/adj
unlike/ʌn'laɪk/adj	جیاوا‌ز له	unorthodox/ʌn'ɔ:θədɒks/adj
unlikely/ʌn'laɪkli/adj	شیمانه نه‌گه‌راو	به‌پێچه‌وا‌نه‌ی دا‌ب و نه‌ریت/دین
unload/ʌn'ləʊd/v	نا‌یه‌بدن/ دا‌نه‌گر	unpack/ʌn'pæk/v
unload/ʌn'ləʊd/v	بارمه‌کی دا‌ده‌گرێ / ده‌هێنێته‌ خوارێ	unparalleled/ʌn'pærələɪd/adj
unlock/ʌn'lɒk/v	ده‌کاته‌وه	unperturbed/adj
	بێ‌به‌خت،	unpick/ʌn'pɪk/v
unlucky/ʌn'lʌki/adj	به‌خت په‌ش	unplaced/ʌn'pleɪst/adj
unmanly/ʌn'mænli/adj	١- ترسێوک - نا‌پیاو ٢- لاوا‌ز (سێکس)	unpleasant/ʌn'pleznt/adj
unmarried/ʌn'mærid/adj	کو‌پی	unprecedented/ʌn'presɪdntɪd/adj
	عازهب، کچی شو‌نه‌کردو	unpretentious/ʌnpri'tenʃəs/adj
unmask/ʌn'mɑ:sk/v	رو‌وی ده‌رده‌خا	unprintable/ʌn'prɪntəbl/adj
unmentionable/ʌn'menʃənəbl/adj	نا‌وی نه‌هێنرێت	unprofessional/ʌnprə'feʃənəl/adj
unmindful/ʌn'maɪndfl/adj	بێ‌ ئا‌گا - نه‌ بیرگر	unprompted/ʌn'prɒptɪd/adj
unmistakable/ʌnmɪ'steɪkəbl/adj	دی‌ار، پوو	unprovided/adj
unmoved/ʌn'mu:vɪd/adj	گو‌ی پێ‌نه‌ده‌ر، تو‌په‌ نا‌پێ	unprovoked/ʌnprə'vəʊkt/adj
unnatural/ʌn'nætʃrəl/adj	نا‌سروشتی	
unnaturally/adv	به‌شێوه‌یه‌کی	unqualified/ʌn'kwɒlɪfaɪd/adj
	نا‌سروشتی	شایسته‌ نه‌یه، ته‌واو نه‌یه - ره‌ها
unnecessary/ʌn'nesəsəri/adj	نا‌پێویست	unravel/ʌn'rævl/v
unnerve/ʌn'nɜ:v/v	و‌ره‌ی دا‌ده‌به‌زی	unreadable/ʌn'ri:dəbl/adj
unnoticed/ʌn'nəʊtɪst/adj	هه‌ست	نه‌خێندرا‌وه
	پێ‌نا‌کرێ	unreal/ʌn'riəl/adj
unnumbered/ʌn'nʌmbəd/adj	له‌ژماره‌ نه‌هاتوو/نا‌ژمێردرێ	unrealistic/ʌnrɪə'lɪstɪk/adj
unofficial/ʌnə'fi:ʃl/adj	نا‌ره‌سمی	unreasonable/ʌn'ri:znəbl/adj
unofficially/adv	به‌شێوه‌یه‌کی نا‌ره‌سمی	unrecognizable/adj
		نا‌ناسرێته‌وه،
		ژۆر گۆرا‌وه
		unrelenting/ʌnrɪ'lentɪŋ/adj

unfrock	372	unleavened
بێ سۆز، بێ ئەدەب	uniformity/ju:nɪ'fɔ:məti/n	وێك گونجاو
unfrock/v	unify/'ju:nɪfaɪ/v	یه‌کی ده‌کا (یه‌کتای ده‌کا)
unfurnished/ʌn'fɜ:nɪʃt/adj	unilateral/ju:nɪ'lætrəl/adj	یه‌کلایه‌نه
رانه‌ده‌خرا	unimpaired/ʌnɪm'peəd/adj	
ungainly/ʌn'gemli/adj		ساخ، بێ ئازار، ئازار نه‌دراو
ناڕێك/ناقوڵ	uninhibited/ʌnɪn'hæbɪtɪd/adj	
ungodly/ʌn'ɡɒdli/adj		ره‌ها به‌ره‌لل
شەڕانی،	uninterested/ʌn'ɪntrəstɪd/adj	
نادینی		گوی پێ نه‌ده‌ر
ungovernable/ʌn'ɡavənəbl/adj	uninterrupted/ʌn,ɪntrə'ɪrəptɪd/adj	
کۆنتڕۆل نا‌ک‌رێ		دوا به‌ دوا یه‌ك
ungrateful/ʌn'ɡreɪtfl/adj	uninvited/ʌnɪn'vaɪtɪd/adj	
به‌ده‌نمه‌ك،		بانگێشتن نه‌كراو
ناشوكر	uninviting/ʌnɪn'vaɪtɪŋ/adj	
بێ ئاگا،		سه‌رنج
به‌ره‌لل	union/'ju:niən/n	رانه‌كێش
unhappy/ʌn'hæpi/adj		۱- یه‌كگرتن
ناشاد		۲- یه‌كێتی، یه‌كگرتوو
unhealthy/ʌn'helθi/adj	unique/ju'ni:k/adj	بێ هاوتا
نه‌خۆش،	unisex/'ju:nɪseks/adj	بۆ كچ و كور باشه
نه‌ساغ، زیان‌به‌خش		بۆ هه‌ردوو جنس
unheard/ʌn'hɜ:d/adj	unison/'ju:ni:sn, 'ju:ni:zn/n	گونجاو
نه‌بیستراو	unit/'ju:nɪt/n	۱- یه‌كە - ۲- نه‌مه‌یه‌ك له‌ یه‌كان
unheard-of/ʌn'hɜ:d ɒv/adj	unite/ju'naɪt/v	یه‌كه‌ده‌گرێ
نێناسراو	unity/'ju:məti/n	یه‌كێتی، یه‌كگرتن
unhinge/v	universal/ju:nɪ'vɜ:sl/adj	جیهانی، ته‌واوی
عه‌قڵی تێك ده‌چێ	universally/adv	به‌ته‌واوی، سه‌رجه‌م
عه‌قڵی له‌ ده‌ستی ده‌دات	universe/'ju:nɪvɜ:is/n	گه‌ردوون
unhinged/ʌn'hɪndʒd/adj	university/ju:nɪ'vɜ:səti/n	زانکۆ
عه‌قڵ	unkempt/ʌn'kempt/adj	قژ فش/پېرچ
نا ته‌واو - عه‌قڵ نه‌ساغ		شانه‌نه‌كراو
unhurried/ʌn'hʌrɪd/adj	unkind/ʌn'kaɪnd/adj	دپ، بێ یه‌زه‌یی
له‌سه‌ر خۆ،	unknown/ʌn'nəʊn/adj	نه‌ناسراو، نادیار
خاو	unlearn/ʌn'lɜ:n/v	خۆی ئی زنگار ده‌کا
uni-	unleash/ʌn'li:ʃ/v	به‌ره‌لای ده‌کا/به‌رده‌دا
به‌ ته‌نیا	unleavened/ʌn'levnd/adj	
unicorn/'ju:nɪkɔ:n/n		نانی بێ خومره
یه‌ك قوچ		
(ئاژەڵێکی خورافی ئەفسانەییە)		
unidentified/ʌnaɪ'dentɪfɪd/adj		
نه‌ناسراو (بێ ئاسنامه)		
unification/n		
یه‌ك‌کردن (یه‌ك‌تاپه‌رستی)		
uniform/'ju:nɪfɔ:m/adj		
گونجاو -		
یه‌ك‌جۆر (ج‌ل)		
uniformed/adj		
(پۆلیسێك) به‌ جل‌وبه‌رگی		
په‌سه‌می‌یه‌وه		

underwater	371	unfriendly
دەنگ زەم	uneasy/ʌn'izi/adj	نیگەران دودول،
underwater/ʌndə'wɔ:tə(r)/adj		ناسەقامگیر
زێر ئاو	unemployed/ʌnim'plɔɪd/adj	بێکار، ماتل
underwear/ʌndəweə(r)/n		بێکاری
جلی ژێرەوه	unemployment/ʌnim'plɔɪmənt/n	نایەكسان
underworld/ʌndəwɜ:ld/n		نایەكسان
جیهانی تاوان	unequal/ʌn'i:kwəl/adj	پوون / رهها
undesirable/ʌndɪ'zairəbl/adj		هەلەناكات، ورد
كەس حەزی ئی ناكات (نامەقبوول)	unequivocal/ʌni'kwɪvəl/adj	نایەكسان
زیاتەبخش	unerring/ʌn's:ɪŋ/adj	بەشیوەیهکی
undies/ʌndiz/n		نایەكسان
جلی بێهەوی ژنانە	uneven/ʌn'i:vən/adj	بێ پروداد
undivided/ʌndɪ'vaɪdɪd/adj		ناپاست - نادادگەر
تەواو،	unevenly/ʌn'i:vnlɪ/adv	خائەن،
سەرچەم	uneventful/ʌnɪ'ventfl/adj	خیانەت لە ژن
undo/ʌn'du:v		نامۆ،
لێکی دەكاتەوه،	unfair/ʌn'feə(r)/adj	ناگونجاو
چارەسەری دەكا، شەرقە دەكا	unfaithful/ʌn'feɪθfl/adj	لێکی دەكاتەوه
undone/ʌn'dʌn/adj		بێ شعور، دلەرق
کراوه/ دروست		نابەجی/نەگونجاو
نەکراو		خۆگر،
undoubtedly/ʌn'daʊtɪdli/adv		جەریهزە
بێ گومان	unfamiliar/ʌnfə'mɪliə(r)/adj	دەكاتەوه، دەریدەخا
undress/ʌn'dres/v		چاوەرەوان
خۆی رووت	unfasten/ʌn'fɑ:sn/v	نەکراو
دەكاتەوه	unfeeling/ʌn'fi:liŋ/adj	هەیر
undue/ʌn'dju:adj		ناکرێت، نەمر
زێدەرۆ، زیاد	unfit/ʌn'fit/adj	لەئێ ئابوونێت
لەپێزیست/ ئیشتا شایەنی نی یە	unflinching/ʌn'flɪntʃɪŋ/adj	بەدبەخت
undulate/ʌndjuleɪt/v		بەدبەختانە
شەپۆل دەدا	unfold/ʌn'fəʊld/v	بێ بنەما
unduly/ʌn'dju:li/adv		زیارەتییکی دەگەن
بەشیوەیهکی	unforeseen/ʌnfɔ:'si:n/adj	unfriendly/ʌn'frendli/adj
نەگونجاو		
undying/ʌn'daɪŋ/adj		
خۆشەویستی		
نەمری/ هەمیشەیی		
unearned/ʌn'ɜ:nd/adj		
وەرنەگیراو/		
بەدەست نەهێندراو		
unearth/ʌn'ɜ:θ/v		
لەزێر زەوی		
دەردەهێن/ هەلدەکۆن		
unearthly/ʌn'ɜ:θli/adj		
لە سروشت		
بەدەر، سەیر		
زۆر فەرد، زۆر درەنگ(کات)		

underclothes	370	undertone
underclothes/'ʌndəkləʊðz/n	undermine/'ʌndə'maɪn/v	١- تونیل
جلبوبه‌ریگی ژێرمه	لێده‌دا ٢- که‌می ده‌کا / خابرووی نه‌تک ده‌کا	
underclothing/'ʌndəkləʊðɪŋ/n	underneath/'ʌndə'ni:θ/adv	به‌شی
جلی بنه‌وه / ژێرمه		ژێرمه / بن
undercover/'ʌndə'kʌvə(r)/adj	undernourished/'ʌndə'nʌrɪʃt/adj	که‌مخۆراک
نه‌ینسی		
undercurrent/'ʌndəkʌrənt/n	underpay/'ʌndə'peɪ/v	کریی
شه‌پۆلی بنی ده‌ریا		به‌ته‌واوی ناداتی
undercut/'ʌndə'kʌt/n	underpants/'ʌndəpænts/n	
شه‌مه‌کیکی		شه‌پوولی ژێرمه / جلی بنه‌وه
به‌ نه‌رخێ که‌مه‌تر ده‌خاته‌ روو	underpass/'ʌndəpa:s/n	پێنگای ژیر
underdeveloped		زه‌وی
/'ʌndədɪ'veləpt/adj	Underprivileged	
پێ نه‌گه‌یشه‌توو	/'ʌndə'prɪvəlɪdʒd/adj	
underdog/'ʌndədɒg/n		بێ به‌ش، بێ سه‌ربه‌یه‌شت
چه‌رساوه،	underrate/'ʌndə'reɪt/v	له‌ نه‌رخێ
زۆر لێکراو		که‌م ده‌کاته‌وه
underdone/'ʌndə'dʌn/adj	under-secretary/'ʌndə'sekrətri/n	
ته‌واو باش نه‌کۆلاو		ئه‌ندامی په‌رله‌مان و یاریده‌ده‌ری وه‌زیر
underestimate/'ʌndə'esteɪmənt/v	undersexed/'ʌndə'sekst/adj	قۆپ،
که‌می ده‌کا، به‌هیچ نا‌زانی		توانای زایه‌ندی که‌مه
underexposed/adj	understand/'ʌndə'stænd/v	تێده‌گا،
فیه‌میکی که‌م		هه‌ڵده‌هێنجن
تیشک (رووناکی)	understanding/'ʌndə'stændɪŋ/n	
به‌دخۆراک -		١- تێگه‌یه‌شتن ٢- رێککه‌وتن
خۆراکی که‌می هه‌یه	understate/'ʌndə'steɪt/v	له‌نه‌رخێ که‌م
undergo/'ʌndə'gəʊ/v		ده‌کاته‌وه
تالی ده‌چیژی	understudy/'ʌndə'stʌdi/n	جێگری نه‌کته‌ری
(ناخۆشی)		شانۆ / جێگه‌وه‌ی ناماده
undergraduate/'ʌndə'grædʒuət/n	undertake/'ʌndə'teɪk/v	په‌یمان ده‌دا
قوتابی زانکۆی پێش ده‌رچوون	undertaker/'ʌndə'teɪkə(r)/n	دوکاندار،
underground/'ʌndəgraʊnd/adj		مردوشاراوه
ژێر زه‌وی	undertaking/'ʌndə'teɪkɪŋ/n	ته‌ندهر،
undergrowth/'ʌndəgrəʊθ/n		پروژه
نه‌مام - پووش	undertone/'ʌndətəʊn/n	چرپه، شاراوه،
underhand/'ʌndə'hænd/adv		
به‌ نه‌زییه‌وه		
underlie/'ʌndə'laɪ/n		
له‌بنه‌وه		
پالده‌که‌وی، به‌مه‌اله‌ی... داده‌مه‌زێنین		
خه‌ت له‌ژێری ده‌دا		
underline/'ʌndə'laɪn/v		

unbiased

رهفتار دهما

unbiased/ʌn'baɪəst/adj بى لايهن

unblushing/ʌn'blʌʃɪŋ/adj بى هيا،

بى شهرم

unbounded/ʌn'baʊndɪd/adj

(ههزىكى) بى سنوور

unbroken/ʌn'brʊkən/adj

ئىندىرا، نه چىرا، كوى نىكرا

uncage/v له قهفەس دەردە چى-

بەر دەردى/ بەر دەدا

uncalled-for/ʌn'kɔːld fɔː(r)/adj

نە خواسترا و نە پىويست

uncanny/ʌn'kæni/adj

ناسروشكى و شاراو/ سەير

unceasing/ʌn'siːsɪŋ/adj

هەميشەيى/ بەردەوام- نە پراو

uncertain/ʌn'sɜːtɪn/adj

ناديار، گۆرا، نادىنيا

uncertainty/ʌn'sɜːntɪti/n گومان

uncharitable/ʌn'tʃærɪtəbl/adj

وشك، توندوتىر/ نائىبوردە

uncharted/ʌn'tʃɑːtɪd/adj

لەسەر نەخشە تىه/ نەدۆزراو

uncivil/ʌn'sɪvəl/adj

بى نەدەب، دەرپووت

unclaimed/ʌn'kleɪmd/adj

داوانەكراو

uncle/ˈʌŋkl/n

۱-مام/خال

۲-مىردى پلك

unclean/ʌn'kliːn/adj

پىس، ناپاك(بەيران)

uncomeatable/adj

بەناسان دەستى ناگاتىن

دەست ناگاتىن/ ادۆراو

uncommon/ʌn'kɒmən/adj

دەگمەن، نااسايى

uncommonly/adv هەتا پادەيەك

uncompromising

/ʌn'kɒmprəmaɪzɪŋ/adj

واز لە ھەلوئىستى ناھىنى/ چەسپا

unconcerned/ʌn'kɒn'sɜːnd/adj

ناپەيوەست

unconditional/ʌn'kɒn'dɪʃənəl/adj

خۆبەدەستەودانى بى مەرج، پەھا

unconscious/ʌn'kɒnʃəs/adj

۱- بووراو/ بى ھوش

۲- بى ناگا ۲- ناگەست

unconsciousness/n

بى شعورى

uncontrollable/ʌn'kɒn'trəʊləbl/adj

نا تانائىت رىكى بىخات

بەسەرى زال بى

uncork/ʌn'kɔːk/v

قەبا قەكى دەكا تەرە

uncouth/ʌn'kuːθ/adj

۱- پ، زىر ۲- سەير

ناپا

uncover/ʌn'kʌvə(r)/

قەپاغي لادەدا/ لادەپا

uncrossed/ʌn'krɒst/adj

شەك(چەكى)

unction/ˈʌŋkʃn/n

بەپۆنى پىرۆز چەر

کردن(لە لای فەلەكان)

undaunted/ʌn'dɔːtɪd/adj

چەربەزە/ ناازا

undecided/ʌndɪ'saɪdɪd/adj

دوودلە لە

رايەكە/ ھىشتا بىرارى نەداو

undefended/ʌndɪ'fendɪd/adj

گەزەندەيەكى/ بەرگى لى ناكرى

undeniable/ʌndɪ'naɪəbl/adj

بى چەندو

چوون/ نكۆلى لى ناكرى

under/ˈʌndə(r)/prep

۱- لە ژىر

۲- لە ژىر سەرپەرشتى

۳- كەمتر لە ۴- چەند ھالە تىكى جياواز

undercarriage/ˈʌndəkærɪdʒ/n

گىرى

دابەزىنى فېزەكە

undercharge/ˈʌndə'tʃɑːdʒ/v

داواى

نرخىكى كەمتر دەكا

Uu

U-u/ju:/ پیتی بیست و یه کم له
ئه لعلبای ئینگلیزی

ubiquitous/ju:'bikwɪtəs/adj

ئامادهکی زۆر/ له ههموو جێ ههیه

udder/'ʌdə(r)/n گوان

udometer/n باران پیو

uglify/v ناشرین دهکات/ کریت

ugly/'ʌgli/adj ١-دزۆ/ناشرین

٢- نیشانهی شەر

UK: United Kingdom

شانشینی یه ککرتوو- بریتانیا

ulcer/'ʌlsə(r)/n پووشان (قرحه)

ulterior/'ʌl'tɪəriə(r)/adj

له پشتهوه/شاروه

ultimate/'ʌltɪmət/adj ١-کۆتایی

٢-مهزنترین

ultimatum/'ʌltɪ'mentəm/n

دواوهلهت/دواچار ئاگادار کردنهوه

ultra-/prep-adj له سهرووی، سهروو

توندرو

ultraviolet/'ʌltrə'vaɪələt/adj

تیشکی سهرووی بنهوشایی

umbilical cord/'ʌm'bɪlɪkəl 'kɔ:d/n

وێلداش

umbrage/'ʌmbrɪdʒ/v ریزی خۆی

ئه سراههتن/ ههست دهکات ههستی بریندار

کراوه

umbrage/n ١-سینیه/گه لای سینیه

٢-بیژاری

umbrellage/'ʌm'breləʒ/n سهیوان/چمتر

umpire/'ʌmpaɪə(r)/n ئاوێژوان،

داوهر

umpire/v ئاوێژوانی دهکا

unabated/'ʌnə'beɪtɪd/adj بههین

unable/'ʌn'eɪbl/adj دهستهوهستان

unabridged/n

سهراپا- ههمه لایهن

شامیل نهک پوخته

unaccompanied/'ʌnə'kampeɪnɪd/adj

به تهنتیا

unaccountable/'ʌnə'kauntəbl/adj

پاڤه ی بۆنیه

unaccustomed/'ʌnə'kʌstəmd/adj

فێرنیه/رانهاتوو

unadulterated/'ʌnə'dʌltərətɪd/adj

پاک، بێگهر

unaligned/adj بێ لایهن

un-American/'ʌn ə'merɪkən/adj

دژیه تیتال/ دژ به ئهمریکا

unanimity/'ju:nə'nɪmət/n به سههرجهمی،

کۆ

unanimous/'ju'nænɪməs/adj سههرجهم

unanimously/'ju'nænɪməsli/adv

به سههرجهم بێ یار- به کۆی دهنگ

unarmed/'ʌn'ɑ:md/adj بێ چهک

unassuming/'ʌnə'sju:mɪŋ/adj بێ ئهین

unattached/'ʌnə'tætʃt/adj ١-ههزب-

ره بهن- بیژن ٢- سه رهخۆ

unavoidable/'ʌnə'vɔɪdəbl/adj چاره نهیه/

هه تهی

unaware/'ʌnə'weə(r)/adj گهین، بێ ئاگا

unawares/'ʌnə'weəz/adv بێ مه بهست-

له خۆوه

unbalanced/'ʌn'bælənst/adj ئاپار سهنگ

unbearable/'ʌn'beərəbl/adj ئارامی

ئێ ئاگریت/ بهرگه ئاگرێ

unbeaten/'ʌn'bi:tɪn/adj ژێر نه کهوتو،

ئێ ئه ندراو

unbecoming/'ʌnbɪ'kɑ:mɪŋ/adj نه شیاو

unbelief/n کفر- گومان

unbelievable/'ʌnbɪ'lɪ:vəbl/adj بر و

ئاگریت/ سهیر

unbend/'ʌn'bend/v به ئاره زووی خۆی

typhus	367	tziganeally
هینلی ناوهندیه / گیزهلوکه (له چین)	typographer/n	پیت لیدەر / چاپکەر
typhus/'taifəs/n	تای تیفو/لەرزوت	تۆردار
typical/'tipikl/adj	tyrannical/ti'rænɪkl/adj	زۆرداری دەکا
typify/'tipɪfaɪ/v	tyrannize/'tɪrənɪz/v	زۆرداری
مێمای...	tyranny/'tɪrəni/n	چەوسینەر - تاغوت
typist/'taɪpɪst/n	tyrant/'taɪrənt/n	تایه ی ئۆتۆمبیل
مۆنەری	tyre/'taɪə(r)/, (tire)/n	تزار - قەیسەر
typography/'taɪpɒgrəfi/n	tzar/za:(r)/n	میشینکی خوێنەر
چاپکردن	tzetze=tsetse/n	قەرەج، دۆم / قەرەجی، دۆمانە
typology/n	tzigane/n-adj	
۱- مێماسازی		
۲- زانستی نمونه کانی کەسایەتی		
typo/n		
۱- پیت لیدەر ۲- مەلە ی چاپ		

trustee	365	turmoil
٢- بېرپرسياری ٢- راسپاردن	tuition/tju:'tʃn/n	واشه پێژي
٤- يهكگرتني كۆمپانيهكان	tulip/'tju:lɪp/n	گولێ (تولپ) / گوله خهزيم
١- وهسيه تكار- trustee/trə'sti:/n	tumble/'tʌmbl/v	لهناكاو دهكەوێ
نه مینداریهت	tumble-down/adj	كهوتو- كهلاوه- روخاو
٢- نه نامی كاروباری كاری بازگانی.	tumbler/'tʌmblə(r)/n	كاس، پهرداخ
trustworthy/'trʌstwɜ:ði/adj	tumbler-drier/n	ووشكه كرهوه
جینی پڕوایه	tummy/'tʌmi/, tum/n	گهده، وورگ
trusty/'trʌsti/adj	tumour/'tju:mə(r)/n	ناوسان
دڵسوژ، جینی پڕوایه	tumult/'tju:mʌlt/n	ژاومژاو
truth/tru:θ/n	tumultuous/'tju:'mʌtʃuəs/adj	به ژاومژاو، تیز، توندوتیز
پاستی، ههق	tuna/'tju:nə/n	ماسی تونا
truthful/'tru:θfl/adj	tune/tju:n/n	١- ناواز ٢- ژینی موسیقا
پاستگۆ	tuneful/'tju:nfl/adj	خۆش ناواز
truthfulness/n	tunic/'tju:nɪk/n	ژاكتی عهسكەری
راستی، دروستی، راستگۆیی	tunnel/'tʌnl/n	تونیل
try/trai/n	turban/'tɜ:bən/n	شەمبەقی پیاوێ (هی سیخ)
١- هەڵدان ٢- تاقیکردنەوه	turbid/'tɜ:bɪd/adj	شیناو- شینو
٢- تری ٤- دادوهر	turbine/'tɜ:bain/n	تۆرپاين (نهاندازهیی)
tsar/zɑ:(r)/n	turbojet/'tɜ:bəʊ'dʒet/n	ماتۆریکی تۆرپایی
تزار، قهیسەر	turbulence/'tɜ:bjələns/n	هاریه هار، ژاومژاو، ناشوب
tsetse/'tsetsi/n	turbulent/'tɜ:bjələnt/adj	شینۆنه، ژاومژاوهكەر
میشی تسی تسی	tureen/tju:'ri:n/n	سولتانیه، مەنچەل
tub/tʌb/n	turf/'tɜ:f/n	١- میزگ و چیمەن
١- حموز ٢- تەمشت		٢- یاری غارغارینی لهسپ
tubby/'tʌbi/adj		٣- گۆره پانی غارغارینی لهسپ
كوت و قەلمو، كورتەبەنه، قوتە		٤- خەلگی ناوچه....
tube/tju:b/n		١- به سه ره خۆشی فیری دەرئێته
٢- شه مەندە فەری کاره بایی		دەرەوی مه یخانه ٢- به گیا دانه پۆشن
tubercular/'tju:'bs:kjələ(r)/n		عه له شیش، قەل
سیلاوی/توشبوو به سیل		ههلقوم، لوقوم، رهحه تهله قوم
tuberculosis/'tju:'bɜ:kju:'ləʊsɪs/n		کاری/کورکوم
سیل/اسی نهستورپوون		وێژان، ژاومژاو
tubing/n		
بۆری ناسن وشووشه		
tubular/adj		
شینوهی بۆری		
tuck/tʌk/v		
١- دهشاریته وه		
٢- زۆردمخو ٢- دانه پۆشن		
tuck/tʌk/n		
١- لۆچ- قه دکردن ٢- خواردن		
Tuesday/'tju:zdeɪ, 'tju:zdi/n		
سێ شهم		
tuft/tʌft/n		
چه پک، چنگێک		
tug/tʌg/v		
به توندی راده کێشن		
tug/n		
١- ماتۆز، بهلمه		
٢- راکێشانی لهناکاو		
tug-of-war/n		
(یاری) گوریس پراکێشان		

triplet

٢- پەیمانی سێلایەنی

triplet/'triplət/n یەکیك له سێ جەم

triplicate/'triplikət/n سێدانە

پێنجپو

tripod/'traipəd/n سێپایە

tripper/'tripə(r)/n گەشتیار، گەریدە

trite/trait/n ١- قسەى هیچ و پوچ

٢- کۆن و دۆبارە

triumph/'traɪəmf/n سەرکەوتن

triumphant/'traɪəmfənt/adj سەرکەوتوو

trivial/'trɪviəl/adj هیچ و پوچ

triviality/'trɪvi'æləti/n

هیچى پووچى

trod/trod/v هەنگاوى هاریشت

trolley/'trɒli/n عارەبانهى دەستی

trombone/'trɒm'bəʊn/n ترومبۆن

(ئالەتێكى مۆسیقییە)

troop/tru:p/n کۆمەڵێک

troops/tru:ps/n سەرباز، یەكەى

سەربازى

trooper/'tru:pə(r)/n سەربازى شۆرە

سوار(تیپی سوار)

trophy/'trɒfi/n پاداشتیکی وەرزشی

tropic/'trɒpɪk/n هێلێ قڕۆال

tropical/'trɒpɪkl/adj ناوچه گەرمەکان

(هێلێ قڕۆال ئاسا)

trot/trot/n ١- هەروەلە، سەمکۆلان

٢- پێیازی تروشیکی

trotter/'trɒtə(t)/n ١- ئەسپیخارۆزێن

٢- پێی بەراز(خواردن)

trouble/'traʊbl/n ١- تەنگ پێن

٢- نیکهراى ٢- ترسیکی دژوار

trouble/v نیکهراى- تازار بەرپا دەکا

troublesome/'traʊblsəm/adj

ماندووکی، سەرفێشکەر

364

trust

١- جەوزی ئالیک ٢- تەنکار

trough/'traʊf/n

تێپێکی نوێدن، پالا،

تێپی سێرک

trousers/'traʊzəz/n شەروال، پانتۆل(پانتۆن)

trousseau/'tru:səʊ/n شەمەکی بووک

trout/traʊt/n ماسی سەلمون

trowel/'traʊəl/n ئاسقی، چەمچە/چیمەنتۆ

پاکەرەو

truancy/'tru:ənsi/n نەهاتن بەبێ مۆلەت

truant/'tru:ənt/n قوتابی دواکەرتوو/نەهاتوو

truce/tru:s/n شەڕ وەستانی کاتی(ئاکریهست)

truck/trak/n ١- عارەبانهی کێراوی

شەمەندەفەر ٢- فەرگۆن ٢- میوهی نوی

٤- لۆری ٥- شت گۆرینەرە

truculence/'trakjələns/n شەپ پێن فرۆشتن

truculent/'trakjələnt/adj شەپفرۆش

trudge/'trʌdʒ/v بەگراوی دەچێت بەرێو

true/tru:/adj ١- راست

٢- واقعی- پەسەن- پاک ٢- ورد ٤- بە وەفا

truffle/'trʌfl/n ١- کوارگ

٢- پاقلووی تیکەلەى چوکلێت

truly/'tru:li/adv ١- بە راستی ٢- بە تەراوی

trump/'trʌmp/n کاغەزی پۆلەکە

trumpet/'trʌmpɪt/n زوپیئا

trumpet/v ١- (بەزمەبری هین شتێن)

پادەگەینەن ٢- دەنگی دەلێی دەنگی فیلە

truncheon/'trʌntʃən/n داری پۆلیسی/

تۆبێز

trundle/'trʌndl/v گۆر دەپیترەو

trunk/'trʌŋk/n ١- پەگ

٢- لاشەى مرۆڤ(پێچگە لە سەر و دەست و پێ)

٣- لووتی فیل ٤- چانتای گەشتیار

٥- جلوبەرگی مەلەوانی

truss/'tras/n ١- کۆتی ئاسنایی

٢- پشیدنی پشت ئێشە ٣- چەمەلۆن

trust/'trʌst/n ١- دڵنیایی، ئارامی

transpose	362	trendy
transpose/træn'spəuz/v	treacle/'tri:kl/n	ههنگوینی پەش/ئاوی شەکر
جینگۆپکێ بە دوو شت دەکا	tread/tred/n	۱- تریه‌ی ههنگاو
transverse/'trænzvɜ:s/adj	۲- پایه‌ی پەڕه‌ ۳- گرێهه‌کانی تایه‌ی ئۆتۆمبیل	
ته‌گه‌ره‌ /	tread/n	۱- ههنگاو ده‌نی،
به‌ریه‌ست	(به‌پێ) ده‌په‌قیننیه‌وه‌	
trap/træp/n	treadle/'tredl/n	جۆ پێ/ئامێرنیکه‌
۲- عمره‌بانە‌ی نەسپێ		به‌پێن کار ده‌کا
trapdoor/'træpdɔ:(r)/n	treadmill/'tredmɪl/n	روتین
دەرگای	treason/'tri:zn/n	خیانه‌تی مه‌زن(له‌ نیشتمان)
سهر تەختی شانۆ/ دەرگای بان	treasonable/'tri:znəbl/adj	خیانه‌تکار
trapeze/'træpi:z/n	trapper/'træpə(r)/n	گه‌نجینه‌
جۆلانی(بۆ)	بازرگانی/ پوچی بۆ که‌ول	
پاله‌وان (سێرک)	trash/træʃ/n	۱- توپه‌مات ۲- که‌م به‌ما
trapper/'træpə(r)/n	trashy/adj	(کتێبکی) بێ به‌ما
پاوچی ئازمێ	trauma/'trɔ:mə/n	۱- برین
بازرگانی/ پوچی بۆ که‌ول	۲- کۆستی ده‌روونی	
trash/træʃ/n	traumatic/'trɔ:'mætɪk/adj	ئەزمونیکی گران و ناخۆش(کۆست)
trashy/adj	travel/'trævl/v	۱- گه‌شت ده‌کا
(کتێبکی) بێ به‌ما	۲- ده‌چن- ده‌بوا	
trauma/'trɔ:mə/n	traveller/'trævələ(r)/n	۱- گه‌شتکار
۱- برین	۲- بێن چن و پێ	
۲- کۆستی ده‌روونی	۳- نوێنەر، نێزده‌	
traumatic/'trɔ:'mætɪk/adj	traverse/'trɔ:vɜ:s/v	ده‌په‌ڕه‌تیه‌وه‌-
ئەزمونیکی گران و ناخۆش(کۆست)	گه‌شت ده‌کا	
travel/'trævl/v	travesty/'trævəsti/n	شیواندن
۱- گه‌شت ده‌کا	دادوه‌ری/ئواندنێ سازته‌	
۲- ده‌چن- ده‌بوا	trawl/'trɔ:ɪl/n	۱- گه‌پان له‌ناو
traveller/'trævələ(r)/n	۲- تۆپی ماسی گرتن	
گه‌شتکار	trawler/'trɔ:lə(r)/n	به‌له‌می ماسی گرتن
۲- بێن چن و پێ	tray/'treɪ/n	سینی
۳- نوێنەر، نێزده‌	treacherous/'tretʃərəs/adj	۱- شه‌ددار
ده‌په‌ڕه‌تیه‌وه‌-		۲- ترسانک
گه‌شت ده‌کا		شه‌د کردن/
travesty/'trævəsti/n		خیانه‌ت کردن
شیواندن		
دادوه‌ری/ئواندنێ سازته‌		
trawl/'trɔ:ɪl/n		
۱- گه‌پان له‌ناو		
۲- تۆپی ماسی گرتن		
به‌له‌می ماسی گرتن		
tray/'treɪ/n		
سینی		
treacherous/'tretʃərəs/adj		
۱- شه‌ددار		
۲- ترسانک		
شه‌د کردن/		
خیانه‌ت کردن		

transaction	361	transport
transaction/træn'zækʃn/n	transient/'trænzient/adj	کەم خایەن- کاتی
مامەڵە، کاری بازرگانی	transistor/træn'zistə(r)/n	ترانسیستەر
transatlantic/'trænzə'læntik/adj	transit/'trænzit, trænsit/n	دەریازاییبون
بەسەر ئۆقیانوسی ئەتلەسی	transition/træn'ziʃn/n	قۆناغی گواستنەوە
transcend/træn'send/v	transitional/træn'ziʃnəl/adj	گوێزەرەوه / گوێزەر- بگۆڕ
۱- دەپەڕینی (سنوود)	transitive/'trænsətɪv/adj	کاری تێپەر
۲- لە (ئەزمونی مۆڤ) تێ دەپەڕینی	transitory/'trænsətɪri/adj	کاتی/بەسەرچوو
transcontinental	translate/træns'leɪt/v	وەرەمگێڕی
/,trænz,konti'nentl/adj	translation/træns'leɪʃn/n	وەرگێران
کیشوهرپر	translator/træns'leɪtə(r)/n	وەرگێر
transcribe/træn'skraɪb/v	transliterate/træns'litəreɪt/v	وشەبەكە پیتی زمانیکی تر دەنووسی
۱- لەبەر دەگرتنەوە	translucent/træns'lu:snt/adj	نیووە ناوی / روناکی بەناو تێپەر دەبن
۲- شێوە دەنگی بەكە دەنووسی	transmission/træns'mɪʃn/n	۱- ناردن ۲- کلاج ۳- ناردنی لاساکی ۴- گواستنەوی میکانیکی
transcription/træn'skrɪpʃn/n	transmit/træns'mɪt/v	دەنیزی- دەگەبەنی / پەخش دەکا
کۆپی کردن، لەبەر گرتنەوه، نووسینەوه	transmitter/træns'mɪtə(r)/n	۱- نێزەر ۲- نامبیری ناردن
transfer/træns'fɜ:(r)/v	transparency/træns'pærənsi/n	پلاستیکی تەك
دەگوازینەوه (خاوەنیتی) دەگۆڕی لە... بۆ	transparent/træns'pærənt/adj	روون
transfer/'trænsfɜ:(r)/n	transpire/træn'spaɪə(r)/v	۱- دەر دەرکەوی- ناشکرا دەکا/دەبن ۲- ناردە دەپۆڕی
۱- گواستنەوه-۲ گۆڕین	transplant/træns'plɑ:nt/n	۱- (رووەك) دەچینی ۲- (ئەندام) دەچینی ۱- (شەمەك و مۆڤ) دەگوازینەوه ۲- سزا دەدا ۱- گواستنەوه ۲- ھۆبەكانی گواستنەوه
transferable/'trænsfɜ:ɪəbl/adj		
دیتە گۆڕین/دەگوازینەوه		
transference/'trænsfərəns/n		
گوێزانەوه		
transfix/træns'fiks/v		
۱- پارچە ی		
دەکا ۲- لەپەل و پۆ دەکەوی/ئەفلەج دەبن		
transform/træns'fɔ:m/v		
تەواو دەبگۆڕی		
transformation/'trænsfə'meɪʃn/n		
گۆڕین/گواستنەوه		
transformer/træns'fɔ:mə(r)/n		
کارەبا گۆڕ		
transfusion/træns'fju:ʒn/n		
خوێن گواستنەوه		
transgress/trænz'gres/v		
ئێی دەریاز دەبن- دەپەڕینی		
transgressor/trænz'gresə(r)/n		
گوناھ، ھەلە، تاوان		

towel	360	transact
towel/'tauəl/n	خاوی	بازگانی ها توچو/ها توچو
tower/'tauə(r)/n	قوله	بازرگانی قاچاق دهکا
tower-block/n	نه پارتانیکى زۆر نهزمى	۱- تراژیدیا
town/taun/n	شارۆچکه	۲- کارهسات
town-hall/'taun'houl/n	شارهوانى	تراژیدى
	دام و دهمزگای حکومت	به شيوه يهكى جهرگې
townhouse/n	مالئیکه (له شاردا)	۱- شویتهوار
townsman/n	شارنشین	۲- قوله پێیک له ناوچه يهكى شاخاوی
townpath/n	قوله پێی	۱- عمره بانه يهكى
toxic/'toksik/adj	ژمهراوی	پاشموه/پاشکۆ ۲- بېرگه يه که له فلیمیکى پراگه ياندن
toy/toi/n	بووکه شووشه	شهمه ندهفر
trace/treis/n	۱- شوین پێ	فێری دهکا/مهشقی پێ دهکا
	۲- بړنکی کهم	راهینراو/مهشقی پێکراو
trace/treis/v	دهدۆزێتوه/شوین پێی	راهینەر- مهشقی پێکمری
	دهدۆزێتوه	ومرزشی
trachoma/n	تیرهخوما (تەخۆشی چاو)	مهشقی کردن
tracing-paper/n	کاغەزی تریس	به گرانى به پێوه نه چیت
track/træk/n	۱- شینهوار- جینی تایه	نه دنگار- تابه ته تهندي
	۲- پێگه يهكى زیر ۲- هێلی شهمه ندهفر	سیخوپ , خاین, شوڤار
	۴- شوینی پیشه پێک	سیخوپ/خاین
tract/trækt/n	۱- ناوچه يهكى فراوان	پاس
	۲- کورته وتاریکی یایی-سیاسی	۱- ترپه ی پێ
tractable/'træktəbl/adj	ناسان,	۲- پیاسه و گهشتیک به پێ
	سووک, نرم	۳- گهریده, نابهلەد, بێ مال و حال ۴- سۆزانی
traction/'trækʃn/n	پاکیشان	له سه ره قو ده پو/ به گرانى ده پو
tractor/'træktə(r)/n	تهراکتۆر/ماشینی	پیشیل دهکا, پاندهکاتهوه
	کشتوکالی	ئاله تی بازدان/
trade/treid/n	۱- پیشه ۲- بازرگان	ترامپۆلین
trademark/'treidzmark/n	مارکه يهكى بازرگانی/هیمای بازرگانی	بار گۆنەر مروه (بهلمه)
trader/'reidə(r)/n	بازرگان	بوورانهوه/ مهستی
tradesman/'treidzmən/n	دوکاندار	هێمن و نارام
trade(s)-union/n	ساندیکای کرێکاران	ئارامی
tradition/trə'diʃn/n	لاسابی, تیقال, نەریت	ترانکویلایزەر/
traditional/trə'diʃənəl/adj	لاسابی	دهرمانی هێمنکه مروه
	که مروه	پیشگر (به مانای له رینگای)
		هاوکاری له گه
		دهکا/ما مه لێ له گه نه دهکا

toast	358	too
toast/v	رەقی دەکا - دەپیزنی	toleration/'tɒlə'reɪʃn/n
tobacco/tə'bakəu/n	توتن	لێبوردن،
tobacconist/tə'bakənɪst/n	جگەرەفروش / توتنەوان	چاوی پۆشین
toboggan/tə'bɒɡən/n	گالیسکە سەر	1- باجی ھاتوچو/باجی تەلەفون
today/tə'deɪ/n	بەلەر	2- ژمارە ی مردوو و برینداران
toddle/'tɒdl/n	نەمۆ	tomahawk/'tɒməhɔ:k/n
toddle/v	پەیزە، بەپێ کەتن	پاچینکی ھیندیە
toddler/'tɒdlə(r)/n	تازە بەسەر پێ دەکەوێ	سورەکان تەور(وێک نامێر و چەک)
	یەکمە پۆیشتنی	tomato/tə'mɑ:təu/n
	مەداڵ - بەسەر پێ کەوتو	تەماتە
to-do/tə'duː/n	ناژارە، ژارەژار	tomb/tu:m/n
toe/təʊ/n	پەنجە ی پێ	مەرقەد، گۆپ
toffee/'tɒfi/n	تۆخی: چۆکلیت شیرینی	tomboy/'tɒmbɔɪ/n
together/tə'geðə(r)/adv	پێکەو لە	کچی کوپانی / پەفتار
	یەک کاتدا	کوپانی
toil/toɪl/v	کارئێکی گران دەکا -	tombstone/'tu:mstəʊn/n
	زەحمەت دەکێشێ	کێل
toiler/n	زەحمەتکێش، پەنجەر	tomcat/'tɒmkæt/n
toilet/'tɔɪlət/n	1- خۆگۆزین	نێرەپشیلە
	2- ئاودەست	tomfoolery/'tɒm'fu:ləri/n
token/'tɒkən/n	1- نیشانە، پەرم،	نوکتە یەکی پوچ /
	شتێکی بچوک	رەفتاری مەداڵە
	2- فیشە ی لەجیاتێ پارە	tommy-gun/'tɒmi ɡʌn/n
told/ tɔʊld / : tell/v	دوا، وتی	رەشاشینکی
tolerable/'tɒləərəbl/adj	ئاو دەنجی،	بچووک
	پەسەند	tommy-rot/'tɒmi rɒt/n
tolerably/'tɒləərəbli/adv		قەسە ی ھێچ و پوچ
	جار ناچارێک - بەزۆری	tomorrow/tə'mɒrəʊ/n
tolerance/'tɒləərəns/n	1- لێبوردن	بەیانێ /سەبە ی
	لێبوردەیی	ton/tʌn/n
	2- توانای لەش بۆ دەرمان	تەن
	3- جیاوازییەکی رێپێندراو	tone/təʊn/n
tolerant/'tɒləərənt/adj	دڵ فراوان -	1- ئاوانی دەنگ
	لێبوردە	2- کەش و ھەوا
tolerate/'tɒləərənt/v	1- چاوی	3- پەنگ کردنی تۆخ /سەبەری پەنگ
	دەپۆشێ /دەپۆرێ	tongs/tɒŋz/n
		ماشە
		tongue/tʌŋ/n
		1- زمان (ئاو دەم)
		2- زمان (شاخاقتن)
		3- زمانە (خواردن)
		tongue-tied/adj
		لانی - زمان بەستراو /شەرم
		tongue-twister/n
		وشە یەک بە گران
		بێتە دەر
		tonic/'tɒnɪk/n
		بەمێزکەر، وریاکەر
		tonight/tə'naɪt/n
		ئەم شەو
		tonnage/'tʌnɪdʒ/n
		باری پاپۆ، سەرچەم
		tonsil/'tɒnsɪl/n
		لەوزەتین
		tonsillitis/'tɒnsə'lʌɪtɪs/n
		ئاو سانی لەوزەتین
		ھەوکردنی قورگ
		too/tuː/adv
		ھەروەھا

through-out

356

timeless

بە خەتووە

through-out/θru:'aut/adv

بە درێژایی

throve * thrive/v

گەشەیی کرد

throw/θrəu/v

دەهاوێژێ/ هەڵ دەدا

thrush/θrʌʃ/n

بەلەندەیکە پتکی پەش و

قاوەیی لە سینگی هەیه

thrust/θrʌst/v

۱- پالەدا

۲- بەچەق بەرەوپێش دەچن

thud/θʌd/n

تەپە(دەنگ)

thug/θʌg/n

چەقاوەسور، چەقۆکێش

thumb/θʌm/n

پەنجەمۆر

thump/θʌmp/v

رەمبەیی لێوێ دێ

thunder/'θʌndə(r)/n

هەورە تریشکە،

بروسک

thunder/v

بروسکە دەدا

thunderstorm/'θʌndəstɔ:m/n

گەردەلوولێکی/ گەرداویێکی بە بروسکە

thunderstruck/'θʌndəstrʌk/adj

تێکچوو، سەرنێ شیاو/ بروسکە لێندراو

Thursday/'θɜ:zdeɪ/n

پێنجشەممە

thus/θʌs/adv

بەوشێوە/بە ئاوا

thwart/θwɔ:t/v

تێکی دەدا

تەگەرەیی تێ دەخا

thy/ðai/adj

تایبەت بە تۆ(کتێب)،

هێ تۆ

thyroid/'θairɔɪd/n

لێکەگلەند/

لێکەپۆژن لەبەشی پێشەوای مەل

tic/tɪk/n

گەژبوون

tick/tɪk/n

۱- دەنگی کاتژمێر

تیک-تیک- چرکە ۲- نیشانەیی ( ) ۳- قەرز

۴- بێ-قیمەت، هێچ وپوچ(کەس)

۵- پشکنین ۶- خوێنمژ(پێشکە)

ticket/'tɪkt/n

بلیت، پیتافە

tickle/'tɪkl/n

خەتووە

tickle/v

دەلی خۆش دەکا- دەپوڕوژێن

ticklish/'tɪklɪʃ/adj

زۆوخەتووەکی دێ/

tidal/'taɪdl/adj

(مەژفەنیکی) پارایی، شەپۆلای

tide/taɪd/n

هەلیزەین و دابەزینی دەریا/

هەلچوون و داچوون

tidings/'taɪdɪŋz/n

هەواڵ

tidy/'taɪdi/adj

رێکوپێک

tie/taɪ/n

بۆینباغ- گوریس

tie/v

۱- دەبەستێ- توند دەکا

۲- بۆینباغ دەبەستێ- گری ئوروست دەکا

tied/adj

۱- بەکرێندراو بە مەرج..

۲- بەستراو

tier/tɪə(r)/n

رێژیک لە سەر یەک/

tiff/tɪf/n

ئاکۆکی، یەکی سووک

-کێشەمەکیشی ئێوان برادەرمان و دلداران

tiger/'taɪgə(r)/n

پلنگ

tight/taɪt/adj

۱- چەسپاو- نەگۆپ، توندکراو

۲- دژراو ۳- راکێشراو

tighten/'taɪtn/n

دەبەستێ- توند دەکا

tight-fisted/adj

پەزیز، قەلس

tights/tarts/n

جلی تەنگی سەماکەر

tile/taɪl/n

کاشی، دیرەک

till/tɪl/n

سندوق

till/v

دەکێن

till/conj

تەنانهت- هەتا

tiller/'tɪlə(r)/n

سەولی بەلەم

tilt/tɪlt/v

لاید، پەخەیی لێگرت

tilt/v - n

بەرەو لێژی دەبا/لێژ

timber/'tɪmbə(r)/n

تەختەدار

time/taɪm/n

۱- کات ۲- پۆزگار ۳- پێتم

۴- وەختی (ژەم) ۵- بەش- پشک

time-bomb/n

بۆمبەیدانراو

time-honoured/adj

پێوژ

timekeeper/'taɪmkɪ:pə(r)/n

سەعاتی کار

time-lag/n

بەین- بێن

timeless/'taɪmləs/adj

نەمر

thatch	354	thine
thatch/θætʃ/n	therapeutic/θerə'pjʊ:tɪk/adj	چاره‌سەری/اراکشان
thaw/θɔ:/v	therapy/θerəpi/n	چاره‌سەرکردن
the/ði/det	there/ðeə(r)/adv	له‌وی
theatre/'θi:ə(r)/n	thereabouts/ðeərə'baʊts/adv	بەنزیکێ
theatrical/θi'ætrɪkəl/adj	thereby/ðeə'baɪ/adv	له‌ئه‌نجامی ئەوه/
thee/ði:/:thou/pron	therefore/ðeəfɔ:(r)/adv	لەم پێگایەوه
theft/θeft/n	thereupon/ðeərə'pʊn/adv	لەبەر ئەوه/
their/ðeə(r)/pron	therm/θɜ:m/n	لەبەر ئەم هۆیه
theirs/ðeəz/pron	thermal/'θɜ:ml/adj	بەو پێیە/
theism/'θi:zəm/n	thermometer/θə'mɒmɪtə(r)/n	له‌ئه‌نجامی ئەمه
theist/'θi:st/n	Thermos/'θɜ:məs/n	یه‌کە ی پێوانە ی گەرما یی
them/ðem/* they/pron	thermostat/'θɜ:məstæt/n	گەرما یی/گەرما یی
theme/θi:m/n	these/ði:z/* this/ðɪs/pron	گەرما پێو
themselves/ðəm'selvz/pron	thesis/'θi:sɪs/n	ترمۆز
then/ðen/adv	they/ðeɪ/* them/pron	گەرما رێکخەڕ
thence/ðens/adv	thick/θɪk/adj	ئەمانە
thenceforth/ðens'fɔ:θ/adv	thicken/'θɪkən/v	تیز، نامە
theologian/θi:ə'lɔ:dʒən/n	thicket/'θɪkɪt/n	ئەوان
theological/θi:ə'lɔ:dʒɪkəl/adj	thick-headed/adj	۱- ئەستور ۲- چڕ
theology/θi'ɒlədʒi/n	thickness/'θɪknəs/n	۲- دەنگی گۆ ۴- بە‌پەرۆش
theorem/'θi:ərəm/n	thick-skinned/adj	۵- گەمرۆ
theoretical/θi:ə'retɪkəl/adj	thief/θi:f/n	چری دەکا
theory/'θi:əri/n	thieve/θi:v/v	ئەمام/کۆمەڵەدار
	thievish/'θi:vɪʃ/adj	دەهنگ، کەم تێدەگات
	thigh/θaɪ/n	ئەستووری
	thimble/'θɪmbl/n	بێ‌هەست/پروقایم
	thin/θɪn/adj	دز
	thine/ðam/pron	دەدزئ
		دزناسا
		پان
		سکێف/ئەنگوستیلە ی
		درومان
		۱- تاسک، لاوان، ناوی
		۲- کەم، پەرش و بۆو
		۳- ئەواو پەر ئەبن
		تایبەت بە تۆ

tepid	353	that
٢-کۆتێرۆل-دەسەلات	terrorist/'terərɪst/n	تۆقینەر- تیرۆریست
tepid/'tepid/adj	terse/tɜ:s/adj	کورت، پوخت- وەلامی وشک
ناوی شلێن/	test/test/n	ئەزمۆن، تاقیکردنەوە
ناوی شیرتێن	testament/'testəmənt/n	بەلگە
١-ماوە، کات ٢-پادە، لایەن		سەردەمی کۆن،
٣- دەستەواژە- زاراوە ٤- مەرج	testament/n	سەردەمی نوێ (بەشیکە لەئینجیل)
٥- کۆرسی خۆبندن	testicle/'testɪkl/n	گۆن(کۆنەندامی پیاو)
terminal/'tɜ:mɪnəl/adj	testify/'testɪfaɪ/v	گەواهی دەدا
کۆژەر	testimonial/'testɪ'məʊniəl/n	١-گەواهی،
terminal/n		پاکانە ٢- وەک ریزیەک بۆ خزمەت
دواوێستگە	testimony/'testɪməni/n	وتەیی شایەت/
terminal/n		گەواهی نامە
گەینەنەری کارەبایی	test-tube/n	بۆری تاقیکردنەوە
(کۆمپیوتەر)	testy/'testi/adj	١- بێ ئارام
terminate/'tɜ:mɪneɪt/v		٢- خێرا بیزار دەبن
کۆتایی پێ	tetanus/'tɛtənəs/n	ئەسکەرپووت، (گوزان)
دەهێن- لەناوی دەبا	tete-a-tete/'tɛt a: 'tɛt/n	چەرچەرپ/
termination/'tɜ:mɪ'neɪʃn/n		کۆبونەووەی تاقیەت
کۆتایی پێهێنان/ناوێردن	tether/'teðə(r)/n	پەشمە/کننێ، زنجیر
terminology/'tɜ:mɪ'nɒlədʒi/n	text/tekst/n	دەق
زانستی زاراوە (زاراوە ناسی)	text-book/'tekstbʊk/n	کتێبی قوتابخانە
termite/'tɜ:maɪt/n	textile/'tekstaɪl/adj	رستیچین/قوماش
میر، میژوولەسپی	texture/'tekstʃə(r)/n	جۆرە رستیکی کوتال
١-هەیوان- داگران	thalidomide/θə'lıdəmaɪd/n	جەبی
٢-ریزە خانووی سەر تەلان		هێمنکەر بۆ ئافەرەتی سکپ
terracotta/'terə'kɒtə/n	than/ðæn/conj	تر(بەندتر)، (دەریژتر)
فەخوژی	thank/θæŋk/v	سوپاس دەکا
جگەری	thankful/'θæŋkfl/adj	سوپاسبار،
terrain/'tə'reɪn/n		سوپاسگوزار
بەرز و نزەمی زەوی/	thankfully/adv	بەسوپاسەو
ناوچەیکە	thankless/adj	کارێکی بێ پاداشت
terrible/'terəbl/adj		هەست بەسوپاس نەکردن
ترسینەر-تۆقینەر	thanks/θæŋks/v	سوپاس، خێرت بنووسن
terribly/'terəbli/adv	thanksgiving/θæŋks'grɪvɪŋ/n	نوێژی
بەشیووەیەکی		سوپاسنامە
ترسینەر	that/ðæt/pron	ئەو(ئامراز)
terrier/'terɪə(r)/n		
تاری		
terrific/'tə'rɪfɪk/adj		
مەزن، زۆرگەورە		
ناياب		
terrificaly/'tə'rɪfɪkli/adv		
زۆر زۆر		
terrify/'terɪfaɪ/v		
دەترسین- دەتۆقین		
territorial/'terə'tɔ:riəl/adj		
هەرمی،		
territory/'terətri/n		
ناوخرۆی، خۆمالی		
هەرم		
terror/'terə(r)/n		
تۆقاندن، ترساندن		
terrorism/'terərɪzəm/n		
تۆقاندن و		
دەستدریزی		

telepathy	352	tenure
telepathy/tə'lepəθi/n	temporary/'tempərəri/adj	کاتی
تەلەپەت	temporize/'tempəraɪz/v	دوای دەخا
تەلەفۆن	tempt/tempt/v	تا بێیار بەدا
telephonic/adj	temptation/temp'teɪʃn/n	فریوی دەدا/له خشتەمی دەما
تەلەسکۆپ	ten/ten/n - adj	فریودان
telescopical/'telɪ'skɒpɪk/adj	tenacity/tə'næsəti/n	دە
تەلەسکۆپی	tenancy/'tenənsi/n	سوویون/دەستپێوەگرتن
televiser/'telɪvaɪz/v	tenant/'tenənt/n	بەکرێ گرتن - ماوهی
تەلەفزیۆن	tend/tend/v	بەکرێ
tell/tel/v	tendency/'tendənsi/n	کڕێدار
پێی دەگەیەنن/جیای دەکا تەمە	tendentious/ten'denʃəs/adj	دەلمەرێتی
بەئەزێز دەنێرێ/	tender/'tendə(r)/v	مەیل، ئارمەزو، خولیا
رێسوا دەکا، خراپە پێ دەکا	tender/adj	مەبەستدار
فیتەنی لەسەردەکا	2- دۆلەن، داسۆز 2- گۆشتی ناسک	پێشکەش دەکا
tell-tale/'telteɪl/adj	tendon/'tendən/n	نمایش دەکا
دوو زمان -	tendril/'tendrəl/n	1- ناسک/سادە
زمانێکەر	tenement/'tenəmənt/n	2- دۆلەن، داسۆز 2- گۆشتی ناسک
temper/'tempə(r)/n	tennis/'tenɪs/n	ئێسکانەمە دەبەستیتەمە
خولق، مۆرک،	tenor/'tenə(r)/n	تالی روومکی هەلواسراو
میزان - گێل	tense/tens/n	بالەخانەییکی چەند
temperament/'tempərəmənt/n	tense/adj	شوقەیی
مۆرک - میزان	tension/'tensən/n	تۆپی تیئەس/ایاری تیئەس
temperamental/'tempərəməntl/adj	tent/tent/n	بەرزترین دەنگی نێر
هەواکۆز، هەرجارە لەسەر هەوایە	tentacle/'tentəkl/n	شیوازی کاری (پاڵەپوور)
میزانی	tentative/'tentatɪv/adj	راتەبەردوور، داهااتوور
temperance/'tempərəns/n	tenterhooks/'tentəhʊks/n	نەعسابی وروژاو
خۆگرتن،	tenth/'tenθ/n - adj	گرژی
ئارەق نەخواردنەمە	tenure/'tenjə(r)/n	چاند، رەشمال
temperate/'tempərət/adj		مور
مامناوەندی		ئادەلیا - نیکمران
temperature/'tempərətʃə(r)/n		بەپەرێش بوون -
پەلە گەرما		لەسەر ئاگر بوون
tempest/'tempɪst/n		دەیمە
گەردەلوول		1- ماوهی فەرماتەرەوایی
tempestuous/tem'pestʃuəs/adj		2- مۆلکداری (دەرەبەگایەتی)
گەردەلوولی تیژ		
temperament/'tempərəmənt/n		
1- پەرستگا		
2- بەشێکی نێوچەوان		
temporal/'tempərəl/adj		
1- پۆزگار		
2- دنیاوی		

talon	350	tattoo		
talon/'tælən/n	چرنووک	کاسیت، رۆتین		
tambourine/'tæmbə'ri:n/n	دەف	شریتی پیوان		
tame/'teim/adj	۱-مالی، کەوی ۲-خاو، شل وشاو	باریک دەبین		
tame/v	کەوی دەکا	نامیری تۆمارکردن		
tamper/'tæmpə(r)/v	دەگۆپی، ساختە دەکا	چنراویکی دەستی		
tan/'tæn/adj	قاویدی زەردباو/ ئەسەمەری زەردباو	ساقی/مەیکین		
tan-sun/n	پینست رەش بونی بەر هەتاو	قەتران		
tang/'tæŋ/n	بۆنی تیژ، بۆندار	لەسەرخۆ		
tangent/'tændʒənt/n	هێلێکی راست (ئەندازە)	هێمن، دواکەوتوو		
tangerine/'tændʒə'ri:n/n	یوسف ئاسا/پرتەقالی شیرین/لەنگی	نامانج، مەبەست		
tangible/'tændʒəbl/adj	بەلگەدار، دیار، ماددی	۱-لیستی نرخ ۲-پاچی گوهرکی		
tangle/'tæŋgl/n	تێکچڕان، ئالۆز بون(پڕ)	۱-ماددەیی ئەسەلەت بۆ قەیتاکردنی رینگاویان ۲-رینگای فرۆکەخانە		
tango/'tæŋgəu/n	تانگۆ (سەما)	۱-رەوئەقی نامیلنی ۲-ناووناتۆرەیی لێدەنی ۳-سیس دەبین		
tank/'tæŋk/n	۱-دەبابە، تانک ۲-تانکی	tarpaulin/'tɑ:'pə:lin/n	کوتالێکی چاک	
tankard/'tæŋkəd/n	پەرداخێکی دەسلە دارە بۆ (بیرە)	tarry/'tæri/v	دەمێنیتەوه	
tanker/'tæŋkə(r)/n	تەنکەری ئاوو نەوت	tart/'tɑ:t/n	۱-لەفەق مۆرەبا ۲-بێجەیا، قەچپە، سۆزانی	
tanner/n	دەباغچی/پارەیی خۆرەیی بەریسانی	tartan/'tɑ:tn/n	کوتالێکی خوری رەنگاوەرەنگە	
tannery/'tænəri/n	دەباغ خانە	۱-حەشو ۲-توند-پەق	tartar/'tɑ:tə(r)/n	بەتیزیی، نوک تیز
tantalize/'tæntəlaiz/v	هیاو دەخوازی	tartly/adv	کار، ئەرك، قەسەپین ووتن	
tantamount/'tæntəmaunt/adj	یەكسانە بە.....	task/'tɑ:sk/n	تەپوش، شیر(پارە)-کەزی	
tantrum/'tæntɾəm/n	تورەبوونی	tassel/'tæsl/n	۱-هەستی چەشتن ۲-تام، چێژ ۳-نموونه	
tap/'tæp/n	۱-زەمبەلەك، حەتەفیە ۲-لێدانێکی هیواش	taste/'teist/n	۴-ئارەزوو-زەوق-هەوس	
tap/v	۱-قورخ دەکا ۲-سیخووری لەسەر تەلەفۆن دەکا	taste/v	تام دەکا	
		tasteful/'teistfl/adj	چەشەناسی(زەوق باشی)	
		tastefully/'teistfəli/adv	هەوس خۆش	
		tasteless/'teistləs/adj	بەهەوسەوه	
		tasty/'teisti/adj	بێ تام	
		tatter/'tætə(r)/n	تامدار، خۆش	
		tattoo/'tə'tu:/n	چاتۆل/پەرۆی کۆن	
			۱-نمایشی سەربازی	

Tt

T-t/ti:/ بیتى بیستەم لە ئەلغەبای ئینگلیزی
 tab/tæb/n زمانە، چەنگال، گوێ
 table/'teɪbl/n ١- مێز ٢- لیست، خشتە
 table-cloth/'teɪblklɒθ/n فەرشی مێز
 tableland/n ١- دەشتایی ٢- گرد/تەپۆلکە
 ٢- دەشتایی بلخندو ئەوی
 tablespoon/'teɪblspu:n/n کەرگەر-
 ئەسکۆ
 tablet/'tæblət/n ١- تابلۆیەکی نوسراو
 ٢- حەب(دەرمان)
 tabloid/'tæblɔɪd/n رۆژنامەیەکی
 وێنەدار
 taboo(tabu)/tə'bu:/n حەرام، قەدەغە،
 یاساغ
 tabular/'tæbjələ(r)/adj رێکە و پێک
 (خشتەیی)
 tabulate/'tæbjulət/v رێکی دەخا
 لە خشتەیکدا
 tabulation/'tæbjulə'leɪʃn/n رێکخستن
 لە خشتەیکدا
 tacit/'tæsɪt/adj ناوکی، ناخی
 ناشکر و پووین
 taciturn/'tæsɪtɜ:n/adj بێدەنگ، کپ،
 کەمدۆی
 tack/tæk/n ١- بزماری پێتەدۆزی/
 بزماری سەرپان ٢- تەقەلی دڕێژ ٢- رینگا
 ١- دارەکوێن ٢- زیاد دەکا
 ٢- پاپۆرەکه بە پێکی ناپۆت/ زیگزاگ دەکا
 tact/tækt/n زمان پاراوی، هەستراگرتن
 tactful/'tæktfl/adj هەستی خەلکی
 رادەگرتن
 tactfully/adv بە زمان پاراوی
 tactics/'tæktɪks/n تەکتیک، پلانی
 جەنگی

tactless/'tæktləs/adj

بێ زەوق.

بێ هەست

tactlessly/adv

بێ زەوقی، بێ هەستی

tadpole/'tædpəʊl/n بەچکە بۆق/لەرخە بۆق

taffeta/'tæfɪtə/n تافەتە، چنراویکی ناوڕیشمی

tag/tæg/n

بلیتی بچووک، قەیتان

tag/v

دەبەستنی بە

tail/teɪl/n ١- کلک ٢- پاشموه ٢- خەت (پارە)

tailor/'teɪlə(r)/n

بەرگ دروو

tailor-made/adj

بەرگ بۆ دروون/

شیای، گونجای

taint/teɪnt/n

لەمە، پەلە

take/teɪk/v

١- وەری دەگرێ

٢- تووش دەبێت ٢- دەستی دەکەوێت

٤- دەپا ٥- رازی دەبێ ٦- داگری دەکا-

زەوتی دەکا ٧- دەخایەن ٨- دەگرێ/لەخۆ

دەگرێ ٩- پێویست دەکا ١٠- قبولی دەکا

١١- بەکار دێنێ ١٢- تۆمار دەکا ١٢- دەپێوێ

take-away/n

خواردنی سەلمەری

take-home/n

موچەی ئەواو

(پاش ئی خەرج کردن)

takeover/n

دەست بەسەر داگرتنی زۆریە

بەشەکانی کارگەیک/دەست بەسەرگرتن

taking/'teɪkɪŋ/adj سەرئەچ راکێش، چاو بەزین

takings/'teɪkɪŋz/n

رۆژانە- داها

talcum powder

پۆدرە

tale/teɪl/n

چیرۆک، گێڕانەوه، بەسەرما

talent/'tælənt/n

بەرەر، بلیمەتی

talented/'tæləntɪd/adj

بلیمەت، بەرەرەدار

talisman/'tæɪlzmən/n تەلسیم- بەخت مەین

talk/tɔ:k/n - v قسە، بیرپاڤێڤێڤهوه- دەدۆی

talkative/'tɔ:kətɪv/adj

زۆد بۆی، زۆدپەر

tall/tɔ:l/adj

بەژن بلند، بالا بەرز

tallow/'tæləʊ/n

بەزی ئازەن/دوونگ/دوونگ

tally/'tæli/n

١- داری حیساب ٢- تۆمار

٢- پلێت ٤- گونجای

symbolize	348	systemless
هه‌نایه‌ی	synonym/sɪ'nɒnɪm/n	هه‌وواتایه‌ی
هه‌نایه‌ی یه‌ ده‌ک	synonymous/sɪ'nɒnɪməs/adj	هه‌ووات
هه‌وایه‌ی/	synopsis/sɪ'nɒpsɪs/n	کورت، پوخته
جوتکه/ خوتک و برا	syntax/'sɪntæks/n	رسته‌سازی
هه‌وگونجانه‌ی/	synthetic/sɪn'tetɪk/adj	پیشه‌یه‌ی
جوتکه‌ی	(ناسروشتی)/ ده‌ستکرد	
هه‌ویه‌کی کردن	syphilis/'sɪfɪlɪs/n	نه‌خوتی سیفلیس
هه‌وسوژ/	syringe/sɪ'rɪndʒ/n	ده‌زی شریقه/سرنج
هه‌ویه‌شی	syrup/'sɪrəp/n	شروب- دل‌په
خه‌می ده‌ک	syrupy/adj	زور شروب- هه‌نگویناوی
۱- سوژ- به‌زه‌یه‌ی	system/'sɪstəm/n	۱- رژی- ره‌وت سیسته‌م
۲- به‌زه‌یه‌ی پێداهاتنه‌وه		۲- رژیگا- شێواز
سه‌ملونیا		۳- لاشه- له‌ش- که‌له‌خ- ته‌نی مرۆڤ
کلێسای جووله‌که	systematic/sɪstə'matɪk/adv	میتۆدی-
نێستایه‌ی		رێکوپێک به‌پێی شێوازی
به‌که‌م ده‌خا	systemics/n	پۆلێنکاری
یان- نه‌قابه‌ی/	systemless/adj	بێ نێزام
سه‌ندیکا		

swan		347	symbolic
swan/swɒn/n	قازی عیراکی	swift/swift/adj	خیرا - پەپەلە
swarm/swɔ:m/n	جەماوەریک / کۆمەڵە زیندەموریک	swim/swim/v	مەلە دەکا
swarm/v	خۆی پێنەلدەواسی	swimming-bath/n	جەوزی مەلەوانی
swarthy/'swɔ:ði/adj	ئەسەمەر - تۆخ	swindle/'swɪndl/v	فێلی ئێدەکا - گزی ئێدەکا
swastika/'swɒstɪkə/n	خاچی جەماوە / مێمای نازیەکان	swindler/'swɪndlə(r)/n	فێلباز - گزیکەر
swat/swɒt/v	توند ئێدەدا	swine/swain/n	۱ - بێراز / بێرازە مێ
swatter/'swɒtə(r)/n	میشکۆژ		۲ - بێ قیمەت - بێ ھامیەت
sway/swei/v	۱ - بەلا دەکەوی	swing/swɪŋ/v	لارەلاری دەکا / دەجوێ
	۲ - دەگۆژی	swing/n	جۆلانی
swear/sweə(r)/v	۱ - سوێند دەخوا، بەلێن دەدا ۲ - جێنێ دەدا	swing/n	چەشنە جازیکە (مۆسیقا)
swear-word/'sweəwɜ:d/n	وشەیەکی ناشرین (تەفرین) / جوێن	swipe/swaɪp/v	خیرا لێی دەدا
sweat/swet/n	ئارەقە	swipe/v	دەندزی - دەرفێتن
sweat/v	ئارەقە دەرفێژی	swirl/swɜ:l/v	خوول دەخوا
sweater/'swetə(r)/n	بەلۆزیکێ سووێ قۆلداری	swish/swɪʃ/v	خەشەخش دەکا / دەمەژێتن
sweep/swi:p/n - v	رامالین / رادەمالن	switch/swɪtʃ/n	سوویچی کاربە / گۆزانی لەنکاو
sweepstake/'swi:ptɜ:k/n	قوماڕکردن (ئەسەر ئەسەپ) گەرەوکردن	switch/v	دەگۆژی
sweet/swi:t/adj	۱ - تەم خۆش - شیرین ۲ - پۆندار ۳ - پاک و نوێ ۴ - خۆش مەشرەب	switch board/'swɪtʃbɔ:d/n	تەختە سووچ
sweeten/'swi:t/n/v	شیرینی دەکا	swivel/'swɪvl/n	سووچ / بێستەر
sweetheart/'swi:thɜ:t/n	خۆشەویست / دلەبەر	swollen/'swɒlən/adj	ئاوسا - پەلماو
swell/swel/v	پەل دەبێ / خەرمێ / دەئاوسێ	swoon/swu:n/v	لەخۆ دەچێ - دەبۆرێتەر
swell/n	۱ - بەرزێ و ئۆزی ئاستی دەریا / ئەستۆر بۆن ۲ - دەنگ گەری	swoop/swu:p/v	لەنکاو دێتەخوار / دەنیشتن
swell/adj	نایاب / قۆز	swop=swap/v	دەگۆژی تەرە
swelling/'swelɪŋ/n	ئاوسان	sword/sɔ:d/n	شمشیر / شەر
swelter/'sweltə(r)/v	گەرمی ماندوێ دەکا / گەرمی بێزاری دەکا	swore-swear/v	سوێندی خوارد
swept-sweep/v	رایمانی	sworn-swear/v	سوێندی خواردبوو
swerve/swɜ:v/v	کتۆپێ لا دەدا	swot/swɒt/v	باش دەخوێنێ / کۆشش دەکا
		swum/v	مەلەوانی کرد
		sycophant/'sɪkəfənt/n	ریایکەر / ماستاوچی
		syllable/'sɪləbl/n	بەرگە
		syllabus/'sɪləbəz/n	پڕۆگرامی فێرکاری
		symbol/'sɪmbl/n	چەمکە - مێما - مێمایەکی زاراوەیی
		symbolic/'sɪmbəlɪk/adj	چەمکەنگی /

sunstroke

345

surface

sunstroke/'sʌnstroʊk/n

خۆریدن

sup/sʌp/v

خواردنیکى سووک دمه‌وا،

شیف دمه‌وا

superannuation/'su:pə:ænju'eɪʃn/n

موچه‌ی خانه‌نشینی

super/'su:pə(r)/n

همه‌باش

supercilious/'su:pə'sɪliəs/adj

تیروانینیکی به‌باشترانین/خۆ به‌گه‌مه‌زان

superficial/'su:pə'fiʃl/adj

روکاری/

ده‌ستگرد

superfluous/'su:pə'fluəs/adj

زیاد له‌پنیوست

superhuman/'su:pə'hju:mən/adj

زیاد له‌توانا/له‌توانا به‌ده‌م

superintend/'su:pərin'tend/v

چاودیری ده‌کا

superintendent/'su:pərin'tendənt/n

چاودیری‌کەر

superior/'su:prɪə(r)/adj

باشتر-

به‌میزترین پله‌و پایه

superiority/'su:prɪ'ɪrɪ'ti/n

باشتربوون

superlative/'su:pə'lətv/adj

همه‌باش- باشترین پله

superlative/n

ناوی همه‌باشی ناسراو

supermarket/'su:pəma:kɪt/n

سوپرمارکیت (بازاری گه‌وره)

supernatural/'su:pə'nætʃrəl/adj

دیاردە‌ی سروشتی له‌ راده‌به‌ده‌م

supersede/'su:pə'si:d/v

۱-جنگا

ده‌گرتنه‌وه ۲-هه‌لده‌وه‌شیننه‌وه

supersonic/'su:pə'sɒnɪk/adj

فرۆکه‌ی خێرایى له‌ سه‌رووی ده‌نگ-

خێراتر له‌ خێرایى ده‌نگ

superstition/'su:pə'stɪʃn/n

شتی پڕوپوچ/نوشته

superstitious/'su:pə'stɪʃəs/adj

به‌وای پوچ

supervise/'su:pəvaɪz/v

سه‌رپه‌رشتی ده‌کا- چاودیری ده‌کا

supervision/'su:pə'vɪʒn/n

سه‌رپه‌رشتی کردن

supper/'sʌpə(r)/n

شیف- دواژه‌ی پۆژ

supplant/sə'plɑnt/v

به‌مژد جینگای

ده‌گرتنه‌وه

supple/'sʌpl/adj

نەرم- نیان

supplement/'sʌplɪmənt/n

کله‌پاشک

supplementary/'sʌplɪ'mentri/adj

ته‌واو‌کەر

supply/sə'plai/v

۱- پینی ده‌دا

۲- پینی ده‌دا ته‌وه

support/sə'pɔ:t/v

۱- یارمه‌تی ده‌دا

۲- پالپشتی ده‌کا

۳- هه‌له‌ده‌گری/له‌خۆ ده‌گری

۴- پشتی پین ده‌به‌ستن

suppose/sə'pəʊz/v

۱- وای بۆ ده‌چین

۲- وای دانه‌ش

supposing/sə'pəʊzɪŋ/conj

وای بۆ

دانه‌ش

supposition/'sʌpə'zɪʃn/n

گریمانه،

وادانان

suppress/sə'pres/v

کپی ده‌کا-

ده‌مکو‌تی ده‌کا- ده‌یکو‌ژیننه‌وه

suppression/sə'presʃn/n

سه‌رکو‌ت کردن

supremacy/'su:preməsi/n

ده‌سه‌لاتداری بالا

supreme/'su:prɪ:m/adj

بالا-

به‌میزترین- زۆر گه‌رگ

sure/'ʃʊə(r)/adj

۱- به‌به‌روایه-

گومان ۲- دلنیا ۳- پشتی پین ده‌به‌ستن

surely/'ʃʊəli/adv

بینگومان

surf/sɜ:f/n

که‌فی ده‌ریای که‌ناوه‌کان/

که‌فی شه‌پۆل

surface/'sɜ:fɪs/n

پنوه- سه‌ر، په‌و،

په‌وشه‌سار

sufficient	344	sunspot
sufficient/sə'sɪfɪnt/adj	ته‌واو / به‌پیی پیویست	/sʌlˌfjuəriːk 'æsið/adj
suffix/'sʌfiks/n	پاشگر	sultan/'sʌltən/n
suffocate/'sʌfəkeɪt/v	ده‌خنکی	sultana/sal'ta:mə/n
suffocation/'sʌfə'keɪʃn/n	خنک‌اندن	sultana/sal'ta:mə/n
suffrage/'sʌfrɪdʒ/n	مافی هه‌لبژاردن و ده‌نگدان	sultry/'sʌltri/adj
suffragette/'sʌfrə'dʒet/n	داوای مافی ئافرەت بۆ ده‌نگدان	sum/sʌm/n
sugar/'ʃʊɡə(r)/n	شەکر	summarize/'sʌməraɪz/v
sugary/'ʃʊɡəri/adj	۱- شەکرایی	summary/'sʌməri/n
	۲- زۆر خۆش- سەرئێج پاکێش	summer/'sʌmə(r)/n
suggest/sə'dʒɛst/v	۱- پێشنیار ده‌کا	summery/'sʌməri/adj
	۲- ئاماژە‌ی بۆ ده‌کا	summit/'sʌmɪt/n
	۳- پەنجە‌ی بۆ درێژ ده‌کا	summon/'sʌmən/v
suggestible/sə'dʒɛstəb/adj	کەسیک زوو	
	کاری تێ بکړی	summons/'sʌmənz/n
suggestion/sə'dʒɛstʃən/n	۱- پێشنیار	
	۲- با وابوون	sumptuous/'sʌmptʃuəs/adj
suggestive/sə'dʒɛstɪv/adj	دروژاندن / هەوس و دۆژێن	sun/sʌn/n
suicidal/'suɪ'saɪdl/adj	خۆکوژ	sunbeam/'sʌnbɪm/n
suicide/'suɪsɑɪd/n	خۆکوشتن	sun-burn/'sʌnbɜ:n/n
suit/su:t/n	۱- جل و بەرگ(بەله) ۲- گازی ده‌کا	
	۳- ئەخشیکی کاغەزی قوماڕه	Sunday/'sʌndeɪ/n
suit/su:t/v	داخوازی ده‌کا	sundries/n
suitable/'su:təbl/adj	گونجاو	sundry/'sʌndri/adj
suit-case/'su:tkeɪs/n	چانتای سەفەر	sun-flower/'sʌnflaʊə(r)/n
suite/'swi:t/n	۱- دەستوپێوهند	sung-sing/v
	۲- تاقەم- دەسته /سویت	sun-glasses/n
suitor/'su:tə(r)/n	داخوازی‌کەر	sunk-sink/v
sulk/sʌlk/v	۱- کپ و بێ‌ده‌نگ ده‌بین	sunny/'sʌni/adj
	۲- خۆی مۆن ده‌کا / دەم و چاوی گێژ ده‌کا	sunrise/'sʌnraɪz/n
sulky/'sʌlki/adj	چاره‌گێژ	sunset/'sʌnsɛt/n
sullen/'sʌlən/adj	مەو مۆچ /چاره‌گێژ	sunshade/'sʌnʃeɪd/n
sulphur/'sʌlfə(r)/n	گۆگرد- کبریت	sunshine/'sʌnʃaɪn/n
sulphuric acid		sunspot/'sʌnspt/n

subsidence	343	success
۲-کپ دهن	succeed/sək'si:ɪd/v	۱- سمر دهنکوی
subsidence/səb'saɪdnɪs, 'sʌbsɪdnɪs/n	۲- جنی باوکی (پاشایه تی) دهنکوتوه	۲- جنی باوکی (پاشایه تی) دهنکوتوه
نرم بوونوه	success/sək'ses/n	سمر دهنکوتن
subsidiary/səb'sɪdiəri/adj	successful/sək'sesfəl/adj	سمر دهنکوتو
لاړه کی	succession/sək'seʃn/n	جینگری
subsidiize/'sʌbsɪdaɪz/v	خه لافته - یه که له دوايه کی	خه لافته - یه که له دوايه کی
یارمته دودا	successive/sək'sesɪv/adj	دوا په دوا یی
subsidy/'sʌbsədi/n	یه که - پهنوړه	یه که - پهنوړه
پالېشتی - باربوو	successor/sək'sesə(r)/n	جینگری - خه لایفه
subsistence/səb'sɪstəns/n	جینگریوه	جینگریوه
بژنوی -	succour/'sʌkə(r)/n	یارمته - فریا کونکوتن
مانه وه، بوون	succulent/'sʌkjələnt/adj	میوه یی ناودار
substance/'sʌbstəns/n	گوشتن	گوشتن
پاره	succumb/sə'kʌm/v	ملکهچ دهن/دهنی
substantial/səb'stænʃl/adj	وړه کو (نم) - شمر - روژن	وړه کو (نم) - شمر - روژن
بتی -	such/sʌtʃ/adj - pron	نورما - ناو/ناو/ناو رادیه یی
کر داریی	suck/sʌk/v	دهنژی - شیری دودا پنی
substitute/'sʌbstɪtju:t/n	sucker/'sʌkə(r)/n	۱- مژر ۲- لېبر
جینگریوه	۲- گینه پیانو	۲- گینه پیانو
substitution/'sʌbstɪ'tju:ʃn/n	suckle/'sʌkl/v	ساکل (نوروت) شیری پنی دودا
به له جیاتی/	suckling/'sʌklɪŋ/n	مه لوتکه - شیره خوړه
دانان	suction/'sʌkʃn/n	مژین - فیزیاوی
subterfuge/'sʌbtə'fju:dʒ/n	sudden/'sʌdn/adj	ناکاو - کتو پې
بیانوو -	suddenly/'sʌdnli/adv	له پېر
همه نه ت	suds/sʌdz/n	کفی سابون/بلق
subterranean/'sʌbtə'reɪniən/adj	sue/su:/v	گازنده یه کی یا سایه له سمر
ژیر زه وی/ نه نینی	تو مار دها	تو مار دها
subtle/'sʌbtəl/n	suede/sweɪd/n	پښستی پښ - پښستی نهرم
ناوینشانی لاړه کی/	suet/'suɪt/n	روزی ساغی (ناوړل) دژن
وړه گزیرانی دپالوگ له سمر فیل	به زوی مهر مالت وړه و لاخ	به زوی مهر مالت وړه و لاخ
subtle/'sʌtl/adj	suffer/'sʌfə(r)/v	۱- دهنژین/تام دها
۱- (جیاوازیه کی) وورد/	۲- لپی خورش دهن ۲- خراپ دهن	۲- لپی خورش دهن ۲- خراپ دهن
دژوار ۲- زور هلا - پلمه ت	sufferance/'sʌfərəns/n	بمزود
subtlety/'sʌtlti/n	راز یی بوون	راز یی بوون
وورد بپننی	suffering/'sʌfərɪŋ/n	نازار چه شتن
subtract/səb'trækt/v	suffice/sə'faɪs/v	بهش دها
دهره مینن		
subtraction/səb'trækʃn/n		
دهره مینان/		
که مگردن		
subtropical/sʌb'trɒpɪkl/adj		
هریم		
(نیمچه کیشوهری)		
نزیك مینلی جوړگرافی		
suburb/'sʌbs:b/n		
قراخ، دهره وېر		
suburban/sə'bʌ:bən/adj		
خه لکی کوژان/		
پیزار		
subversive/səb'vɜ:sɪv/n		
تیکدهر -		
تیکدکین		
subway/'sʌbweɪ/n		
تو نزل		

stuffing/ˈstʌfɪŋ/n	تیکله - (حشو)	subdivision/ˌsʌbdɪˈvɪʒn/n	دایه شکردنی
stuff/ˈstʌf/adj	پر کردن	subdue/səbˈdjuː/v	۱- ملکه‌چی دهکا / زال دهبین ۲- کی/ امیمنی دهکاتوه
stumble/ˈstʌmbəl/v	توند پەر/ بئ میژاژ	subject/ˈsʌndʒɪkt/n	۱- بندوستی (ریه) ۲- جینگا ۳- بایه‌تی لیکۆلینهوه
stump/stʌmp/n	۱- بئهی دارپهگ ۲- داریکی یاری کرکیته	۴- بگر- نهیاد (له‌عه‌ره‌بی)	
stun/stʌn/v	۱- گیژ دهکا/ دهبین ۲- دهمه‌ژی ۲- سه‌ری ئی تیک دهچیت	subjection/səbˈdʒɛkʃn/n	ملکه‌چ کردن
stunt/stʌnt/n	کاریکی سه‌رنج راکیش	subjective/səbˈdʒɛktɪv/adj	خودی - که‌سایه‌تی / نا‌بایه‌تی
stunt/v	رئ له‌گه‌شه‌ی ده‌گری، به‌ریه‌ستی دهکا	subjunctive/səbˈdʒɛktɪv/adj	مرجی ج
stunted/adj	له‌ش کرژ بوو	sub-let/ˌsəbˈlet/v	ره‌گیما نه‌بی
stupefy/ˈstjuːpɪfaɪ/v	وې دهبین	sublime/səˈblaɪm/adj	به‌کرئی ده‌دا بالا - به‌پله‌روپایه
stupendous/ˈstjuːˈpendəs/adj	به‌زم - سه‌رنج راکیش	submarine	
stupid/ˈstjuːpɪd/adj	ده‌بەنگ - بئ مینشک	/ˌsʌbməˈriːn, ˈsʌbməriːn/adj	گیاهیکی بئ ناو/ ژیر ناوکه‌ر
stupidity/ˈstjuːˈpɪdəti/n	ده‌بەنگی - بئ مینشکی	submerge/səbˈmɜːdʒ/v	نووقم دهبین
stupor/ˈstjuːpə(r)/n	له‌خوچوون/ بیهوشبوون	submission/səbˈmɪʃn/n	ملکه‌چی - رازی بوون
sturdy/ˈstɜːdi/adj	به‌ره‌نگاریه‌کی توند	submissive/səbˈmɪsɪv/adj	ملکه‌چ
stutter/ˈstʌtə(r)/v	زمانی گیر دهبین/ زمانی ته‌ته‌له دهکا	submit/səbˈmɪt/v	۱- خو ده‌دا به‌ده‌سته‌وه ۲- پیشکه‌شی دهکا
sty/staɪ/n	۱- ته‌ویله‌ی به‌راز ۲- نه‌ستوربوونی به‌زی چاو/ ناوسانی پیسته‌ی چاو	subnormal/ˌsʌbˈnɔːml/adj	بئ‌ناسته‌ی/ ژیر نا‌سای
style/staɪl/n	۱- شیواز ۲- نه‌دگاریکی جیاواز ۲- پوخساری گشتی	subordinate/səˈbɔːdɪnət/adj	لاوه‌کی/ پارسته
suasion/n	۴- جل و به‌رگی مؤدیل	subscribe/səbˈskraɪb/v	۱- رازی دهبین به‌شداري بکا ۲- نه‌یعا دهکا
suave/swaːv/adj	رازیکردن	۳- راجیته ده‌نووسن	
subconscious/ˌsʌbˈkɒnʃəs/adj	نهمو حه‌لیم/ به‌رین	subscriber/səbˈskraɪbə(r)/n	به‌شدارکه‌ر له...
subcontinent/ˌsʌbˈkɒntɪnənt/n	بئ‌ناگ	subscription/səbˈskɪpʃn/n	هاویه‌شی کردن
subdivide/ˌsʌbdɪˈvaɪd/v	نیمچه کیشوهر	subsequent/ˈsʌbsɪkwənt/adj	پاش - پاشان/ داهاتوو
	داهه‌ت ده‌کاتوه	subside/səbˈsaɪd/v	۱- نزم دهبین

stove	340	strenuous
stove/stəʊv/n	سۆپە	قاییش
stow/stəʊ/v	۱- دابه‌گرێ ۲- پۆلێن ده‌کا	۱- توند ده‌کا
stowaway/'stəʊəweɪ/n	۳- پڕ ده‌کا	۲- به‌ قاییش/پشتێن لێی ده‌دا
straggle/'strægl/v	خۆی له‌ناو پاپۆڕ/	به‌رێن بڵندوبه‌میز
straggler/'stræglə(r)/n	فرۆکە	stratagem/'strætədʒəm/n
straggler/'stræglə(r)/n	ده‌شاریت‌ه‌وه‌ تا ده‌ه‌وا/ده‌فرێ، بۆنه‌وه‌ی پاره‌نه‌دا.	فیلێکی چه‌نگی - داو
straight/streɪt/adj	خۆ پاش ده‌کا	strategic/streɪ'ti:dʒɪk/adj
straight/streɪt/adj	خۆ پاشخه‌ر	ستراتیجی -
straight/streɪt/adj	۱- راست - راسته‌وخۆ	گرنگ
straight/streɪt/adj	۲- رێک و پێک/هاوپیك	زانست یان
straight/adv	راسته‌وخۆ - یه‌كسەر	هونه‌ری ستراتیژی
straighten/'streɪtn/v	رێکی ده‌کا	strategist/streɪ'ti:dʒɪst/n
straightforward/'streɪt'fɔ:wəd/adj	دلسۆز - راسته‌وخۆ/ناسان	کارامه‌ له‌ه‌واری ستراتیژی
strain/strem/n	۱- گرێی -	strategy/'strætədʒi/n
strain/v	خۆی ماندووکردن ۲- شێواز	پلانی ستراتیژی
strain/v	بای ده‌دا - لوری ده‌کا/ده‌یالێوی	له‌ (چه‌نگ)
strainer/'streɪnə(r)/n	ئامیزی پالاوتن/	stratum/'strætəm/n
strainer/'streɪnə(r)/n	بیزنگ	چینی - چینی به‌ردین
strait/streɪt/n	ده‌ریهند/شاریشه‌	straw/stroʊ/n
strait/adj	تەنگ - تەسك	پووش/په‌لکه‌ گه‌م و
strait-laced/'streɪt 'leɪst/adj	توند تیژ به‌رامبه‌ر ئاكار	جۆ و برنج
strand/strænd/n	۱- كه‌نار - رۆخ لیوار	ماده‌ی پووش
strand/strænd/n	۲- په‌لك - بسك - قالی گوریس	strawberry/'stro:bəri/n
stranded/adj	چۆل - به‌جێهێلراو	فریز - توت/ شلیك
strange/streɪndʒ/adj	نامۆ -	stray/strei/v
strange/streɪndʒ/adj	سه‌یروسه‌مه‌ره‌	گومرا - ئاواره‌ ده‌بین
stranger/'streɪndʒə(r)/n	هه‌نده‌رائی -	۱- هێلێکی درۆزی
strangle/'stræŋgl/v	نامۆ - نه‌ناسراو	باریکی ناپێك ۲- پاشماوه‌
strangle/'stræŋgl/v	۱- ده‌یشتنکێش	۲- ماوه‌یه‌کی کورت
strangle/'stræŋgl/v	۲- هه‌لیده‌واسن	streaky/adj
stranglehold/'stræŋglhəʊld/n	گرته‌نێکی کوژهر	هێلکاری کراو - خه‌ت خه‌ت
strangulation/'stræŋgju'leɪʃn/n	هه‌لواسین - خنکاندن	stream/stri:m/n
strap/stræp/n	پشتین - شریقی پشتین/	۱- جۆگه‌/جۆگه‌له‌/پوبار
strap/stræp/n		۲- ئاوه‌پۆ
		streamer/n
		شریته‌کی کاغذی
		ره‌نگاوهره‌نگی درۆز/ئالایه‌کی درۆزی باریك
		streamline/'stri:mlaɪn/v
		ئاسانی ده‌کا
		رێکی ده‌کا
		street/stri:t/n
		شه‌قام
		strength/streŋθ/n
		هیز - توانا
		strengthen/'streŋθn/v
		به‌هیزی ده‌کا
		پته‌وه‌ی ده‌کا
		strenuous/'strenjuəs/adj
		۱- گران -
		توند ۲- ماندوویی - ده‌وی

stimulus	339	stout
جۆشدان	stole/v	دزی
stimulus/'stimjələs/n	stolid/'stolid/adj	خەمسارد، گەرج
هاندەر- جۆشدر	stomach/'stamək/n	گەدە
sting/stɪŋ/n - v	stone/stəʊn/n	١- بەرد
پێوهدان/پێوهدەدا/		٢- چەو ٣- ئەلماس ٤- ئاوک
پێوهدەنوسن	stoned/'stəʊnd/adj	سەرھۆش
stinger/'stɪŋə(r)/n	stone-deaf/adj	کەر
چەکیکی دژە قەزەکیە	stone fruit/n	میووەی ئاوگدار
stingy/'stɪndʒi/adj	stonemason/'stəʊnməɪsən/n	وەستای بەرد
رەزێل- قەچۆک		
stink/stɪŋk/v	stony/'stəʊni/adj	١- زەوی بەردین
گەتاو- گەندەل دەبن/دەکا		٢- دڵپەق
stint/stɪnt/v	stony-broke/adj	قەزەن- بێ پارە/قەنۆش
بەرتەنگ دەکا- کۆت دەکا	stool/stuːl/n	١- کورس، بێ پشت و دەسک
stint/stɪnt/v		٢- پێسایى مەژۆ
قەچۆکی دەکا، دەست پێوە	stoop/stuːp/v	دەچەمێتەرە- کەنۆش دەبا
دەگرێ	stop/stop/v	١- رادەگرێ ٢- راوەستە
stipulate/'stɪpjuleɪt/v	stop/stop/n	وەستان/وێستگە
١- مەرج دادەنێ	stopgap/'stopgæp/n	ئەلقەرەتیفی
٢- ئەدەقەکا دا ناتوو		پێوێست/کاتی/ گێرە کاتی
stipulation/'stɪpjʊ'leɪʃn/n	stopper/'stopə(r)/n	گێرە (قەپاخ)
مەرج	stop-press/n	دوا هەواڵ
stir/stɜ:(r)/v	stopwatch/'stopwɒtʃ/n	کانزەمێر پێشپەکی
١- دەچولێنێ	storage/'stɔrɪdʒ/n	پاشەکەوت
٢- تێکەل دەکا ٣- دەروژێنێ	store/stɔ:(r)/n	١- کۆگا ٢- دوکانی گەورە
stirrup/'stɪrəp/n	store/v	١- هەڵدەگرێ ٢- دادەکا
ئازەنگ- شوێن پێ لە	storey/'stɔ:ri/n	قات- ئەۆم
زین و کورتان بۆ سوار بوون	stork/stɔ:k/n	حاجی ئەقەق
stitch/stɪtʃ/n	storm/stɔ:m/n	گەردەلول/ باھۆز
تەقەل	storm/v	پیشل دەکا/ هەڵدەکا
stitch/n	stormy/'stɔ:mi/adj	باپەکی توند/
ئازاری لاتەنیش		گەردەلولای
stock/stɒk/n	story/'stɔ:ri/n	چێژک
١- پاشەکەوت	story/n	هەلبەست
٢- مەڕ مالات ٢- بەش و قەوائە	stout/staut/adj	١- قەلو ٢- زۆر بەهێز
٤- پەگەز- رەسەن		٣- ئازا
٥- بنگە ٦- پێژەى سوود		
stocking/'stɒkɪŋ/n		
گۆرەوی درێژی		
ئافەتەتان		
stock-still/'stɒk 'stiːl/adj		
رەق هەڵاتوو (وەکوێت)		
stocktaking/'stɒkteɪkɪŋ/n		
جەردکردنی شەمەک (ژماردنی)		
stocky/'stɒki/adj		
چوارشانه/کورت و بەهێز		
stodgy/'stɒdʒi/adj		
١- بەگرانی هەرس		
دەگرێ ٢- چارەگران/پەزاقورس		
stoker/'stɒkə(r)/n		
ئاگرکەرەوه/		
ئاگرەتی بەردەر		
stole/stəʊl/n		
دەسزۆک، چارۆک/ شان		

steer	338	stimulation
دووکەڵدان	stethoscope/'steθəskəʊp/n	بەستەری / دەنگاوهری پزیشکی
ئەو کەسە ی بەسەر چیا دەکەوی	stew/'stju:/v	لەسەر خۆ دەکولین / دەکولن
steer/stiə(r)/n	steward/'stju:əd/n	۱- پزیکەر
پاڤۆز یان ئۆتۆمبیل ئاژۆتن		۲- چاودیزیکەر ۲- خزمەتکار
steerage/'stiəri:dʒ/n	stick/'stik/n	گۆپال، توول، دار، گۆچان
شوینی نزیک	stick/v	۱- بە چەنگال دەرکێ
سوکان- پله سێ		۲- پیوهی دەنوستین ۲- زمانی دەرڤخ
steering-wheel/n	sticker/'stikə(r)/n	۱- لکینەر
تایه ی ئۆتۆمبیل		بلیتکی چریشاوی ۲- ماندووناس
steersman/n	sticking-plaster/n	پلاستەری پزیشکی
کاپیتان، سوکان بەدەست		لەزگە
stem/stem/n	sticky/'stiki/adj	۱- لینج- بە چرک
۱- ساقی گول		۲- مردنکی بەنازار
۲- پینشەوهی پاڤۆز	stiff/'stif/adj	۱- رەق
۳- رەگی ووشە ۴- قەد		۲- گران ۲- بەهیز ۴- بەرەسمی
stem/stem/v	stiffen/'stifn/v	رەق دەبێ / دەکا
ناھێلن بلۆین- سەرمکوت دەکا	stifle/'stifl/v	دەخنکین / دەخنکی
stench/'stentʃ/n		کپی دەکا
گەنیو، گەنی یوون	stigma/'stigmə/n	لەکە- نیشانە
stencil/'stensl/n		(بۆ تاوانبار) پەلە
ستینسل	stigmatize/'stigmətaɪz/v	وەسپی لایەنی خراپی دەکا
stenographer/stə'nɒgrəfə(r)/n		لەمپەرئکی دارین لەنێوان
نووسەری دەستخەت		دوو کێلگەدا / بەرەدەبان
step/step/n	stille/'stil/adj	هێمن- بێ دەنگ
۱- هەنگاو- شەقاو	still/adv	هیشتا
۲- چوین ۲- پەلە	still-born/'stilbɔ:n/adj	بەمەردوویی
step/v		لەدایک بوو
۱- دەروا	stilted/'stiltɪd/adj	۱- رەق و ناسروشتی
۲- دەماوێ ۲- دەچیتە پیش		۲- شیوازی زۆدەرۆیی / رەسمی
step brother/'stepbrʌðə(r)/n	stimulant/'stimjələnt/n	بەهیزکەر (دەرمان)
نەپەر		هانی دەدا /
step father/'stepfɑ:ðə(r)/n		دەوروژن
نەپەر /		هاندان-
نەپەر		
step ladder/'steplædə(r)/n		
پەیرەزی دووقاچ /		
قادەرمی بچووک		
step mother/'stepmʌðə(r)/n		
باوەژن / زێدە / زێناب		
step sister/'stepsistə(r)/n		
زێخوشک		
stereo/'steriəʊ/n		
ئامێری ستیرو		
sterile/'sterail/adj		
نەزۆک- برینگ- قاقەر- پاک		
sterility/'stɛrɪlɪti/n		
نەزۆکی		
sterilize/'sterəlaɪz/v		
۱- لەگەراوە هەلدینن		
۲- پاکدەکا تەو ۲- تووش نەزۆکی دەبێ		
sterling/'stɜ:liŋ/n		
پارە ی ئینگلیزی		
(ئەستەریلیتی)		
stern/'stɜ:n/adj		
توندو تیز		

starter

starter/'stɑ:tə(r)/n	۱- پێشپێکێ کەر / ۲- شاری دەستپێکردن
	۳- نیشپێکەر ۴- مەزە
startle/'stɑ:tl/v	لەپەرە لەناکاوێ دەترسێنێ
startling/'stɑ:tlɪŋ/adj	ترسێنەر - سەرسوڕهێنەر
starvation/'stɑ:'veɪʃn/n	برسی - قات و قەری
starve/'stɑ:v/v	برسی دەبن / دەکا
state/'steɪt/n	حالت - باروودوخ
state/n	دەولەت - ویلايەت
state/v	۱- ژيانیکێ خۆشگوزەران دەژیت
	۲- دەلی - بەیان دەکا
stately/'steɪtli/adj	۱- شکۆدار
	۲- مەزن و دیار
statement/'steɪtmənt/n	۱- بەیان / بەیاننامە ۲- پارەێ حیساب
	۳- رەستەێ خەبەرێ
statesman/'steɪtsmən/n	پیاوێ سیاسیی و دەولەت - (سیاسەتەدار)
static/'stætɪk/adj - n	نەگۆز - نەجولاو / کارەبای ستاتیک
station/'steɪʃn/n	۱- چەق - خال
	۲- وێستگە ۳- پایەێ جفاکی ۴- ئێزگە
stationary/'steɪʃənri/adj	نەگۆز
stationery/'steɪʃənri/n	ئالەتێ بیرو / پێویستیەکانی دامدەزگا / پەرագە / کاغەزگەرێ
statistic/'stætɪstɪk/adj - n	ئامار
statistical/'stætɪstɪkl/adj	ئاماری
statistics/'stætɪstɪks/n	زانستی ئامار / ئامارناسی
statue/'stætʃu:/n	پەیکەر
stature/'stætʃə(r)/n	۱- بەژن ۲- بەها و گەرمکی
status/'stetəs/n	۱- پلەو پایە
	۲- باری جفاکی ۳- پلەو پایەێ کۆمەڵایەتی
status quo/'stetəs 'kwəu/n	

steeple-jack

statute/'stætʃu:t/n	پەرەوشی ھەنوکه - ۱- یاسای پەرەمانی
	۲- دەستور
staunch/'stɔ:ntʃ/adj	۱- باوەڕ پتەر
	۲- زۆر دڵسۆز
stave/'steɪv/n	گۆچان - تۆبێ
stave/v	پایەێ نۆتەێ مۆسیقای
stay/'steɪ/v	۱- دەمینێتەرە
	۲- دەمینێ - بەردەوام دەبن
	۳- دەرنانچێ - دەمینێ
	۴- ناخەوێ - لە شەوین دەبن
stay/n	مانەرە
steadfast/'stedfɑ:st/adj	بروای پتەر
steady/'stedi/adj	۱- جێگیر - پتەر / خێراپەکی نەگۆز
steady/v	پێکی دەخا
steak/'steɪk/n	پارچە گوشت
steal/'sti:l/v	دەدزی
stealth/'stelθ/n	دزەکردن
stealthy/adj	لەسەرخۆ و پەدزی
steam/'sti:m/n	نێزیک بوونەرە
steam engine/n	ھەلم
steamer/'sti:mə(r)/n	شەمەندەفەرێ ھەلمی
	۱- ئاشپەز
	۲- پاپۆزێ ھەلمی
steam-roller/'sti:m'rəʊlə(r)/n	باگروینی ھەلمی / باگوردانی ھەلمی
steel/'sti:l/n	پۆلا
steely/adj	دڵپەرق - نەرم نابێ
steep/'sti:p/adj	۱- زۆر لێژ
	۲- زۆر گەورە ۳- زۆر گران
steeple/'sti:pl/n	لوتکە - تیژی بورجی
	کلیسا
steeplechase/'sti:pl'tʃeɪs/n	پێشپێکێ ئاسپی / بەسەر لەمپەر بازدان
steeple-jack/'sti:pldʒæk/n	

stagnation	336	start	
stagnation/stæg'neiʃn/n	مەنگی/ئاروسان	۵- رایەلە پێکەنین ۶- خۆی دەپالێوی	
staid/sterd/adj	شکۆمەند- گران (مۆز)	۷- پارەى ... دەدا ۸- وەك خۆی دەمین	
stain/stem/v - n	۱- پەلە- ئەك/زەنگ ۲- بۆیە	۱- كۆشك ۲- مەلگەر ۳- مەلۆست	
stainless/'sternləs/adj	پۆلا- بێ خەروش / زەنگ مەلنەمین	۱- پێوەر ۲- ئاكار ۳- ئاست	
stair/stea(r)/n	پایە- پەلە	standard/adj	ئەمۆنەمی/ئاسایی/پێویری
staircase/'steəkeɪs/n	قالەرمە- پەپۆرە	standardize/'stændədaɪz/v	یەکی دەكا تە یەك
stake/steɪk/n	۱- نەردەوان/بارمە ۲- قازووخ ۳- بەش ۴- گەرم	standby/'stændbaɪ/n	۱- یەدەك ۲- لایەنگری دەسۆز
stale/steɪl/adj	۱- كۆن- خراپبوو ۲- سارد	standing/'stændɪŋ/adj	راوەستاو- وەستاو
stalemate/'steɪlmət/v	خالی سپیوون/بەنبەست	standstill/'stændstɪl/n - adj	حانەتی- وەستان
stalk/sto:k/n	ساقی گەلا- بەلگ	stanza/'stænzə/n	ستانزا- پارچە شیعەریك
stall/sto:l/n	۱- كۆشك ۲- جێگای ئازەل بەستەنەرە ۳- پێزی پێشمەرە ئەشانز	staple/'steɪpl/n	دەرزى كەپس/ بەرەمى سەرەكى و لات
stallion/'stæljən/n	نیر(نێرەى ئەسپ)	staple/v	بەدەرزى دەپەستیتەرە
stalwart/'stɔ:lwɜ:t/adj	۱- دریز و ماسولگەیی ۲- بەرەل/پاك سۆلینى گول/ بەشی نێرەى گول	staple/adj	رەسەن/سەرەكى
stamina/'stæmɪnə/n	خۆگرتن/شان	star/stɑ:(r)/n	ئەستێرە
stammer/'stæmə(r)/n	زمانگەری/ زمانگرتن	star/adj	شینو یەکی ئەستێرەیی
stamp/stæmp/v - n	۱- پێی ئەزەمى دەدا ۲- مۆزی دەكا ۳- پۆلیكى پۆستەى لێدەدا ۴- پارە یەك ئەخش دەكا ۵- سیمایەکی تاپەت پێدەدا	star/n	ئەستێرەى شانۆیی/سینەما
star - n	۱- مۆز- پوول ۲- رانە ئازەلیك	starboard/'stɑ:bɔ:d/n	لای راستى
stampede/stæm'pi:d/n	بەتاو دئ	starch/stɑ:tʃ/n	پاپۆپ و فرۆكە ۱- نیشاستە ۲- پاخە چا ككردنەرە
stand/stænd/v	۱- رادەوستان ۲- رادەگرتی ۳- ئارام دەگرتی ۴- دەكاتن	starchy/'stɑ:tʃi/adj	۱- ووشكە پەنتار ۲- پەسەمى- فەرمى
		stare/steə(r)/v	چاوی ئەتێژدەكاتەرە- دیلەتێدەداتن
		stark/stɑ:k/adj	۱- رەق هەلاتو/ رووت و سادە ۲- بەسوێ
		starlight/'stɑ:lɪt/n	پرشنگی ئەستێرە
		start/stɑ:t/v	دەست پێدەكا
		start/n	بەرایى- ئوقرە

sprinkle	335	stagnate
sprinkle/'sprɪŋkl/v	دەپژژن -	۱- قیری بانده
	دەپژشین	۲- چیری دەرگا ۲-زیکه زیک
sprinkle/n	ئاو پژژن / ئاو پژژندن	دەنگیکی تیز
sprint/sprɪnt/v	خیرا غار دەدا	دەقیرژن /
sprout/spraʊt/v	چرۆی دەردەکا	زمانی لە هاوژیکە دەدا
spruce/spru:s/adj	جوان پۆش - شیک	۱- زوودلی
spry/spraɪ/adj - n	۱- وودیا ۲- تەپ، سووک	تیکدەچی ۲- زوو دەبووریتەرە
spurious/'spjuəriəs/adj	پارەیی موزەومەر (پارەیی ئاوەوا)	دەیکوش -
spur/spɜ:(r)/n	۱- لەغاو ۲- قەراغی چیا	دەپیلینن - دەیشیلی
	۳- خەلات	چاوی خیل دەین
spurt/spɜ:t/v	۱- زیاد هەول دەدا	سینیر بۆ چاوی دەکا تا باشتەر بیینن
	۲- بۆنێسە دەشین، گەر دەگرت	squire/'skwaɪə(r)/n
sputink/n	مانگیکی دەستکردی رووسی	لەدەولە مەندەکانی گوند (کوێخا) - زەویدار
spy/spaɪ/n	سیخوور	۱- خۆی بادەدا
squabble/'skwɒbl/n	شەرە مەدال،	۲- هەست بە شەرمەزاری دەکا
	شەر لەسەر تشتی پووج	squirt/skwɜ:t/v
squad/skwɒd/n	تیپ (کۆمەڵیکی سەربازی)	(شەرقی دەری ئی دەدا
squadron/'skwɒdrən/n	پۆل (فرۆکە) (دەریایی)	stab/stæb/v
squalid/'skwɒlɪd/adj	پیس - روورەش - شەپۆ	خەنجەری ئیدەدا
	۱- نیش و ترس ۲- زریان	سەقامگیری -
squally/adj	رۆژنکی بارانای بریسکاوی	جینگیر - ئەگۆر
squalor/'skwɒlə(r)/n	کلۆلی	جینگیر دەین /
squander/'skwɒndə(r)/v	لەکیسی دەدا	سەقامگیری دەین
	خەرجی دەکا - بەقەر دەدا	stable/steɪbl/adj
square/skweə(r)/n	۱- چوارگۆشە	توند
	۲- گۆرە پان ۳- چوارینە (ماتماتیک)	stable/n
squash/skwɒʃ/n	هاپا - گوشرای	ناخۆر - تەولە
squash/v	بیدەنگی دەکا - دەماپئ - دەگوشن	stack/stæk/n
squat/skwɒt/v	چوارمەشقی دادەنیشی،	قۆمەت
	لەسەر چیچکان دادەنیشی	stack/n
squat/v	زەوی خەلکی داگیر دەکا	کۆمەڵە یەکی گەرە
squawk/skwɔ:k/v	واقەواق دەکا -	stadium/'stædiəm/n
	قەرەقەر دەکا - نالە نال دەکا	گۆرە پانی وەرزی
		۱- گۆچان - گۆپال
		۲- پینچ دینێ یەكسانی نۆتە ی موسیقا
		۳- دەستە ی چەنگی ۴- دەستە ی گارگینری
		stag/stæg/n
		نیرە ی ناسک
		۱- سەمکۆ و تارخویندەرە
		۲- تەختە شانۆ ۳- قۆناغی پەرەسەندن
		۴- وێستگە
		stagger/'stæɡə(r)/v
		بەلادادی
		stagnant/stæg'nənt/adj
		ناوی مەنگ
		چەقو/باری ئابوری ئاوساو
		stagnate/stæg'nait/v
		مەنگ دەین

spittle		spring
spittle/'spɪtl/n	لەیک، تەف	کەمچەک
splash/splæʃ/n	ئاوڕشێن	پەرکە و چەکیک
splash/v	ئاو دەڕشێن	پەرچەر
splendid/'splendɪd/adj	زێرەک-قەشەنگ	شائەمی (قەرزە)
	بەرز-نایاب	۱- رابواردن
splendour/'splendə(r)/n	گەرنگی	۲- وەرزش
	شەخۆزی/شەوق	۳- پیاویکی قەسە خۆش
splice/splice/v - n	کۆتایی دوو	۴- لەرێ لادەریکی بایۆلۆژی
	شت دەگەیمەنتە یەك	وەرزشەوان
splint/splɪnt/n	گرتنەوه (پزیشکی)	sportsmanship/'spɔ:tsmənʃɪp/n
	بەیتانی	گیانی لێبووردن
splinter/'splɪntə(r)/n	پرشى بۆمباو	گیانی وەرزشکارانە
	شووشە	۱- پەنە- حال- نوخە
split/splɪt/n	دەز- شەق، قەلەشانە	۲- زەپکەى پێست ۲- شوین ۴- دۆپ
split/v	۱- دەقەڵیشینی- دەز دەبا	spotless/'spɒtləs/adj
	۲- زەمانی لێدەدا- ئەینى دەدرکێن	بێگەرد
splutter/'splʌtə(r)/v	بەخێرایى	spotlight/'spɒtlaɪt/n
	قەسە دەکا	تیشکی سەر
spoil/spoil/v	۱- پێسی دەکا	
	بۆگەنى دەکا- تیکى دەدا	spotty/'spɒti/adj
	۲- تینوو دەبێ	دەموچاوی قنچکاری
spoke/spəʊk/v	قەسەى کرد	spouse/spaʊs, spauz/n
spokesman/'spəʊksmən/n	نۆزگان،	جوت- ماویف،
	ئاخاوتنکەر	ژن/مێرد
sponge/spʌndʒ/n	۱- ئیسفەنج ۲- دۆشەك	spout/spaʊt/n
	۲- جۆره کێکێکی ناسکە/کێکی ئیسفەنجی	۱- لێشاو ۲- مەسینە
	۴- گیانەوهرێکی ناوی	۳- مەلقولان
sponger/'spʌndʒə(r)/n	مەشەخۆر-	
	دارگران	sprain/spreɪn/v - n
sponsor/'sɒnsə(r)/n	دایەن، بەخێوکر	پالندەکەوئ
	گەرمەتی دەر، وەسی	sprawl/sprɔ:ɪ/v - n
spontaneity/'spɒtə'neɪti/n	لەخۆوەی	۱- سپرای
spontaneous/spɒn'temɪəs/adj	لەخۆوه	۲- عەتردان ۳- تۆپی ماسی
	بەکرەى دروومان/	spread/spred/n
spool/spu:l/n	شریتی چاپکەر	بۆیەى دیوار-
		فەرشی پاخستن
		spread/v
		دادەپۆش- پلاو دەکا تەوه
		sprees/'spri:n
		کەیف و سەیف، سەرقالو
		دەستبەلۆ
		sprig/sprɪg/n
		لەقه دارێکی بەگول و پەك
		sprightly/'sprɪtli/adj
		بیرتیز-
		چوست و چالاک
		spring/sprɪŋ/v
		باز دەدا، شەق دەبا
		spring/n
		۱- بەهار
		۲- کانی ۲- سپرینگ ۴- ناسک

speckleless

speckleless/adj زۆرپاك- بىن پەلە، بىگەرد

spectacle/'spektəkl/n ۱- دىمەن

۲- نەمەيشىكى گەشتى ۲- چاويلەك

spectacular/'spek'tetə(r)/adj

قەشەنگ سەرسۈپەيتەر

spectator/'spek'tetə(r)/n بىنەر/

تەماشاكەر

spectre/'spektə(r)/n خىو (شىج)/ تارمايى

spectrum/'spektrəm/n چەپكە تىشك/

پەنگ

speculate/'spekjuleit/v ۱- تىرەدەمىنى

۲- مامەلە دەكا

speculation/'spekju'leiʃn/n

۱- خەملاندن ۲- تىرەمان

۳- پارەگۈرەنە- مامەلە

speculative/'spekjələtɪv/adj

لىكۈلىنەمەي تىۋرى

speculator/n مامەلەكەر لەبازارى بازىگەنى

sped-speed/v خىرا پۇيى

speech/'spi:tʃ/n ۱- قەسە، ناخاوتن ۲- وتار

speechless/adj توۋرە/قەسەي پىن ناكىرى

لەن

speed/'spi:d/n خىرايى

speed-limit/n خىرايى دىيارىكرا

speedometer/'spi:'dɒmɪtə(r)/n

خىرايى ژمىر

speedy/'spi:di/adj خىرا- بەپەلە

spell/spel/n ۱- دۇعا ۲- ماومەيك

spelling/'spelɪŋ/n جىنجه- پىنۋوس

spend/spend/v ۱- خەرچ دەكا

۲- ماندوۋدەبى ۳- كاتىكى بەسەردەبا/دەچن

spendthrift/'spendθrɪft/n خەرچكەر/

دەستبەل

sperm/'spɜ:m/n ئاۋى پىيا (تۇماۋ) تۇر

spew/'spju:n - v رشانەر

sphere/'sfɪə(r)/n ۱- خې- تۇپ

۲- گۈرەپان- كىلگە

spiteful

spherical/'sferɪkl/adj شىۋەمەكى خېر

spice/spaɪs/n بەهارات- بىبەرى

۱- وشك (تفتى)

spicy/adj (خواردنى) تفت

spider/'spaɪdə(r)/n جانجالچالۇكە

spike/spaɪk/n ۱- بىزمارى ئوۋك تىۋ ۲- دېك

spill/spɪl/v دەرۋى/دەرۋىنى/دەكەرى

spill/n ۱- كەۋتەن لەسەرىشتى ئەسپ

۲- چەلدار ۳- پۇتان

spin-spun/v رستى/خولاندى

spinach/'spɪnɪʃ/n سىپىناخ

spindle/'spɪndl/n تەشى/ستوون

spin-driver/n ئامىرىي ووشكەردەمە

spine/spaɪn/n ۱- بېرپەي پىشت

۲- پىشتەمەي كىتەپ

spineless/'spaɪnləs/adj پىياۋىكى خاۋ/

تەسەۋكە، شەرمەن

spinning-wheel/n تەشى

spinster/'spɪnstə(r)/n قەيرەكچ

(شۈنەكەردە)

spiral/'spaɪrəl/adj - n لولپىنچ/لول

spire/'spaɪə(r)/n تىرى گۈمەتى كىلىسا،

لوتكەي مەپەم

spirit/'spɪrɪt/n ۱- رەج

۲- كەسەپەتى ۳- خىو ۴- كۈرتە- گەۋەر

۵- جەرىمەيى- ئازاپەتى

۶- كىۋل- خولق

۷- ورە ۸- ئارەق ۹- سېرتۇ

spirited/'spɪrɪtɪd/adj چالاك

spiritual/'spɪrɪtʃuəl/adj

پىياۋى روحانى- ورەمەز/رۇجىي- ئايىنى

spiritualist/'spɪrɪtʃuəlɪst/n ئەۋكەسەي

روح دىنىيەتە قەسە/ پۇجانىي

spit/spɪt/n ۱- تفت

۲- شىشى گۆشت بېرەندەن

spite/spaɪt/n كىنە- دىلپىسى

spiteful/'spɪtfl/adj كىنە لەدل

soup	speckle
soup/su:p/n	پرشك (ئاگر)
sour/'sauə(r)/adj	۱- مۆمى داگیرسان
1- ترش ۲- تیز	۲- پلاکی ئۆتۆمبیل
بەدەفشار ۳- ترشاو	دەرەوشایەوه، بەپروشك
source/sɔ:s/n	1- کانی ۲- سەرچاوه
کارگه	sparking/adj
south/sauθ/n	سپارو/سپارەو/ن
southerly/'sʌðəli/adv	پرشکی ئەنک و
بای باشوور	sparse/spɑ:s/adj
southern/'sʌðən/adj	پەرش و بلاق
باشووری	spasm/spæzəm/n
خەلکی باشوور	گیان دامەززان (تشنج)،
southwards/'sauθwədz/adv	قۆلینج کردن
بەرەو باشوور	spasmodic/spæz'mɒdɪk/adj
souvenir/'su:və'niə(r)/n	دامەززاو
خەلات -	spastic/'spæstɪk/adj
یادگاری	دامەززاو
sovereign/'sɒvrɪn/adj	spatter/'spætə(r)/v - n
۱- شانزاه	۱- پەرش و بلاق دەبن ۲- دۆپەدهکا
شاه - شاهزاده ۲- دەسهلاتی بێسنوور	spawn/spɔ:n/n
۳- لێرەیهکی ئینگلیزی زێڕ ۴- نایاب	میلکە ماسی و بۆق
sovereignty/'sɒvrənti/n	قسە ی دەکا
دەسهلاتداری،	speak/spi:k/v
سەروری	speaker/'spi:kə(r)/n
Soviet/'səuvɪət/n	ووتاریزگەرنگاوهر
سوڤیات	spear/spiə(r)/n
sow/səu/v	تیر/م
sow/sau/n	special/'speʃl/adj
مینە ی بەراز	تایبەت
soya bean/'sɔɪə bi:n/n	specialist/'speʃəlɪst/n
پاقلە ی سۆیا	۱- پەسپۆر
space/speɪs/n	۲- پزیشکی پەسپۆر
۱- ئاسمان - بۆشایی	speciality/'speʃi'æləti/n
۲- بووار - شوین ۳- ماوه - بیا	بەرەمه ی
spacious/'speɪʃəs/adj	تایبەتی
شوینکی فراوان	specialize/'speʃəlaɪz/v
spade/speɪd/n	پەسپۆری ئە
۱- خاکەناس - بیل	بابەتیەک وەرەگرتی
۲- کاغەزی قوماز	specially/'speʃəli/adv
span/spæn/n	بەتایبەتی
۱- بۆست - بۆست	species/'spi:ʃi:z/n
۲- ماوهیهکی دیاریکراو	چەشن - جۆر
۳- جووتە هێستەر/نەسپ - ماین	specific/spə'sɪfɪk/adj
۴- پرد	دیاری کراو -
spank/spæŋk/v	تایبەت
شەپازلەیهکی لێدەدا	specification/'spesɪfɪ'keɪʃn/n
spanner/'spænə(r)/n	وەسف - نیشان، دیارکردن
نیسپانە	specify/'spesɪfaɪ/v
spar/spɑ:(r)/n	دیاری دەکا /
داری ئاڵا/مەچەک	لەخۆ دەرگرتی
spare/speə(r)/adj	specimen/'spesɪmən/n
۱- یەدەک	نمونه
۲- زیاد لەپێویست لاواز	specious/'spi:ʃəs/adj
sparing/'speərɪŋ/adj	لە روخسار راست و
لەسەرەخۆ	ناوەڕۆک درۆ/گومراکەر
	speck/spek/n
	خاڵ - گەردێک/پەلە
	speckle/'spekl/n
	پەلە، خاڵ

soluble		sound-wave
soluble/sɒljəbl/v	دەتوینیتووه	ئیشی دەشکێ
solubility/sɒlju'bɪləti/n	توواوایی	۱- نانیکێ خووساو ۲- بەرتیل sop/sɒp/n
soluble/sɒljəbl/adj	زور دەتوینتووه	sophisticated/sə'fɪstɪkətɪd/adj
solution/sə'lu:ʃn/n	۱- شیکاری- چارەسەر ۲- توانەو ۳- گێراو	ئالۆز
solve/sɒlv/v	چارەسەر دەکا	soprano/sə'prɑ:nəu/n
solvent/sɒlvənt/adj	ماددەیەکی توینەر	بەرزترین دەنگی گۆزانی وتن-ئالغەرت
somber/'sɒmbə(r)/adj	تاریک- پووگێژ	sorcerer/'sɔ:sərə(r)/n
some/səm/adv-adj-pron	۱- هەندیک ۲- دانەمەزراو ۳- زۆر زۆر ۴- نزیکە	سیحریان/جادوگر sorcery/'sɔ:səri/n
somebody/'səmbədi/n - pron	یەکیک- کەسێک	sordid/'sɔ:dɪd/adj
somehow/'səmhəu/adv	بەهەر رێگایەک	sore/sɔ:(r)/adj
someone/'səmwən/pron	هەركەسێک	sorely/adv
somersault/'səməsɔ:lt/n	۱- تەقلەیدان ۲- گۆزانی بنەرتی	sorrow/'sɒrəu/n
something/'səmtɪŋ/n	هەرشتێک	sorrowful/'sɒrəʊfl/adj
sometime/'səmtaɪm/adv	لە وەختێک- لەپێشوو- پێشان	خەمبار- دامار
sometimes/'səmtaɪmz/adv - adj	هەندیک جار	۱- پەشیمان ۲- کۆلێ
somewhat/'səmwɒt/adv	تارادەیک- زیاتر	چەشن- پۆل- جۆر
somewhere/'səmwɛə(r)/adv	لە هەر شوێنێک	جودا دەکاتووه- رێک دەکا
somnambulist/sɒm'næmbjəlɪst/n	شەوگەر (لەخەودا)	sorter/'sɔ:tə(r)/n
somnolent/adj	خەوالو/ خەولیخەر	نامە لێککەرەو
son/sən/n	کۆب	(پۆستەچی)
sonata/sə'natə/n	سۆناتە	S.O.S/'es əʊ 'es/n
song/sɒŋ/n	گۆزانی-سرود	بانگەوازی
sonic/'sɒnɪk/adj	دەنگدار	فریاکەوتن
sonnet/'sɒnɪt/n	چامەیکە (۱۴) نیوێ دێری	سot/sɒt/n
soon/su:n/adv	۱- بەم نزیکانە ۲- هەرزوو ۳- باشتەر وایە	سought-seek/v
soot/su:t/n	سۆتەک- خۆلەمیش	soul/səʊl/n
soothe/su:ð/v	هێمن دەبێتووه	۱- رۆح ۲- نموونە ۳- موزۆ-تاک
		soulful/'səʊfl/adj
		زۆر بەسۆزە- هەستدار
		soulless/'səʊlləs/adj
		بێ هەست/بێ رۆح
		sound/saʊnd/adj
		۱- ساغ ۲- متمانە پێکراو ۳- تەواو- قوول
		sound/v
		۱- قوڵایی دەریا تا قەدەکاتووه ۲- دەپشکێ
		sound/n
		دەنگ
		soundly/adv
		بەتەراوی سەركەوت
		soundproof/'saʊndpru:f/adj - v
		دەنگەر- کێکەر
		sound-wave/'saʊndweɪv/n
		شەپۆلی دەنگ

soapy	330	soloist
soapy/'səupi/adj	گیراوی سابون/ کەلار/سابوئاوی	دالدا ئەمە - سەرەخۆشی
soar/sɔ:(r)/v	دەفری	هەتاوی
sob/sɒb/v	هەناسە، هەلەمکێشی/دەگری	فرۆشتی
sober/'səubə(r)/adj	۱- وشیار- بەتاگ ۲- هێمن- ناچوڤ	تەل نەحیم کردن
sobering/'səubəriŋ/adj	گران- رەسەن	سەرباز
sobriety/sə'braɪəti/n	رەسەنی- گرانی	رەفتار- ئازا
soccer/'sɒkə(r)/n	تۆبێن	۱- پاچنە/ئاوێن
social/'səʊʃl/n - adj	کۆمەڵە یانە- جەلکی	۲- ئەمەل ۳- ماسی پەکی لاکی شەپە/ ماسی
sociable/'səʊʃəbl/adj	خۆش مەشرەب- هاوێن	موسا
socialism/'səʊʃəlɪzəm/n	رێبازی	تەنە- ئێک- یەک کەسی
socialist/'səʊʃəlɪst/adj	شۆسیالیستی	بەتەنە
society/sə'saɪəti/n	سۆشیالیست	گران- سام گران
	۱- کۆمەڵگا	solemnly/'sɒləmli/adv
	۲- پێکەوتن ۳- کۆمەڵگای بەرز	گەرەو شایستە شکۆدار
	۴- دەستە	solemnize/'sɒləmnaɪz/v
sock/sɒk/n	۱- گێزەوی کورت ۲- ئاوکەف	بە هەبەتی دەکا
socket/'sɒkɪt/n	۱- سوکت/ جێی پلاک	۱- دەپارێتەرە
	۲- کون	۲- داوای نیشی خراپی/ئێدەکا
sod/sɒd/n	۱- مێرگ ۲- زێد ۳- لوتی	پارێزەری
soda/'səʊdə/n	سۆدەئاوی کەفەر	راوێژکار
sodden/'sɒdn/adj - v	جلی تەپ- هەویر	solicitous/sə'lisɪtəs/adj
sodium/'səʊdiəm/n	سۆدیۆم (کان)	۱- سوورە لەسەر یارمەتی ۲- نێگەران
sofa/'səʊfə/n	دیوان- تەختە/قەنەفە	solicitude/sə'lisɪtju:d/n
soft/sɒft/adj	۱- نەرم	بایەخ پێدان/جێی بایەخ
	۲- بێ مێشک ۳- دەنگێکی نەرم	۱- رەق ۲- لال
soft-boiled/adj	هێلکە پەکی نیو پەکا/راو	۲- بەهێزە- پاک ۵- ئەندازەیی بەرجەستە:
	نیو پەکا	درژێ- پانی- ئەستوری
soften/'sɒfn/v	نەرمی دەکا	۶- بێ برائەتە ۷- بەکۆی دەنگ
soft-hearted/'sɒft'hɜ:tɪd/adj	بەسۆز- دڵنەرم	solidarity/sɒlɪ'dærəti/n
soggy/'sɒgi/adj	شەدار/تەپ	هاوکاری
soil/sɔɪl/n	خاک- زەوی- خۆل	solidify/sə'lɪdaɪfai/v
sojourn/'sɒdʒən/n	مانە- ناکجی بوون	دەمەین/رەق دەبێ
solace/'sɒləs/n	پەرسە/ پەهی-	solidity/sə'lɪdəti/n
		رەقی
		soliloquy/sə'lɪləkwɪ/n
		قەسەلەگەن
		خۆدا کردن (وورته ورت)
		solitary/'sɒlətri/adj
		تەنە- بێکەسی
		solitude/'sɒlɪtju:d/n
		تەنەیی/گۆشەگیری
		solo/'səʊləʊ/n
		ئاوازیکی تاکەکەسی
		soloist/'səʊləʊɪst/n
		کەمانچەژەن

smoke	329	soap
smoke/v	جگاره دهکێشێ - دوکێل دهکاتهوه	پلار - رهخنه
smoker/'sməukə(r)/n	جگه رهکێش	بۆنی دهکا - ههله ده مژێ
smoky/'sməuki/adj	په له دووکه/ن/ دووکه لاوی	۱- نوکتهیهکی خراپ
smooth/smu:ð/adj	۱- نه رم	۲- پێکه نهینی شاراوه
	۲- ئاسان - ساکار - خوش	۱- پارچه کاغز
smother/'smaðə(r)/v	۱- هه ناسه	۲- گر رهیهک/هه مرزان بهها
	ده برێ ۲- ده کوژێنێته وه	ته قه له دوژمن دهکا
	۳- ده شارێته وه	قه مناس/نیشانه شکێن
smoulder/'sməuldə(r)/v	به مه یواشی	۱- هه ره ده گه رێ و
	ده سووتن	نا به ژێنێته وه ۲- چلم له لووتی دی
smudge/smʌdʒ/n	په له ی (مه ره که ب)	snob/snob/n
smug/smʌg/adj	شانازی به خو که ر	snobbery/'snɒbəri/n
smuggle/'smʌgl/v	شهمکی به قاچاغ	snobbish/'snɒbɪʃ/adj
	ده با/دینێ	snobbish/'snɒbɪʃ/adj
smuggler/'smʌglə(r)/n	قاچاغچی	snoop/snu:p/n
smut/smat/n	۱- ته نی	snooze/snu:z/n
	۲- نه خو شی دانوێله ۲- قسه ی ناشرین	snore/snɔ:(r)/n - v
smutty/'smati/adj	۱- هه وای دو که لاوی/	
	ته نی ۲- ناشرین	پرخه پرخ/
snack/snæk/n	پاروو/ژمه میکی بچووک	پرخه پرخیدی
snag/snæg/n	۱- گه ژیکه ۲- قه ده ۳- ته گه ره	snort/snɔ:t/n
snail/sneɪl/n	لوولپنج	
snake/sneɪk/n	مار	snout/snaut/n
snap/snæp/v	۱- شریقه ی لێوه دی	snout/snaut/n
	۲- به ده نگه کوو دانه خا ۲- (په نهجه کانی) ده ته قینێ	snow/snəu/n
	۴- به ده زیه وه گر مه یه ده گه رێ ۵- گه ره ی لێ ده دا	snub/snʌb/n
snappy/snæpi/adj	چالاک	snub/snʌb/v
snare/sneə(r)/n	داو - ته له	
snarl/snɔ:l/v	ددانی چی ده کاته وه	له گه ل دهکا/ سه ره زه منشتی دهکا
snatch/snætʃ/n	ره لاندن/دزی	snuff/snʌf/n
snatch/v	ده ره قینێ/ده نه زێ	snug/snʌg/n
sneak/sni:k/n	زمان لێ ده ره	
sneer/sniə(r)/v	گاله ی پی ده کا	۱- قینک/گه رم وخۆش
sneeze/sni:z/n - v	پژمه ی/ده به ژمه ی	۲- چلی (رێک و پێک) ۳- شیاو
		snuggle/'snʌgl/v
		پال ده کهو ی
		مه ندال (مه نال ژیر کرد نه وه)/ خو ی پی گه رم
		ده کاته وه
		so/səu/adv - adj - pron - conj
		هه ته لیه ستا
		شاده م به ی نه ی نه ت - ماله ناو - هه ته کاو/ناوه ها/زۆر
		soak/səuk/v
		ته به ی ده کا - ده خو سه ی نه ی
		soap/səup/n
		سابوون

slender	328	smoke
slender/ ^l slendə(r)/adj	بەژن رەڤ -	سەر زهوی ٢ - (نرخ) دادەبەزێ
slick/slik/adj	ناوە دە باریک	بەرزێ کردووە/دەریهێنا
slim/slim/adj	لووس	١ - قسەکانی بێش دەرنابێ
slit/slit/v - n	لاواژ - هێچ و پوچ - کەم	٢ - بەچاکی بەلایدا تێدەپەڕێ
slog/slog/v	دەپان - کۆن/دەکا تەو - دەدەپی	بەفری توواوە
slogan/ ^l sləʊgən/n	١ - بەتوندی لێی دەدا	ژێنکی تەمبەلی پیس
slop/slop/n - v	٢ - بەچاکی کاری دەکا	ژێنکی چل و بەرک ناریک
slope/sloʊp/n - v - adj	دروشم	فێلباز
sloppy/ ^l sloʊpi/adj	دەپژێ	چاوداگرتن
sloppy/ ^l sloʊpi/adj	لێژایی - نشینو	١ - زللە لێدا
slosh/sloʃ/v	رێنکایەکی قوڵاوی	٢ - بۆکسی لێدا
slot/slot/n	ناووردین	١ - زللە ٢ - بەلەمی ماسی گرتن
sloth/sloʊθ/n	ئاوی پیس - مین	small/smɔ:l/adj
slothful/ ^l sləʊθf/adj	٢ - خواردنی شلە - بۆ بەراز	چەکی سووک
slouch/slaʊtʃ/v	١ - درز - کونیکێ تەنگ ٢ - خانە	small-arms/ ^l smɔ:lɑ:mz/n
slough/slaʊ/n	١ - بێن هێزی ٢ - تەمبەلی	خوردە
slovenly/ ^l sləʊnli/adj - adv	٢ - شیردەریکی ئەمیریکە	smallpox/ ^l smɔ:lɒks/n
slow/sloʊ/adj - adv - v	تەمبەل	١ - ئازاریکی تێژ
slowly/ ^l sləʊli/adv	بێ تاقەت دەچێ بەرێو	٢ - زیرە ٢ - شیک - قۆز - کۆک
slowness/sloʊnəs/n	١ - زۆنگاو ٢ - پیستی	smart/v
slow-witted/adj	مردوو (ما)	هەست بە ئازاریکی تێژ دەکا
sludge/slʌdʒ/n	ناریک/	smartēn/ ^l smɑ:tn/v
sluggard/n - adj	بە ئاریکی	خۆی جوان دەکا
sluggish/ ^l slʌgʃ/adj	هێواش - هێدی	١ - دەشکێنی - ووردی دەکا
sluice/slu:s/n - v		٢ - بەتوندی لێی دەدا
slum/slam/n		smattering/ ^l smætərɪŋ/n
slumber/ ^l slʌmbə(r)/v		زانبارەکی کەم
slump/slamp/v		دوورناسین
		smear/smiə(r)/v
		چەوری دەکا
		smell/smel/n
		١ - هەستی بۆن کردن ٢ - بۆن
		smell/v
		بۆن دەکا - بۆنی لێدێ
		smile/smaɪl/n - v
		خەندە/خەندەیی دێ -
		خەندەیی بۆ دەکا
		smirch/v - n
		پیسی دەکا/پەلە
		smirk/smɜ:k/n
		خەندەیی شانازی بەخۆکردن
		smith/ ^l smɪθ/n
		ئاسنگەر
		smithy/ ^l smɪθi/n
		دوکانی ئاسنگەری
		smog/smɒg/n
		تەمی دووگە لاوی
		smoke/sməʊk/n
		١ - دووگەل
		٢ - تووتن/جگەرەکیشان

skin		sleight-of-hands	
skin/skɪn/n	پێست	slang/slæŋ/n	زمانی پەشەخەلە
skin-diving/n	مەلەوانی بن خاوە		زمانی سەربازان
skinfint/skɪnfɪnt/n	پێسکە - رەزێل	slant/slɑːnt/n	۱- لێژایی ۲- تێڕوانینیکی
	قەرچۆک		تایبەتی
skinny/skɪni/adj	لاواژ- ئێسک و پێست	slap/slæp/n - v	زللە- شەق/شەق ئێدەدا
skip/skɪp/n - v	بازدان/بازدەدا	slapdash/adv - adj - n	بێ گۆندان
skipper/skɪpə(r)/n	کاپتن (پاڤۆپ)	slapstick/slæpstɪk/n	قەشەمەر- گالته چێ
skirmish/skɜːmɪʃ/n - v	شەڕ- پێکدادان	slash/slæʃ/n - v	بەرینیکی قوول/
skirt/skɜːt/n	۱- تەنۆرە ۲- داوین- قەراغ		۱- برینی ئێدەدا ۲- جەلدەر دەکا
skit/skɪt/n	دیمەنیکی پێکەنین(شانق)	slate/sleɪt/n - v	بەرد/تەختە/تەختە بەردین
skulk/skɒlk/v	دەشاریتەرە- بەدزی دەپوا		رەخنە ئێ توندی ئێ دەگری
skull/skɒl/n	کەللە سەر	slaughter/slɔːtə(r)/n - v	قەسابخانە -
skunk/skʌŋk/n	بوودەلە، ئاژەلێکی		کوشتن
	ئەمەریکی بە لە کاتی مەترسیدا بۆنیکی	slaughterhouse/slɔːtəhaʊs/n	شوونی قەسابخانە/ سەرپەڕ
	گرانی لێوەدیت.		
sky/skaɪ/n	ئاسمان	slave/sleɪv/n	کۆیلە- بەندە
skylark/skaɪlɔːk/n	تەیریکی ئاواژ	slavery/sleɪvəri/n	کۆیلامەتی
	خوینە (قوتبەرە)	slavish/sleɪvɪʃ/adj	مەلکەج
skylight/skaɪlaɪt/n	دەلاقە ئێ ژوور	slay/sleɪ/v	سەری دەپێ
skyscraper/skaɪskreɪpə(r)/n	هەوربەر- بۆلەخانە ئێ درێژ	sledge/sledʒ/n	گالیسکە
		sledgehammer/sledʒ hæmə(r)/adj	چەکووشی قورسی دەسکدرێژ
slab/slæb/n	دارێکی ئەستور و راست	sleek/sliːk/adj	پەرجی ئەرم
slack/slæk/adj	۱- تەمبەل	sleep/sliːp/v	دەنۆ- پالەدەکەوئ
	۲- مەگ- سارد ۳- خاوە	sleepy/sliːpi/adj	۱- نووستوور
slacken/slækən/v	هێوئەدەکا تەو/		۲- فارگۆنی نوستن
	شل دەکا تەو		۳- گالیسکە ئێ ناسنی پەر سەڕین
slacker/slækə(r)/n	تەمبەل- تەوئەزەل	sleepiness/sliːpɪnəs/n	باوئیشک
slacks/slæks/n	پانتۆل	sleeping-bag/n	جانتای نووستن
slag/slæg/n	پاشەرۆک	sleepless/sliːpləs/adj	شەوئەخوون/بێخەو
slagheap/slæɡhep/n	گۆفەک	sleepwalker/sliːpwɔːkə(r)/n	شوگەر
slake/sleɪk/v	۱- تێر دەپ		خەوئوو
	۲- دەیکوئێنئیتەرە ۳- لاوازی دەکا	sleepy/sliːpi/adj	خەوئوو
slam/slæm/v	بە قایم پێو دەدا	sleet/sliːt/n	بارانی بەیەفر
slander/slaɪndə(r)/n	دروو دەلەسە -	sleeve/sliːv/n	چەمک/قوول/باسک پۆش
	بووختان کردن		قاوخی قەوانی مۆسیقا
slandorous/slaɪndərəs/n	بووختانکەر	sleight-of-hands/n	سەحرایی

sinecure

- دلسۆزی
sinecure/'sɪnɪkjʊə(r)/n - نە پارەیهکی باش لە
پارەیهکی بێماندووویون
sinew/'sɪnju:/n - دەمار/ماسولکە
sinful/'sɪnfl/adj - شەڕانی - تاوانبار
sing/sɪŋ/v - گۆرانی دەچێژ
singe/'sɪndʒ/n - سووتانیکی سووک
singer/'sɪŋə(r)/n - سترانییژ
single/'sɪŋɡl/adj - n - v - ١- تەنیا
٢- یەک کەسی/نەفەری ٣- بێژن
single-handed/adj - adv - یەکلەدەستی / تەنیا یی (بێ یارمەتی کەس)
single-minded/adj - خۆتەرخەتکەر بۆ یەک ئامانج
singlet/'sɪŋɡlət/n - فانیلە ی بێ قۆل
singular/'sɪŋɡjələ(r)/adj - ١- تاک
٢- نەناسراو - تەباو ٢- هەلکەوتو
singularity/'sɪŋɡjʊ'lærəti/n - نەناسراوی/هەلکەوتن
sinister/'sɪnɪstə(r)/adj - شۆرم - بێ خێر
sink/sɪŋk/v - نووقم دەبێ
sinner/'sɪnə(r)/n - تاوانبار - هەلکە
Sinn fehn - بزاو و پێکخراویکی سیاسە لە
ساڵی ١٩٠٥ لە ئێرلەندا دامەزرێاوه، داوای
حکومەتیکی گۆماری سەریهخۆ دەکا.
sip/sɪp/v - قووم لێدەدا
siphon/'saɪfn/n - بۆری سیفون
sir/'sɜ:(r)/n - ١- گەورە/بەرێز ٢- نازناو
siren/'saɪrən/n - adj - ١- پەری دەریا
(ئافرەتی یالدا)
٢- فیکەکی ئاگادارکردنەوه
sirloin/'sɜ:lɔɪn/n - گۆشتی رانی مانگا
sisal/'saɪsl/n - ١- لیفکە
٢- دروستکەری گوریس
sissy/'sɪsi/n - adj - ئافەرەتانه - ژنانە
sister/'sɪstə(r)/n - adj - ١- خوشک
٢- سیستەر ٢- خوشکی دینی
sister-in-law/n - دوش - براژن

326

skim

- sisterly/adj - وەکو خوشک، خوشکانه
sit/sɪt/v - ١- دانەنیش
٢- دەمین (لە جێ) ٢- تاقی کردنەوه دەکا
site/saɪt/n - ١- پارچە زەوی ٢- جێ
sitting/'sɪtɪŋ/n - ١- ئانجی - نیشتهجێ
٢- دانیشتنی لەبەردەم وێنەیکیش
sit/sɪt/v - ٢- خۆل ٤- شوینی هێلکە - شوینی کێکەوتن
sitting-room/n - ژووری دانیشتن
situation/'sɪtʃu'eɪʃn/n - ١- جێگا
٢- حاڵەت ٢- پێشه ٤- هەلوێست
six/sɪks/n - شەش
sixteen/'sɪks'ti:n/n - adj - شانزده
sixteenth/'sɪks'ti:mθ/n - adj - شانزدهمە
sixth/'sɪksθ/adj - n - شەشەم
sixtieth/'sɪkstɪθ/adj - n - شەستەم
sixty/'sɪksti/n - شەست
size/saɪz/n - ١- قەبارە ٢- ماددەیکە چرک
sizeable/'saɪzəbl/adj - تارا دایەکی گەورە
sizzle/'sɪzl/n - دەنگی پۆن قەچاندن
skate/skeɪt/n - پیژاوی خزوین لەسەر
یەستەلەک
skate/v - دەخزێ لەسەر...
skate/n - ماسی
skeleton/'skelɪtn/n - ئێسکە پەیکەر
sketch/sketʃ/n - ١- هێلکاری وێنە
٢- وەسفی گشتی ٢- تەمسلیەکی کورت
٤- وەسف
sketchy/'sketʃi/adj - ھاکەزایی - رووکاری
skewer/'skjuə(r)/n - شیشی (کەباب)
ski/ski:/n - v - گالیسکە ی سەر بەفر
skillful/'skɪfl/adj - زیرەک - بلیمەت
skill/skɪl/n - دەست رەنگین - کارامەیی
skilled/'skɪld/adj - (کێرکاری) زیرەک/
کارامە
skim/skɪm/n - v - کەفی شیر، سەر تووژ/
کەفی ... لا دەپا

sidelight	325	sincerity
sidelight/'saɪdlart/n	تیشینکی لایه لایی	دهگه یمنی
sideline/'saɪdlain/n	۱- پشیه یهکی لاره کی ۲- هینلی لاره کی	نال - لافیته
sidelong/'saɪdlɒŋ/adj	لاته نیشتی	ئالقی زستانه /
sidetrack/'saɪdtræk/v	به شتی تر مژلی دهکا - له بیرری ده باتمه	گیای لاسه زنی مالات له سایلۆ
sideways/'saɪdweɪz/adj - adv	یهره و لاته نیشتی	بیده منگی - مینمی
side/v	پالیشتی دهکا	silence/'saɪləns/n
siding/'saɪdɪŋ/n	گۆزان - هینلیکی	silencer/'saɪlənsə(r)/n
sidle/'saɪdl/v	لاه لایی - کاتی	دهنگ کپ کمر
siege/sɪdʒ/n	لاری دهگری / لاهه لاهه دهره	silent/'saɪlənt/adj
siesta/si'esta/n	گه مارۆ	بیده منگ، هینم
sieve/si:v/n	هه لزان - خوری نیومرۆ	silhouette/'silu'et/n
sift/sɪft/v	بیزژنگ / هینلینگ	وژنه یهکی ئادیار /
sift/sift/v	بیزژنگ دهکا / له بیزژنگ دهکا	پوخسار / دهره وه
sigh/saɪ/v - n	هه ناسه هه لده کیشنی /	ساریشم
sight/saɪt/n	ناه هه لده کیشنی	silk/sɪlk/n
	۱- دیدن - دیتن	silk worm/'sɪlkwɜ:m/n
	۲- مه وادی دیتن	کرمی ئاوریشم
	۳- دیمه ن	silky/'sɪlki/adj
	۴- نیشان شکین - بریکتی زۆر	نهرمی ئاوریشم / ئاوریشمی
sightless/'saɪtləs/adj	کور - نابینا	sill/sɪl/n
sightseeing/'saɪtsi:ŋ/n-adj	بینیدیشت	پهروزی پهنجره
sign/saɪn/n	۱- هیمای سیمبول	silly/'sɪli/adj
	۲- ئاماره - لافیته - هیمای	بێ مینشک - ده بیهنگ
signal/'sɪgnəl/n	۱- هیمای رادیویی	silt/sɪlt/n
	۲- هیمای پوزیشن	زیخ - قوپی له گه ل ئاو هاتو
signal/adj	دیار - بهرچار	silver/'sɪlvə(r)/n
signatory/'sɪgnətəri/adj-n	مۆرکردنی	۱- زیو - پاره ی زیو
	پهیمانه نامه به لایه ن ده ولت یان نوێنهر	۲- قاپی زیو - پهنگی زیو
signature/'sɪgnətʃə(r)/n	نیمز - واژۆ	silvery/'sɪlvəri/adj
signet/'sɪgnət/n	مۆر (له جیاتی واژۆ)	زیوین
signetring/'sɪgnət rɪŋ/n	ئهنگوستیلهی	نیکچوو - وهک
	نه خشکراو	له یه کچوون
significance/'sɪgnɪfɪkəns/n	مانا / گرنگی	نیکچوو واندن (رهواندیزی)
significant/'sɪgnɪfɪkənt/adj	مانادار /	simile/'sɪməli/n
	گرنگ	دهکۆلن
		simmer/'sɪmə(r)/v
		خه نه یهکی به زۆر
		simper/'sɪmpə(r)/n
		۱- سانه
		۲- سوودی کهم - گه مرۆ - ئاسان
		simplicity/'sɪm'plɪsəti/n
		سادهیی
		simplify/'sɪmplɪfaɪ/v
		ئاسان دهکا
		simply/'sɪmpli/adv
		۱- به ئاسانی
		۲- بێ مه رج - تهنا
		simultaneous/'sɪml'teɪniəs/adj
		هاوتما / هاوکات
		sin/sɪn/n
		گوتاه - تاوان
		since/sɪns/adv - prop - conj
		له کاتوه
		sincere/'sɪnsɪə(r)/adj
		داسۆز - راستگۆ
		sincerely/adv
		به داسۆزی
		sincerity/'sɪn'serəti/n
		وه فاداری -

short-circuit	324	side-effect
short-circuit/n	سیرکټی کاره‌با	زه‌پروک
shortcoming/'ʃɔ:tkʌmɪŋ/n	خه‌وش	۱- هه‌واری ئه‌یه‌له‌ده‌ستێ
shorten/'ʃɔ:tən/v	کورتی ده‌کاته‌وه	n
shorthand/'ʃɔ:thænd/n	کورت‌بیری	۲- هه‌وارده‌کا
	کورت‌کردنه‌وه	ده‌نگینکی تیژو به‌رز
shorthanded/adj	کرتیکاری که‌می	پژدیان
shortlist/n	لیسته‌یه‌که‌ له‌ هه‌لبژێردراوه‌کان	مه‌زار- مه‌رقه‌د- پیاوچاک
	ماوه‌یه‌کی که‌م/ته‌مه‌ن کورت	۱- بچووک ده‌بیته‌وه
shortlived/adj		۲- ده‌چینه‌ ناو یه‌ک ۲- ئینی راده‌کا
shortly/'ʃɔ:tlɪ/adv	پاش ماوه‌یه‌کی تر	پیس ده‌بین- چوچ ده‌بین
shorts/'ʃɔ:ts/n	پانتۆلی کورت	۱- کفن ۲- گوریسی
shortsighted/adj	کورت- کورت بینێ	په‌ره‌شوو
	که‌م بینا	ده‌پنچن- ده‌پۆشێ-
shorttempered/adj	زوو توپه‌ ده‌بیته‌	ده‌شاریته‌وه
shot/'ʃɒt/n	۱- گولله‌ ته‌قاندن ۲- هه‌ول	داروچکه‌/ته‌مام
	۳- بارووت ۴- گه‌ری سینه‌مایی	شانی یاده‌دا/ده‌هه‌ژنێ
	۵- ده‌ری بیژۆشکه‌ر ۶- نیشان شکی	بچوک بۆوه/چۆوه ناو یه‌ک
	۷- زه‌عییم- سه‌رکرده‌ ۸- تۆپی ئاسنی قورس	له‌ترسا ده‌له‌هه‌زی
shoulder/'ʃəʊldə(r)/n	شان/مهل	۱- پێی خۆی له‌دوای خۆی
shoulder/v	۱- له‌سه‌ر شانی دانه‌ن	ده‌کینشی ۲- تینکه‌ل و پینکه‌ل ده‌کا
	۲- شان له‌شانی ده‌دا- لاده‌دا	خۆی ئی لاده‌دا
	۳- له‌ نه‌ستۆ ده‌گه‌ری	فارگۆنه‌که‌ی ده‌گۆری/جێی ده‌گۆری
shout/'ʃaʊt/v	هه‌وارده‌کا- به‌ده‌نگی	پژوه‌ی ده‌دا
	به‌رز بانگی ده‌کا	۱- تینلی په‌نجه‌ره‌
shove/'ʃʌv/v	پالی پێوه‌ ده‌ن/پالپێوه‌نان n	۲- ئاوێزه
shovel/'ʃʌvɪ/n	شۆفل	۱- مه‌کووک ۲- جرت و فرت
show/'ʃəʊ/v	پیشان ده‌دا	shuttlecock/'ʃʌtlkɒk/n
show/n	۱- پيشانگا ۲- ئاهه‌نگ	تۆپی ریشه
shower/'ʃaʊə(r)/n	۱- ریزنه‌ باران	shy/'ʃaɪ/adj
	۲- دوشی گه‌رمه‌و	شهرمن
showery/'ʃaʊəri/adj	هه‌وای بارانه‌ی	sibling/'sɪblɪŋ/n
showgirl/'ʃəʊgɜ:l/n	که‌چه‌سه‌ماکه‌ر	خوشک یان برا/ خزم
showroom/'ʃəʊru:m/n	هۆلی‌نمایش	sick/'sɪk/adj
showy/adj	زه‌ه‌واری	نه‌خۆش/ریشه‌وه
shrapnel/'ʃræpnəl/n	پارچه‌ بۆمبا	sicken/'sɪkən/v
shred/'ʃred/v	پارچه‌ پارچه‌ی ده‌کا	sickening/'sɪkənɪŋ/adj
shred/n	پارچه‌ کاغه‌زینکی درێژو باریک	sickly/'sɪkli/adj
		لاوا، نه‌خۆش
		sickness/'sɪknəs/n
		نه‌خۆشی
		۱- ۲- ته‌نیشته‌ ۳- تپ
		۴- روخسار- پوهه‌- که‌مه‌ر
		side/saɪd/n
		کاریکه‌ری لایه‌لا/لاوه‌کی
		side-effect/n

sheet

sheet/ʃi:t/n

۱- چەرچەف

۲- پارچە کاغەز/کاغەزی نووسین

۳- تەختەدار-جام ۴- باران بارینی نۆز

۵- گوریس

sheikh/ʃeɪk, ʃi:k/n

شیخ- سەرۆک

عەشیرەت

shelf/ʃelf/n

رەف- تاقچکە

shell/ʃel/n

۱- تۆنکەل ۲- سەدەف

۳- بۆمبا ۴- بەلەمی پیشبەری

shellfish/n

ئاژەلی دەریایی سەدەفی

shelter/'ʃeltə(r)/n

بنکە- ساتر

shelve/ʃelv/v

۱- بەرمەبەرە لێژ دەبن

۲- لەسەر رەفەکا دادەنن

۳- دوا دەمە ۴- چێترکاری پێناکا

shelving/n

کۆمەڵە رەفەیکە

shepherd/'ʃepəd/n

شوان

sheriff/'ʃerɪf/n

گەورە پیاوانی ئاسایش

ئەفسەری ئاسایش لە ئەمریکا

shield/'ʃi:ld/n

۱- زێ

۲- سەرپۆش- قەباغ ۳- دروشم

shield/v

دەپاریژن

shift/'ʃɪft/v

جێدەگۆڕن

shift/n

۱- گۆزان ۲- نۆزە

shifty/'ʃɪfti/adj

زۆزدان- فیلباز

shilling/'ʃɪlɪŋ/n

شلن:

(پارەیمەکی لینگلیزییە، دەیکردە پەنجا پەنس)

shin/'ʃɪn/n

پێپەقە-

سەرەوی گۆزینگ- پیشەوی لاق

shine/'ʃaɪn/v

۱- دەدرەوشیتەوه

۲- ناو دەردەکا ۳- دەبریسکێتەوه

shingle/'ʃɪŋɡl/n

۱- لەمی کەنار- پەلە بەرد

۲- پارچەداری چوارگۆشە

shiny/'ʃaɪni/adj

دەرەوشاوه

ship/'ʃɪp/n

پاڤۆڤ

ship/v

بار دەکا- دادەگرێ

shipbuilding/'ʃɪpbɪldɪŋ/n

پیشەسازی

shortbread

بنیا تەنای پاڤۆڤ

کەشتی دروستکردن

shipping/'ʃɪpɪŋ/n

بارکردنی دەریایی

shipshape/'ʃɪpʃeɪp/adj - adv

پێکۆپێک- جوان

shipwreck/'ʃɪprek/n

پاڤۆڤی نوقم بوو

shipyard/'ʃɪpjɑ:d/n

حەوزی دروستکردنی

پاڤۆڤ

shirk/'ʃɜ:k/v

خۆی لەبەرپرسی دەدزیتهوه

shirt/'ʃɜ:t/n

کراس

shiver/'ʃɪvə(r)/n

۱- لەرزین- راجفرین

۲- پارچە شکاو

shiver/v

۱- دەلەرزێ ۲- دەهەژێ لەترسا

shoal/'ʃəʊl/n

پۆلەماسی

shock/'ʃɒk/n

۱- تەنگۆزە- زەبر ۲- داروخان

shocking/'ʃɒkɪŋ/adj

ترسناک- جەرگەر

shoddy/'ʃɒdi/n

کۆتائیکی خراپ

shoe/'ʃu:/n

پێڤاو- ئەمەل

shoe-lace/'ʃu:lɪs/n

قەیتانی پێڤاو

shone/v

دەرەوشاوه

shook/v

هەژا، لەرزى

shoot/'ʃu:t/v

خێزا دەریەری/تەزى گرت

shoot/'ʃu:t/n

خونچە بشکوژ/تێگرتن، پاو

shop/'ʃɒp/n

دوکان

shopkeeper/'ʃɒpkɪ:pə(r)/n

خاوەن

دوکان

shoplifter/'ʃɒplɪftə(r)/n

دزی کۆگاگان

shopper/'ʃɒpə(r)/n

کڕیار

shopping/'ʃɒpɪŋ/n

کڕین و چوونە بازار

بازار کردن- بازارپکاری

shop-stewarded/n

نوینەرێ

نەقەبەى کۆیکاران

shore/'ʃɔ:(r)/n

کەنار

short/'ʃɔ:t/n - adj

بەرك- كەم- كورت

shortage/'ʃɔ:tɪdʒ/n

كەم و كورتى- كێماسى

shortbread/'ʃɔ:tbred/n

پسكێتی شیرین و

رۆناوی

shaft	322	sheer
shaft/fɑ:ft/n	۱- دەستیکى دارى	۱- دابەش دەکا
	۲- دەلاقە ۳- کۆلەكە ۴- نىر ۵- تىر	۲- بەشدارى دەکا
shaggy/'ʃægi/adj	۱- لول- ئارىك وپىك	۳- (ئامى دلى خۆى) هەندەرىژى
	۲- زىر، بژ	shareholder/'ʃeəhəʊldə(r)/n
shake/'ʃeɪk/v	۱- دەمەژىنى	بەشداربوو/پىشکار
	۲- دەشەقىنى ۳- تۆكەى لەگەل دەکا	shark/'ʃɑ:k/n
shake/n	هەژان- لەزىن	ماسى قىش- سەگ ماسى
shake-up/n	گۆپانىكى بىرەتى	sharp/'ʃɑ:p/adj
shaky/'ʃeɪki/adj	لەرزە- لاواز- نىگەرەن	۱- تىژ ۲- مەزن و لەنكاو
shall/'ʃəl/aux - v	۱- فرمانى يارىدەدەر	۳- چالاك ۴- پوون ۵- بىرىندارگەر
	داھاتوو ۲- وا دەكەم- وادەبىن ھەر- پىئوستە	sharp/adv
shallot/'ʃəlɒt/n	كەمەرى ئەندەلوسى/	تەواو- بەدروستى
	لەپپاز دەچى	ھىمايمەكى مۇسقىيە
shallow/'ʃæləʊ/adj	تەك- رووکار	sharp/n
shame/'ʃeɪm/n	۱- دۆۋ دەلەسە	قەلەم تىژدەكا/تىژ دەکا
	۲- شەمەزارى	shatter/'ʃætə(r)/v
	۳- ھەستىكرەن بە شەرمەزارى لەمەر دۆكۆرەن-	دەشكىنىن
	رووھش- ئابرو چوون	دەھارى- ھەپوون بەھەپوون دەبىن
shamefaced/'ʃeɪm'feɪst/adj	شەرمەزارى لە دەموچاوىدا دىيارە	دەتاشى- رىكەدەكا
shameful/'ʃeɪmfʊl/adj	چى شەرمەزارى- ئابرووئەر	شازىك دەبىن- رەئىن تاشىن
shameless/'ʃeɪmləs/adj	بىن ھەيا- بىن روو	shaver/'ʃeɪvə(r)/n
shampoo/'ʃæm'pu:n	شامپۇ	ئامىرى رىش تاشىن
shampoo/v	بەشامپۇ سەرى دەشوا	shaver-brush/n
shank/'ʃæŋk/n	۱- لاق: ئەرنۇ تا گۆزىنگ	فەلچەى تەراش
	۲- تەن- كەلەخ- لاشە	shavings/n
shan't	نەرىى داھاتوو	ئاردەدار
shanty town/n	كوخاوە- ھەزاراوە	shawl/'ʃɔ:l/n
shape/'ʃeɪp/n	شىپو، روخسار	شال
shape/v	دادەرىژى	she/'ʃi:/pron - n
shapeless/adj	شىپوئەكە نادىار-	ئەو(كچ)
	بى شىپو	sheaf/'ʃi:f/n
shapely/'ʃeɪpli/adj	شەنگ، رىكوپىك، كۆك	دەستەيەك، گۆرەيەك
share/'ʃeə(r)/n	۱- بەش- پىشك	تووكى خورى ئازەل/
	۲- بەش ۳- كاسەن	shear/'ʃɪə(r)/n - v
		خورى مەپ دەبىرى
		shears/'ʃɪəz/n
		مەقاس- قاقچى
		sheath/'ʃi:θ/v
		كەلان
		sheathe/'ʃi:ð/v
		شەركەى كۆدەكەلان
		sheath-knife/n
		قامە
		shed/'ʃed/n
		كۆگا
		shed/'ʃed/v
		۱- لەدەست دەدا
		۲- خۆى لىزىگار دەکا ۳- خۆين دەپىژى
		۴- پۇشنايى دەخاتە سەر
		sheep/'ʃi:p/n
		مەپ/ پەن
		sheepish/'ʃi:pɪʃ/adj
		شەرمەن- شىواو
		۱- بى لىزىيى
		sheer/'ʃɪə(r)/adv
		۲- پەھا- تەواو
		۳- بەتەنھا- بەس ۲- ئاسۆيى

set	321	shady
۷- باران دەبارى بن برانهوه	severe/si'viə(r)/adj	۱- دلرەق
۸- ناچار دەکا ۹- ئاواز دادەنن	۲- توندوتیژ- زۆر خراپ	
set/n	sew/səu/v	دەدرۆی
set/adj	sewage/'su:ɪdʒ/n	ئاوی زیراب- ئاومەق
set back/n	sewer/'su:ə(r)/n	کەرزىب- ئاومەق
set-square/'set skweə(r)/n	بۆپى پيساسى ژىر زەوى	
settee/se'ti:/n	sewer/n	بەرگەرۆو
۱- قەرەوئەلى دووگەسى /	sewing-machine/n	مەكینهى دروومان
قەنەفە ۲- چوار چۆنە	sex/seks/n	۱- (زايينه)
setting/'setɪŋ/n	۲- رەگەز (نێرو مە)	۲- جوتوتون
۱- ژینگى دەروپشت	۴- پەيوەندى سىنكىسى	
۲- شوین وکات	sex-appeal/n	سەرئىچ راکيشانى
۳- ئاواز دانانى مۆسقاى بۇ جامەيك	رەگەزى (زايينه)	
settle/'setl/v	sexton/'seksən/n	خزمەتکارى کلیسا
۱- نيشتهجى دەبن	زەنگلیدەر- قەبر مەلکەن	
۲- کۆتایى پىن دینى ۳- بىر ياردەدا	sexual/'seksʃuəl/adj	زايينه (سىنكىسى)
۴- رێك دەخا ۵- ھێور دەكاتەرە	sexy/'seksi/adj	وروژاوى سىنكىسى
۶- كپ دەبن- دانەكاسى	سىنكىسى- شەوانى	
۷- دەنیشى ۸- ساف دەکا	shabby/'ʃæbi/adj	شە- شەپۆو
settled/'setld/adj	shabby/v	پىنى رادەبوێرى
جىگىر- نەگۆپ	shack/'ʃæk/n	كوخىكى بچووك
settlement/'setlmənt/n	shackle/'ʃækəl/n - v	پىنومەند- كۆت- كەلچە
۱- تەگىرکردن	shade/'ʃeɪd/n	۱- شوینی سىنېر
جىاوازی ئەھيژان ۲- پارەدان	۲- قەباغى دژ بەگەرمى ۲- پەلە رەنگ	
۳- نيشتهنگا ۴- پارە تەرخان کردن	۴- كەمىك	
settler/'setlə(r)/n	shading/'ʃeɪdɪŋ/n	سىنېر كيشان
نشتهگا- داگیرکار	(لەوێنەدا)	
نیشهجى	shade/v	لە رۆنایى- ھەتاو- دورى دەخا
set-up/n	سىنېرى بۇ دەکا	
۱- کارگیرى- بەرئووەردن	shadow/'ʃædəu/n	۱- سىنېر/تارمايى
۲- سیت ئەپ- دامەزاندن	۲- ئاوچەپەمكى سىنېراوى و تارىك	
seven/'sevn/n	shadow/v	سىنېر دەخاتەسەر
حەوت	shadowy/adj	شێوھەمكى ئاديار-
seventeen/'sevn'ti:n/n	ناروون- لێژ	
حەفدە	shady/'ʃeɪdi/adj	۱- سىنېراوى
seventeenth/'sevn'ti:nθ/adj - n	بەر سىنېر ۲- گومان لىكراو	
حەفدەھەم		
seventh/'sevnθ/adj - n		
حەوتەم		
seventieth/'sevntiəθ/adj		
حەفتاھەم		
(بەشێك لە حەفتا)		
seventy/'sevnti/n		
حەفتا		
sever/'sevə(r)/v		
دەپرى- دايدەپرى-		
لێكى دەکا		
several/'sevrəl/pron - det		
ھەندى		
severally/'sevrəli/adv		
ھەرىك بەتەنھا		
ھەرىك بەجيا		

sent	320	set
sent/sent/v	ناردی	serfdom/'sɜ:fðəm/n کۆیلايهتی زهوی له
sentence/'sentəns/n - v	١- رسته	سیتسه می دهره به گایه تی
	٢- سزا ددها به ..	sergeant/'sɑ:dʒənt/n عریف- باش
sentiment/'sentimənt/n	سۆز	چاوش
sentimental/'sentɪ'mentl/adj	ویژدانی سۆزدار- سۆزاویی	serial/'sɪəriəl/adj - n زنجیره یی-
sentimentality/'sentɪmen'tæləti/n	زۆرسۆزاوی	دوا به دوا یه کی
sentinel/'sentɪnl/n	سهریا ز، گارد، پاسه وان	series/'sɪəri:z/n زنجیره یه ک
sentry/'sentri/n	گارد- شه وینر	serious/'sɪəriəs/adj پته و- به راستی-
separate/'sepəreɪt/v	جیا ده کا ته وه	بی گالته
separate/'sepɪrət/adj	جیا بۆه- جیا	sermon/'sɜ:mən/n وتاری ئایینی
	سهر به خو	serpent/'sɜ:pənt/n مار
separation/'sepə'reɪʃn/n	دایران-	serrated/'sə'reɪtɪd/adj ده می تیژ
	جیا بو نه وه	serum/'sɪərəm/n ئاووگ- سیرم
separatist/'sepə'retɪst/n - adj	جیا خا و- جودا خا و	servant/'sɜ:vənt/n خزمه تکار-
sepsis/n	که پرو گرتن- بۆگن بوون	له له که نه زیه ک- کارمکەر
September/'sep'tembə(r)/n	ئه یلول- ئیلۆن	serve/'sɜ:v/v
	گه نیو	١- خزمه تی ده کا
septic/'septɪk/adj	گۆرستان-	٢- به سه بو... ٣- دی- دیت
sepulchre/'sepʌlkə(r)/n	مهرقه د	٤- مامه له ی ده کا ٥- به سه ری ده با
	شارد نه وه ی مه یت له گۆرستان	٦- ده ست پێ ده کا
sequel/'si:kwəl/n	١- پاشه روژ-	١- خزمه ت
	٢- پاشکۆ	٢- ده سه /ه یزی چه کدار ٣- سوود
sequence/'si:kwəns/n	یه ک له دوا یه کی- ریز	٤- خزمه تکردن له چیشته خانه ٥- چاککردنه وه
sequester/'si'kwɛstə(r)/v	١- جیا ده کا ته وه	٦- خزمه تگوزاری گواسته نه وه
	٢- ده ست به سه ردا ده گری	٧- رۆو ره سه می ئایینی ٨- ناردن- چاککردنه وه
serenade/'serə'neɪd/n	(سیرنادا):	serviette/'sɜ:vi'et/n به رسینگ-
	پارچه مۆسیقایه کی ئه قیندارییه	ده سه سه پ
serene/'sɜ:ri:n/adj-n	١- سه روشتیکه یه یمن	servile/'sɜ:vəɪl/adj کۆیله ئاسا- ملکه چ
	٢- ئاسمانی سامال	servility/'sɜ:'vɪləti/n ملکه چی
serenity/'sə'renəti/n	ئارامی-	servitude/'sɜ:vɪtju:d/n به ندایه تی
	دلتیایی گیان	sesame/'sesəmi/n کونجی
serf/'sɜ:f/n	کۆیله- کۆیله ی زهوی	session/'seʃn/n دانیشتی- خول په رله مان
		١- ئاماده ی ده کا
		٢- له جێ ی خۆ ی داده ن ٢- رێکی ده خا
		٤- ده ست پێ ده کا ٥- ته گبیر ده کا
		٦- خۆرئاوا ده بێ مه یی- ره ق ده بێ

seduction

seduction/si'dʌkʃn/n گومراکردن

سەرئێش راکێش - گومراکەر

see/si:/v ١- دەبین

٢- تێدەگا ٣- درکی پێ دەکا

٤- پەیمان دەدا ٥- چاوی پێ دەکەوێ

٦- مائناوایی لێ دەکا لەوێستگە

seed/si:d/n ١- تۆز ٢- تۆزی مروڤ

seedless/si:dləs/n بێ تۆز

seedling/si:dliŋ/n شتێ - نەمام

seedy/si:di/adj ١- پێ تۆز

٢- شلە و شیناو (شەپۆز)

seeing/si:ŋ/n بینین - دیدەنی

seek/si:k/n داوا دەکا

seem/si:m/n وادیار دەبێ - وابەدیار

دەکەوێ

seemingly/adv وادیارە - وەک وایە

seep/si:p/v دڵۆپ دڵۆپ دیتە خوارێ

see-saw/si:so:/n جۆلان - بلند

دەبێ و دیتە خوارێ

seer/siə(r)/n کاهن - فالچی - پیشبین

seethe/si:ð/v دەکۆلن - بلق دەدا،

هەڵدەچێ

segment/'segmənt/n پارچەمێک - بەشێک

segregate/'segrɪgeɪt/v داڕێژدەکری -

قاوی دەدا

segregation/'segrɪ'geɪʃn/n

ڕەگەزپەرستی

seismic/'saɪzmɪk/adj بۆمەلەرزەیی

seismograph/'saɪzməgrɑ:f/n

سەیزمۆگراف - پێوەری بۆمەلەرزە

seize/si:z/v ١- دەگری

٢- دەستی بەسەردا دەگری

seizure/'si:ʒə(r)/n دەست بەسەر مائدا

گرتن

seizure/n سەکتەدەل/دەست بەسەردا گرتن

seldom/'seldəm/adv بەدەمگەن

self-righteous

select/si'lekt/v هەڵدەبژێری - ئی دەگری

selection/si'lekʃn/n ١- هەڵبژاردن

٢- پەيوەست بەهەڵبژاردن

selector/si'lektə(r)/n

١- تیپ (تیپی وەرزشی)

٢- هەڵبژێراو - گۆلبژێر

self/self/n-adj-pron خود

self-centred/'self'sentəd/adj

خۆپەرست

self-confidence/'self'kɒnfɪdəns/n

بەوا بەخۆبوون

self-conscious/'self'kɒnʃəs/adj

شەرم

self contained/'self kən'teɪnd/adj

گۆشەگیر، خۆپارێز - جیا - بەتەنیا

self control/'self kən'trɒl/n

خۆراگری - خۆکر

self defence/'self dɪ'fens/n

بەرەنگاری - بەرەکانی

بەرگری لەخۆکردن

self government

/'self'gavənmənt/n

خودمختاری - ئۆتۆنۆمی - خۆ بەرپەرەبردن

selfish/'selfɪʃ/adj خۆپەرست

selfishness/'selfɪʃnəs/n خۆپەرستی

selfishless/'selfɪʃləs/adj خۆنەرست

self-made/'self'meɪd/adj

عصامی - سەرکەوتوو - خۆپێگەینەر

self-possessed/'self pə'zest/adj

لەخۆدلتیا

self-raising flour

/'self'reɪzɪŋ flauə(r)/adj

هەویری هەلسا (لەبەر خومەرە)

self-respect/'self rɪ'spekt/n

ئەفس بەرزی - پێژی خۆگرتن

self-righteous/'self 'raɪtəs/adj

seasonal	317	seducer
seasonal/'si:zənl/adj	وهرزی	۱- لەشویزی
seasoning/'si:zənɪŋ/n	۱- کاری -	نەینێدا دەشاریتەوه
	بۆن خوشی ۲- بۆن خوشکردنی خواردن	۲- لێکی راژاند- لێک دهرژین
season ticket/n	بلیتی پاس یان	نەینێ گر-
	شەمەندەقەر	نەینێ پارێژ- مۆن
seat/si:t/n	۱- کورسی	تیره- مینلەت
	۲- پەمکەوتەیی ۲- بارەگا- بنگە	sect/sekt/n
seat/v	دادەنیشین	sectarian/'sek'tɔəriən/n + adj
seat-belt/'si:tbel't/n	پشتینی کورسی	دەمارگیر/لەندام تیره
seaweed/'si:wɪd/n	گیاو گژی دەریایی	section/'sekʃən/n
secateurs/'sekə'tɜ:z/n	۱- نینۆک بێر	۱- بەش ۲- لێ ۲- کەرت
	۲- مەقس- گیابەر	sectional/'sekʃənl/adj
secede/si'si:d/v	وازی ئی دەهێشتن/	پێتکەتووه
	جیا دەهێشتەوه/دەکشیتەوه	لەبەش- بەشی
secession/si'seʃən/n	ئێ جیا بوونەوهی	sector/'sektə(r)/n
	سیاسی	۱- کەرتیک لەدایەرەک
seclude/si'klu:d/v	لەکار دەخا-	۲- کەرتیکی سەریازی ۲- بەره
	دووری دەرکاتەوه	secular/'sekjələ(r)/adj - n
seclusion/si'klu:ʒn/n	دووری پەرێزی -	دنیاوی/
	گۆشەگیری	عەلمانی
second/'sekənd/adj	۱- دووهم	secure/si'kjʊə(r)/v
	۲- یەکیکی دی/ئەوی دی	۱- قایمی دەرکا
	۳- یارمەتیدەری بۆکس وەشین	۲- بەگراڤی دەستی دەرکەوی
second/n	چەرکە/	security/si'kjʊərəti/n
	بەشینک لەشەست بەشی ئەندازە	دلتیایی- تەنەمی -
second/'sekənd/v	پالپشتی دەرکا	ئاسایش
secondary/'sekəndri/adj-n	ناوەندی -	security/n
	بێ باوەج - لاوەکی	مەسۆگەری- پشتگیری
second-best/adj	دووهم کەس لەچاکی دا	sedan/si'dæən/n
second class/n	پله دووهم- کەم باوەج	ئۆتۆمبیلی سیدان
second hand/n	کۆنە باش- بەکارهاتوو	sedate/si'deɪt/adj
secondly/'sekəndli/adv	دووهم -	گران- لەسەر خۆ
	دووهمجار	sedation/si'deɪʃən/n
secrecy/'si:krəsi/n	نەینێ- کێپی	کەپ کردنەوهی ئازار
secret/'si:krət/adj- n	نەینێ- شاراه	هێورکردنەوهی نەخۆش
secretary/'sekrətri/n	رازگر- ئەمیندار	sedative/'sedəti:v/adj - n
		ئازار شکێن -
		بەنگ کەر
		sedentary/'sedntri/adj
		دانیشتوو
		sediment/'sedimənt/n
		بن- شیلی -
		نیشتوو
		sedition/si'dɪʃən/n
		یاخی بوون- ئاژاوه
		seditious/si'diʃəs/adj
		یاخی- ئاژاوهچی- قەتەچی
		seduce/si'dju:s/v
		۱- رازی دەرکا شتی
		هەلە بکا ۲- کاری سێکسی لەگەڵ دەرکا.
		seducer/si'dju:sə(r)/n
		گیرەشیوین -
		گومراکەر(بۆ ئاژاوت)

scrub	seasonable
scrub/skrʌb/v	1- ئەسكەر پورت
پاکی دەکاتەوه 2- پوچی دەکاتەوه، هەلی دەوه شینێتەوه 3- فەرامۆشی دەکا	(نەخۆشی) - نێسکە نەرمە 2- ئاپاک
scrub/n	1- سەتل - قاپی گەورە
1- دەوێن 2- زەوی دەوێندار	2- دەلاقە
3- گیانەوهری دوو ڕەگە	3- کەشتی بەهۆی کۆنەکەوه نەفرۆ دەبن
scruff/skrʌf/n	داسینکی گەورەو درێژ
پشتەوهی مل/ پشتە مل	دەریا
scruffy/'skrʌfi/adj	نەوێرس
شل و شاو - پیس و	1- سەگی دەریا/ ماسی خۆر
شەپڕۆ	2- مۆز
scruple/'skru:pl/n	دەمەخا/ مۆز دەکا
کێشی یەکی	داسینی دەریا
(بیست) دانەوێڵە/ وەسواسی، یۆژەیی کەم	مۆسی مۆزکردن
scrupulous/'skru:pjələs/adj	1- دەرز - دەوری -
1- بە وردە: بۆ ئەوهی هەلە ئەکا 2- ووردین	ناوهی کوتاڵ
scrutinize/'skru:tənaɪz/n	2- دەم و چاو کۆن - دەم و چاوانج
دەپشکنی	دەریاوان
scrutiny/'skru:təni/n	لایەنی کۆلی - نەگەهتیی
1- راوهەرگرتنەوهی دووبارە	تاوان - ژیان
2- پشکنینی ورد	روخساری دەسووتینی
scuffle/'skʌfl/n	ئێ گەپان - پشکنین
شەپ کردن - لێکدان	دەگەڕێ - دەپشکنی
scuffle/v	باش ئێ گەپان/
شەپ دەکا - دادەسپێ	هەمەلایەن
scull/skʌl/n	1- تیشکینکی تیز
سەولی بەلەم	2- مێشکی دۆزەرەوه
scull/v	فەرمانی پشکنین
سەول نەدەدا	سەدەف - لوول پینج
scullery/'skʌləri/n	کەناری دەریا
ژوورینکی بچوک	هاوینە هواری
بۆ ششتنی قاپ و قاچاغ نێزیکێ چێشتخانە (دوین)	دەریایی - کەناری دەریا
sculptor/'skʌlptə(r)/n	1- وەرژ 2- کاتی گونجاو
پەیکەر تاش	3- باش نامادەکراره 4- کاتینکی کەم
(پیاو)	1- تەمی خۆش دەکا
sculptress/'skʌlptɹəs/n	2- بۆ کار دەشتن
پەیکەر تاشی	seasonable/'si:znəbl/adj
(نافرەت)	لەکاتی گونجاو دا
sculpture/'skʌlptʃə(r)/n	
هونەری هەلکۆلین	
sculpture/'skʌlptʃə(r)/n	
پەیکەر	
scum/skʌm/n	
1- کەف 2- گەندە	
scurf/n	
پینستی سەر -	
توویکی یان - قریژ - توینشکە	
scurrilous/'skʌrələs/adj	
شەپ فروش -	
جەیا بەر	
scurry/'skʌri/n	
تۆز - گەردەلوول	

score	315	scrounger
2- بھخیرای ئۆتۆمبیلی - دەمارا	scarp-heap/n	ووردە پاشماو/
score/skɔ:(r)/n		قۆمەتی بەرماو
1- رووشاندن	scratch/skrætʃ/n	1- رووشان
2- گۆل 3- وێز 4- مۆ 5- دەقی مۇسیقای		2- راکیشان- پوچ کردنەو 3- ئاست
6- بیست سالی	scratch/v	1- دەپوشینی
score/v		2- بەدەست دینی
1- دەروشین	scrawl/skro:l/n	1- خەربەتە 2- سپنەو
2- گۆل تۆما ردەکا	scrawl/v	1- خیرا دەنوسن
scorer/'skɔ:rə(r)/n		2- خەت و خێج دەکا
گۆلکەر- خال وەر	scream/skri:m/n	هاوار
scorn/skɔ:n/n	scream/v	هاوار دەکا
بیزار- بقی لیبوونەو	screech/skri:tʃ/n	هاوارێکی بەرز/
1- گالتهی پی دەکا		دەنگێکی بەرز/ قیرە
2- رقی لی دەبیئەو	screech/v	بەتەرەیی و ئیش هاوار دەکا
scornful/'skɔ:nfl/adj	screen/skri:n/n	1- پەردە
خوین تال-		2- شاشە سینەما 3- بیزنگی گەرە 4- پالۆتن
بەز- ریسوا	screw/skru:/n	1- پەردەپۆش دەکا
scorpion/'skɔ:pjən/n		دەشارتەو 2- لەلۆمە دەپیارێزی
دووپشک	screw/n	1- بزماری لولپێچ
Scotch/skɒtʃ/adj		2- پانکە ئاسمانی/بەنج 3- تۆپکی دەریەریو
وێسکی- هاوواتی	screw-driver/'skru:draɪvə(r)/n	دەرنەفیس
ئۆسکوتلەندی		1- خەت و خێج دەکا
scoundrel/'skaundrəl/adj - n	scribble/'skribl/v	2- تیکەل و پیکەل دەکا
1- بوودەلە- قۆلپ		1- نامەنوسی
2- بێباوەر- لەسەر هیچ نا.	scribe/skraɪbə(r)/n	شارەزا 2- مامۆستای یاسای جولەکا
scour/'skauə(r)/v		1- نووسین- دەستنووس
1- رنبین- دەرنی	script/skript/n	2- دەقیکی نووسراو
2- پاقت دەکاتەو 3- لەدەوری دەسوورایەو		3- دەست خەتیکی جوان
scourge/skɜ:dʒ/v	scripture/'skriptʃə(r)/n	کتێبی پەرز
قامچی ئی دەدا	script-writer/'skriptraɪtə(r)/n	دایەلۆگ نووس/ نووسەری بەرنامە
1- قامچی 2- کۆست- نەسکۆ		1- تۆمار- لەفەیک کاغەز
scout/'skaut/n		2- زەخەرفەیک لولپێچی
1- ئەندامی خێوەتگا	scrounge/'skraundʒ/v	پارە دەبا- دەدزی
دیدهوان 2- زانیاری وەرگر	scrounger/'skraundʒə(r)/n	مشەخۆز
scowl/skaul/n		
رووییکی گرت- مۆز		
مرومۆج- ئێدۆنگ		
scramble/'skræmbəl/n		
لەسەر سکچوون		
scramble/v		
1- بەسەر دەکەوێ		
2- لەسەر سک دەخشی		
3- (هێلکە) لی دەنێ 4- نامە نەدێری		
scrap/skræp/n		
1- پارچەبەکی بچوک		
2- گلیش 3- پاشماو- بەرماو		
scrap/v		
فڕی دەدا		
scrape/skreɪp/v		
خوێندن- دەخوێنی		
scrape/v		
بەگرانی دەستی دەکەوێ		
scrape/n		
1- خوران 2- تەنگرە 3- سکراب		

scavenge	314	scorch
scavenge/v	لەگەندە دەگەرئ	قوتابی کۆب
scavenger/n	کەناس / زیلزێژ	قوتابی کچ
scavenge/v	لەزێندان دەگەرئ	
scene/si:n/n	۱- شوێن- دیمەن	ماوەی خوێندن و فێربوون
	۲- بەشیکی شانۆگەرییەک	schoolmaster/'sku:lma:stə(r)/n
	۳- دیمەنی سروشتی ۴- شوێش- هەلچوون	مامۆستا پیاو
scenery/'si:nəri/n	۱- دیمەن لەسەر شانۆ	schoolmistress/'sku:lmi:stres/n
	۲- دیمەنیکی سروشتی جوان	مامۆستا ژن
scenic/'si:nik/adj	بەنەسبەت دیمەنیکی	schoolteacher/'sku:liti:tʃə(r)/n
	جوان	مامۆستای قوتابخانە
scent/sent/n	۱- بۆن و بەرامە	۱- پاپۆزێکی
	۲- شوێنی پێ- بۆنی...	دوو پەرە (دووجارۆگ)
	۳- هەستی بۆن کردن ۴- بۆنی خوش	۲- کلاسی درۆزی ئارەق
sceptic/'skeptik/n	دوودلی- پارایی	sciatic/sai'ætik/adj
sceptical/'skeptikl/adj	دوودل- پارا	ژانی شادەمار-
scepticism/'skeptisizəm/n		پەيوەست بە دەمار
	پارایی / کومانگراییی	science/'sa:əns/n
schedule/'fedju:l/n	خشتە-کار/خشتە	۱- زانست
scheme/ski:m/n	پلان- پڕۆژ- پیلانکاری	۲- زانستی ئەزمونکاری ۳- مەریفەت
schizophrenia/'skitsə'fri:niə/n	نەخۆشی شیزۆفرینیا	scientific/'sa:ən'trifik/adj
schizophrenic/'skitsə'frenik/adj	کەسی تووشبوو بە شیزۆفرینیا	زانستی
scholar/'skolə(r)/n	۱- قوتابی	scientist/'sa:əntist/n
	۲- ئەوقوتابییهی لە زانکۆیهکی دەرەوه بۆدانی	زان
	خوێندنی بۆ دێ ۳- زانا-زەیرک- توێژەر	scintillate/'sɪntɪlət/v
scholarly/adj	ئەکادیمی زۆر زانا	پرشنگی دەداتەرە
scholarship/'skoləʃɪp/n	۱- زانستیکی	scion/'sa:ən/n
	زۆر ۲- کاری زانستی توێژەران	بچووی مانی/ تام
	پێییدانی خوێندن لەدەرەوه	scissors/'sɪzəz/n
scholastic/'skə'læstik/adj		مقەس
	۱- پەيوەستە بە قوتابخانە و پەرەورە	scoff/skɒf/v
	۲- پەيوەستە بە فێربوونی دوگماکانی	۱- گانتهی پێدەکا
	چەرخى ناوەراست	۲- بەچاوچنۆکی دەخوا
school/sku:l/n	۱- قوتابخانە-	scold/skəuld/v
	قوتابخانەى فیکری ۲- ئەندامانی قوتابخانە	۱- سەرزنشتی دەکا
	۳- پۆلەماسی- رهویک	۲- بەتورەیی قسەدەکا
		scolding/skəuldɪŋ/n
		سەرزنشت کردن
		بەتورەیی قسەکردن- لۆمە کردن
		scoop/sku:p/n
		۱- شۆفل
		۲- هەولێکی پێش وەخت/پێش کەسانی دی
		scoop/v
		بەشۆفل هەلەگەرئ
		scooter/'sku:tə(r)/n
		۱- پاسکیلی منداڵە
		۲- ماتۆرێکی بچوک
		scope/skəʊp/n
		۱- بپوار
		۲- مەودا ۳- دەرگەت
		scorch/skɔ:tʃ/v
		دەبرژێنی

saviour		313	scavenge
saviour/'seivə(r)/n	زگارگەر	scan/skæn/v	1- دێرە شیعەر شروڤە دەکا
savour/'seivə(r)/n	تام- چەشە- چێژ		2- بەرووردی دەپشکنی 2- بەپەله دەخوینیتەوه
savoury/'servəri/adj	بەتام/ خوش	scandal/'skændl/n	کەتن- روورەشی
saw/səʊ/n	منشار- هەپرە		ئابروو چوون
saw/v-n	بینی- برمەر	scandalize/'skændəlaɪz/v	کەتن دەکا
sawdust/'sɔ:dəst/n	ئارەدەدار/ کەپەک		ئابروو دەبا
sawmill/'sɔ:mɪl/n	کارگە ی برینی دار	scandal monger/n	دووژمان-
saxophone/'sæksəfəʊn/n	ئالەتێکی مۆسیقییە/ ساکسۆفۆن	scandalous/'skændələs/adj	ئابروو بەر-
say/seɪ/v	دەڵێ		خراپەکار- روورەش- خەلکی لێی بێزار
saying/'seɪɪŋ/n	قەسە ی پشینان- قەسە ی نەستەق	scansion/'skænsɪn/n	کێشی شیعەر- بێرگە ی شیعەری
scab/skæb/n	گەپ- توێژی برین - کێم- پیسی	scant/skænt/adj	هەرزان- سووک- لاوان- کەم
scabbard/'kæbərd/n	کێلانی خەنجەر- کێفک	scanty/'skænti/adj	بەروومی هەرزان- سووک- کەم
scabbies/n	گۆپی بوون/ گەپسی	scapegoat/'skeɪpgəʊt/n	قوربانی- خۆبەختەر- قوچ
scabby/'skæbi/adj	گەپ- برینیکی وەشکەرەبوو	scar/skɑ:(r)/n	برین- زام
scaffold/skæfəʊld/n	قەنارە داری سێدارە	scar/v	برینداری دەکا- برین بەجی دێلێ
scaffold/'skæfəʊld/n	تیرگەر/ سەمۆ	scarab/n	قائۆنچە
scald/skɔ:ld/n	شلەپەکی کولێ	scarce/skeəs/adj	دەگەم
scale/skeɪl/n	پەرە ی ماسی	scarce/v	بێز- لاچۆ
scale/n	1- تایی تەرازوو 2- پەلە پایە ی کۆمەڵایەتی	scarcely/'skeəsli/adv	بەدەگەم
	3- پلێکانە ی مۆسیقی 4- سیستەم 5- پێوەر- نەخشە 6- پەلە ی قادرمە	scarcity/'skeəsəti/n	کەمی- دانسە- دەگەم
scale/v	سەردەگەوت- رۆک دەکا	scare/'skeə(r)/v	دەترسێتی- دەتوقێتی
scalp/skælp/n	پێستە ی سەر	scarf/skɑ:f/n	مەل پێنج- پەشتەمال
scalp/v	سەری کوودی دەکا	scarves/skɑ:vz/n	سەرپۆش
scalpel/'skælpəl/n	چەقۆ ی نوژدار	scarlet/'skɑ:lət/adj	رەنگی قورمزی
scamp/skæmp/n	قۆلەر- چەقارەسوو	scathing/'skeɪðɪŋ/adj	تان- رەق- ناخۆش
scamper/'skæmpə(r)/v	رادەکا- زوو دەپەری	scatter/'skætə(r)/v	تۆو دەوێشێتی
		scatter/v	پلاو دەکا تەوه
		scatty/'skæti/adj	بێ مێشک سەرپۆ
		scavenge/'skævɪŋz/n	گەندەخۆر

sanitation	312	savings
sanitation/'sæni'teɪʃn/n	ئاوهر-	ریسواکەر
	کاری تەندروستی	هه جووباز- هه جووکه
sanity/'sænəti/n	۱- بیرى چاك-	گالتهى پى دهكا-
	بیروپای دروست ۲- ئاقلاتی	هه جووی دهكا
sank/sæŋk/n	- نۆقم بوو- نقرۆ بوو	satisfaction/'sætɪs'fækʃn/n
sap/sæp/n	۱- شیلەى روکە یان دار	۱- رازی بوون ۲- خووشحال
sap/v	۲- ساتر- خەندەق ۲- هیچ وپووج	۲- دەستی کەوت- باربووکردن ۴- بژاردن
	۱- هیزی ئی دەبرى	satisfactory/'sætɪs'fæktəri/adj
	۲- ماندووی دهكا- لاوازی دهكا	وهلامیکی دروست- شیاو
sapling/'sæplɪŋ/n	۱- دەوون- ئەمام	satisfy/'sætɪsfaɪ/v
	۲- گەنج- لاو	۱- تیر دەبن
sapper/'sæpə(r)/n	سەربازی ئەندازیار	۲- رازی دەبن ۳- قەناعەتی دەهینی
sapphire/'sæfaɪə(r)/n	بەردی سەفیر	saturate/'sætʃəreɪt/v
	یاقوتی شین- بەردی گرانبهما	۱- تەپ دهكا
Saracen/'særəsən/n	ناوی موسلمانانە	۲- پردهكا (بازار پردهكا له..)
	له لای خاجەپرستان	۲- دەخووسینی
sarcasm/'sɑ:kæzəm/n	گالته جاپی	saturation/'sætʃə'reɪʃn/n
	قۆشمەکردن	۱- تەپ ۲- پەروون- خوێساندن
sarcastic/sɑ:'kæstɪk/adj	گالت پێکەر	Saturday/'sætədeɪ, 'sætədi/n
	قۆشمەچی	شەممە
sarcophagus/sɑ:'kɒfəɡəs/n	تابوت	Saturn/'sætɜ:n, -tən/n
sardine/'sɑ:'dɪn/n	سەردین	ئەستێرەى
	(ماسى یەکی بچوکه)	گەرۆکی زوھال
sash/sæʃ/n	پشتیوین- زنار/	sauce/sɔ:s/n
	چوارچێوەى پەنجەرەى دارین	۱- شەلەیکى تیرە-
Satan/'sɛtən/n	شەیتان- نیبلیس	ساس (تەشۆک) ۲- بى حەیا- دپ
satchel/'sætʃəl/n	جانتای پێستینه تۆرەگە	saucepan/'sɔ:spən/n
satellite/'sætələɪt/n	مانگی دەستکرد	تاون
satiate/'seɪfiət/v	تیر دەبن	saucer/'sɔ:sə(r)/n
satin/'sætɪn/n	کوتالی سەتمەن	فەخووری- تەشت-
satin/'sætɪn/adj	نەرم- لووس	ژێر پیاڵە
satire/'sætəɪə(r)/n	قۆشمەبازی-	زمان درێژ- بى حەیا
	رەختەریسوای- هه جوکاری	sauna/'sɔ:nə, 'saunə/n
satire/v	هه جوو دهكا	گەرماوی هەلمى
satirical/sə'tɪrɪkl/adj	هه جوویى-	فەنلەندى- ساونا
	قۆشمەیی	saunter/'sɔ:ntə(r)/v
		لەسەر خۆ دەپوا-
		پیاو سه دهكا
		sausage/'sɔ:sɪdʒ/n
		سلجوق- سوسەج
		savage/'sævɪdʒ/adj
		درندە- وەحشی
		save/serv/v
		۱- رزگاری دهكا- دەبن
		۲- دەپارێزى ۲- پاشەكەوت دهكا
		۴- پێویستی پى ناییت
		saving/'seɪvɪŋ/n
		رزگار کردن-
		saving/adj
		زینده
		savings/'seɪvɪŋz/n
		پاشكەوت- بڕەپارەیهك

saintly

saintly/adj قەشەگەری - قەشە، وەکو فریشتە

sake/seik/n لەریگای - لەپیناوی

salad/sæləd/n زەلاتە

salary/sæləri/n مووچە - دەستمایە

sale/seil/n فرۆشتن - داڕەزین -

نرخ شکاندن - هەراچ کردن

saleable/sæləbl/adj ١- بەناسانی

دەفرۆشێت ٢- خۆفرۆشتن

salesman/sælzmən/n فرۆشیار - نوێنەر

نێردەى بازارگانی - دێوەرە

salient/sæliənt/adj دیار - درەوشاو -

گەشاو - سەرەکی

saline/sælin/adj خۆیواوی

saline/n (ناو خۆی)

salinity/sæ'linəti/n شۆری - سویری

salvia/sæ'laivə/n لیک/خیزاو

sallow/sæləu/adj رووگێژ -

مەزموچ - زەرەهلگەر

sally/sæli/n هێرشبێکی لەناکاو

salmon/sæmən/n ماسی سەلەمۆن

salon/sælən/n سەرناشخانە

saloon/sə'lun/n ١- هۆل، هۆلی

شایی، باڕ ٢- نۆتۆمییلی داخراو - سالۆن

salt/sɔ:lt/n-v-adj خۆی/

خۆی کیمیای/بەخۆی

salty/sɔ:lti/adj ١- سویر

٢- قسەى قۆز - نوکته ٢- پیس

salute/sə'lut/n ١- سالاوکردن ٢- رێژانێنان

salutary/sæljətəri/adj ١- بەتەندروستی

٢- سوومەند - چاک بوو ٢- بە کاریگەر

salvage/sælvidʒ/n-v کۆکردنەوەی

پاشماو - ئەوەى ماوە زنگار دەکا

salvation/sæl'veɪʃn/n ١- زنگار کردن

٢- لە ئەهریمەن پزگاریبوون - پزگار بوونی روحی

sanitary

١- زنگاریبوونی بۆحی **salve/sælv, saiv/n**

٢- مەلجەم - مەرهم ٢- دەرمانی پزیشکی

٤- وێژدانى جەسانەرە

salvo تۆپ هاویشتن (بۆ سەلۆ)

same/seim/adj - pron هەمان شت

samovar/sæməʊvɑ:(r)/n سەماوەر

sample/sæmpl/n ١- نمونە

٢- چەشنیک (کوتال)

sample/v تام دەکا

sanatorium/sænə'tɔ:riəm/n

جینگای چاک بوونەرەى نەخۆش

sanctify/sæŋktɪfaɪ/v پاک دەبێتەرە -

بە پیرۆز دەکا

sanctimonious/sæŋktrɪ'məʊniəs/adj

مەرای کەر - دووچوو

sanction/sæŋkʃn/n ١- مۆلەتی پەسەى -

پێپدان ٢- سزای نێو دەولەتى

٢- گەمارۆى ئابوورى

sanctity/sæŋktəti/n پاکیزەى - پیرۆزى

sanctuary/sæŋktʃuəri/n

١- شوێنى پیرۆز ٢- مێحراب ٢- جەشارگە

sand/sænd/n زێخ - لم - قوم

sand bank/n لەى کۆبووێى بنى ئاو

sand paper/n سمپارە - سمارتە

sandwich/sænwidʒ, 'sænwɪʃ/n

سەندەویچ

sandy/sændi/adj ١- لەى سوورو سپى

٢- پڕچى سوور ٢- لەماوى

sandal/sændl/n ١- ئەمەل

٢- پێلۆى سووک ٢- پێلۆى هاوینە

٤- ساندل

sane/seim/adj ١- ژیر

٢- رامیارییەکی ماقوول - ئاقل - هۆشەند

sanguine/sæŋgwin/adj ١- گەشبین

٢- پەڕۆش ٢- سورەهلگەر

sanitary/sænətri/adj ١- پەڕۆى جەیز

٢- تەندروستى ئامیز

Ss

- S-s/es/ پیتی نۆزدەمەم لە ئەلەفبای ئینگلیزی
- sabbath/'sæbəθ/n ھەینی: موسلمان
- شەموو: جوولەکە/یەک شەممە ی فەلە
- رۆژی خۆشی و پەرستن.
- sabbatical/sə'batikl/adj پۆژی پەرستن
- خۆش- تاپەت بە پشوو
- sable/'seɪbl/n جۆرە سمۆریەکی
- سیبریاییە قەروەکی بەنرخە/رەنگ پەش/جلی
- تازە
- sabotage/'sæbətəʒ/n گێرەشیونی-
- تێکدانی نامێزیک
- sabotage/v تێک دەدا
- saboteur/'sæbətʊ:(r)/n تێکەر-
- گێرەشیون
- sabre/'seɪbə(r)/n شمشیریکی کمانەیی
- saccharine/'sækəɪn/adj شەکرین/
- شیرین
- sachet/'sæʃet/n پاکێت/جاننتای بۆن
- sack/sæk/n - v ١-کیسەییکی گەرە
- ٢-جاننا ٣-جێ ٤-ئارەق/لەکار دەری دەکا
- sacrament/'sækrəmənt/n ھەینی/یەکی کلیسا/ ھەینی پەرۆز/ قوربانی پەرۆز
- sacred/'seɪkrɪd/adj موقەددەس-
- پاکیزە- حەرام- پەرۆز
- sacrifice/'sækrɪfaɪs/n قوربانی- قۆچ
- sacrifice/v قوربانی دەدا
- sacrificial/'sækrɪ'fiʃl/adj قوربانیدەر
- sacrilege/'sækrələɪdʒ/n پێشێل کردنی
- پەرۆز
- sacrilegious/'sækrə'liɪdʒəs/adj پێشێلکەر
- sad/sæd/adj خەمبار- خەمۆک-
- رووداوی دلتەزین
- sadden/'sædn/v خەمباری دەکا-
- خەمبار دەبن

saddle/'sædl/n

زین- کورتان-

پشتەمەدی پاسکیل/ پاسکۆی پاسکیل

saddle/v

-زینی دەکا- کورتانی دەکا

sadist/'seɪdɪst/adj

سادیزم

sadistic/sə'dɪstɪk/adj سادیستانە

safari/sə'fɑ:ri/n

گەشتی پار کردن

(بەتایبەتی لەئەفەریقا)

safe/seɪf/adj ١-دەنیای ٢-مەترسی ئیئاکرێت

٣-ساخ ٤-تووشی هیچ ئەبوە

٥-بەئارام

safe/n

خەزینە- قاسە

safeguard/'seɪfgɑ:d/n

-پاراستن-

چاککردنەو

safety/'seɪfti/n ١-ناسايش ٢-سەلامەت

safety-pin/n دەمبوسى فەرەنجی/ دەری

ئامان/ دەری فەرەنگی

safety-valve/n

یای پاراستن

saffron/'sæfrən/n

زەعفران

sag/sæg/v

١-شل دەکاتەو (گوریس)-

شۆردەکاتەو ٢-خاوەن-

saga/'sa:gə/n

١-چیرۆکی زۆر درێژ

٢-چیرۆکی قارەمانی

sagacious/sə'geɪʃəs/adj بیریتر- زیرەک

sagacity/sə'gæsəti/n زۆر زیرەکی

sage/seɪdʒ/n ١-زاننا- داننا- ژیر- ئاقڵ

٢-روەکیکی بچوکی بۆن شیرینە

sago/'seɪgəʊ/n - ساگو- ئاردی خورما

نیشاستە (جۆرە خۆراکیکە لەخورمایەکی

تایبەتی وەرەگرێت)

said/sed/v

وتی

sail/seɪl/n

چارۆگە ی پەری پاپۆز

sail/v

١-شکستی پێ دەھێنێ

٢-رەدی دەداتەو ٢-بەرەجی دەداتەو

٤-بە دەریا گەشت دەکات

sailor/'seɪlə(r)/n

دەریاوان

saint/seɪnt/n

١-سانت

٢-پەرۆز- وەلی- پیارچاک

running	309	ryot
running/adj	١- به دهوام- له سه رهك	چۆره پوهكینه كورسی دروست دهكړئ
	٢- رڼاو- خوږ(څاو)	ژهنگ
running commentary/n	دوانی	ژهنگ هه لدیني
	زیږدو (به قسه) له سه ره پوداوه هه څوکه یی هکان	١- گوندي/ لادیی ٢- ساوینکه
runny/rani/adj	١- له سه ره رڼاو-	ژهنگاوی- ژهنگ ای څیشتو
	زیاد له پیو یست ٢- څاو کړدو- چلماوی	١- لادیی
runway/ranwei/n	پاره وی فرۆکه	٢- ساده ساوینکه
rupture/raptʃə(r)/n	١- ته قینه وهی	rustle/rasl/v
	له څاګو ٢- گریانې له پر	خشه خش دهکا
	٣- هورگی پیست	rustle/n
rupture/v	ده ته قینه وه	خشه خشې دار
rural/ruərəl/adj	ګوندي- لادیی	رۇت/rat/n
ruse/ru:z/n	فیل- ته نه که بازی	قۇرت- جینی تایه- چال
rush/rʌʃ/v	١- دهر ده پری	ruthless/ru:θləs/adj
	٢- خیرا جی به جی دهکا	بی رحم- دلره ق
	٣- خیرا ده گوازیته وه ٤- په له دهکا	ruthlessly/adv
rush/n	١- پالپیوه نان ٢- هیرش	بی رحمی- بی به زهیی
	٣- قهره بالقی ٤- په له کړدن	١- روهکی شهلیل/ ښالیک
rush hour/n	کاتی قهره بالقی	٢- گه وره ی قهره جان
		جوتیار، جوتکار
		ryot/n

ruffle	308	running
ruffle/ˈrʌfl/v	۱- دەشینیڤی	دەکرێ
	۲- چارس دەکا- بۆزار دەکا	سمت- پشتەوی گیانەرەر
rug/rag/n	۱- مافوری بچوک	۱- پارەکا غاردەدا
	۲- چۆرە بەتانیەکە بەسەرپێ یان شانەکان دادەدری.	۲- دەرەپەرێ ۲- دەست پێدەکا
Rugby/ˈrʌɡbi/n	یاری رەگبی	۴- درۆژدەبیتهوه ۵- دەرژێ
rugged/ˈrʌɡd/adj	۱- وشک و یرک، قاقز، سەخت ۲- چوارشانە	۶- بە لوعە دەکاتەوه ۷- ئی دەچی
		۸- بلۆدەبیتهوه (رەنگ)
ruin/ru:n/n	۱- خاپووریون	۹- بەرێکی گەشت دەکا ۱۰- کار دەکا
	۲- هەرس ۳- قەلۆش بوون	۱۱- نیش پێ دەکا ۱۲- بەرێوه دەبا ۱۳- دەپالێوی
	۴- کەلاوه- پاشماوه	۱۴- بۆماوەیی بەردەوام دەبی
in ruin(s)	خاپور بو- کەلاوه	۱۵- بلۆ دەکاتەوه (گۆلار)
	ئاتاری لەسەر پاتاری نەماوه	۱۶- دەکاتە ناستی ۱۷- بەرێکەوت دەدۆزێتەوه
ruin/v	۱- تێک دەدا- خاپوردەکا	۱۸- رەختە دەگرێ ۱۹- پووێپوو دەبیتهوه
	وێران دەکا ۲- قەلۆشی دەکا	۲۰- تەمپۆن دەکا ۲۱- کۆپی دەکا
	۳- هیوای دەروخینی	۲۲- دەدۆزێ ۲۳- تەواو دەکا
ruinous/ˈru:nəs/adj	قەلۆش کەر	۲۴- بەسەردەکەوی (بە نۆتۆمبیل)
rule/ru:l/n	۱- یاسا	۲۵- پانی دەکاتەوه ۲۶- بەخیرا لە شتی دەدوی
	۲- سیستەم ۳- پێسا ۴- بار	runaway/ˈrʌnəweɪ/adj
	۵- دەسەلات- فەرمانرەوایی	لە دەست دەرچوو- ئاسان
as a rule	وەک یاساییک- ئاسایی	rundown/adj
rule/ru:l/v	۱- فەرمانرەوایی دەکا	۱- کەلاوه- خاپوور
	۲- بڕیار دەدا	۲- ماندوو- تەندروستی خراب
ruler/ru:lə(r)/n	۱- حاکم- فەرمانرەوا ۲- راستە	run up/n
ruling/ˈru:lɪŋ/adj	بالا دەست	ماوەی پێش پوداویکی دیارکراو
ruling/n	بڕیاری رەسمی، حوکم	run/n
rumble/ˈrʌmbl/v	دەنگ دەداوە- شریقهی دی	۱- راکردن- غاردان
rumble/n	دەنگی گەورە، تەقینهوه	۲- گەشت بەنۆتۆمبیل یان شەمەندەفەر
	شریقهی (بروسک)	۳- نمایشیکی درۆژ ۴- زنجیرەیک رووداو
rummage/ˈrʌmɪdʒ/v	شتی هەلگێڕو	۵- داواپەکی مەزنی لە پڕ (لەسەرشتی)
	وەرگێڕ دەکا	۶- بەجەزەت بوونی شتی
rumour/ˈru:mə(r)/n	قەسو قەسەلۆک- دەمگۆ	۷- خال- نوکته ۸- ئاسایی
rumoured/adj	دەگوتری- پڕوپاگاندە	on the run/adj
		هەلاتو- خۆ بزرکەر
		rung/raŋ/n
		پلەیک لە پەیزە- پایەکی
		قادرە
		rung/v
		زەنگی لێدا
		runner/ˈrʌnə(r)/n
		۱- راگەر- غاردەر
		۲- قاچاغچی چەک، تلیاک
		runner-up/n
		برەوهی دووهم
		running/ˈrʌnɪŋ/n
		غاردان- بەرێوه بردن

round	307	rudimentary
۲- شۆت (له یاری گۆلف) گیم		۲- مەملانی
۴- گولە- فیشەك		۲- قیرە قیر- هاتو مۆریا- دنگە دنگ
round/v	row/v	(بە دەنگی بەرن) دەمە قالی دەکا
۲- کۆتایی پی دینی	rowdy/'raudi/adj	چەتوون
roundabout/'raundəbaut/adj	rowdily/'raudili/adv	بەهەرا
۱- زیاد لە پیو یست درۆژ	rowdiness/n	هەرا- چەتوونی
۲- ناراستەخۆ، پێچاوپێچ	royal/'rɔɪəl/adj	شاھانە
roundabout/n	royal/n	یەکی لە بنەمالە شا
۳- سەکۆی دەرواندەر	royal blue/adj	شینێ تیر
rounders/'raundəz/n	Royal Highness/n	خاوەن شکۆ
نینگیزی یە لە بیسبۆل دەچی	royalty/'rɔɪəlti/n	۱- شانادەکان-
rouse/rauz/v		بنەمالە ی شا
۱- بەناگای دینی-		۲- بەشی نوسەر لە چاپکردنی کتێبەکیدا
لەخموی هەڵدەستینی	rub/rʌb/v	۱- دەخوێ- گەرم دەکا
۲- دەپورۆژنی		۲- دەسپێ- لا دەبا ۳- دەشینی
rousing/'rauzɪŋ/adj		۴- چەورە دەکا ۵- دەکری
روژێنەر و بەهیز	rub/n	سپێنەر
roust/raut/n	rubber/'rʌbə(r)/n	۱- رەشکەرەو
بەزینیکی ئابرووبەر		۲- چر- پلاستیک
roust/v	rubbery/'rʌbəri/adj	وێک پیست چچ
خراب دەبەزینی	rubbish/'rʌbɪʃ/n	۱- زیل- گنیش
route/ru:t/n		۲- قسە ی قوڕ
۱- رێگا- هێلی هاتو چۆ	rubble/'rʌbl/n	کەرپوچو بەردی شکاو
۲- رێگا- چارەسەر		پاشماوە کەلاو
routine/ru:'ti:n/n	rubella/ru:'belə/n	سۆریکە ئەلەمانی
رۆتین-	ruby/'ru:bi/n	گەوهەری شەرجرا- یاقوت
کاری بێزارکەر	rucksack/'rʌksæk/n	جانتای پشتی، تورگە
routine/adj	rudder/'rʌdə(r)/n	پارچە داری یان کانزایی
۱- نوپارە هەر رۆژ-		یۆ کۆنترۆلکردنی ئاراستە ی بەلەم
ئاسایی ۲- بێزارکەر		یان فرۆکە بەکار دێ، سوکان، ستێرن
routinely/adv	rude/ru:d/adj	۱- بی ئەدەب- دەپروت
۱- بەپەردەوامی		۲- بێتەم- پووج
۲- بەرێکوپێکی	rudely/adv	بی رەچاوکردنی بەرامبەر
row/rau/n		بی ئەدەبانە
۱- ریز- سەر	rudeness/'ru:dnəs/n	بی ئەدەبی
۲- ریز- ریزی دانیشتن	rudimentary/'ru:drɪ'mentri/adj	سەرەکی- بەرایی
in a row		
۱- سەرۆک ئێدەدا		
row/v		
۲- دەگوازی ئەو بە بەلەم		
row/n		
بەلەمی بەسەرۆک		
سەیران بەم بەلەم		
rowing/'rɔɪŋ/n		
سەرۆک لێدان		
rowing-boat		
بەلەمی سەرۆکدار		
row/n		
۱- دەمە قالی توند- توژی		
بەگەرەگار		

roof top	306	round
roof top/n	بانی خانو	بۆگەن بوون- رزی بوون- خوران
rook/ruk/n	۱- قەلەرەشکە	۱- لیستی ناوان ۲- دادگای
	۲- فیلزان- قۆلج ۲- قەلا (شەترەنج)	تی هەلچوونەوه
room/ru:m, rum/n	۱- ژوور ۲- بواری	خولاه
	۳- جی ۴- پینویتی	دەخولیتەوه
roomful/ru:mful/n	پڕ بەژوود	بەژوورە دەخولیتەوه
roomy/ru:mi/adj	فرە- فرەوان	خولانەوه- نۆرەیک
roommate/n	هاوژوود	بزوینەر- خولینەر- پانکە
roost/ru:st/n	هێلانە- هیلین	۱- تیکچو- خراب یو
rooster/ru:stə(r)/n	کەلەشێر- کەلەباب	۲- ژۆر خراب ۳- رەق ۴- نەفرەتی
root/ru:t/n	۱- رەگ- رەگی دار	سەگنکی دەرە
	۲- رەگی ددان ۳- زیند	سورار
	۴- سەرچاو- رەسەن	۱- زیر ۲- دەر
root/v	۱- بەدوای شت دەگەڕێ	۳- رەق ۴- توند
	۲- ئەمسەرۆ ئەوسەر دەکا	۵- سەرپیچی ۶- بێ لیکدانەوه
	۳- پالپشتی دەکا ۴- هانی دەدا	۷- ئەساغ
	۵- لەرەگەرە هەلیدەکینی	۱- بەرەقی ۲- نزیکەیی
rope/rəup/n	گوریس- پەت- کەندەر	رەقی- زیری
rope/v	۱- بەگوریس دەبیەستیتەوه	رەقانه- بەرەقی
	۲- ناچارێ دەکا/ناوچەکە گوریس	۱- لە (رەش نووس)-
	بەند دەکا	بەشیووی بەرایی
rope ladder/n	قادرەیی گوریسی	۲- بەتەر و شیرین رازیه
	پەیزەیی لە پەت دروست کراو	ژیانیکی بەرایی دەژی
rosary/ˈrəʊzəri/n	تەزییح- تۆزی	هەرسکەر- دنگەرەوه
rose/rəʊz/v	هەلسا	رەق- زیر دەکا
rose/n	گولە سۆز- گولی بۆنخۆش	بازنەیی- خەر
rosemary/ˈrəʊzməri/n	دەومنی	۱- چوون و هاتنەوه
	بۆنخۆش	۲- هاتنەوه
rosette/ˈrəʊzət/n	باچ (باچی لایەنی)	بەرەو دواوه دەگەڕیتەوه
	هێمایە بۆ پشنگیری	بادەئاتەوه/چەند بادەئاتەویەیک- لە چوار دەورە
roster/ˈrɒstə(r)/n	کارنامە- لیستی	۱- چوار دەورە
	ناوان	۲- لە لایەکی تر ۳- لە چوار دەورە
rostrum/ˈrɒstrəm/n	میمەر- سەکۆ	۴- نزیکە ۵- سەرپا ۶- نزیکەیی
rosy/ˈrəʊzi/adj	۱- پەممەیی/پیاوژی	۱- زنجیرەیی سەردان
	۲- دڵخۆشکەر- گەشین- گەشارە	۲- خواردنەوه (ئارەق)
rot/rot/v	بۆگەندەیی- رزی دەبی	

rock climbing
rock climbing/n بەسەرچیاکەوتن

rock/v
۱- ئەملاو ئەملا دەکا
۲- بەرەر پیڤش و پاش دەچی
۳- دەمەژنی بەتوندی- دەمەژنی

rock/n
مۆسیقای رۆک

rock and roll
مۆسیقای رۆک ئاند رۆل

rocket/'rɒkɪt/n
۱- رۆکیټ- موشەک
۲- موشەک (گولە موشەک)
۳- تیری ئاگری

rocket/v
خیزرا زیاد دەکا

rod/rɒd/n
دار- توول

rode/rəʊd/v
سواربوو

rodent/'rəʊdnt/n
گیانەومەری کرتینەر
وەک جورج و کەرویشک... هتد

rodeo/'rəʊdiəʊ, rəʊ'deɪəʊ/n
وازی سوار چاکی

roe/rəʊ/n
هیلکە یان تۆوی نێزەری ماسی

rogue/rəʊg/n
۱- تەلەکەباز
۲- سێ-نەندی- ۳- زۆل

role/rəʊl/n
رۆل- پێشە

role-play/n
گەمە نواندنی رۆل

roll/rəʊl/n
۱- لۆل- ئۆلەک ئاسا- خزیلە
۲- ئەنگووک
۳- لیستە رەسمی ئاوان
۴- تۆمار
۵- ئەملاو ئەملاکردن- لەنگەر نەگرتن
۶- گرە- دەنگی نۆم و درۆژ

roll/v
۱- غلۆز دەپیتەوه/
لەسەر سینگ دەپوا
۲- دەسوریتەوه- ۳- لۆل دەدا
۴- خێر دەکا- ۵- تەخت دەکا
۶- بەلادادی

roll in/v
دەرژنی- دەباری- زۆر دی

roll up/v
۱- گێژ دەبی
۲- دواوەکەوی- ۳- دەرەنگ دی

305

rolling-pin/n
تیرۆک

roller/'rəʊlə(r)/n
۱- بابۆلە- رۆلەر
۲- پېچ گریدەر- ۳- باگوردان

roller-coaster/n
هینێ مەرگ:

roller-skate/n
جۆرە یاریەکە لە یاریگاکان هەیه

roller-skate/v
پیتاوی بۆلبەلین

roller-skating/n
بە پیتاوی بۆلبەرین دەپوا
لەسەر بەستەلەک
خزین بە پیتاوی بۆلبەلین

Roman/'rəʊmən/adj
رۆمانی

Roman/n
رۆمانی (هاولاتی رۆما)

the Roman Alphabet
ئەلف بای

Roman Catholic/n
رۆمانی- لاتینی
ئەندامی کەنیسە

Roman Catholicism/n
کاسۆلیکی
یەروباوەری

Roman Numerals/n
کەنیسە کاسۆلیکی رۆمانی
ژمارە رۆمانی

romance/rəʊ'mæns/n
ئەفینداری-
هەستی ئەفینی
رەوشی ئەفینی رۆمانی ئەفینی- دلداری

romantic/rəʊ'mæntɪk/adj
۱- رۆمانتیک ئەفینی
۲- سۆزی- دلداری- خەیاڵی

romantic/n
کەسیکی خەیاڵی

romantically/rəʊ'mæntɪkli/adv
ئەفینداریانە- لە پەروی سۆزە- دلداریە

romanticize/rəʊ'mæntɪsaɪz/v
بەشینووەمکی وروژنەر
پیشاندەدا- بەرژمانسی دەکا

romp/rɒmp/v
بە قارقێژ یاری دەکا
هەلبەزو جەمبەزی دەکا

romp/n
قێژەقێژ

roof/ru:f/n
بنمێچ- بان

roof-rack/n
بانی ئۆتۆمبیل
چەمچە ئۆتۆمبیل

right	303	rise
right/n	1- چاکه 2- خێر	1- تەلەفۆن دەکا
	2- ماف- دەسهلات	2- زەنگ لێ دەدا
be in the right	لەسەر راست	3- دەنگێکی ەك زەنگی لێ دی
by rights	بەپێی عدالت	4- بەناگادینیی 5- دەنگی لێ بەرز دەبێتەوه
right of way/n	1- مافی بەرایس	کۆتایی بەتەلەفۆنکردنەکی دینی
	2- مافی پەڕینهوه	دەنگی بەروونی دی
right/v	راستی دەکاتەوه- راست دەکاتەوه	دەنگی بەرز دی
righteous/'raɪtʃəs/adj	1- پیاوی	دەنگی زەنگ
	باش- لە خواترس 2- راست	بەستەلەك
rightful/'raɪtfl/adj	1- بەداد	خزین لەسەر بەستەلەك
	2- راست 2- شرعی	دەشوا- بەئاو دەشوا
rightfully/'raɪtflɪ/adv	بەگۆڕەری یاسا	1- شوشتن 2- بۆیە پڕج
	یان شەریعت	ناژاوه
rigid/'rɪdʒɪd/adj	1- توند 2- رەق	ناشوو- نیکەرا- قاو قیز
	3- وشک 4- توند	هەراو هۆریا دەکا
	5- دڵبەق 6- رەق- نەچەقیو	قاو قیز دەکا- رەفتاری هۆلانه دەکا
rigidity/'rɪdʒɪdɪti/n	رەقی- توندی	ناژاوه دەکا
rigidly/'rɪdʒɪdli/adv	بەتوندی-	بەژداری دەبێ لە ناشووب
	بەرەقی	بەشداریبوو لە توندو تیژی
rigour/'rɪɡə(r)/n	1- رەقی- دڵبەقی	بەشداریبوو لە ناژاوهو ناشووب
	توندی 2- دژواری مەشەقەت	هۆلانی- توندو تیژ
	3- ساردی	شینگی
rigorous/'rɪɡərəs/adj	ورد- لەسەر خۆ	1- شەق دەبێ 2- دەدەیی
rigorously/adv	بەوردی- بەتوندی	3- بەخێراو توندی رادەکێشی 4- دەردەپەیی
rigorousness/n	دژواری- توندی	فێلی لێ دەکا-
rim/rim/n	1- لێوار- لێواری پیاڵە-	نرخێکی گران داوا دەکا- دەیموی قۆلی بێی
	کووپ 2- چوارچێوه	rip sth up/v
rind/raɪnd/n	توێکن- بەرگ	پارچە پارچەیی دەکا
ring/riŋ/n	1- ئەنگوستیلە	ونجەر و نجری دەکا
	2- ئەلقە 3- بازە 4- نمایشگە	بڕین- شەفکردن
	5- چا 6- کۆمەلە چەتە	گەییو
ring/v	بازنە دەکێشی- دەورە دەدەیی	پێ دەکا- دەگەییی
ringleader/'rɪŋliːdə(r)/n	سەرکردەیی چەتە	1- شەپۆلی هێواش
ringroad/n	چاڵەیی دەورەیی شار	2- لایە لایە 3- قاقای نەرم 4- خۆره خۆر
		1- زیادە 2- زیادە لە موجە
		3- بەرز بونەوه 4- بە شوهرەت بوون
		5- مەلاتن(رۆژ) 6- شۆپش
		7- لەخو پابوون

rib	302	right
rib/rib/n	په راسو	ridiculous/rɪ'dɪkjələs/adj
ribbon/'rɪbən/n	شریتی	۱- گالته یی پینکەنیفای ۲- گەلج
rice/raɪs/n	برنج	ridiculously/adv
rich/rɪtʃ/adj	۱- دەوله مەندە ۲- زەنگین	۱- بەگالته جاری
	۲- دەوله مەندە بە- بەپیت	۲- بەشیوہیی باوەر نەکی
	۴- گران ۵- بە هیز	باو- بەریلاو
the rich/n	دەوله مەندەکان	rife/raɪf/adj
richly/adv	بە زۆر باشی- بەتەواوی	rifle/'raɪfl/n
richness/'rɪtʃnəs/n	۱- چەوری	rifle/v
	۲- زۆری سامان ۳- دەوله مەندی	rife/raɪf/n
riches/'rɪtʃɪz/n	پارەو سامان	۱- جیاپونەوہ ۲- شەق- درز
rickety/'rɪkəti/adj	لاواز- لەجی چوور	rig up/v
	خەریکە بشکی- لاواز	خێرا دروست دەکا
ricochet/'rɪkəʃeɪ/v	دەردەپەری	rig/rɪg/n
	هەلەدە قۆزێتەوہ	سەکۆ
rid/rid/v	رەزگار دەکا- دەریاز دەکا	rigging/n
get rid of	۱- رەزگاری دەبی	گوریسی راگری چارۆگەیی کەشتی
	۲- دەیکوژی	rig/v
riddance/'rɪdnəs/n	رەزگار بوون	قۆپە دەکا- غەشە دەکا
ridden/'rɪdn/v	سوار بوو	right/raɪt/adj
ridden/adj	پەلە- تژی	راست
riddle/'rɪdl/n	۱- لوغز- مەتەل- شاراوہ	right/adv
	راز ۲- بێژینگ	بەرەو راست
riddled/adj	۱- سەرسام دەکا	right/n
	۲- غەرییل دەکا/ بێژینگ دەکا	راستە
ride/raɪd/n	سوار بوون- سوار چاکی	the right/n
ride/v	سوار دەبی	راستەو
rider/'raɪdə(r)/n	سوار- سوار چاک	right hand/n
riding/'raɪdɪŋ/n	سواری ئەسپ بوون	دەستە راست
ridge/rdʒ/n	۱- زنجیرەپەک لە	right handed/adj
	لوتکە چیاکان ۲- پشتی چیا- شەقل	راستانی- راستەیی
ridicule/'rɪdɪkjʊl/n	گالته	right hand man
	گالته پێکردن	پیاوی دەستەراست
ridicule/v	گالته پێدەکا	یەکمە پالپشت
	پێی رادەبوژی	right wing/n
		بانی چەپ (لەپارتی سیاسی)
		right/adj
		راستەو
		right/adj
		۱- راست- دروست- گونجاو
		۲- ئاسایی ۳- شەری
		۴- حەقیقی ۵- باشە
		as right as rain
		تەندروستی زۆر باشە
		هەردەلێنی بۆمبە
		rightly/adv
		بەراستی- بەهەق
		rightness/'raɪtnəs/n
		تەندروستی- راستی
		right angle/n
		گۆشە وەستار
		right/adv
		۱- بەشیوہیەکی دروست
		۲- بەشیوہیەکی گونجاو ۳- خۆت نامادەکە
		۴- بەتەواوی ۵- تا کۆتایی
		۶- هەمووی ۷- دەستبەجی
		۸- زۆر بە ریز

reversible	301	rythmetic
reversible/rɪ'vɜ:səbl/adj	revolutionary/n	شۆڤشگنێڤ
بەهەریو پوو لەبەردەمکری	revolutionize/ˌrevə'lʊ:fənaɪz/v	
revert/rɪ'vɜ:t/v	۱- گۆڤانی بنەرەتی لی دەکا	
دەگەڕێتەبۆ باری	۲- شۆڤشی تێدا بەرپا دەکا	
پێشوو	revolve/rɪ'vɒl/v	۱- دەسووێتەو
review/rɪ'vju:/n	۲- جەخت دەکا لەسەر	
۱- پێداچوونەر	revolving/adj	سوڤانەو- خولێنەر
دووبارە تەماشاکردنەو	revolver/rɪ'vɒlvə(r)/n	دەمانچە
۲- خستنه پوو یان رەخنە گرتن	revulsion/rɪ'vʌlʃn/n	قێزلیبوونەو
لە (کتێب)	reward/rɪ'wɔ:d/n	۱- پاداشت- خەلات
review/v	۲- کری ۳- بژاردنەو	
۱- پێداوەچیتەو-	reward/v	خەلاتی دەکا
دەور دەکاتەو	rewarding/adj	دەخۆشکەر-
۲- پای خۆی دەردەبێی لە باری	rewind/ri:'waɪnd/v	وێژدان ھەوێنەر
reviewer/rɪ'vjʊə(r)/n	شریعتەکە بەرەو دواو	
۱- رەخنەگری	دەگێڕیتەو	
ئەدەبی یان ھونەری ۲- پێداچۆم	rewrite/ri:'raɪt/v	دووبارە دەنووسیتەو
revise/rɪvaɪz/v	rhetoric/'retərɪk/n	رەوانبێژی
ھەموار دەکا-	rhetorical/rɪ'tɒrɪkl/adj	۱- رەوان
پاکەداتەو	۲- وروژێنەر	
بژاردەکا	rhetorically/adv	۱- رەوانبێژیانە
revision/rɪ'vɪʒn/n	۲- بەشیوہیەکی دەستکرد	
بژارکردن	rhetoric question/n	پرسیاری بێ وەلام
پێداچوونەو- دەورکردنەو	rheumatism/'ru:mətɪzəm/n	رۆماتیزم
revival/rɪ'vaɪvl/n	rheumatic/ru'mætɪk/n	بابای بادار
۱- بۆژاندنەو-	rheumatic/adj	باداری
زیندوکردنەو	rhino/'raɪnəʊ/:	
۲- نمایشکردنی شانۆگەری یەکی	rhinoceros/raɪ'nɒsərəs/n	کەرکەدەن/یەک قوچ، پارە/ دەرھەم
لە بیرکراو	rhubarb/'ru:bə:b/n	رێباس، رێواس
revive/rɪ'vaɪv/v	۱- سەروا ۲- ھەمان دەنگ	
۱- بەھیزی دەکاتەو	rhyme/raɪm/n	شیعری سەروادار
۲- دەییوژێتیتەو- نوێ دەکاتەو	rhyme/v	ھەمان سەروای ھەیە
revolt/rɪ'vɔʊlt/v	ئەوانە ی ھەمان سەروا یان دەنگیان ھەیە	
۱- شۆرش	لەگەڵ یەکیان رێژدەکا.	
بەرپا دەکا	rhythm/'rɪðəm/n	رەزم- کێش
۲- یاخێ دەبی	rhythmic/'rɪðmɪk/adj	کێشدار
۳- بێزاری دەکا		
۱- شۆڤش ۲- یاخێ جوون		
revolt/n		
revolting/adj		
قێزەمۆن- بێزارکەر		
revolution/ˌrevə'lʊ:ʃn/n		
۱- شۆڤش ۲- یاخێ بوون		
revolutionary/ˌrevə'lʊ:fənəri/adj		
۱- شۆڤشگنێڤ		
۲- گۆڤانی بنەرەتی		

retirement

retired/rɪ'taɪəd/adj خانەنشینی

retirement/rɪ'taɪəmənt/n

١- خانەنشینی ٢- جەوانەو

retiring/rɪ'taɪərɪŋ/adj

هێمن و شەرم- گۆشەگیر- کەمدوو

retort/rɪ'tɔ:t/v دەسبەجێ وەلامی

دەداتەو

retort/n وەلامینکی تۆرە- بروسکە وەلام

retrace/rɪ'treɪs/v ١- دەگەڕێتە دواو

٢- بەرەو دواو هەنگاو داوی

retract/rɪ'trækt/v پەشیمان دەبێتەو

قەسە خۆی دەکشێتەو

retreat/rɪ'tri:t/v ١- دەشکێ-

دەبەزێ- دەشکێتەو

٢- پاشە کشی دەکا

retreat/n بەزین- پاشە کشی

retribution/retɪ'bjʊ:ʃn/n سزا

پاداشت

retrieve/rɪ'tri:v/v ١- دەگەڕێتەو

٢- زانیاری تۆمارکراو لە کۆمپیوتەر

دەدۆزێتەو- چاکدەکا

retrieval/rɪ'tri:vəl/n گێرانەو

دەرھێنان

in retrospect لە کاتی بێرکردنەو

لە بوداوی رابردوو

retrospective/retə'spektɪv/adj

گەرانبو بۆ رابردوو

کاریگەری کۆنخواری

return/rɪ'tʊ:n/v ١- دەگەڕێتەو

٢- دووبارە دەست پێ دەکاتەو

٣- وەلامی دەداتەو

returnable/rɪ'tʊ:nəbl/adj

دەکری بگێردرێتەو

return/n ١- گەرانبو ٢- دانەو

٣- لێدان بەرەو دواو

٤- قازانج- دەسکەوت

reverse

by return دەسبەجێ

in return لەباتی

return fare/n کرێی گەرانبو

reunion/rɪ'ju:niən/n ١- ئاهەنگی

بەیک شادیبۆنەو

٢- بەیک شادیبۆنەو- یەکگرتنەو

reunite/rɪ'ju:'naɪt/v یەکدەگرتەو

rev/rev/n سوپانەو لە دەوری شتی

rev/v ١- دەسوڕێتەو

خێرای گێر زیاد دەکا

reveal/rɪ'vi:l/v ١- ئاشکرا دەکا ٢- دەدرکێنی

٣- بەدەردەخا

revealing/rɪ'vi:lɪŋ/adj نەپنی درکێن-

ئاشکراکەر

revel/'revl/v چیژ وەر دەگری

revelation/'revə'leɪʃn/n ١- دەرکەوتن

٢- ئاشکرا بوون ٣- مەندەهۆشکەر

٤- سروش ٥- ئیلهام

revenge/rɪ'vendʒ/n تۆلە

get revenge/n تۆلە دەسینیتەو

revenge/v تۆلە دەکاتەو

revenue/'revənju:/n دەرمانە- قازانج

داهات

reverence/'revərəns/n ریزگرتن

Reverend/'revərənd/adj ١- جەزەت

٢- لەقەبێکی مەسیحییە بۆ قەشە

reverent/'revərənt/adj بەرێز- بەشکۆ-

لایەق

reversal/rɪ'vɜ:sl/n ئاوێدوکردنەو

سەراو قونکردنەو

reverse/rɪ'vɜ:s/adj پێچەوانە- دژ-

بەرەو دواو

reverse/v ١- پێچەوانە دەکاتەو

ئاوێدوو دەکاتەو- قوڵب دەکا

سەراو گێر دەکا- سەراو گێر دەبی

٢- وەر دەگری- ئالوگۆر دەکا

rest	299	retired
چیت له باره یهوه نه درئ	result/rɪˈzʌlt/n	۱- نه تهمام ۲- سوود
rest on دهوه ستیتنه سهر	۲- بهرهم- تا کام، نه تهمامی تا قی کردنه وه	
rest/n حهسانه وه- پشوو دان	۴- دۆزیتنه وه	
restful/restfʊl/adj	result/v	۱- سهر چاره دهگرئ له- دی له
میشك حهوینه- ئارام به خش	۲- بهرهم دینئ- دهیتنه وهی	
restroom/restrum/n	resume/rɪˈzu:m/v	دووباره دهست
دهستشۆز- ئاودهست	پی دهکاته وه، تی ههله دهچیتنه وه	
rest/n پاشماوه- ئهوانی دی	resume/n	تی ههله چونه وه
rest/n چیشتهخانه	resume/n	کورتی ژبانه نامه
restaurant/restront/n	resumption/rɪˈzʌmpʃn/n	تی ههله چونه وه
چیشتهخانه	resurrect/rezəˈrekt/v	۱- دهژینه وه
restless/restləs/adj	۲- پیشكهش دهکته وه	
بی ئارام	resurrection/rezəˈrekʃn/n	
نیگهران- خهوزاو	۱- زیندو کردنه وه	
restlessly/restləsli/adv	۲- بوژاندنه وه- زیندو بوو نه وه (پژئی قیامهت)	
به نیگهرانی یه وه	۳- زیندو بوو نه وهی مسیح P	
restoration/restəˈreɪʃn/n	resuscitate/rɪˈsʌsɪteɪt/v	دهژینه وه
۱- چاک کردن- نۆزه نه کردنه وه	ههنا سهی دینه وه بهر	
۲- بهکاره یخستنه وه ۲- گهراندنه وه	resuscitation/rɪˈsʌsɪˈteɪʃn/n	۱- بوژانه وه
restore/rɪˈsto:(r)/v	۲- ههنا سهی دهستکرد	
۱- دهگیریتنه وه بۆ باری پیشووی	retail/riˈteɪl/n	۱- فروشتنی شتو مهك
۲- بهکاری دینه تهنه وه	۲- تاكفروشی	
۳- چاک دهکاته وه- نۆزه نه دهکاته وه	retailer/riˈteɪlə(r)/n	تاكفروش، كه تفروش
restrain/rɪˈstreɪn/v	retain/rɪˈteɪn/v	۱- دهپارێزی
بهرتهنگ دهكا- گهمارۆی دهكا	۲- دهپهینلێته وه ۲- له دهستی نا دا	
بهردهستی دهكا- دههكوتهی دهكا	retaliate/rɪˈtæliət/v	۱- تۆله دهکاته وه
restrained/rɪˈstreɪnd/adj	وهك نه وه دهكا ۲- هه مان كاردانه وه دهكا	
خۆگر	retaliation/rɪˈtæliˈeɪʃn/n	تۆله
restrained/n	retarded/rɪˈtɑːdɪd/adj	كهه نهقل- دواكهوتو
خۆگرتن- سنوور	retention/rɪˈtenʃn/n	پاراستن- هیشتهنه وه
restraint/rɪˈstreɪnt/v	rethink/riˈθɪŋk/v	بیری لیدهكاته وه
سنووری		دووباره پێدانه چیتنه وه
دیاردهكا	retina/ˈretinə/n	تۆپی چاو
چردهكاته وه- جهخت دهکاته وه	retinue/n	دهست و پهنه وه
restricted/rɪˈstriktɪd/adj	retire/rɪˈtaɪə(r)/v	۱- خانه نشین دهبن
سنوورداو	۲- واز دینئ ۲- دهگه پیتنه وه	
restriction/rɪˈstriktʃn/n		
خۆبهستهنه وه- دیاری کردن		
restrictive/rɪˈstriktɪv/adj		
دیارکراو		

reproductive

reproductive/rɪˈprəˈdʌktɪv/adj

۱- زاوژنی ۲- بژۆك: ڤه‌ندامی زاوژی

reproof/rɪˈpruːf/n

۱- لۆمه‌کردن ۲- به‌روو هه‌لشاخان

reprove/rɪˈpruːv/v

۱- لۆمه‌ی ده‌كا ۲- به‌پووی هه‌له‌شاخه‌ی

reptile/ˈreptail/n

گیانه‌وه‌ری خه‌شۆك

republic/rɪˈpʌblɪk/n

كۆماریه‌ی (رژیم)

republican/rɪˈpʌblɪkən/adj

كۆماریه‌ی

Republican/n

لایه‌نگری رژیمی كۆماریه‌ی

۱- نه‌ندامی پارتی

۲- كۆماریه‌ی

repudiate/rɪˈpjʊːdiət/v

۱- ره‌تده‌كا ته‌وه ۲- خۆی ئی بێ به‌ری ده‌كا

repulsion/rɪˈpʌlʃn/n

بیزیرده‌وه-سێ

repulsive/rɪˈpʌlsɪv/adj

بیزراو

reputable/ˈrepjətəbl/adj

ناویانگ

reputation/ˌrepjuˈteɪʃn/n

باش

۱- ناویانگی-ناسراوی/ناموس

reputed/rɪˈpjʊːtɪd/adj

گریمانه‌كراو- وادانه‌راو

reputedly/rɪˈpjʊːtɪdli/adv

وه‌ك ده‌لێن

request/rɪˈkwest/n

داواکردن

at sb's request

له‌سه‌رداوی

on request

له‌كاتی پێویست

request/rɪˈkwest/v

داوا ده‌كا

require/rɪˈkwaɪə(r)/v

۱- پێویست ده‌كا

۲- داوا ده‌كا

۳- راده‌سپێری

requirement/rɪˈkwaɪəmənt/n

پێویستی

rescue/ˈreskjuː/v

رێگا ده‌كا

rescue/n

كرداری رێگا كردن

rescuer/ˈreskjuːə(r)/n

رێگا كه‌س

research/ˈriːsɜːtʃ/n

توێژینه‌وه

research/ˈriːsɜːtʃ, ˈriːsɜːtʃ/v

توێژینه‌وه- سازه‌كا

researcher/ˈriːsɜːtʃə(r)/n

توێژه‌ر

resemble/ˈriːzembəl/v

پێی ده‌چێ- له‌و ده‌كا

۱- ره‌نگی وی ده‌كا

resemblance/ˈriːzembəns/n

پێكه‌وون

resent/ˈriːzɛnt/v

۱- توپه‌ ده‌بی ۲- بیزار ده‌بی

resentful/ˈriːzɛntfəl/adj

۱- جارس ۲- توپه

resentment/ˈriːzɛntmənt/n

۱- توپه‌بوون

۲- جارسبوون- وه‌رسبوون

reservation/ˌrezəˈveɪʃn/n

۱- جێ گرتن ۲- هه‌ست به‌گومان كردن له‌ به‌ری

reserve/ˈriːzɜːv/v

۱- ته‌رخان ده‌كا

۲- ده‌پاریژی

reserve/n

۱- یه‌ده‌ك- یاریزانی یه‌ده‌ك

۲- پارێزراو یه‌زه‌به‌ری یاسا

۳- خۆپاراستن ۴- بێ ده‌نگی

reserved/ˈriːzɜːvd/adj

شهرمن- راده‌نه‌به‌ر

reservoir/ˈrezəvwaɪ(r)/n

۱- ئاوگه‌, به‌نده‌ر ۲- ئاو پاراستن

reside/ˈriːzaid/v

ده‌ژی, ئاكنجی ده‌بی له‌

residence/ˈrezɪdəns/n

جێ- به‌ره‌كا- مال

resident/ˈrezɪdənt/n

۱- نیشه‌ته‌جێ- دانیشه‌تووی

۲- دابه‌زیو- میوانی- نه‌فه‌ری ئوتیل

residential/ˌrezɪˈdenʃl/adj

۱- نیشه‌ته‌نی- جێی خانووبه‌ره‌ نه‌ك فه‌رمانگه‌

۲- شوێنی دانیشه‌تن: مال

residue/ˈrezɪdjuː/n

پاشماوه‌, به‌رماوه‌

resign/ˈriːzain/v

۱- ده‌ست

repellent

repellent/n ماددەى دژەزىندەو

repent/rɪ'pent/v تۆبە دەکا /

پەشیمان دەبیتەرە لە گوناھ

repentance/rɪ'pentəns/n تۆبە -

repentant/rɪ'pentənt/adj تۆبەکار /

پەشیمان

repercussion/rɪ:pə'kʌʃn/n

ئاكامى خراپ - سەدای خراپ

repertoire/repə'twaɪ(r)/n

لەو ھەموو شانۆگەری و مۆسیقایەى

کە ئەکتەر یان مۆسیقاژەن دەیانزانى و

دەتوانى نمایشیان بکا .

repetition/repə'tɪʃn/n

دوو بارە کردنەو، دوو بارەبوونەو

repetitive/rɪ'petətɪv/adj دوو بارەکارو /

replace/rɪ'pleɪs/v

۱- دەگەڕێندىرتەو بۆجێى خۆى

۲- جێى دەگەڕێتەو

۳- ئالۆگۆزى پى' دەکا

replaceable/rɪ'pleɪsəbl/adj

دەگەرى جێگۆرگێى پى'بکەرى

replacement/rɪ'pleɪsmənt/n

۱- گۆزێنەو بە شتى باشتەر

۲- جێگەرەو

replay/rɪ:'pleɪ/v ۱- دوو بارە یارى

دەکاتەرە

۲- دوو بارە پى' دەکاتەرە (رادىۆ...)

reply/rɪ'plaɪ/n

۱- گەمەى دوو بارە

۲- دوو بارە گۆیگرتن لە

replica/'replɪkə/n

دانەى وەك خۆى

reply/rɪ'plaɪ/v

وەلام دەداتەرە

reply/n

وەلام دانەرە

report/rɪ'pɔ:t/v

۱- دەگەیهێنى -

پى'ی دەلن

۲- ھەوالى دەگوازیتەرە

۳- گەيشتنى خۆى رادەگەیهێنى

reproduction

reportage/rɪ'pɔ:tɪdʒ/n

رېپۆرتاژ

reporter/rɪ'pɔ:tə(r)/n ۱- راپۆرت نووس

۲- پەيامنێر ۳- رۆژنامەنووس

report/n

راپۆرت

represent/repri'zent/v

۱- دەنۆینى

۲- وەسف دەکا

۳- یەكسان دەبى

۴- لە جىاتى ئەو دەدۆى

representation/repri'zentetʃn/n

نۆینەرەیتى کردن

وینەى - ھىماى - کەسى یان شتى

representative/repri'zentetɪv/adj

نمونه - نوینەر

نۆینەرى گۆمپانیای گەپۆک

repress/rɪ'pres/v

کپ دەکا - دەمکوت دەکا

repressed/rɪ'prest/adj

خەفەکراو

خەفەکراو - لە پووى سىکسىيەرە

repression/rɪ'presʃn/n

دەمکوت کردن،

کپکردن، سەرکوتکردن

repressive/rɪ'presɪv/adj

سەرکوتکەر

reprieve/rɪ'pri:v/v

دەپووى لەو کەسەى بە

لەسێدارەدان سزادارەو یان ھۆکەمى لە

سێدارە دانى دوا دەخا .

لەپووردن - دواخستن

reprieve/n

سەرزدەنشتى

reprimand/'reprɪmɑ:nd/v

دەکا

reprisal/rɪ'praɪzl/n

تۆلە

reproach/rɪ'prəʊtʃ/v

۱- لۆمەى دەکا

۲- سەرزدەنشتى دەکا

reproach/n

لۆمەکردن - گەلەبى کردن

reproachful/adj سەرزدەنشتکارانە، لۆمەبى

reproduce/ri:prə'dju:s/v ۱- کۆپىيەکى ئى

دروست دەکا ۲- زۆر دەبى - ئىدى لەدایک دەبن

reproduction/ri:prə'dʌkʃn/n

۱- تۆمارکردن ۲- لە دایک بوون: خستەرە

۳- دانەبى - کۆپىيى (ئەك رەسەن)

remorseless	295	repellent
remorseless/adj	1- بێ رحم 2- رژد 3- کەلهەرەق	نۆژەن دەکاتەرە / نۆژەن دەکاتەرە
remorselessly/adv	بە بێ رحممانە	نۆژەنکردنەرە
remote/rɪ'məʊt/adj	1- دوور 2- گۆشەگیر 3- کەم 4- وشک 5- سارد	کرێ بەکرێ / بەکرێ / بەکرێ دەدا بۆ ماوەیەک کورت بەکرێ دەدا
remotely/adv	نە لەدوور نە لە نزیک، هەرگیز	کرێ تەلهفۆن و تەلهفۆن
remoteness/n	دووری	وازیستان
remote control/adv	لەدوورەرە کۆتێژکردن / بگۆڕ	ڕێک دەخاتەرە reorganization/rɪˌɔːɡənə'zeɪʃn/n رێکخستەرە
remove/rɪ'muːv/v	1- لادەبا 2- لەبەردەکاتەرە (گۆزیه) 3- دەری دەکا	rep/rep/n نۆژەنێ کۆمپانیای گەڕۆک 1- چاکێ دەکاتەرە 2- نوێی دەکاتەرە - نۆژەن دەکاتەرە
removal/rɪ'muːv/n	1- لابردن 2- رەتکردنەرە 3- گواستەرە	repair/n چاککردنەرە - نۆژەنکردنەرە repatriate/rɪ'pætriət/v دەیهێرێنتەرە ولاتەکی
removed/adv	جیا لە - جیاوازان جیاوەز	repatriation/rɪ'pætri'eiʃn/n گەڕاندنەرە / پەناوەر بۆ ولاتەکی خۆی
remover/rɪ'muːvə(r)/n	لابەرپەر (ه)	repay/rɪ'peɪ/v دەدا - قەردی دەدا چاکێ دەدا
renaissance/rɪ'neɪsəns/n	رێنایسانس، بۆژانەرە، راپەرین	repayable/rɪ'peɪəbl/adj دەکرێ بدرێتەرە / دەبێ بدرێتەرە
render/'rendə(r)/v	1- یارمەتی دەدا 2- دەیکا - وادەکا	repayment/rɪ'peɪmənt/n 1- قەرد دانەرە 2- قەرد دانەرە بەقەست (پەرلەمان یاسایی) هەڵدەرەشینێتەرە
rendezvous/'rɒndɪvuː/n	1- ژوان 2- جێ ژوان	repeat/rɪ'piːt/v 1- دووبارە دەکاتەرە 2- تەپێشی ئاشکرادەکا دووبارەکردنەرە
renew/rɪ'njuː/v	1- هێزی نوێی و دەبەر دەخاتەرە (دەبۆژنێتەرە) 2- سەر لەنوێ دەست پێ دەکاتەرە 3- نوێ دەکاتەرە	repeat/n دووبارە کردنەرە / بەرنامەپێ repeated/rɪ'piːtɪd/adj دووبارە
renewable/rɪ'njuːəbl/adj	نوێدەکرێتەرە نۆژکردنەرە هەڵدەگرێ	repeatedly/rɪ'piːtɪdli/adv جار لەدوای جار 1- بەرێڕچی دەدا 2- (وادەکا) بێزی ئێبێتەرە
renewal/rɪ'njuːəl/n	نۆژکردنەرە - تازەکردنەرە	repel/rɪ'pel/v قێزەون، قێزەن، بێزار
renounce/rɪ'naʊns/v	دەست بەرداری خۆی رادەگەیهێنێ	repellent/rɪ'pelənt/adj

relic	294	remorseful
relic/'relik/n	1- تەرم	دەمگەر و ئیتەرە زیندان
2- شوپنەماری میژووی 2- ئازوگە	remand/n	ماوەی پیش دادگاگردنی
relief/'ri:li:f/n	1- ھەوانەرە	بەندی- زیندانی
2- دل ڕەحەت بوون	on remand/v	چاوەڕێی دادگاگردنە
3- یارمەتی- کۆمەك- پیتاك	remark/'ri:mɑ:k/v	1- تێبینی دەکا
4- کەمکردنەوی باج	2- لێی دەدوێ	
relieve/'ri:li:v/v	remark/n	تێبینی- لێدان
1- ھێوەر دەکاتەرە	remarkable/'ri:mɑ:kəbl/adj	1- بەرچاوە
2- دەھوێتەرە	2- ئایاب	
relieved/'ri:li:v/d/adj	remarkably/adv	بەشیوەیەکی
religion/'ri:lɪdʒən/n	1- ئایین- ئیسلام- دینداری	سرنج راکێش
1- ئایینی	remedy/'remədi/n	1- دەرمان 2- چارەسەر
2- دیندار	remedial/'ri:mi:diəl/adj	1- چارەسەری
religiously/'ri:lɪdʒəsli/adv	2- پالێشتی کەرانه	
1- بە پووی ئایینی یەرە	remedy/'remədi/v	1- راست دەکاتەرە
2- بەرێک و پینکی	2- دەرمان دەکا	
relinquish/'ri:lɪŋkwɪʃ/v	3- پەر دەکاتەرە	
1- خۆشی و ھەرمگرتی	remember/'ri:membə(r)/v	1- ھەبیری
2- بە ھەرۆشەرە لێی دەگەڕێ	دیتەرە- دیتەرە یادی	
relish/'reliʃ/v	2- پارە دەبەخشی 3- سەلاوی یۆ دەنێری	
1- ڕوداوی- سەر لە	remembrance/'ri:membərəns/n	
2- ئوێ زیندوو دەکاتەرە.	زیندوو کردنەوی یادی	
reluctant/'ri:laktənt/adv	1- بیرى دەخاتەرە	
1- رێگەر	2- ئاگاڤاری دەکاتەرە	
2- دوودل	remind/'ri:maɪnd/v	1- بیرخەرەرە
reluctance/'ri:laktəns/n	1- رابردووی (خۆش)	
1- دوودلی 2- نەویستن	reminisce/'remɪ'nɪs/v	دیتیتەرە یادی
reluctantly/adj	2- بیرى رۆژانی خۆش دەکاتەرە	
1- پشەت دەبەستی بە	reminiscent/'remɪ'nɪsnt/adj	
2- پشەتی پێ دەبەستی	1- بیرھێنەرەرە 2- ھەك- لە ھەچن	
3- باوەڕی پێ دینن	remnant/'remnənt/n	پاشماوەرە
1- (لە شوپنەكە)	remorse/'ri:mɔ:s/n	1- ھەست بەتوان کردن
2- لەسەر ھەمان بار دەمێنن	2- پەشیمانێ بوون، ئازاردانی زات	
remainder/'ri:meɪndə(r)/n	remorseful/'ri:mɔ:sfl/adj	
1- پاشماوێ خەلك	1- پەشمان 2- خۆ ئازاردەر	
2- ئەو كەسانەى لەشوپنەكە ماونەتەرە		
remains/'ri:meɪnz/n		
1- پاشماوەرە		
2- ئێسك و پرووسك		

rejection/n ره تکرێدنهوه

relaxed/rɪ'læksɪt/adj

1- خاویزوه

rejoice/rɪ'dʒɔɪs/v 1- ههست

2- مێشك ساف

به خوشی دهكا 2- له خوشیا یال دهگرێ

relaxing/adv

خۆش- دلقه كمر

rejoicing/rɪ'dʒɔɪsɪŋ/n ههست

relay/'rɪleɪ/n

پێشبركێ ی له دوا یهك

به خوشی كردن

in relays/adv

به نۆزوه

rejuvenate/rɪ'dʒu:vəneɪt/v

1- نامازه وهردهگرێ و ده نێزێ

گهنج ده بێتتهوه

2- بهرنامه له رادیۆ و تهله فزیۆن بڵاوهكاتهوه

rejuvenation/rɪ'dʒu:vəneɪʃn/n

release/rɪ'liːs/v

1- بهری دهدا

گهنج بوونهوه

2- وازی ئی دێنن 3- له دهستی بهردهی

relapse/rɪ'læps/v

دوباره خراب

خۆی له دهستی رزگار دهكا

ده بێتتهوه

4- جێی ههله دهقهێ 5- رادهگهیهێ

relapse/v 1- نسهكۆ 2- خراب بوونهوه

6- دێخیهته بازار

relate/rɪ'leɪt/v

1- دووشت بهیهك

7- بهرو ئاسمان.. بهرهلاندهكا

ده بهستیتتهوه 2- (چروك) دهگیریتتهوه

release/n

1- بهردان- بهرهلانكردن

3- پهیومندی ههیه به

(كتاب/فیلم،خۆشی) له بازار ههیه

4- تێی دهكا

relegate/relegate/v

پله دینیتتهوه خوارێ

related/adj 1- بهستراوه به..

relegation/reli'geɪʃn/n

پله هینانه خوارهوه

2- خزم-خۆش

relent/rɪ'lent/v

1- نهرم دهی

relation/rɪ'leɪʃn/n

1- پهیومندی

2- ههلوێستێ نهرم دهی

2- خزم 3- پهیومندیهكان

3- دلی نهرم دهی

4- نهوهی پهیومست ی

relentless/adj

1- یه وچان- بهردهوام

5- به بهراورد لهگهێ

2- رۆژ 3- دلرومق

relationship/rɪ'leɪʃnʃɪp/n

relentlessly/adv

1- بهی رحمانه

1- پهیومندی 2- پهیومندی نهقینی

2- به بهردهوامی

2- خزمایهتی- پهیومندی- لهیهك نزیک

relevant/'reləvənt/adj

1- پهیومندی به

relative/'relatɪv/n

خزم

بابه تهكهوه ههیه 2- گرتك وسود

relative/adj

رۆژهی

relevance/'reləvəns/n

1- پهیومست

relatively/'relatɪvli/adv

تارادیهی

2- سوود

relativity/relə'tɪvəti/n

1- تیۆزی

reliable/rɪ'laɪəbl/adj

1- جێی باومپ

2- رۆژهی نه نیشتا ی

جێی متمانه 2- دهكرێ پشی پێ بهستری

relax/rɪ'læks/v

1- دهحهسهیتتهوه

reliably/adv

به شیوهیهكی جێی باومپ ی

2- ههچ ناكا- گرێ لا نامینی

reliance/rɪ'laɪəns/n

1- باومپ پێكردن

3- پشوو ددها- پالدهكهوێ

2- پشت پێ بهستن

4- مهرجهكان كه دهكاتهوه

reliant/rɪ'laɪənt/adj

1- مشهخۆز

relaxation/rɪ'læks'eɪʃn/n

كه مكردهوهی گرێ- بێ تاقتی- مهرج-

2- به خۆی ههچ ناكا، ههیشه پشت به غهیری

حهوانهوه- پالكهوتن

خۆی ده بهستنی.

regidter office	292	rejection
٢- نواندن	regularly/adv	١- بەریك و پینکی
٤- گەیاندن- راگەیاندن		٢- بەنزۆری
register office/n	regulate/regjuleit/v	١- بەیاسا رێك دەكا
نوسینگەی تۆمارکردنی		٢- دەستی بەسەردا دەگرت
بۆندی هاوسەری / نووسینگەی تۆمارکردن		٣- خەوشەکی دەبینێتەوه
register/redzistə(r)/v	regulation/regju'leifn/n	١- رێكخستن
١- تۆمار دەكا		٢- نێزام- یاسا
٢- دەكا تە ٢- ئاماژە دەكا	rehabilitate/ri:ə'bilitet/v	
٤- دەردەبەری		دەبینێتەوه سەر باری پیشووی
٥- بەپۆستە تۆمارکراو دەنێری	rehabilitation/ri:ə'bilitetf/n	
registered post/n		هێنانەوه سەریاری پیشو
پۆستە تۆمار کراو	rehearse/ri'hɜ:s/v	١- مەشق دەكا
registrar/redzɪ'strɔ:(r)/n		پڕۆقە گۆزانی و نواندن
١- پارێزەری فایلی لەدایک		٢- راھێنان دەکا لەسەر
٢- بۆون و مردن و هاوسەریتی	rehearsal/ri'hɜ:sl/n	پڕۆقە- مەشق کردن
٢- بەریوەبەری تۆمارگا لەزانکۆ	reign/rein/n	١- فەرمانڕەوایی
registration/redzɪ'streifn/n		٢- ماوەی فەرمانڕەوایی
تۆمار کردن	reign/v	١- فەرمانڕەوایی و لات دەکا
regressive/ri'gresiv/adv		٢- دەتەنێ- دەگرتەوه
١- بەرمو دوا ٢- کۆتە پەرست	reimburse/ri:m'bɜ:s/v	١- پارەى دەدا تەوه
regret/ri'gret/n		٢- بۆی دەبۆزێتەوه
پەشیمانی- داخ	rein/rein/n	١- مەوسار ٢- قەراسە
regretful/ri'gretfl/adj	reindeer/reindɜ:(r)/n	جۆره ئامسکیکه
١- پەشیمان		جۆره مامزێکه لەناوچه قوتبی دەژی.
٢- خەمبار	reinforce/ri:n'fɔ:s/v	١- بەهێز دەکا
regretfully/adv		٢- پالپشتی دەکا
بەپەشیمانی	reinforcement/ri:n'fɔ:smənt/n	
regret/v		بەهێز کردن
١- پەشیمان دەبن ٢- داخ دەخوا	reinforcements/ri:n'fɔ:smənts/n	
regrettable/ri'gretabl/adj		هێزی زیاده
جۆی داخه	reinstate/ri:n'stɜ:t/v	١- پۆستى
regrettably/adv		پیشووی پێدەدا تەوه
١- بەخەمانه	reinstatement/n	٢- دەبەگەپینێتەوه
٢- وات ئی بکا خەم بخۆی بۆی	reject/ri'dʒekt/v	گەپاندنەوه
٣- جۆی داخه	rejection/ri'dʒɛkʃn/n	رەتدەکا تەوه
regular/regjələ(r)/adv		کەسی/شتی
١- رێك و پێك -هەردەم بەرێکی-		رەتکراوه
هەمیشە- ئاسایی		
٢- رێك ئەك خوارو خێج		
٣- فرمانی بەرێسا		
regular/n		
کریاری هەمیشە		
regularity/regju'lærəti/n		
١- رێك و پێکی ٢- رێسایی		

reflexion

reflexion=reflection/n رهنگدانەوه،
شەرق دانەوه

reflexive/rɪ'fleksɪv/adj - n

۱- راناوی خۆیی

رهنگدانەوهی بۆ بکەر (رێژمان)

۲- بەرکارو بکەر یک کەسن

reform/rɪ'fɔ:m/v ۱- چاکێ دەکا

۲- هەمواری دەکا

۳- چاک دەبن-دەفتاری دەگۆڕی بەرهو

چاکێ

reform/rɪ'fɔ:m/n ۱- چاککاری-

چاکسازی

reformer/rɪ'fɔ:mə(r)/n ۱- چاکساز-

چاککار

refrain/rɪ'freɪn/v ۱- قەدەغه دەکا

۲- خۆ دور دەگرێ

refrain/n بەشینکی گۆرانییە کە

کۆتایییەکی چەندبارە دەکرێتەوه.

refresh/rɪ'freʃ/v دەبۆزێنێتەوه-

تەب دەکا تەوه (تاو دەبیری بێتەوه)

refreshing/rɪ'freʃɪŋ/adj خوش،

دەرزێن، بۆهزێن، بۆزێنەر

refreshment/rɪ'freʃmənt/n

۱- ژەمی سادە وەک لەفه

۲- ساردەمەشی- تەزیاتی

refrigerate/rɪ'frɪdʒəreɪt/v

شت لەناو بەفرگرە دانەشی تا تێک نەچێ

refrigerator/rɪ'frɪdʒəreɪtə(r)/n

بەفرگر

refuge/'refju:dʒ/n ۱- پەناگە

۲- پشت و پەنا

refugee/'refju'dʒi:/n پەنا بەر-

پەنا هەندە

refund/rɪ'fʌnd/n پارەی گەراوه

refund/v پارە دەگەڕێنێتەوه

کە شتەکە دەگەڕێنێتەوه، پارە

دەدرێتەوه

refundable/rɪ'fʌndəbl/adv

دەکرێ پارەگە بدرێتەوه

refusal/rɪ'fju:zl/n

۱- رەتکردنەوه

۲- وەرنەگرتن

refuse/'refu:z/v

رەت دەکا تەوه

refuse/'refju:s/n

زێل-پاشماوهی گەنیش

regain/rɪ'geɪn/v

۱- بە دەست دێنێتەوه

۲- دەستبێنێتەوه

regal/'ri:gl/adj

شاھانە

regard/rɪ'gɑ:d/v

۱- وادادەشی

۲- بەدیقەت تەماشای دەکا

۳- بەدیقەت تێ دەروانی

as regards

سەبارەت بە

regarding/rɪ'gɑ:dɪŋ/prep

لەبارەی

regard/n

۱- رێژ

۲- گرنگی دان-حسێب بۆ کردن

regards/rɪ'gɑ:dz/n

۱- سەلۆ

۲- لەگەڵ رێژو سەلۆ

regardless/rɪ'gɑ:dləs/adj ۱- بێگۆندانە بەر

۲- بێ گرنگی دان

regatta/rɪ'gætə/n

فێستگالی پێشەڕکێ

بەلەمان

reggae/'regeɪ/n

مۆسیقای رێگرێ

regime/'rei:ʒi:m/n

رێژم

regiment/'redʒɪmənt/n

کۆمەڵەی سەرباز

لەژێر دەستی کۆمەڵەی سەربازی

regimental/'redʒɪməntl/adj

۱- تایبەت بە فەوج ۲- توند

regimented/'redʒɪməntɪd/adj

۱- نێزاسی ۲- توند

region/'ri:dʒən/n

۱- ناوچه- هەرێم- دەفتەر

۲- لا- لایەکی- جێیەک

regional/'ri:dʒənəl/adj

۱- هەرێمی

۲- ناوخوازی

register/'redʒɪstə(r)/n

۱- تۆمار،

فایل ۲- دیارخەر

redistribute

(تارانکردوو)

redistribute/rɪ'dɪstrɪbjʊt/v

دوباره دابەش دەکاتوه

redistribution/rɪ'dɪstrɪ'bjuːʃn/n

دوباره دابەشکردنوه

reduce/rɪ'djuːs/v

۱- کمه‌دەکاتوه

۲- ناچارى دهکات

reduction/rɪ'dʌkʃn/n

۱- کمه‌کردن(ژماره)

۲- کمه‌کردنوه‌ى رژيمى

۳- دابه‌زاندن- داشکان

redundant/rɪ'dʌndənt/adj

۱- بێکار ۲- زېده- ناپېوست

۳- دوباره

redundancy/rɪ'dʌndənsi/n

۱- بێکارى ۲- کار له‌دهست دان

۳- دوباره‌بوونه‌وى ناپېوست

۴- دريژدانى

reed/riːd/n

قاميش- قەميش

reef/riːf/n

بەريەرسى بەردىن لەناو دەريا

reek/riːk/n

بۆنیکى گران- بۆنى ناخۆش

reek/v

بۆنیکى ناخۆشى ئى دى-

بۆنى سیرى ئى دى

reel/riːl/n

خريله

reel/v

۱- له خریله لول له‌دهدا

۲- بەخیرا ناوکان دەخوینیتوه

یان دەلێ ۲- بەناریکی رێ دهکا

۴- به شه‌پەشەپ دەروا چونکە هیلەك بووه

۵- مێشكى له‌ق بووه- روون نیه- ئالۆزه

refectory/rɪ'fektəri/n

مۆلى

نانخواردن له کۆلیژ یان قوتابخانه

refer/rɪ'fɜː(r)/v

۱- له‌باریه‌وه

ده‌وێ- وه‌سفی دهکا

۲- په‌یوهندى هه‌یه به...

۳- پششى پێده‌یەستى

۴- ره‌وانه دهکا بۆ....

۵- ئاماره دهکا

reflex

referee/ˌrefə'riː/n

ناوڕێژوان- ئاو بۆیکەر

referee/v

ناوڕێژى ئێوان دووتیپ دهکا

reference/ˈrɛfərəns/n

۱- ئاماره- ناوه‌ینان

۲- په‌راویز- ژێده‌ر

۳- نامه‌ى پالێشتى وئاساندن

۴- ژماره‌ى کتابى دایه‌ره

referendum/ˌrɛfə'rendəm/n

رېفراندۆم:

راوه‌رگرتنى گشتى له‌بارى مه‌سه‌له‌یه‌كى سیاسى.

refill/riː'fɪl/v

دوباره پر دهکاتوه

refill/riː'fɪl/n

- پر کردنوه به‌شتى دى

refine/riː'faɪn/v

۱- پاک‌دەکاتوه/دەپالێوى

۲- پوختى دهکا

refined/adj

۱- به‌ده‌ده‌ب- به‌روشت-

ئاکار به‌رز

۲- پاک‌کراو- پوخته‌کراو- ساف‌کراو

refinery/riː'faɪnəri/n

۱- کارگه‌ى ساف‌کردن

۲- پاک‌کەر‌وه

refinery/n

۱- چاک‌کردن نۆژه‌نکرن

۲- ده‌ست پێداهینان

۳- ئاكار به‌رزى- ره‌وشت باشى

reflect/riː'flekt/v

۱- به‌دیار ده‌کەوێ

۲- ره‌نگ‌ده‌داتوه- په‌رچ ده‌داتوه

۳- به‌قوولى بیر ده‌کاتوه

۴- وینه‌یێن ده‌ریاره‌ى- ده‌به‌خشى

reflection/riː'fleksɪn/n

۱- ره‌نگ‌دانوه

۲- په‌رچ دانوه

۳- وینه‌ى خۆته له‌ ئاوینه‌ یان ئاو

۴- بیرکردنوه‌ى قوول

on reflection

پاش پێداجوونه‌وه

- پاش بیرکردنوه‌ لێى جارێكى‌تر

reflective/riː'flektiv/adv

۱- تێرامانى قوول

۲- په‌رچ ده‌ر

reflector/riː'flektə(r)/n

۱- په‌رچه‌ده‌رى

۲- شه‌وى ده‌ر

reflex/riː'fleks/n

۱- کاردانوه

۲- جوله‌ى له‌په‌ر له‌خۆوه

recovery

دەبیتەرە - شیفای بۆدئ

- دیتەرە سەر باری پیشور

۲- دەدۆزیتەرە

recovery/rɪ'kʌvəri/n

۱- چاکبوونەرە - تەندروستی باش

بوونەرە ۲- گەراندنەرە

recreation/ˌrekri'eɪʃn/n

۱- رابواردن

۲- کات بەسەربردن بەشتی خوێش

۳- سەیرانگە

recruit/rɪ'kru:t/n

۱- تازە سەریان

تازەبەرگی لەبەرکردیە

۲- ئەندامی نوێ

recruit/v

۱- ئاوی تۆمار دەکا

۲- پەيوەندى دەکا بە

recruitment/rɪ'kru:tment/n

۱- بەسەریانکردن

۲- دۆزینەرەى فەرمانبەرى نوێ بۆ...

rectangle/ˌrektæŋɡl/n

لاکێشه

rectangular/ˌrek'tæŋɡjələ(r)/adj

لاکێشەیی

rectify/ˈrektɪfaɪ/v

۱- راست دەکاتەرە

۲- چاکدەکاتەرە

rector/ˈrektə(r)/n

۱- قەشە ۲- رابەر

۲- سەرۆکی زانکۆ

recuperate/rɪ'kjʊ:pəreɪt/v

۱- چاکدەبیتەرە

۲- تەندروستی باش دەبیتەرە

recuperation/rɪ'kjʊ:pə'reɪʃn/n

چاکبوونەرە

recur/rɪ'kɜ:(r)/v

دووبارە دەبیتەرە

recurrence/rɪ'kærəns/n

دووبارەبوونەرە

recurrent/rɪ'kærənt/adj

دووبارە

recycle/ri:'saɪkl/v

۱- دووبارە

بەکار دێنیتەرە ۲- دووبارە بەکار دێنن

recyclable/ri:'saɪkləbl/adj

دەمکری

دووبارە بەکاربەینریتەرە

red/red/adv

۱- سوور- سوێ

۲- (دەم و چار) سوێزۆرە

۳- (سەر) سوێ

red card/n

کارتی سوور

red carpet/n

ماڤوری سوور

چۆرە ماڤورێکە لەکاتی پیشوای

مێواندا رادەخێرێ.

red currant/n

کێشمشی سوور

redhead/redhed/n

ئافەرەتی پێچ سوێ

ئافەرەتی قوێ سوور

red-hot/adj

لەگەرمیا سوور بوو

Red Indian/n

هەندیه سوورەکان

red tape/n

۱- شریتی سوێ

۲- رۆتینی دام و دەزگای میری

red wine/n

ئارەقی سوور

چۆرە ئارەقێکە لەتێرێی رەش دروست دەکری.

red/n

رەنگی سوور

be in the red

قەرداری بانق

reddeɪn/'redn/v

۱- سوور دەبێ

۲- سوور دەکا

reddish/'redɪʃ/adv

سوورباو

redeem/rɪ'di:m/v

۱- ئاڤێلی تەواو خراپ بێ

redeem yourself

۲- خۆت

رێگاکە لە ئۆمە ۲- با ئۆمە نەکری

۴- شتەکە وەردەگرتەرە پاش ئەرەى

ئەرخەگەى دەدا.

redemption/rɪ'dempʃn/n

رێگاکە بوون

پاڤزبوونەرە

beyond redemption

چارى نەماوە،

بارى نالەبارە

redevelop/ri:di'veləp/v

رێکى دەخاتەرە

نۆزەن دەکاتەرە

redevelopment/ri:di'veləpmənt/n

دووبارە نوێکردنەرە/ ئاوەدانکردنەرە

red-handed/adj

دەست سوور

reckon	288	recover
reckon/'rekən/v	۱- وادەمانى ۲- وادەمانى ۳- زەمنى وايە ۴- دەخەملەينى ۵- چاۋەرى دەكا ۶- پىشېينى دەكا	۱- بۆي دەپۇزىتەتە ۲- قەرە بويى دەكاتەتە
reclaim/'ri'kleim/v	۱- دەگەپۇزىتەتە ۲- سودى ئى دەپىيىتەتە ۳- چاك دەكا	۱- پىنكىيان دەپىيىتەتە- ئاشتىيان دەكاتەتە
recline/'ri'klaɪn/v	۱- لەسەرپىشت رادەكشى ۲- لەسەر زگ رادەكشى- پالەدەكەئى	۲- دەيانسانزىن- پىنگەويەيان دەگونجىننى ۳- دەچىتە زىز پال بەناچارى رازى دەپىن
reclining/adj	(جەن) بەرەو پىشت پۇ بەرەو پىشت راکشان دەشىن	۱- پىنگەاتەتە ۲- ئاشتەوايى ئاۋچەيەك بۇئى
recognition/'rekəg'nɪʃn/n	۱- ئاسىيەتە ۲- دانئان ۳- رىزگرتن لە	مەبەستى سەريازى/ چاۋنۇزىن ۱- پىنگەاتەتە ۲- ئاشتەوايى
recognize/'rekəgnaɪz/v	۱- دەپىناسىيەتە ۲- دانەدەننى ۳- رىز دەشىن	۱- ئاۋچەيەك بۇئى ۲- ئاۋمەداتى دەكاتەتە
recognizable/'rekəgnaɪzəbl/adj	دەكەرى بەناسىيەتە	۳- ئاۋچەيەك بۇئى دەكەشنى (لەمىشكى خۇيدا)
recognizably/adv	بە شىئەيەكى روون وئاشكەرا	۱- ئاۋمەدانكەرنەتە ۲- ئاۋچەيەك ئاۋمەدەتە (ئاۋان)
recoil/'ri'kɔɪl/v	۱- دەتەرسى لە ۲- رادەجەفرى لە	۱- تۇمار ۲- قەۋان ۳- ئاۋ چامە ۴- ئاۋ ئاست
recollect/'rekə'lekt/v	۱- دەپتەتە يادى ۲- ئاۋچەيەك كۆدەكاتەتە	۵- ئاۋلە ۶- رابەردو گرامفون
recollection/'rekə'lekʃn/n	۱- يادكەرن ۲- وەپىرەتەتە- بىرەۋەرى	۱- دەفونوسى ۲- تۇماردەكا ۱- تۇمارەكەر (ئامىن)
recommend/'rekə'mend/v	۱- رادەسپىيىرى ۲- پىشېينار دەكا	۲- ئاۋچەيەك- پىك و ئاۋچەيەك- زورنا ۳- لە قەۋت دەچىن
recommendation	۱- رادەسپىيىرى ۲- پىشېينار دەكا	۱- تۇمارەكەرنى مۇسەپقا لەكەسەيت
recompensation/'rekəmpensən/n	۱- ئاۋچەيەك كۆدەكاتەتە ۲- ئاۋچەيەك كۆدەكاتەتە	۱- تۇمارەكەرنى كەسەيت ۱- چەپەك دەگىرەتەتە ۲- رادەكەر دەگىرەتەتە
recourse/'ri'kɔ:s/n	۱- ئاۋچەيەك كۆدەكاتەتە ۲- ئاۋچەيەك كۆدەكاتەتە	۱- ئاۋچەيەك كۆدەكاتەتە ۲- ئاۋچەيەك كۆدەكاتەتە
recover/'ri'kʌvə(r)/v	۱- ئاۋچەيەك كۆدەكاتەتە ۲- ئاۋچەيەك كۆدەكاتەتە	۱- ئاۋچەيەك كۆدەكاتەتە ۲- ئاۋچەيەك كۆدەكاتەتە

readjustment

readjustment/'ri:ə'dʒʌstmənt/n

۱- خۆزاهێنان

۲- خۆگونجێان- هه‌موار کردن

ready/'redi/adj

۱- ئاماده

۲- ئاماده (نەك به‌رادران) ۲- به‌ر ده‌ست

readily/'redli/adv

۱- به‌ئاسانی

۲- به‌یڤ دوولێ

readiness/'redinəs/n

۱- ئاماده باشی

۲- ویست

ready/adv

۱- پێشتر ۲- له‌مه‌وپێش

ready-made/adj

ئاماده (نەك به‌رادران)

real/'ri:əl, riəl/adv

۱- کرداری

(نەك خه‌یالی) ۲- هه‌قیقی- راست

۳- سروشتی (نەك ده‌ستکرد)

۴- گه‌وره- ته‌واو- ره‌سه‌ن

real estate/n

زه‌وی و خانوو به‌ره

real estate agent/n

ده‌لال خانو به‌ره

realism/'ri:əlɪzəm, riəlɪzəm/n

ریالیزم (ئەدەب و هونەر)

-شته‌كان وەك خۆیان له‌به‌رون

realist/'ri:əlɪst, riəlɪst/n

باوه‌ری به‌ریالیزم هه‌یه

realistic/'ri:əlɪstɪk, riəl-/adj

۱- واقعی ۲- هه‌قیقی- نزیکه- واقعی

realistically/adv

به‌شێوه‌یه‌کی واقعی

reality/'ri:ələti/n

۱- هه‌قیقه‌ت

۲- واقعی ژيان- شتی به‌رجه‌سته

in reality/adv

له‌راسه‌یتدا

realize/'ri:əlaɪz, 'ri:əlaɪz/v

۱- ده‌زان

۲- ده‌رك پێ ده‌كا ۳- دان پێدا ده‌نی

realization

/ri:əlaɪz'eɪʃn, ri:əlaɪz'eɪʃn/n

۱- ده‌رك پێ کردن ۲- هه‌ینانه دی

really/'ri:əli, 'ri:əli/adv

۱- له‌راسته‌یدا

۲- زۆر زۆر ۲- به‌راسته‌!؟

۴- به‌راسته‌!!

realm/'reɪlm/n

۱- شانشین ۲- جیهان

Realtor/'ri:əltə(r)/n

ده‌لال خانو به‌ره

reap/'ri:p/v

۱- ده‌رویه‌توه

۲- به‌ده‌ست دێنی

reappear/'ri:ə'piə(r)/v

۱- جارێکی تر

ده‌ره‌مه‌وه‌یتوه ۲- جارێکی تر ده‌بینه‌ری

reappearance/'ri:ə'piərəns/n

دو یاره

ده‌ره‌كه‌وتن

reappraisal/'ri:ə'preɪzl/n

چاوپێداخشانوه

rear/'ri:ə(r)/n

۱- پشتوه

۲- کۆم- قوون

rear/adj

پشته‌وه- په‌یوه‌ست به‌ پشتوه

rear/v

۱- به‌خۆ ده‌كا ۲- راده‌گرێ

۳- له‌ سه‌ر پێیه‌كاشی پشتوه‌ی

راده‌وه‌ستن (ئاسه‌پ).

rearrange/'ri:ə'reɪndʒ/v

۱- ژوانه‌كه

ده‌گۆڕی ۲- رێكخه‌ستنه‌كه‌ ده‌گۆڕی

۳- به‌شێوه‌یه‌کی تر رێك ده‌خاته‌وه

reason/'ri:zn/n

۱- هۆ- نه‌گه‌ر

۲- پاساو- به‌هانه- نه‌قل

make sb see reason

ده‌یه‌پێنێتوه سه‌ر

راسته‌بێ

within reason

له‌سه‌نووری ماقوولدا

reason/v

۱- بێ ده‌كاته‌وه به‌نه‌قل

۲- به‌نه‌قل بێار ده‌دا

reasoning/'ri:znɪŋ/n

۱- بێرکردنه‌وه

۲- ژیری به‌كاره‌ینان

reasonable/'ri:znəbl/adj

۱- ئاقل

۲- ماقوول ۳- ژیرانه ۴- مامناوه‌ندی

۵- خراپ نیه

reasonably/'ri:znəbli/adv

۱- به‌شێوه‌یه‌کی مامناوه‌ندی

۲- به‌شێوه‌یه‌کی ماقوول ماقوولانه

reassure/'ri:ə'sʊə(r), 'ri:ə'sʊə(r)/v

۱- دلنه‌وایی ده‌كا ۲- دو پاته‌ده‌كاته‌وه

reassurance/'ri:ə'sʊərəns/n

۱- دلنه‌وایی ۲- دو پاته‌کردنه‌وه

rating	285	readjust
rating/'reɪtɪŋ/n	1- پۆلێن کردن	1- نەبرژاو-خاو
	2- دیارکردنی ژمارە	2- نەکوژ-خاو کال
ratio/'reɪʃiəʊ/n	رێژە	3- شەق شەق بوون- قلیشان 4- کەرەستە
ration/'ræʃn/n	بەری پێویست لەبەش	ray/'reɪ/n
ration/v	1- بەری شتەکی دیار دەکا	a ray of hope
	2- بەش هەریەکێ دیار دەکا لە	razor/'reɪzə(r)/n
rationing/n	دیارکردنی بەری پێویست	
rational/'ræʃnəl/adj	1- زێر-	razor-blade/n
	2- مۆشەند 2- ماقوول	reach/'ri:tʃ/v
rationality/'ræʃnəli/adv	بەشینوویەکی	
	ماقوول	
rationalize/'ræʃnəlaɪz/v	1- پاساو	reach/n
	2- دەبێتێت 2- رێکتر دەکا	out of reach/adj
rattle/'rætl/v	1- تەقەتەق دەکا	within sb's reach
	2- خشەخش دەکا	react/'ri:ækt/v
	2- نینگەران دەکا- دەترسینن	
rattle/n	1- تەقەتەق- خشەخش	reaction/'ri:ækʃn/n
	2- شەقەشەق یاری مەداڵان	
	3- ماری زەنگدار	reactionary/'ri:ækʃənəri/adj
raucous/'rɔ:kəs/adv	زێر- دەنگ نێر	
ravage/'rævɪdʒ/v	کاول دەکا- خاپور	reactionary/n
	دەکا	reactor/'ri:æktə(r)/n
rave/'reɪv/v	1- زیاد لە پێویست	read/'ri:d/v
	2- پیا هەلەدا 2- وێنە دەکا	
	3- بەهات و ھاوار قسە دەکا	
raving/'reɪvɪŋ/adj	1- ھاوڕووی	read on
	2- وێنە کار- شێت	read/n
rave review	1- پێداچوونەوه بە	readable/'ri:dəbl/adj
	2- بابەتێک لەرۆژنامە	reader/'ri:də(r)/n
	2- پیاھەلەدانێکی بێ نام	
raven/'reɪvn/n	1- قازو 2- قەلەرەش	
ravenous/'rævənəs/adj	زۆر بێرس	reading/'ri:ɪdɪŋ/n
	لەبەرسا مردوو	
ravine/'rə'vi:n/n	دۆلێکی تەسکی قوول	

Rr

R-r/a:(r)/ پیتی ههژدههه له ئهلفبای

rabbit/'ræbɪt/n کهریښک

rabble/'ræbl/n ئاژاوه-ناشوو

rabies/'reɪbiːz/n نهخووشی سهگ

-پهتای سهگ قههپال لیدراو/هاری

race/reis/n پینشپرکی-بهریکانی

پینشپرکی ئهسپ سوار

rat race/n مملانی یان پینشپرکی

بی وچانی ناشهریانه

race course/'reɪskoːs/n

گۆره پانی ئهسپ سواری

race/v ۱- پینشپرکی دهکا

۲- زۆر بهخیرا پادها ۲- بهئۆتۆمبیلهکهی/

ئهسپهکهی بهشاری پینشپرکی دهکا.

racing/'reɪsɪŋ/n ئهسپ سواری

پینشپرکی ئۆتۆمبیل

race/n ۱- رهگهز ۲- گه

race relations/n پهیهههندیه

رهگهزی بهکان

racial/'reɪʃl/adj رهگهزی- رهگهز

پهسهندی

racially/'reɪʃli/adv لهرووی رهگهزهوه

racism/'reɪsɪzəm/n رهگهز پهرسی-

رهگهزی پهسندی

racist/'reɪsɪst/n - adv رهگهزی پهسست

rack/ræk/n ئاچکه

rack/v مینشکی ماندور دهکابهیر کردنهوه

racket/'rækt/n ۱- پینکیت

۲- هاتوهواریا- قیزه قیز

۳- پی ئی ناشهری بۆیهیدا کردنی پاره

radar/'reɪdɑː(r)/n رادار

radiant/'reɪdiənt/adj ۱- تیشکدهر

۲- گهرمی بهخش

۳- پهونه قدار- پوخووش

۱- پووناکی/گهرمی دهدا- radiate/'reɪdiət/v

روناکی دهبهخش ۲- دهبریقتهوه

۳- بههموور لای دا دهچن

۱- تیشک radiation/'reɪdi'eiʃn/n

۲- گهرمی دهه radiator/'reɪdiə(r)/n

۱- رهگهریشیهی radical/'rædɪkl/adj

۲- بههچیهی

۳- توندپه- رادیکالی

۱- بابای رادیکالی radical/n

۲- نهوهی دهیهوئ گۆرانی بههرهتی بکات

۱- له رهگهریشیهوه radically/n

۲- له گهوههروه

۱- رادیو ۲- ئیزگه radio/'reɪdiəʊ/n

به رادیو پهیمای دهئیری radio/v

radioactive/'reɪdiə'æktrɪv/adj

۱- تیشکدهر ۲- تیشکی ترسناک

radioactivity/'reɪdiə'æk'trɪvəti/n

۱- تیشک دانهوه

۲- نهو هیزه له تیشکدانهوه پهیدا دهبن

radiographer/'reɪdiə'ɒgrəfə(r)/n

۱- پهسپۆر له تیشک وینهگرتن

۲- وینهگهری تیشک

radish/'rædɪʃ/n توور

radius/'reɪdiəs/n نیوههتیره/رووبهیری باز نهیی

۱- یانسیب raffle/'ræfl/n

۲- فروشتنی پلیتی یانسیب

raft/'rɔːft/n کلهک

۱- کۆلهکه ۲- ستوون rafter/'rɔːftə(r)/n

۱- پارچه پهروو rag/ræg/n

۲- پارچه پهروو- پارچه کههروه

۳- کۆنه جلکی دراو

rage/'reɪdʒ/n توو پهیی زۆر

۱- توو پهیی لای دهباری- ئاگری rage/'reɪdʒ/v

لای دهباری ۲- بهردوام دهبن

raging/adj زۆر بههیز- توند/

سهرنیشیهیکی توند

۱- جلی کۆن و ragged/'ræɡɪd/adj

quotation marks

281

Qursh

۲- وەرگرتن - لی وەرگرتن	پایمکه ی ۴- دهقرسینن - دهقرخینن
۳- دهرهینان ۴- نرخی تیچوون	۵- نرخی یو داههینن
quotation marks/n نیشانه ی وەرگرتن	quoth/v دهلی - وتی
quote/kwout/v ۱- دروباره دهکا	قورشانس پیروز
۲- ناماژه پین دهکا چهند جاران	Quran/n قورش / پاره ی سهودی
۳- نمونه دینیتنهوه یو پالپشتی کردنی	Qursh/n

quest	280	quotation
quest/kwest/n	گهراڻ -	۱- بھڻ دھنگي
question/'kwestʃən/n	۱- پرسيار	۲- بھڻ ھمراو ھوريا - بھڻواش
in question	۲- ھمسەلە - پرس - کيشە ۲- گومان	بڻ دھنگي
no question of/adj	۱- ئامازە بۆگراو	بڻ دھنگي - ھيڻي
out of the question/adj	۲- ناوبراو	۱- بڻ دھنگي دھکا
question mark/n	دەرھەتە ھيچ ئىيە	۲- ھيڻورى دھکا
question tag/n	- ليکدانەو ھي ھەلناگري	يئە
question/v	پرسيار	پيڻچ کەسى - پيڻجانە
questionable/'kwestʃənəbl/adj	ھەلناگري / گومان ھەلناگري	- مۇسقا يەك پيڻچ کەس بۆمەن
	جڻي گومانە	۱- پەفتاريگي نەشان
	دەلنيا نيە - گومانە - گوماناي	۲- پووداويگي سەير
queue/kju:/n	ريژ - سېر	۱- سەير
queue/v	ريژدەستى -	۲- نەشان - ناوھز
jump the queue	سېر دھگري - لەسرە راندەوستى	۱- واژدني - بھڻ دھنگي
quiche/ki:ʃ/n	سېر دھپري -	۲- دھست ھەلناگري
quick/kwik/adj	سېر بېري دھکا	۳- (کۆمپيوتەر) دھکۆڻيڻتەو
quickly/adv	کۆليرەي بھيڻکە و	۴- پارەکا (لەسەريازي)
quid/kwid/n	شير و پەنير	۱- زۆرنا - تاپانەيەک
quiet/'kwaɪət/adj	۱- خيرا	۲- بھتەواوي
	۲- بھپەلە - بھز	بھتەواوي نا
keep quiet about sth	بھخيڻا	کەس لەکەس
	يەک پاوھند	۱- ھيچيان لەسەريەک ناميني
	۱- ھيڻ،	۲- وەک يەک ايديڻ
	بڻ دھنگ - ھيواش	۱- دھلەزى
	۲- بڻ دھنگ - خاموش	۲- دھلەزىتەو
	۳- بڻ دھنگ - کپ - گۆشەگير	تورەگەي تير
	نەيڻي دھپاريڻي	- کويڻ: تاقى کردنەو، پيڻشپکي
		روخساري
		پرسيار دھکا - پووي پرسيارى اي دھبارى
		۱- ژمارەي پيويست
		۲- ژمارەيەکي ياسايي
		۱- ژمارە يان بېري يان
		پشکي پي پيڻدراو ۲- پشکي تەرخان کراو
		quotation/kwəʊ'teɪʃn/n
		۱- دھستەواژەي وەرگرتوو لە...

چەندابەتیی

Qq

Q-q/kju:/ بیتی حەشەمەم ئە ئەلبای

ئینگلیزی

quack/kwæk/n ۱-واق واق: دەنگی

مراوی ۲-دەکتۆری دەجال- فیلز

quack/v ۱-واق واق دەکا ۲-فیلز دەکا

quadrangle/'kwɒdræŋɡl/n

روپەڕێکی چوارگۆشەیی کە بەلەخانەیی

لەچوارەمەرە بن/ گۆرەپانی شینۆ

چوارگۆشەیی

quadrangle/n چوارپس/ چوارلا

quadruple/'kwɒdrʌpl/v

چوار جار ھەندئ خۆی دەکری یان دەکا.

quail/kweɪl/n سوسکە

quaint/kweɪnt/adj ۱-سرنج راکیش

۲-سەیر، ئاساسیی

quake/kweɪk/v ۱-دەلەری ۲-دەمەری

۲-راوەجەری

quake/n بومەلەری

qualification/'kwɒlɪfɪ'keɪʃn/n

۱-لەیان ۲-کارامەیی ۳-ھەموار کردن

qualify/'kwɒlɪfaɪ/v

۱-(لەئەزموون)دەردەچن ۲-توانای ھەبە

۳-رئی پێ دەدا ۴-لەقۇناغی یەکم

دەردەچن ۵-دیاردەکا ۶-سنودار دەکا

۷-بەرتەنگ دەکا

qualified/adj ۱-دەرچوو

۲-لەیانوو-کارامە ۳-دیاریکراو

۴-سنودار ۵-مەرجدار

quality/'kwɒləti/n ۱-چۆر/ئاسەت

۲-نەوونەیی ۳-ئەدگار

quahm/kwɑ:m/n ۱-گومان ۲-ترس

quandary/'kwɒndəri/n ۱-واق ورومان

۲-تەنگ وچەلەمە-تەنگرە

quantity/'kwɒntəti/n چەندبەتیی

quarantine/'kwɒrənti:n/n

جیاکرنەمە-لەبەک جیاکەرتەمە(لەبەر لە

یەمگەرتەمەیی نەخۆشی)

quarrel/'kwɒrəl/n ۱-دەمە قال

۲-شەرە قسە

quarrel/v ۱-دەمەقالی دەبن لەگەل..

۲-بەشەر دئ لەگەل.. ۳-رازی نابن بە..

۴-بەرھەڵستی دەکا

quarry/'kwɒri/n کانی بەرد

quarry/v بەرد لەردینن لەکانی بەرد

quarry/n نیجەر-گەر

quart/'kwɔ:t/n شەپۆ

quarter/'kwɔ:tə(r)/n ۱-چارەگ

۲-چارەگە سەعات ۳-سێ مانگ

۴-چوار فۆنسی ۵-گەرەک-ئاوایی

۶-کۆمەلەکەسێ ۷-چارەگە دۆلار ۸-چن

quarter-final/n گەمەیی چارەگی کۆتایی

quarterly/'kwɔ:təli/adj وەرزی

ھەر سێ مانگ جارێ

quartet/'kwɔ:tet/n چوار کەسی-چواریی

quartz/'kwɔ:tz/n کوارتز

quash/'kwɒʃ/v ۱-ھەڵدەوشیننەمە

۲-پوچ دەکاتەمە ۳-دەم کوت دەکا-کپ دەکا

quay/ki:/n شوێستەیی بەندەر

quayside/'ki:said/n ئاوچەیی نزیک

شوێستەیی بەندەر

queen/'kwɪ:n/n ۱-شاژن-شاژن

ژنەشا-ژنی شا ۲-شاھەنگ ۳-کچ لە قومار

queen mother/n دایکی شا یان شاژن

queer/'kwɪə(r)/adj سەیر-نەشار-ئاوێ

quell/'kwel/v سەركوت دەکا دەم کوت دەکا

quench/'kwentʃ/v ۱-(تینووی)دەشکینن

۲-دەکوژنننەمە

query/'kwɪəri/n پرسیار/ئ پرسینەمە

query/v پرسیاردەکا-ئ پرسیننەمە

put	278	pythoness
put sth out/v	١- (ئاڭ) دىمكۆر ئىنئىتەرە	بەرگە دىمكۆر
	٢- (لەمپا) دىمكۆر ئىنئىتەرە	خۆ بىن دىمگ دەكا
	٣- يازو دىمكاتەرە	هياش بەگۆچانەكە (لەيارى گۆلف)
put yourself out/v	خۆ ماندو دەكا	لەتۆپەكە دەدا تاپچىتە كۆنەكە
put sb through sth/v	واى ئى دەكا	كاتى بەشتى پوچ وگەم
	نازار بچىزئى	بەسەردەبا
put sb/sth through/v	(بەتەلفۆن)	مەجوسى شوشەى پەنجەرە
	بەيەكيان دىگەپەنى	١- مەتل ٢- شت هەلئىن
put sth to sb/v	١- پەرسىار دەكا	١- سەر شىواوى دەكا
	٢- پىشنىا رەمكا	٢- چەواشەى دەكا ٣- باش تى دەفكرى تا تى بگا
put sth together/v	لەيەكيان گرى	باش تى فكرين وەلامى
	دەداتەرە	دەدۆزىتەرە كىلىلى مەسەلەكە دەدۆزىتەرە
put up sth/v	بەرەنگارى دەكا-	واق وپماو- سەرسوپماو
	بەرەنەستى دەكا	بىجامە
put sb up/v	مىواندارى دەكا-	بورجى وايمەرى كارەبا
	لاى خۆى دەپچەوئىنئىتەرە	قوچەك: هەرەم
put sth up/v	١- بەرز دىمكاتەرە	كوئووى سوتاندنى مەردو
	٢- بىپا دەكا ٣- بەدىوار هەلدەواسىن	ئاوك/ كرۆك/ كاگل
	٤- زياد دەكا	مارىكى گەورەپە
		pythoness
		داها توو بىز/ كاھنى ئىن

pursuit	put
٢- بایه خ پندان- گرنکی پندان	پهروونی دهردهبری
٣- مژولکر	پهروونی دهردهبری
in pursuit	پاشکهوت دهکا،
pus/pas/n	له لایه یین دادهنی
push/puʃ/v	زیندانی دهکا
١- پالدهدا- پالپیوهدهنی	شتهکه لهجی
٢- رئی خۆ دهکاتهوه ٣- دادهگری	خۆی دادهنیتهوه
٤- هاندهدا- تیغی دهدا ٥- بهرمواجی دیخی	١- دهگه پزینیتهوه
push ahead/v	٢- وهپاش دیخن ٣- دوا دهخا (سهعات)
push for/v	پاشکهوت دهکا
push in/v	کهمی دهکا
pusher/'puʃə(r)/n	له ترخی دینیتته خوارئ، ناشیرینی دهکا
قاچاخ فروش	١- له سهر زهوی دادهنی
push-button/adj	٢- کپ دهکا- سهرکوت دهکا
دوگمه داگری	٣- دهیکوژئ- له نیوی دهبا
ئیش دهکا	put sb forward/v
pushchair/'puʃtʃə(r)/n	(فلان) دادهنی
کورسی بزۆین: عاره بانگی مندالانه	هه لده بزۆری بۆ
pushover/'puʃəvə(r)/n	١- (کاترئین) پیش دیخن
١- ئاسان-	١- تازی دینئ
برده نهوی ئاسان ٢- زوورازی دهبن	٢- تازی دهبا له
pushup/n	٣- داوا پیشکهش دهکا
چۆره راهینانیکه له سهر	٤- کاتی خۆی به سهر دهبا له
زگ پان دهکوی باسکه کانت له زهوی دهدهی.	١- وای ئی دهکا که یفی پین ئی
١- پالدان ٢- پالپیوه مان	٢- مله دهکا له ٣- خۆ دهنزیتتهوه
at a push	٤- سهری ئی دهشیوینئ
له کاتی پنیویست دا/	١- دهکوژیتتهوه ٢- دوا دهخا
له کاتی ناچاریدا	١- خۆی واپیشان دهدا
١- په یومندی له گه له دهچرئ	٢- جل له بهر دهکا ٣- (له مپا) دادهگری سینئ
٢- دهری دهکا- شاپی دهدا	٤- هه لده دهکا- به گه پزینی
pushy/'puʃi/adj	٥- ئیش پین دهکا ٦- قهلهو دهبن
سینگ دهرده پزینی-	١- زیده دهکا
خۆی راپیش دهکا	٢- شتی داوینته سهر
put sth down	١- بیزارئ دهکا
له سهر زهوی دادهنی	٢- باری گران- توپه ی دهکا
pusy/'puʃi/n	
پشيله	
١- دادهنی ٢- پیکه وه گری دهدا	
٢- به یه که وه ده به ستئ	
٤- وای ئی دهکا تام بکا	
٥- دهردهبری ٦- پرسپار دهکا	
٧- پیشنیار دهکا ٨- دهنووسن	
put together	
پیکه وه	
put an end/v	
کوژتایی پین دینئ	

pungent

pungent/'pʌndʒənt/adj بۆنچى گران تيز

punish/'pʌnɪʃ/v سزای دها

punishable/'pʌnɪʃəbl/adj سزا ههنگر

punishing/'pʌnɪʃɪŋ/adj ماندروکر - شهکه تکر

punishment/'pʌnɪʃmənt/n سزا - ۱

- ۲ جوری سزا

punitive/'pjuːnətɪv/adj

- ۱ ته مین کمر - ۲ توند

punk/pʌŋk/n - ۱ جۆنکه له

مۆسیقای رۆک

- ۲ خولای مۆسیقای رۆک یان پونک

punt/pʌnt/n بهلم

punt/pʌnt/v به بهلم گهشت دها

puny/'pjuːni/adj بچوک و لاواز

pup/pʌp/n گوجیه سهک -

بیچوری همدی گیانهور

pupil/'pjuːpl/n - ۱ قوتابی

- ۲ شاگرد

pupil/n رشتینهی چاو، رهشایی چاو،

کلینه

puppet/'pʌpɪt/n - ۱ بووکمه شو شه

- ۲ بیههسهلات

puppy/'pʌpi/n گوجیهی سهک

purchase/'pɜːtʃəs/n - ۱ کرین

- ۲ نهوشتهی کهریوت

purchase/'pɜːtʃəs/v دهکری

purchaser/'pɜːtʃəsə(r)/n کهریار

purdah/'pɜːdə/n - ۱ پینچه

- ۲ شوینی تاییهتی ئافرهت

pure/'pjʊə(r)/adj - ۱ پاک - بیگهر

- ۲ پاک - پالژ - پاک - بیه توان

- ۴ تهواوه - روون - ۶ نهزمی - تیوری

purely/adv - ۱ تهنیا - ۲ بهتهواوی

puree/'pjʊəreɪ/n

هرسه - قیمه گراو

purge/pɜːdʒ/v

- ۱ پاکتاو دها

purge/pɜːdʒ/n

- ۲ پاکسازی دها

purification/'juːrɪfɪ'keɪʃn/n

پاکسازی کردن

purify/'pjʊərɪfaɪ/v

پاککردنهوه

purify/'pjʊərɪfaɪ/v

پاک دهکاتهوه،

puritan/'pjʊərɪtən/n

ساف دها

purify/'pjʊərɪfaɪ/v

- ۱ دژه خوشی

purify/'pjʊərɪfaɪ/v

- ۲ توند

purify/'pjʊərɪfaɪ/v

پاکبختی - خاوینی

purify/'pjʊərɪfaɪ/v

تهقل

purify/'pjʊərɪfaɪ/v

نهرخهوانی

purify/'pjʊərɪfaɪ/v

رهنگی نهرخهوانی

purify/'pjʊərɪfaɪ/v

- ۱ مهبهست - ۲ ئامانج

purify/'pjʊərɪfaɪ/v

بهنهقهست - بهمههست

purify/'pjʊərɪfaɪ/v

خاوهن

purify/'pjʊərɪfaɪ/v

ئامانجیکی دیار

purify/'pjʊərɪfaɪ/v

بهره ئامانجیکی دیار

purify/'pjʊərɪfaɪ/v

بهمههست

purify/'pjʊərɪfaɪ/v

بیه ئامانج

purify/'pjʊərɪfaɪ/v

وهمههسته

purify/'pjʊərɪfaɪ/v

میاومیاو دها - نوزه نوزه دها

purify/'pjʊərɪfaɪ/v

- ۱ جزدان - ۲ جانتای دهستی

purify/'pjʊərɪfaɪ/v

لیوههکانی پینکدینیتتهوه بۆ نهوهی

purify/'pjʊərɪfaɪ/v

پیشان بدا که شتیکی بهدل نیه

purify/'pjʊərɪfaɪ/v

ژمیریاری کشتی

purify/'pjʊərɪfaɪ/v

- ۱ بهدوای دهکوی

purify/'pjʊərɪfaɪ/v

- ۲ شوینی پینی ههلههگری تایبگری

purify/'pjʊərɪfaɪ/v

- ۳ لهگهلی بهردهوام دهبن / خهریک دهبن

purify/'pjʊərɪfaɪ/v

- ۴ تهراتینی دها

purify/'pjʊərɪfaɪ/v

- ۱ بهدواکر

purify/'pjʊərɪfaɪ/v

- ۲ شوینی کهوته - ۳ تهراتین پین کهر

purify/'pjʊərɪfaɪ/v

- ۱ تهراتین

pudding/ˈpʊdɪŋ/n	حلوا- شیرین	pulley/ˈpʊli/n	بەرنزگەر مەۋە
pudding/ˈpʊdɪŋ/n	پوۋىنگ: چۆرە شېرىنى يەشكى ئىنگىلىزى كۆنە.	pullover/ˈpʊləʊvə(r)/n	پوللۇۋەر - بلوزى خۇدى
puddle/ˈpʌdl/n	گۆم- چالار	pulp/ˈpʌlp/n	۱- دىمەك- كاكال ۲- ھەيىرى كاغەزكارى ۳- وردىكار- تېكە مەللىشراۋ
puff/ˈpʌf/n	۱- پف- قوۋ ۲- قوم: قومى چىگرە- ھەناسەين	pulpit/ˈpʊlpɪt/n	مىمبەر- سەكۋ
puffy/ˈpʌfi/adj	پەلماۋ- ئىستور	pulsate/ˈpʌlˈseɪt/v	۱- تىرەتەرىس دى ۲- ئى دىدە- لىدان- تىرەتەرىپ
puff/v	۱- پف ئى دىدە ۲- قوۋ ئى دىدە ۳- چىگرە دىكىشى- قوم لە چىگرە دىدە ۴- ھانە ھانى دى ۵- توۋشى ھەناسە بېرىش دىدە	pulse/pʌls/n	لىدان- تىرەتەرىپ
puffed/adj	ھەناسە ئى بىراۋ	pulses/n	دەنگە فاسۇلىا- لۇبىيا
puffin/ˈpʌfɪn/n	لەماندىا ھەناسە ئاينى پۇفېن:	pump/pʌmp/n	پەمپ- تىرۇمپا
puffin/ˈpʌfɪn/n	بالىدە يەشكى ئاۋى ئەتەنستى يە لولېكى بىرىقە دىلرى رەنگدارى ھەيە.	pump/v	پەمپ ئى دىدە- پىر ھەۋا دىدە
puke/pjuːk/v	ھەلېنچى دى- دەرشىتەۋە- ئىستىراق دىدە	pumpkin/ˈpʌmpkɪn/n	كودى- كولەكە، كولەك
puke/n	رەشانەۋە	pun/pʌn/n	رەگەز دىۋى- يارى پەۋشە كىردىن
pull/pʊl/v	۱- رادەككىشى ۲- توند دىدە ۳- لە دوۋ خۇى رادەككىشى ۴- ماسولكەى لەبەرىك دەبا ۵- پىنى رادەبوزى	punch/pʌntʃ/v	مستى ئى دىدە- بۆكسى ئى دىدە
pull/n	راكىشان- سەرگەۋەن بەسەر شۇنى يەرنى	punch/n	مست- بۆكس- مەشتەكۆلە
pull strings/n	دەسەلاتى خۇى بۇ بەرۋەۋەندى خۇى بەكار دىنى	punch-up/n	مەشتەكۆلە
pull your weight/v	بەش خۇى دىدە	punch/v	۱- تىكەلەى ئارەق و خۇشاۋو شەكر ۲- كونىگرە كون دىدە
pull away/v	خۇى دىكىشىتەۋە	punch/v	كون دىدە
pull down/v	لەناۋ دەبا	punctual/ˈpʌŋktʃʊəl/adj	بەلېن راست- لەكاتى خۇىدا رودەدا
pull in/v	دىدە	punctuality/ˌpʌŋktʃʊˈæləti/n	۱- بەلېن راستى، وردى لە ئوان ۲- لەكاتى خۇىدا
pull off/v	سەر دىكەۋى لە	punctuate/ˈpʌŋktʃueɪt/v	خالىبەندى بەكار دىنى- قەسى دەبىرى
pull out/v	۱- دىرۋا- بەجىن دىلى ۲- لەناكاۋ دىدە	punctuation/ˌpʌŋktʃuˈeɪʃn/n	خالىبەندى نېشانەى خالىبەندى
pull yourself together/v	خۇىگرە- ھەلمەجۇ	puncture/ˈpʌŋktʃə(r)/n	پەنچەر، تايەى كون تى بو - كون
		puncture/v	كون دىدە- پەنچەر دىدە

psyche		publishing	
psyche/'saiki/n	دەروون	pubic/'pju:bik/adj	بەر
psychiatry/saɪ'kaiətri/n	پزیشکی دەروونی	pubic hair	مووی بەر
	چارەسەری دەروونی	public/'pʌblɪk/adj	۱- گشتی- میلی
psychiatric/'saiki'ætrək/adj	نەخۆشخانەیی نەخۆشپەندە دەروونی		۲- گشتی- ئاشکرا
psychiatrist/'saiki'ætrɪst/n	دکتۆری نەخۆشی دەروونی	public/n	خەڵک- عەوامی خەڵک
psychic/'saɪkɪk/adj	رۆحانی	in public	کۆمەڵن- رەش و پووت
psychoanalysis/saɪkəʊ'naɪləsɪs/n	شی کردنەوی دەروونی	publicly/'pʌnlɪkli/adv	بە ئاشکرا
psychoanalyst/saɪkəʊ'naɪlɪst/n	شی کردنەوی دەروونی	public company	کۆمپانیای پشک فرۆش
	خوێندنەوی دەروونی نەخۆش (کەس)	public convenience/n	ئاو دەست
psychoanalyse/saɪkəʊ'ænəlaɪz/v	بە شی کردنەوی دەروونی چارەسەری دەکا	public house/n	بار
psychology/saɪ'kɒlədʒi/n	دەروونناسی- دەروونزانی- دەروون	public opinion/n	رای گشتی
psychological/saɪkə'lɒdʒɪkəl/adj	دەروونی- عەقڵی	public relations/n	پەیوەندییە گشتییەکان
psychologically/adv	لەرووی دەروونییەوه	public school/n	قوتابخانەیی تایبەت (بەریتانیا)
psychologist/saɪkə'lɒdʒɪst/n	دەروونناس- زانای دەروونناسی		قوتابخانەیی حکومەتی (ئەمریکا)
psychopath/'saɪkəpəθ/n	کەسێ تووشی نەخۆشی دەروونی	public spirited/adj	پیش خۆشە خزمەتی
	بێ بەجۆری لەوانەییە خەڵک ئازار بەدا، بکوژی		خەڵک بەکا- خەڵکدۆست
psychotherapy/saɪkəʊ'θerəpi/n	چارەسەرکردنی دەروونی	public transport/n	مۆکاری گواستنەوه گشتی
	چارەسەرکردنی ئەو کەسانەی نەخۆشی دەروونیان هەیە بەرێژگاکانی دەروونناسی ئەک دەرمان.	publican/'pʌblɪkən/n	خاوەن بار- بەرێوهبەری بار
pub/pʌb/n	ئارەقخانە- بار	publication/'pʌblɪ'keɪʃn/n	۱- بڵاوکردنەوه کتێب و گۆڤاری بڵاوکراوه
puberty/'pju:bəti/n	تەمەنی بالەق بوون- هەرزەکاری		۲- راگەیاندن بڵاوکردنەوه
		publicity/'pʌb'lɪsəti/n	۱- ئاوابانگی
			۲- گرنگی دان بەمۆکارەکانی راگەیاندن
			۳- پڕۆیاگندە
		publicize/'pʌblɪsarz/v	پڕۆیاگندەیی بۆ دەکا
		publish/'pʌblɪʃ/v	۱- بڵاو دەکا تەوه- چاپ دەکا ۲- دەنووسن: بڵاو دەکا تەوه
			۳- رادەگەیەنن
		publisher/'pʌblɪʃə(r)/n	بڵاوکار
		publishing/'pʌblɪʃɪŋ/n	بڵاوکردنەوه

protect	psych
۱- قارەمانى شانۆگەرى	۱- ھەزىم province/'prɒvɪns/n
۲- پالەوانى چىرۆك ۲- سەرکردە	۲- ھەموو ھەزىمەكان بېجىگە لە پايتەخت provincial/prə'vɪnʃl/adj
protect/prə'tekt/v دەپارنىزى	۱- ھەزىمى ۲- لادىيى ۲- كۆن
۳- داکۆكى ئى دەكا -بەرگى ئى دەكا	۱- بەخشىن ۲- تەدارەك provision/prə'vɪʒn/n
protection/prə'tekʃn/n	۳- خۆراك -كۆمەك
پاراستن -بەرگى ئى كۆدن	provisional/prə'vɪʒənəl/adj كاتى - وەختى
۱- پارنىزى	provisionally/adv جارئ،
۲- رۆدە لەسەر پاراستنى مەدالەكانى	بەشىۋەيەكى كاتى
۱- پارنىزەر protector/prə'tektə(r)/n	خروشاندىن - provocation/'prɒvə'keɪʃn/n
۲- داکۆكىكەر	ھەراسەت كۆردن، توپەكردن - وروژاندن
protein/'prəʊti:n/n پروتىن	provocative/prə'vɒkətɪv/adj
protest/'prəʊtest/n ئاپرەزىيى	۱- توپەكەر ۲- خروشىنەر - وروژىنەر
protest/prə'test/v ۱- گلەيى دەكا لە	۳- وروژىنەرى سىكىسى
۲- ئاپرەزىيى دەردەبىرى	توپەى دەكا - provoke/prə'vəʊk/v
۲- سۈر دەبىرى - رۆد دەبىرى	بىزارى دەكا - دەپورۇژىنى
protester/prə'testə(r)/n	پىشەۋەي كەشتى يان بەلمە
خۇپىشانەر	prow/'prəʊ/n
Protestant/'prɒtɪstənt/n	كارامەيى prowess/'prəʊəs/n
(ھاۋلاتى) پروتستانتى	prowl/'prəʊl/v دەخشىن (تا ئىچىر بگىرى)
protocol/n پروتوكۇل - پەشنىۋوس	prowler/'prəʊlə(r)/n جاسوس -
protestant/adj پروتستانتى	خۆدانوسىنەر - خۆمەلاسىدەر
prototype/'prəʊtətaɪp/n	proximity/'prɒksɪmɪti/n نىزىكى
نەۋونەى رەسەن	proxy/'prɒksi/n بىرىكارى، بىرىكارنامە
protrude/prə'tru:d/v	prude/'pru:d/n شەرمەن - بەھەيا
۱- دەردەكەرى ئى لە ۲- دەردەپەرەى لە ..	prudish/'pru:dɪʃ/adj شەرمەن
۲- دەردەچى ئى لە ..	prudent/'pru:dnt/adj ۱- ھەكىم - ئاقىل
proud/'praʊd/adj شانازى بەخۆكەر -	۲- دۈورىيىن
فېزىن - خۇبەزىزان	prudence/'pru:dns/n وردىيىنى
proudly/'praʊdli/adv بەشانازىيەۋە	prudently/adv بەلمەسەر خۇيى، بەۋردى
prove/'pru:v/v ۱- دەسەلمەينى	prune/'pru:n/n قۇخە - ھەلوژەى وشك
۲- ئىسپات دەكا	prune/v لق و پۇيى درەخت دەبىرى
proven/'pru:vn/adj سەلمەينراۋ	pry/'praɪ/v خۆى لەكاروبارى خەلك
proverb/'prɒvɜ:b/n پەندە	ھەندەقورتىنىن
provide/prə'vaɪd/v ۱- دەبەخشىن	pseudonym/'sju:dənɪm/n نازناۋ
۲- دەگەيەنى	psych/saɪk/v دەرونى خۆى بەھىز
provided/prə'vaɪdɪd/conj بەمەرجى	دەكا بۇ ھەر دىۋارىيەك

proof	272	protagonist
proof/adj	رێگر- نههیل، دژه	۱- پرۆژێ ۲- پێشنیار proposal/prə'pəʊzl/n
prop/drop/n	پالپشت- کۆلەگه	۳- ژن خواستن- داخوازیکردن
prop/v	۱- پالپشتی دهکا	۱- پێشنیار دهکا propose/prə'pəʊz/v
	۲- رادهگری ۳- په دیوار وه دههێ	۲- پرۆژیهیی پێشگهش دهکا
prop/n	کهلوپهل و شتومەکی بهکارهاتو له شانۆ و فیلم	۳- دهیهوێ- داوای لی دهکا شووی پێیکا
propaganda/prəpə'gændə/n	پروپاگنده	۴- دهپالیۆی
propagate/prəpəgeɪt/v	۱- پروپاگنده دهکا	۱- بیوکه/را proposition/prəpə'zɪʃn/n
	۲- زۆر دهکا ۳- وهجه دهنیتهوه	۲- داوا/پێشنیار ۳- کێشه ۴- شرک
propel/prə'pel/v	۱- پالدهدا- دهجولینی	خاوهن/خودان proprietor/prə'praɪətə(r)/n
	۲- بهرمو پێش داژوا	مولکدار
propeller/n	پانکه	پهخشان prose/prəʊz/n
	پهروانهی کهشتی یان فروکه	۱- داوای له دژ prosecute/prəsɪkju:t/v
proper/prəpə(r)/adj	۱- دروست	بهزدهکهاتهوه ۲- تاوانباری دهکا
	ههقیقی ۲- گونجاو- شیاو- لایهتی	داوا لهسهر prosecution/prə'sɪkju:ʃn/n
	۳- رهمان- سهرمکی	تۆمارکردن- لایهنی داواکار
properly/prəpəli/adv	۱- به دروستی	داواکاری prosecutor/prəsɪkju:tə(r)/n
	۲- بهشیوهیهکی راست	گهشتی- دهم بهچی دادگا
	۳- بهشیوهیهکی گونجاو- لایهله	۱- دهرههت prospect/prəspekt/n
proper name/n	ناوی کهس	۲- شتی چاوهرێکراو
property/prəpəti/n	۱- سامان	۳- دهرههتی سهرمکوتن
	۲- زهوی و زار- خاوهن بهره	prospectiv/prə'spektɪv/adj
	۳- خاوهنیتی- تایبهتمندی	چاوهرێکراو، داهاتووی
prophecy/prəfəsi/n	پێشبینی	prospectus/prə'spektəs/n
prophecy/prəfəsai/v	پێشبین دهکا	رابهر
prophet/prəfɪt/n	۱- پێغمهبر	۱- گهشه دهستینی prosper/prəspə(r)/v
	۲- داهاتووی/پێشبینیکەر	۲- لهپرووی ماددی پهوه سهرمکهوی
prophetic/prə'fetɪk/adj	له داهاتوو	گهشهکردن prosperity/prə'sperəti/n
	دیته دی	سهرمکوتن
proportion/prə'pəʊʃn/n	۱- بهش	prosperous/prə'sperəs/adj
	پشکه ۲- رێژه- قهبارموشیوه- رهمههه	۱- دهوله مهنه ۲- سهرمکوتو
proportional/prə'pəʊʃnəl/adj	گونجاو و شیاو	سۆزانی- prostitute/prə'stɪtju:t/n
		قاچه
		prostitution/prə'stɪtju:ʃn/n
		قاچهکاری- سۆزانیته
		prostrate/prə'streɪt/adj
		۱- لهسهر پشت راکشاو ۲- بهرموخواز
		protagonist/prə'tæɡənɪst/n

profess**profess/prə'fes/v** ١- بانگاشه دهکا

٢- رادهگه یهمن (گوته)

professional/prə'fesənəl/adj

١- پیشه له پزیشکی و پارێزهری-

پیشهیی ٢- پیشه دار ٣- کارامه

٤- پیشه له پێناو پاره

professional/n پیشه دار/کارامه-

ماموستا

professionalism/prə'fesənəlɪzən/n

کارمهییهک/پیشه/کارمهنداری

professor/prə'fesə(r)/n پروفیسور-

ماموستای زانکۆ

proficient/prə'fɪʃnt/adj

لێهاتوو کارامه

proficiency/prə'fɪʃnsi/n کارامهیی /

لێهاتوویی

profile/prə'faɪl/n

١- روخساری

یان سهری مرۆڤ له لایهنگهوه نهک پیشهوه

٢- کورت زانیانامه، کلافهیهک لهبارهی

ژیانی.

profit/prɒfɪt/n

سوود- قازانج

profit/v

قازانج دهکا

profitable/'prɒfɪtəbl/adj

سوود هێن- قازانج بهخش

profitability/'prɒfɪtə'bɪləti/n

سوود/قازانج

profitably/'prɒfɪtəbli/adv

سوود بهخشانه بهشیوهیهکی قازانج بهخش

profound/prə'faʊnd/adj ١- مهن

٢- قوول

profoundly/adv

زۆر/ به قوولی

profuse/prə'fju:s/adj

زۆر- فره

profusely/adv

بهزێده، زۆر

progeny/'prɒdʒəni/n وهچه- پشت،

ناکام

program/'prəʊgræm/n

پروگرام،

به برنامه

projection**program/v** به برنامه دانهریژی**programmer/'prəʊgræmə(r)/n**

به برنامه دانهر

programme/'prəʊgræm/n ١- به برنامه ی

تهلهفزیونی ٢- پلان- به برنامه ی نامهنگ

programme/v پروگرام- به برنامه دانهنی

پلان دانهنی

progress/'prəʊgres/n

١- پیش گهوتن

٢- گۆران

in progress

دهستی پێ کرد

progress/v

١- پیش دهکوی

٢- پهره دهسهنی ٣- گۆرانی تێدا روودهدا

٤- به رهو پیش دهچن ٥- بهردهوام دهبن

progression/prə'greɪʃn/n

به رهو پیش چوون

- به رهسهندن له قوناغیکهوه بۆ قوناغیکهتر

progressive/prə'gresɪv/adj ١- سهردهمی

٢- پیشگهوتوو- پیشگهوتوخواز

٣- بهردهوامی- بێبوچان

٤- پێکهاتهی بهردهوام (رێزمان)

progressively/adv

١- بههین وچان

prohibit/prə'hɪbɪt/v

١- ناهێن

٢- بێوهی دهکا له

prohibition/prə'vɪbɪʃn/n ١- بێوهی کردن

٢- نههیلان- قهدهغه کردن

prohibitive/prə'hɪbətɪv/adj

١- گران ٢- لهکهرین نههاتو

prohibitively/adv

بهشیوهیهکی

لهکهرین نههاتو

project/'prɒdʒekt/n

١- پرۆژه

٢- پرۆژهی نووسینی بابهتی

project/prə'dʒekt/v

١- پلان دانهنی

٢- دهقرستین- دهقرختین ههلهدهسهنگیتین

٣- دههێخ- دهبهخشی- پیشان دهدا

٤- دهردهکوی

projection/prə'dʒekʃn/n

privilege

- ۱- تایبەت کردن
 ۲- بەئەھلی کردن نەك خۆمالی کردن
 privilege/'prɪvəlɪdʒ/n
 ۱- زێدە مافی
 ۲- مافی تایبەتی ۲- دەرفەتی مەزن
 privileged/adj
 بەبەخت
 prize/prɪz/n
 خەلات- پاداشت
 prize/adj
 شایەن بەخەلاتە
 prize/v
 ۱- شانازی پێدەکا
 ۲- بەزەبەر دەرگا دەکاتەو
 pros and cons
 باشی و خرابی
 pro/prəʊ/n
 ۱- پیشەکار
 ۲- چاکە ۲- کارامە- شارەزا
 probability/'prɒbə'bɪləti/n
 ۱- شیان ۲- شیمانهیی
 probable/'prɒbəbl/adj
 ۱- شیمانه
 ۲- شیاو- دەرکێ- رێی دەچتێ
 probably/'prɒbəbli/adv
 ۱- بەزۆری
 ۲- چارەپێی دەرکێ- شیمانه دەرکێ
 probation/prə'beɪʃn/n
 ۱- چاودێرکردن
 ۲- ماوەی تاقیکردنەرە
 probation officer/n
 نەفسەری
 چاودێری کردن
 probe/prəʊb/n
 قوولی پێنو: ئامێریکی
 باریکی درێژە دکتۆرەکان بەکاری
 دێنن بۆ ئەو شوێنانەو دەستیان ناگاتن
 probe/v
 ۱- بەقوولی پێنو تاقی دەکاتەو
 ۲- بەدەست دێنێ
 problem/'prɒbləm/n
 کێشە- ئاریشە- مەسەلە
 problematic/'prɒblə'mætɪk/adj
 دژوار
 procedure/prə'si:dʒə(r)/n
 ۱- فرمایشت ۲- تەدارەك ۲- بەندوا/چوون
 proceed/prə'si:d/v
 ۱- بەردەوام دەبێ
 ۲- دەست بەقسان دەکاتەو
 ۳- پێش دەکەوێ ۲- دەبێ

productivity

- ۱- داوای
 proceedings/prə'si:dnz/n
 ۲- داوای قەزایی- روداوەکان
 proceeds/'prəʊsi:dz/n
 قازانج- دەسکەوت
 process/'prəʊses/n
 ۱- پروسە
 ۲- زنجیریەك گۆرانکاری
 process/v
 ۱- چارەسەردەکا ۲- دروست دەکا
 processor/'prəʊsəsə(r)/n
 ۱- ئامێری کارەبایی خواردن ئامادە دەکا
 ۲- زانیاری ئامادە دەکا
 procession/prə'seɪʃn/n
 ۱- کاروان- کەژاو
 ۲- رێ و رەسم
 proclaim/prə'kleɪm/v
 ۱- رادەگەیەنێ
 ۲- بانگاشە دەکا
 proclamation/'prɒklə'meɪʃn/n
 ۱- راگەیاندن ۲- بانگاشەکردن
 procure/prə'kjʊə(r)/v
 ۱- قەرەمەم دێنێ
 ۲- بەدەست دێنێ
 prod/prɒd/v
 پالەدەدا- تێو دەژنێ
 prodding/'prɒdnɪŋ/n
 هاندان
 prodigious/prə'dɪdʒəs/adj
 زۆر مەزن
 prodigy/'prɒdədʒi/n
 ۱- مەندالیکێ
 ۲- مەوعیجیزە ۲- ئاقل- سەیر
 produce/prə'dju:s/v
 ۱- بەرەمەم دێنێ
 ۲- دروست دەکا ۲- دەبێتە هۆی
 ۴- دەبێ- دەژن
 ۵- شانۆگەری- فیلم دەردێنێ
 produce/'prɒdju:s/n
 بەرەمەم
 producer/prə'dju:sə(r)/n
 ۱- بەرەمەم هێن ۲- دەرهێنەر
 product/'prɒdʌkt/n
 ۱- بەرەمەم
 ۲- ئاکام- ئەنجام
 production/prə'dʌkʃn/n
 ۱- بەرەمەم
 ۲- بەرەمەمەکانی- شانۆگەری یان فیلم
 productive/prə'dʌktɪv/adj
 ۱- بەبەرەمەم ۲- بەسوود
 productivity/'prɒdʌktɪvəti/n
 ۱- بەرەمەمداری ۲- پڕی بەرەمەم

prick		privatization
prick/v	۱- دەسمی - کون دەکا ۲- ئازار دەدا	بەشیوویەکی گشتی لەبەر باومەرە...
prickle/'prɪkl/n	درک - ئیستری	لەروانگەکی باومەرەکی
prickle/v	درکی تی راندەچن	۱- پینەکانی چاپ ۲- نیشانە ۲- وێنە چاپکراو ۴- وێنە فۆتۆگرافی
prickly/'prɪkli/adj	تووک - پرچی - موومەکانی قیت دەمپینەرە ۱- درکاوی ۲- توپە و تپە	نەماوە، دانە نەماوە ۱- چاپ دەکا ۲- پلاو دەکا تەمە ۲- وێنە راندەمکشی
pride/praid/n	۱- شانازی - بەخۆنازین - خۆ بەزل زانین	print out/v (لەکۆمپیوتەر) زانیاری چاپکراو دەدا
pride/v	۲- دەروون بەزی ۱- شانازی دەکا ۲- بەخۆی دەنازی	printer/'prɪntə(r)/n ۱- چاپکەر ۲- تائیری چاپ
priest/priest/n	قەشە	printing/'prɪntɪŋ/n چاپکردن
prim/prim/adj	زینە رەو/شەرمین - زۆر بەرموشت	printing press چاپخانه
primary/'praɪməri/adj	سەرەکی - بنەچەیی - سەرەتایی - بەرایی	prior/priə(r)/adj پێشوو
primarily/'praɪməri/adv	بەپەلە یەکەم ۱- سەرەکی - زۆر گرنگ	prior to/prep پیش
prime/praim/adj	۲- نایاب - خۆشترین کاتی ژيان سەرەک وەزیران	priority/pri'ɒrɪti/n ۱- مافی پێشەیی/ یەکەمجار/مافی بەرایی ۲- گرنگتر لەمە دی
prime/v	زانیاری پێویستی دەدان	prise/prɑɪz/v بەزەبەر دەرگا دەکا تەمە
primitive/'prɪmətɪv/adj	بەرایی - سادەیی ۱- گۆلی بەمار ۲- گۆلی زەرە	prison/'prɪzn/n زیندان
prince/prɪns/n	۱- میر/شازادە ۲- حاکم - کاربەست	prisoner/'prɪznə(r)/n بەندی - زیندانی
princess/prɪn'ses/n	شازادە، خاتوون	prisoner of war/n دیلی جەنگ - یەخسیری شەر
principal/'prɪnsəpl/adj	سەرەکی بەزەبەری کۆلیژ یا قوتابخانە	privacy/'prɪvəsi/n گۆشەگیری تەنیايي/ ۱- تاییەت نەینشی ۲- نەینشی - بەتەنیا - تاییەتی ۳- کەسی - تەملی (تاکوومی)
principal/n		in private بەتەنیا
principally/adv	بەپەلە یەکەم	private/'praɪvət/n سەربازی ئاسایی
principle/'prɪnsəpl/n	۱- باومەر/ئێسا ۲- یاسای ژيان	privately/'praɪvətli/adv بەنەینشی ۱- دەیکا تە مە خۆی ۲- خۆمالی دەکا ۲- (تاییەت بەخۆی دەکا)
		privatization/'praɪvətəɪ'zeɪʃn/n

presidential

267

prick

presidential/p'rezi'denʃl/adj

پەيوەندى بە سەرۆكەو هەيه

press/pres/n

۱- رۆژنامەگەرى

۲- چاپ- بڵاوکردنەو- چاپکردن

۳- گوشار- فشار- پالەپەستۆ

press agency/n

بریکارى راگەیانندن و

پرۆیاگەندە

press conference/n

کۆنگرەى

رۆژنامەگەرى

press gallery/n

گەلەرى رۆژنامەنووسان

- شوێنى رۆژنامەنووسان لە ئەنجومەنى

عمومى بىرتانى.

Press Lord

لوردى رۆژنامەگەرى

پاشای رۆژنامەگەرى

pressman/n

رۆژنامەگەر- چاپکەر

press photograpger/n

وێنەگەرى

رۆژنامە

press/v

۱- پاندە- گوشار بۆ

۲- دەرگوشى ۳- ئوتۆدەکا- ئوتى دەکا

۴- لەنامیز دەرگى

۵- سوور دەبى- رۆژ دەبى

pressing/'presɪŋ/adj

زۆر پێویست

- دەسبەجى جى بەجى بکرى

press-up/n

خۆ بەزەوى دانان-

جۆرە راھىنانىکە

pressure/'preʃə(r)/n

۱- گوشار

۲- پەستان ۳- فشار

pressurize/'preʃəraɪz/v

ناچار دەکا-

گوشارى دەرگەتە سەر

prestige/pre'sti:ʒ/n

۱- پەلو پایە

۲- کەسایەتى ۳- زۆدەماف

prestigious/pre'stɪdʒəs/adj

بەرز-

شکۆدار - بەناو دەرگە

presumably/prɪ'zju:məbli/adv

لەواتەيه

presume/prɪ'zju:m/v

وەزەن دەبا-

واگرىمان دەبا

presumption/prɪ'zʌmpʃn/n

زەن/گريمان

presumptuous/prɪ'zʌmptʃuəs/adj

بىن شەرم، بىن ئابروو

pretence/prɪ'tens/n

خۆ نواندن-

خۆ نیشاندان

pretend/prɪ'tend/v

خۆ دەنوێن

pretentious/prɪ'tenʃəs/adj

خۆپیشاندەر

pretext/'pri:teks/n

پیانۆ- هەنجەت- بەهەتە

pretty/'prɪti/adj

سەرنج راگىش-

جوان- قەشەنگ

pretty/adv

تارادەبى

prevail/prɪ'veɪl/v

۱- ھەيه- باو دەبى

۲- دەباتەرە- بڵاو دەبىتەرە- دەتەنیتەرە

prevailing/prɪ'veɪlɪŋ/adj

باو- گشتى

prevalent/'prevalənt/adj

باو

prevent/prɪ'vent/v

۱- قەدەغەدەکا

۲- ناھىلن

prevention/prɪ'venʃn/n

۱- قەدەغەکردن

۲- پاراستن

preview/'pri:vju:/n

نمایشى تاييەت

نیشاندانى پێشوەخت

previous/'pri:vɪəs/adj

پێشوو

previously/adv

لەمەر پێش- پێشتەر

prey/preɪ/n

نێچى- قوربانى

prey/v

۱- خۆى ئازار دەدا

۲- راوى دەکا ۳- نێچى دەرگى

price/prɑɪs/n

نەرخ- بەھا

at any price

بەھەر نەرخى بىن

price/v

نەرخ دادەنن- نەرخ لەسەر

شت دادەنن

نەرخ لەسەر ئايلىن چاپ دەکا

priceless/'praɪsləs/adj

لەنەرخ نەماتوو- گرانبەھا

pricey/'praɪsi/adj

گران

price-list/n

لیستى نەرخەکان

prick/prɪk/n

نیش- ئازار

preliminary	president
preliminary/n	٢- قوتابخانه‌ی ئاماده‌یی (عێراق- کوردستان)
prelude/'prelud, 'preljud/adj	٣- قوتابخانه‌ی سه‌ره‌تایی (به‌ریتانیا)
پێشه‌کی	ئاماده‌یه‌یی-
prelude/'preljud/adj	ئاماده‌ ده‌کا-
پێشه‌کی مۆسیقی	پریپۆزیشن
prelude/'preljud/adj	preposterous/'pri'pɒstərəs/adj
١- پێش وه‌خته‌ ٢- ئهو منداڵه‌ی پێش	١- پووچ ٢- که‌م
وه‌ختی دروستی خۆی له‌دایک بێ	prerequisite/'pri:'rekwəzɪt/n
٢- پهلای ئی کراره‌ ٤- به‌مه‌له‌یه‌ بوو	پێویست بوون، پێویسته‌ هه‌بێ
٥- پێنه‌گه‌ییو	١- مافی تایه‌ته‌ی
prematurely/adv	٢- زنده‌ مافی
پیش وه‌خت	١- راجێته‌ ده‌نوسن
premeditated/'pri:'medɪtɪd/adj	٢- بپاری ده‌دا
١- پێش وه‌ختی	prescription/'pri'skrɪpʃn/n
پلان بۆ دانراو ٢- به‌مه‌یه‌ست	راجێته‌
premier/'premiə(r)/adj	١- ئاماده‌بوون-
١- زۆر گه‌نگ ٢- باشترین	ژماره‌یی له‌پۆلیس و سه‌ربازان که‌ بۆ کارێکی
premier/n	تایه‌ته‌ له‌شوێنیک
سه‌رۆک وه‌زیران	١- ئاماده‌ ٢- هه‌یه‌
première/'premieə(r)/n	٢- ئێستایی- هه‌نوکه‌یی
نمایشی یه‌که‌م	١- ده‌می رانه‌بردوو(رێژمان)
premises/'premisɪz/n	٢- دیاری
بانه‌خانه‌ی زه‌وی- ده‌وروهری	پێشکه‌ش ده‌کا
premium/'pri:miəm/n	presenter/'prezntə(r)/n
قه‌ستی بیه‌:	بێژهر
بهری ئهو پارهییه‌ی به‌ریک و پێکی بۆ داوین	presentable/'pri'zentəbl/adj
کردن. ٢- پارهی زنده‌ ٣- خه‌لات- پاداشت	رێک و پێک- کۆک- گونجاو
premonition/'pri:mə'nɪʃn/n	presentation/'prezn'teɪʃn/n
هه‌ست کردن به‌ره‌ شتیکی ناخۆش رویدا	پێشکه‌ش کردن- نمایش کردن- رێ و ره‌سم
preoccupation/'pri:ɔkju'peɪʃn/n	presently/'prezntli/adv
مژۆل بوون، له‌گه‌ڵفکران راجوون-	١- زوو ٢- پاش که‌میکی تر- هه‌ر ئێستا
هه‌موو ده‌م پێوه‌ی خه‌ریکی.	preservation/'prezə'veɪʃn/n
preoccupy/'pri'ɔkjupaɪ/v	پاراستن
هه‌موو	preservative/'pri'zɜ:vətɪv/n
بهری پێوه‌ مژۆله‌/ نیگه‌رانی ده‌کا	ماده‌ی پارێژه‌
preoccupied/'pri'ɔkjupaid/adj	ده‌پاریژێ
نیگه‌ران	preside/'pri'zaid/v
preparation/'prepə'reɪʃn/n	سه‌رۆکایه‌تی ده‌کا
ئاماده‌کردن- خۆئاماده‌کردن	presidency/'prezɪdənsi/n
preparatory/'pri'pærətɪ/adj	١- سه‌رۆکایه‌تی ٢- ماره‌ی سه‌رۆکایه‌تی
١- ئاماده‌کاری	president/'prezɪdənt/n
	سه‌رۆک

precedent	265	priliminary
مافی پێشی - مافی بەراییی - مافی پێشی	predictably/adv	وەک چاوەڕێ دەکرا
مافی پێشینە	prediction/prɪ'dɪkʃn/n	پێشبینی کردن -
precedent/'presɪdənt/n		نەیارزانی
precinct/'pri:sɪŋkt/n	predominant/prɪ'dɒmɪnənt/adj	زان -
۱- کۆمەڵگەی		بالاتر
بازرگانی ۲- ئەو بەشەی شار کە پۆلیس و	predominance/prɪ'dɒmɪnəns/adj	
ئەگەر کۆمەڵگەی خۆی هەیە.		بالاترستی - زۆریە
۳- گۆڕەپان - مەگەوت ۴- دەرووبەر	predominantly/adv	بەزۆری -
precious/'prefəs/adj		بەپلەیی یەکەم
۱- گرانبەها	predominate/prɪ'dɒmɪneɪt/v	۱- دادەگرێ
۲- خۆشەویست - ئازیز ۳- پێرۆز	۲- زāl دەبن	۲- دەسلالت بە سەردا دەگرێ
precious stone/n	preface/'prefəs/n	پێشەکی
بەردی گرانبەها	prefect/'pri:fekt/n	۱- قوتابی گەورەتر لە
precipice/'presəpɪs/n		قوتابیانی دی لە قوتابخانە ۲- دادوەر
رۆخان - خوارێ	۳- سەرۆکی پۆلیس	
precise/'pri:sais/n	prefer/prɪ'fɜ:(r)/v	بەپەسەند دەزانن -
کورتە - پوختە		بەچاکتر دەزانن
precise/'pri:sais/adj	preferable/'prefrəbl/v	چاکترە - گونجاوترە
۱- روون و ورد	preference/'prefrəns/n	بەچاکتر زانین -
۲- دروست - تەواو ۲- ورد		پەسەندکردن
precisely/'pri:saisli/adv	preferential/'prefə'tenʃl/adj	لایەنگر -
۱- بەدروستی ۲- بەوردی		پەسەندکراو
۳- بەتایبەتی چونکە ۴- بەلێ، راستە	prefix/'pri:fɪks/n	پێشگر
precision/'pri:sɪʒn/n	pregnant/'pregnənt/adj	زگی هەیە -
وردی		سک پێ - ئاوس (گیانەوم)
precocious/'pri:kəʊʃəs/adj	pregnancy/'pregnənsi/n	سک پێبوون - ئاوس بوون
۱- لەتەمەنی خۆی گەورەترە		ماوەی سک پێی
۲- پێتۆلە ۲- زوو پێگەییو	prehistoric/'pri:hi'stɒrɪk/adj	پێش میژوو
precoceived/'pri:kən'si:vd/adj		لایەنگری
پێشبینە/بیروکەیی پێشینە لەسەر	prejudice/'predʒudɪs/n	وای لێ دەکا لایەنگر بێ/
preconception/'pri:kən'sepʃn/n	prejudice/v	دژ بێ
بیروکەیی پێشتەر/بیروکەیی پێشینە		لایەنگر
predator/'predətə(r)/n	prejudiced/adj	
گیانەومەری	preliminary/'pri'lɪmɪnəri/adj	رێخۆشکەر
دەپندەر		
predecessor/'pri:disəsə(r)/n		
پێشینە - ڕەسەن - پێشوو		
predicament/'pri:dɪkəmənt/n		
تەنگرە - قەیران - ئارێشە		
predicative/'pri:dɪkətɪv/adj		
خەبەر - گۆزارە (رێزمان)		
predict/'prɪ'dɪkt/v		
پێشبینی دەکا		
predictable/'prɪ'dɪktəbl/adj		
چاوەڕێکراو		
ئەمەیی لێ چاوەڕێ دەکری		

pour	264	precedence
pour/pɔ:(r)/v	in practice	راھبێنراو
2- دەرژێته ناو- بەریژنه دهباری	out practice	بێن مەشق
pout/paut/v	practise/'præktɪs/v	راھبێنان دھکا-
لەچی شۆڕدھکا	مەشقی دھکا، خۆ رادبێنی لەسەر-	
pout/n	practised/'præktɪst/adj	پێشەوی خۆی دھکا
1- کەم دەرنامتی 2- ھەژاری	پزێشک	
poverty-stricken/adj	practitioner/præk'tɪʃənə(r)/n	یان پارێزەر- مەشقدەر- کارپێنەر
زۆر ھەژار	کرداری	
مشک لەمائی کلکی بەتۆز ناھێن	ئەک گریمانی و بیردۆزی	
powder/'paʊdə(r)/n	pragmatic/præg'mætɪk/adj	پراگماتیکس
1- پاودەر: تۆز	pragmatics/præg'mætɪks/n	مێرگ/گۆرگیا
2- پۆدەر 2- باروت	prairie/'preəri/n	ستایش- پیاھەلدان
powder/v	praise/preɪz/n	ستایش دھکا
پۆدەری دھکا- پۆدەری	praise/v	شایەن/
پیداھەکا	praiseworthy/'preɪzwɜ:ði/adj	ستایشە- شایەنی باسە
powdered/adj	pram/præm/n	عارەبانەئە منداڵ
1- وشککراو	prance/prɑ:ns/v	سەما دھکا-
power/n	prat/præt/n	لەخۆشیا ھەلەدەپەرئ
1- توانا- توانست	prawn/prɔ:n/n	گەمژە- کێژ
2- ھێز- دەسەلات 2- دەوڵەتی مەزن	گیانەمەریکی ناوی بچووکە دەخوری.	ڕۆیان:
4- دینەم 5- ھیزی کارەبا- تەزووکارەبا	pray/preɪ/v	1- نوێژدھکا 2- دەپارێتەو
powered/adj	prayer/preə(r)/n	1- پارانەو 2- نوێژ
تەزووچەران	preach/'pri:tʃ/v	1- وتار دھدا
power point/n	preacher/'pri:tʃə(r)/n	2- ئامۆزگاری دھکا
بنکەئە کارەبا	precarious/'pri'keəriəs/adj	ئامۆزگارێکەر-
powerful/'paʊəfl/adj	precauriously/adv	وتارییژ
1- بەھێز	precaution/'pri'ko:ʃn/n	ترسناک
2- بەکارێگەر 2- بەدەسەلات	1- ئاگا لەخۆ بوون 2- ڕوایی	بەدژواری
powerless/'paʊələs/adj	precede/'pri:si:d/v	بەپێش دھکەوئ-
بێ ھێز-	precedence/'presɪdəns/n	دھکەوئە پێش
بێ دەسەلات- لاواز		
practicable/'præktɪkəbl/adj		
پراکتیک دھکەوئ		
practical/'præktɪk/adj		
1- پراکتیک 2- بەسوود 2- ئاڵامەند		
کرداری 2- ھەژار		
4- شیمانەئە سەرکەوتنی ئی دھکەوئ		
5- کارامە 6- بەرەست		
practical/n		
تاقیکردنەوئە پراکتیکی		
practice/'præktɪs/n		
1- جێبەجێ کردن 2- ھەشق 2- داب		
2- راھبێنان- مەشقی 2- داب		
4- کاری پزێشکی یان پارێزەری-		
عیادە یان نووسینگەئە..		

post	263	pound
post/pəʊst/n	1- ستون	posture/'pɒstʃə(r)/n
2- پۆست- کار 2- پیشه 4- جێی کار		شیووی دانیشتن و
5- پۆسته 6- سیستهمی پۆسته		راوهستان و رۆیشتن/ دهسهلاتی ماسولکیمی
post/v	1- فهرمانبهری دهئیری بۆ جێی	postwar/'pəʊst'wɔ:(r)/n
کاری نوێی 2- پاسهوانی لهشویانی دانهنی		دوا جهنگ
posting/n	کاری لهولاتی دی	pot/pɒt/n
postcard/'pəʊskɑ:d/n	پۆستکاره	1- قازان- مهنجیل
postcode/'pəʊstkeɪd/n	هیمای	2- قوری- چاپهست- پپر بهقوی
پۆستهیی		pot/pɒt/v
postman/'pəʊstmən/n	پۆستهچی	potato/pə'tetəʊ/n
postmark/'pəʊstma:k/n	نیشانهی پۆستهیی	potent/'pəʊnt/adj
postoffice/n	پۆستهخانه	1- بههیز 2- کاریگەر
post office box/n	سندوقی پۆسته	potency/'pəʊtnsi/n
post/v	پۆسته دهئیری	2- هیز 2- شیانسی سیکسی
postage/'pəʊstɪdʒ/n	کریی پۆسته	potential/pə'tenʃl/adj
postage stamp	پاجی پۆسته	potential/pə'tenʃl/n
postal order/n	حهواله پۆسته	pothole/'pəʊθəʊl/n
postdoctoral/adj	پاش دکتورا	1- نهی کوئه
poster/'pəʊstə(r)/n	پۆستهر	قوولهی بههوی دلۆپهی ئاو لهبهره دروست دهبی
posterity/pə'sterəti/n	1- نهوی	2- کونی لهپرووی زهوی
داهاتوو 2- پاشینه		potholing/n
postern/n	دهرگای پشتهوه- دهرگای	
ههیان		potter/'pɒtə(r)/v
postgraduate/'pəʊst'grædʒuət/n	خویندنی بالا	
posthumous/'pɒstjʊməs/adj	پاش مەرگ، مهملای پاش مەرگ	potter/n
post mortem/pəʊs'mɔ:təm/n	پشکنینی پزیشکی لاشی مردوو بۆ	pottery/'pɒtəri/n
دۆزینهوی هوی مردن		
postpone/pə'spəʊn/v	دوا دهخا	کلهویله فەخوری- کارگهی فەخوری
postponement/pə'spəʊnmənt/n	دواخستن	potty/'pɒti/adj
postsript/'pəʊstskript/n	تێبینی ژێده	شیت- گهمزه
لهژێر نامه، سکاڵا نامه دهئوسری		potty/'pɒti/n
		قاده
		1- جانتای بچووک له
		پیمسته دروستکراو- جزدان- بهرک
		2- کۆشی گیانههر لهشیوهی بهرک وهك کمنگر
		poultry/'pəʊltri/n
		پهلهمهرفروش
		poultry/n
		پهلهمههر
		pounce/paʊns/v
		لهسهری باز دهدا
		pound/paʊnd/n
		پاوهند دراوی
		بههریتیان
		پاوهند: پێوهی کیشی
		وردی دهکا- دهیکاته ههریسه
		pound/v

porch	262	possibly
١- ژمارەى دانىشتوان	portrayal/po:'treiəl/n	١- وێنەگرتن
٢- دانىشتوان ٢- بئەجە		٢- دەسپ کردن ٢- رۆل بێنن
٤- خەلکى ئاوچەکە ٥- دانىشتوانان	pose/pəuz/v	١- دادەنیشى يان
porch/pɔ:tʃ/n		رادەوەستى تا وێنە بگرى يان بکيشن
١- ئاودەرى خانو		٢- بەشپوڤەيىن رەفتار دەکا کەسانى
٢- ئاودەرى کەنيسە- بالکۆنى		دى سرنجى دەدەنى.
٣- ھەيوانى سەرەو		٣- خۆى وا دەنوێنى، خۆى واپيشان دەدا
pore/pɔ:(r)/n		٤- دادەھيێنى
pore/v		١- دانىشتن يان راوەستان بۆ
pork/pɔ:k/n	pose/n	وێنەگرتن ٢- رەفتارى بە فيل
گۆشتى بەراز		٢- خۆ نواندن
pornography/pɔ:'nɒgrəfi/n	posh/pɒʃ/adj	١- رازاوە ٢- بەرز-خاھەدان
١- بلاقراوہى سىکسى بۆ وروژاندن	position/pə'zɪʃn/n	١- شوێن- چن
٢- فيلمى رووت		٢- ھالەت-يار-رەوش ٢- ھەلوئىست
pornographit/pɔ:'nɒgrəfi/adj		٤- پەلو پاىە- کارا- رۆل- دەور
فيلمى سىکسى	position/v	لەشوێنکى ديارىکراوى دادەنى
porous/'pɔ:əs/adj	positive/'pɒzətɪv/adj	١- دلنيا
کون- ئاو لەبەرچوو		٢- روون و ئاشکرا ٢- دلخۆشکەر
porpoise/'pɔ:pəs/n		٤- باش ٥- گەشپين ٦- موحەب ٧- لەسفر زياتر
بەرازى دەريا:	possess/pə'zɛs/v	١- ھەيەتى
لەدۆلڤين دەچى		٢- کارىگەرى ھەيە بەسەر
porridge/'pɒrɪdʒ/n	possessor/pə'zɛsə(r)/n	١- خاوەن
کەشک		٢- مولکدار
port/pɔ:t/n	possession/pə'zɛʃn/n	١- مولک
١- بەندەر: لەنگەرگای		٢- ئەوشتانەى ھەتە
کەشتى، شارىک بەندەرى ھەبى	possessive/pə'zɛsɪv/adj	١- خۆويست:
٢- چەپەى کەشتى		شەکانى خۆى خۆش دەوى
portable/'pɔ:təbl/adj		٢- ھەبوون ٢- تەملوک(رێزمان)
ھەلەدەگرى	possibility/'pɒsə'biliti/n	١- شيان
Porte بابى عالى لە ئەمپراتۆرى عوسمانى		٢- شىمانەى شتى بگرى
porter/'pɔ:tə(r)/n	possible/'pɒsəbl/adj	دەکرى-
١- کۆلکيش		دەشى- دەگووچن
ھەمال ٢- دەرگاوان	possibly/'pɒsəbli/adv	لەوانەيە-
porthole/'pɔ:θəʊl/n		شىمانە ھەلەدەگرى
پەنجەرەى		بەبى ئەوہى دەتوانرئى بگرئى
کەشتى يان فرۆکە		
portion/'pɔ:ʃn/n		
١- بەش، پشک		
٢- بېرى خواردين بۆکەسيک		
portrait/'pɔ:treɪt/n		
١- وێنە زەيتى		
روخسار ٢- دەسپ کردن		
portray/pɔ:'treɪ/v		
وێنە دەکيشن		
١- دەسپ- دەسپ دەکا		
٢- يارى دەکا- رۆل دەبينى		

polygamist	261	population
polygamist/n	لایەنگەری فرەژنی / لای	۱- کۆمەڵە شتێ هێ کۆمەڵە کەسێ
	چەند ژنان	۵- یاری یەکی بلیارد ئاسا
polygamy/n	فرە ژنی / چەند ژنی	پارە کۆدەکا تەو، دابەش دەکا
polygenesis/n	فرە ڕەسەن / فرە ڕەگ	۱- کەم دەرامەت
polygyny/n	فرە ژنی	۲- خراپ - لاواز ۳- هەژار
polysemy/n	فرە واتا	the poor/n
polytheism/n	هەبەشی بۆ خوا	په‌ژاره‌کان
پەیدا کردن		poorly/'puəli/adv
polyester/'pɒli'estə(r)/n	قوماشی پۆلیستەر	- بەشی یەکی خراپ -
polytechnic/'pɒli'teknik/n	پەیمانگای پێشەسازی	نەباش
polyunsaturated		poorly/adj
/'pɒliʌn'sætʃərəɪtɪd/adj	چەوری بەسوود بۆ تەندروستی	۱- تەندروستی خراپ ۲- نەخۆش
polyuria/n	پۆمیز / پۆمیز	pop/pop/n
pomegranate/'pɒmɪgrænt/n	هەنار، دارەنار	۱- تەقە تەق - تەقینەو
pomp/pomp/n	شکو، پێ و پەسمی	۲- خوار دەوێ شیرینی - بێ کحول
	مەزن، پڕ شکۆ	pop/adv
pompous/'pɒmpəs/adj	فیزن -	په‌شکی ئی بەرزدەبێتەو
	بە دەعیە	pop/v
pond/pɒnd/n	گۆم - حەوز - زەلکاو	popcorn/'pɒpkɔ:m/n
ponder/'pɒndə(r)/v	لەگژ فەکران	گەنە شامی -
	رادەچی - بیر دەکا تەو - هەز دەکا	گەنە شامی سورکراو
pong/pɒŋ/n	بۆنی نەخۆش	popmusic/n
pong/v	بۆنی نەخۆش ئی دێ	پۆپ
pony/'pəʊni/n	ئەسپی بچوک	pop/n
pony tail/n	کلکی ئەسپ:	بابە
	ئەو پڕچەیی ئەوشیو یەیی وەرگرتو	pope/pəʊp/n
pony- trekking/n	سواری یونی	پاپا
	ئەسپ بۆ خۆشی	poplar/'pɒplə(r)/n
poodle/pu:dl/n	سەگی تووک گروازە	دار چنار - سوورە چنار
pooh/pu:/interj	پوف - بۆن ناخۆشە /	سپیدار
	پەکو	popper/'pɒpə(r)/n
pool/pu:l/n	۱- حەوز، ئەستێرک	بەستەر - توندکەر
	۲- حەوزی خۆین ۳- مەلوانگە	poppy/'pɒpi/n
		گولیکی سووری کۆی یە
		نەفیونی - تلپاکی ئی دروست دەکری
		popular/'pɒpjələ(r)/adj
		۱- خۆشەویستی
		خەلکی ۲- میلی ۳- جەماوەر
		popular army/n
		سوپای میلی
		popularity/'pɒpjʉ'lærəti/n
		۱- خۆشەویستی لای خەلک ۲- گەلیتی - شەعییەت
		popularize/'pɒpjələraɪz/v
		۱- بە خەلکی دەناسین
		۲- خۆشەویستی دەکا لای خەلک
		popularly/adv
		بەشیو یەکی گشتی
		populate/'pɒjuleɪt/v
		پڕ خەلکی دەکا -
		حەشامەندیک دینن
		population/'pɒpjʉ'leɪʃn/n

poison

- poison/v** ١- ژمهري دهرخوارد دهدا
٢- ژمهراوی دهکا ٢- تینکدهدا
- poisoned/adj** ١- ژمهري، ژمهراوی
٢- پيس بوو
- poisoner/'pɔɪzənə(r)/n** ژمهري بهکارهين- به ژمهري کوژ
- poisoning/'pɔɪzənɪŋ/n** ژمهراوی بوون
- poisonous/'pɔɪzənəs/adj** ژمهري
ژمهراوی- ژمهريدار- پېرق و قينه
- poke/pəʊk/v** ١- پاندهدا ٢- رادهمالنی
٢- پهکنیش دهکا- رادهمکیش
٤- رادهمکیش ٥- سهروینی ناو مال دهکا
٦- لهناکاوی دهردهکهوی
- poke/n** پاندانیکي توند
- poker/'pəʊkə(r)/n** ١- پهنگرکیش
٢- مقاش ٢- پوکري
- poky/'pəʊki/adj** زور بچوک
- polar/'pəʊlə(r)/adj** جهمسهری-
قوتبی
- polar bear/n** ورجی قوتبی باکور
- pole/pəʊl/n** جهمسهری- قوتب
- pole/n** ستون- کاريته
- the pole-vault/n** بازدان بهدار
- police/pə'li:s/n** پولیس
- police/v** بهرقرار- ئاسایش بهرقرار دهکا
- police force/n** هینزی پولیس
- policeman/pə'li:smən/n** پولیس
- police officer/n** پولیسی نهینى/
نهلسهری پولیس
- police station/n** بنکە پولیس
- policy/'pɒləsi/n** ١- سیاست- پلان
٢- بۆند ٢- بیمه
- polio/'pəʊliəʊ/n** ئالنجی مندالان،
نیفلجی مندالان
- polish/'pɒlɪʃ/v** ١- پولیش دهکا
٢- دهبریقینهوه ٢- زوو تهواو دهکا

polyclinic

- polish/n** ١- پولیش کردن
٢- رازاندنهوه
- polished/adj** ١- بریقدار- بهرونهق
٢- نمایشیکي بهرز
- polite/'pə'laɪt/adj** ئاكار بهرز، بهروش
بهدهتپ
- politely/adv** بهدهتبهانه
- politeness/pə'laɪməs/n** نهدهب- رهوش
- politbureau/n** مهکتهبی سیاسی
- political/pə'ltɪkəl/adj** سیاسی- رامیاری-
کهسی سیاسی
- politically/adv** لهرووی سیاسی بهروه
سیاسیانه
- political asylum/n** بهخشین/
مافی پهناهدی سیاسی
- politician/pə'ltɪʃn/n** سیاسهتدار
- politics/'pɒlətɪks/n** ١- سیاسهت
٢- باوهری سیاسی- زانستی سیاسی
- polling/n** را وهگرگرتن-
دهنگ وهگرگرتن، ههلبژاردنی سیاسی
- poll/pəʊl/v** را وهردهگرئ
ژماره یهکی دیارکراو دهنگ بهدهست دینن
- polling/'pəʊlɪŋ/n** ١- راوهگرگرتن
٢- ههلبژاردن
- polling day/n** رۆژی ههلبژاردن
- poll/pɒl/n** ههلاله
- pollute/pə'lu:t/v** پيس دهکا
- pollutant/pə'lu:tənt/n** مادهدی پیسکەر
- pollution/pə'lu:ʃn/n** پيس بوون-
مادهی پیس
- polo/'pəʊləʊ/n** یاری مۆکی:
- دوو تیمی سوار ئهسپ یاری
به تۆپیکي بچوک دهکەن
بلوزی بهمل- فانیلهی بهمل
فرمه رنگ-
ههمه رنگ- رهنگین
نهخوشخانهی گشتی

plunder	259	poison
plunder/n تالان	podium/'pəʊdiəm/n سەمکۆ	
plunge/plʌndʒ/v ١- لەناو خۆی نقوم دەکا ٢- بەتوندی شتی پالەدا	poem/'pəʊm/n چامە - قەسیدە	
٣- نقوم دەبن ٤- لەناکاو دەکەوێ	poet/'pəʊt/n موزانخان، شاعیر	
plunge/n ١- خۆ نوقوم کردن ٢- کەوتنی لەناکاو	poetic/'pəʊ'etɪk/adj ١- شیعیری ٢- خەیان	
plupect/plur'pɜ:fɪkt/n رابردوی تەواو (رێزمان)	poetically/'pəʊ'etɪkli/adj شاعیرانە	
plural/'plʊərəl/n کۆکردن (رێزمان)	poetry/'pəʊətri/n شیعەر - موزان	
plus/plas/prep - کۆ دەکا، زیاد دەکا	poignant/'pɔɪnjənt/adj ١- خەمگین	
plus/adj - ١- هێمای کۆ- زیاتر ٢- سوود	٢- کاریگەر/ تێژ	
plush/n پەلش: تۆپی ئاوریشم یان لۆکە	poignancy/'pɔɪnjənsi/n ١- ئینش، نازار	
plush/plʌʃ/adj پەلشی گرانبەها	٢- خەمباری	
Pluto/'plʊtəʊ/n مەسارە ی پلوتۆ	point/point/n ١- توخە، خال	
ply/plaɪ/n بەبەردەوامی بەرئیگایەکی	٢- بڕۆکە - پا - بڕۆکە یەکی گرتگ	
دیاریکراو گەشت دەکا	٣- کۆک - کۆک ٤- تاییە تەمەندی	
plywood/'plarwud/n ١- تەختە	٥- مەبەست - واتا ٦- شوێن - جێ	
٢- داری موعاکسی	٧- جەمسەری - سەرەدەری	
pneumonia/nju:məʊniə/n ئەخۆشی سیبەکان	٨- هیل - خال ٩- کات - قوتاغ	
سی ئاوسان، سی ئەستوریون	١٠- پلە ی کۆن	
poach/pəʊtʃ/v ١- هێلکە دەکولێت بەبێ	point of view/n تێڕوانین - را	
پەک لەناوی گەرمدا ٢- ماسی ئی دەن	١- ئامازە دەکا ٢- نیشان دەگێڕ	
٣- لە زەوی خەلکی تر بە بێ ئاگاداری	٣- نیشان دەدا ٤- سرنجی رادەکێشی	
خاوەنەکە ی راو دەکا	١- تێژ ٢- رەخنەیی	
٤- بڕۆکە ی خەلکی تر دەدزێ	pointedly/adv بەمەبەست	
٥- دەستەمۆی کەسی دی دەکا	point-blank/adj-adv	
pocket/'pɒkɪt/n گێرفان - بەرک	١- بێ شێرۆ دیوانە - بەراشکاو	
pocket/v ١- لەبەرکی دادەن ٢- دەدزێ	٢- (گولە) لە شوێنێکی زۆر نزیک	
pocketful/'pɒkɪtfl/adj پڕ بەگێرفان	١- ئامازەمکەر ٢- میلی	
pocketbook/'pɒkɪtbuk/n	سەعات - دەری تەرازو ٢- ئاشی - سەگی پاو	
١- دەفتەری گێرفان ٢- جزدان	pointless/'pɔɪntləs/adj ١- بێ سود	
pocketknife/n چەقۆی گێرفان	٢- بێ ئامانج	
pocket money/n ١- رۆژانە	pointlessly/adv بەبێ پاساو	
٢- هەفتانە لەدایک و باوک بۆ منداڵەکان	poise/v ١- هاوسەنگی دەپاریزێ	
pod/pɒd/n ١- دنگ ٢- پۆلکە	٢- دەفری دەلەرزێمەر - دەشەکیتمەر	
	poise/'pɔɪz/n هاوسەنگس - بارەڕ	
	بەخۆ بوون	
	poised/adj ئاچولی بەلام ئامادە	
	poised/adj ١- ئامادەیی ٢- گران	
	poison/'pɔɪzn/n ژمەر	

playful	258	plunder
playful/'pleɪfl/adj	۱- قۆشمه‌چی -	له‌سه‌رخۆ ده‌روا ۲- له‌سه‌رخۆ به‌گرانی کار ده‌کا
	گالته‌چی ۲- زیندوو- وریا	plot/plot/n
playing/pleɪŋ/n	۳- ته‌له‌که‌باز	ته‌قه‌ ته‌ق
playing field	قوما	plot/v
plea/pli:/n	یارێگای مه‌زن	به‌زه‌موی دا ده‌دا و ته‌قه‌ ته‌قی لێوه‌ دئ
plead/pli:d/v	۱- داوا، پارانه‌وه‌ ۲- وه‌لام	plot/adv
	۱- ده‌پارێته‌وه‌ له‌	plop/plop/n
	۲- بیانو ده‌بینێته‌وه‌	plop/v
	۳- داكوژی ئی ده‌كا، به‌رگری ئی ده‌كا	plot/plot/n
	۴- وه‌لامی تاوانبار كردن ده‌دا ته‌وه‌	plot/v
pleasant/'pleznt/adj	رووخۆش -	plot/n
	خۆش	plot/v
pleasantly/adv	به‌رووخۆشی	plough/plau/n
please/pli:z/v	۱- دلخۆش ده‌كا	plough/v
	۲- رازی ده‌كا ۲- ده‌یه‌وئ	plow/n
please/interj	به‌یارمه‌تیت	ploy/plot/n
pleased/adj	دلخۆش- رازی	pluck/plak/v
pleasing/adj	-خۆشی به‌خش -	۱- ئی ده‌كا ته‌وه‌
	دلخۆشكەر	۲- ده‌ردینن ۳- راده‌كه‌یشن
pleasure/'pleʒə(r)/n	۱- خۆشی	۴- ئووكی ئی ده‌كا ته‌وه‌ ۵- مۆسیقا ئی ده‌دا
	۲- رابواردن ۳- كات به‌سه‌ربردن	pluck/n
with pleasure	به‌خۆشی یه‌وه‌	plucky/'plaki/adj
pleat/plit:/n	لوچ، كه‌سه‌ره‌	plug/plag/n
pled/pled/v	داكوژی ئی كرد	۱- پلاك- ده‌مه‌وانه‌
pledge/pledʒ/n	به‌لێن- به‌لێنا مه‌	۲- سۆكێت ۳- پڕوپاگه‌نده‌
plentiful/'plentɪfl/adj	زۆر	۱- ده‌می ده‌گرتی ۲- ده‌گرتی
plenty/'plenti/pron	زۆری	۳- ستایش كێشیی ده‌كا ۴- كاره‌با ده‌كه‌یه‌نن
plenty/adv	به‌زۆری، ته‌واو	plum/plam/n
pliable/'plaɪəbl/adj	۱- ده‌چه‌مپه‌ته‌وه‌	plumber/'plʌmə(r)/n
	۲- نه‌رمه‌- زوو كاریگه‌ری تی ده‌كری	plumbing/'plʌmɪŋ/n
pliers/'plaɪəz/n	مه‌قاش- په‌نگر كێش	كۆمه‌لنی بۆزی- بۆزیکاری
plight/plaɪt/n	قه‌یران- ئاره‌شه‌- میجنه‌ت	۱- په‌ری گه‌وره‌
plimsoll/'plɪmsəl/n	پیناوی مه‌شق	بریه‌قه‌ دار ۲- په‌رمه‌ووج ۳- بپی دوكان
	قۆندره‌ی راهێنان	گۆشتن-
plod/plɒd/v	۱- به‌گرانی ده‌وا-	تیکه‌سمراو، چوارشانه‌
		۱- داده‌نیشن
		۲- شتی به‌گرانی داده‌نن
		ده‌دزی-
		تاوێن ده‌كا
		plunder/'plʌndə(r)/v

plait	257	player
داخ و کەسەر	plastic/adj	پلاستیکی
plait/plæt/v	plastic surgery/n	نەشتەرگەری جوانکردن
plait/n	plate/pleit/n	۱- قاپ- سینی
بەسک (پێشەوه)	۲- پارچەکانزای شت لەسەر نوسراو	
plan/plæn/n	۳- تابلۆ ۴- تاقی ددان	
پلان	plateful/pleitful/adj	پڕ بە قاپ
۱- پیلان ۲- مێلکاری	plateau/ˈplætəu/n	۱- بان ۲- زەویەکی
۳- نەخشە ۴- ھونەرکاری	بەرزێ راست ۳- قۇناغی چەسپوو- بێ گۆزان	
plan/v	platform/ˈplætfɔ:m/n	۱- سەکۆ
۱- پلان داندەن	۲- شۆستە ۳- بەرنامەی حیزب	
۲- دەییە ۳- پیلان داندەن	platinum/ˈplætɪnəm/n	پلاتین
planning/ˈplænnɪŋ/n	platonis/adj	۱- پاک
پلان- رێکخستن	۲- خۆشەویستی پاک- ناسیکی	
plane/plein/n	platoon/ˈplətu:n/n	کۆمەڵەیەکی کەمی
۱- فڕۆکە	سەربازان	
۲- تەخت- ڕوو	plausible/ˈplɔ:zəbl/adj	ماقوول
۳- ئامێریکە ڕووی دار رێک دەکا	play/plei/v	۱- یاری دەکا ۲- رادەبۆزێ
planet/ˈplænit/n	۳- وازی دەکا- یاری دەکا	
ھەسارە	۴- دەژەن ۵- کاسیٲ دەگۆزێ	
planetarium/ˈplæniˈteəriəm/n	۶- دێ و دەچن	
بەلەخانەیەکە ئامرازێکی تێدا لەوێ	playoff/n	یاریەکە کە ھەردوو تێپ
دەتوانن شوێنی و جولهی ھەسارەو	لەگۆڵ وەک یەک بن.	
نەستێرەکان ببینن.	play/n	۱- یاری ۲- رابواردن
plank/plæŋk/n	playboy/ˈpleibɔi/n	۱- رابوێز
تەختەدارێکی	۲- قۆشمەچی	
دریژ- کاریتە	۳- زەنگینی پاری خۆی لەخۆی خەرج دەکا-	
plant/pla:nt/n	playground/ˈpleɪgraund/n	ھەرەسباز
۱- ڕووک ۲- کارگە	یاریگای منداڵان	
plant/v	plaything/ˈpleɪθɪŋ/n	یاری- شتی
۱- ڕووک دەچن	منداڵان، بوکەشوشە	
روک دەچن	playtime/ˈpleɪtaɪm/n	ماوەی ھەسانەو
۲- دەچەسپینن ۳- دەشاریتەو	play/n	شانۆگەری
plantation/pla:ntɪfən/n	play/v	رۆل دەبینن لەشانۆگەری
۱- کێلگە	playwright/ˈpleɪraɪt/n	شانۆ نووس
۲- نەمامگا	player/ˈpleɪə(r)/n	۱- یاریکەر
plaque/pla:k/n	۲- نەکتەر ۳- مۆسیقاژەن	
۱- تابلۆی یادگاری		
۲- پلاک ۳- مادەیکە زیانبەخشە		
کە لەسەر ددان پێکدێ.		
plaster/ˈplɑ:stə(r)/n		
۱- تێکەلە		
شارو قوم ۲- پلاستەر- جېس - گنچ		
plaster/v		
بەجیمەنتۆ دەپۆشن-		
داندەپۆشی		
plastic/ˈplæstɪk/n		
پلاستیک		

pit	256	plaintive
pit/v	چال ههلهكهنى	چن، پهرى بچوك
pitch/pitʃ/v	۱- ئاستى وات ديار دهكا ۲- بىنى دىنگى ديار دهكا ۳- بهزوى دهكوى- بهردىتهوه ۴- خيمه دا دىكوتى- دهماوژى ۶- بهشدارى دهكا	(چىزكى مندالان) كوليرا- بيزا ئاگادارىهكى گهروه له شونىنگى گشتى- لافيهه ۱- هيزورى دهكاتوه ۲- قايلى دهكا
pitch/n	۱- ياريگا ۲- ئاست ۳- چىنى دىنگ- ئاوازي دىنگ ۴- ئهه لاوهه لا كردنى (پاپۆ)	۱- شوين- چن ۲- باله خانه- چن ۳- پلهوپايه ۴- وهگران لهزانكو ۵- شوينى شيوا ۶- چنى گونجاو ۷- ريكخستى ۸- خانوو- مال
pitch-black/adj	ئىنگوسته چاو- زۇتارىك، ئوتك	له چنى خوى نيه گونجاو نيه- نه شيوا
pitcher/'pitʃə(r)/n	دۆلكه- سوراخى مهسینه	رووده دا ئاوى شوين
pitchfork/'pitʃfɔ:k/n	شهفره/شنه- چهنگالى قىسەر	۱- دادىنى ۲- پۆلین دهكا ۳- وهبىرى ديتمهوه، ديتمهوه يادى ۴- داوا پيشكهش دهكا بۆكرىنى
piteous/pities/adj	۱- خههين ۲- بهزمى هين	۱- هين ۲- بهناسانى مهلناچن ۱- بههينى ۲- بهين ركا بهرى
pitfall/'pitfɔ:l/n	ترسنگ چارهين نهكراو ههله يهكى چارهينكراو	۱- بههينى ۲- بهين ركا بهرى
pith/piθ/n	ماددهى سپى ناو پىنگى پرتقال	۱- بههينى ۲- بهين ركا بهرى
pithy/adj	روون وئاشكرا	۱- بههينى ۲- بهين ركا بهرى
pitiful/'pitɪfl/adj	بهزمى هين، وادهكا بهزمى پيدايتمهوه	۱- بههينى ۲- بهين ركا بهرى
pitiless/'pitɪləs/adj	بى بهزمى/ بى رحم	۱- بههينى ۲- بهين ركا بهرى
pity/'piti/n	رحم- بهزمى ئوشتى وات ئى دهكا خههبار و ئاوميد بى.	۱- بههينى ۲- بهين ركا بهرى
pity/v	بهزمى پيدايتمهوه- دلى پىن دهسوتى	۱- بههينى ۲- بهين ركا بهرى
pitying/'pitɪŋ/adj	ميهربان	۱- بههينى ۲- بهين ركا بهرى
pivot/'pɪvət/n	تومر، ئالى جهرت كچن	۱- بههينى ۲- بهين ركا بهرى
pivot/v	۱- هاوسهنگى دىكا ۲- جهخت دهكا لىسەر	۱- بههينى ۲- بهين ركا بهرى
		۱- بههينى ۲- بهين ركا بهرى

pile	255	pit
pile/v	له سهر يهك دادهنن	لاوازو زهره ههنگهراو
	قۆمەت پێكدیڤنن	دارى سنهوبەر (درهخت)-
pileup/n	بهريهك كهوتنى ئۆتۆمبیلان- تامپۆن	دارى سنهوبەر
piles/pailz/n	مايه سیرى	-خه ميار دهين- دلتەنگ دهين
pilgrim/'pilgrim/n	حاجى	pineapple/'pinaepl/n
pilgrimage/'pilgrimidʒ/n	حهج	ping/pin/n
pill/pil/n	حهب- دهرمان-	ping/v
	حهبى مندالبون	ping-pong/'piŋpɒŋ/n
pillar/'pilə(r)/n	1- ستون- كۆلەكە- كارپتە 2- ئەندامىكى گرنگ	1- تۆپى سەرميز 2- تينس
pillar-box/'piləbɒks/n	سندوقى	pink/pɪŋk/adj
	پۆسته	1- لوتكهى كەنيسه، قەلە 2- لوتكهى چيا- تروپكه
pillion/'pilɪən/n	پشتهوى شوفىرى	pint/paɪnt/n
	ماتۆپ	1- پتوهرى شله 2- گلاسەك- پتيكه بىره
pillow/'piləu/n	باليف- سەرىن	pioneer/'piə'niə(r)/n
pilot/'paɪlət/n	1- فرۆكهوان 2- رابەرى دەريايى	1- بهراييهكان 2- پيشهنگ
pilot/v	1- ئاراسته دهكا 2- ئى دهخوڤن	pioneer/v
pimp/pimp/n	كهواد	1- يەكەم كەس يان ريكخراو دهين كه دهچيته شوين 2- پيشهنگ دهين
pimple/'pimpl/n	زيبكه	pious/'paɪəs/adj
pin/pin/n	1- دهرزى سەرخر 2- دهرزى پىچ	1- ئايينخواز- لهخواترس تقوى سىو، ليمۆن، پرتەقال
pinpoint/'pɪnpɔɪnt/v	1- شوينى 2- شوينى دياردهكا	pip/pɪp/n
pin/v	بەدەرزى- (بىزمان) قايمى دهكا	pip/v
pinafore/'pɪnəfɔ:(r)/n	- بهران پيل- بهروانكه	1- دوژمنهكەى دەبهزىنى له دوا چركەدا 2- بۆرى
pincer/'pɪnsə(r)/n	1- كهلبه 2- پەنگرگىش- گاز	pipe/paɪp/n
pinch/'pɪntʃ/v	1- دهگوشى 2- دەدزى	1- پايب- دارجگاره 2- زورنا ههلى بۆرى نهوت
pinch/n	1- گوشين 2- بېرى نهوشتهى به پهنجەى گەورەو	1- بهبۆرى دهگوازىتهوه 2- زورنا دهزمن- زورنا ئى دەدا
	پهنجەى يەكەم ههلههگيرى	piper/'paɪpə(r)/n
	2- كيناسى 1- ههلههت	1- زورنا ليدەر 2- زورنا ليدەر
		1- چهتهى دهريا 2- لوكهسەى كارى خەلكى بىن پرس دهفرۆشى
		1- چهتهى 2- كۆپى كرىنى كارى خەلكى
		Pisces/'paɪsi:z/n
		1- دهمانچه- دهمانچه 2- بوجى نههنگ
		pistol/'pɪstl/n
		1- پهستين 2- چال 2- كانى خەلوز
		piston/'pɪstən/n
		1- شوينى نزىك بهريهريكانى 2- بۆ بنزين تىن كردن
		pit/pɪt/n

pharmaceutical	253	pick
pharmaceutical/fə'mə'su:tɪkl/adj	phonograph/fəʊnəgrɑ:f/n	فونوگراف - قهوان
دەرمانخانەیی - پەییوەندی بەدرەمانخانەوە	phosphate/'fɒsfert/n	فوسفات
هەیه	photo/'fəʊtəʊ/n	وێنە / فۆتۆگراف
pharmacist/'fɑ:məsɪst/n	photocopy/'fəʊtəʊkɒpi/n	لەبەرگرتنەوە - فۆتوکۆپی
دەرمانگەر	photocopy/v	لەبەردەرگرتنەوە
pharmacy/'fɑ:məsi/n	photograph/'fəʊtəgrɑ:f/n	وێنە / فۆتۆگراف
۱- دەرمانخانە	photograph/v	وێنە / دەرگرتن
۲- دەرمانگەری	photographer/fə'tɒgrəfə(r)/n	وێنەگر
phase/'feɪz/n	photographic/adj	فۆتۆگرافیی - وێنەیی
قۆناغ - فەیز	photography/fə'tɒgrəfi/n	هونەری وێنەگرتن
phase/v	phrasal verb/n	فرمانی فریزی
قۆناغ بەقۆناغ چۆن بەچۆن دەکا	phrase/'freɪz/n	۱- فریز-گرێ ۲- دەستەواژە
pheasant/'feznt/n	phrase/v	بەشیوەیەکێ گونجاو دادەریژێ
پۆڤ	phrase book/n	فەرھەنگی گەشتیار
phenomenal/fə'nomɪnl/adj	physical/'fɪzɪkl/adj	فیزیایی - قەمە
ئەنەاسایی / دیاردە / سروشتی	جەستەیی، مادە - بەرجەستە - سروشتی	
phenomenon/fə'nomɪnən/n	physician/'fɪzɪʃn/n	پزیشک
دیارە	physicist/'fɪzɪsɪst/n	فیزیزان - فیزیایی - فیزیگەر
phew/'fju:/interj	physics/'fɪzɪks/n	فیزیا - زانستی سروشت
ئۆف	physiotherapy/'fɪziəʊ'therəpi/n	چارەسەری فیزیایی
philosopher/fə'lɒsəfə(r)/n	physiotherapist/'fɪziəʊ'therəpɪst/n	چارەسەرکەری فیزیایی
فەیلەسوف	physiotherapist/n	بەیتار
philosophy/fə'lɒsəfi/n	physique/'fɪ:zɪk/n	چارەسەرکەری فیزیایی (کەس)
فەلسەفە	piano/pi'ænəʊ/n	پیانۆ
philosophical/'fɪlə'sɒfɪkl/adj	pianist/'piənɪst/n	پیانۆژەن
فەلسەفی	pick/pɪk/v	۱- هەڵدەبژێری - گۆلبژێر دەکا
phlegm/'flem/n		۲- ئی- دەکاتەو، دەقوتینێ
بەلغەم - چم		
phlegmatic/'fleg'mætɪk/adj		
۱- سارد ۲- خۆین سارد		
۳- بێ تێکەل - بەلغەمی - چلماوی		
phobia/'fəʊbiə/n		
ترسیکی توند - فۆبیا		
phoenix/'fi:nɪks/n		
۱- سیمەرخ		
۲- زۆد جوان		
phone/'fəʊn/n		
تەلەفۆن		
phone/v		
تەلەفۆن دەکا		
on the phone		
- لەسەر تەلەفۆنە		
- بەتەلەفۆن قسە دەکات - تەلەفۆن ھەیه		
phonetic/fə'netɪk/adj		
دەنگساز		
پەییوەندی بەدەنگی موزۆفەرە ھەیه		
phonetics/fə'netɪks/n		
زانستی دەنگ - دەنگساز		
phoney/'fəʊni/adj		
درۆ - ساختە		
phoniness/n		
ساختەیی		

personalize

۱- کەسایەتی ۲- کەسایەتی یەکی بەهێز

۳- کەسیکی ناسراو و بەتاوانگ

personalize/'pɜːsənəlaɪz/v

نووسینی یان ھەلکەندی ناوی خۆت

لەسەر شتێ بۆ ئەوەی ئیسپات بکە

ھی تۆیە.

personify/'pɜːsnɪfaɪ/v

۱- بەرجەستەدەکا ۲- دەتوێنێ

۳- شتێ دەست دەکا و سیلفەتی مەزنی

دەدات (شیع)

personnel/'pɜːsə'nel/n

۱- دەستەبی ۲- ھەلکەندی گەورەدا

۳- دایەرە ی کاروباری ھەلکەندی

perspective/'pɜːspektɪv/n

۱- وێنە

۲- تێروانێ، روانگە

perspire/'pɜːspə(r)/v

perspiration/'pɜːspə'reɪʃn/n

۱- ئارەقە کردن ۲- ئارەقە رۆژن

persuade/'pɜːswɛd/v

۲- دەستەمۆی دەکا

persuasion/'pɜːswɛɪʒn/n

۱- قایل کردن

۲- باوەڕی دینی یان سیاسی

persuasive/'pɜːswɛɪsɪv/adj

۱- باوەڕپێھێنەر ۲- قایلکەر

pertinent/'pɜːtɪnənt/adj

۱- پەیوەست بە کۆکی بابەتەکەر

پەیوەندی یەکی توندی بەکۆکی

بابەتەکەر ھەبە ۲- پەیوەندی بەتێن

perturb/'pɜːtɜːb/v

۱- نیکەراشی دەکا

۲- بیری ئالۆز دەکا/شپۆز دەکا

pervade/'pɜːveɪd/v

۱- دەتەقێنێتمو

۲- ھەموو شوێنەکە دەرگرتەر

pervasive/'pɜːveɪsɪv/adj

۲- سەرپاگیر

phantom

perverse/'pɜːvɜːs/adj

ناماقول، بەرکە

perversely/adv

۱- بەشیوەیەکی نااسایی

۲- بە نیازێکی خراپ

perversion/'pɜːvɜːʃn/n

۱- شیواندن

۲- گۆزینی راستی

۳- لادانی سێکسی - ھەفتاری نابەجێ ی سێکسی

pervert/'pɜːvɜːt/v

۱- دەشیوێنی

۲- دەرگۆزێ ۳- گومرای دەکا

pervert/'pɜːvɜːt/n

لادەر:

ھەفتار ئاریک و ناسروشتی (لەرووی سێکسی)

pessimism/'pesɪmɪzəm/n

رەشبینی

pessimist/'pesɪmɪst/n

رەشبین (کەس)

pessimistic/'pesɪ'mɪstɪk/adj

رەشبین (بیرۆکە)

pessimistically/adv

بە رەشبینیەو

pest/pest/n

۱- کەسیکی بیزارکەر - چارەسەر

۲- ئاھاڵی دەغل و دان

pester/'pestə(r)/v

چارەسەر دەکا، بیزار دەکا

pesticide/'pestɪsaɪd/n

ئاھاڵکۆژ

pet/pet/n

۱- مانی - کەوی

۲- (نازداری دایک) بەنازکراو

pet/v

۱- بەنازداری مامەندی لەگەڵ دەکا

۲- ماچی دەکا ۳- لەئامۆزی دەگرت

petal/'petl/n

پەڕە گۆل

peter/'piːtə(r)/v

بەرە بەرە ئامۆزێ

petition/'petɪʃn/n

سکاڵانامە

petrified/'petrɪfaɪd/adj

لەترسا تووایی

petrol/'petrəl/n

۱- بەنزین ۲- گازۆلین

۳- نەوت

petroleum/'petrəʊliəm/n

پەتۆل

petticoat/'petɪkəʊt/n

بەن کراس، ئەتەک

petty/'petɪ/adj

۱- بچوک ۲- کەم بەھا

۳- ناگرتەگە ۴- ئایەخ - ھێج و پووج

pew/'piːuː/n

کورسییە درۆژەکانی کەنیسا

phantom/'fæntəm/n

۱- خێو - تارمایی

۲- وەھم - خەیاڵ - ئەندیشە

peninsula	250	perhaps
peninsula/pəˈnɪnsjələ/n	perceive/pəˈsi:v/v	۱- دەرکی پێ دهکا
نیمچه دورگه		۲- تێ دهکا
penis/ˈpi:nɪs/n	per cent/pəˈsent/adj	له سهدا
کێر/کیر	percentage/pəˈsentɪdʒ/n	رێژهی سهدی
penitent/ˈpenɪtənt/adj	perceptible/pəˈseptəbl/adj	ههست پێکراو - بیهراو
پهشیمان		۱- دهرک کردن -
penitentiary/ˌpenɪˈtenʃəri/n		بیروا ۲- تێروانین
۱- دادگای کاسۆلیکی ۲- زیندان	perch/pɜ:tʃ/n	لق، قهقهس
penknife/ˈpennɑɪf/n	perch/v	دهنیشی له - دادنهنیشی
چهقۆی گیرفان	perch/n	۱- هیلانهی پالنده ۲- کورسی ۳- ماسی
penniless/ˈpenɪləs/adj	percussion/pəˈkʌʃn/n	نامیری مۆسیقا -
بی پارە -		وهک دهمبک
ههژار - قهقوش	perennial/pəˈreniəl/adj	دوو باره -
penny/ˈpeni/n		ههمیشه - بۆ دهوام
پینی - سهند،	perfect/ˈpɜ:fɪkt/adj	۱- تهواو - بێ خهوش
پارهی خورده		۲- نمونهی - باشترین
pension/ˈpenʃn/n		۳- تهواو (رێزمان) ۴- پهها
موچهی خانهنشینی	perfectly/adv	به بێ خهوش
pensioner/ˈpenʃənə(r)/n		به شیوهیهکی نمونهیی - به تهواوی
خانه نشین	perfect/v	۱- خهوشی تێ ناهێلن
pentagon/ˈpentagən/n		۲- تهواوی دهکا
۱- پینج ۲ -	perfection/pəˈfekʃn/n	کهمال - تهواوی /
۲- پینتاکۆن: وهزارهتی بهرگری ئەمریکی		حالهتی نمونهیی
pentathlon/ˌpenˈtæθlən/n	perfectionist/pəˈfekʃənɪst/n	بانگهشی
جۆره وهرزێشکه که ههر کهسی		تهواوی دهکا
دەبن پینج یاری جیا بهشداری بکا	perforate/ˈpɜ:fəreɪt/v	کون دهکا
penthouse/ˈpenthəʊs/n	perforation/ˌpɜ:fəˈreɪʃn/n	۱- کونکردن،
باله خانهیهکی مەزن		کون دروستکردن ۲- کونی بچووک لهکاغەز
pent up/ˌpent ˈʌp/adj	perform/pəˈfɔ:m/v	۱- چن بهچن دهکا
خهفهکراو		۲- نمایش دهکا ۳- کارپێ دهکا
pennultimate/penˈʌltimət/adj	performer/pəˈfɔ:mə(r)/n	نمایشکار
پینش کۆتایی	performance/pəˈfɔ:məns/n	۱- پێن ههلسان ۲- نمایشی مۆسیقی یان شانۆیی
peony/ˈpi:əni/n		۳- کارپێ کردن
باخچهیهکی پڕ گۆلی	perfume/ˈpɜ:fju:m/n	بۆنی خۆش - عهتر
سور و سپی	perhaps/pəˈhæps, præps/adv	
people/ˈpi:pl/n		
۱- خهک ۲- گەن		
۲- دانیهشتوانی شوێنیکێ تایبەت		
۴- خهکی ئاسایی - رهمەک		
pepper/ˈpepə(r)/n		
۱- بیهیری پڕهش		
۲- بیهیری سەوز		
pepper/v		
بیهیری تێ دهکا		
نهعناح -		
peppermint/ˈpepəmɪnt/n		
شیرینی تام نهعناح		
pep talk/n		
قسهی هاندان		
per/pə(r)/prep		
له بۆ هەر		

peek		249	penicillin
peek/pi:k/v	۱- بەدزی تەماشای دەکا ۲- چاوپیدا دەخشیینی		۲- بارانیکی زۆر دەباری، بەرەمیلە دەباری ۴- زۆر خێرا رادەکا
peek/n	۱- چاوپیداخشاندن ۲- بە دزی تەماشاکردن	pelvis/'pelvis/n	حەوزی پشت- کەلین
peel/pi:l/v	۱- پاک دەکاتەرە ۲- پەلکی لێدەکاتەرە ۲- دەرینی	pen/pen/n	قەلەم پاندان
peel/n	پەلک- تۆیکل	pen-friend/n	برادەری بە نامە
peeler/'pi:lə(r)/n	پەر- پەلک لێکەرە	pen/n	هۆری حەییوان/
peep/pi:p/v	۱- لە کونی دەرگا تەماشای دەکا، بەدزی تەماشای دەکا	penal/'pi:nl/adj	تەویله/هەوین/کۆتان پەییوەندی بەسزایی
peep/n	تەماشاکردنیکی خێرا-زێقەزێق پێپ پێپ: دەنگی هۆرنی ئۆتۆمبیل	penalize/'pi:nəlaiz/v	۱- کەسێ سزادەدا چونکە سەرپێچی یاسای کردووە
peer/piə(r)/n	۱- هاوشان ۲- لۆرد/میر ۳- خانەدانی بەریتانی		۲- وای ئی دەکا ئازار بچێژی
peerage/'piəri:dʒ/n	خانەدانەکانی وولات، لۆردەکانی وولات/پەلە لۆردیان	penalty/'penlti/n	۱- سزا ۲- تەرخەکی بەدا(سزا) ۲- پەنالتی
peer group/n	هاوگەفەکان-هاوشانەکان	penalty area/n	ناوچەی شوونی - پەنالتی (سزا)
peer/v	باش لێدەرانی/ بەدقیقەت تەماشای دەکا- تێدەفکری	penance/'penəns/n	خۆسزادان بەرامبەر ئەو کارە خراپەی کردووە، کەفارەت
peevd/'pi:v/d/adj	توڕەو بێزار بوو	pence: penny/n	پیننی:
peevish/'pi:viʃ/adj	زوو هەلەدەچی- قینچکەتەنگ		پارە ی خۆردە ی بەریتانی
peg/peg/n	۱- تاقچکە: عەلاقە ی دیوار بۆ جەلک ۲- ستونی پەشمان	pencil/'pensl/n	پینوس- پینوسی دار
peg/v	۱- بە گوریس توند دەکا ۲- چلەکان لەسەر پستە دادەنی ۳- پەتەناف هەلەدواسن ۴- لەسنووی رادەوستن	pencil-case/n	جانتای پینوس
pelican/'pelikən/n	قازی کێوی/ ماسیگر	pencil/v	بە پینوس دەنوسن
	تۆپە کاغەز- تۆپە قۆپ	pencil-sharpener/n	پینوس تیزکەر
pellet/'pelit/n	کەوێ گیانەوەر		موقتاتە
pelt/pelt/n	۱- بەردەباران دەکری/دەکا ۲- تێی دەکری	pendant/'pendənt/n	ملوانکە
pelt/v		pending/adj	چاوهرێنکراو-بەیارلەسەر نەدرار
		pending/perp	هەتا- تا
		pendulum/'pendjələm/n	پەندۆل
		penetrate/'penitreit/v	۱- دەبری- دەچیتە ناو ۲- تێ دەکا- مێشکی وەری دەگری
		penetrating/'penitreitɪŋ/adj	۱- زێرەک- بێرتیز ۲- دەنگ تیز لە دوورەو دەبیبستری
		penguin/'penguɪn/n	بەتریق
		penicillin/'peni'silɪn/n	پەنسلین

pause	248	pee
pause/pəʊz/n	بەزەخەرفە	۱- ئاشتیخواز
pause/v	وەستانی کورت	۲- هێمن و نارام
pave/peɪv/v	۱- ماوهی دەوستی	خۆخ/قۆخ
pavement/'pævəmənt/n	۲- ماوهی بێ دەنگ دەبی	تاوس
pavilion/pə'veɪliən/n	۱- قیرتاو دەکا	لوتکە- پۆیکە
paw/pəʊ/n	ساخیزی دەکا ۲- شۆستی دادەنی	نوکە تیژەکی پیشەوهی هەندی کلاو.
paw/v	شۆستی	دەگاگە لوتکە
pawn/pəʊn/n	شەقام	۱- دەنگی زەنگ-زەمەر
pawn/v	جێی خۆگۆڕینی	۲- گرمە ی هور
peach/pi:tʃ/n	وەرزوانان	فستەق- پاقەلی سودانی
peacock/'pi:kɒk/n	لە یاریگا- چادرا	هەرمی
peak/pi:k/n	چنگ	لوتلو/مرواری
peak/v	بە چنگ دەگری	جوتیار
peal/pi:l/n	۱- بەیدەق یان	بەردیکی لووسی خەره لە
peanut/'pi:nʌt/n	سەریاز لە یاری شەترەنجدا	تەنگاوهیە
pear/peə(r)/n	۲- گەمەپێکەری بەردەستی خەلک.	دەنۆکی لێدەدا- بەدەنۆک دەخوا
pearl/pɜ:l/n	لە بارمە دادەنی	peck/pek/v
peasant/pezənt/n	کرێ- مووچە	ماچی خێرا- ماچی سەرگۆنا
pebble/'pebl/n	پارەدەدا	سەیر- ناوازە
peck/n	تۆلە دەکا تەرە	تایبەت
peculiar/pr'kju:liə(r)/adj	بەبەرەم- ئاکام	۱- سەیر و
peculiarity/pr'kju:li'ærəti/n	تەرەوی پارەکە دەدا تەرە	سەمەرەیی ۲- ئەدگارێکی تایبەت
pedagogical/'pedəgɒdʒɪkl/adj	کە قەردارە	pedagogical/'pedəgɒdʒɪkl/adj
pedal/'pedl/n	قەرد دەدا تەرە	پەیدەندی بە رینگاکانی وانهکاری یەرە هەیه
pedantic/pr'dæntɪk/adj	دەدریتەرە	پەیدان، پایدەر
pedestal/'pedɪstl/n	دەبی بدری	پەیدان لێدەدا
pedestrian/pə'destrɪən/n	پارەمەرگەر	pedal/v
pedestrian/adj	۱- پارەدان	زیاد لە پیویست
pedigree/'pedɪgri:/n	۲- قەرد دان	پێگیزی بە یاسا و داب و نەریت دەکا
pee/pi:/v	۳- بێ ئەر پارەیهی کە پیویستە بدری	بنکە ئاستۆون
pee/n	کۆمپیوتەری کەسی	پیادە
	۲- بێرواری پێشکەوتنخوازی ۲- پۆلیس	تایبەت بە پیادە- ئاسایی
	پۆلکە/دانی پاقە/دەنگی پاقە	۱- رەسەن و
	ئاشتی- ئاسایش- هێمنی	بەنجینەیی گیانەر
	ماوهی ئاشتی	۲- پێشینە، دەروەر
		میز دەکا
		میزکردن

paste	patterned
paste/peɪst/n	رێگا رێبار- پێرەو
paste/v	۱- بەزەیی پیا
pastel/'pæstl/adj	دیتەو-خەمبار ۲- بەنازار
pasteurized/'pɑ:stʃəraɪzd/adj	۳- زۆر خراپ ۴- لاواز و بێ کەلک
	کۆلۆ- هەوینکراو
pastime/'pa:staim/n	۱- نەخۆشیی: پەيوەندی بە نەخۆشیزانی پەيوە
pastoral/'pa:stərəl/adj	هەبە ۲- ناماقوول
	کەسبى وتایبەتى
	۲- گوندی- لادیی
pastry/'peɪstri/n	هەویرکاری- هەویرەمەنى
pasture/'pɑ:stʃə(r)/n	پاوان- لەوەرگا
pasty/'pæsti/n	کۆلێزە بەگۆشت
pat/pæt/v	دەست لەپشتى دەدا
	بە هیدی بۆ ئافەزین دەست لەپشتى دەدا
pat/n	دەست لەپشت دان
pat/adv	دەست بەجی- بە بێ دوودنی
pat/adj	نامانە/هەر لەسەر زمان یوو
patch/pætʃ/n	۱- پنی پارچە شت
	پنی کۆن ۲- پارچە زەوى
patch/v	۱- پنی دەکا
	۲- شتی خێرا چاک دەکا ۳- پێکدیتەوه
patchwork/'pætʃwɜ:k/n	پنیداری/ پینەکردن
	۲- جێ جێ قوماش رەنگاوردەنگ
patchy/'pætʃi/adj	۱- هەندى- لە
	هەموى نا ۲- پری جیا جیا
pate/peɪt/n	۱- پاتی- هەریسە ۲- سەر
patent/peɪnt/adj	پوون و ئاشکرا
patent/n	مۆلەتى داھێنان
patent/v	مۆلەتى داھێنان بە دەست دینی
patent leather/n	پییستی پەوئەقدار
paternal/pə'tɜ:nl/adj	۱- باوکیتى/
	باوکایەتى ۲- خزمیتی لە رێگای باوکەوه
paternity/pə'tɜ:nəti/n	پوونە باوک- باوکیتى
	۱- نەخۆشیزانی
path/pa:θ/n	۱- پسیۆز لە
pathetic/pə'θetɪk/adj	نەخۆشیزانی ۲- پسیۆز لە هوی مردن
	ئارام- ئارامگر- خۆگر
pathological/pə'θɒlədʒɪkl/adj	نەخۆش
	باخچەى مال
	نیشتمانی- ولات پەرور
pathology/pə'θɒlədʒi/n	patriot/'pætriət/n
pathologist/pə'θɒlədʒɪst/n	patriotism/'pætriətɪzəm/n
	نیشتمان پەرورى
	نیشتمانی-
	ولات پەرور
patient/'peɪfnt/adj	نیشك دەگرئ-
patient/n	پاسەوانى دەکا
patio/'pætiəu/n	نیشکگرى
patriot/'pætriət/n	۱- پارێزەرى
patriotism/'pætriətɪzəm/n	ئەدەب و ھونەر ۲- تەغەز مەعمیل
	۱- بەخۆبایى
	مامەلە دەکا
	۲- بەلێزەوه رەفتار دەکا(لەگەڵ کەریان)
	پووخۆش-
	بەلām لەخۆبایى
	دەنگى گەئ لێدانى ھێواش
	دەنگى پێنى منداڵان لەسەر قادەرمە
	ھیدی دەنگى دى
	وەك دەنگى لێدانى باران بەجامى پەنجەرە
	رێكخستنى ھیل و شێوھو رەنگەكان
	مۆدیل- شێواز-
	وینەى نموونەى شت
	وینەدار،

partition	246	pasta
دابەشکەر	passer-by/pa:sə 'baɪ/n	پێبوار
۲- دیواری جیاکەرەوە	passable/pa:səbl/adj	۱- خۆی پێ دەریاز
۳- دابەشکردن		دەکرێ ۲- باشە عەیبی نییە
partition/v		۳- دەکرێ بەکاری
partner/'pa:tənə(r)/n		۴- دەرفەتی لەسەر پۆشتنی هەیە
۱- هاوژین	passage/'pæsɪdʒ/n	۱- رەوگە/رێڕەو
هاوسەر ۲- هاوبەش- شەریک(دەولەت)		۲- دەهلێز ۳- پارچە نووسینی
partner/v		۴- بەردەباز ۵- پەڕینەو ۶- جۆگە- جۆگە
۱- سەمای لەگەڵ دەکا		۷- کونەلوت ۸- بۆشایی دەم ۹- گەشتی دەریایی
۲- هاوبەش دەکا		۱۰- تێپەڕین- بەسەرچوونی(کات)
partnership/'pa:tənəʃɪp/n		رێڤینگ- passenger/'pæsɪndʒə(r)/n
کە- سوسکە		رێبوار- ئەفەر
۱- تاهەنگ ۲- حیزب		بەسەرچو- تێپەڕبوو- passing/'pæsm/adj
۳- تێپ- تیم ۴- کۆمەڵە		تێپەڕبو
۵- لا- لایەنی له		in passing
pass/pa:s/n		کرا یان وترا بەخێرای
۱- پاس:		۱- ئەڤینیەکی گەرگرتوو passion/'pæfn/n
نەمری دەرچوون له تاقیکردنەوە		۲- ئەڤینیەکی سێکسی ۳- سۆز
۲- مۆلەت ۳- رێگایەکی شاخاوی		۴- هەڵچوونکی توند- شەیدا
pass/v		بەحەماس- passionate/'pæʃənət/adj
۱- پاس دەدا-		هەڵچوو/گەرگرتوو
تۆپ بۆ هاوڕێکە ی داوی		۲- خراپ ۲- بێکار دانەووە passive/'pæsɪv/adj
۲- تێدەپەڕی ۳- بەرمو رانەڤکشی		۳- سست ۴- بێبای نادیار له رێزمان
۴- بەسەر دەچی (کات)		پاسپۆرت passport/'pa:spɔ:t/n
۵- بەسەر دەبا (کات) ۶- به فێرێ دەدا (کات)		۱- نەڤینی ۲- نەڤینی password/'pa:swɜ:d/n
۷- له تاقی کردنەو دەردەچێ		شەو ۳- مێمای نەڤینی (له کۆمپیوتەر)
۸- دەردەچوینی ۹- دەردەکا (یاسا)		رابرد- بەسەرچوو- past/'pa:st/adj
۱۰- (فەرمان) دەردەکا ۱۱- بەسەری رەت		تەواو بوو
دەبێ ۱۲- بەرپرسیاری دەخاتە ئەستۆی		۱- رابردوو/کاتی رابردوو past/n
pass water/v		۲- رابردووی مرقە
میز دەکا		۳- شێوێ رابردوو/دەمی رابردوو
pass away/v		رابردووی تەواو- past perfect/n
دەمری		۱- پاش ۲- مەزنترا/له سەرۆی
pass-book/n		زۆر پیر دەبی- دەکەوێتە ناوساڵانەو past it
دەڤتەری حیسابی بانق		له پێش past/adv
له بەردەمی تێدەپەڕی		هەریسە- تێکەله pasta/'pæstə/n
بۆی دەمێنێتەو		
دەشێوینی- ناراستی دەلی		
دەگەییەنی/ pass on/v		
بەدەست نامە-شتی- دەدات		
له هۆش خۆی دەچی-		
pass out/v		
دەبۆرێتەو		

parental	partition
parental/pə'rentl/n	نوسینیکی تر دهکاتهوه به نیازی گالته جاری.
parenthood/'peərənthud/n	۲- نمونه یه کی خراپ...
پاوکیته و دایکیته	ردها کردنی زیندانی یهک
parentheses/pə'renθəsi:z/n	بهر له تهواو بوونی ماوه که ی بهمه رچن
دهسته واژه ی نیوان دوو که وانه	دهمقاری چاک بکا
parish/'pærɪʃ/n	۱- ناوچه یهک
که که نیسه و قه شه ی خۆی هه بن-	توتی- بهمه فا
نه بره شه	توتی ناسا
۲- ناوچه یهک که حکومه تیکی	گیزه ری سپی
ناوچه یی لیبی.	۱- بهش- پارچه- بری
parishioner/pə'riʃənə(r)/n	۲- پۆل له...
یهکی له نه ندامانی نه بره شه	۳- بهش- پشکداری- پشک
parish council/n	هه ندی- تا ناستی
۱- نه نچومنی	part exchange/n
نه بره شه	گۆزینه وه ی شتی کۆن به
۲- نه نچومنی ناوچه یی (نه نچومنی گوند)	نوی و پاره له سه ر دان
park/pa:k/n	part of speech/n
۱- باخچه ی گشتی	بهشی ناخاوتن
۲- باخچه ی گهره ی کۆشکی گوندی	part-time/adv
۳- زهوی یهکی به رفه بۆ کارنکی دیار	دانیك- به شه کاتیك له
۴- یاریگا- گراج-	part/v
راده گری	جیا ده کاته وه- دورد ده کاته وه
parka/'pɑ:kə/n	partial/'pɑ:ʃl/adj
جۆره چاکه تیکه /	دیار کراو- سنووردراو
قابوتیکی گهره کلۆی له گه ندا	partial to/adj
parking/'pɑ:kiŋ/n	شهیدا
گراج- راگرتنی	partiality/'pɑ:ʃi'æləti/n
نۆتۆمبیل	بی لایه ن نه بوون-
parking meter/n	به لا دان
بژمه ریکه یان	participate/'pɑ:tɪsɪpeɪt/v
پێوه ریکه له سه ر شوسته دانراوه بۆ	پشکداری دهکا
نه وه ی ماوه ی مانه وه ی نۆتۆمبیل که ت	participant/'pɑ:tɪsɪpənt/n
وه ریگری	پشکدار
parking ticket/n	participation/'pɑ:tɪsɪ'peɪʃn/n
پلیتی سه ربپێچی دان	پشکداری
parliament/'pɑ:ləmənt/n	participle/'pɑ:tɪsɪpl/n
۱- په رله مان- یاسا دانراو	ناوی بهکر-
۲- په رله مانتاران	ناوی بهرکار
parliamentary/'pɑ:lə'mentri/adj	participle/'pɑ:tɪkl/n
په رله مانی	گهره- گهر دیله-
parody/'pærədi/n	پیت/نامراز (له ریزمان)
۱- پارودی:	۱- دیار-
جۆره نوسینیکی نه ده بی یه، لاسای	تایبته ۲- که سیی ۲- دژوار
	به شیوه یهکی تایبته یی
	به تایبته
	۱- درۆژه ۲- راستی یهکان
	۱- جیا بو نه وه- له یهک
	دابهران ۲- خه تی دو که رت کردنی پرچ بۆ دوولا.
	داهینانی پرچ له ناوه راستی سه ر بۆ دوولا.
	partition/'pɑ:tɪʃn/n
	۱- جیا که ره وه-

pantry	parent
pantry/'pæntri/n	١- شەهل دەین
بۆ مەنگرتنی خۆراک و خواردن	٢- لەپەل و پۆ دەکوئ
pants/pænts/n	٣- ئیفلیج دەین
پانتۆل	لەپەل و پۆ کەوتن - paralysis/pə'reləsɪs/n
١- کاغەز -٢- رۆژنامە	شەهل، ئالنجی - ئیفلیجی - لە کارکەوتن
٣- تاقیکردنەوەی بە نوسین	paramedic/'pærə'medɪk/n
٤- وتارە - وانە	فەرمانبەری
١- لەسەر کاغەز - بێنوسین	فریاکەوتن
on paper	paramilitary/'pærə'mɪlətri/adj
٢- لە رۆلەت	عەسکەری ئاسا
paperback/'peɪpəbæk/n	paramount/'pærəmaʊnt/adj
بەرگ کاغەز	سەرەکی - زۆر گرنگ
paper boy-girl	paranoia/'pærə'nɔɪə/n
ئەو کوپەیی یان	هەست بەستەم و
ئەو کچەیی رۆژنامە لەسەر مالاڵ	چەوساندنەوە کردن/خو بەچەوساندنەوە وەرگرتن
دابەش دەکا	(نەخۆشیەکی عەقڵیە)/ پارەنۆیا،
paperwork/'peɪpəwɜ:k/n	گومانگرتن
کاری نووسین	paranoid/'pærənɔɪd/adj
paprika/'pæprɪkə/n	توشبو بە نەخۆشی هەست بە چەوساندنەوە
بیبەری سور	کردن/ گومانگرتن
(شیرینە تیز نە)	paraphernalia/'pærəfə'neɪliə/n
par/pɑ:(r)/n	کۆمەڵە شتی جیا بۆ مەبەستێکی دیار
ئاست/ ناوەند	paraphrase/'pærəfreɪz/v
below par	دوبارە
ناستی نزمە	داندەپێژنەو بە نیازی زیاتر دەقەکا ئاسان بکا
parable/'pærəbl/n	parasite/'pærəsait/n
چیرۆکی مەغزای	گیانەوەر یان
رەوشتی هەین	پروەکی مشەخۆر
چیرۆکی پەند نامیز	paratroops/'pærətru:ps/n
parachute/'pærəʃu:t/n	سەریازی
پەرەشوت	پەرەشوتەوان
parachute/v	پەرەشوت دەنیشی -
بەپەرەشوت دەنیشی -	par avoin/n
دیتەخواری	بە فڕۆکە/ پۆستی ئاسمانی
parade/'pə'reɪd/n	parcel/'pa:sl/n
ئاهەنگسازی	دەستە/گورزە
paradise/'pærədəɪs/n	parcel/v
فیرەدوس -	دەپێچی و دەنیری
بەهەشت/ شوێنیکی نمونەیی	parch/'pa:tʃ/v
paradox/'pærədɒks/n	لە تیشوا دەپیرێش
لە پۆلەت	(زۆر تیشوو دەین)
ئاکۆک - ئاکۆکی	pardon/'pɑ:dn/n
نەوتی سۆپا و	بپورە (دوبارە بکەرە
لەمپا	تێنەگەیشتم)
paraffin/'pærəfin/n	pardon/v
پارچە	دەپوڕی لە
نوسین - پاراگراف	pardonable/'pɑ:dnəbl/adj
parallel/'pærələ/adj	(تاوانی)
هاوڕێ - تەریب/وێک	دەکری بیوری، ئی بوردن هەلدەگری
هاوڕێک - تەریب/وێک	parent/'peərənt/n
١- دووھێنی تەریب	دایک و باوک
parallel/n	
٢- هاوشان - هاوتریب -٢- بەراوردکردن	

243

pantomime

paint box	قوتوی بۆیە	pamper/'pæmpə(r)/v	نازی دەداتن
paint box/'peɪntbɒks/n	فلچە		بەناز مامەلە لەگەن دەکا
paintbrush/'peɪntbrʌʃ/n	وینەکردن/بۆیەکردن	pamphlet/'pæmflet/n	نامیلکە
paintwork/'peɪntwɜ:k/n	پووی		نامیلکە زانیاری و فرمایشت
	بۆیەکراو- بۆیەچیەتی	pan/pæn/n	قازان، مەنجەل
paint/v	۱- بۆیە دەکا	pancake/'pænkɜ:k/n	زەلابیە
	۲- وینە دەکا بەبۆیە زەیتی	panda/'pændə/n	پاند/وړج ناسا
painter/'peɪntə(r)/n	۱- بۆیەچی	pandemonium/'pændə'məʊniəm/n	هەراوەزی
	۲- وینەکێش		قایل دەکا/تێردەکا
painting/'peɪntɪŋ/n	۱- کاری	pane/pem/n	شوشە پەنجەرە
	وینەکێشان ۲- وینە زەیتی	panel/'pænl/n	۱- دەستە شارەزایان
	۳- بۆیەکردنی خانووەرە		۲- پارچە دار، کاشزاین، شوشەیین
pair/peə(r)/n	جووت- شتی دووبەش-		کە بەشیکی دەرگا یان دیوار پێک دێنن
	جووتە		۳- تابلۆی بۆژر
in pairs	بە جووتە، دوو دوو	pang/pæŋ/n	هەستیکی لە ئاگاری توندی
pair/peə(r)/v	۱- دوو کەس لەیەک		قازان- بۆسی- تاران
	نزیك دەکاتەوه ۲- جووت پێک دێنن	panic/'pænik/n	تۆقین: هەستیکی لە
pajamas=pyjamas/n	بێجامە		لەدواییدا مرۆف رەفتاری نابەجێ دەکا
pal/pæl/n	برادر- هاوێ	panic/v	توشی ترس دەبێ
palace/'pæləs/n	کۆشک	panorama/'pænə'rɑ:mə/n	پانۆراما-دیمەن
palate/'pælət/n	بەشی سەرەوهی	pant/pænt/v	هانهانی دێ-
	ناو دەم		توشی هەناسەبەری دەبێ
pale/peɪl/adj	زەرد هەلگراو- تاری	pant/n	هانهان
	زەردی تاری	pathism/n	مەزەهەبی یەکییتی بوون
palette/'pælət/n	تابلۆی تیکەلکردنی		بوونی خوا لە هەموو شتێ (سۆقباتی ئێین عەرەبی)
	رەنگەکان	panther/'pænθə(r)/n	پشیلە گەورەدێدەندە
pall/po:l/n	بێزار دەبێ/دەکا/تاقەتی		پشیلەمیکی پەشی کۆوی
	لێ دەبێ	panties/'pæntɪz/n	بنکراس
pallid/'pælid/adj	زەردەهەلگراو/	panties/n	جلی بنەوهی ئاخرەتان لە ناو دەد
	سەبی هەلگراو (لە ترسا)		بەرەو خوار- دەرپینی ژنان
pallor/'pælə(r)/n	زەرد هەلگەران	pantihose/'pæntihəʊz/n	کۆلۆن:
palm/pɑ:m/n	۱- ناولە ۲- دارخووما		چۆرە گۆریەمیکی ئاخرەتانه ئەژێرمە
palm/v	فیلنی ئێ دەکا- دەیخەپینن		لەبەر دەکری
palmtop/n	کۆمپیوتەری بەقەد ناو لەپ	pantomime/'pæntəmaɪm/n	شانۆی
paltry/'pɔ:ltri/adj	زۆر بچوک و بێ		پانتۆمایم
	قیمەت- پووج- کەم بەها		

overturn	241	ozone
٢- مۆسیقای بهرای /دهستپیک	owing/'əʊɪŋ/adj	قەرد هیشتا نەدراوە
overturn/'əʊvə'tɜ:n/v	owing to/prep	بەهەوی، چونکە
سەراوگێر دەکا /سەراوین دەکا	owl/aʊl/n	کوندەبەبۆ
overweight/'əʊvə'weɪt/adj	own/əʊn/det	بەچاوی خۆم- می خۆم-
دبە: زۆر قەلەو	own/v	بە خۆم
هورگە- هورگۆ- هورگن	own up/v	هەیتی
overwhelm/'əʊvə'welɪm/v	owner/'əʊnə(r)/n	دان دەنن
١- وایەکی بکە هەستیکی	ownership/'əʊnəʃɪp/n	خاوەن- خودان
بەسۆزی هەب	ox/ɒks/n	خاوەنیی- خاوەنداری
٢- هەردەس بە یەکن بێنن	oxygen/'ɒksɪdʒən/n	گای خەسینراو
٣- یەکن لە شەپ بشکێنی، بێهزینی	oyster/'ɔɪstə(r)/n	ئۆکسجین
٤- دایدەپۆشی	ozone/'əʊzəʊn/n	گوێچکە ماسی
overwork/'əʊvə'wɜ:k/v	ozone layer/n	ئۆزۆن
زۆر کار دەکا- خۆی دەکوژی		چینی ئۆزۆن
خۆی دەهێوژینی- زیاد لە پێویست کار دەکا		
owe/əʊ/v		
قەردار: قەرد وەردەگرت		
قەرداری تۆم		

overhead

- باش دەپشکەنی و شووی
پێویست بێ چادەکا یان دەگۆرێ
overhead/'əuvəhed/adj سەر سەر /
هەلواسراو
overhead/'əuvəhed/adv لە ئاسمان /
لە سەر سەر
overheads/'əuvəhedz/n خەرجیات
شووی پێویستە خەرج بکە...
overhear/'əuvə'hɪə(r)/n
۱- بەسەردادەکووی
۲- بەریکەوت گۆی ئی دەبێ
overjoyed/'əuvə'dʒɔɪd/adj
زۆر کەیف خۆش
شاد- لە خۆشیا یال دەگۆرێ
overland/'əuvəlænd/adj
زەمینی: گەشتی زەمینی ئەک
ئاسمانی و دەریایی
overlap/'əuvəlæp/v
۱- دەرکەوتە سەر یەک
۲- لە هەندیک لاره بەیەک دەچن
overleaf/'əuvə'li:f/adv لاپەرەکی تر /
پشتەوهی ئەم پەرە
overload/'əuvə'ləud/v زیاد لە
پێویست بار دەکا
overload/v زیاد لە پێویست دادەگۆرێ
باری مەولیدەگران دەکا
overlook/'əuvə'luk/v
۱- دەپوانتێتە سەر/بەسەری رەت دەبێ
۲- گۆی پێ نادا- فەرماوش دەکا
overnight/'əuvə'nait/adj شەوانە /
چانتای شوانە(ماوهی کورت)
۲- زۆر لەناکاوە لە نیوان شەو و پۆژێ
۳- چاو تروکانێ روودەدا
overpass/'əuvəpɑ:s/n ئۆفەر پاس
بەردەبازی سەری: جۆرە پردیکە رێگایەک
لەسەر رێگایەک هەندەگۆرێ

240

overture

- overpower/'əuvə'pauə(r)/v دەپههزێنی-
دەپشکەنی
override/'əuvə'reit/v زیاد لە پێویست
پیاوی هەندەلێ، بەشان و پانی هەندەدا
override/'əuvə'raid/v ۱- فەرماوش دەکا
۲- دەپێرێ (ری) ۳- سوار دەبێ تا ماندوی
دەکا (ئەسپ)
overrule/'əuvə'ru:l/v بپیریاری کەسانی
دی هەندەوه شیننێتەوه- بەچ نازانی
overrun/'əuvə'ran/v ۱- رادەمانی
۲- دادەگۆرێ- ناوچەکە
۳- درێژێ دەداتی
overseas/'əuvə'si:z/adj بیانی- دەرەکی
overseas/adv لە دەرەوه- لە پشت دەریا
oversee/'əuvə'si:v/ چاودێری دەکا
overshadow/'əuvə'ʃædəu/v ۱- کەمەیدەکا
۲- لە شان و شوێنتی کەم دەکاتەوه
oversight/'əuvəsait/n ۱- هەڵە ناچارێ
۲- هەڵە بێ مەبەست
oversimplify/'əuvə'simplɪfaɪ/v
زیاد لە پێویست سانا/ئاسانی- دەکا
oversleep/'əuvə'sli:p/v زیاد لە پێویست
دەنوێ و درەنگ لە خەو هەندەستی
oversoul/n گیانی بەرز/ راستی رەها
overt/adj ئاشکرا- روون- نانهینی
overtly/adv بەراشکراوی- بە ئاشکرایێ
overtake/'əuvə'teɪk/v وەپێش دەکوێ /
بەپشتی رەت دەبێ
overthrow/'əuvə'θrəu/v ۱- بەلای دەنی
۲- لەسەر کورسی دەسلەت لای دەبا /
دەسلەتانی ئی دەستێنی
overtime/'əuvətaim/n کاتی زێدە
کارکردن
overtone/'əuvətəun/n واتای شاراو /
هێماو واتای شاراو / رەنگی رونایی
overture/'əuvətʃuə(r)/n ۱- هەنگاوی بڕایانە / رێخۆشکردن

outskirts	239	overhaul		
outskirts/'autskɜ:ts/n	دەرەوی شار - دەرەوی شار	سەدریە		
outspoken/aut'spəukən/adj	قسەلەرۆ - جەسور	دەتوقینى - دەترسینى		
outstanding/aut'stændɪŋ/adj	۱- زۆر باش - نایاب ۲- ئەدرای (پارەى ئەدرای) ۳- ئەکراو (کاری ئەکراو)	سەنگى		
outstretched/aut'stretʃt/adj	راکشار - درێژکراو	خۆی لە دەست دەدا، دەرکەوت - بەلا دەرکەوت - بەلا دادى		
outward/'autwəd/n	چوون/دەرەو	هەرە غێمە - سامال نیە		
outward and return	چوون و گەڕانهو	زیاد لە پێنویستی ئی دەستینى		
outwardly/adv	دەرەکی له	overcoat/'əuvəkəut/n	پالتۆ	
	پووی دەرەو	overcome/'əuvə'kam/v	۱- زال دەبێ - دەیشکینى ۲- هەرس پێ دینى	
outwards/'autwədz/adv	بەرەو دەرەو	۳- لاوازی دەرکە	overcrowded/'əuvə'kraʊdɪd/adj	قەرەبانغ
outweigh/aut'wei/v	گەرنکترە له	overdo/'əuvə'du:v	زێدەگانی دەرکە	
outwit/aut'wit/v	بایەخى زیاترە له		زیاد لە پێنویست دەرکە	
	۱- زیرەکتەر له		زیاد لە پێنویست دەرکەوتى	
	۲- بە ئاین و ئۆزین ترە	overdose/'əuvədəʊs/n	۱- دەرمانى	
	۳- بە زیرەکی له ئەیارەکەى دەرکەوت		زیاد له پێنویست ۲- دەرمانى کوژەر	
oval/'əʊvl/adj	هێلکەیی		خەرجى سەرپار	
ovary/'əʊvəri/n	هێلکە دان	overdraft/'əʊvədra:ft/n	قەردارى بانق	
ovation/əu'veɪʃn/n	۱- چەپەڵە لێدانی	overdrawn/'əʊvə'drɒn/adj	گەڕۆبوو - دەرکەوتو	
	زۆر ۲- هوقاف لێدان	overestimate/'əʊvə'restɪmeɪt/v	۱- پیاوە ئەدەدا ۲- پێوه دەنێ	
oven/'ʌvn/n	تەنور - فەرن		۳- موبالەغە دەرکات	
over/'əʊvə(r)/adv	۱- لەسەر - لەسەرۆ - لەلای تر	overflow/'əʊvə'flaʊ/v	۱- وەبەر شالایی	
	۲- لەوێ ۳- پاشماوه		دەدا ۲- ئاو بەرکەنار دەرکەوتى	
	۴- زیاتر له ۵- له سەرپا - هەموولاین	overgrown/'əʊvə'grəʊn/adj	۱- بە دارو روەکی فەرمانۆشکراو داپۆشراو	
	۶- جارێکی تر لەبەرایی پێوه		۲- زیاد گەشه کردو	
	۷- لەسەر/لەبارەى	overhang/'əʊvr'hæŋ/v	شۆردەبێتەرۆ - دەرکەوت - دێتە خوارى	
over/adj	۱- تەواو بوو	overhaul/'əʊvə'hɔ:l/v		
	۲- زۆر - زیاد له پێنویست			
overall/'əʊvə'rɔ:l/adj	هەمووی تیکرا			
overall/adv	هەمەلایەنە - هەمەمووی			

outburst

- ۱- دمرکو تێنکی / پەیدا بونیکی لەناکاو
 ۲- بەریابوون - تەقینەوه
 outburst/'autbʊ:st/n ۱- تەقینەوه
 (لە قسان) ۲- بە ڕوودا شاخان
 outcast/'autkɑ:st/n ناپەسەند -
 نەوێستراو / دەرکراو
 outclass/'aut'klɑ:s/v باشترە لە
 زان دەبێ
 outcome/'autkɑm/n بەرھەم - ناکام
 outcry/'autkraɪ/n ھاوار - ئارەزایی
 outdated/'aut'detɪd/adj کۆن -
 بێ سوود - لەکارکەوتوو
 outdo/'aut'du:v/v دەباتەوه لە - زان دەبێ
 outdoor/'autdɔ:(r)/adj دەرەکی
 outdoors/'aut'dɔ:z/adv لە دەرەوه
 outer/'autə(r)/adj دەرەکی - دور
 لە مەلەبەند
 outermost/'autəməʊst/adj
 دورترین خال
 outfit/'autfit/n ۱- کەلو پەل -
 تاختە جلپەرگی رێک و پێک و شیاو
 ۲- کۆمپانیای - دەرگا
 outgoing/'autgəʊn/adj
 ۱- کۆمەڵایەتی - مۆقەدۆست - کراوە
 ۲- دەست لەکار هەڵگرتوو
 outgoing/'autgəʊnɪz/n
 خەرجیات - بژێوی
 outgrow/'aut'grəʊ/v گەشە دەکا
 بۆیە جەلە کۆنەکانی بۆ تەنگ دەبێ
 outing/'autɪŋ/n دەرچوون - گەشت
 outlandish/'aut'lændɪʃ/adj سەیر
 ئاناسایی
 outlast/'aut'lɑ:st/v ۱- زیاتر
 دەمێنێتەوه
 ۲- زیاتر بەرگە دەگرێ

238

outsize

- outlaw/'autlɔ:/n چەتە - تاوانبار
 outlaw/v یاساغ دەکا
 outlay/'autleɪ/n بێ تێچو
 outlet/'autlet/n دەرچە
 outline/'autlaɪn/n پوختە
 outline/v پوختە دەکا
 outlive/'aut'lɪv/v لە هێ تر زۆر تر دەژی
 outlook/'autlʊk/n ۱- دیمەن ۲- هەلوێست
 outlying/'autlaɪnɪŋ/adj دوور/دور لە مەلەبەند
 outmoded/'aut'məʊdɪd/adj کۆن - مۆدە
 نەماوه
 outnumber/'aut'nʌmbə(r)/v زۆرتر دەبێ لە
 نەخۆشی دەرەکی
 out-patient/'autpeɪʃnt/n
 ۱- ناکام
 ۲- دەرچو (لە کۆمپیوتەر)
 outrage/'autreɪdʒ/n ۱- ئەتەک -
 شەرمەزارییە بۆ مەوقایەتی
 ۲- توپەیی توند/دەستدریزی
 outrage/v توپەیی دەکا/دەستدریزی دەکا
 outrageous/'aut'reɪdʒəs/adv ۱- پەرگەر -
 زێدە ۲- سەیر و ئاناسایی / رەوشت بەزین
 outright/'autraɪt/adv ۱- بە راشکاوی -
 ۲- ڕووبەر ۲- یەكسەر - بەیەك جار
 outright/'aut'raɪt/adj تەواو پوون
 outset/'autset/n بەرایی - دەستپێک
 outside/'aut'saɪd/n پووی دەرەوه -
 دەرەوهی بالەخانە
 at the outside بەزۆری -
 بەلایەنی هەرەزۆری
 outside/'aut'saɪd/adj دەرەکی - دەرەوه/دەری
 outsider/'aut'saɪdə(r)/n ۱- غەوارە
 ۲- کەسێ یان گیانەوهرێ کە چاوەڕێ
 نەکرێ بباتەوه
 ئاناسایی -
 outsize/'autsaɪz/adj فرە گەوره

opposed	236	organization
opposed/adj	رکابەر	oral/'ɔ:ɾəl/adj زارەکی
opposite/'ɒpəzɪt/adj - adv	بەرامبەر - پێچهوانە	پەيوەندی بە "دەم" ەو ەمە
opposite/adj	راستەوخۆ -	1- پرتەقال
opposite/adj	بە لایەکی تر	2- ڕەنگ پرتەقالی - پرتەقالی
opposite/n	پێچهوانە	3- ئاوی پرتەقالی
opposite number/n	هاوشان -	وتاریژ
opposition/'ɒpə'zɪʃn/n	هاوتا - هاوکار	1- مەدار 2- پوگە 3- بازن
oppression/ə'presʃn/n	رکابەری -	orbit/'ɔ:bit/n دەسپێشەو
oppressive/ə'presɪv/adj	نۆیۆزسیۆن	orbit/v
oppressor/ə'presə(r)/n	بەرهەڵستی - بەرهەڵست	orchard/'ɔ:ʃəd/n بیستان
opt/opt/v	سەركوت دەكا -	ordeal/'ɔ:di:l/n ئازار - ئەشكەنجە -
optical/'ɒptɪkəl/adj	دەمكوت دەكا، دەچوسینێتەو	میحنەت
optician/'ɒptɪʃn/n	چەوساوە	1- یەك لەدواى یەك -
optimism/'ɒptɪzəm/n	چەوساندنەو	رێگەستەن 2- سیستەم
optimist/'ɒptɪmɪst/n	دژە ئازادی - سەركوتكەر	3- فەرمان 4- داوا
option/'ɒpʃn/n	چەوسینەر - سەمەكار	1- ئەكاركەوتو - ناشرین
optional/'ɒpʃənəl/adj	1- ھەڵدەبژێری -	2- كرێت - بێ ریز
or/ɔ:(r)/conj	بەپەسند دەزانن	order-form/n
or so	2- پاشەكشی' دەكا لە ..	order/v
	3- دەكشیتەو لە - پاشەكشی' دەكا لە ..	1- فەرمان دەكا
	بینایی -	2- داواى خواردن دەكا
	پەيوەندی بە بینینەو ەمە	orderly/adj
	لەخشەبەر	رێك و پێك -
	پسپۆری	جوان رەفتار - رەفتار كۆك
	بینایی /پسپۆری چاو	orderly/n
	گەشبینی	كارمەندی ئەخۆشخانە /سەرباز
	گەشبین	ordinal/'ɔ:dnəl/n ژمارەيەك لە دوا يەكی وەك
	سەریەستی	یەكەم، دووهم...
	ھەڵبژاردن /ئارەزوومەندی	ordinary/'ɔ:dnəri/adj ئاسایی - ساكار
	ئارەزوومەندانە	ordinarily/'ɔ:dnəri/adv بەشیوەیەكی
	یان	گشتی
	نزیكە	ore/ɔ:(r)/n كانزای خار، فلز
		organ/'ɔ:gən/n ئەندام
		organ/n ئۆرگن (ئامیری موسیقی)
		organist/'ɔ:gənɪst/n ئۆرگن ژەن
		1- ئەندامی -
		organic/'ɔ:gənɪk/adj ئۆرگانیک 2- زیندویی (ماددەى زیندو)
		organism/'ɔ:gənɪzəm/n بونەموریکی زیندو/روك و گیانەمور
		organization/'ɔ:gənə'zeɪʃn/n رێكخراو/رێكخستەن

one way	235	oppose
یهك لایه نه / یهك لا	openly/'əʊpənli/adv	بەراشكاوی
one way/adj یهك پى/ یهك ئاراسته	openness/'əʊpənəs/n	كراوهیی - راستگویی
ongoing/'ɒŋgəʊɪŋ/adj بەردوام	open/v	دهكا تهوه
onion/'ʌnjən/n پیاز	open out/v	فراوان دەبی - دهگرتنه خو
on-line/'ɒn 'laɪn/adj بەستراوه	opening/'əʊpənɪŋ/n	۱- سروتار ۲- کون
به كۆمپیوتەر/له سه ره یته	۳- دهرهفت - دهلیقه ۴- پۆستی چۆل	۵- ئامهنگی کردنه وهی...
onlooker/'ɒnlʊkə(r)/n ۱- رێبوار	opening/adj	یهكهم
۲- گهواهیده - شایه	opera/'ɒprə/n	ئۆپیرا
only/'əʊnli/adj تهنیا - باشتین	operatic/'ɒpə'tætɪk/adj	ئۆپیرایی
only-child/n ئاقانه، ئیكانه	opera house/n	شانق
only/adv به تهنی - تهنیا	operate/'ɒpəreɪt/v	۱- به نیشی دێخی -
not only-but also نهك تهنیا... بهلكو...		دهداته نیش ۲- كار دهكا له بهرژه وهندی
only just ۱- بۆما وهیهكی كورت	۳- كار دهكا - شۆل دهكا	۴- نهشته رگهری دهكا
۲- به خورتی - به دژواری - به دهگمه	operating system/n	سیسته می
only/conj به لام - بێجگه		نیش پێ كردن (له كۆمپیوتەر)
onset/'ɒnsɛt/n ۱- بهرایی، دهستپێك	operating theatre	ژووری نۆژداری
۲- هێرش	operation/'ɒpə'reɪʃn/n	۱- چالاکی -
onslaught/'ɒnslo:t/n هێرشێکی توند		كۆمپانیای بازگانی
onto/'ɒntə/prep له سه ر	۲- نهشته رگهری	۳- چۆنییهتی كار کردنی...
be onto sb ۱- ریسوای دهكا	in operation	دهست بهكار دهكا
۲- له گهلی دهوێ - رازی دهكا	operational/'ɒpə'reɪʃnəl/adj	۱- په یوهندی به چۆنییهتی كار کردن ههیه
onward/'ɒnwəd/adv		۲- ئامادهیه بۆ...
۱- له ئیستاره - له مه ودا	operative/'ɒpəreɪv/adj	كاریگه ر
۲- به ره و پێشه وه	operator/'ɒpəreɪtə(r)/v	۱- فهرمانبهری
۱- ئێی دهچۆری		تهلهفون ۲- كارپێكه ر
ooze/u:z/v	۳- خاره ن كۆمپانیای	۱- را ۲- پای گشتی
۲- دیته خواری - خوینی لێدیته خواری	opinion/'ə'pɪniən/n	ئهقیق/تلیك
ooze/n قهوزه - لیته	opium/'əʊpiəm/n	تهیار - دژ - ركبهر
op/op/n کرداری نۆژداری	opponent/'ə'pəʊnənt/n	دهرهفت - بۆنه
opaque/'əʊ'peɪk/adj لیل -	opportunity/'ɒpə'tju:məti/n	۱- ركبهری دهكا
شاروه - دژوار		۲- بهرنگاری دهكا - دژی دهوه ستی
open/'əʊpən/adj ۱- كراوه (دانه خراو)	oppose/'ə'pəʊz/v	
۲- پاك: دڭ و زمانی وهك یهك		
۳- كراوه (سینگ كراوه)		
۴- دانه پۆشراو		
۵- مێشك كراوه ۶- دهره وه		
۷- چاوكراوه ۸- به خشنده - دانیار		

odds	233	offload
odds and ends	offensive/ə'fensɪv/adj	۱- نابرووهر
odometer/n	offensive/n	۲- ناشرین
odour/əʊdə(r)/n	take the offensive	هه‌ئیش، هه‌ئمت
odourless/ə'ʊdələs/adj	له هه‌ئیش کردن	دهست پینشخه‌ری ده‌کا
of/bv/prep	offensively/adv	به شینویه‌کی بێ‌ریزانه
off/bf/adv	offer/ə'fɔ(r)/v	۱- پینشکه‌ش ده‌کا
off/bf/adv	offer/n	۲- ده‌ست پینشخه‌ری ده‌کا له یارمه‌تی دان
off/bf/adv	on offer	۳- ده‌به‌خشێ ۴- ترخی ده‌لی
off/bf/adv	offering/ə'fɛərɪŋ/n	۱- پینشکه‌ش کردن ۲- داشکاندن
off/bf/adv	offhand/ə'fɦænd/adj	۱- هه‌یه
off/bf/adv	offhand/adv	۲- بۆ فروشتن به‌ترخی هه‌رزاتر
off/bf/adv	offhandedly/adv	۱- شتی دراو
off/bf/adv	office/ə'fɪs/n	۲- پینشکه‌ش کراو
off/bf/adv	officer/ə'fɪsə(r)/n	زاره‌کی، سه‌رپینیی
off/bf/adv	official/ə'fɪʃl/adj	ده‌ست به‌جی
off/bf/adv	official/n	بێ گویدانه به‌ر
off/bf/adv	officialdom/ə'fɪʃldəm/n	۱- نووسینگه
off/bf/adv	officially/adv	۲- دایه‌ری میری
off/bf/adv	officious/ə'fɪʃəs/adj	۳- ده‌سته ۴- پایه
off/bf/adv	offing/ə'fɪŋ/n	۱- نه‌فسه‌ر
off/bf/adv	in the offing	۲- فهرمانبه‌ری ره‌سمی
off/bf/adv	offload/ə'fləʊd/v	کارمه‌ندی ره‌سمی - نه‌فسه‌ری پۆلیسی
off/bf/adv		۱- ره‌سمی
off/bf/adv		۲- حکومی ۳- ناشکرا
off/bf/adv		فهرمانبه‌رفهرمانبه‌ری میری
off/bf/adv		فهرمانبه‌رانی
off/bf/adv		ده‌وله‌ت
off/bf/adv		به‌شینویه‌کی ره‌سمی
off/bf/adv		به‌شینویه‌کی ناشکرا
off/bf/adv		۱- نامۆزگار/
off/bf/adv		ناماده‌یه بۆ نامۆزگاری ۲- خۆ هه‌لقورتنه‌ر
off/bf/adv		نزیك
off/bf/adv		هه‌ركه ده‌كه‌وی، نزیكه
off/bf/adv		له كۆل خۆی

odds	كۆمه‌لی شتی جۆراوجۆر
odds and ends	شتی بچووکی كه‌م به‌ها
ode/əʊd/n	شیعری گۆرانی
odometer/n	پنومه‌ری ماوه‌ی دیار
odour/əʊdə(r)/n	بوون (بوونی ناخۆش)
odourless/ə'ʊdələs/adj	بێ‌بوون/بوون بێ‌بوون
of/bv/prep	نامرانی زینده‌کردن
off/bf/adv	نامرانی پینكه‌وه به‌ستنه‌وه‌ی دوو ناو
off/bf/adv	۱- له - ده‌ور له
off/bf/adv	۲- له‌گه‌ل هه‌ندێ فرمان به واتای
off/bf/adv	(داده‌كه‌نی) دی
off/bf/adv	۳- له‌دووری - له‌ماوه‌ی
off/bf/adv	۴- كۆژاوه - دامركاوه - مۆله‌ت
off/bf/adv	۶- هه‌له‌شواوه - داشكاندن
off/bf/adv	۸- هه‌رزاتر - ناخوا
off/bf/adv	۹- به‌كارناه‌ینی
the off/bf det/n	ده‌سپینك
off and on	بچر بچر
well off/adj	هه‌به‌و - زه‌نگین
badly off/adj	نه‌دار - هه‌زار
off/adj	۱- تینكو ۲- خراپوو
off/adj	۳- سارد
off chance/adj	شیعانه‌یه‌کی كه‌م
offal/ə'fɪl/n	۱- له پاشماوه‌ی كوژراو/
offal/ə'fɪl/n	سه‌ربراو - دل و جه‌رك و گورچینه
offal/ə'fɪl/n	۲- پاشماوه
off-day/ə'fɪ deɪ/n	روژی شووم
offence/ə'fens/n	۱- تاوان
offence/ə'fens/n	۲- سه‌رپنجی کردنی یاسا
offence/ə'fens/n	۳- بیزارکردن ۴- نه‌تک کردن
offend/ə'fend/v	۱- سه‌رپنجی ده‌کا
offend/ə'fend/v	۲- توپه‌ی ده‌کا
offend/ə'fend/v	۳- هه‌ستنی بریندار ده‌کا
offend/ə'fend/v	۴- تاوان ده‌کا - گناه ده‌کا
offender/ə'fendə(r)/n	تاوانبار -
offender/ə'fendə(r)/n	گوناه‌بار - خراپکار

observer	232	odds
تێبینی دهكا ٢- لهسه دهدهی	occupant/'ɒkjəpənt/n	نیشته جی-
٣- پیگیری به یاسا دهكا		دانیشتهوی/تیا دانیشته
observer/'ɒb'zɜ:və(r)/n	occupation/'ɒkjupə'ʃən/n	١- تیا دانیشته ٢- پیشه ٣- داگیرکردن
چاودیز- وەك چاودیز	occupational/'ɒkjupə'ʃənəl/adj	پیشەیی
obsess/'ɒb'ses/v	occupier/'ɒkjupaɪə(r)/n	تیا دانیشتهو- داگیرکەر
دهست بهسه پیری دانهگری/ نیگهرا دهبی	occupy/'ɒkjupaɪ/v	١- دهژی له
obsolete/'ɒbsəli:t, 'ɒbsə'li:t/adj	٢- داگیر دهكا ٣- داگیر دهكا- دهگری	٢- پرده كاتهوه
چی دی بهكار نایهت		١- گیراو ٢- مژۆل
زهمهنی بهسه چوه/ چۆن	occupied/'ɒkjupaɪd/adj	٣- داگیرکراو
obstacle/'ɒbstəkl/n	١- پردهدا ٢- ههیه	١- رویدا ٢- بهیری دادی
بههسته، لهههه- رێگر- کۆسپ	occur/'ə'kʊ:(r)/v	٢- بهیری دادی
obstetrician/'ɒbstə'triʃn/n	occurrence/'ə'kərəns/n	پوداو/ههنگهوتن
دکتۆری مندالبیرون	ocean/'əʊʃn/n	فۆقیانوس
obstinate/'ɒbstɪnət/adj	o'clock/'ə'klɒk/n - adv	کاتژمێر- له کاتژمێر
لاسهار- رۆژ	octagon/'ɒktəgən/n	ههشت پالو- ههشتلایی
obstinacy/'ɒbstɪnəsi/n	octagonal/'ɒk'tægənəl/adj	ههشتلا
لاسهاری- رۆژی	octave/'ɒktɪv/n	کۆمهلهی ههشت
obstruct/'ɒb'strakt/v		فۆکتهی مۆسیقی که مۆسیقای
ناستهنگی		رۆژئاوایی له سهه دامهزراوه
له بهردهم دانهی	October/'ɒk'təʊbə(r)/n	تشرینی یهكهم
ریی لێدهگری	octopus/'ɒktəpəs/n	ههختهههوت- ههشت پی
obstruction/'ɒb'straktʃn/n	odd/'ɒd/adj	سهیر- ناناسایی
بههسته- لهههه	odd/n	١- تاه- کهته: کهته پیلو
obstructive/'ɒb'straktɪv/adj		٢- بهراماو- زۆتر- ناریک
رێگر- نههیل	oddly/adv	بهشێوهیهکی سهیر
obtain/'əb'teɪn/v	odd jobs/n	کاری بچوکی جۆراو جۆر
بهدهست دینی	oddity/'ɒdɪti/n	١- سهیرو سهمهههیی
obtainable/adj		٢- ناناسایی
دهگری بهدهست	oddment/'ɒdmənt/n	بهراماو
بهینزی- ههیه	odds/'ɒdz/n	شیمانه- گریمان- جیاوازی
obvious/'ɒbvɪəs/adj	against all the odds	دژی ههموو شته
پوون- ناشکرا		چاوه رێکراوهکان
obviously/adv		
بهشێوهیهکی		
پوون و ناشکرا		
بهنگه نهوێسته		
١- بۆنه ٢- دهرفته		
occasion/'ə'keɪʃn/n		
٢- پروداویکی تایبته		
٤- ریو رهسمی تایبته		
on occasion/adv		
ههندی جار		
occasional/'ə'keɪʒənəl/adj		
جار جار		
occult/'ɒkʌlt/adj		
جادووی-		
نهسته نهاسی- فلهکهیهت/نادیار/شاراو		

obligation/pbl'geɪʃn/n

Oo

O-o/əʊ/	پیتی پازدههم له نهلبای
o/n	ئینگلیزی
o oh	سفر
oak/əʊk/n	ناو
oar/ɔ:(r)/n	دار بهروو- داری بهروو
oasis/əʊ'eɪsɪs/n	سهول
oath/əʊθ/n	میزگی بیابان
oats/əʊts/n	سویند- نهفرین/جوین
obedient/ə'bi:diənt/adj	گان/ خالیک
obedience/ə'bi:diəns/n	گوئ رایهل
obey/ə'bei/v	گوئ رایهل- گوئ رایهل دهبی
obituary/ə'bitʃuəri/n	گوئ رایهل دهکا
	۱- لاواندهوه، شیوه
	۲- وتاریکه له رزنامه له باره ی
	ژیانی مردوو بلأوده کریتوه
object/'ɒbdʒɪkt/n	۱- شتی
	به رهسته ۲- ژئدر
	۳- نامانج ۴- بهرکار (له ریزمان)
object/əb'dʒekt/n	۱- قایل نابی
	له سه ۲- بهرهلستی دهکا
objector/əb'dʒektə(r)/n	به رههلستهر
objection/əb'dʒekʃn/n	به رههلستی
objectionable/əb'dʒekʃənəbl/adj	به رههلستی
	۱- زور ناخوش ۲- نهویستراو
objective/əb'dʒektɪv/adj	۱- بابته ۲- بی لایه
objective/n	مه بهست
objectively/əb'dʒektɪvli/adv	به شتیوههکی بابته تیاوه
objectivity/pbdʒek'tɪvəti/n	بابته تی/ بی لایه
objective/əb'dʒektɪv/n	نامانج

	۱- ناچار کردن
	۲- نهک
obligatory/ə'blɪgətəri/adj	پتیوست
	ژیره ملی
oblige/ə'blɪdʒ/v	۱- ناچار دهکا
	۲- یارمه تی دهکا ۳- بهمانای دی
obliged/adj	سوپاسگوزار
obliging/ə'blɪdʒɪŋ/adj	خرمه تگوزار
	یارمه تی دهر
obliterate/ə'blɪtəreɪt/v	۱- له نیو دهبا
	۲- قه لاچو دهکا ۳- بنی پی دینی
oblivion/ə'blɪvɪən/n	له بیر کردن
	غوفلهت- له بیر کراو
oblivious/ə'blɪvɪəs/adj	بی ناکا
oblong/'ɒblɒŋ/n	لاکیشه
obnoxious/əb'nɒkʃəs/adj	قیزهون
	دزیو- بیزار/دلگیر
oboe/'əʊbəʊ/n	لامیری موسیقا- وهک نای
obscene/əb'si:ən/adj	پیس- چه پهل- بی پوو
obscenity/əb'senəti/n	بی پوی- پیسی- چه پهل
obscure/əb'skjʊə(r)/adj	نادیار- شاروه- لیل- دژواو
obscure/v	۱- دهشاریتوه
	۲- دژواو دهکا
	۳- تنگه یشتنی گران دهکا
obscurity/əb'skjʊərəti/n	شاروهیی- ناپوونی
observance/əb'zɜ:vəns/n	گوئ رایهل- په پهره ی کردن، پیگیری کردن
observant/əb'zɜ:vənt/adj	به دیقت
observation/pbzə'veɪʃn/n	۱- چاودیری
	۲- تیبینی ۳- لیدوان
observatory/əb'zɜ:vətri/n	روانکه
observe/əb'zɜ:v/v	۱- بهوردی

nurture	230	NZ
nurture/n	مەشق / راهبەنان	nutritious/nju'trɪʃəs/adj بە خۆراک
nut/nat/n	۱- گۆڭز، گۆڭز	nuzzle/'nʌzl/v بە کەپو دەخۆرینی
	۲- سەقوله - سەرەبۆری	لووت دەخۆرینی
	۳- کەسینی گەمژە یان شیت	nylon/naɪlɒn/n نایلۆن
do your nut	زۆر توپە دەبی	nymph/nɪmf/n گیانی سروشت لە
nutty/'nʌti/adj	۱- تام گۆڭز	ئافەرتی گەنج / پەری دەریا
	۲- گەمژە - گەلحو - شیت، تام گۆڭز	nymphet/nɪmfet/ کچۆلە ی سەرئەج راکێش
nutcrackers/'nʌtkrækəz/n	گۆڭز	nympho/n سۆزانی / شەیدای سیکس
	شکێن	Nyx/n نیکس: خوداوەندی شەو لە ئەفسانەی
nutshell/'nʌtʃel/n	بەرگی گۆڭز -	یۆناندا
	پەلکی گۆڭز - توێکە گۆڭز	NZ: New Zealand نیوزلاند
in a nutshell/adv	بە کورتی	
nutmeg/'nʌtmeg/n	گۆڭزی بۆندار	
nutrition/nju'trɪʃn/n	خۆراک / خۆراک	
	پێدان	

November	229	nursery
November/nəʊ'vembə(r)/n	null and void	له‌رووی یاساییوه ئاره‌وا- هه‌له‌وشاوه
novice/nɒvɪs/n	numb/nʌm/adj	بێ-هه‌ست، سڤ-بێ-هۆش
بین‌ئه‌زمون	numb/v	بێ-هۆش ده‌بێ-ته‌خ‌دیر ده‌بێ
تازه‌ده‌ست پێ‌کردوو، ساویلکه	numbness/'nʌmbənəs/n	سڤ‌بوون، بێ-هه‌ست بوون
now/naʊ/adv	number/'nʌmbə(r)/n	ژماره‌/اره‌نووس
نێستا	numberless/'nʌmbələs/adj	گۆزانی یان هه‌له‌په‌رکی/سه‌ما
nowadays/'naʊədəɪz/adv	any number of	ژماره‌یه‌کی زۆر
له‌م رۆژانه-نێستا/له‌م سه‌رده‌مه‌دا	number/v	ژماره‌ی بۆ دانه‌نی-
nowhere/'nəʊweə(r)/indef, adv	numberless/'nʌmbələs/adj	ژماره‌ی ده‌گاته
هیچ شوێنی	number-plate/n	له‌ژماره
noxious/'nɒkʃəs/adj	numeral/'nju:mərəl/n	ئه‌ها‌توو
١- زیانبه‌خش	number-plate/n	ژماره‌ی ئۆتۆمبیل
٢- پێس ٢-ژده‌راوی	numeral/'nju:mərəl/n	هێما‌یه‌ک یان
nozzle/'nɒzl/n	numerate/'nju:mərəɪt/adj	رده‌م‌زێک که‌چه‌نده‌تێ ده‌نوێنی/ژماره‌ی رۆمانی
به‌له‌وه-عه‌نه‌ن-ده‌مه‌ک	numerate/'nju:mərəɪt/adj	شاره‌زایی
nuance/'nju:ɑ:ns/n	numerical/'nju:merɪkl/adj	له‌ما‌تایه‌ک هه‌یه
جیاوازیکی بچووک	numerous/'nju:mərəs/adj	ژماره‌یه‌کی زۆر
له‌واتا، ده‌نگ	nun/nʌn/n	١-په‌رستار
nuclear/'nju:kliə(r)/adj	nurse/nɜ:s/n	٢-قه‌یره
ئه‌تۆمی	nurse/v	٢-قه‌یره
nuclear disarmament/n	nurse/v	١-چاودێری نه‌خۆش ده‌کا
چه‌کی ناوه‌کی	nurse/v	٢-تیما‌ری ده‌کا
nuclear-free/adj	nursing/'nɜ:sɪŋ/n	خۆی زۆر پێ مژۆل ده‌کا
بێچه‌کی ناوه‌کی	nursing home/n	پێشیه‌ی نه‌خۆشه‌وانی
nuclear-reactor/n	nursery/'nɜ:səri/n	خانه‌ی په‌سالا‌چووان
کارگه‌ی	nursery/'nɜ:səri/n	١-دایه‌نگا
چه‌کی ناوه‌کی	nursery rhyme/n	خانه‌ی چاودێری کردنی مندا‌ن
nucleus/'nju:kliəs/n	nursery school/n	٢-شتلگا: نه‌ما‌گا-شوێنی
١-ناووک-کروک		فرۆشتنی نه‌مام و شت‌ل
٢-چه‌ق-مه‌له‌به‌ند		سه‌روێ مندا‌ن
nude/nju:d/adj		قوتابخانه‌ی مندا‌انی
nude/n		ته‌مه‌ن ٢-٥
بێ جێک-پووت		
in the nude		
nudist/'nju:dist/n		
لایه‌نگیری		
دیارده‌ی پووتی		
nudity/'nju:di:ti/n		
دیارده‌ی پووتی،		
بێ جێک له‌به‌ری‌بوون		
nudge/nʌdʒ/v		
ئانیشکی لێده‌دا/		
به‌ئانیشکی پانی پێوه‌ده‌نی		
nuisance/'nju:sns/n		
جا‌په‌سکه‌ر		
null/nʌl/adj		
پووج		

nose	228	novelty
بەرەو خوار دەچن / دەنیشی	note/v	۱- تێبینی دەکا ۲- یاد دەکا
nose/nəʊz/v		۳- باس دەکا ۴- تۆمار دەکا
لەسەر خۆ بەرەو پێشەو	noted/'nəʊtɪd/adj	بەناویانگە- دیار
دەچن	note worthy/adj	شایەنی باسە- گرنگە
nose about/around		هیچ ئەو- چ نا- هیچ
بەدوای	nothing/'nʌθɪŋ/pron	بەلاش- لە خۆرا- بێ سود
هەواڵ دەگەری	for nothing	ئاگاناداری-
nosey/'nəʊzi/adj	notice/'nəʊtɪs/n	راگەیانندن/ئاگانادارکردنەو
خۆ تێهەلقورتینەر		دیار- بەرچاو
نارەزوی زانیی شت دەکا	noticeable/'nəʊtɪsəbl/adj	بەشیوەیهکی بەرچاو
nostalgia/nɒ'stældʒə/n	noticeably/adv	تابلۆی ئاگاناداریەکان
نۆستالژیا:	notice-board/n	پێی بۆ/هەموالەکی
خولای گەرانەو بۆ رابردو	notify/'nəʊtɪfaɪ/v	پێی دەلێ، ئاگاناداری دەکاتەو
nostalgic/nɒ'stældʒɪk/adj		notification/'nəʊtɪfɪ'keɪʃn/n
هەست		وریاکردنەو- پێی گوتن
بە گەرانەو بۆ رابردو کردن	not/not/adv	بیرۆکە
کوئە کەپو-	notable/'nəʊtəbl/adj	تێزویی-
کوئە لووت		ئەندیشەیی- وەهەمی
نەو- نەخیر	notably/'nəʊtəbli/adv	ناویانگ زبۆی/
شایەن- دیار		ناسراو بە شتی خراپ
بەرچاو	notary public/n	ناویانگ زراو
بەشیوەیهکی	notch/notʃ/n	سەرەرای ئەو
تایبەت/ نەخاسە		هەرچۆنی بێ
دادنوس	notch/notʃ/v	سفر
پارچەیهکی بچوک لە		ناو (لە رۆزمان)
شیوەی پیتی ۷	note/nəʊt/n	۱- خواردنی دەداتن/
ناست- پلە		دەرخواردی دەدا
۱- سەرکەوتن بە دەست دێنن	note/nəʊt/v	۲- دەرەفتی دەدا گەشە بکا
۲- گۆل دەکا		خۆراک-
۱- نامەیهکی کورت	nourish/'nʌrɪʃ/v	خواردنی پێویست
۲- تێبینی ۳- پەراوێز		رۆمان
۴- لێدوان ۵- پارە ی کاغەز	nourishment/'nʌrɪʃmənt/n	رۆماننوس
۶- ناواز ۷- نۆتە		نویژ جیا
۸- هێمای مۆسیقی- نۆتە	novel/'nɒvl/n	نویستی و جیایی-
تێبینی نامە	novelist/'nɒvəlɪst/n	شتێکی نوێ/ شتیکی نااسایی
پەپاری تێبینی	novel/adj	شتی بچوک و هەرزان وەک شتی بۆزی دەرەفتی
کاغەزی	novelty/'nɒvlti/n	
نامە		

nondescript	227	nosedive
nondescript/'nɒndɪskrɪpt/adj	نیوهرق- نیوران- وهختی فراڤین	noose/'nuːs/n
ناسایی- رهمکی	گری گوتایی گوریس- کندپ	nor, not, neither
none/'nan/pron	گری گوریسی سیداره	له پاش رستهی
هیچ کس نا-	نهری به کاردی به واتای نه... وه نه...	norm/'nɔ:m/n
هیچ شتی نا	هاوکیشه/رئیس	normal/'nɔ:ml/n
none/adv	رهفتاری ناسایی- باو-	دابئی باو
هرچونی بی-	normal/adj	ناسایی- چاوهرنکار
ویرای نهووش	normality/'nɔ:'mælti/n	رهوشتی ناسایی-
non-existent/'nɒn ɪg'zɪstənt/adj	سروش	normalize/'nɔ:məlaɪz/v
بوونی نیه	ناسایی دهکاتهوه-	هئور دهکاتهوه- وهک جارانی لیدمکاتهوه
non fiction/'nɒn 'fɪkʃn/n	normally/adv	بهشینوهیکی ناسایی
ههقیقی-	north/'nɔ:θ/n	باکور- باکوری ولات
نهک خهیاالی	north/adj	باکوریسی
nonplussed/n	north/adv	بهره باکور
سهرسام/	northerly/'nɔ:ðəli/adj	باکوری- شهمال-
سهرلیشیوار، لیتینچو	northward/'nɔ:θwəd/adv	بای شهمال
nonsense/'nɒnsns/n	north bound/adj	بهره باکور
قسه قوڤ/	north east/n	بهره باکور چوون
رهفتاری پوچ- ناشیرین	north east ward/adv	باکوری رۆڤه لات
nonsensical/'nɒn'sensɪkl/adj	the north pole/n	بهره
ناماقوول- که مرڤه- گیل	north west/n	باکوری رۆڤه لات
non-smoker/'nɒn 'sməʊkə(r)/n	northern/'nɔ:ðən/n	بهره
که سئیکی جگاره نهکیش	northerner/'nɔ:ðənə(r)/n	باکوری رۆڤه لات
non-smoking/'nɒn 'sməʊkɪŋ/adj	nose/'nəʊz/n	جه مسیری باکور
(شوین) بو جگاره نهکیشمکان	nosed/'nəʊzd/adj	باکوری رۆڤه لات
non-starter/'nɒn 'stɑ:tə(r)/n	nosebleed/'nəʊzbli:d/n	که پو سۆز-
پرۆڤه ییکی ناسرکه روتوو/ پینشوهخت دۆپاو		که پو قیت
nonstick/'nɒn 'stɪk/adj		خوین له که پو
بی چرک-		هاتن
نهگر		کاتی خوین له که پو هاتن
non-stop/'nɒn 'stɒp/adj		nosedive/'nəʊzdaɪv/v
بی وچان-		له پو و خیرا
بی وهستان		
non-violence/'nɒn 'vaɪələns/n		
بی توندوتیژی به کارهینان- نهرمهوی		
non-violent/'nɒn 'vaɪələnt/adj		
نهرمیار- نهرمهو، باوه پی به به کارهینانی		
توندوتیژی نیه		
noodle/'nu:dl/n		
رشته- همرشته		
nook/'nu:k/n		
گۆشه ییکی مین و تمنا له		
باخچه یهک/ قوڤین		

nightly	226	nonconformist
nightly/'naɪtli/adj	شەوانە -	هیچ کەسێ نا
	هەموو شەوی	خانەدانی
nightclub/'naɪtklʌb/n	یانە ی شەوانە	چینی خانەدان - خۆپێداوەکان
nightdress/'naɪtdres/n	جلی نووسن	پاک - دڵسۆز -
night life/n	ژیانی شەوانە - قەچەخانە	خانەدان - لە خۆپێداوەکان
night school/n	قوتابخانەی شەوانە	۱- خانەدانانە
	قوتابخانەی شەوی	۲- مەردانە پیاوانە
night watchman/n	پاساوانی شەوانە -	nobody/'nəʊbədi/pron
	حەسەس	کەس نا
nightingale/'naɪtɪŋɡeɪl/n	عەندەلیب -	no body/n
	بیلل	کەسیکی ناگرتگ
nightmare/'naɪtmɛə(r)/n	دێوێ زەمە -	nocturnal/'nɒktʃʊnl/adj
	خەوی ناخۆش - ترسێنەر	بە شەو - واکا، ھۆشیار - بەناگ بەشەو
nil/nɪl/n	سەر - هیچ نا	nod/nɒd/v
nimble/'nɪmbl/adj	سووکەلە - بزێو	سەری خۆی بڵند و ئەوی دەکا
nimbly/'nɪmbli/adv	۱- لەسەر خۆ	ھێمایە بۆ ئەوەی بێی بەلێ
	۲- ئازدارانە	nod/n
nine/'naɪn/n	نۆ	بەسەر ووتن بەلێ
ninth/'naɪnθ/ - adj	نۆیەم	noise/'nɔɪz/n
nineteen/'naɪn'ti:n/n	نۆزدە	ژاوە ژاوەدنگە دەنگ
nineteenth/'naɪn'ti:nθ/ - adj	نۆزدەھەم	noiseless/'nɔɪzləs/adj
		بێ دەنگ
ninety/'naɪnti/n	نۆھەد - نۆوێ	noiselessly/adv
nip/'nɪp/v	گەزەیی ئێ دەدا - لەقەیی ئێ دەدا	noisy/'nɔɪzi/adj
nipple/'nɪpl/n	سەر گۆی مەمک	بەژاوە ژاوە - بەدەنگە دەنگ
	(پیاو و ژن)	nomad/'nəʊmæd/n
nit/'nɪt/n	۱- ھێلکەیی ئاسپێ	کۆچەری - کەسیکی
	۲- کەسیکی گەمژە - ھێج و پووج	کۆچەر
nit-picking/n - adj	مشتومڕ لەسەر	nomadic/'nəʊ'mædɪk/adj
	شتی پوچ و ئایەخ	کۆچەری
nitrogen/'naɪtrədʒən/n	نایتروژین	nominal/'nɒmɪnl/adj
nitty-gritty/'nɪtɪ 'ɡrɪtɪ/n	شتە سەرھەکیەکان / شتە گرنگەکان	ناوی - رەمزی -
no/'nəʊ/dɒt	نا - نابین	نرخێکی زۆر کەم
no man's land/n	ناوچەی دامێلراو /	nominate/'nɒmɪneɪt/v
	لەچەک	دەپالێوێ -
	ناوچەی نێوان دوو ھێزی بەشەپ ھاتوو	دەپالێوێ / ناو دەنێ
		nomination/'nɒmɪ'neɪʃn/n
		پالۆتن -
		دامەزراندن
		nominee/'nɒmɪ'ni:ɪ/n
		پالێوراو - دیارکراو
		non-aligned/'nɒn ə'laɪnd/adj
		(دەولەتی) بێ لایەن
		non-chalet/'nɒnʃələnt/adj
		بێ گێژل - ھێمن وەک بانی ھێج نەبوو
		non-committal/'nɒnkə'mɪtl/adj
		وەلامێکی ئاراستەخۆ، بێ لایەن
		nonconformist/'nɒnkən'fɔrmɪst/n
		مۆرفیکی رەفتارجیا لە کۆمەڵەکەیی
		nonconformist/adj
		جیاپۆوە
		ھەلگەراوە / بێ لایەن

net	225	night
net/net/n	تۆپ	newsagent/'nju:zeɪdʒənt/n
net/v	بەتۆپ راودەکا	رۆژنامە فرۆش / بڕیکاری رۆژنامە فرۆش
net ball/n	جۆرە یاریەکە لە	newscaster/'nju:zkɑ:stə(r)/n
	یاری سەبەتە دەچێ	بێژمەری دەنگوباس
net/n	رێک - دروست	newspaper/'nju:zpeɪpə(r)/n
net/v	قازانج دەکا /	رۆژنامە -
	بەدەستی دەکەوێ وەک قازانج	دەنگای رۆژنامەگەری
netting/'netɪŋ/n	تۆرین، کرداری	next/nekst/adj
	دروستکردنی تۆپ	ئەوی دی - داھاتو
network/'netwɜ:k/n	تۆپی هێل و	next door/adj
	تۆری گواستەنەو	ھاوسە - جیران /
	تۆری تەلەفزیۆن و رادیۆ	دەرگا بەدەرگا
neurosis/'njuə'rəʊsɪs/n	گەشکە، فێ	next of kin/n
neurotic/'njuə'rɒtɪk/adj	تووش بوو بە	next to/prop
	تەخۆشی دەمار، فێ / زیاد لە پیۆرست	لە تەنیش
	نیگەرمان	next/adv
neuter/'nju:tə(r)/n	بێ لایەن (لە رۆژمان)	nib/nɪb/n
	(نە مێ و نە نێر)	ئووکێ قەلەم پەندان
neuter/v	دەیفەستین	nibble/'nɪbl/v
neutral/'nju:trəl/adj	بێ لایەن	nibble/n
neutrality/'nju:træləti/n	بێ لایەنی	nice/nɑ:ɪs/adj
neutralize/'nju:trælaɪz/v		خۆش - بەتام - باش /
	۱- هەڵدەوێشتنیتەو	بە هەقالبینی
	۲- کاریگەری ناھێنی	niche/'nɪʃ/n
never/'nevə(r)/adv	هەرگیز - قەت	۱- دەلاقە - کاری شیواو بۆ مروڤ
nevertheless/'nevəðə'les/adv	لەگەڵ ئەوەشدا	nick/nɪk/n
new/'nju:/adj	نۆی - نو - جیا	بڕینی بچووک، پووشان
newness/'nju:nəs/n	نۆیتێ	in the nick of time
newcomer/'nju:kʌmə(r)/n	تازە ھاتوو	لە کاتی خۆیدا
	تازە ھاتوو	nick/v
new moon/n	ھەیفی نۆی	دەروشین
New Year's Day/n	سەری سالی	nick/n
New Year's Eve/n	شەوی سەری سال	زیندان
newly/'nju:li/adv	بەم زوانە	nick/v
newly-wed/n	تازە زاوا	دەگری - زیندانی دەکا / دەدزی
news/'nju:z/n	ھەواڵ - دەنگوباس	nickel/'nɪkl/n
		نیکل /
		پارە ی خور دە ی ئەمریکی (پەسەنت)
		nickname/'nɪkneɪm/n
		نازناو - ناوی نازداری
		nicotine/'nɪkəti:n/n
		نیکۆتین
		niece/'ni:ɪs/n
		کچی برا یا کچی خوشک -
		برازا، خوارزا
		niggle/'nɪgl/v
		۱- لەگچکە و گەورە ی
		شتی دەپێچیتەو - بەوردە یە
		۲- لە ھەموو شتێ بە جواب دی
		۳- بێزار دەکا - نارەحەت دەکا
		night/naɪt/n
		۱- شەو - ۲- ئێوارە
		tonight
		ئەمەش
		a night out
		شەو دەرچوون بۆ رابواردن
		good night
		شەوینکی شاد

need	224	nestle
need/nɪ:d/v پنیویستی پی دماکا / پنیویستی دماکا / ناچار دهین	Negro/'ni:grəʊ/n رنجی -	گفتوگو، دانوستان
needs/nɪ:dz/n پنیویستی - پنیویستی بهمان	neigh/neɪ/n دهنگی نه سپ - هیلاندن	رەش پښت
needless/'ni:dləs/adj نا پنیویست	neigh/v دمحیلیتن	
needlessly/'ni:dləsli/adv به بی پاساوا	neighbour/'neɪbə(r)/n دراوسې، جیران	اوسې -
needle/'ni:dl/n ۱- دهرزی دورمان ۲- دهرزی شریقه - شریفه - دهرزی	neighbouring/'neɪbəriŋ/adj نزیک - هاوسن	
needlework/'ni:dlwɜ:k/n دهرزی /	neighbourly/adj دژستانه	
needy/'ni:di/adj ندار - پنیویست - هزار	neither/'neiðə(r), 'ni:ðə(r)/adv نه نه - نه نهوه / نه نهوه نه نهونه	
negative/'negətɪv/adj ۱- ندری - سلبی - خراب	neither/adv نه تو - نه من	همروها نا
neglect/nr'glekt/n فراموش دماکا - گرنگی پی نادا	neither-nor غازی نیون - گلویی نیون	
neglect/n فراموش کردن	nephew/'nevju:, 'nevju:/n کوچی برا / کوچی خوشک، برزا و خوشکهزا	
neglected/nr'glektɪd/adj فراموشکړاو	Neptune/'neptjəm/n ههساره ی نیپتون	
negligence/nr'glektəns/n که متمرخمی	nerve/nɜ:v/n دهمار	
negligent/'neglɪdʒənt/adj که متمرخم	nerves/n خوگری - زو هملنه چوون	
negligently/adv به که متمرخمی -	ویران - بن رووی می چاوپوویسی	
negligible/'neglɪdʒəbl/adj نایه خ - پوچ - بی قیمت	nerve-racking/adj ورژنمر - دمارگیر کمر	
negotiable/nr'gəʊfiəbl/adj گفتوگو هلدن گری	nervous/'nɜ:vəs/adj ۱- دمارگیر - تره ۲- نیکران - هلچوو	
negotiate/nr'gəʊfiət/v دانوستان دماکا - گفتوگو دماکا	nervously/'nɜ:vəsli/adv له تورمیا په پنجه ی خوی دهگزئ	
negotiator/nr'gəʊfiətə(r)/n گفتوگو کار - وتوزکار	nervousness/'nɜ:vəsənəs/n توره می / تورمه یون - هلچوون	
negotiation/nr'gəʊfi'eɪʃn/n	nervous breakdown/n داروخان - داروخانی دمار ی	
	nervous system/n سیستمی دمار:	
	nest/nest/n هیلاته	
	nest/v هیلا نه دادنه ی	
	nestle/'nesl/v دهگریته خوی - نامیزی	
		پی دماکا

national

national park/n

باخچەی گشتی /

باخچەی نیشتمان

national service/n

رازه‌ی سه‌ربازی

nationalism/'næʃnəlɪzəm/n

ناسیۆنالیزم / ده‌مارگیری نه‌ته‌وه‌یی

nationalist/'næʃə'nælɪst/n

نه‌ته‌وه‌یی / نه‌ته‌وه‌ پەرۆر

nationalistic/'næʃnəlɪstɪk/adj

تون‌دەرپه‌وی نه‌ته‌وه‌ / نه‌ته‌وه‌یی / بیر

nationality/'næʃə'næləti/n

ره‌گه‌زنامه

nationalize/'næʃnəlaɪz/v

خۆمالی ده‌کا

nationalization/'næʃnəlaɪ'zeɪʃn/n

خۆمالی کردن

native/'neɪtɪv/adj

ره‌سه‌ن :

دانیشتووی ناوچه‌یه‌کی دیار / خۆمالی -

خۆی

نۆڤرایی ده‌کات

natter/'nætə(r)/v

نۆر گوتن ، نۆره‌ بێن

natter/n

natural/'nætʃrəl/adj

۱- سروشتی

۲- ئاسایی - چاوه‌ڕێکراو - ۲- ره‌مه‌کی

natural history/n

مێژووی سروشتی

naturalist/'nætʃrəlɪst/n

په‌سپۆری

له‌بۆری روه‌ک و گیانه‌وه‌ر

naturalize/'nætʃrəlaɪz/v

ده‌به‌یته‌ هاوڵاتی ولاتیکی بیانی

ره‌گه‌زنامه‌ی ولاتیکی و ره‌ده‌گرێ

naturalization/'nætʃrəlaɪ'zeɪʃn/n

وهرگرێتی ره‌گه‌زنامه

naturally/'nætʃrəli/adv

۱- به‌شێوه‌یه‌کی سروشتی

۲- بێ گومان ۲- ئاسایی - له‌خۆیه‌وه

۴- له‌ سروشتی خۆیه‌وه

nature/'neɪtʃə(r)/n

۱- سروشت -

nee

سروشتی مری

۲- گه‌وه‌ری مری - خولق / جه‌سه‌له‌ ۲- جوړ

naughty/'nɔ:ti/adj

لاسار - شه‌یتان -

ناگویی رایه‌ل - بزێو

naughtiness/'nɔ:tnəs/n

لاسه‌اری -

بزێوی - ناگویی رایه‌لی

nausea/'nɔ:ziə/n

ره‌شانه‌وه - ماعیده تیڤچون

nauseate/'nɔ:ziət/v

۱- قیزی ده‌کاته‌وه

۲- وای لینده‌کا بره‌شێته‌وه

nautical/'nɔ:tɪkl/adj

ده‌ریاوانی

naval/'neɪvəl/adj

ده‌ریایی - که‌شتیوانی

navel/'neɪvəl/n

ناووک

navigable/'nævɪgəbl/adj

بۆ ده‌ریاوانی

ده‌شی

navigate/'nævɪgeɪt/v

۱- نه‌خشه‌ په‌کار

دینی بۆ دیاکردنی ره‌یگای ئۆتۆمبیل

۲- پاپۆز - که‌شتی - ئۆده‌خوری

navigation/'nævɪ'geɪʃn/n

ده‌ریاوانی

navigator/'nævɪgeɪtə(r)/n

ده‌ریاوان

navy/'neɪvi/n

هه‌زی ده‌ریایی

near/'niə(r)/adj

نزیك - له‌یه‌ك نزیك

nearby/'niə'baɪ/adj

نزیك - هاوسێ

near/v

نزیك ده‌به‌یته‌وه‌ له

nearly/'niəli/adv

له‌م نزیكانه - هاوینی ده‌بین

neat/'ni:t/adj

رێکپۆش - کۆک - جوان

neatly/adv

به‌رێکی

neatness/'ni:tnəs/n

رێک و پێکی

necessarily/'nesə'serəli/adv

هه‌رده‌م

پێویست / به‌هه‌میشه‌یی

necessary/'nesəsəri/adj

پێویست

necessitate/'nesəsɪteɪt/v

پێویست ده‌کا

necessity/'nesəsəti/n

پێویستی

neck/'nek/n

مەل / گه‌ردن

necklace/'nekləs/n

ملاوکه - گه‌ردانه

necktie/'nektai/n

بۆیانباغ - ملبه‌ند

nectarine/'nektəri:n/n

گولۆ / شینه

nee/'nei/adj

له‌قه‌می ژنی شوکردو

Nn

N-n/en/	پیتی چواردهههه له نه لغبای
nab/v	ئینگلیزی دهگری
nae/nei/det	هیچ - هیچ نا
naff/næf/adj	۱- پووچ
nag/n	۲- هیچ نا ۳- مۆدهی کۆن
nag/næg/v	ئەسپ/ جوانو
nail/neil/n	۱- گازانده دهکا
nail/v	۲- گلهیی دهکا ۳- نیکهرازی دهکا
nail-brush/n	۱- بزمار ۲- نینۆک
nail-file/n	بزماری لێدهدا
nail-scissors/n	نینۆک پاککهروه
nail-varnish/n	کاریفی نینۆک
naive/nai'iv/n	نینۆک
naively/nai'ivli/adv	بۆیهی نینۆک
naked/'neikid/adj	ساویلکەیی - ساده
name/neim/n	پەساویلکەیی - سادهیی
by name	۱- پووت - بۆی جەک
in the name of sth	۲- دانه پۆشراو - پاشکاو، پوون
in the name of sb	ناو - ناویانگ -
namesake/'neimseik/n	ناویانگی کەسیکی ناسراو
name/v	۱- ناوی ئی دەنی ۲- ناوێدی دهکا
nameless/'neimləs/adj	۳- ژوانی ناھەنگی گواستەنەو دیار دهکا
namely/'neimli/adv	بەین ناو -
nanny/'næni/n	لە خراپیا دەسف ناکی - ناگوتری
nap/næp/n	بە واتای - هەرخۆی
	دایەن - بەخێوکر
	نەوز - سەرخەو

nap/v

سەرخەوێ دەشکێنی/

nape/neip/n

نەختی دەخەوێ

napkin/'næpkɪn/n

پشتە مە

nappy/'næpi/n

دەستەسپ/ بەروانگە

narcotic/nɑ:'kɒtɪk/n

قوماشی ناوڵینگ

narcotic/adj

بێهۆشکەر

narrate/nə'reɪt/v

بێ هۆش

narration/nə'reɪʃn/n

دەگێرێتەو

narrator/nə'reɪtə(r)/n

گێرێتەو

narrow/'nærəʊ/adj

چێژکۆخان -

narrowly/adj

هەقاییەت گێرەو

narrowness/n

۱- تەسک - تەنگ

narrow/v

۲- دیارکراو - سنوودار

narrowly/adj

۳- زۆر نا هەندێ

narrowness/n

تەسک دەکا تەو

narrowly/adj

بەزەحمەت هەندێ

narrowness/n

۱- تەسکی

narrow-minded/adj

۲- تەنگی ۳- کەمبەینی

nasal/'neɪzəl/adj

بیرتەسک

nasty/'nɑ:sti/adj

لووتی - کەپوویی

nasty/'nɑ:sti/adj

(پۆشایی لووت)

nasty/'nɑ:sti/adj

۱- خراپ - پیس - توپە

nasty/'nɑ:sti/adj

۲- نەیارێ - دوژمنکارانە

nasty/'nɑ:sti/adj

رەق - تێژ - تووند - زۆر خراپ

nastily/'nɑ:stili/adv

بەدوژمنکاری

nation/'neɪʃn/n

۱- نیشتمان ۲- گەل

nation-wide/'neɪʃn'waɪd/adj

۳- نەتەو

national/'næʃnəl/adj

لەسەرپای

national/n

وڵات

nationally/adv

نیشتمانی - نەتەویی

national anthems/n

هەر وڵاتی

national insurance/n

لەسەر ئاستی نەتەویی

national insurance/n

لەسەرپای دەوڵەتدا

national insurance/n

سرودی نیشتمانی

national insurance/n

بیمەیی نیشتمانی

mystic	221	mythology
mystic/'mɪstɪk/n	سۆفی	1- سەرسامی دەکا
mystical/'mɪstɪkl/adj	1- رۆحانی	2- نینگەرائی دەکا
	2- سۆفی 2- نادیار و لیل	نەفسانە - پرۆپوچی
mysticism/'mɪstɪsɪzəm/n	سۆفیگەری - سۆفیاتی	نەفسانەیی - خەییالی
		نەندیشەیی - پرۆپوچ
		mythology/mɪ'thɒlədʒi/n
		میسۆلۆژی - نەفسانە

municipal

- سادە ٢- دنیایی
municipal/mju:'nisɪpl/adj
ئەنجومەنی شارەوانی
١- تازو ٢- کەلەپەڵی سەربازی
mural/'mjuərəl/n
وێنەی گەورە
سەردیوار
١- تاوانی کوشتن murder/'mɜ:də(r)/n
٢- دژوار
murder/v
دەکوژن
murderer/'mɜ:dərə(r)/n
بکوژ-
تاوانبار
murderous/'mɜ:dərəs/adj
کوژمەر-
کوشتنە
murky/'mɜ:ki/adj
نۆتۆک- تاریک-
شیلۆ
murmur/'mɜ:mə(r)/n
پستەپس-
مەنگەمە
murmur/v
دەچەرپێنین
muscle/'mʌsl/n
ماسولکە
muscular/'mʌskjələ(r)/adj
ماسولکەیی- بەمەچەک- بەهێز
museum/'mju:ziəm/n
مۆزەخانە
mushroom/'mʌʃrʊm/n
قارچەک-
کوارگ
music/'mju:zɪk/n
مۆسیقا- نۆتە
مۆسیقا
musical/'mju:zɪkl/adj
مۆسیقی
بەهەری مۆسیقی هەیە/دەنگ خۆش
musical/n
شانۆگەری گۆزانی نامیز
musician/'mju:zɪʃn/n
مۆسیقاژان-
مۆسیقاژەن
Muslim
'/mʊzlim, 'mʌzlim, 'mʊzləm/n
موسلمان
Muslim/adj
ئیسلامی

mystery

- سەگی دەریا: چۆرە
mussel/'mʌzlɪn/n
گیانەوهرێکی دەریایی یە لە ناو قەلکی رەش
دەژێ(دەخوڕیت)
پیویستە- لەسەرته
must/mast/v
سمیل
mustache=moustache/n
خەردەل- خەرتەلە
mustard/'mʌstəd/n
بۆنێکی ناخۆشی هەیە،
musty/'mʌsti/adj
گەنیو
mutant/'mju:tənt/n
زیندوێکی جیاواز
لەرمگەزی خۆی
mutation/'mju:teɪʃn/n
بازدان- گۆڕانیکی
لەمناکاو
١- دەنگی کزو لاواز muted/'mju:tɪd/adj
٢- دەنگی هێمن-٢- رەخنە ئاراستەمخۆ
١- (لاشە) mutilate/'mju:tlɪt/v
دەشیوینن- ٢- سەر لوتی- مردوو دەبێ
mutilation/'mju:tlɪʃn/n
١- شیواندنی لاشە مردوو
٢- سەرگوێ بڕین
١- یاخی بوون mutiny/'mju:təni/v
٢- هەنگەرانیوه
١- لە دژی دەوەستن mutiny/'mju:təni/n
٢- یاخی دەبن
دەبۆلێن-
mutter/'mʌtə(r)/v
دەنگێن/دەچەرپێنین
گۆشتی پەزی
mutton/'mʌtn/n
دوولای- هاوێشی
mutual/'mju:tʃʊəl/adj
١- کەپوو دەمی گیانەوهر
٢- لەموز/ قەپۆز ٢- لولەئێ تەنگ
my/maɪ/pron
هێ من
myself/maɪ'self/pron
خۆم
mysterious/'mɪ'stəriəs/adj
١- شاراوە ٢- ئێل ٢- نەینێ
mysteriously/adv
بەشاراوایی-
بەنەینێ
لوغز- نەینێ-
mystery/'mɪstri/n
شاراوایی

move	219	mundane
بجولینى	muffled/adj	دهنگى نزم و ناڤۆن
دهجولينى-مهلههگیرى	muffler/'maflə(r)/n	شال/مل پىنج/دهنگېر
move/mu:v/n	mug/mʌg/n	۱-كۆيىدريزكۆله ۲-مەسینە
move/v		۳-روخسار ۴-گەلەو/گەمژە/ساویلکە
moving/'mu:viŋ/adj	mug/v	یەکنى روت دەکا-
movement/'mu:vmənt/n		پارەى ئى دەستینى
جولان/	mugger/'mʌgə(r)/n	۱-رووتكەر
جولانەوه-بزوتمەوه		۲-زنگەر-چەتە
movie/'mu:vi/n	mugging/'mʌgiŋ/n	رووت كردن-پارە ئى
mow/məu/v		سەندن
mower/məuə(r)/n	mug/mʌg/n	گەمژە-سادە/ساویلکە
Mr. /'mɪstə(r)/	muggy/'mʌgi/adj	كەشیکى گەرم و شیداره
Mrs. /'mɪsɪz/		هیندە گەرم مروۇ پشی لەبەر نامینى
Ms/mɪz/	mule/'mju:l/n	ئۆستەر-هینستەر
much/mʌtʃ/det	mull/'mʌl/v	تۆتەفكرى-تۆتە رادەمینى
much/adv		بەگۆفكران دادەچى
muck/mʌk/n	multilateral/'mʌlti'lætərəl/adj	فرەلا
۱-پیس	multi media/'mʌlti'mi:diə/adj	فرەمیدیا-جیا جیا
۲-ریخ-پاشماوهی ئازۆل	multinational/'mʌlti'næʃnəl/adj	فرە ولات-ولاتى جیا جیا
۳-پەیین ۴-زىل		كۆمپانیایەك لقی له ولاتان زۆر هەبن
muck/v	multiple/'mʌltɪpl/adj	جیا جیا-جۆرەما-فرە
۱-پیس دەکا	multiple/n	دووقات
۲-مەلسۆكەوتى مندالانە دەکا	multiply/'mʌltɪplaɪ/v	۱-جاران دەکا-
۳-رهفتارى نایەجى دەکا		له بیرکاری ۲-نیکدەدا-زۆر دەکا
۴-کات بەفەرق دەدا	multitude/'mʌltɪtju:d/n	هەشامەت-
mucus/'mju:kəs/n		ئاپۆزەى خەلك
mud/mʌd/n	mum/'mʌm/n	دایک
muddy/'mʌdi/adj	mumble/'mʌmbl/v	مەنگەمگ دەکا
mud guard/n	mummy/'mami/n	۱-دایک ۲-مۆمیا
قوپپاریز: ئەو قەپاغەى کە	mumps/mʌmps/n	مەخەرە/کۆی پەپە
لەسەر تايەى پایسکیل دادەفرى	munch/'mʌntʃ/v	۱-مرخەمرخ دەکا
تاقور بە پایسکلەوان نەکەوى.		۲-ملچە ملچ دەکا
muddle/'mʌdl/v	mundane/'mʌn'deɪn/adj	۱-ئاسایى-
۱-تیکدەدا		
۲-ئالۆز دەکا ۲-دەشپۆینى		
muddle/n		تیکدان-شپواندن، ناشوب
muesli/'mju:zli/n		میوزلی: جۆرە
خواردنیكە بۆ تیشیت		
muezzin/'mu:'ezin/n		بانگدەر
muffle/'mʌfl/v		۱-دەنگى کەم دەکا/
۲-دەپپینچى/دەپۆشنى تاگەرمى بۆ		

motion

motion/v به جوولان ناماژە دەکا

motionless/'məʊʃənləs/adj

بی جوولە - چەسپبو

motivate/'məʊtɪveɪt/v

هان دەدا -

دەوێژینی - جۆش دەدا

motivated/adj

بەجۆش -

بەپەرۆش - بەجەماس

motive/'məʊtɪv/n

هاندەر - ئەگەر -

پالەنەر

motor/'məʊtə(r)/n

مۆتۆر - بزوین

motor/adj

بەماتۆریەلەمی - هەلەمی

motoring/'məʊtərɪŋ/n

ئێ خوێن -

هاژوشتن

motorist/'məʊtərɪst/n

ئێ خوێ -

هاژۆر - شوڤێر - سوار

motorized/'məʊtəraɪzd/adj

بە ماتۆر

motorbike/n

ماتۆر

motor boat/n

بەلەمی هەلەمی

motor car/n

ئۆتۆمبیل

motorcyclist/n

پایسکەل سوار

شوڤێری ماتۆر - ماتۆر سوار

motorway/'məʊtəweɪ/n

پێگەیی خێرا -

motto/'mɒtəʊ/n

دروشم

mould/'məʊld/n

قالب - چوارچێوە -

نموونه / کەپوو / خۆلی نەرم

mould/'məʊld/v

لە قالب دادەریژی

mouldy/'məʊldi/adj

گەنی بوو -

گەنیو

moult/'məʊlt/v

پەرچی - پەری دەوهری

mound/'maʊnd/n

قۆمەتە خۆل -

تەپۆلە

mount/'maʊnt/n

گریدی بچوک -

کەلەکەبۆر

چپای...

mount/v

١- سەردەکەوی - سوار دەبی

٢- (سوارێ ئۆتۆمبیل - ئەسپ دەبی)

movable

٣- زیاد دەکا - توند

٤- گرێ دەدا - دەبەستێتەو

٥- رێک دەکا - لەسەر یەک دەکەوی

mounted/'maʊntɪd/adj

سوار، سوارچاک

mountain/'maʊntən/n

چیا - شاخ /

کەلەکە بوو - قۆمەت

mountaineer/'maʊntə'niə(r)/n

شاخەوان: ئەو کەسە بەسەرچیا دەکەوی

mountaineering/n

کرداری

بەسەرچیا کەوتن

mountainous/'maʊntənəs/adj

شاخاوی -

چپایی / زۆر مەزن

mourn/'mɔ:n/v

خەمی هەیه

جلی تازیه دەپۆشی - جلی رەش دەپۆشی

mourner/'mɔ:nə(r)/n

بەشداری تازیه دار -

هاوخەمی تازیه دار

mournful/'mɔ:nfl/adj

خەمگین - خەمبار

mourning/'mɔ:nɪŋ/n

تازیه - بەهی -

رەشپۆش

mouse/maʊs/n (نامین)

مشک / موشکی کۆمپیوتەر (نامین)

moustache/'mə'sta:ʃ/n

سمیڤ

mouth/'maʊθ/n

١- دەم - زار

٢- ئەو شوێنە روپار دەرژێتە دەریا

mouthful/'maʊθfl/adj

١- پڕ بە دەم

٢- وشە یان دەستەوازیەکی گران لەسەر زار

mouth-organ/n

نامیزی موسیقا -

ھارمۆنیکا / زارەکی

mouth-piece/'maʊθpi:s/n

١- ئەو بەشە

دەمگۆ

٢- قەسەکەری میری - ئاڤاڤتە کەری فەرمی

mouth-wash/'maʊθwɒʃ/n

دەمشۆر:

شلەپکە بۆنی دەم خۆش دەکا

mouth watering/adj

ئاو لە دەمەین -

بەقام

mouth/v

دەمی دەجولینی

movable/'mu:vəbl/adj

دەکری

moose	motion
moose/n گيانەوەرنيگە لە جۆرى ئاسك / مامز	۱- خەفتەي
moose/n گيانەوەرنيگە لە جۆرى ئاسك / مامز	ناو - ۲- تۆپى هاوەن
moose/n گيانەوەرنيگە لە جۆرى ئاسك / مامز	۱- وەرگرتنى قەرد بۆ
mop/mop/n ئاميزى پاقزگەرەوى ناومان	mortgage/'mɔ:ɡɪdʒ/n
mop/v مال بە ئاميزى پاقزگەرەوى	خانوبەرە / مۆزگىچ
mope/məup/v پاك دەكاتەرە	mortician/'mɔ:ʃiʃn/n
mope/məup/v گۆشەگىر دەبى	قەبرلەيدەر - مردوو
moped/'məupəd/n خۆى لەخەلك دور دەگرتى	mortuary/'mɔ:ʃəri/n
moped/'məupəd/n جۆرە پايسكىليگە	ساردگای مردوو
moped/'məupəd/n جۆرە پايسكىليگە	mortification/'mɔ:ʃɪfɪ'keɪʃn/n
moped/'məupəd/n جۆرە پايسكىليگە	رېسواکردن
moral/'mɒrəl/adj رەوشتى - ئەدەبى	mortify/'mɔ:ʃɪfaɪ/v
moral/n پەند - رەوشت باش / ئاكار	رېسواى دەکا
morale/'mɔ:raɪl/n مەعنەوى - وەر	mosaic/'mɔ:zeɪk/n
morality/'mɔ:ræləti/n رەوشت -	مۆزايىك
morality/'mɔ:ræləti/n رەوشت -	moslem/n
morality/'mɔ:ræləti/n رەوشتايەتى	موسلمان
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	mosque/'mɒsk/n
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	مەزگەوت - مەزگەفت
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	mosquito/'mɒs'ki:təu/n
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	مېنشولە - پېشكە
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	moss/'mɒs/n
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	قەوزە
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	most/'mɔ:st/det - pron
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	زۆر لە - زۆرى
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	most/adv
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	نۆزىكەى ھەموو - زۆر - زۆر نۆز
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	motel/'mɔ:tel/n
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	ھۆتەلى سەر پىنگاي گەشتى
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	moth/'mɒθ/n
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	پەپولە ئاسا - مۆرانە
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	mothball/'mɒθbɔ:l/n
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	دەرمانى دژە مۆرانە
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	mother/'mʌðə(r)/n
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	دایك
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	mother/v
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	دەك دایك گەرنكى پى دەدا
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	motherhood/'mʌðəhʊd/n
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	دەك دایك ئاگای ئى دەبىن
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	motherless/'mʌðələs/adj
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	دایكايەتى
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	motherly/adj
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	دایكايەتە
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	mother country/n
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	نەشتەمان - زۆد
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	mother-in-law/n
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	خەسەو
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	mother tongue/n
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	زمانى دایك
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	motif/'mɔ:ti:f/n
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	زمانى رەسەن - زمانى مەندالى
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	۱- نەخشەى
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	۲- پىشنيارىكى مېرى (رەسمى)
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	۱- جۆرەن
moralize/'mɒrəlaɪz/v ئامۆزگارى	۲- پىشنيارىكى مېرى (رەسمى)

momentum

زۆر گهرنگ

momentum

/mə'mentəm, məu'm-/n

ههيز- خهيزايي

momma/'mɒmə/n

ماما- دايه

monarch/'mɒnək/n

شا- شاهين

پادشا

monarchy/'mɒnəki/n

پادشاهيه تي/

سيستهمي

پادشاهيه تي/ دهوله تي سيستم پادشاهيه تي

monastery/'mɒnəstri/n

دير

Monday/'maɪndi, 'mɑ:ndi/n

دوشهمه

monetary/'mɒnɪtri/adj

دراوي-

دارايي

money/'meni/n

پاره

make money

پاره بدهست ديني-

قازانچ دهكا

money box/n

دهخيله

mongrel/'mɒŋgrəl/n

سهكي دورهكه

monitor/'mɒnɪtə(t)/n

۱- شاهه

۲- چاودير ۳- نوينهري پۆل

monk/'mɒŋk/n

رهبن

monkey/'mɒŋki/n

مهيمون

mono/'mɒnəʊ/adj

مؤنؤ

mono/n

يهك كمنالي

monogamy/n

يهك ژني

monolingual/'mɒnəlɪŋgwəl/adj

يهك زمانى- فهرهنگي يهك زمانى

monologue/'mɒnələŋ/n

مؤنؤلؤك/

لهكهل خو قسهكردن

monopolize/'mɒnəpəlaɪz/v

قؤرخ دهكا- دادهكا

monopoly/'mɒnəpəli/n

قؤرخكردن- داكردن

monorail/'mɒnəreɪl/n

ههيلي ئاسنى- يهك ههيلي

monosyllable/'mɒnəsɪləbl/n

يهك برگه يي

monotheism/n

يهك خوارپرستى/ يهك خوارپرستى

monotonous/'mɒnə'təʊnəs/adj

جارسكەر- لهسەر يهك ئاوان

monotony/'mɒnə'təni/n

جارس بوون

monsoon/'mɒn'su:n/n

۱- وهرزى بارانى زۆر

له خوارووي ئاسيا ۲- باي بارانهين

monster/'mɒnstə(r)/n

ديو، ترسینهس-

درنده

monstrous/'mɒnstərəs/adj

درنده-

چهپل- كهته- زه به لاج

month/'mɒnθ/n

مانگ- ههيف

monthly/'mɒnθli/adj - adv

مانگانه،

هه موو مانگي

monument/'mɒnjumənt/n

۱- پهيكهرى

يادگارى ۲- شوينهوارى كۆن

monumental/'mɒnjuməntəl/adj

زۆر گهره- كهته- مهن

moo/mu:/n

دهنگى مانگا- دهنگى چيئل/

قوياندىن

moo/v

دهقوياندىن

mood/mu:d/n

ههوسهله- ههوس-

به دخويس- گيؤل، ههستى كۆمعلي

moody/'mu:di/adj

۱- مزان، دهمدمي-

بن ههوس ۲- رهشبين- خه موك

moon/mu:n/n

مانگ/ههيف

moonlight/'mu:nlaɪt/n

۱- روناكى مانگ-

تريفه ي مانگ ۲- ههويه شهو

moor/muə(r)/n

به يار:

زهويهك به پووش و قهسەر داپؤشرابن

Moor/muə(r)/n

مهراكشى

moor/v

به لهم له قهراغ- لهنگهر

پن دهگري

- به لهمكه لهكهنار... ده بهستينه ره

mooring/'muəriŋ/n

به ندمر

mob

mob/mob/n ژاوه ژاو-ناشوب/توندوتیژی

جه ماوه

mob/v له چواردهوره... کۆ دهیقهوه

mobile/'məubail/adj-n موبایل/

به ناسانی دهگوازیتهوه

به ناسانی جێگۆرکێی پێ دهکری

mobility/'məu'bɪləti/n جیولان-

پزافتن

mobile home/n مالی گهرۆک- کهرهقانه

mobilize/'məubəlaɪz/v دهکاته

سهریار

بانگ دهکا بۆ سهریازی/تهباری دهکا بۆ شهڕ

mock/mpk/v پێی پێ دهکشی-

گالتهی پێ دهکا

mock/adj نارسهن- له چاوهکراوه-

دهستکرد

mock-up/n نمونهی شتیکی رهسهن

modal/'məudl/n فرمانی بهیارمهتی

مۆدال

mode/'məud/n رینگه- شینۆز-مۆده- باو

model/'mɒdl/n مۆدیل- نمونه

شینۆز نهو کهسهی که جلی نمونه

له بهر دهکاو خۆی پێ دهردهخا/

نهو کهسهی له بهر دهم وینه کهیش دادهنیش.

model/v لاسایی دهکاتهوه

به جلی نوێ- مۆدیلس نوێ خۆی دهنوێن.

نمونهی شتی دروست دهکا

modeling/'mɒdlɪŋ/n کرداری

خۆپیشاندهان به جلی نوێ

modem/'məudem/n مۆدیم

(کۆمپیوتەر)

moderate/'mɒdərət/adj مامناوهندی/

میانرهر

moderate/'mɒdərət/v خاوی

دهکاتهوه- هیووری دهکاتهوه

moderation/'mɒdə'reɪʃn/n

215

momentous

ناوهندی/میانرهری

modern/'mɒdn/adj نهسهرهوی-

خۆگری، نوێ- سهردهمی

modernize/'mɒdənaɪz/v بهمۆدین دهکا-

نوێ دهکاتهوه، وای ئێ دهکا لهگه... بگونیجی

modernization/'mɒdənaɪ'zeɪʃn/n

نوێ کردنهوه- نۆزدهنگردنهوه

modest/'mɒdɪst/adj ۱- ساده

۲- بێ فیز-۳- شهڕمن

۴- مامناوهند- هاکنرا

modesty/'mɒdəsti/n بێ فیزی

modify/'mɒdɪfaɪ/v ۱- ههموار دهکا-

گۆرانیکی کهمی تی دهکا ۲- وهسپی دهکا

modification/'mɒdɪfɪ'keɪʃn/n

۱- ههموارکردن ۲- وهسپ

mohair/'məuheə(r)/n خوری بز-

خوری موهر

moist/'mɔɪst/adj ههندی تهپ- شیندار

moisture/'mɔɪstʃə(r)/n شمی

molar/'məulə(r)/n کاکله ددان

ددانی خری/ددانی پشتهوه

mole/'məul/n ۱- خال/نیشانه

۲- نهو کهسهی سیخوری لهسهر دهزکاکهی

خۆی دهکا ۳- گیانهوه ریکی بچوکی کوێره.

molehill/'məulhɪl/n قۆمهته خۆل

molecule/'mɒlɪkjʊ:l/n گهرد- گهردیله

molest/'mə'lest/v ۱- نهزیهتی ددها- بیزاری

دهکا ۲- پری ددهاتی- خراپی دهکا

molt/'mɒlt/v شل دهیقهوه/شل بووه

molten/'mɒltən/adj دهتاویتهوه/تواوه

moment/'məʊmənt/n تروکه/چرکه پێ

at the moment ههرئێستا

for the moment بۆ ماوهیهکی زۆرکورت

momentary/'məʊməntəri/adj

کهم خایه/ کهم تهمهن/ تهمهن کورت

momentous

/mə'ments, məu'ments/adj

misrepresent	214	moat
misrepresent/ˌmɪsˌrɛprɪˈsɛnt/v	mistrust/ˌmɪsˈtrʌst/v	گومان دهکا له
دهشیوینی		باوهی پی ناکا
Miss/mɪs/ خانم - خاتون - ... خان	mistrust/ˌmɪsˈtrʌst/n	گومان - بی
miss/mɪs/n ١- ون دهکا		متمانە
٢- ههله دهکا - له دهستی دهردهچن	misty/ˈmɪsti/adj	تەرم و مژی
٣- پەڕۆشی دەبی - تاسە ی دەکا	misunderstand/ˌmɪsʌndəˈstænd/v	
missing/ˈmɪsɪŋ/adj ون، بەخەوش -		بەهەله تی دهکا
نامادە نەبوو	misuse/ˌmɪsˈjuːz/v	خراب بەکار دینی -
miss/n نیشانە نەپێکان / سەرکردن		بۆ مەبەستی بەکار دینی
missile/ˈmɪsaɪl/n ١- گولە توپ -	misuse/ˌmɪsˈjuːs/n	خراب بەکار هێنان -
سارۆخ - موشە		نیەتی خراب بەکار هێنان
٢- هاویشتران - هاوئێزان	mitigate/ˈmɪtɪɡeɪt/v	هێور دهکاتوه
mission/ˈmɪʃn/n نەرك - پەيام - نێردراو	mitten/ˈmɪtn/n	چۆره دهستهوانەپەكە
بنكه ی پەيامی مژدەبەری		چن پەنجە گەورە ی جودایەو
missionary/ˈmɪʃənəri/n مژدەبەری		هەرچوار پەنجەكە ی تر پێكەوین.
فەله - مژدەبەری گاور	mix/mɪks/v	١- تێكەل دهكا -
misspell/ˌmɪsˈspel/n رێنوسی		بە تێكەل كردن دروست دهكا
ههله دهكا		٢- لای تێك دهچن
misspent/adj پاره یان كاتی بەفێرێ دراو		٣- دوو شت لەهەك كات دهكا
mist/mɪst/n تەم - تەم و مژ - تەتومەن	mix up/n	هەله، سەر لێشێوان
mist/v بە تەم دانەپۆشی -	mix/n	تێكەل - تێكەله - تێكەله ی نامادە
(ناوچەكە) تەم و مژ دەگری	mixed/ˈmɪkst/adj	هەمەڕەنگ، جێزواجێز
mistake/ˈmɪˈsteɪk/n هەله - غەلەت		تێكەل - بۆ نێر و مێ - كچ و كوچ
by mistake بەهەله - بەرێكەوت		له سروشتی هەستی دنیای نیه
mistake/v ههله دهكا - غهلهت دهكا	mixed doubles/n	دووكەسی :
mistaken/ˈmɪˈsteɪkən/adj ههله -		یەكێ ژن و یەكێ پیاو
نادروست	mixed up/adj	پەشێو - هەراسان -
mister/ˈmɪstə(r)/n مستەر - ریزدار		سەر لێشێوان
mistook/v هەله ی کرد	mixer/ˈmɪksə(r)/n	نامیری تێكەلەر
mistreat/ˌmɪsˈtri:t/v خراب مامەلە	mixture/ˈmɪkstʃə(r)/n	تێكەله - گیراوه
دهكا - خراب رهفتار دهكا -	moan/məʊn/n	ناه/ناه تان
خراب هەلس و كەوت دهكا خراب	moan/v	دەنالیانی - گەلەیی دهكا -
له گەلە ی دەجولێتەوه		گازنده دهكا
mistress/ˈmɪstrəs/n دۆست -	moat/məʊt/n	١- قانگە
مامۆستای ژن		٢- قۆرتێکی قۆل له دەوری قەلای دەوری پڕ ناو
		دهكا بۆ پاراستنی قەلای.

mirth	213	misread
ناوێژو دهمکاتهوه	misery /mɪzəri/n	ناوێمیدی -
mirth /mɜːθ/n		نەمشکەنجە - ئێش و ئازار
mis-	misfire /mɪs'faɪə(r)/v	فەشەل دینی -
misapprehension		سەرناگری
/mɪsæprɪ'hensjən/	misfit /'mɪsfɪt/n	نە سازان - نەگونجان
غەلەت حالی بوون	misfortune /mɪs'fɔːtʃʊn/n	بەدبەخت هێنی
غەلەت حالی بوون - چەوت تی گەیشتن		مەرگەسات هین
misbehave /mɪsbɪ'heɪv/v	misgiving /mɪs'gɪvɪŋ/n	هەست بەگومان و
هەلس		نیگەرانی کردن
و کەوتی خراپ دەکا	misguided /mɪs'gaɪdɪd/adj	لە خشتەبەر -
خراپ رەفتار دەکا		گومراکەر - ناماقوول
misbehaviour /mɪsbɪ'heɪvjə(r)/n	mishap /'mɪshæp/n	پووداوێکی دلنەزین
بەد رەفتاری		قەومان
miscalculate /mɪs'kælkuleɪt/v	misinform /mɪsɪn'fɔːm/v	زانیاری هەلە
لە ژماردن هەلە دەکا		دەداتی
لە خەملاندن بە هەلە دەچی	misinterpret /mɪsɪn'tɜːprɪt/v	
miscarriage /'mɪskærɪdʒ/n		بەهەلە تی دەکا
لەبار چوون		غەلەت حالی دەبن - بە هەلە ڕاڤەدەکا
miscarry /v	misjudge /mɪs'dʒʌdʒ/v	باوەڕێکی هەلە
لەبار دەبا -		بونیاد دەنن لە هەڵسەنگاندنی...
هەلەدەوشینیتەوه		بەهەلە دەچن - بێبارێکی هەلە دەدا
miscellaneous /mɪsə'leɪniəs/adj	mislay /mɪs'leɪ/v	شتن لە شوێن دادەنن و
هەمەڕەنگ - جۆرەها		لە بیری دەچن/شتن بۆ ماوەیین و ن دەکا
mischievous /'mɪstʃɪf/n	mislead /mɪs'liːd/v	چەواشە دەکا - فرۆودەدا
بەد رەفتاری /		دەست خەلەتی دەدا
شەیتانی - شیمی (بۆ مندالان)	misleading /mɪs'liːdɪŋ/adj	چەواشە کەر -
mischievous /'mɪstʃɪvəs/adj		لەخشتەبەر
شەڕانی - شەیتان - بەدکار	mismanage /mɪs'mænɪdʒ/v	خراپ بەڕێوە
misconception /mɪskən'sepʃn/n		دەبا
بیرۆکەیی هەلە - تێگەیشتنی هەلە	misplaced /mɪs'pleɪst/adj	ناشایەن
misconduct /mɪs'kɒndəkt/n		لە شوێن خۆنا - پیاوەلدانی ناشایەن
بەد رەفتاری - بەدناکاری	misprint /'mɪsprɪnt/n	هەلە ی چاپ
misdeemeanor /mɪsdrɪ'miːnə(r)/n	mispronounce /mɪsprə'naʊns/v	
تاوانی بچووک		بەهەلە گۆ دەکا
miser /'maɪzə(r)/n	misread /mɪs'riːd/v	بەهەلە
قەلس - قەزۆک -		دەخوینیتەوه - بەهەلە تی دەکا
رەزێل - رۆد - گرتە		
miserable /'mɪzəbl/adj		
۱ - ناشاد -		
خەمبار - خەمگین		
۲ - بێزارکەر ۲ - کەم - هیچ نا		
miserably /mɪzəbli/adv		
بە ناوێمیدی		

mindless

mindless/'maɪndləs/adj ١- گەمژە

٢- زیرەکی و تێفکری نی ئاوی

mine/main/pron

می من

mine/n

١- کان ٢- لوغم - بۆمب - مین

minefield/'maɪnfi:ld/n ١- کێلگەیی

ئەلغام - مین بێژ

٢- بارمەکه چاوەڕێی تەقینەووی ئی

دەکرێ، هەر بقلیشیتەوه - دەقلیشیتەوه

mine/v

١- کانزا دەر دینێ

٢- لە کان کار دەکا

٣- قوژت ئی دەدا تا کانزا دەر بینێ.

٤- لوغم دەچینێ - لوغم دادەنیتەوه

mine layer/n

کەشتی مین چین

minesweeper/n

مین لایەر

miner/'maɪnə(r)/n

کانکار

mineral/'mɪnərəl/n

کانزا

mineral water

ئاوی کانزایی

mingle/'mɪŋɡl/v

تێکەڵ دەبێ -

ئاویتە دەبێ

mini-/'mini/

زۆر بچووک

miniature/'mɪniətʃə(r)/n

وێنەبەکی

بچووکراوه

in miniature له شێوەیەکی زۆر بچووکدا

له وێنەبەکی بچووکراوهدا

minibus/'mɪnɪbʌs/n پاسی بچووک -

مینیوبوس

minimal/'mɪmɪməl/adj زۆر بچووک -

زۆر کەم

minimize/'mɪmɪmaɪz/v

١- زۆر بچووکی دەکاتەوه

٢- کەمی دەکاتەوه

minimum/'mɪnɪməmə/n

کەمترین

mining/'maɪnɪŋ/n

کانزاکاری -

دەرهێنانی کانزا

miniskirt/'mɪnɪskɜ:t/n مینی ژۆپ -

تەنۆرەیی زۆر کورت

minister/'mɪnɪstə(r)/n

١- شانیار -

وەزیر ٢- قەشە

ministerial/'mɪnɪ'strɪəl/adj

وەزارەیی

ministry/'mɪnɪstri/n

١- وەزارەت

٢- پیشەیی قەشە

mink/'mɪŋk/n

مینک: گیانەوهریکی

دەندەیی بچووکە

minor/'maɪnə(r)/adj - n

١- بچووک - کچم -

٢- لاومکی - چینی لاومکی دەنگ

٣- ناکام - ناکامەکان

minority/'maɪ'nɒrəti/n

١- ئەوجەوانی

٢- کەمایەتی - کەمینه

mint/'mɪnt/n

پونگ - شیرنەمەنی

minty/'mɪnti/adj

تام پونگی

mint/'mɪnt/n

شوێنی پارە لێدان

mint/v

پارە لێدەدا

minus/'maɪnəs/prep

کەم - کرداری کەمکردن

له ژێر سفر - بەم - کەمتر له -

نیشانەیی سانیب - کەم - له ماتماتیک

minuscule/'mɪnəskju:l/adj

زۆر بچووک -

زۆر ورد

minute/'mɪnɪt/n

خولەك - ماوەیەکی زۆر کەم

the minutes تۆماری نوسراوی دانیشتنی ..

at any minute: in a minute

بەم زمانە

پاش چەند خولەکی

just a minute

دەقیقەی بەیارمەتیت

up to the minute

نۆی - دوا پیشەهات

minute/adj

زۆر ورد (بچووک)

miracle/'mɪrəkl/n

موعجیزە - پەرچو

miraculous/'mɪrækjələs/adj

له سروشت

بەدەر - ئاساسا

miraculously/adv

بە موعجیزە

mirage/'mɪrɑ:ʒ/n

سەراب - تراویلکە

mirror/'mɪrə(r)/n

ئاوینە - ئەینۆک - قوژیک

ئاورەژوو

mirror/v

رەنگ دەداوە

Milage	211	minder	
Milage: mileage/n	1- ماوهی براب	میلیگرام	
	2- ریزەیی سود	میلیلتر	
mild/mairld/adj	1- نەرم- نەرم و نیان	میلیمتر	
	2- خۆشنود، خۆشود	دروستکردنی شەبقە	
	3- مامناوەندی	ئافەرەتان یان فرۆشتن	
mildly/adv	هەندئ- ئا پادەین	ملیون	
mile/mail/n	میل- ماوهیەکی دوور	ملیونەیم/	
	ماوهیەکی درێژ- روداویکی گرتگ	بەشی لە ملیون بەش	
militant/'militənt/adj	شەپاشی-	ملیونێر	
	ئازا و بەجەرگ/میلیتانت	ملیونێر(ئافەرەت)	
militancy/'militənsi/n	خەبات-	پنیومەری	
	تیکۆشان	ماوهی براب	
militant/n	خەباتگیر- تیکۆشەر	به جوله و ئاماره شت دەلێ-	
military/'militəri/adj	سەربازی-	نمایش به جوله	
	جەنگی	به ئاماره شت دەلێ	
militia/mə'liʃə/n	میلیشیا- بەره‌نگاری	لایسای کەسێ	
	میلی	دەکاتەوه بۆ کالته	
milk/milk/n - v	شیر-	لایسای کەرەمەوی کارامەي گالته‌جار	
	شیری... دەدۆشی- داه‌چۆرینی	مناره	
milk chocolate/n	چوکلیتی شیری	پارچه پارچه دەکا	
milkman/'milkman/n	شیر فرۆش	گۆشتی پارچه پارچه کراو	
milk shake/n	نایس کریم:	تیکەلەیکە لە میوه‌ی	
	خواردنەویەک لە شیر و هەندی	وشکراو و گۆرۆو شەکراو.	
	بۆن و تام... پێکدێ	mind/maɪnd/n	عەقل- هۆش- بیر
milk tooth/n	دەدانی شیری	out of mind	گەرە، شیت
milky/'milki/adj	1- شیری- لە	make up mind	بەریار دەدا
	شیردروستکراو	mind/maɪnd/v	بیزاردەبی- گرتگی دەدا-
	2- رەنگ شیری		دەلەورینی
mill/mɪl/n	ئاش- کارگە- وردەر	mind you	له بیر نه‌کەي
mill/v	دەهاری- وردەکا	mind your business	خۆت له کاروباری
millier/'mɪlə(r)/n	ئاشەوان		خەلک هەلمەفولتینە
millennium/mɪ'leniəm/n	هەزاره	never mind	گوێ مەدی- هیچ نیه
the millennium	یادی هەزار سالی	Mind out	لاکۆ- لاچۆ ئاگادار به‌
millet/'mɪlɪt/n	داریوجان:	minder/'maɪndə(r)/n	شوان،
	روه‌کیکە لە گیا- قەسەر دەچن، تۆوه‌کەي		سەرپەرشت، چاودێر
	وه‌ک خواردن به‌کاریدی		

merciless	209	meticulous
merciless/'mɜ:sɪləs/adj	بی' ره‌حم، بی' به‌زه‌یی	ژووری خواردنی سه‌ریازان
mercury/n	جیوه	۱- نامه- په‌یام
mere/'mɪə(r)/adj	ته‌نیا/جگه	۲- ئامانج
merely/adv	ته‌نیا (ته‌زیاتر نه‌کمه‌تی)	نامه‌به‌ر-
merge/'mɜ:dʒ/n	یه‌کده‌گیرنه‌وه، یه‌کده‌خاته‌وه	په‌یام‌به‌ر
merger/'mɜ:dʒə(r)/n	کرداری یه‌ک‌گرتن	مه‌سیح
meridian/'mɛrɪdɪən/n	۱- ئه‌و هێله	دیتی- بینی
	خه‌یانه‌ی له‌سه‌ر پووی زه‌وی له	میتابۆلزم
	نێوان چه‌مه‌سه‌ری باکوور و باشوور	metal/'metl/n
	هه‌یه و به‌شورینه‌یکی تایبه‌ت ره‌ت ده‌بین.	کانزا
	۲- به‌ره‌زترین جێ که‌ خۆر ده‌یگات.	metallurgical/adj
	۳- نیه‌وه‌بازنه‌ی زه‌وی.	کانزایی
meringue/'mɛrɪŋ/n	تیکه‌له‌ی	metamorphosis/'metə'mɔ:fəsis/n
	شه‌کرو سپینه‌ی هێلکه	گۆڕانی ته‌واوی شیوه‌ی...
	ئه‌و کێکه‌ی له‌ شه‌کرو سپینه‌ی هێلکه‌ دروست	metaphor/'metəfə(r)/n
	ده‌کری.	خواستن- واتای مه‌جازی
merit/'merɪt/n	لایه‌نی چاکی /	metaphorical/'metə'fɔrɪkl/adj
	ئه‌ده‌گاره‌ چاکه‌کان- به‌هاده‌ر	مه‌جازی
merit/v	شایه‌نه‌- لایه‌ی دی	metaphysics/'metə'fɪzɪks/n
meritocracy/'merɪ'tɒkrəsi/n	میراتۆکراسی: سیسته‌می حکومه‌تی	ئه‌وه‌دیوی
	که‌سانه‌ی به‌ توانا و پڕۆشنه‌یه‌.	سروشته
mermaid/'mɜ:meɪd/n	په‌ری ده‌ریا	metaphysical/'metə'fɪzɪkl/n
merry/'meri/adj	رووخۆش- سه‌رخۆش	دینی/ ئه‌وه‌دیوی سروشته
merriment/'merɪmənt/n	خۆش و	۱- سه‌زای ده‌دا- پاداشته‌ی ده‌دا
	شادی	۲- خه‌لاتی ده‌کا
mesh/'meʃ/n	تۆڕ ئاسا	meteor/'mi:tɪə(r)/n
mesmerize/'mezməraɪz/v	سه‌رنجی	ته‌یه‌زه‌که‌گۆرزه‌ روناکی-
	را ده‌کێشێ	گره‌گر
	توووشی دۆشدامانی ده‌کا	meteoric/'mi:tɪ'ɒrɪk/adj
mess/'mes/n	۱- پیسی، ئاڕێک و پێکی	۱- زۆر خه‌یرا-
	۲- کێشه‌- قه‌یران	تیه‌زه‌و ۲- سه‌ره‌که‌وتوانه
mess/v	پیسی ده‌کا	meteorology/'mi:tɪə'rɒlədʒi/n
messy/'mesi/adj	پیسی- پیسی و پۆخل	زانسته‌ی
		سه‌قاو- که‌ش و هه‌وا
		meter/'mi:tə(r)/n
		پیه‌وه‌- کێش
		meter/v
		به‌پیه‌وه‌ ده‌پینۆی
		method/'meθəd/n
		ریگا- شیواز
		methodical/'mə'θɒdɪkl/adj
		مه‌نه‌ه‌جی-
		ریک و پێک
		Methodist/'meθədɪst/n
		یه‌کی له‌
		ئه‌ندامه‌کانی که‌نیه‌سای پڕۆتستانس
		که‌ جۆن ویزلی له‌ سه‌ده‌ی ۱۸ دا یه‌مه‌زانده‌.
		meticulous/'mə'tɪkjələs/adj
		وردکار- وردبێن: ئاگا‌دار

melt
melt/melt/v ١- دەشتاوتنهوه- شل دهیتهوه
 ٢- نەرم دەبی- هێور دەبی
meltaway/v وە دەبی-
 گۆم دەبی- پەرش دەبی
member/'membə(r)/n ئەندام- تاک
membership/'membəʃɪp/n ئەندامی
 ژمارەیی ئەندامەکان- ئەندام پەرلەمان MP
membrane/'membreɪn/n
 ١- داپۆش ٢- پێست نەرم/نوێژ
memento/mə'mentəʊ/n یادگاری
memo/'meməʊ/n یادداشت نامە
memoir/memwɑ:(r)/n یاداشت-
 رۆژانە- ژياننامە
memoris/n یادداشت- رۆژانە- ژياننامە
memorable/'memərəbl/adj
 لە بیر ناکرێ- لەبیر نەچوو
memorandum/'memə'rændəm/n
 یاداشت
memorial/mə'mɔ:riəl/n ١- یادگاری
 بیرخەرمو ٢- تۆماری میژوویی
memorize/'meməraɪz/v لەبیر
 دەکا- ئەزبەر دەکا
memory/'meməri/n بیرەوهری-
 بیرکردنەوه
 ئەو بەشە کۆمپیوتەر کە زانیاری هەڵدەگرێ
In memory of: to the memory of
 لەبیرەوهری/لە یادێ
men/men/n پیاوھکان/مروڤھکان
menace/'menəs/v ترس، ھەرشە-
 بێزارکەر
menace/'menəs/n ھەرشەدەکا
menacing/adj ترسێنەر- تۆقێنەر
mend/mend/n شتی تێکچوو- شکاو
 چاک دەکاتەوه

208
mend/v ١- چاک دەکاتەوه
 ٢- ھەموار دەکا
menial/'mi:niəl/adj ١- ھاكەزایی- ناكرنگ
 ٢- كەم بایەخ
meningitis/'meni'n'dʒaɪtɪs/n ھەوکردنی
 مێشك یان دەمارێ پشت/پوكانەوھێ مێشك
menopause/'menəpəʊz/n تەمەنی بێ
 ئومێدی (گۆزانی ژیان)
menstruate/'menstruət/v ھەیز دەبێشێ-
 بێ نوێژ دەبی
menstruation/'menstru'eɪʃn/v كنج-
 مەھەك، بێ نوێژی مانگانەیی ژن
mental/'mentl/adj ھۆشی- بیریی
 نەخۆشخانەیی ئەو كەسانە کوشی نەخۆشی
 ھۆشی-ھۆشەکی ھاتون
mentality/'men'tæləti/n ھۆشیی-
 چۆری بیرکردنەوه
mention/'menʃn/v یاد دەکا- ئاماژە بۆ دەکا
don't mention it شاھمەنی نییە
 پێویست بە سوپاس ناکات
 یادکردن-
mention/n ئاوهێنان، ئاماژە بۆ کردن
menu/'menju:/n لیستی خواردنەکان
 لیستی ھەلبژاردنەکان لە کۆمپیوتەر
mercenary/'mɜ:sənəri/adj ١- پارەیی-
 دراویی، پەيوەست بە شتی ماددی پەيوە
 ٢- جاشیتی- بەکریگیاروی
merchandise/'mɜ:tʃəndaɪz/n کەل و پەل-
 شت و مەك
merchant/'mɜ:tʃənt/n بازرگان
merchant navy/n گەشتی بازرگانی
Mercury/'mɜ:kjəri/n ھەسارەیی عەتارد
 نزیکترین ھەسارە لە زۆر
mercy/'mɜ:si/n بەزەیی- مێھرەبانی
merciful/'mɜ:sɪfl/adj مێھرەبان
mercifully/adv مێھرەبانانە-
 بەبەزەبیانە

Med

Med: Mediterranean/n دەریای سېی

ناوەراست/ولاتانی دەریای ناوەراست

medal/'medl/n ملوانکە - مەدالیا

medalist/'medəlist/n ١- هەلگری

مەدالیا ٢- برەوی مەدالیا

medallion/mə'dæliən/n ملوانکە

خوناوکە

meddle/'medl/v خۆ مەندەقورتینی

لە کاری خەلکی

media/'mi:diə/n میدیا: ھۆکارەکانی

راگەیاندن

mediaeval: medieval چەرخەکانی

ناوەراست

mediate/'mi:diət/v ناوێژی دەکا

دەچیتە نێوانیانە

mediation/'mi:di'eɪʃn/n ناوێژی

کردن، ناوێینکردن/بۆ چارەسەرکردنی

کێشە

mediator/'mi:diətə(t)/n ناوێژکەر

ناوەند - ھۆکار

نێوانکەر - پێناو

لە مەسیحیت دەوترێ: پیاوی دینی دەتوانی

ھەرچی بەندە بێھوێ بگەیەنیتە خوا، شتی

ناوا لە نێسلا مەدانیە.

medical/'medɪkl/adj پشکنینی

پزیشکی - پزیشکی

medicated/'medɪkətɪd/adj

چارەسەری - دەرمان

medication/'medɪ'keɪʃn/n دەرمان

medicine/'medsn, 'medɪsn/n

پزیشکی - دەرمان - چارەسەر

medieval/'medi:vl/adj پەڕووست بە

چەرخەکانی ناوەراست

mediocre/'mi:di'əukə(r)/adj

ناوەند/ خراپ نێیە - ئاسایی

meditate/'medɪtət/v لە گۆڤەکان

رادەچی - دانە لە دەدا - تەندەفکری - زۆر

بیری دەکا - تەندەفکری

the Mediterranean/n دەریای سېی

ناوەراست/ولاتانی دەریای سېی ناوەراست/

تایبەت بە ولاتانی دەریای سېی ناوەراست

medium/'mi:diəm/n ١- ھۆکار - نێوەند

٢- ھۆکاری راگەیاندن

mediums/n بەینکاری رۆھی -

نێوەنکاری رۆھی

medium/adj ناوەراست

medium wave/n شەپۆلی ناوەراست

meek/'mi:k/adj ١- گۆندێر، گۆی رایەل،

بەرئەر

٢- ھێمن و بێ دەنگ

meekly/adv ١- بە بێ دەنگی ٢- بە گۆی رایەلی

meekness/n گۆندێری، گۆی رایەلی

meet/'mi:t/v ١- دیدەنی دەکا - دیداری دەکا

٢- چاوی پێدەکەوی - دەبینی

٣- یەکەم جار یەکتەر دەبینن - کۆدەبەرە

٤- دەنگەنەیک - بەیەک دەگەن.

٥- پێویستی یەکانی پێ پر دەکرێتەو.

meeting/'mi:tn/n کۆبونەو - دیدار

megomania/'megə'lə'menɪə/n

شینتی مەزنیشتی

megaphone/'megə'fəʊn/n دەنگ گەرمەکەر

مێگافۆن - زوونا

mellow/'meləʊ/adj ١- نەرم و تام شیرین

٢- ھێمن، نەرم

٣- رەسیو، ئاقل

mellow/v بەنەرمی مامەلە دەکا

نەرم دەکا - ھێور دەکا تەو

melodrama/'melədrə:mə/n مێلۆدراما

melodramatic/'melədrə'mætɪk/adj

مێلۆدرامی

melody/'melədi/n مێلۆدی - ئاواز -

تەغمە

melon/'melən/n گۆندۆرە - کالەک

water melon/n شەفتی - شوتی

206

mechanization

maximum	دوا ڕاده	meaningless/'mi:nɪŋləs/adj	١- بێ واتا
maximum/mæksɪmə/	ئەو پەڕی		بێ سوود ٢- هیچ و پوچ
May/meɪ/n	مانگی ئایار	means/mi:nz/n	هۆکار- ناوێند
May Day	ڕۆژی یەکی ئایار	by means of	بەهۆی- بەرێگای
may/meɪ/v	لەوانەیه- دەبێ- دەکرێ	by no means	هەرگیز
	شیعانه دەکرێ- رێی تی دەچێ	means/mi:nz/n	پارەر سامان- دەرمانەت
may be/adv	لەوانەیه، دەبێ وایێ	in the meantime	لەو کاتەدا،
mayonnaise/'meɪə'neɪz/n	مایۆنێز:		لەو نێوهندەدا
	خواردنە هێلکە و پۆن لەگەڵ زەڵاتە	meanwhile/'mi:nwaɪl/adv	لەو سەین و
mayor/meə(r)/n	سەرۆکی شارەوانی /		بەینەدا- لەو دەمی
	پارێزگا- کێخوا	measles/'mi:zɪz/n	سورێژ، سوریکە
mayoress/meəres, meɪəres/n	سەرۆکی شارەوانی (ژن)	measly/'mi:zli/adj	بچوک- کەم بەها
	خێزانی- هاوسەری- ژنی سەرۆکی	measure/'meʒə(r)/v	دەپێوی- دەگاتە- دەخەملێنی
	شارەوانی	measurement/'meʒəmənt/n	پێوان- ئیجرا
maze/meɪz/n	پێ گومکردن-	measure/n	١- هەندێ- ریژەیی- پێوهر
	سەرلێشیواندن/شپڕە		٢- هەلسوکەوت- ئەدارەک
me/mi:/pron	مەن- لەباری بەرکار		٣- یەکە ی پێوان
meadow/'medəu/n	مێرگ	meat/mi:t/n	گوشتی گیانەرمەر و
meagre/'mi:gə(r)/adj	بچوک- کەم		بالتە ئەک هێ مژۆ
meal/mi:l/n	ژەم	meatball/'mi:tbo:l/n	پارچەیی خەری گوشتی
meal time/n	کاتی ژەم		وردکراو یان قییمەکراو
mean/mi:n/v	١- وادەبەخشی-	Mecca/'mekə/n	مەککەیی پێوژ-
	وادەگەیهنی، واتای وا دەدا		پوانگە- قیبلە شوێنی پووکەری میوانان
	٢- دەبەوێ- مەبەستی	mechanic/mə'kænɪk/n	کرنکاری میکانیک
	٣- گەنگە- زۆر دەگەیهنی- دەبیته هۆی	mechanical/mə'kænɪkl/adj	میکانیکی-
mean well	نیهتی باشە		شارەزا لە نامیز/نامیز- بێ گیان
mean/adj	قرچۆک- چاوبرسی	mechanics/mə'kænɪks/n	١- نامیز- هۆکار
mean/n	پێژە: ناوێند- رهوش		میکانیکیەت- چۆنیەتی کارکردنی..
meander/'mi:ændə(r)/v	١- پێچاوپێچ		٢- زانستی میکانیک
	دەبێ- شەپۆل دەدا ٢- بێ نیش دەسوپیتهوه	mechanism/'mekənɪzəm/n	
meaning/'mi:nɪŋ/n	واتا- مەدلۆل-		نامیزی میکانیکی/ چۆنیەتی کارکردن
	نامانج	mechanize/'mekənəɪz/v	نامیز
meaningful/'mi:nɪŋfl/adj	بەسوود- واتادار		لەبەری مژۆ بەکار دێنی
		mechanization/'mekənəɪ'zeɪʃn/n	
			بەکارهێنانی نامیز

masturbate

masturbate/'mæstəbeɪt/v

دەستپەڕ لێدەدا - خۆی رەحەت دەکا

masturbation/'mæstə'beɪʃn/n

دەستپەڕ - خۆ رەحەت کردن

mat/mæt/n

۱- بەرمان - دوگرە

۲- مافووری بچووک بۆ ژێر پێ یان پارچە

ماددەیکە لە ژێر شتی گەرم دادەنرێ.

mat/adj

نەدرەوشاو

matador/'mætədo:(r)/n

گا کوژ

بکوژی گا - لە (گابازی)

match/mætʃ/n

شخاتە

matchstick/'mætʃstɪk/n

دنگە شخاتە

match/mætʃ/n

۱- یاری - گەمە

match/v

دەسائی - دەگونجێ

هاوشانی دەبێ - هاوکوفی دەبێ

mate/meɪt/n

۱- هاوڕێ - هاوکار

۲- ئەفسەری دەریا - کەوی

mate/v

زاوێ دەکا

زاوێ بو دوو گیانەنەر دەکا

وا دەکا دوو گیانەنەر چوێ

mate: check mate

کش مەلیک

material/'mə'tɪəriəl/n

ماددە

قوماش - زانیاری

material/adj

ماددی - گرنگ

Materialism/'mə'tɪəriəlɪzəm/n

رێبازی مەتریالیزم

مادیگەری - مایەکیەتی

Materialistic/'mə'tɪəriəlɪstɪk/adj

ماددی - ئەک رۆخی

materialize/'mə'tɪəriəlaɪz/v

دەییته

واقع - روودەدا / دیتە جیهانی بون

maternal/'mə'tɜ:nl/adj

پەییوەست

بەدایکەمە / لە رێکای دایکەمە

maternal instinct

رەمەکی دایکایەتی

maternity/'mə'tɜ:nəti/n

دایکایەتی -

مندا / لایون

mathematics/'mæθə'mætɪks/n

ماتەماتیک

mathematical/'mæθə'mætɪkl/adj

ماتەماتیکی

mathematician/'mæθə'mə'tɪʃn/n

ماتەماتیکناس - زانای ماتەماتیک

matinee/'mætiːniː/n

نمایشی شانۆیکە

فیلمیک لە پاش نیوەڕۆ

mating season

وەرزی زاوێ کردن

matriarch/'meɪtri:ɑ:k/n

دایک سالار

matriarchal/'meɪtri'a:kl/adj

دایک

سالاری

matricide/'mætrɪsaɪd/n

دایک کوژی

matrimony/'mætrɪməni/n

هاوسەریتی

matrimonial/'mætrɪ'məʊniəl/adj

هاوسەری

matron/'meɪtrən/n

بەرپرەسی نەخۆشەوانان

ژنیکی مێردکردوی گەرە - سەرداری مەل

matt/kæt/adj

نەدرەوشاو

matter/'mætə(r)/n

۱- مەسەلە - دۆز

as a matter of fact

۲- قەرمان - ماددە

لە راستیدا

a matter of course

پۆتین

matter/v

گرنگ دەبێ، بایەخی دەبێ

mattock/'mætək/n

خاکناس - بێل

mattress/'mætrəs/n

دۆشەک

mature/'mə'tʃʊə(r)/adj

۱- گەییو (میو)

۲- پێ گەییو - مۆلا - گەرەبوون - رەسیو

mature/v

پێ دەکا

maul/'maʊl/v

هێرش دەبا - پرەداتی

هەلمەت دینێ - تاوی دەداتی

mauve/'məʊv/adj

بەنوشەیی کراوە

ئەرخموانی سۆزیو

maxim/'mæksɪm/n

پەند، قسە

نەستەق

maximize/'mæksɪmaɪz/v

هەتا

بکری زیاد دەکا

تا دوا پادە زیاد دەکا

marvelously		mastery
marvelously/adv	به گهرمى -	خوى
	سەرئوچ پاكيش	واپيشان دىدا - خوى وادىنوئىتى
Marxism/'mɑ:ksɪzəm/n	ماركسىزم -	قوداسى:
	ماركسىزم -	رىو رىسمىكە لە كەنىسەكان سازدەدرى،
Marxist/'mɑ:ksɪst/n	باباى ماركسى	لەوى خەك ئان و ئارق دەخۆن بۆ ئەوى
Marxist/adj	بىرى ماركسى -	دوا ژەمى عىسا پىڭەمبەر بىننە بىرى خۇيان.
	رىبازى ماركسى	1- ژمارەيكى ژۆر - كەلەكەبوو
marzipan		2- جەماور
/'mɑ:zɪpæn, 'mɑ:zɪ'pæn/n	لەزىنە	mass/adj
	مەسكەرە:	كۆمەلكارى - مىللى
mascara/mæ'skɑ:rə/n	بۆجوانكردىنى بىژانگ	mass/v
	بەخت هين	ئاپورە دەبەستى -
mascot/'mæskət/n	تايبەت بە پىاو - نىر	كۆدەبنەو - خېر دەبنەو
masculine/'mæskjəlɪn/adj	نىراتى - پىاواتى	mass media/n
	دەن، دانەوئىلە/هەرسە	هۆيەكانى راگەياندن
masculinity/'mæskju'linɪti/n	ماسك - رووپۆش -	mass produce/v
	پەچە	بە كۆمەن بەرەم دىنى
mash/mæʃ/n	1- روخسارى بە ماسك	massacre/'mæsəkə(r)/n
mask/mɑ:sk/n	دادەپۆشى	كوشتارگە -
	2- مەستى خوى دەشارىتەو	قەسەباخانە، كۆمەل كۆزى - رەشەكۆزى
mask/v	ماسوخىزم/'mæsəkɪzəm/n	massacre/v
	مازۇخىزم: لەزەتى سىكىسى لە ئازاردان	دەكۆزى - سەردەبىرى
	وهرەگىرى	massage/'mæsɑ:ʒ/n
masochist/'mæsəkɪst/n	مازۇخى	مەساز - شىلان
	لەزەت وەرگەر	massage/v
masochistic/adj	ئەشكەنچەدەر	دەشىلى
	ئەشكەنچەى خوى دىدا	massive/'mæsɪv/adj
mason/meɪsn/n	بەردەلگۆل، بىنا -	كەتە - زەبەلاح -
	ماسونى	زۆر گەورە
masonry/'meɪsənri/n	بەشەكانى بىنا	دار ئالا - دار غەلەم
	1- خانوو - كە لەبەرد دىوست كرابىن	جەمسەرى پلاوكرەنەوى پەخشى رادىو و
	2- ماسونىتە	تەلەفون
masque/mɑ:sk/n	جۆرە درامايەكى	master/'mɑ:stə(r)/n
	شەرىە	راھىتەر، رىژدار
		مامۇستا، وەستا - مستەر -
		دانەى رەسەنى فېلم
		پەلى ماستەر -
		پروانامەى ماستەر
		زۆر باش فېردەبى، بەردەست دەكا
		mastermind/'mɑ:stəmaɪnd/n
		عەقلى راپەرىنەر -
		عەقلى ئاراستەكەر
		mastermind/v
		پلان داندەنى
		masterpiece/'mɑ:stəpi:s/n
		شاكارى ئەدەبى/هونەرى
		mastery/'mɑ:stəri/n
		1- كارامەتى -
		لېھاتوى 2- دەسلەت - سەروەرى

mall	201	manipulation
mall/mæl, mɔ:l/n	كۆمەلنى دوكان	۱- زمانى
	پىكەمە-	يەكگرتوى چىنى
	كۆمەلگى دوكان	۲- جۆرە پرتەقالىكە / مەندەرىن
mallet/'mælt/n	چەكۈشى دارى	ماندىت- ئىقتىداب-
malnutrition/'mælnju:'trɪʃn/n	بى خۇراكى	راسپاردن
	دەرخواردنى خواردنى خراپ	بال/پۇپىنى كەلەباب
malt/mɔ:lt, mɔlt/n	مۇلت:	گىيانى مردووان
	ئەو دانەوئەلەيە بۇ ماوئەيەك	مانۆپ
	لەئاو ئاو دەھىلدىرئەو، دوايى	۱-جۆرىكى كا يان
	دەكرىتە بىرەر وئىسكى	جۆ ۲- ئاخوپ
maltreat/'mælt'ri:t/v	خراپ مامەلەي	دەشيوئىنى- پارچەپارچە
	لەگىل دەكا	دەكا
maltreatment/'mælt'tri:tment/n	خراپ مامەلەكردن	mango/'mæŋgəu/n
	مەمەك، كۆ	مىوئە مانگۇ
mammal/n	شېردەرەكان	manhole/'mænhəʊl/n
mammal/adj	زەبەلاح : زۆر گەورە	مانھۇد/'mænhud/n
Mammon/'mæmən/n	سامان	۱-قۇناغى پىاوتى
man/mæn/n	۱- پىياو- كەس- تەك	دەرچوون لە قۇناغى كوپىتى
	۲- مەزۇق، مەزۇقايەتى	۲- ئەدگارى پىاوتى
	۳- مېرد، دوست- سەرباز	۱- ئەخۇشەكى عەقلىيە
man/v	۱- بەگەپدىخى، ئىش پىن دەكا	مەزۇق توش مەلچوون و توندى دەكا/ھارى
	۲- پىياو دەنئىرى	۲- ھەوئەس- شەيدابوون
manage/'mænidʒ/v	بەپىوئە دەيا،	۳- دەست لى/دەشاندىن
	مەلدەسوپىنى	manic/'mænik/n
	دەتوانى- كارى خۇي بەپىوئە دەيا	شەيت و ترسناك- كوشتە
manageable/'mænidʒəbl/adj	ماقوول، لەسنورى شىيانە	manicure/'mænikjuə(r)/n
	management/'mænidʒmənt/n	مانىكۇر:
	كارگىرى- بەپىوئەبەرايەتى	جوانكردىنى ئىنۆكى پەنچەكان
	دەستەي كارگىرى	۱- بە پەوونى پىشان
manager/'mænidʒə(r)/n	بەپىوئەبەر،	دەدا ۲- دەرەكەوئە- پەيدادەبى
	سەرۆك- بىركار	manifestation/'mæni'fɛstɪʃn/n
	بەپىوئەبەرى تىپى وەزىشى	۱- بەلگە، روخسار
manageress/'mænidʒə'res/n	بەپىوئەبەر(ئەن) - سەرۆك(ئەن)	۲- ھىما- دەرەكەوتن
		مانىفېست-
		پەياننامەي سىياسى
		۱- بەكارامەيى
		بەكارى دىنى
		۲- عەقلى خەلك قۇرخ دەكا
		بۆيەرئەندى خۇي بەكارى دىنى
		manipulation/'mæ,nɪpju'leɪʃn/n
		فېل، قۇرخەكردن

mail	200	malignant
mail/v	به پۆسته دهنیری	۱- دروست دهكا - پێكدەهێنی
mailing	لیستهی ناوێشانی پۆست	۲- کار دهكا - وای دهكا - ناچار دهكا
list/n		۳- به دهست دێنی - قازانج دهكا
mailman/'meilmən/n	پۆستهچی	۴- دادمه زینتی - دهكا
maim/'meim/v	بریندار دهكا - له کار دهخا	له کاتی گونجاو دهكا
main/'meim/adj	سهرمکی - ههرگرنگ	۶- سهردهکوی
in the main	بهشیوهیهکی گشتی	جیگا چاک دهكا - رادهخا
mainly/'meinli/adv	به زۆری به	یارمهتی دهدا
main line/n	هێلی ئاسنی سهرمکی	گالتهی پی دهكا
main/n	بۆری مەزنی گهیاوندی ئاو - کارهبا	خیرا رادهكا
mainland/'meɪnlænd/n	بهشی سهرمکی ولاتی یان کیشوهری	دهنوسی
	بیجگه له دورگهکانی دهووبهری	خۆی جوان دهكا - ماکیاژ دهكا
mainstay/'meɪnstet/n	پالپشت	make up
mainstream/'meɪnstri:m/n	بارهپی	پێكدێنی -
	بلاو - رێگای باو	دادههێنی - تهواو دهكا
maintain/'meɪnteɪn/v	۱- بهردهوام	make up his mind
	دهبێن - ۲- پارهی دهداتی	make/n
	۳- دهپاریژی - ۴- دوپات دهكا	نیشانهی کۆمپانیا
maintenance/'meɪntənəns/n	پاراستن - پارهدان / ساخپیری	دروستکراوی...
maisonette/'meɪzə'net/n	بالهخانهی دوو نهۆم	make-believe/n
maize/'meɪz/n	گهنهشامی	خهیاڵ - خۆ و ئواندن
majestic/mə'dʒestɪk/adj	مەزن -	maker/'meɪkə(r)/n
	پایه پەرز - تایاب	دروستکەر - بهرهمهین
majesty/'mædʒəsti/n	ههیهت،	makeshift/'meɪkʃɪft/adj
	خاوێن شکۆ	کاتی / شوێنگر
major/'meɪdʒə(r)/v	تایبهتمندی	make-up/n
	وهردمگر	کەلۆپهتی جوانکاری - ماکیاژ /
major/n	راند - یهک تانج	کەسایهتی
major/adj	مەزن - گرنگ	making/'meɪkɪŋ/n
major-general/n	لویا	ئافراندن - دروست کردن
majority/mə'dʒɔrəti/n	نۆربه	maladjusted/'mælə'dʒʌstɪd/adj
		لهگهڵ
		خهڵك مه‌لناكا، تاسازی، ساز - تاوهز
		maladjustment/'mælə'dʒʌstəmənt/n
		نەسازان لهگه‌ڵ کۆمه‌ل
		malaria/mə'leəriə/n
		مه‌لاریا - له‌رزوتا
		male/'meɪl/adj
		نێر
		male/n
		نێره
		male chauvinism/n
		نێرپه‌سندی -
		پیاو په‌سندی - شۆفینیزی نێراتی
		malice/'mæɪlɪs/n
		کینه، ئازاردانی خه‌لك
		malicious/mə'liʃəs/adj
		کینای - زگ رەش
		malinger/mə'liŋgə(r)/v
		خۆی نه‌خۆش دهكا
		malignant/mə'liŋnənt/adj
		۱- نه‌خۆشیه پیه‌سه‌که ۲- ئازاردەر

Mm

- M-m/em/** پیتی سێزدەم لە ئەلفبای ئینگلیزی
- ma'am/mæm, mɑ:m/n** خاتوون، خانم - دایک
- mac: Mackintosh/'mæktɒʃ/n** ماکنتۆش
- قابوتی باران: مەشەما
- macabre/mə'kɑ:brə/adj** تۆقێنەر - ترسێنەر/پەيوەستە بەمردن
- macaroni/'mækə'reʊni/n** مەعکەرۆنی
- machine/mə'ʃi:n/n** ١- ئامیڕ ٢- دەستە - رێکخست
- machinary/mə'ʃi:nəri/n** مەکینەکان - ئامیڕەکان، بەشە بزاوتەکانی ئامیڕەکان
- machine-gun/n** رەشاش
- macho/'mætʃəʊ/adj** شانازی بە پیاویتی خۆی دەکا
- mackerel/'mækrəl/n** جۆری ماسی
- mad/mæd/adj** ١- شیت - عەقل نەخۆش ٢- گەمژە - گەلجۆ - زۆر توپە ٣- گێرەشیوین ٤- شەیدا - کوشتە
- madly/'mædli/adv** ١- شیتانە - ٢- بە هەلجۆنەو ٢- تا دوا پادە
- madness/'mædnəs/n** شیتی - گەمژەیی
- madman/n** شیت - گەمژە - هەلەشە
- madam/'mædəm/n** مەدام - خانم - خاتوون
- madden/'mædn/v** توپەدەکا - بێزاری دەکا
- made/meɪd/v** دروستی کرد
- magazine/'mægə'zi:n/n** گۆنار
- maggot/'mægət/n** زیندەوهری کرم ئاسا - کرمۆلە
- magic/'mædʒɪk/n** پێوپا - جادو
- magic/adj** جادوویی - نایاب، سەرنج ڕاکێش
- magically/'mædʒɪkli/adv** ڕاهەکردنی دژوارە
- magician/mə'dʒɪʃn/n** جادووکەر - سحر باز
- magistrate/'mædʒɪstreɪt/n** دادوهری پله نۆم / دادپرس
- magnanimous/mæg'nænɪməs/adj** جوامیر
- magnet/'mægnət/n** موگناتیس
- magnetic/mæg'netɪk/adj** موگناتییسی - سەرنج ڕاکێش
- magnetism/'mægnətɪzəm/n** هیزی
- magnetize/'mægnətəɪz/v** ١- دەکا تە ٢- موگناتیس ٢- سەرنجی ڕادەکێشی
- magnetic tape/n** شریقی کاسیت - شریقی قیدیۆ
- magnificent/mæg'nɪfɪsnt/adj** مەزن - نایاب، زۆر جوان
- magnify/'mægnɪfaɪ/n** گەورە دەکا - پیا
- magnification/'mægnɪfɪ'keɪʃn/n** هەلەدا / ستایش دەکا
- magnifying glass/n** گەورەکردن
- magnitude/'mægnɪtju:d/n** ئاوێنە ی گەورەکردن
- گرنگ**
- magpie/'mæɡpaɪ/n** قوشقەر - بالندە
- mahogany/mə'hɒɡəni/n** داری جۆری ماھۆگانی
- maid/meɪd/n** خزمەتکار - کارەکەر - نان کەر
- maiden/'meɪdn/n** ئافرەتی شونەکردو
- maiden name/n** نازناوی
- maiden voyage/n** ئافرەت پێش شوکردن
- یەکەم گەشتی**
- پاڤۆری نوێ**
- پۆستە**

lurk	198	lyrical
lurk/lɜ:k/v	luxurious/lʌgʻʒʊəriəs/adj	نۆز خۆش - خۆشگوزەران
		خۆشی - نیعمەت -
luscious/lʌʃəs/adj	luxury/'lʌkʃəri/n	ئاسودەیی - رابوردن
lust/lʌst/adj	lynch/ɫɪntʃ/v	یەکی دەکوژی - وادەزانی
		تاوانیارە / ئە سیندەرە دەدا بی دادگا
lust/v-n	lyric/'lɪrɪk/adj	لیریکی - شاعیرانە -
		رۆمانسیانە
	lyrics/'lɪrɪks/n	پەیلەکانی گۆرانی لیریکی
lustful/lʌstfl/adj	lyrical/'lɪrɪk/adj	هۆنراوەی گۆرانی /
		هۆنراوەی رۆمانسیانە
lustfully/adv		
lute/lu:t/n		

خۆی مات دەکا -

کەمەین دادەنن

خۆی مەلاس دەدا - بۆسە دادەنن

بەتام - بەلەزەت

خروشانى سیکس /

ئارەزوویکی ئەرادە بەدەر

۱- ئارەزووی سیکسی دەکا

۲- ئارەزووی بەدەست هینانی

دەسەلات و ئاویانگی دەکا

سیکسی -

زۆر سیکسی - تامەزۆ

بە تامەزۆیی

عوود

loyally	197	lurid
به وەفا	۲- بەرپر سەیارەتی پێ دەسپێژی	
loyally/'ləʊəli/adv	بەوەفایی-	۳- بەگراڤی رێ دەکا- بەزەحمەت دەروا
به دلسۆزی	luminous/'lu:mi:nəs/adj	برێقه دار-
loyalty/'ləʊəlti/n	دەر و شاوهر	
وەفا، دلسۆزی-	lump/lʌmp/n	۱- کۆلۆ کۆژ- پارچه ره ژوو
لایەنگری- خوێویستن		۲- ئەستور بوون- پەلمان- بەلبون
lozenge/'ləʊzɪndʒ/n		۳- پاروهر نان
هەمبیکێ شیرینه	lump/v	۱- کۆدەکا تەوهر/خەلکی خەردەکا تەوهر
دەمژرێ، ئەو کەسانە بەکاری دێنن کە		۲- هەمووان بەیه ک چاو سەیر دەکا
کۆخەیان لێنە یان گەرویان دێشی	lumpy/adj	پارچه پارچه- کۆلۆ کۆژ
هێمای فێربوونی ئۆتۆمبیل	lump it	شتێ بە ناچارێ قەبوڵ دەکا
L-plate/n	lunacy/'lu:məsi/n	گەمژەیی، شێتی
lubricant/'lu:brikeit/n	lunar/'lu:nə(r)/adj	هەیفی- مانگی
پۆنی	lunatic/'lu:nətik/adj	گەلخۆ گەمژە، شێتانه
چەورکردنی مەکیه بۆ ئەوێ	lunatic asylum/n	نەخۆشخانەێ شێتان
دەنگی لێوهر نەیت		نەخۆشخانەێ ئەو کەسانەێ نەخۆشی
lucid/'lu:sɪd/adj		عەقڵیان هەیه
۱- پوون و ناشکرا	lunch/'lʌntʃ/n	فراڤین- نانی نیوهرۆ- نیوهران
۲- مێشک ساف- عەقڵ تەراو	lunch/'lʌntʃ/v	نانی نیوهرۆ دەرخوا
lucidly/adv	lunch time/n	کاتی فراڤین
بەپوون و ناشکراییی	luncheon/'lʌntʃən/n	فراڤین- کاتی فراڤین
lucidity/'lu:'sɪdəti/n	lung/lʌŋ/n	سی
مێشک بێ گەردی	lung cancer/n	سەرەتانی سی/
luck/lʌk/n		شێرپەنجەێ سی
رێکەوت- بەخت- شانس	lunge/'lʌndʒ/n	هێرشێ لە ناکاو-
lucky/'lʌki/adj		بزاوتی لە ناکاو
بە بەخت- بە شانس/	lunge/v	بەرەو... هێرش دێنی
بەخت هێنەر	lurch/'lɜ:tʃ/n	لە ناکاو
luckily/'lʌkɪli/adv	leave sb in the lurch	لە کاتی تەنگانە
خۆشەبەختانە		بەجێی دیلی/بزاوتنێکی لە ناکاو بەرەو لایەک
lucrative/'lu:kɹətɪv/adj		بە لا دەکەوێ
بەهەر مێن- پارە مێن	lure/'luə(r)/n	سەرئێج راکێشان
ludicrous/'lu:dɪkɹəs/adj		بە لا دا بردن- لە رێ لا دان/چەواشە
هێج-	lure/'luə(r)/v	چەواشەێ دەکا
قەشەمەجار		هەلەدەخەلەتینی- مەندەهۆشی دەکا
lug/lʌg/v	lurid/'luəɪɪk/adj	۱- تۆقینەر
شتن بەزەحمەت هەلەدەگری یان		۲- رەنگی برێقه دار
رادەکێشی		
luggage/'lʌgɪdʒ/n		
کەلوپەلی سەفەر		
luggage rack/n		
تاقوچکەێ کەلوپەل		
lukewarm/'lu:k'wɔ:w/adj		
۱- شیرینی ۲- ناپۆز- بێ جەماس		
lull/lʌl/v		
۱- بێ دەنگی دەکا		
۲- دەمخوینن- لای لای بۆ دەلی		
lull/n		
بێ دەنگی لە ناکاو/وهرستانی لە ناکاو		
lullaby/'lʌləbaɪ/n		
لای لایە		
lumber/'lʌmbə(r)/n		
داری خانوو بەرە-		
تەمخە		
lumber/v		
۱- تووشی دەکا		

lose	196	loyal
lose your life/v	دەکوژرئ	۲- شەیدایی - خۆشەویست ۲- ئازیز
lose your place/n	شوینی خۆی لە دەست دەدا	حەزە ئی دەکا خۆشی دەوی
a losing battle	شەڕێکی دۆپاو کۆششێکی سەرئەکەوتوو	دەکەوێتە داوی ئەفینی
loser/'luzə(r)/n	دۆپاو	پەییوەندی ئەفینی -
loss/lɒs/n	لەدەست دان - دۆران	پەییوەندی سێکسی
lost/lost/v	لەدەستی دا، وێ کرد - دۆران	۱- چیرۆکی ئەفینی
lost property/n	نوسینگە شتی وێ بوو	۲- چیرۆکی سێکسی
lot/lot/n: the lot	هەموو	خۆشی دەوی - ئەشقی دەبی
lot/pron	زۆر، ژمارەکی زۆر	lovely/'lʌvli/adj
lot/adj - adv	زۆر - بو زۆری	جوان - قەشەنگ/
lot/n	۱- کۆمەڵەیەک - گوزەران	خۆش - دلپەرێنەر
lotion/'ləʊʃn/n	۲- چارە نوس - پارچە شتیارچە زەوی کەل و پەلی جوانکردن شۆزەر	loveliness/'lʌvlɪnəs/n
lottery/'lɒtəri/n	یانسیب	جوانی -
loud/laud/adj	بەرز، بەهەرا - بەهەراو هۆریا	lover/'lʌvə(r)/n
loud/adv	بەدەنگی بەرز	ئاشق - دۆست/
loudness/n	هەژەهەژ - دەنگەدەنگ - کارەگەر	ئاشقی (مۆسیقا) - شەیدا
loudspeaker/'laʊd'spi:kə(r)/n	دەنگ بەرزکەر	۱- نزم - نەوی
lounge/laundʒ/n	۱- ژووری دانیشتن	۲- کەم - هیچ نا- قۆچ - بی - ریز - بی ئابروو
lounge/laundʒ/v	۲- هۆلی چاوەروانی بەبی تاقەتی	۴- نزم - هەین - ۵- نۆزەیدی - خەمۆک - ئەساق
louse/laus/n	راندەوستانی یان دادەنیشتی - پالەدەکەوی ئەسبی	۶- نزم - گێژی نزم
lousy/'lauzi/adj	۱- زۆر خراپ - ماندو هەلاک ۲- کۆن - خەوالو	lower-case/adj
lout/laʊt/n	گێل - گەوج - بی ئابرووی	lower-class/adj
lovable/'lʌvəbl/adj	۱- خۆشەویست	lower-key/adj
love/lʌv/n	۲- لە دڵ نزیک - بەردل	low-key/adj
	۱- خۆشەویستی - ئەفینی	lowland/'ləʊlənd/n
		lowtide/n
		low/adv
		lowlying/adj
		low paid/adj
		low/laʊ/n
		low-down/'ləʊdaʊn/adj
		lower/'ləʊə(r)/adj
		lower/v
		loyal/'ləʊəl/adj

۱- راستیەکان/زانایی نەینی ۲- ناپەسند - سووک
 ژێرەو - بێهەو/نزمتر
 ۱- نزم دەکاتەو - نەوی دەکاتەو
 ۲- کەم دەکاتەو - پێژەری نزم دەکاتەو
 دلسۆز - لایەنگر -

log	195	lose
log	دەرچوون له کۆمپیوتەر	after/v
off/out		۲- ئاگای لێدەبێ ۲- گرنگی پێ دەدا
logarithm/'lɒɡərɪðəm/n	لۆگاریتم	look/n
loggerheads/'lɒɡəhedz/n	بە توندی-جیاوازی- دژ- دەبی لێگەن	۱- تەماشاکردن
logic/'lɒdʒɪk/n	لۆژیک- زانستی ژیری- بەکارهێنانی عەقل	۲- گەران- ۳- سیما
logical/'lɒdʒɪkəl/adj	۱- ماقوول- لۆژیکانه	۴- روخسار- روالەت- ۵- شیواز
logo/'lɒɡəʊ/n	هێما، دروشم	looks/luks/n
loiter/'lɔɪtə(r)/v	دەسوڕێتەوە بێ کارو مەبەست- جاده دەپێوی	lookout/'lʊkəʊt/n
lollipop/'lɒlɪpɒp/n	مژمژە	Look out!
lone/'ləʊn/adj	بە تەنیا، بە تەنێ	loom/'lu:m/n
loner/'ləʊnə(r)/n	گۆشەگیر- ئەو کەسە پێیخۆشە بەتەنیا بێ	loom/v
lonely/'ləʊnli/adj	۱- تەنیاپی ۲- پەژار- گۆشەگیر	loom/v
lonesome/'ləʊnsəm/adj	۱- هەست بەتەنیا کردن ۲- خەمۆک	loony/'lu:ni/adj - n
long/lɒŋ/adj	درێژ	loop/'lu:p/n
long-distance/adj	ماوەی درێژ	loop/v
long-jump/n	بازدانی درێژ	loophole/'lu:pəʊl/n
long-range/adj	ماوەی دور	loose/'lu:s/adj
long-sighted/adj	دوربین	۱- بەرەللا- گرێ نەدراو
long/lɒŋ/n	ماوەی درێژ	۲- خاو- پەرش و بلۆ- کراوە
long/adv	بۆماوەیهکی درێژ/ لە ماوەیهکی دورەوە	loosely/'lu:sli/adv
long/v	بە تەمسووە، بەشەرقەووە/دەیهوێ ...	۱- بەشینوویەکی بەرەلا ۲- بە پەرش و بلۆی
longing/'lɒŋɪŋ/n	تەوس- شەرق- ئارەزوێکی زۆر	loosen/'lu:sn/v
longitude/'lɒndʒɪtu:t/n	هێلی درێژی جۆگرافی	گرێ دێکاتەو- شل دێکاتەو
loo/'lu:n	دەستاو- ئاو دەست	loot/'lu:t/n
look/lʊk/v	۱- تەماشای دێکاتەو- ۲- وایپێدەچی ۳- دێگەری- ۴- بەرەو	loot/v
look	۱- چاودێری دێکاتەو	lop/lop/v
		lopsided/'lɒp'saɪdɪd/adj
		lord/'lɔ:d/n
		the lord
		the lords
		lordship/'lɔ:dʃɪp/n
		lorry/'lɒri/n
		lose/'lu:z/v
		lose your head/n
		lose heart

live	194	log
live together	پنكهوه دهژین	ناوچهیی، دانیشتووی ناوچه
livelihood/'larvlihud/n	گوزهران	له سنووی ناوچه
lively/'larvli/adj	۱- زیندوو- چالاک	دهسهلاتدارانی ناوخۆ
	۲- بهپیت- پیتدار	کاربه دهستانانی ناوچهیی
liven/'larvn/v	دهگه شینتهوه-	تهله فۆنی ناوخۆیی
	دهبوژیتتهوه- بهچالاک دهکهوئ	حکومهتی ناوچهیی
liver/'livə(r)/n	چهرگ:	حکومهتی ههریمی
	پاکژگه رهوهی خوین	local time/n
liver sausage/n	چهرگی بزراو	کاتی ناوخۆ
livestock/'larvstok/n	مهرو مالات/	گه مارۆ ددها له-
	په رهواله	چهخت دهکا
living/'liviŋ/adj	۱- زیندوو-	شوینی دیاردهکا- دهکهوئته
	هیشتا دهژی	location/'ləu'keiʃn/n
living/n	۲- گوزهران- رۆزی	۱- شوین- ههوار
living-room	دیوهخان، ژووری دانیشتن	۲- گهران بهدوای
lizard/'lizard/n	مارمیلۆق	۱- قوئل
load/'ləud/n	بار- باری- ژماریهکی زۆر	۲- ئهو بهشهی روبار یان
load/v	باردهکا- بار وهردهگرئ	جۆگا که ناستی ئاو دهگۆرئ
	دیسک دانهگرئ- پر دهکا	قوئل ددها-
loaded/'ləudid/adj	بارکراو	له ئاو... دانهنی- زیندانی دهکا
loaf/'ləuf/n	سهموون- کولیرا	locker/'lɒkə(ə)/n
loan/'ləun/n	۱- قهرد- ۲- خواستن- دان	locket/'lɒkɪt/n
loan/v	قهره ددها، (کتیپ) دهخوای له	locust/'ləukəst/n
loathe/'ləuð/v	بیزی دهبیتهوه-	کلۆ، کولله
	رقی لیدهبیتهوه	lodge/'lɒdʒ/n
lob/'lɒb/v	تۆپی لهسهر سهری	۱- خانوی دهگرهوان
	نه یارهکهی ئاوا دهکا	۲- خانوی گوند بۆ راوکههوان
lob/n	کهوتنی تۆپ	۳- ژووری دهگرهوان
lobby/'lɒbi/n	۱- هۆل- قاش- ۲- لۆبی	۱- ژووری له مالی بهکری دهگرئ
lobby/v	گوشار دهخاته سهر	۲- چیی خۆی دهگرئ- دهسهکهنی
lobe/'ləub/n	بهزی بههوهی کوئ	گلهیی دهکا
	کرکهگهی کوئ	lodger/'lɒdʒə(r)/n
lobster/'lɒbstə(r)/n	قرژانگی دهریا	کرچی ناو ماژن
	کهکههدهن	lodging/'lɒdʒiŋ/n
	گۆشتی قرژانگ و کهکههدهن	مال، شوینی ژیان و گوزهران
local/'ləukl/adj	ناوهخۆیی- خۆمانه-	lodgings/n
		ژووری بهکریدان
		loft/'lɒft/n
		ژووری ژێر خانووی/بنهمنچن
		log/'lɒg/n
		۱- قهدی دار- داری سوتان
		۲- تۆماری پوداوهکان (لهکهشتی یان فرۆکه)
		log/v
		بشتی دهفوسی له تۆماری پوداوهکان
		log in/on
		دهست بهکار دهکا له کۆمپیوتەر
		چوونه ئاو (بهترنامهی کۆمپیوتەر)

lighter	192	linguist
lighter/'laɪtə(r)/n	چەرخ	پنج خشتەکی
lightning/'laɪtnɪŋ/n	بروسکە	چۆرە ھۆزانیکێ گالتەیییە
lightning/'laɪtnɪŋ/adj	ھێرش	بەردی بینا -
	لەناکا - بروسکە ئاسا	بەردی کەلس
like/'laɪk/v	خۆشی دەوی - دەییوی	سنوور - تەخۆب - دوا سنوور
likeable, likable/'laɪkəbl/adj	نەرم - دلخۆشکەر - بەکەیف	لە سنووری ژیریدا
like/prep	وەک یەک - کت و مت	لە سنووری ماقولیت دا
	- وەک لێی چاومێ دەکرێ	دیاری دەکا
like/'laɪk/adj	وەک	دیاری کراو - سنوور دار
like/adj	ھەمان	کۆمپانی سنووردار
like/n	ھاوتا/ھاوشان	سنوور - قەید -
likelihood/'laɪklihud/n	شیمانە -	چوار چێو، سنووری دەسلالت - کیماسی
	رێتیچون	limousine/'liməzi:n/n
likely/'laɪkli/adj	چاومرێکراو	ئۆتۆمبیلی لیمۆزین
likely/adj	گونجاو - شیمانەکراو	limp/limp/adj
liken/'laɪkən/v	پێ دەچێ	ژاڤا - وەرێو/است
likeness/'laɪknəs/n	پێکچوون	limp/v
likes and dislikes	ویست و	limp/n
	نەویستەکانی مڕۆ/خۆشی و ترشی	شەل/شەلی
	خۆشەویست و نەیارەکانی مڕۆ	line/laɪn/n
likewise/'laɪkwəɪz/adv	ھەمان -	۱- ھێل ۲- ریز
	ھەرەھا	۳- دێر ۴- ھێلی ئاسنی
liking/'laɪkɪŋ/n	شەیدایی	۵- رێگا - ریزەو - ھێلی گواستەو
lilac/'laɪlək/n	۱- گۆلی ییلاق -	۶- بەرەوی چەنگ
	رەنگی ییلاقی ۲- نەرخەوانی تاریک	line/v
lily/'lɪli/n	روەکی زەنبە - شلیز/	۱- لۆج دەبێ - دەموچاوی چۆر دەبێ
	گۆلی سپی	۲- ریز دەبەستێ - ریز دەبێ - لەسەر دەو دەستێ
limb/laɪm/n	قاچ یان باسکی مڕۆ/پەل	۳- ناو پۆش دەکا
	یەکێ لە لاقە سەرەکییەکانی دار	lineman: linesman/n
lime/laɪm/n	۱- کەلس ۲- داری زیزفون	چاودێر لە تۆپانی
	۳- لیمۆ ئاسا	ناویوانی سەرھێل - لاین مان
	۴- رەنگی کەسکی بەرەو زەرد	linen/'lɪnɪn/n
limelight/'laɪmlaɪt/n	روناکی سەر	کتان - قوماشی کتان
	شانۆ	چەرچەف - قوماشی سەرھێز - سەرین
in the limelight	۱- دەرکۆتە بەر	liner/'laɪnə/n
	روناکی ۲- گرنگی پێ دەدرێ	کەشتی - پاپۆر
		liner/n
		بنەر - بنپۆش
		linger/'lɪŋə(r)/v
		۱- لەشویژی بۆ
		ماویەکی زۆر دەمیڤیتەو
		۲- ماویەکی زۆر خەریک دەبێ بە...
		lingerie/'læŋʒəri/n
		جلی ژیرەوی
		ئافرەت - ئەتەک - بن کراس
		linguist/'lɪŋgwɪst/n
		۱- ئەو کەسە
		بەھرەیی فیزیوونی زمانی ھەیه

librarian	کتیپخانه‌ی تایبەت	191	lighten	هەموو ژيان - هەميشە
librarian/laɪˈbreəriən/n	ئەمپنداری گشتی / بەرپرسي کتیبخانه	lifelong/ˈlaɪflɒŋ/adj	lifelong/ˈlaɪflɒŋ/adj	هەمان قەبارە
lice/lais/n	ئەسپى - ئەسپىن يەكان	lifesize/adj	lifesize/adj	تەمەن
licence/ˈlaɪsɪnz/n	مۆلەت ١ -	lifespan/ˈlaɪfspæn/n	lifespan/ˈlaɪfspæn/n	١ - ژياننامە
license/ˈlaɪsɪnz/v	مۆلەتەى ئىخوپىن ٢ -	lifestory/ˈlaɪfstɔːri/n	lifestory/ˈlaɪfstɔːri/n	٢ - شينوازی گوزەران
lick/lik/v	مۆلەتەى ئىخوپىنى بۆ دەردىن	lifetime/ˈlaɪtaɪm/n	lifetime/ˈlaɪtaɪm/n	ماوەى ژيان
lick/n	مژین - لیسانهو	lift/lɪft/v	lift/lɪft/v	١ - بەرز دەکاتەو ٢ - دەگوازیتەو
lid/lɪd/n	داپوش - قەپاغ /	lift/n	lift/n	٢ - پەرش و بلاو دەپى ٤ - دەدزى
lie/laɪ/v	چەرمى سەرچاو / پشته‌چاو	lift off/n	lift off/n	٥ - هەلدەو شینیتەو
lie/n	درۆ	ligament/ˈlɪɡəmənt/n	ligament/ˈlɪɡəmənt/n	١ - بەرزکردنەو - گواستنەو
lie/v	رادەکشى - پالەدەکەو	light/lɑːt/n	light/lɑːt/n	٢ - بەرزکەرەوێ کارەمایى
lieutenant/leɪˈtənənt/n	ئەفسەرى	light	light	٣ - سوار بوونى ئۆتۆمبیل ٤ - وزەبەرزکردنەو
life/laɪf/n	پلە يەك	lighting/ˈlaɪtɪŋ/n	lighting/ˈlaɪtɪŋ/n	دەرچونى روکیت
lifeless/ˈlaɪfləs/adj	١ - ژيان - زیندو - ساخ	light/adj	light/adj	١ - هەلگری ئیسکەکان
life and death/adj	٢ - گیان - بوون ٣ - ژيان - ئەزموون	lightness/n	lightness/n	ئیسک بەند
life belt/ˈlaɪfbelt/n	٤ - ژيان - بوون و مردن	light headed/adj	light headed/adj	٢ - بەستەرى ئیسکەکانى مرۆڤ و گیانەو
life boat/ˈlaɪfbəʊt/n	٥ - ژيان - گوزەران	light/adj	light/adj	روناکى - چرا - شخاتە - چەرڤ
life cycle/ˈlaɪfsaɪkl/n	٦ - ژيان - ژياننامە	lightly/adv	lightly/adv	روناک - پوون - رەنگى کراوە /
life expectancy/n	سوپى ژيان	light/adj	light/adj	رئ پيشاندەر
lifeguard/ˈlaɪfgɑːd/n	تەمەنى	light/v	light/v	دادەگیرسینی - روناک دەکاتەو
life jacket/n	رەچاو کراو	lighting/ˈlaɪtɪŋ/n	lighting/ˈlaɪtɪŋ/n	روناکى
life like/ˈlaɪflaɪk/adj	زنگار کەر	light/adj	light/adj	١ - سووک / قورس نیه
lifeline/ˈlaɪflaɪn/n	چاکیتى زنگارکردن لە ئار	light/adj	light/adj	٢ - سووک - کەمە - قەرەباغ نیه
	کت و مت،	light/adj	light/adj	٣ - نەرم - ئاسان - تەنکاو - قوول نیه
	دەقاودەق وەك خۆى وەك ئەوەى رەسەن	light/adj	light/adj	٤ - پەنگ کراوە
	گوريسى ژيان	light/adj	light/adj	بارسووک / بئى بار
	(زنگارکردن) گوريسى تەنگانە	light/adj	light/adj	١ - بەنەرمى
		light/adj	light/adj	٢ - بە گالته ٢ - بە ئەنقەست
		light/adj	light/adj	نەرمى، گالته، خۆشى
		light/adj	light/adj	١ - سەرى كێژ دەپى / كێژ
		light/adj	light/adj	٢ - سەرى دەسووئ / وپ
		light/adj	light/adj	١ - کەیف خۆش -
		light/adj	light/adj	شاد ٢ - گالته چى - قۆشمە چى
		light/adj	light/adj	کێش کەم،
		light/adj	light/adj	سووکە کێش
		light/adj	light/adj	١ - کێشى کەم دەپى
		light/adj	light/adj	٢ - روناکتر دەپى

leniently	190	library
leniently/adv	سزایه‌کی سووکی دودا	- ده‌سکی - درگمهی کارپێکردنی نامیز
lens/lenz/n	ئاوێنه	ده‌جولێنی، به‌رز ده‌کاته‌وه
lent/lent/v	قه‌ردی دا	هه‌یزی یان گوشاری
lentil/'lentl/n	نێسک	به‌رزکه‌روه
leo/'li:əu/n	بورجی شیر	ده‌سه‌پێنی،
leopard/lepəd/n	پلنگ	باچ کۆده‌کاته‌وه، باچ وه‌رده‌گرێ
leopard/'li:tə:d/n	جلی راهینان/ مایه	۱- به‌رپرسیاری
leper/'lepə(r)/n	گولی-گرو	۲- کێشه‌یه‌کی گه‌وره - بارگرانی
leprosy/'leprəsi/n	نه‌خۆشی گولی /	۱- به‌رپرس به‌پێنی یاسا
	گه‌پی	۲- دوچار. ۲- شیمانه ده‌گرێ
	تووشی پێست و ده‌مار ده‌بی	به‌رپرسیار له‌ بوی یاسایی‌یه‌وه
lesbian/'lezbian/n	مالۆس، ئافره‌تیکه	۱- په‌یوه‌ندیه‌کی به‌رده‌وامی
	له‌ روی سێکسیه‌وه سه‌رنجی	هه‌یه‌ له‌گه‌ل... ۲- به‌به‌رده‌وام زانیاری ده‌دات
	ئافره‌تیکه‌ی تر راده‌کێشێ.	۱- په‌یوه‌ندی نیوان
less/les/pron - det	که‌مه‌تر، ژماره‌ی	دوو به‌شی جیای سوپا.
	که‌مه‌تر	۲- په‌یوه‌ندی سێکس نیوان ژنو پیاو
less/adv	تا کاتێکی که‌مه‌تر	liar/'larə(r)/n
less and less	تا دی که‌مه‌تر ده‌بی	درۆزن
	هه‌تا دی بچوکه‌تر ده‌بی له‌...	۱- ناو‌بانگی زباندن- که‌مه‌کردن
lessen/'lesn/v	که‌مه‌ ده‌کا، هه‌یو ده‌کا،	۲- درۆ هه‌له‌یه‌ستن
	که‌مه‌ ده‌کاته‌وه	۱- ناو‌بانگی ده‌زێنی
lesser/'lesə(r)/adj - adv	به‌ په‌له‌یه‌کی	۲- درۆی یۆ هه‌نده‌به‌سته‌ی
	که‌مه‌تر	۱- لیبرال، ئازادیخواز
lesson/'lesn/n	وانه، پهند	۲- لێبۆرده
let/let/v	ری ده‌دا- به‌ری ده‌دا	۳- ده‌ست به‌لاو- مه‌رد، سه‌خی ته‌بیعه‌ت
	ده‌ی / ده‌با	۴- چاو‌تێر
let's	به‌که‌ری ده‌دا	liberalism/'libərəlizəm/n
lethal/'li:θl/adj	کوشنده‌- بکوژ	لیبرالیه‌ت
leukaemia/lu:'ki:mia/n	بکوژ-	liberally/'libərəli/adv
	سه‌ره‌تانی خوێن	به‌سه‌خاوه‌ت- به‌زۆری
level/levl/adj	راسته‌- هه‌مان ئاست	the liberal democrat/n
	له‌به‌ری...	پارتی
level/n	ئاست- ریزه‌- قات- نه‌ۆم	لیبرال دیموکراتی
level/v	راسته‌ ده‌کا، گرێ ناهێلی،	liberate/'libəreit/v
	ریک ده‌کا	ئازاد ده‌کا
lever/'li:və(r)/n	به‌رزکه‌روه	liberated/adj
		بێ‌کۆت، ئازاد
		liberation/'libə'reiʃn/n
		رزگارکردن
		liberator/n
		ئازادیخواز، رزگارکه‌ر
		liberty/'libəti/n
		ئازادی
		libra/'li:brə/n
		بورجی ته‌رازه‌
		library/'laɪbrəri/n
		کتێبخانه‌ی گشتی/

leave	189	lenience
leave/n	بەجێ بێتە ۲- دواوەخا	۱- ئەفسانەیی
leaves/n	مۆلەت	۲- زۆر بەناوبانگ
leavings/'li:vɪŋz/n	گەڵای دار	پانتۆلی سترنجی ئافەت
lecture/'lektʃə(r)/n	پاشماوەکان	legible/'ledʒəbl/adj
lecture/v	دەرس- وانه	خوێنراو، پووێ
lecturer/'lektʃərə(r)/n	وانە دەدا- وانهك پێش	legibility/'ledʒə'bɪləti/n
led/led/v	کەش دەکا	خەت پووێ-
ledge/ledʒ/n	وانەبێژ	ناسان خوێندنەرە
leek/'li:k/n	رایری کرد	legibly/'ledʒəbli/adv
left/left/v	۱- لیواری بەردین	بەشیوەیەک
left-luggage office/n	۲- بەرپەنجەرە- بن پەنجەرە	بخوێندەیتەوه- بەخەتێکی باش
leftovers/'leftəʊvəz/n	کەومر- قوراندە	legion/'li:dʒən/n
left/adj	بەجێی هێشت	۱- تیپی سەربازی
left/adv	نوسینگە	۲- جەشامەت، ئاپۆرە خەت
the left	دانانی کەل و پەل	legislate/'ledʒɪslert/v
left hand/adj	بەرامۆ	یاسا دادەنێ
left handed/adj	چەپ	legislation/'ledʒɪs'leɪʃn/n
left wing/n	بەرمو چەپ- لایەنی چەپ	یاسادانان
left wing/adj	چەپەرەو- پارتی چەپ	legitimate/lɪ'dʒɪtɪmət/adj
leg/leg/n	دەستە چەپ	۱- مەدائی بە
legacy/'legəsi/n	چەپانی- چەپ	دایک و باوک ۲- ماقوول- یاسایی
legal/'li:gl/adj	بانی چەپ ئە پارتی سیاسی	legitimately/adv
legality/li:'gæləti/n	چەپەرەو	بەشیوەیەکی ماقوول
legalize/'li:gəlaɪz/v	۱- لاق- قاچ	leisure/'leɪʒə(r)/n
legend/'ledʒənd/n	۲- قۇناغێك، شوێنێك	کاتی بێکاری،
legend/'ledʒənd/n	میرات/سپاردە	کاتی حەوانەرە
legend/'ledʒənd/n	یاسایی- شەری	at your leisure
legend/'ledʒənd/n	یاسایی-	کە دەرگەتت بوو
legend/'ledʒənd/n	شەریعت	leisurely/adj
legend/'ledʒənd/n	دەیکاتە یاسایی،	ئەسەرخۆ- بێپەلە
legend/'ledʒənd/n	بەشەری دەیکا	leisure centre/n
legend/'ledʒənd/n	۱- ئەفسانە-	مەڵبەندی
legend/'ledʒənd/n	ئەفسانەکان	چالاکێ وەرزشی
legend/'ledʒənd/n	۲- موزێ یان روداوێکی بەناوبانگ	lemon/'lemən/n
legend/'ledʒənd/n	۱- ئەفسانە-	لیمون
legend/'ledʒənd/n	ئەفسانەکان	lemon-
legend/'ledʒənd/n		lemonade/'lemə'neɪd/n
legend/'ledʒənd/n		لیمۆنێ غازی-
legend/'ledʒənd/n		lemonade/'lemə'neɪd/n
legend/'ledʒənd/n		لیمۆنێ غازی-
legend/'ledʒənd/n		lend/lend/v
legend/'ledʒənd/n		قەرد دەدا- قەرد وەردەگرێ
legend/'ledʒənd/n		lender/'lendə(r)/n
legend/'ledʒənd/n		قەردەر
legend/'ledʒənd/n		length/lenθ/n
legend/'ledʒənd/n		درێژی
legend/'ledʒənd/n		at length
legend/'ledʒənd/n		بە درێژی
legend/'ledʒənd/n		lengthen/'lenθn/v
legend/'ledʒənd/n		درێژدەکاوە
legend/'ledʒənd/n		lengthy/'lenθi/adj
legend/'ledʒənd/n		زۆر درێژ، بە درێژی
legend/'ledʒənd/n		lenient/'li:niənt/adj
legend/'ledʒənd/n		مێھرەبان- سووک
legend/'ledʒənd/n		سووک
legend/'ledʒənd/n		lenience/'li:niəns/n
legend/'ledʒənd/n		مێھرەبانی،
legend/'ledʒənd/n		لێبوردەیی

Lay man	138	leave
lay man/n	پیاری ناسایی	هاریهیمانی نهینی
lay/v-lie	پالکەوت، راکشا	ههیه لهگه...
layabout/'leɪəbaʊt/n	تەمبەل و تەمەزەل	کۆمەڵگاری عەرمیی
lay-by	شویتی وەستانێ ئۆتۆمبیل	۱- کۆنیکێ بچوک
	له لاری	۲- دەرچونی گاز له کۆنیکهوه
layer/'leɪə(r)/n	چین/ توێژان	۳- دزەکردنی گاز- تەشەنەکردنی هەوا
laze/'leɪz/v	هیچ ناکا، رادەکشێ	۵- دزە کردنی هەوا
lazy/'leɪzi/adj	تەمبەل- خاو- لەسەرخۆ	out/v هەواڵی نهینی دزە دەکا
laziness/'leɪzɪnəs/n	تەمبەلی	تەشەنەکردن- دزەکردن - ئاو دز
lead/led/n	۱- کانزای قورقوشم	leakage/'li:kɪdʒ/n
	۲- قەلەمیدار- قەلەم رەساس	leaky/'li:ki/adj
	۳- پەلێ یەكەم، پێشەنگ	lean/li:n/adj
	۴- پۆلی سەرەکی له شانۆگەری	lean/v
	۵- زانیاری گرنگ بۆ چارەسەری کێشه	۱- لاردەبێتەوه، دەچەمبێتەوه
	۶- تۆقی- وایەری کەرەبا	۲- پشت دەبەستێ بە..
lead story/n	هەواڵی سەرەکی	leap/li:p/v
lead/li:d/v	۱- رابەری دەکا- ریتی	leap at
	پیشان دەدا	leap/n
	۲- کاریگەری لێدەکا- بەرهو... دەچی	leap frog/n
	۳- دەبێتە هۆی	leap year/n
	۴- ژانێکی تایبەت بەسەر دەبا	مانگی شوبات ۲۹ پۆژی ههیه لهجیاتی ۲۸ پۆژ
leader/li:də(r)/n	رابەر، سەرۆک	سالی پڕ (۳۶۶) پۆژ
leadership/n	سەرۆکایەتی	۱- فێر دەبێ
	- ئەدگەرەکانی سەرکردایەتی-	۲- هەندێ زانیاری بەدەست دێتی
	سەرکردایەتی	۳- دەرک پێ دەکا
leading/'li:diŋ/adj	۱- دیار- بەرچاو-	learn/lɜ:m/v
	گرنگ ۲- سەرەکی- پێشەنگ	۱- فێر دەبێ
leaf/li:f/n	گەڵا	۲- هەندێ زانیاری بەدەست دێتی
leaf/v	پەڕ هەڵدەداتەوه	۳- دەرک پێ دەکا
leafy/'li:fi/adj	زۆر گەڵای سەوزی ههیه	learned/'lɜ:md/adj
	- دار و باری زۆری ههیه	رۆشنییر-
leaflet/'li:flet/n	نامیلکە له بارەوی	ئەکا دیمی- زانیاری
	شتێکەوه	فێرخوان
league/li:g/n	۱- کۆمەڵە- یەکیەتی	زانست، ماریفەت
	۲- عۆسبە- ئاست	lease/li:s/n
		بۆندی کری
		کەمترین
		at least
		بەلایەنی کەمەوه/هەر چ ئەبێ
		leather/'leðə(r)/n
		چەرم، پێستە
		leave/li:v/v
		۱- بەجێ دیلی، دەرپا-

latest	187	lay
نۆتیکەى له کۆتایی کاتەدا	laundrette/'lɔ:n'dret/n	دوکانێکی تایبەت بۆ شۆشتن و وشک کردنەوی جل بە پارە
latest/adj		شۆشتن- جل شۆشتن
late/n	laundry/'lɔ:ndri/n	جلشۆرگەى ئوتی کردن
sooner or later		شاعیر
latish/adj	laureate/n	۱- گەڤ ۲- ناوبانگی-
late comer/n	laurel/'lɔrəl/n	شکۆیسی
lately/'lertli/adv	lava/'lɑ:və/n	بەردی ئاگرایی که لەبۆرکان دەردەچن
latent/'leɪnt/adj	lavatory/'lævətɪ/n	ئاو دەست، دەستشۆر
lathe/'leɪð/n	lavender/'lævəndə(r)/n	روەکی بۆن خۆش
lather/'lɑ:ðə(r)/n	lavish/'lævɪʃ/adj	۱- دەست پلۆ- بەخشنده
latin/'læɪn/n		۲- ژمارەیهکی زۆر
لاتین- لاتینی،	lavish/'lævɪʃ/v	بە دەست پلۆی خەرج دەکا
بەنچه لاتینی، بنیاد لاتینی	law/'lɔ:/n	بە بەخشندهیی دەبەخشن
Latin American/n	law and order	یاسا- کۆلیژی ماف
ئەمریکای لاتینی		یاسا و نێزام
کەسیکی ئەمریکای لاتینی	یاسا سەرۆکی- پەڕمۆی یاسا دەکری	
latitude/'læɪtɪju:d/n	lawful/'lɔ:fl/adj	یاسایی- شەری
هێلی پانی	lawless/'lɔ:ləs/adj	نایاسایی-
جوگرافی		ئاشوب، گێڕەشیوین
latter/'lætə(r)/adj	lawlessness/n	بێ یاسایی-
دواتر، دوایین		ئاشوب- توندوتیژی
latter/n	law-abiding/adj	یاسا پەرۆر،
دووم له دوو		پەڕمۆی یاسا دەکا
latterly/adv	lawbreaker/'lɔ:breɪkə(r)/n	یاسا شکین
ماوەیهک بەر لەئێستا	lawcourt/'lɔ:kɔ:t/n	دادگا
laugh/'lɔ:f/v	lawsuit/'lɔ:su:t/n	داوای قەزایی
پێکهێن	lawn/'lɔ:n/n	مێزک- پاون، فرۆز
laugh/n	lawyer/'lɔ:jə(r)/n	پارێزەر
پێکهێن	solicitor, barrister, attorney/n	ئەم و شانهش واتای پارێزەر دەگەیهنن
laughable/'lɔ:fəbl/adj		خاو، کەمتەرخەم- شل و شین
جێی	lax/'læks/adj	۱- دادەن- دەگەیهنن
پێکهێننه، پێکهێنایی	lay/'leɪ/v - laid	۲- ئامادەى دەکا- هێلکه دەکا
for a laugh		سەرو، گۆزانی
هەر بۆ نوکته- هەر	lay/n	بەندین- نادین- ناپسپۆز
بۆ پێکهێن	lay/adj	
laughing/'lɔ:fiŋ/adj		
پێکهێنناوی		
laughter/'lɔ:ftə(r)/n		
پێکهێن،		
قەزای پێکهێن		
launch/'lɔ:ntʃ/v		
کەشتی دەباتە ئاو ئاو		
پۆکێت بەرمۆ ئاسمان دەنێری		
دەورەشیانی- شتی نوێ نیشان دەدا		
launch/n		
کرداری رەوانەکردنی		
کەشتی بۆ ئاو ئاو و پۆکێت بۆ ئاسمان و		
شتی نوێ بۆ بازار		
launch/n		
لانچ- بەلمەى ماتۆردارە		

land lady	186	late
land lady/'lændlɜdi/n	لەر ژنە	کۆڭای بچوک
خانوو بەکرێ دەدا/خاوەن ئوتیلی بچوک-ژن	large/lɑ:dʒ/adj	مەزن- فراوان
land lord/'lændlɔ:d/n	by and large	بەشیوەیهکی گشتی
خانوی خۆی بەکرێ دەدا/خاونداری پیاو-	at large	ئازاد- بەره‌
خاوەن ئوتیلی بچوک-پیاو	largely/'lɑ:dʒli/adv	تاپاندیهکی زۆر-
land mark/n		بەشیوەیهکی گشتی
۱- نیشانه‌ی دیار	large scale	له‌سه‌ر ئاستێکی فره‌وان
۲- قوناغێکی گرنگ- گۆرانیك له	lark/lɑ:k/	کۆله‌ کوپه‌، بالنده‌یه‌کی قاره‌یی
په‌رسه‌ندنێ شتیك		بچوکه‌ و ده‌نگی خۆشه‌
landscape/'lændskeɪp/n	laryngitis/'lærɪn'dʒɪtɪz/n	هه‌وکردنی
۱- دیمه‌نی سروشتی		گه‌روو- قوړگ ئارسانێ گه‌روو/هه‌وک
۲- وینه‌یه‌ک که‌دیمه‌نێکی سروشتی ده‌نویژی	laser/'leɪzə(r)/n	تیشکی لیزه‌ر
۱- رینگایه‌کی ته‌سکی گوند/	lash/læʃ/n	۱- جه‌له‌- ۲- برژانگ
باریکه‌پێ ۲- شه‌قامی ته‌سک له‌ نیوان بینایان	lash/v	۱- به‌ قامچی ئێ ده‌دا
۲- راپه‌و- هه‌یوان		۲- شتی بجولینی وه‌ک قامچی
language/'læŋgwɪdʒ/n		۳- دوو شت به‌ توندی به‌یه‌که‌وه‌ گرێ ده‌دا
زمانی ئاماژه‌، موسیقا...	lash out	مه‌ردانه‌ پاره‌ له‌ خه‌رج ده‌کا
زمانی- میله‌تیك/زمان پیسی- زمانی	lass/læs/	کچه‌- کچی گه‌نج
یاسایی	lasso	گوریسیکی درێژ له‌ کۆتایی یه‌یه‌کی
lanky/'læŋki/adj		قوفلانی هه‌یه‌ بۆ گرتنی چیل و نه‌سه‌پ به‌کار دێ
باریک و درێژ	last/lɑ:st/adj	۱- دوا- بیه‌نا- دوا
lantern/'læntən/n		۲- پێش کۆتایی- رابردوو
فانۆس		۳- دوا- نه‌گه‌وینجاو- دوا وشه‌
lap/læp/n		۴- دوا چاره‌سه‌ر
باوه‌ش- کۆش- ئامیز	lastly/adv	له‌کۆتایی دا
lap/n	last/adv	له‌ کۆتایی- دواچار
یه‌ک سوپانه‌وه‌ به‌ دوری یاریکا	last/v	۱- به‌رده‌وام ده‌بێ
به‌شیک له‌ گه‌شتیکی درێژ		۲- تیکناچی- ۳- ده‌خایه‌نی
lap/v	lasting/'lɑ:stɪŋ/adj	هه‌میشه‌یی- بێ کۆتا
وه‌پێش به‌ره‌کانی خۆی ده‌که‌وی	last/n	۱- دواکه‌س- دواشت
که‌ ته‌نیا یه‌ک سوپانه‌وه‌ له‌ پشته‌وه‌یه‌تی		۲- ئه‌وه‌ی مابێ
lap/v	latch/lætʃ/n	ستونی ده‌رگا-
۱- به‌ زمان ده‌خواته‌وه‌		شمشیری ده‌رگا- سوڤگی
۲- ئاره‌که‌ ده‌نگیکی نه‌رمی ئێ به‌ره‌ ده‌یه‌ته‌وه‌	latch on	داخراوه‌ به‌لام کلۆم نه‌کراوه‌-
lapel/lə'pel/n		قوفل نه‌دراوه‌
لایه‌کی چاکه‌ت/	late/'leɪt/adj	دواکه‌وتوو- گه‌یژ بوو
یه‌خه‌ی لایه‌کی چاکه‌ت یان قاپۆت		
lapse/læps/n		
۱- غه‌فلت		
۲- هه‌له‌خه‌لیسکان- لادان- زه‌له‌ی زه‌مان		
۳- ره‌فتاریکی ناشیرین ۴- ماوه‌ی داگیران		
۱- به‌ره‌و باریکی تر ده‌چێ		
۲- کاریگه‌ری نامینێ		
laptop/'læptɒp/n		
کۆمپیوته‌ری		
که‌سی- لاپتۆپ		

LI

L-l/el/	پیتی دواندم له ئهلقه‌بای
	ئینگلیزی
lab/læb/n	تاقیگه
label/'leɪbl/n	۱- پلێت
	۲- پارچه... بۆ شت لهسه نووسین
label/v	۱- داده‌نی- وەسفی ده‌کا
	۲- ناوی ده‌نی
laboratory/lə'borətri/n	لاب- تاقیگه
laborious/lə'boriəs/adj	ماندوکه‌ر
	هینوهر
labour/'leɪbə(r)/n	۱- کار، کرێکار
	۲- ئەرك ۳- چینی کرێکار
the labour party/n	پارتی کرێکاران
labour-saving/adj	ئامیزی
	که‌مه‌که‌وه‌ی کار- تێکۆشان
labour/v	کار ده‌کا- ره‌نج ده‌دا
laboural breathing	به‌زه‌حه‌مه‌ت هه‌ناسه
	ده‌دا
labourer/'leɪbə(r)/n	کرێکار،
	کارگه‌ر
labrador/n	سه‌گی کوبیران-
	سه‌گیکی موزلۆسته
labyrinth/'læbərɪnθ/n	ویلگه-
	رئی دژوار
lace/leɪs/n	دانفیل- قه‌بتان
lace/v	قه‌بتانی توند ده‌کا
lack/læk/n	پێویستی هه‌یه به
lack/n	له‌ده‌ست دان- نه‌بوون
laconic/lə'kɒnɪk/adj	کورت و پوخت
laconically/lə'kɒnɪkli/adv	به‌کورتی و پوختی
lacquer/'lækə(r)/n	برێقه‌دار/
	بۆیه‌ی برێقه‌داری ئەو شله‌یه‌ی له
	په‌رچ ده‌دری تا شینوایی تراشینه‌که راگرێ
lacy/'leɪsi/adj	دانفیل ئاسا- وه‌ک قه‌بتان

lad/læd/n	کوچ- گه‌نج
ladder/'lækə(r)/n	په‌یژه- قه‌درمه
laden/'leɪdn/adj	بارکراو، بارگران
ladies/n	ئاوه‌سه‌سی تاییه‌ت به‌ ئاه‌ره‌ت
ladle/'leɪdl/n	ئه‌سکوی بۆ شله- که‌وگیر بۆ به‌رنج
lady/'leɪdi/n	خاتم، خاتون- ئه‌ییدی/خانه‌واده
ladies and gentlemen	به‌ رێزان،
	خوشک و براییان
lady like/adj	به‌رێزانه، گونجاو، شیاو
lag/v	(له کاروان) دوا ده‌که‌وی-
	له‌سه‌ره‌خۆ ده‌روا
lag-lag-time/n	ماوه‌ی ئێوان دوو پووداو
lager/'lɑ:gə(r)/n	جۆرێکه له‌ بیرهی پوون
lagoon/lə'gum/n	گۆمی ئاو سوێر
laicism/n	لایسیزم- دووره‌دینی- ئانا یینی
laid/v: lay	داده‌نی- داینا
laid back/adj	ئانه‌گه‌ران- گۆی به
	کێشان ئادا- دنیای له‌ خۆ ته‌نگ نه‌که‌روه
lain-lie	پالنه‌کوته‌و- پالنه‌که‌وی
lake/leɪk/n	گۆم- ده‌ریاچه
lamb/læm/n	به‌رخ- گۆشتی به‌رخ
lame/leɪm/adj	۱- شهل/شله
	۲- بیانونیکی لاواز هه‌نجه‌تیکێ باوه‌ر پێ نه‌کراو
lament/lə'ment/v	ده‌لاوێنێته‌وه- شینوون ده‌کا
lamp/læmp/n	له‌مه‌په- چرا
lamp post/læmp pəʊst/n	ستونی
	سه‌ر شه‌قام
lampshade/'læmpʃeɪd/n	پۆشمه‌ری چرا
land/lænd/n	۱- زه‌وی، وشکایی،
	پارچه زه‌وی ۲- خۆل، خاک، ئاغ، ولات
landslide/'lændslaɪd/adj	۱- هه‌ره‌سه‌ی زه‌وی
	۲- زۆر گه‌وره- سه‌ره‌که‌وتنیکێ زۆر گه‌وره
land/lænd/v	۱- ده‌نیشیته‌وه- دێته‌ خواری
	۲- به‌ ده‌ست دینی
landing/'lændɪŋ/n	دابه‌زینی-
	نیشته‌مه‌وه‌ی فرۆکه
landing/n	شۆسته‌ی بارکردن

kiss	184	Kurdistan
kiss/n	ماچ	زانباری-
kit/kɪt/n	کەلوپەل- پێویستی	مارپەت
kit/v	پێویستی ئامادە دەکا	knowledgeable/'nɒlɪdʒəbl/adj
kitchen/'kɪtʃɪn/n	چێشتخانە- ئاندىن	شارەزا، ئاگادار
kite/kɑɪt/n	کۆلارە- قوشکاغەز	گەردی بچووک
kitten/'kɪtn/n	بێچووە پشیلە	قورئانی پێرۆز
	۱- بێ ئاڤرۆ ۲- وەغد لە قوماز	kris/n
	knave/n	خەنجەر
knead/nɪd/v	دەشیلێ، دەگوشتی	kudos/'kju:ɒs/n
knee/nɪ:/n	ئەژنۆ، چۆک	ناموس و شکۆ
kneecap/'ni:kæp/n	کەڵەوی ئەژنۆ	kulak/n
	ئەو ئێسکەى چۆک دادەپۆشی	کولاک جوتیارى زەویدار
kneel/nɪ:l/v	کەرنۆش دەبا،	Kurd/kɜ:d/n
	خۆدەچەمینی	کورد
knew/nju:/v	زانى	Kurdish/'kɜ:ɪʃ/n
knickers/'nɪkəz/n	کورتە دەریزی	کوردی-زمانى
	ئافەت	کوردی
knife/nɑɪf/n	چەقۆ، چەقۆ	Kurdistan/n
knight/nɑɪt/n	۱- ئەو کەسەى	کوردستان/ وڵاتى کوردان
	پەلەى "سێر"ى ھەبى ۲- سوار چاک	
knighthood/'naɪthud/n	سوار چاکى	
	knit/nɪt/v	دەچنێ- چنن
	knitting/'nɪtɪŋ/n	چنن- تریکۆ
	knitting needle/n	دەرزى چنن
	knob/nɒb/n	۱- گەرەر، دەسک ۲- کلێل
		۳- پارچەپەک لە
knock/nɒk/n	لێدان	
	۱- لێدەدا، لە دەرگا دەدا	
	knock/v	
	۲- رەمخە دەگرێ	
	knot/nɒt/n	۱- گری ۲- پەتە سێدارە
	knot/v	دەبەستێتەو- گری دەدا
	know/nəʊ/v	دەزانی- دەیناسیتەو
	knowing/'nəʊɪŋ/adj	زانبار
	knowingly/'nəʊɪŋli/adv	بەئەنقەست

Kk

K-k/keɪ/	پیتی یازدم له ئەلقای ئینگلیزی دا	key/adj	سەرەکی، زۆر گرنگ
kangaroo/ˈkæŋɡəˈruː/n	کەنغەر	kick/kɪk/v	لوجەکی ئێدەدا، تێ ئەلەدەدا
karate/kəˈrɑːti/n	کاراتی	kick off/n	یاری تۆپی پێ دەستپێ دەکا
kayak/ˈkaɪæk/n	بەلمە می پەک کەس	kick out	دەردەکا، قار دەدا
kebab/kiˈbæb/n	کەباب	kick/n	۱- تێ ئەلەدان، ئێدان ۲- هەست بەخۆشی کردن
keen/kiːn/adj	۱- زۆر پەروش ۲- تێژ ۳- شەیدا	kid/kɪd/n	مەندال
keep/kiːp/v	دەمێنی/دەپاریزی	kidnap/ˈkɪdnæp/v	دەرفینی
keep/n	۱- گوزەران-بژێوی ۲- پالپەشت ۳- بۆرج	kidnapping/ˈkɪdnæpɪŋ/n	رفاندن
keeper/ˈkiːpə(r)/n	۱- پاسەوان چاودێر ۲- گۆلچی	kidney/ˈkɪdni/n	گورچیلە- کلیه
keeping/ˈkiːpɪŋ/n	۱- دەسازنی لەگەڵ ۲- لەگەڵی دەگوزەرنی	kill/kɪl/v	۱- دەکوژی- سەر دەبێ ۲- نازاری پێ دەگەینی
keg/keɡ/n	بەرمیلی بچوک	kill/n	۱- کوشتن ۲- نیچەر- کوژاو
ken/ken/n-v	مەودا- سنور چوارچێوە- دەزانی	killer/ˈkɪlə(r)/n	بکوژ- کوژەر
kennel/ˈkenl/n	کۆلیتی سەگ، کونە سەگ	killing/ˈkɪlɪŋ/n	تاوانی کوشتن
kept/kept/v	پاراستی	kilo/ˈkiːləʊ/n	کیلۆ
kerb/kɜːb/ː ncurb/n	ئێواری شۆستە- کەتاری شۆستە	kilometre/ˈkɪləmiːtə(r)/n	کیلۆمەتر
kerchief/ˈkɜːtʃɪf/n	لەچەك- دەسڕۆك	kin/kin/n	خەزەمەس، خەزم و خۆیش
kernel/ˈksːnl/n	۱- كرۆك گەرەری باسەكە ۲- رستە ی سەرەکی	kind/kaind/n	جۆر
kerosene/ˈkerəsiːn/n	کیرۆزین- نەوت	kind of	هەندێ
kettle/ˈketl/v	کتلی	kind/adj	میهرمەیان
key/kiːn	۱- کلێل ۲- چارەسەر ۳- کلێلی هینا	kindness/ˈkaindnəs/n	میهره بانی- چاکە
keyboard/ˈkiːbɔːd/n	دوگمەکانی تایپ- نووسین- کیبۆرد	kindergarten/ˈkɪndəɡɑːtn/n	باخچەی ساوايان
keyhole/ˈkiːhəʊl/n	کونە کلێل- کۆزم	kindly/ˈkamdli/adj	بەبەزەیی
key/adj	زانباری دەداتە کۆمپیوتەر	kindliness/ˈkaindliːnəs/n	بەزەیی، میهرمەبانی
		king/kiŋ/n	پادشا
		king-size/adj	زۆر گەورە- جۆری پاشا
		kingdom/ˈkɪŋdəm/n	۱- شاننجین ۲- دەسلەلاتی پۆخی خوا
		kink/kiŋk/n-adj	۳- جیهان ۴- بوار ۱- گرێ، بادانەوه، لاری- ناوژم
		kip/kiːp/n	۱- نوسن- خەوتن ۲- سەر خەو
		kiss/kɪs/v	ماچ دەکا

juxtaposition

لہستان کے عسکری

juxtaposition/ dʒʌkstəpə'zɪʃn/n

حکومدار دستہ ہی سہریازی فرمانروا

۱- ماوسیٰ ۲- نازکی ۳- دژگان

Jupiter /ˈdʒuːpɪtə(r)/n ۱- چهارشنبه

٤- جیوانی ۵- ناکوکی

موشکری

۲- جویتەر: خوداوند له ئهفسانهی

رومانی

jurisdiction /ˌdʒʊərɪsˈdɪkʃn/

لَا تَقُولُ يَاسَاسِي

juror /ˈdʒʊərə(r)/ *n* **مُتداعِمکے**

شەئىرەنى سۆيىدۇ خۇرۇن

jury/'dʒʊəri/n (جورستی، سوتند)

خوارزم

۲- دستهای ناویژیوان / دستهای بریاردهر

just/dʒʌst/adj ۱- معاداد ۲- دادور

just/adv (۳) بیش، ماورایہ، کورت

64-104-2

just now **just now**

justice/'dʒʌstɪs/n   ۱- عدل ۲- دادگاه

justify/ˈdʒʌstɪfaɪ/v **بأساس دینقتەم**

justifiable/'dʒʌstɪfəəbəl/adj

بیاض و ہلکے رنگ کے

justification /dʒʌstɪfɪ'keɪʃ(ə)n/

پيامبري

jut/dʒʌt/v   دھڑکنا

jute/dʒu:t/n   ۱۔ کوش ۲۔ گونہ

٢- توك

juvenile/'dʒu:vənail/n 未成熟者

juvenile/adj **معمولاً به کار وادار**

توانه‌کافی هرزکاران نه‌وجه‌وایان

juvenile crime منذ الآن

juvenile delinquent/n نوجوان گناهگار

تاوانىڭىزنى ئىنتايىن ئاز ۋاقىت ئىچىدە ئالماشتۇرۇشقا بولىدۇ.

تایوانیارد

juxtapose/ˌdʒʌkstəˈpəʊz/n-v

۱- دوو شت ۲- دوو کس له لای

يەك دادەنى بۇغۇرەمى جىياۋزىيەكانيان

١٢/ يهرييخي / يهرييخي

jot	181	junk
jot/dʒɒt/v	به‌کورتی و خیرا شتی تۆمار	۱- ژیرانه
	دهکا	۲- جه‌کیمانه
journal/dʒɜːnl/n	۱- گۆڤاری وهرنشی	یاری جۆڤۆ
	۲- ئەکادیمی ۲- پۆژانه ۴- یاداشت	۱- قۆزی ۲- دۆلکه ۳- سوراحی
journalism/dʒɜːnəlɪzəm/n	پۆژانه	تۆپ بۆ ئاسمان فری
	رۆژنامه‌نووسی	ده‌داو ده‌گرتیمه- یاری به تۆپ ده‌کا
	رۆژنامه‌گه‌ری	۱- گوشرای میومجات
journalist/dʒɜːnəlɪst/n		۲- خۆشاو
journey/dʒɜːni/n	رۆژنامه‌نوس	۱- پڕ خۆشاو ۲- گوشرای
joyful/dʒɔɪfl/adj	گه‌شت	۲- هه‌والی ئابجوبه‌ر ۴- هه‌والی خۆش
jovial/dʒəʊviəl/adj	زۆر ئاسوده	۵- هه‌والی خراپ
joy/dʒɔɪ/n	خۆش مه‌شروب	jukebox/dʒuːkɒks/n
	۱- خۆش	ئامبیرتکه‌ له
joyful/dʒɔɪfl/adj	۲- سه‌رچاوه‌ی خۆشی	گازینۆ و بار هه‌یه‌ پاره‌ی تی بکه‌ی
joyless/dʒɔɪləs/adj	۱- خۆشود	مۆسیقا ئی ده‌دا
	۲- که‌یف خۆش ۲- ئاسوده	July/dʒuˈaɪ/n
joyride/dʒɔɪraɪd/n	۱- بێ‌که‌یف	مانگی ته‌موز
	۲- ئاشاده‌ ۲- خه‌مبار	jumble/dʒʌmbəl/v
	ئێ‌خوپینی	تێکه‌ن و پێکه‌ن ده‌کا
joyride/dʒɔɪraɪd/n	فۆتۆبیل به‌ شێوه‌یه‌کی گاته‌کارانه	jumble/n
jubilant/dʒuːbɪlənt/adj	دله‌خۆشکه‌ر	کۆمه‌لی شتی ئاریک
jubilee/dʒuːbɪliː/n	یوبیل	۱- زۆر گه‌وره‌
Judaism/dʒuːdaɪzəm/n	۱- ئاشاده‌ ۲- خه‌مبار	۲- زۆر فراوان
	۱- خواجه‌تی ۲- جوله‌کایه‌تی	jumbo/n
judge/dʒʌdʒ/n	۳- دینی جوله‌که‌	فرۆکه‌ی جامبۆ
	۱- قازی ۲- دادمه‌ر	۱- بازده‌دا ۲- خیرا ده‌روا
	۲- شاره‌زا	jump/n
judge/v	۱- ئاکامی گه‌مه‌ راده‌گه‌یه‌نی	jumper/n
	۲- ره‌خنه‌ ده‌گرێ ۳- به‌ریاردده‌دا	۱- قوماشی خاوه‌ ۲- بازده‌ر
	۴- به‌ریاردمه‌رده‌کا	junction/dʒʌŋkʃn/n
judgement(judgment)	۱- ئاکامی گه‌مه‌ راده‌گه‌یه‌نی	دوودیان
/dʒʌdʒmənt/n	۲- ره‌خنه‌ ده‌گرێ ۳- به‌ریاردده‌دا	June/dʒuːn/n
	۴- به‌ریاردمه‌رده‌کا	مانگی حوزه‌یران
	۱- به‌ریار ۲- به‌ریاری دادگا ۲- پا	jungle/dʒʌŋgl/n
judicial/dʒuˈdʒiəl/adj	۱- قه‌زایی	۱- جه‌نگه‌ل
	۲- دادوه‌ری	۲- داره‌ستانی چپ
		۱- په‌لچووک
		۲- بچووک ۲- گچکه‌
		۴- نه‌وجوه‌وان: ته‌مه‌ن له ۷- ۱۱ سالی
		۵- قوتابی قوتاغی سێ یان چوار
		۱- فه‌رمانه‌به‌ری بچووک
		۲- قوتابی سه‌ره‌تایی قوتابخانه‌ی قوتابیانی ته‌مه‌ن
		له‌ نیوان ۷- ۱۱ سالی
		۱- به‌له‌می کۆن و بێ‌که‌لک
		۲- شتی کۆن و بێ‌به‌ها ۳- به‌له‌می گه‌وره‌ی چینی

jeopardy	180	jostle
jeopardy/'dʒepədi/n	ترسی له	1- نیکمران
	دهست دان و دۆزان...	2- دهمارگیر 3- تپۆ
jerk/dʒɜ:k/n	راکێشان پالنانی	1- کار 2- پیشه
	له ناگا و ههژان	3- بهرپرسیاریتی
jerk/dʒɜ:k/v	له پر و خیرا رادهکێشی	بێ کار
	دهههژی/ دهههزی	بێ کارهکان
jersey/'dʒɜ:zi/n	1- جیزیسی	بێ کاری
	2- جۆره قوماشیکى سوفیه	1- جۆکی 2- نهسهپ سوار 3- جۆکی
	3- لهسه کراس و بهلوز لهبه دهکری	فیل دهکا، له خشتهدهبا
Jesus/'dʒi:zəs/n	عیسا پیغمهبر	پانتۆنی تایبتهت
jet/dʒet/n	1- فرۆکهیهکی نوێی خیرایه	بهسوار نهسهپ
	2- فواره ئای یان شان	1- لهسهرخۆ رادهکا
jet black/adj	رهشی تاریک	2- راهێنان دهکا 3- بهمل
jetty/'dʒeti/n	شۆستهی بهندهر	4- بهشان پال دهنی
Jew/dʒu:n	جولهکه- جوو	1- غارداشی لهسهرخۆ
jewel/'dʒu:əl/n	1- زینو زیو 2- گهرهه	2- پالنانی میواش
jeweller/'dʒu:ələ(r)/n	1- گهرههچی 2- زینرنگر	راکهه
jewellery/'dʒu:ələri/n	1- زینو زیو 2- خشل	دهستاو- دهشتشۆر
jig/dʒɪg/n	ههلهپهركێ میلی /	1- دههینی 2- پهیههندی پی دهکا
	مۆسیقای ههلهپهركێ	3- دهههستینههه
jig/dʒɪg/v	له خۆشیا ههلههپهركێ	4- دانهنیشی بۆ خواردنهوه
jiggle/'dʒɪgl/v	سهروپ به شت دهکا	1- ژوان
Jihad/dʒɪ'hɑ:d/n	جیهاد	2- جینی گهیشتنی دووشت
jingle/'dʒɪŋgl/n	1- خشهخش	1- بهیههککهه
	2- شهق شهق 3- تهقهتهق	2- پارچه گۆشتی ناو فرنی
	4- پارچه مۆسیقا یان گۆزانی پروپاگنده	1- هاویهش 2- پینکهوه
jingle/v	1- دههزینگیتنهوه	1- پینکهوه 2- به هاویهش
	2- تهقهتهق دی	نوکهته
jinx/dʒɪŋks/n	1- بهدههخت 2- شووم	1- نوکهتهچی 2- جۆکهه
jinx/v	1- بێبهختی لهگهڵ خۆی دینێ	1- پووخواش، نیوهسهرخۆش
	2- شوومی ئیلههباری	jolly/adv
jitters/'dʒɪtəz/n	ههستی نیکمرانی و	ژۆر
	دهمارگیر و توپهیی ژۆر	بێ گومان
		1- دهههژنی 2- دهجولینی
		ههژانی له ناگا
		1- بهریهکی دهکوی به توندی
		2- بهتوندی پال دهنی

Jj

J-j/dʒeɪ/ پیتی دهیم له ئهلقای

ئینگلیزی

jab/dʒæb/v ١- بهرمقی

به توندی پال بهشتی/کسی و دهنی

٢- به توندی دادهگری

jab/n ١- پالانی له ئاکار و توند

٢- تێوژمندن

jack/dʒæk/n ١- جگه ٢- کۆپ له

قورما ٣- کس

jack/v ١- وازدینی

٢- دهست ههلهدهگری

٣- جگه به کاردینی

Jackalin/n چهقل

jacket/dʒækt/n ١- چاکهت

٢- سهرووش ٣- قهپاگی گهوره

jackknife/dʒæknɪf/n چهقزی گیران

jackpot/dʒækpɒt/n گهورهترین

خهلات له پانهسب

Jacuzzi/dʒə'ku:zi/n گهروای جاکوزی

jaded/dʒeɪdɪd/adj هیژاو: ماندو

هیلاک

jagged/dʒæɡɪd/adj زیر و ئوک تیژ

jaguar/dʒæɡjuə(r)/n ١- پشیلهی

ئهمریکی ٢- پلنگ

jail/dʒeɪl/n زیندان

jail/v ١- زیندانی دهکا

٢- دهقریته زیندان

jailer/dʒeɪlə(r)/n ١- پاسهوانی

٢- زیندانهوان

jam/dʒæm/n مریبا

jam/v ١- ههشامهت دروست دهکا

٢- پال دهنی ٣- گری دهکا/ دهپهستی

٤- دهپهاری/ دهیگوشی

jam/n

٥- تهشویش له رادیو دروست دهکا

٦- به خیرا بریک دهکا

٧- فۆتۆمبیل رادهگری

١- ههشامهت ٢- ئاپۆره

٣- ئاریشه ٤- کێشه

٥- تهنگو چهلهمه

jangle/'dʒæŋɡl/v خشهخش دهکا

jangle/n خشهخش،

دهنگی ئامان- قاپ و قاقاغ

janitor/'dʒænitə(r)/n دهراوان

January/'dʒænjʊəri/n ١- کانونی دوهم

٢- مانگی یهک

jar/dʒɑ:(r)/n ١- چهپه ٢- گۆزه

٣- ماددهی ئاو گۆزه

jargon/'dʒɑ:ɡən/n ١- زمانیکی دژوار

٢- زمانیکی پڕ زاراوهی تهکتیکی

jasmine/'dʒæzmɪn/n یاسهمن

jaundice/'dʒɔ:ndɪs/n ١- نهخۆشیهکه چاو و

پێست زهرد دهکا ٢- زهردویی ٣- زهردک

javelin/'dʒævɪn/n ١- پم ٢- تیژ

jaw/dʒɔ:/n ١- شهویلکه ٢- شهویلک

٣- ددانی گیانهوهر

jazz/dʒæz/n موسیقای جاز

jazz/v ١- رهوشه دهکا ٢- جاز لێدهدا

jealous/'dʒeləs/adj ١- بهئیرهیی

٢- چاوچنۆک ٣- غیرهدار (لهژن بۆ نمونه)

jealousy/'dʒeləsi/n ئیرهیی/ غیرهاری

jeans/dʒi:nz/n ١- قوماشی جینز

٢- پانتۆلی جینز ٣- پانتۆلی کاوبۆی

jeep/dʒi:p/n جیپ

jeer/dʒɪə(r)/v بن شهرمانه پین دهکشی و

هاوار دهکا

jeer/n هاوارییهکینی بێ شهرمانه/ ههیهته حریت

jelly/'dʒeli/n ١- مهیین، جیلی ٢- موریبا

jeopardize/'dʒepədəɪz/v دهکۆیته

رهوشیکی مهترسییهوه

it	178	ivy
it/ɪt/pron	١- راناوی-ئەو-بۆ کەسی سەنەمی تاک (ئەعاقڵ)	١- گەرۆکنامە ٢- گەشت نامە ٣- رایەری گشت
italics/ɪ'tæliks/n	هێلی لار	کورتهی it is
itch/ɪtʃ/n	خوران	خۆی itself/ɪt'self/reflex pron
itch/v	دەخوێ	له خۆیموه- به تەنیا by itself
itchy/adj	توشی خوران بووه- خوراو	I've I have کورتهی
item/'aɪtəm/n	١- مادده ٢- بەند ٢- هەوال ٤- وشە	عاج- سپی ivory/'aɪvəri/n
itemise/'aɪtəmaɪz/v	لیسته دروست دەکا بۆ هەمان/ خشته دروست دەکا	گوله لاواو ivy/'aɪvi/n
itinerant/aɪ'tɪnərənt/n	گەرۆک	

iris	177	isthmus
iris/'aɪrɪs/n	1- رەشەنەنی چاو/ گەلنە	1- ئاودەدا
	2- گۆنە سەرسەن	2- ئاو بەبۆری بۆ زەوی دانەوێتە دەبا
iron/'aɪən/n	1- ئاسن 2- ئوتوو	1- ئاودان
iron/v	ئوتودەکا	2- ئاودەیری
ironic/aɪ'ɒnɪk/adj	پێچەوانەوی ئەوی دەلی	1- زوو تۆپە
		دەبی 2- زوو مەلەجی
ironical/aɪ'ɒnɪkəl/adj	گالته‌خواری	irritability/'ɪrɪtə'bɪləti/n
irony/'aɪrəni/n	1- گالته 2- نایرەنی	1- زوو تۆپە بوون 2- قینچە تەنگی
	2- پی پابواردن	1- تۆپە دەکا
irradiate/'rɛɪdiət/v	تیشک دەنیری	2- بیزاری دەکا
irrational/'ɪræʃənəl/adj	ئاقوول	2- ئازاری دەدا، تووشی خواردنی دەکا
	ئاقەلانیەت	1- تۆپەیی
irreconcilable/'ɪrəkənsaɪləbl/adj		2- بیزاری 3- خواردن
	1- دۆژمەندار/ ناست نەبۆه 2- پێچەوانە	is/ɪz/
irregular/'ɪrɛɡjələ(r)/adj		کرداری بوون
	1- ئاوێ 2- جیا 2- ئارێک	Islam/'ɪzlɑ:m/n
	4- پێچەوانەنی دابی باو 5- بێ پێسا	1- ئیسلام
irrelevant/'ɪrɪlɪvənt/adj		2- ئایینی ئیسلام
	1- ناپەییوەست 2- دەرەوی بابەت	Islamic/'ɪzlæmɪk/adj
irreparable/'ɪrɪpərəbl/adj		ئیسلاسی
	1- چاک ناکرێتەوه 2- هەموار ناکرێ	islamist/n
irrepressible/'ɪrɪ'presəbl/adj		ئیسلام ناسی
	1- چالاک 2- زینک 2- پێژان و بێژا	island/'aɪlənd/n
irreproachable/'ɪrɪ'prəʊtʃəbl/adj		1- دورگە
	دەست پاک- بێ خەوش	2- پارچەنەویەکی بە ئاو دەرەدرائ
irresistible/'ɪrɪ'zɪstəbl/adj		islander/n
	1- بەرگە ناکرێ لە بەهیزی	دانێشتەنی دورگە
2- بەرگە ناکرێ لە جوانیا 3- سەرئێش راکێش		isle/aɪl/n
irreverent/'ɪrɪvərənt/adj		دورگە
	1- بێ قییمەت/ بێ ئابرو	(ئەمە زیاتر لەگەڵ ئاو بەکارئێ)
2- بێ رەچاوکردنی شتی پێوژ		British isle
irresponsible/'ɪrɪ'spɒnsəbl/adj		وێک دورگەنی بەریتانی
	1- ئابەرپرست 2- هیچ و پووچ	isolate/'aɪsələɪt/v
irreversible/adj	بێ رێژ	1- جیای دەکاتەوه
irreversible/'ɪrɪ'vɜ:səbl/adj		2- گۆشە گیرى دەکا
	1- ئاگۆردەنی 2- گەپانەوه لێی نیە	isolated/'aɪsələɪtɪd/adj
		1- گۆشەگیر
		2- تەنیا 2- دورە پەریژ
		isolation/'aɪsə'leɪʃn/n
		1- گۆشەگیری
		2- دور پەریژنی
		in isolation
		بە تەنیا
		issue/'ɪʃu:/n
		1- کێشە 2- دۆز
		2- مەسەلە 4- ژمارەنی پۆژنامە 5- گۆڤار
		6- دەرکردنی پۆژنامەو گۆڤار
		issue/v
		1- دەرەکا 2- دەرەچێ لە
		isthmus/'ɪsməs/n
		1- بەرەزەخ
		2- دەرەند

intrude	176	irate
۱- دەرکەنار ۲- گۆشەگیر	inverted/adj	ئاوهرۆو
۳- دووره پەریزە- خودی	invest/in'vest/v	۱- دەخاستەکار
intrude/in'tru:d/v		۲- گەمارۆ دەدا ۳- تەرخان دەکا
خۆتی	investor/n	وهرهین
هەلەدەقوتینی		ئەو کەسە پارەى خۆی لە پرۆژەیک دادەنێ.
intrusion/in'tru:ʒn/n	investigate/in'vestigeɪt/v	دەکوئیتەوه/
۱- غەوارە		دەپشکینی
۲- بیانی ۳- خۆتیەلمەقوتینەر	investigation/in'vestri'geɪʃn/n	۱- ئی کۆلینەوه ۲- پشکین
intuition/adj		وهرهینان/پارە لەکاردانان
۱- زیری ۲- زرنکی	investment/n	چاودیری دەکا
intuitive/adj	invigilate/in'vidʒileɪt/v	چاودیری
زیر/زرنک	invigilation/in'vidʒɪ'leɪʃn/n	چاودیر
inundate/'mʌndeɪt/v	invigilator/in'vidʒɪleɪtə(r)/n	لەشکان نایە
لەسەری کۆدەبیتهوه/دادەپۆشی	invincible/in'vɪnsəbl/adj	۱- نادیار ۲- غەیب
invade/in'veɪd/v	invisible/in'vɪzəbl/adj	بانگ کردن/
۱- داگیر دەکا	invitation/invr'teɪʃn/n	داوەت کردن
۲- شکۆی دەشکینی ۳- غەزو دەکا	invite/in'vaɪt/n	داوەتی دەکا
invader/in'veɪdə(r)/n	inviting/in'vaɪtɪŋ/adj	سەرئێچ راکیش
داگیر کار	invocation/n	پارانهوه
invalid/'mʌlɪd/n	invoice/'ɪnvɔɪs/n	لیستەى کەلوپەل و نرخ
۱- دەرەدار	invoke/in'vəʊk/v	دەپارێتەوه
۲- درماوی ۳- پەیکەرەت ۴- بەسەرچوو	involuntary/in'vɒləntəri/adj	خۆنەویستی- رەمەکی
invalid/in'vælɪd/adj		۱- توش دەکا
۱- ناپەوا	involve/in'vɒlv/v	۲- دەگیریتەوه
۲- تارەسەن/هەلەدەشاه/ لەکار کەوتو	involved/in'vɒlvd/adj	تەوش بوو
invalidate/in'vælədeɪt/v	involvement/in'vɒlvmənt/n	تەوش بوون- تێکەوتن
هەلەدەوه شیتەوه		invulnerable/in'vʌlnərəbl/adj
invaluable/in'væljuəbl/adj		سەخت- ناروشن
۱- لە نرخ نەهاوت ۲- بێ هاوتا ۳- پڕ بەها	invoice/'ɪnvɔɪs/n	۱- ناوهمکی ۲- ناوهمه
invariable/in'veəriəbl/adj	invoke/in'vəʊk/v	بۆناوهمه/بهرهه ناوهمه
جینگیر/نەگۆپ	involuntary/in'vɒləntəri/adj	یۆد- ئیویدین-
invasion/in'veɪʒn/n		ماددهی کیمیاوی
۱- داگیر کردن ۲- هیزش	involve/in'vɒlv/v	من قەرزای تۆم
invective/in'vektɪv/adj		تووه
زمانی جوندان، زمانی پیس	involved/in'vɒlvd/adj	
invent/in'vent/v	involvement/in'vɒlvmənt/n	
دادەهینی/ (چیرۆک) دادەهینی		
invention/in'venʃn/n	invulnerable/in'vʌlnərəbl/adj	
دامینان		
inventor/in'ventə(r)/n	inward/'ɪnwəd/adj	
دامینەر	inwards/adv	
inventory/'ɪnvəntri/n	iodine/'aɪədi:n/n	
لیستەى		
ناوهرۆک		
inverse/'ɪnvɜ:s/adj		
پێچەوانە		
inversion/in'vɜ:ʃn/n		
هەلگێرانەوه		
invert/in'veɪt/v		
هەلەدەگەریتهوه		

interrogator

۱- ده‌دوینێ ۲- قسه‌یه‌ی ئی رەردەگری
۳- ده‌کاته پرسیار

interrogator/n قسه‌لیۆەرگر، لیکۆلەر

interrogative/ɪntəˈrɒɡətɪv/adj

پرسیار، پرسیار

interrupt/ɪntəˈrapt/v

دەبرێ

قسه‌ی دەبرێ- پەییوەندی دەبرێ

interruption/ɪntəˈrʌpʃn/n

کۆسپدانان- بڕین- پەییوەندی بڕین

intersect/ɪntəˈsekt/v

بەیه‌ک دەگه‌ن- دابه‌ش دەن

intersperse/ɪntəˈspɜːs/v

لێرەو

لەوی دانەنی

interval/ɪntəvl/n

وچان، پشوو

ماوەی جوانەو

intervene/ɪntəˈviːn/v

۱- دەست

تیۆهر دەدا، دەست تێدەخا ۲- قسه‌ی دەبرێ

intervention/ɪntəˈvenʃn/n

دەست تیۆهر دان، دەست تێ خست

interview/ɪntəˈvjuː/n

دیدەنی

دیدار- چاوپێکەوتن

interview/v

دیدەنی دەکا،

چاوپێکەوتنی لەگەڵ دەکا

intestine/ɪnˈtestɪn/n

ریخۆلە

intimacy/ɪnˈtɪməsi/v

هۆگری

برادەراییەتیکی کۆن

intimate/ɪnˈtɪmət/v

هۆگری دەبی

intimate/adj

۱- زۆر نزیک

گیانی بەگیانی ۲- زۆر تاییبەت، کەس-

هه‌مین ۳- ناسینیکی قوول

intimation/ɪnˈtɪmeɪʃn/n

گه‌یاندن

intimidate/ɪnˈtɪmɪdeɪt/v

دەتۆقینی

intimidate/n

دەترسینی

تۆڵاندن/ترساندن

into/ɪntəˈperp

بۆ/بەرەو/بەرەو ناووە،

لەسەر

intolerable/ɪnˈtɒlərəbl/adj

۱- بەرگه‌ناکەری، قەبۆل ناکەری

۲- زۆر خراپ ۳- شیعانە‌ی لێبۆردنی لێناکەری

intolerance/ɪnˈtɒlərəns/n

ئێ نەبۆردن

intolerant/ɪnˈtɒlərənt/adj

دەمارگیر

intonation/ɪntəˈneɪʃn/n

ئاواز- بەرز و نزمی

intoxicated/ɪnˈtɒksɪkeɪtɪd/adj

دەنگ

intone/ɪnˈtəʊn/v

مەست، سەرخۆش

intoxicant/ɪnˈtɒksɪkənt/n

گۆزانی دەچیری

intransigence/ɪnˈtrænsɪdʒəns/n

گۆزانی دەلی/ نوێژ و سرود دەخوینێ

intransigent/ɪnˈtrænsɪdʒənt/adj

مەستکەر

intransitive/ɪnˈtrænsətɪv/v-adj

لاساری- لاسی

intrepid/ɪnˈtreɪpɪd/adj

لاسار- بەرک

intricate/ɪnˈtrɪkət/adj

کرداری تێشەپەر (بێ بەرکار)

intrigue/ɪnˈtriːg/v

۱- بەجەرک

۲- زینگ ۳- جەسوور

intrigue/ɪnˈtriːg/n

تەلە داو دەنیتەو

intrinsic/ɪnˈtrɪnsɪk/adj

تەلە داو دەنیتەو ۲- دەروژینی

introduce/ɪnˈtrɒdjuːs/v

تەلە داو

introduction/ɪnˈtrɒdʌkʃn/n

۱- سەرەکی

introspection/ɪnˈtrɒspekʃn/n

۲- جەوهری ۲- خودی

introvert/ɪnˈtrɒvɜːt/adj

دەناسینی/

داده‌هینی

دەروازە

دەروون پشکەن

interchange

راگرتن- رى گرتن
interchange/ɪntə'tʃeɪndʒ/v

ئالوگۆر دەکا

interchangeable

/ɪntə'tʃeɪndʒəbl/adj
دەگرتى لەگەل شتى ئالوگۆرى پى بگرتى-

ئالوگۆر مەلەدەگرتى

intercom/ɪntəkəm/n

ئىقتەرکۆم-

تۆرى پەيوەندى کردنى ئاوخۆيى

interconnect/ɪntəkə'nekt/v

دەبەستىتەو- لە يەكە گرتى دەدا

interconnected/adj

بەيەكەو گرتى دراون

بەيەكەو بەستراون

intercontinental

/ɪntəkənti'nentl/adj
لەئىوان كيشوهران، كيشوهرېر

intercourse/ɪntəko:s/n

۱-جووت بون ۲-مامەلە کردن

interdependent

/ɪntədɪ'pendənt/adj
پەيوەستن بەيەكەو

interest/ɪntrəst, 'ɪntrest/n

۱-گرتكى دان- بايەخ-

جىيى بايەخ- ئارەزوو

۲- قازانچ، سود، بەرزەووەندى

۳- ماف، پشك-۱- داهات- قازانچ

interest/v

۱-گرتكى پێدەدا

۲- دەيەوى- ۳- ئارەزوو دەکا

interested/ɪntrestɪd/adj

۱- سودمەند ۲- ئارەزوومەند

interesting/adj

خۆش- دلقەكەر

interfere/ɪntə'fɛrə(r)/v

۱- دەست تێوهرەدا، دەست لە دەخا

۲- كۆسپ دادەنى- گێرە شىوینى دەکا

۳- دەنگەدەنگ دروست دەکا

interfering/adj

دەست تێوهرەدان:

دەست تێوهرەدر

interrogate

interim/ɪntərim/n

۱- لە هەمان

كاتدا ۲- پيش ۳- كاتى

interior/ɪn'tɪəriə(r)/n

ئاووه

the interior

ئاوولت

interjection/ɪntə'dʒɛkʃn/n

قەسەمەلەدان،

قەسەمەلەپەن، سەرسەرمان

interlude/ɪntəlud/n

ماوێ جەسانەو،

پشوو

intermarry/ɪntə'mæri/v

لە ئاين يان

رەگەزىكى تر ئن دەهتێن

intermarriage/ɪntə'mæriɪdʒ/n

هاوسەرگەرتى- ئن خواستن لە ئىوان گەلان و

دینى جیاوازدا

intermediary/ɪntə'mɪdiəri/n

ئاوهد-

ئاوېرکەر

intermediate/ɪntə'mɪdiət/adj

لە ئاوەند- لە ئىوان دووان

interminable/ɪn'tɜːmɪnəbl/adj

بى كۆتا، درێژداد

intermission/ɪntə'mɪʃn/n

پشوو

intermittent/ɪntə'mɪtənt/adj

پچراو

intern/ɪn'tɜːn/v

دەگرتى- زیندانی دەکا

internment/ɪn'tɜːnmənt/n

گرتن-

دەست بەسەرداگرتن

internee/ɪntɜː'niː/n

گيراو- دەستبەسەر

internal/ɪn'tɜːnl/adj

ناخى- ئاوهكى

international/ɪntə'næʃnəl/adj

ئێودەولەتى- ئێودەتەرەبى، جیەانى

internet/ɪntənɛt/n

ئەنتەرنێت

interpret/ɪn'tɜːprɪt/v

لێك دەداتەو،

گوزارشت ئى دەکا

وهردهگيرى (بەزمان، بەقسە ئەك نووسين)

interpreter/ɪn'tɜːprɪtə(r)/n

وهرگيرى زارهكى

interrelate/ɪntərɪ'leɪt/v

كارلەيەكتر دەكەن

interrogate/ɪn'terəɡeɪt/v

insubordinate	173	interception
نامرمان، نامیزر- هۆکار	intangible/'ɪntændʒəbl/adj	۱- هەست پێ ناگرێ
insubordinate/'ɪnsə'bɔ:dɪnət/adj		۲- دەست ئی نادری ۲- لەوەسف نایەت
یاسی	integral/'ɪntɪgrəl/adj	۱- سەرەکی
insubordination		۲- تەواوەکەر
/ɪnsə'bɔ:dɪ'neɪʃn/n	integrity/'ɪntəgrəti/n	پاکیی،
یاسی بوون		راست و دروستی
insubstantial/'ɪnsəb'stænʃl/adj	intellect/'ɪnstələkt/n	عەقڵ، بیر، هۆش
۱- لاواز- ئاسایی ۲- سادە	intellectual/'ɪntələktʃuəl/adj	فکری، بیریی، زهنی
insufferable/'ɪnsʌfrəbl/adj		رۆشنبیر، رۆناکیەر
بەرگە ناگرێ/ لوخۆ یاسی/بەفیز	intellectually/adv	لە پوی فکریەوه
insufficient/'ɪnsə'fɪʃnt/adj	intelligence/'ɪntəlɪdʒəns/n	۱- زیرەکی
بەش نەکردوو- کەم		۲- سیخووری، جاسوس
insular/'ɪnsjələ(r)/adj	intelligent/'ɪntəlɪdʒənt/adj	زیرەک
۱-بیر تەسک ۲-گۆشە گیر	intelligentsia/n	تۆنزی روناکییان
۲-دورگە نشین	intelligible/'ɪntəlɪdʒəbl/adj	تەن گەشتینی ئاسانە
insularity/'ɪnsju'lærəti/n		دەمەوی
۱-بیر تەسکی	intend/'ɪntend/v	نۆز: نۆزە مەزن،
۲-دورگەیی- دوورە پەرزی	intense/'ɪntens/adj	نۆز بەهیز
insulate/'ɪnsjuleɪt/v		بەتوندی- تاپا دەپەکی نۆز
جیا دەکا تەوه	intensify/'ɪntensɪfaɪ/v	بەهیز دەکا،
insulin/'ɪnsjələm/n		جەخت لەسەر دەکا
ئەنسولین	intensity/'ɪntensəti/n	توندی، خەستی
insult/'ɪnsʌlt/v	intensive/'ɪntensɪv/adj	۱- خەست،
رەسوادەکا		چپ، مەملەلەین ۲- جەخت کردن
insult/'ɪnsʌlt/n	intent/'ɪntent/adj	گەرنگی پێ دەر- رۆ
ئەتک، جوین، بی ریزی	intention/'ɪntenʃn/n	مەبەست، ئامانج
insuperable/'ɪnsu:pərəbl/adj	intentional/'ɪntenʃənəl/adj	بەمەنقەست
چارەسەر ناگرێ	intentionally/adv	بەمەنقەستی
insurance/'ɪnsʊərəns/n	interact/'ɪntərækt/v	لەگەڵ خەڵک
بیمە، دابین کردن		تێکەڵ دەبن/ مامەلە دەکا- کارلێک دەکەن
insure/'ɪnsʊə(r)/v	interaction/'ɪntərækʃn/n	کارلێک کردن، ئاوێتە بوون- تێکەڵبوون
دابین دەکا	intercept/'ɪntə'sept/v	رادەگرێ-
insurmountable		رێی دەگرێ
/ɪnsə'maʊntəbl/adj	interception/'ɪntə'sepʃn/n	
دژوار، سەخت		
insurrection/'ɪnsə'rekʃn/n		
یاسی بوون		
intact/'ɪntækt/adj		
ساخ، چ ئی نەهاتو		
intake/'ɪnteɪk/n		
۱- ئاوەندی گەیا نەندی		
ئاوو گاز بە بۆپی ۲- بەشەخواردن		
۳- ژمارەیی ئەو کەسانەیی هاتونەتە		
ناو ریکخراو		

inside	172	instrument
inside/ɪn'saɪd/n - adj - v	inspire/ɪn'spaɪə(r)/v	سروشى بۆ دىنى
ئورورە - گەندە، زگ، سەك	inspired/adj	سروش بۆ ھاتو / نىگا بۆ ھاتو
insider/n	inspiring/ɪn'spaɪərɪŋ/adj	دەلخۆشكەر - ھاندەر
ئەندامى رىڭخراوئىك	instability/ɪnstə'bɪləti/n	نا ئارامى
inside/prep	install/ɪn'stɔ:l/v	پىنكەودەمنى
لەناو، لەماو، لە ميانى	رىك دەخا - دادەمنى - دادەمەزىنى	پىنكەو - ئان -
بەرەو ئورورە - بەرمەناوەرە	installation/ɪnstəleɪʃn/n	دامەزاندن
insight/ɪn'saɪt/n	instalment/ɪn'stɔ:lmənt/n	بەش - تەكە
زانبارى قول	بەشنىك لە... قىست/يەك جار	بەشنىك لە... قىست/يەك جار
تىگەيشتن لە سروشتى دروستى شت	instance/'ɪnstəns/n	دۇخ - بار
insignia/n	for instance	بۆنمۇنە
ھىماي دەسلەت/ نىشان	instant/'ɪnstənt/adj	دەسبەجى،
insignificant/ɪn'sɪgnɪfɪkənt/adj	يەكسەر، ئامادە	يەكسەر، ئامادە
بىن قىمەت، بىن بەھا، ھىج	instant/n	ماوھەيەكى ديار - يەكسەر
insincere/ɪn'sɪn'sɪə(r)/adj	instead/ɪn'sted/adv	لەجىياتى، لەماتى
دورپور، دورۆن، ئاپاك	instigate/'ɪnstɪgeɪt/v	ھاندەدا، زۆرى ئى دەكا
insincerity/ɪn'sɪn'serəti/n	instil/ɪn'stɪl/v	دەچىنى، دادەھىنى
دورپور، ئاپاكى	instinct/'ɪnstɪŋkt/n	غەرىزە، رەمەك
insinuate/ɪn'sɪnjuet/v	institute/'ɪnstɪtju:t/n	ھىزى سروشتى لە موزا
ئامارە دەكا	institute/'ɪnstɪtju:t/v	پەيمەنگا
پىشېنى شىنكى ناخۇش بەشىوھەكى	پىنكەودەمنى	پىنكەودەمنى
ئاراستەوخۇ دەكا	institution/ɪnstrɪ'tju:ʃn/n	۱- دەزگا، دەستە - خانە (تايبەت...)
insipid/ɪn'sɪpɪd/adj	۲- داب، ئەریت، خو	۲- داب، ئەریت، خو
بىن تام و بۆن و پەنگ/ پوچ	instruct/ɪn'strakt/v	۱- دەرسى
insist/ɪn'sɪst/v	پى دەلى، وانەى پى دەلى،	پى دەلى، وانەى پى دەلى،
insolent/'ɪnsələnt/adj	زانبارى دەداتى ۲- پى رادەگەيەنى	زانبارى دەداتى ۲- پى رادەگەيەنى
insolence/ɪn'sələns/n	۱- مامۇستا ۲- رەھبەر	۱- مامۇستا ۲- رەھبەر
بى رىزى	instruction/ɪn'strækʃn/n	۱- زانبارى، مەشق، رەھبەر ۲- راسپاردە
بى رىزى	instructive/ɪn'straktɪv/adj	زانبارى بەسود دەبەخشى، سودمەند
insoluble/ɪn'sɒljəbl/adj	instrument/'ɪnstərəmənt/n	زانبارى بەسود دەبەخشى، سودمەند
ئاتوئەتەرە - بى چارەسەر		
insomnia/ɪn'sɒmniə/n		
خەوزان، خەوئى ئەكەوتن		
inspect/ɪn'spekt/v		
دەپشكىنى - بەدا دەگەرى		
inspection/ɪn'spekʃn/n		
پشكىن بە دوا گەران		
inspector/ɪn'spektə(r)/n		
پشكىنەر،		
چاودىز، ئەفسەرى پۇلىس		
inspiration/ɪnspə'reɪʃn/n		
سەرچاوە سروش،		
سروشى/بىرىكى روناك، نىگا		

inland	171	inshore
inland/'ɪnlənd/adj	ناوخۆیی -	دەپرسی، زانیاری کۆدەگاتەرە
	ناو وولات	پرسکەر،
in-laws/'ɪn lɔ:z/n	خەزم و کەسی	زانیاری کۆکەرە، پشکینەر
	ژن و میژد	پرسیار -
inlay/'ɪn'leɪ/n	۱- دەمەششین،	توێژینەر، گەپان بەدوای
	لەناوەرە دەرانزینەتەرە	inquisition/'ɪnkwɪ'zɪʃn/n
	۲- خواردنی دەداتی	۱- وەلام ئی ویستن
inlet/'ɪnlet/n	۱- بەناو - گۆزەر	۲- دەزگای سەرکۆتکەری کاسۆلیکی
	۲- کەنداوۆکە	پۆمانی لە دژی نەیارانی.
inmate/'ɪnmeɪt/n	۱- نیشەتەجۆی -	inquisitive/'ɪnkwɪzətɪv/adj
	زیندان ... ۲- ئەندامانی یەک دەزگا.	خۆشی هەلقوریتەر / شەکەسی دەمەری
inmost/'ɪnməʊst/adj	زۆر نەینی،	ناگای لە هەموشتی بی
	زۆر تاییبەت	inroad/'ɪnroun/n
inn/'ɪn/n	میوانخانەیی بچوک، خانە،	هێرش بۆ تالان و بڕۆ
	باپی بچوک	insane/'ɪn'seɪn/adj
innate/'ɪnneɪt/adj	۱- زگماکی، سروشتی	شیت، بێ مێشک،
	۲- کۆزکی بابەت	مێشک نەخۆش
inner/'ɪnə(r)/adj	ناوەکی	insanitary/'ɪnsænətəri/adj
innermost/'ɪnəməʊst/adj	لە کانگای	ناتەندروستی،
	دەرە	درماوی، نا پاقۆی
innocent/'ɪnəsnt/adj	بێ ئاوان	insatiable/'ɪnsə'ʃəbl/adj
innovate/'ɪnəveɪt/n	دەدەمین	چاوچۆک،
innovation/'ɪnə'veɪʃn/n	دەمینان -	تێر نەبوو، لە برسا مەردوو
	نوێکردنەرە	inscribe/'ɪnskraɪb/v
innumerable/'ɪnju:mərəbl/adj	لەژمارنایەت، نازمێردی	دەنوسی، تۆماردەکا،
inoculate/'ɪnɒkjuleɪt/v	دەکوێ -	هەلدەکوێ
	دەری لەدژی - لێدەدا	inscription/'ɪnskɪpʃn/n
inoffensive/'ɪnə'fensɪv/adj	بێ وە - بێ زیان	هەلکۆلین، نووسین
inoperable/'ɪnɒpərəbl/adj	نەشتەرگاری هەلناکری - ناکری	insect/'ɪnsɛkt/n
inoperative/'ɪnɒpərətɪv/adj	کاری پێ ناکری - چێ بەچێ ناکری	مێروو/مێروولە
inorganic/'ɪnɔ:'gæɪnɪk/adj	ناوەندامی	insecticide/'ɪnsɛktɪsaɪd/n
inquire/'ɪnkwɪə(r)/n	لێکۆڵینەر،	مێرووکۆش
	گەپان، پشکین	مێروو قەکەر
		insecure/'ɪnsɪ'kjʊə(r)/adj
		شلۆق،
		پشتگیری نەکراو
		نەچەسپاو، نێگەران
		insecurity/'ɪnsɪ'hjuərəti/n
		نێگەران - نا ئارامی، باوەر بەهۆنەبوون
		insensitive/'ɪnsensətɪv/adj
		بێ ھەست، بێ ریز
		inseparable/'ɪnsɛərəbl/adj
		لێک
		جیانەبۆ، یەکگرتوو
		insert/'ɪnsɜ:t/v
		لە نێوان دادەنی
		inshore/'ɪn'ʃɔ:(r)/adj-adv
		نزیکە
		کەنار، کەناری

infra dig

infra dig/infrə'diɡ/adj نه‌شیار

infrastructure

/ɪnfə'strʌktʃə(r)/n

بنه‌مای سه‌ره‌کی، بناغه- ژیرخان

infrequent/in'fri:kwənt/adj

ده‌گه‌من، به‌ده‌گه‌من پو‌ده‌دا

infringe/in'frɪndʒ/v

(پاسا) پینشیل ده‌کا

حورمه‌تی، ده‌به‌زینتی ..

له ... کم ده‌کاته‌وه

infuriate/in'fjuəriət/v

توره‌ی ده‌کا

ingest/in'dʒest/v

هه‌رس ده‌کا

inglorious/in'ɡlɔːriəs/adj

حه‌یابه‌ر، نابرویه‌ر

ingrained/in'ɡreɪnd/adj

١- بیرفره، زیره‌ک

٢- دۆزمره‌وه‌ی- رینگا چاره‌ بۆ ئاریشه

٣- کارامه، لێهاتوو

٤- ره‌گ داکوتاو، نه‌گۆز

ingratiolate/in'ɡreɪʃiətlə/v

خۆی خۆشه‌ویست ده‌کا-

مامه‌حه‌مه‌یی ده‌کا

ingratitude/in'ɡræʈɪtjuːd/n

بن‌چاوپرویی، سه‌پله‌یی-

ناسوپیاسگوزار

ingredient/in'ɡriːdiənt/n

یه‌کی له‌ که‌لوپه‌له‌کانی

ماده‌کانی خواردنیک

inhabit/in'hæbɪt/v

ده‌ژی،

نیشته‌جێیه‌ له‌- ئاکنجێیه‌

inhabitable/adj ده‌شی بۆ گۆزهران

ده‌شی بۆ نیشته‌جێبوون

inherent/in'hɪərənts/n

سروشتی،

ئه‌ده‌کاری هه‌میشه‌یی شتیك

inherit/in'herɪt/v

میرات ده‌گه‌ری-

میراتی بۆ ده‌مینتیه‌وه

inheritance/in'herɪtəns/n

١- میرات- ٢- که‌له‌پور

inhibit/in'hɪbɪt/v

١- رێ ده‌گه‌ری-

ناهیلی زۆر پو‌دا

٢- کاریگه‌ری کم ده‌کاته‌وه

inhibited/in'hæbɪtɪd/adj

که‌پتکراو، شه‌رم

inhospitable/ɪnhɒ'spɪtəbl/adj

میواندۆست نیه‌ی، بێ‌تووک

خۆش مه‌شره‌ب نیه‌ی، ره‌ق

inhuman/in'hjuːmən/adj

١- زۆر ره‌ق- ئایه‌نسای

٢- هۆلات- وه‌حشیگه‌ر

inhumane/ɪnhjuː'meɪn/adj

دېنده،

نامیه‌ره‌بان، بێ‌ به‌زه‌یی

initial/ɪ'nɪʃl/adj

به‌رای، یه‌که‌می-

پیتی یه‌که‌م له‌ ئاو

initially/ɪ'nɪʃli/adv

له‌به‌رای، له‌سه‌ره‌تادا

initiate/ɪ'nɪʃiət/v

ده‌ست پێ ده‌کا،

ده‌ست داویتی

initiation/ɪ'nɪʃi'eɪʃn/n

١- چونه‌ ئاو رێکخراویک پاش نهایشه‌کردنی

چه‌ند ته‌قسێکی تایبه‌تی ٢- ده‌سته‌پیشه‌خه‌ری-

initiative/ɪ'nɪʃiətɪv/n

١- ده‌ست

پیشه‌خه‌ر ٢- هه‌ول ٣- پینشیار

inject/in'dʒekt/v

ده‌زی ئی ده‌کا،

شه‌ریقه‌ لێده‌دا

injunction/in'dʒʌŋkʃən/n

فه‌رمان-

فه‌رمانی قه‌زانیی- دادوه‌ری

injure/ɪndʒʊ(r)/v

ئازاری ده‌دا،

برینه‌داری ده‌کا

injured/adj

١- برینه‌داره‌کان

٢- توشه‌بوه‌کان، ئه‌وانه‌ی که‌له‌م و کلۆل بووینه

٣- ئازاردراوان، به‌رکه‌وتوان

ink/ɪŋk/n

مه‌رکه‌ب

ink-pot/n

شوشه‌ی مه‌رکه‌ب، مه‌رکه‌بدان

infertility	169	informative
infertility/ɪnfɜːˈtɪləti/n	نەزکی	۱- فوتی دەکا،
infested/ɪnˈfɛstɪd/adj	پەرە لە مەشک و	پەر دەکا لە هەوا ۲- پف دەکا
	چورج	
infidel/ɪnfɪdəl/n	بەیناوە، بەندین،	دەکرێ پەر هەوا بکری
	گومرا	پەرکردن هەلەدەگرێ
infighting/ɪnfáɪtɪŋ/n		ئاوسانی دراوی
	شەری دەسلەت، شەپەگوری	پا ۳- وێ- ئوخ هەلسان
infiltrate/ɪnfɪltreɪt/v		ش
	۱- سنور دەپەزنی	گری وشە
	۲- بەدزی دیتە ناو ۲- ناو دەدزی	
infinite/ɪnfɪnət/adj	بەینکۆتا،	inflexible/ɪnˈfleksəbl/adj
	بەینسور، بەینپایان- زۆر	بەناسانی ناچەمی، رەق، توند
infinitely/adv	تارادەییکی زۆر	inflict/ɪnˈflɪkt/v
infinitive/ɪnˈfɪnətɪv/n	چارگ	بەسەر دینێ
infinity/ɪnˈfɪnətɪ/n	۱- لە ژمارە نەهاتو	in-flight/ɪnˈflaɪt/adj
	لە ژمار نەهاتن، بەپارە	رابوردن
	۲- بەینسوری، بەینکۆتایی	کەیف و سەیف لە کاتی گەشتی ناو فرۆکەدا
infirm/ɪnˈfɜːm/adj		influence/ɪnfluəns/n
	لاوا، پەكەوتە، كەوتو	کاریگەری، دەسلەت
infirmity/ɪnˈfɜːməti/n		influence/v
	لاوازی، پیری، نەخۆش	کاری لێدەکا
infirmity/ɪnˈfɜːəri/n	نەخۆشخانه،	influential/ɪnfluˈenʃl/adj
	چارەکا	بەدەسلەت،
infix/n	ئاوگ، ئاوبەند	کاریگەر
inflamed/ɪnˈfleɪmd/adj	۱- گەزگرتوو	influenza/ɪnfluˈenzə/n
	۲- سۆر و ئەستور بوو	ئەنفلونزا-
inflammable/ɪnˈflæməbl/adj		هەلامەت- پەستیو
	زوو گەزگرتی	influx/ɪnˈflʌks/n
	شیمانهی گەزگرتنی ئی دەکرێ،	لێشاو، گەپشتنی
	سۆر هەلەدەگرێ و ئەستور دەبی	لە ئاكاوی ...
inflammation/ɪnˈfləˈmeɪʃn/n		inform/ɪnˈfɔːm/v
	۱- (برین) پیس بوون	پەنێ دەلێ،
	۲- سوور هەلگەران ۳- ئەستوربوون،	پەنێ رادەگەیهێن
	ئاوسان	informant/ɪnˈfɔːmənt/n
		زانپاری بەخش،
		زانپاری پێدەر
		informed/ɪnˈfɔːmd/adj
		ئاگادار
		informer/ɪnˈfɔːmə(r)/n
		زمانلێدەر،
		سیخور
		informal/ɪnˈfɔːml/adj
		نارەسمی/
		نافەرمی
		information/ɪnfəˈmeɪʃn/n
		زانپاری،
		پەرسگە/ راگەیاندن
		informative/ɪnˈfɔːmətɪv/adj
		پەر زانپاری

industrialist

پیشەسازی

industrialist/m'dastriəlɪst/n

پیشەسازی کار

industrialize/m'dastriəlaɪz/v

پیشەسازی نه ولات

پیش دەخا

industrialization

/m'dastriəlɪz'eɪʃn/n

پیشەسازی کردن - دروست کردن

industrial action

مانگرتنی

کریکاران

industrious/in'dastriəs/adj

چالاک - چاپوک

industry/'ɪndəstri/n

پیشەسازی

inedible/m'edəbl/adj

ناخوړیت -

بق خواردن ناشیت

ineffective/'ɪn'fektɪv/adj

بى کاریگر، بى سوود

inefficient/'ɪn'fɪʃnt/adj

۱- ناچاپوک

۲- بى دەسمایه و قازانج

ineligible/m'elɪdʒəbl/adj

ناشایسته

inept/'ɪnept/adj

ناکارامه، گهرجه

inequality/'ɪn'kwɒləti/n

ناپەکسانى

inert/'ɪnɜ:t/adj

خاو، بى جوله،

نا توانى بچولئ

inertia/'ɪnɜ:ʃə/n

۱- خاوى

۲- تەمبەلئ/تەمبەلئ، كەمتەرخەمئ

inescapable/'ɪn'skəpəbl/adj

۱- چارەنووسناز

۲- بى چاره، دەريازبوون ائى مهاله

inevitable/'ɪnevɪtəbl/adj

هەردەمى بىي، ناچار دەمى هەرواى

inexcusable/'ɪn'ɪksju:zəbl/adj

پاساو هەلناگرئ

ئى بووردن هەلناگرئ

inexhaustible/'ɪnɪg'zɔ:stəbl/adj

تەواو ناى، نا بىر تەمبە

infertile

inexpensive/'ɪnɪk'spensɪv/adj

هەرزان، ئەرزان

inexperience/'ɪnɪk'spɪəriəns/n

بى ئەزموونى

inexperienced/adj

بى ئەزموون - غەشىم

inexplicable/'ɪnɪk'splɪkəbl/adj

پوونکردنەوه هەلناگرئ

infallible/'ɪn'fæləbl/adj

۱- مەعسوم - هەلە ناكا ۲- بە کاریگر

infamous/'ɪnfəməs/adj

ناو زراو، بەدناو

infamy/'ɪnfəmi/n

نا تۆره، نەنگى

infancy/'ɪnfənsi/n

مەندالیتى - بىر اىسى تەمەن

infant/'ɪnfənt/n

ساوا - زارۆك - شیر خۆر،

مەلۆتکە

infanticide/'ɪn'fæntɪsaɪd/n

ساواکوژى،

مەلۆتکەکوژى

infantile/'ɪnfəntaɪl/adj

مەندالانە، ساوايانە

infantry/'ɪnfəntri/n

سەرمایى پیاو

هێزى پیاو

infatuated/'ɪnfætʃueɪtɪd/adj

مەفتون/شەیدا/شەیدا بونى کاتى/

یان سەرپێتى

infect/'ɪnfekt/v

دەتەنێتمە/

میکروب پلاو دەکاتەوه

infection/'ɪnfekʃn/n

۱- تەنێتمە،

تووش بوون بەنەخۆشى - ئى گرتنەوه

۲- پەتا

infectious/'ɪnfekʃəs/adj

ئى گەرەوه، تووشنەر، درم، زووبلاو بووه

infer/'ɪnfə:(r)/v

فەرەمە دێنى،

ناکام مەبەست دێنى/دەگاتە نەجام..

inferior/'ɪnfɪəriə(r)/adj

چینی

خوارەوه - کەم گرتگ - کەم بەها

inferiority/'ɪnfɪəri'ɒrɪti/n

کەمى، کەمتەرخەمى، هیچ نەبووى

infertile/'ɪnfɜ:taɪl/adj

قاق، نەزۆک

indent

indent/in'dent/n

١- بۆشایی

٢- بھجیھیشتن لھ نووسینی دارشتندا

٣- بەلگەنامە ٢- داواى حکومى

independence/ɪndɪ'pendəns/n

سەرپەھۆیى

independent/ɪndɪ'pendənt/adj

١- سەرپەھۆ- بى'لایەن

٢- ناھیزى ٢- پستەى سەرەكى

indescribable/ɪndɪ'skraɪəbəl/adj

وھسەف ناكرى' (لە باش و خراپى)

indestructible/ɪndɪ'strʌktəbəl/adj

خۆپاگر- لەناو نابرى

index/'ɪndeks/n

ئىندىكس- پىرست

Indian/'ɪndiən/n

ھىندى

indicate/'ɪndikeɪt/v

نیشانە دەکا،

نیشان دەکا، دەرھەخات

indication/ɪndɪ'keɪʃn/n

ھىما-

نیشانە

indicative/ɪn'dɪkətɪv/adj

١- دەرھە ٢- پستەى دەلالى

indicator/'ɪndɪkətə(r)/n

نیشانەدەر

indictment/'ɪndɪktmənt/n

بەلگەنامەى تاوانبارى- تاوانبارکردن

indifference/ɪn'dɪfrəns/n

١- گرنكى نەدان، گوى نەدان

٢- فرامۆش کردن، پشتگوئى خستن

indigenous/ɪn'dɪdʒənəs/adj

١- رەسەن ٢- خۆمالىي- خۆمانە

indigestible/ɪndɪ'dʒestəbəl/adj

ھەرس ناكرى

indigestion/ɪndɪ'dʒestʃən/n

ھەرس نەکردن

indignant/ɪn'dɪgnənt/adj

توڤە، زویر

indignation/ɪndɪg'neɪʃn/n

توڤەیی، زویریوون

167

industrial

indirect/ɪndə'rekt, ɪnda'rekt/adj

ناراستەخۆ

indiscreet/ɪndɪ'skri:t/adj

١- ھەلەشە- سەرھۆ

٢- بى'نەدەب ٢- گەمژە، گەلجۆ

indiscrete/adj

جیانەپۆو

indiscriminate/ɪndɪ'skrɪmɪnət/adj

١- ھاكەزا، ھەرچۆنى رىكەوى ٢- بەرەلۆ

indispensable/ɪndɪ'spensəbəl/adj

زۆر پىنویست- سەرەكى

indisputable/ɪndɪ'spju:təbəl/adj

١- مەشت و مې ھەلناكرى ٢- يەكلابۆو

indistinct/ɪndɪ'stɪŋkt/adj

شارو- ناديار

ئالۆز

indistinguishable

/ɪndɪ'stɪŋgwɪfəbəl/adj

جیاوازیان لە نىوان- ناكرى/ جیانەكراو

جیاوازی نىوانیان زۆر ناسانە

individual/ɪndɪ'vɪdʒuəl/adj - n

١- بەتەنیا- تاک

٢- يەك كەسى- كەس- تاک

individually/ɪndɪ'vɪdʒuəli/adv

بەتەنیا

indivisible/ɪndɪ'vɪzəbəl/adj

دابهش ناكرى

indoctrinate/ɪn'dɒktrɪneɪt/v

بارمەى- بىروباومەى لە مېشكى.../دادەكوتى/

مېشكى دەشوا

indoctrination/ɪn'dɒktrɪ'neɪʃn/n

مېشك شوشتن

indoor/'ɪndə:(r)/adj

ناوھو

indoors/ɪn'dɔ:z/adv

١- لە ناوھو،

لە ژوورھو ٢- لە مالهو

induce/ɪn'dju:s/v

١- دەستەمۆى دەکا

٢- لە خستەى دەبا

indulge/ɪn'dʌldʒ/v-n

رىى پى' دەدا-

indulgent/ɪn'dʌldʒənt/adj

مۆژل بوون- رى پىدان

زىاد لە

پىنویست نەرمى دەنۆنى/زىاد لە پىنویست نەرمە..

industrial/ɪn'dʌstriəl/adj

inconceivable

/ɪnˌkɒmpriˈhensəbl/adj

نامەمە ١، دەرک پێ ناکرێ

inconceivable/ɪnˌkənˈsiːvəbl/adj

ناماقول - عەقل قەبۆل ناکا

inconclusive/ɪnˌkənˈkluːsɪv/adj

یەکلانە نەکراره، بێ ئەرکراو

incongruous/ɪnˌkɒŋgruəs/adj

جیاوازی، نەگونجراو

inconsiderate/ɪnˌkənˈsɪdərət/adj

بێ بەست، لاسار

inconsistent/ɪnˌkənˈsɪstənt/adj

گونجراو، متمەنای پێ ناکرێ - دژەخۆی

inconsistent/adj

ناڕەجای، نایەخ -

جێی بایەخ نیه

incontinent/ɪnˈkɒntɪnənt/adj

تووش بوو بە میزەچرکێ

توانای بەسەر ئەهاتنی دۆڵە میز -

پێناسی - نیە/میزی و پێناسی

راناوەستی - بەخۆی پاناگات.

incontinent/ɪnˌkənˈvɪniəns/n

ناناسودەیی - بێزاری

incontinent/ɪnˌkənˈvɪniənt/adj

ناناسودە

incorporate/ɪnˈkɒrpəreɪt/v

دەگرتنەوه، یەک دەگرتنەوه/ پێکدێنی

incorporated/ɪnˈkɒrpəreɪtɪd/adj

هاوبەش

incorrect/ɪnˌkɒrɪkt/adj

نادروست، ناراست

incorrectly/adv

نادروستانه

incorrigible/ɪnˈkɒrɪdʒəbl/adj

چاکنەکرۆ، ناگۆڕدێ

increase/ɪnˈkriːs/v

زێدە دەکا،

زیاد دەکا، زیاد دەبێ

increase/ɪnˈkriːs/n

زیاد - زۆر بوون

incredible/ɪnˈkredəbl/adj

فانتازێ، خەمیانێ

incriminate/ɪnˈkrɪmɪneɪt/v

بەلگە پێشکەش دەکا بۆ تاوانبار کردنی/

indemnification

تیو دەنگێ - تووش دەبێ

incubate/ɪnˌkjʊbeɪt/v

١ - (لەسەر هێلکە) کێ دەکەوێ

٢ - (میکروب) پەرە دەستێنی

incubation/ɪnˌkjʊbeɪʃn/n

کێکەوتن

incubator/ɪnˌkjʊbeɪtə(r)/n

١ - باندەهی

هێلکە کەر ٢ - گەرم راگرتنی هێلکە تا ببێتە جوجکە

٣ - ئامرازێ کێکەوتن

incult/adj

دەمەرووت - بێ ئەدەب

incur/ɪnˈkʊ(r)/v

١ - بەسەر خۆی دێنی

٢ - تووشی دەبێ

incurable/ɪnˈkjʊərəbl/adj

کوشندە -

٣ - رسناک - بێ چارەسەر

indebted/ɪnˈdeɪtɪd/adj

قەرەزدارێ کەسی

بە چاکە - سوپاس

indecent/ɪnˈdiːsnt/adj

١ - بێ ئابروو -

بێ ئەدەب ٢ - خۆنەپۆش

indecision/ɪnˌdɪˈsɪʒn/n

نیگەرانی: ناتوانی

بیرار بێدا

indecisive/ɪnˌdɪˈsaɪsɪv/adj

نیگەرانی

indeed/ɪnˈdiːd/adv

لە راستیدا

indefatigable/ɪnˌdɪˈfætɪɡəbl/adj

ماندوو ئەتاس

indefectible/adj

١ - بێ خەوش

٢ - هەمیشەیی، هەتاهەتایی

indefeasible/adj

هەلناوەشتنەوه

indefensible/ɪnˌdɪˈfensəbl/adj

١ - پاساو هەلناکری

٢ - بەرگری هەلناکری

indefinable/ɪnˌdɪˈfaɪnəbl/adj

شاراوه، نادیار/ پێناسە ناکرێ

indefinite/ɪnˈdɪfɪnət/adj

١ - دیار نەکرۆ، ئاپوون

٢ - بێ کۆتایی ٣ - ئامرازێ ئەناسیای

indelible/ɪnˈdeləbl/adj

لەناو نەچوو

indemnification/ɪnˌdɛmnɪfɪˈkeɪʃn/n

١ - بێعە ٢ - بێزاردن

imprison	164	inaugural
imprison/im'prɪzn/v	زیندانی	impure/im'pjʊə(r)/adj
دەمکری/دەمکە	ناپاکی- پێس- لێژ- خەوشدار	inaugural/ɪ'noʊgəjəl/adj
imprisonment/im'prɪznmənt/n	زیندان	inability/ɪnə'bɪləti/n
improbable/im'prɒəbl/adj	دژوار، نەکران	inaccessibility/ɪnək'sesəbəl/adj
بەزەحمەت پویدا، شیاوی رودانی ئی ناگەری	inabsentia	گەیشتن پێی زەحمەت
improbably/ɪm'prɒəbli/adv	بەشێوەیەکی زەحمەت/ دژوار	inaccuracy/ɪn'ækjərəsi/n
impromptu	سەرپێ، سەرپێیانه، بەسەرپێ	inaudible/ɪn'ɔːdəbl/adj
improper/im'prɒpə(r)/adj	۱- لەجێی خۆی نییه، نەشیاو	inaugural/ɪ'noʊgəjəl/adj
۲- پووت- خۆدانەپۆش ۳- نایاسایی	improperly/adv	وتاری کردنەو- بەرایی- دەسپێک
۱- بەشێوەیەکی نەگونجاو	impropriety/ɪm'prɒ'praɪəti/n	
۲- بەشێوەیەکی نایاسایی	۱- نەشیاوی- خراپ- خراپەکاری	
impropriety/ɪm'prɒ'praɪəti/n	۲- کاری گومانناوی ۳- غەلەت	
improve/im'pruːv/v	چاک دەکا،	
باشتر دەکا	improvement/n	
چاککردن	improvise/ɪm'prɒvaɪz/v	
سەرپێیانه- نەنجام دەدا	improvisation/ɪm'prɒvaɪ'zeɪʃn/n	
سەرپێی	impudent/ɪm'pjədənt/adj	
زۆر ناشیرین- بێئێز- بێ شەرم	impudence/ɪm'pjədəns/n	
رهفتاری ناشیرین و ناپێک	impulse/ɪm'pʌls/n	
۱- سەرەڕۆیی	۲- پالەنەر ۳- هەلەشەیی	
on impulse	بێ بیرکردنەو	
impulsive/ɪm'pʌlsɪv/adj	سەرەڕۆی،	
کەلەکا		

impertinent	163	imprint
impertinent/ɪm'pɜːtɪnənt/adj	import/ɪm'pɔːt/v	(له دهرهوه) دهینن
دەمەرووت - بێ ئەدەب	importer/ɪm'pɔːtə(r)/n	هاوردە / هینەر
imperturbable/ɪm'pɜːtəbəl/adj	import/n	هاوردە
هه‌یمن، بە ئاساسی نیکه‌ران نابێ	importation/ɪm'pɔːteɪʃn/n	هینان
impervious/ɪm'pɜːviəs/adj	important/ɪm'pɔːnt/adj	گرنگ، پێویست
۱- ئاوی بێ تێ ناچێ	importance/ɪm'pɔːns/n	گرنگی
۲- خۆراگر - کاری تێ ناکرێ	impose/ɪm'pəʊz/v	دەسه‌پێنین
impetuous/ɪm'petʃuəs/adj	imposition/ɪm'pəʊzɪʃn/n	سه‌پاندن، بارگرانی
۱- هه‌له‌شه - گوهره‌شکار	imposing/ɪm'pəʊzɪŋ/adj	خۆش، شکۆدار
۲- بێ بیرکردنه‌وه	impossible/ɪm'pɒsəbl/adj	نه‌م‌کران، دژوار
impetus/ɪm'pɪtəs/n	impossibility/ɪm'pɒsə'bɪləti/n	زۆر دژواری، شتێ که نه‌کەرێ
مۆتیف، هۆکار، هاندەر	imposter/ɪm'pɒstə(r)/n	دەستپ - قۆلپ
impinge/ɪm'pɪndʒ/v		فریودەر، خۆگۆپ
کاری ئێ دما	impotent/ɪm'pɒtənt/adj	۱- پەمکه‌مته،
impious/ɪm'piəs/adj		دەستکورت ۲- قۆپ
بێ بڕوا	impotence/ɪm'pɒtəns/n	۱- قۆپ بوون
implausible/ɪm'plɔːzəbl/adj		۲- دەستکورتی
ناماقوول - دژوار	impoverish/ɪm'pɒvərɪʃ/v	دایده‌پێ - له
implement/ɪm'plɪmənt/n		هه‌ژاری دما
ئامراز، ئامێر	impracticable/ɪm'præktɪkəbl/adj	
implement/ɪm'plɪmənt/v		۱- جێ به‌جێ ناکرێ ۲- ناشیاوه
را ده‌په‌ڕێنێ	imprecise/ɪm'priːsaɪs/adj	ئێل - ناوهرۆک
implicate/ɪm'plɪkət/v	impress/ɪm'pres/v	سرنجی خه‌لك بۆلای
۱- تاوانباری ده‌کات		خۆی را ده‌کێشی/په‌رون ده‌کاته‌وه،
۲- هاوبه‌ش دما له تاوان/ تووشی دما	impression/ɪm'presʃn/n	له مێشکی خۆی چاپی دما
۳- ده‌داته پال		۱- کاریگه‌ری له‌سه‌ر مێشتن
implication/ɪm'plɪ'keɪʃn/n		پای باش له‌ دروست کردن/ کارتی‌کراو
۱- تووش بوون - تێوه‌گلان		۲- لاسایی کردنه‌وه ۳- پاله په‌ستۆ - په‌ستان
۲- کاریگه‌ری ۳- ده‌لالت که‌ر/ مسۆگه‌ر	impressionable/ɪm'presənəbl/adj	
implicit/ɪm'plɪsɪt/adj		زوو کار ئێ کردن/ هه‌ستیار
ناپه‌سته‌خۆ، نادیار، شاراوه	imprint/v	۱- کاریگه‌ری به‌ جێد یلێ
implicitly/adv		۲- چاپدما/ مۆردما
بته‌واوی	imprint/ɪm'prɪnt/n	۱- کاریگه‌ری -
implore/ɪm'plɔː(r)/v		پاشماوه ۲- شوێنه‌وار/ شوون
ده‌په‌ڕێته‌وه له، ئزای لێده‌کا		۳- ناوی چاپکه‌ر/ بۆلۆکه‌ر
imply/ɪm'plaɪ/v		
وا ده‌گه‌یه‌نێ -		
هه‌یما ئه‌وه ده‌دا		
impolite/ɪm'pɒləɪt/adj		
دەمەرووت،		
بێ ئەدەب		
impolitely/adj		
بێ ئەده‌بانه		

immigration

immigration/ɪmɪ'ɡreɪʃn/n

کوچ کردن

imminent/ɪmɪnənt/n

خه‌ریکه

پوده‌دات- وا پوده‌دا/ چاوهرێکار

immobile/ɪ'məʊbaɪl/adj

بێ جووله

immobility/ɪmə'biləti/n

سپه‌بون، نه‌بزوین

immobilize/ɪ'məʊbəlaɪz/v

له‌جوله

ده‌خا، ئایه‌لی بېزوی

immoral/ɪ'mɒrəl/adj

نامۆرالی،

نا‌ئاکاری، پێچه‌وانه‌ی ره‌وش

immorality/ɪmə'ræləti/n

بێ ره‌وشی

immorally/adv

بێ ره‌وشتانه

immortal/ɪ'mɔ:tl/adj

نهمر

immortality/ɪmɔ:'tæləti/n

نهمری

immortalize/ɪ'mɔ:təlaɪz/v

نهمری ده‌کا/ به‌ناوبانگی ده‌کا

immune/ɪ'mju:n/adj

به‌رگری هه‌یه

له‌ ده‌ی نه‌خۆشی/ کوتر او ده‌ی نه‌خۆشی/

پتەو/ به‌رگری

immunity/ɪ'mju:nəti/n

به‌رگری- هه‌سانه

immunize/ɪmju:naɪz/v

له‌ ده‌ی... ده‌کوترێ

imp/imp/n

په‌ری بچووک،

به‌چکه‌شه‌یتان/ لاسار

impact/ɪmpækt/n

۱- کاریگری

۲- هێزی به‌یه‌کا کوترن

impair/ɪm'peə(r)/v

زیان ده‌گه‌یه‌نی،

لاواز ده‌کا

impale/ɪm'peɪl/v

شیش ئاژنی ده‌کا-

به‌ ئامیزیکێ تیز ده‌یێ

impart/ɪm'pɔ:t/v

هه‌وال ده‌گه‌یه‌نی-

را ده‌گه‌یه‌نی- ده‌به‌خشی

impartial/ɪm'pɔ:ʃl/adj

بێ لایه‌ن

impersonator

impartiality/ɪm'pɔ:ʃi'æləti/n

بێ لایه‌نی

impassable/ɪm'pɑ:səbl/adj

داخراو-

گیراو- بنه‌سه‌ت

impassive/ɪm'pæsɪv/adj

سارد و سه‌ر،

بێ جووله

impatient/ɪm'peɪʃnt/adj

بێ ئارام-

قینچه‌که‌ ته‌نگ

impatience/ɪm'peɪʃns/n

بێ ئارامی

impeccable/ɪm'pekəbl/adj

بێ خه‌وش-

ته‌واو، بێ شه‌ل و خه‌وش

impede/ɪm'pi:d/v

ناسته‌نگ دینه‌ پێش،

له‌مپه‌ر دروست ده‌کا

impediment/ɪm'pedɪmənt/n

۱- ناسته‌نگ،

زیگر، له‌مپه‌ر ۲- زمان گرتن، زمان گران

impending/adj

(کاره‌ساتیکێ) چاوهرێکارو

impenetrable/ɪm'penɪtrəbl/adj

گوهره‌رکردن تیی‌دا ده‌واوه - داخراو

imperative/ɪm'perətɪv/adj

پێویست،

زۆر گرنگ

شیوازی داخواز له‌ رێزمان/ له‌ره‌مانکردن

imperceptible/ɪmpə'septəbl/adj

زۆر بچووک، ده‌رکی پێ ناگرێ

imperfect/ɪm'pɜ:fɪkt/adj

نا ته‌واو-

به‌خه‌وش، عه‌یبدار- به‌کێم‌اسی

imperial/ɪm'piəriəl/adj

۱- ئیمپراتۆریانه

۲- شاهانه

imperialism/ɪm'piəriəlɪzəm/n

ئیمپریالیزم

imperialist/ɪm'piəriəlɪst/n

ئیمپریالیست

impersonal/ɪm'pɜ:sənəl/adj

۱- بێ هه‌ست، سارد ۲- سارد ۳- بابه‌تی، نا-کەسیی

impersonate/ɪm'pɜ:səneɪt/v

لا‌سایێ که‌سانێ تر ده‌کا ته‌وه‌-

خۆی ده‌کا به‌کەسی تر

impersonator/n

ئه‌و ئه‌که‌ته‌ری

زیه‌ره‌کانه- لێها ته‌واوه‌ لا‌سای

که‌سیه‌ته‌یکان ده‌کا ته‌وه‌

ignorance

ignorance/'ignərəns/n

نەزان

ignorant/'ignərənt/adj

نەزان

۲-نەشیاو

ignore/'ignə:(r)/v

فراموش دەکا

ill/'ɪl/adj

۱-نەخۆشی ۲-زیانگەیهنەر

ill/adv

هەلە، بە شیۆهیهکی خراپ-

بە دژواری

ill-treat/adj

بێ بەخت، شووم

ill-treat/v

پەخراپە مامەلە دەکا

ill-treatment/n

خراپ مامەلە کردن

illegal/'ɪli:ɡl/adj

نایاسایی، ناشەری

illegible/'ɪledʒəbl/adj

بە گران

دەخوێندەریتەوه

illegitimate/'ɪlə'dʒɪtəmət/adj

بێژی- حەرامزادە، زۆل

نایاسایی، ناشەری

illicit/'ɪlɪsɪt/adj

پێی نەدراو، یاساغ

illiterate/'ɪlɪtərət/adj

نەخوێندەوار،

نەخوێندەوار

کۆلکە خوێندەوار، بێ روشنبیری

illiteracy/'ɪlɪtrəsi/n

نەخوێندەواری

illness/'ɪlnəs/n

نەخۆش

illogical/'ɪlədʒɪkl/n

نامەنتیقی-

ناماقول

illuminate/'ɪlu:mɪnət/v

دەرازیڤیتەوه- پوون دەکاتەوه

illuminating/adj

پوناک، ئاشکرا

illumination/'ɪlu:mɪ'neɪʃn/n.

پوناک کردنەوه

illusion/'ɪlu:ʒn/n

بیرۆکەیی گەشەلەت،

کەلکەلە- هەلە ی چاو

illustrate/'ɪləstreɪt/v

بەنموونە

وێنە پوون دەکاتەوه

image/'ɪmɪdʒ/n

وێنە ی ئەندێشەیی-

وێنە ی زەنی

poetic image

وێنە ی شیعەری-

وێنە یەک ئە

imagery/'ɪmɪdʒəri/n

خوارەو پێک

چوون لە زماندا

imaginable/'ɪmædʒɪnəbl/adj.

ئەندێشە دەکری، خەیاڵ دەکری

imaginary/'ɪmædʒɪnəri/adj.

ئەندێشەیی، خەیاڵی

imagination/'ɪmædʒɪ'neɪʃn/n

ئەندێشە، خەیاڵ

imaginative/'ɪmædʒɪnətɪv/adj

خەیاڵ فراوان- بیر فراوان

imagine/'ɪmædʒɪn/v

دینیتە بەرچاو-

کەلکەلە دەکا- واژەن دەبا

imam/'ɪmɑ:m/n

پێشئۆیخوین، پێشەوا

imbalance/'ɪmbæləns/n

ناھاوسەنگی

imbecile/'ɪmbəsi:l/adj

کەمەن- گەمژە

imbed/v

دەچەسپینێ

imitate/'ɪmɪteɪt/v

لاسایی دەکاتەوه

imitation/'ɪmɪ'teɪʃn/n

لاسایی کردنەوه

immaculate/'ɪmækjələt/adj

پاقل،

بێ خەوش/بژین

immaterial/'ɪmə'tɪəliəl/adj

ناپەخ-

ناگرتک/نا-مادی

immature/'ɪmə'tjʊə(r)/adj

کال،

فەریک، نەگەییو

immediate/'ɪmɪ'diət/adj

یەكسەر، نزیک،

راستەوخۆ

immediacy/'ɪmɪ'diəsi/n

نزیکی

immediately/'ɪmɪ'diətli/adv

راستەوخۆ،

یەكسەر، دەسپەجی

immense/'ɪmens/adj

زۆر گەورە، زۆر مەزن

immensely/adv.

زۆر

immensity/'ɪmensəti/n

گەورەیی-

immerse/v

بێ کۆتایی

۱- مۆژل دەبێ، سەرقالی ...

۲- ژێر ئاو دەکا، تقوم دەکا ..

immigrant/'ɪmɪgrənt/n

کۆچەر،

رەهەند، کۆچەر

Ii

I-i/ai/ پیتی ئۆیەم لە ئەلف بای ئینگلیزی

I/ai/pron من

ice/ais/n سەمۆل، پارچە بەفر -

ئایس کریم - دۆندرمە

iced/'aist/adj بەستو - چلورە -

زۆر سارد - سەمۆلجەند

iceberg/'aɪsbɜːg/n چیای بەفری -

ئاوی شەخەرتوو

ice-cold/adj سە - زۆر سارد

ice-cream/n ئایس کریم

ice-cube/n سەمۆلی شەش پالو

بووز(بۆ ئاوخواردنەوە تا سارد بێ)

ice-hockey/n یاری ھۆکی لەسەر بەفر

ice-lolly/n چلورە

ice/v بەبەفر دانەپۆشی

ice/v کێک بە شەکر و شیر دانەپۆشی

icicle/'aɪsɪkl/n چلورە -

شەخەتی سواندە

icing/'aɪsɪŋ/n تێکەڵی شەکر و

شیر و ... بۆ رازاندنەوی کێک

icon (ikon)/'aɪkɒn/n ھەلکۆلینی

ئاوی کەسێکی

پێرۆز لە دار/ھێما (لەکۆمپیوتەر)

idea/'aɪdɪə/n ۱- مەبەست، بیرۆکە

۲- پێشنیار

get the idea تێ دەگا

ideal/'aɪdɪəl/adj ۱- نموونەیی

۲- خەون و ھیوا

ideally/'aɪdɪəli/adv ۱- بە تەواوی

۲- لە جیھانی نموونەیی و خەیاڵید

idealism/'aɪdɪəlɪzəm/n

مەزھەبی ئایدیالی

idealist/'aɪdɪəlɪst/n ئایدیالی

idealistic/'aɪdɪəlɪstɪk/adj

ئایدیالی - ناکرداری

idealize/v

بە ئایدیالیا کردن -

بە ئاسمانی کردن

identical/'aɪdɪntɪkl/adj ھەك خۆی -

کت و مت

identical twin/n جەمکی کت و مت

identify/'aɪdɪntɪfaɪv/v ۱- دەیناسیتەو

دیار دەکا ۲- لە ناسنامە ی دەپێچیتەو

۳- ھەك یەکیان ئی دەکا، ھەك یەکیان دەبینی

۴- ھاوێشە ھەستی دەکا

identity/'aɪdɪntɪti/n ناسنامە

identity card/n کارتی کەسێتی، شوناسنامە

ideology/'aɪdɪə'lɒlədʒi/n ئایدۆلۆژیا،

باوەڕ، مەزھەب

ideological/'aɪdɪə'lɒdʒɪkl/adj

باوەڕیی - ئایدۆلۆژی

idiom/'ɪdiəm/n ئیدیۆم - زاراو

idiomatic/'ɪdiə'mætɪk/adj ۱- زاراوویی

ئیدیۆمی ۲- سروشتی

idiot/'ɪdiət/n کەردەن - گەمژە

idle/'aɪdl/adj ۱- بێکار - تەمبەل

۲- بە تال ۳- نەزەك

idol/'aɪdl/n ۱- بت - ئەو بەتە دەپەرستری

۲- خۆشەویستی (جەماوەر)

idolize/'aɪdələɪz/v تارادە ی پەرستن

خۆشی دەوی - دەپەرستی

idyllic/'ɪdlɪk/adj ھێمن و خۆش -

بێ گێرە و کێشە

if/ɪf/conj نەگەر

if I were you ئەگەر من لە جێی تۆ دەبووم

if only خۆزیا

igloo/'ɪɡluː/n خانووی بچوکی لەبەر

دروستکراو (ئەسکیمۆ)

ignite/'ɪɡnaɪt/v ھەلەکا، ناگر ھەلەکا

ignition/'ɪɡnɪʃn/n ناگر ھەلکردن،

پروشکی ناگر

ignominious/'ɪɡnə'mɪniəs/adj

جەیاپەر، ئاجروویەر / دزیو / ئەنگ

hymn

hymn/ˈhɪm/n

سرودی ئایینی

مەسیحیەکان بۆ ستایش و سەنا

کردنی خوا دەخوێننەوە لە کەنێسەدا!

hypermarket/ˈhaɪpəmə:kɪt/n

بازاری ناوەندی گەورە

hyphen/ˈhaɪfən/n

هێنی بەیەک

بەستنه‌وه‌ی دوو وشە، هێمە (ـ)

hypnosis/ˈhɪpˈnəʊsɪs/n

نواندنی

موگنا تێسی - خەواندنی موگنا تێسی

hypnotic/ˈhɪpˌnɒtɪk/adj

خەوێنەری

موگنا تێسی

خەوێنەری

hypnotist/ˈhɪpˌnɒtɪst/n

موگنا تێسی

hypnotize/ˈhɪpˌnɒtaɪz/v

دەپخەوێنی

کرداری...

hysterics

hypochondriac/ˌhaɪpəˈkɒndrɪæk/n

نەخۆشی وەمەدار

hypocrisy/ˌhɪˈpɒkrəsi/n

دووڕوویی

hypocrite/ˈhɪpəkrɪt/n

دوو ڕوو

hypocritical/ˌhɪpəˈkrɪtɪkəl/adj

دووڕووییانە

hypothesis/ˌhaɪˈpɒθəsɪs/n

گریمان

hysteria/ˌhɪˈstɪəriə/n

هستریا،

هەلچوون

دارمانی دەمارێ،

hysterically/ˌhɪˈstɪəriəkli/adv

شیتانە

hysterics/ˌhɪˈstɛrɪks/n

نۆز، پەرکەم -

پێکەنینی ناچارێ

humiliation	158	hygienic
humiliation/hju:mi'eiʃn/n		پاهۆز، پاههلیسک
humility/hju:'mɪləti/n	hurry/'hʌri/n	په له کردن
شەرمزاری	in a hurry	به پهله - نهوێست
هه‌ی قیزی،	hurry-up	په له دهکا، په له بکه
سادهی	hurried/'hʌrɪdli/adj	خه‌یرا
humorous/'hju:mərəs/adj	hurriedly/adv	به خه‌یرا
گالته‌چی، قۆشمه‌چی، پێکه‌نینی	hurt/hɜ:t/v - adj	ئازار ده‌دا، ئازار
humour/'hju:mə(r)/n - v		ده‌چێژی - بریندار ده‌کا /
گالته،		بریندار ده‌کری / دل بریندار، زامدار
قۆشمه‌یی	hurtful/'hɜ:tl/adj	ئازاردەر،
دلی خۆش ده‌دا، به‌رامه‌ر به‌ پێکه‌نین دێنم		ئازار به‌خشی، به‌ئازار
به‌ میزان	hurtle/'hɜ:tl/v	ده‌رد په‌ری،
به‌ گێول		به‌توندی و خه‌یرا بۆی ده‌رچه‌ی
mmələs/adj	husband/'hʌzbənd/n	هاوژین، هاوسەر، مێرد
هه‌ست،	hush/hʌʃ/v - n	ده‌پاریژی - نه‌ینیی ئاسکینی /
پشت و شانه‌کا		بێ ده‌نگی، نه‌ینیی
hunc' a /'hʌ'æk/n	hush-hush/adj	ته‌واو نه‌ینیی
کۆم،	hush/hʌʃ/n	په‌لکی دانه‌وێله
قه‌مبور	husky/'hʌski/adj-n	ده‌نگ نوساو -
hundred/'hʌndrə'ʌmber		ده‌نگ و شک و ژیر و تووژای
سهد		سه‌گی نه‌سکیمۆ - نه‌وی عاره‌بانە‌ی ناو
hunger/'hʌŋgə(r)/n		به‌فر راده‌کێشێن
برسیتی،	hustle/'hʌsl/v	به‌ توندی رێگای له‌ ناو
پێویست به‌خواردن بوون		هه‌شامه‌ت ده‌کاته‌وه - به‌ مل خه‌ک به‌لاده‌نی
نه‌بوونی خواردن	hut/hʌt/n	کووخ
hunger strike/n	hydrant/'haɪdrənt/n	بۆری سه‌رشه‌قام
مانگرتن له‌ خواردن		تایبه‌ت به‌ کوژاندنه‌وه‌ی ئاگر
hungry/'hʌŋgri/adj	Hydraulic/'haɪ'drɔ:lik/adj	هایدرولیک -
برسی		به‌ ناو کار ده‌کا
hunk/'hʌŋk/n	hydroe' tric/'haɪdrə'lektrik/adj	ناوی - کاره‌بایی هایدروکاره‌بایی (کارۆ) -
پارچه‌یه‌کی گه‌وره‌ له ...		کاره‌با دروستکه‌ر به‌ هۆی ته‌ورۆمی ناوه‌و
hunk/hʌŋk/n	hydrogen/'haɪdrədʒən/n	هایدروژین
راو ده‌کا، ده‌که‌پێ له	hygiene/'haɪdʒi:n/n	پاقرۆی، خاویزی
hunk/hʌŋk/n		پاقرۆ، خاویز،
هراوکه‌ر، پاوچی	hygienic/'haɪ'dʒi:nɪk/adj	بێ میکروب
hunk/hʌŋk/n		
پاوکردن - پاوشکار		
hunk/hʌŋk/n		
هراوکردن -		
هه‌ک هراوکردنی رێوی - گه‌ران له ...		
hurdle/'hɜ:dl/n - v		
له‌مپه‌ر، ئاسته‌نگ -		
رێ له‌ غاردانی / له‌ سه‌ر له‌مپه‌ر باز ده‌دا		
hurl/'hɜ:ll/v		
شتی به‌ هه‌یز - به‌توندی -		
فری ده‌دا، شتی به‌ توندی ده‌هاوێژی		
hurricane/'hʌrɪkən/n		
گه‌ردمه‌لوول،		

hospital bed	تەختەى نەخۆش، جینگاى نەخۆش	157	humiliating
hospital bed		housemaid/'hausmeɪd/n	كارەگەر، خولام
hospitality/'hɒspɪ'tæləti/n	مىۋاندارى، مىۋاندۇستى	housewife/'hauswaɪf/n	خاتۇن، خانم
host/həʊst/n - v	خانەخوئى - خاۋەن مال	housework/'hauswɜ:k/n	ئىشى مال
hostage/'hɒstɪdʒ/n	بارمە	house/v	نېشتەجى/دەمگېرى
hostel/'hɒstl/n	بەشى ناوخۇسى قوتابيان	hover/'hɒvə(r)/v	دەسپۇتتەۋە - دەگگېرى - چاۋمېرى دەكا
hostess/'həʊstəs/n	خانەخوئى (ژن)	how/hau/adv	چۇن، كوو
air	مىۋانداز (ى ناۋ فرۇكە)	however/hau'evə(r)/adj	ھەرچۇننى
hostess/n		howl/hau'l/n - v	يىن، ھەركوو بىن لوۋرەى گورگ، پەۋىنى سەگ، دەلوۋىتى، دەپەۋى
hostile/'hɒstɪl/adj	نەپار دوژمن	hub/hʌb/n	تەۋەرە، چەقى تايە
hostility/hɒ'stɪləti/n	نەپارى، دوژمەندارى	huddle/'hʌdl/v	كۆدەمبەنەۋە - دەست دەكەنە مىلى يەك
hot/hɒt/adj - v	گەرم	hue/hju:/n	رەنگ/سەيىر
hot-blooded	خۇنىگەرم	hug/hʌg/n - v	ياۋەش، ئامىز
hotdog/'hɒtdɒg/n	سەندەۋىچ		دەگرتتە ياۋەش - ئامىزى پى دادەكا
hotel/həʊ'tel/n	ھوتېل، ئوتېل	huge/hju:dʒ/adj	زى، زەبەلاح، گەۋرە
hound/haʊnd/n - v	تازى، تانجى - سەگى راز	hull/hʌl/n	پەيگەرى كەشتى
	پار دەكا - ئازارى دەدا - تەنگەتاۋى دەكا	hullo/interj	چۇنى، كوو - رۇزباش
hour/'aʊə(r)/n	سەعات، كاترۇمىر (دوسەعات)	hum/hʌm/v-n	مىنگەمىگ، مىنگەمىگى لىۋە دى
hourly/'aʊəli/adv - adj	ھەموو كاترۇمىرى	human/'hju:mən/adj - n	مروڤە
	چارەك ھەموو كاترۇمىرى	humanly/'hju:mənli/adv	مروڤانە
house/haus/n	خانۇ - مال	humane/hju:'meɪn/adj	مروڤى - مروڤىنى
house breaker	۱- دەۋلى خانۇ بەرە ۲- مال بى، دز	humanism/'hju:mənɪzəm/n	مروڤايەتى
house hold/'haʊshəʊld/n	خېزان - مال	humanitarian/hju:mæmɪ'teəriən/adj	ھارىكارى مروڤانەى، چاگەكارى
house holder/'haʊshəʊldə(r)/n	خېزان - ئەندامانى خېزان	humanity/hju:'mænəti/n	مروڤايەتى - مروڤە
house-hunting/n	نە خانۇ گەپان	humanize/'hju:mənaɪz/v	بە مروڤە كىردن
housing/'haʊsɪŋ/n	نېشتە جى كىردن، داسەكاندن	humble/'hʌmbl/adj	سادە، بى فېز
housekeeper/'haʊski:pə(r)/n	كاپان، كەيبانۇ	humbug/'hʌmbʌg/n	دوڤوۋ/فېلېبازى
		humdrum/'hʌmdrʌm/adj	چاپسەكەر
		humid/'hju:mɪd/adj	شېدار
		humidity/hju:'mɪdəti/n	شېدارى، تەپى
		humiliate/hju:'mɪliət/v	توشى
			شەرمەزارى دەكا، زەبوۋى دەكا
		humiliating/adj	شەرمەزاركەر

hook

- hook/hʊk/n - v پەڭى ئېسىپ ..
 hook/hʊk/n - v قولاپ، گرىڭى دەدا، چەنگال،
 hooked/hʊkt/adj قولاپ (لوتىڭى) كەپو (لوتىڭى) ئاسا
 ئازاۋمچى، ئاشوبىگىڭى
 hooligan/'hu:lɪgən/n
 hooliganism/'hu:lɪgənɪzəm/n توند و تىڭى، ئاشوب
 hoop/hu:p/n تەۋقې كاتىزىيە يان
 پلاستىكى
 hooper/hu:pə(r)/n پەپووسلىمانكە
 hooray: hurra/interj ئافەرىن- بىرى
 hoot/n - v دەنگى كوندە بەپو،
 ھۆڭنى ئۆتۈمبىل/ھۆڭنى ئۆتۈمبىل
 hooter/n ھۆڭنى ئۆتۈمبىل
 Hoover/'hu:və(r)/n - v ھۆڭى:
 گىڭىسكى كارەبىيى
 بە گىڭىسكى كارەبىيى خاۋىن دەكاتەۋە
 hop/hɒp/v - n لەسەر يەك پىن باز دەدا-
 باز دەدا- خىزا دەۋا
 hop it! دۈۋر كەۋە- ۋەل بە
 hopscotch/'hɒpskɒtʃ/n يارى-
 خەت خەتەن
 hope/həʊp/n - v ھىۋا، ئۈمىد، تەكا
 in the hope of بە ھىۋا
 hopeful/'həʊpfl/adj بە ھىۋا، ئۈمىد
 hopeless/'həʊpləs/adj بى ئۈمىد،
 بى ھىۋا
 hopelessly/'həʊpləsli/adv بە بى ھىۋا
 horde/hɔ:d/n جەشامەت، ئاپۇرە
 horizon/hə'raɪzn/n ئاسى
 horizontal/'hɒrɪ'zɒntl/adj ئاسۋىي
 hormone/'hɔ:məʊn/n ھۆرمۇن
 horn/hɔ:m/n ھۆڭ- زەرنە، قۇچ

156

hospital

- hornet/'hɔ:nɪt/n زەنگەزۇرە، زەردەۋالە
 hornet's nest شانەي زەنگەزۇرە،
 گەلگۈگۈ توندوتىڭى
 horoscope/'hɒrəskəʊp/n زاننىي
 بەخت بە ھۆي ئىستىرەۋاڭىيەۋە/
 نەخشەي پورچەكان
 horrendous/hə'rendəs/adj زۇر خراپ، ئاشىرىن، تۆڭىنەر
 horrible/'hɒrəbl/adj تۆڭىنەر،
 ترسىنەر، ئاخۇش، يىزارىكەر
 horrid/'hɒrɪd/adj زۇر خراپ، ئاخۇش
 horrific/hə'rifɪk/adj ترسىنەر
 horrify/'hɒrɪfaɪ/v دەترسىنەر،
 دەتۆڭىنەر
 horror/'hɒrə(r)/n ترس، تۆڭىن
 horror film/n فىلىمى ترس
 horse/hɔ:s/n ئەسەپ
 on horse back لەسەر پىشتى ئەسەپ
 horseman/'hɔ:smən/n سوار، سوارچاڭ
 horse racing/n يارى ئەسەپ سۈۋرى
 غارغارادىيى ئەسەپ
 horseshoe/'hɔ:ʃu:/n ئاقى ئەسەپ
 horsewhip/'hɔ:swɪp/n قامچى سۈۋر-
 ئەسەپەۋان
 horsewoman/n ئافەرىتى سوارچاڭ
 horsy/'hɔ:si/n خولپاي ئەسەپ سۈۋرى
 horticultural/'hɔ:tɪkaltʃərəl/adj باخەۋانى، باخەۋان كارى
 horticulture/'hɔ:tɪkaltʃə(r)/n زانستى باغەۋانى- باغەۋانى/باخەۋانى
 hose/həʊs/n بۇرى ئاۋ، سۆندە
 hospice/'hɒspɪs/n نەخۇشخانەي تاييەت بەي
 نەخۇشخانەي كەبەر لەۋەي پەرن چاۋدىرى دەكرىن
 hospitable/'hɒspɪtəbl/adj مېۋاندۇست،
 مەرد
 hospital/'hɒspɪtl/n نەخۇشخانە

hijack	154	hog
hijack/'haɪdʒæk/v	هێژکە دەفرێنێ	بەناویانگ/
hiker/'haɪkə(r)/n	گەشتیار/	ناسراو و گرنگ لە میژوودا
	گەشتکەری ناو گوند/ دیوهره	میژوویی،
hilarious/'hɪləriəs/adj	بەختوهر،	هەقیقی
	شادمان، کامەران، پێکەنیناوی	historically/'hɪstərɪkli/adv
hill/'hɪl/n	گرد	لە پەوانگە میژوویی پەوه
hilly/'hɪli/adj	گرد زۆر- گرداوی	history/'hɪstri/n
hilt/'hɪlt/n	دەسکی شمشێر/خەنجەر	پوداوەکانی رابردوو
him/hɪm/pron	ئەو (نێن) کە لە	زنجیرە ی پوداوەکان
	حالتەتی بەرکاربین	hit/hɪt/v-n
himself/hɪm'self/reflex pron	خۆیی (ئەو)	ئێ دەدا، بەردەمکەوی، زیان دەگەیەنێ
	کارماز/ ناسکەمی	مان دەگرێ، لێدان، سەرکەوتنێکی دیار
hind/n	پاشوو/ قاچی پشتهوه	hitch/hɪtʃ/n - v
hind/'haɪnd/adj	تەگەرە دروست	سواری پاس(نۆتۆبیل)
hinder/'hɪndə(r)/v	دەکا	دەبی بە خۆرای/توند دەکا، گرێ دەدا،
	کۆسپ و تەگەرە دروست دەکا	کێشەیهکی بچوک- ناریشه، درواری
hindrance/'hɪndrəns/n	کۆسپ-	hither/'hɪðə(r)/n
	لەمپەر	هەتا ئێستە،
hint/'hɪnt/n - v	ئاماژە، ئاماژە دەکا	هەتا هەنکە
hinterland/'hɪntələnd/n	زەوی	hive/'haɪv/n
	دورو لە روبار-ناو- زەوی دورە ناو	پوورە هەنگ
hip/'hɪp/n - interj	ئێسکی سمت،	hiya/interj
	سمت- بژی	چۆنی، کووی
hippie/'hɪpi/n	جواپەر	ho/'həʊ/interj
hippopotamus/'hɪpə'pɒtəməs/n	ئەسپی ناوی، جۆرە گیانەوهزێکی	نەم- بژی
	ئەفریقی مەزنی سەرگەورە قاچ کورتە.	hoard/'hɔ:d/n - v
hire/'haɪə(r)/v	بە کرێ دەگرێ،	گەنجینه، پاشەکەوت دەکا
	بە کاردینێ	hoarding/'hɔ:dn̩/n
hireling/'haɪəlɪŋ/n	بە کرێگیراو	تابلۆیهکی
hire-purchase/n	کڕین بە قست	گەورەیه لەسەر شەقام ئاگاداری لەسەر دەنوسری
his/'hɪz/det	هێ ئەو (نێن)	hoarse/'hɔ:s/adj
hiss/'hɪs/v- n	بە توپەیی دەدوێ،	دەنگ نووسا/ گڕ
	هەسە هەس دەکا	دەنگی زېرو هیناوش
historian/'hɪstərɪən/n	میژوونووس	hoary/'hɔ:ri/adj
		پین زۆر کۆن
		hoax/'həʊks/n
		فێل، وازی کردن بە..
		hob/'hɒb/n
		قەباغ/ لێوار
		hobble/'hɒbl/v
		دەشەلی
		hobby/'hɒbi/n
		خولیا
		hock/'hɒk/n
		١- جومگە ناوەراستی لاقی ئازەن
		٢- ئارەقی سپی ئالمانی
		hockey/'hɒki/n
		یاری هۆکی
		hoe/'həʊ/n
		خاکڕن:
		ئامرازێکی باخەوانی پە دەسکێکی درێژی هەیه
		hog/'hɒɡ/n
		پەکانە

her	153	highwayman
her/hɜ:(r)/pron - det	heroism/'herəʊɪzəm/n	پالەوانىتى
ئەر-ئەمى-ئەمى	heron/'herən/n	شىنە شاھۆ
بەركارو تەمەلوگدا	hers/hɜ:z/	هە ئەر (مى)
herald/'herəld/n	herself/hɜ:'self/reflex pron	خۆى (مى)
سەرئىخ، مەنبەر	hesitate/'hezɪteɪt/v	ئەگەرەن دەبى
مەژدەدەر	hesitant/'hezɪtənt/adj	ئەگەرەن،
herb/hɜ:b/n		دوودل
گىيا	hesitancy/'hezɪtənsi/n	ئەگەرەنە دوو دلى
herbal/'hɜ:bl/adj	heterodox/'hetərədɒks/adj	زەندىق
گىياىى	heterodoxy/'hetərədɒksi/n	زەندىقى
herbalist/'hɜ:bəlist/n	hew/hju:v	بەتەر-شەر- دەبى/دەبىتەرە
گىيا ناس	hexagon/'heksəgən/n	شەشگۆشە
عەتار	hexameter/'hek'sæmɪtə(r)/n	هۆنرەوى
herbage/'hɜ:bɪdʒ/n		شەش پەنجە، كىشى شەش پەنجەىى
گۆگىيا	hey/hei/interj	هەئى، تۆ
herd/hɜ:d/n	hey day/'heɪdeɪ/n	پۆپەي خۆشى/
بەرە/گاڤان/مىگەل		پۆڤانى سەرەرى
herdsman/'hɜ:dzmən/n	hibernate/'haɪbəneɪt/v	سەر دەبى
گاوان	hiccup/'hɪkʌp/n	ئەگەرە، بەرقىچكە، ئېسك
هەرە	hide/hɑɪd - n	خۆى دەشارىتەرە،
هەرە (مى)		خۆى مەلاس دەدا
here/hɪə(r)/adj - interj	hiding/'haɪdɪŋ/n	خۆشاردەنە
هەرەبۇتس/هەرەبۇتس/adv	hiding place/'haɪdɪŋ pləs/n	جەشارگە
لەم ناوەدا	hideous/'hɪdiəs/adj	ئاشرىن
hereafter/'hɪə'ɑ:ftə(r)/adv	hieroglyph/'haɪərəglɪf/n	رېئوسى
لەمەدووا		هەرگۆگلافى
hereby/'hɪə'baɪ/adv	high/hɑɪ/adj- adv - n	بەرز
بەمە	high jump/n	بازدانى بەرز
heredity/hə'redɪti/n	high school/n	ئامادەىى
پشتاوتىشى،	highland/'haɪlənd/adj	بان
بۆمەوىى	highlight/'haɪlaɪt/n - v	خالى بېچىنەىى
heresy/'herəsi/n		باسەكە
گومپاىى/زەندىقى	high minded/adj	ئاکار بەرز،
heretic/hə'retɪk/n		پەوشت بەرز
هەرەتە، گومپادەبى	high way/'haɪweɪ/n	رېگای گەشتى
لە دىن وەرگەپان- گومپاىون	highwayman/'haɪweɪmən/n	جەرەد، رېگەر
لە دىن وەرگەپانە		
heretical/hə'retɪkl/adj		
مەلگەپانە		
(لە دىن)		
heritage/'herɪtɪdʒ/n		
مەرات، كەلەپور		
hermetic/hɜ:'metɪk/adj		
قەىم		
باش داخراو		
hermit/'hɜ:mit/n		
سۆفى- گۆشەگەر		
بەركەنار/رەبەن		
hero/'hɪərəʊ/n		
پالەوان (بۆنەر)		
لە فەلم و رۇمان		
heroic/hə'rəʊɪk/adj		
پالەوانانە		
heroic couplet		
شەىرى جوتەكى		
دووبەىتى		
heroin/'herəʊɪn/n		
هەرۆئەن		
heroin/'hɪərəʊɪn/n		
هەرۆئەن،		
پالەوان- مى		

hearing	152	henchman
hearing/'hæriŋ/n	بیستی	سورمهنگراو
hearsay/'hɜ:seɪ/n	قسه لۆك	په رزینی دهون
heart/'hɑ:t/n	دل	ژیشك، ژوشك
heartache/'hɑ:teɪk/n	دل نیشه، ژانه دل، خه	گویی ده داتی، گرتگی ده دا به
heartbeat/'hɑ:tbɪ:t/n	دله كوته، دل نیدان	پاژنه، قونپانی
heartbreaking/'hɑ:tbreɪkɪŋ/adj	دلشكاندن، چهرگی به سوی	كۆلك/ گویرمكه
heart broken/'hɑ:tbreʊkən/adj	دلشكاو، مات و معلول	په رزی
heartburn/'hɑ:tbɜ:n/n	دلسوتان	میراتگر (نیز)
hearten/'hɑ:tn/v	هانی ده دا	میراتگر (می)
heartless/'hɑ:tləs/adj	بێ دل، دلرهق	بۆماوه/ میراتی
heartily/'hɑ:tili/adv	په دلسۆزی	پشتاو پشت
heartily/'hɑ:ti/adj	راستگۆز	گرتی، په رزوهی برد
heat/'hi:t/n - v	گهرمی، گهرم دهكا، گهرمی ده به خشی	هلیکۆپتر
heat wave/'hi:t wɜ:v/n	شه پۆلی / تهوژی گهرما	دۆژ، دۆزهخ
heatedly/'hi:tɪdli/adv	به گهرمی، به ههلقون	هه لۆ، چۆنی
heath/'hi:θ/n	زهوی په یار	دهسکی سوکانی
heathen/adj	بت په رست/ کیزی	کهشتی یا بهلم
heaven/'hevɪn/n	ناسمان، بهمهشت، خودا	کلۆ ناسن
heavenly/'hevɪnli/adj	ناسمانیی، نایینی	یارمهتی، یارمهتی ده دا
heavily/adj	به قورسی، به گرانی	پشتگی، یارمهتیده
heavy/'hevi/adj	گران، قورس	یارمهتیده
heavy-rain/'hevɪreɪn/n	بارانی زۆر	داماو، بێ ئهوا
heavy-weight/'heviwɜ:t/n	کیشی قورس	رۆخ، لیوار، ئهم دهكا، لیواری... ده دۆزیتوه
Hebrew/n	جولهکا/ زمانی عیبری	پیشگریکه به واتا (نیو) دی
heckle/'hekl/v	قسهی ناخاو تنکر	hemisphere/'heɪmɪsfɪə(r)/n
-دانهر- ده بێ به قسهی په ریز و دژوار		نیوهی گۆزی زهوی
hectic/'hektɪk/adj	سهرقان- په نیش	hen/hen/n
		میشك/مامر
		hence/hens/adv
		له ههنگوه
		hence forth/'hensfɔ:θ/adv
		په رهوه، له مه ودا
		hence forward/'hens'fɔ:wəd/adv
		له مه وداوا
		henchman/'hentʃmən/n
		شاگردی دلسۆز

harbour	151	hear
harbour/'hɑ:bə(r)/n	بەندەر	بە خێزایی، بەلەز
hard/hɑ:d/adj - adv	بەهێز، رەق، دژوار - سەخت	خێرا، بەلەز
hard labour	کاری سەخت و دژوار	شەبەقە، کافەر
hard time	تەنگانە	هەڵدانی/کەڕەمەیی
hard-hearted/'hɑ:dha:tɪd/adj	دەلەرق	کورکە
harden/'hɑ:dn/v	سەخت دەبێ، رەق دەبێ	جووگە هەلەین
hardly/'hɑ:dlɪ/adv	بە زەحمەت، بە دەگمەن	رقی لێدەبێتەوه، جەزى لێناکا
hardy/'hɑ:di/adj	پتەو - خوگر	دەزێو، رقی هەلگر، دەرەش
hare/'heə(r)/n	کەروێشکی کێوی	هاترد/ 'heɪtrɪd/n
harm/'hɑ:m/n - v	ئازار، زیان - زیان دەگەیەنێ	هەمە/هەمیانە
harmful/'hɑ:mfl/adj	بەزیان، بە ئازار	پێویستە
harmless/'hɑ:mləs/adj	بێ زیان، بێ ئازار	دەزێ
harmonious/'hɑ:'məʊniəs/adj	گونجاو، سازاو، هارمۆنی	نیهتی
harmonize/'hɑ:mənaɪz/v	دەسازێ - دەگونجێن، هارمۆنی دەکا	باز، دال
harmony/'hɑ:məni/n	گونجان - سازان	hay/ 'heɪ/n
in harmony with	دەسازێ لەگەڵ	hay fever/n
harp/'hɑ:p/n	قیسارە	hazard/'hæzəd/n - v
harsh/'hæʃ/adj	وشک، رەق/زیر	سەرسوپی هێنەر
harvest/'hɑ:vɪst/n - v	درۆینه / درۆینه دەکا	haze/'heɪz/n
harvester/'hɑ:vɪstə(r)/n	درۆینه کار، سەپان - دەراسە	hazel/'heɪzl/n - adj
has/'hæz/n	هەبەتی	hazel/'heɪzl/n - adj
has to	پێویستە	he/'hi:/pers pron
haste/'heɪst/n	پەلە، تاوان	head/'hed/n - v
make haste/v	پەلە دەکا	head light/'hedlaɪt/n
in a haste	بە پەلە	headlight/'hedlaɪt/n
hasten/'heɪsn/v	خێرا دەکا، پەلە دەکا	headline/'hedlaɪn/n
hastily/'heɪtɪli/adv	بە پەلە	headmaster/'hed'mɑ:stə(r)/n
		بەرێوەبەر (پیاو)
		headmistress/'hed'mɪstrəs/n
		بەرێوەبەر (ژن)
		headphones/'hedfəʊnz/n
		هیدفۆن
		headquarters/'hed'kwɔ:təz/n
		بارەگای گشتی
		heal/'hi:l/v
		چاک دەبێتەوه/چاک دەکا تەوه
		health/'helθ/n
		تەندروستی - ساخەمی
		healthy/'helθi/adj
		تەندروستی دروست، ساخ
		heap/'hi:p/n - v
		قۆمەت، قۆمەن، قۆمەت دەکا
		hear/'heə(r)/v
		گۆی ئی ئی دەبێ، دەبێستی

ground floor		gypsy	
ground floor/n	زیرخان - زیرمه	guided/'gaidɪd/adj	ئاراسته کراو
groundless/'graʊndləs/adj	بێ بنهچه	guided composition	دارشتنی
group/gru:p/n-v	گروپ، پۆلێن دهکا	guided missile	ئاراسته کراو
grow/grəʊ/v	گهشه دهکا	guild/gild/n	یهکێتی
grown-up/'grəʊn ʌp/n	گهییو، پینگهییو/ زهلام	guillotine/'gɪləti:n/n	سیندازه/ ئامیتری
growth/grəʊθ/n	گهشه	guilt/gɪlt/n	لهسهردان/ قهتاره
grumble/'grʌmbl/v - n	بۆله بۆل، بۆله بۆل دهکا	guilty/'gɪlti/adj	گوتهه - تاروان
guarantee/'gærən'ti:/n	گهرهتتی، متعانه	guinea/'ɡi:ni/n	گوتههبار
guarantor/'gærən'to:(r)/n	متعانه پێکراو، متعانه دهر	guinea/'ɡi:ni/n	چونه
guard/gɑ:d/v-n	ئێشکگر، پاسهوانی / پاسهوانی دهکا	guitar/'ɡɪtə:(r)/n	گیتار
guardian/'gɑ:diən/n	پاسهوان، ئێشکگر	gulf/gʌlf/n	کهنداو
guerilla/gə'rɪlə, ge'rɪlə/n	گهریلا، پێشمهرگه	gum/gʌm/n	بنیشته/ کهتیه
guerilla war	شهري پارتیزانی	gun/gʌn/n - v	تفهنگ/ چهک
guess/ges/v - n	دهخه مانی، دهقه بێنی	gun-boat/'ɡʌnbəʊt/n	بهله می جهنگی
guess/ges/v - n	وازه نه دهبا، گومان وادهبا/ خه ملاندن، زهه	gun-down	بهگوله کوژراو
guest/ɡest/n	میوان	gun-powder/'ɡʌnpaʊdə(r)/n	باروت
guidance/'ɡaɪdəns/n	رايهری، ئی نیشاندهری	gun-smith/n	چهکساز
guide/ɡaɪd/n - v	رايهر/ رايهري دهکا	gutter/'ɡʌtə(r)/n	زیراب
		guy/	١- کس ٢- پته، گوریس
		gymnasium/dʒɪm'neɪziəm/n	وهزرشكه/ یانه ی تهندروستی
		gymnast/'dʒɪmnæst/n	جمناسکباز
		gymnastic/dʒɪm'næstɪk/n	جیمناستیکی
		gymnastics/dʒɪm'næstɪks/n	زانستی
			جمناستیکی
		gypsy/n	قهرهج

gene	145	get
(له ریزمان)، نیرۆمن	gentleness/'dʒentlənəs/n	نیانی،
gene/'dʒi:n/n		پووخۆشی
جین، بۆماوه	gently/'dʒentli/adv	به پووخۆشی
general/'dʒenərəl/adj - n		رەسەن،
ژەنیرال،	genuine/'dʒenjʊn/adj	پاستگۆ
گشتی		رەگەز، جۆر
general federation	genus/'dʒi:nəs/n	geographical/'dʒi:ə'græfɪkl/adj
یەکییتی گشتی		جیوگرافی - جیوگرافیایی
generality/'dʒenə'ræləti/n	geography/'dʒi'ɒgrəfi/n	جوگرافیا
گشتیتی	geology/'dʒi'blədʒi/n	زەوی زانی
generalize/'dʒenrəlaɪz/v		زەوی ناس
به گشتی کردن	geologist/'dʒi'blədʒɪst/n	ئەندازەیی
generally/'dʒenrəli/adv		geometrical/'dʒi:ə'metrɪkl/adj
بەگشتی		ئەندازەمەزانی
generate/'dʒenəreɪt/v	geometry/'dʒi'ɒmətri/n	چارەسەری پزیشکی پیران/
دروست دەکا،	geriatrics/n	بەسالاچوان
کارەبا دروست دەکا		گەرم/دەرم
generation/'dʒenə'reɪʃn/n	germ/'dʒɜ:m/n	میکروب
وەرچە، نەرە		میکروبکۆژ
generator/'dʒenə'rentə(r)/n	germicide/'dʒɜ:mɪsaɪd/n	دەرووئەت،
جینەرەیتەر، مۆلەیدە	germinate/'dʒɜ:mɪnɪt/v	دەرووئەت، تۆر دەرووئەت
کارەبا دروست کەر - تەزوی کارەبا بەخش		gerund/'dʒerənd/n (ing
generic/'dʒə'nerɪk/adj		چااوگ (شێوەی
رەگەزینی		gesture/'dʒestʃə(r)/n-v
generosity/'dʒenə'rɒsəti/n		ئامارە، جوولە،
بەخشندەیی، مەردی، بەدلی		نیشانە، ئامارە دەکا
generous/'dʒenərəs/adj		دەستی دەکەوی،
بەخشندە، مێر، پارە بەخش، بە دل	get/get/v	تێ، دەکا، دەگاتێ، هەبەتی، سوار دەبی،
genesis/'dʒenəsɪs/n		ئامادە دەکا، دەرفەتی بۆ رێک دەکەوی
ئافەیدەیی،		get about/v
ئافەردان		زۆر گەشت دەکا
genetics/'dʒə'netɪks/n		get ahead/v
بۆماو زانی		پیش دەکەوی
genial/'dʒi:niəl/adj		get at/v
پووخۆش		رەخنە ئێ دەکەوی
genie/'dʒi:mi/n		get away with/v
دێو، جنۆکە،		رێگاری دەبی،
دێو زە		دەرباز دەبی، لە
genitals/'dʒenɪtlz/n		دەچیتە ژوورەو
ئەندامی زاونی		get in/v
دەرمەو		دادەبەزی، دێتە خوارێ
genitive/'dʒenətɪv/n		get off/v
دراو، پانی،		لە سەری دەپوا، بەردەوام دەبی
خاوەنی		get on/v
genius/'dʒi:niəs/n		دەچیتە دەرمەو، دەپوا، ئۆغر دەکا
بلیمەت، بەهرەمەند		get out/v
genocide/'dʒenəsəɪd/n		get over/v
رەشەکوژی، کۆمەڵکوژی		زال دەبی، چاک دەبێتەرە لە
genre/'ʒɑ:nrə/n		get rid of/v
ژانری ئەدەبی		لێی رێگار دەبی،
genteel/'dʒen'ti:l/adj		لەکوێل خۆی دەکاتەرە
بەریز، ریزدار		

Gg

G-g/dʒi:/	پیتی حەرتەم لە ئەلبەیی
	ئینگلیزی
gab	دیاری - خەلات
gad/gæd/v	گەشت دەکا - دەچیتە
	دەرەو بۆ رابواردن و خۆشی و کەیف و سەیف
gadfly/'gædflai/n	میشەمەر
gadget/'gæfʒit/n	ئامرازێکی بچوک
gag/n	دەمامک/دەمگر
gaggle/n	کۆمەڵێکی گێرە شینۆن
gaily/'geili/adv	بە شادی، بە خۆشی
	بە دەست دینی، بە دەست قازانج دەکا، سوود
gain/gein/n - v	سوود بەخش
gainful/'geɪnfl/n	شێوەی رۆشتنی مرۆڤ
gait/geit/n	گالاکسی -
galaxy/'gæləksi/n	هەسارە...
	با هۆز، زریان
gale/geil/n	برینی پیست/دەمپەتی
gall/go:l/n	ئازا، جەسور
gallant/'gælənt/adj	جوامیری،
gallantry/'gæləntri/n	پیاوشتی
	گەلەری
gallery/'gæləri/n	گالۆن
gallon/'gælən/n	غارادانی ئەسپ،
gallop/'gæləp/v - n	غار دەدا
	سیندەر
gallows/'gæləuz/n	قوماڕ دەکا/قوماڕ
gamble/'gæmbəl/v - n	قوماڕیان،
gambler/'gæmblə(r)/n	قوماڕچی
	قوماڕکردن
gambling/'gæmbliŋ/n	گەمە، وازی،
game/gem/n	رابواردن، پاو، فێل
	نەینی
give the game away	ناشکرادەکا

gander/'gændə(r)/n	نێرە قاز
gang/gæŋ/n	چەتە
gangster/'gæŋstə(r)/n	ئەندامی چەتە/
	پیاوی چەتە
gap/gæp/n	کۆن، کەلێن/بۆشاییە
garage/'gærə:ʒ/n	گەرەج
garbage/n	۱- گەلێش - زەل ۲- قەسە قۆز
garden/'gɑ:dn/n - v	باخچە، باخچەی گەشتی،
	باغەوانی دەکا
gargle/'gɑ:gl/v	غەرغەرە دەکا
garlic/'gɑ:lik/n	سیر
garment/'gɑ:mənt/n	چل
garrison/'gærɪsn/n	حامیە/پاسەوانی شار
gas/n	گاز، غاز، بەنزین
gas station/n	وێستگەی بەنزین و گاز
gasoline/n	گازۆلین، گازۆیل
gate/geit/n	دەرگای دەرەو، دەرگای
	سەرەکی(مال)
gâteau/'gætəu/n	گاتۆ، شیرینی رازاوە
gather/'gæðə(r)/v	کۆدەکا تەرە،
	خەپدەکا تەرە، تێ دەکا
gathering/'gæðəriŋ/n	کۆبوونەو،
	هەشامەت، ئاپۆرە
gauge/geɪdʒ/n - v	بایئو، دەپیئو
gaunt/'gəʊnt/adj	رەق و رەوت،
	پووتەلە - رۆیەلە، زۆر لاواز
gauze/'gəʊz/n	شاش
gay/geɪ/adj	نێریازی (شان)، شاد، قۆشمەچی
gaze/geɪz/v	چاوی تێ دەپیئو، تێ پادەمیئو
	بە دیقەت تەماشای دەکا
gear/'gɪə(r)/n	گێر، کەلوپەل، ئامێر
gee/dʒi:/interj	دەریزی خۆشی و سەر سورمان
geese/'gi:s/ goose/n	قاز
gel/'dʒel/n	خاوی - شل
gem/'dʒem/n	گەمەر
gender/'dʒendə(r)/n	رەگەز - زایەند

furtive	143	FYI
furtive/'fʊ:tv/adj	نهێنی، شاراو	1- به ورد، دژوار
fury/'fjuəri/n	شینگی، نۆر توپهیی	2- زنده
fuse/'fju:z/n - v	1- فتیله ی بۆمب	futile/'fju:taɪl/adj
2- تهقینه 2- فیوز	بین هوده، بین ئاکام،	نەزۆک
4- ئاوێته دهیی، تیکهیل دهیی، دهچنه ئاو یهک	futility/'fju:tɪləti/n	نەزۆکی، بی ئاکامی
5- فیوز، کارهبا دهکوژیتره	future/'fju:tʃə(r)/n	داهاتوو- ئاینده
fuselage/'fju:zələ:ʒ/n	for the future	له مەودوا
بهشه سهرهکیهکانی فرۆکه	in future	له داهاتوو، له ئاینده
(بیجگه له گێژ، بالهکان و کلک)	fuzzy/'fʌzi/adj	لێژ
fusion/'fju:ʒn/n	FYI	بۆ زانیاریت
ئاوێتهبوون		
fuss/'fʌs/n - v	1- ههراوهزی، ههلا،	
شهر توپهیی 2- نیکهرازی دروست دهکا	3- زندهبوونی دهکا	

frustration

frustration/fɹʌ'streɪʃn/n بی ئومیدی

fry/fraɪ/n سوردهکاتوه

frying pan/n تاره

fudge/fʌdʒ/n ١- جەلوا، شیرنەمەنی

٢- ناراستەوخۆ ھەندێ شت دەلی

fuel/'fju:əl/n-v ١- سووتەمەنی

٢- بەگەر دەخا، گر دەگری

fugitive/'fju:dʒətɪv/n ھەڵاتوو لە دادگا،

راکردوو

fulfill/fʊl'fɪl/v ١- چن بچن دەکا

٢- دەھینیتە دی ٣- رادەپەڕینی ٤- رازی دەبی

full/fʊl/adj ١- پڕ ٢- تیر

٣- جەمە دی، راستەوخۆ

in full بەتەواوی

in full swing لە لوتکە ھەرتە، چالاک

full-blown/adj تەواو پەرەسەندو،

گەشەکردوو

full-moon/n مانگی چوارە

full stop/n مانگ شینۆی بازنە وەرەدەگری

full-time/adj -n خال، نوقتە

fully/'fʊli/adv تەواوی رۆژ/کۆتایی

fumble/'fʌmbəl/v بەتەواوی

دەگەری،

لە گەرفانی دەگەری

fume/'fju:m/v ھەست یتەپەیی

دەکا، دەورۆژی

fumes/'fjumz/n دوکەل- گازی خنکینەر

fun/fʌn/n رابواردن

make fun of پێی رادەبووری،

کالتە پێدەکا ...

function/'fʌŋkʃn/n - v ١- ھەک

٢- پوداوی گرنگ ٣- پۆست

٤- کاردەکا، ھەری .. وایە

functional/'fʌŋkʃənəl/adj کرداری،

کاریی

function key/n کلێلی ھەرمان

fund/fʌnd/n - v ١- پارە ی کۆکراوە

furthest

٢- مەبەستی ٢- پارە ھەلگیراوە بانق

٢- پارە دەکا، پارە لە ... خەرج دەکا

fundamental/'fʌndə'mentl/adj

بەجێنەیی، بنەرەتی/ بونیادگری

fundamentally/adv بنەرەتیانە،

لە بنەرەتووە

fundamentalism

/fʌndə'mentəlɪzəm/n

بنەچەگری/ بونیادگری

رێو رەسمی بە خاک سپاردن

funeral/'fju:nərəl/n

رێو رەسمی بە خاک سپاردن

fungi/'fʌŋgi, -gai, 'fʌndʒai/n کەپو

fungus/'fʌŋɡəs/n قارچک

funnel/'fʌnl/n ١- روحتە، ئەوت پانیو

٢- دوکەل کێش

funny/'fʌni/adj ١- پێکەنین ھینەر

٢- سەیر و ئاساسی ٢- پوختو

fur/fɜ:(r)/n فەر، کۆک

furious/'fjuəriəs/adj تۆرە، ھارو ھیج -

توند، رەق

furnace/'fɜ:nɪs/n فەرنی، تەنور

furnish/'fɜ:nɪʃ/v کەلوپەل لەناو ماڵ داندەنی

پێک دەخا

furnished/adj بە کەلوپەل، رایەخراو

furnishings/n کەلوپەل، مافور، رایەخ ..

furniture/'fɜ:nɪtʃə(r)/n کەلوپەل

furrow/'fʌrəʊ/n ١- ھیلی ناو کێنگە -

جۆگە-خەت ٢- لۆچ، لۆچی

further/'fɜ:ðə(r)/adj-adv ١- دوورتر

٢- زێدە ٢- زیاتر

further more/adv لەمەش زیاتر،

وێرای ئەمەش

further education/n فێرکردنی زێدە

فێرکردنی ئەو کەسانە ی خوێندنیان

بەجێ ھێشتو

furthest/'fɜ:ðɪst/adj - adv دوورترین

freoghter	141	frustrated	
freighter/'freɪtə(r)/n	کەشتی یان فرۆکەیی بار هەنگر	frigid/'frɪdʒɪd/adj	ناوەڕەتێکی ساردە لە روی سێکسی/میوه/ ساردو سێ
French/'frentʃ/n	فەرەنسی	frill/'frɪl/n	۱- لیواری کراس
frenzy/'frenzi/n	۱- هەزین- هەلچون ۲- شینگەر، کیزی و هەلچو		۲- رازاوە- ناپیویست بەلام بەردن
frequency/'fri:kwənsi/n	۱- چەند پات بوونەوه ۲- دوبارە بوونەوهی ناسایی ۳- لەره	fringe/'frɪndʒ/n	۱- پەرچەم- قاقۆل ۲- دەهەمەنی رازاوە ۳- لیوار، دەرەوهی...
frequent/'fri:kwənt/adj	زۆر پوڵەدا، دوای، زۆر	frisk/'frɪsk/v	۱- دەگەری- دەپیشکی ۲- هەلبەنۆ دابەز دەکا
frequent/v	زۆر دەچیتە جێیەک	fritter/'frɪtə(r)/v	بەقچۆ دەدات (کات و پاره)
fresh/'frefʃ/adj	۱- سازگار، زوڵال ۲- نوێ- جیاوازا ۳- تازه ۴- هەساوه ۵- زۆر سارد ۶- لە قوتو نەبی	frivolity/'frɪ'vələti/n	بێپوڤەیی، گەمژەیی، رەفتاری ناریک
freshen/'frefʃn/v	۱- پاقژەکا، گیانی وەبەردیختەوه ۲- توند دەبی ۳- خۆی دەشوا	frizzy/'frɪzi/adj	پەرچ لوول
freshen: freshman/n	قوتابی قوناخی یەکەم لە زانکۆ	frock/'frɒk/n	کراس، فوستان/ رۆب
fret/'fret/v	نێگەرانی دەبی	frog/'frɒg/n	بۆق
friction/'frikʃn/n	۱- لێکخشاندن ۲- ناکۆکی	frogman/'frɒgmən/n	مەلەوان، زێر دەریا کەر
Friday/'fraɪdeɪ/n	رۆژی هەینی	from/'frəm/prop	لە
fridge/'frɪdʒ/n	ئاوساردکەر، ئاو تەزینەر بەفرگر	front/'frʌnt/n	پێشەوهی، پێش، بەرهی چەنگ- گۆرەپان
friend/'frend/n	برادەر، لایەنگر	frontal/'frʌntl/adj	لە پێشەوه
friendless/'frendləs/n	بێ برادەر/بێ پوو	frontier/'frʌntɪə(r)/n	سنوور، توخوب
friendly/'frendli/n-adj	پووخۆش، خۆشەویست، رێک	frost/'frɒst/n	کەریوه، زۆر سارد
friendship/'frendʃɪp/n	هاوپی/یەتی، برادەرایەتی	frosting/'frɒstɪŋ/n	بەستن، زوقم
fright/'fraɪt/n	ترس، تۆقین	froth/'frɒθ/n - v	۱- بلق، کەف ۲- کەف و چەوری سەرچێشت (لە کاتی کولان) ۳- کەف دەکا، لیک دەکا
frighten/'fraɪtn/v	دەتوقین	frown/'fraʊn/n	گۆرژبوون، مۆن، خۆمۆن کردن
frightening/'fraɪtɪŋ/adj	تۆقینەر	frozen/'frəʊzən/v	بەستو، تەزۆ
frightful/'fraɪtfl/adj	زۆر خراب، زۆر، زۆر مەزن- ترستینەر	fruit/'fru:t/n	۱- میوه ۲- بەرەمی میوه ۳- بەروبووم
		fruitful/'fru:tfl/adj	بەرەمدار، ناکامدار
		fruitless/'fru:tləs/adj	بێ بەر، نەزۆک، بێ ناکام
		frustrate/'frʌ'streɪt/v	۱- ئی ناکەری- بێ ئومیدی دەکا ۲- دادەمرکین
		frustrated/adj	بێ ئومید

foyer

foyer/'fɔɪeɪ/n دەرۆازی هۆل/دیوه خان

fraction/'frækʃn/n ۱- بهش ۲- کهرت

fracture/'fræktʃə(r)/n شکانی ئیسک

fragile/'frædʒaɪl/adj بۆش، زوو دهشکی، بهترگزه به

fragment/'frægmənt/n-v

شکان- تهلزیم

پارچه پارچه ی ... - پارچه پارچه دهبی

fragrance/'freɪgrəns/n بۆنی خۆش

fragrant/'freɪgrənt/adj بۆن، بۆنخۆش

frail/'freɪl/adj لاواژ- رەقەلە

frailty/'freɪlti/n لاوازی ئاکاری فیزیکی

frame/'freɪm/n ۱- چوار چێوه

۲- چوارچێوهی چارێلکه ۲- پیکر

frame/v ۱- چوارچێوه دانەنی

۲- دهردهمبهری ۲- تۆمه ی پێوه دهملکینی

framework/'freɪmwɜ:k/n پمیکر

چوارچێوه- قالب

franc/'fræŋk/n فرەنگ

دراوی فرەنسی- بهلجیکی و سوئیسری

franchise/'fræntʃaɪz/n

۱- مافی بهشداری کردن لهدهنگدان

۲- بریکاری کۆمپانیا ۲- زنده ماف

frank/'fræŋk/adj قسه لهروو، راشکاو

frankly/'fræŋkli/adv ۱- بهراشکاو

۲- بهراستی، بهدروستی

frantic/'fræntik/adj ۱- نیهگهران- پەشینو

۲- ههژبو- به ههله، سهرقال

fraternal/'frə'tɜ:nl/n برایی، برایانه

fratricide/'frə'trɪsaɪd/n براکوژی

fraternity/'frə'tɜ:nəti/n ۱- برابهرتی

۲- هاوکاری، پهیوهندی

fraud/'frɔ:d/n ۱- گزی، فیل

۲- گزیکار، فیلپاز

fraught/'frɔ:t/adj ۱- پر- له پریا

freight

دهته قیتسه

له توپه بهی یا دهته قیتسه

۲- نیهگهران و دهمارگر، توپه

fray/'freɪ/v خاو، پهرش و بلژو

freak/'fri:k/n ۱- پوداروکی کەسینکی سهیر

۲- شهیدا، خهریک- مژژل بۆخۆشی

۳- شان- ئاناسایی

freckle/'frekl/n خال، نیشانه، خوریکه دار

free/'fri:/adj - v ۱- ئازاد

(له دهردهی زیندان، قهلهس)

۲- ئازاد- سهیرهخو ۲- دور له، بی

۴- به خورایی، به لاش ۵- لا، چۆل، به تال

۶- نامژژل، سهرقال نهی

free enterprise/n بازاری ئازاد

free speech/n مافی رادهبرین

freedom/'fri:dom/n ئازادی، سهیرهستی،

خۆرێگارکردن

freefone/'fri:fəʊn/n تله فۆنکردنی

بهخۆرا

freelance/'fri:lɑ:ns/n کرێکاری سهیرهخو

freelance journalist/n رۆژنامه نویسی

سهیرهخو

freely/adv ۱- به ئازادی

۲- به بهی نیهگهرانی- خۆههستی

freemason/'fri:meɪsn/n فرمهسوئ

freepost/'fri:pəʊst/n پۆستی خورایی

freeze/'fri:z/v ۱- دهبهستی، دهبهستی

۲- له سهرا دهری

۳- پلهی گهرما بهروو خواردهی سفر دهچن

۴- له ناکاو له ترسا به دهنگ دهی

زمان لال دهی ۵- ئرخ و گری دیار دهکا

freeze/n ۱- ماوهی بهستان

۲- دیارکردی ئرخ و گری

freezing-point/n پلهی بهستی

freezer/'fri:zə(r)/n فریزهر

freight/'freɪt/n ۱- گواستنهوهی بار

۲- کهلپهل

formidable	139	fox-hunting
formidable /'fɔ:mɪdəbl/adj ترسینەر ١- ٢- دژوار	forward /adj داهاتوو- ناینده-	داهاتوو- ناینده- پیشکەوتوو- بە ئاست
formula /'fɔ:mjələ/n- ھاوکێشە فۆرمولە، پلان	forward /v دهنیری	دەنیری
formulate /'fɔ:mjʊleɪt/v پیلان دانەنی، دەردەبەیری، دادەریژی، شۆڤە دەکا	forwarding address /n ئاونیشانی نوێ	ئاونیشانی نوێ
forsake /'fɔ:'seɪk/n بەجی دێلی، وان لێدینی، شۆڤە دەکا	forward /n مێرشبەر	مێرشبەر
fort /'fɔ:t/n قەڵە	fossil /'fɒsl/n ١- پاشماوی گیانەور یاخود روویکی بەردبۆو	١- پاشماوی گیانەور یاخود روویکی بەردبۆو
forthcoming /'fɔ:θ'kʌmɪŋ/adj ٢- کۆنەخۆان	foster /'fɒstə(r)/v ١- بەخێوکردنی مندالی بەن مال و حال- گرتنەخۆی مندالی بەن مال و حال ٢- هاندەدا	١- بەخێوکردنی مندالی بەن مال و حال- گرتنەخۆی مندالی بەن مال و حال ٢- هاندەدا
نایندەوی نزیک لە داهاتوی نزیک دەقەومێ	foul /'faʊl/adj ١- پیس، ناخۆش، بۆنی اییدی ٢- ناخۆش، بی میژاڤ	١- پیس، ناخۆش، بۆنی اییدی ٢- ناخۆش، بی میژاڤ
یارمەتی دەر، هاریکار	٣- باراناوی، باهۆزاوی، رەشەباو تەماوی ..	٣- باراناوی، باهۆزاوی، رەشەباو تەماوی ..
forthright /'fɔ:θraɪt/adj ئاشکەرا، بێ پینچ و پەنا- راست و دروست	٤- (زمانیکێ) پیسی هەیه، جویناوی، ئاشترین	٤- (زمانیکێ) پیسی هەیه، جویناوی، ئاشترین
forthwith /'fɔ:θ'wɪθ, 'wɪð/adv ١- قاول (لە یاری) ٢- ئاوان	foul /n قاول دەکا	١- قاول (لە یاری) ٢- ئاوان
هەرنیستا، دەست بەجی، هەتوکه	foul /v دۆزیمو	قاول دەکا
fortify /'fɔ:tɪfaɪ/v شوینی خۆی توند دەکا	found: find /v ١- دانەمەزرینی	دۆزیمو
fortification /'fɔ:tɪfɪ'keɪʃn/n ٢- پینکدینی ٣- لەسەر بێنا دەکا	found/faund /v ١- دامەزراندن ٢- داموێژکا ٣- بنەما، شەنگست	١- دانەمەزرینی ٢- پینکدینی ٣- لەسەر بێنا دەکا
بەهێزکردن، توندکردن	٤- بنագە- بنەمای هزری	١- دامەزراندن ٢- داموێژکا ٣- بنەما، شەنگست
fortnight /'fɔ:tnaɪt/n دوو هەفته	founder /'faʊndə(r)/n دامەزرێنەر	٤- بنագە- بنەمای هزری
fortnightly /'fɔ:tnaɪtli/adv-adj ھەردوو هەفته جاری	founder member /n ئەندامی دامەزرێنەر	دامەزرێنەر
fortress /'fɔ:trəs/n قەڵە	founder leader /n سەرۆکی دامەزرێنەر	ئەندامی دامەزرێنەر
fortunate /'fɔ:tʃənət/adj خوش بەخت، بەبەخت	foundry /'faʊndri/n قالب، چوارچێو	سەرۆکی دامەزرێنەر
fortunately /adv خوشبەختانە	١- فواره ٢- کانی	قالب، چوارچێو
fortune /'fɔ:tʃun/n قەدەر، بەخت- چارەنووس، سامان	fountain /'faʊntən/n ١- فواره ٢- کانی	١- فواره ٢- کانی
fortune-teller بەختگرو، فالچی	four /'fɔ:(r)/number چوار	١- فواره ٢- کانی
forty /'fɔ:ti/number چل	on all fours لە سەر چوارپەل، لەسەر زگ	چوار
fortieth /'fɔ:tiəθ/pron-det-adv چلەم	fourth /'fɔ:θ/pron - det - adv چوارەم	لە سەر چوارپەل، لەسەر زگ
forum /'fɔ:rəm/n یانەی گفتوگۆ، کۆرگە	fourteen /'fɔ:'ti:n/number چوارەدە	چوارەم
forward /'fɔ:wəd/adv بۆ پیشمو	fowl /'faʊl/n بەلندە، مریشک	چوارەدە
forward-looking /adj بەرو داهاتوو، نایندەیی	fox /'fɒks/n رێوی	بەلندە، مریشک
	fox-hunting /n راوی رێوی- راوه رێوی	رێوی

foil	force
foil/fɔɪl/v	1- لاق- قاچ
	2- ئەومەندەي گۆريە دەيگاتى
foist/foɪst/v	3- پىن (قەدەم) 1- بىنى - شتىن
	5- ژۆرمەي سەرىن - جىگاي نوستن
fold/fəʊld/v - n	footprint/'fʊtprɪnt/n
	شۆين پىن، جىن پىن
	هەنگاي - شەقاو
	footstep/'fʊtstep/n
	پىئالو - پۆتىن
	footwear/'fʊtweə(r)/n
	حىساب دەدا، پارەدەدا
folder/'fəʊldə(r)/n	football/'fʊtbɔ:l/; soccer/n
	فوتبول
	1- يارى تۆپى پىن/تۆپانى
foliage/'fəʊliɪdʒ/n	2- تۆپى يارى تۆپى پىن
folk/fəʊk/n	footballer/'fʊtbɔ:lə(r)/n
	ياريكەرى
	تۆپى پىن
	football pools/n
	يانسىيى تۆپانى
	folklore/'fəʊklɔ:(r)/n
	شۆين پىن
	following/'fʊtɪŋ/n
	1- پى گرتن لەسەر زەوى
	خۇراگرتن لە سەر زەوى - بە پىن وەستان
	2- ئاست و پەلو پايدە
	footnote/'fʊtnəʊt/n
	پەراوین، دەمەن
	footpath/'fʊtpa:θ/n
	رېچكە، تۈولە رى
	for/fə(r)/prep - conj
	1- بۇ
	2- بۇ مەبەستى 3- بەرەم 4- بۇ - تاييەت بە ..
as follows	5- بۇ (خۆت) 6- بە (نرخ) 7- بە ھۆي
folly/'fɒli/n	8- بە بۆنەي 9- بۇ/لایىنگرى 10- ەك نوینەر -
fond/fɒnd/adj	لەجياتى 11- دەنۆنى 12- بۆنەمەي
	13- سەبارەت بە 14- پاش 15- بەرامبەر
	16- بۆماو 17- لە (کاتىدىارکراو)
	18- ماو 19- ویرای ئەو 20- ەتەتەتايىن
	21- چونکە
	1- ناهىلى 2- رى نادا
	forbid/fə'bid/v
	1- ھىزى فيزىكى
	force/fɔ:s/n
	2- دەسلەت - کارىگەرى
	3- دەولەت - مەلەندى دەسلەت
	4- ھیزە - ھىزى (با) 6- کۆملى پاهىنراو
	in force
	بەکۆمەل، بە ژمارەيەكى زۆر
	force/v
	1- زۆرى ئى دەکا - ئاچارى دەکا
	2- خورتى ئى دەکا

1- ەکا فەشەل يىتىن -	foil/fɔɪl/v
ناھىلى کارەکە تەراو بکا	
زۆرى لىدەکا کە کارى	foist/foɪst/v
بکەي بەدلت نەبىن / ەلیدەخەلەتینى	
1- دەچەمیتەو	fold/fəʊld/v - n
2- دەچیتە ناو يەک 3- رادەگرى، دادەخا	
4- چەماو، قۇپاو	
1- کاغەز ەلگەر	folder/'fəʊldə(r)/n
2- دۆسبە	
گەلاکانى دار يان پەوک	foliage/'fəʊliɪdʒ/n
1- خەلک	folk/fəʊk/n
2- کۆمەلە کەسکى تاييەت لەخەلک وەک	
خەلکى دى.	
3- خەزم و کەس خویش 4- مەیلی	
فۆلکلۆر	folklore/'fəʊklɔ:(r)/n
2- بە دواي دەکەوى	following/'fʊtɪŋ/n
(تا بېگىرى) 2- بەھەمان ئاراستە دەپرا	
3- شۆين پىنى ەلەدەگرى 4- قەبۇل دەکا	
5- چاودىرى دەکا، گوىى ئى دەگرى	
6- خۆشى دەپىنى لە ... 7- رۆدەدا لە ئاکامى	
8- ەک نەخشەي بۆکیشراپو رۆدەدا	
ەک خوارەو	as follows
گەمژەيتى، گەلەھۆيتى	folly/'fɒli/n
1- شەيد 2- نەرم و	fond/fɒnd/adj
خۆشەويست 3- ئالودە	
دەست دەکاتە شتى	fondle/'fɒndl/v
بە نەرمى - دەيلاوینتەو - ئالودەي دەپى	
1- خواردن 2- خۆراک	food/fu:d/n
ژەمراوى بوونى	food poisoning/n
خواردن - خۆراک	
گەلحۆي، گەمژەيى: گىزى،	fool/fu:l/n - v
شىتى	
بۆتە قەشمەرچار - فېلى ئى دەکا	
کلاوى لە سەردەنى/دەنن	
گەلحۆ، گەمژە، بى ئاقل،	foolish/'fu:lɪʃ/adj
شىت	
بى ەلە، ورد	foolproof/'fu:lpru:f/adj

flout	136	foil
دهبوژنتهوه	flute/flut/n	فلوت
۲- (دهست) رادهوشینی بۆ ناگاداری	flutist/'flut:ɪst/n	فلوت لیدەر
۳- جولهی سرنج راگنیش	flutter/'flʌtə(r)/v - n	۱- بهرهره سهرهوهو خوارهوه دهجولیتهوه/ دهشهکیتهوه
flout/flaut/v		۲- سهما دهکا له ههوا
۱- کالتهی پی دهکا		۳- دلی ... به توندی لیدهدا
۲- یاخی دهپی، رهد دهکاتهوه	flux/flʌks/n	گۆرانیکی بهردهوام
flow/fləʊ/v		۱- دهفیری ۲- به فروکه دهفیری
۱- نیشاو دهکا	fly/fly/v	۳- فروکه لی دهخویری ۴- بهسهر ناوچهیهک
۲- دوا دهکوهی ۳- ههلهدهقولی		دهفیری ۵- به خیرا و له ناکاو دهردهپیری
flower/'flaʊə(r)/n - v		۶- زوو تی دهپیری ۷- دهشهکیتهوه
گول، گول دینی، گول دهردهکا	fly off the handle	له توپهیی دهتهفیتهوه
flowerly/'flaʊəri/adj	at fly	به توپهیی هاور دهکا
بهگول رازاوه	fly/n	میش
flower-bed/n	fly/n	زنجیری پینشهوهی پانتلۆن
نەستێرکی گول، باخچهی گول	flying/'flaɪɪŋ/n	فرین
flower pot/'flaʊəpɒt/n	flyover: overpass/n	نۆقه پاس
گولدان		پردی بهرز- ناسمانی
flu/flu/n	foal/fəʊl/n	جوانو، بهچکهی نهسپ
ههلامهت، پهستیو	foam/fəʊm/n - v	۱- کف
flu birds		۲- سابونی ریش تاشین
ههلامهتی تهیرو توال		۳- نیسفهنجی پلاستیکی ۴- کف دهکا
fluctuate/'flʌtʃueɪt/v	fob/fɒb/v-n	۱- فیتی لی دهکا
۱- شهپۆل دهدا		۲- له کۆل خۆی دهکاتهوه
۲- زوو دهگۆپی له ... بۆ		۳- له گیرفانی سهعاتی دانهی
fluent/'flu:ənt/adj	focal point/n	خالئ جهخت، خالی گرنگ
زمان پاراو، پهوان	focus/'fəʊkəs/n - v	۱- چهق
fluency/'flu:ənsi/n		۲- ناوهندی گرنگی، جهخت کردن
پهوانی، زمان پاراوی		۳- ئاراسته دهکا
fluently/adv		۴- سوره لهسهر، رۆده لهسهر
به پهوانی، به زمان پاراوی	fodder/'fɒdə(r)/n	تالیک، کا
fluff/flʌf/n	foe/fəʊ/n	دوژمن- نهیار
خلت، ماددهیهکی نهرمه له بهتانیا وشتی دئ دیت.	foetus: fetus/'fitəs/n	کۆریهله
fluid/'flʌɪd/n	fog/fɒg/n	۱- تهم- تهمتومان
شله		۲- ماوهی تهم
fluke/flu:k/n	foggy/'fɒgi/adj	تهماوی
۱- رنکهوت ۲- بهخت	foil/fɔɪl/n	۱- کافزای لهلهمنیومی، شیر
fluorescent/'flu:resnt/adj		۲- دهپهشوکی
روناکی نیۆن، گهشاره، بریقهدار		
fluoride/'flaʊraɪd/n		
فلورید		
flurry/'flʌri/n		
باران، بهفیری کهمی له ناکاو		
flush/flʌʃ/v		
۱- له شهرما پووی سور دهپی		
۲- خوین لهروومتهی دهچی- پووی سووردهپی		
۳- سیفۆن لی دهدا بۆ پاقرکردنهوهی ناودهشت		
۴- به ناویکی به لیشاو ... پاقر دهکاتهوه.		
flush/adj		
راست- ناست		
flush/n		
۱- پۆکر- خونچه		
۲- سور ههنگران		
fluster/'flʌstə(r)/v		
توپهی دهکا، سهری ئی دهشیوینی- سهر خوش دهپی		

fleet	135	flourish
fleet/flu:t/n	1- گهشتی گه 2- کاروان	1- سەر ئاودەگەوی 2- دەوهری، له ئاسمان مهله دهکا 3- نهچهسپاو
flesh/flef/n	گۆشتی مرۆ 2- کاکل	1- چووپ بۆ فیڕ کردنی مهلهوانی 2- گالیسکه
flex/fleks/n	وایه‌ری کاره‌بایی ناو پلاستیک	1- مینگه- جه‌له‌پ 2- په‌وه‌ بالنده
flex/v	راهینان ده‌کا- ده‌قه‌چینیته‌وه	3- ئاپوره‌ ده‌که‌ن، هه‌سه‌مه‌ت پێک دینن
flexible/fleksəbl/adj	1- نهرم- شل 2- توانای گونجانی هه‌یه	1- ده‌فرۆشی 2- به‌ قامچی لێنی ده‌دا
flick/flrk/v	1- به‌خێرا ده‌جولیته‌وه 2- لێدانیک هیدی- سوک- ی ئی ده‌دا	flogging/flogɪŋ/n
flicker/flikə(r)/n	به‌ کزی ده‌سووتی- نهم سه‌رو شو سه‌ر ده‌کا	دارکاری کردن جه‌له‌ده‌دان
flight/fla:t/n	1- فڕین 2- گه‌شتی ئاسمانی 2- گه‌شتیکى ئاسمانی دیارکراو	flood/fləd/v
flight/n	هه‌لاتن- راکردن	1- پڕ ئاو ده‌بی- لافاو دایده‌گري 2- به‌سه‌ریدا ده‌باری
flimsy/flimzi/adj	1- ناسک 2- لاواز 2- لاواز- هه‌چ نا	flood/fləd/n
flinch/flintf/v	1- په‌ره‌ پاشه‌وه ده‌کشیته‌وه 2- دوور ده‌که‌ویتیته‌وه 2- ده‌سله‌میته‌وه	لافاو
fling/flɪŋ/v	1- فڕی ده‌دا 2- ده‌هه‌زینته‌وه	floor/flo:(r)/n
fling/n	1- هاویشتن 2- هاویه‌کی کورتی خۆش رابواردن	1- زه‌وی ژوور 2- پووی پنی ده‌ریا 2- نه‌ۆم
flint/flint/n	1- به‌ردی بریسکه‌ده‌ر، پروشکه‌ده‌ر 2- به‌ردی چاره‌خ 2- به‌رده‌ نه‌ستی	floor/v
flip/flɪp/v	1- زوو ده‌گۆری 2- پاره‌ بۆ ئاسمان فر ده‌دا تابزانی کتی یه‌که‌م چار ده‌ست پین ده‌کا (شیرۆ خه‌تانی ده‌کا)	1- ئاو ژوورکه‌ دانه‌ریژی 2- توشی سه‌رسورمانی ده‌کا- سه‌ری سوپ ده‌میینی
flippant/flɪpənt/adj	1- ده‌هپوت 2- زۆر بلی- زۆره‌و	flop/flop/v - n
flipper/flɪpə(r)/n	په‌پ- پال	1- هه‌یلاک ده‌بی- به‌زمه‌حه‌ت ری ده‌کا 2- به‌سه‌ر رووخساریا دیته‌ خوارى 3- رویشتنی به‌زمه‌حه‌ت- له‌به‌ر هه‌یلاکی 4- هه‌ولی سه‌رنه‌گرتو، سه‌رنه‌که‌وتن
flipping/flɪpɪŋ/adj - adv	دار گران، ئیسکه‌ گران	flora/flo:rə/n
flirt/flɜ:t/v	مغازله‌ی ده‌کا، پیا هه‌له‌ده‌ا	فلورا، رووکی ئاوچه‌یه‌کی تایبه‌ت
flit/flɪt/v	1- ده‌فری 2- کز ده‌بی 2- زوو ون ده‌بی	floral/flo:rəl/adj
		به‌ گۆل رازاوه
		florist/flo:rɪst/n
		گۆل فرۆش
		flounder/flaundə(r)/v
		1- له‌ناو ئاو (شه‌په‌شه‌پ ده‌کا)- به‌گرانی ده‌پوا 2- پرته‌پرت ده‌کا، قسه‌ی ریکی پین ناگری 3- ماسی ده‌ریا
		flour/flaʊə(r)/n
		ئارد- هه‌ویڕ
		flourish/flaɪʃ/v
		1- گه‌شه‌ ده‌کا،

flabby

flabby/'flæbi/adj ١- گۆشتی زۆر نەرمە

٢- نەرم- خاو

flag/flæg/n

٣- بەیدارخ

flag/v

١- ماندو دەبی، خاو دەبی

٢- ئالە ھەلەکا

flagrant/'fleigrənt/adj ھەیاپەر، ئابروو بەر

flail/fleil/v

١- دەھەژێ، پادەوێشی

٢- دەدوریتەو

flair/fleə(r)/n

١- توانای سروشتی

٢- بەھرەیکە سروشتی

flak/flæk/n

١- ناگری تەنگ و تۆپ

٢- رەخەشی توند

flake/fleik/n

پارچە بەفر- کلۆی بەفر

flake/v

تفر ھەلەدا

flamboyant/flæm'boiənt/adj

١- زێدە ٢- شەکرێ

flame/fleim/n

گورزە ناگر،

گورزە روئاکێ، گپ، ژینە مۆ

flaming/adj

١- گپگرتو

٢- زۆر روئاک- تریسکەدار، شەوقدار

٣- توند- تیز ٤- پیس، نەفرەت لێکراو

flammable/'flæməbl/adj زوو گپ دەگرێ

flan/flæn/n

پەپکە نان- گۆنیش/کولێچە

flank/flæŋk/n

لاکەلەك- ناو قەد

flannel/'flænl/n

فانیلا

flap/flæp/n

قەپاغ/پۆشەر

flap/v

١- سەرو بنی پێ دەکا

٢- نینگەران دەبی ٢- دەشەکیئەو

flare/fleə(r)/v

١- لە پڕ گپ دەگرێ

٢- گپ دەگرێ (لە توپەیی)

flash/flæʃ/n

١- تیشک

٢- توانای لە ناکاو ٢- فلاش

flash/v

١- خێرا تیشک دەنێرێ

٢- خێرا تێدەپەڕێ ٢- خێرا پێشانەدا

٤- نینگایەکی تاییبەتی بۆ دەنێرێ

٥- بروسکە ھەوێ دەنێرێ

fleece

٦- رابردووی ھەبیر دیتەو

٧- گەپانەوێەکی خێرا بۆ رابردو

flask/flæsk/n

١- کەمۆلە

بۆتلی مەل باریک

٢- بۆتلی ئارەقی بچوکی گێرانی

flat/flæt/adj - n راست- دەشت- شوڤە

١- دەشت- راستایی ٢- راست- بێ پاژنە

٣- بێ ھەوا ٤- خامۆش

٥- خواردنەوی بێ بێق (چونکە کاتی بەسەر

چوو) ٦- لە کارکەوتو ٧- نەوی، نزم

٨- نزمتر لە ٩- یەکلاکەرەو

١٠- نەگۆر، دیارکراو

flat/adv

١- لە سەر زگ- سک- کەوتوو

٢- نزمتر لە...

٣- لە کاتی دیارکراو- بەتەواوی

fall flat

بێ کاریگر- سارد

flat/n

١- نیشانە نزمی

٢- راستایی ٢- تایی بێ ھەوا

flatter/'flætə(r)/v ١- مامە ھەمەیی

ماستاوچی پیتی دەکا ٢- لە خۆ رازی

٣- زێدە پەوی لە ستایشی خۆی دەکا

flattery/'flætəri/adj ١- مامە ھەمەیی

شانازی پێ دەکا

flaunt/'flo:nt/v

شانازی پێ دەکا

flautist/'flo:tist/n

فلوت ژەن

flavour/'fleivə(r)/n

١- تام

٢- جۆری تاییبەتی...

flaw/'flo:/n ١- خەوش ٢- ھەلە، کێماسی

٣- سیمايەکی خراپ لە کە سایەتی...

flawless/'flo:ləs/adj ١- خەوش

flawed/adj ١- خەوش

flax/flæks/n ١- پەوی کتان ٢- داوی کتان

flea/fli:/n

کێچ

fleck/'flek/n

خال/نیشانە

flee/fli:/v

ھەلە- رادەکا

fleece/fli:s/n ١- خوری مەل یان بۆن

٢- قوماشی وەك خوری مەل

Firing squad

- ٢- کۆمەڵی پرسپاری بەسەر دەبارێنن
٤- دەورژێنی
firing squad/n تیمی گوللەباران کردن
firework/'faɪəwɜ:k/n ناگریازی- وازی- به ناگر
firm/'fɜ:m/n کۆمپانیا
firm/adj ١- خۆگر
٢- نه‌گۆر، چه‌سپاو ٢- سور، رشت
first/'fɜ:st/det یه‌که‌م
first aid/n فریاگوزاری
first class/n ١- نایاب ٢- پله‌ یه‌ک
first floor/n ١- نه‌ومی یه‌که‌م
٢- نه‌ومی خواره‌وه
first name/n ناوی یه‌که‌م (ناوی مۆڵه‌ که‌
باوک و دایک له‌ منداڵ ده‌نێن)
first rate/adj باشترین جۆر، جۆری نایاب
first/adv ١- پێش هه‌رشتیکی تر
٢- پێش هه‌موو شتی ٣- بۆ یه‌که‌م جار
٤- له‌به‌راییدی، له‌سه‌ره‌تادا ٥- یه‌که‌م له‌ (لیست)
at له‌ به‌راییدی
first به‌ پله‌ یه‌ک دێت
come first یه‌که‌م و پێش
first and foremost هه‌مووشتی
first of all پێش هه‌موو شتی
first/n ١- یه‌که‌م کس
٢- گرنگترین پوداو که‌ بۆ یه‌که‌م جار ...
٣- پله‌ی نایاب له‌ زانکۆ
firsthand/'fɜ:sthaend/adj - adv راسته‌وخۆ، یه‌که‌سەر
fish/'fɪʃ/n ١- ماسی ٢- گوشتی ماسی
fishy/'fɪʃi/adj ١- وه‌ک ماسی له‌
بۆن و تام ٢- جینی گومان
fish and chips/n ماسی و په‌تاته‌
fish finger: fish stick/n په‌نجه‌ماسی
fishmonger/'fɪʃmʌŋgə(r)/n ماسی فروش

133

flabbergasted

- ١- ماسی ده‌گرتی له‌ ده‌ریا
fish/v
fisherman/'fɪʃəmən/n ماسی گر
fishing/'fɪʃɪŋ/n ماسی گرتن
fist/'fɪst/n ماست
fit/'fɪt/adj ١- شیاو- گونجاو- له‌بار
٢- تهن‌دروستی چه‌سته‌یی باشه‌
fitness/'fɪtnəs/n تهن‌دروستی چه‌سته‌یی
fit/v ١- ده‌گوتی
٢- شوێنێکی (شیاو) ده‌دۆزێته‌وه‌
٣- له‌ جینی خۆی داده‌نی ٤- ده‌سازینی
fit/n سازان- گونجان / فێن گرتن - گه‌شکه‌
١- خوگرتن- گه‌شکه‌ ده‌گرتی / فێن گرتن
٢- نه‌خۆشی له‌ پر/له‌ناکاو
fitting/'fɪtɪŋ/adj شیاو
fitting/n که‌لو په‌لی ناو مال
five/'faɪv/number پینچ
fiver/'faɪvə(r)/n پینچی
fix/'fiks/v ١- ده‌به‌ستی- گرتی ده‌دا
٢- ده‌چه‌سه‌پینی، دیاره‌که‌ ٢- چاکه‌که‌توه‌
٤- ناکه‌مه‌که‌ پینشته‌ ده‌زانی
٥- خواریدن و خواره‌دنه‌وه‌ ناماده‌ ده‌کا
١- دیاره‌کراو
fixed/'fɪkst/adj ٢- چه‌سپاو- نه‌گۆز
١- ئارێشه‌، قه‌یران
fix/n ٢- ده‌ریزی بی‌هۆشکه‌ر
fixation/'fɪk'seɪʃn/n هه‌سته‌تیکی زۆر
توند و ناناسایی
١- پارچه‌ی
fixture/'fɪkstʃə(r)/n که‌لو په‌لی ناو مال
٢- ژوانی دیاره‌کراوی پوداوێکی وه‌زشی
fizz/'fɪz/v بێق ده‌کا، هه‌له‌ده‌چی
fizzy/'fɪzi/adj بێقده‌ار
fizzle out کۆتایی باش نابن،
بێ ئومێد ده‌بن، خراپ ده‌بن
flabbergasted/'flæbəɡəstɪd/adj سه‌ره‌شێواو، واق و په‌واو

fill

- fill/fil/v ١- پردهکاتوه، دهناخنێ
 ٢- ئەو پوستانێ ههجوو گیرا- کەسێ قەبول کرا
 filling/filɪŋ/n ناخەن، پرکردن
 fillet/filit/n ١- پێچەر
 ٢- ئەرمە (ئەرمە ی گوشت)
 film/film/n ١- فیلم ٢- فیلمی وێنە گرتن
 film star/n ئەستێرە ی سنەمای
 filter/filtə(r)/n ١- فیلتر- دەپالێوی ٢- فیلتر
 filth/filθ/n ١- پێسی ٢- وشەر وێنە ی
 بێ ئەدەب ٣- قورئ
 filthy/filθi/adj ١- پێسی ٢- بێ ئەدەب
 fin/fɪn/n بانی ماسی- پەری ماسی
 final/famɪ/adj - n ١- دوای ٢- کۆتایی
 ٣- یاری کۆتایی
 ٤- تاقیکردنەوەی کۆتایی- پێش دەرچوون
 finalist/faməlist/n بەشداری یاری
 کۆتایی
 finalize/faməlaɪz/v کۆتایی پێ دێنێ
 finale/fi'naɪli/n کۆتایی- دواپەش
 (پارچە مۆسیقا)
 finally/faməli/adv لە کۆتاییدا
 finance/faməns/n ١- دارایی ٢- پارە
 ٣- حالەتی دارایی- پارە دەدا- خەرجی
 financial/far'nænsɪ/adj دەخاتە نەستۆی خۆی
 finch/fintʃ/n دارایی
 finch/fintʃ/n باندەپەکی بچوک
 دهنوك بههیز
 find/faind/v - n ١- دەدۆزێتو
 (شتی ونبوو) ٢- دەدۆزێتو
 ٣- شتی بە رێککەوت دەدۆزێتو
 finder/faində(r)/n دۆزەر
 fine/fam/adj ١- جۆری باش
 ٢- هێندە باش ٢- تەندروستی باش ٤- خۆش
 ٥- ورد- ئەرم ٦- ورد، هورد ٧- زۆر ورد
 fine/n پێ بژاردن، سزا
 finger/fɪŋgə(r)/n - v پەنجە ی دەست،

fire

- پەنجە ی دەدا
 fingernail/fingənail/n نینۆک
 finger print/fɪŋgəprint/n
 پەنجەمۆر
 finish/fɪnɪʃ/v ١- کۆتایی پێ دێنێ
 ٢- دەخوا، دەخواتو هەتا کۆتایی- کۆتایی
 بەخواردن و خواردنەوه دێنێ ٣- ئەواو دەکا
 finish off/n دەکوژی
 finish with/n ١- وازدێنێ لە
 ٢- پەپوهندی دەچڕێنێ
 finish/n ١- کۆتایی (یاری)
 ٢- پۆلێش کردن
 finite/adj ١- دیاریکراو- سنووردار
 ٢- فرمائی ئەواو
 Finn/adj فەلەندی
 fiord: fjord/fi:ɔ:d/n کەنداویکی
 تەسکی درێژ (لەنەرویج)
 fire/fəɪə(r)/n - v ١- ئاگر ٢- سوتان
 ٣- ئاگر (داری خەلوژ سوتاو- بۆ خۆ گەرم
 کردنەوه) ٤- سوپە
 ٥- گوللە تەقاندن- گوللە- فێشەک- هاوێژان
 firearm/faiəɔ:m/n چەکی ئاگری-
 چەک کلاشینکوف
 fire brigade/n تیمی ئاگرکوژێنەوه
 fire engine/n قوتۆمبیلی ئاگر کوژێنەوه
 fire escape/n پەڕە- قادرمە-
 خۆزێگارکردن لە ئاگر
 fire extinguisher/n ئاگر کوژێنەوه
 fire fighter: fireman/n پیاوی ئاگر کوژێنەوه
 fire place/faiəpleɪs/n ئاگردان
 fire side/faiəsaid/n تەنیش ئاگردان
 fire station/n مەلبەندی ئاگر کوژاندنەوه
 fire wood/n داری سوتان
 fire/v ١- گوللە دەتەقینێ- گوللە لە... دەگرێ
 ٢- لە کار دەری دەکا- دەردەگرێ

feudal	131	file
feudal/'fju:dl/adj	دەرهەگ - دەرهەگی	۱- شەیتانی - دەر
feudalism/'fju:dəlɪzəm/n	دەرهەگایەتی	۲- پلانیکی جەمەنەیی - زێرهەکانە
fever/'fi:və(r)/n	۱- تا ۲- هەلچوون - توپەیی	۱- ۲- زیانگەییەنەر
few/'fju:/det - adj	کەم	۱- ئاگرێ - وەك ئاگر
few and far between	دەگەمەن	۲- تێز
few/det	ژمارەیهکی کەم، هەندێک	پازدە
a good few/quite a few	گەلەك	fifteen/'fɪf'ti:n/number
fiance/'fi'nsɛɪ/fiancee	دەسگەر	fifteenth/'fɪf'ti:nθ/pron, det, adv
fiasco/'fi'æskəʊ/n	دەسگەران بۆ کچ/بۆ کوڕ	پازدەهەم
fib/fɪb/n - v	درۆی سپی و مەسەلەت - درۆ دەکا	پینجەم
fibre/'faɪbə(r)/n	۱- ریشال ۲- چنراو	fifth/'fɪfθ/pron, det, adv
fickle/'fɪkl/adj	یاساوار	fifty/'fɪfti/number
fiction/'fɪkʃn/n	چیرۆک - رۆمان، خەیاڵنامە	fifty fifty/adj
fictional/'fɪkʃənəl/adj	خەیاڵی	fifty fifty/adj
fiddle/'fɪdl/n	۱- کاری ناپەسەند (دزین)	fig/fig/n
fiddle/v	۲- کەمان - کەمانجە	fight/fait/v
fidelity/fɪ'deləti/n	۱- خۆی مۆژل دەکا ۲- ساختە دەکا	۱- شەڕ دەکا - دەجنگێ
fidget/'fɪdʒɪt/v	۲- کەمانجە دەژەنێ	۲- (ئاگ) دەکوژنیتەر، لە درۆی (توان)
field/'fi:ld/n	۱- کێلەگە	دەجنگێ ۲- خەبات دەکا، تێدەکوژن
fieldwork/'fi:ldwɜ:k/n	۲- گۆرەپان ۳- کان ۴- بواری	۴- مەملەتی دەکا
field/v	۱- توپ دەگرێ و دەهاوێژێ	۱- شەڕکەر، چەنگاوەر
fiend/'fi:nd/n	۲- تیمێک هەلەدەبۆژێ بۆ یاری کردن	۲- فێزکەیی شەڕ
	۱- شەیتان - ئەهریمەن - تاغوت	fighting/'fɑ:ɪŋ/n
	۲- کەسێ کە بە ئاساسی کەیفی بەشتن دێ	fight/n
		۱- شەڕ، جەنگ
		۲- ئارەزووی مەملەتی و شەڕ
		figurative/'fɪgərətɪv/adj
		مەجازی، خوازراو
		figure/'fɪgə(r)/n
		۱- ژمارە ۲- نرخ
		۳- کەس (جوان دیار ئەبێ)
		۴- کەس لە وێنە ۵- چەستە، بەژن
		۶- کەسایەتی، کەسی ناسراو
		۷- دایەگرام - حیساب
		figures of speech/n
		مەجازەت، خوازراو
		figure/v
		۱- دەجێتە ناو
		۲- دەخەملێنێ، وازەن دەبێ
		file/'faɪl/n-v
		۱- فایل ۲- دۆسیە
		۳- هەلگیراوە ۴- پارێزراوە فایل
		۵- دەپۆلێنێ ۶- لە فایل دادەنێ
		بەرپ (نێنۆک) دەکا، دار دەبێ
		یەک لەدوای یەک، سەر - سەر دەگرێ

feel	130	feud
۵- وادەزانی، باوەڕی وایە ۶- ئازار دەچێژی		شورمەبەند- دیوار دروست دەکا
۷- خەیاڵ دەکا، بە خەیاڵی دێ		پەرژین دروست دەکا
۸- هەڵدەدا شتی' بدۆزێتەوه بەدەست لێدەدا	fencing/n	وەرزشی شەپەرشی
feel/n	fend/fend/v	۱- ئاگای لەخۆدەبێ
۱- هەست- نەست		۲- داگۆکی لەخۆی دەکا
۲- دەست لێدان	fender/'fendə(r)/n-v	۱- لەمپەر/
feelers/'fi:ləz/n		رێگرگی ئاگرو خەلوژ
۱- هەستیار		پارچە کانزایەکه وەك رێگرگی بەکار دێت
۲- پێشنیار		۲- سەروی تایەیی ئۆتۆمبیل دادەپۆشی
۱- هەست ۲- هەست-سۆز	ferment/'fə'ment/v - n	۱- دەترشی،
feeling/'fi:lɪŋ/n		دەترشی ۲- مەلچون ۳- هەوین
۳- توانای هەستکردن	ferocious/'fə'rəʊʃəs/adj	کێوی و درنده
۴- تێگەیشتن- لەیهك گەشتن	ferociously/adv	دەردانە
feline/'fi:lɪn/adj	ferocity/'fə'rəʊsəti/n	دەردنەیی
۱- پشیلە ئاسا	ferret/'fɛrɪt/n	گیانەرمەنکی
۲- فیلپاز		دەردنەیی بچوکه راوی جورج و کەرۆشکی پێ
fell/fel/v		دەکرێ
fell/n		۱- بەبیت ۲- دامەنەر
۱- ئاوجەیی چیاپی	fertility/'fɛ'tɪləti/n	بە پیتی
۲- پێستی گیانەرمەر ۲- موو- سووف	fertilize/'fɛ:təlaɪz/v	۱- دەپیتێنی
fell/v		۲- پەیین دەکا
fellow/'feləu/n	fertilization/'fɛ:təlaɪ'zeɪʃən/n	پیتاندن- پەیین کردن
۱- پیاو ۲- هاوڕێ	fertilizer/'fɛ:təlaɪzə(r)/n	سەماد- پەیین
۲- مۆ	fervent/'fɛ:vənt/adj	شەیدا، بەپەرۆش
fellow/adj	ferveur/'fɛ:və(r)/n	جەمسەت، پەرۆشی
۱- هاوڕێ- هاوپیشتە	fester/'fɛstə(r)/v	(بەرشەکه) گەنی دەبێ-
fellowship/'feləʊʃɪp/n		(رەوشەکه) بەمازاراوتر دەبێ
۱- بڕایەتی،	festival/'fɛstɪvəl/n	۱- جەژن، فێستیڤال
هاوڕێ یەتی ۲- کۆمەڵەیهك، کۆمەڵن		۲- ئاهەنگ
۳- پۆستیکی زانکۆیی	festive/'fɛstɪv/adj	کەیف خۆش، شاد
felt/felt/v	festivity/'fɛ'stɪvəti/n	۱- کەیف خۆشی،
felt/n		شادی ۲- جەژن
۱- لێد	fetch/fetʃ/v	۱- دەچن و دێنن ۲- دەفرۆشی
female/'fi:meɪl/adj	fete/'fɛt/n	ئاهەنگ- بەزم
۱- مێ/مێینه	fetus: foetus/n	کۆزەپەله- ئاوالەمه
۲- بەرمەمدار	feud/'fju:d/n-v	دوژمندی/دوژمندی دهکا
feminine/'feməni:n/adj		
۱- مێ یەتی		
۲- مێ ۳- رەگەز- زایەند		
femininity/'femə'nɪnəti/n		
مێ یەتی		
feminism/'femənɪzəm/n		
فیمینیزم		
لایەنگر بزاڤی- فیمینیزم		
feminist/'femənɪst/n		
مێ یاتی/ یەكسانخواز		
fen/fen/n		
۱- زلکاو ۲- دراوی چینی		
fence/fens/n-v		
سیاح-		
دیواری دەرەوه/شورە/پەرژین		

fatality

fatality/fə'tæləti/n قوربانی، کوژاو

fate/fet/n ١- قەزاو قەدەر ٢- چارەنووس

fateful/'feɪtl/adj ١- گرنگ، ڕەهەڵەکرەوه

٢- چارەنووسساز

father/'fɑ:ðə(r)/n ١- باوک ٢- باوک

داهێنەر ٣- باوک: باوکی رۆحی - لەقەبی دینی

٤- باوکیتێ

fatherly/adj باوکانه

Father Christmas Santa Claus

بابانۆیل

father-in-law/n خەزۆر

fathom/'fæθəm/n ١- رێنخەری قولایی

قولای شەش پێ ٢- تێ گەشتن

fatigue/fə'ti:g/n ١- شەهۆڵ - شەهۆلی

شەهۆلی

faucet: tap جەنەقییە، بەلوعە، شیرە

fault/fɔ:lt/n - v ١- کێمەسی - کەم و کورتی

٢- غەلەت، گوناھ

٣- هەلە - غەلەت دەبینێتەوه لە..

faultless/'fɔ:ltləs/adj بێ عەیب،

بێ کەم و کورتی

faulty/'fɔ:lti/adj عەیبدار، بە خەوش،

خەوشدار

faux pas/'fəu 'pa: /n لە دەم دەرچوو،

هەلە زەمان

favour/'feɪvə(r)/n ١- چاکە

٢- رازی بوون - قایل بوون

favour/n - v ١- لایەنگری دەکا -

پشتگیری دەکا

٢- تەحەیز دەکا ٣- پەسەند دەکا

favourable/'feɪvərəbl/adj گونجاو -

شیاو - لە بار

favourite/'feɪvərɪt/adj - n پەسەند

favouritism/'feɪvərɪtɪzəm/n

مەحسوبيەت / لایەنگرخوانی

fawn/'fɔ:n/adj - n ١- ئاسکی بچوک -

بێچووی ئاسک ٢- ڕەنگی قاوایی زەردباو

feel

fax/fæks/n - v ١- فاکس

٢- ئامێری فاکس ٢- فاکس دەنێری

faze/'feɪz/v نێگەرەن دەکا

fear/'fiə(r)/n ١- ترس ٢- ترساو

fearful/'fiəfl/adj ١- ترسۆک ٢- تۆقینەر

fearless/'fiələs/adj جەسوور، نەترس

fear/v ١- دەترسی لە

٢- دەترسی .. پویدا

feasible/adj پیادەدەکرێ/لەنجام دەدرێ

feast/'fi:st/n - v ١- میوانداری -

جەژن میوانداری دەکا ٢- چەژنی دینی

feat/'fi:t/n کاریکی جوامێرانه

feather/'feðə(r)/n پەپ، پەرەموجکە

feature/'fi:tʃə(r)/n - v ١- ئەدگار سیمما

٢- بەشێکی دەموچاو

٣- وێنێکی رۆژنامەیی گرنگ

٤- فیلمی سەرەکی ٥- لە خۆدەگێ

٦- رۆژێکی گرنگ دەبینی

featureless/adj بێ کەسایەتی، بێ ئەدگار

February/'februəri/n مانگی شوبات

federal/'fedərəl/adj ١- فیدرالی - یەکێتی

٢- فیدرالی - ئەک دەولەت

federation/'fedə'reɪʃn/n فیدرالیەت

fed up/'fed 'ʌp/adj شەهۆت، ماندو، بێزار

fee/'fi:/n ١- هەق، کڕی، هەدەست

٢- ئابوونه

feeble/'fi:bl/adj ١- لاواز، بێ تاقەت

٢- نەپازی کەر، نەقایلکەر

feed/'fi:d/v - n ١- دەرخواردی دەدا،

ئانی دەدانی ٢- خواردنی دەدانی

٣- خواردنی - شتی تر - بەریگای - دەدانی

١- ژەم ٢- ئالیک

feedback/'fi:dbæk/n دەنگدانەوهی،

سەدا، زایەل..

feel/'fi:l/v ١- هەست دەکا ٢- وایندەچی

٣- هەست بە شتی دەکا بە دەست لێدان

٤- دەرک پێدەکا

fancy	128	fatal
fancy/adj	نااسایی	دوورین
fancy dress	جلی نهاسینهوه	۱- شانۆگهری گالته جاری
fancy/v	۱- ههزی لێدهکا، ئارهزوی ئێیه	۲- گالته جاری ۲- پیکههیناوی
	۲- بۆخۆی گێش دهکا، سههرنجی بۆلای خۆی	۱- کرێی گهشت
	رادهکێشی/ (جوانی - لهش و لاری) بهلای خۆی	- ههقی - کرێی سواریوونی پاس
	دهکێشی ۲- خهیاڵ دهکا - وادههتی!	ئهو خواردنهتی لهئوتیل و چیشتهخانه
	۴- بیردهکاتهوه، دانهی لێدهدا، به خهیاڵ	پیشکەش دهکریت
	وادهزانی	۱- گهشت دهکا ۲- دهخوا
fane/fəin/n	پهستگا/پهیکه	خواهافیزی -
fanfare/fænfeə(r)/n	پارچه مۆسیقای	لهیه که جیاپوهنهوه
	ناساندن یان کردنهوهی دهزگایهک... ئاوان	کینگه
fang/fæŋ/n	کهلهی سهگ، ددانی	farm/fɑ:m/n
	ژمههرینی مار	خانوی جوتیار
fantasize/fæntəsaɪz/v	خهون دهبینی	farmyard/fɑ:mjɑ:d/n
	خهیاڵ دهکا، واهز دهکا، وادهبینی	حهوشی کینگه
fantastic/fæn'tæstɪk/adj	۱- مهن -	farm/v
	نایاب ۲- خهیاڵ نامیز - زۆر مهنه - زۆر باشه	دهچینی
	۳- خهیاڵی - زۆر گهوره	farming/fɑ:mɪŋ/n
fantastically/fæn'tæstɪkli/adv	بهشیوهیهکی زۆر باش / زۆرخهیاڵی	فهلاحتی/جوتیاری
fantasy/fæntəsi/n	خهیاڵ	farther/fɑ:ðə(r)/adj
far/fɑ:(r)/adj	۱- دور ۲- تهوپه	دورتر
far/adv	۱- له دور	farthest/fɑ:ðɪst/adj
	۲- ماوهیهکی درێژ ۳- زۆر	دورترین
as far as	۱- هه مان دوری	fascinate/fæsɪneɪt/v
	۲- تارادهی - بهگوزهری...	شهیدای دهبی
by far	بههراورد - بهزۆری	fascism/fæfɪzəm/n
far from doing	لهجیات	فاشیست
far from it	دور له/به تهواری پێچهوانه	fashion/fæʃn/n
go too far	لهسنوری خۆی دهردهچن	۱- مۆده ۲- شیوان
	له دهسهلاتی خۆی زیاتر به کاردیت	fashionable/fæʃnəbl/adj
so far	ههتا ئیستا	مۆدهی نوێ،
far away/adj	۱- دور ۲- نینگایهکی لابهلا	دوا مۆده
	۳- خهوالو	۱- خیرا ۲- له پیش /
far-fetched/adj	له ههقل دوروه	fast/fɑ:st/adv-adj
	زحمهت باوهڕ بکری	خیرا ۱- نهگۆر - چهسپاو ۲- رهگ داکوتاو
far-reaching/adj	کاریگههههکی مهن	fast/adj
		۱- نهگۆر - چهسپاو ۲- رهگ داکوتاو
		fast/v - n
		بهزۆری دهبی/بهزۆریوون
		fasten/fɑ:sn/v
		۱- دهگری/توند دهکا
		۲- دادههتی
		fastidious/fæ'stɪdiəs/adj
		زیاد له
		پتووست ورد، بهوردکارییه
		fat/fæt/adj - v
		۱- قهلهو
		۲- نهستور، پپ - قهلهو دهبی
		fat/n
		۱- مادهی چهوری ژیر پینست/
		بهز/دونگ ۲- چهور
		fatal/fə'tɪl/adj
		۱- کوژهر - کوژنده
		۲- شوم ۳- قههری ۴- بهکلاکه

faint	127	fancy
۲- بى ئومىدى ۳- دواكەوتى	fallible/'fæləbl/adj	دەكرى ھەلە پەكا
۴- لەكاركەوتى/دەل راوستان	false/'fə:ls/adj	ھەلەى لىدەمەشەتەمە
faint/feint/adj-v	۱- درۆ- نادروست	۱- درۆ- نادروست
۲- لە ھۆش خۇ چو ۳- لاواز ۴- دەبەرىتەمە	۲- دەستكرد ۳- دامەزراو لەسەر زانىارى ھەلە	۲- دەستكرد ۳- دامەزراو لەسەر زانىارى ھەلە
fair/feə(r)/adj - n	۴- ساخە ۵- ئاپاك ۶- گومراكەر	۴- ساخە ۵- ئاپاك ۶- گومراكەر
۲- پاست و دروست ۳- باش- مامناوندى	falsify/'fə:lsɪfaɪ/v	درو ھەلەمەشەتەى
۴- قۇزەرد، پىست سەپى ۵- كەشى بى باران	ساخە دەكا، دەگۇپى	ساخە دەكا، دەگۇپى
fair haired	۱- شەپزە دەبن	۱- شەپزە دەبن
fair/adj	ھەنگاوەكاشى پەرش و بۆو دەبن	ھەنگاوەكاشى پەرش و بۆو دەبن
fair/n	۲- نىگەرەن دەبن- سەرى لىدەشەتەى	۲- نىگەرەن دەبن- سەرى لىدەشەتەى
fairy/'feəri/adj	ناوبانگى	ناوبانگى
۱- جىنۇكەشى، پەرى،	famed-famous/adj	پەناو بانگ- ناسراو
شەفسەنىيى	familiar/'fæmiliə(r)/adj	۱- ئاگا دار- ئاشنا ۲- ناسراو ۳- خۇشەمەست
faith/feɪθ/n	۱- ئاگا دار- ئاشنا ۲- ناسراو ۳- خۇشەمەست	۱- ئاگا دار- ئاشنا ۲- ناسراو ۳- خۇشەمەست
۱- باوەپ	familiarize/'fæmiliəraɪz/v	دەناسەنىتەى، خۇى پادىتەى
۲- باوەپى- عەقىدە ۳- ئابىن	۱- خىزان ۲- مەندال	۱- خىزان ۲- مەندال
in good faith	۳- بىنەمالە- مالىيات، خانەوادە	۳- بىنەمالە- مالىيات، خانەوادە
faithful/'feɪθfl/adj	۴- بىنەچە- رەسەن	۴- بىنەچە- رەسەن
۱- دىلسۆز	run in the family	بۆمادە لە
۲- دەقاو دەق، كەت و مەت	family name	ناوى بىنەمالە/ ئازناو
faithfulness/n	family planning	دەيارىكردەى
fake/feɪk/n-v	۱- رادەى مەندال	۱- رادەى مەندال
۱- نادروست- گزى/	family tree/n	دارى بىنەمالە-
ساخە ۲- چادو	famine/'fæmɪn/n	بەرسىتەى، قات و قەرى
۳- گزى دەكا، دەگۇپى- تەزۆپەر دەكا	famished/'fæmɪʃt/adj	زۆر بەرسى،
۴- خۇ واپەشان دەدا، خۇى وا دەنۇپى	لە بەرسا مەردو	لە بەرسا مەردو
falcon/'fɔ:lkən/n	fan/fæn/n	پانكە- باوەشەن
۱- دەكەمەتە خوارەمە/دەكەمەى	fan out/v	۱- باوەشەن دەكا
۲- بەر دەبەتەمە ۳- دەكەمەتە- رىكەوتى ...	۲- ئاگر خۇش دەكا بە ۳- بۆو دەبەتەمە	۲- ئاگر خۇش دەكا بە ۳- بۆو دەبەتەمە
دەكا ۴- شۆپ دەبەتەمە ۵- ھەرس دىنى	fan/n	شەيدا، لايمەنگر
۶- دەگۇپى ۷- دەدۇپى- دەبەزى	fanatic/'fæ'nætɪk/n	دەمارگر
۸- توشى داوى ئەقىنى دەبن	fanaticism/'fæ'nætɪsɪzəm/n	دەمارگرەى
۹- دابەش دەبن/پۆلەن دەكرى...	fancy/'fænsɪ/v	۱- دلى خۇش دەكا،
fall a part/v	خۇشەمەى دەكا ۲- جەزى ئى دەكا	خۇشەمەى دەكا ۲- جەزى ئى دەكا
۱- كەوتەن ۲- كەرتەنى باران، بەفر...		
۲- ھاتەنە خوارەمە- دابەزەن- كەم بۆونەمە		
۴- ھەرس ۵- ئاگە ۶- خەزان/ھەرىن ۷- پابىز		
fallacy/'fæləsi/n		
بەزىكەيەكى ھەلە		
بەھەلەدا چوون		

Ff

- F-f/ef/** پیتی شەشەم لە ئەلفبای ئینگلیزی
- fable/'feɪbl/n** چیرۆکی گیانە وەرمان
- ۲- ئەفسانە-پوچ-درۆ
- fabric/'fæbrɪk/n** ۱- قوماش-چنێن
- ۲- دیوارو بانو ... بالەخانە
- fabulous/'fæbjələs/adj** ۱- زۆر باش
- نایاب
- ۲- ئەفسانەیی- لەرا دەبەدر (لە جوانیدا)
- façade/'fæ'sɑ:d/n** ۱- دیواری پێشەوی
- بالەخانە ۲- پوختاری دەرەو
- face/'feɪs/n** ۱- دەم و چاو- روختار
- ۲- لایەکی، رەوکی...
- faceless/'feɪsləs/adj** بێ چاو و پو/
- بێ قییمەت
- face cloth/n** روختار پاکەرەو
- face-lift/n** کرداری جوانکردنی روختار
- face-saving/adj** روسپیتی-
- پاراستنی ئاڤرو
- face value/n** ۱- بەها، گورژم
- ۲- بەهای دەرەکی
- face/v** ۱- پووی دەکویتە
- ۲- پووپەرو دەبێ... ۳- روو پەروو دەبێتەو
- ۴- یەکن ئاچار دەکا مامەلە دەگەن
- رەوشەکه بکات
- Let's face it** با دان پێدا بنێین
- facet/'fæsɪt/n** ۱- بەشیک لە شتێک
- ۲- لایەنێکی بەردی گران بەها (پێژن)
- ۳- دەرکەوتە
- facetious/'fæ'si:ʃəs/adj** ئابەجێ،
- لەجێ خۆ نەبوو
- facial/'feɪʃl/adj** ۱- روختاری
- ۲- تاییبەت
- facile/'fæsaɪl/adj** ۱- سەرپێیی، هاكزایی
- ۲- باوەڕبەخۆبوو
- facilitate/'fæ'sɪlɪteɪt/v** ئاسانکاری دەکا،

سانا دەکا

- facility/'fæ'sɪləti/n** ۱- ئاسانکاری
- ۲- ئەدگاری سەربار- هۆکار
- facsimile/'fæk'sɪməli/n** کت و مە
- وەك يەك
- fact/'fækt/n** ۱- راستی ۲- راستی یەکان
- facts and figures** زانیاری تێو تەسەل
- The facts of life** راستی یەکانی ژيان وەك
- رەفتاری سێکسی و مەندال بوون....
- faction/'fækʃn/n** ۱- کۆمەڵیکێ
- بچوکی رەگەر
- ۲- کاری هونەری تێکەل لە خەمیاڵ و واقعی.
- ۳- مەملانیی حیزبی
- factor/'fæktə(r)/n** ۱- هۆکار
- ۲- ژمارە ی تەواو بێجگە لە ژمارە (۱)
- factory/'fæktəri/n** کارگە
- factual/'fæktʃuəl/adj** هەقیقی،
- لە سەر راستی دامەزراد
- faculty/'fæklti/n** ۱- توانست،
- توانای سەروشتی و بیستن ۲- بەش، کۆلیژ
- fad/'fæd/n** مەیل یان مۆدیلیکی کەم خایەن
- fade/'feɪd/v** ۱- رەنگی نامێنێ/رەنگی
- کال دەبێ ۲- دەپوکیتەو
- ۳- هێدی هێدی بێز دەبێ
- faeces/'fi:si:z/n** پێسایی- کو
- fag/'fæg/n** ۱- جفاره- جگاره
- ۲- کاریکی بارگران
- ۳- زەحمەتکێش
- Fahrenheit/'færənhaɪt/n** فەرەهناپتی
- fail/'feɪl/v** ۱- سەرناکەوی
- ۲- لە تاقیکردنەو دەرناچن ۳- ناتوانی- دوا
- دەکووی لە ۴- ناتووەد دەبێ، وازدێن
- ۵- تەندروستی تێک دەچن ۶- لەکار دەکووی
- without fail** هەردەم
- failing/'feɪlɪŋ/n** خالی لاوازی، خەوش
- failing/prep** لەکاتی پونەدانی ...
- failure/'feɪljə(r)/n** ۱- سەرناکەوتن

۲- سنور ۳- ناست
exterior/ɪkˈstɪəriə(r)/adj بیرونی

روبخساری نورهه

exterminate/ɪk'stɜːmɪneɪt/v
 رهشده کوژی دهکا، له نیو دهیا، قردمهکا

extermination/ɪk'stɜːmɪ'neɪʃn/n
قر کردن

external/ɪk'stɜːnl/adj
۱- بیرونی
۲- بیرونی (بیرونی و بیرونی)

expertise

expertise/ˈɛkspɜːtɪz/

مه‌عریفه‌یه‌کی تاییه‌ت-

شاره‌زایی، کارامه‌یی

expire/ɪkˈspaɪə(r)/v

کاره‌یگری نامینی- به‌سەر ده‌چن

expiry/ɪkˈspɑːrɪ/

نه‌مانی ماوه‌ یان

نه‌مانی کاره‌یگری (ده‌زمان)، به‌سەرچوون

explain/ɪkˈspleɪn/v

۱- پوون ده‌کاته‌وه /

شی ده‌کاته‌وه- راته‌ ده‌کا

explanation/ˌɛkspləˈneɪʃn/

۱- شی کردنه‌وه / پوون کردنه‌وه

۲- راته‌کردن

explanatory/ɪkˈsplænətri/adj

ته‌فسیری- پونکه‌روه

explicable/ɪkˈsplɪkəbl/adj

پوونکردنه‌وه هه‌له‌ده‌گری

explicit/ɪkˈsplɪsɪt/adj

۱- پوون- ناشکرا

۲- ناشکرا- راشکاو- نه‌شاراوه

explicitly/adv

به‌ پوون و ناشکرای

explode/ɪkˈspləʊd/v

ده‌ته‌قینه‌وه /

ده‌ته‌قینی

exploit/ɪkˈsplɔɪt/v

۱- به‌کاردینی-

قۆرخ ده‌کا- یۆخۆی به‌کاردینی

۲- ده‌داته‌ کار بۆ سود وهریگری

exploit/ˈɛksplɔɪt/n

۱- کرده‌یه‌کی

په‌هله‌وانی ۲- قۆرخه‌کردن

explore/ɪkˈsplɔː(r)/v

ده‌که‌ریت،

ده‌نۆزیته‌وه

exploration/ˌɛkspləˈreɪʃn/

نۆزینه‌وه

explorer/ɪkˈsplɔːrə(r)/n

نۆزه‌وه‌ر، رابه‌ر

explosion/ɪkˈspləʊʒn/

ته‌قینه‌وه

explosive/ɪkˈspləʊsɪv/adj

۱- ده‌ته‌قینه‌وه- ده‌کری بته‌قینه‌وه

۲- کاره‌یگری ترسناکی هه‌یه

۳- ته‌قینه‌وه - ته‌قینه‌ی

export/ɪkˈspɔːt/v

ده‌نیزی/ده‌نیزته‌ ده‌روه

exporter/ɪkˈspɔːtə(r)/n

نیزن

export/ˈɛkspɔːt/n

۱- تاردنه‌ ده‌روه

۲- شمه‌کی بۆ ده‌روه نێردراو

expose/ɪkˈspəʊz/v

۱- واده‌کا ده‌رکه‌وی- به‌رچاو ده‌کا

۲- خۆی ده‌خاته‌ ره‌وشتیکی دژوار- تاله‌بار

۳- ناشکرا ده‌کا- پاستی له‌پوو هه‌له‌ده‌مانی

۴- پوناکی ده‌که‌یه‌نی

exposed/adj

نه‌شاراوه- مه‌کشوف

مه‌ترسی لێده‌کری

exposure/ɪkˈspəʊʒə(r)/n

۱- که‌وتنه‌ به‌ر

۲- توش بوو(به‌هه‌لامه‌ت)

۳- کرداری ناشکراکردن- پوو هه‌له‌مان

۴- پڕوپاگانده‌ی راگه‌یانندن ۵- وینه

express/ɪkˈspres/v

۱- ده‌رده‌بری

۲- پای خۆی ده‌رده‌بری

express/adj

۱- خیرا ۲- پوون و ناشکرا

۳- به‌ پۆسته‌ی خیرا

expressly/adv

۱- به‌پوون و ناشکرای

۲- بۆ مه‌به‌ستی تاییه‌ت

express/n

شه‌مه‌نده‌فهری خیرا

expression/ɪkˈspreʃn/n

۱- ده‌ربه‌رین

۲- ده‌ربه‌رینی پووخسار/ده‌م و چاو

۳- هه‌ست ده‌ربه‌رین

expulsion/ɪkˈspʌlʃn/n

ده‌رکردن/قاودان

exquisite/ɪkˈskwɪzɪt/adj

نایاب/ تیز

extend/ɪkˈstend/v

۱- درێژ ده‌کا،

فراوان ده‌کا ۲- ده‌ست پی ده‌کا له ... بۆ

۳- درێژ ده‌کا- راده‌کشی ۴- پێشکه‌شی ده‌کا

extension/ɪkˈstɛnʃn/n

۱- پاشکۆی

بale‌خانه ۲- درێژکردنه‌وه ۳- ته‌له‌فونی لاوه‌کی

extensive/ɪkˈstɛnsɪv/adj

فراوان،

به‌رهره

extensively/adv

به‌ شیوه‌یه‌کی فراوان

extent/ɪkˈstɛnt/n

۱- بوور- ماوه

exhaust

exhaust/ig'zɔɪst/n - v

۱- گزۆز

۲- تەواو دەکا - شتی هەمووی بەکار دێنی

۳- هەمووی دەلی

exhausted/adj

مێوژا - شەکت

exhausting/adj

هێوژەر - ماندووکەر

exhaustive/ig'zɔɪstɪv/adj

سەرپا،

هەموو/گشتگیر

exhibit/ig'zɪbɪt/n

پیشاندراو له ...،

پیشانگا

exhibit/v

۱- پیشاندهدا ۲- دەردهی

exhibitor/ig'zɪbɪtə(r)/n

پیشاندەر

exhibition/'eksɪ'bɪʃn/n

۱- پیشانگا

۲- پیشاندانی گشتی

۳- کرداری پیشاندان/دەرپین

exhilarate/ig'zɪləreɪt/v

کەیف خۆش/شادی دەکا

بەختەری دەکا

exile/'eksɪl/n

۱- نەفی کراو ۲- مەفلا

۳- دوور دەخاتەرە/نەفی دەکا بۆ ... تاراوگە

exist/ɪg'zɪst/v

۱- هەبوو له واقیعدا -

هەبە ۲- دەژی

existence/ɪg'zɪstəns/n

۱- بوون

۲- گوزەرمان

exit/'eksɪt, egzɪt/n - v

۱- دەرچە -

دەری ۲- دەرچوون

۳- دەردهی

exonerate/ɪg'zɒnəreɪt/v

کەسی له لۆمە - کەسی - ڕزگار دەکا

exorbitant/ɪg'zɔ:bɪtənt/adj

زۆر گران

exotic/ɪg'zɒtɪk/adj

سەیر، ئاڵاسایی

expand/ɪk'spænd/v

فراوان دەکا،

گەورەتر دەکا

expansive/ɪk'spæns/n

شوێنێکی

کراوەی فراوان

expansion/ɪk'spænsɪn/n

فراوانکردن -

فراوانکاری

expert

expansive/ɪk'spænsɪv/adj

کراوە،

فراوانکراو

خۆشدو، خۆشنود

expatriate/'eks'pætriət/n - v

تاراوگە،

ولاتی خۆی بەجێ دێنی

expect/ɪk'spekt/v

۱- چاوەڕێ دەکا

۲- پێشبینی دەکا ۳- وا زەن دەبا

expectant/ɪk'spektənt/adj

چاوەڕێکراو

expectation/'ekspek'teɪʃn/n

چاوەڕێکردن - بە هیوابوون

expedient/ɪk'spi:diənt/adj

بەسوود،

یارمەتیدەر بۆ مەبەستی

expedition/'ekspə'dɪʃn/n

۱- گەشتی

دۆزینەر

۲- گەشتێکی درێژ بۆ مەبەستیکی تایبەت

۳- دەرچوون/گەشتێکی کورت

expel/ɪk'spel/v

۱- زۆری لێدەکا

(ولات) بەجێ بێنی

۲- هەوا له سێپەکانی دەرەکا

expend/ɪk'spend/v

خرچ دەکا

expendable/adj

دەتوانی/

دەکرێ وازی لێبەزێنی

expenditure/ɪk'spendɪtʃə(r)/n

خرچی

expense/ɪk'spens/n

تیچوو

(له کات و پاره) ۲- خرچی

at sb's expense

له سەر خرچی/

له سەر حسابی

expensive/ɪk'spensɪv/adj

گرانبەها

experience/ɪk'spiəriəns/n-v

۱- زانیاری - ئەزموون

۲- پوداوی گرنگ

۳- تاقی دەکا، ئەوە، هەست دەکا، ئەچێژی

experiment/ɪk'sperɪmənt/n

ئەزموون

experimental/ɪk'sperɪ'menti/adj

ئەزموونی

expert/'ekspə:t/n

پەڕێز/تایبەتەند

eviction

eviction/ɪˈvɪkʃn/n چۆلکردنی ره سمی

evidence/ˈeɪdɪəns/n بەلگه

evident/ˈeɪdɪənt/adj پوون- ئاشکرا

evil/ɪˈvɪl/adj زۆر خراپ، نه گریس،

سەر بهر گنجەل

شەیتان/شەهیریمەن

evoke/ɪˈvəʊk/v ۱- وهبیری دیتەوه

۲- دەوروزینی

evolution/ɪˈvəʊluːʃn/n

۱- گەشه، پەرەسەندن

۲- پرۆسە ی گەشه کردن له ... بۆ

evolve/ɪˈvɒlv/v ۱- گەشه دەستینی،

پەرە دەستینی له ... بۆ

۲- وا له شتی دهکا گەشه بکا

ewe/juː/n مەڕ

exact/ɪɡˈzækt/adj ۱- تەواو- ورد-

دروست ۲- لێهاتو

exactly/ɪɡˈzæktli/adv ۱- بەتەواوی

۲- بەوردی ۲- بەلێ، راسته

exactness/ɪɡˈzæktnəs/n وردی

exact/v بەخورتی دەبا

exaggerate/ɪɡˈzædʒəreɪt/v

زێدەپژیی دهکا، پێوه دەنی

زیاد له پێویست دەلی

exaggeration/ɪɡˈzædʒəˈreɪʃn/n

زێدەکاری- پێوهنان

exam/ɪɡˈzæm/n تاقی کردنەوه/

ئەزموون

examination/ɪɡˈzæmɪˈneɪʃn/n

۱- ای نۆزین- پشکنین- بەدواداچوون

۲- تاقی کردنەوه

examine/ɪɡˈzæmɪn/v

۱- دەپشکنی/ تاقی دهکاتەوه

۲- تاقی کردنەوه ی پێ دهکا

examiner/ɪɡˈzæmɪnə(r)/n

تاقی کردنەوه پێ کەر/ ئەزمونکار

excess

example/ɪɡˈzɑːmpl/n ۱- نموونه

۲- پێشەنگ- نموونه

e.g.-for example بۆنموونه

set a good example (to sb)

بیه نموونه ی باش بۆ ..

exasperate/ɪɡˈzæspəreɪt/v

توپی دهکا، هەراسانی دهکا

exasperating/adj توپەدەر

exasperation/ɪɡˈzæspəˈreɪʃn/n

توپی، بێزاری زۆر/ توپە کردن

excavate/ˈɛkskəveɪt/v

۱- هەلەهەقوولی/ قوورت لێدەدا

۲- هەلەهەکوولی/ به دوا ی پاشماوی

کۆن دهگهڕی

excavation/ˈɛkskəˈveɪʃn/n

هەلەکوئین/ گەران به دوا ی شوینەوار

exceed/ɪkˈsiːd/v ۱- تێ دەپەڕینی-

زیاد دهکا له

۲- له بهری خۆی زیاتر پێ دریزی دهکا-

سنوری خۆی دەپەزینی

exceedingly/adv ۱- زۆر ۲- لەسنور پەدەر

excel/ɪkˈsel/v زۆر باشه له

excellence/ˈɛksələns/n نایابی

excellent/ˈɛksələnt/adj نایاب،

هەرە باش

except/ɪkˈsept/prop بێجگه له

except/ɪkˈsept/v ناگرتنەوه،

له خۆ ناگری

exception/ɪkˈsepʃn/n هەلاوێردن،

نەگرتنەوه، له خۆ نەگرتن

without exception هەموو،

بێ جیاوازی هەموو

excerpt/ˈɛksɜːpt/n چه پکێک،

کورتهیهک، هەلبێژ دەیهک

excess/ɪkˈses/n زێدەپەوی، بەرگری

in excess of زیاتر له

excess/ˈɛkses/adj زێده

euphoria

euphoria/ju:'fɔ:riə/n

ههستیکی توندی

Euro/juərəu/n

یورو - دراوی

Eurocheque/juərəutʃek/n

چهکی ئه‌وروپی

European/juərə'pi:ən/adj

ئه‌وروپی - کەسی ئه‌وروپی

The European Community/n-

E.C-

کۆمەڵگەی ئه‌وروپی

The European Union

یه‌کیتهی ئه‌وروپی

euthanasia/ju:θə'neiziz/n

کوشتنی میهربانی

evacuate/i'vækjuet/v

چۆڵ ده‌کا

evacuation/i,vækju'eɪʃn/n

چۆڵکردنی شوێنێک له‌ خه‌ک

evade/i'veɪd/v

۱- خۆی ئا‌یه‌دا -

خۆی به‌رکەتار ده‌گێڕێ ۲- هه‌له‌ی له‌- خۆی

دوور ده‌گێڕێ- خۆی ده‌دا ته‌ پاش

evaluate/i'væljueɪt/v

هه‌له‌سه‌نگینێن ،

ده‌نرخین

evaluation/i,væljue'eiʃn/n

هه‌له‌سه‌نگاندن

evangelical/i:væn'dʒelɪk/adj

ئینجیلی

evaporate/i'væpəreit/v

۱- ده‌یه‌ته‌ هه‌لم- به‌ هه‌را دا‌هه‌چن

۲- له‌ به‌ر چاوانمێن

evasion/i'veɪʒn/n

هه‌له‌ژن له‌،

خۆ‌دزینه‌وه‌ له‌

evasive/i'veɪsɪv/adj

هه‌وله‌دا به‌

شیوه‌یه‌کی ئا‌ه‌سته‌وخۆ خۆی به‌دزینه‌وه‌ له‌

evict

۱- رۆژی یان ئێواره‌ی پێش جه‌ن

۲- دا‌یه‌که‌ جه‌را

even/i:vn/adj

۱- ته‌خت ۲- نه‌گۆر

۳- وه‌ك يه‌ك ۴- جه‌وت ژماره‌ (دا‌یه‌ش بوو

به‌سه‌ر ژماره‌دو)

be/get even تۆله‌ی ئێده‌مه‌كه‌وه‌

break even وا ئی به‌گه‌ی نه‌زمه‌ر به‌كا نه‌قازانچ

evenly/adv وه‌ك يه‌كی به‌یه‌كه‌سانی

even/i:vn/adv ۱- هه‌تا، تا

even if هه‌تا نه‌كه‌ر

even so سه‌مه‌رای ئه‌وه‌ی

evening/i:vnɪŋ/n ئێواره‌

۱- پوداو ۲- پێشپه‌ركی

at all events هه‌رچه‌ئێه‌ی، هه‌رچه‌ی رو‌یه‌دا

in any event له‌كه‌اتی رو‌ودانی

in the event of sth نه‌كه‌ر رو‌یدا

eventful/i'ventfʊl/adj رو‌داوی گه‌رنك،

په‌ر كاره‌سات

eventual/i'ventʃuəl/adj پوه‌دا له‌

ئه‌نجامی، له‌ كۆتاییدا پوه‌دا

eventually/i'ventʃuəl/adv له‌ كۆتاییدا

۱- له‌ هه‌ر كاتێكه‌دا

۲- له‌كه‌اتی له‌كه‌ته‌كاندا، له‌ ته‌مه‌ندا ۳- هه‌رمه‌م

ever after هه‌تا هه‌تا یی

ever since له‌وه‌ساوه‌

ever so زۆر

evergreen/'evəgrɪn/n هه‌رمه‌م سه‌وز

everlasting/'evə'la:stɪŋ/adj هه‌میشه‌یی

every/'evri/det ۱- هه‌موو- هه‌ریك

۲- ئه‌وه‌ی ده‌گێڕێ ۳- هه‌ر

everybody/'evrɪbɒdi/pron هه‌ر كه‌سێك

everyday/'evrɪdeɪ/adj هه‌موو په‌ژێر

په‌ژانه

everything/'evriθɪŋ/pron

۱- هه‌موو شتی، هه‌ر شتی ۲- گه‌رنكه‌ترین شت

evict/i'vɪkt/v زۆری ئێده‌مه‌كا

خۆی زه‌وی خۆی- به‌جه‌ن بێن

escalate

escalate/'eskəleɪt/v ١- به میزتری دهکا

٢- مەزتر-مەزتر دەبی

escalator/'eskəleɪtə(r)/n

پەڕەزە بزوینەر- قاسمەری کارمابایی

escapade/'eskə'peɪd, 'eskəpeɪd/n

سەرکەشی

escape/'ɪskeɪp/v - adj ١- پارادەکا

دەپەرە لە... ٢- تێ دەچن- لێدێ (کاری لێدێ)

٣- رێگاری دەبی- خۆی دور دەگرت

٤- لەبیری دەچن- بەسەری تێ دەپەرێ-

تێبینی ناکرێ ٥- راگردوو- هەڵاتوو

escape/n ١- هەڵاتن- رێگاری یون

٢- هۆکاری هەڵاتن- خۆ رێگار کردن

٣- هەڵاتن (لەخەم و کێشە)

escort/'eskɔrt/n - v ١- یاورەر

٢- یاسوان

٣- یاورەری دەکا ٤- نەگەیمەن- دەبا بۆ

Eskimo/'eskɪməʊ/n ئیسکیمۆ

especial/'ɪspeʃl/adj تایبەت- ئاساسایی

especially/'ɪspeʃəli/adv ١- بە تایبەتی

٢- بەمەبەستی ٣- ژۆر

espionage/'espɪəndʒ/n جاسوسی

سیخوپی

espouse/v لایەنگری دەکا- ژن دینی

essay/'eseɪ/n وتار، بابەتیکی ئەدەبی

essence/'esns/n ١- کرۆک- کاکل

٢- گیان

essential/'ɪsɛnʃl/adj ١- پێویستی

سەرکە- بنەرەتی ٢- پێویستی بەکان

essentially/adv لە راستی دا-

بە شیوەیەکی سەرکە

establish/'ɪstæblɪʃ/v ١- داندەزینی

٢- دروست دەکا- فەرەم دینی

٣- دەچسپینی- رەگ دادەکوێ

٤- دیار دەکا- بریار دەدا ٥- دەسەلمینی

establishment/'ɪstæblɪʃmənt/n

١- دامەزراندن ٢- دەزگا

٣- دەسەڵاتدار- کاربەدەست

estate/'ɪsteɪt/n ١- مۆلک- خانووبەرە

٢- کۆمەڵگا ٣- پاشمارە- میرات

estate agent- realtor;

real estate agent/n

دەلال خانووبەرە

esteem/'ɪstɪm/n ریز

estimate/'estɪmət/n ١- خەمڵاندن

قرساندن- هەڵسەنگاندن ٢- نرخ دان بۆ شتی

estimate/'estɪmənt/v ١- هەڵسەنگینی

دەنرخینی

دەخەلمینی- دەقرسینی

estranged/adj ١- جیاپۆنەرە لە

(ژن/مێرد) ٢- دور لە- خۆ دورخەر

estuary/'estʃuəri/n ئاوڕزگە، ریزگە

eternal/'ɛtsɪnl/adj ١- بێ سەرەتاو

کۆتایی- نەمری- هەتاهەتایی-

ژیانی پاش مردن ٢- هەمیشە دوبارە

eternally/'ɛtsɪnəli/adv هەردەم

eternity/'ɛtsɪnəti/n ١- هەردەمی

ژیانی پاش مردن ٢- ماوەیەکی دروژ

ethics/'eθɪks/n ١- ئاگاریانی

٢- باوەڕی دەربارەی ئەوەی لەپەڕی ئاگەرە

راستە یا چەوتە

ethical/'eθɪkl/adj ١- رهوشتی- ئاگاری

٢- دروست لە روی رهوشتەرە

ethnic/'eθnɪk/adj رهگەزی- ئەتەوایی

etiquette/'etɪket/n ئەتەکیت،

شیوازی رهفتار کردن

etymology/'etɪ'mɒlədʒi/n

١- ئیتیمۆلۆژی، لیکۆلینەرە لەرەسەنی وشە

٢- پوونکردنەرەوی رەسەن و میژووی وشە

euphemism/'ju:fə'mɪzəm/n

دوان- یوفیمیزم

envisage	eruption
envisage/ɪnˈvɪzɪdʒ/v	یه‌کسانی نێوان هەردوو جەمسەری
دالغە ی ئیدەدا، چاوەڕێی دەکا	باکووری باشوور
envoy/ˈɛnvɔɪ/n	equestrian/ɪˈkwɛstriən/adj
نۆینەر، نێردراو	سوارچالاکى/ئەسەپ سوارى
envy/ˈɛnvi/v	equilibrium/ˌiːkwɪˈlɪbrɪəm/n
ئێرەیی پێ دەبا	۱- هاوسەنگ ۲- ھێمنی
enzyme/ˈɛnzɑɪm/n	۱- دەیداتی
ئەنزیم ،	۲- ئامادە دەکا
ترشینهەر، ھەوین	equipment/ɪˈkwɪpmənt/n
داستان، داستاننوسی -	کەلوپەل/
داستانى	پێویستى
epidemic/ˌɛpɪˈdɛmɪk/n	equity/ˈɛkwəti/n
پەتا، درم	۱- بە ھای پشك
epilepsy/ˈɛpɪlɛpsi/n	۲- بۆندو پشكى ئاسایى ۲- بەھای کەلوپەل
نەخۆشى	equivalent/ɪˈkwɪvələnt/adj - n
گەشکە/ خۆگرتن/ ئی	یەكسان/ بەرامبەر
epileptic/ˌɛpɪˈlɛptɪk/adj	era/ˈɪərə/n
گەشکە	چەرخی - سەردەم
گەشکە گرتوو	eradicate/ɪˈrædɪkət/v
epilogue/ˈɛpɪlɒɡ/n	لە رەگەرە
پاشکۆ -	ھەلى دەتەکنی
کۆتایی - کتیب - شانۆ	eradication/ɪˈrædɪˈkeɪʃn/n
episode/ˈɛpɪsɔd/n	لە ئاو بردن/رەگەرەنکێشان
۱- پودا	erase/ɪˈreɪz/v
۲- ئەلقە - زنجیرە	دەسپێتەو
epistle/n	eraser: rubber/n
پەيام، مۆژدە، نامە	رەشکەرەو
epitaph/ˈɛpɪtɑːf/n	erect/ɪˈrɛkt/adj
شیوەن - شین -	۱- قیت - راوەستاو -
سەر قەبر	راگیرا ۲- پەپ
epitome/ɪˈpɪtəmi/n	erect/v
نمونە یەکی تەواو،	دادمەرزێن - بێنا دەکا
کورته - پوخته	erode/ɪˈrəʊd/v
epitomize/ɪˈpɪtəmaɪz/v	لەسەر خۆ لە نێو دەچێ
دەنۆین -	erotic/ɪˈrɒtɪk/adj
دەبیتە نموونە	غەزەلی - ئەفینی -
epoch/ˈiːpɒk/n	زایەندى - سینگى
سەردەم - چەرخی	err/s:(r)/v
equal/ˈiːkwəl/adj-n-v	هەلە دەکا
۱- یەكسان	errand/ˈɛrənd/n
۲- بە توانا ۳- ھاوتا - ھاوشان	گەشتێكى كورت
۴- یەكسانە بە - دەكا	بۆ ئەركێك
equally/adv	erratic/ɪˈrætɪk/adj
بە یەكسانی	تاریك
۲- ھەمان، وەك یەك ۳- لە ھەمان كاتدا...بەلام	error/ˈɛrə(r)/n
equality/ɪˈkwɒləti/n	۱- غەلەت ۲- ھەلە
یەكسانی	۱- ناگر دەپێژن
equalize/ˈiːkwəlaɪz/v	۲- لەناكاو دەست پێ دەکا
یەكسان دەبن -	۳- لە ناكاو تووڕە دەبیت
وەك یەك ئی دین	eruption/ɪˈrʌpʃn/n
(دووشت)	ناگر پێژان - ھەلچون
وەك یەك دادەنێ	
equation/ɪˈkwɛɪʃn/n	
ھاوسەنگ -	
ھاوکیشە	
equator/ɪˈkwetə(r)/n	
ھێلى	

enrage	117	environs	
enrage/in'reɪdʒ/v	تورپی دەکا	entire/in'taɪə(r)/adj	تەواوی ،
enrich/in'ri:tʃ/v	دەولەتمەند دەکا		گشتی - هەمووی
enrol/in'rəʊl/v	ناونس دەکری/ دەکا	entirely/adv	١- بەتەواوی
enrolment/in'rəʊlmənt/n	تۆمار کردن		٢- لە هەموو لایەکەرە، گشتی
en route/ɒn 'ru:t/adv	لە پێگای بەرەو	entitle/in'taɪtl/v	دەستەلاتی پێدەدا
enslave/in'sleɪv/v	کۆیلەى دەکا	entitled/adj	بە ناوینیشانی،
ensue/in'sju:/v	پۆدەدا لە ئاکامی		لە ژێر ناو نیشانی
ensuite/ɒ 'swi:t/v	لەگەڵ...پێدەهێنێ	entity/'entəti/n	قەوارە، یەکەیمکی
ensure/in'ʃʊə(r)/v	دڵنیا دەکا		سەرپەخۆ
entail/in'teɪl/v	پێویست دەکا، پێگیری دەکا	entrance: entry/n	١- دەروازە
entangled/in'tæŋɡld/adj	پێو بوو، توش بوو		٢- چۆنە ژۆرمەرە- ٢ مافی چۆنە ژۆرمەرە
enter/'entə(r)/v	دەچێتە ژۆری		٤- مافی ئەندامبۆن- بۆه ئەندام لە
enterprise/'entəpraɪz/n	١- پەرزەوی	entrant/'entrənt/n	بەشدەر لە، ئەندام لە
	نویى بە جورەت ٢- وێران- جورەت	entreat/in'tri:t/v	دەپاریتەوێ لێی
	٢- دەزگای بازرگانى بچوک ٤- کۆمپانیا	entrust/in'trʌst/v	متمانەى پێی دەکا،
enterprising/adj	بەجورەت لە		پشتی پێی دەبەستێ
	کاروبارى بازرگانى	entry/'entri/n	١- کردارى چۆنە ژۆرمەرە
entertain/ɛntə'teɪn/v	١- دلفۆشی دەکا		٢- چۆه ناوهره ٢- دەروازە- گۆزەر
	٢- بەخێزەماتى دەکا		٤- ماددەى تۆمار کراو ٥- هاوبەش- بەشدەر
entertainer/ɛntə'teɪnə(r)/n		envelop/in'veləp/v	دادەپۆشی،
entertainment/ɛntə'temmənt/n	ئەکتەرى ئاسودە کەر، کۆمیدیکار		بەتەواوی دایدە پۆشی
	رابواردن، کەیف خۆشی، ئاسودەیی	envelope/'envələʊp/n	نامە داپۆش،
enthrall/in'θrɔ:l/v	سەرنجى رادەکێشی،		نامە گر- زەرفى نامە
	بەلای خۆى رادەکێشی	enviable/'enviəbl/adj	چاو لێبوو-
enthusiasm/in'θju:ziæzəm/n	هەماسەت، پەرۆشی		سەرنج راکێش- چاو بەر
enthusiast/in'θju:ziæst/n	بەهەماس،	envious/'enviəs/adj	ئێرەیی بەر،
	بەپەرۆش		هەسود، لەچەر
enthusiastic/in,θju:zi'æstɪk/adj	بەپەرۆش	environment/in'vaɪrənmənt/n	١- رهوش ٢- دەرووبەر- ژینگە
	بەپەرۆش	environmentalist	
entice/in'taɪs/v	فریوى دەدا،	/ɪn,vaɪrən'mentəlɪst/n	ژینگە پارێز
	دەستەمۆى دەکا- قایلی دەکا	environmentally/adv	سەبارەت بە
enticement/in'taɪsmənt/n	فریودان		ژینگەیی
	دەستەمۆ کردن	environs/in'vaɪrənz/n	دەرووبەرى (شار)
enticing/adj	سەرنج راکێش		دەرووبەشت

emphasize	115	endorse
emphasize /'emfəsaɪz/v	دو پاتەمکا تەو،	دەمکێشی - ئابەلقەى دەدا
	جەخت دەکا	۱- سیاجى بۆ دەکا
emphatic /'ɛfætɪk/adj	دو پات،	۲- هاو پێنج - لەگەڵ دەنێرێ
	یەکلەکەرەوە	enclosure /'m'kləʊʒə(r)/n
empire /'empaɪə(r)/n		۱- جێنى سیاج کراو - دیواری بە دەور کراو
	۱- ئەمپراتۆریەت	۲- هاو پێنج
	۲- کۆمەڵە لە کۆمپانیایەکی یەک بێژمانە	۱- دوپارە
empirical /'ɛm'pɪrɪkəl/adj	ئەزمۆنیی	encore /'ɒŋkɔ:(r)/int
employ /'ɛm'plɔɪ/v	۱- کاریه (...) دەدا	دو پارە کەرەوه ۲- نمایشی ژێدە
	۲- بەکار دێنێ	encounter /'m'kaʊntə(r)/v
employee /'ɛm'plɔɪi:n	فەرمانبەر -	۱- بەریکەوت دەبینێ
	کریکار - کارکەر	۲- پوو بەرووی دەبێ - مەلانیی لەگەڵ دەکا
employer /'ɛm'plɔɪə(r)/n	خاوەن کار	۱- هانی دەدا
employment /'ɛm'plɔɪm'nt/n	کار، پێشە	۲- یارمەتی دەدا
unemployment /n	بێ کاری	encouragement /v
empower /'ɛm'paʊə(r)/v		هاندان
	دەسەڵاتی دەدات	encroach /'m'krəʊtʃ/v
empress /'ɛm'prɛs/n	۱- ئەمپراتۆری ژن	مافی... دەخوا -
	۲- ژنی ئەمپراتۆر	دەبەزێنێ، پێشێل دەکا
empty /'ɛmpti/adj - v	۱- بەتال	encumber /'m'kʌmbə(r)/v
	۲- بێ واتا، بێ بەها	کێشەى بۆرسەت دەکا، باری گران دەکا
	۳- بەتال دەکا	encyclopedia /'ɛnsaɪk'lɒ'pi:diə/n
emulate /'ɛmjʊlət/v	لەبەر دەگۆرێتەو،	ئەنسیکلۆ پیدی
	هەول دەدا باشت بکا، بەریکەانیی دەکا	۱- کۆتایی ۲- پاشماو
emulsion /'ɛmʌljən/n	قوتو بەند،	۲- دووسەرە - هەردوولای شتیەک ۳- مەبەست
	گێراوەی شیری	end/end /n
enable /'ɛn'ɛɪbl/v	دەتوانی،	پێک وەنان
	وا لەشتی دەکا بێتوانی	put an end to
enact /'ɛn'ækt/v	یاسا دەردەکا، دەنویژێ	سەر داندەن بۆ...
enactment /'ɛn'æktm'nt/n	یاسا دەردەکردن	at the end
encase /'m'keɪs/v	دەپۆشی - دانەپۆشی	ئەوهی کۆتایی
enchant /'m'tʃɑ:nt/v		in the end
	سەرئێج پادەمکێشی - شەیدای دەکا	لەکۆتایییدا
enchantment /n	۱- سەرئێج راکێش -	on end
	زۆر دلخۆشی ۲- جادو لێکردن	بەبەر دەوامی
encircle /'m'saɪkl/v	بازنەى بە دەوردا	endanger /'m'deɪndʒə(r)/v
		دەبیخاتە
		مەترسەى یەو
		endear /'m'dɪə(r)/v
		وانەکا خەلک
		خۆشی بوی
		خەلکی خۆش بوی
		endeavour /'m'devə(r)/n - v
		هەولەدان، هەول دەدا
		endemic /'ɛn'demɪk/adj
		بەریلاو
		endless /'ɛndlɪs/adj
		بێ کۆتایی، بەردەوام
		endorse /'m'dɔ:s/v
		۱- ناوی خۆی

elongated

elongated/'i:lɒŋgetɪd/adj درێژو لاواز

elope/'i:ləʊp/v وەدو دەکەوێ -

elope/'i:ləʊp/v پەدو دەکەوێ

eloquence/'eləkwəns/n رەوانی -

eloquence/'eləkwəns/n قەسەرەوان

eloquent/'eləkwənt/adj پەوان

eloquently/adv بە پەوانی

else/els/adv ١- شتی (کەسی) تر

else/els/adv ٢- ئێدی (جیا لەو) ٣- کەسی دی (بیجگە لە)

or else ئەگەر نا - ئەگینا

elsewhere/'els'weə(r)/adv لە جێی تر

elude/'i:lud/v ١- هەردێ لە -

elude/'i:lud/v خۆ دەهێشتە ٢- بەبیری نای، نایەتەو یادی

elude/v رادەکا لە/ خۆی دەریاز دەکا

elusive/'i:lusiv/adj ١- پاکردو لە

elusive/'i:lusiv/adj ٢- بەکەین و بەین، فێلبان، واق و پێن

emaciated

/i'meɪsɪətɪd, i'meɪfɪətɪd/adj

پووتە، لاواز

emancipate/'i:mænsɪpeɪt/v

ئازادی دەکا - بزگاری دەکا

emancipation of women

بزگاریکردنی

emancipation of women

ئافەرت

embankment/'ɪm'bæŋkmənt/n

بەریەست، لەمپەر

embargo/'ɪm'bɑ:gəʊ/n

ئابلقە، گەمارۆی

embargo/'ɪm'bɑ:gəʊ/n

ئابووی

embark= disembark/v

سەر دەکەوێتە

embark= disembark/v

سەر کەشتی/دادەبەزێ/لەکەشتی

embarrass/'ɪm'bærəs/v

شپۆزە دەبێ،

embarrass/'ɪm'bærəs/v

دەشلەژێ، شەرم دایەدەگرێ

embarrassment/n

١- شپۆزەیی، شەرم

embarrassment/n

٢- شپۆزەکەر، شەرمژێنەر

embassy/'embəsi/n

بالیوزخانە

embed/'ɪm'bed/v

بەتوندی دەبەستێژێتەو،

embed/'ɪm'bed/v

تێدەچەقێنی

ember/'embə(e)n ١- پۆلو - ژێلمو

ember/'embə(e)n ٢- دوازدەپۆژ بەپۆژوویون و نوێژ

embezzle/'ɪm'bezl/v

پارە دەدزێ لەو

embezzle/'ɪm'bezl/v

کۆمپانیایەکی کار دەکا

emblem/'embləm/n

هێما

embody/'ɪm'bɒdi/v

١- بەرجەستە دەکا،

embody/'ɪm'bɒdi/v

دەنویژێ ٢- دەگرێتەو

embrace/'ɪm'breɪs/v

١- لەناامیزی دەگرێ،

embrace/'ɪm'breɪs/v

باوەشی پێدا دەکا ٢- دەگرێتەو

embrace/'ɪm'breɪs/v

٢- بەتەوسەو بەشتن قایل دەبێ

embroider/'ɪm'brɔɪdə(r)/v

١- دەنەخشێنێ

embroider/'ɪm'brɔɪdə(r)/v

٢- هەندێ شتی ئادروست ژێدە دەکا...

embryo-fetus/n

کۆزپەلە، مەلۆتکە

emerald/'eməɪrəld/n

١- بەردیگی

emerald/'eməɪrəld/n

پەڕۆزی کەسکی پەوتەدار

emerald/'eməɪrəld/n

٢- کەسکی (سەوزی) رەوتەدار

emerge/'ɪmɜ:dʒ/v

١- لەناکای دەردەکەوێ

emerge/'ɪmɜ:dʒ/v

٢- ئاشکرا دەبێ - دەردەکەوێ

emergence/'ɪmɜ:dʒəns/n

سەرھەڵدان - بەدیارکەوتن

emergence/'ɪmɜ:dʒəns/n

تازە

emerge/'ɪmɜ:dʒ/v

فریاکەوتن

emigrate/'emɪgrət/n - v

کۆچەر -

emigrate/'emɪgrət/n - v

کۆچەر، کۆچ دەکا

eminent/'emɪnənt/n

ئاسراو و گرتگ، دیار

eminent/'emɪnənt/n

بە پوونی

eminently/'emɪnəntli/adv

بە ئاشکراییی

emit/'i:mɪt/v

(لە دەم) دەردەکا

emotion/'i:məʊʃn/n

١- سۆز :

emotion/'i:məʊʃn/n

٢- ئەقین - هەلچوون

emotive/'i:məʊtɪv/adj

وێژژێنەر

empathy/'empəθi/n

هاوبەشی

empathy/'empəθi/n

وێژژانی، بەرەیی

emperor/'empərə(r)/n

ئەمپەرآتۆر

emphasis/'emfəsɪs/n

جەخت کردن -

emphasis/'emfəsɪs/n

دوایا کردن

either

either/'aɪðə(r)/adj-pron ١- يەك لە

دووان ٢- هەردوو

either-or

ئەمە یان ئەو

eject/'ɪdʒekt/v

١- دەرەكەری ٢- دەماوی

eke/'i:k/v

١- گوزەرائی دەسپێنی،

خۆی دەزیینی

٢- پارە دەگری ٣- کەم خەرج دەکا

elaborate/'ɪləbəreɪt/adj - v

١- زۆر ئالۆز

٢- درێژەیی دەدات ٣- فراوان دەکا

elapse/'ɪləps/v

کات- رادەبەڕی،

بەسەر دەچن- بەسەر دەبا

elastic/'ɪləstɪk/adj

١- جێ- لێک

رادەکش ٢- نەچەسپاو

elated/'ɪlətɪd/adj

زۆر شاد،

زۆر کەیف خۆش، بەختەوەر

elbow/'elbəʊ/n

١- ئاتیشک ٢- قۆل

elder/'eldə(r)/adj

پیرتر، بەتەمەنتر

elders/n

پیرەکان، بەسالا چوێکان

elderest/adj

بەتەمەنترین

elect/'ɪlekt/v

١- هەڵبەژێری ٢- بێزار دەدا

election/'ɪleɪʃn/n

هەڵبژاردن

elector='voter/n

دەنگدەر

electric/'ɪlektɪk/adj

١- کارەبایی

٢- گۆرگرتو

The electric chair/n

کورسی کارەبایی

(بۆ لە سێدارە دان)

ئامیزی ریش تاشین

electric razor-shaver/n

electrician/'ɪlektɪʃn/n

کارەبا چی

electricity/'ɪlektɪsəti/n

کارەبا

electrify/'ɪlektɪfaɪ/v

١- کارەبایی دەدات

٢- دەورێژی

electrocute/'ɪlektɹəkju:t/v

بە کارەبا

دەکوژی

electrocution/'ɪlektɹə'kju:ʃn/n

بە کارەبا کوشتن

elocution

electrode/'ɪlektɹəʊd/n

جەمسەری کارەبا

electronic/'ɪlektɹɒnɪk/adj

ئەلیکترۆنی

electronic mail = e-mail

ئیمیل

نامە ناردن بە کۆمپیوتەر

elegant/'elɪgənt/adj

جوانپۆش

پێکپۆش

elegance/'elɪgəns/n

جوانپۆشی

پێکپۆشی

element/'elɪmənt/n

١- بەشێکی گەرم

٢- شتی ئە ٣- رەگەز ٤- توخم

٥- گەرمیدەر ٦- مۆکاری کەش و هەوا

elementary/'elɪ'mentɪ/adj

١- بەرایی، سەرەتایی

٢- سادە، ئاسان

elementary school/n

قوتابخانەی

سەرەتایی

elephant/'elɪfənt/n

فیل

elevate/'elɪveɪt/v

١- بەرز دەکا، بەرز دەکا، بەرز دەکا

elevating/n

پەرەدان بەیرو پەرەدەر

elevation/'elɪ'veɪʃn/n

١- بەرزکردنەوه

٢- بەرزایی

elevator='lift/n

بەرزکەرەوه- وەسەرخر

eleven/'ɪlevn/n

١١- یازدە

elf/elf/n

جێگۆی بچوک، کۆرتە بالا

elicit/'ɪlɪsɪt/v

١- بەدەست دەهێنێ، لێی دەردێنێ

eligible/'elɪdʒəbl/adj

شیاو، شایەن

eliminate/'ɪlɪmɪneɪt/v

١- لایەب-

رەش دەکا، تەوه ٢- دەرەكەری

elite/'ɛli:t, 'ɪli:t/n

هەلبژاردە

elitism/'ɛli:tɪzəm/n

ئەر باوەڕەپە کە

دەلی دەبێ چینی

هەلبژاردە- پۆشنییر مامەنەلی تایبەتی ئەگەل

بکری

elk/ɛlk/n

مامز (ئاسکی) گەرە

elocution/'elə'kju:ʃn/n

هونەری

وێنەدان، گوتار بێژی

economy

112

eighty

economy/ɪ'kɒnəmi/n ١- ئابوری

٢- قزچۆکی - دەست گرتن - خفسی

ecstasy/n مەستی

ecstatic/ɪk'stætɪk/adj مەست/ زۆر کەیف

خۆش

eczema/'eksɪmə/n خوپان - ئەکزیما

eddy/'edi/n گەردەلول، باهوژ

edge/edʒ/n - v ١- کەنار

٢- لیواری - دەمی - تیشی چەقۆ

٣- لیواری بۆ دروست دەکا

٤- لەسەر خۆ ئەجووێ

edgy/'edʒi/adj هەلچۆ، توپەو توند،

نیگەرەن

edible/'edəbl/adj دەخوێ، بۆ خواریدن

دەشتی

edifice/'edɪfɪs/n بالە خانە، مەژن،

کۆشکی خەیاڵ

edit/'edit/v ١- شتی ئامانە دەکا

٢- دەنوسیو ئامانە دەکا

٣- پۆژنامەیک، گۆڤاریک دەردەکا

edition/ɪ'dɪʃn/n ١- چاپکراو

٢- زنجیرە ٢- نۆڤە چاپ

editor/'editə(r)/n ١- ئامادەکار

٢- نووسەر لە پۆژنامە

editor-in-chief/n سەرئوسەر

editorial/'edɪ'tɔriəl/adj سەرئوتار

educate/'edʒukert/v ١- دەرسی پێ دەکا

٢- مەشقی پێ دەکا ٣- رۆشنیاری دەکا

٤- پەرورەندی دەکا

educated/'edʒukertɪd/adj رۆشنیاری

education/'edʒu'keɪʃn/adj

١- فێربوون - فێرکردن ٢- پەرورە

educational/'edʒu'keɪʃnəl/adj

١- فێرکاری ٢- پەرورەیی

eel/i:l/n مارماسی

eerie/'iəri/adj سەیرۆ ترسینەر

effect/ɪ'fekt/n ١- کاریگەری - ئاكام

٢- تێ گەیشتن ٢- کەلوپەل کەسی

effective/ɪ'fektɪv/adj ١- کاریگەر

ئەنجامهێنەر ٢- بە کاریگەر

٣- کرداری - ھەقیقی

efficient/ɪ'fɪʃnt/adj بە توانا، کارامە،

چالاک

efficiency/ɪ'fɪʃnsi/n چالاک، توانا

effigy/n پەیکەر، ھەیکەل، وێنە، مۆڤ

effort/'efət/n ١- تێکۆشان، ئەرک

٢- دژواری

effortless/'efətɪləs/adj ئاسان -

بێ کۆشش

egg/eg/n - v ١- ھێلکە (جووگە تێدا)

٢- ھێلکە (مەیشاک)

٣- ھێلکە (تۆوی چوک لەمی)

eggplant/'egplɑnt/n باینجان

eggshell/'egʃel/n قەلکی ھێلکە -

دییۆ دەروە، ھێلکە

egg somebody/v ھانی دەدا

ego/'i:gəʊ, 'egəʊ/n ١- شانازی

بە خۆکردن ٢- زات - خۆ - خود

egocentric/'i:gəʊ'sentrik/adj

خۆپەرست، خۆ ویست

egotism/'i:gəʊɪzəm/n خۆ پەرستیەت،

خۆ (زات) خۆشویستن، لەخۆدان

egregious/ɪ'ɡri:dʒiəs/adj ئاوێز -

لە پادەبەندەر

egress/n ١- دەرچوون - پێگا بۆ دەرچوون

Eid جەژن

eiderdown/'aɪdədaʊn/n لێف

eight/ert/n ھەشت

eighteen/'eɪtɪn/n ھەژدە

eighteenth/'eɪtɪmθ/adj ھەژدەھەم

eight/ertθ/adj ھەشتەم

eighty/'eɪti/n ھەشتا

dump	110	dyrsuria
dump/damp/n - v	۱- زبلدان	گووی پاییل
	۲- زبل فری دهاد ۲- بازار پې دهکا لهشتی	۱- نەرك
	هەرزان ۴- باریکی گران فری دهادته سەر زهوی	۲- چالاکی - کار ۳- باج
dun/dan/adj - v	۱- رهنگی تاری	لینف
	۲- زۆری دهکا له داواکردنی قەرد	۱- قەزم
dunce/dans/n	گیل - نەزان،	(مۆلفی به توانا له نەفسانه) ۲- کورتە بالا
	دەرنگ فیر دەبی	۲- بچوکی دهکاتەوه، کهمی دهکا
dung/dan/n	ریخ - قشیل	بچوک -
dungeon/dandʒən/n	زیندانی ژنر	وهک قەزم
	زەمین	۱- دەژی
dupe/dju:p/ v	هەلی دهمەلتین -	۲- جەخت دهکا لەسەر
	فیلێ لێدهکا	بۆیه دهکا - رەنگ دهکا
duplicate/dju:plikert/adj - v	۱- لەبەر دەرگرتەوه/ جوتە	مردن
	۲- وهک خۆی - دهقاو دهق ۲- گەواهی، دیتەر	چالاک،
	دووپلکەر	زۆر کاریگەر
duplicate/dju:'plisəti/n	دوو پەویسی	جوله زانی،
durable/djuərəbl/adj	خۆپاکی،	زانستی داینامیک
	دریژ خایەن	تەقینەوه -
duration/dju'reɪʃn/n	ماوه	به داینامیت دەرگرتەوه
duress/dju'res/n	هەڕەشه، گەق گرتن	دینه مۆ - بزۆنەر
during/djuəriŋ/prep	۱- به درێژایی	خانواده، بنەماله
	۲- لەماوهی	زنجیری فرمان پەواپی یەك بنەماله
dusk/dask/n	زەر دەپەر - شەفق	سکچوون
duky/daski/adj	تاری، ئەسەری تۆخ	کێشە
dust/dast/n - v	تۆز - پاڤژ دهکا،	خویندەوهو نووسین
	خۆ دادەوهشین	dyspepsia/dɪs'pepsɪə/n
dustbin/dastbm/n	تەنەکی زیل/زبلدان	هەرس نەکردن
dustman/dastmən/n	زبلریژ	نیگەرانی
dustpan/dastpæn/n	بیرۆکه	تەنگەنەفسی، خراپ هەناسه
dusty/dasti/adj	تۆزایی	دان
Dutch/datʃ/adj	مۆلەندی	خراپ مین کردن

dross	109	dummy
dross/dros/n	ماددهی بیههها	دووینی - عه‌لێ و جهسته
drought/draut/n	وشکایی، نه‌بارین	دووینی
drove/drəuv/n	۱- جه‌شامه‌تی خه‌لک ۲- مێگه‌ل	۱- په‌له‌ی سوار ده‌داته ۲- ناوی لێده‌نێن، نازناوی بۆ دانه‌ن
drove/v	لێی خه‌وی، هه‌ژوتی	۳- ده‌په‌له‌جه ده‌کا
drown/draun/v	۱- له‌ژێر ئاو ده‌کوی ۲- ده‌خه‌نکێ	گوماننێکراو، شاراوه، گوماننێن
drowse/drauz/v	۱- خه‌وه ده‌یکرێ، وه‌نموز ده‌دا - باوشکی دێنێ ۲- ته‌مبیلی ده‌کا	۱- مراوی/مه‌ییه‌ی بانه‌ده‌ی ناوی ۲- یه‌کێ ژێر ئاو ده‌خا
drowsy/drauzi/adj	۱- خه‌والوو، خه‌وگرته ۲- نیه‌وه نووستوو	۳- سه‌ری لاده‌/خه‌یرا ده‌پرا
drudge/dradʒ/n	کاری ناخۆش-گران - ده‌کا/ په‌نج ده‌دا	۱- که‌نال، لوله‌ک - بۆپی ۲- پێپه‌ره - ئاوهرۆ - که‌نال - جۆکه
drudgery/dradʒəri/n	۱- په‌نج ۲- کاریکی گران و مه‌سه‌که‌ر	۱- ده‌بی بده‌ی (که‌ری) ۲- گوته‌جاو، شیای، دروست
drug/drag/n	دهرمان، بیه‌ه‌شکه‌ر	۳- چاوه‌پێی که‌په‌شتن ۴- به‌هۆی، له‌ ناکامی
drug/v	بیه‌ه‌شی ده‌کا	۵- ماف ۶- تاه
drug addict	خه‌وگرته‌وه به مادده‌ی بیه‌ه‌شکه‌ر	شیر بازی، شه‌ره‌ شیر شه‌ره‌ ده‌مانچه
Druid/'druid/v	قه‌شه‌ی نایینی که‌لتی کۆن	جووته ژهنیار گیل - که‌وجه
drum/dram/n	ده‌مۆل - ته‌پل ده‌مۆل لێ ده‌دا	چینی سووقی ده‌پ ۱- گیل - سه‌ره‌نگ تیده‌کا
drum/v	ته‌پل لێ ده‌دا	۲- کۆل (پنجه‌وانه‌ی تیڤ) ۳- شاره‌وه - لێل
drummer/'dramə(r)/n	ته‌پل لێ ده‌ر، ده‌مۆل کوته‌	۴- تاره‌ی ۵- بیه‌زاکه‌ر - چاپه‌س
drunkard/'drʌŋkəd/n	سه‌رخۆشی، سه‌رخۆشی هه‌میشه‌یی	۶- ده‌خوا، کۆل ده‌کا
drunken/'drʌŋkən/adj	۱- له‌وه که‌سه‌ی زۆری خواره‌بێته‌وه ۲- کاریگه‌ری زۆر خواره‌بێته‌وه‌ی شاره‌ق	ده‌ک داه‌اکراو، له‌کاتی خۆی
dry/drai/adj - v	۱- وشک ۲- تینه‌و-تینه‌ی ۳- وشک (بیه‌زان) ۴- وشکایی ۵- تال (شاره‌ق)	په‌ره‌له‌مانی روسیا له ۱۹۰۵-۱۹۱۷
dry-clean/n	۱- وشک ده‌بی - وشک ده‌کا ۲- وشکه‌که‌رمه‌وه	داه‌اکراو، بیه‌ه‌شکه‌ر ۱- مه‌یکه‌لی مرو‌ف
dual/'dju:əl/adj	پاککه‌رمه‌وه به‌ نه‌وت دووانه، دوو	له‌ نیو جامخانه‌ بۆ فرۆشتنی جل و به‌ره‌گ ۲- مه‌مه‌ی لاسه‌تیک - بوه‌که شوشه ۳- ناره‌سه‌ن - لاسایی که‌رمه‌وه ۴- درۆزن - ساخته

dreariness

108

drop

- به چاوی پر خمر
dreariness/'dri:ərɪnəs/n پستی
dreary/ d'ri:əri/adj پست
dredge/dredʒ/v قوڤ لهن دهریا یان بهندهر
پاڤژ دمکاتره به نامیر
dregs/dregz/n بهراموه، بنی شت،
خلته، گلنیش
drench/drentʃ/v تهر دمکا
dress/dres/n - v ۱-جل ۲-کراس
۲-دەپنچیتەرە ۴-ئامادە دمکا (خواردن)
۵-پرچی دادەمین
dresser/'dresə(r)/n ۱-تاقچکە
چەمکەجە ۲-برین پیچ ۲-جلی نواندن
dressing/'dresɪŋ/n ۱-برین پیچی
۲-سارگی ۲-زەلاتە
dressing-gown/n جلی نوسن-رۆب
dressing-room/n ژوددی جل گۆرین
dressmaker/'dresmeɪkə(r)/n جل درو- بهرگدر
dressmaking/n بهرگدرین
dressy/'dresi/adj ریک-کۆک
dribble/'drɪbl/v ۱-دالۆبه دالۆبه
دەچیتە خوار ۲-لیکی لەدەم دیتە دەر
۲-تۆپ وەپیش خۆی دەدا
drier/draɪə(r)/v - n وشک کەرمو-
وشک دمکاتەرە
نامیری وشک کەرمو-
drift/drift/v - n ۱-رادەمانی-لەگەل دەچن
۲-لادان لە مینی فەڕین
۳-واتای گشتی ۴-قۆمەتە بهەر
drifter/'driftə(r)/n ۱-وێل-
بێ ئامانج ۲-بهەم
drill/drɪl/n - v ۱-دریل-نامیری کونکەر
۲-مەشقی سەربازی ۳-راھینان
۴-نامیری تۆرچین ۵-چنین

- ۶-کون دمکا ۷-راھینان-مەشق دمکا
۸-تۆر دەچینن
۱-دەخواتەرە ۲-قوم
۲-خواردنەرە ۴-ئارمق
۱-دالۆبه دمکا
۲-دەنگی ئاو-دالۆبه ۲-دەری
۱-زۆری ئی دمکا-
بەرەو پینش خۆی دەدا
۲-ئۆتۆمبیل داژوا ۳-کەسێک بە... دەگەییەن
۴-بەگەر دەخا ۵-مان دەگرت
۱-ئەندەخوێ ۲-دەماوێژ
۲-نیشانە ی ئەندەگرت ۴-گەرمان-بەئۆتۆمبیل
۵-لیدانێکی بەمیز ۶-کۆشش ۷-رێپەر
drivel/'drɪvl/v - n وریشتە، قەسە قۆپ
۱-رەفتاری مەداڵانە دمکا ۲-قەسە قۆپ دمکا
driver/'draɪvə(r)/n شوڤەر، لێخوێ، لیدەر
drizzle/'drɪzl/n ۱-پرشینەر
۲-بارانێکی میواش
drizzle/v ۱-دەپشینن
۲-دالۆبه دالۆبه دەبارن
droll/drɔl/adj گالتهجا، پێکەنین مینەر
dromedary/'drɒmədəri/n ۱-وشت
دوو رەگ ۲-پشت قۆپ
۱-نێرە ی مەنگ ۲-بێکار
۲-ویزەویز
drone/drəʊn/n ۱-ویزەویز دمکا
۲-گۆرائی بۆ خۆی دەلن
droop/dru:p/v کوو، دەپیتەرە دەچمیتەرە
drop/drop/v ۱-دەکەوێ ۲-دادەنیش
۲-دەسپیتەرە ۴-دالۆبه دمکا
۱-دالۆبه ۲-کەوتن ۲-سەپنەرە
drop/n لەناکاو دەمرن
drop-dead سەرخوێ دەشکینن
drop off/v ۱-واز دینن
۲-ئەوکەسە ی واز لە زانکۆ... دەمینن
۳-ئەو کەسە ی دابی کۆمەل پەسەند ناکات.

dozen	107	dreamy
سه‌رڤو، دهه‌لانی-هه‌لانی		په‌رڤوڤو
dozen/'dʌzn/n	ده‌سته-دوازده	1- قوماش-
half a dozen	نیو ده‌سته-شەش	قابرک-رستن و چنن
drab/dræb/adj	بۆر-رەنگ تۆزای	2- بازگانی قوماش 3- په‌رده دادانه‌وه
	هه‌سمه‌ری کراوه	1- توند
draft/dra:ft/n - v	1- ره‌شنووس	2- کارمگه‌ر و خیرا
	2- پارەگۆڤین 3- بانگ ده‌کری بۆ سه‌ریازی	1- ته‌وژمی‌با - adj - draught/dra:ft/n - v
	ره‌شنوس ناماده ده‌کا/بانگ ده‌کا بۆ سه‌ریازی	2- دامه 3- قوم
drag/dræg/v - n	1- راده‌کیشی-	draughtsman/'dra:ftsmən/n
	هه‌سه‌ر سینگ راده‌کیشی	وینه‌کیشی هه‌ندازه‌یی/دارداما
	2- بیزارکەر-بیزاری ده‌کا 3- پیاو له‌جلی ژندا	draughty/'dra:fti/adj
	4- دوکەل قوتدان 5- زانیاری ئی وه‌رده‌گری	شوینی که ته‌وژمی‌با ئی
dragoman/n	وه‌رگنپ، رابه‌ری گوزار	1- راده‌کیشی
dragon/'dræɡən/n	هه‌ژدیه‌ها	2- یانسیب 3- وه‌ک یه‌که له‌ وازی
dragonfly/'dræɡənflai/n	پوشکه	4- ده‌ردینی 5- سه‌رنجی راده‌کیشی
	به‌قنگ، پوشکه‌به‌قونه	6- وینه ده‌کیشی 7- با ده‌کیشی
drain/drein/n - v	1- ناوڤۆ-	drawback/'dra:bæk/n
	جۆگه‌ی پیسای 2- ناوه‌ینه‌ر-بۆری ناو	خه‌وش
	3- وشک ده‌بی 4- ناوی پندا ده‌بو	پردی جولاو
	5- مه‌ست ده‌بی	drawbridge/'dra:bridʒ/n
	6- هیزی نامینی-لاوتر ده‌بی	چه‌که‌جه-راکیش
drainage/'dreɪnɪdʒ/n	سیستمی	drawer/'dra:(r)/n
	گه‌یاندنی ناو	drawers/'dra:z/n
drake/dreik/n	نێره‌ی مراوی	جلی ژیره‌وه
dram/dræm/n	1- درهم 2- قومێ ئاره‌ق	1- هونه‌ری وینه‌کیشان
drama/'dra:mə/n	1- هونه‌ری شانۆگه‌ری	2- وینه
	2- شانۆگه‌ری، دراما	drawing-room/'dra:ɪŋ ru:m/n
dramatic/'dra:mætɪk/adj	1- شانۆیی-	ژووری‌میوان-دیوه‌خان
	درامای 2- سه‌رسوپه‌ینه‌ر	له‌سه‌رخۆ قسه‌ده‌کا
dramatist/'dra:mətɪst/n	درامانوس	1- روخسار ماندونیگه‌ران
dramatization/'dra:mətə'zeɪʃn/n		2- وه‌ک یه‌که له‌ وازی
	بۆ تواندن ده‌شی	dread/dred/n - v
dramatize/'dra:mətəɪz/v	به‌ دراما کردن	ترس و تۆقین/
	گۆڤینی چیرۆک بۆ شانۆگه‌ری	ده‌ترس-ده‌تۆقی
drape/dreɪp/v	هه‌له‌هواسی، دایده‌پۆشی	dreaded/adj
draper/'dreɪpə(r)/n	کوتاه‌فروشی،	تۆقینه‌ر-ترسینه‌ر
		dreadful/'dredfl/adj
		تۆقینه‌ر، زۆخراپ
		dreadfully/adv
		تۆقینه‌رانه
		dream/dri:m/n - v
		خه‌ون/خه‌مون ده‌بی
		dreamy/'dri:mi/adj
		خه‌والو،

donor	106	doze
blood donor	خویندهر، خویندهخش	dowdy/'daudi/adj کۆن/بزی
doodle/'du:dl/v - n	وێنه‌ی پەرت و بڵاو/ به‌ییری پەرت و بڵاو دەکا	down/daun/n - adj - adv - prep - v پەر- تووکی-نەرم
doom/du:m/v - n	چارەنووس،	down ١- بەرمەخوار- خوارمە
doomsday/'du:mzdei/n	هیساپی رۆژی دواپی- لەسەری نووسراوه	2- له وهستانهوه به‌رمه خوارم‌وه
	رۆژی	3- بێ‌دهنگ بوو، وهستا
	زیندوبونهوه، رۆژی هیساب	down & out 4- قه‌له‌نده‌ر
door/dɔ:(r)/n	دەرگا، دەررازه	down with fever 5- تاگرێتو
doorstep/'dɔ:step/n	گرێژمەنی دەرگا- به‌ردەرگا	cash down 6- پاره یه‌كسەر دان
dormant/'dɔ:mənt/adj	نوستوو، پالكموتو	down & up 7- هات و چۆ
dope/dəup/n	هەشیش، واریش	نه‌و سه‌ره نه‌م سه‌ر
dormitory/'dɔ:məntri/n	ژووری نوستن/ به‌شی ناوخۆ	downcast/'daunka:st/adj 1- خه‌مناک و بێ‌ئومید 2- چاوشچۆ
dose/dəus/n - v	ژەمه‌دەرمان/ دەرمان ده‌خوا	downfall/'daunfɔ:l/n 1- که‌وتن- هه‌رس
dossier/'dɔsjei/n	دۆسیه، فایل	2- هۆکاری روخانی یان هه‌رس
dot/dɒt/n	خال- نوخته/خال داده‌نی	downgrade/'daungreɪd/n - v له پایه‌ی-گرنگی- که‌م ده‌کاته‌وه
dote/dəut/v	شه‌یدا ده‌بی	downhearted/'daun'ha:tid/adj خه‌مناک و دلشکاو
double/'dʌbl/v - n - adj - adv	1- جووته 2- دووئهم‌ده‌ 3- دوو- دووکه‌س	downhill/'daun'hɪl/n - adv - adj به‌رمه خوارم‌وه/ نشیو/ نزار/ پیتشپکێی خه‌زین
	4- فیلپازده‌بیته‌ دوو ئه‌رمه‌ده	down-market/'daun 'ma:kit/adj هه‌رزان
double cross/n - v	فیل، فیل ده‌کا ده‌خاپینی	downpour/'daunpɔ:(r)/n رۆژنه بارانیکی له‌مناکاو
double edged/adj	دوولا- دووپوو- دووتیخ	downright/'daunraɪt/adj قه‌سه‌له‌پوو، ته‌واو، راست
double faced/adj	دووپوو	downstairs /'daun'steəz/n-adv -adj به‌رمه نه‌وێمی خوارم‌وه- ژێرم‌وه
doubt/daut/n - v	گومان- گومان ده‌با	downtown/'daun'taun/adv جهرگه‌ی کارو رابواردن
doubtful/'dautfl/adj	گومانلێکراو، جێی گومان	چه‌قی شار- ناوه‌ندی شار
doubtless/'dautləs/adj - adv	گومانلێکه‌کراو، بێ‌گومان	downtrodden/'dauntrodn/adj زۆلملێکراو- ماف خوراو/ هاپاو
dough/dəu/n	هه‌ویر	dowry/'dauri/n ماره‌یی، نه‌خت، به‌هره
dove/dʌv/n	کۆتێر	doze/dəuz/n - v وه‌نەوز ده‌دات،
doves & hawks	لایه‌نگرانی ناشتی و لایه‌نگرانی شه‌پ	

dizzy

سەر سوپان
dizzy/'dizi/v - adj گێژخواردوو، بەرز/

سەرگێژکەر

do/də, du/v - n کرداری کردن

۱- نمایش دەکا ۲- چارەسەر دەکا، مامەڵە دەکا

۳- ئی‌دەنی ۴- دروست دەکات

۵- رادەپەرینی ۶- چن بەجی دەکات

۶- کار ئی‌دەکا، دەخوینی ۷- گەشە دەکا

۸- دەسائ ۹- دەگووینی ۱۰- بەش دەکا، بەسە

۱۰- فیل ۱۱- غەش دەکا

۱۱- کۆکای لێروشتنی شتی پێیوێست

۱۲- ئامەنگ

docile/'dəusaɪl/adj ئاسان، هێمن،

گوێ پایەل

۱- خەوێ پاپۆر ۲- کەشتی ۳- dock/dɒk/n

۲- شۆستە کەشتی بۆ بەتالکردنی کەلوپەل

۳- قەڵەسی ئاوانبار لە دادگا ۴- دەبێ

dockery/n کرێکاری بەندەر

dockyard/'dɒkjɑ:d/n جێی پاپۆر

چاککردنەوە

۱- نوژدار، پزیشک ۲- doctor/'dɒktə(r)/n - v

۲- خاوەن بروانامەی دکتۆرا

۳- چارەسەردەکا، دەرمان دەکا

۴- تەزویر دەکا- دەگوێ

doctrine/'dɒktrin/n رێبان، بارەری،

فەرماشت

document/'dɒkjumənt/n بەلگەنامە

documentary/'dɒkju'mentri/adj - n

بەلگەنامەیی

dodge/dɒdʒ/v - n ۱- لادەدا،

دور دەکەوێتەرە ۲- فیل

tax-dodger/n ھەلاتو لە دانی باج

doe/dəu/n مێنەیی مامز یان کەروێشک

doer/'du:ə(r)/n بکەر

dog/dɒg/v - n ۱- سەگ

۲- شوێن پێی ون دەبێ

105

donor

dogged/adj سور، پشت، رز

dogma/'dɒgmə/n باوەڕێکی

ئایینی سەرەکی- وشکەباوەری

dogmatic/'dɒgmætɪk/adj تووند،

دژگامیی

dole/dəul/n - v یارمەتی ھەفتانە بۆ بێکاران

قرچۆکی دەکا لە دابەش کردن

doleful/'dəʊfl/adj خەمبار، پەست

doll/dɒl/n بووکەشوشە

dolphin/'dɒlfɪn/n دۆلفین

domain/'də'meɪn/n ناوچەی دەسلەت،

بوار، قەڵەمەری

dome/'dəʊm/n گۆمەن، گۆمبەت

domestic/'də'mestɪk/n - adj ۱- خێزانیی

۲- ناوخۆیی ۳- خۆلام

domesticate/'də'mestɪkət/v دەمیکاتە

مالی- کەری دەکا،

وای ئی‌دەکا گرنگی بە کاروباری مائەرە بدا

domicile/'dɒmɪsaɪl/n - v شوێن، جێ،

مال

جێیەک بۆ خۆی دیار دەکا

dominance/'dɒmɪnəns/n سەرورمێتی،

دەسلەت

dominant/'dɒmɪnənt/n - adj

بەدەسلەت، سەرەکی

dominate/'dɒmɪneɪt/v ۱- زال دەبێ

۲- دەروانییە سەر

domination/'dɒmɪ'neɪʃn/n زالبوون

domineering/'dɒmɪ'miəriŋ/adj

تاغوت، زۆردار، زال

dominion/'dɒmɪniən/n

۱- سەرورە- دەسلەت ۲- ناوچەی دەسلەت

domino/'dɒmɪnoʊ/n دۆمینە

donate/'dəʊ'neɪt/v دەبەخشێ

donation/'dəʊ'neɪʃn/n بەخشێ

donky/'dɒŋki/n کەر، گوێدرێژ

donor/'dəʊnə(r)/n بەخشەر

distil

104

dizziness

- دریژ دەبن - دریژیونەوه
 distil/drɪˈstɪl/v دلۆپە دەکا
 distillation/drɪˈstɪləʃn/n دلۆپەکردن
 distinct/drɪˈstɪŋkt/adj ١- جیا - بەرچاو
 ٢- روون
 distinction/drɪˈstɪŋkʃn/n ١- جیاوازی
 ٢- شکوویی ٢- لەقەبی شەرەف
 distinctive/drɪˈstɪŋktɪv/adj جیا - ناشکاز
 distinguish/drɪˈstɪŋɡwɪʃ/v
 ١- جیا دەکا تەو ٢- دەرک پێ دەکا، دەناسیتەو
 ٢- پەلێ بەرز دەکا تەو
 distinguished/adj دیار - بەرچاو
 ناسراو، بەناویانگ
 distort/drɪˈstɔ:t/v دەشیوێن
 distorted/drɪˈstɔ:tɪd/adj شیوار
 distortion/drɪˈstɔ:ʃn/n شیواندن
 گۆڕین
 distract/drɪˈstrækt/v ١- وازدەین،
 خوشی وەر دەگرت ٢- سەرسام دەبن
 distracted/adj وای و پەوا، قال، مژۆن
 distraught/drɪˈstrɔ:t/adj خەموک
 distress/drɪˈstres/n-v-adj ١- نیکەراشی
 ٢- تەنگانە ٢- ترس
 ٤- فریادکەوتن ٥- نیکەران دەبن
 distribute/drɪˈstrɪbjʊ:t/v دابەش دەکا
 distribution/drɪˈstrɪbjʊ:ʃn/n دابەشکردن
 district/ˈdɪstrɪkt/n ناوچه، هەرم، ناحیه
 distrust/dɪsˈtrʌst/n - v بێ باوەری،
 گومان، زەنی خراپ
 گومان دەیا، باوەری بە نامەین
 distrustful/dɪsˈtrʌstfl/adj گومانناوی،
 بەگومان
 disturb/drɪˈstɜ:b/v ١- تێکەدا، دەپێ
 ٢- بیزار دەکا، نیکەراشی بۆ دروست دەکا
 disuse/dɪsˈju:s/n - v لەکارخەستن

disused/dɪsˈju:zd/adj

- فەرماو شکران، بەجێهێلراو
 ditch/dɪtʃ/n - v قۆرت/قۆرت لێ دەدا
 ditto/n - v - adv هەمان شت، هەروەها
 divan/drɪˈvæn/n چۆرێکە لە جێگا،
 سەرین
 dive/darv/n - v خۆی لەناو نەو دەکا
 diver/drɪˈvə(r)/n مەلوان
 diverge/darˈvɜ:dʒ/v پەل دەهاوێژێ،
 لقی ئی دەبیتەو
 divergence/darˈvɜ:dʒəns/n جیاوازی، پەل هاویشتن
 divergent/darˈvɜ:dʒənt/adj پەلهاویشتن، جیا
 diverse/darˈvɜ:s/adj چۆرەها، هەمەچۆر
 diversity/darˈvɜ:səti/n چۆریتى،
 جیاوازی، فرەیی
 divert/darˈvɜ:t/v ١- ئاراستەى دەگۆڕێ
 ٢- رادەبۆڕێ
 divide/drɪˈvaɪd/v - n دابەش دەکا
 divideden/ˈdɪvɪdend/n ١- دابەشکراو
 ٢- پشک، پشک - بەش - لەقازانج
 divine/drɪˈvaɪn/adj - n - v
 ١- ئاسمانی، خوازی
 ٢- نایاب ٢- جیهانی لاھوتی
 ٤- پێشبینی دەکا، شتی نادیار دەدرکێن
 divinity/drɪˈvɪnəti/n ١- سەروشتی
 خوازی ٢- لاھوتیتە
 divisible/drɪˈvɪzəbl/adj دابەش دەکێ
 division/drɪˈvɪʒn/n ١- دابەشکردن
 ٢- بێ، سنور ٢- جۆر ٢- تیپ، سەریازی
 divorce/drɪˈvɔ:s/n - v جیا بۆنەو - تەلاق
 تەلاق دەدا
 divulge/darˈvʌldʒ/v نەینى دەدرکێن
 dizziness/ˈdɪzɪnəs/n گێژخواردن،

disinherit

پاڤۆڤ کەرەوه - مێکروڤ لایەر - مێکروڤکۆژ
disinherit/dɪsɪn'herɪt/v

له میرات بێژەر دهرکێ
disintegrate/dɪs'ɪntɪgreɪt/v

ههڵدەوه‌شێتەوه
disintegration/dɪs'ɪntɪ'greɪʃn/n

هه‌له‌وه‌شانه‌وه
disinterested/dɪs'ɪntrestɪd/adj

پاک، بێ مەبەست
disjointed/dɪs'dʒɔɪntɪd/adj

وێشە، پچ‌پچ
dislike/dɪs'lʌk/v

قینێ لێ‌یه‌تی، رقی ئی‌دمبێتەوه/که‌یفی پێ نایێ
dislocate/dɪs'ləkeɪt/v

له‌جێ ده‌چن، نه‌گه‌ر ده‌چن
dislodge/dɪs'lɒdʒ/v

له‌جێ لاده‌با، دهرده‌کا
disloyal/dɪs'lɔɪəl/adj

خایه‌ن، نادلسۆز
disloyalty/dɪs'lɔɪəlti/n

خه‌مانه‌، په‌ست
dismal/'dɪzməl/adj

دەکا‌تەوه
dismantle/dɪs'mæntl/n

له‌هۆکاره‌کانی به‌رگری کردنی داده‌به‌ری
dismay/dɪs'meɪ/n - v

تۆقین، ترس/ ده‌تۆقین
dismiss/dɪs'mɪs/v

دهری ده‌کا، قاری ده‌دا
dismissal/dɪs'mɪsl/n

دەرکردن، قاروان، دوورخستنه‌وه
dismount/dɪs'maʊnt/v

له‌ پایسکل دیتە خواری-
disobedience/dɪsə'bi:diəns/n

داده‌به‌زی/له‌ نه‌سپ داده‌به‌زی
disobedient/dɪsə'bi:diənt/adj

یاخی، هه‌لگه‌راوه
disobey/dɪsə'ber/v

یاخی ده‌بێ
disorder/dɪs'ɔ:də(r)/n

١- ناپێك - بێ‌ریز - ریژ نه‌بوو
٢- ناشوب - گێره‌شیوینی ٢- نه‌ساغی

display

ناپێك
disorderly/adj

بێ‌ریكخستن - ناپێك
disorganization/dɪs'ɔ:gənai'zeɪʃn/n

ریكخستن تێك ده‌دا - ناپێکی ده‌کا
disorganize/dɪs'ɔ:gənai'z/v

خۆی بێ‌به‌ری
disown/dɪs'əʊn/v

ده‌کا له‌، نه‌کۆلی ده‌کا
disparage/dɪ'spærɪdʒ/v

ره‌خنه‌ ده‌گری، له‌به‌های که‌م ده‌کا‌تەوه
disparity/dɪ'spærəti/n

جیاوازی - نایه‌کسانی
dispassionate/dɪs'pæʃənət/adj

بێ‌لایه‌ن، بابه‌تی
dispatch, despatch/dɪ'spætʃ/v - n

١- ده‌نێری/ ناردن
٢- خێرا جێ‌به‌جێ ده‌کا/ راده‌په‌ڕێش - راپه‌راندن

٣- ده‌کوژی - کوشتن
dispel/dɪ'spel/n

دهرده‌کا، ده‌سپێتەوه
dispensable/dɪ'spensəri/adj

له‌میشک - بیری - ناهێلنی
dispense/dɪ'spens/v

١- ده‌دا
٢- ده‌ست به‌رداری ده‌بێ
٣- دهرمان ئاماده‌ ده‌کا و ده‌فرۆشێ

دهرمانخانه
dispensary/dɪ'spensəri/n

په‌رت بوون، جیاکردنه‌وه
dispersal/dɪ'spɜ:sl/n

په‌رت و بڵاو، ده‌بیتەوه
disperse/dɪ'spɜ:s/v

وره‌ی، له‌ده‌ست داو، خه‌مانه‌
dispirited/dɪ'sɪrɪtɪd/adj

لاده‌با، له‌جێ
displace/dɪs'pleɪ/v

خۆی لای ده‌دا
جێ‌ی ده‌گری‌تەوه
displaced/adj

ئاوازه - دهریه‌ده‌ر
display/dɪ'spleɪ/v

پیشان ده‌دا/نیشان ده‌دا

discover

101

disinfectant

- بى ئىزدەش
discover/dr'skʌvə(r)/v دەدۆزىتەوه
دۆزىنەوه
discovery/dr'skʌvəri/n
دىسكرىتابىل/adj
رىسوا، سوك، بەخت، عىيىدار
discreet/adj وريا، زىر، دورەپەرىز/وازگر
discrepancy/dr'skrepsnɪ/n
جىياوازى - ھەشدرى
discretion/dr'skreʃn/n ۱- وريايى
۲- سەرىستى ھەلېزىردن - دياركردن
discriminate/dr'skrɪmɪneɪt/v
جىيادەكاتەوه / جىياوازى دەكا
discrimination/dr'skrɪmɪneɪʃn/n
جىياكردنەوه
رەگەزخووانى، رەگەزىسەستى
discus/'dɪskʌs/n پەپكەى ھاوئىشتن
discuss/dr'skʌs/v گفئوگۇ دەكا
لەبارەى - دەدۆى لە
discussion/dr'skʌʃn/n گفئوگۇ
disdain/dr'sdeɪn/n - v بىزى لىيەنەوه،
دوودلى
بىزى لىيەنەكاتەوه، نىگەرەن دەبىن
disease/dr'zi:z/n نەخۇشى
diseased/adj نەخۇش
disembark/,dɪsm'ba:k/v پاپۇرەكە
بەتال دەكا
لەپاپۇر دىتە خواری/لە كەشتى دادەبەزى
disenchant/v ۱- لە جادو - وھم دەربازى
دەبى ۲- لادەبا
disenchanted/,dɪsm'tʃɑ:ntɪd/adj
بى ئومىد، بى خەماسەت/ساد
disengaged/adj بىكار، بىئىش
disentangle/,dɪsm'tæŋgl/v - n
كردنەوه، لابردن
لىلى و تارمايى لادەبا، دەكاتەوه
disfavour/dr'sfɛvə(r)/n بىزارى/رىق
كىتە

disfigurement/dr'sfɪgəmənt/n

شواندن

disgrace/dr'sgreɪs/n

لەدەست

دانی ئابروو، ئابروچوون
disgraceful/dr'sgreɪsfl/adj
ئابروبەر،
ھەياپەر

disgruntled/dr'sgrʌntld/adj

زۆر تورە - ھەلچو، بى ئومىد

disguise/dr'sgaɪz/n ۱- خۆى دەگۆپى،
روخسارى دەگۆپى، دەنگى دەگۆپى:

ناوى خۆى دەگۆپى بۇ ئەوهى ئەناسرىتەوه

۲- خۆگۆپىن - پۇشاك گۆپىن

disgust/dr'sgʌst/v قىزى ئى دەبىتەوه

disgusting/dr'sgʌstɪŋ/adj

جىئى قىزى لىيەنەوه

dish/drɪʃ/n - v ۱- دەفر، سىنى

۲- دەفرى خواردن، خواردن

خواردن لەسەر (ئار) قاپ (دەفر) دادەنن

dishearten/dr'shɑ:tn/v ورەى كەم

دەكاتەوه، ساردى دەكاتەوه

dishevelled/dr'ʃelvd/adj ئاپىك، ئاگۇك

پىچ تىكچو، شامەنەكراو

dishonest/dr'sɒnɪst/adj ئاپاك، درۆزن

dishonour/dr'sɒnə(r)/n - v شورەيى،

ئابروچوون، ئەتەك

ئابرووى دەبا، ئەتكى دەبا - ئاوبانگى پىس دەكا

disillusion/,dɪs'lu:ʒn/v تارمايى -

لىلى لادەبا

باومرى دەپوخىنن

disillusionment/,dɪs'lu:ʒnmənt/n

بى ئومىد بوون

disinclination/,dɪs'ɪnkɪlɪneɪʃn/n

خۆدزىنەوه، لىيەلەن

disinfect/'dɪsm'fekt/v پاقۇ دەكا،

خاوين دەكاتەوه ..

disinfectant/,dɪsm'fektənt/n

disappear

100

discourteous

- ۱- قایل نه‌بوون- نابازی بوون
 ۲- به‌هه‌لستی کردن
 disappear/dɪsə'piə(r)/v
 ۱- ون ده‌بی- ۲- له‌به‌رچاو نامینئ
 disappearance/dɪsə'piərəns/n
 وون بوون/ له‌به‌رچاو نه‌مان
 disappoint/dɪsə'point/v
 ناویمئ ده‌بی
 disappointment/dɪsə'pointmənt/n
 ناویمئ دی
 disapproval/dɪsə'pru:v/n
 نابازی‌بوون- په‌سه‌ند نه‌بوون
 disapprove/dɪsə'pru:v/v
 نابازی ده‌بی- په‌سه‌ندی ناكا
 disarm/dɪs'a:m/v
 له‌چه‌ك دادمه‌ائی- بۆمه‌كه له‌كار ده‌خا
 disarmament/dɪs'a:məmənt/n
 چه‌ك دامالین- چه‌ك کردن
 disarray/dɪs'rei/n
 ۱- نا‌شووب
 ۲- بئ‌نیزامی- ۳- گیانی به‌زین
 disaster/dɪ'zɑ:stə(r)/n
 كاره‌سات
 disastrous/dɪ'zɑ:stəs/adj
 به‌دناكام- به‌د نه‌تجام- كاره‌سات
 disband/dɪs'bænd/v
 ۱- هه‌له‌ده‌وشیته‌وه
 ۲- ته‌سه‌ریخ ده‌كا- ۲- بلاوه‌ پیده‌كا
 disk, disc/dɪsk/n
 ۱- دیسك
 ۲- قه‌وان- ۳- په‌پكه
 discard/dɪs'ka:d/v
 به‌لای ده‌نی،
 فڕی‌ی ده‌دا- وازی لی‌دینئ
 discern/dɪ'sɜ:n/v
 چیا ده‌كا ته‌وه،
 به‌روونی ده‌بینئ
 discerning/dɪ'sɜ:nɪŋ/adj
 بینەر، زړنگ
 ۱- به‌تال
 discharge/dɪs'tʃɑ:dʒ/v
 ده‌كا ته‌وه- ۲- ده‌رشیته‌وه
 ۲- ده‌ته‌قینئ- گوله‌ داوئ

- ۴- ده‌رده‌كا، به‌رده‌دا- ۵- قه‌رد ده‌دا ته‌وه
 ۶- كاری خۆی راده‌په‌رینئ
 disciple/drɪ'saɪpl/n
 شاگرد، فیرخوان،
 هاوئل
 discipline/'dɪsəplɪn/n
 رژیم،
 دا‌بین کردن، ته‌مه‌بن کردن
 disclaim/dɪs'kleɪm/v
 هه‌له‌ئ له
 (به‌ه‌ر‌سیاری)
 واژدینئ- ده‌ست به‌رده‌ار ده‌بی/نكولی ده‌كا
 disclose/dɪs'kləʊz/v
 ده‌ده‌ركینئ
 disclosure/dɪs'kləʊʒə(r)/n
 ده‌ركاندنئ نه‌ینئ- نا‌شگروا کردن
 discolour/dɪs'kʌlə(r)/v
 ره‌نگی تێك ده‌دا
 discomfort/dɪs'kʌmət/n
 بی‌زاری- نا‌په‌حه‌تی
 disconcert/dɪskən'sɜ:t/v
 ده‌شوینئ-
 هه‌راسان ده‌كا/تێك ده‌دا
 disconnect/dɪskə'nekt/v
 ده‌به‌ی-
 كاره‌با ده‌به‌ی- ده‌ترائئ
 disconsolate/dɪs'kɒnsələt/adj
 خه‌موك
 discontent/dɪskən'tent/n
 بی‌زاری
 ده‌به‌ی- نیه‌گه‌رائی
 discontented/adj
 بی‌زار/ نیه‌گه‌ران
 discontinue/dɪskən'tɪnju:v/v
 راده‌گرئ-
 ده‌وه‌ستینئ
 discord/dɪsko:d/n
 ۱- جیاوازی- مەملانی
 ۲- نا‌تێك- نه‌شاز
 discotheque/n
 سه‌ماخانه/
 تیا‌ترۆخانه/ناهه‌نگی سه‌ما
 discount/'dɪskaʊnt/n - v
 داشكاندن/
 داده‌شكینئ- رده‌ده‌كا ته‌وه
 discourage/dɪs'kʌrɪdʒ/v
 وروی كه‌م ده‌كا/ ساردی ده‌كا ته‌وه
 ۱- دوان، وتار،
 discourse/'dɪsko:s/n - v
 گه‌فتوگۆ- ۲- وتار، توێژنه‌وه‌ی نه‌كا دیمی
 ۳- ده‌دوئ له‌به‌اره‌ی
 discourteous/dɪs'kɜ:tiəs/adj

dilute	99	disagreement
	تێکۆشەر	1- ترسینه‌ر، شوم
dilute/dai'lu:t/v	که‌مه‌ده‌کا، روونده‌کا	2- زۆر پێویست
dilution/dai'lu:f/n	که‌مه‌کردن	direct/də'rekt, di'rekt, dai'rekt/adj - adv - v
dim/dim/v - adj	لێڵ ده‌کا، تاری ده‌کا - لێڵ - لاواز	1- رابهری ده‌کا - پێی پێشان ده‌دا
dimension/dai'menʃ/n	1- ره‌مه‌ند	2- به‌رپۆه ده‌با، سه‌ره‌په‌رشتی ده‌کا
	2- ئاسۆ 2- قه‌باره	3- فه‌رمان ده‌کا، راده‌سه‌پیتری
diminish/di'mɪnɪʃ/v	که‌مه‌ده‌کا، ده‌چینه‌ ناویه‌ک/ به‌چوکه‌کراوه	4- راسته‌وخۆ 5- به‌رده‌وام
diminutive/di'mɪnjətɪv/adj	ناوی به‌چوکه‌کراو بۆ که‌مه‌کردن و ناز	direction/də'rekʃn, di-, dai-/n
dimple/'dɪmpl/n	نیوونگا/ خه‌مه‌زه‌ کردن	1- ئاراسته‌که‌کردن
din/dm/n	قاره‌قێژ- ده‌نگه‌ده‌نگ	2- به‌رپۆه‌به‌ردن، سه‌ره‌که‌ردایه‌تی، سه‌ره‌په‌رشتیاری
dine/dam/v	فراهین یان شیف ده‌خوا	3- فه‌رمایشت - راسپاره‌ده
dinghy/'dɪŋi, 'dɪŋgi/n	به‌له‌می به‌چوک	directly/də'rektli, di-, dai-/adv
dingy/'dɪŋdʒi/adj	خراب، پیس، دانه‌تکه‌که‌ر	1- په‌که‌سه‌ر - هه‌رنیستا
dining room/n	ژووری ناخواردن	2- راسته‌وخۆ
dinner/'dɪnə(r)/n	1- ژه‌می سه‌ره‌گی - فراهین یان شیف 2- خاوی ئێواره	director/də'rektə(r), di-, dai-/n
dinner-jacket/n	چاکه‌تیکی ره‌ش یان سپی‌یه‌ پیاو بۆ بۆنه‌ی ره‌سمی له‌به‌ری ده‌که‌ن	1- به‌رپۆه‌به‌ر 2- ده‌ره‌ینه‌ر
dint/dɪnt/n	به‌چاکه‌ی، به‌هۆی	یه‌که‌ن له‌ ئه‌ندامانی ئه‌نجومه‌نی کارگێری
diocese/'daɪəsɪs/n	مه‌ترانیه‌ت	1- به‌رپۆه‌به‌ریه‌تی
dip/dɪp/v	1- ده‌قوچینه‌ - نه‌وه‌ی ده‌کا	2- کارگێری
	2- بۆیه‌ ده‌کا	directory/də'rektəri, di-, dai-/n
diphthong/'dɪfθɒŋ/n	1- دوو په‌یت بۆ دروستکردنی ده‌نگه‌ک 2- دوا‌هه	1- رابه‌ر(ته‌له‌فۆن) - تو‌ماری گشتی
diploma/di'pləʊmə/n	دپلوما - دپلۆم	dirt/dɜ:t/n
diplomacy/di'pləʊməsi/n	دپلۆماسییه‌ت	پیس - خۆل
diplomat/dɪplə'mæt/n	دپلۆمات - دپلۆماسی	dirty/'dɜ:ti /adj-v
	ئه‌وه‌که‌سه‌ی له‌سیاسه‌تی ده‌ره‌وه‌ی وڵات کارده‌کا	پیس، خراب/پیس ده‌کا
diplomatic/dɪplə'mætɪk/adj	دپلۆماسی	disability/'dɪsə'bɪləti/n
		نه‌شیان، بێ توانایی
		disable/dɪs'eɪbld/n
		له‌کار ده‌که‌وی
		disabled/adj
		له‌کار که‌وتوو، په‌که‌که‌وت
		disadvantage/'dɪsəd'vɑ:ntɪdʒ/n
		که‌م و که‌ورتی، کێماسی، زیان
		disaffected/'dɪsə'fektɪd/adj
		شۆڕشگێڕ، یاخێ، تو‌په‌، هه‌لجۆ
		disagree/'dɪsə'gri:/v
		رازی نابێ، به‌ره‌مه‌ستی ده‌کا
		disagreeable/'dɪsə'gri:əbl/adj
		نا مه‌قبول - نا په‌سه‌ند - نه‌گونجاو
		disagreement/'dɪsə'gri:mənt/n

dice	98	diligent
dice/dars/n-v	۱- زاری تاو له ۲- پاژنه ۳- تاو له دهکا - قوماز دهکا	۱- شهرمن ۲- باوهر بهخو نهبوو
dictaphone/n	تۆمارکردنی نویسنهوه	بلاز دهکاتهوه/
dictate/dik'tet/v	۱- دهوێ بۆ کەسیکی تر بۆ نهوهی قسهکەى بنوسینهوه	پهخش دهکا پهرت و بلاز -
dictation/dik'teifn/n	۲- دهسه پێنن - فهرمانی پێ دهکا پێ نویسنهوه	پهرتهوازه بلاز کردنهوه،
dictator/dik'tetə(r)/n	دکتاتۆر - حاکمی رهها	پهخش کردن ۱- دهکۆلێ - کۆلێن
dictatorial/diktə'to:riəl/adj	نۆزهرملی - دکتاتۆری - زۆرداری	۲- لهکه داری دهکا - پهلهی دهکا digest/dar'dʒest, di-/v
dictatorship/n	دکتاتۆریهت	۱- ههرس دهکا - تین دهکا ۲- کورتی دهکاتهوه
diction/'dikʃn/n	شێوازی شاخوتن و نووسین	۱- کورته ۲- کۆمهله یاسایهک ۳- ههلبژاردە
dictionary/'dikʃənri/n	فهرهنگ	۴- ههرس کردن digestion/dar'dʒestʃən/n
die/dai/v	دهمری	digit/'dɪdʒɪd/n
diehard/n	سیاسه شهرداری توند/ پارێزگاری توندپهرو	هەر ژماره یهک له (۱-۹) پهنجهکانی دهست یان پێ
diesel/'di:zl/n	بزوینهری دیزل	شکۆمەند - شکۆدار
diet/'da:et/n - v	سیستهمی تایبهتی خواردن	شکۆداری دهکا/ رۆزی دهگری
differ/'dɪfə(r)/v	پارێن ریجیمپارێز دهکا، ریجیم دهکا ۱- جیاوازی دهین ۲- بهرهلستى دهکا	سهرۆکی دینی / ریش سپی
difference/'dɪfrəns/n	۱- جیاوازی ۲- جیاوازی له نێوان ۳- ململانێ - دژایهتی	۱- شکۆ - ههیهت ۲- پۆستیکی بالا
different/'dɪfrənt/adj	جیاوازی	لهبابهت دهردهچن لهبابهت دهردچوون
differentiate/'dɪfə'renʃiət/v	جیاوازی دهکا له نێوان	۱- قوژت - کهنال ۲- بهریهست
difficult/'dɪfɪkəlt/adj	۱- دژوار - گران ۲- رهق	dilapidated/adj کۆن و شکاو/خاپور
difficulty/'dɪfɪkəlti/n	گرانی - دژواری ناخۆشی	dilate/dar'leɪt/v بهرفهوه دهکا - گهوره دهکا
diffidence/'dɪfɪdəns/n	۱- شهرم ۲- باوهر بهخونهبوون	dilemma/dɪ'lemə/n کێشه، کهتن - چهلهمه
		diligence/'dɪlɪgəns/n کوشش، تین کوشان
		diligent/'dɪlɪdʒənt/adj کوششکەر،

devastate

97

diary

devastate/dr'vestet/v وێران دهکا

devastation/dr'vestetʃn/n وێرانکردن - خرابکردن

develop/dr'veləp/v ۱- گهشه دهکا

۲- به دهست دینی ۲- دهر دهکەوئ

۳- بێنا دهکا - ناوهدان دهکاتهوه

۴- وینه له فیلم دروست دهکا

developed country ولاتی پیشکەوتوو

پهرسه نندوو

developing country ولاتی ههژار دهیهوئ

پهره بستی/ جیهانی سن

developer/n ۱- به لێن دهر:

به لێنی ناوهدان کردنهوی زهوی دهکا

۲- مادهوی کیمیایی گۆڕانی فیلم بۆ وینه

development/dr'veləpmənt/n

۱- گهشه - پهره سه نندن

۲- روداو یکی نوئ/ پهره سه نندن

۳- دۆزینه ویهکی نوئ/ ۴- ناوهدانی

deviate/dr'viət/v لا دهکا/ رهفتاری

خۆی دهگۆڕی

device/dr'vaɪs/n ۱- فیل، هۆ - هۆکار

۲- داهێنان/ ئامیز ۲- دروشم

devil/devl/n نه هه ریمه ن

The devil شەیتانی نه فره ت ای کراو

devious/dr'viəs/adj ۱- رێگای

ناپاسته خو ۲- هۆکاری نادروست

۳- زیره کی فیلبار

devise/dr'vaɪz/v داده هینی

devoid/dr'vɔɪd/adj به تال، بێ له

devolution/dr'və'lʊ:ʃn/n

۱- گواستنه وی دهسه لات

۲- دهسه لاتی نامهرکهزی

devote/dr'vəʊt/v ته رخا ن دهکا

devotee/devə'ti:ʃn پاک - په و هفا،

کارامه، به دین - دیندار

devotion/dr'vəʊʃn/n ۱- نه قینی - پاکیی

۲- په رستن - نوێژ

devour/dr'vaʊə(r)/v به تام و خووشی

خێرا دهخوا/ لووش دهکا

devout/dr'vaʊt/adj له خوا ترس، دیندار

dew/dju:n شەوێ، خوناو

dewy/adj به خوناو، نمدار

dewy-eyed سهاده - ساویلکه، بێ تاوان

dexterity/dek'sterəti/n دهست سوکی، کارامهیی

dexterous/dekstrəs/adj

دهست سوک، کارامه

dhow/n (دهو) به له می چارۆکه داری عهرهبی

diabetes/darə'bi:tiz/n نه خووشی شەکر

diabetic/darə'betik/adj توش بو به

نه خووشی شەکر

diabolic/darə'bəlɪk/adj شەیتانی -

دۆزه خیانه

diadem/darədem/n تاجه گولینه

diagnose/darəgnəʊz/v نه خووشی

دیارد دهکا

diagnosis/darəg'nəʊsɪs/n دیارکردن

diagonal/dar'ægnəl/adj لار/ نیوه تیره

diagram/darəgræm/n دایه گرام -

هێلکاری

dial/darəl/v - n ۱- په یکه ری تەله فۆن

۲- روخساری کاترێمیر ۲- تابلوی ژماردن

۴- په یکه ی تەله فۆن ای دهکا - په کار دینی

dialect/darəlekt/n زار - دایه لیکت

dialogue/darəlog/n دایه لۆگ - گفتوگۆ

diameter/dar'æmɪtə(r)/n تیره ی بازنه

diamond/darəmənd/n ۱- نه لماس

۲- شینوهی موغین ۲- دایمۆند - له قومار -

diaphragm/darəfræm/n ناو په نچک

- ماسولکه ی نیوان سه یه کانه و گه ده،

یارمه تی مرۆڤ دهکا هه ناسه بدا

diarrhea/darə'riə/n سکچون

diary/darəri/n رۆژانه، یاداشتێ رۆژانه

despise

despise/dr'spaiz/v تیزی دما

بەكمی تەماشای دما

despite/dr'spaɪt/prep لەگەڵ ئەوەشدا،

وێرەئێوەش

despondent/dr'spɒndənt/adj ناویند

despot/dr'spɒt/n تاغوتی زۆردار/ستەمدار

despotic/dr'spɒtɪk/adj زۆرداری/تاغوتی

despotism/dr'spɒtɪzəm/n تاغوتیت

زۆرداری

زولم - ستەم

dessert/dr'zɜ:t/n شیرینی

شیرینی و میووی دواي نانخواردن

dessert spoon/n کەچکی - ملاکی -

شیرینی پێنخواردن

destination/dr'stɪnɪʃn/n رووگە

شوێنە وێستراو، جێی مەبەست

destine/v تەرخان دەکا، دیاردەکا

destiny/dr'stɪni/n قەزاونەکا، چارەنوس

قەسمەت - بەش

destitute/dr'stɪtʃu:t/adj ئەدا - ئەبەو

destroy/dr'strɔɪ/v خاپور دەکا - دەروخێنی

destroyer/dr'strɔɪə(r)/n ١- تێکەر -

کەس ٢- خاپورکەر - روخێنەر (پاچۆب)

destruction/dr'strʌkʃn/n وێرانکردن -

خاپورکردن - تێکدان

destructive/dr'strʌktɪv/adj تێکەر -

خاپورکەر

desultory/dr'sʌltɪri/n نامەنەجی -

پێنەپەرنامە / هەلەواشە

detach/dr'tætʃ/v جیا دەکا تەو /

دەکا تەو / هەلەوێ شینیتەو

detached/adj ١- جودا، سەرەخۆ

جیاکراوە - لەبەك دایراو

٢- دایدی بێ لایەنی

detachment/n ١- جیاکرتەو - بێ لایەنی

٢- دەستەك - تێپ

dive

١- دێزێی ٢- دەستەك ٧- detail/dr'teɪl/n

١- دەیکرێ - تاییلی پروا detail/dr'teɪl/n

٢- دوا دەخا ٢- بەرەستی بۆ دروست دەکا

١- تێبینی دەکا detect/dr'tekt/v

دەدۆزیتەو ٢- دەدۆزیتەو

دۆزینەو - تۆزینەو detection/dr'tekʃn/n

پۆلیسی نهێنی detective/dr'tektɪv/n

سیخۆپ

گەدانەو / گرتن detention/dr'tenʃn/n

دەستبەسەرگرتن

deter/dr'tɜ:(r)/v ناهێن

detergent/dr'tɜ:dʒənt/n پاککەرەو

deteriorate/dr'tiəriəreɪt/v

بەرەو خراپتر دەچێ / پیس دەبێ

determination/dr'tɜ:mɪnɪʃn/n

وڕە، دیارکردن، رشت بوون

determine/dr'tɜ:mɪn/v

سور دەبێ، دیاردەکا

deterrent/dr'terənt/n رێگر

detest/dr'test/v رقی ئەدەیتەو

حەزی ئەنەکا

detonate/dr'təʊnət/v دەتەقینەو /

دەتەقینەو

detonator/dr'təʊnətɔ(r)/n بارود / دەری

قرتینە

detour/dr'tʊə(r)/n ١- رێگای ناپاستەوخۆ

٢- لادانی کاتی

detract/dr'trækt/v لەشەرکەتی

کەم دەکا تەو / لەبەهای کەم دەکا تەو

detriment/dr'trɪmənt/n زیان

detrimental/dr'trɪməntl/adj

زیانبەخش

deuce/dju:s/n ١- ئەمریمن ٢- دوو

٢- چل خال بۆ دوو یاریگای تێنس

devalue/dr'vælju:v/ بەهای دادەبەزێ

ترخی کەم دەکا تەو

deputy

نۆینه‌ری فلان دەپن
 هه‌له‌ده‌ستێ به‌کاری فلان
 deputy/'depjəti/n بریکار، نۆینه‌ر، جیکر
 deputy premier جیکری سه‌رۆک وه‌زیران
 derail/dr'reil/v شه‌مه‌نده‌فر له‌ره‌وتی

خۆی ده‌رده‌چن
 derange/dr'reindʒ/v ده‌شێوینێ /

تێک ده‌دا، سه‌رده‌شێوینێ
 شیت ده‌بن، عه‌قڵی له‌ده‌ست ده‌دا

derelict/'derəlikt/adj فه‌رامۆشکراو
 deride/dr'raid/v

گالته‌ی پێ ده‌کا، پێی را نه‌به‌وێ
 derision/dr'riʒn/n گالته‌ پێ کردن

derisory/dr'raisəri/adj ١- گالته‌ پێ کەر
 ٢- پوچ

derivation/'deri'veiʃn/n داریژان
 derivative/dr'rivətiʃv/adj داریژاو

derive/dr'raiv/v ١- دا به‌هێژێ
 ٢- سه‌رچاوه‌ ده‌کری

٣- ره‌سه‌نی ده‌که‌یه‌ته‌ره‌ بۆ
 derrick/'derik/n به‌رزکهرمه‌، کرێن

dervish/'dɜ:vɪʃ/n ده‌رویش / واز له‌ دنیا
 هێنەر

desalination/'di:sæli'neiʃn/n شیری نه‌کردنی ناوی تال (به‌خۆی)

descend/dr'send/v لا به‌ردنی ریزه‌ی خۆیی ناو
 دێته‌ خوارێ

ره‌سه‌نی له‌ .. سه‌رچاوه‌ی گرتوه‌وه‌
 descendant/dr'sendənt/n

١- نه‌وه‌- توخم- ره‌گه‌ز ٢- کوچه‌زا
 descent/dr'sent/n ١- دا به‌هێن

٢- ره‌گه‌ز- ره‌سه‌ن
 describe/dr'skraib/v وه‌سف ده‌کا،

وێنه‌ ده‌کێشێ
 description/dr'skripʃn/n وه‌سف /جۆر

descriptive/dr'skriptiv/adj وه‌سف، چۆنیه‌تی، وێنه‌یی

despicable

desecrate/'desikreit/v پیس ده‌کا،
 پیرۆزی پێشێل ده‌کا

desert/'dezət/n بیابان
 desert/dr'zɜ:t/v به‌جێ دێنێ،

چۆل ده‌کا، را نه‌کا
 deserter/n را کردوو، هه‌لاتوو له‌ سه‌ریازی

desertion/dr'zɜ:ʃn/n چۆل کردن، را کردن
 deserts/dr'zɜ:ts/n پادا شت

deserve/dr'zɜ:v/v شایانه
 deservedly/adv به‌شایانه‌وه

deserving/dr'zɜ:vɪŋ/adj شایه‌ن
 design/dr'zain/n - v ١- مه‌به‌ست

٢- پیلان- پیرۆز ٣- نه‌خشه‌ ٤- ده‌یه‌وی
 ٥- پیلان دا نه‌ن- نه‌خشه‌ ده‌کێشێ

designate/'dezignert/v ١- دیار ده‌کا
 ٢- ناوی ئی ده‌نی ٣- دا ده‌مه‌زینێ

designer/dr'zainə(r)/n نه‌خشه‌کێش
 designing/dr'zainɪŋ/adj - n

پیلانگه‌پ / ٠٠ فیلاباز /هونه‌ری وێنه‌کێشان
 desirable/dr'zaɪərəbl/adj

خوازراو /وێستراو
 desire/dr'zaɪə(r)/n - v وێست، مه‌به‌ست،

ده‌خوازی /چاوه‌یه‌یه‌ته‌
 desist/dr'zɪst/v واز ده‌هێنێ

desk/desk/n میز، جێ
 desolate/'desələt/adj - n - v ١- چۆل /

فه‌رامۆشکراو، که‌لاه
 ٢- بێزدارو /بێ کس و هاو ده‌م ٢- خاپور ده‌کا

desolation/'desə'leiʃn/n ١- خاپور کردن
 ٢- بێ ئومیدی

despair/dr'speə(r)/n - v نا ئومیدی،
 بێ هیوایی / نا ئومید ده‌بن /بێ هیوا ده‌بن

desperate/'despəɾət/adj ١- نا ئومید
 ٢- ترسناک

despicable/dr'spɪkəbl/adj چاوشۆپ
 چه‌مه‌پ / بیه‌ی

departure	deputize
department/di'pa:t'mənt/v بهش، هویه، فرمانگه	deportment/di'po:t'mənt/n رفتار
departure/di'pa:tʃə(r)/n	۱- له دسه لاتی دهکا ۲- له دادا گه گواهی دهدا
۱- رویشتن - دهرچوون / کوچ ۲- دهرچوون له بنکه / لادن / گوپان	deposit/di'pozit/v - n پارهنواندن - پارمندانان
depend/di'pend/v پشتی پی دهبستن	دادهنی - دنویژنی / نیشتو / دهنیشنی
dependable/di'pendəbl/adj دهمکری پشتی پی بیهستری	depositor/di'pozita(r)/n پارمدانه ره بانق
dependant/di'pendənt/n کسینگی هموره یا بانق / مندان و خیزان	depot/'depəu/n ۱- عمار، بنکه‌ی سهربازی
dependence/di'pendəns/n پشت پی بستن	۲- ناومندی - بنکه‌ی گواسته‌هوه
dependent/di'pendənt/adj دهوره ستینه سهر	۳- کوزگا ۴- بنکه‌ی شهمنده‌هفر
depict/di'pikt/v ۱- وینه دکیشنی	depraved/di'preɪvd/adj بی‌ره‌وشت / بدره‌وشت، گومرا
۲- وصف دهکا	depravity/di'prævəti/n بی‌ره‌وشتی - بدره‌وشتی
deplete/di'plɪt/v کم دهکاته‌هوه	deprecate/'deprekət/v نارازی دهرده‌بری
به‌تال دهکاته‌هوه	depreciate/di'pri:ʃieɪt/v له بهای کم دهکاته‌هوه / بهای داده‌بهرنی
deplorable/di'plo:rəbl/adj ریسوا	depreciation/di'pi:ʃi'eɪʃən/n دابه‌زینی بهما
deplore/di'plo:(r)/v ریسوای دهکا، بیزار دهبن	depress/di'pres/v ۱- گوشاری دهخاته سهر ۲- ختم دهخوا
همست به بیزاری دهکا	depressed/adj پهست / خه‌موک
deploy/di'plɔɪ/v به‌ره‌ی جهنگ	depression/di'presʃən/n ۱- دابه‌زین - هاکنه‌خوارنی ۲- بوش ۳- دابه‌زینی پاله‌پهستو
بهره‌ر دهکا	۴- پهست ۵- سستی تایوری / داته‌بین - خه‌موکی
۱- هیزن - سهرباز - به‌سهر بهره‌کانی	deprivation/depri'veɪʃən/n له‌دهست دان، بی‌هوری
۲- کس و شته‌کان ریڅ دهکا	له‌دهش کردن / چهک کردن
depopulate/di:'popjuleɪt/v ژماره‌ی دانیشتونانی ناوچه‌که کم دهکا	deprive/di'praɪv/v دایده‌بوئی، بی‌هوری دهکا، رئی لی‌ده‌گیری
deportation/di:po:'teɪʃən/n که‌مکردنه‌هوه‌ی / گواسته‌هوه‌ی به‌زور کوچ پی‌کردنی دانیشتونان	depth/depθ/n قولی / قوولی
۱- سنووردادی دهکات /	deputation/depju'teɪʃən/n شاندا، نیردراو
deport/di'po:t/n شارپه‌دمری دهکا ۲- رفتار دهکا	depute/di'pjut/v ده‌نیزنی / ده‌کاته نویسنه
deportation/di:po:'teɪʃən/n نه‌فی‌کردن / سنوورداش کردن	deputize/'depjətaɪz/v له‌جی فلان /

demand

demand/v ١- داوا دهكا

٢- پێیوێست دهكا ٢- پرسیار دهكا

demanding/adj ١- تێگۆشانیکی

زۆری دهوی ٢- خوارزۆک

demeanour/dr'mi:nə(r)/n رهفتار

demented/dr'mentɪd/adj شیت/بێههقل

demise/dr'maɪz/n ١- مردن ٢- نهان

demist/dr'i:mɪst/v دهیسرێتهوه

خوناو لادهیا

demobilization/dr'məbəlaɪ'zeɪʃn/n

بواردن (له پارهێ سهریازی)

demobilize/dr'məʊbəlaɪz/v

له پارهێ سهریازی دهبوردری

democracy/dr'mɒkrəsi/n

دیموکراسیەت/هوکمی گهل

democrat/'deməkræt/n دیموکرات،

لایهنگری هوکمی گهل

democratic/'demə'krætɪk/adj

دیموکراتی

demolish/dr'mɒlɪʃ/v وێزانی دهكا

demolition/'demə'lɪʃn/n وێزانهکردن/

خاپوركردن

demon/'di:mən/n شهیتان/جنۆكه/ دیو

demonstrable/dr'mɒnstreɪbl/adj

دهكری بهرنگای بهلگهوه پیشانیدری-

زیاتر روون بکړیتوه

demonstrate/'demənstreɪt/v

١- دهردخا، پیشان دهدا

٢- نیسپات دهكا، دسهلمینی

٣- پرۆتیسق دهكا، خۆپیشاندان دهكا

demonstration/'demən'streɪʃn/n

١- پیشاندان/بهلگه ٢- خۆپیشاندان

demonstrative/dr'mɒnstreɪtɪv/adj

١- ناوی ئاماژه، نیشانه

٢- دهبرینی ههست و نهشاردنهوی

demonstrator/'demənstreɪtə(r)/n

depart

١- نهاییشکار

٢- خۆپیشاندەر/بهشدار له خۆپیشاندان

demoralize/dr'mɒrəlaɪz/v

رهوشتی تێك دهدا

ورهی دهشکێنی/دهپوخینی

demote/dr'i:məʊt/v پلهی دهمینیته

خواری/ پلهی دابهیزینی

demure/dr'mɜ:(r)/n - v

١- بهمهلمستی دهكا ٢- ناپهزایی

demure/dr'mjʊə(r)/adj شهرمن/بهحمیا

سهنگین

den/den/n ١- لانه- هیلانه

٢- ژوودی دیراسه

denial/dr'naɪəl/n ١- رهتکردنهوه

٢- بهدرۆخستنهوه

denim/'denɪm/n چینی/قوماشی کاویزی

denomination/dr,nɒmɪ'neɪʃn/n

تایهه/مهزهب

denote/dr'neʊt/v نیشانهی نهویه/

دهلالهتی نهوه دهدا

denounce/dr'naʊns/v بهراشکاوی

رهخه دهكری

dense/dens/adj ١- خهست/چر ٢- گهیل

dental/'dentl/adj ددانی

dentist/'dentɪst/n ددانساز/دکتوری ددان

dentistry/'dentɪstri/n ددانسازی

denture/'dentʃə(r)/n ددانی تاخم/

ناسروشتی

denude/dr'nju:d/v رووتی دهكاتوه

denunciation/dr,nɑnsɪ'eɪʃn/n

ناپهزایی دهبرین، تاوانبار کردن

deny/dr'naɪ/n ١- نکولی دهكا

٢- بهدرۆی دهخاتوه ٢- ناهێنی، بیوهری دهكا

deodorant/di'əʊdərənt/n

لاهیری بۆنی ناخۆش (ژۆربال یان بن ههنگل)

depart/dr'pa:t/v بهجێدینی، دهپوا،

کۆچ دهكا

degrade	demand
degrade/dr'greid/v	delicious/dr'lɪʃəs/adj
۱- کەسێ کەم دەکا	۱- بە تەم/خۆش
۲- ریسوای دەکا- بێ ریزی دەکا	۲- نوکته
degree/dr'gri:n	delight/dr'lait/n-v
۱- پەله گەرما	خۆش- شادی
۲- پەله گۆشه ۲- بێ ۴- پەله زانستی	دانشادی دەکا
dehydrate/dr'haidreit/v	delightful/dr'laitfl/adj
۱- وشک دەکاتەوه ناوی لێدەگرێ	خۆش/
۲- ناو لەلەش دەگرێ	بە تەم/دانشادکەر
dehydrated/adj	delinquency/dr'ɪŋkwənsi/n
تەرەبی/ وشک	لاساری
deice/v	تاوانی لادان
پادەمالی/ لادەبا	delinquent/dr'ɪŋkwənt/adj
deify/v	لاسار،
دەییەرسێ/ دەیکاته خۆی خۆی	لادەر
deign/deɪn/v	delirious/dr'lɪriəs/adj
دەست بەردار دەبێ/ دەبەخشی	وێنە- وێنەکەر
deity/'deɪti/n	delirium/dr'lɪriəm/n
خوداوەند/ ئیت/ پەرستراو	وێنە/ قسە قۆر
dejected/dr'dʒektɪd/adj	deliver/dr'lɪvə(r)/v
دلتهنگ/	۱- رزگار دەکا
ناشاد/ ناخوێند	۲- یارمەتی دەدا تەمەدانی بێ/ رزگاری بێ
delay/dr'lei/v	۳- دەگەیهێنێ ۴- وتاردەدا
۱- دوا دەخا/ دەرومۆش دەکا	۵- بەلێنی چێ بەچێ دەکا ۶- دەییکی
۲- دوا دەخا بۆ کاتیکی تر ۳- گیرۆ دەکا	deliverance/dr'lɪvərəns/n
delegate/'delɪgeɪt/v-n	رزگار بوون
۱- نوێنەر/ نێردراو	delivery/dr'lɪvəri/n
۲- دەنێری ۲- لەجێی خۆی رادەسپێری	۱- گەیا نەنی
delegation/'delɪ'geɪʃn/n	شت و مەك ۲- زان/ مەدال بوون
۱- شاند- نوێنەر ۲- نوێنەرایەتی کردن	۳- وتاردان/ شینواری وتاردان
delete/dr'li:t/v	۱- چوارەم پیتی
۱- لادەبا/ دەسپێتەوه	ئەلفبای یۆنانی ۲- روپاری دلتا
۲- رەش دەکاتەوه	۳- شێوه سێ گۆشەیی
deletion/dr'li:ʃn/n	فێلی لێدەکا،
لابردن/ رەشکردنەوه	چەواشە دەکا
deliberate/dr'lɪbəɪət/adj - v	۱- بارانیکی زۆر/
۱- ئەنقەست/ مەبەست	شالۆ/ لافا
۲- لەسەر خۆی ۲- راویژ دەکا	۲- کۆمەڵە شتیکی زۆر لە یەك کاتدا
۴- بە قوونی بیر دەکاتەوه/ لەگژ فکراو پادەچی	۳- بە لافا شتی پێ دەکا
deliberation/dr'lɪbə'reɪʃn/n	delusion/dr'luzɪn/n
۱- راویژ کردن/ دان و ستاندن	خەیاڵ
۲- لەسەر خۆی	deluxe/də'lʌks/adj
۱- نیانی،	نایاب
نەرم و نیانی ۲- پاروی خۆش/ چەمرد	دەلوا شت دەگەڕێ/ ئەندە قۆلی
delicate/'delɪkət/adj	۱- داخواری-
نەرم/ خۆشەمەشرەب	دواکاری ۲- داوا
delicatessen/'delɪkə'tesn/n	۳- بە هەرمین- بە رواج
کۆکای	in demand/adj
فرۆشتنی گۆشتی ناو بەفرگرە/ خواری	on demand
قوتوبەند	هەرکاتێ داوا بکە

defect

defect/dr'fekt/n - ٧ - خەوش، کێماسی، کەم و کوپی

٢- دەچیته پال - هەڵدەگەڕێتەوە

defection/dr'fekʃn/n - هەلگەڕاوە -

چوونه پال دوژمن

defective/dr'fektiv/adj - خەوشدار

defence/dr'fens/n - بەرگری - پاراستن

defenceless/adj - نەپارێزدار

بە بەرگری ناتوانی بەرگری بکا

defend/dr'fend/v - بەرگری دەکا داکۆکی

دەکا

defendant/dr'fendənt/n

١- تاوانبارکراو بە

٢- داوا لەسەر تۆمارکراو

defender/dr'fendə(r)/n - داکۆکی کەر -

بەرگریکار

defensive/dr'fensiv/adj - ١- بەرگریکار

٢- ھالەتی یان ھەلوێستی بەرگری

٣- ئامادەیی بەرگری لەخۆ-لێ- بکا

defer/dr'fə:(r)/v - ١- دوادەھا

٢- دەکوێتە ژێر دەستی کەسی دی

deference/dr'fərəns/n - ریز- گۆی رایەلی

defiance/dr'faɪəns/n - بەرەنگاری -

یاخی بوون

defiant/dr'faɪənt/adj - یاخی - بەرەنگار

deficiency/dr'fɪʃnsi/n - کەمی،

کەمتەرکەمی

deficient/dr'fɪʃnt/adj - کەم

mentally deficient - کەم ەقل

deficit/n - v - کەم دەکا، کەمکردن

defile/dr'faɪl/n - تێک دەدا، پیس دەکا

پێڕۆزی دەپێژێت - بێ حۆرمەتی دەکا

defilement/dr'faɪləmənt/n - پیسکردن -

پێڕۆزی بەزاندن / بێ حۆرمەتی

define/dr'faɪn/v - ١- دیار دەکا

٢- پێناسە دەکا - ٢- رۆن دەکا تەرە

definite/dr'fɪnət/adj - ١- دیارکراو -

degeneration

٢- ناسیاو / ناسین

٢- ناسیای / ناسین

٢- ناسیای / ناسین

definitely/dr'fɪnətli/adj - بەدڵنیایی،

بێ گومان

definition/dr'fɪnɪʃn/n - ١- پێناسە

٢- دیارکردن - ٢- رۆن و ئاشکرای

definitive/dr'fɪnɪtv/adj

دوا برباری یەکلایە

deflate/dr'fleɪt/v - فس دەکا تەرە -

بەتال دەکا تەرە

deflation/dr'fleɪʃn/n - چوونەڕەو -

کەمکردنەرە، خالی کردنەرە

deflect/dr'flekt/v - لا دەدا - لەرۆت لا دەدا

deflection/dr'flektʃn/n - لادان

deform/dr'fɔ:m/v - دەشێوێت

deformed/adj - شێواو،

ناسروشتی، ئاساسی

deformity/dr'fɔ:məti/n - شێواندن،

کەم و کورتی چەستەیی

defraud/dr'frɔ:d/v - گزیری، فێل

defrost/dr'frɔ:st/v - ١- لابردنی

بەفر لە بفرگر

٢- تواندەوێ خواردنی بەستوو

deft/deft/adj - کارامە، لەش سوک

defuse/dr'fju:z/v

١- ھەلوەشاندنەوێ بۆمب /

لەکارخستنی بۆمب

٢- ھێورکردنەوێ رەوش / گزێی کەم دەکا تەرە

defy/dr'faɪ/v - ١- بەرەنگاری دەبێ -

یاخی دەبێ

٢- مەرج دەکا ناتوانی ئەم کارە بکە

٣- شتی دژوار بکە

degenerate/dr'dʒenəreɪt/v

نەخۆستی دێن، خراپتر دەبێ

degeneration/dr'dʒenə'reɪʃn/n

تێکچوون، رۆچوون، لادان

deck	90	defeatism
۴- کافەزی یاری- قوماز-	decrepit/di'kreɪt/adj	پیر، پەكەموتە
deck/dek/v	decrepitude/di'kreɪtɪtʃu:d/n	ناشی لەبەر پیری- بەسالاچووپی، داپوخان
declaim/di'kleɪm/n	dedicate/'dedɪkeɪt/v	۱- تەرخان دەکا
وێنار دەدا بە زمانی	۲- پیشکەش دەکا- دەکاتە دیاری	
هەماسەت	dedication/'dedɪ'keɪʃn/n	تەرخانکردن،
declaration/'deklə'reɪʃn/n	دیاری پیشکەشە بە	
۱- ئاگاداری- بەیاننامە ۲- راگەیاندن	deduce/di'dju:s/v	بەدەست دێنن-
declare/di'kleə(r)/v	فەرھەم دێنن	
۱- راگەیکەینی	deduct/di'dʌkt/v	۱- لێی دەردیئنی
۲- زانیاری دەدا لەبارە...	۲- لێی داوەشکێنی	
declension/n	deduction/di'dʌkʃn/n	۱- لێدەرھێنان
۱- پۆلێن کردنی -نار- ریزمان	۲- بەدەستھێنان	
۲- لا دان	deed/di:d/n	۱- کار- کردووە
decline/di'klaɪn/v - n	۲- بەلگەنامەی یاسایی	
۱- رەت دەکاتەو- n	وادی دەشتی	
بەئەدەیانە ۲- دەپۆکێتەو، بچوکتەر دەپۆکێتەو،	deep/di:p/adj	۱- قوول(دەریا)
نێتەخواری، لاوازتر دەبێ ۲- ھەرس، داپوخان	۲- دەنگی نزم	
۴- باری تەندروستی تێک دەچێ	۳- زێدەپۆشی- تاری	
decode/'di:kəʊd/v	deepen/'di:pən/v	قوول دەکا
ھێما لێک دەدا تەو	deep-freeze/n	بەستەر- بەستەلەک
ھێماکان دەکاتەو	deep-rooted/adj	رەگ داکو تاو
decoder/'di:kəʊd/n	deer/dɪə(r)/n	مامز- ئاسک
تایمیری ھێماکەرەو	deface/di'feɪs/v	دەشیوێنی
decompose/'di:kəm'pəʊz/v	defamation/'defə'meɪʃn/n	ناوێزاندن/
بۆگەن	ناوێزاندن/	
دەبێ، دەپۆش، شی دەکاتەو	ناوێزاندن/	
décor/'deɪkəʊ(r)/n	defamatory/di'fæmətri/n	ناوێزان- جۆتێدانی
دیکۆر، جۆنکردن	defaulter/n	کەمتەرخەمی،
décorate/'dekəreɪt/v	default/di'fɔɪlt/n - v	نامادەتەبوون
۱- جوان دەکا	کەمتەرخەمی دەکا لە..	
دەپۆشێتەو ۲- بۆیاغ دەکا	defeat/di'fi:t/v	کەمتەرخەم- یاخیبوو
۲- مەدالیا دەپەخشێ بە..	دوژمن- دەشکێنی- بەسەردەکوێ	
۱- جۆنکردن	دوژمن- دەشکێنی- دەپۆشێ	
décoration/'dɛkə'reɪʃn/n	پەتای بەزین/	
۲- مەدالیا - دیکۆر کردن	defeatism/di'fi:tɪzəm/n	گیانی شکان و بەزین
décorative/'dekə'reɪv/adj		
رازووە/نەخش و نیکاری..		
décorator/n		
سەر بەلەخانە/دیکۆرسان		
décorous/'dekə'reɪs/adj		
بەئەدەب، شیاو، خۆداپۆش		
décorum/di'kɔ:rəm/n		
خۆداپۆش،		
پەفتاری باش/دروست		
decoy/'di:kɔɪ/n		
تەلە		
decrease/di'kri:s/v - n		
کەمکردن،		
کەم دەکا		
decree/di'kri:/n - v		
فەرمان- بڕیار		
فەرمان دەردەکا، بڕیار دەدا		

debatable

89

deck

debatable/dr'bertəbl/adj

مشت و مپ

هەلەمگرت / گومان هەلەمگرت

debate/dr'beit/v

مشت و مپ - رووبەر

۱- مشت و مپ دەکا

۲- دەمگرت - بێدەمکاتەر .. تاییگرت

debauch/dr'bo:tʃ/v

تێک دەدا

داوین پیسی دەکا

debauchery/dr'bo:tʃəri/n

خرابەکاری

داوین پیسی، شونێی داوین پیسی

debenture/dr'bentʃə(r)/n

بۆندی قەرد

debility/dr'biləti/n

لاوازی / تەندروستی

خراب بوون

debit/dr'beit/n - v

قەرد، دەسمایە / قەرد

لەسەری حساب کرد

debonair/debə'neə(r)/adj

ئێنسک سوک

خوێن شیرین

debrief/dr'brif/v

زانکاری لیوەرگرتن

debris/dr'ebri/n

پارچە پارچە، چل و چیلو

debt/dr'et/n

قەرد

debtor/dr'etə(r)/n

قەردار

دەسمال / دەیه

decade/'dekeɪd/n

decadence/'dekədəns/n

۱- پوکاتەر

رۆچوون ۲- لاساری رهوشتی

decadent/'dekədənt/adj

رهوشت نزم

بێ رهوش، داپوخاو

decamp/dr'kæmp/v

هەلەت - تەدەتە قینن

decapitate/dr'kæptɪt/v

سەری دەبێ

لەمەلی دەدا

decarbonize/v

کاربۆن لە .. لا دەبا

decay/dr'keɪ/v

تێک دەچن

بۆگەن دەبن، دەپوکیتهەر

deceased/dr'si:zəd/adj

کوچکردوو

خوای خوشبوو

deceit/dr'si:t/n

گرتی، فیل

deceitful/dr'si:ftl/adj

فیلان، دوربوو

deceive/dr'si:v/v

فیل دەکا، قۆبە دەکا

December/dr'səmbə(r)/n

مانگی کانوێی یەکم

decency/'di:nsi/n

رهوشت باشی

رهفتاری باش

decent/'di:snt/n

۱- بەرێز

۲- ناو و ناو بەش، مامناوەندی

۳- خۆداپۆش - شیاو، گونجاو

decentralize/'di:sentrəlaɪz/v

۱- لە دەسهلاتی ناوەندی دادەبێ

۲- دەسهلات دان بە تەنچومەنە ناو خۆییەکان -

ناوچەییەکان

deception/dr'sepʃn/n

گومراکردن

گرتی - فیل - سەری شیاو

deceptive/dr'septɪv/adj

گومراکەر

دروژن، کەلەمەلی - خەیاالی

decibel/'desɪbel/n

یەکە ییوانی

بەرزێتی دەنگ

decide/dr'saɪd/v

۱- بێاردەکا

بێردەمکاتەر ۲- یەکلادەمکاتەر

۳- وادەکا بێاریدا، ناچاری دەکا بێاری دا

decided/adj

- سورە لەسەر - موکەر

- رشنە لەسەر - یەکلاکەرەو -

روون و ئاشکرا

decidedly/adv

یەکلاکەرەو

بەبێ گومان - بەبێ دوو دلی

deciduous/dr'sɪdʒuəs/adj

کەلاکاتی لە پایزدا دەورن

و مریو / خەزانگرتو

decimal/'desɪml/n

دەیی

decipher/dr'saɪfə(r)/v

۱- هێما لیکەداتەر ۲- تەسلیم دەکاتەر

decision/dr'sɪʒn/n

۱- بێاری

۲- سووربوون - رشتی

decisive/dr'saɪsɪv/adj

دوابێاری

یەکلاکەرەو

deck/dek/n

۱- پەشت یان پەوی کەشتی

۲- نەوێ لە پاپۆز یان پاس

۳- نامیری قەوان و کاسیت

dash

- dash/dæʃ/n - ٧ - ١- هەلیه ٢- (ب) کورتەهێل
٢- هەندێ له ٤- تێک دەدا
٥- دەپڕێنێ ٦- بە پەله
dashboard/'dæʃbɔ:d/n - تەختە یێوانه
dashing/adj - جەسور/ بە جەرگ
data/'deɪtə/n - داته
date/'deɪt/n - ١- دارخورما
٢- خورما ٢- میژوو، کات
out of date - کاتی بە سەر چوو
up to date - هاوچەرخی
کۆپی زەمانی خۆیت، له گەل کات دەروا
٤- ژوان
dated/'deɪtɪd/adj - کۆن، دێرین
daub/'dɔ:b/v - پیس دەکا
daughter/'dɔ:tə(r)/n - کچ، کچی
daughter-in-law/n - بووک، ژنی کۆپ
daunt/'daʊnt/v - وری دانهمرکێ، دەرترسی
nothing daunted - هیچ شتی
وهری نایەنەتە خوارێ
dauntless/'daʊntlɪs/adj - نەترس، جەسور
dawdle/'dɔ:dl/v - کات بە فێرۆ دەدا/
به لادا دکهوێ
dawn/'daʊn/n-v - شەبەق، بەری بەیان،
سەحەر، کازیوه
شەبەق دەدا، رۆژ هەلێ
day/'deɪ/n - رۆژ
daybreak/'deɪbreɪk/n - بەرەبیان، کازیوه
daylight/'deɪlaɪt/n - گەزنگ
daylight saving - پێشخستنی کاتژمێرێک
له هاوین بۆ سود وەرگرتن له رۆژ
daytime/'deɪtaɪm/n - له کاتی رۆژدا
daze/'deɪz/v - گێژ دەبێ، وێدەبێ
daze/n - گێژیوون، وێدبوون، له خۆچوون
in a daze/n - له حالەتی توپەبووندا
dazzle/'dæzl/v - ناوی چاوی دەبا،
کۆرەنی دەکا

debasement

- dead/'ded/adj - ١- مردوو/ له کارکەوتوو
٢- وەک یەک ٢- بێ هوش - بێ هەست
٤- بەدروستی له کاتی خۆی
deaden/'dedn/v - ١- دانهمرکێن، کزەکا
٢- کپ دیکا ٢- دهرمێن
deadline/'dedlaɪn/n - دوامۆلت
deadly/'dedli/adj - بکوژ، کوژەر
deaf/'def/n - adj - کەپ
deaf-aid - نامیری بەهێزکردنەوهی گوێ
deafen/'defn/v - (گوێ) کەپ دیکا
deal/'di:l/n - v - ١- بپ
٢- دابهشکردنی کارتی قوماڕ
٣- مامەلە ی بازگانی ٤- مامەلە - ئالووێل
٥- داری سپی ٦- کارت دابهش دیکا
٧- مامەلە ... دیکا
dealer/'di:lə(r)/n - بازگاکان
dealings/'di:lɪŋz/n - مامەلە له گەل کردن -
کڕین و فرۆشتن
dean/'di:n/n - راگەر، پلەیکێ بەری کەنێسه
deanery/'di:nəri/n - راگرایەتی
deanship/n - راگرایەتی
dear/'diə(r)/adj - ١- نازیزخۆشەویست
٢- گران - گرانەها
Oh dear - یاهاوارا - پەکووا!
dearth/'sɜ:θ/n - برسێتی - کەمی -
دەگمەنی خواردن
death/'deθ/n - ١- مردن - مەرگ ٢- کۆتایی
death penalty/n - سزای مەرگ
death rate/n - رێژەی مردن
death toll/n - ژمارەی کوژراوان
death warrant - بەلگەنامەی له داردان
deathly/'deθli/adj - مەرگ ئاسا
deathly pale - ڕەنگ زەردی وەک مردوو
debar/'dr'bo:(r)/v - ناھێلێ - بیهویری دیکا
debase/'dr'beɪs/v - بەهای کەم دیکاتەرە
debasement/'dr'beɪsmənt/n - کەمکردنەوهی بەها/ پێستی - گوماری

کەمکردنەوهی بەها/ پێستی - گوماری

Dd

- D-d/di:/ چوارەم پیتی ئەلغەبای ئینگیزییە
 dab/dæb/v - n پاکی دەکا تەوہ
 ۱- دەست لێدانیکی ھێواش
 ۲- ماسی ۲- خال- نوختە
 dabble/dæbl/v ۱- تەپ دەکا
 دەست و پێی لەناو ئاودا تەپ دەکا
 ۲- ئارەزوو دەکا/ خۆی سەرقال دەکا
 dabbler/dæblə(r)/n ئارەزووکار
 ئەک پێشەکار
 dad/dæd/n بابە (بەزمانی منداڵ)
 daddy/dædi/n بابە (بەزمانی منداڵ)
 daffodil/dæfədɪl/n فیرگز
 daft/dɑ:ft/adj ھێج و ھێج- گەلج
 dagger/dægə(r)/n خەنجەر
 daily/dæli/adj - adv رۆژانە
 dainty/dænti/adj ناسک- ئازدار- نەرم
 خواردنی بەھەزەت
 dairy/dæəri/n ۱- کارگەشی شیرمەمی-
 سپیاتی ۲- کۆگای فروشتنی سپیاتی
 dais/n سەکۆ
 daisy/dæzi/n بەببۆن، گۆلی بەھار
 گۆلەکی بچوکی سپی ئاو زەرە
 dale/dæil/n دۆلێکی بچوک (لەباکووری
 ئینگلتەرە)
 dally/dæli/v ۱- پیاھەلدەن-
 وازی لەگەڵ دەکا ۲- کەساس دەبن
 تەمبەلێ دەکا لە..
 dam/dæm/n - v بەند
 بەند دادەن- بەرپەست دادەن
 damage/dæmɪdʒ/n - v ۱- زیان
 ۲- بژاردنی دراوی زیان دەرکەبەن
 dame/dem/n ۱- خاتوون
 پلە- پور- ئافەرەتی بەسالاچوو
 ۲- پەلە شەرف..
 damn/dæm/v ئەفرەت دەکا، ئەفرین دەکا

ئەفرین، ئەفرەتەلێ ئاگر، ئاو جەمەنەم

- damnable/'dæmnəbl/adj ناشرین-
 ئەفرەت لێکراو
 damnation/dæm'neɪʃn/n ئەفرەت ئی کردن
 ئەفرەت لێکراو-
 damned/dæmɪd/n شەیتان- ئەفریمەن
 damp/dæmp/adj - v شە- خوناو
 ۱- تەپ دەکا ۲- دادەمرگین- کز دەکا
 damsel/n خاتوون، کچ، شوونەکردوو
 damson/'dæmzən/n پلەرخۆخ- ھەلۆزە
 dance/dɑ:ns/n - v سەما، سەما دەکا
 dancer/'dɑ:nsə(r)/n سەماکەر
 dandruff/'dændrʌf/n قریژ، قریژ
 danger/'deɪndʒə(r)/n مەترەسی
 dangerous/'deɪndʒərəs/adj ترسناک،
 خەتەرناک- گەرگ
 dangle/'dæŋgl/v شۆڤەدەبێتەوہ
 dank/dæŋk/adj زۆر شیندار، سەرمە
 dappor/'dæpə(r)/adj رێک و پێک،
 چالاک- بزیو
 dare/dæə(r)/v - n ۱- بەرەنگاری دەکا-
 بەرەنگاری ۲- جەسووری- دەویری
 daredevil/'deɪdeɪvl/n سەرچن-
 سەر بەکێشە/ ھەلەشە
 daring/'deərɪŋ/adj - n وێران، ئازا،
 جەسوور
 dark/dɑ:k/adj شاراوہ، تاریک،
 خەموک، ئەسمەر
 darken/'dɑ:kən/v تاریکی دەکا
 darkness/'dɑ:knəs/n تاریکی
 darling/'dɑ:lɪŋ/n گەیانە، خۆشەویستەکم
 darn/dɑ:n/v پینە دەکا، دەدرزیتەوہ
 dart/dɑ:t/n ۱- تیر- ساریخ
 ۲- بەتیز دەرچوون ۲- پەپووەستە بەدووری
 ۳- وەک تیر دەردەچن، ھەلپە دەکا

cylindrical	86	czarism
cylindrical/səəlɪndrɪkl/adj	لۆهکی	کۆپی قەیسەر- کۆپە گەرەبی
cynic/'sɪnɪk/adj	گالتەجاپ، قۆشمەچی،	قەیسەر
	بیزار	کچی قەیسەر
cynical/'sɪnɪkl/adj	گالتەجاپی	ژنی قەیسەر
cynicism/'sɪnɪsɪzəm/n		ئیمپراتۆری پووسی
	دنیا بە هەند هەلنەگرتن	قەیسەریەت، سیستەمی
	گومان ئی بوونی (چاکە) دەکا	دیکتاتۆری
cyst/sɪst/n	ئارسان/ تورەگە	
czar/n	تزار، سیزەر	

current

85

cylinder

current/'kærənt/n ۱- رهوت- تەرۆم

۲- شەپۆل، هیز ۳- رۆیشتوو، ئیستا،

ژمارە ی کۆتایی- دواژمارە لە..

curriculum/kə'rikjələm/n

بەرنامە ی خوێندن

curry/'kəri/n

کاری، بەهاریات

curse/kɜ:s/n- ۲- شووم ۱- ئەفرەت، جوین دەدا

نەفرەت دەکا- جوین دەدا

cursory/'kɜ:səri/adj

برۆسکە ئاسا،

روالەتی، سەربیتی

curt/kɜ:t/adj

(وەڵامیکی) وشک

curtail/kɜ:'teil/v

کورتی دەکاتەر،

پوختی دەکا

curtain/'kɜ:tn/n

پەرە، داپۆش

curtsey/'kɜ:si/n - v

کەرتۆش دەبا،

کەرتۆش بردن، خۆچەماندەر

curve/kɜ:v/n - v

چەماوە، کەوانیی،

بادانەر

cushion/'kʊʃn/n - v

کوشن، سەربین

کەم دەکاتەر، هێور دەکاتەر

custard/'kʌstəd/n

کاستەر

custodian/kʌ'stədiən/n

پاسەوان،

ئەمیددار

custody/'kʌstədi/n

۱- چاودیزی

۲- زیندانی کردن- خەپس کردن

custom/'kʌstəm/n

۱- داب- داب و نەریت

۲- یانزگانی- مامەلە ۳- باجی گومرگی

customarily/adj

بەئاسایی

customary/'kʌstəməri/adj

راهاوو، ئاسایی

customer/'kʌstəmər(r)/n

هەمیشە کڕیار- مەعمیل

cut/kʌt/n-v

۱- بڕین ۲- بڕین

۳- کەمکردن- دابەزاندن ۴- لابردن/

ئێکردەر

۵- شێوازی قوماش- پەپۆک

۶- پارچەگۆشت

۱- دەبڕی- گۆشت- قەسە

۲- کەم دەکاتەر- نرخی- دادەبەزینی

۳- لا دەبا- هەلەوێرە شێتێتەر

۴- فەرامۆش دەکا، نکۆلی دەکا

۵- دار و دروخت قەلەم دەکا-

لق و پۆپی دار دەبڕی

۶- داردەبڕی- نرخی دابەزینی

۷- (سەر) دەبەزینی- دادەبڕی

۸- بێ بەش دەکا- میراتی ناداتی

۹- قەسە ی دەبڕی

۱۰- پارچە پارچە دەکا- قوماشە کە دەبڕی-

قیاس وەر دەگرتی

۱۱- واز دەهێنی ۱۲- دەسازنی- ئاسازی،

دەگونجی ۱۳- دابراو- خەمبار

۱۴- دەبڕی- هێل هێلێکی تر دەبڕی

۱۵- لەکار دەکەوی

cutter/'kʌtə(r)/n

بڕەر، ئامێری شت بڕین

cute/kju:t/adj

زیرەك، جوامێر،

جوان، خۆشەویست

cutless/n

کورتە شیر، شمشیری کورت

cutler/n

فەرۆشیار/ دروستکەر/ چاکەری

شت و مەکی بڕین

cutlery/'kʌləri/n

چەقوو چەنگال/

چەقۆکاری

cutlet/'kʌtlət/n

پارچەگۆشت

cutthroat/'kʌθrəʊt/adj

خوێنبرێژ-

کوژەر

cutting/n - adj

۱- رێرەر- راپەر- تۆنێل

۲- پارچە (رۆژنامە) ۳- پارچە (دار)

۴- وشک- بڕیندار کەر ۵- بڕین

cycle/'saɪkl/n - v

۱- خول

۲- زنجیرە (گۆرانی) ۳- پایسکل

پایسکل داژوا سواری پایسکل دەبی

cyclist/'saɪklɪst/n

پایسکل هانژ

پایسکل سواری

cyclone/'saɪləʊn/n

زریان

cylinder/'sɪlɪndə(r)/n

نولەك- قەوان

crystalgazing

crystalgazing/n - v دیتنی بهخت،

پیشبینی دهکا

crystallization/'kristəlaɪ'zeɪʃn/n

پروسی بپوراندن

به کریستالکردن - پینگهین

crystallize/'kristəlaɪz/v

دهبلورن -

پین دهگا - به کریستال دهپن

cub/kʌb/n

بهچکه شیر، ناکارامه

cube/kju:b/n

۱- شەش پالو

cube root/n

۲- رەگی سنج

cubed/adj

شەمشپالو بو

cubic/'kju:bɪk/n

سنج

cubicfoot/n

قەدی سنج

cubicle/'kju:bɪkl/n

به شینکی بچوکی

جیاکراوه له ژورینکی گهره

cuckoo/'kuku:/n

کوکو - وهتواق

cucumber/'kju:kʌmbə(r)/n

خهپار -

ئاروو - ئاروی

cuddle/'kʌdl/v

له نامیز دهگری -

له باوهش دهگری - باوهش پێدادهکا

cue/kju:/n

۱- ئاماره یۆ دهست پین کردن

۲- داری بلیارد

cuff/kʌf/n - v

۱- سەر قۆل، سەر دهست

۲- زلهلی ای ددهدا، شەقی ای ددهدا

cuisine/'kwi:'zi:m/n

هونهری چیشیت اینان

cul-de-sac/'kʌl də sæk/n

رئی گیراو -

داخراو، شەقامی بهکری

culinary/'kʌlɪnəri/adj

پهپوهست به

چیشیت اینان

culminate/'kʌlmɪneɪt/v

دهگاته پۆیکه -

لوتکه

culmination/'kʌlmɪ'neɪʃn/n

لوتکه، پۆیکه

culprit/'kʌlprɪt/n

تاوانبار - گوناھبار

cult/kʌlt/n

سیسته می نایینی، پرستن

cultivate/'kʌltɪveɪt/v

۱- زهوی دهکین

۲- پهرو دهستین ۲- گه شه دهکا

currency

cultivation/'kʌltɪ'veɪʃn/n

زهوی کینان -

جوتیاری - گه شه

cultural/'kʌltʃərəl/n

رهوشه نیری -

رؤناکیری، شارستانی

culture/'kʌltʃə(r)/n

۱- رؤشنیری -

شارستانی ۲- پهرو ده - بهخو کردن

cumbersome/'kʌmbəsəm/adj

۳- چاندنی بهکتریا

په شینو، گران، ماندوگر

cunning/'kʌnɪŋ/adj

فینلار، زورزان

cup/kʌp/n

۱- کوپ، پیاله ۲- خوار دهوه

cupboard/'kʌbəd/n

دۆلاب، کهنتور

cur/kɜ:(r)/n

سهگینکی بن قییمت - بن میزار

curable/'kjuərəbl/adj

چاره ی دهکری

curate/'kjuərət/n

قه شه

curator/'kjuə'reɪtə(r)/n

چاودیر،

پاسهوان، ئەمەندار

curb/kɜ:b/n - v

لغاو، لیواری شۆسته،

داده مری / داده مرکینی

curd/kɜ:d/n

شیری مهییو

curdle/'kɜ:dl/v

دهمهین، ده بینه کهره،

ده ترش

cure/'kjuə(r)/n - v

۱- چاره، چاره سهر

چاک ده بینه وه، چاک دهکات وه

۲- ده پارینزی

curfew/'kɜ:fju:/n

۱- ماتو چو قه ده شه کردن

۲- زهنگ

curiosity/'kjuəri'ɒsəti/n

حنز له قسان

خۆتی مەلقورتینەری، لاپره سەنی

curious/'kjuəriəs/adj

۱- زانخواز

۲- سهیر ۳- لاپره سەن

curl/kɜ:l/n - v

لۆچ دهبن، پوت دهبن،

پوچ دهبن

curly/'kɜ:li/adj

لؤل، لۆچ، پوت

current/'kʌrənt/n

کشمش، میوژی رومی

currency/'kʌrənsi/n

دراو، پاره

crossbar

- ٦- دهرې - دهر پرتله
 ٧- (پښتانه) (له سهرې) داهه ٨- هڅه دهر پرتله
 ٩- نيشانه خاچ له سهرې سينگي داهه
 ١٠- ناوخته دهكا - ټيكنه دهكا ١١- تڼي دهر پرتله
 ١٢- بهرې سته دهكا، بهرنگاري دهكا

crossbar/'krosba:(r)/n

بهرې سته

له مېر

cross-examination

/kros ɪg,zæmɪ'neɪʃn/n

دواندن - قسه لوی وهرگرتن

cross-examine/n

دهر پرتله

قسه لوی وهرگرتن

cross-eyed/'kros aɪd/adj

خپل

crossing/'krosɪŋ/n

بهرې باز

cross-legged/'kros legd/adj

پښ له سهرې پښ دانېشتو

cross-question/'kros kwɛstʃən/v

لوی دهر پرتله - پرسینه لوی لهگه دهكا

cross-reference/'kros 'refrəns/n

نا ماژو بڼه خوښه به به شينگي تری هه مان

کتنې

cross-roads/'krosrəʊdz/n

په کترې پښې چمنه ريگاڼه

مهره، چوارېان

cross-section/'kros sekʃn/n

پانه بڼه

هر بڼه په چمنه جوړنگي جيا دهر پرتله

crossword/'kros wɜ:d/n

مه تله - هېما

crouch/kraʊtʃ/v

هڅه دهر پرتله، کړنځ دهر پرتله

خوځي شوې دهكا تهره تا بگاته زوی

crow/kraʊ/n

له لهره - له لهره شکه

crow/v

دهر پرتله

crowd/kraʊd/n

هه شامه - نا پوره

قهره بانگي

crowd/v

خهره دهر پرتله

قهره بانگي دروست دهكا

crown/kraʊn/n

١- تاج ٢- تۆقه سهر

crown/v

٣- لوتکه - پوپکه

crown/v

تاج له سهرې دهر پرتله

crucial/'kru:ʃl/adj

ناخوځ - په کلاکهره

crucifixation/'kru:ʃɪfɪkʃn/n

سهره مې - گوهري

crucify/'kru:ʃaɪ/v

خاچ له خاچ دهكا

crude/kru:d/n

خاو - دهر سته لوی دهر او

crude-oil/'kru:ɔɪl/n

نهره خاو

cruel/kru:əl/adj

توند - تڼي - رهق

cruelty/'kru:əlti/n

توندی دهر پرتله،

cruise/n

سهره مې

cruise/v

دهر پرتله و دهر پرتله

cruiser/'kru:zə(r)/n

راوهر

crumb/kram/n

پارچه نان - کڅه

crumble/'krambl/v

هه لهره شينگي تهره

crumple/'krambl/v

ورد دهكا / ههره س دهر پرتله

crunch/kraʊtʃ/n - v

دهر پرتله تهره - دهر پرتله ناوځه

crusade/kru:'seɪd/n

دهر پرتله،

crusader/kru:'seɪdə(r)/n

کاتنگي ناخوځ

crush/kraʃ/n - v

هېره شې خاچ

crusade/kru:'seɪd/n

پهرستان

crusader/kru:'seɪdə(r)/n

خاچ پهرست

crush/kraʃ/n - v

١- هه شامه

crusade/kru:'seɪd/n

٢- شه پدايي کاتي ٢- دهر پرتله - دهر پرتله

crust/kraʊtʃ/n

٤- سهره مې دهكا

crutch/kraʊtʃ/n

توڼکل - توڼکلې رهق

crutch/kraʊtʃ/n

شه قهره

crux/kraʊks/n

دهر پرتله، دهر پرتله، دهر پرتله

cry/krai/n - v

کاکلي باهت،

crystal/'kristl/n

خالې گوهري

cry/krai/n - v

١- هاوار، بانگ

cryptic/'kriptɪk/adj

٢- گريمان، کړوژانه ٢- دهر پرتله، دهر پرتله

crystal/'kristl/n

نهرنگي، شاره، ليل

crystal/'kristl/n

کريستان، بلور

creed

82

cross

creed/kri:d/n	ساویلکه
creek/kri:k/n	باوهی، ئابین
creep/kri:p/v	جۆگه، جۆگه، رویار
	۱- بههینی دهخشی-
	دهجولن ۲- دهلرزی
	۲- گهلا دهردهکا (بهسەر دیواردا یلۆدهبیتوه)
creeper/'kri:pə(r)/n	۱- خشۆک ۲- لقی دهر
creepy/'kri:pi/adj	ترسناک - تۆقینەر
cremate/kre'meɪt/v	مردوو دهموینن
cremation/kre'meɪʃn/n	سوتماک-
	سوتماندنی مردوو
creosote/'kri:əsəʊt/n	کریرۆت
crescendo/kre'sendəʊ/adj	
	۱- زیاد بوونی پلهی ۲- بهرزکردنهوی دهنگ
crescent/'kresnt/n	مانگ- ههیف
cress/kres/n	خوپه ی ناو/داری
	بچوکی گهلاسهوز
crest/krest/n	۱- پۆیتتهی گهلاباب-
	کلهشیر ۲- لوتکه- پۆیکه
crestfallen/'krestfɔ:lən/adj	خه مبار،
	دلشکاو، بزئومید
crevasse/kre'væs/n	درزکی قوول
	له بهستهلهک
crevice/'krevis/n	درز، شق
crew/kru:/n	دهستهی فڕۆکewan، دهریوان
crib/kri:b/n-v	۱- بێشکه، لانکی مندان
	۲- وهرگێرانی وشه بهوشه
	۳- قوپیه دهکا ۴- ناخوپ
cricket/'kri:kɪt/n	۱- سیسرکه- کلۆ
	۲- یاری کریکیت
crime/kraim/n	تاوان
criminal/'krɪmɪnəl/adj	تاوانبار
criminology/'krɪmɪ'nɒlədʒi/n	تاوانناسی- تاوانزانی
crimson/'krɪmzən/adj	قورمزی، سورزی تیز
cringe/kriŋdʒ/v	بههیک دیتمه، بهچۆک دی
cripple/'kripl/n - v	پهکههوتی، شهله/
	پهکی دهکهوتی

crisis/'kraɪsɪs/n	قهیران، ئاریشه،
	تنگوچهلهمه
crisp/kri:sp/adj	۱- خاو- ناوپۆش
	۲- بوژاو ۳- بزۆ- پهکلاکهروه
crisscross/'kris kros/adj	لهسهر شێوهی
	هینلی پهکپ
criterion/krai'tiəriən/n	مهرج،
	بنچینه- پێوانه- پێوه
critic/'kritik/n	رهخنهگر،
	کهه و کورتی دۆزهوهر/ دیارکهه
critical/'kritikl/n	۱- رهخنهیی
	۲- تهنگزه- ناخۆش
criticism/'kritɪsɪzəm/n	رهخنه
criticize/'kritisaɪz/v	رهخنهدهگری
croak/kroʊk/n - v	قپه ی بۆق
	قپه ی دی، پێشبینی شتی ناخۆش دهکا
crockery/'krɒkəri/n	دهفری گلینه/
	قۆزی له قوپ لروستکراو
crochet/'krəʊʃeɪ/n - v	کاری چنن
crocodile/'krɒkədail/n	تیمساح
crook/kruk/n	۱- خوار- چهماوه-
	گۆپان- قۆچان
	۲- فێلباز- رێگر، چهته
crooked/'kru:kɪd/adj	۱- خوار- چهماوه
	۲- بهدخو- ناشهریف- ئاریک
croon/kru:n/v	بهدهنگیکی لاواز- هیندی-
	گۆزانی دهلی
crop/krop/n	۱- دانهوینه
crop/v	بهههم دینن
	۲- لهناکاو رووددها
	۳- قهلمه کردن- برینن کورت
	۴- دهلهوهری- دهلهوهرینن
cross/kros/n - v	۱- نیشانهی
	(جاران X) یان (کو +)
	۲- خاچ ۳- تینکهله- موقوربهکراو-
	دوو پهگ ۴- توپه ۵- دژ- پێچهوانه

crane/kreɪn/n	۱- گەلەك- قولپىڭ	creak/kri:k/n - v	جىرە جىرە دەكا/ جىرە
	۲- بەزى كىرەمە- كرىن	creaky/'kri:ki/adj	لەرزۇك
	۳- مىلى بەزى كىرەمە يان دىزىڭ دەكاتەمە تا	cream/kri:m/n - v	۱- سەرتو- سەرنقىشك
	بىبىنى		۲- رۇن- شتى وەك كرىم- ماكىياڭ
cranium/'kreɪniəm/n	بەشىكە لە		۳- رەنگى زەردى كال
	كەللەسەر/ مېشك		سەرتو لەشېر دەگىڭ، كەرە لەشېر دوست دەكا
crank/kræŋk/n	۱- كەرنەك-۲- ئاۋەز	creamy/'kri:mi/adj	چەمە
	نىگەرەنى- خۇش- رابواردن-	creas/kri:s/n - v	لۇچ- لۇچى لىندى-
	ئۇتۇمبىل ھەلدەكا، كەرنەك دەكا		لۇچ دەپى
cranny/'kræni/n	دەز، شىق		چوچ- چوچ دەپى
crash/kræʃ/n	۱- بەرىكە كەتقن/	create/kri'eɪt/v	دەخولقلىق- دوست دەكا
	شتى بەر شتى دەكەۋى-۲- ئۇتۇمبىل بەرىكە	creation/kri'eɪʃn/n	ئافرادىن-
	دەكەن- دوو ئۇتۇمبىل بەرىكە دەكەن		دەمىنان/ خەلق كەرن
	خولپىكى راھىنان- مەشىق- چە	creative/kri'eɪtɪv/adj	دەمىنەر
crate/kreit/n-v	سەندۇقى شەخن/	creator/kri'eɪtə(r)/n	ئافەرىدە- دەمىنەر،
	شەخن دەكاتەمە		دوستكار(خە)
crater/'kreɪtə(r)/n	دەمى بوركان-	creature/'kri:tʃə(r)/n	دوستكارو-
	دەمى ئاگېرېزىن		گىئالەبەر
crave/kreɪv/n	بەپەرۇش دەپى،	creche/n	دەپەنگە، خانەى مەندالانى بېرى،
	شەيدەى دەپى		ھەتتوخانە
craving/'kreɪvɪŋ/n	شەھە- زۇرقى	credence/'kri:dns/n	باۋەپىيكرەن
	كەرنى زاپەندى	credentials/krə'denʃlɪz/n	بەلگەنامەى
	سوتان بۇ، شەيدا بۇ		باۋەپىيكرەن
crawl/kro:ɪ/n - v	۱- ھىۋاش جولان-	credibility/'kredə'bɪləti/n	باۋەپىيكرە- جىن باۋەرى
	لەسەر سىنگ خشان	credible/'kredəbl/adj	باۋەپىيكرە
	۲- كەۋل- سىنگەمەلە- جۇرىكە لە	credit/'kredit/n	۱- چاكە- دان بەچاكەنان
	مەللەۋانى		۲- ژۋانى (پارەدان)-۲- قەرد
	۱- لەسەر سىنگ دەخشىن		۴- لىستى ئاۋانى بەشدارپو
	۲- بەھىۋاشى دەروا		۱- يەرەست دەزانى/ باۋەرى پى دەكا
	۳- دادەپۇش- حەشامەت پىك دەمىن		۲- دان- زىدەكەرن
crayon/'kreɪən/n	تەباشىرى رەنگاپرەنگ/	creditable/'kredəbl/adj	شاينە بە
	رەنگاپرەنگ		ستائىش
craze/kreɪz/v	شىت دەپى- تىكەچە	creditor/'kredɪtə(r)/n	قەردەر
craziness/'kreɪzməs/n	شىتى، گەلخۇى،	credulity/kri'dju:ləti/n	زۋاپەرەكرەن-
	گەلجىتى		خۇشباۋەر
crazy/'kreɪzi/adj	۱- شىت، بىنەقەل		سادە، ساۋىلىكەپى
	۲- شەيدە- عاشۇ- سەتە	credulous/kredjələs/n	خۇشباۋەر،

country	80	cramp	
county/'kaunti/n	هەرێم، پارێزگا	چاوی بریوەتە...	
coup/ku:/n	لەیان، ھەنگاوێکی	دەنگەرەو،	
	سەرکەوتوو، کوشتا	چاوپێ، چاوپنۆک	
couple/'kʌpl/n	جیوت - دووان	چێل، مانگا	
couple/v	دەبەستێتەو - جیوت دەبێ	گاوان	
couplet/'kʌplət/n	دوانە	گاڤان، مانگاگەل	
coupon/'ku:pʊn/n	کۆپۆن	ترسێنۆک	
courage/'kʌrɪdʒ/n	نازایەتی	ترسێنۆکی	
courageous/kə'reɪdʒəs/adj	نازا	ترسێنۆکە	
courier/'kʊrɪə(r)/n	پەیامبەر، رابەر	لەترسا خۆی	
course/ko:s/n	۱- راپەر - رەوت	پێکدەھێنێتەو	
	۲- پەر - رۆگە ۲- گۆڤە پان ۴- کۆرسات	شەرمەن	
	۵- ژەم ۶- ریزی لە دیوار ۷- خوول	قورئانگی دەریا	
court/ko:t/n	۱- دادگا ۲- گۆڤەپانی تینس	۱- شەق (لە دیوار)	
	۳- دەست و پێوەندی شا	۲- دەنگە دەنگ ۲- بۆکسیکی توند	
	۴- جەوش - جەوشە	۴- شکانی کەم / شکانی بەشی	
court/v	سەرێج راندەکیشتن - پیاو ھەڵدەدا	۵- دوانی توند - روشکێن، قسەبەر	
courteous/'kʊ:tiəs/adj	خۆشەبۆ	۱- شەق دەکا / درزی ئا دەکا	
	خۆشگۆشتار، گۆشتارخۆش، خۆشەشەرب	۲- دەنگێکی تیز دەکا، دەنگە دەنگێکی	
courtesy/'kʊ:ti:si/n	خۆشەبۆیی -	گەمەری لەدێ	
	گۆشتار خۆشی	cracked/'krækt/adj	بێ ھۆش - بێ شاگا
courtyard/'kʊ:tjɑ:d/n	جەوشە	cracker/n	۱- بێسکویت
cousin/'kʌzn/n	نەمۆزا، کچ و کوڕە خال		۲- ناگەرە یاری - وازی بە ناگر - جۆرە یاریەکە
	کچە پلک، کوڕە پلک، پورزا	crackle/'krækl/v	تەقەتەق دەکا
cover/'kʌvə(r)/n	۱- سەرپۆش -	cradle/'kreɪdl/n	لەنگە - لایک - بێشکە
	سەرپۆش - داپۆش	cradle/v	راندەپۆش - دادەپۆش
	۲- پاراستن - چاودێری	craft/kra:ft/n	۱- پێشە ۲- بەلەم ۲- فیل
	۳- زەمانەت - داوێن کردن	craftsman/'kra:ftsmən/n	خاوەن پێشە
	۴- چەقو و چەنگال		پێشەداری کارامە
cover/v	۱- دادەپۆش ۲- دەبێ (رێگا)	crafty/'kra:fti/n	فیلباز
	۳- نیشانە دەگرێ ۴- دەشارتەرەو	crag/kræg/n	گاڵشە بەرد، کەور
coverage/'kʌvərɪdʒ/n		cram/kræm/v	پێردەکا
	داپۆشیینی روداوێکان	cramp/kræmp/v	دەمارێ ھەڵدەستێ -
covert/'kʌvət/n	شاراوە		قۆلینچ دەکا
covertly/'kʌvətli/adj	بە پەنھانی،		دەمارێ گورج دەبێ - توند دەکا -
	بە شاراوایی، بەدزی		بە یەك دیتەرەو

corrosion	79	countryside	
corrosion/kə'ɹəʊʒn/n	داخوړان، ژمنگ مه‌لینان	council/'kaʊnsəl/n	ټه‌نجومه‌ن-دیوان
corrugated/'kɒrəgeɪtɪd/adj	شه‌پوټی، پینچاوپینچ	councillor/'kaʊnsələ(r)/n	ټه‌ندامی
corrupt/kə'ɹʌpt/adj-v	گم‌نیو- شینواو- شینوینراو	counsel/'kaʊnsəl/n	ټه‌نجومه‌نی شارموانی
	۱- ده‌گه‌نئ ۲- به‌رتیلی د‌دا	counselor/'kaʊnsələ(r)/n	شورا- راویژ
corruption/kə'ɹʌpʃn/n	خراپه‌کاری- شینواندن/ به‌رتیل دان	count/kaʊnt/n - v	۱- ژماردن، ده‌ژمیرئ
corset/'kɔ:sɪt/n	که‌مه‌ریه‌ند		۲- ماد‌ده‌یک له‌ ماد‌ده‌کاشی تاوانبارکردن
cosh/kɒʃ/n - v	خو‌ترمه- دار/ به‌ خو‌ترمه‌ لئی د‌دا- زو‌تا	count-down/'kaʊntdaʊn/n	داده‌ژمیرئ
cosmetics/kɒz'metiks/n	جوانکاری- که‌ره‌سته‌ی ئارایش- مه‌کیاج		داژماردن- له‌سه‌ره‌وه به‌ره‌و‌خواره‌وه
cosmic/'kɒzmɪk/adj	که‌ردوونی	countenance/'kaʊntənəns/n	۱- میمنی ۲- ټه‌دگار ۳- هاندان
cosmonaut/'kɒzmənɔ:t/n	رایه‌ری که‌ردوونی- رایه‌ری که‌شتی ئاسمانی	countenance/v	هانی د‌دا، پالېش‌تی ده‌کا
cosmopolitan/'kɒzmə'pɒlɪtən/adj	دو‌ور له‌ ناوچه‌که‌ری	counter/'kaʊntə(r)/n	فیشه، به‌دیلی درار له‌ گه‌مه‌ی قومار
	بن‌نیشتمانی- هاو‌نیشتمانی جیهانی		میز
cost/kɒst/n - v	تینچوون- به‌هاتی ده‌چئ		دژ- پینچ‌وانه
costliness/'kɒstlɪnəs/n	گرانی- گرانبه‌هایی	counteract/'kaʊntər'ækt/v	به‌رمنگاری ده‌کا- به‌رمه‌لستی ده‌کا
costly/adj	گران، گرانبه‌ها	counterfeit/'kaʊntəft/adj - v	ده‌شینوینئ- ساخته‌ی ده‌کا- ساخته
costume/'kɒstjʊm/n	پوشاک، کۆستم	counterfoil/'kaʊntəfɔɪl/n	کاغه‌زی وهرگرتن
cosy/'kəʊzi/adj	که‌رم و خو‌ش- فره	counterpart/'kaʊntəpɑ:t/n	هاوشان، هاوتتا، دو‌ژمن- ته‌یار
cot/kɒt/n	چئ‌ی نوستلی من‌دان	counter-productive	
cottage/'kɒtɪdʒ/n	کو‌خ، خانوی	/,kaʊntə prə'daktɪv/adj	که‌مه‌که‌ره‌وه‌ی به‌ره‌م
	بچوکی گوند	counter-revolution	
cotton/'kɒtn/n	۱- لۆکه‌ ۲- داو	/,kaʊntə tevə'lʊ:ʃn/n	دژه‌شوینش، شو‌رشی چه‌واشه
	۲- قوماشی لۆکه‌ ۴- لۆکه‌ی پزیشکی	countless/'kaʊntləs/adj	له‌ژماره‌نه‌هاتوو، بن‌شومار
couch/kautʃ/n - v	قه‌نه‌فه- چئ- ته‌خت (به‌مه‌ندئ وشه‌ی دیار) د‌ره‌به‌ری	country/'kʌntri/n	۱- نیشتمان
cough/kɒf/n - v	کۆخه- کۆخه‌ده‌کا، ده‌کۆکئ		۲- لادئ- گوند ۲- زموی
could/kəd/modal	توانی	country house/n	خانوی گوندی
		countryside/'kʌntrisaɪd/n	گوند- لادئ

copious

copious/'kəʊpiəs/adj زۆر، فرە

copper/'kɒpə(r)/n ١- کانزای مس

٢- رەنگی مس ٢- پۆلیس

copulate/'kɒpjuleɪt/v سەرچیی دەکا،

جیوت دەبین لەگەڵ

copulation/'kɒpjʊ'leɪʃn/n سەرچیی،

جیوت بوون

copy/'kɒpi/n لاسایی کردنەوە-

لەبەرگرتنەوە

copy/v ١- ماددە بۆ چاپلەبەردەرگرتنەوە

٢- قۆپە دەکا ٢- رەك خۆی دەهێنێ

copyright/'kɒprɪaɪt/n

مافی لەچاپدان و بلۆککردنەوە

coral/'kɒrəl/n شیلان، شیلانی-

مەرجان، رەنگ مەرجانی

cord/'kɔ:d/n ١- گۆریس، پەت، ژێ

٢- پەتی بېرپەر- دەنگەژێ- ژێیەکانی دەنگ

cordial/'kɔ:diəl/adj ١- خۆش دۆ-

ئاسایی، گەرم ٢- خواردنەوی یێ کحول

cordon/'kɔ:dn/n نیتاق- دامێنبەست-

چینیشت لێنەر

core/'kɔ:(r)/n - v

ناوک- کاکل/

کاکل دەردینێ

co-respondent/'kəʊ rɪ'spɒndənt/n

هاوبەش لەکاری زینا

(جیوت بپوونی ناشرەعی)

cork/'kɔ:k/n ١- ماددەیی فلین- تەپەدۆز

٢- لەمپەری تەپەدۆزی

corkscrew/'kɔ:kskru:/n شووشەکەرەوه

corn/'kɔ:n/n ١- دانەنیلە- دان

٢- گەنەشامی ٢- پێستی رەق

corner/'kɔ:mə(r)/n ١- گۆشە

٢- ناوچە/شوێن ٢- شارەنەوی شت بۆ گران

corner/v

ئابڵۆقەیی دەدا،

رئی ئی بەرەنگ دەکا

cornet/'kɔ:ni:t/n کەرەنا- ئامیری مۆسیقا

corrode

corollary/'kɔ:roləri/n ئاکام، ئەنجام

coronary/'kɒrənri/adj - n تاجی-

تاجانە- خۆینەر

coronation/'kɒrə'neɪʃn/n

تاج لەسەرئان، ئاهەنگی تاج لەسەرئان

coroner/'kɒrənə(r)/n فەرمانبەری

داد لە هۆی مردنی

گومانیگراو دەکوئیتەوه

corporal/'kɔ:pərəl/adj - n دووخت،

سەردەستە

لاشەیی، جەستەیی

corporation/'kɔ:pə'reɪʃn/n دەستە،

ئەنجومەنی شارەوانی

corps/'kɔ:(r)/n چەك، دەستە

corpse/'kɔ:ps/n لاشە، كەلەش

corpulent/'kɒpjələnt/adj گۆشتن،

خېژكەکانی خۆین

correct/'kə'rekt/adj - v

١- راست- دروست ٢- شیاو- گونجاو

١- چاوەکااتەوه ٢- سەرکۆنەیی دەکا

correction/'kə'rekʃn/n راست کردنەوه

correlate/'kɒrələɪt/v دەبەستیتەوه

correlation/'kɒrə'leɪʃn/n هاوپەییوەندی

correspond/'kɒrə'spɒnd/v

١- رازی دەبین- دەگونجێ لەگەڵ

٢- بە نامە پەییوەندی پێ دەکا

correspondence/'kɒrə'spɒndəns/n

نامەگۆڕینەوه

خۆیندن بە نامە

correspondent/'kɒrə'spɒndənt/n

پەیاختێر

corridor/'kɒrɪdɔ:(r)/n راپەر

corroborate/'kə'rɒbəreɪt/v

پالێشتی دەکا، دویاتی دەکا تەوه

corrode/'kə'rəʊd/v

دادەخۆزی،

ژەنگ مەلێدین

- ۱- گونجاوی، لهبار
 ۲- هۆکاری ئاسودەیی- حەسانەو
 ۳- ئاودەست
 convenient/kən'vi:niənt/adj
 گونجاو- لهبار
 convent/'kɒnvənt/n
 دیر/ کۆمەڵی رەبەن
 convention/kən'venʃn/n
 ۱- کۆبونەو- کۆنفرانس
 ۲- داب- ئەڕیت
 conventional/kən'venʃənəl/adj
 ئەڕیتی- دابی- تەقلیدی
 ئەڕیتگەری
 converge/kən'vɜ:dʒ/v
 لەیهک خال
 یەكدهگرەو
 conversation/'kɒnvə'seɪʃn/n
 گفتوگۆ
 converse/kən'vɜ:s/v
 دەوێ،
 گفتوگۆ دەکا
 converse/'kɒnvɜ:s/adj
 دژ
 conversion/kən'vɜ:ʃn/n
 گۆڕین-
 گۆڕان (لەدین وەرگەڕان)
 convert/'kɒnvɜ:t/n
 دین گۆڕین
 convert/kən'vɜ:t/v
 دینیکی تر
 وەرەگەری- دینی خۆی دەگۆڕی
 convertible/kən'vɜ:təbl/adj
 دەرکری بگۆڕدێ
 دەتوانی بگۆڕدێ
 convex/'kɒnveks/n
 قۆز
 convey/kən'veɪ/v
 ۱- هەڵدەگرێ-
 دەرگوازی ئەو ۲- دەرگەبەن
 ۳- خاوەندارێتی زەوی و زار لەکەسی ئەو
 بۆکەسیکی تر دەرگوازی ئەو.
 conveyance/kən'veɪəns/n
 ۱- گواستەو- گەیاندن ۲- بارهەلگر
 ۳- بەلگەنامە گواستەوێ زەوی و زار
 conveyor/kən'veɪə(r)/n
 گوازەر-
 گەیانەر

- convict/kən'vɪkt/v
 تاوانباری دەکا،
 گوناھبەری دەکا
 تاوانەکی لەسەر دەچەسپێنێ.
 گوناھەکی لەسەر ساخ دەکا ئەو.
 convict/kɒnvɪkt/n
 گوناھبار، جوگمکراو
 conviction/kən'vɪkʃn/n
 ۱- گوناھبارکردن
 ۲- رازی کردن ۳- باوەڕ
 convince/kən'vɪns/v
 قایلی دەکا،
 قەناعەتی پێ دێنێ
 convivial/kən'vɪvɪəl/adj
 قۆشمەچی،
 گالتهچی، پووخواش
 convoy/'kɒnvɔɪ/n
 کاروانی دەریایی،
 زەمینێ یان ئاسمانی ژێر چاودێری
 convoy/v
 یامەری دەکا، چاودێری دەکا
 convulse/kən'vʌls/v
 دەرەوێ، راندەچری
 قۆلنجی هەلەدەستی، گژ دەرەن
 convulsion/kən'vʌlʃn/n
 گرێبوون،
 چوونە ناویە
 نیکەرائی بەکی توند
 cook/kuk/v
 ئێدەنێ
 cooker/'kʊkə(r)/n
 ئێنەر/ئامێری
 چێشت لێنان
 cookery/'kʊkəri/n
 ھونەری چێشت لێنان
 cool/ku:l/adj
 سارد، ساردی، شەن
 coolness/'ku:lɪnəs/n
 ساردبوونەو، ساردی
 co-op/'kəʊp/n
 ھەروەزێ-
 کۆمەڵەی ھەروەزێ/ ھاوکاری
 cooperator/kəʊ'ɒpəreɪtə(r)/v
 ھاوکاری دەکا، ھەروەزێ دەکا
 cooperation/kəʊ'ɒpə'reɪʃn/n
 ھاوکاری، ھەروەزێ
 cooperative/kəʊ'ɒpə'reɪv/adj
 ھاوکار
 cop/kɒp/n - v
 پۆلیس- دەرکری
 cope/kəʊp/v
 دەرەستێتە کاری خۆی
 چارەسەری کێشە خۆی پێدەکری

continuation

76

convenience

continuation/kən'tɪnju'eɪʃn/n

بەردەوامی، بەردەوام بوون

continue/kən'tɪnju:/v

بەردەوام دەبێ لەسەر، بەردەوام دەبێ

continuity/kən'tɪnju:əti/n

بەردەوامی

continuous/kən'tɪnuəs/adj

بەردەوام

contorted/adj

چەماوە- بەیەک هاتوو

contour/'kɒntʊə(r)/n

هێلی جیاکەرەو،

contra/pref

دژ

contraband/'kɒntɹəbænd/n

یاساغ- قەدەغە- قاچاق

contraception/'kɒntɹə'sepʃn/n

دژەمەندالبوون

contraceptive/'kɒntɹə'septɪv/adj

رێگری مەندالبوون

contract/'kɒntɹækt/n

بەرهنگاری- بۆند

contract/kən'tɹækt/v

۱- بەلێن دەبەستێ

۲- قەرد وەردەگرێ

۳- دەچێتەو ناویەک، بچوکتێ دەکا

۴- تووشی ئەخۆشی دەبێ

contraction/kən'tɹæktʃn/n

۱- بچوک بوونەو- چوونەو ناویەک

۲- گەژبوون

۳- کورتکراوە- کورتکردنەو (وشە)

contradict/'kɒntɹə'dɪkt/v

بەریەرچی دەداتەو، بەدرۆی دەخاتەو- لەدژی دەبێ

contradiction/'kɒntɹə'dɪktʃn/n

دژبێتی، ناکۆک بوون- ناتەبابی

contradictory/'kɒntɹə'dɪktəri/adj

دژ، ناتەبا، ناکۆک

contralto/kən'tɹæltəʊ/n

کۆنتراآلتۆ- دەنگ نزمە (ئافەرەت)

contraption/kən'tɹæptʃn/n

پێکھاتە ی ئامێری سەیر

contrary/'kɒntɹəri/adj

پێچەوانە

contrast/kən'tɹaɪst/v - n

جیاوازی

۱- دەرەخا- جیاوازی لە

۲- دەبەخشێ

۳- بەشداری دەکا- رۆڵی خۆی دەبینێ

۴- (بەنوسین) بەشداری دەکا

contribution/'kɒntɹɪ'bju:ʃn/n

بەشداری، بەشداری

contributory/adj

بەرەو، بەشداری

contrite/'kɒntɹaɪt/adj

تۆبەکار،

۱- پەشیمان لەدەو

۲- تۆبە

contrition/kən'tɹɪʃn/n

پەشیمان بوونەو لە گوناھ

contrive/kən'tɹaɪv/v

دەدەهێنێ- دایدەهێنێ

۱- کۆنترۆل - n - v

۲- ئاراستە

۳- ئامێری رێکخەری و زەبەت کردن

۴- رێکی دەخا ۲- دەست بەسەردا دەگرێ

controversial/'kɒntɹə'vɜ:ʃl/adj

گفتوگۆ مەلگر

۱- مشت و مەرەلەدەگرێ

controversy/'kɒntɹə'vɜ:si/n

مشتومب

conundrum/kə'nʌndrəm/n

شاراوە،

مەتەن

convalesce/'kɒnvə'les/n

بەرەو چاکبوونەو دەچێ

convalescence/'kɒnvə'lesns/n

چاک بوونەو

convection/kən'vekʃn/n

مەلگر- بارگ

convecting/kən'vektɪŋ/n

ئامێری

۱- گەرمکردن

convene/kən'veɪn/v

کۆدەبێتەو،

کۆبوونەو دەبەستێ

convenience/kən'veɪniəns/n

کۆبوونەو دەبەستێ

construct		continual
construct/kən'strakt/v	بینا دەکا	contamination/kən,tæmɪ'neɪʃn/n
construction/kən'strækʃn/n		پیس بوون
۱- دروست کردن، بونیادنان ۲- بینا		contemplate/'kɒntəmpleɪt/n - v
۳- لیکدانەوه، شوقەکردن ۴- بەستنه‌وه		۱- تەفکرین- دیقەت دان/
constructive/kən'drʌktɪv/adj		تەفکەر- دیقەت دەدا ۲- دەیه‌وی
پتەر، چاک، سودبەخش		contemplation/'kɒntəm'pleɪʃn/n
consul/'kɒnsəl/n	کونسول/ قونسل	تەفکرین- نیەت- مەبەست
consular/'kɒnsjələ(r)/n	کونسولی/	contemporary/kən'tempərəri/adj
قونسل، ئەوێ کاری قونسلێه دەکا		هاوچەر- سەر دەمی
consulate/'kɒnsjələt/n	قونسلێه/	contempt/kən'tempt/v - n
پایە قونسلێاتی		رێسوادەکا، شەرمەزار دەکا
consult/kən'sʌlt/v	راویژ دەکا	رێسوایی- شەرمەزاری- تەمبێن کردن
consultant/kən'sʌltənt/n	راویژکار	contemptible/kən'temptəbl/adj
consultation/'kɒnsl'teɪʃn/n		هیچ و پوچ، بێ قییمەت
راویژکاری		رێسو، بێ ئابرو
consume/kən'sju:m/v	بەکار دێنن،	contend/kən'tend/n
لەناو دەپا		۱- بەرەکانێ دەکا
consumer/kən'sju:mə(r)/n		۲- مشت وەر دەکا
بەرەمخۆر- مشخۆر		content/'kɒntent/v
consummate/kən'sʌmət/v - adj	تەواو دەکا- تەواو- بێ کیماسی	قایل دەبێ-
consummation/'kɒnsə'meɪʃn/n	تەواوکردن- ئەنجامدان	رازێ دەبێ
consumption/kən'sʌmpʃn/n		ناوەرۆک
۱- بەکارهێنان ۲- سیل		contented/kən'tentɪd/adj
contact/'kɒntækt/n		قایل،
۱- دەست لێدان- پەیوەندی		راز، دلنیا
۲- ناسیابو ۳- کۆتاکت		contention/kən'tenʃn/n
contagion/kən'teɪdʒən/n	لێگرەوه- لێگرەتەوه	مشت وەر-
گرەوه-		ناکۆکی- بانگاکە
نەخۆشی دەگوازیته‌وه- گوازەر		contentment/n
contain/kən'teɪn/v - n	تێیدا- دەگرێ-	قەناعەت، رازی بوون
رادەگرێ- لەخۆدەگرێ		contest/kən'test/n - v
container/kən'teɪnə(r)/n	دەر- قاپ	بەرەکانێ- گەمە-
contaminate/kən'tæmɪneɪt/v	پیس دەکا	وازی
		۱- مشت وەر دەکا- نۆکی دەکا
		۲- پێشپێکی دەکا
		context/'kɒntekst/n
		دەق، چوارچێوه،
		دەرویه‌ر، رهوش
		continent/'kɒntɪnənt/n
		کیشور
		continental/'kɒntɪ'nenti/adj
		کیشورێ
		contingency/kən'tɪndʒənsi/n
		ناکاو، لەپەر
		شیمانە ی رودانی دەکرێ
		continual/kən'tɪnjuəl/adj
		بەردەوام

conservatory/kən'sɜ:vətɹi/n

۱- خانووی شووشه بۆ پروەك

۲- پەیمانگای ھونەری مۆسیقا

consider/kən'sɪd(ə)r/v

۱- بێردەکا تەرە، تێدەفکری

۲- وا دادەن، وا حساب دەکا، رەچاو دەکا

۳- حسابی بۆ دەکا، لە زەنی خۆی دادەن

considerable/kən'sɪdərəbl/adj

زۆر، گەرە، رەچاوکر

considerably/kən'sɪdərəbli/adv

بەزۆری، زۆر

considerate/kən'sɪdərət/adj

بەھەست

consideration/kən'sɪdərəʃn/n

۱- گرنگی دان ۲- بەھەست

۳- پاداشت، بژاردن

consign/kən'saɪn/v

دەنیزی

consignment/kən'saɪnmənt/n

ناردن/ بار

consist/kən'sɪst/v

پێکدێ لە

consistency/kən'sɪstənsi/n

چۆی، یەگرتوویی

consistent/kən'sɪstənt/adj

گونجاو،

شیار

consolation/kənsə'leɪʃn/n

دلدانەرە،

دلدانەواپی کردن

console/kən'səʊl/v

دۆ دەداتەرە،

سەرەخۆشی ای دەکا

console/'kənsəʊl/n

خیزانە ی رادیۆ-

کەوانە ی تاقچکە

consolidate/kən'sɒlɪdət/v

دەچەسپین، پالپشتی دەکا

consonant/'kɒnsənənt/n

نەبزوین

consort/'kɒnɔ:t/n

ھاوێف، ژن- مێرد،

میر و پاشا

consort/kən'sɔ:t/v

یاوەری دەکا،

لەگەڵی دەژی

conspicuous/kən'spɪkjʊəs/adj

دیار، روون، بەرچاو

conspiracy/kən'spɪrəsi/n

پیلان

conspirator/kən'spɪrət(ə)r/n

پیلانگیر

conspire/kən'spaɪə(r)/v

پیلان دەگێڕی

ھاوکاری- دوژمن- دەکا

constable/'kɒnsrəbl/n

پۆلیس،

ئەفسەری پۆلیس

constabulary/kən'stæbjələri/n

ھیزی پۆلیس

constancy/'kɒnstənsi/n

نەگۆیان-

وەك خۆی- وەقایی- وەقاداری

constant/'kɒnstənt/adj

نەگۆڕ/

بەوەرەفا- بەردەوام

constantly/'kɒnstəntli/adv

بەبەردەوامی- ھەمیشە

constellation/'kɒnstə'leɪʃn/n

بورجی ئاسمانی/ کۆمەڵی ئەستێرە

consternation/'kɒnstə'neɪʃn/n

تۆقاندن، ترس

constipated/'kɒnstɪpeɪtɪd/adj

قەبز بوو

constipation/'kɒnstɪ'peɪʃn/n

قەبزی

consistency/kən'sɪstjuənsi/n

ناوەندی ھەلبژاردن

مەلەپەندی ھەلبژاردن

constitute/'kɒnstɪtju:t/v

۱- پێکدەھێنی- دروست دەکا

۲- دیار دەکا

constitution/'kɒnstɪ'tju:ʃn/n

۱- دەستوری حکومەت ۲- بونیاد

constitutional/'kɒnstɪ'tju:ʃənl/adj

دەستوری، بونیادی

constrain/kən'streɪn/v

ناچار ی دەکا

constraint/kən'streɪnt/n

ناچارکردن- زۆرایکردن

constrict/kən'strɪkt/v

تەنگەبەری-

تەنگی دەکا، گرژی دەکا

congestion

73

conservative

congestion/kən'dʒestʃən/n جەنجال داخزان

conquer/'kɒŋkə(r)/v پەسپۆر لە چەشتن دەباتەوه

congratulate/kən'grætʃuleɪt/v قەرەباڵغی، حەشامەت، ئاپۆرە

conqueror/'kɒŋkərə(r)/n دەبەزێنی، دەشکێنی برهوه،

congratulation/kən'grætʃu'leɪʃn/n پیرۆزیایی دوکا

conquest/'kɒŋkwɛst/n شکێنەر، سەرکەوتو، ولاتگر ولاتگیری،

congregate/'kɒŋgrɪgeɪt/v پیرۆزیایی کۆدەکاتەوه،

conscience/'kɒŋʃəns/n سەرکەوتن وێژدان

congregation/'kɒŋgrɪ'geɪʃn/n خەدەکاتەرە

conscientious/'kɒŋʃi'ɛnʃəs/adj بەوێژدان

congregational/'kɒŋgrɪ'geɪʃnl/adj کۆمەل، حەشامەت

conscious/'kɒŋʃəs/adj وریا،

congress/'kɒŋɡres/n بەکۆمەل کۆنگرەس،

consciousness/'kɒŋʃənsəs/n وشیار، بەناگا

Congress/n کۆنفرانس، ئەنجومەن

conscrip't/kən'skript/v دەبێگرێ بۆ

conical/'kɒnɪkl/adj کۆنگرەسی ئەمریکی

conscription/kən'skriptʃn/n سەریازی، سەریازی پێدەکا

conjecture/kən'dʒektʃə(r)/n قوچەکی

consecrate/'kɒnsɪkreɪt/v سەریازگری زۆرەملی

conjecture/v خەمڵاندن، قەسەندن

consecrate/'kɒnsɪkreɪt/v ١- تەرخان

conjugate/'kɒndʒəgeɪt/v دەخەملێنی، دەقرسێنی

consecrative/'kɒnsɪkɹətɪv/adj دەکا- پیرۆزی دەکا

conjugation/'kɒndʒu'geɪʃn/n لەبەرە ئێ

consecutive/'kɒnsɪkɹətɪv/adj لەدوای یەک، ئایندە، پاش هاتوو

conjunction/kən'dʒʌŋkʃn/n وێژمان

consent/kən'sent/n رازیبوون،

conjure/'kandʒə(r)/n ١- یەکیتی ٢- پەيوەندی/ پیتی بەستەوه

consent/kən'sent/n رازیبوون،

conjure/v جادووەکا، نوشتە دەکا

consequently/'kɒnsɪkwəntli/adv لەئاکامی، بۆیە، لەئەنجام

conjure up/v بانگی دەکا، داوای دەکا

conservation/'kɒnsə'veɪʃn/n لەئاکام پەیدابوو، هەلقۆڵو- سەرچاوەگرتوو

conjugation/'kɒndʒu'geɪʃn/n تووشی تەلیسی دەکا

consequently/'kɒnsɪkwəntli/adv لەئاکامی، بۆیە، لەئەنجام

connect/kə'nekt/v دەبەستێتەوه

conservative/kən'sɜ:vətɪv/adj پاراستن

connection/kə'nekʃn/n ١- بەستەوه ٢- پەيوەندی/ بەستەوهی ژیری

conservative/kən'sɜ:vətɪv/adj ١- وریا، خۆپارێز، بەناگا ٢- پارتی پارێزگاران

connoisseur/'kɒnə'sɜ:(r)/n ١- خۆپارێز، بەناگا ٢- پارتی پارێزگاران

consequently/'kɒnsɪkwəntli/adv لەئاکامی، بۆیە، لەئەنجام

condole	72	congested	
condole/kən'dəul/v	دەلی دەداکەر	بەخۆ	
	دەلەوایی دەکا، سەرەخۆشی ئی دەکا	نەینیی،	
condolence/kən'dəuləns/n	سەرەخۆش کردن، پرسە، تازیه	تایبەتی	
condone/kən'dəun/n	ئەبوردن،	١- بەرتەنگ دەکا،	
	٧	دیاردەکا ٢- زیندانی دەکا	
conduct/'kɒndʌkt/n	ئەبوردن	confinement/kən'fainmənt/n	زیندان
	١- رەفتار	confirm/kən'fɜ:m/v	١- پالپشت دەکا،
	٢- بەرپۆبەردن		دوپیات دەکا ٢- دەچەسپینی
	٣- سەرکردایەتی، رابەرایەتی، رێنیشاندەری	confirmation/'kɒnfə'meɪʃn/n	دوپیات کردن
conduct/kən'dʌkt/v	١- رەفتار دەکا،	confiscate/'kɒnfiskeɪt/v	دەست
	هەلس و کەوت دەکا		بەسەردا دەگرێ
	٢- بەرپۆبە دەکا، رادەپەڕینی	confiscation/'kɒnfɪ'skeɪʃn/n	دەست بەسەردا گرتن
	٣- ناراستە دەکا ٤- سەرکردایەتی دەکا	conflict/'kɒnflɪkt/n	بەریەک کەوتن -
conductor/kən'dʌktə(r)/n	١- پلێت بێ ٢- سەرۆکی تیپی موسیقا		مەملانی
	٣- گەیهەر - گوازمەر	conflict/v	بەریەک دەکەوی
cone/kəun/n	قوچەک - شێوە قوچەکی /		ناسازی، مەملانی دەکا ئەگەل
	گۆزە / سنویر	conform/kən'fɔ:m/v	دەسازێ ئەگەل
confectioner/kən'fekʃnə(r)/n		conformity/kən'fɔ:məti/n	سازان -
	حەلواچی		گونجان
confectionery/kən'fekʃənəri/n	شیرینمەنی - دوکانی حەلوا	confound/kən'faund/v	١- هەراسانی دەکا، تێک دەچن
confederacy/kən'fedərəsi/n	هاوپیمازی / بەشدار		٢- نەفرەتی ئی دەکا ٣- دەشکن
confederate/kən'fedərət/adj	هاوپیمازی / بەشدار	confront/kən'frʌnt/v	بەرەنگاری دەبن،
	دەبەخشی - رێ دەدا		رووبەرووی دەبن
confer/kənəfɜ:(r)/v	کۆنفرانس	confrontation/'kɒnfrʌn'teɪʃn/n	رووبەرووبوونەو
conference/'kɒnfərəns/n	دان دەنی - رادەگەیهنی	confuse/kən'fju:z/v	دەشێوینیی، دەشێوی
confess/kən'fes/n	دانانی	confusion/kən'fju:ʒn/n	ئەتێک چوون،
confession/kən'feʃn/n	پارچە کاغەزی		سەرئالۆز بوون
confetti/kən'feti/n	پەنگا و پەنگ	congeal/kən'dʒi:l/n - v	مەیین -
confide/kən'fard/v	نەینیی لا دەمرکینیی		دەمەیین، رەق دەبن
confidence/'kɒnfɪdəns/n	١- باوەڕی	congenial/kən'dʒi:niəl/adj	ئێسک سووک / بەدل، هاوگنیل
	٢- نەینیی ٣- باوەڕەخۆبوون	congested/kən'dʒestɪd/adj	قەرەباڵغ -
confident/'kɒnfɪdənt/adj	دەلیا، باوەڕ		

concave

concave/kən'keɪv/adj قوپا/رووچال

conceal/kən'si:l/v دهشاریتنهوه،

حهشاردهدا، مهلاس دهدا

concealment/kən'si:lmənt/n

شاردنهوه

concede/kən'si:d/v مل کهچ دمکا،

وازددهینن، سهردهنوینن

conceit/kən'si:t/n لهخوباییبوون،

کهیف بهخوواتن

conceited/kən'si:tɪd/adj لهخوبایی -

بهفیز

۱- دالغه لی دهدا -

conceive/kən'si:v/v

رادههینن ۲- سکی پر دهین

concentrate/'kɒnsntreɪt/v جهخت دهکا

چهق بهندی دهکا لهسەر، زهنی کۆدهکاتهوه

concentration/'kɒnsn'treɪʃn/n

جهخت کردن، حهشامهتی سهریازی

concept/'kɒnsept/n چهمک، بیرۆکه

concern/kən'sɜ:n/n - v ۱- گرتن -

نیگهرانی ۲- کار - پهیوهست

۳- نیگهران دهین

۴- خۆش دهوئ - پهیوهستی دهین

۵- دهکۆلێتهوه له

concerning/kən'sɜ:nɪŋ/n پهیوهست به،

دهباریهی

concert/'kɒnsət/n ۱- ئاههنگی مۆسیقا

۲- سازان - گوونجان

concerto/kən'tʃɜ:təu/n کونسیرتۆ

concession/kən'seʃn/n زندههاف

دهست بهردار بوون، وازهینان

conciliation/kən'sili'eɪʃn/n

ناشتبوونهوه - ناشتهوایی

conciliatory/kən'siliətəri/adj

قایلکاری

concise/kən'saɪs/adj کورته، پوخته

conclude/kən'klu:d/v ۱- کۆتایی

conditional

پێدینن، (پهیمان) دهیهست

۲- بهدهست دینن - بۆی دهردکهوئ -

دهکاته

conclusion/kən'klu:ʒn/n

ئاکام،

کۆتایی، کورته، بهستنی (پهیمان)

conclusive/kən'klu:sɪv/adj

یهکلاکهروه، کۆتایی

concoct/kən'kɒkt/n - v

داهینان،

دروست کردن - دادههینن

concord/'kɒŋkɔ:d/n

concrete/'kɒŋkri:t/adj - v

کۆنکریت -

چیمهنتۆ

واقیعی - بهرجهسته - کۆنکریت دهکا

concur/kən'kɜ:(r)/v

دهگونجی لهگهل /

دهسازئ

concussion/kən'kʌʃn/n

۱- زیندانی دهکا -

حوکمی بهسهردا دهدا - ریسوای دهکا /

سهركۆنهی دهکا

۲- بپاردهدا به كهك نههاتنی

condemnation/'kɒndem'neɪʃn/n

گووناهاپارکردن

سهركۆنهکردن، ریسواکردن

condensation/'kɒnden'seɪʃn/n

خهستی - پهتی - چپی - شش

condense/kən'dens/v

۱- کورت دهکاتهوه

۲- خهستی دهکاتهوه

condescend/'kɒndɪ'send/n

وازددههینن

دهست بهرداری دهین، کړنوش دهیا

condescension/'kɒndɪ'senʃən/n

وازهینان - دهست ههلهگرتن

condiment/'kɒndɪmənt/n

بههارات

condition/kən'dɪʃn/n

۱- رهوش - بار

۲- بارودۆخ - مەرچ

condition/v

رادههینن

conditional/kən'dɪʃənəl/adj

مهرجی

complain

70

con

complain/kəm'pleɪn/v سکاڵا دەکا

complaint/kəm'pleɪnt/n ١- سکاڵا

پروتیست ٢- نهخووشی - کیماسی

complement/'kɒmplɪmənt/n

١- تهواوکه

٢- گوزاره (ریزمان) تهواوکه

complete/kəm'pli:t/v تهواو دهکا - تهواو

completion/kəm'pli:ʃn/n تهواو کردن

complex/'kɒmpleks/adj ئالۆز -

لیکدراو - کۆمهکا

گرئی دهرونی

complexion/kəm'plekʃn/n پیست،

روخسار

complexity/kəm'pleksəti/n ئالۆزی

compliance/kəm'plaɪəns/n گۆپرایه ئی

complicate/'kɒmplɪkeɪt/v ئالۆز دهکا،

دژواره دهکا، گران دهکا

complication/'kɒmplɪ'keɪʃn/n

ئالۆزی، زیانی زنده

compliment/'kɒmplɪmənt/n

ستایش، پیاوه لدان

complimentary/'kɒmplɪ'mentəri/adj

ستایشکار، پیاوه لده، خوڤایی

comply/kəm'plaɪ/v به پیره هات،

پنگیری دهکا، گۆپرایه ل دهین

compose/kəm'pəʊz/n رهگهز، بهش

compose/v ١- پینکده مین - پینکدی

٢- داده مین - ریکده خا - دههونتهوه

٣- تایپ دهکا - چاپ دهکا

٤- ته داره دهکا - ریک دهکا

composed/kəm'pəʊzd/adj گۆزگ

composer/kəm'pəʊzə(r)/n

ئاوان دانهر - موسیقا دانهر

composition/'kɒmpə'zɪʃn/n

١- پینکینان ٢- دارشتن

٣- هونهری دانانی موسیقا

٤- چاپلیدان - چاپگهری

composure/kəm'pəʊzə(r)/n

هینعی - هۆگری

compound/'kɒmpaʊnd/-n - adj - v

١- تیکه ل دهکا ٢- یهکا دهکاتهوه

١- لیکدراو ٢- تیکه له - ئاویتته

comprehend/'kɒmpri'hend/v

١- تی دهکا ٢- دهگریتهوه

comprehensible

/kɒmpri'hensəbl/adj

تیگه یشتنی ئاسانه، دهک پین دهکری

comprehension/'kɒmpri'henʃn/n

دهک پین کردن

تیگه یشتن، وهرگرتن

comprehensive/'kɒmpri'hensɪv/adj

سهراپاگیر، همه لایه، گشتگیر

compress/kəmpres/v - n

دهخاته سهر

پاله په ستۆی دهخاته سهر، دهپه ستۆی

گوشار، پاله په ستۆ، په ستان

compression/kəm'preʃn/n

گوشار، لیکدان

comprise/kəm'praɪz/v

دهگریتهوه،

پینکدی

compromise/'kɒmprəmaɪz/n

سازش کردن

compulsion/kəm'pʌlʃn/n

ناچار کردن

compulsive/kəm'pʌlsɪv/adj

ناچاری - زۆره ملی، خورتی

compulsory/kəm'pʌlsəri/adj

ناچاری، زۆره ملی

computer/kəm'pjʊtə(r)/n

کۆمپیوتەر

comrade/'kɒmreɪd/n

هاوپی، هه قال،

یاوه، برادر

con/kɒn/v

١- دهوردهکاتهوه

٢- گزی دهکا، فیل دهکا ٣- به دل فیردهین

pros and cons

چا که و خراپه

communication

69

complacent

- 1- (بیرویا) ئالوگۆر دەکا
 2- پەيوەندى دەکا به
 communication/kə'mju:ni'keɪʃn/n
 1- ئالوگۆرکردنى زانیاری
 2- پەيام 2- گەياندن
 communion/kə'mju:niən/n
 1- ھاوبەشى کردن
 2- گروپىكى دینی كه هەمان باوەریان هەبن
 communism/'kəmjunizəm/n
 كۆمۇنىزم- شیوعیەت
 communist/'kəmjunɪst/adj
 شیوعى- ئەندامى پارتى شیوعى
 community/kə'mju:nəti/n
 كۆمەلگا،
 كۆمەلە
 كۆمەلەى ئیودەولەتى- جالبە- رەوند
 commute/kə'mju:t/v
 دەگۆڤ-
 سووك دەکا
 commuter/n
 دانیشتوی دەروپەر رۆژانە
 بەرەو ئاوەندى شار دەچى
 compact/kəm'pækt/adj - n
 چپ، پتەو /
 پەیمان/ قوتوى پۆرە
 companion/kəm'pæniən/n
 یاور،
 ھاوپی
 companionship/kəm'pæniənʃɪp/n
 یاورى، ھاوپی
 company/'kæmpəni/n
 1- ھاوپی-
 یاورى 2- كۆمەلە
 2- كۆمپانیا 4- یەكەى سەربازی
 comparable/'kæmpərəbl/adj
 ھاوشیو- بەراوردکارو
 comparative/kəm'pærətɪv/adj
 بەراورد، رێژەیی
 compare/kəm'peə(r)/v
 بەراوردی دەکا
 comparison/kəm'pærɪsn/n
 بەراورد /
 بەراوردکاری
 compartment/kəm'pɑ:tmənt/n

- فارگۆن
 فارگۆنى شەمەندەفەر، ژورۆكه
 compass/'kæmpəs/n
 1- قیبلەنوما
 2- پەرگال 2- ئاست
 compassion/kəm'pæʃn/n
 رەحمەت،
 بەزەیی، خۆشەویستی
 compassionate/kəm'pæʃənət/adj
 میهرەبان، بەزەیی
 compatibility/kəm'pæ'tə'bɪləti/n
 سازان، گونجان
 compatible/kəm'pæ'təbl/adj
 گونجاو، لەبار
 compatriot/kəm'pætriət/n
 ھاوئیشتمانى
 compel/kəm'pel/v
 ئاچارى دەکا،
 زۆرى ئى دەکا كه
 compensate/'kɒmpensət/v
 قەرەبووى دەکا، دەپۆلێ
 compensation/'kɒmpen'seɪʃn/n
 قەرەبووکردن، بێژاردن
 compere/kəm'peə(r)/n
 ئاھەنگێ- ییژەر-
 بەرنامە پێشکەش دەکا
 compete/kəm'pi:t/v
 پێشپێكى دەکا
 competence/'kɒmpɪtəns/n
 توانست
 competent/'kɒmpɪtənt/adj
 بەتوانا،
 بەکارامە
 competition/'kɒmpə'tɪʃn/n
 پێشپێكى
 competitor/kəm'pɛtɪtə(r)/n
 پێشپێكى کار
 compile/kəm'paɪl/v
 دەپۆلێتى،
 رێک دەخا- کۆدەکا تەرە
 complacency/kəm'pleɪnsɪ/n
 کەمتەرەخمى- لەخۆپازى
 complacent/kəm'pleɪsnt/adj
 لەخۆپازى
 خۆپەسەند- کەیف بەخۆهاو

commandment	68	communicate
دهست دهگرتی بهسەر / گل دهدهاتهوه، سه‌ریازی		٤- فرمان- دهسه‌لات
ناکا، داگیر دهکا		١- راده‌سپێتی ٢- پلهی... پین ده‌به‌خشی
commandment/kə'mɑ:ndmənt/n		٢- ناماده دهکا
فرمان- راسپارده، وه‌سه‌ت		commissionaire/kə'mɪʃə'neə(r)/n
commemorate/kə'memə'reɪt/v		ده‌رگه‌وان
زیندوو‌کرده‌وه‌ی یادی دهکا /		commissioner/kə'mɪʃənə(r)/n
ناهنگ ده‌گرتی به‌یادی		کۆمیسسار- مەندوب
commemorative/kə'memə'rətɪv/adj		١- داده‌نی
یادگاری		٢- (توان) دهکا ٢- به‌ئەركی خۆی ده‌زانی
commence/kə'mens/v		٤- ده‌یدا به‌ دادگا
دهست پین‌دهکا،		committee/kə'mɪti/n
دهست دهکا		لێژنه
commencement/kə'mensmənt/n		commodity/kə'mɒdəti/n
دهست پین‌کردن- به‌رای		که‌لوپهل
commend/kə'mend/v		common/'kɒmən/n
پێیدا هه‌نده‌نی،		١- هاوبه‌ش
ستایشی دهکا		the common market
commendable/kə'mendəbl/adj		بازاری
ستایش هه‌نده‌گرتی- شایه‌نی ستایشه		ئهورپی هاوبه‌ش
commendation/'kɒmən'deɪʃn/n		٢- ئاسایی- پاو
چاکه		common sense
comment/'kɒment/n - v		هه‌ستی گشتی
لێدان- تی‌بینی		the common people
ده‌وێ له‌سه‌ر، رافه‌دهکا، تی‌بینی ده‌دا له‌سه‌ر		ره‌ش و رووت
commentary/'kɒməntəri/n		خه‌لکی عوام- ره‌مه‌کی
لێدان- رافه‌کردن		House of Commons
commentator/'kɒmentətə(r)/n		ئه‌نجومه‌نی
دوانبێژ- رافه‌که‌ر		پیرانی به‌ریسانی
commerce/'kɒmɜ:s/n		٢- زه‌وی گشتی- هه‌مان، مه‌شاعه‌ت
بازرگانی-		commonplace/'kɒmənpleɪs/adj
کڕین و فروشتن		ئاسایی، یێ به‌ها
commercial/kə'mɜ:ʃl/adj		commonwealth/'kɒmənwelθ/n
بازرگانیی		کۆمَن ویلس
commercialism/kə'mɜ:ʃəlɪzəm/n		په‌یوه‌ندی که‌لانی به‌ریسانی
چه‌خت له‌سه‌ر قازانج		commotion/kə'məʊʃn/n
کاری بازرگانی		هه‌راوه‌ریا- ئاژاوه- گێره‌شیوینی
commiserate/kə'mɪzə'reɪt/v		communal/'kɒmjənəl/adj
دلی ده‌ده‌اته‌وه، دانه‌وایی دهکا		هاوبه‌ش-
commission/kə'mɪʃn/n - v		هه‌ره‌وه‌زی
١- پین‌سپاردن- ئەرك		commune/'kɒmjʊ:n/n
٢- لێژنه‌ی لێکۆڵینه‌وه		ژیانی هاوبه‌شی-
٣- ده‌لانی- پاره‌ وه‌رگرتن		پێکه‌وه‌ ژیا‌نی وه‌ک یه‌کی له‌ئەرك و ماف
		commune/kə'mju:n/v
		ده‌ژی له‌گه‌ل،
		هاوسۆزه- هه‌سته- له‌گه‌ل
		communicate/kə'mju:nɪkeɪt/v

colonel

colonel/'kɔ:lɪn/n سەرھەنگ - کۆلۆنیل

colonial/kə'ləʊniəl/adj داگیرکراو - نیشتهجی - کۆلۆنیال

colonism/'kəʊlənizəm/n داگیرکاری

colonist/'kɒlənist/adj داگیرکار

colonize/'kɒlənaɪz/v داگیردەکا

colony/'kɒləni/n کۆلۆنی، داگیرکراو - نیشتهجی

colossal/adj کەتە/مەزن - زەبەلاح

colour/'kʌlə(r)/n ڕەنگ

colour/v ۱- ڕەنگ دەکا ۲- دەگۆڕی - دەشیوێنی

colour blind/n ڕەنگ کۆیری

coloured/'kʌləd/n توشی نەخۆشی ڕەنگ نەدیتن بوو

colouring/n ڕەنگاوری

colourless/adj ڕەنگ کردن

colt/kəʊlt/n بێ ڕەنگ

column/'kɒləm/n جوانو - چەك

column/n ۱- کۆلەگە ۲- بېرپرە ۳- گۆشە لە پۆزنامە

fifth column/n تابوری پینچەم

coma/'kəʊmə/n لەهۆشخۆچوون؟ بورانەو

comb/kəʊm/n - v ۱- شانەى پرچ ۲- پۆپینەى كەلەشیر

combat/'kɒmbæt/n - v ۱- شانەدەكا / دادیڤن - پرچ ۲- تیکۆشان، شەپ - خەبات

combatant/'kɒmbætənt/n شەپ دەکا، تی دەكۆشی

combination/'kɒmbɪ'neɪʃn/n شەپكەر

combine/kəm'baɪn/v ۱- یەكیڤتی ۲- ژمارەى نەینى بۆ كردنەوێ.. ۳- بەستنەو

combustion/kəm'bastʃən/n دەبەستقێتەو - كۆدەكاتەو - تێكەل دەكا

commandeer

کرداری سوتان

come/kʌm/v ۱- دیت - دەگات ۲- رۆدەدا - دەبیتههۆی ۳- سەرپەلەدا

come on/v ۴- دەدۆزیتەو - دەکەوێتە نیوان دەى بابوین

come round/v دەخولیتەو

come back/v دەگەریتەو بۆ

come down/v هەرس، دیتە خواری

comedian/kə'mi:diən/n گالتهبان، گالتهجی، پێكەنێنەر

comedy/'kɒmədi/n ئەكتەرى كۆمیدی

comer/'kʌmə(r)/n كۆمیدی

comet/'kɒmɪt/n ھاتوو

comfort/'kʌmfət/n - v ئەستێرەى رەوێنەقدار، ئەستێرەى كلكدار

comfortable/'kʌmfəbl/adj دلدانەو، دلدانەوایى، ھەوانەو

comic/'kɒmɪk/adj دلی دەدانەو

comical/'kɒmɪkl/adj ۱- گالتهجی - گالتهبى ۲- گۆڤارى كۆمیدی ویتەدار بۆ مندان

comma/'kɒmə/n پێكەنێنەر، گالتهبى

inverted commas ۱- ڤرگۆل ۲- ھێمای

command/kə'mʌnd/n - v ۱- ھێمان - ھەست دەگۆڕی بەسەر - سەرکردایەتى دەکا

commander/kə'mʌndə(r)/n داخوای ۲- دەسلەت ۳- فرمان دەدا

commander-in-chief/n ۴- دەست دەگۆڕی بەسەر - سەرکردایەتى دەکا

commandeer/'kɒmən'diə(r)/v فرماندەر، فرماندان

commander-in-chief/n فرماندەى

commandeer/'kɒmən'diə(r)/v کشتی فرمانداری گشتی

coffin	66	colon
coffin/'kɒfɪn/n	دارەمەیت، تابوت	cold war/'kəʊld 'wɔ:(r)/n
cog/kɒg/n	دائەى تايە،	collaborate/kə'læbəreɪt/v
	کەسینکی کەم بەها لە پەرژەییەکی مەژن	
cogency/'kəʊdʒənsi/n	هینزی رازی	collaboration/kə'læbə'reɪʃn/n
	کردن- قایل کردن	
	باوەڕپێ کردن	collapse/kə'læps/n - v
cogent/'kəʊdʒənt/adj	بیانوی باوەڕپێ هینەر- قایلکەر	
cogitate/'kɒdʒɪtət/v	هزر دەکا بە قوولی-	collar/'kɒlə(r)/n - v
	بەقوولی تێ دەفکرت	
cohabit/kəʊ'hæbɪt/v - n	پێکەوه دەژین	colleague/'kɒli:g/n
	پێکەوه ژیاڤی دوو کەس (بەین هاوسەری	
	شەری)	collect/kə'lekt/v
cohere/kəʊ'hɪə(r)/v	یەکدەگرئ،	
	پێوەدەلکئ	
coherence/kəʊ'hɪərəns/n	سازان،	collected/adj
	پێکەومەلکان	
coherent/kəʊ'hɪərənt/adj	یەکگرتوو،	collection/kə'lekʃn/n
	پێکەومەنوساو	
cohesion/kəʊ'hi:ʒn/n	یەکگرتن،	collective/kə'lektɪv/adj
	پێکەومەلکان	
coil/kɔɪl/n - v	کۆیل- دەپنچئ	collector/kə'lektə(r)/n
coin/kɔɪn/n	پارەى خورە	
coinage/'kɔɪnɪdʒ/n	پارەلێدان-	college/'kɒlɪdʒ/n
	وشەرۆنان/وشەداریشتن	
coincide/'kəʊm'saɪd/v	لەمەمان کاتدا	collide/kə'laid/v
	روودەدا	
coincidence/kəʊ'ɪnsɪdəns/n	هاوکات- رێکەوت	collier/'kɒli:/n
coiner/'kɔɪnə(r)/n	پارەلێدەر	collier/'kɒliə(r)/n
coke/kəʊk/n	رەژووی کۆک	colliery/'kɒliəri/n
coka/kəʊkə/n	کۆکاکۆژ	collision/kə'li:ʒn/n
cold/kəʊld/n - adj	سەرما، ساردی،	colloquial/kə'ləʊkwɪəl/adj
	هەلامەت، پەسیو- سارد، تەزی	
cold blood/'kəʊld 'blʌd/n	خوێن سارد	collusion/kə'lu:ʒn/n
coldly/adj	بەساردی	
coldness/n	ساردی	colon/kəʊlən/n

coal	65	coffee	
coal/kəʊl/n	رەژوو، خەلۆز	کاتی خوێندنی کەلەشیر	
coal-cellar/'kəʊlsələ(r)/n	رەژودان - خەلۆزدان	خێل/دەردە	
coaltar/n	قەترانی رەژوو	شێوی ناخاوتنی	
coalesce/'kəʊsələs/n - v	ئاویته دەبن -	خەلکی لەندەن	
	ئاویته بوون - تیکەڵبوون	ژووری کاپتن -	
coalition/'kəʊsəlɪʃn/n	هاوبەش، هاوکاری	لیخوپی فڕۆکە	
coarse/kɔ:s/adj	رەق - زەر، گرز	گۆرەپانی جەنگ، گۆرەپانی کەلەشیر، شەپە	
coarseness/n	رەقی - زەری، گورێ	کەلەشیر	
coast/kəʊst/n	کەنار، لیوار، رۆخ	سپیسرک،	
coast/v	۱- لەکەناری دەریا مەلە دەکا	سپیسرک	
	۲- گەشت دەکا بەبێ بەکارهێنانی هێز/پایسکل	کۆکتیل -	
coastal/adj	کەناری	تیکەلی چەند خواردنەویەک	
coat/kəʊt/n - v	۱- چاکەت	چەند بڕگەیک لە بەرنامەیەک، هەمەپەرنگ،	
	۲- خوری - مووی گیانەومەر	پەنگاوپەرنگ	
	۳- بەرگ - پۆشەرەلەبەردەکا، دادەپۆشی	cocoa/'kəʊkəʊ/n	کاکاو
coated/adj	روپوشراو	coconut/'kəʊkənʌt/n	گوێزی هیندی
coatee/n	قاپۆتی کورت	cocoon/kə'ku:n/n	قۆزاخە:
coating/n	روپۆشین		بەرگی بۆ پاراستن بەکاردهێنای داوی وەک
coax/kəʊks/v	ماستاوچیهتی دەکا،	cod/kɒd/n	ئاوریشم وایە
	قورکێشی دەکا	coddle/'kɒdl/v	ماسی گەورەیی دەریا
cobalt/'kəʊbɔ:lt/n	کانزای کۆبالت	code/dəʊd/n	دەبیلاوێنی/دەکولێنی
cobber/'kɒbə(r)/n	هاوپی		هینا، کۆمەڵی دەستور، کۆد
cobble/'kɒbl/v	پێژاو چاک دەکاتەوه،		سیستەمی هاوچۆ
	پینەدۆزی دەکا	code word/n	هینای نهینیی
cobbler/'kɒblə(r)/n	پینەدۆز، پینەچی،		کللی کردنەوهی نهینیی
	پێژاوچاکەر	codify/'kəʊdɪfaɪ/v	پاساوا دانەشتن،
cobra/'kəʊbrə/n	ماری کۆبرا		تۆمار دەکا
cobweb/'kɒbweb/n	مالی جالجالوکه،		چەند یاسایی کۆدەکاتەوه
	تۆپی جالجالوکه	coefficient/'kəʊfɪʃnt/n	هاوکۆلکە، پە
cocaine/kəʊ'keɪn/n	کۆکایین	coerce/kəʊ'sɜ:s/v	زۆری لای دەکا،
cocacola/n	کۆکاکۆلا		زۆرەملیی لای دەکا
cock/kɒk/n	۱- کەباب، کەلەشیر،	coercion/kəʊ'sɜ:ʃn/n	زۆرەملی کردن، زۆرەملی
	نێرەیی پالندە	coexist/'kəʊɪg'zɪst/v	لەگەڵ یەک
	۲- بالووع - شێرە		هەلکردن - هاوکات هەب
cock/v	بانگ دەدا، دەقیقینن	coexistence/'kəʊɪg'zɪstəns/n	پێکەوه زیان/پێکەوه هەبوون
		coffee/'kɒfi/n	قاره

clip	64	coagulate
clip/klɪp/n - v	۱- دەزى - بەستەر ۲- لىدان - ھەلگەر ۱- بەدەزى دەبەستى ۲- دەبىر	پۆشاك، پۆشین ھەور، تەم ھەور دادەپۆش، تەم دادەگىر
clippers/klɪpə(r)/n	قەزىر - پىچ چاگەر نەزىگەر - نەزىگەر	سامان، بىن ھەور، روون
clique/klɪk/n	تاقم - چەتە	بەھەور، بەتەم
cloak/kləʊk/n	پەردە، ھەبا، پالتۇ، بىن قۇل	وینچە، سەمەن
cloakroom/ˈkləʊkru:m/n	پالتۇگە/ ژوورى پالتۇ ھەلواسىن/ ئاودەست	گالته چى/ قوشمە چى - قەشمەر
clock/klɒk/n	كاتىزىمىزى گەرە - دىوار	۱- دار - كوتەك ۲- دارى يارى گۆلف ۲- يانە ۴- ماچەى كاغەزى يارى
clock in/out	تۆمارى ھاتن و رۆيشتن لە كارگە	بەكوتەك لىنى دەدا، بەشدارى دەكا
clockwise/ˈklɒkwaɪz/v	لەگەن مىلى كاتىزىمىزى دەسپوئى/ دەخولیتەو	گارەگارى مەشەك، گارەگار دەكا
clog/klɒg/v - n	۱- لەمپەر دادەستى بەرىست دەوست دەكا، رى دەگىر	clue/klu:z/n بەلگە، ئامارە، كىلىلى دۆزىنە ھەى ئاوان
close/kləʊs/adj	۱- نەزىك ۲- خەنكەنەر، بىن ھەور ۳- جىاوازى يەكەى كەم ۴- ورد - سەراپاگىر ۵- چەپ - لە يەك نەزىك	clump/klʌmp/n دەستەبەك دار و گۆل clump/v شەقاوى گران داوئى clumsiness/n ھەلەشەبى، زىپۆبى clumsy/ˈklʌmzi/adj بەھەلەشەبى، زىپۆ cluster/ˈklʌstə(r)/n ھىشورى (تەرى)، كۆمەلە
close/kləʊz/v	۱- دادەخا ۲- كۆتايى پىن دىنىن ۳- گرى دەدا - لە يەك نەزىك دەكاتەو	cluster/v كۆدەبىتەو ۱- گرتن ۲- كلاچ ۳- دەستەبەكە، دەگىر
closedown/v	بەپەكجارى دادەخا	clutch/klʌtʃ/n - v پەرش و بلاو سەرى ئى تىكەدە چى
close-up/n	وینەپەكەى نەزىكخاوە	co-/pref لەگەن - پىكەو
closet/ˈklɒzɪt/n	گەنجىنە، ژوورى بچوك	co-author/n ھاودانەر - ھاوبەشى
water closet(w.c)	ئاودەست	co-education/n خویندنى تىكەن - كۆپ و كچ
closure/ˈkləʊʒə(r)/n	كۆتايى، داخستى دەركاى گەتوگۆ، گىران	۱- گالىسەكە ۲- ئۆتۆمبىس ۳- مەشەھوان - راھىنەر
clot/klɒt/n	خوین مەبىن/ لەت	coagulate/ˈkəʊæɡjʊlənt/v دەمەبىن، دەبەستى، دەتەزى
cloth/klɒθ/n	۱- قوماش، چىن ۲- پارچە قوماش - پەزۇك ۲- سەرجىن	
clothe/kləʊð/v	لەبەر دەكا، دادەپۆش	
clothes/kləʊðz, kləʊz/n	۱- جىل و بەرگ - پۆشاك ۲- چەرچەف - سەرجىن	

clarine

clarinet/'klærə'net/n

كلارينيت

clash/klæʃ/n - v

۱- بەرىك كەوتن -

خرىنگە خرىنگ

بەرىك دەكەت - خرىنگە لىئودى

۲- ئاقايلى - مەملانى - رازى ئابى

۳- ھاۋكات

class/klɑ:s/n

۱- چىنى كۆمەلەيتى

۲- پۇل

classic/'klæsɪk/adj

كلاسىك - دىرۋىن

classical/'klæsɪkl/adj

ئەدەبى كۆن

classification/'klæsɪfɪ'keɪʃn/n

پۇلنى كىردن

classify/'klæsɪfaɪ/v

پۇلنى دەكا

classified information

زائىرى نەئىنى

class-mate/'klɑ:smet/n

ھاۋپۇل

clatter/'klætə(r)/n

۱- دەنگى سىنى و

قاپ و قاچاغ ۲- ژاۋژاۋ

۳- تەقەتەقە ئالەتى چاپكەر

clause/kləʊz/n

۱- پارستە ۲- بەند

claustrophobia/'kləʊstrə'fəʊbiə/n

ترس لە شوئى داخراو

claw/kləʊ/n - v

جنگ/ دەروشىنى، چىرەك

clay/kleɪ/n

قوبى پاقۇن

clean/klɪn/adj - v

۱- خاۋىن

۲- شىك - كۆك - رىكپۇش/ پاقۇدەكەتە

cleaner/'kli:nə(r)/n

۱- پاقۇكەر - خولام

۲- ئامراز يان ماددە پاقۇكەر

cleaning/'kli:nɪŋ/n

خاۋىنى - پاقۇنى

clear/klɪə(r)/adj - v

۱- روون - سامال

۲- روون - ئاشكرا - بىگىرى ۲- تىن دەپەرى

۴- بەرىمست لادەبا، پاقۇ دەكا

۵- بىن تائوانى دەردەخا ۷- سامال دەبىن

۸- دورۇكەر

clearly/'klɪəli/adv

بەئاشكرا - بەراشكاۋى

clearance/'klɪərəns/n

پالاۋتن، رىكخستىن

راگەيانەن - روون كىردەتە - لابرەن

clink

clearing/n

ئارچەيەكى بچوكى بىن دار لە

ئارچەست دارستان

clearly/adv

بەروونى/بەبىن گومانى

clemency/'klemənsi/n

رەحمەت

لىبوردن - مەهرەبانى

clench/klentʃ/v

۱- توند دەيگىرى

۲- چىرەى ددانى دى ۳- كۆتايى پى دىنى

clergyman/'klɜ:dʒɪmən/n

قەشە/

پىۋى دىنى لە مەسىحىت

clerical/'klerɪkl/adj

ئوسرا، كەھنوتى

clerk/klɜ:k/n

ئوسەر، فەرمانبەر

clever/'klevə(r)/adj

زىرەك

cleverness/'klevənəs/n

زىرەكى

cliche/'kli:ʃeɪ/n

كلئىشە/دەستەۋازەى

دوپاتكراۋە

click/klɪk/n - v

كلەك، كىرتەكىرت/

ھەر لەسەرەتا سازا

client/'klaɪənt/n

كېرەر - ھەمىشە كېرەر

cliff/klɪf/n

كەندەق

climate/'klaɪmət/n

ئارۋەھە، سەقا

climax/'klaɪmæks/n

پۇپە/لوتكە

climb/klaɪm/v

سەردەكەۋى -

ھەندەگەرى بە (چىيا)

climb/n

سەركەۋىن بەسەر، ھەلگەپان بە

climber/'klaɪmə(r)/n

ھەلگەر، خۇھلۋاس

clinch/klɪntʃ/v

دەگىرى - دەبەستى

cling/klɪŋ/v

پىۋەى دەئالنى، پىۋەى دەلكن

clinic/'klɪnɪk/n

دەدەنگاى پىزىشكى/

نەخۇشخانەى بچوك

clinical/'klɪnɪkl/adj

سەرجىنى -

پىشكىنى نەخۇش لەسەر جىگا

clink/klɪŋk/n

خشەخش، زىنگەزىنگى

پەرداخ

زىنگەزىنگى شوشە دى. گلاس لە گلاس

دەدەن

churn

62

clarify

- ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 churn/tʃɜ:n/n
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 chute/ʃu:t/n
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 cider/'saɪdə(r)/n
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 cigar/'sɪgə:(r)/n
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 cigarette/'sɪgə'ret/n
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 cinder/'sɪndə(r)/n
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 cine-camera/'sɪni kəmərə/n
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 cinema/'sɪnəmə/n
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 cipher/'saɪfə(r)/n
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 circle/'sɜ:kl/n
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 circuit/'sɜ:kɪt/n
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 circular/'sɜ:kjələ(r)/adj
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 circulate/'sɜ:kjələɪt/v
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 circulation/'sɜ:klə'leɪʃn/n
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 circumcise/'sɜ:kəmsaɪz/v
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 circumcision/'sɜ:kəm'sɪʒn/n
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 circumference/'sɜ:kəm'fərəns/n
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 circumspect/'sɜ:kəmspekt/adj
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 circumstance/'sɜ:kəms'tæns/n
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 circumstantial/'sɜ:kəms'tæʃl/adj
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 circus/'sɜ:kəs/n
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
- ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 cistern/'sɪstən/n
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 citadel/'sɪtədəl/n
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 citation/'saɪ'teɪʃn/n
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 cite/saɪt/v
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 citizen/'sɪtɪzn/n
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 citrus/'sɪtrəs/n
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 city/'sɪti/n
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 civic/'sɪvɪk/adj
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 civil/'sɪvl/adj
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 civilian/'sə'vɪliən/adj
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 civilization/'sɪvələɪ'zeɪʃn/n
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 civilize/'sɪvələɪz/v
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 claim/'kleɪm/n - v
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 clammy/'klæmi/adj
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 clamorous/'klæmərəs/adj
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 clamour/'klæmə(r)/n - v
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 clamp/'klæmp/n
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 clan/'klæn/n
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 clandestine/'klæn'destɪn/adj
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 clang/'klæŋ/n - v
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 clank/'klæŋk/n - v
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 clap/'klæp/n - v
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 clarification/'klærɪfɪ'keɪʃn/n
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی
 clarify/'klærəfaɪ/v
 ۲- تیرەییەکی مەسیحی

chisel	61	church
chisel/'tʃɪzl/n	ئەسكەنە/	۱- كۆرس- بەكۆمەن chorus/'kɔɪrəs/n
chit/'tʃɪt/n	قەلەمى ئاسن بۇ كۆنكرىنى دىوار مىندان، ساوا،	۲- دەستەواژەيەكە لە گۆرانىدا بەرىكۆپىكى دەوترىتەۋە ۲- كۆمەلنى سەماكەر
chit- chat/'tʃɪt tʃæt/n	پارچەگاغەز، نامەى كورت چەنەبازى،	chorus-girl/n كىچى سەماكەرى ناو كۆرس
chivalrous/'ʃɪvɪrəs/adj	گەلتوگۆيەكى كورتى ئافەرمى جوامىز،	choose- chose- chosen/v ھەلدەبۆزىرى
chivalry/'ʃɪvəlri/n	سوارچاك، خانەدان سىستەمى	Christ/kraɪst/n عىسىي يىغەمبەرى
chlorine/'klɔːrɪn/n	سوارچاكى، جوامىزى كلۆر	christen/'krɪsn/v كۆپى مەرىمەن
chloroform/'klɒrəfɔːm/n	كلۆر فۆرم- سېركەرە	christen/'krɪsn/v بە مەسىھى دەكا
chock/'tʃɒk/n	چۆلىكى دارىيە لەۋزىر بەرمىل دادەنرى، ئامىلنى بچولتەۋە، پاگرە	Christian/'krɪstʃən/n دىان- نەسرانى- فەلە
chock-full/'tʃɒk 'fʊl/adj	پۈر- قەرمالغ	Christianity/'krɪstɪ'ænəti/n مەسىھىيەت- نەسرانىيەت (ئايى مەسىھى)
chock-a-block/'tʃɒk ə 'blɒk/adj	پۈر- توندىبەستراۋ	Christmas Eve جەزنى لەدايك بوون- رۆژەك پىش جەزنى لەدايك بوون
chocolate/'tʃɒklət/n	چوكلىت ۲- كاكاو	Father Christmas بابانۆئىل
choice/'tʃɔɪs/n	ھەلبۇزاردە، ھەلبۇزاردەن- باشترىن جۆز- ناياب	chrome/krəʊm/n كروم- زەرد
choir/'kwaɪə(r)/n	كۆرسى كەنىسە/ دەستەى گۆرانى	chromium/'krəʊmiəm/n كانزاي كروم
choke/'tʃəʊk/n - v	خىنكان/دەخنىكى	chromosome/'krəʊməsəʊm/n كروموسۇم
cholera/'kɒləərə/n	كولېرا- رشانەۋە	chronic/'krɒnɪk/adj درىزخايەن/كوشندە
choose/'tʃuːz/v	ھەلدەبۆزىرى	chronicle/'krɒnɪkl/n تۆمارى روداۋەكان
chop/'tʃɒp/n	۱- لىدان ۲- گۆشت- دەم	به پىنى پرودانىيان
chop/v	پارچە پارچە دەكا/ دەبىرى	chronological/'krɒnə'lɒdʒɪkl/adj يەك لەداۋى يەك رىكخراۋ بە پىنى كات
chopper/'tʃɒpə(r)/n	۱- تەۋر- ۲- ھەلى كۆپىتىر	chronology/'krɒ'nɒlədʒi/n كرونولوژى
choral/'kɔːrəl/adj	كۆپان/ گۆرانى بەكۆمەن/ سوردى ئايىنى	زانستى تۆمار كرىنى روداۋە مىژۋىيەكان
chord/'kɔːd/n	پەت، گوريس- كندى/ ئى	chubby/'tʃʌbi/adj رومەت پىر/خېر
chore/'tʃɔː(r)/n	ئىنى ئامرازى مۇسىقا كارى رۆژەنە/ رۆتىن	chuck/'tʃʌk/v فېرى دەدا، دەردەكا، دەقۇقنىش
	سوكە ئىش	chuck up/v وازدەھىتى لە
		chuckle/'tʃʌkl/n پىكەنىنىكى شاراۋە/ پىكەنىنىكى بەھىمنى
		chum/'tʃʌm/n برادەر، ھاۋىي
		chunk/'tʃʌŋk/n پارچەيەكى گەۋرە، پاروۋ
		church/'tʃɜːtʃ/n ۱- كەنىسە

chauvinism

chauvinism/'ʃəʊvɪnɪzəm/n شوڤېنېت
دەمارگىرى نەتەۋىيى - تىرەگەرى

cheap/tʃi:p/adj ۱- ھەزىزان ۲- كەم -
بىن قىمەت

cheat/tʃi:t/n فېلىياز، چادوكەر/چادو

cheat/v فېل دەكا - چادو دەكا

check/tʃek/n ۱- چاۋدىرى ۲- ۋەستاندن
۳- قوماش ۴- چەك

check/v كۆتۈرۈل دەكا، دەرۋەستىنىڭ - ئاھىلى

cheak up پىشكىنىنى پىزىشكى سەراپا

cheek/tʃi:k/n ۱- رۈۋەت ۲- نەگىرىسى

cheeky/'tʃi:ki/adj ۱- نەگىرىسى - بىن شەرم

cheer/tʃɪə(r)/n ۱- ھوتاف لىدان

۲- بارى تەندروستى - مېراژ

۱- ھوتاف لىدەدا - ھاۋار دەكا

cheer/v ۲- ھان دەدا

cheerful/'tʃɪəfl/adj ئاسۋەدە - كەيف خۇش،

بەختيار

cheerio/'tʃɪəri'əʊ/interj بەھىۋاي دىدار

(لەخۋاردنەۋە) بە تەندروستىت

cheery/'tʃɪəri/adj شاد - كامەران -

بەختەۋەر

cheese/tʃi:z/n قابە پەنى، پەنىر

cheeseparing/adj كەم/ بىن قىمەت،

قرچۇك

chef/'ʃef/n سەرقى چىشتىلېنەران/ سەركار

chemical/'kemɪkl/adj كىمىيەۋى

chemist/'kemɪst/n ۱- كىمىيەگەر -

زانائى كىمىيە ۲- دەرمانساز - سەيدەلانى

chemistry/'kemɪstri/n زانئىستى كىمىيە

cheque/'tʃek/n چەك - شىك (پارە)

cherish/'tʃerɪʃ/v بەنەرمى چاۋدىرى دەكا

رېزى لىدەنى

cherry/'tʃeri/n گىلاس

chess/'tʃes/n شەترەنج

chess-board/n ئابلۇ شەترەنج

chirp

chest/tʃest/v ۱- سەندۇق ۲- سىنگ

chestnut/'tʃesnʌt/n كەستانە -

رەنگ كەستانى

chew/'tʃu:v/ دەجۈي

chewing gum/n بىتشت جۈين

chic/'ʃi:k/adj رىك پۇش، جۈنپۇش - كۆك

chicken/'tʃɪkɪn/n ۱- مېرىشك

۲- گۇشتى مېرىشك

chickenpox/'tʃɪkɪnpɒks/n سۆرىكە

chide/'tʃaɪd/v سەركۈنەۋى دەكا

chief/'tʃi:f/n - adj ۱- سەركۆك

۲- يەرتۈدەبەر، سەركى

child/'tʃaɪld/n مىندان

childhood/'tʃaɪldhʊd/n مىندانلىقى

childish/'tʃaɪldɪʃ/adj مىندانلە - مىندانلى

chill/'tʃɪl/n - v ۱- ساردى

۲- نەخۇشى - لەرز، ساردەكاتەۋە،

سەرمەي دەبىن

chilly/'tʃɪli/adj سارد، ساردوسې،

سەرمابردە

chime/'tʃaɪm/n - v دەنگى زەنگ،

زەنگى كاتىزىرەكە لىدەدا

chimney/'tʃɪmni/n دۈكەلىكىش،

بۇرى دۈكەل

chin/'tʃɪn/n چەنە، چەناگە

chin up/v بەرگە بىگەر

china/'tʃaɪnə/n چىن - چىنى

Chinese/adj چىنى - زمانى چىنى

chink/'tʃɪŋk/n ۱- كۈنلىكى - كەلىنلىكى

بچۈك ۲- زىنگانەۋە، دەرزىنگىتەۋە

chip/'tʃɪp/n ۱- پارچەدار - شەپانى

۲- قاش، تۈپكۈل ۳- قىشە ۴- كەل - شكاف

chip/v دەشكىتىن

chiropodist/'kɪrɒpədɪst/n پىسپۇر لە

چارەسەرى پىنەكان

chirp/'tʃɪp/n - v شەقشەقە،

دەنگىكى بەزى بالندەيە

chance	59	chauffeur
chance/tʃɑ:ns/n	١- رێکەوت	تایبەتەندى / ئەدگار
I met him by chance.	بە رێکەوت ئەوم دیت	قەسەى رووت - مەتەل
	٢- دەرفەت	charade/tʃə'ra:d/n
he got ...	دەرفەتى بۆ رێکەوت	charcoal/'tʃɑ:kəul/n
	٣- شیمانه	١- تۆمەت
you stand a good		٢- چاودێرى - بەرپر سيارى - ٢- هێرش
شیمانهى بە دەستەهێنانى ئەو پێشەت زۆرە		٤- نرخ - ٥- بارگەى کارەبایى
I'll come along by chance		charge/v
سەرت لێ دەهەم بێ ژوان - بە رێکەوت		١- تاوانبارى دەکا
chancellor/'tʃɑ:nsələ(r)/n		٢- رایدەسپێرى - ٢- هێرش دەکا
١- سەرۆكى فەخرى زانکۆ		٤- داواى نرخى دەکا - ٥- پر دەکا
Chancellor of the Exchequer		charisma/kə'rizmə/n
٢- سەرۆك وەزیران - راوێژكار لە ئەلمانیا /		کاریزما
وەزیری دارایی لە بەریتانیا		charitable/'tʃærətəbl/adj
change/tʃeɪndʒ/n		خێروەند - خێرخواز
١- گۆبان - گۆپین		charity/'tʃærəti/n
٢- پارە - وردە - دەگۆپێ		چاکە - خێر
I must change	دەبێ جەم بگۆڕم	charlatan/'ʃɑ:lətən/n
change able/adj	دەکرێ بگۆڕێ	قۆلچ - ساخته کار
channel/'tʃænl/n		١- هێزى راکێشان - سرنج
١- دەریبەند		٢- جادو - ٢- تەلەبەم
٢- قەناتی تەلەفزیۆن		charm/v
٣- قەناتی ئاو - جۆگە - زێراب - سۆلێن		١- کەیف خۆش دەکا
chant/tʃɑ:nt/n - v	سرود، سرودی دینی	٢- سرنجى راکێشێ
سرود دەلى		charming/'tʃɑ:mɪŋ/adj
chaos/'keɪs/n	ناژاو، نێگەرانی	سرنج راکێش -
chap/tʃæp/n - v	پیاو - کۆپ - شەق دەبا	دەلفین - گەلەك جوان
chapel/'tʃæpl/n	کەنێسەى بچوک،	١- نەخشە - ٢- هێلکاری
	نوێژگا، پەرستگا	charter/'tʃɑ:tə(r)/n
chaperon/n	کەنیزەك / خەنە	١- بەلگەنامە -
chaplain/'tʃæplɪn/n	قەشە	دەستور - ٢- بەند - قوتترات
chapter/'tʃæptə(r)/n	بەش - زنجیرەیک لە	chary/'tʃæri/adj
char/tʃɑ:(r)/n	١- خەلوژ - رەژو	رژ - سوور، وریا
	٢- کاری پاقرکردنە	chase/tʃeɪs/v - n
charwoman/n	پاقرکەرەو - کارەکەر	راوی دەش - راو - راوانان
character/'kærəktə(r)/n	١- کەسێتى	١- کونیکى درێژى
٢- ئاوانگى - ٣- کاراکتەر - نیشانه - هێما		قوڵ لەزموى - ٢- کەلێن
characteristic		٢- جیاوازیەکی گەورە لەنیوان
/kærəktə'rɪstɪk/adj - n		chassis/'ʃæsi/n
		شاسى فۆتۆمبیل
		chaste/tʃeɪst/adj
		پاک - پاڤژ
		chastise/tʃæ'staɪz/v
		تەمبى دەکا
		chastity/'tʃæstəti/n
		پاڤژى - پاکیزەبى
		chat/tʃæt/n
		مشتومر - چەتەکردن
		chatter/'tʃætə(r)/n
		١- مشتومر -
		چەتەبازى - ٢- وتەى پەڕپوچ
		٢- چیرەى ددان - دانەجیرە
		chauffeur/'ʃəʊfə(r)/n
		شوفێر

censure

censure/'senʃə(r)/v بەزمانیکی توندو
رەسمی بە یەکتی بلی تۆ هەڵە

census/'sensəs/n سەرژمێری

cent/sent/n ١- پارە وەرەدی ئەمریکی
٢- سەد

the interest rate is only.... رێژە
قازانج تەنها شەش لە سەدە.

centenary/'sen'tinəri/adj-n سەدساڵی

centigrade/'sentigreɪd/adj

پەلە سەدی بۆ پێوانەى گەرەمى

centimetre/'sentimɪtə(r)/n سەنتیمەتر

central/'sentrəl/adj ناوەندی-مەڵبەندى،

ناوەراست/سەرەكی

this hotel has central heating

ئەم ئوتێلە گەرەمكەرەوى ناوەندی هەبە

centre/'sentə(r)/n مەڵبەند، ناوەند،

ناوەراست، چەق، تەور

the visiting actress was..attraction

ئەكتەرى میوان جینگەى سەرنجى ئامادەبوون بوو

place in centre لەناوەندی داننا

be concentrated on, in جەخت

لەسەر دەكا/گەرنگی تەنیا بە... دەدا

century/'sentʃəri/n سەدە

١- سەد ساڵ ٢- سەد خاڵ لەیاری کریکیت

ceramic/sə'remɪk/adj سیرامیک-

هونەرى گڵکاری

سیرامیک- گلین- قوپی

cereal/'sɪəriəl/n ١- دانەپێلە ٢- تیش

cerebral/'serəbrəl/adj دوماغی/

پەيوەست بە مێشك

ceremonial/'seri'məuniəl/adj

ئاهەنگى دینی، رەسمى- تەدارەك

ceremony/'serəməni/n تەدارەك

please do not .... بێ زەحمەت واز لە

رەسمیات بێنە

Master of ceremonies M.C ئاهەنگێ

certain/'sɜ:tn/adj ١- دڵنیا

champion

He is certain to come. هاتنى مسۆگەرە

Are you certain? دەربارەى ئەو پراستیەى لاتە، دڵنیاى؟

٢- هەندئ

certain p. have told ... هەندئ کەس

درویان لەبارەى منەرە هەلبەستبوو

certainly/'sɜ:tnli/adv بەدڵنیایی

certainly/'sɜ:tnli/adv دڵنیاى

certificate/sə'tɪfɪkət/n باوەڕنامە-

گەواهی نامە- مۆلەت

birth certificate بېروانامەى لەدایکبوون

marriage certificate مارینامە،

بەندى هاوسەرىتى

chafe/tʃeɪf/vi - vt دەخوینىش- دەسپێتەرە

chaff/tʃɑ:f/n پوش، كا

chagrin/'ʃægrɪn/n خەمۆكى

chain/tʃeɪn/n ١- زنجیر ٢- زنجیرەى

chain reaction کاردانەرەى زنجیرەى

chain/v بەزنجیر دەپێستێتەرە

chair/tʃeə(r)/n ١- کورسى

٢- کورسى سەرۆکایەتى، ئوستازىت لە زانکۆ

سەرۆکایەتى دەكا، بەرێوەى دەبا

chairman/'tʃeəmən/n سەرۆك دانیشتن

chalk/tʃɔ:k/n تەباشیر

challenge/'tʃælɪndʒ/n - v

بەرەنگارى- بەرەنگارى دەكا

chamber/'tʃembə(r)/n

١- ژورى نوستن ٢- ئەنجومەن

chamber of commerce ژورى بازرگانى

chamber pot ئاودەست

chameleon/kə'mɪliən/n حەریا، بێ بار

chamois/'ʃæmwɑ:/n پزەنەکیوى

champion/'tʃæmpiən/n داكۆكى كەر،

پالەوان

champion/v داكۆكى دەكا

I hope you will... هیوادارین

تۆ پشتگیری دۆزی ئێمە بەکە

catering

دایینکردنی خواردن - پەیداکەر - دایین کەر

catering/n خەزمەتکاری ناھەنگ

caterpillar/'kætəpɪlə(r)/n کرمۆکە

کرمۆلە ی پەپولە

cathedral/kə'thi:drəl/n کاتدرائى

Catholic/'kæθlɪk/adj کاسۆلیکی

cattle/'kætl/n ئازەل - رەشەوێخ

Caucasian /kɔ:'kerziən, kɔ:'kerʒn/n - adj قەوقازی

cauldron/'kɔ:ldrən/n مەتەجەل - قازان

cauliflower/'kɒlɪflaʊə(r)/n قەرنابێت

cause/kɔ:z/n ١- هۆ - ئەگەر

٢- هۆ ٢- ٣- دۆز - مەسەلە

cause/v دەبێتە هۆی

caustic/'kɔ:stɪk/adj ١- سوتینەر ٢- توند

caution/'kɔ:ʃn/n ١- ئاگا دارێهکی بەهێز

٢- ئاگا دارى

caution/v ئاگا دار دەکاتەو

cautionary/'kɔ:ʃənəri/adj

وێڕایکەر وە - ئاگا دار کەر وە

cautious/'kɔ:ʃəs/adj وێڕای - ئاگا دار

cautiously/adv بەوێڕایى

cavalry/'kævlrɪ/n ١- هێزی زێڤپوش

٢- هێزی سواره

cave/keɪv/n ئەشکەوت

cave in/n ١- هەرس دیتن - دەپوختن

٢- لە پەر واز دیتن لە

cavern/'kævn/n ئەشکەوتى قوول/

پەر ئەشکەوت

caviare/'kæviɑ:(r)/n کافیار

cavity/'kævəti/n ١- بۆشایى ٢- کون

cease/si:s/v رادەوێستى - کو تایی دى

ceaseless/'si:sləs/adj بەردەوام

ceaselessly/adv بەبەردەوامى

cease fire ئاگرپەس / شەڕاگرتن

cede/si:d/v دەست بەردار دەبێت لە

censorious

ceiling/'si:lɪŋ/n ١- بێمچ

celebrate/'selibreɪt/v ٢- دوا ئاست / پۆپەى خرخ

celebrated/'seləbrətɪd/adj ١- ناھەنگ دەگێژى

celebrity/'sɛləbrəti/n ٢- ناھەنگى ئایینی دەگێژى

celestial/'sɛləstɪəl/adj ئاسمانى - قەلەمکی

celery/'seləri/n کەرەوز

celibacy/'selɪbəsi/n رەبەنى

celibate/'selɪbət/adj رەبەن ابى ژن

cell/sel/n ١- زیندان ٢- خانە

٣- بەشێ لە پاتری کارەباى

٤- شانە (رێکخراوى سیاسى)

cellar/'sɛlə(r)/n ژۆرەمەن

cello/'tʃɛləʊ/n چەلو

violin cello کەلەكەمان / ئامێرى مۆسیقا

cellophane/'sɛləfɛɪn/n کاغەزى

سيلوفان

cellular/'sɛljələ(r)/adj خانەبى

cellular phone تەلەفۆنى خانەبى

celluloid/'sɛljulɔɪd/n سەلۆلید

(ماددەىەكى روونى رەقە)

cellulose/'sɛljuləʊs/n سەلۆلۆز

Celtic/'keltɪk, 'seltɪk/n - adj کەلتى:

خەلکێکەن لەوێلەر - سکۆتلەند - دەرمان

cement/'si:ment/n ١- چیمەنتۆ

٢- ماددەىەکە بۆ پێکەردنەوێ ددان

٣- جۆرێکە لەسەمخ

cement/v بەچیمەنتۆ دادەپوشتى -

کوژنکریت دەکا - پەيوەندى بەهێز دەکا

cemetery/'seməntri/n گۆرستان

ensor/'sensə(r)/n چاودێر، رەخنەگر

ensorship/'sensəʃɪp/n چاودێرى

ensorious/'sen'sɔ:riəs/adj زۆر بە

لۆمە و گەلەبى

casino

56

caterer

casino/kə'siməu/n گازیفۆ

cask/kɑ:sk/n بەرمیلی لەدار دروست کراو

casserole/'kæsərəul/n ۱- کاسەرۆل

۲- دەفرێکی گەورە بۆ کاسەرۆل

cassette/kə'set/n کاسنێت

cassette-recorder/n تۆمارکەر/ریکۆردەر

cast/kɑ:st/n ئەکتەرەکان لە فلم یان شانۆ

cast/v ۱- ئەکتەری هەڵدەبژێری بۆ

۲- دروست دەکا بە قالب ۲- فرێ دەدا

cast light on رووناکی دەخاتە سەر

cast a shadow تارمایی دروست دەکا

cast al your دەنگدەدا

فرێز: دادەکەنێ- لادەبا

castaway/'kɑ:stəweɪ/n رزگارێو

castiron/n ئاسنی سەبە

castiron/adj لە ئاسنی سەبە(جۆش)

cast-off دروستکراو

cast-off کراسی بێکەلک

caste/kɑ:st/n ۱- چینی کۆمەڵایەتی/هەندی

۲- سیستەمی چینی کۆمەڵایەتی

castle/'kɑ:sl/n قەڵا

castrate/kæ'streɪt/v دەیکەسێنێ

castration/kæ'streɪfɪn/n خەساندن

casual/'kæʒuəl/adj ۱- جەسارە-

بێ مەبەس ۲- جلی ناپەرەسمی ۲- کورت

casually/'kæʒuəli/adv بەبێ گرتگی/دان

بەشێوەیەکێ ناپەرەسمی

casualty/'kæʒuəlti/n ۱- زیان- هەنگاقتی

۲- زانی گيانی- قوربانی

cat/kæt/n ۲- بەشی روداو

۱- پشیلە ۲- شیر و پلنگ..

catalogue/'kætəlog/n

۱- کەتەلۆگ- تەخەشە ۲- زنجیرە

catalogue/v لەلیستە دادەنێ

catapult/'kætəpalt/n دارلاستیک

۱- (بەرد) بەدارلاستیک داوێ

۲- شتی بەهێز فرێ دەدا

cataract/'kætərækt/n ۱- تەنگە

۲- ئاوی شین ئەچاو/ تەخۆشی

۱- پەسیو/ هەلامەت

۲- چلەم- بەلفەم

catastrophe/kə'tæstrəfi/n کارەسات

catastrophic/'kætə'strofɪk/adj جەرگێز

۱- دەگرتەرە ۲- دەگرتی

۳- لەسەر.. دەگرتی ۴- سواری.. دەبین

۵- پێڕادەگا- گۆی ئێدەبێ- تێدەگا

۷- پێوێدەبێ- پێوێدەلکێ

۸- تووشی تەخۆشی دەبین

catch fire ئاگر هەلەکا

catch sb red handed لەسەری دەگرتی

catch sight/glimpse بەرچاوی دەکەوێ

catch the sun روژ دەبیا- بەرژ دەسوێ

catch on ۱- تێدەگا

۲- بەهەرمین دەبین

catch sb out تووشی دەکا

catch up with sb- ۱- دەیکاگاتی

۲- دەگا تە ناستی

catch up on sth بەدەست دێنیتەرە

be get caught up تووش دەبین

catch/n ۱- کرداری گرتنی شتی

۲- رێژەی مەسی راوکراو ۳- بەستەر

۴- خەوشی/شاراو

catch phrase وەتی باو

catchy/'kætʃi/adj زوو وەبیر دێتەرە

categorical/'kætə'gɒrɪk/adj

یەکلەکرەرە

categorically/adv بە یەکلەکرەرەویی

category/'kætəgəri/n هاوگروپ/ هاوڕۆل

categorize/'kætəgəraɪz/v پۆلێن دەکا

cater/'kætə(r)/v ۱- بارپۆی دەکا

۲- لە ئاھەنگ پێویستەکان پێشکەش دەکا

caterer/'kætərə(r)/n ئاھەنگەر- پەنداری

carol		cashmere	
carol/'kærəl/n	۱- سرودی دینی - گۆرانی ستایش	cart/'kɑ:t/n	گالیسکە دەستی
carouse/'kə'rauz/v	زۆر دەرخواوە و شادە	cart/v	بەگالیسکە دەگوازیشتە
carousal/'kə'rauzl/n	۱- مێزی جوله‌ری جاننا له فرۆکه‌خانه	cartilage/'kɑ:tilɪdʒ/n	کێکراگە
	۲- تاهەنگی بەژاوەژاوی خواردنەوه	carton/'kɑ:tn/n	قوتوی مقبە
carp/'kɑ:p/n-v	ماسی گەورە لە دەریا دەژی	cartoon/'kɑ:tu:n/n	۱- کارتۆن ۲- فلیمی کارتۆنی
carp/v	پەخنە دەگرت، عەیبی لی دەبینێتەوه	cartoonist/n	وێنە‌ی کاریکاتۆیری هونەرماندی فلیمی کارتۆنی
carpenter/'kɑ:pəntə(r)/n	دارتاش	cartridge/'kɑ:trɪdʒ/n	۱- حێردان ۲- قوتوی تاییبەتی داخراو- فلیمی کامیرا-
carpentry/'kɑ:pəntri/n	دارتاشی	carve/'kɑ:v/v	۱- هەڵدەکۆلنی ۲- پارچەپارچە دەکا
carpet/'kɑ:pɪt/n	۱- مافور ۲- کومبار	carving/n	هەڵکۆلندراو
carpet/v	بەکومبار دادەپۆشی	cascade/'kæ'skeɪd/n	۱- تاقە ۲- دەک تاقە
carriage/'kæɪɪdʒ/n	۱- پەیتۆن- گالیسکە ۲- فارگۆن- ۳- کرێی گواستەوه	cascade/'kæ'skeɪd/v	دەک تاقە دیتە خواو
carriageway/'kæɪɪdʒweɪ/n	یەکن لەدوو رێگای سەرکە	case/'keɪs/n	۱- رهوش- بار ۲- رهوشی دروست ۳- حالەتی نەخۆشی ۴- تاوان ۵- داواوی دادگا ۶- راستی و نەگەر
carrier/'kæɪə(r)/n	۱- کۆمپانیای گواستەوه ۲- باره‌ه‌لگری سەربازی ۳- هەلگری نەخۆشی ۴- جانتای پیویستی‌یەکان	in any case	۱- هەرچی رویدا ۲- هەرچۆنێک بێ
carrion/'kæɪrɪən/n	گۆشتی بۆگەن/مردوو	in case'	لەباری
carrot/'kærət/n	۱- گێزەر ۲- پاداشت	in case of sth	لەباری رودانی
carry/'kæɪ/v	۱- هەڵدەگرت بە دەستی ۲- بەخۆ هەڵدەگرت ۳- دەگوازیشتەوه ۴- (نەخۆشی) دەگوازیشتەوه ۵- ره‌زامەندی لەسەر دەرکێ ۶- (دەنگی) دەگاتە	in that case	لەباری وادا
carry weight	سەنگی خۆی هەیه / کاریگەری خۆی هەیه	case history	بەروری حالەتی نەخۆشی یەکە
carry on	بەردەوام دەبێ	case-study	لێکۆڵینەوه لە پەرەسەندنی...
carry sth on	بەشداری دەکا له	case/n	۱- قوتو- جانتا ۲- جانتای دەستی
carry sth out	۱- ئەتجام دەدا ۲- نمایش دەکا	cash/'kæʃ/n	پارە/پارە‌ی یەکسەر
carry all_ hold all-	پێ-هەڵدەستن	cash/v	چەکیک خۆردەکا‌تەوه/دەگوازیشتەوه
carry cot	سەریشی منداڵی بچوک	cash desk	مێزی پارەدان
		cash machine	کارتی پارە دەرھێنان
		cash card	کارتی پارە دەرھێنان
		cashier/'kæʃɪə(r)/n	پارەگۆپەر/ژەنیار
		cashmere/'kæʃ'mɪə(r)/n	کەشمیر

car boot sale	54	carnivore
car boot sale	بازاری سندوقی ئۆتۆمبیل	ژماردی ئاسایی ٢٠٢١
car park	گهراج	١- گرتگی پێ دهدا
car phone	تەلەفۆنی ئۆتۆمبیل	٢- ئارهزوی ئێیه- دهیوی ٢- چهزی ئێیه
caramel/'kærəmel/n	١- شەکرى سوتاو	ئیدیۆم: گرتگ نیه، کن گوتی پێدهدا؟
carat/'kærət/n	٢- شیرینی له شەکرى کۆلۆ دروستکراو	who cares? گرتگی دهدا- چاودیاری دهکا
caravan/'kærəvæn/n	قیرات: یهکەى پێوانى	caring گرتگی به خەلک دهدا
caraway/'kærəwei/n	پاکیتی زێڕ	١- گرتگی- چاودیاری
carbohydrate/'kɑ:bəu'haɪdeɪt/n	١- کەرەفانه	٢- چاودیاری- بهرپرسیاری ٢- نیگهراى
carbon/'kɑ:bən/n	٢- کاروان	care of sb ئیدیۆم: کورتەى c/o لهسەر
carbon copy	تۆوی کاراوی	نامه دهخوسری بهواتای له رنگای
carbon dioxide/'kɑ:bə daɪ'ɒksaɪd/n	کاربۆهیدرات	take care ئاگات لهخۆت بێ
carbon monoxide	کاربۆن/ رهژو	take of yourself ئاگات لهخۆ بێ
carbon paper	١- دانەى کاربۆنى/ ئارهسەن	take of sb/sth شتێک رێک دهخا
carburettor/'kɑ:bə'retə(r)/n	٢- دانەى رهسەن	carefree/'keəfri:/adj بێ باک/ئاسوده
carcass/'kɑ:kəs/n	دووم ئۆکسیدی کاربۆن	career/kə'riə(r)/n ١- پیشه
card/'kɑ:d/n	١- یهکەم ئۆکسیدی کاربۆن	٢- ژيانى پیشهیی
card board/'kɑ:dbɔ:d/n	کاغەزى کاربۆن	١- به ئاگا- وریا
cardiac/'kɑ:diæk/adj	کاربۆنته	٢- دروست
cardigan/'kɑ:diɡən/n	لاشەى گیانهوهر/کەلەش	carefully/adv به وریایی- به ئاگایی
cardinal/'kɑ:dɪn/adj	جەستەى مردووی گیانهوهر	carefulness/n ئاگایی- وریایی
cardinal	١- کاغەزى ئەستور کە به	careless/'keələs/n کەمتەرخەم- بێ ئاگا
	ئاسانی ئاچەمیتەوه ٢- کارتى ژانیاى	carelessly/adv به بێ خەمى- به کەمتەرخەمى
	٣- کارتى زەماوەند و ..	carelessness/'keələsnəs/n کەمتەرخەمى
	٤- کارتى یارى کاغەز- قوماز	caress/'kə'res/n راموسان- وروژاندن
	٥- یارى کاغەز- قوماز	caress/v دەوروزینی-
card board/'kɑ:dbɔ:d/n	کاغەزى مقبلا	دەست بەسەردا دەهێنن
cardiac/'kɑ:diæk/adj	دلیی-	caretaker/'keətəikə(r)/n چاودیاریکەر- پاسهوان
cardigan/'kɑ:diɡən/n	پەيوەستە بە دل	cargo/'kɑ:gəu/n بار- بارگه
cardinal/'kɑ:dɪn/adj	چاکیت	Caribbean/n ناوچهی دهریای کاریبی
cardinal	کاردينال	Caribbean/adj کاریبی
	قەشە له کەنيسەى کاسۆلیکی رۆمانی	caricature/'kæriktʃʊə(r)/n کاریکاتیر
cardinal/'kɑ:dɪn/adj		carnation/'kɑ:'neɪʃn/n مێخەك/قەرەفل
		carnival/'kɑ:ni:vəl/n ئاهەنگ
		carnivore/'kɑ:ni:vɔ:(r)/n گیانهوهرى گۆشتخۆز، مرقۆخۆز

cannon

53

car

cannon/'kænən/n ١- توپى بەردەماوێژ

٢- توپى نوێ- گوللەماوێژ

canoe/kə'nu:/n بەلەمىكى تەسكى بچوكە

دووكەس ھەلەنگرێ

canoe/v چووە ناو روبا، بەلەم لى دەخوێ

canon/'kænən/n ١- قەشە لە کاتدرائىيە

٢- ياسای كەنىسە

canopy/'kænəpi/n سەرپۆش- قەپاغ

قوماش

canteen/kæn'ti:n/n حانوت-

چێشتخانەى ناو دامەزراوێك

canvas/'kænvəs/n ١- قوماشە خێوئە

وچارۆكى بەلەم

٢- قوماش يان تابلۆى رونى

canvass/'kænvəs/v ١- دەنگ كۆدەكاترە

٢- راي خەلك وەردەگرت

canyon/'kænjən/n دۆلىكى قول/دەرەند

cap/kæp/n ١- كۆلۆى پياوان

٢- كۆلۆ ٣- پۆشەر- سەر

cap/v ١- لوتكەى دانەپۆش

capability/keɪpə'bɪləti/n توانست-

توانا

capable/'keɪpəbl/adj ١- بە توانا

٢- توانى ئەوەى ھەيە كە...

capably/'keɪpəbli/adv بە توانايى-

بەكارامەيى

capacity/kə'pæsəti/n ١- چن گرتن-

٢- فراوانى ٢- توانا- قودرەت

٣- توانای عەقلى ٤- پلەو پایە

cape/keɪp/n رۆپ/ شال

cape/n پارچەزمۆى ناو ئاو

capital/'kæptɪl/n ١- پایتەخت

٢- پیتی گەورە

٣- بەكەم پیتی بەرایی ناو...

capital پەيوەست بە سزای مەرگ

capital/'kæptɪl/adj سەرمایە

cap- investment سەرمایە خستنه ئیش

capitalism/'kæpɪtəlɪzəm/n

سەرمایە داری

capitalize/'kæpɪtəlaɪz/v قۆزخ دەکا

بۆ بەرزەوئەندى خۆى بەکار دێنن

capitulate/kə'pɪtʃuleɪt/v

خۆى دەدا بە دەستەو

capitulation/kə'pɪtʃu'leɪʃn/n

خۆیە دەستەو دان

Capricorn/'kæprɪkɔ:n/n بورجى گيسك

ئەوێ لە بورجى گيسك بێ

capsize/'kæp'saɪz/v (بەلەم) وەردەگەرێ

capsule/'kæpsu:l/n ١- كەپسول- دەرمان

٢- ژوورى سەرکردایەتى دەستەى فۆزكەوان

لەكەشتى ناسمانى

captain/'kæptɪn/n ١- كەشتیەوان-

فۆزكەوان ٢- نەقیب- سەرتیپ

٢- سەروۆكى تیپ

captain/v سەرکردایەتى دەکا

captain/n روونکردنەو- لیدوان

captivate/'kæptɪveɪt/v سەرنج رادەكێش

captivating/adj سەرنج راكێش

captive/'kæptɪv/adj دیل- زیندانی-

بەندى

لە قەفەزئرا- لە قەفەزكراو

hold sb captive ئیدیدۆم: زیندانی دەکا/

وەك دیلیك لاى خۆى دەپهینلیتەو

take sb. captive كەسێ دەگرت و

زیندانی دەکا

captivity/'kæptɪvəti/n دیلیتی

captor/'kæptə(r)/n دیلگر

capture/'kæptʃə(r)/v ١- دەگرت

٢- دەستى بەسەر دا دەگرت

٣- سەردەكەوێ لەدەریپرینی...

٤- دیل دەگرت- دیلی دەکا

capture/n ماوێ دیلیتی

car/kɑ:(r)/n ١- ئۆتۆمبیل- خۆبۆ

٢- فارگۆنى- شەمەندەفەر-

calm	1- هین	2- رێ دەدا 2- دەرکێ
calm/kɑ:m/adj	2- کێو تەپ 2- بێ با	4- دوان لەبارەى رەفتارى کەسیک - شتیک
calm/n	هین	5- لەگەڵ فرمانى تاییبەت بە (هەست).
calm/v	هینى دەکا تەو	1- تەنەکە 2- قوتو
calmly/'kɑ:mli/adv	بە هینى	لە قوتو دادەن
calmness/'kɑ:mns/n	هینى	نۆکە - کەنال
Calor gas/'kælə gæs/n	گازی بۆتان	کەنارى
calorie/'kæləri/n	1- یەکەى پێوانى وزە	1- هەندەو شینیتەرە
	2- یەکەى بۆ پێوانى گەرمى	2- رادەگرێ
calves/n	گۆنەکان	cancellation/'kænsə'leɪʃn/n
came/keɪm/v	هات	هەلەو شاندنەو
camel/'kæml/n	1- وشتەر	Cancer/'kænsə(r)/n
	2- نامرازى قارەبى کال	بوجى شیرپەنجە
cameo/n	بەردى گران بەها، نەقشى سەر	cancer/'kænsə(r)/n
	بەردى گران بەها	شیرپەنجە
camera/'kæməɾə/n	کامێرا	candid/'kændɪd/adj
cameraman/'kæmrəmən/n	وێنەگر	راشکاو -
camorra/n	چەردە/ رێگر/ گزبان	راست و دروست
camouflage/'kæməfla:ʒ/n	فیل کردن بۆ نەناسینەو	candidly/'kændɪdli/adv
camouflage/v	خۆى وا دەکۆی بۆ	بەراشکاو
	ئەوێ نەناسرێتەرە/ فیل دەکا	candidate/'kændɪdət/n
camp/kæmp/n	سەرپازگە/ خێوەتگە	1- پالیوراو
camp/v	دادەمەزى - خێوەت دادەن	2- ئەزموندر
go camp	دادەمەزى - خێوەت دادەن	candidacy/'kændɪdəsi/n
camper/n	1- خێوەتگەر	پالۆتن
	2- سەرپازگە دانەر 2- کەرەفان	candle/'kændl/n
camping/n	بەسەربردن و نوستن لەخێوەت	مۆم - چرا
	- دەرەوى مال -	candlelight/'kændl laɪt/n
camp-site/n	هەوارگە	روناکى مۆم
campaign/kæm'peɪn/n	1- پلان	candlestick/'kændlstɪk/n
	2- هێرش - هەلمەت	مۆمەدان
campaign/v	هێرش دەکا - هەلمەت دەبا	candour/'kændə(r)/n
campaigner/kæm'peɪnə(r)/n	داواکار - هەلمەتەر	راشکاو،
	سنورى زانکۆ	راستگۆی
campus/'kæmpəs/n	1- دەتوانى	candy/'kændi/n
can/kæn/modal		پەقلاو - شیرینی
		1- جەیزەران - قامیش
		2- گۆپال - دارى رویشتن
		بەدار لێی دەدا
		وێک سەگ -
		پەپووست بە سەگ
		دەدان تیژ وێک سەگ
		باول/ باولى
		canister/'kænɪstə(r)/n
		جەشیش - تریاک
		cannabis/'kænbɪs/n
		مروڤخۆر
		cannibal/'kænbɪl/n
		cannibalism/'kænbəlaɪzəm/n
		مروڤخۆرى

Cc

- C-c/si/ سەن پەم پیتی ئەلفبای دینگلیزییە
 cab/kæb/n ۱- تاکسی ۲- شوینی
 شوفێر لە...
 cabaret/'kæbəreɪ/n یانەی شەوانە-
 تیاترۆخانە
 cabbage/'kæbrɪdʒ/n کەلەم، کەلەم
 cabin/'kæbɪn/n ۱- ژۆری نۆستەر لە پاڤپ
 ۲- ژۆری دانیشتن لە فۆۆکە ۳- کوخ
 cabinet/'kæbɪnət/n ۱- دۆلاب
 ۲- ئەنجومەنی وەزیران
 cable/'keɪbl/n ۱- کەندری بەهیزی
 ئەستور- گوریس ۲- کەبیل- تەل
 ۳- تەلگرا- بروسکەنێر
 ۴- پەخشی تەلەفزیۆنی بە کێبل
 cable car ئۆتۆمبیلی بەکێبل بەستراو
 بۆسەرکەوتنی سەرچیا
 cable television پەخشی تەلەفزیۆنی بە
 کێبل
 cackle/'kækl/n ۱- قەرەقیری مەرشک پاش
 هێنکەکردن ۲- پێکنینینیکی گەورە بێزارکەر
 cackle/'kækl/v قەرەقەر دەکا/
 پێکنینینیکی گەورە بێزارکەر دەکا
 cad/n بەدخو
 cadet/kə'det/n ۱- قوتابی لە ئەکادیمیای
 سەربازی ۲- کوپی بچوکی مانی
 cadge/kædʒ/v دەپارێتووە، سوال دەکا
 caesarian نەشتەرگەری قەیسەری
 café/'kæfeɪ/n چێشتخانەی بچوک، قاهەخانە
 cafeteria/'kæfə'tɪəriə/n کافتریا
 caffeine/'kæfiːn/n ماددەی کافین
 cage/keɪdʒ/n قەفەز
 caged/'keɪdʒd/adj لە قەفەزکراو
 cagey/'keɪdʒi/adj نایەوی زانیاری بەدا-
 وریا
 cagoule/kə'guːl/n چاکیتی بە کلای
 cajole/v رایایی دەکا، ماستار چیهتی دەکا
 cake/keɪk/n ۱- کێک ۲- تێکەلەیهک
 لەمەندێ خواردنی تر سور دەکەیتووە
 cake/v شتن پەمادەیهکی خەست دادەپۆشن
 calamity/kəl'æməti/n بەۆ- کارەسات
 calcium/'kælsiəm/n کالسییۆم
 calculate/'kælkjuleɪt/v ۱- دەرژمیری
 ۲- چاوهرێی شتن دەکا
 calculating/adj فیلبار- فیللوی
 calculation/'kælkju'leɪʃn/n ۱- کرداری ژمیریاری ۲- پلان
 calculator/'kælkjuleɪtə(r)/n ئامێریاری ژمیریاری
 ۱- رۆژمێر
 ۲- سالنامە ۳- کارە گرنگەکانی سالانە
 calf/kɑ:f/n ۱- گۆلک- گۆیرەکە
 ۲- بێچووی فیل
 calf/n بەلەک
 calibre/'kælibə(r)/n ناو دایەتری تیوب-
 تەنگ
 call/kɔ:l/n ۱- بانگ- هاوار ۲- تەلەفۆن
 ۳- سەرداننیک بچوک ۴- داوا ۵- پێویستی
 call/v ۱- بانگ دەکا- هاوار دەکا
 ۲- تەلەفۆن دەکا ۳- ناوی دەنێ
 ۴- بانگهێش دەکا ۵- چاپ دەدا- رادەگەیهێش
 ۶- سەرداننیک کورت دەکا
 ۷- رادەوهستنی لە
 call for sb کۆدەکا تەو
 call for sth شتن داوا دەکا
 call sth off هەڵدەوهشیننیتووە
 call sb. out کەسێ داوا دەکا
 call sb. up ۱- تەلەفۆن بۆ کەسێ دەکا
 ۲- پەيوەندی بە.. بکە
 caller/n تەلەفۆن کەر، داواکار
 callous/'kæləs/adj دلپەق/لەق
 callow/adj ناشی، بێ ئەزمون

bye	50	Byzantine
١٤- به-زید-به(پیشه) ١٥- بهکۆمهل- دوا-	bypass/'bapɑ:s/n	لاپئ
رۆژ له دواى رۆژ ١٦- گرتن	bypass/v	دوردهکهوێتموه له
bye/bai/n	by product/'baɪ prɒdʌkt/n	١- شتیکی دروست بوو
by-bidder/n		لهکاتی دروست کردنی شتیکی تردا
١- مهزاتکهه ٢- زیادکهه له مهزات		٢- شتیک له نهنجامی شتیکی تر روودهدا
by-blow/n	bystander/'baɪstændə(r)/n	سهیرکهه- تهماشاکهه
١- لێدانیکی ناراستهوخۆ		بایت: یهکهی زانیاری
٢- بیژی- زۆل	byte/baɪt/n	له کۆمپیوتەر
by-child/n	byway/'baɪweɪ/n	لاپئ- ناگرنگ
١- کوپی خویندنی ٢- زۆل- بیژی	byword/'baɪwɜ:d/n	نموه- باو
by-election/'baɪ ɪlekʃn/n	Byzantine/'baɪzəntaɪn/n	ئهمپراتۆریهتی رۆمانی
ههلبژاردنی کهسێ پاش دهست		پۆشه لاتى- بیژهنتى
لهکارکێشانهوه یان مردنی ئەندامێک		
bygone/adj		
بهسهههچوو، کۆن، کهلاوه		
bulaw/n		
یاسای ناوخۆ		
byname/n		
١- ناوی لاوهکی- دووهه		
٢- نازناو		

bushy	49	by
bushy/'buʃi/adj	چر	بیجگه له
business/'biznəs/n	۱- کڕین و فرۆشتن	۱- قەساب-
	۲- پیشه ۳- بزاڤی بازگانی	گۆشتفرۆش ۲- خۆنپڕۆ
	۴- پڕۆژەی بازگانی ۵- کار- رهوش- روداو	خوێن دهڕێژن- کۆمه‌لکۆژی ده‌کا
	نێدیۆم: ده‌ست ده‌کا به‌کاره‌که	خوێن رشتن
go out of business	کاره‌که‌ی کۆتایی	butler/'batlə(r)/n
	پێ‌دینن/ قەلۆش ده‌بین	سەرکار
have no business to do	ماهی نیه	butt/bat/n
business like/adj	کرداری/ پێک/ به‌کاریگەر	۱- قۆنداغی تله‌نگ
	چوست	۲- قوتکه‌ جگاره ۳- پاشۆل- قون
business man/n	۱- خاوه‌ن کار	butt/n
	۲- کاراوه‌ له‌کاروباری دارایی	butt/v
business studies/n	دیراسهی کاروباری	قسه‌ی ده‌پڕ- خۆی هه‌ڵده‌قورتین
	بازگانی	butter/'batə(r)/n
busk/bask/v	گۆرانی یان مۆسیقا ده‌چڕن بۆ	کهره
	پاره‌په‌یداکردن	butter/v
	گۆرانی‌بێژی یان	کهره به‌سه‌ر نا‌ندا ده‌کا
busker/'baskə(r)/n	مۆسیقاژهنی سه‌رجاده	butter milk/'batəmlk/n
	۱- په‌یکه‌ری سه‌ر و	دۆ
bust/bast/n	شانمکان و سینگ ۲- سینگی ئافره‌ت	butterfly/'batəflaɪ/n
	ده‌شکێنی	په‌پوله
bust/v	شکاو	butterfly/v
bust/adj	نێدیۆم: نابووت ده‌بین	هه‌ست به‌ده‌مارگیری ده‌کا
go bust	شه‌ڕێکی توند	۱- قوون- پاشۆل-
bust-up/n	۱- دێ و ده‌پوا به‌ مژۆلی	سمت- پاشۆل
bustle/'basl/v	۲- جهمی دێ- پره‌ له	button/'batn/n
	جهم/ گورچ و گۆلی	قۆچه‌ ۲- دوکمه
bustle/n	۱- سه‌رقال ۲- پڕ له‌چالاکی	button hole/'batnhəʊl/n
busy/'bizi/adj	۳- قه‌ره‌بالغ- مژۆل	۱- کون
get busy	نێدیۆم: ده‌ست ده‌کا به‌ ئیش	۲- گۆلی به‌رسینگ(به‌رۆک)
busy ... /v	خۆی پێوه‌ خه‌ریک ده‌کا	button hole/v
busily/adv	به‌سه‌رقالی	وای له‌ئێکه‌ گۆیت بۆ راگه‌ڕێ
busy body/n	خۆتێه‌لقوورتین	buy/baɪ/v
but/bat/conj	۱- به‌لام ۲- له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌شدا	ده‌کڕن
	۲- له‌دوای ئێ‌پورتنی	buy/n
	۴- بۆ ده‌پڕینی سه‌رسوپه‌مان و...	کرداری کڕین
but then	نێدیۆم: هه‌رچه‌نده	۱- کوپار
		۲- به‌رپرسی کڕینی شت
		۱- گه‌یزه‌گه‌یز ده‌کا ۲- پره‌ له
		۳- زه‌نگ ئێ‌ ده‌دا بۆیانگ کردنی...
		۱- گه‌یزه‌گه‌یزێ می‌ش هه‌نگین
		۲- غه‌ربه‌غهب- بلمه‌بلم
		buzzer/bʌzə(r)/n
		زه‌نگ
		by/baɪ/adv
		۱- تێ‌ده‌په‌ڕی ۲- نزیک
		by/prep
		۱- زۆر نزیک ۲- تێ‌په‌ری
		۳- پێش ۴- له‌ماوه‌ی ۵- له‌لایه‌ن- به‌هۆی
		۶- له‌رێگای ۷- به‌ ۸- به‌رێکه‌وت- به‌هۆی
		۹- به‌پێی ۱۰- جاران- دابه‌ش ۱۱- به‌(روبه‌ن)
		۱۲- به‌(مه‌تن) ۱۳- به‌رێژه‌ی

bunded

bush

48

<p>bunded up/adj گیراو، داخراو</p> <p>bungalow/'bʌŋgələʊ/n خانوی یه</p> <p style="padding-left: 150px;">قات- نهۆم</p> <p>bungle/'bʌŋgl/v شتیکی خراپ دهکا</p> <p>bunk/bʌŋk/n ۱- تهختی یه ستراو به دیوار</p> <p style="padding-left: 150px;">۲- دوو جیی له سهریهک</p> <p>do a bunk ئیدیۆم: هه لئدی</p> <p>bunker/'bʌŋkə(r)/n ۱- جینگای قایمی</p> <p style="padding-left: 150px;">ژنزه مین</p> <p style="padding-left: 150px;">۲- جیی به کی زیخاوی له یاری گۆلف</p> <p>bunny/'bʌni/n کهرۆشک</p> <p>buoy/bɔi/n شتی سه رئاو که وتو</p> <p>buoy/v ۱- هانی دهکا</p> <p style="padding-left: 150px;">۲- به رز ده کا تهوه</p> <p>buoyant/'bɔiənt/adj ۱- سه رئاو ده کوئی</p> <p style="padding-left: 150px;">۲- ئاسوده ۳- سه رکه وتوو- بوژاوه</p> <p style="padding-left: 150px;">۴- به رز بۆوه</p> <p>buoyancy/'bɔiənsi/n سه رئاو که ر-</p> <p style="padding-left: 150px;">سه رئاو خه ر- بوژانه وه</p> <p>burden/'bɜ:dn/n ۱- بار ۲- به رپر سیاریتی</p> <p>burden/v باری خۆی/انه و گران دهکا</p> <p>bureau/'bjʊərəʊ/n ۱- میژنی نوستن</p> <p style="padding-left: 150px;">۲- سینگ چه که مه جه ۳- نو سینگه</p> <p style="padding-left: 150px;">۴- نو سینگه ی (که شتو گوزاری)</p> <p>bureaucracy/'bjʊə'rɒkrəsi/n ۱- سیسته می بیۆکراسی ۲- بیۆکراسیه ت</p> <p>bureaucrat/'bjʊə'rækɹæt/n که سی بیۆکراتی</p> <p>bureaucratic/'bjʊərə'krætɪk/adj بیۆکرات</p> <p>burger/'bɜ:gə(r)/n ۱- هه مبه رگر</p> <p style="padding-left: 150px;">۲- وهک هه مبه رگر</p> <p>burglar/'bɜ:glə(r)/n دز</p> <p>burglary/'bɜ:gləri/n دزین</p> <p>burglar alarm زهنگی وریا که ره وه له</p> <p style="padding-left: 150px;">دژێ دز</p> <p>burgle/'bɜ:gl/v ده دزی</p> <p>burial/'beriəl/n ناشتن</p> <p>burly/'bɜ:li/adj ۱- لاشه یه کی گران و به مین</p>	<p>burn/bɜ:m/v ۱- ده سووتینی</p> <p style="padding-left: 150px;">۲- به ناگر ده سووتی</p> <p style="padding-left: 150px;">۳- کوئی یان نیشانی به ناگر له... بکهی</p> <p style="padding-left: 150px;">۴- سوتان- ناگرته به بریو ۵- بهشتی ده سووتی</p> <p style="padding-left: 150px;">۶- ده بریفتهوه- روئاک ده به خشی</p> <p style="padding-left: 150px;">۷- له گه رما ئاره قه ی ای ده تکی- پله ی گه رمای</p> <p style="padding-left: 150px;">به رز ده بیتهوه</p> <p>burnt/adj فرۆژ: خاپور بوو به ناگر</p> <p>burn sth out تهواو ده سووتی</p> <p>burn up به ناگر یان شتیکی گه رم ده سووتی</p> <p>burn sth up شتی به ناگر ده سووتینی</p> <p>burn/n سوتان</p> <p>burp/bɜ:p/v قربیکی له ده م دی-</p> <p style="padding-left: 150px;">هیلنجی دینی</p> <p>burp/n قرب- هیلنج</p> <p>burrow/'bʌrəʊ/n کون- قۆرت</p> <p>burrow/v ۱- قۆرتی ای ده کا</p> <p style="padding-left: 150px;">۲- له شتی ده گه پئ</p> <p>bursar/'bɜ:sə(r)/n ژمیریار/خه زنه دار</p> <p>bursary/'bɜ:səri/n به خشیینی پاره ی</p> <p style="padding-left: 150px;">دیراسه ت</p> <p>burst/bɜ:st/n ۱- ده نگه ده کا تهوه- ده ته قیته وه</p> <p style="padding-left: 150px;">۲- له پڕ ده ته قی</p> <p style="padding-left: 150px;">نیدیۆم: شه یدایه بۆ کردنی...</p> <p style="padding-left: 150px;">فرۆژ: ده بری...</p> <p>burst into له پیرمه ی گریان/ناگری گرتا</p> <p>burst into out of له پیر... گۆپی</p> <p>burst out ۱- له پیر ده سته ی به پیکه نه ی ده کا- له پیر پێده که نی</p> <p style="padding-left: 150px;">۲- له ناکا و شتی به هه سته یکی تونده وه ده لئ</p> <p>burst/n ۱- ته قینه وه- ده نگه ده کا تهوه ۲- جۆش</p> <p>bury/'beri/v ۱- ده شارپته وه</p> <p style="padding-left: 150px;">۲- مردو و ده شارپته وه</p> <p style="padding-left: 150px;">۳- شتی له قۆرتی ده شارپته وه</p> <p style="padding-left: 150px;">۴- سه رقان- مژۆل</p> <p>bus/bʌs/n پاس</p> <p>bush/bʊʃ/n ۱- ده وه ن ۲- جه نگه ل</p>
--	---

build

47

bung

- فریز: ۱- دادەنێ
 ۲- شتی بکە بە بەشیک لە شتیکیتر
 build on sth دەیکاتە بناغەیک بۆ..
 build sth on sth شتی لەسەر شتی
 بێنا دەکا
 build up زیاد دەکا
 build sth up ۱- مەزن دەکا
 ۲- پەیتا پەیتا زیاد دەکا
 build/n بونیاد
 builder/'bɪldə(r)/n بەنا
 built خاوەن بونیادیکی دیارکراو
 build up ۱- زیادکردنی شتی لەماوەیک
 ۲- ماوەی خۆئامادەکردن
 built in/adj ۱- چەسپاو
 ۲- بەشیک لە شتیکیتر دروست دەکا
 built up/adj داپۆشراو بە بەلەخانە
 building/'bɪldɪŋ/n ۱- بەلەخانە
 ۲- بێنا- ئاوەدانکردنەوە
 building site شوێنی بەلەخانە- بێنا
 building society/ن کۆمەڵەی
 پاشەکەوتی پارە
 bulb/bʌlb/n ۱- لەمپای کارەبایی ۲- سەمک
 bulge/bʌldʒ/n ھەڵاوسان- دەرکەوتن
 bulge/v ۱- ھەڵدەئاوسن ۲- پرە لە
 bulging/'bʌldʒɪŋ/adj ۱- دەرپرپر
 ۲- پر- ھەڵاوساو
 bulk/bʌlk/n ۱- قەبارە ۲- لاشەییکی
 زۆر گەورە ۳- بەشی سەرەکی
 in bulk ئیدیعۆم: بەکۆ
 bulky/'bʌlki/adj قەبە
 bull/bʊl/n ۱- گا ۲- نێرە فیل و حوت
 bullfight/'bʊlfɑɪt/n شەپێ گا-
 مەملاتی لەگەڵ گا
 bullfighter/n ئەوکەسێ شەپێ گا دەکا
 bullfighting/n شەپێ گا
 bulldog/'bʊldɒɡ/n بولدۆگ:
 سەگێکی بەھێز، پێیکانی کورت،
 سەرنێکی گەورە ملیکی کورت و
- ئەستوری ھەییە
 bulldoze/'bʊldəʊz/v دەپوختن-
 رێگا راست دەکا
 bulldozer/'bʊldəʊzə(r)/n بولدووزەر
 bullet/'bʊlɪt/n گولە- فیشەک
 bullet proof/'bʊlɪtpʁu:f/adj گولەبەند
 bulletin/'bʊlɪtɪn/n ۱- پەيام ۲- بڵاوکراوە
 bullion/'bʊliən/n دارشتە زێڕیان زیو
 bull's eye/'bʊlz aɪ/n ۱- چاوی گا-
 نیشانە ۲- نیشانەشکێن
 bully/'bʊli/n ۱- ئەو کەسێ ھێزی ھۆی
 بەکار دێنێ لەدژی لاوازان
 bully/v لاوازان دەتۆقینێ
 فریز: کەسێ ناچار دەکا... بکا
 bum/bʌm/n کۆم- قوون
 bum/n ۱- ئاوارە ۲- تەمبەل و بێ کەکە
 خوشی
 bump/bʌmp/v ۱- پێدادان- پێکەوتن
 ۲- شتی بەشتی بکەوێ ۳- خواروخێج رۆشتن
 ۴- ھیندە
 bump in to sb فریز:
 یەکێ بە رێکەوت بپینێ
 bump sb- off دەکوژی
 bump/n ۱- گورزی توندی لەپر
 ۲- ئەستوریو- ھەڵاوساو
 ۳- گردۆلکە- تاسە
 bumpy/'bʌmpi/adj ۱- بەتاسە ۲- سەخت
 bumper/'bʌmpə(r)/n رێگر
 bumper/adj زەرزە (بەرھەم)
 bun/bʌn/n ۱- کێکی بچوکی خەری شەڕین
 ۲- تۆپەلە- قیت- خەر
 bunch/bʌntʃ/n ۱- چەپکە ۲- پێچ ۳- کۆمەڵی
 bunch/v کۆدەبەندە- کۆمەڵی پێکدینن
 bundle/'bʌndl/n دەستەک- چەپکێ
 bundle/v ۱- پێکەو دەبەستێ
 ۲- پانی پێو دەنێ
 bung/bʌŋ/n گرمر/ سەرەتەپەندۆر
 bung/v فەڕێ دەدا، فەرماوشتی دەکا

browse	46	build	
browse/brauz/v	۱- کات بەسەر دەبا	bubble gum/n	بەنیشتی بڵقنار
	۲- پەری کتێب و گۆنار هەندەداتەرە/	buck/bak/n	دۆلاری ئەمریکی
	۳- چاوپێدا دەخشیانی ۴- دەلهەوێنی	buck/n	نێرە مامز- ئاسک- یان کەروێشک
browse/n	۱- چاوپێخشانەن- پەپەلەدانەرە	buck/v	بازداوی
	۲- لەهەرگا	buck sb up	کەسێ کەیف خۆش بکە
bruise/bru:z/n	شین و مۆر بوون	bucket/'bʌkɪt/n	۱- سەتل- پەقرەج
	لە ئەنجامی لێدان		۲- ماددە ناو سەتل
bruise/v	۱- شین و مۆر دەبن	buckle/'bʌkl/n	ئاغزۆنە/ ئاگزۆون
	۲- شین و مۆری ئی دەردەکەوێ	buckle/v	۱- بە ئاغزۆنە دەبەستێ
brunette/bru:'net/n	ئافەرەتییکی		۲- دەچەمێتەرە لەبەر گەرمی- مێز
	سپی پێچ	bud/ bʌd /n	خونچە- بشکۆز
	قاوەیی تارێک	budding/'bʌdɪŋ/adj	تازە
brush/braʃ/n	۱- فلچە ۲- پاقرێکردنەرە	Buddhism/'bʌdɪzəm/n	بوزیەت
	بە فلچە ۳- دەمەقانی یەکی کورت	Buddhist/'bʌdɪst/n	بوزی
brush/v	۱- بە فلچە پاقرێ دەکاتەرە	Buddhist/adj	پەرسنگای بوزی
	۲- بە ئاستەم بەیەکی بکەوێ	buddy/'bʌdi/n	هاوێ- پیاو
brush sb/sth aside	۱- قەرمانۆشی دەکا	budge/dʌdʒ/v	۱- دەجۆلێ- دەجۆلێن
	۲- بەلا دەنی		۲- رای بگۆڕێ- نەگۆڕێ
brush sth away/off	بەدەست یان بە	budget/'bʌdʒɪt/n	۱- بودجە
	فلچە شتی لادەبا		۲- بودجەیی حکومەت
brush sth up/ br- up on sth	بۆ بەبەر	budget/v	بودجە دادەنێ-
	هێنانەرە/ نوێکردنەرە زانیاری		پلان دادەنێ بۆ خەرجکردنی
brush off/n	رەدکردنەرە	budgie/'bʌdʒi/n	بەلەندە/ تووتی ئوسترالی
brusque/bru:sk/adj	وشت	buff/bʌf/n	۱- پێستس گامیش
brusquely/'bru:skli/adv	بە وشتی		۲- مەنگی زەردی پرتەقالی
brussels sprout/n	گیای برۆکسل	buffalo/'bʌfələʊ/n	گامیش
brutal/'bru:tl/adj	دڕەندە- مۆقانی	buffer/'bʌfə(r)/n	۱- کەمکەرەرە
brutality/bru:'tæləti/n	مۆقانیەت-		۲- رێگری نازار
	دڕەندەیی	buffet/'bʌfɪt/n	۱- مێز- گازیڤ- خوان
brutally/adv	بە دڕەندەیی	buffet/v	لە دوو لاوە لێبەری
brute/bru:t/n	۱- گیانەرەریکی دڕەندە/ کەتە	bug/bʌg/n	۱- زیندەموری بچوک
	۲- پیاوی توند و دڕەندە		۲- ئەخۆشی ۳- پێشکە
brute/adj	توندپەر، کوێر		۴- گرینگی دانی لەناکاو بە ۵- هەلە
bubble/'bʌbl/n	بلی- کۆتک/ وەهم		۶- مایکرو فۆنی ژۆر بچوک- شاراو
bubble/v	۱- بلی دەکا ۲- فوارە دەگرێ	bug/v	۱- مایکرو فۆن بچوک دەشاریتەرە
	۳- فێلی دەکا		۲- بێزار- نێگەرمان دەکا
bubbly/'bʌbli/adj	۱- پێر بلی	build/bɪld/v	۱- دروست دەکا
	۲- چالاک- گۆرچ و گۆل		۲- بێنا دەکا ۳- پەرەدەدا

the Br. Isles

the Br. Isles به‌بریتانیای گه‌روو څیره‌نده و
هموو دورگه‌کانی که ژیکن له لیواره‌کان-

دورگه‌کانی به‌بریتانیا-

Briton/'britn/n کەسی به‌بریتانی

brittle/'britl/adj خاو- ره‌قه به‌لام

ناسان ده‌شکی، بۆش-پوچ

broach/broʊtʃ/v له‌بابه‌تیکی دژوار ده‌دوئ

broad/bro:d/adj ۱- پهرین ۲- زږد روون

۳- به‌بېن درې‌زدان ۴- به‌رفره- گشتی

نی‌دیوئ: له‌روژی روانک- به‌رچاو- ناشکرا

broaden/'bro:dn/v فراوان ده‌کا-

به‌رفره ده‌کا

broadly/adv ۱- به‌خنده‌یه‌کی گه‌وره

۲- به‌گشتی

broad bean/n فاسولای سەوز-

فاسولای تەپ

broad بیرکراوه- لی‌پورده

minded/adj

broadcast/'bro:dcæst/v ۱- پەخش ده‌کا

۲- ده‌دوئ له‌ TV

broadcast/n پەخش کراو

broadcaster/n بیژمر/ پەخشکار

broccoli/'brɒkəli/n جوړی‌که له‌قرمه‌بید

brochure/'brəʊʃə(r)/n نامیلکه،

لی‌کۆ‌آینه‌وه‌ی کورت

broil: Grill سوورکړدنه‌وه- برژاندن

break= broke شکاندي

broke/'brɒk/adj بې‌پاره- موغلیس-

نا‌به‌وت

broken: break

broken/'brɒkən/adj ۱- له‌کارکە‌وتوو

۲- پچ‌پچ- پچ‌او ۳- نه‌پاری‌زراو- شکین‌راو

۴- تی‌کش‌او- بې‌سە‌روبه‌ر

broken-down/adj له‌باری‌کی زۆر خراپ

broken hearted/adj دل‌شکاو

broken-home/n پەرت‌وازه

broken-marriage/n ژن‌پنانه‌ی مه‌لوه‌شاه‌وه

(ته‌لاق‌دان)

broker: stock-broker/n ۱- ده‌لال

bronchitis/'brɒŋ'kɪtɪs/n

هه‌وکردنی سیه‌کان/ ناوسانی سیه‌کان

bronze/brɒnz/n ۱- کانزای برۆنزی

۲- رەنگی برۆنزی ۳- مه‌دالیای برۆنزی

bronze/adj رەنگ برۆنزی-

مه‌دالیای برۆنزی

brooch/broʊtʃ/n بروش بۆ جوانکاری

brood/bru:d/n فەرخه‌کانی-

بی‌چوه‌کانی یه‌ک دایک

brood/v ۱- له‌سه‌ره‌یلکه‌ کورک ده‌بن-

داده‌نیش ۲- زیاد تیده‌فکری

broody/'bru:di/adj ۱- مێلکه‌که‌ر

۲- کورک بوو

۳- ژن پنی خو‌شه‌ مندالی بېن

brook/bru:k/n چۆکه- چۆکه‌له

broom/bru:m/n گه‌سک- گیسک

broom-stick/'bru:mstɪk/n ده‌سکی

گیسک

broth/brɒθ/n شورپای سوک-

گۆشتاوی مریشک

brothel/'brɒθl/n قاحبه‌خانه

brother/'brʌðə(r)/n ۱- برا ۲- ره‌به‌ن-

برای دینی

brotherly/'brʌðəli/n برایانه

brother-in-law ۱- برای ژن-

برای می‌رد(خزماتی) ۲- می‌ردی خوشک

brought: bring هینای

brow/bru:n/n ۱- برۆ ۲- نی‌وچه‌وان

۳- لوتکه‌ی گرد

brown/bru:n/adj ۱- رەنگی خۆل یان دار

۲- نه‌سه‌مر

brown/n رەنگی قاوه‌یی یان نه‌سه‌مر

brown/v نه‌سه‌مر ده‌بن- شتی نه‌سه‌مر ده‌کا

brownish/adj قاوه‌یی‌باو

brown-paper/n کاغەزی قاوه‌یی

Brownie/'braʊni/n کچۆله‌/ به‌لی

نه‌ندام له‌ ریک‌خراوی رابه‌ران/ کیکی به‌ بندق

brief	44	Britisher
brief/bri:f/adj	کورت - خیرا	له گەل خۆی شتی
	ئیدیۆم: بەگورتی	دەهینتی بۆ
briefly/'bri:flɪ/adv	۱- بۆ ماوەیەکی کورت - بەخیرا ۲ - بەگورتی	دەبیته هۆی کەسێ
brief/n	فەرماشت - ئاگادارکردنەوە دەربارەی	بدۆزینی یان پلەوپایەیی خۆی لە دەست بدا
brief/v	زانباری یان فرمان دەربارەی	دینیته خواری/
	شتی رادەگەیەشتی	ئاستی نزم دەکا
briefing/n	زانباری پێدراو	۱- دەهینیتە پیش
briefcase/'bri:fkeɪs/n	جاننای دەست	۲- پیشنیاری شتی دەکا بۆ گفتوگۆ
briefs/bri:fs/n	دەربەندی کورت (بۆ پیاو و ژن)	bring sb-in
	لیوا -	کەسێ دیار دەکا کە
brigade/bri'geɪd/n	یەکەیکەیی سەربازی لە سوپادا - تیپ	bring sth in
		شتی پیشکەش دەکا
brigadier/'brɪgə'dɪə(r)/n	عمید -	bring sth off
	راگر - لە سوپادا	خۆی ئامادە دەکا کاریکی
bright/braɪt/adj	۱- رۆژ لەدەر - گەشاورە	دروار بکا
	۲- بەهێز، رەنگاوڕەنگ - ۳- زیرەک	bring sth on
	۴- دڵخۆشکەر، دەم بە خەندە - ۵- ئاسودە	bring sth out
brighten/'braɪtn/v	رووناک دەکاتەوە -	دەردیخ - بەرەم دینی
	ئاسودە دەکا - دەبرێتەوە	bring sb round
brightly/adv	بە ڕەنگاوڕەنگ	بەهۆش خۆی دەهینیتەو
brilliant/'brɪljənt/adj	۱- بریقەدار	قەناەت پێ دینی -
	۲- زۆر زیرەک - ۳- زۆر باش	قابیل دەکا
brilliance/'brɪljəns/n	بریقەداری ڕوناکی -	bring sth round to sth
	دەرەشانیو	دەوێ لەبارە،
brilliantly/adv	بە درەشاونیی - بە زیرەکی	ئاراستە دەکا
brim/brɪm/n	۱- لیواری پیاو	bring sb up
	۲- ڕۆخی - لیواری کلاو (لەژێرەو)	بەخێو دەکا
brim/v	پڕ دەکا	۱- دەرشیتەو - ۲- دەخاتە روو
	فریز: لەسەری دەپۆش	brink/brɪŋk/n
bring/brɪŋ/v	۱- دەهینتی ۲- دەبیته هۆی	لیوار
	۳- وادەکا کەسێ بۆ	ئیدیۆم: خەریک بێ شتی بکە، لەسەر لیواری
	۴- زۆری ئی - دەکا - ئاچاری دەکا	۱- خیرا - مژول
bring about	فریز: دەبیته هۆی رووانی	۲- باوەڕ بەخۆ ۳- گۆرچ و گۆل
bring sth back	دەگەڕێنیتەو	bring sth up
bring sth back	۱- دەگەڕێنیتەو -	بە هیعمەت - بە گۆرچ و گۆلی
	بگەڕێتەو - ۲- دەهینیتەو یاد	briskness/n
		گۆرچ و گۆلی
		۱- پڕچی کورتی مۆز - زیر
		۲- موی زبری فلجەیی ددان
		۱- موی لەپقا (قرسا) قیت دەبیتهو
		۲- خۆ و پیشان بەدی کە توپەیی
		Brit/bri:t/n
		مۆقی بەریتانی
		Britain/'brɪtn/n
		بەریتانیا
		British/'brɪtɪʃ/adj
		بەریتانی
		the British/n
		بەریتانیەکان - ئینگلیزەکان
		Britisher/'brɪtɪʃə(r)/n
		خەلکی بەریتانیا

breakthrough	43	bridle
breakthrough	دۆزىنە يان	وچە- جۆر
	پەرەسەندىكى گرگ	بەخىڭمىرى
break up/"breikʌp/n	۱- ھەرس- داپوخان ۲- ھەلۋەشانە	گيانەمەر و رەك، پەرورەيار
breast/brest/n	۱- مەم ۲- سىنگ ۳- بەشى پىشەمە لە باندە	۱- كىرەرى بەرەم ھىنانى گيانەمەر و رەكى تازە/وچە نانەمە
breast-feed/v	بە مەمى شىرى دەداتى	۲- رەقتارى چاك- خاھەدانانە
breast-stroke/n	سىنگەمەلە	۱- شۆينى
breath/breθ/n	۱- ھەناسە ۲- ھەناسە دەدا	پىنگەيانەندى / گەشەسەندى
a breath- of fresh air	ئىدىيۇم: شەمال- باي دەرەمە- كە پاقرە	۲- شۆينى لەدايك بونى گيانەمەرى كۆيى
get your breath..	پاش راھىنان	breeze/bri:z/n
دەجەسەتەمە بۆ ئەمە ھەناسەى ئاساسى		سورە/باي ھىدى/ سوك/شەمال
	بىتەرە	۱- رۆزىكى كە ھەندى (با) ھەين ۲- ئاسودە
hold your breath	ھەناسەت بگرە	brevity/"brevəti/n
be out of breath	ھاكەھاك دەكا- خىرا ھەناسە دەدا	كورت و پوخت
say sth, speak breath	دەچىرىنىت	۱- بىرە دروست دەكا
take your breath..	لەخۇشيا- ھەناسەى بېرىن	۲- گەرم دەكا ۲- ھەلى ئى ھەندەستى
with bated breath	ھەناسەى لەخۇ بېرە- ئەلى ئىوہ نائىن	ئىدىيۇم: تەشەنە دەكا- سەر دەرەكا
breath test	تېستى ھەناسە/ بۆ پىوانى رادەى ئارەق..	brewery/"bʊəri/n
breathalyse/"beɪθəlaɪz/v	ھەناسەى تاقى دەكاتەمە..	كارگەى بىرە
breathe/bti:ð/v	ھەناسە دەدا	bribe/braɪb/n
not breathe a word	ئىدىيۇم: چەندەركىنى	بەرتىل
breathing/"bri:ðɪŋ/n	ھەناسەدان (تاپىڭ و گران)	bribe/v
breather/"bri:ðə(r)/n	جەسانەمەيەكى كورت	bribery/"braɪbəri/n
breathless/"breθləs/adj		بەرتىل دان
	۱- ھاكەھاك پىكەوت ۲- ھەناسەمەپرا	bric-a- brac/"brɪk ə bræk/n
breathlessly/adv	بە ھەناسەبەركىن	وردەمەلە
breathtaking/"breθteɪkɪŋ/adj	جوان و سەرنج راكىنىش	brick/brɪk/n
	۱- بون- ئۆزىون	كەپوچ
	۲- پەرورەمەى دەكا ۳- دەپىتە ھۆى	bricklayer/"brɪkleɪə(r)/n
		وہستە- بەنا
		brick-work/n
		لە كەپوچ دروست كراو
		كەپوچكارى
		bridal/"braɪdl/adj
		پەيوست بە
		(بووك) و (زەماوەند)
		bride/braɪd/n
		بووك
		bridegroom/"brɪdgru:m/n
		زاوا
		bridesmaid/"brɪdzmɛɪd/n
		بەربووك
		bridge/brɪdʒ/n
		۱- پرد ۲- بوجى پاپوچ
		bridge/v
		پرد دروست دەكات
		ئىدىيۇم: كەلەن دەگرى- دووگەس ئاشت
		دەكاتەمە.
		bridge/n
		يارى بىرىج
		bridle/"braɪdl/n
		لغاو

brass	42	break
brass/brɑ:s/n	١- مسی زەر	٢- واز له پارتیکی سیاسی دههینی- جیادههینیتهوه...
brassiere/'bræsəri/n	٢- کۆمهڵێ ئامێری مۆسیقی مس	breakdown/'breikdaʊn/v
brat/bræt/n	ستیان- مه‌مکدان	١- په‌کی ده‌که‌وئ
bravado/brə'vɑ:dəʊ/n	مندالێکی چه‌توون	٢- قه‌شهل دینی ٣- هه‌ره‌س دینی
bravado/brə'vɑ:dəʊ/n	خۆهه‌لکێشان،	break sth down
brave/breiv/adj	لاف لیدان	شی ده‌هینیتهوه
brave/v	نازا- مه‌رد	break in
bravely/adv	نازایانه رووبه‌روو ده‌هینیتهوه	١- به‌زۆر خۆی ده‌کا به‌زۆر
bravery/'breivəri/n	نازایانه	بۆ دزین- ده‌دزی ٢- قه‌سه‌ی پێ ده‌به‌ری
bravo/brɑ:'vəʊ/interj	نازایی	break-into sth
brawl/brɔ:l/n	برافۆ، ئافه‌رین	١- ده‌دزی
brawl/v	ژاوژاو- شه‌به‌قه‌سه	٢- له‌ناکای شتی ده‌کا
breach/bri:tʃ/n	ژاوژاو ده‌کا	break off
breach/bri:tʃ/v	١- پێشخێل کردن	له‌ (قه‌سه‌کردن) ده‌وه‌ستی
breach/bri:tʃ/v	٢- تێکچوونی په‌یوه‌ندی ٢- ده‌لاق- کون	break-sth off
breach/bri:tʃ/v	١- رێککه‌وتن پێشخێل ده‌کا	شتی ده‌شکێنی بۆ...
breach/bri:tʃ/v	٢- کون له‌... ده‌کا	break-sth off
bread/bred/n	نان	له‌پ- په‌یوه‌ندی- ده‌به‌چرێن
bread-crumbs/'bredkramz/n	وردنه‌نان- پارچه‌نان	break- out
breadth/bredθ/n	١- پانی ٢- فره‌	هه‌له‌که‌گیرسن
breadwinner/'bredwɪnə(r)/n	فره‌وانی	break- out of sth
break/breik/v	نان په‌یاکه‌ر	له‌ زیندان راده‌کا
break/breik/v	١- ده‌شکێنی	١- ته‌واو ده‌بی
break/breik/v	٢- له‌کار ده‌که‌وئ ٢- (په‌یمان) ده‌شکێنی	٢- پشوو ده‌ست پێ ده‌کا
break/breik/v	٤- (قه‌سه‌) ده‌به‌ری ٥- ژماره‌ی پێوانه‌ی	break-up (with sb)
break/breik/v	ده‌شکێنی- ژماره‌یه‌کی نوێ تۆمار ده‌کا	په‌یوه‌ندی ده‌به‌چرێنی
break/breik/v	٦- ماوه‌یه‌ی ده‌هه‌سه‌یه‌یه‌وه	له‌گه‌...
break/breik/v	٧- هه‌له‌دی- رۆژ ده‌هینیتهوه.	break-(sth) up
break/breik/v	٨- کۆتایی پێ دینی- راده‌ی بۆ دانه‌نی	تیکه‌ده‌شکێ
break/breik/v	٩- هه‌له‌ده‌کا ١٠- لوبول ده‌بی و ده‌که‌وئ.	break-sth up
break/breik/v	١١- په‌خش ده‌کری- بۆ ده‌کریتهوه	له‌ یه‌کیان جیاده‌که‌توه
break/breik/v	١٢- ده‌نگی گر ده‌بی	break- with sth
breakaway/'breikəweɪ/v	فریز:	خۆی داده‌به‌ری له/
breakaway/'breikəweɪ/v	١- له‌ ده‌ستی ده‌رده‌چی- ده‌ریاز ده‌بی	دوو ده‌گری له
		break/n
		١- شکان/ شوینی شکانی شت
		٢- به‌چران ٢- کرانه‌وه- گۆپان
		٤- حسانه‌وه- ده‌رفه‌ت
		break of day
		به‌ره‌به‌یان- کازیوه
		breakage/'breɪkɪdʒ/n
		شتی شکاو
		breakdown/n
		١- په‌که‌ه‌وتن- له‌کار که‌وتن
		٢- قه‌شهل وه‌ره‌س ٢- هه‌ره‌س
		٤- لیستی هه‌مه‌لایه‌نه
		breakfast/'breɪkfəst/n
		تیشت/
		نانی به‌یانی
		bed and breakfast
		ئیدیۆم:
		نوستن و نانی به‌یانی
		break in/n
		چوونه‌ ژووره‌وه‌ بۆ دزین- به‌ری

bowler	41	brashness
bowler/bəʊlə(r)/n	كلای رەشی خەر	رینگای بریل/
bowling/n	یاری بۆلینگ	نوسینی چاپی بۆ کوێران
bowls/bəʊlz/n	یاری بۆلز	۱- مۆخ- دەماغ ۲- زیرەکی
box/bɒks/n	۱- سندوقی لاکێشه- چوارگۆشه	۲- کەسیکی زیرەکی ۳- کەسی پیلان دانەر
	۲- سندوقی ۳- چوارگۆشه یان لاکێشه یەکی	brainless/"breɪnləs/adj
	بەتال ۴- کۆشکی ۵- تەلار ۶- تەلەفزیۆن	گەوجە- کەم
box/v	لەناو سندوق دانەنی	بێ-عەقڵ
box number/n	ژمارە ی پۆستە	brainy/adj
box office/n	شوێنی پلێت فرۆشتن	زیرەکی
box/v	بۆکسەن- مشتەکۆلانی دەکا	brainchild/"breɪntʃaɪld/n
boxer/bɒksə(r)/n	مشتەوان- بۆکسەوان	دامەینان
boxing/bɒksɪŋ/n	بۆکسین	brainstorm/"breɪnstɔ:m/n
boxer shorts/n	شورتی پیاوان	۱- نۆرە شینیی یەکی کاتی
Boxing Day/"bɒksɪŋ deɪ/n	رۆژی نوای لەدایک بوون ۲۶/۱۲	۲- بێرۆکە یەکی جوانی لەناکاو
		brainwash/breɪnwɒʃ/v
boy/bɔɪ/n	کۆچ	brainwashing/"breɪnwɒʃɪŋ/n
the boys	کۆمەڵی براندەری کۆچ	دەماغ شوشتن
boyhood/n	مەدالیی، کۆچیی	brainwave/"breɪnweɪv/n
boyish/adj	مەدالانە	بێرۆکە یەکی
boyfriend/"bɔɪfrend/n	دۆستی کۆچ	شەپۆلی بلیمەتی
Boy scout/n	لەندام لە دیدەوانی	braise/breɪz/v
boycott/"bɔɪkɒt/v	پەیوەندی لەگەڵ دەبێت	لەسەر خۆ گۆشت ئێدەنی بە
boycott/"bɔɪkɒt/n	پەیوەندی لەگەڵ بێت	brake/beɪk/n
bra/bra:/n	ستیان	۱- برێک- رەستینەر
brace/breɪs/n	چوارچێوە بۆ	۲- شتی شتیکی تر هێواش بکا
	راستکردنەوی ددان	brake/v
braces/n	پانتۆل بەستەر- هەلگر	برێک دەکا
brace/v	۱- خۆی کۆدەکا تەرە	bramble/"bræmbl/n
	۲- خۆی ئامادە دەکا بۆ شتیکی دژوار	پوشی دە
bracing/adj	فێنکەر	bran.../n
bracelet/"breɪslət/n	بازنە ی دەست	پەلک/ کەپەک
bracket/"brækt/n	۱- کەوانە ۲- کۆتەلە	branch/bra:ntʃ/n
	۲- کۆمەڵیک	۱- شالاق- چل
bracket/v	۱- لەنێوان دوو کەوانە دانەنی	۲- لقی (رێکخراو) ۲- بەش
	۲- یەک دەکا	فریز: لقی ئی دەبێتەرە
brag/bræg/v	بەخۆ دەنازی، پێ هەلدەنی	branch out
braid/breɪd/n	۱- شریک- کەزی ۲- کەزی	فراوان دەکا
		brand/brænd/n
		۱- نیشانە
		۲- جۆری تایبەت
		brand/v
		۱- داغ دەکا
		۲- ئابزۆی دەبا- بەخراپ یاسی دەکا
		brand-new/adj
		تەواو نوێ
		brandish/"brændɪʃ/v
		شتی یادەدا-
		رادەروەشینی
		brandy/"brændi/n
		برانندی
		brash/bræʃ/adj
		نۆر باوەر بەخۆ
		brashness/"bræʃnəs/n
		گۆرەشەیی-
		باوەر بەخۆیی

botch		bowl	
botch/bɒtʃ/v	تیکه‌دا (چونکه بێ به‌هره‌یه)	bounce back	ده‌سمایه
both/bəʊθ/det	هه‌ردوو		فریز:
both/adv	هه‌ردوو پیکه‌وه		ده‌گه‌رێته‌وه سه‌ر خاڵی پێشوی
bother/'bɒðə(r)/v	۱- بێزار ده‌کا	bounce/n	هه‌لقۆزته‌وه
	هه‌راساشی ده‌کا ۲ - نیگه‌راسی ده‌کا	bound/baund/adj	پینگه
	۳- خۆی ماندوو ده‌کا - زۆر له‌خۆی ده‌کا	bound/adj	ئیدیۆم: زۆر نزیکه له
bother/n	هه‌راسانی - دژواری - ئارێشه	bound/v	به‌بازدان غار ده‌دا، هه‌له‌ده‌قۆزێته‌وه
bother/interj	بۆ ده‌ریزی بێزاری	bound/n	بازدان
bothered/adj	نیگه‌ران	bound: bind/v	گرێی دا، به‌رگی کرد
I am not bothered	ئیدیۆم: نایه‌وئ شتی یکا	boundary/'baundri/n	۱- سنور
bottle/'bɒtl/n	۱- شوشه - بوتل		تخوب - نیوان ولاتان ۲ - سنور
	۲- شوشه‌یه‌ك له (شیر)	bound-less/'baundləs/adj	بێ سنور
bottle/v	پرده‌کا (بوتل)	bounds/baundz/n	ئه‌و سنووه‌ی نابێ
bottled/adj	په‌ر - شوشه‌ی په‌ر		به‌هه‌زی نه‌ی
bottle bank/n	سندوقی بۆ بوتل	out of bounds	ئیدیۆم: یاساغ
bottleneck/n	په‌ی‌یه‌کی ته‌سك / مئى شوشه /	bouquet/bu'keɪ/n	چه‌په‌کن گول
	مئى بوتل	bourgeois/'buəʒwɑ:/n	بۆژگوزانی
bottom/'bɒtəm/n	۱- خواره‌وه‌ی	bourgeoisie/'buəʒwɑ:'zi:/n	چینی ناوه‌ند - بۆژگوزا
	۲- بئکه ۳- پاشه‌وه‌ی ۴- هه‌ره‌به‌وه	bout/baut/n	۱- ماوه‌یه‌کی کورتی چالاکی
	۵- بن ۶- کۆم - پشته‌وه ۷- ناوپیستێر		۲- ماوه‌ی نه‌خۆشی
at the bottom	ئیدیۆم: له ژێره‌وه	boutique/bu:'ti:k/n	بوتیک
	نه‌گه‌ری سه‌ره‌کی شتیك	bow/bau/v	۱- ده‌جه‌میته‌وه ۲- قایل ده‌بین
get to bottom	نه‌گه‌ری سه‌ره‌کی شتیك		فریز: ده‌ست هه‌له‌ده‌گرێ له...
	ده‌هه‌قۆزته‌وه	bow/bəu/n	چه‌مانه‌وه - کهنۆش
bottom/adj	خواره‌وه	bow/n	۱- گرێ ۲- که‌وان
bottomless/adj	زۆر قوول، بێ سنوور		۲- که‌وانه‌ی که‌مانچه
	بێ بن	bow-tie/n	بۆینباغی به‌گرێ
bough/bau/n	شا لقی دار	bow/n	به‌شی پێشه‌وه‌ی پاپۆ
bought/bɔ:t/v	کڕی	bowel/'bauəl/n	ریخۆله‌کان
boulder/'bouldə(r)/n	گاشه‌به‌رد	bowl/bəul/n	۱- ده‌فری خه‌ری قوول
boulevard/'bu:ləvɑ:d/n	شه‌قامی		۲- قاپی - ده‌فری له
	به‌داروێار		۳- ده‌فری پلاستیکی به‌رین
bounce/bauns/v	۱- لێدان - که‌وتن به	bowl/n	تۆپ داوی
	۲- یان داوی به‌ به‌رده‌وامی - هه‌له‌ده‌قۆزێته‌وه		فریز: ۱- یه‌کێن به‌زه‌وی دا ده‌دا
	۳- ده‌گه‌رێته‌وه - چه‌ک - له‌به‌ر نه‌موونی		۲- سه‌رنجی یه‌کێن راده‌کێشی

book	39	botanist	
book/buk/n	1- پەرتوک 2- پەراو- دەفتەر	تالان	
	3- دەفتەری پوول 4- تۆمار	1- سنور 2- لیوار- قەراغ	
by the book	بەدرستی بەینی یاسا	1- هاوسنورە 2- پین دەچن	
book-case/'bukkeis/n	کتێبخانە،	border-line/n	هێڵی جیاکەرەوە، سنور
	کتێبخانەیی مال/تاقچە	bore/bɔ:(r)/v	یەکنی ماندی و بیزار بکە
book-keeping/n	حساب راگرتن	bore/n	1- کەسێکی بیزارکەر
book-maker/n	ئەو کەسە ی کاری وی		2- شتی بیزارکەر، دارگران، پەزاقورس
book-mark/'bukma:k/n	فرۆشتنی کارتێ گەرەو لە..	bored/bɔ:d/adj	بیزار- هەست بە
book-seller/'bukselə(r)/n	نیشانە	bore-dom/'bɔ:dəm/n	بیزاری دەکا
book-shop/'bukʃɒp/n	پەرتوک فرۆش	boring/'bɔ:ɪŋ/adj	بیزاری وەپسی
	کتێب فرۆش		بیزارکەر-
book-stall/'buksto:l/n	کۆشکی کتێب		ناخۆشی وەپسەر
	فرۆشتن	born/bɔ:n/v	لەدایک دەبی
book-worm/'bukwɜ:m/n	کرمی کتێب:	born/adj	توانایەکی سروشتی هەیه-
	ئەو کەسە ی خۆشی لە خوێندنەوەی کتێب		بەهرەدار
	وەردەگرت	born/adj	لەدایک بوو
book/buk/v	1- دەگرت 2- ناوی ئەو کەسە	born again/adj	دووبارە لەدایک بوو
	لە دەفتەر دەنوسن کە هەلە دەکا		باوەڕێکی بەهێز و نوێ بە ئاینێک دینن
	فریزن: شوین دەگرت لە هۆتیل.	borough/'bʌrəʊ/n	ناوچە یان شاری
book-sb.. in	پیشی وەخت ژووری		ئۆتۆنۆمیدار
	دەگرت بۆ کەسێ لەهۆتیل	borrow/'bɒrəʊ/v	1- دەخواری- کتێب
booking/'bʊkɪŋ/n	شوین گرتن		2- شتی- وەک هێ خۆی یی بەکار دینن
book-office/n	شوینی فرۆشتنی پلێت	borrower/'bɒrəʊə(r)/n	وەرگر، خوازمەر
bookie/'bʊki/n	فرۆشەری پلێتی گەرەو	bosom/'bʊzəm/n	سینگ، سینە، مەمک
booklet/'buklət/n	نامیلکە	in the bosom	نێدیۆم: لە نامیزی
boom/bu:m/n	قۆناغی گەشەکردن	bosom-friend/n	هاوڕێی گیانی بەگیانی
boom/v	گەشە دەکا	boss/bɒs/n	فەرمان دەر، سەرۆک، بەڕێوەبەر
boom/v	هاژە-هاژ- زەرمەزمە- تەقەتەق	boss/v	فەرمان دەدا
boomerang/'bu:məɾæŋ/n	بومەرانگ،	bossy/bɒsi/adj	بە زەبروژەنگ،
	پارچە دارێکی چەماوێه		حەزی لە سەرۆکایەتی
boon/bu:n/n	نیعمەت	bossily/adv	سەرۆکانه، بە زەبروژەنگی
boost/bu:st/v	زێدە دەکا	bossness/n	فەرمان دەرکردن
boost/n	زێدە	botany/'bɒtəni/n	رووەک زانی-
boot/bu:t/n	1- پووت 2- سندوقی ئۆتۆمبیل		رووەک ناسی
	شووتی لێدەدا	botanical/bə'tænikl/adj	روەکی
	boot/v	botanist/'bɒtənɪst/n	روەک ناس
booth/bu:θ/n	کۆشک		

blow		board/bɔ:d/n	1- تهختی دار
blow up	1- دته قیته وه		2- تهختی تینس
	2- به توندی ههله دکا 3- نه توپه بیا دته قیته وه		3- تهختی یاری- وهك شه ترهنج
blow sth up	1- وا بکه ی به قیته وه		4- نهنجومه- دهسته 5- ژمی هوتیل
	2- شتی به ههوا یان گاز پر بکه ی	on board	لهسهر پشتی کهشتی-
blow/n	کرداری فنگ کردن		لهناو فرۆکه
blow-dry/v	پرچی به فیر وشك دهکاته وه	board/bɔ:d/v	سواری فرۆکه دهبن
blow/n	1- لیدان- شق		فریژ: بهدار دانه پوشتن
	2- بئ نومییدی بکی له پر	boarder/'bɔ:də(r)/n	1- کرئ چی
come to blow	دهست دهکا به شه پر و		2- قوتابی بهشی ناوخۆ- قوتابخانه ی ناوخۆ
	کیشمه کیش	boarding card/n	کارتی سواری بوونی فرۆکه
blue/blu:adj	1- شین 2- خه مگین	boarding house/n	بهشی ناوخۆ
	3- سیکسی- زایه مندی	boarding school/n	قوتابخانه ی ناوخۆ
blue-collar/adj	کاری دهستی	board room/'bɔ:drʊ:m/n	هۆلی-
blue/n	1- شینی ئاسمان		ژووری نهنجومه ی به ژومه بهران
	2- موسیقای خه مگینی کورت- وهك جاز	boast/bəʊst/v	1- شانازی دهکا-
	3- حاله تی دته نگه- خه مۆکی		خۆی ههله دکیشن 2- شانازی دهکا به
out of the blue	ئیدیۆم/لهناکاو	boast/n	1- شانازی- خۆهله کیشان
blueberry/'blu:bəri/n	ترئی وریج		2- جیی شانازی
blueprint/'blu:prɪnt/n	پلان	boastful/bəʊstfʊl/adj	خۆهله لکیش
bluff/blʌf/v	تهفره دهدا	boat/bəʊt/n	بهلم
bluff/blʌf/n	تهفره دان	bob/bɒb/v	نهم سهر و نهوسهر دهکا:
bluish/'blu:ʃ/adj	شینبار- بهرهوشینی		دهههترته وه
blunder/'blʌndə(r)/n	ههله ی زل	bob up/v	لهناکاو پهیدا دهبن
blunder/v	ههله ی گهوره دهکا	bobby/'bɒbi/n	پۆلیس
blunt/blʌnt/adj	1- قسهله پروو-		نیشانه ی باش و خراپی
	بریندارکه ر 2- کۆل	bodily/'bɒdli/adj	لاشهیی
blunt/v	شتن له تیژتی بو بههیزی کهم بکاته وه	bodily/adv	لهروی لاشه وه
bluntly/adv	بهناشکرای بریندارکه ر-	body/'bɒdi/n	1- لاشه ی مرۆف
	بهراشکاوی		2- لاشه ییجگه له لاق و باسک و سهر
blur/blɜ:(r)/n	لێل		3- چهسته ی مردوو- کهلهش
blur/v	لێل دهکا		4- بهشی سهرهکی(شت)
blurt/blɜ:t/v	ویژنه		5- دهسته 6- شت
blush/blʌʃ/v	له شهرا رهنگی سۆر دهبی	body building/n	لهش جوانی
blush/blʌʃ/n	روسقو بوون	body language/n	زمانی چهسته
boa/'bəʊə/n	ماری گهوره	body odour/n	بوئی ئارهقه ی لهش
boar/bɔ:(r)/n	1- بهرازی نیر	bodyguard/'bɒdɪgɑ:d/n	پاسهوان
	2- بهرازی کیوی	bog/bɒg/n	نۆلکاو

blister	blow
blister/blɪstə(r)/n	چاو سۆز بوو - bloodshot/'blʌdʃɒt/adj
پوڤکه - بلیق	خوین تێ چاوا
blister/v	وهریزی خوین - bloodsport/n
پوڤکه ی ای ئیدی	کوشتنی گا
blistering/adj	نیشانەی هه‌بوونی - bloodstained/adj
۱- زۆر توند ۲- زۆر توڤه	خوین له‌سه‌ر... په‌له‌خوین
blitz/blɪtʃ/n	bloodstream/'blʌdstri:m/n
۱- هه‌یرشی ئاسمانی له‌ناکاو	جۆگه‌له‌ی خوین - بۆری خوین
۲- کۆششیکێ مه‌زنی له‌ناکاو	گواستنه‌وه‌ی خوین - blood transfusion/n
blizzard/'blɪzəd/n	ده‌فری خوین - blood vessel/n
باهۆزی به‌فری	بۆری خوین
bloated/'bləʊtɪd/adj	بن‌خوین - bloodless/'blʌdləs/adj
پوڤدراو - ئاوساو	زهره‌
blob/ɒlɒb/n	blood thirsty/'blʌdθɜ:sti/adj
بارستایه‌کی بچوک له‌شله‌ی	تینوی خوین
تیر(وه‌ک بۆیه‌) - بلیق	۱- خویناوی
blocc/ɒlɒk/n	۲- خوین گرتوو - داپۆشراو به‌خوین
بلیوک (بلیوکی رۆژه‌لاتی)، به‌ره‌	نه‌فره‌تی
block/ɒlɒk/n	bloody/'blʌdi/adj
۱- بلیوکی چیمه‌نتۆ - خشت	خوین گریان -
۲- کۆمه‌لگا ۳- کۆمه‌له‌ خانوێک له‌ شارێک	که‌له‌ره‌ق
که‌ له‌ هه‌ر چوار لاره‌ شه‌قامیان له‌ ده‌وره‌ بێ	گولی که‌شاهه‌ - bloom/ɒlu:m/adj
۴- به‌ریه‌ست	ده‌که‌شینه‌وه‌ - bloom/v
block letter	blossom/'blɒsəm/n
پیتی گه‌وره‌	گول/چه‌پکه‌ گول
۱- (رئ) ده‌گری ۲- ای‌خاگه‌پێ بێی	گه‌لا - گه‌لا ده‌رده‌کا
block/v	blossom/v
۳- په‌رده‌پۆش ده‌کا - تاهیلێ بیه‌یرنی	باش په‌رده‌سه‌ینێ - blossom out/n
به‌ریه‌ست داده‌نی.	۱- په‌له‌ی پیس ۲- په‌له‌ی
blockage/'blɒkɪdʒ/n	شه‌رمه‌زاری
له‌مپه‌ر	۱- پیس ده‌کا ۲- پاڤ ده‌کا به‌
blockade/ɒl'keɪd/n	۳- داده‌پۆشێ - ده‌شاره‌تیه‌وه‌ - لاده‌با
ئابلیقه‌ - گه‌مارۆ	blotting paper/n
ئابلیقه‌ ده‌دا/ گه‌مارۆ ده‌سه‌پینی	کاغه‌زی نه‌رم
blockade buster	blotch/ɒltʃ/n
په‌رتوکی یان قه‌لمی که‌	نیشانه‌ - په‌له‌
سه‌رکه‌وتنیکێ به‌رچاوی هه‌بێ	داپۆشراو به‌...
bloke/ɒlɒk/n	blotched- blotchy/adj
پیاو - که‌س	بلیوز
blond/ɒlɒnd/n-adj	blouse/blaʊz/n
پرچ زهره‌ - قزکال	blow/ɒlu:v
blonde/ɒlɒnd/adj	۱- (با) هه‌له‌ده‌کا
(بۆ ئن)	۲- هه‌وا(له‌ده‌م) ده‌رده‌کا ۳- بلیق دروست ده‌کا
blood/ɒlɒd/n	۴- (به‌ با) فیکه‌ ای‌ده‌دا ۵- ده‌رفه‌تی له‌ده‌ست ده‌دا
خوین	۶- خه‌رج ده‌کا ۷- په‌کو ۸- فیوز ده‌سووتی.
ئیدیۆم: له‌خوینی - له‌ سه‌روشتی.	۹- فنگ ده‌کا - لوتی به‌ ده‌سته‌سه‌ر پاک ده‌کاته‌وه‌.
bloodbath/n	ده‌کوژنیه‌وه‌
خوین رشتن	blow sth out
bloodcurdling/adj	blow over
تۆقینه‌رو ترسینه‌رو	را ده‌بێ - ته‌واو ده‌بێ
blood donor/n	
خوینده‌ر - خوینبه‌خش	
blood group/n	
کۆمه‌له‌ی خوین	
blood pressure/n	
پاله‌په‌ستۆی خوین	
(زه‌خت)	
bloodshed/'blʌdʃed/n	
خوین رشتن	

blasphemous	35	blissfully
blasphemous/'blæsfəməs/adj	bleeper/bli:pə(r)/n	فیکه‌ی وریاکەر
blast/bla:st/n	blemish/'blemɪʃ/n	شورەیی - کەمیی
۱- تەقینەوه	blemish/v	شتن پیس دەکا - لەنیوی دەبا
۲- هەوایەکی لەپەری توند	blend/blend/v	۱- تێکەل دەکا
۳- هەوای دان- هۆبن		۲- دەسازنی لەگەل
blast/v		فریز: دەسازن چوئە وەک یەکن/ لەیەک دەچن
blast off/v	blend/blend/n	تێکەل- ناویته
هەندەستی - دەفری -	bless/bles/v	داوای هاوکاری و پاراستنی
blast/interj		خوا دەکا بۆکەسیک
بنکە جێ دەهێنن		نیدییۆم: خۆشەخت - بەبەخت.
blast/interj	bless you!	خوا رحمت پێ بکا
توێم دەگۆتێ	blessed/'blesɪd/adj	۱- پیرۆز
blast/interj		۲- موبارەک - بەبەخت
blast/interj		۳- خۆش- بۆ دەربڕینی تۆرەیی
blast/interj	blasting/'blesɪŋ/n	۱- پیرۆزی - نیعمەت
blast/interj		۲- رازێ بوون- ۳- رەزامەندی
blast/interj	blind/blamd/adj	۱- کوێر- نابینا
blast/interj		۲- نایەوێ تێ بکا ۳- بێ بیرکردنەوە- پەنھان
blast/interj	the blind/n	نابینا، کوێر
blast/interj	blindly/'blaɪndli/adj	کوێرانە
blast/interj	blindness/n	کوێری
blast/interj	blind date	یەکمە ژوان لەنێوان
blast/interj		پیاو و ژن (کوێ و کۆچ)
blast/interj	bland spot	۱- بابەتێ تێ نەکا
blast/interj		۲- گۆشە نەبێزار
blast/interj	blind/v	۱- کوێری دەکا ۲- گوێپای دەکا
blast/interj	blind/n	پەردە
blast/interj	blinders =blinkers/n	سەر کەللە
blast/interj	blink/blink/v	۱- چاو دەتروکێنن
blast/interj		۲- روناکی لەناکاو دێ و دەچن
blast/interj	blink/n	تروکاندن
blast/interj	blinkers/'blɪŋkəz/n	سەر کەللە
blast/interj	blip/blɪp/n	۱- بیپ
blast/interj		۲- خاڵێکی بچوکی روناکی لەسەر شاشە
blast/interj	bliss/blɪs/n	۳- کێشە یەکی بچوک و کاتی
blast/interj	blissful/blɪsfl/adj	ناسودەیی
blast/interj	blissfully/asdv	ناسودە
blast/interj		بە ناسودەیی

bit	blasphemy
bit/n	1- چراكوژانهوه (لهكاتى شهر) 2- لههوش خۆ چوون
bitch/bɪtʃ/n	1- رهش 2- رهشپيست لهنوسين و چاپدا
bitchy/'bɪtʃi/adj	فریز: بۆ ماوهیهك لههوش خۆ دهچن
bite/baɪt/v	blacklist/'blæklist/n لیستی رهش
bite/n	blacklist/v دهیخاته لیستی رهشوه
bitter/'bɪtə(r)/adj	blackmail/'blækmeɪl/n خاوه، چاوسورکردنهوه
bitter/n	blackmail/v ئیببتران کردن / خاوه وهرگرتن
bitterly/adv	blackmailer/n ئهو کهسهی به
bitterness/'bɪtənəs/n	چای سۆرکردنهوه پاره له خهك وهردهگرئ
bizarre/'bɪzɑ:(r)/adj	blacksmith/'blæksmɪθ/n ناسنگر
black/blæk/adj	bladder/'blædə(r)/n میزلدان
blacken/'blækən/v	blade/bleɪd/n 1- تیغی چهقۆ یان شیر 2- پهڕی کۆمپیوتەر
blackness/n	3- که لای درێژو لاوازی فریز
blackboard/'blækbo:d/n	1- لۆمهى دهكا
blackcurrant/'blæk'kʌrənt/n	سهرزهنشتی دهكا 2- ناههقی ناگرئ
black eye/n	blame/n لێپرسراو سهبارت بهشتیکى خراب لۆمه
blackhead/'blækhed/n	blameless/adj پاک- بێ تاوان
black magic/n	bland/blænd/adj 1- بێ دهنگ- ههمن 2- کهم- تام- تام کهم 3- ناسایی
black market/n	blandly/adv بهههمنی
	blank/blæŋk/adj 1- بۆش 2- وشک
	blank/n بۆشایی
	blankly/adj بهچاویکی کهم
	blank cheque/n چهکی سپی واژوکراو
	blanket/'blæŋkɪt/n 1- به تانی 2- گشتگیر
	blanket/v تهواو دادهپۆشئ
	blare/bleə(r)/v دهنگ ددهاتهوه
	blare/n زیکه- دهنگی گهوره
	blasphemy/'blæsfəmi/n بێ ریزی کردن بهرامبهه خوا- کفر

bigoted/'bigətid/adj	دەمارگیر	۲- بەکارهێنانی شتی زیندوو بۆ ئەناوێردنی
bike/baɪk/n	پایسکل و ماتۆپ	شتی بێ زیندوو
bikini/bɪ'kiːni/n	مایۆی ئافەرەتان	زیندوهرزانی
bilingual/ˌbaɪ'liŋgwəl/adj	۱- دوو زمانه	ژيانزانی
	۲- بتوانی بە دوو زمان قسە بکە	زیندوهرزان
bill/bɪl/n	۱- پسولە ی پارە	زیندوهرناس
	(کارەبا، ئاو، تەلەفۆن... هتد)	حەیزەرەن
	۲- پارە کاغەز	۱- پالندە ۲- کچ
	۳- پلانی یاسایەکی نوێ	پالندە ی گۆشخۆر
	۴- پرۆگرامی خوێشی	پالندەناسی
bill/v	رادەگەیەنی	قەلەم جاف
bill/n	دەنوک	۱- لەدایک بوون
billiards/'bɪliədʒ/n	میلیارد	۲- رەسەن ۳- ژێد ۴- بەرای
billion/'bɪljən/n	بلیۆن - ملیار	مەدانی دەیی
billow/'bɪləʊ/v	شەپۆل دەدا	بەلگەنامە ی لەدایکبوون
bin/bɪn/n	۱- دەفری زەل	کۆتۆلۆکێردنی مەدال بوون
	۲- دەفری پاراستنی ئان و هەویر	birth marker/n
binary system/n	سیستەمی دوانهیی	نیشانە
bind/baɪnd/v	۱- دەبەستێتەوە - گرێ دەدا	birthplace/'bɜːθpleɪs/n
	۲- ناچار دەکا کە ۳- بەرگ تێدوگرێ	۱- شوێنی لەدایکبوون ۲- ژێد
bind/n	دۆزار - دنگێر	birthrate/'bɜːθ reɪt/n
binder/n	بەرگێکردن - بەرگ تێگرێتن	birthday/'bɜːθdeɪ/n
binding/baɪndɪŋ/n	۱- بەرگی کتێب	بەسکویت - بەسکیت
	۲- دەهههەن - پەرەوێز	bisexual/adj
binge/bɪndʒ/n	ماوەی خواردن و	دوو پەگەن/ تیرەمووک
	خواردنەوی ژێر - بێ-تام	bishop/'bɪʃəp/n
bingo/'bɪŋɡəʊ/n	بینگۆ، یاری قومار	بیشۆپ
binoculars/bɪ'nɒkjələʒ/n	دووڕوین	گەورە ی قەشان
biochemistry/ˌbaɪəʊ'kɛmɪstri/n	کیمیای ژیاانی	۱- پارچەبەک ۲- ژۆر
		۳- هەندێ ۴- ماوەیەکی کەم
biodegradable		bit by bit
/ˌbaɪəʊdɪ'greɪdəbl/adj		لەسەرخۆ - پەیتا پەیتا
	دەکرێ بۆگەن بێ	a bit much
biography/baɪ'ɒɡrəfi/n	بایۆگرافی -	بێزارکەر
	ژیاننامە	a bit of
biographer/baɪ'ɒɡrəfə(r)/n	نوسەری ژیاانامە	هەندێ لە
		بەشی بچوکی جۆری جیاواز
biological/ˌbaɪə'lɒdʒɪkəl/adj	۱- پەيوەست بە ژيانزانی	bits and pieces
		شتی بچوکی جۆری جیاواز
		to do your bit
		بەشی خۆت لە یارمەتی...
		not a bit
		هەرگیز
		to bits
		بۆ پارچە ی بچوک
		bitty/'bɪti/adj
		پەرش و پلاو - نەبەستراو
		bit/n
		لغای

best	32	bigamist
at best	له باشترین خالدا	bewilderment/bi'wɪldəmənt/n شلەژان، سەرسامبوون
at its best	له باشترین ھالەتدا	bewitch/bi'wɪtʃ/v شەیدای دەکا،
be for the best	گرنگ ئەمە ناخیری خێرین	سەرئەجی رادەکێشێ
do try his best	ھەرجی لەتوانای بێ	beyond/bi'jɒnd/prep ۱- لەپشت- دووڕتر لە ۲- لە ھەرھەوی دەسەلات-شیان
look his best	جوانترین و سەرنج	۲- بێجگە
	پاکێشتترین شیوە ھەردەکەوی	beyond لە پشتمەوی
make the best	ھەول دەدا سود لە ھەوشی	۱- نادادگەر ۲- لایەنگرتن
	خراپ و ھەریگری	bias/'baɪəs/n لایەنگری لایەک دەکا- بێ لایەن نێیە
bet/bet/v	گرمو دەکا	bias/v بەڕکۆشی مەدالان
	نێدیۆم: گرمو دەکەم کە- دانیام کە	bib/bɪb/n بەرتوکی پێژۆ
you bet	بێ گومان	bible/'baɪbl/n تەوراتی-
bet/n	۱- گرمو ۲- پرا	biblical/'bɪblɪkl/adj پەڕیوەست بە پەرتوکی پێژۆ
betray/bi'treɪ/v	۱- خیانت دەکا	bibliography/'bɪbli'ɒɡrəfi/n ۱- ببیلوگرافی ۲- لیستەی ناوی کتێبان
	غەدر دەکا ۲- ئەینێ ناشرکا دەکا	لە سەر بابەتێکی تایبەت
	۲- ئابووی دەبا	bicentenary/'baɪsən'tɪnəri/n بیرھەری دووسەد سال بەسەرچوون
betrayal/bi'treɪəl/n	خیانتە- ئاپاکی	biceps/'baɪsɛps/n ماسولکەی دووئەرمە
better/betə(r)/adj	۱- باشتر ۲- باشتر بوو	bicker/'bɪkə(r)/v لەسەر شتێکی
better/'betə(r)/adv	بەشیوەیکە باشتر	ناگرنگ بەشێ دێ
	زۆرتر	bicycle/'baɪsɪkl/n پایسکل
be better off	۱- باشترە بۆ ئەو	۱- کەم و زۆر دەکا (لە مەزات)
	۲- گوزەران باشتر	۲- سەلاو دەکا
you had better	وا پێویستە- واکا	bidder/'bɪdə(r)/n مەزاتکەر
better/n	باشتر- پایەمەرزتر	bid/n ۱- ھەولدان بۆ دەستھێنانی...
get the better	نێدیۆم: دەبەزێنێ	۲- پێشکەش ۲- تێنەر
between/bɪ'twiːn/prep	۱- لەنێوان	bidet/'biːdɛt/n سەرئۆپکی چوک بۆ
	دوو شت	شوشتنی پاشۆک/ سەرئۆپکی خۆشوشتن
	۲- لەنێوان شۆنێک بۆ شۆنێکی تر دووبارە	۱- دارەمەیت- دارچەنازە- دارەبازە
	۳- بەستەنەوی دوو شت.	۲- تەرم- تەرمەلەر
	۴- لەنێوان (دوو شتی نادیار)	۱- گەورە ۲- گرنگ
	۵- لەنێوان دوو یەک ھەلبژێری ۶- لەنێوان	۳- گەورە (برا)
	۷- ھەریەکەو بەشیخۆی- لەناوھەراست.	bigamy/'bɪɡəmi/n تاوانی ھەبونی
beverage/'bevərɪdʒ/n	خواردنەو	(دووپیاو)یان دووژن لەیەک کاتدا
beware/bɪ'weə(r)/v	ئاگاداریە، وریابە	bigamist/'bɪɡəmiːst/n دوو ژنی ھەییە
bewilder/bi'wɪldə(r)/v	دەشلەژێ	لای دوو ژنان/ دوو مێردی ھەییە
bewildered/adj	شلەژاو	
bewildering/bi'wɪldərɪŋ/adj	سەرسام	

believer	باوەڕدار - ئیماندار	give sb the benefit	سەرلەزازی دەکا -
believer/br'i:va(r)/n			باوەڕی پێ دەکا
belittle/br'ltl/n	له بهای کم دهکاتهوه - سووککردن - بهما کهمکردن	benefit/v	۱- له بهرژهوهندی... دایه ۲- سود دهبینی له...
bell/bel/n	۱- زهنگ - زهنگی کهنیه ۲- زهنگ - دهنگی زهنگ	benevolent/bə'nevələnt/adj	پیاوچاک - خێرخوان
bellow/'beləu/v	۱- ده‌بۆزینی - وهک گا ۲- هاوار دهکا	benevolence/bə'nevələns/n	چاکه، خیر
bellow/n	بۆزاندن - هاوار	benign/br'nain/adj	۱- نەرم ۲- ناترسانک
belly/'beli/n	ورگ - زگ	bent/bent/adj	۱- تاپاک ۲- چهماوه ۳- رۆد - سور
belong/br'lɒŋ/v	۱- ده‌گه‌رێته‌وه بۆ کێ... هێ کێ ۲- نه‌ندامه له ۳- شوێنیکی گونجای ههیه.	bent/n	به‌هره
belongings/br'lɒŋɪŋz/n	که‌لوپه‌ل	bequeath/br'kwɪ:ð/v	وه‌سیه‌ت دهکا
beloved/br'ləvd/adj	دولبه‌ر	bequest/br'kwest/n	میراتی -
below/'beləu/adj	له‌ژێر - بن		له‌پاش به‌جێ ماو
below/adv	خواره‌وه	bereaved/br'ri:vɔd/adj	کۆست که‌وتوو -
belt/belt/n	۱- پش‌دین - قایش ۲- جواره ۳- ناوچه‌یه‌ک که‌ ده‌گه‌رێکی تاییه‌تی هه‌یه	bereaved/n	که‌سێ یه‌کیکی ئی مردبێ
under your belt	له‌و ئیشه	bereavedment/n	۱- کۆست که‌وتن ۲- مردنی که‌سیکی نزیک
belt/v	۱- به‌توندی ئی‌نده‌دا ۲- خێرا راده‌کا - غارده‌دا فریز: ۱- خۆیه‌سته‌وه به‌ قایشی ئۆتۆمبیل. ۲- بێ‌ده‌نگ به.	beret/'beret/n	بیریه - کلۆقوت
bemused/br'mju:zd/adj	سه‌رلێش‌ی‌او	berry/'beri/n	توت‌رک، توو
bench/bentf/n	۱- کورسی بێ پشت ۲- کورسی په‌رله‌مانی ۳- میزی ته‌سکی درێژ	berth/bɜ:θ/n	۱- شوێنی‌نو‌ستن له‌ پای‌وێر یان شه‌مه‌نده‌ره‌ ۲- له‌نگه‌رگا
bend/bend/v	۱- ده‌چه‌می‌نێته‌وه ۲- ده‌سوێنێته‌وه ۳- که‌رێش ده‌با - خۆی شوێ ده‌کاته‌وه	beside/br'saɪd/prep	نزیک - ته‌نیشت
bend/n	چه‌مانه‌وه - سوپانه‌وه - فلهک	besides/br'saɪdz/prep	له‌گه‌ڵ له‌وه‌شه‌دا،
beneath/br'ni:θ/prep	۱- له‌ژێر ۲- شیاو ئی‌یه	besiege/br'si:ɛdʒ/v	ها‌هه‌وه‌ها ها‌بلۆقه ده‌دا، که‌مارۆ ده‌دا
benefactor/'benɪfæktə(r)/n	خێره‌مه‌ند	best/best/adj	باشترین
beneficial/br'ni:fiʃl/adj	سودبه‌خش		ئیدیۆم: باشترین شت ئه‌یه‌کی
benefit/'benɪfit/n	۱- سود - به‌رژه‌وهندی ۲- سود ۳- یارمه‌تی - به‌خشش	best man/n	ئاوه‌ل زاوا/ به‌ریوک/ به‌ریکاری زاوا
		best/adv	۱- به‌ باشترین شیوه ۲- زۆر زۆر
		best seller/n	به‌هه‌رمی‌نترین
		best selling/adj	به‌رده‌وام - به‌هه‌رمین
		best/n	۱- باشترین ۲- باشترین که‌س
		all the best	ئیدیۆم: به‌خێرچی به‌هیوای سه‌رکه‌وتن.

bedding	30	believe
bedding/n	چەرچەف، سەرین، نوین	تازە، شاگرد
bee/bi:/n	میشەمەنگوین- هەنگ	سەرەتا - دەسپیک
beehive/'bi:hav/n	شانهی هەنگ	گونزار
beech/bi:tʃ/n	داری زان، سپیندار	
beef/bi:f/n	گۆشتی چیل- مانگا	۱- ئیری پێ دەبا چونکە شایەنی ئەوەی بێه
beef burger/'bi:fbɜ:gə(r)/n	گۆشتی چینی قییمەکراو	۲- بەنا بەدنی شتی بەدی بە یەکن
beep/bi:p/n	دەنگی بەرز و کورت- هۆین	بەجیاتى
beep/v	دەنگی بەرز و کورت دەکا- هۆین لێ دەدا	۱- هەلس و کەوت
beer/biə(r)/n	۱- بیرە ۲- گلاسێک بیرە	دەکات ۲- جوان رەفتار دەکا
beet/bi:t/n	چەوێندەر- شەکرى چەوێندەرى	رەفتار و
beetle/'bi:tl/n	قائوچە	هەلس و کەوت
beetroot/'bi:tru:t/n	پەنگى چەوێندەر	۱- لە پشت شتیک
befall/'bɪ:fɔ:l/v	تووشتی دەبێ- لێی روودەدا	۲- دوکەوتو لە، لە پاشە- ناستی نزمترە
before/'bɪ:fɔ:(r)/prep	۱- لە پێش	۳- لە پێشت (سەرکەوتنى کەسیک) ۴- هۆ
	۲- لە پێش ۳- ئامادە لە پێش ۴- لە بەر دەم	behind/adv
before/conj	۱- پێش ئەوەی	۱- پێشتەوێ (شتیک)
	۲- باشتر ئەوەی	۲- لە پشت ئەو شونەى کە... ۳- گیرۆ
before/adv	پێشتەر	behind/n
before hand/'bɪ:fɔ:hænd/adv	پێشتەر	کۆم- سمت- قون
	پێش ئەوەی	beige/beɜ:ʒ/adj - n
befriend/'bɪ:frend/v	وەک برادرێ	رەنگى قاوەیی کال
	مامەلە دەکا لەگەڵ..	۱- حالەتى بوون ۲- زیندوو
beg/beg/v	۱- دەرۆزە دەکا- سوال دەکا	belated/'bɪ:lɛtɪd/adj
	۲- دەپاریتەوێ	گیڕیوو-
I beg your pardon	۱- داواى لێ بۆردن دەکا	دەرنگ وەخت
	۲- داواى دووبارەبوونەو دەکا چونکە لەقسەکە نەگەشتوێ.	دەرنگ زانی
beggar/'bega(r)/n	دەرۆزەکە/ سولەکەر- خوارۆک	۱- ئاھ هەلەدەکێشتن
beget/v	۱- دەزێ ۲- لەدایک دەبێ- دەبێ	جەسەرت هەلەدەکێشتن ۲- دوکەلى ئی بەرز
begin/'bɪ:ɡɪn/v	۱- دەست پێ دەکا	دەبیتهەر، دوکەل- ناگر- دەردەکا
	۲- دەست پێ دەکا- بۆ یەکمەجار	belch/n
	۳- دەست پێ دەکا- تاوم بە- دەست پێ دەکا	جەسەرت
To begin with	ئیدیۆم:	belie/'bɪ:lai/v
	۱- هۆی یەکمە ۲- لەبەرایى	درو دەکا
		۱- باوەر، بۆچوون
		۲- باوەر، ئیمان ۳- بیروباوەر
		۱- هەست دەکا
		شتی راستە ۲- وا دەزانن- زەنى وایە
		۳- باوەرێ وایە
		باوەرێکەین یان نا
		هەر راستە
		فریز: ئیمان بە بوونی شتی (خوا)
		believe in sb
		باوەرێ بەرپاستی... هەبە، ئەوەی پێ خۆشتەر

bean	29	twin bedded
bean/bi:n/n	۱- فاسولیا ۲- تۆ	۱- تریه تری ۲- رزم
bear/bear(r)/n	دج- هورج	۲- شوینی مات و جۆی پۆلیس
bear/v	۱- پالیشتی دهکا ۲- شتی ههله دهگرئ	پیتۆلی جوانی
	۳- بهرگه دهگرئ ۴- رقی ئی دهبیتهوه	جوان
	۵- دهیبی (مندان) ۶- دهگری	به جوانی
	۷- یاده داتهوه ۸- نیشانه ههله دهگرئ	به کارامهیی
	۹- ههست ده ده ده برئ	۱- جوانی
bear the brunt	نیدیۆم: ده چیۆئ	۲- ئافرهتی جوان ۳- نمونه ی جوان
bear in mind	له بهرچا دهگرئ	شوینی جوان
bear witness	گهواهی دها	سمۆری ئاوی
bear sb/sth out	فریژ:	قوندوس
	راستی-دروستی شت ده سه له مین	چونکه
bear with	شارم دهگرئ	به هۆی
bearable/'bearəbl/adj	بهرگه دهگرئ	به نه مر
beard/biəd/n	ردین- ریش	ههردم ئاماده یه هه رمانه کانی نه چ به چ بکا
bearded/adj	به ردین- ریشدار	به پهنجه ئاماره ی بۆ دهکا
bearer/'bearə(r)/n	هه لگر	نزیکتر بیتهوه
bearing/'beariŋ/n	۱- په یوه ههست	دهبیته
	۲- قبیله نوما	۱- سه رجی- تهخت
lost his bearings	نیدیۆم:	۲- بنی ئاو ۳- شوینی گۆل
	رئی ئی ون ده بی	نوستان و تیشت
beast/bi:st/n	۱- گیانه هه مری دهنده	(جۆزیکه له هوتیل)
	۲- که سیتی دهنده	سه رجی له گه ک دهکا،
beastly/adj	گرژ و مۆن- ئاخۆش	له گه لی ده خه وئ/ ده نوئ
beat/bi:t/v	۱- په توندی ئی دها	چهرچف
	۲- به خیرا تیکه له دهکا	ژووری نوستان
	۳- به ریکو پینکی ئی دها- دل- ۴- ده به زینتی	ته نیشته تهختی
beat about the bush	نا راسته خو	نوستان
	له بهاری ده نوئ	bed-sitter/'bed'sitə(r)/n
beat time to	له گه له نه غه می موسیقا-	ژووری نوستان و دانیشتن
	ده جۆلین	bedspread/'bedsted/n
beat off	فریژ: بهر بهرچی دها داتهوه.	چهرچف-
beat sb to sth	پیش ده که رئ	دایۆ شه ری سه رجی نوستان
beat sb up	به شولا ق له یکه دها،	کاتی نوستان
	شاپ لی دها	bed/bed/v
beating/bi:tiŋ/n	۱- دۆبان	دهشاریته وه، ده چیۆن
	۲- ئیدان وه ک سزا	را ده کشیت
		bed down/v
		ژووری دوو که سی-
		twin bedded/n
		جینی دوو که سی

basin		beam
basin/'beɪsɪn/n	١- تاقو	battered/n کۆن بوو، پەككەوتو، بىن كەكە
	٢- جام- كاسە ٢- جەوزى روبار	batter/n شەككە (ئارداو هەلەكەو شەر)
basis/'beɪsɪs/n	١- بناغە	battery/'bætri/n ١- باترى
	٢- بنچىنە ٢- خالى بەرایی	٢- قەغەسى هەلەكە
bask/bɑːsk/v	خۆ دەداتە بەر هەتاو،	battle/'bætl/n ١- جەنگ ٢- مەملەن،
	لە بەر خۆر پالەكەوئ	تەكۆشان
basket/'bɑːskɪt/n	سەبەتە - زەمبەلە	battle/v دەجەنگى
basketball/'bɑːskɪtbɔːl/n	يارى باسكە	battlefield/'bætlfiːd/n گۆرەپانى جەنگ
bass/'beɪs/n	١- ئەوئىرتىن دەنگى ئىرىنە	battleship/'bætlʃɪp/n مەزەتەرتىن جۆرى
	٢- ئەوئىرتىن بەش لە مۇسقىقا	پاپۆبى جەنگى
	٣- گەورەتەرتىن ئامبىرى كەمان	١- رەئى دەگەرى ٢- قەشى پى
	٤- گىتارى كارەبايى	دەكا
bass/adj	دەنگ نەزم	bawl/v ھارار دەكا
bassoon/bə'suːn/n	ئامبىرىكى	bay/ber/n كەنداو
	مۇسقىقىيە، دوزەلە	bay/n بەشىكى بالەخانە
bastard/'bɑːstəd/n	١- بىزى- زۆل	bay window/n پەنجەرەى بەرچاو،
	٢- حەرامزادە	دەركەوتو
bat/bæt/n	شەمشەمەكۆزە	bay/v دەمەپى
bat/n	رەنگە	bayonet/'beɪənət/n قامەى سەر تەنگە
off your own bat	ئىدىيۆم: لە خۆتەرە	bazaar/bə'zɑː(r)/n ١- بازار
bat/v	نۆرەى خۆى لە ئىدانی تۆپ..	٢- قازانجى بازار بۆ كارى خىر- چاكە
not bat an eyelid	ئاترەكەنى	١- بۆ بەردەوامى- رەزەمان
batch/bætʃ/n	بەرك، كۆمەلەكە	٢- بۆ دەروست كەردنى ئادىار- رەزەمان
bath/bɑːθ/n	١- گەرماو- شۆرگە	٣- شەتى رويىدا ٤- شەتى دەكرى روو بەداو ئەدا
	٢- خۆشوشتن ٢- مەلەوانگە	١- فرەمانى بوون ٢- سەردان دەكا
bath/v	١- مەندال دەشوا ٢- خۆى دەشوا	be/v داھاتو- ئايندە
bathroom/'bɑːθruːm/n	١- زورى	to-be كەنار، پۆخ
	خۆشوشتن ٢- ئەوالىت- بانىۆ	beach/biːtʃ/n ئاگرى سەرگەرد- بورج
bathe/beɪð/v	١- مەلەوانى دەكا	٢- مەنارە/ منارە
	٢- خۆى دەشوا	bead/biːd/n ١- موبو
bathed/adj	زۆرئاو كەوتو	٢- مەلوانكەى موبو ٢- دۆپەئاو
bathing/n	مەلەوان لە دەريا	beak/biːk/n نووك، دەنووك
baton/'bætn/n	١- دارى دەستى سەرۆكى	١- دەفر
	تەپى مۇسقىقا ٢- گۆرە- خوترە	٢- كەمۇلە- گلاس
	٢- گوللەى پلاستىكى	١- كارىتە ٢- تەشەك
battalion/bə'tæliən/n	بەتالىيۆن	٢- زەردەخەنە
batter/'bætə(r)/v	چەند جار بەتوئدى	١- تەرىسكەو گەرمایى دەدا
	ئىي دەدا	٢- زەردەخەنە دەكا ٢- پەخش دەكا

barbarism

27

basu

- barbarism**/'bɑ:bəri:zəm/n مۆلانییهت
- barbarous**/'bɑ:bərəs/adj ۱- مۆلانیی ۲- نامەدەنی - ناسارستانی
- barbecue**/'bɑ:bɪkju:/n - v ۱- گوشت بڕژێن لە ھەوای کراوەدا ۲- ئاھەنگی... لە ھەوای کراوەدا - دەرەو - گوشت دەبڕژێنیت
- barbed wire**/n تەل دەر/تەیل دەر
- barber**/'bɑ:bə(r)/n سەرقاشی
- bard**/n مۆزانتان، شاعیر، مۆزاونووس
- bare**/beə(r)/adj ۱- رووت ۲- رووت و قووت ۳- بەتال ۴- پێویست
- barely**/'beəli/adv بەخوڕتی - تۆزقانی
- bare back**/'beəbæk/adj پشەت رووت - بێ کورتان - زین پێنەتی
- barefoot**/'beəfʊt/adj پێپووت / قاچ پووت / لا ق پووت
- bargain**/'bɑ:gən/n ۱- سوداگەری - قایل بوون ۲- ھەرزان باو سودا دەکات مامەلە دەکات
- bargain/v** ھەرزان باو سودا دەکات مامەلە دەکات
- bargaining**/'bɑ:gənɪŋ/n ھەرزان باو سودا دەکات مامەلە دەکات
- barge**/'bɑ:dʒ/n دویە/بەلەمیکێ تەسکی درۆی بێ راست بۆ گواستنەوێ کەلوپەل بەکار دێ.
- bargee**/n سەندەل لێخوێ
- bark**/'bɑ:k/n پەلکی دار
- bark/v** ۱- دەوێ ۲- دەقێنن بەسەر
- bark/n** ھەین
- barley**/'bɑ:li/n ۱- جۆ ۲- دانەریلە جۆ
- barn**/'bɑ:m/n گەنجینە دانەریلە/ کادین/خانە
- barometer**/'bɑ:rɒmɪtə(r)/n ۱- بارۆمیتەر - پەستانپو ۲- شتی کە رەوشی شتێک دیاردەخا
- baron**/'bærən/n ۱- بارۆن ۲- قوتب
- baroness**/'bærənəs, 'bærə'nes/n بارۆنە/ ئن
- baroque**/'bɑ:rɒk/n بارۆک
- barracks**/'bærəks/n سەربازگە
- barrage**/'bærɑ:ʒ/n ۱- تۆپبارانی ۲- پەلکە لەسەر یەک
- barrel**/'bærəl/n ۱- بەرمیل ۲- لولە
- barren**/'bærən/n ۱- وشک، قاق ۲- بێ پەر
- barricade**/'bærɪ'keɪd/n - v بەست - رێ
- barrier**/'bæriə(r)/n ۱- بەریەست ۲- رینگ
- barring**/'bærɪŋ/prep ۱- بێجگە ۲- ئەکاتی رۆنەدانی
- barrister**/'bærɪstə(r)/n پارێزەری دادگا بەرزەکان
- barrow**/'bærəʊ/n ۱- گالیسکە یەک قایە ۲- گالیسکە دەستی
- barter**/'bɑ:tə(r)/v ئالوگۆر دەکا
- barter/n** ئالوگۆر کردن
- base**/'beɪs/n ۱- بنکە ۲- بنما ۳- بناغە ۴- ناوێندە - بنکە سەربازی
- base/v** ۱- دامەزراند ۲- دەژی
- baseball**/'beɪsbɔ:l/n بەیس بۆل
- basement**/'beɪsmənt/n ژێرزەمین
- bases**/'beɪsi:z/n بنەماکان
- base/v** ۱- توند لێدەدا
- bash**/'bæʃ/v ۱- توند لێدانی توند
- bash/n** ۱- توند لێدانی توند
- bashful**/'bæʃfl/adj ۱- ھەرمە
- basic**/'beɪsɪk/adj ۱- ھەرمە - سەرەکی ۲- ساکار - سادە
- basically**/'beɪsɪkli/adv ۱- ھەرمە - سەرەکی
- basics**/'beɪsɪks/n ۱- ھەرمە - سەرەکی
- basil**/'beɪzl/n ۱- ھەرمە - سەرەکی

ball point	26	barbaric
ball point pen/n	قەلەم جاف	banish/'bæniʃ/v قاروۋى دەدا -
ballad/'bæləd/n	بالەد (گۇرۇشى يان ھۇزۇنچىلىق دۇرۇنۇش نۇسخاى سادە)	بانىستەر، كارىتە banister/'bænistə(r)/n
ballerina/'bælə'rɪnə/n	ئافرىدىكى سەمەكارى بالىنى	بانجو - زۇپنا banjo/'bændʒəu/n
ballet/'bæleɪ/n	۱- سەمە ماى بالىنى ۲- نەمىش كىرىنى بالىنى	۱- بانقۇ ۲- بانقى خۇيىن bank/bæŋk/n
ballet dancer/n	سەمەكارى بالىنى	بانكىر /بانكىرە banker/'bæŋkə(r)/n
balloon/bə'lun/n	۱- بالۇن - مىزىلدان ۲- بالۇن	خاۋەن پايمەكى گىرگە لە بانق banking/n
ballot/'bælət/n	دەنگەنى نەيىنى	كارى بانقى / بانكىكارى bank holiday/n
ballot/v	دالۋا لەكەسى يەكى دەنگە بە نەيىنى بەدات	پىشۋى رەسمى - گىشى bank statement/n
bamboo/bæm'bu:/n	جەمىزەران - لەۋەند	۱- لىۋار - قەراغ bank/n
ban/bæn/v	۱- قەدەغە دەكا بە پاسا ۲- پەرىسى كەسى قەدەغە دەكا لە	۲- لىزۇ ۳- كەلەكەپۇر bankrupt/'bæŋkrʌpt/adj
ban/n	قەدەغە كىرىن	موفلىس، bankrupt/v
banal/bə'na:l/adj	ئەپسەن، پۇچ	موفلىسى دەكات banner/'bænə(r)/n
banana/bə'na:mə/n	مۇز	ئالۋ banquet/'bæŋkwɪt/n
band/bænd/n	۱- شىرىت ۲- ھىلى رەنگ ۲- باند - دەستە ۴- تىپى مۇسىقا	ئامەنگى سەرخوان baptism/'bæptɪzəm/n
bandage/'bændɪdʒ/n	۵- شەپۇل پىچان	رى و رەسمى بە دىان كىرىن، پاكىزەيى baptize/bæp'taɪz/v
bandage/v	دەپىچىن	رى و رەسمى بە دىان كىرىن Baptist/'bæptɪst/n - adj
bandit/'bændɪt/n	جەردە - رىگر	نەمىش دەكا bar/bɑ:(r)/n
bang/bæŋ/v	دەنگى بەرىنى ئى بەزى دەكاتەۋە ۲- بەرىگەۋت بەشتىن بەگەۋى	پاكىزەكەر، تەمەيدىكەر ۱- بار - مەپخانە ۲- مەزى ئارەق خاۋەندەۋە ۳- تولى كانزا ۴- قالپ ۵- پەرىست - لەمپەر ۶- بىرىز
bang/bæŋ/n	۱- دەنگى تەقىنەۋە ۲- بۇكىلىكى توند	ئىدىيۇم: لە زىندان behind bars
bang/bæŋ/n	تەق تەق	مەيگىرى ئافەرت barmaid/'bɑ:meɪd/n
bang/adv	بە دىروستى	مەيگىرى پىپا barman/'bɑ:mən/n
banger/'bæŋgə(r)/n	۱- لەقە ۲- نۇتۇمبىلىكى كۇن ۳- تەقەمەنى	۱- رادەخا ۲- دەگىرى bar/bɑ:(r)/v
bangle/'bæŋgl/n	بازنە	۲- قەدەغە دەكا بارپەچە bar/prep
		ھۇلى - barbarian/bɑ:'beəriən/n
		دەندە، ئاشارستانى barbaric/bɑ:'bærɪk/adj
		ھۇلىنى - دەندە

bacon

- ٢- رابردو
ئیدیۆم: بەرەو پیتشەو و بەرەو دواوە.
bacon/'beikən/n هەندئ پارچەیی گۆشتی
لاوازی پشتی بەران/ سوویرکراو
bacteria/bæk'tɪəriə/n بەکتیریا
bad/bæd/adj ١- بەد، خراپ، باش نا
٢- بێبەها ٣- بێبەها ٤- ناکارامە
٥- تێکچوو- گەنیو ٦- بەنازار ٧- بەد
٨- زەرەرمەند ٩- دژوار- نالەبار
not bad ئیدیۆم: خراپ نیە
too bad زۆر خراپ
baddy/'bædi/n کارەکتەری خراپ لە فیلم
bad language/n وشەیی پیس، زمان پیس
bad tempered/adj هەلچوو- زۆرتوێه، تێژ
badage/bædʒ/n دروشم/نیشانەییەکه
لە بەرۆک دەدرئ
badger/'bædʒə(r)/n قوربەشە
badly/adv ١- بەخرایی ٢- بەتوندی ٣- زۆر
badly off/adj هەزار- نەدار
badminton/'bædmɪtən/n یاری تۆپی
پەراموچ
baffle/'bæfl/v سەرسام دەکات/ پێ دەگەڕئ
baffled/'bæfld/adj پەشێو- پەشوکاو
baffling/adj تێگەشتنی دژوارە
bag/bæg/n ١- جزدان- جانتا ٢- کیس
٣- بەلبوو ٤- ژینکی ناشیرین
bag/v دەست دەگەڕئ بەسەر
baggage/'bægrɪʒ/n کەلو پەل گەشت
baggy/'bægi/adj فرە، خاو، شۆڕ
bagpipes/bægpajps/n زوپی-نا
نامیری مۆسیقا
bags/n زۆر لە
bail/beil/n ١- دەستەبەری دراوی
٢- دەستەبەرکردن- بەردان
ئیدیۆم: ١- کەسێ بە پارە بەردەدرئ (کەفالت)
٢- کەسێ پزگاردەکا لەڕەوشیکی دژواردا
bailiff/'beilɪf/n مامووری دادی

25

ball room

- bait/beit/n ١- ھەویرە گۆشت
٢- دەسخرێکردن
bake/beik/v ١- نان دەکات ٢- دەبرێنیت
baking/n نانکردن
baker/beikə(r)/n نانکەر
bakery/'beikəri/n فەرنی
balance/'bæləns/n-v ١- تەرازوودەکات- ھاوسەنگ
ھاوسەنگ دەکات ٢- ھاوسەنگ
٢- ھاویەھا ٤- بەراورد دەکا
balanced/adj ١- ھاوسەنگ ٢- تەواوکەر
balance/n ١- ھاوسەنگی ٢- ھاوسەنگی
٢- تەرازوو- قەپان ٤- رەسید، پرەپارەیی بانق
٥- دەستمایە: پارەیی نەدراو
keep/ lose balance ھاوسەنگی
دەپارێژئ/ لەدەست دەدا
catch off ھاوسەنگی خۆی لەدەست دەدا
on balance رەچاوکردنی ھەموولایەک
balance of payments/n تەرازووی
دراوەکان
balance of power/n ١- ھاوسەنگی
ھێزەکان ٢- پیویستی دەنگی پارتەبچووەکان
بۆھاوسەنگی پارتەمەزنەکان.
balance sheet/n تۆماری ھاوسەنگی
balcony/'bælkəni/n ١- بەلەکۆنە
٢- بالکۆن لە شانق
bald/bɔ:ld/adj ١- سەرپوتاوہ
٢- سادە- ساکار
balding/'bɔ:ldɪŋ/adj سەری بێ موو
bale/beil/n دەستە/ گورزە/ پالە
ball/bɔ:l/n ١- خەر- تۆپ ٢- خەر
on the ball ئیدیۆم: وریا- بەناکا
ball-bearing/n ھەلگری بۆلەلین
ball-game/n ١- یاری تۆپانی- تۆپی پێ
٢- باسکە ٢- رەوش
ball-point/n قەلەم جاف
ball/bɔ:l/n ناھەنگی مەزنی ھەلپەڕکێ(سەما)
ball room/n ھۆلێ ھەلپەڕکێ

Bb

- B-b/bi:/ پیتی دووم له ئهلبای نینگلیزیدا
- B-road/n رێگای لاوهکی
- baa/ba:/n باهێ مه و کاوچ
- babble/"bæbl/v ١- بهخێرا دهوێ
- ٢- بۆلهیۆل دهکا ٢- خوهری ئاو دینن
- babble/"bæbl/n ١- چهند دهنگی تیکهلاو و
- غەلبهغەلب ٢- بلقه بلقی ئاو
- babe/berb/n ١- ساوا ٢- جوانی
- baby/"berbi/n ١- ساوا
- ٢- بالنده و گیانهوهری بچوک ٢- خنجیلانه
- ٤- یار
- babish/adj مندالانه
- babyhood/n مندالیتی، تهمنی زاروکیهتی
- babysit/"berbisit/v چاودیزی مندال دهکات
- babysitter/"berbisitə(r)/n بهخێوکهری
- مندال- دایه
- bachelor/"bætʃələ(r)/n
- ١- ژنی نهیئانه، بیژن- پهبن
- ٢- دهرچووی زانکۆ- ههنگری بهکالۆریۆس
- back/bæk/n ١- پشت ٢- پاشهوه
- ٢- پشتهوه
- back bone/"bækbəʊn/n
- ١- ئێسکی پشت ٢- بېرهی پشت
- back stroke/"bækstrəʊk/n پشتهممه
- ١- له پشتهوه ٢- دواخراو
- back bench کورسی پشتهوه له
- پهلهمانی بیرتانی
- backer/"bækə(r)/n ١- نهندام پهلهمان
- که پایهیهکی گرنگی
- نیه له پارتیکی سیاسیدا ٢- لایهنگر
- backhand/"bækhænd/n لیدانی تۆپ
- له تیئس
- به پشتهدوست/ پشتهدوست
- backlog/"bæklɒg/n لهسهریه کهوتوو،
- کهلهکهبوو

backside/"bæksaɪd/n کۆم- قوون-

پشتهوه

backstage/"bæk'steɪdʒ/n پشت پهرد

backwater/"bækwɔ:tə(r)/n

کارتێ نهکراو- چهسپاو

backyard/"bæk'jaɪd/n جهوشی پشتهوه

back/adv ١- گهراوه بۆ ٢- دور- دواوه

٢- دور له ٤- له بهرامبهره- لهساره

back and forth نیدیۆم: هات و چۆ

backdate/"bæk'deɪt/v کاری پێ دهکا له

مێژووی پیشووهوه

backfire/"bæk'faɪə(r)/v ئاکامیکی

چاوه پێ نهکراو

بهدهست دینن

backlash/"bæklæʃ/n کاردانهوهیهکی

توند له دژی..

back/bæk/v ١- بهرو دواوه دهکشینهوه

٢- دهکویهته دواوه ٢- پشتگیری دهکا

٤- گرهو دهکات

back away نیدیۆم: پاشگهز دهبیتهوه.

backdown/v دهست ههلهگرێ

چی تر سورنابن لهسهر..

back out/v بریار دهدا که شهو نهکا که

به لێنی دابوو بیکا

back up/"bækʌp/v پشتگیری دهکات

back sth up/v دانیهکی تر له بهر

دهگریتهوه

backer/n پارهدهر- کۆمهکهکر

backing/n کۆمهک، بیه

backup/n ١- پشتگیری ٢- دانیهی جیگرهوه

background/"bækgraʊnd/n

١- پیشینهی کۆمهلایهتی دهووبهر

٢- پیشینه ٢- پشتهوهی

٤- دووره چاو- نابهر چاو

backward/"bækwəd/adj

١- بهرو پاشهوه ٢- دواکهوتوو

backwards/"bækwədʒ/adv

١- بهرو دواوه

٢- بهسهر او گێپی، سهر او قوون، سهر او خون

autopsy

autopsy/ˈɔːtɒpsi/n	توینکاری لاشه
	چمسته شه قشعق کردن به نیازی لیکۆلینهوه
autumn/ˈɔːtəm/n	پاییز
autumnal/ɔːˈtʌmənəl/adj	پاییزی
auxiliary/ɔːgˈzɪliəri/n	یارمه تیدەر
auxiliary verb/n	فرمانی یارمه تیدەر
avail/əˈveɪl/n	ئیدیۆم: بئ هوده
without avail	بئ سهرکهوتن- بئ ناکام
available/əˈveɪləbl/adj	۱- بوون- زۆری ۲- ئاماده ۲- مه بوون
availability/əˈveɪləˈbɪləti/n	بوونی و زۆری

avalanche/ˈævələʃn/n	ههره سی به فر، پمانی به فر
avantgarde/adj	پیشهر، پیشمگ
avenge/əˈvendʒ/v	تۆله دهستینی
avenue/ˈævənjuː/n	۱- شه قامینکی به دار ۲- رێگه
average/ˈævərɪdʒ/n	۱- ریزه- ئاوه ند ۲- ریزه
average/adj	۱- ئاوه ند ۲- ناسایی
average/v	ریزه- به دهست دینی دهگاته ریزه ی...

averse/əˈvɜːs/adj	دژ، پینچه وانه
aversion/əˈvɜːʃn/n	۱- رق ئی بوونه وه ۲- رق ئی بۆوه
avert/əˈvɜːt/v	دورده خاته وه- لاده بات
aviary/ˈeɪvɪəri/n	قه قهس- بالنگا
aviation/ˌeɪvɪˈeɪʃn/n	فرین/ فروقهوانی
avid/əˈvɪd/adj	شهیدا- تینور
avocado/ˌævəˈkɑːdəʊ/n	نه قۆکادز- میوه وهك ههرمه یه
avoid/əˈvɔɪd/v	۱- لاده بات ۲- خۆ دورده خاته وه

avoidable/əˈvɔɪdəbl/adj	ناپنویست- دهش خۆی ئی دوریگری
avoidance/əˈvɔɪdəns/n	دورخستنه وه

aye

await/əˈweɪt/v	۱- چاوه پئ دهکا ۲- چاوه پوانی دهکات- ئاگادار دهکۆنه وه
awake/əˈweɪk/v	۱- به ئاگا دئ ۲- دهووزینئ
awake/adj	وشیار- به ئاگا
awaken/əˈweɪkən/v	۱- به ئاگا دینئ ۲- دهووزینئ ۲- ئاگادار دهکاته وه.
awakening/n	۱- هه لسان له خه ون- به رایسی ۲- به ئاگا هاتن
award/əˈwɔːd/v	۱- ده به خشی ۲- ده بۆزینئ- ته عویز
award/n	خه لات
aware/əˈweə(r)/adj	۱- وشیار ۲- ئاگادار
awareness/n	مه عریفه- وشیار
awash/əˈwɒʃ/adj	نقومی ناو، زێر ناو کهوتو
away/əˈweɪ/adv	۱- شوینی تر- ئاراسته ی تر ۲- له دور وه ۲- ئاماده نه بوو
	۴- داهاتوو ۵- له شوینی دلتیا ۶- له گۆره پانی
	دی ۷- تا به ته وای وئ ده بن ۸- به به رده وای
awe/ɔː/n	ههستی ریز به هوی ترس یان شهیدا- ره هیهت
awesome/ɔːsəm/adj	ترسینەر
awful/ˈɔːfl/adj	۱- زۆر خراپ ۲- تۆقینەر ۳- زۆر مه زن ۴- زۆر ناخۆش
awkward/ˈɔːkwəd/adj	۱- نه گونجاو- دژوار ۲- چه تون
	۳- به شینو- به شوکاو ۴- به بئ کارامه
awkwardly/adv	به شینوه یه کی به شینوی، بئ کارامه یی
awry/əˈraɪ/adv	له غه له ت، گومرا
awry/əˈraɪ/adj	شیناو، ناپیک
axe/æks/n	۱- ته ور ۲- ناھیلئ، که م بکۆرته وه
axe/v	ناھیلئ، لاده با، کوتایی پئ دینئ
axis/ˈæksɪs/n	۱- چه ق ۲- چه سپیو (ته وەر)
axle/æksl/n	ناکسل
aye/ai/inte	به ئی

attractively	22	autonomy
1- سەرئێج راکێش 2- کۆک- جوان	author/'ɔ:θə(r)/n	داتەر
attractively/adv	authorship/n	داتان/ کرداری نووسین
attractiveness/n	authoritarian/'ɔ:θɒri'teəriən/adj	سەرکوتکەر
attribute/'ə:trɪbjʊ:t/v	authoritative/'ɔ:θɒrətətɪv/adj	1- دەسه‌لاتدار- کاربەدەست 2- جێی باوەڕ
attribute/n	authority/'ɔ:θɒrəti/n	1- دام و دەزگای دەسه‌لات
aubergine/'əubəʒɪn/n	2- دەسه‌لات 3- دەسه‌لات بەخۆدان	4- دەسه‌لاتدار
auburn/'ɔ:bən/adj	5- کەسی خۆدان مەعریفەى تایبەت	سەریشکی دەکات
auction/'ɔ:kʃn/n	authorize/'ɔ:θəraɪz/v	authorization/'ɔ:θəraɪ'zeɪʃn/n
auction/v	سەریشک کردن	گۆشەگیر
auctioneer/'ɔ:kʃə'nɪə(r)/n	autistic/'ɔ:tɪstɪk/adj	autobiography/'ɔ:təbaɪ'ɒgrəfi/n
مزاتچی	autobiographical	ژیاننامە
audible/'ɔ:dɪbl/adj	/'ɔ:tə'bræfɪkl/adj	پەيوەست بە ژياننامە
audibly/adv	autograph/'ɔ:təgrə:f/n	واژۆی کەسێکی
audience/'ɔ:diəns/n	ئاوێدار(ئیمز)	واژۆ لەسەر شتی دەکا
2- چاوپێکەوتن(دیداری) رەسمی	autograph/v	دەکوتە کار
audiovisual/'ɔ:diəu'vɪʒuəl/adj	automate/'ɔ:təment/v	بەهۆی ئامێرئیکەرە
بەکارهێنانی دەنگ و وێنە	automatic/'ɔ:tə'mætɪk/adj	1- خۆکار 2- خۆهێشتی
audition/'ɔ:diʃn/n	3- لەخۆوە- چەکی ئۆتوماتیکی	1- خۆکار 2- خۆهێشتی
نمایشکردنیک	automatically/'ɔ:tə'mætɪkli/adj	لەخۆوە
ئەزمونی بۆ گۆرانیک و ئەکتەر	automation/n	بەکارهێنانی ئامێر
auditorium/'ɔ:di'tɔ:riəm/n	لەبریتی موزۆ	ئۆتۆموبیل
1- بەشیک شانو 2- هۆلی نمایش کردن	automobile/'ɔ:təməbi:l/n	autonomous/'ɔ:tnəməs/adj
3- هۆلی وائەوتەو	ئۆتۆنۆمیدار- سەرەخۆی- خۆی	ئۆتۆنۆمی- خۆمەختاری
augur/'ɔ:gə(r)/v		
ئیدیۆم: پیشبینی دەکری		
August/'ɔ:gəst/n		
مانگی ئاب		
aunt/ɑ:nt/n		
پلک- پوو، خالۆن و مامۆژن		
au pair/'əu 'peə(r)/n		
کارەکەر- لە		
aura/'ɔ:ɪə/n		
پرشنگ، ئەدگار		
aural/'ɔ:rəl/adj		
پەيوەستە بەگۆی...		
auspices/'ɔ:spɪsɪz/n		
ئیدیۆم: لەژێر		
چاودێری		
auspicious/'ɔ:spɪʃəs/adj		
بەختەوەر- کامەران، موزۆهین		
austere/ɒ'striə(r)/adj		
1- بەقنیات- توندوتیژ 2- سادە و ساکار		
austerely/adv		
قنیات- سادەیی		
authentic/'ɔ:θentɪk/adj		
رەسەن- راستی		
authenticity/'ɔ:θen'tɪsəti/n		
راستی		

astronomy

21

attractive

astronomy/ə'strɒnəmi/n

گەردووناسی - فەلەکناسی

astronomer/ə'strɒnəm(ə)r/n

گەردووناس

astronomical/æ'strɒnɒmɪkl/adj

۱- فەلەکی ۲- زۆرگەر

astute/ə'stju:t/adj

زۆر زێرە/ بێ تیژ

asylum/ə'saɪləm/n

۱- پەناوەری

۲- نەخۆشخانە/ نەخۆشی عەقڵی

at/at/prep

۱- لە ۲- ڕوگە

۳- بە ھۆی ۴- مۆژ بە ۵- بە لە

ate/et/v

خواردی

atheism/'eɪθɪzəm/n

باوەڕ بەخا

atheist/'eɪθɪst/n

نەبوون، بێ دینی

athlete/'æθli:t/n

بێ باوەڕ، بێ دین

athletic/'æθli:tɪk/adj

وەرزێشان

athletic/'æθli:tɪk/adj

۱- وەرزی

۲- چەلەنگ

athletics/'æθli:tɪks/n

یاربەکانی غاردا

و یازدان

atishoo/ə'tɪʃu:/interj

نەپشوو

atlas/'ætləs/n

نەقلەس

atmosphere/'ætməsfɪə(r)/n

۱- بەرگی ھەوا ۲- ھەوا ۳- نەتۆسفیه

atmospheric/'ætməs'ferɪk/adj

ھەوایی

atom/'ætəm/n

نەتۆم- گەردیلە

atomic/'ætɒmɪk/adj

نەتۆمی

atomic bomb/n

بۆمبای نەتۆمی

atomic energy/n

ھێزی نەتۆمی

atrocious/ə'trəʃəs/adj

دەپندە- ھۆقانی

پەق

atrocious/ə'trəʃəs/adj

زۆر دەپندەیی

ھۆقانی

attach/ə'tætʃ/v

۱- توند دەکات: لەیەک

دەپەستێت: ھە- دەچیتە پال

۲- گرنگی دەدا بە

attached/adj

شەیدا- پەیوەست

attachment/n

۱- چوونە پال- گونجان

۲- شەیدایبون- زۆرخۆش ویستن

attack/ə'tæk/n

۱- ھێرش

۲- ھێرشی قسەکردن- ۳- نۆرە

۴- ھەولدان بۆ گۆل تۆمارکردن

attack/v

۱- ھێرش دەکا- بەچەک

۲- ھێرش دەکا- بەقسە ۳- تازار دەگەیی

۴- گۆل دەکا

attacker/ə'tækə(r)/n

ھێرش بەر

attain/ə'teɪn/v

بەدەست دینی

attainable/adj

دەکرێ بەدەست بێ

attainment/n

۱- بەدەست ھێنان

۲- کارامەیی- دەسکەوت

attempt/ə'tempt/v

ھەول دەدا

attempt/n

۱- ھەولدان

۲- ھەولدان بۆ کوشتن

attend/ə'tend/n

۱- ئامادە دەبێ- دەچێ بۆ

۲- گرنگی پێ دەدا

attendance/ə'tendəns/n

۱- ئامادەبوون

۲- ژمارە/ ئامادەبووان

attendant/ə'tendənt/n

۱- سەرپەرشتکار

۲- یاوەر

attendant/adj

یاوەر

attention/ə'tenʃn/n

۱- ئاگاھاری- گرنگی

۲- چاودێری- ۳- شوێنی ئامادەباشی..

attention/interj

ئاگاھاری!

attentive/ə'tentɪv/adj

ئاگاھار- ڕو-

چاودێر

attentively/adv

بە ڕوایی

attic/'ætɪk/n

کەپر- سابات/ ھەروەبان

attitude/'ætɪtju:d/n

ھەلۆست

attorney/ə'tɜːni/n

پارێزەر

attract/ə'trækt/v

۱- سەرئێش رادەکێشێ

۲- رادەکێشێ

attraction/ə'trækʃn/n

۱- راکێشێران

راکێشێراو ۲- شتی سەرئێش راکێش

attractive/ə'træktɪv/adj

راکێشێراو ۲- شتی سەرئێش راکێش

assembly	20	astronaut
assembly/ə'sembli/n	۱- کۆیونەرە ئەنجومەن ۲- پێکەوه‌نان	assembly/ə'sɔ:tment/n هەمەپەرەنگ، پەرەنگاو پەرەنگ
assembly-line	هێلێ مڕۆ و ماشینه‌کان له کارگه	assume/ə'sju:m/v ۱- وادانه‌نی ۲- ئاورێکی درۆ له‌خۆی ده‌نی - ئازناو
assent/ə'sent/n	رازێ بوون: قاییل بوون	۳- پلەیک وەرەگرێ
assent/ə'sɛ:t/v	رازێ ده‌بی - قایل ده‌بی	assumption/ə'sʌmpʃn/n ۱- گریمان ۲- پایە وەرگرێتن
assert/ə'sɛ:t/v	۱- دوپات ده‌کاته‌وه ۲- ده‌سه‌پینی	assurance/ə'ʃʊərəns /n ۱- دلنیاپی ۲- به‌لین
assertion/ə'sɛ:ʃn/n	۱- دوپاتکرده‌وه سه‌پاندن ۲- توندی و ئاشکرا ده‌برین - جه‌خت کردن	assure/ə'ʃʊə(r)/n ۱- دلنیا ده‌کا ۲- دا‌بین ده‌کا
assertive/ə'sɛ:tɪv/adj	جه‌خت و توند	assured/adj دلنیا
assertively/adv	به‌توندی	asterisk/'æstərɪsk/n نیشانەی ئه‌ستیره
assertiveness/ə'sɛ:tɪvnəs/n	سه‌پاندن، سه‌لماندن	asthma/'æsmə/n ته‌نگه‌نه‌فسی، پشی ته‌نگ بوون
assess/ə'ses/v	۱- ده‌نرخینی ۲- به‌یار ده‌دا له‌سه‌ر..	asthmatic/æs'mætɪk/n توش بوو به نه‌خۆشی ته‌نگه‌نه‌فسی
assessment/ə'sesmənt/n	هه‌له‌سه‌نگاندن	astonish/ə'stɒnɪʃ/v سه‌رسام ده‌کا
asset/'æset/n	۱- سودمەند ۲- سامان	astonished/ə'stɒnɪʃt/adj مەندەهۆش، سه‌رسام
assign/ə'saɪn/v	ته‌رخان ده‌کا	astonishing/ə'stɒnɪʃɪŋ/adj سه‌رسوپه‌ینەر
assign/v	دیار ده‌کا	astonishingly/adv تارا ده‌یه‌کی
assignment/ə'saɪnmənt/n	ئەرک، پیشه	سه‌رسوپه‌ینەر
assimilate/ə'sɪməleɪt/n	۱- تیکه‌ل ده‌بی ۲- تی ده‌کا ۳- ده‌توتیه‌وه	astonishment/ə'stɒnɪʃmənt/n سه‌رسوپه‌مان
assimilate/n	۱- تیکه‌یه‌شتن و تیکه‌ل بوون ۲- توانده‌وه	astound/ə'staʊnd/v سه‌رسام ده‌بی ده‌نوقینی
assist/ə'sɪst/v	هاوکاری ده‌کا	astounding/adj سه‌رسوپه‌ینەر
assistance/ə'sɪstəns/n	هاوکاری	astray/ə'streɪ/adj وێڵ - گو‌مرا، له‌پێ ده‌رچوو
assistant/ə'sɪstənt/n	۱- هاوکار ۲- فرۆشیار ۲- هاریکار - یارمه‌تیدەر	astride/ə'straɪd/adj چاچ له‌یه‌که‌تر کردنه‌وه
associate/ə'səʊʃɪət/adj	پله‌یه‌کی که‌م - هاوپیشه، نه‌ندام - هاوکار	astrology/ə'strɒlədʒi/n ئه‌ستیره‌ناسی
associate/ə'səʊʃɪət/v	۱- ده‌یه‌به‌ستینه‌وه ۲- تیکه‌ل ده‌بی ۲- لایه‌نگه‌ری ده‌کا	astrologer/ə'strɒlədʒə(r)/n ئه‌ستیره‌ناس
association/ə'səʊsi'eɪʃn/n	۱- پێکه‌وه‌یی ۲- په‌یوه‌ندی - کۆمه‌له ۳- به‌ستنی هه‌زی	astronaut/'æstrɒnɔ:t/n ئاسمانه‌وان - فەلەک ناس
assorted/ə'sɔ:tɪd/adj	جۆراوجۆر	

articulated

19

assemble

articulated/adj	لهیهک گرێدراو
artificial/ɑ:ti'fiʃl/adj	دەستکرد
artificially/ɑ:ti'fiʃəli/adv	بەدەستکرد
artificial-insemination/n	پیتاندنی
	دەستکرد
artificial-intelligence/n	زیرەکی
	دەستکرد (کۆمپیوتەر)
artillery/ɑ:ti'ləri/n	تۆپ-کەلێپەلی تۆپ
artist/ɑ:tist/n	هونەرمەند
artistic/ɑ:'tistik/adj	۱- هونەری
	۲- بەهەری هونەری هەیە
artistically/ɑ:'tistikli/adv	هونەرییانە
artistry/ɑ:'tistri/n	کارامەتی هونەری
as/əz/conj	۱- لەکاتێکدا ۲- وەک- بەقەدەر
	۳- وەک- ۴- چونکە
as if....	وەک، وەک بێتی
as it were	ئەگەر راست بێ بێتین
as of....	له (له بەرایی)
as to	سەبارەت بە..
asbestos/æs'bestəs/n	ئەسیستۆس-
	مادەیی دژسوتان
ascend/ə'send/v	سەرەدەکۆی
ascending/adj	بەرز بۆوە
Ascension Day	رۆژی بەرزبونەوەی عەسیا
ascent/ə'sent/n	۱- بەرزبونەوە
	۲- پایەک بەرەو سەرەوە
ascertain/æ'sə'teɪn/v	دەنیا دەکاتەو
	بەدەست دێت
ascribe/ə'skraɪb/v	دەداتە پال
ash/æʃ/n	سورەچنار لە دارستانی
	بەریتانیا هەیە
ash/n	۱- خۆلەمیش- سوتەن
ashes/æ'ʃɪz/n	۲- خۆلەمیش:
	پاشماوەی بەدەنی سوتاری مردوو
ashtray/æ'ʃtreɪ/n	تەپڵەی جگەرە
ashamed/ə'ʃeɪmd/adj	شەرم لەخۆکەرەوە
ashore/ə'ʃɔ:(r)/n	لەسەر رۆخ- کەنار، کەنار

Asia/n

ئاسیا

Asian/'eɪʃn, eɪʒn/n

ئاسیایی

aside/ə'saɪd/adv

۱- لەولاو- بەتەنیا

۲- لەولاو داناو- جیاکردۆتەو

aside/n

بەتەنیا لەگەڵ جەماوەر قەسەکردن

aside from

بێجگە

ask/æsk/v

۱- پرسیار دەکا ۲- داوا دەکا

۳- داوا ی نرخی... دەکا ۴- داوا ی رێدان دەکا

۵- داوای دەکا

ئیدیۆم: لەکێشە دەگەڕێ- فەرتەنەچی.

if you ask me

ئەگەر پای منە دەوێ

ask after sb

لەبارەی... دەپرسی

askew/ə'skju:adv - adj

لادان نەک

راستەڕێ، لای- گومار/ بەپەناو پێچ

asleep/ə'sli:p/adj

نوستوو، خەوتوو

As level ئەزموونیکی تایبەتە لە بەریتانیا و

وێڵز بۆ شوو کەسانە ی تەمەنیان نزیکە هەژدە

سالانە.

aspect/'æspekt/n

روو، روخسار

asphalt/'æsfælt/n

قەچ

asphyxiate/əs'fiksɪeɪt/v

دەمخەنی

هەناسەپێکی دەبن

asphyxiation/əs'fiksɪ'eɪʃn/n

خەنگان

aspic/'æspɪk/n

ولولە: جەلی

aspiration/æ'spə'reɪʃn/n

ئاوات

aspire/ə'spaɪə(r)/v

دەخوازی

aspirin/'æsprɪn/n

ئەسپیرین

ass/æs/n

۱- کەر- ۲- گێل- جاشک

assailant/ə'seɪlənt/n

هێرش بەر

assassin/ə'sæsn/n

غافلکۆژ

assassinate/ə'sæsɪneɪt/v

غافلکۆژی دەکا- تیرۆری دەکا

assassination/ə'sæsɪ'neɪʃn/n

تیرۆرکردن، غافلکۆژی

assault/ə'sɔ:lt/n

هێرشێ لەپەر

assault/ə'sɔ:lt/v

هێرش دەکا

assemble/ə'sembl/v

۱- کۆدەبێتەرە

۲- پێکۆه دەنی

argument

18

articulate

- argument/'ɑ:gjʊmənt/n ٢- بیانو دههینتەتەرە
- argumentative/'ɑ:gjʊ'mentətɪv/adj ١- وتوێژ- ئارێشه ٢- بیانو
وتوێژکار- وتوێژخوان
- arid/'ærid/adj زۆر وشک- قاقەر
- Aries/'eəri:z/n بودجی کاور- کەسێک
- arise/'aɪrɪz/v لەو بورجە بێ
- aristocracy/'æri'stokrəsi/n سەرھەڵدەدا، دەرەمکەوی
- aristocrat/'æristəkɹæt/n چینی خانەدانان
خانەدان- ئەرێستۆکراتی
- aristocratic/'æristə'krætɪk/adj ئەرێستۆکراتی
- arithmetic/'æ'rɪθmə'tɪk/n زانستی ژماربەری
- arm/ɑ:m/n ١- بارسک- دەست ٢- قۆل
٣- دەسک
- arm in arm نەبەدۆم: دەست لەناو دەست
- cross four arms دەست لەسەر سینگ
- armband/'ɑ:mbænd/n ١- باندیج
٢- چوپی مەلەوانی
- armful/'ɑ:mfʊl/n پڕ بە دەست- مشتیک
- armhole/'ɑ:mhəʊl/n قۆل- بێ هەنگل
- armpit/'ɑ:mpɪt/n بێ هەنگل/بێ کەوش
- arm/v خۆ پڕ چەک دەکا بۆ شەڕ
- armament/'ɑ:məmənt/n تەقەمەنی
کەلوپەلی سەربازی
- armchair/'ɑ:mtʃeə(r)/n کورسی دەسکدار
- armed/'ɑ:md/adj چەکدار
- armistice/'ɑ:mɪstɪs/n ئاگرەیس
- armour/'ɑ:mə(r)/n - adj زینپۆش
جلیکی زین
- arms/ɑ:mz/n ١- چەک، ئەوی لە جەنگ
بەکار دێ ٢- هێمای بنەمالە
- army/'ɑ:mi/n سوپا
- aroma/'əʊməʊn/n بۆن

- around/ə'raʊnd/adv ١- لێرەو لەوێ
٢- بەرەودوا بچوێ ٢- لە هەموو لایە- بارزە
- around/prep ١- لەزۆر لایە ٢- لە دور
٣- نزیک ٤- نزیکە
- arouse/ə'raʊz/v دەوێژێتی
- arousal/ə'raʊzl/n وێژاندن
- arrange/ə'reɪndʒ/v ١- رێک دەخا
٢- خۆی پێ ناامادە دەکا
- arrangement/ə'reɪndʒmənt/n ١- تەدارەک- تەکییر ٢- رێکەوتن ٢- رێکخستن
- array/ə'reɪ/n دەستە، نمایشی جوان
- arrears/ə'reɪəz/n قەرزێ نەدراو
- arrest/ə'rest/v دەگرێ
- arrest/n گرتن
- arrival/ə'raɪvl/n گەیشتن، گەیشتو
- arrive/ə'raɪv/v ١- دەگات ٢- دێ
- arrogant/'ærəgənt/adj بەفیز،
خۆزێکەر، لوتبەرز
- arrogance/'ærəgəns/n فیز
- arrogantly/adv بەفیزی
- arrow/'ærəʊ/n ١- تیر ٢- هێمای تیر
- arsenic/'ɑ:snɪk/n زەرنیخ/جۆزیکە لە ژەهر
- arson/'ɑ:sn/n تاوانی سوتاندنی
بێناهیەک بە ئەنقەست
- art/ɑ:t/n ١- ھونەر- کاری ھونەری
٢- کاری بەھرەداری ٢- ھونەرەکان و ئاداب
٤- ئاداب
- artery/'ɑ:təri/n خوێنپەر
- artful/'ɑ:tʃʊl/adj زۆرزان
- arthritis/'ɑ:θraɪtɪs/n ئاوسانی جومەکان
- article/'ɑ:tɪkl/n ١- شتیک لە کۆمەڵیک
٢- وتار ٣- ئامرازێ ناسێن و نەناسێن
٤- بەند لە یاسا
- articulate/'ɑ:tɪkjələt/adj ھەوان- پەوون
- articulate/'ɑ:tɪkjələt/v بە ھەوانی دەدوێ

approve

approve/ə'pru:v/v

۱- پێی قایل دەبن

۲- رازی دەبن لەسەر

approving/adj

قايیسی

approvingly/adv

قایل یونانه

approximate/ə'prɒksɪmət/adj

نیوه دروست

approximately/adv

نزیکی

approximation/n

نزیکی

apricot/'eɪpɪkɒt/n

قهیسی

April/'eɪprəl/n

مانگی نیسان

April-fool/n

قوربانی درۆی نیسان

ئەو کەسە بە درۆی نیسان تێدەکەوێ

April-fool's day/n

درۆی درۆی نیسان

apron/'eɪprən/n

بەرکۆشە - بەرانبیل،

بەرسینگ

apt/æpt/adj

۱- گونجاو، شیاو

apt to do...

۲- مەیلی کردنی شتێک

aptly/adv

بەشیووبەشی گونجاو

aptitude/'æptɪtju:d/n

توانای سروشتی

(بەهره)

aquarium/ə'kwɛəriəm/n

۱- حەوزی شوشەیی ماسی

۲- پێشانگای ماسی و زیندەدوهرانی ناوی لە

باخچەی نازەلان

Aquarius/ə'kwɛəriəs/n

بورجی ئاوهەلگەر - پەقرەج - سەتەل

aquatic/ə'kwætɪk/adj

۱- ئاوی - روک

۲- ئاویی ئاو ئاو - وەرزش

Arab/'æɪrəb/n - adj

عەرەب -

ولاتی عەرەبی

Arabic/'æɪrəbɪk/n

۱- زمانی عەرەبی

۲- زمانی قورئانی پێرژ

arable/'æɪrəbl/adj

کشتوکاتی

arbitrary/'ɑ:bitrəri/adj

لەخۆپای،

بە بنەمایی

arbitrarily/adv

لەخۆپا

arbitrate/'ɑ:bitreit/v

ناوێزی دەکا

argue

arbitration/'ɑ:brɪ'treɪʃn/n

ناوێزی کردن

arc/ɑ:k/n

کەوانە، کەوان

arcade/ɑ:'kɛrd/n

راپەڕی فرە

arch/ɑ:tʃ/n

دوکانی کەوانەیی

۱- بونیادی کەوانەیی ۲- کەوانە

۳- کەوانەیی پێ - ناوێ

arch/v

کەوانە دروست دەکا

archeology/'ɑ:ki'blədʒi/n

شوێنەوارزانی

archaeological/'ɑ:ki'blədʒɪkl/adj

شوێنەواری

archeologist/'ɑ:ki'blədʒɪst/n

شوێنەوارناس

archaie/adj

کۆن - لەکارگەوتو - بێ کەلک

archbishop/'ɑ:tʃ'bɪʃəp/n

مەتران

archer/'ɑ:tʃə(r)/n

تیرهاوێژ

archery/'ɑ:tʃəri/n

وەرزشی هاویشتنی

۱- ئەندازناری

بێناسازی ۲- هونەری بێناسازی

architect/'ɑ:kɪtekt/n

ئەندازناری

archives/'ɑ:kɑ:vz/n

ئەرشیف

archway/'ɑ:tʃweɪ/n

رێگای کەوانەدار

Arctic/'ɑ:ktɪk/adj

۱- پەییوەست بە

جەمسەری باکووری ۲- زۆر سارد

the arctic/n

ناوچەی دەور جەمسەری سارد

the arctic circle/n

بازنە جەمسەری

باکوور ۶۶- ۲۰

ardent/'ɑ:dnt/adj

رژد - بە ھەماس

arduous/'ɑ:dʒu:s/adj

دژوور

area/'eəriə/n

۱- بەشێک لە شارێک - ولاتی

۲- رووبەر ۳- ناوچە ۴- بوار - لایەن

arena/'eəriə/n

۱- گۆرەپانی وەرزشی

۲- بوار

arguable/'ɑ:gjuəbl/adj

۱- گفتوگۆ ھەلەدەگرن

شیمانەیی راستی ئەندەگرن ۲- بە ئارێشە

arguably/adv

دەبێ - ڕەنگە

argue/'ɑ:gju:/v

۱- وتوێژ دەکا

apparently	16	approval
apparently/adv	۱- وهك دهلین ۲- وایندەچین	۲- چهخت دهكا لهسەر ۳- چهسپی لهسەر ۴- بهكاردی ۵- بهسەری دهچهسپن ۶- دادهنی
appeal/ə'pi:l/v	۱- تەكا دهكا ۲- سەرئەج رادەكێش ۳- كاری لێدهكا ۴- پێندەهچیتەوه	پراكتیکى- کرداری ۱- دادههەزینی ۲- بربار لهسەر... دهكا
appeal/n	۱- تەكاکردن- داواکردن ۲- ئاوەڕێکردن ۳- تێهەلچۆنهوه ۴- سەرئەج راکێش کردن	۱- ژوان ۲- کار- پێشه ۳- دامەزراندن
appealing/adj	۱- سەرئەج راکێش ۲- پێویست- ئەدار	هەڵدەسهنگینی appraisal/ə'preizl/n هەڵسهنگاندن
appear/ə'piə(r)/v	۱- وادەبینی ۲- دەردهكهوئ ۳- چاپ دهكړی ۴- دەردينی ۵- پێندەچین	appreciable/ə'pri:ʃəbl/adj ۱- هەڵسهنگاندراو ۲- گرینگ، بهرچاو appreciate/ə'pri:ʃiənt/v ۱- بههای دزمانی ۲- دەرک پێ دهكا ۳- سوپاسگوزاری دهبی ۴- هەڵدەسهنگینی
appearance/ə'piərəns/n	۱- گهیشتن ۲- دەرکهوتن ۲- دەرکهوتن- سەرهلدان- بهرایس ۴- روخسار	appreciation/ə'pri:ʃi'etʃn/n ۱- ریز ۲- سوپاسگوزار ۱- تێگهیشتن و خوشی ۲- چا که ۳- دەرک کردن ۴- بهزیوونهوی بهها
appendicitis/ə'pendə'saitis/n	هەوکردنی ریخۆلەکوژی	apprehension/æprɪ'hensɪn/n نیگهراشی و ترس
appendix/ə'pendiks/n	۱- پهله ریخۆله ۲- پاشکۆ	apprehensive/æpri'hensɪv/adj نیگهران
appetite/æ'pitait/n	۱- تهوس(خواردن) ۲- ئارەزو(زایەند)	apprentice/ə'prentɪs/n شاگرد
appetizing/æ'pitaiʒɪn/adj	سەرئەج راکێش- حەزجولین	apprenticeship/ə'prentɪʃɪp/n ماوهی شاگردی
applaud/ə'plɔ:d/v	۱- چهپه لێ دهكا ۲- ستایشی دهكا	approach/ə'prəʊtʃ/v ۱- نزیک دهبیتهوه ۲- قسه دهكا ۳- مامه له کهه... دهكا ۴- دهگاته
applause/ə'plɔ:z/n	چهپه لێدان	approach/n ۱- له نزیک ۲- گهنگه شه کردن ۳- رینگ ۴- هۆکار
apple/æpl/n	سینو	approachable/adj ۱- ساده و روخۆش ۲- به ئاسانی پێی بگهی
appliance/ə'plaiəns/n	ئامێر	appropriate/ə'prəʊpriət/adj گونجاو
applicable/ə'plikəbl, 'æplikəbl/adj	په یوهست	appropriately/adv به گونجایی
applicant/æ'plikənt/n	داواکار	approval/ə'pru:vəl/n قایل بوون- رازی بوون
application/æ'plɪ'keɪʃn/n	۱- داخوازنامه ۲- پراکتیزه کردن ۳- تێکۆشان	
apply/ə'plai/v	۱- داوا دهكا	

antibiotic

15

apparent

antibiotic/æntibaɪ'ɒtɪk/n

ماددەییکی کیمیایە بەکار دای بۆ
لە ناوبردنی بەکتریا

anticipate/æn'tɪsɪpeɪt/v

پێشبینی دەکات

anticipation/n

۱- چاوەڕوانی
۲- حالەتی چاوەڕوانکردنی رودانی
شتێک

anticlimax/ænti'klamæks/n

۱- نوخستە گۆپان ۲- داپمان- پوختان

anticlockwise/æntiklɒkwaɪz/adv

پێچهوانەی جولهی میلی سعات

antics/æntɪk/n

ئەنتیک

antidote/æntɪdaʊt/n

۱- دژەهێز ۲- دژ

antipathy/æn'tɪpəθi/n

رقی ئێ بۆنەوه، پەوینەوه ئێ

antiperspirant/ænti'ps:spərənt/n

لابەری ئارەقە

antique/æn'tɪk/adj

دیرین- شتی کۆن

antiquity/æn'tɪkwəti/n

۱- لە زەمەنی دیرین

۲- شوێنەوار ۳- تەمەن درێژی

anti-semitism/ænti'semətɪzəm/n

دژە-سامی

antiseptic/ænti'septɪk/n

پاککەرەوه

antiseptic/ænti'septɪk/adj

کرتیمی پاککەرەوه

antisocial/ænti'səʊʃl/adj

۱- دورەپەرێز ۲- زەرەمەند ۳- بێخوێ

antler/æntlə(r)/n

قۆچی مامز،

قۆچی ناسک

anus/'eɪnəs/n

کۆم، قوون

anxiety/æŋ'zaɪəti/n

نیگەرانی، خەم

anxious/æŋkʃəs/adj

۱- نیگەرانی- پەشوو

۲- نیگەرانی هێتەر ۳- پەڕۆش

anxiously/adv

بە نیگەرانی

any/əni/det

۱- ھەر ھەرێک ۲- ھەرکێز ۳- ھەرکێز

anybody/əni'bɒdi/pron

۱- ھەرکەس ۲- ھەرکەسێ

۳- ھەرکەسێ- کۆری ھەرکەسێ

any how/əni'haʊ/adv

۱- ھەرچۆنێ بێ

۲- ھەرچۆنێک ۳- ھەرچ نەبێ

۴- بابگەر، نینەوه ۵- ھەرچۆن رێکەوت

any one/əniwʌn/pron

ھەرکەسێ

any place/əni'pleɪs/adv

ھەر شوێنێ

anything/əniθɪŋ/pron

۱- ھەر شتێ

۲- ھەر شتێ بێ

anywhere/əniweə(r)/adv

۱- ھەر شوێنێ ۲- لە ھەر شوێنێ

apart/ə'pɔ:t/adv

۱- بە تەنیا

۲- لە یەک دور ۳- وێخا

apart from/prep

۱- بێجگە

۲- ھەر وھا

apartheid/ə'pɑ:thaɪt/n

رەگەزپەرستی

apartment/ə'pɑ:tmənt/n

۱- پالەخانە

۲- ژوور

apathy/æpəθi/n

گوێنەدان، بێ باک

apathetic/æpə'θetɪk/adj

گوێنەدەر

ape/ɛɪp/n

مە ییمون

ape/v

لاسایی دەکاتەوه

apiece/ə'pi:s/adv

بۆ ھەر یەک

apologetic/ə'pɒlə'dʒetɪk/adj

پۆزێشی

apologetically/adv

پۆزێشیانە

apologize/ə'pɒlədʒaɪz/v

پۆزێش

دەهێندێتەوه

apology/ə'pɒlədʒi/n

پۆزێش

apostle/ə'pɒsl/n

جوواری (یەک لەو دوازدە

کەسە ی عیسی پێغەمبەر ﷺ ھەلیبژارد بۆ

بلاکردنەوهی فەرمايشته کانی)

apostrophe/ə'pɒstrəfi/n

هێمای (")

appal/ə'pɒl/v

دەتۆقێ

appalling/adj

تۆقێنەر

appallingly/adv

تۆقێنەرانه

apparatus/ə'pærɪtəs/n

ئامێر

apparent/ə'pærənt/adj

۱- ئاشکرا

۲- روون

Anglosaxon	14	anthropology
Anglosaxon	ئەنگلۆ ساکسونی	annual/ˈænjuəl/adj ١- سالانە
angry/ˈæŋɡri/n	توپە	٢- لە ماوەی سالیکیدا
angrily/ˈæŋɡrɪli/adv	بە توپەیی	٣- گۆفاری سالانە - سالانە
anguish/ˈæŋɡwɪʃ/n	حەسرەت، ئازاری بەسۆی	anonymity/ˌænəˈnɪməti/n ئەناسراوی
anguished/adj	بەئیش، بەسۆی	anonymous/əˈnɒnɪməs/adj ئەناسراو
angular/ˈæŋɡjələ(r)/adj	گۆشەتێژ، ئێسکدار - لاواز	anonymously/adv بەشیوەیەکی ئەناسراوی
animal/ˈænɪml/n	١- بۆنەوەر	anorak/ˈænəræk/n قاپوت و کلاو
	٢- گیانەوەر ٣- ولاغ	١- یەکی دی
animated/adj	١- گۆرج و گۆژ	another/əˈnʌðə(r)/det ٢- شتی جیاواز
	٢- وینەیی جولۆ	١- وەلامی پرسیار
animation/ˌænɪˈmeɪʃn/n	١- گۆرج و گۆژی ٢- وینەیی جولۆ	دەداتەو ٢- وەلام دەداتەو
ankle/ˈæŋkl/n	گۆزینگ	answer sb back بەبێ شەرمی وەلام
annex/əˈnɛks/v	دەلکێن	دەداتەو
annexation/ˌænekˈseɪʃn/n	لکاندن	١- لە ئەستۆ دەگرت
annexe/ˈæneks/n	پاشکۆ	٢- پشنگیری دەکا
annihilate/əˈnaɪəleɪt/v	لەناوی دەبا، قبری دەکا	answerable/ˈɑːnsərəbl/adj بەرپرس
annihilation/əˈnaɪəˈleɪʃn/n	قەڵاچۆکردن، قەبرکردن	١- وەلام ٢- چارەسەر
anniversary/ˌænɪˈvɜːsəri/n	سالگەردی	٢- وەلامی پرسیار
annotate/v	١- دەقیق رافە دەکا	answerphone/ˈɑːnsəfəʊn/n
	٢- تێی بێنییەکان تۆمار دەکا	ئامیژیکە وەلامی تەلەفۆن دەداتەو
annotated/adj	پاشکۆی روونکردنەو	پەیامەکان تۆمار دەکا.
announce/əˈnaʊns/v	بۆکراو	ant/ænt/n مێرولە
	١- بە ناشکرا رادەگەیەن	antagonism/ænˈtæɡənɪzəm/n
	٢- شتێ بەدەنگی بەرز دەن	دوژمندی - ئاڤۆکی
announcement/əˈnaʊnsmənt/n	راگەیاندن	antagonize/ænˈtæɡənɪz/v
	بێزار	توڕە دەکا،
annoy/əˈnɔɪ/v	بێزاری دەکا	بێزار دەکا
annoyance/əˈnɔɪəns/n	١- هەست بە بێزاری کردن	Antarctic/ænˈtɑːktɪk/adj
	٢- بێزارکەر	پەيوەستە بە جەمسەری باشوری
annoyed/adj	توڕە، بێزارکراو	the antarctic/n جەمسەری باشوری
annoying/adj	توڕەکەر	antelope/ˈæntɪləʊp/n مامز - کەلەکیوی
		antenatal/ˌæntɪˈneɪtl/adj پێش بوون /
		بەر لەدایک بوون
		antenna/ænˈtenə/n قۆچی هەست
		anthem/ˈænthəm/n سرود
		anthology/ænˈθɒlədʒi/n
		هەلبژاردەیی پەخشانی و هۆزانی، دیوان
		anthropology/ˌæθrəˈpɒlədʒi/n
		مروفتناسی

amount	13	Anglo-saxon
amount/ə'maʊnt/n	۱- بر سه رجهم	۲- له منوان - بۆ هه ريك ۱- له ناو
amount/v	۱- ده گاته هه مان ده گه ينئ	گيره شيونئ، ناواوه
amp/æmp/n	ئه ميئر	گيره شيونئ
ample/'æmpl/adj	۱- تهواو- تهسل	گيره شيونئ
	۲- فره	۱- زانستى
amply/'æmpli/adv	به تهسل	بونيادي مروژ ۲- بونيادي شتى زيندوو
amplify/'æmplifa/v	۱- دهنگ گهروه	۱- لاشه يى
	دهكا ۲- ديزهه ي ده داتئ	باپير، پيشينان
amplification/'æmplifi'keiʃn/n	تيرو تهسل	نژاد
amplifier/n	دهنگامر-	لهنگه رگه رى كه شتى
	دهستى يان قاچى ده بريته وه	۱- لهنگه ر ده گه رئ ۲- توند دهكا
amputate/'æmpjuteit/v		ancient/'eɪnfənt/adj
amputation/'æmpju'teɪʃn/n	برينه وه	۱- كۆن، ديزين
amuse/ə'mju:z/v	۱- به پينكه نئنى دينئ	۲- كۆن ۲- به سالاجوو
	۲- ئاسوده ي دهكات	۱- وه ۲- ههروما
amused/adj	۱- ئاسوده ۲- دلخوشكه ر	۲- ههروا ۱- بههوى ۵- دووباره بوونه وه
amusement/ə'mju:zmənt/n	۱- خوشى	۶- بۆ جهخت كره ئى جياوازي
	۲- رابواردن	۷- له جياتى (to) له پاش هه نئى فرماندا
amusing/adj	دلخوشكه ر	anecdote/'ænikdəʊt/n
anaemia/ə'ni:miə/n	كه م خوينئ	چيروكى كورت
anaemic/ə'ni:mik/adj	توشبوو به	anew/ə'nju:adv
	كه م خوينئ	سه ره نوئ، جاريكى تر
anaesthetic/'ænəs'tetɪk/n	بهنگ	angel/'æmɔ:ʒəl/n
anaesthetist/ə'ni:θetɪst/n	نوژدارى	۱- فريشته
	بهنگ كه ر (سركه ر)	۲- نه رم- بوخوش
anaesthetize/ə'ni:θetaɪz/v	به نئى دهكات، سېرى دهكا	angelic/'æŋdʒelɪk/adj
analogous/ə'næləgəs/adj	پينكه وو به	فرشته يى
analogy/ə'nælədʒi/n	پينكه وو، پيروه	angelically/adv
by analogy	ئيديو م، پينكه وو	فرشته بيانه
	به ريگاي... به پيروه ي	anger/'æŋgə(r)/n
analyse/'ænəlaɪz/v	شى دهكا ته وه،	توپه يى
	شرۆقه دهكا	anger/v
analysis/ə'næləsis/n	۱- شى كره نه وه	توپه دهكا
	۲- ئه نچامى شى كره نه وه	angle/'æŋgl/n
		۱- گو شه ۲- لا
		angle/v
		بگاته نارمانج- ئاراسته ي دهكا
		angle/v
		زۆر كره ئ له خهك- خاوه وه ر ده گه رئ
		angler/n
		ماسه يگر
		angling/'æŋɡlɪŋ/n
		ماسه يگر تئ
		Anglican/'æŋɡlɪkən/n
		ئهنگليكانى
		Anglo/'æŋɡləʊ/n
		ئينگليزى
		Anglo-saxon/'æŋɡləʊ'sæksn/n
		۱- كهسى به ره سه ن ئينگليزى
		۲- نهو كه سانه ي له پيش و لا تگيرى نۆرمانى
		زياو ن- زمانى ئينگليزى پيش نزىكه ي
		سالى ۱۱۵۰.

alto

12

among

alto/'æltəʊ/n (له‌ناستی دهریا) ۲- به‌ری

altogether/ˌɔːltə'geðə(r)/adv ئالتۆ: نزمترین

دەنگۆی گۆزانی

aluminium/æljə'mɪniəm, ælə-/n

۱- به‌ته‌راوی ۲- تیک‌پا ۳- به‌گشتی

always/ˈɔːlweɪz/adv ۱- هەمیشە

کاتزای ئەه‌مەنیۆم

۲- لە‌کۆنەرە ۳- هەتا هەتایی

۴- دیسان و دیسان. ۵- هەردەم

am/əm/v کاری رانه‌بردووی (بوون)

amalgamate/ə'mælgəmeɪt/v

تیک‌ئەڵ دەبن، دەبنە یەك، ئاوێتە‌بوون- ئیک‌دان،

amalgamation/ə'mælgə'meɪʃn/n

تیک‌ئەڵ دەبن، دەبنە یەك، یە‌ک‌بوون

amass/ə'mæs/v لە‌سه‌ریەك دانه‌نی،

کە‌له‌که‌ دەبن

amateur/'æmətə(r)/n ۱- بۆ خۆشی-

ناکارامەیی ۲- نەشارەزایی

amateur/adj ۱- کاری بۆ خۆشی بکا،

ناشارەزا،

amateurish/'æmətəriʃ/adj

۲- کاری جێ‌شارەزایی ئە‌نجام‌ بدەری- جێ‌به‌هره

amaze/ə'meɪz/v کە‌سێ سەر‌سام بکە،

هەندە‌هۆش بکە

amazed/adj سەر‌سام بوو

amazement/ə'meɪzmənt/n سەر‌سامی

amazing/ə'meɪzɪŋ/adj سەر‌سۆره‌ژن

amazingly/adv سەر‌سۆره‌ژنەرانه

ambassador/æm'bæsədə(r)/n

بالیۆز- بالوێز

amber/'æmbə(r)/n زاخ: مادە‌یه‌یکی

رەنگ زەردی قاوە‌یی‌یه‌ به‌کار‌دێ بۆ

دروست‌کردنی گەنجینه‌ و جوان‌کاری.

۲- رەنگ قاوە‌یی‌یاو

amber/adj زاخی

ambiguity/æmbrɪ'gjuːəti/n لێلی

ambiguous/æm'bigjuəs/adj لێل

ambiguously/æm'bigjuəsli/adv

به‌نادیاری

ambition/æm'bɪʃn/n ۱- به‌رزخوایی

۲- په‌روش

ambitious/æm'bɪʃəs/adj ۱- به‌ناوات

۲- ناواتێ زە‌حمەت‌ بێته‌دی

ambivalent/æm'bɪvələnt/adj

هەست ئاتە‌بابی، هە‌قدێ، ئاکۆک

ambivalence/æm'bɪvələns/n هەستی

ئاتە‌وابی، هە‌قدێ

ambulance/'æmbjələns/n ئۆتۆ‌مبیلی

فری‌ا‌گوزاری

ambush/'æmbuʃ/n - v بۆ‌سه-

بۆ‌سه‌ دانه‌نی

amen/ɑː'men/interj ئامین

amenable/ə'mɪnəbl/adj ئامادە‌یه

قایل بێ‌ یان ئاراسته‌ بکری

amend/ə'mend/v هە‌موار‌ ده‌کا

amendment/ə'mendmənt/n

۱- هە‌موار‌کردن، ۲- کرداری هە‌موار‌کردن

amenity/ə'mɪnəti/n هە‌واری خۆش

American/'æmerɪkən/n ئە‌مریکی

American Football تۆپی پێ‌ی ئە‌مریکی

amiable/'eɪmiəbl/adj رووخۆشی

amiably/'eɪmiəbli/adv به‌‌ریز

amicable/'æmɪkəbl/adj بێ‌‌کێشه-

ئاشتیانه، نە‌رم، دۆ‌ستانه

amid/ə'mɪd/prep لە‌نیوان

amiss/ə'mɪs/adj هە‌له‌ / نە‌شیاو

ammunition/æmju'niʃn/n

۱- قە‌ه‌مه‌نی ۲- زانیاری به‌کار‌هاتوو لە‌دری...

amnesty/'æmnəsti/n ۱- به‌خشیانی

دە‌و‌لە‌ت، ۲- ئی‌جۆردن ۳- واز‌هێنانی خە‌لک‌ له‌

چە‌کی نایاسایی

among/ə'mʌŋ/prep ۱- لە‌ناو‌مه‌راست

۲- لە‌نیوان (دوو‌کە‌س زیاتر)

allergic

allergic/ə'li:dzɪk/adj	1- حساسیت 2- هسته‌موری هسته. 2- توش بو به‌مۆی هسته‌موری- حساسیت 3- نارامی ده‌کاته‌وه، هێوری ده‌کاته‌وه
alleviation/ə'li:vi'eɪʃn/n	نارام کردنه‌وه، هێورکردنه‌وه
alley/'æli/n	کۆلێ- پێژه‌وری به‌رتنگ
alliance/ə'laɪəns/n	هاو‌په‌یمانی- هاو‌په‌یمانی‌تی
allied//adj	هاو‌په‌یمان
alligator/'ælgɪtə(r)/n	تیمساح ئهمریکی
allocate/'æləkert/v	تەرخان ده‌کړئ- دابەش ده‌کړئ
allocation/ælə'keɪʃn/n	تەرخان‌کردن، پشک
allot/ə'lot/v	تەرخان ده‌کا- به‌ش ده‌دا
allotment/n	پارچه زه‌وی بۆ چاندنی سه‌وزه‌وات/ دابه‌شکردنی پشکه‌کان
allow/ə'lau/v	1- رێ ده‌دا 2- ده‌رفه‌تی ده‌دا پشک 3- ده‌یه‌خێتی- ده‌به‌خشی 4- تەرخان ده‌کا
allowance/ə'laʊəns/n	1- پشک 2- یارمه‌تی 3- ئاماره ده‌دا
allude/ə'lud/v	ئاماره
allusion/ə'lu:ʒn/n	ئاماره
ally/ə'laɪ/n	1- ده‌وله‌تی هاو‌په‌یمان 2- هاو‌په‌یمان، لایه‌نگر
allied/ə'laid/adj	وێکچوو، هاو‌په‌یمان
almighty/ɔ:l'maɪti/adj	1- توانا‌دار 2- مەزن
almond/'ɑ:mənd/n	بادهم- باوی
almost/'ɔ:lməʊst/adv	نزیکی
alone/ə'ləʊn/adj	ته‌نیا، به‌ته‌نیا
along/ə'lɒŋ/prep	1- به‌دریژایی 2- به‌ته‌نیش 3- به‌نزیک

11

altitude

along/adv	1- بۆ پێشه‌وه 2- له‌گەن
all along	هم‌ره له‌ به‌راییی
along with	له‌گەن
alongside/ə'lɒŋ'saɪd/adv	1- ته‌نیش 2- له‌گەن
aloof/ə'lʊ:f/adj	1- خۆدوور 2- گۆشه‌گیر
aloud/ə'laʊd/adv	به‌ده‌نگی به‌رز
alphabet/'ælfəbet/n	ئەلف با
alphabetical/'ælfə'betɪkl/adj	ئەلف بایی
alphabetically/'ælfə'betɪkli/adv	به‌ پێی ئەلف بئ
alpine/'ælpain/adj	لوتکه‌ی چیا/ ئەلپا سه‌رپۆکه
already/ɔ:l'redi/adv	1- پێشتر 2- ئاوا زوو
Alsatian/æl'seɪʃn/n	سنگی پۆلیسی
also/'ɔ:lsəʊ/adv	هم‌وه‌ها، له‌مه زیاتر
not only- but	ئیدیۆم: نه‌ک- به‌لام
altar/'ɔ:ltə(r)/n	میزی پێغۆله که‌نبه‌سه یان په‌رستگا
alter/'ɔ:ltə(r)/v	ده‌یگۆڕی، ده‌گۆڕی
alternation/ɔ:ltə'reɪʃn/n	گۆڕان، هه‌موارکردن
alternate/adj	1- ئۆیه‌کار- یه‌ک له‌دوای یه‌ک 2- یه‌ک له‌ دوو
alternately/adv	به‌نۆژه
alternate/'ɔ:ltəneɪt/v	به‌دوای دئ
alternation/ɔ:ltə'neɪʃn/n	دوایه‌دوای یه‌ک هاتن
alternative/ɔ:l'tɜ:nətɪv/adj	به‌دیل- له‌جیاتی
alternative/ɔ:l'tɜ:nətɪv/n	یه‌کی تر
alternatively/adv	له‌جیاتی ئه‌وه
although/ɔ:lðəʊ/conj	1- هه‌رچه‌نده 2- به‌لام
altitude/'æltɪtju:d/n	1- به‌زی

aircraft carrier	10	allergy
aircraft carrier/n	هەنگری فڕۆکە	۱- بیانی ۲- سەیر
airless/'eələs/adj	تەنگ/بەهەرا	۱- خۆی
airy/'eəri/adj	هەوادار	دوور دەخاتەرە ۲- گۆشەگیر دەبێ
aisle/aɪl/n	ناوڕوو، نیوڕەیی	گۆشەگیری /
ajar/'ə'dʒɑ:(r)/adj	هەندێ کراوە،	نامۆبون
	نیووەکراوە	Alienation movement
akin/'ə'kɪn/adj	نزیك- پێنجچوو- خزم	بزافی تەغریبی
a la carte/'ɑ: lɑ: 'kɑ:t/adj	بەپێی	هەلگیرساو
	داواکراو	alight/v
alarm/'ə'lɑ:m/n	۱- هەستکردن لە	دادەبەزێ لە... دیتەخواری
	ناکاوی بەتەرس ۲- ناگادارکردن ۳- زەنگی	align/'ə'lain/v
	وریاکەر ۴- کاتژمێری وریاکەر	۱- رێک دەخا (سەر)
alarm/v	دەتوقینێ	۲- لایەنگری دەکا
alarmed/'ə'lɑ:md/adj	ترسێنۆک، نیکهەران	alignment/'ə'laimmənt/n
larming/'ə'lɑ:mɪŋ/adj	ترسێنەر، تۆقینەر	۱- سەر
alarminingly/adv	ترسێنەرانه	۲- لایەنگری
alarm clock/n	کاتژمێری وریاکار	alike/'ə'lark/adj
alas/'ə'læs/interj	بەداخووە- ئەفسوس	alike/adv
album/'ælbəm/n	۱- قەوان ۲- ئەلبوم	بە هەمان رێگا
alcohol/'ælkəhəl/n	۱- کحول ۲- ئاروق	alimony/'æliməni/n
alcoholism/'ælkəhəlizəm/n	خوگرێتن	پارەیی بەخێوکردن،
	بەئاروق خواردنەو	بژێوی شەرمی (بۆ ئافەرەتی تەلاق دراو)
alcove/'ælkəʊv/n	دەلاقە	alive/'ə'laɪv/adj
ale/'eɪl/n	جۆرێکە لە بیرە	۱- زیندوو ۲- پێژیان
alert/'ə'leɪt/adj	۱- وریاکەر	all/'ɔ:l/det
	۲- وریاکردنەو لەبارەیی ترسێکی چاوەڕێکراو	۱- هەموو ۲- سەرپا
on alert	لەسەرپێ- ئەمامادەباشی	۳- هەریەکە ۴- ئەوێ کە هەبە
alert/v	ناگاداردەکاوە	in all
A level/'eɪ levl/n	ئەزمونی دواواوەندی	سەرچەم
	گشتی بۆ وەرگیران لە زانکۆکانی بەریتانیا	not all that
algae/'ældʒi:/n	قەوزە	زۆر نا
algebra/'ældʒɪbrə/n	زانستی جەبر	not at all
alias/'eɪliəs/n	نازناو- ناسراو بە	شایانی نییە، چ نییە
alibi/'æləbaɪ/n	سەرغرازکردن-	all
	بەریکردن (لەسەر بنچینەی ئامادەنبوون لەکاتی روودانی تاوانیک).	۱- بە تەواوی ۲- بۆ هەر لایەک
alien/'eɪliən/n	۱- نامۆیی ۲- سەیرۆسەمەرە	all along
		لەسەرەتاو
		all right
		۱- باش ۲- سەلامەت ۳- باشە
		all the better
		ئەمە باشترە
		all the harder
		ئەمە گرانتەرە
		the all clear//n
		نیشانەی سەلامەتی
		all-in/adj
		تیکرا
		all-rounder/n
		بەهرەدار
		Allah/'ælə/n
		خودا- الله
		allay/'ə'leɪ/v
		هێوکردنەکاوە
		allege/'ə'ledʒ/v
		بانگەشه دەکا
		allegation/'ælə'geɪʃn/n
		بانگەشه کردن
		alleged/adj
		بانگەشه کراو
		allegedly/'ə'ledʒɪdli/adv
		وەک دەلێن
		allegiance/'ə'li:dʒəns/n
		ئەمەکرداری
		allergy/'æləgəri/n
		هەستەویری-

agitate	9	aircraft
agitate/'ædʒɪteɪt/v	دەهەژینن - دەروژینن	۲- ئامانج
agitated/adj	پەشوگاو - نیکمران	بین ئامانج -
agitation/'ædʒɪ'teɪʃn/n	پەشوگاوی -	سەرلێشیواو
	نیکمرانی، وروژان	گومرا - بێسەرلێشیواوی
agnostic/'æg'nɒstɪk/n	نازانمکاری	۱- دەیموی ۲- ئاراستە دەکا
ago/ə'gəʊ/adv	لەر ابرندو - لەمەوپێش	۳- نیشانە دەگرت
agonize/'ægənəɪz/v	نازار دەچێژێ	۱- هەوا (با) ۲- هەوا ۲- فرۆکە
agonized/adj	نەشکەنچە دراو -	۴- مۆزک - هەست
	نازاراوی	لە دەشتە - لە دەرمە
agonizing/adj	بە ئازار - یەسووی	on the air
agony/'æɡəni/n	نیش، نازاری بەچێژ	airbase/'eəbeɪs/n
agree/əɡri:/v	۱- قایل دەبن - کۆکن	
	۲- رازی دەبن ۲- رازی دەبن لەسەر (هەگن)	air conditioned/adj
	۴- رازی دەبن بە .. ۵- وەك يەك دەبن.	
agreeable/ə'ɡri:əbl/adj	۱- نەرم	air conditioning/n
	- پەسەند ۲- رازی	airfield/'eəfi:ld/n
agreeably/ə'ɡri:əbli/adj	بەشپۆ دەیهکی	air force/n
	خۆشی.	air hostess/n
agreement/ə'ɡri:mənt/n	۱- رێکەوتن	
	۲- رازی بوون	air line/'eəlaɪn/n
agriculture/'æɡrɪkʌltʃə(r)/n	چاندن،	airliner/'eəlaɪnə(r)/n
	کشتوکال	
agricultural/'æɡrɪkʌltʃərəl/adj	کشتوکالی	airmail/'eəmeɪl/n
ah/ɑ:/interj	ئاھ	airplane/'eəpleɪn/n
aha/ɑ:'hɑ:/interj	ها ئەرەتە - ئی تیگە یشتە	airport/'eəpɔ:t/n
ahead/ə'hed/adv	۱- لە پێش ۲- لە پێشی	air raid/n
	۲- لە داها توو ۴- لە پێشەریه - زیرەکترە	air space/'eəspeɪs/n
	۵- لە پێشەریه	airtight/'eəraɪt/n
aid/əɪd/n	۱- یارمەتی - هاوکاری	air traffic controller
	۲- یارمەتیدەر ۳- ئازوخە پیتاک	
aid/v	یارمەتی دەدا	air/ə(r)/v
aide/əɪd/n	یارمەتی	
Aids/əɪdz/n	نایدز	
ailing/n	نەساخ، شیوا، تەندروستی تێکچو	airing cupboard/n
ailment/'eɪmənt/n	نەخۆشی - نەساخی	
aim/əɪm/n	۱- ئامانج، مەبەست	airborne/'eəbɔ:n/adj
		aircraft/'eəkra:ft/n

affectionate	8	agility
affectionate/ə'fekənət/adj	ئەویندار، خۆشویستار	پاشماوە- شونێوار/ کاریگری
affectionately/adv	بەسۆزی، بەخۆشەویستی	پاش نیوەڕۆ
affiliate/ə'filiət/v	دەچێتە پال،	کۆلۆنیای دوا
affiliated/adj	لەبەشێوە،	پیش تاشین
affiliation/ə'fili'eɪʃn/n	ئەندامبوون،	لەپاشان
affinity/ə'fɪnəti/n	پەیوەست بوون	۱- جاریکی تر
affirm/ə'fɜ:m/v	۱- مەیل-لەیک نزیکی (خزمایەتی) ۲- پیکچوون	۲- سەرلەنوێ ۲- وێرە ئامە
affirm/n	۱- جەخت دەکا ۲- دەسەلمێنێ	against/ə'geɪnst, ə'genst/prep
affirmation/æ'fɜ:mɪ'n/n	جەخت کردن- سەلماندن	۱- لەقەد ۲- پێچەوانە ۳- دژ ۴- دژ ۵- جیاوازی
afflict/ə'flɪkt/v	بەئین	age/ɛɪdʒ/n
affliction/ə'flɪkʃn/n	- سەلمێندراو- رستە ی خەبەری	۱- تەمەن ۲- ماوەی ژیا
affluent/æ'fluənt/adj	ئازار دەچێژی	۲- پیریکی ۴- سەردەم ۵- بۆ ماوەیەکی درێژ
affluence/æ'fluəns/n	ئازار دەر	underage/n
afford/ə'fɔ:d/v	زەنگین، دەوڵەتمەند	ناخال- نابالغ
affront/ə'frʌnt/n	نەیمەت	age-group
afloat/ə'flaʊt/adj	۱- بەرگە دەگری- پی- دەگری ۲- دەتوانی	age/ɛɪdʒ/v
afoot/ə'fʊt/adj	۲- دەتوانی	aged/'ɛɪdʒɪd/adj
afraid/ə'freɪd/adj	رسوا- هەتک	the aged/n
afresh/ə'freʃ/adv	۱- سەرئاوکەوتوو ۲- کاریبەرەوامی	agency/'ɛɪdʒənsi/n
African-American/n	ئامادەکراو	۱- ئاژانس ۲- حکومەت
Afro-caribbean	۱- ترسنۆک ۲- نیکمران	agenda/ə'dʒendə/n
after/ɑ:ftə(r)/prep	جاریکی تر، دووبارە	agent/'ɛɪdʒənt/n
after-effect/n	هەولانی ئەمریکی بەرەسەن ئەفریقی	۱- بڕیکار ۲- جاسوس
	۱- کاریبی بەرەسەن ئەفریقی ۲- کەسێک لەرەسەنی کاریبی- ئەفریقی	aggravate/æ'grævət/v
	۱- لەپاش ۲- رۆژ لەدوا رۆژ ۳- لە پەشت ۴- لەپاش ۵- بەهۆی ۶- دەگەڕێ لەدوا ۷- نەیسەت بە	۱- خراپتر دەبێت ۲- توپەردەکا
	لەپاش- لەپاشان	aggravation/æ'grævəɪʃn/n
	ئاکامیکی خراپ/ ئومێدبەر	- توندبوون
		on aggregate
		ئیدیۆم: سەرچەم
		aggression/ə'ɡresʃn/n
		۱- دوژمنکاری ۲- گیانی دوژمنکاری
		aggressor/ə'ɡresə(r)/n
		دوژمنکاری- دوژمنکار
		aggressive/ə'ɡresɪv/adj
		۱- دوژمنکارانە ۲- جەربەزە
		aggressively/adv
		بەتوندی
		aggrieved/ə'ɡri:vɪd/adj
		پەشیمان- توپە
		agile/æ'dʒaɪl/adj
		گورج وگول
		agility/ə'dʒɪləti/n
		چالاک- بزاون

adoration

adoration/ædə'reɪʃn/n ئەشق/پەرستن

شەیدای بون

adorn/ə'dɔ:n/v

دەپرازیشتەوه

adrenalin/ə'drenəlɪn/n

ئەدرینالین

adrift/ə'drɪft/adj بەرەلە // توند ئەکراو

adult/ædʌlt/n

بالەق - گەییو

adultery/ə'dʌltəri/n

زینا

advance/əd'vɑ:ns/v ١- بەرمو پیش دەچن

٢- پیش دەکەوێ

advanced/əd'vɑ:nsɪt/adj ١- پیشکەوتوو

٢- پەرەسەندو

advance/əd'vɑ:ns/n

١- پیشبەرەو

٢- پیشکەوتن ٣- پیشەمکی (پارەدانی پیش

وەخت).

in advance پیشتر پیش وەخت، لەپیشەکی

advantage/əd'vɑ:ntɪdʒ/n ١- ئەدگار

٢- سود

ئیدیۆم: سود دەبینن ئە... // دەرفەت وەرەدەگرن

٢- قەرز دەکا - دەبجاینین

advantageous/ædvən'teɪdʒəs/adj

سوودبەخش

advent/ædvent/n

١- هاتن

٢- چوار هەفتە یەر لە سەری سالی زاینی

adventure/əd'ventʃə(r)/n سەرکەشی

adventurous/adj ١- سەرکەش

٢- پڕ سەرکەشی

adverb/ædvɜ:b/n

ناوەلفەرمان

adverbial/əd'vɜ:biəl/adj

ناوەلفەرمان

ئاسا

adversary/ædvəsəri/n

دوژمن،

بەرامبەر، هەفرک

adverse/ædvɜ:s, əd'vɜ:s/adj

پێچەوانە - دژ

adversely/adv بەئەبیاری - بە شێوەیەکی

خراب

adversity/əd'vɜ:səti/n

ئەنگاوی -

ئەنگانە، میجەنت

affection

advert/əd'vɜ:t/n راگەیاندن - ئاگاداری

advertise/əd'vetəɪz/n رادەگەییەن

(لەتەلەفزیۆن)، بەهەرمەین دەکا

advertising/n پڕوپاگەندە ی راگەیاندن

advice/əd'vaɪs/n ئامۆزگاری - پاوێز،

شیرەت

advisable/əd'vaɪzəbl/adj باش - راست،

ماقوول

advise/əd'vaɪz/v ١- ئامۆزگاری دەکا

٢- پێی رادەگەییەن

adviser/əd'vaɪzə(r)/n پاوێزکار،

شیرەتکار

advisory/əd'vaɪzəri/n پاوێزکاری

advocate/əd'vɒkət/v بەرەدانی دەکا -

تەزکیە دەکا

advocate/əd'vɒkət/n لایەنگر - پشتگیر -

پارێزەری بەرگری

aerial/ə'ɛəriəl/n

بایی وەک رادیۆ

aerial/ə'ɛəriəl/adj

١- هەوایی

٢- لە ئاسمان وەرگیراو

aerobics/ə'ɛrəbɪks/n مەشقی وەرزشی

aerodynamics/ə'ɛrədaɪ'næmɪks/n

زانستی داینامیکی، هەوایی - جۆلەنەوی

شەت لە هەوا

aeroplane/ə'ɛrəpleɪn/n فڕۆکە // بالەفڕ

aerosol/ə'ɛrəsɒl/n ئیروئسۆل، هەوادەر

-بەخاخە-

aesthetic/ɪs'θetɪk/adj جوان // جوانیی

afar/ə'faɪ(r)/adv لە دورەو

affair/ə'feə(r)/n ١- رەوش - روداو

٢- کاروبار ٣- تاییبەت

affect/ə'fekt/n ١- کار دەکا

٢- زیان دەدا

٢- توپە دەکا

affected/ə'fektɪd/adj دروستکراو،

ئاسروشتی

affectation/ə'fek'teɪʃn/n خۆ وا

پیشاندان، خۆ نواندن

affection/ə'fekʃn/n خۆشەویستی

additive

additive/'ædətɪv/n مادەیی زیڤه‌کراو

address/ə'dres/n ١- ئاونه‌شان ٢- وتار

address/ə'dres/v ١- ده‌نێڤێ ٢- وتارده‌دا

٣- ئاراسته‌ ده‌کا ٤- ئاراسته‌ی ده‌کا به‌ پایه‌ک

٥- ده‌گه‌ڕێته‌وه‌ بۆ

adept/ə'dept/adj کارامه‌، شارمه‌زا

adequate/'ædɪkwət/adj ١- به‌شی

پێویستی ٢- هێنده‌ باشی

adequacy/'ædɪkwəsi/n به‌س-

به‌پێی پێویست

adequately//adv به‌تێڤی به‌لام نه‌ک به‌باشی

adhere/əd'hɪə(r)/v ١- پێوه‌ی ده‌فکن

٢- پێگه‌ری ده‌کا

adherent/əd'hɪərənt/n لایه‌نگر

adherence/əd'hɪərəns/n پێگه‌ری کردن

adhesive/əd'hɪːsɪv, əd'hɪzɪv/adj

پێوه‌فکەر- چرکدار

ad hoc/əd hɒk/adj بۆمه‌به‌ستنه‌کی دیار

adjacent/ə'dʒeɪsnt/adj هه‌وسن، هه‌وێڤێک

له‌یه‌ک نزیک

adjective/'ædʒɪktɪv/n ئاوه‌لئاو

adjectival/ædʒɪk'taɪv/adj ئاوه‌لئاو

ئاسا

adjoining/ə'dʒɔɪnɪŋ/adj پێوه‌ لکاو/

نزیک

adjourn/ə'dʒɜːn/v دواده‌خا/ راده‌گرێ

adjournment/n دواخستن/ پارگرتن

adjudicate/ə'dʒuːdɪkeɪt/v یه‌کلا

ده‌کا ته‌ر- ده‌ییرێ نه‌یتوه‌

adjudicator/n بێراره‌ری یه‌ک لا که‌روه‌

adjust/ə'dʒʌst/v ١- هه‌مواری ده‌کا،

ڕێکی ده‌خا ٢- راده‌ی له‌گه‌ڵ..

adjustable/adj هه‌موار ده‌کرێ

adjustment/n هه‌موارکردن- راهاتن

ad lib//adj سه‌رپێیی

ad lib...//adv به‌سه‌رپێیی ده‌دوێ

adore

١- به‌پێوه‌ /əd'mɪnɪstə(r)/v

ده‌بات ٢- ده‌دا(ده‌رمان)

administration/əd'mɪnɪ'streɪʃn/n

١- به‌پێوه‌ به‌رایه‌تی

٢- ده‌سته‌ی به‌پێوه‌ به‌رایه‌تی

٣- حکومه‌ت

administrative/əd'mɪnɪstrətɪv/adj

کارگه‌ری

administrator/əd'mɪnɪstreɪtə(r)/n

به‌پێوه‌ به‌ر، بێرکار، کارگه‌ری

admirable/'ædmərəbl/adj په‌سه‌ند

admirably/'ædmərəbli/adv

به‌ په‌سه‌ندی، به‌ شایه‌نی

admiral/'ædmərəl/n نه‌دمیرال

admiration/ædmə'reɪʃn/n به‌دڵ بوون

admire/əd'maɪə(r)/v په‌دڵیستی

admirer/n په‌سه‌ندکار/ په‌سه‌ندیار

admiring/adj په‌سه‌ند

admiringly/adv به‌ په‌سه‌ندی

admission/əd'mɪʃn/n ١- ڕێ پێدان

٢- ده‌رگانه ٢- دان نان ٤- وه‌رگرتن

admit/əd'mɪt/v ١- دان ده‌نی

٢- ڕێی پێ ده‌دا بێته‌ ژوړی

admittance/əd'mɪtns/n رووخسه‌تی

چوونه‌ ژووره‌وه‌

adolescence/ædə'lesns/n ته‌مه‌نی

هه‌رزه‌کاری

adolescent/ædə'lesnt/adj هه‌رزه‌کار

adopt/ə'dɒpt/v ١- به‌کوڕ خۆی ده‌کا،

به‌ منداڵی خۆی ده‌نوسن

٢- به‌کار ده‌هێنن

adopted/adj به‌کوڕه‌کراو

adoption/ə'dɒpʃn/n به‌کوڕه‌کردن

adorable/ə'dɔːrəbl/adj ژوړ قه‌شه‌نگ،

خۆشه‌ویست، شه‌یداکه‌ر

adore/ə'dɔː(r)/v ١- ده‌په‌رستن

٢- شه‌یدا ده‌یڤ

acquiesce	5	additional
acquiesce/ækwi'esns/n	activity/æk'tɪvəti/n	1- چالاکى، جولان
acquire/ə'kwɪə(r)/v		2- چالاکى
	actor/æktə(r)/n	نەکتەر - زارەکتەر
acquisition/ækwi'zɪʃn/n	actress/æktɹəs/n	نەکتەرى ژن
	actual/æktʃuəl/adj	کردارىيى - راستى
acquit/ə'kwɪt/v	actually/æktʃuəli/adv	لەر راستىدا
	acupuncture/ækjupʌŋktʃə(r)/n	چارەسەر بە دەرزى
acquittal/ə'kwɪtl/n	acute/æktʃuət/adj	1- تىز - توند
		2- ترسانە 2- زۆر - بىرتىز - زىرەك
acrid/ækɹɪd/adj	acutely/adv	تا رانەيەكى زۆر
acrobat/ækɹəbæt/n	acute angle	گۆشەى تىز
	ad/æd/n	ئاگادارى
	adamant/ædəmənt/n	سەربەق
acrobatic/ækɹə'bætɪk/adj	adamantly/adv	پشت، پۇر
acrobatics/n		بە رۇدى
acronym/ækɹənɪm/n	adapt/ə'dæpt/v	1- خۇ دەگۇنجىنى
		2- گۇنجاندىن - ھەمەوار دەكا 2- ئامادە دەكا
across/ə'kɹɒs/n	adaptable/ə'dæptəbl/adj	نەرم، سازاۋ
	adaptation/ædæp'teɪʃn/n	1- ۋەرگىراۋ
act/ækt/v		2- رەۋش گۇنجاندىن
	adaptor/n	1- سازگەر
		2- سەيار، فرەسەر پىلاك
act/n	add/æd/v	1- زىياد دەكا 2- كۆدەكاتەۋە
	addition/ə'dɪʃn/n	زىاد / زىندە
acting/æktɪŋ/n	add up	پىن دەچىن راست بىن
	add up to..	دەكاتە
action/ækʃn/n	adder/ædə(r)/n	مارى بچوكى ژەھەردار
	addict/ædɪkt/n	خو دەگىرى بە
	addicted/ə'dɪktɪd/adj	خو گرتوۋ بە
in action	addiction/ə'dɪkʃn/n	خوگرتىن
into action	addictive/ə'dɪktɪv/adj	بە رەۋ
out of action		خوگرتىن بىردىن
take action	addition/ə'dɪʃn/n	1- كۆكردەۋە،
activate/æktɪveɪt/n		خىستەسەر 2- زىاد - زىندە
active/æktɪv/adj	in addition to	ئىدىيۇم: ۋىپراي ئەمە
	additional/ə'dɪʃənəl/adj	زىندە

accomplished	4	acquiesce
accomplished/ə'kʌmplɪʃt/adj	کارامه، به‌هره‌دار	تۆمه‌تباری ده‌کا
accomplishment/ə'kʌmplɪʃmənt/n	۱- راپەراندنی شتیک به‌سەرکه‌وتویی ۲- به‌هره-کارامه‌یی	تۆمه‌تبار، گونا‌ه‌بارکراو گونا‌ه‌باری، گومانکاری ۱- راهاتوو ۲- ئاسایی
accord/ə'kɔ:d/n	ریک‌ه‌کوتن	۱- له‌کۆتکان-ئاس-یه‌ک، ۲- له‌تینس: یه‌که‌م لێدان که‌ به‌رام‌به‌ر ناتوانی
in accord	به‌ته‌بایی	لێداته‌وه. ۲- گه‌رم‌دیه‌که‌ ۴- نایاب
by your accord	خۆه‌یشتی	ئیش، ئازار- ئازاری به‌رده‌وام
accord/ə'kɔ:d/v	۱- ده‌به‌خشی ۲- ده‌سازئ-ده‌گونج	هه‌ست به‌ ئیشیکێ به‌رده‌وام
accordance/ə'kɔ:dns/n	به‌پیی، ۱- به‌ پێیه‌ی که‌... ۲- بۆیه	۱- به‌ده‌ست دینی ۲- راده‌په‌ڕینی
according to/ə'kɔ:dɪŋ tə/prep	۱- به‌گۆیه‌ری ۲- به‌پیی	۱- ده‌ستکه‌وت ۲- کرداری ته‌واوکردنی کارێک سەرکه‌وتوانه.
accordion/ə'kɔ:dɪən/n	ئۆکۆردیۆن	ترشی
account/ə'kaunt/n	۱- راپۆرت ۲- حیسابی بانق ۳- ژمیریاری ۴- حیساب	۱- ترش ۲- ترشاندن، تیژ ترشیتی
by all accounts	به‌ته‌واوی ده‌نگ	۱- دان پێ ده‌نی. ۲- ده‌یناسن ۳- پێئێ به‌ده‌ستم
on account of	به‌هۆی	گه‌یشته‌وه. ۴- سوپاسی ده‌کا
on no account	بۆ هه‌ر هۆیه‌ی بێ، هه‌رچێ بێت	acknowledgement (-edgment)/n
take account of	له‌هه‌زی خۆی دانستن	۱- داننان به‌پۆز. ۲- گه‌یشته‌ن-ی (نامه)
for account	۱- شی ده‌کاته‌وه ۲- ده‌که‌یه‌نیته	۳- سوپاسگوزاری
accountable/ə'kauntəbl/adj	۱- به‌رپرس ۲- راهه‌کردن و شروقه‌کردن هه‌نده‌گه‌ری	acme/n
accountability/n	به‌رپرسیاری/ راهه‌کار	لوته‌که/ پۆیکه
accountant/ə'kauntənt/n	ژمیریار	acne/'ækni/n
accountancy/ə'kauntənsi/n	زانستی ژمیریاری/ ژمیرسازی	زیبکه‌ی لاوتنی
accumulate/ə'kju:mjələit/v	۱- کۆده‌کاته‌وه، خه‌رده‌کاته‌وه ۲- له‌سه‌ریه‌که‌ ده‌که‌وی	acorn/'eɪkɔ:n/n
accumulation/ə'kju:mjə'leɪʃn/n	له‌سه‌ریه‌که‌ که‌وتن، که‌له‌که‌بوون	به‌پو، ناوکی به‌پو
accuracy/'ækjərəsi/n	وردی، پێکی	۱- ده‌نگی
accurate/'ækjərət/adj	ورد، دروست	۲- ئامییری مۆسیقی بێکاره‌با
accusation/'ækju:'zeɪʃn/n	تۆمه‌تبارکردن	۱- سیماکانی بیه‌ستن. ۲- ده‌نگ زانی- بیه‌ست
		acquaintance/ə'kweɪntəns/n
		۱- ئاسیاری ۲- هه‌بوونی هه‌ندێ زانیاری
		له‌باره‌ی که‌سیه‌ک
		۱- ئاگادار، ئاشنا
		۲- ئامیینی که‌سیه‌ک
		acquiesce/'ækwi:'es/v
		قاییل ده‌بن (بێ مشت و مپ).

abundant	3	accomplish
abundant/ə'bʌdənt/n	زۆر	رازى بوون
abundantly/adv	بەشیوہیکى زۆر، فرە	۱- دەرورازە
abuse/ə'bjʊz/v	۱- خراپ بەکار دێنن، ۲- جوین دەدا، ۳- خراپ مامەلە لەگەڵ- کەسیک دەکا.	۲- دەرقرەتى بەکارهێنان، مافی بەکارهێنان، رئەدان، کەشە
abuse/ə'bjʊz/n	۱- خراپ بەکارهێنان، ۲- جوین ۳- ئابوو و بردن.	۱- بە ئاسانى کەشتن بە... ۲- بە ئاسانى بەکارهێنان ۳- کراوە (مرۆڤ)
abuse/v	جوین دەدا	accessibility/ək'sesə'bɪləti/n
abusive/ə'bjʊsɪv/adj	ئابوو و بەر، سووک، زمان پەیس	بە ئاسانى گەشتن
abysmal/ə'bɪzml/adj	زۆر قوڵ/ بێ بن / دۆژ	۱- کردارى دەستەلات گرتنە دەست ۲- زێدە بوون ۲- پازى بوون
academic/ækə'demɪk/adj	ئەکادیمی، تەبىزى، فیکرى	۱- پاشکۆ ۲- هاوکار- یارمەتیدەر
academy/ə'kædəmi/n	ئەکادیمیە/ ئەکادیمیایى	accident/'æksɪdənt/n
accelerate/æk'seləreɪt/v	خێراتر دەکا، خێراتر تاو دەدا	by accident بە رێکەوت
accelerator/æk'seləreɪtə(r)/n	پای بەغزین، خێراکەر	accidental/'æksɪdəntl/adv
accent/'æksent, 'æksənt/n	۱- زار، ۲- شێوەزار، ۳- نیشانەى نووسین ۴- جەخت، گرتگى دان	رێکەوتى - بێ بەرنامە پیا مەلەمەل، ستایش دەکا
accentuate/æk'sentʃueɪt/v	۱- روونی دەکا تەرە، ۲- بەرچاوى دەکا	acclimatize/ə'klaɪmətaɪz/v
accept/æk'sept/v	۱- قەبۆل دەکا - قایل دەبن، ۲- رازى دەبن ۳- دان دەن، پێ دەدا ۴- دان دەن کە - شتى - ناگۆڕى ۵- بەراست دەزانن	لەگەڵ کەش و هەواىەکى نوێ رادى، رادىڤن acclimatization/ə'klaɪmətaɪ'zeɪʃn/n
acceptable/æk'septəbl/adj	۱- پەسەند کراو، ۲- بەجى، گونجاو	راهاتن، گونجان لەگەڵ پەوش و سەقا
acceptability/ək'septə'bɪləti/n	پەلە پەسەندى	accommodate/ə'kɒmədeɪt/v
acceptably/ək'septə'bɪli/adv	بەشیوہیکى ماقوول	۱- دەرگرت، ۲- دادەنەشتن ۳- پێنى دەدا، جەز لەخێر دەکا
acceptance/æk'septəns/n	قایل بوون،	accommodation/ə'kɒmə'deɪʃn/n

هەوارگە، شوین
 ۱- سازان، ۲- کۆپالی مۆسیقی
 ۱- یاورى
 دەکا، ۲- لە هەمان کاتدا هەبێت ۲- هاوینچ
 ۴- مۆسیقا بۆ گۆرانی تیز لێ دەدا
 بەشداری
 تاران هاوکاری یەکێک دەکا لە تاران
 جێبەجێ
 دەکا، رادەپەرێنن

abort	abundance
abort/ə'bo:t/v	absent/ˈæbsənt/adj
١- لهبارى دەبات	١- ئامادە نەبوو
(مەندالەكەى ئاى سەكى لەبار دەبات)	٢- بىر پەرەتەوازە، بى ئاكا
٢- شتى كۆتايى پى دىنى پىش شەوى تەواى	ئامادە نەبوو،
بكات.	لێرە نەبوو
abortion/ə'bo:ʃn/n	absolute/ˈæbsəlu:t/adj
لهبارىردن،	١- هەموو،
لهبارچوون، بەرھايشتن	رەھا ٢- رەھا
abortive/ə'bo:tiv/adj	absolutely/ˈæbsəlu:tli/adv
سەرئەكەوتوو،	١- سەرلەبەرى (هەموو)، ٢- بەتەواى.
سەرئەكەوتوو	absolutism/ˈæbsəlu:tɪzəm/n
١- دادەگري	موتلەقيەت - رەھايەت لە دەسلەت
٢- زۆر دەبى	absolve/əb'zɒlv/v
١- بەرەو ٢- نەزىكەى	١- بە بى ئاوان
٢- لە هەموو لایەك - لێرە لەوى	دەرخواستى كەسێك لە ٢- لە گوناهى دەبوو
٦- لە شۆيى بى ٥- (پاش هەندى كردار بەكار	١- دەمژى ٢- تەدەكا
دئ) بى شەوى هىچ شتێك ئەنجام بەدا.	٣- دەگري ٤- سەرئەج رادەكەيش.
واتاى ئىدىيوى: خەرىك بى شتى ئەنجام بەدا.	absorbed/adj
١- لەبارەى.	مۆژ، سەرقال
٢- دەربارەى ٢- پەيوەندى بە	absorbent/əb'sɔ:bənt/adj
١- لەسەر	مژەر
٢- پيشوو ٢- زياتر ٤- بەز	absorbing/adj
له هەموو گرنگتر	تەواو سەرئەج راکيش،
١- روشنيەر /	ئەقل بەر
خوێنەر ٢- چەتون ٣- زىر	abstain/əb'steɪn/v
شان بە شان، لەگەل	١- شتى ئاكا
١- كورتى دەكاتەو	كە پيش خۆشە، خۆ بپەر دەكا / خۆى دور
٢- بپەرمى دەكا / مەحرومى دەكا	دەگري
٢- پوختە	٢- دەنگ نادا بە باش و بە خراپ بە ئا و نا.
١- دەرەوى و لات،	abstention/əb'steɪnʃn/n
هەندەران، تاپاوەگە	دەنگ نەدان
١- پەپ، چاوەرئ	abstinence/əb'stɪnəns/n
نەكرا، روشكەن / ترسانە	خۆگرتن،
١- لەناكا، لەپ	خۆ بپەر كردن
١- لەناكاوى، روشكەنى	١- هەبوون تەنها
١- دوول - كيم	وەك بپەرۆكە ئەك بوونى لاشەى
١- هەلدى و خۆى بە	٢- ئەبستەكرات (پرووت) ٢- تەجربەى
١- نەيىنى گووم دەكا	absurd/əb'sɜ:d/adj
١- لەوى نەبوون،	گالەهەچا،
١- ئامادە نەبوون، پورائەو	ئاماقول، بپەرودە
	absurdity/n
	پروپوچى / بپەرودەى
	absurdly/adv
	بە شپەرەهەكى ئاماقول،
	بە پەپوچى
	abundance/ə'bʌnsəns/n
	رێزەهەكى
	زۆرى شتێك

Aa

بەبێ بە شا

۲- واز لە کورسی دەسلەت دەهێنێ.

abdomen/'æbdəmən/n وەرگ، هورگ/

زگ، سک

abdominal/'æb'dɒmɪnəl/adj وەرگی،

پەپوهند بە وەرگەوه/سکەوه هەیه

abduct/'æb'dʌkt/v هەڵدەگرێ (ئافەرت)،

دەرفینێ

abhor/'æb'hɔ:(r)/v ۱- قەتەڵ دەبێتەوه

۲- قەتەڵ دەبێتەوه

abide/'æb'aɪd/v ۱- دەژی

۲- پابەند دەبێ، پێگەری پێ دەکا

۳- پووبەرپووی دەبێتەوه، بەرگە دەگرێ

ability/'æbɪləti/n توانا، توانست

ablaze/'æbleɪz/adj گەڕگرتوو

able/'eɪbl/adj دەتوانی، بەتوانا

ablutions/'æblu:ʃnz/n دەستتوێژ شوشتن

دەستتوێژ هەنگرتن

ably/'eɪbli/adv بە کارامەیی

abnormal/'æb'nɔ:ml/adj ناواژه،

ناسروشتی

aboard/'ə'bɔ:d/adv لەتاو شەمەندەفەر

و پاس و فڕۆکە و لەسەر پاپۆرەکا.

abode/'æbəʊd/n ماڵ، شوێنی

نیشتمەجێ بوون

abolish/'æbəliʃ/v کاری پێ ناکات،

هەڵیدەوهشینیتەوه

abolition/'æbə'liʃn/n هەڵوەشاندنەوه

A-bomb/n-v قونبەلەئەتۆمی

بە قونبەلەئەتۆمی لێ دەدا

abominable/'æbɒmɪnəbl/adj زۆر خراپ

/ قەتەرو

abominate/v ۱- بێزنی لێ دەبێتەوه

۲- قەتەرو دێتەوه ۳- تەبۆی دەکا

Aboriginal/'æbə'rɪdʒənəl/adj بەرایی -

دانیشتوانی رەسەنی کۆن

A-a/et/ پیتی یەكەم لە ئەلف بای ئینگلیزی دا

۱- بەرزترین پە (لە ئەزموون بۆ نموونه).

رنگای سەرەکی

۲- ئامرازێ ئەناسین لەپیش وشەێ دەست

پێگەرو بە دەنگی ئەبزوین.

۳- ئامرازێ ئەناسین (کاتی تۆ لەبارەێ شتێک

بەشینەوێکی گشتی دەدوێ).

۴- ئامرازێ ئەناسین (بەکار دێ لەپیش ناویکی

ئەناسراو لەلایەن قەسەکەرەوه).

۵- بەکار دێ بۆ سەر بەکۆمەلێک بوون.

۶- لەگەڵ هەندێ دەستەواژە بەکار دێ کە

دەلالەتی نیشانی -چەندایەتی دەبەخشن.

۷- بەکار دێ لەگەڵ نرخ و رێژە و ماوه:

هەریەک

aback/'æbæk/adv بۆ دواوه، بۆ پاشەوه

abandon/'æbændən/v وازی ئێ دەهێنێ،

دەست بەرداری دەبێ، دەست هەڵدەگرێ لەشتی

abashed/'æbæʃt/adj پەشوکاو، تەریق

بۆوه، شەرەزار - شپۆزەبوو

abattoir/'æbatwa:(r)/n قەسابخانە،

کوشتارگە

abbess/'æbes/n سەرۆکی پاکیزەکان

(بۆ ئافەرت) رەبەن (بۆ پیاو)

abbey/'æbi/n دێر، کلیسە

abbot/'æbət/n سەرۆکی رەبەنەکانی دێر

abbreviate/'æbri:vɪə/v ۱- کورت

دەکاتەوهچەند پیتی لە وشەو گرێ بەکار دێنێ

۲- کورت دەکاتەوه، چێ دەکاتەوه، چێرێکیک لە

چەند دێرێک کورت دەکاتەوه،

abbreviation/'æbri:vɪ'eɪʃn/n کورت

کردنەوه - کورتە

ABC/'eɪ bi: 'si:/n ئەلف بای ئینگلیزی

لە ئێ ئێ تا زێد/بەنا سەرەکیەکان

abdicate/'æbdɪkət/v ۱- نایەویی

سوپاسنامه

سوپاس بۆ خوای گهواره که لهم کاره بچوکه مدا پشتیوانی کردم و توانیم که به ماوهیه کی کورت نهم فەرهنهنگه ناماده بکهه.
له پاشان پیم خوشه سوپاسی نهم بهرپزانه بکهه که ههیه کی به جۆری یارمهتی داوم:

- سه رهتا سوپاسی مامۆستا (مخلص یونس مصطفی) ده کهه که نه رکی چاپکردنی گرتنه نهم.

- سوپاسی کاک (جومعه صدیق) ده کهه که له چاپکردنی کۆمپۆتهردا زۆر پتوه هیلاک بوو.

- سوپاسی کاک (نهزاد محمد علی کۆیی) ده کهه که تایتلی بهرگه کهی بۆ نویسیم.

- زۆر سوپاسی مامۆستا (عماد) و (نافع) ده کهه که سه رهتا پروژه کهیان گرتنه نهم.

- زۆر سوپاسی مامۆستا (نازاد) ده کهه که له واتای زۆر وشه دا زۆر یارمهتی دام.

- ههروهها زۆر سوپاسی مامۆستا (فوناد) ده کهه که نهویش یارمهتی دام.

- له کۆتاییدا سوپاس و رێز و خوشهویستیم بۆ نهو دهست و چاوانهیی که ههه وشهیه کی ئینگلیزی نهم فەرهنهنگه قهرزازی دهست و چاوی (وی)ن.

کورێکراوه‌کانی ئەم فەرھەنگە

Abbreviations

adj	adjective	ناوە‌لناو
adv	adverb	ناوە‌لفەرمان
conj	conjunction	ئامرازێ پەییوەندی
det	determiner	دیارخەر
interj	interjection	تیپی سەرسوڤمان
n	noun	ناو
pref	prefix	پێشگر
prep	preposition	پریپۆزیشن
pron	pronoun	جیناو
sb	somebody	کەسێک
sth	something	شتێک
v	verb	فرمان-کردار

XVII

obvious: ئاشکرا	،	various : چۆرەھا
mere : تەنیا	،	previous : پێشوو
	،	here : ئێرە
		/au/ - ۵
cloud : ھەور	،	council : ئەنجومەن
counter : دژ	،	countable : ژمێردراو
cow : چیل-مانگا	،	flower : گول
		/ou/ - /ئۆو/ - ۶
old : پیر	،	gold : زێر
coat : قاپوت	،	goat : بزێن
snow: بەفر	،	low : نزم
go : دەپوا	،	no : نە
ghost: تارمايي	،	both: ھەردوو
	،	soul : رووح
		although : ھەرچەندە
		/uə/ - /ئوھ/ - ۷
poor : ھەژار	،	pure : تەواو
newer : نوێتر	،	jewel : زێڕۆزیو
individual : تاک	،	gradually : پەیتا پەیتا
endure : بەرگە دەگری	،	doer : بکەر
		/eə/ - /یە/ - ۸
dare : جورئەت	،	hare : کەروێشکی کێوی
bear : ورج	،	swear : سوێند دەخوا
chair : کورسی	،	hair : پەرچ
there : ئەوی	،	where : لە کوی
prayer : نوێژکەر	،	heir : میرات وەرگر

بزوینه دوو دهنگه کان

Diphthongs

ئەمانە لە کۆبوونەوهی دوو تاکە دەنگ دروست دەبن و ژمارەیان هەشتە.

۱- /ei/ - /ئی/ :

day	:	رۆژ	،	clay	:	قوچ
faith	:	باوەڕ	،	bay	:	کەنداوی بچووک
aim	:	ئامانج	،	main	:	سەرەکی
prey	:	نێچیر	،	obey	:	گۆی ڕایەڵ
create	:	دەخولقینی	،	grey	:	خۆلە مینشی
break	:	دەشکینی	،	great	:	مەزن
baby	:	دۆست- زارۆک	،	crazy	:	شینت
hesitation	:	نێگەرانی	،	lady	:	خانم
nation	:	نەتەو	،	location	:	شوێن
gate	:	دەروازە	،	male	:	نێر
				pale	:	رەنگ زەرد

۲- /ai/ - /ای/ :

eye	:	چاو	،	mine	:	هی من
shy	:	شەرم	،	bye	:	بای بای
night	:	شەو	،	sky	:	ئاسمان
fight	:	شەپ دەکا	،	knight	:	سوار
ice	:	بەستی	،	island	:	دوێرگە
				iron	:	ئاسن

۳- /oi/ - /ئۆی/ :

toil : یاری ، boy : کوچ ، voice : دەنگ ، رەنج :

۴- /iə/ - /ئێیە/ :

near	:	نزیك	،	dear	:	ئازیز
engineer	:	ئەندازیار	،	hear	:	گۆی ئی دەبی
beer	:	بیرە	،	deer	:	ئاسک- مامز

famous : ناسراو	، dangerous : به ترس
important : گرنگ	، command : فرمان
comfortable : خوش	، northwards: به ره و باکور
	، admirable : جینگای په سندن
	١٢- /3/ ئىئى

girl : كچ	، thirsty : تينوو
urge : هانئ دهنا	، bird : بالنده
person : كەس	، perfect : كامل
world : جيهان	، word : وشه
journey: گهشت	، purpose: مه بهست
work : كار	، early : زوو

— ١٣ - / ð / - / ځ / ئەم دەنگە لە هەردوو پیتی (th) و دروست دەبی وەك:

نەرم: smooth   هەناسەدەدات: breathe

ئەمە: this   لەگەڵ: with

١٤ - / j / - / ی /

سەرئێج

١. هەموو (y) لەسەرەتای وشەدا بە / j / گۆ دەگری

بەلێ: yes   یارد: yard   خومرە: yeast

٢. هەندێ جار پیتی (u) لەسەرەتای وشەو ئاوەراست دا بەم دەنگە گۆ

دەگری:

یەكە: unit   زانکۆ: university   یەكێتی: union

بەکارهێنەر: user   سودبەخش: useful   بەکارهێنان: use

جوانی: beauty   یەك - پاک: pure   چارەسەر: cure

١٥ - / v / - / ڤ /

پاشکۆی ئۆتۆمبیل: van ، دەگۆڕی: vary ، دۆڵ: valley

درۆینهوه: harvest ، نیوه: halve ، زۆر: very ، شەڕعیەت: validity

رهوینی سهگ : bark ، باخچه : park

۳- نهگەر (r) كهوته نێوان دوو بزۆین نهوا دهخویندریتهوه

رزگارکردن : liberation ، ژهنیرال : general

بهلام نهگەر (r) كهوته نێوان دوو بزۆین له كوژایی وشدا نهوا ناخویندریتهوه

رووت : bare ، نههپراتۆریهت : empire

۱۰- /w/ - /w/

نهم دهنگه له درو پیت دروست دهبی

۱. پیتی (w) وهك جیهان : world شهر : war

۲. (qu) هیمن : quiet شازن : queen

سهرنج

پیتی (w) لهم حاله تانه بی دهنگه ناخویندریتهوه :

۱/ نهگەر پیتی (r) له دوای (w) هات : دانهر : wright

۲/ نهو وشانهی ههرسی پیتی (who) له دوای یهك تیدابی :

کی : who کی : whose

۳/ نهو وشانهی به (ow) یان (ew) كوژایی هات بی :

نزم : low نوی : new

۱. لههردوو وشهیی وهلام answer و شیر sword ناخویندریتهوه.

۱۱- /z/ - /z/ نهم دهنگه لهم حاله تانه پهیدا دهبی

۱. پیتی (s) بکهویته نێوان دوو بزۆین بهتایبهتی له :

چاپ : version بینین : vision تهلهفزیون : television

۲. (easure) : پیوانه : measure خوشی : pleasure

۳. کاتی بی نیش ههوانهوه : leisure سووخور : userer

۴. ge : مهساژ : massage سوژاو : roudge گهراج : garage

۱۲- /ŋ/ /نگ/ پهنجه finger برسی hungry

شت thing بال wing

ئەگەر لە سەرەتای ووشە بێ و لە دواى خۆى بزوین بێ ئەوا بە سووکى دەخویندریتەوه:

دواکەوت : late ، روون : clear ، روناکى : light

پیتى (L) لەم وشانە ناخویندریتەوه:

دارخورما : palm ، گۆلک : calf ، نیوه : half

هێمن : calm ، رۆیشتن : walk ، تەباشیر : chalk

گفتوگۆ : talk

لە کوردیدا ئەگەر ئەم دوو دەنگە تێکەڵ بکریڤ ئەوا واتای وشە دەگۆڕێن

بەلام لە ئینگلیزیدا واتاکە ناگۆڕێن

هەلە هەلە پەلە پەلە گەل گەل

mine : مین ، May / م / ئایار

moon : مانگ

fine : /ن/ - /ن/ شەو : night ، غەرامە - باش : fine

سەرئێج

۱- ئەگەر پیتى (n) لە کۆتایی وشە بێ و لە پێش خۆى پیتى (m) هەبێ ئەوا

(n) گۆ ناكریت. پایز : autumn ، گۆشە لەروژنامە : column

۲- ئەگەر (nk) لەگەڵ یەك بێن ئەوا دەنگێكى تر دروست دەبێ كە بە لووت گۆ

دەكری /ŋ/ وەك : سوپاس : thank ، بێردەكاتەوه : think

۳- ئەگەر (ing) پێكهوه بێن ئەوا دەنگى /ŋ/ دروست دەبێ

گوستیلە : ring ، هێنان : bring

۹- /r/ - /ر/ وشە : dry ، شۆفێر : driver

سەرئێج

۱- ئەگەر پیتى (r) لەسەرەتای وشەبێ دەخویندریتەوه بەلام ئەگەر لە کۆتایی

ووشە بێ ناخویندریتەوه

نەریت : ritual ، رێبەرەسم : rite

دایك : mother ، باوك : father

۲- ئەگەر لە پاش (r) نەبزوین هات ئەوا (r) گۆ ناكری

gnat : دهنگی ددان : gnash ، ههلههکۆلی : gnaw ، مێشوووله : gnat
 - 4 - /dʒ/ - /ج/ ئەم دهنگه لهم حالهتانه پهيدا دهبيت:

1. (j) major : راند - سههرهکی
2. (ge) general : ژهنیرال - گهشتی
3. (gy) gymnastic : جیمناستیک
4. (di) soldier : سههرباز
5. (du) individual : تاک ، education : پهروههده
6. (dge) judge : قازی

- 5 - /z/ - /ز/

zebra : چهماسهت ، zeal : کهری کیزی

سههرنج

- 1) ئەگهر پیتی (s) بهکۆیته نیوان دوو بزۆین Vowel ئەوا به /z/ گۆ دهکری، زیندان : prison ، سههرۆک : president
- 2) ئەگهر پیتی (s) له دواى بزۆینهکان بێ ئەوا به /z/ گۆ دهکری هاوار دهکات : cries ، کۆپهکان : boys
- 3) بێجگه له دهنگی /dʒ/ ، /ʒ/ ، /z/ ئەوا ئەگهر پیتی (s) له دواى کۆنستۆنته دهنگدارهکان بێ به /z/ دهخۆیندریتهوه: راهرهکان : deans ، جیگاگانی نووستن : beds

- 6 - /l/ - /ل/ ئەم دهنگه دوو جۆری ههیه. له ئینگلیزیدا واتا ناگۆین بهلام له کوردیدا واتا دهگۆین چونکه دهبنه دوو فۆنیم /ل/ لامی قهلهو /L/ heavy
 ئەو دهنگه ئەو کاته دروست دهبی ئەگهر:

- 1- دوو (ل) له دواى يهك بیئت / کۆشتن : kill ، تۆپ : ball
- 2- ئەگهر کهوته کۆتایی ووشه / شهڕ : battle ، بوتل : bottle
- 3- ئەگهر له دواى (ل) نه بزۆین هات / فلم : film ، پیر : old

لامی سووک /l/ light

قاوش : ward ، شهپ : (war) war - 8

8- /u/ - /o/

پالده دا :	push	،	را ده کیشی :	pull
پپ :	full	،	پیویسته :	should
پی :	foot	،	باش :	good
کتیب :	book	،	دار :	wood
گورگ :	wolf	،	ئافره ت :	woman

9- /u:/ - /o/

نوی :	new	،	خۆراک :	food
مانگ :	moon	،	داخازیگر :	suitor
حوزهیران :	June	،	سوته مهنی :	fuel
پیناؤ :	shoe	،	سوپ :	soup
خۆی ده کوژی :	suicide			

10- /a/ - /e/ : ئەم دەنگە بەرامبەر "فتحة" ی عەرەبییە ئەم وشانەدا هەیە :

مەبلەغی :	sum	،	هەندی :	some
هەنگوین :	honey	،	بۆژ :	sun
کوچ :	son	،	کۆتر :	dove
خۆشەویستی :	love	،	زمان :	tongue
خونچە :	bud	،	جووتە :	couple
ئامۆزا :	cousin	،	مام :	uncle
پارە :	money	،	یانە :	club
بودجە-میزانییە :	budget			

11- /a/ - /e/ - /o/ : ئە ژمارە (10) لاوازترە ، ئەو وشانە ی کۆتاییان بە (ar)

یان (er) هاتییە ئەم دەنگەیان هەیە.

دکتۆر :	doctor	،	باب :	father
ئاموند :	center	،	خانە :	cellar
ئەکتەر :	actor	،	پیاوی پۆلیس :	police man

- مه‌بیوو : had ، به‌ره‌نگاری : challenge
 -o - /a:/ - /a/ درێژ : ئەم دەنگە بە‌زۆری لەم حالە‌تانە بە‌رچاو دە‌کەوێ
 1- (ar) dark : تاریک ، bark : وە‌پینی سە‌گ
 بە‌لام لەم وشانە‌دا (ar) دە‌نگی /o:/ دە‌دات:

- گەرم : warm ، قاوش : ward ، شە‌پ : war
 2- (ass) ass : جاشک ، class : پۆل
 3- (ask) ask : پرس‌یار دە‌کا ، task : ئە‌رك
 4- (ast) fast : خێ‌را ، past : راب‌ردوو
 5- (aft) after : لە‌پاش ، draft : شە‌پۆل ، رە‌وت
 6- (ath) path : رێ‌گا ، bath : گە‌رماو

هە‌روه‌ها لە‌وانە‌ش دا هە‌یه

- پاسە‌وان : guard ، پلک : aunt
 دڵ : heart ، فەرمانبەر : clerk
 شایبی : dance ، دە‌رفە‌ت : chance
 گە‌راج : garage

- 6- /o/ - /a/ کورت گەرم hot درێژ long
 بە‌داخه‌وه : sorry ، شان : odd ، سە‌عات : watch
 دە‌شوا : wash ، نوخته : spot ، قو‌ری : pot

7- /o:/ - /a/ درێژ

- 1- (or) lord : خوا ، هێ‌ز : force ، مینا : port
 2- (au) daughter: کچ ، هە‌له : fault ، دە‌وه‌ستی : pause
 3- (all) hall : هۆ‌ل ، دیوار : wall ، خە‌ر - تۆ‌پ : ball
 4- (oor) door : دەر‌گا ، زۆ‌ل‌گا‌و : moor
 5- (aw) dawn: بە‌ره‌به‌یان ، یاسا : law
 6- (alk) talk : گفتو‌گۆ ، تە‌باشیر : chalk
 7- (ought) bought : ک‌ری ، بیرى کردە‌وه : thought

هه ئه ئی له سیمایانی بزوینه یهك دهنگه كان

/i:/ - /i:/ لهم حاله تانه ی خواروه ههیه

1- (ee) see: دهییانی، sheep : پهز

meet: چاوی پی دهکوی

2- (ea) sea: دهریا، meat : گوشت

3- (ie) belief : باوهز، niece : خوشکهزا

4- (ei) ceiling : بنمیچ، receive : وهردهگری

perceive : تی دهگا

5- (e) he : ئهو-ئیر-، she : ئهو-می-

we : ئیمه

6- e - e mete : سنوور، compete : مونافهسه دهکا

- ٢ - /i:/ - /i:/

guilty : تاوانبار، pretty : جوان

fit : دهسازي، busy : مژول

foreigner : بیانی، city : شار

rapidly : خیرا، minute : خولهك

in : له

- ٣ - /e:/ - /i:/ ئهم لهم وشانه دا ههیه

head : سهر، dead : مردوو

net : توپ، hell : دۆزهخ

heaven : ئاسمان، pleasure : خوش

deaf : کهر، breakfast : تیشیت

friend : برادر، death : مردن

- ٤ - /a:/ - /a:/ کورت

latter : ئهوهی دوایی، fat : قهلهو

cat : پشيله، hat : کلأو

بزوینه‌گانی زمانی ئینگلیزی

English Vowels

بزوینه‌گان دوو جۆرن:

یه‌کهم: pure vowels بزوینه یه‌ک ده‌نگی‌یه‌گان ئەمانه ژماره‌یان
دوازده‌یه. ئەوه‌ی گرنکه لی‌ره جه‌ختی له‌سه‌ر بکری کورتی و درێژی
ده‌نگه‌گانه چونکه ئەم دیاردیه ده‌بیته هۆی دروست بوونی دوو ده‌نگ له
ئاکام دوو وشه‌ش دروست ده‌بی.

بۆ نمونه‌وه ژۆر پێویسته جیاوازی له‌ نیوان /i:/ , /i/ , /u:/ , /u/ , /ɔ:/ , /æ/ , /a:/ , /e/ , /ɜ:/ بکری.

/i/

/i:/

sin	: گونا	seen	: بینراو
sit	: دانەنیشی	seat	: شوینی دانیشتن - کورسی
bit	: هەندی	beat	: لێدان
did	: کردی	deed	: کرده‌وه

/u/

/u:/

full	: پڕ	fool	: شیت - گیل
pull	: رامکێشی	pool	: هەوز

/o/

/o:/

spot	: نوخته	sport	: وەرزش
pot	: قوری	port	: به‌ندەر
shot	: شۆت	short	: کورت

/a/

/a:/

bad	: خراپ	bard	: شاعیر
pat	: له‌پشت دان به‌ هیواش	part	: به‌ش
had	: هه‌یبوو	hard	: گران
cat	: پشیلە	cart	: عەرمبانه

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پیشہ کی

له میزبوو له بهرنامه‌م یوو که فهره‌هنگیکې ټینګلیری کوردی بنووسم، به‌لام به ځوکی نه‌وی گاری فهره‌هنگ نووسی کارټکی گران و دژواره و زیاتر کارټکی چمند کسی‌یه نه‌ک تا‌که ک‌سی، بویه هر نه‌و پرؤزمیه‌م دوا‌د‌خست. له ټاکام بینیم هیچ ک‌س و لایئ نه‌و بیرؤکی نه‌هینایه دی، بویه به فهرم زانی هر‌چؤنی یی فهره‌هنگیک نامه‌د بک‌م.

بۇچى قەرەمەنگى ئۆكسۇرد؟

زۆر فەرھەنگى دى ھەن، بەلەم ئەمەي ئۆكسۇرۇد ماۋىيەكى زۆرە لە جىھان
بەگشتى و لە غىراق و ولاتى من بەتايبەتى فەرھەنگىكى ناسراۋە و جىي
مەنەن، بۇيە بەپۇيۇستىم زانى بەم ناۋە بى. ئەمە و جەندەما فەرھەنگ بەناۋى
ئۆكسۇرۇد ھەن، ۋەك؛

Oxford Advanced Learner's dictionary of current English.
Oxford-Word Power

Oxford-Word Power.

Modern Oxford.

A Concise Oxford Dictionary.

Oxford-Pocket Dictionary.

له گهڻن چهنداني تر.

نہم فہرہ نگہی ٹیمہ ہیج کام لہوانہ بہ تمنیا نیہ، بہ لگو سودمان لہ
ہہ موویان و مرگرتووه، تاک تاکہش ہندئ و شہمان لہ Webster و Longman
و مرگرتووه.

لەرۇزگارى ئەمىرۇماندا زامانى ئىنگلىزى بۆتە زامانىكى جىيەنى و لە ھەموو بىوارە زىندوومكانى ئەمىرۇدا بالادىستە.

همر و مها شیوه زارمکانی ئینگلیزی لیره و لهوئ کیشهی زۆری ناوختهوه به تایبەتی زاری ئەمریکی که له زۆر رووهوه له زمانی ئینگلیزی بهریتانی جودابه به جۆری به حوکمی بالادستی ئەمریکا، ئەمریکیهکان زمانی خۆیان به زمانیکی

ئاۋى كىتەپ: فەرھەنگى ئۆگەتۈر

سەلام ئاۋخۇش

كۆمپيۇتەر دىزىيىن: ئامانچ مىراۋدەلى

نۇوسىنى قۇتەتەك: ئامانچ مىراۋدەلى

دىزىيىنى بەرگ:

نۇرە سالى چاپ: چاپى يېتەم- ۲۰۰۶

تەييار: ۳۰۰۰ دانە

چاپخانى:

ژمارى سىپاردن: ۱۸۶ سالى ۲۰۰۲

ماقۇلە چاپ دانەۋە پاریزراۋە بۇ نۇوسەر

Oxford

**English – Kurdish
Dictionary**

Salam Nawkhosh

**6th Edition
Kurdistan - 2006**

climb : بۆمبا ، بهسر (دان) كهوتن : bomb
 December : پهنجەى گەرە : thumb ، كانونى يەكەم :
 September : ئەيلول
 death : مەرگ ، dead : مردوو /d/ - ٢

سەرئنج

١/ پیتی (d) لەم وشانە (dge) تێدایى ، ناخوێندریتهوه وه
 knowledge : پرد ، bridge ، زانیاری
 ٢/ پیتی (d) لەم وشانە ناخوێندریتهوه :
 handsome : دهستهسپ ، handkerchief : کۆک

/g/ - /گ/ - ٢

gate : خواوەند ، god ، خوا : God ، دەروازه : gate

سەرئنج

١. هەردوو پیتی (ge) بەسێ دەنگ دەخوێندریتهوه

بەدەست دینی /g/ /گ/ get
 پرد /dʒ/ /ج/ bridge
 گەراج /ʒ/ /ژ/ garage

٢. هەندێ جار لەم حالەتانه دەنگی /g/ پەیدا دەبێ :

- a. (exh) exhibit : پیشاندەدا ، exhibition : پیشانگا
- b. (exa) exact : دروست ، exam : ئەزموون
- c. (exi) exist : بوون
- d. (exe) exert : هەول - تێ کۆشان

٣- ئەگەر هەرسێ پیتی (ght) لە دواى يەك بێن ئەوا پیتی (g) و (h)

ناخوێندریتهوه :

dehngi ئەسپ : neigh ، شەو : night ، سوار : knight

٤- ئەگەر هەرسێ پیتی (ign) لەدواى يەك بێن ئەوا (g) ناخوێندریتهوه :

serdem : reign ، نيمزا : sign ، بیانی : foreign

٥- ئەگەر (gn) لەدواى يەك هاتن لەبەرای وشەدا ئەوا (g) ناخوێندریتهوه :

question : پرسیار ، suggestion : پيشنيار (stio) - ٣
- ٨ / - /θ (ث) ئەم دەنگە تەنھا لە هەندێ وشەدا لە (th) دروست دەبێت،
وەك:

path : رێگا ، breath : هەناسە ، thought : بیر
- ٩ / - /h/ ئەم دەنگە تەنھا لە پیتی (h) دروست دەبێت:
hat : کاپۆ ، half : نیوە ، here : ئێرە
خانوو : house

تکبێنی: (h) لە کۆتایی وشەو لەم حالاتانەی خوارەوەدا گۆ ناکرێت:

1. (h + o) honour شەرف
2. (ght) thought بیر
3. (gh) high بەرز
4. (whi) which کامە
5. (who) who کێ
6. (wha) whale نەهەنگ
7. (whe) where کوی

هەروەها لەم وشانەش پیتی (h) گۆ ناکرێ

ghost : تارمایی ، shepherd : شوان
nephew : برازا ، heir : میراتگر

»»»»»»»»

The Voiced Consonants نەبزوینە ئاوازدارەکان

book : کتێب - ١ / - /b/ - /p/

»»»»»»»»

/١/ ئەگەر هەردوو پیتی (bt) لە دواى يەك بێن ئەوا (b) گۆ ناکرێ:

debt : قەرد ، debtor : قەردار ، doubt : گومان

/٢/ ئەگەر (mb) لە وشەيەکی يەك بڕگەدا لە کۆتایی وشە هاتن ئەوا (b) گۆ ناکرێ، بەلام ئەگەر لە بڕگەيەك زیاتر هاتن ئەوا (b) گۆ دەگرێ:

comb : شانە ، tomb : گۆپ

ئىش - ژان : ache   قوتابخانه : school   كيميا : chemistry

۳- /t/ - /t/

تەن : ton   زەحمەتکەش : toiler

ئاواز : tune   تىپ : team

۴- /s/ - /s/

(۱) ئەگەر پىتى (s) لەپاش دەنگە كېەكان بىجگە لە خوڤى و /s/ و /tʃ/ بى ئەوا

بە /s/ - /s/ گۆ دەگرى

باوەر : beliefs   كىتەپەكان : books

(۲) ئەگەر لەدواى پىتى (c) ھەرسى پىتى (y, e, i) ھاتن ئەوا پىتى (s) بە

/s/ گۆ دەگرى وەك

ناوەند : center ، پايسكل : bicycle ، شار : city

۵- /ʃ/ - /ʃ/ دەنگى /ش/ لەم پىتانهى خوارەو دەست دەپىت:

۱ (sh) پەز : sheep   پاپۆز : ship

۲ (tio) رەگەزنامە : nationality   نەتەرە : nation

۳ (ssio) رى دان : permission   پەيام : mission

۴ (su) دۆز، مەسەلە : issue   شەكر : sugar

۵ (cia) رەسمى : official   كۆمەلایەتى : social

۶ (cious) رگ رەش : malicious   دانيار-بەخشندە : gracious

۷ (ch) ئامير : machine   ريك و پيك-كۆك : chic

۶- /f/ - /f/ دەنگى /ف/ لەم پىتانهى خوارەو دەست دەپىت:

۱ (f) پى : foot   شىت - كىل : fool

face : روخسار

۲ (ph) تەلەفون : phone   وینەگا : photo

۳ (gh) زېر : rough   كۆخە : cough

۷- /tʃ/ - /tʃ/ دەنگى /چ/ بەم شىووى خوارەو دەست دەپىت:

۱- (ch) سینگ : chest ، قەساب : butcher

۲- (tu) وینە : picture ، سامان : fortune

بەشی یەكەم

The Sounds of English

دەنگەکانی زمانی ئینگلیزی

زمانی ئینگلیزی (٢٦) پیتی هیه که ناسراون به (abcd) به لام (٤٤) دەنگی هیه. (٢٤) لەم دەنگانە پێیان دەگوترێ نەبزوین Consonant. پازدە لەم دەنگانە دەنگدارن - ئاوازدارن Voiced ، نۆیەکی تریش کپن - بێدەنگ Voiceless. بیست دەنگ لە چل و چوار دەنگە که ناسراون به بزوین Vowel. دوازدە لەم دەنگانە لە یەك دەنگ Pure Vowel پێکھاتوون هەشتەکەتر ناسراون به دوانە diphthong - لە دوو تاکە دەنگ پێک دێن.

هەندێ سیمای دەنگەکان

یەكەم: نەبزوینەکان Consonants

١- دەنگە کپەکان Voiceless Consonants

١- /p/ /p/

قەلەم پەندان : pen ، زانستی سیاسەت: politics

ئەمرا - قوچەك : pyramid

٢- /k/ - /k/

١. هەموو پیتیکی (k) و (q) به /k/ دەخویندریتەوه وەك

شاژن : queen ، شا : king

٢. پیتی (c) به /k/ دەخویندریتەوه ئەگەر لە پاش خۆی (y,e,i) نەهات.

بەلام ئەگەر لە پاش (c) ئەو سی پیتە هاتن ئەوا (c) به /s/ - /s/ دەخویندریتەوه.

کارت : card کامیرا : camera ئۆتۆمبیل : car

سەربازگا : camp

٣. هەردوو پیتی (ch) لەم وشانە به /k/ دەخویندریتەوه: